

Tupanaãrũ Ore
i Tórũ Cori ya Ngechuchu
ya Cristuchiga

El Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma
ticuna

LA LIGA BIBLICA

LAS SAGRADAS ESCRITURAS PARA TODOS

El Nuevo Testamento
en el idioma ticuna

Primera edición, 1986
Segunda edición, 2003
Tercera edición, 2008

Publicado por
© La Liga Bíblica 2008

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

PRÓLOGO

Este Nuevo Testamento de las Sagradas Escrituras se publica con el fin de ponerlo al alcance de los hablantes del idioma ticuna quienes residen en la selva a orillas del río Amazonas y sus afluentes

CONTENIDO

San Mateo	Mateu	7
San Marcos	Marcu	91
San Lucas	Luca	139
San Juan	Cuáũ	225
Hechos	Puracũgũ	288
Romanos	Dumacũãx	365
1 Corintios	1 Corĩtiucũãx	405
2 Corintios	2 Corĩtiucũãx	440
Gálatas	Gárataanecũãx	462
Efesios	Epéchiucũãx	476
Filipenses	Piripucũãx	490
Colosenses	Corochacũãx	499
1 Tesalonicenses	1 Techarónicacũãx	508
2 Tesalonicenses	2 Techarónicacũãx	515
1 Timoteo	1 Timutéu	519
2 Timoteo	2 Timutéu	529
Tito	Titu	536
Filemón	Pirimú	541
Hebreos	Ebréugũ	543
Santiago	Chaũtiágu	575
1 San Pedro	1 Pedru	584
2 San Pedro	2 Pedru	594
1 San Juan	1 Cuáũ	601
2 San Juan	2 Cuáũ	609
3 San Juan	3 Cuáũ	611
San Judas	Yuda	613
Apocalipsis	Apocarĩchiu	616

ORE I MEXÛ GA MATEU ÜMATÜXÛ

Ngechuchu ya Cristuarü oxigü ga
nuxcümaũgüxüchiga
(Lc 3.23-38)

1 ¹Ñãã nixĩ ga Ngechuchu ya
Cristuarü oxigü ga nuxcümaũgüxü.
Rü yematanüwa rü Dabí nixĩ ga wüxi,
rü Abráũ nixĩ ga to.

² Abráũ nixĩ ga nanatü ga Ichaá.
Rü Ichaá nixĩ ga nanatü ga Acobu.
Rü Acobu nixĩ ga nanatü ga Yudá rü
naëneëgü.

³ Rü Yudá nixĩ ga nanatü ga Paré rü
Charu. Rü Tamara ngĩnegü nixĩ
ga yema taxre.

Rü Paré nixĩ ga nanatü ga Eró.
Rü Eró nixĩ ga nanatü ga Aráũ.

⁴ Rü Aráũ nixĩ ga nanatü ga
Aminadá.

Rü Aminadá nixĩ ga nanatü ga
Nachú.

Rü Nachú nixĩ ga nanatü ga
Charamú.

⁵ Rü Charamú nixĩ ga nanatü ga Bou
rü Raá iyixĩ ga naë.

Rü Bou nixĩ ga nanatü ga Obe, rü
Ruti iyixĩ ga naë.

Rü Obe nixĩ ga nanatü ga Ichaí.

⁶ Rü Ichaí nixĩ ga nanatü ga ãëxgacü
ga Dabí.

Rü ãëxgacü ga Dabí nixĩ ga nanatü
ga Charumóũ. Rü Bechabé ga
Uría namaxchirex ixícü iyixĩ ga
naë ga Charumóũ.

⁷ Rü Charumóũ nixĩ ga nanatü ga
Doboáũ.

Rü Doboáũ nixĩ ga nanatü ga Abía.
Rü Abía nixĩ ga nanatü ga Achá.

⁸ Rü Achá nixĩ ga nanatü ga Yochapá.
Rü Yochapá nixĩ ga nanatü ga
Yuráũ.

Rü Yuráũ nixĩ ga nanatü ga Uchía.

⁹ Rü Uchía nixĩ ga nanatü ga Yotáũ.
Rü Yotáũ nixĩ ga nanatü ga Acá.
Rü Acá nixĩ ga nanatü ga Echequía.

¹⁰ Rü Echequía nixĩ ga nanatü ga
Manaché.

Rü Manaché nixĩ ga nanatü ga Amú.
Rü Amú nixĩ ga nanatü ga Yochía.

¹¹ Rü Yochía nixĩ ga nanatü ga
Yeonía rü naëneëgü. Rü
yexguma nixĩ ga Babiróniãcũãx
ga churaragü Yudfugüxü
íyauxüxü rü Babiróniãñewa
nagagüãxü.

¹² Rü yexguma Babiróniãwa Yudfugüxü
nagagüguwena rü Yeonía nixĩ ga
nanatü ga Charatía.

Rü Charatía nixĩ ga nanatü ga
Chorobabé.

- ¹³ Rū Chorobabé nixī ga nanatū ga Abiú.
Rū Abiú nixī ga nanatū ga Eriaquíũ.
Rū Eriaquíũ nixī ga nanatū ga Achó.
¹⁴ Rū Achó nixī ga nanatū ga Chadó.
Rū Chadó nixī ga nanatū ga Aquú.
Rū Aquú nixī ga nanatū ga Eriú.
¹⁵ Rū Eriú nixī ga nanatū ga Ereachá.
Rū Ereachá nixī ga nanatū ga Matáũ.
Rū Matáũ nixī ga nanatū ga Acobu.
¹⁶ Rū Acobu nixī ga nanatū ga Yuche.
Rū Yuche nixī ga María ngíte. Rū
María iyixī ga naē ya Ngechuchu
ga Cristu ixícũ.

¹⁷ Rū yemaácũ Abráũwa inaxügũ ga yema Ngechucharũ oxigũ rü 14 nixī ñuxmata Dabíwa nangu. Rū to ga 14 inaxügũ ga Dabíwa rü ñuxmata Babiróniácũãx ga churaragũ Yudfugũxũ íyauũxguwa nangu. Rū to ga 14 inaxügũ ga yexguma Yudfugũxũ ínayauũxguwena rü ñuxmata Cristu buxguwa nangu.

Ngechuchu ya Cristuarũ buxhiga
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Rū ñaácũ nixī ga yexguma nabuxgu ga Ngechuchu. Rū naē ga María rü marũ Yuchemaã ixãtechaũ. Natürũ naxũpa ga nügũna na nangugũxũ rü marũ Tupanaãe i Üünexũãrũ ínũãxũ ixãxãcü. ¹⁹ Rū Yuche ga María ngítechaũ ixícũ rü wüxi ga mecũ nixī. Rū yemaçax tama nanangoxẽẽchaũ ga yema na naxãxãcüxũ ga María. Rū nagu narüxĩnũ ga bexmamare ngĩxũ na ínátãxũ. ²⁰ Rū yexguma yemagu ínaxĩnüyane, rü wüxi ga daxũcüãx ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ, rü nanegũwa naxçax nangox rü

namaã nidexa. Rū ñanagürũ nüxũ: —Pa Yuche Pa Dabítanüxũx, itãxũ i ngĩxũ cuxoxũ i María na ngĩmaã cuxãmaxũ! Erũ Tupanaãe i Üünexũ ngĩxna ínũxũgagu nixī i naxãxãcüxũ. ²¹—Rü ngĩma tá ngĩxũ nangẽxma i wüxi i ngĩxãcü, rü cuma rü tá Ngechuchugu cunaxüega. Rü ngẽma tá nixī i naéga, erũ nüma tá norũ pecadugũwa ínananguxũxẽe i norũ duũxũgũ —ñanagürũ. ²² Rū guxũma ga yema orearũ ngeruũ nüxũ ixuxũ rü nangupetũ na yanguxũçax ga Cori ga Tupanaãrũ ore ga nuxcũmaũxũ ga norũ orearũ uruũ nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

²³ “Rü tá tauemacũ ngĩxũ inayarütaxu i ngẽma nge i taguma yatũxũ cuãxcũ. Rü tá nayatũ. Rü Emanué tá nixī i naéga. Rü ngẽma naéga rü ‘Tupana tamaã inarũxãũx’, ñaxũchiga nixī”, ñanagürũ. ²⁴ Rū yexguma pewa nabaixãchigu ga Yuche, rü nanaxũ ga yema Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcüãx namaã nüxũ ixuxũ. Rü Maríamaã naxãmãx. ²⁵ Natürũ taguma ngĩxũ nacuaçx ñuxmata nabu ga guma ngĩne. Rü Ngechuchugu nanaxüega.

Ngechuchuxũ ínayadaugũ ga yatügũ ga nüxũ cuãxũchigũxũ

2 ¹ Rū Ngechuchu rü Yudeaanewa yexmane ga ñãne ga Berẽũgu nabu ga yexguma Erode aẽxgacũ ixĩxgu ga yema nachĩñãnewa. Rū yexguma nixī ga ñãne ga Yerucharẽũwa nangugũxũ ga ñuxre ga yatügũ ga nüxũ cuãxũchigũxũ ga woramacuriwa ngúexũ ga yaxũwa ne íxũ ga üãxcũ ne üxũwa. ² Rū duũxũgũna nacagüe, rü ñanagürũgũ: —¿Ngextá nixī

i nangēxmaxũ ya yima Yudfuguarũ
 ãēxgacũ ya ngexwacax bucũ? Toma rü
 yéama tochiũãnewa nüxũ tadau ya norü
 woramacuri rü ngēmacax núma taxĩ na
 nüxũ tayarücuaxũũgũxũcax
 —ñanagürügü. ³Rü yexguma
 yemachigaxũ nacuaxgu ga ãēxgacũ ga
 Erode rü poraãcü naxoegaãē. Rü
 guxũma ga duũxũgü ga
 Yerucharéüũãxgü rü ta naxoegaãēgü.
⁴Rü yexguma ga ãēxgacũ ga Erode rü
 naxcax nangema ga guxũma ga
 paiguarũ ãēxgacügü rü ngüxēēruũgü
 ga ore ga mugüwa ngüxēētaegüxũ. Rü
 nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ngexta
 nixĩ i nabuégaxũ ya Cristu? —ñanagürü.
⁵Rü nümagü nanangãxũgü, rü
 ñanagürügü: —Nuã Yudéaana
 ngēxmane ya ñãne ya Beréũgu tá nixĩ i
 nabuxũ. Yerü nuxcümaũcü ga
 Tupanaãrü orearü uruũ rü nachiga
 nanaxümatü, rü ñanagürü ga yema ore:
⁶ “Rü Beréũ ya ñãne ya Yudéaana
 ngēxmane, rü yima rü tama
 wüxi ya ngexnerüüne ya
 ñãnemare nixĩ, erü nagu tá
 nabu i ngēma ãēxgacũ i taxũ i
 Cristu. Rü nüma tá nüxna
 nadau i guxũma i Tupanaãrü
 duũxũgü i Yudfugü”,
 ñanagürü. ⁷Rü yexguma ga ãēxgacũ ga
 Erode rü bexma naxcax naca ga yema
 yatügü ga nüxũ cuaxüchigüxũ ga
 yaxüwa ne ñxũ. Rü nüxna naca ga tacü
 rü ngunexũ na nangóxũ ga noxri ga
 guma woramacuri. ⁸Rü ñuxüchi ga
 Erode rü Beréũwa nanamugü ga yema
 yatügü. Rü ñanagürü nüxũ: —iRü
 ngēma pexĩ rü meã naxcax peyadaux i
 ngēma õxhana. Rü ngēxguma nüxũ

ipeyangauxgu rü chomaã nüxũ pixu na
 choma rü ta ngēma chaxüxũcax, na
 nüxũ chayarücuaxũũxũcax i ngēma
 õxhana! —ñanagürü. ⁹Rü yexguma
 yema orexũ naxĩnüēguwena, rü
 inaxĩãchi ga yema yatügü. Rü guma
 woramacuri ga noxri nüxũ nadaugücü
 rü napexegu nixüchigü rü ñuxmata
 yema õxhana ga Ngechuchu
 íyexmaxũētüwa nangu. Rü yéma
 nayachaxãchi. ¹⁰Rü yexguma guma
 woramacurixũ nadaugüga ga yema
 yatügü, rü poraãcü nataãēgü. ¹¹Rü
 nichocu ga guma i ga nawa
 nayexmanewa ga õxhana ga
 Ngechuchu. Rü õxchanaxũ nadaugü, rü
 naē ga Maríaxũ rü ta nadaugü. Rü
 õxhana ga Ngechuchupexegu
 nacaxápüxügü, rü nüxũ nicuaxüũgü. Rü
 ñuxüchi nayawãxna ga norü baüxacügü,
 rü õxchanana nanaxãmaregü ga uiru rü
 pumaragü ga yixichixũ. ¹²Rü
 yemawena, ga yexguma napeeyane ga
 yema yatügü, rü nanegüwa Tupana
 nayaxucüxēgü na tama Erodecax
 nawoegüxũcax. Rü yemacax noxtacüma
 to ga namagu naxĩãcüma nachüãneçax
 nawoegu.

Equituanewa nabuxmü

¹³Rü yexguma marü íyaxixguwena ga
 yema yatügü rü wüxi ga daxücüãx ga
 Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü nanegüwa
 Yuchecax nangox, rü ñanagürü nüxũ:
 —iNabaixãchi rü írüda! iRü ípechoxũ i
 nuã namaã i õxhana i Ngechuchu rü
 naē! iRü Equituanewa pexĩ! iRü ngēma
 pengēxmagü ñuxmatáta choma cumaã
 nüxũ chixu na ñuxgu tá cutaegüxũ! Erü
 ãēxgacũ i Erode rü õxchanacax tá nadau

na yamaáxũcax —ñanagürü nüxũ. ¹⁴Rü yexguma ga Yuche rü nabaixãchi rü ínarüda. Rü yexgumatama chütacü namaã inaxũãchi ga õxchana ga Ngechuchu rü naẽ. Rü Equituanewa naxĩ. ¹⁵Rü Equituanewa nayexmagü ñuxmata nayux ga ãẽxgacü ga Erode. Rü yemaãcü nangupetü na yanguxũcax ga Tupanaãrü ore ga nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:
 “Naxcax changema ya Chaune rü Equituanena chanataeguxẽẽ”,
 ñaxũ ga yema ore.

**Erode nanamu na tüxũ naðaixũcax
ga õxchanagü**

¹⁶Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Erode nüxũ cuaxgu ga to ga namagu na nawoeguxũ ga yema yatügü ga nüxũ cuaxchigixũ ga yaxüwa ne íxũ, rü poraãcü nanu. Rü Berẽüwa nanamugü ga norü churaragü na guxũ ga yema naãnewa tüxũ naðaixũcax ga guxãma ga guxema õxchanagü ga i yatüxe ga yexwacax buexe rü ñuxmata taxre ga taunecü tüxũ yexmagüxewa nangu. Yerü yema yatügü ga yaxüwa ne íxũ rü marü nüxũ nixugügü rü taxre ga taunecü nixĩ ga noxri na nangóxũ ga guma woramacuri. ¹⁷Rü yemaãcü ningu ga ore ga nuxcũmaũxũ ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Yeremã ümatüxũ ga ñaxũ:

¹⁸ “Rü Ramáwa nüxũ taxĩnüẽ i wüxi i naga i poraãcü ngechaũgaãcũma auxexũ. Rü Raquera iyixĩ i ngĩxãcügücax poraãcü auxcü. Rü taxuacũma ngĩxũ tataãxẽẽẽga, erü nayue i ngĩxãcügü”,

ñanagürü ga yema ore. ¹⁹Natürü yexguma marü nayuxguwena ga ãẽxgacü ga Erode, rü Equituanewa rü wüxi ga daxücũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ rü nanegüwa Yuchecax nangox. Rü ñanagürü nüxũ: ²⁰—Pa Yuchex, írũda, rü pechiũãnecax namaã pewoegu i õxchana i Ngechuchu! Erü marü nayue ga yema õxchanaxũ imaxgüchaũxũ —ñanagürü. ²¹Rü yexguma ga Yuche rü ínarüda rü nachiũãnecax namaã nataegu ga õxchana rü naẽ. ²²Natürü yexguma Yuche nüxũ cuáchigagu na Aqueránu ãẽxgacüxũ ingucuchixũ nanatü ga Erodechicüü ga Yudéaanewa, rü namuũ ga Yuche ga yéma na naxũxũ. Yerü wüxi ga daxücũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ nanegüwa nanaxucüxẽ na tama yéma Yudéaanewa na naxũxũcax. Rü yemacax Gariréaanewa naxũ. ²³Rü yexguma Gariréaanewa nangugügu, rü ñãne ga Nacharétuwa naxĩ, rü yexma naxãchiügü. Rü yemaãcü nangupetü na yanguxũcax ga yema ore ga nuxcũmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü nüxũ ixugüxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Cristu rü Nacharétcüũãxmaã tá nanaxugü”,
 ñaxũ.

**Cuãũ ga baiũxẽeruũ nüxũ nixu ga
Tupanaãrü ore ga dauxchitawa ga ngextá
taxüema íxãpataxüwa**

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.19-28)

3 ¹⁻²Rü yexguma Nacharétuwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü Cuãũ ga baiũxẽeruũ inanaxügü ga Tupanaãrü orexũ na yaxuxũ ga Yudéaanewa ga

dauxchitawa ngextá taxúema íxãpataxúwa. Rú duũxũgũmaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —iNüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Erü marü ningaica na perü ãëxgacü na yĩxũ ya Tupana —ñanagürü. ³Rü guma Cuáũ ga baiũxëëruũchiga nixĩ ga naxúmatũaxũ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Ichaía ga yexguma ñaxgu:

“Rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxúwa tá nangëxma i wüxi i duũxũ i ngéma tagaãcü ñaxũ: ‘iPegü pemexëëx naxçax ya Cori! iRü naxçax ipeyanawexãchixëëx i perü maxũ!’”

ñaxũ. ⁴Rü naxchiru ga Cuáũ rü cameyutañanaxçax nixĩ, rü norü goyexũ rü naxçaxmünaxçax nixĩ. Rú beruremaã rü munümaã naxãwemü. ⁵Rü yéma Cuáũxütawa inayarüxĩnũëgũxũ ga duũxũgũ ga Yerucharéũcũãx, rü duũxũgũ ga guxũ ga Yudéaanewa ne íxũ, rü duũxũgũ ga natü ga Yudáũãrũ ngaicamagu áchiũgũxũ. ⁶Rü guxema duũxëgũ ga nüxũ ixugüexe ga túmaãrũ pecadugũ, rü Cuáũ rü tüxũ ínabaiũxëë ga natü ga Yudáũwa. ⁷Natürü yexguma Cuáũ nüxũ dauxgu ga naxütawa na nangugũxũ ga muxúma ga ãëxgacügũ ga Parichéugũ rü Chaduchéugũ na ínabaiũxëãxũçax, rü Cuáũ ñanagürü nüxũ: —Pa Æxtapearü Duũxũgũx, çrü texé pemaã nüxũ tixu na naxchaxwa pibuxmũxũçax i ngéma Tupanaãrũ poxcu i ãücũmaxũ i marü ingaicaxũ? ⁸—iRü penaxwãxe na Tupana naxwãxexũãcüma pemaxëxũ na ngémaãcü guxúma i duũxũgũ nüxũ nadaugũxũçax na aixcüma marü nüxũ perüxoexũ i ngéma pecüma i chixexũ! ⁹—Erü Tupanapexewa

rü taxuwama name na pegü pixuxũ na Abráütanüxũ i Yudíugü pixígũxũ erü tama ngëmacax nixĩ ya Tupana i duũxũgũxũ nayaxuxũ. Rú pemaã nüxũ chixu rü ngëxguma Tupana naxwãxegu, rü tama nüxũ naguxcha na daa nutawa Abráütanüxũ nanguxũxëëxũ. ¹⁰—Rü Tupanaãrũ yuema rü marü ímemare na nadaxũxũçax i ngéma nanetügü i tama mexũ. Rú guxúma i nanetügü i chixearü õóxũ rü tá nadaxũ, rü ñyxũchi tá ínagu —ñanagürü. ¹¹Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Choma rü aixcüma dexáwamare pexũ íchabaiũxëë na togü i duũxũgũ nüxũ cuáxũçax na aixcüma marü nüxũ perüxoexũ i pecüma i chixexũ. Natürü choweama tá ínangu i to i Tupanaãrũ orearü uruũ. Rú nüma tá pexütawa nanamu i Tupanaãë i üünexũ na naporaexëëãxũ i ngéma Tupanawe rüxixũ, rü nüma tá nanapoxcue i ngéma Tupanaxũ oexũ. Erü nüma rü poraãcü choxũ narüyexera na ãëxgacü yĩxũ. Rú choma rü napëxewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatuarü ngewaxüra chame. ¹²—Rü nüma rü marü ínamemare na ñoma i naãnewa yadexechiãxũçax i norü duũxũgũ ñoma wüxi i yatü trigu naátüna idexechixürü. Rú ngémaãcü tá nayadexechi i ngéma noxrü ixígũxũ na naxütawa nangëxmagũxũçax, natürü ngéma tama noxrü ixígũxũ rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxüne —ñanagürü ga Cuáũ.

Ngechuchuarü baiechiga

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Rü yexguma nixĩ ga Gariréaanewa ne naxũxũ ga Ngechuchu. Rú Cuáũxütawa nanguxũ ga Yudáũ ga

natiwa, na Cuáũ ínabaixêêxũçax. ¹⁴Rü noxri rü tama Ngechuchuxũ ínabaixêêchaũ ga Cuáũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Choxũ waxi nixĩ i namexũ na ícubaixêêxũ. ¿Rü ñuxácü i cuma i chauxütawa cuxũxũ na choma cuxũ íchabaixêêxũçax? —ñanagürü.

¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Name nixĩ i choxũ ícubaixêê i ñuxmax. Erü name nixĩ i tanaxü i guxũma i ngẽma Tupana tüxũ muxũ —ñanagürü. Rü yexguma ga Cuáũ rü: —Ngũ —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma marü Cuáũ Ngechuchuxũ íbaixêêguwena, rü dexáwa ínaxũächigu ga Ngechuchu. Rü yexgumatama niwãxna ga daxüguxũ ga naãne, rü Ngechuchu nüxũ nadau ga Tupanaãe i Üünexũ ga wüxi ga muxtucurũü na inagoxũ rü nüxna na nanguxũ. ¹⁷Rü dauxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxũchicü, rü poraãcü namaã chataãxũchicü —ñaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(*Mr 1.12-13; Lc 4.1-13*)

4 ¹Rü yemawena rü Tupanaãe i Üünexũ rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxãpataxũwa Ngechuchuxũ naga na yéma Chataná nüxũ üxũçax. ²Rü taguma nachibü ga 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ. Rü yemawena rü nataiya. ³Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuxütawa nangu, na nüxũ naxũxũçax. Rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, irü daa nutagüxũ namu na pãuxũ nanguxũxũçax! —ñanagürü ga Chataná. ⁴Natürü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü:

“Tãütáma pãuxĩca nanamaxêêe i duũxũgü, natürü guxũma i ore i Tupana nüxũ íxuxũ nixĩ i duũxũgüxũ maxêêxũ”, ñanagürü. ⁵Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü guma ñãne ga üünene ga Yerucharéüwa nanaga. Rü tupauca ga taxünetapexegu nanamunagü. ⁶Rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, irü nuã cugü rütãe! Erü Tupanaãrü ore i ümatixũwa rü ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruũgü i daxüçũãx na cuxna nadaugüxũçax. Rü naxmexmaã tá cuxũ niyauxgü na tama ñacü rü nutagu cunguxũçax”, ñanagürü. ⁷Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü ta:

“iTama name i nüxũ na cuxũxü ya Cori ya curü Tupana!”

ñanagürü. ⁸Rü yexguma wenaxãrü ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga maõpüne ga máxpüxüchinetapexewa nanaga. Rü yéma Ngechuchuxũ nanawex ga guxũma ga nachüãnegü na ñuxácü yamexêchixũ. ⁹Rü Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Choma chi cuxna chanaxã i guxũma i ñãa cuxũ chawéxũ i ngëxguma chi chopexegu cucaxãpüxügu rü choxũ quicuaxũügu —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChoxna íxügachi, Pa Chataná! Erü Tupanaãrü ore i ümatixũ rü ñanagürü:

“iNüxũ icuaxũü ya Cori ya curü Tupana, rü yimaãxũxĩcatama napuracü!”

ñanagürü. ¹¹Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Ngechuchuna nixügachi. Rü

Ngechuchuxūtawa nangugü ga daxüçüãx ga Tupanaärü orearü ngeruüçgü. Rü Ngechuchuxü narüngüxëëgü rü nüxna nadaugü.

Ngechuchu rü inanaxügü ga norü puracü ga Gariréaanewa
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Rü yexguma Ngechuchu nüxü ñnügü ga na napoxcuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü, rü Gariréaanewa naxü.

¹³Natürü tama ñane ga Nacharétugu narüxãüx, rü ñane ga Capernáüwa naxü na yexma yaxächüxüçax. Rü guma ñane rü nextaxa ga Gariréacutüwa nayexma ga Chaburáütanüxü rü Netarítanüxü ga duüxügü ixächüügüxüwa. ¹⁴Rü yema nangupetü na yanguxüçax ga ore ga nuxcümaüçü ga Tupanaärü orearü uruü ga Ichaía ümatüxü ga ñaxü:

¹⁵⁻¹⁶ “Rü duüxügüçax tá nangox i wüxi i ngóonexëëruü i Chaburáüärü naánewa, rü Netaríarü naánewa, rü Yudáüärü tocutüwa rü ngëma nama i taxtücutüwa nadaxüwa, rü Gariréaanewa i ngextá duüxügü i tama Yudíugü ixíçgüxü ixächüügüxüwa. Rü ngëmaäçü i ngëma duüxügü ga noxri ëänexüwa yexmagüxü, rü tá nüxü nadaugü i wüxi i taxü i ngóonexëëruü. Rü ngëma duüxügü ga noxri yutüüwa yexmagüxü rü tá nüxü nabaxi i ngëma ngóonexëëruü”,

ñanagürü ga yema Ichaíaarü ore. ¹⁷Rü yexgumaüçüü nixí ga inaxügüãxü ga Ngechuchu ga nüxü na yaxuchigaxü ga norü ore ga ñaxü: —iNüxü perüxoe i

pecüma i chixexü! Erü marü ningaica na perü ãëxgacü na yíxü ya Tupana —ñaxü.

Ngechuchu rü naxçax naca ga ägümücü ga püchaetanüxü
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Rü yexguma nextaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga taxre ga yatü ga nügüeneëgü ixíçgüxü. Rü wüxi rü Chimáü ga Pedrugu äëgaxü nixí. Rü to rü Aüdrégu äëgaxü nixí. Rü nümagü rü ínapüchaegü, yerü woetama püchaetanüxü nixíçgü. ¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iChowe perüxí! Rü chorü puracüwa tá pexü chamugü na chauxütawa penagagüxüçax i duüxügü —ñanagürü. ²⁰Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanataçgü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxí. ²¹Rü yémaxüira naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxü nadau ga to ga taxre ga nügüeneëgü. Rü Acobu nixí ga wüxi, rü Cuáü nixí ga to. Rü Zebedéu nanegü nixí ga nümagü. Rü nanatümaä wüxi ga nguewa nayexmagü. Rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. Rü Ngechuchu naxçax naca. ²²Rü yexgumatama yéma nguewa tüxü nataçgü ga nanatü. Rü Ngechuchuwe narüxí.

Ngechuchu nanangüexëë ga muxüma ga duüxügü
(Lc 6.17-19)

²³Rü guxü ga Gariréaanegu nixügüchigü ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ñanewa, rü duüxügüarü ngutaquexepataüwa ninguxëëtaechigü.

Rü duïxügümaã nüxü nixuchiga ga ore ga mexü na ñuxácü ãëxgacü yïixü ya Tupana. Rü guxüma ga duïxügü ga yema idaaweexü rü nanameëxëë ga woo nañuxraüxü ga norü ðaawe nüxü yexmaxü, rü naxçax nitaanegü. ²⁴Rü Ngechuchuxü nacuáchigagü ga guxüma ga duïxügü ga Chíríaanecüãx. Rü naxütawa nanagagü ga nagúxüraüxü ga idaaweexü. Rü yematanüwa nayexma ga duïxügü ga ngúanemaã idaaweexü, rü duïxügü ga poraäcü naxünewa nangúxü, rü duïxügü ga ngoxo nawa yexmaxü, rü duïxügü ga óxwaãxgüxü, rü duïxügü ga nawãixächigüxü. Rü Ngechuchu nanameëxëë ga guxüma ga yema. ²⁵Rü Ngechuchuwe narüxi ga muxüma ga duïxügü ga Gariréaanecüãx, rü Decaporíchiuanecüãx rü Yerucharéucüãx, rü Yudéaanecüãx, rü natü ga Yudáüärü tocutüçüãx.

**Ngechuchu rü ma xpúnewa nüxü
nixu ga Tupanaärü ore**

5 ¹Rü yexguma Ngechuchu nüxü ðauxgu ga yema muxüma ga duïxügü, rü wüxi ga ma xpúnewa ínaxüächi namaã ga norü ngúexügü. Rü yéma narüto, rü norü ngúexügü nüxü ínachomaëguächi.

Yíxema taãëgüxechiga
(Lc 6.20-23)

²Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga na nangúxëëaxü, rü ñanagürü: ³—Tataãëgü ya yíxema nüxü icuaxächitanüxë i tümaärü pecadu rü nüxü rüxoexe. Erü Tupanamexëwa tangëxmagü, rü Tupana rü marü tümaärü ãëxgacü nixí. ⁴—Tataãëgü

ya yíxema ngechaüügüxe, erü Tupana tá tüxü nataãëxëë. ⁵—Tataãëgü ya yíxema tama tügü rüyexeragüxe rü meã irüxiniüxë, erü tá tanayauxgü i ngëma naãne i Tupana tümamaã ixunetaxü. ⁶—Tataãëgü ya yíxema poraäcü tüxü nangúchaüxë na Tupanapexëwa meã tamaxëxü, erü Tupana tá tüxna nanaxã i ngëma maxü i mexü i naxçax tadaugüxü. ⁷—Tataãëgü ya yíxema togü i duïxügü tüxü ngechaütümüügüxe, erü tümagü rü tá ta Tupanaãxü tangechaütümüügü. ⁸—Tataãëgü ya yíxema tama chixexügu rüxiniüxë i tümaãëwa, erü yíxemagü tá tixigü ya Tupanaxü daugüxe. ⁹—Tataãëgü ya yíxema togüarü chogüaruü ixigüxe, erü Tupana rü nanegümaã tá tüxü naxu. ¹⁰—Tataãëgü ya yíxema togü i duïxügü tümachi aiexe naxçax na Tupana naxwaxexüãcúma meã tamaxëxü. Erü Tupanamexëwa tangëxmagü, rü Tupana rü marü tümaärü ãëxgacü nixí. ¹¹—Petaãëgü i pema ega duïxügü ðacü pemaã ixugüegu, rü chixri pemaã namaxëgu, rü chaugagu doramaã poraäcü chixri pechiga yad exagügu. ¹²—iRü petaãëgüama rü tama pexoegaãëgü! Erü daxügüxü i naãnewa tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexëchixü. Rü ngëma ñuxma pexü ngupetüxürü nixí ga nüxü nangupetüxü ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü, yerü ga duïxügü rü naxchi rü ta naxaie.

Yucürarüü rü omürüü pixigü
i ñoma i naãnewa
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³—Pema rü ñoma yucürarüü pixigü i ñoma i naãnewa. Erü yima yucüra rü ñna na namexëxüürüü, rü ngëxgumarüü

ta i pema rü ñoma i nañecũãx i duũxũgüarü mexẽeruũ pixĩgü. Natürü ngẽxguma chi nangeacagu ya yucüra, çrü ãacüwa chi i namexũ i ngẽxgumax? Rü dücax, rü taxuwama name, rü ítanataxmare, rü ngẽma duũxũgü nawa nangagü. ¹⁴—Pema rü ñoma i nañecũãxãrü ngóonexẽeruũ pixĩgü. Rü wüxi ya ñãne ya wüxi ya maãpúnewa ngẽxmane, rü taxuacüma inicüx. ¹⁵—Rü taxúema wüxi i omüwa tanangixichi na wüxi i caichãütüũgu na tayaxücuchixũcãx. Natürü wüxi i omüwa tanangixichi na norü üchicaũgu tanaxünagüxũcãx, na ngẽma tüxũ nabaxixũcãx ya guxãma ya yíxema yima íwa ngẽxmagüxe. ¹⁶—Rü name nixĩ i duũxũgüpexewa na meã pemaxẽxũ. Erü ngẽmaãcü i pema rü omügürüũ tá pinaĩgü. Rü ngẽmaãcü duũxũgü tá nüxũ nadaugü i ngẽma mexũ i pexüxũ, rü tá nüxũ nicuãxüũgü ya Penatü ya daxüwa ngẽxmacü.

Ngechuchu nanangüexẽ ga mugüchiga

¹⁷—Tama name i nagu perüxĩnũe na núma chaxũxũ na ichayanaxoxẽxũcãx i Tupanaãrü mugü ga Moĩché ümatüxũ, rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü namaã nguxẽtaegüxũ. Natürü núma chaxũ na meã chayanguxẽxũcãx i ngẽma mugü, rü tama na ichayanaxoxẽxũcãx. ¹⁸—Rü aixcúma pemaã nüxũ chixu, rü ñuxma tauta na nagúxũ i ñoma i nañe rü ngẽma daxüwa nüxũ idauxũ, rü tauta na yanguxũ i guxüma i ngẽma mugüwa nüxũ yaxuxũ, rü taxucürüwama inayarüxo i ngẽma mugü, rü bai i írarüwa. ¹⁹—Rü ngẽmacãx ya yíxema

tama naga ñnuxẽ i ngẽma mugü, rü woo wüxi i ãacü i íraxũga tama taxĩnũgu rü duũxũgüxũ tangüexẽxgu na nümagü rü ta tama naga na naxĩnũexũcãx, rü yíxema rü tá guxũãrü yexera wixweama tatax i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxüwa. Natürü yíxema naga ñnuxẽ i Tupanaãrü mugü rü duũxũgüxũ ngüexẽxẽ na tümagü rü ta naga taxĩnũexũcãx, rü guxũpexewa tá taxü i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxüwa. ²⁰—Rü pemaã nüxũ chixu, rü ngẽxguma tama Parichéugü rü ngüexẽeruũgü i ore i mugüwa nguxẽtaegüxũãrü yexera meã pemaxëgu, rü tagutáma Tupana ãẽxgacü íixĩxüwa pichocu.

Ngechuchu nanangüexẽ na tama namexũ na texé tumaẽneemaã na nuxũ

(Lc 12.57-59)

²¹—Pema rü marü nüxũ pexĩnũe ga Moĩchéarü ore ga nuxcúmaũgüxũ ga duũxũgümaã nüxũ yaxuxũ ga ñaxü: “íTãxü i pemaãtagüxũ! Erü texé yamáetaxe rü tá tapoxcu”, ñaxü. ²²—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü texé ya tumaẽneemaã nuxẽ, rü tá tapoxcu. Rü texé ya ãacü tümãneemaã ixugüxe, rü ãẽxgacügüpexewa tá tüxũ nagagü na tüxũ napoxcuxũcãx. Rü texé ya tümãneexũ ngoxo wogüxe, rü aücúmaxüwa tangëxma, erü ngürüãchi tá tapoxcu nagu ya yima üxü ya ngoxo nagu poxcuene. ²³⁻²⁴—Rü ngẽxguma tupaucawa Tupanana cunaxãxgu i curü díeru, rü ngẽma nüxna cucuãxãchigu na ãacücãx cumaã nanuxũ i cueneẽ, irü ngẽxma tupaucagutama naxü i ngẽma curü ãmare i Tupanana cuxãxchãxũ!

iRü cueneëxütawa naxü, rü namaã yamexëëxïra i ngëma cuxchi na naxaixü! Rü ngëmawena rü marü name i tupaucacax cutaegu na Tupanana cuyaxãmarexüçax i curü dïëru. ²⁵—Rü ngëxguma chi wüxie wüxi i ngetanüçax cuxü íxuaxügu, rü ãëxgacüxütawa cuxü tagaxgu, rü name nixï i namawatama tüxü curüngüxmüxëë na tama ãëxgacüpexewa cuxü tagaxüçax. Erü wüxicana na ãëxgacüxütawa cunguxü, rü ãëxgacü tá purichíagüna cuxü namu na cuxü napoxcuxüçax. ²⁶—Rü aixcüma cumaã nüxü chixu rü täütama ngëma poxcupataüwa ícunguxuchi ñuxmatáta ngixü cuxütanü i guxcü i ngëma dïëru i nüxü ngixü cungetanücü. Rü name nixï i paxa Tupanana peca na pexü nüxü nangechaüxüçax i perü pecadugü na tama pexü napoxcuexüçax.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae na tama namexü na wüxi i ngemaã chixexügu rüxïnüxü

²⁷—Pema marü nüxü pexïnüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxü ixuxü ga ñaxü:

“iTama name i naï i ngemaã na icupexü!”

ñaxü. ²⁸—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü yíxema texé ya wüxi i ngexü dawenüxë rü tüxü nangúchaüxë na ngímaã itapexü, rü Tupanapexewa rü marü chixexü ngímaã taxü i tümaãëwa. ²⁹—Rü ngëxguma chi yima curü tügünexëtü pecadu cuxü üxëëgu rü inoxtacüma nayaxu rü yaxügu naña! Erü narümemae nixï na yima cuxetüxicatama iyarütaxuxü na tama guxü i cuxune iyarütaxuxüçax nagu ya

yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ³⁰—Rü ngëxguma chi yima curü tügünemexë pecadu cuxü üxëëgu, rü name nixï i noxtacüma ícunadae rü yaxügu cuyaña. Erü narümemae nixï na yima cuxmexícatama iyarütaxuxü na tama guxü i cuxune iyarütaxuxüçax nagu ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. Rü ngëmaãcü ega woo pexü naguxchagu rü name nixï i nüxna pixígachi i guxüma i chixexü i nagu piyixchaüxü —ñanagürü.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae na tama namexü na texé tümamañü ítaxü
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Moïché rü üpa nüxü nixu rü yíxema tümamañü ítaxe, rü tanaxwaxe i ngixna tanaxã i wüxi i popera i nawa nüxü tixuxü na marü ngixü ítaxü. ³²—Natürü choma rü pemaã nüxü chixu, rü ngëxguma wüxi ya yatü naxmañü ítaxgu, rü chi tama naï ya yatümaã nangëãëxüçax yixügu, rü äücümaxüwa ngixü tangëxmaxëë erü ngëmaãcü ngürüächí pecadu ixü. Rü yíxema ngímaã amaxë i wüxi i nge i marü ngíte ngixü ítaxcü, rü tüma rü ta pecadu taxü.

Ngechuchu namaã nangúexëëtae ga unetachiga

³³Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxü pexïnüë ga Moïchéarü ore ga nuxcümaügüxü ga duüxügümaã nüxü yaxuxü ga ñaxü:

“Ngëxguma Tupanaégagu texémaã tacüçax icuxunetagu, rü name nixï i cuyanguxëë i ngëma curü uneta”,

ñaxũ. ³⁴—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i texéégagu rü exna tacüéégagu wüxi i duũxũmaã ipexuneta. Rü tama name i daxüguxũ i naãnéégagu ipexuneta, erü ngéma narüto ya Tupana.

³⁵—Rü tama name i ñoma i naãnéégagu ipexuneta, erü Tupanaärü

cuaixcutüchica nixĩ. Rü tama name i Yerucharéüéégagu ipexuneta, erü Tupana ya guxũãrũ äëxgaciarũ ñane nixĩ.

³⁶—Rü tama name i cugüéégagu icuxuneta, erü woo wüxitama i cuyae rü taxucürüwa cunaxüchicüü na nachóxüçax rü exna nawaxüçax.

³⁷—Rü ngémacax rü ngëxguma icuxunetagu rü narümemae nixĩ i:

—Ngũ, tá chanaxü —ñaperügü, rü exna: —Tãütãma chanaxü —ñaperügü. Erü guxũma i to i ore i namaã icuxunetaxũ, rü ngoxo i Chatanáwa ne üxũ nixĩ.

Ngechuchu namaã nangüxëëtae na ñuxacü namexũ na namaã ichopetüxũ i ngéma duũxügü i chixri tamaã maxëxũ

³⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Ngëxguma texé wüxi i duũxüxũ icháixetüxëëgu, rü tümaxëtümaãtama tayangutanüxëë. Rü texé wüxi i duũxüxũ ibüepütagu, rü tümapütamaãtama tayangutanüxëë”,

ñaxũ. ³⁹—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü tama name i pegütama ípepoxũ nüxna i duũxũ i chixecümaxũ. Rü ngëxguma texé cuxũ pechiwegu, rü marü name i curü tochiwe rü ta icunaxã

na ngéma rü ta cuxũ tapechiwexüçax rü tama name na cuxütanüxũ. ⁴⁰—Rü ngëxguma texé cuxũ íyaxuaxüçauçu naxçax i curü dauxüchiru, rü name nixĩ i curü gáuxüchiru rü ta noxtacüma tüxna cunaxã. ⁴¹—Rü ngëxguma texé cuxũ mpxgu na wüxi i kilómetrugu tacü tüxũ quingexüçax, rü name nixĩ i taxre i kilómetrugu tüxũ cuyange. ⁴²—Rü ngëxguma texé curü ngëmaxüçax cuxna caxgu, rü name nixĩ i tüxna cunaxã. Rü tama name na namaã cuxaixũ i curü ngëmaxügü ega texé paxaãchi cuxna naxçax caxgu.

Name nixĩ i nüxũ tangechaũ i tóru uwanügü

⁴³Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pema rü marü nüxũ pexĩnüë ga Tupanaärü mu ga Moïché nuxcüma nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“iNüxũ nangechaũ i cumücü, rü naxchi naxai i curü uwanü!”

ñaxũ. ⁴⁴—Natürü choma rü pemaã nüxũ chixu rü: —iNüxũ pengechaũ i perü uwanügü! iRü naxçax peyumüxë i ngéma duũxügü i chixri pemaã chopetüchaüxũ! ⁴⁵—Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü aixcüma Penatü ya daxügücü nanegü tá pixigü. Erü nüma rü inanabáixë ya üaxcü naxçax i mexũ i duũxügü rü chixexũ i duũxügü. Rü nanapuxëë naxçax i duũxügü i meã maxëxũ rü duũxügü i chixri maxëxũ.

⁴⁶—Rü ngëxguma chí ngéma duũxügü i pexũ ngechaügüxüçatama pengechaügügu, ¿rü tacü rü amare tá Tupanaxütawa peyaxgü naxçax i ngéma? Erü ngéma yatügü i Dumaärü äëxgacüçax díeru ngĩxũ ideetanüxüwa

puracüexũ rü ngëxgumarũũ nanaxügü.
 47—Rü ngëxguma chi
 peeneëgüxĩcatama perümoxëgu, rü
 maneca guxũ i duũxũgürüütama pixĩgü.
 Erü woo ngëma duũxũgü i tama
 Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü
 ngëxgumarüütama nanaxügü. 48—Rü
 ngëmacax name nixĩ na aixcüma meã
 ipiwëxgüxũ ngëma Penatü ya Tupana
 meã na iwëxürüü.

**Ngechuchu rü norü nügetanüxũxũ
 nangüexëë na nüxäcü mexũ naxügüxũ**

6 1Rü ngëxguma tacü rü mexũ
 pexüxchaũgu, rü name nixĩ i
 pexuãë na tama duũxũgüpëxewa
 penaxüxũ i ngëma na duũxũgü pexũ
 dauxũcax rü pexũ yacuaxüügüxũcax.
 Erü ngëxguma duũxũgü pexũ
 icuaxüügüxũcax mexũ pexüxgu, rü
 Penatü ya daxügucü rü täütáma ämare
 pexna naxã. 2—Rü ngëmacax ngëxguma
 texéxü curüngũxëëchaũgu, rü name nixĩ
 i tama poraäcü nüxũ quixuchiga i
 ngëma. Rü tama name i ngëma duũxũgü
 i togüpëxewa meã maxënetaxürüü na
 quiĩxũ. Erü nümagü rü norü me nixĩ i
 ngutaqëxepataũgüwa rü cayegüwa
 nüxũ nixuchiga ega tacü rü mexũ
 naxügügu. Rü ngëmaäcü nanaxügü na
 togü meã nachiga idexagüxũcax. Natürü
 choma rü aixcüma pemaã nüxũ chixu
 rü ngëma na duũxũgü nüxũ icuaxüügüxũ
 nixĩ i norü ämare, rü täütáma
 nanayauxgü i to i ämare i
 Tupanaxütawa. 3-4—Natürü i cuma rü
 ngëxguma tacü tüxna cuxãxgu ya
 yíxema ngearü ngëmaxũãxgüxe, rü
 name nixĩ i taxúema cuxũ dauäcüma na
 cunaxüxũ i ngëma. Rü woo

cumücüxüchi rü tama name i nüxũ na
 nacuáxũ i ngëma. Rü Cunatü ya
 daxügucü ya nüxũ daucü i ngëma
 cuxicatama cuxüxũ, rü tá cuxna nanaxã
 i curü ämare.

**Ngechuchu nanangüexëë ga yumüxëchiga
 (Lc 11.2-4)**

5—Rü ngëxguma peyumüxëgügu, rü
 tama name i ngëma duũxũgü i
 togüpëxewa meã maxënetaxürüü pixĩgü.
 Erü nümagü rü ngëxguma
 nayumüxëgügu, rü norü me nixĩ na
 chiäcü nayumüxëgüxũ i
 ngutaqëxepataũgüwa rü cayegüwa na
 duũxũgü nüxũ na daugüxũcax. Rü
 aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngëma
 na duũxũgü nüxũ daugüxũxĩcatama nixĩ
 i norü ämare. 6—Natürü ngëxguma
 cuyumüxëgu, rü name nixĩ i curü
 ucapugu cuxücu, rü cunawãxta i curü
 ãax, rü ngëma cuyumüxë namaã ya
 Cunatü ya bexma cumaäxĩcatama
 ngëma ngëxmacü. Rü ngëxguma ya
 yima Cunatü ya Tupana ya nüxũ daucü
 i ngëma cúäcü cuxüxũ, rü nüma tá
 cuxna nanaxã i curü ämare. 7—Rü tama
 name i natüçaxma cunamaxëë i curü
 yumüxë naxrüü i ngëma duũxũgü i
 tama Tupanaxũ cuaxgüxũ. Erü nümagü
 rü nagu narüxĩnüë rü ngëma na
 namaxëëgüäxũcax i norü yumüxë rü
 Tupana tá nüxũ naxĩnü. 8—Rü tama
 name i ngëma duũxũgürüü pixĩgü, erü
 woo tauta naxcax ípecaxgu rü Penatü ya
 Tupana rü marü nüxũ nacuax na tacü
 pexũ taxuxũ. 9—Rü ngëmacax rü ñaäcü
 tá peyumüxëgü i pemax:
 “Pa Tonatü ya Daxügucüx, rü
 aixcüma üü necü quixĩ i cumax.

10|Rü núma naxũ na torü ãëxgacü quiũxũcax! Rü tanaxwaxe i curü ngúchaũ na naxügüxũ i duũxũgü i ñoma i naãnewa ngëxgumarüũ i daxüguxũ i naãnewa na curü ngúchaũ ínaxügüxũrũ. 11|Rü toxna naxã i torü õna i ñoma i ngunexũcax íxixũ! 12|Rü toxũ nüxũ nangechaũ i torü chixexũ i taxixũ ngëxgumarüũ i toma rü tüxũ nüxũ na tangechaũxũrũ ya yíxema chixexũ tomaã ügüxe! 13|Tãxũ i tacü rü chixexũpexewa toxũ cuwogüxũ na tama nagu tayixũcax! Natürü tanaxwaxe i toxna cudau na tama ngëma chixexũ taxügüxũcax. Erü cuma rü guxũguma guxũãrũ ãëxgacü quixĩ rü cuporaxüchi rü cumexëchi. Rü ngëmaãcü yĩ”.

14—Rü ngëxguma pema nüxũ nüxũ pengechaũgu i ngëma duũxũgü i chixexũ pemaã ügüxũ, rü Penatü ya daxügücü rü tá ta pexũ nüxũ nangechaũ i perü pecadugü. 15—Natürü ngëxguma tama nüxũ nüxũ pengechaũgu i ngëma duũxũgü i chixexũ pemaã ügüxũ, rü Penatü ya daxügücü rü tá ta tãütáma pexũ nüxũ nangechaũ i perü pecadugü.

Ngechuchu nanangüxëë ga aurechiga

16—Rü ngëxguma tama pechibüeãcüma Tupanacax pexaureegu rü tama name i pegü pengechaũchíwexëë naxrüũ i ngëma duũxũgü i togüpexewa meã maxënetaxũ. Erü nümagü rü ngëmaãcü nanaxügü na togü nüxũ na daugüxũcax

i ngëma na Tupanacax naxaureexũ. Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngëma na duũxũgü nüxũ daugüxũxícatama nixĩ i norü ãmare. 17—Natürü ngëxguma cuma rü Tupanacax cuxauregu rü name nixĩ i meã cugü cuyauxchiwe rü meã cugü curüxixëëru. 18—Rü ngëmaãcü i togü i duũxũgü rü tãütáma nüxũ nacuxgü na Tupanacax cuxaurexũ. Rü Cunatü ya bexma cumaã ngëma ngëxmacüxícatátama cuxũ nadau, rü tá cuxna nanaxã i curü ãmare naxcax i ngëma cuxxũ.

Ñuxãcü tüxũ nangëxma i tórü meruũgü i daxügüxũ i naãnewa

(Lc 12.33-34)

19—Rü tama name i pegücax penanutaquexe i muxũma i perü meruũgü i ñoma i naãnewa. Erü ñoma i naãnewa rü paxama nagux i perü ngëmaxũgü, rü naweane rü paxama nanachixexëë, rü ngítaaxgüxũ rü naxcax nangixgü. 20—Rü narümemaë nixĩ i penamuxëë i perü meruũ i daxügüxũ i naãnewa. Erü ngëma rü tãütáma nagux, rü naweane rü tãütáma nanachixexëë, rü ngítaaxgüxũ rü tãütáma naxcax nangixgü. 21—Erü ngextá ínangëxmaxüwa i perü meruũgü, rü ngëxma nixĩ iperüxñinüëxũ.

Taxüneärü omüchiga

(Lc 11.34-36)

22—Cuxetügü rü ñoma wüxi i omürüũ nixĩ i cuxunecax. Rü ngëxguma ngëma Tupana cuxũ naxwaxexũcax cudaxgu, rü guxũma i curü maxũ rü name. 23—Natürü ngëxguma ñoma i naãneärü ngúchaũcax cudaxgu, rü guxũma i

curü maxũ rü chixexũwa nangẽxma. Rü aixcũma nataxuma i eãnexũ i ngẽmaãrũ yexera ixĩxũ i Tupanapexewa.

**¿Texécax tá cumaxũ, Tupanacax
rü exna dīerucax?**

(Lc 16.13)

24—Taxucürüwa wüxi i duũxũ rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá nüxũ nangechaũ. Rü exna wüxicax rü tá meã napuracü, rü ngẽma to rü tá nüxũ naxo. Rü taxucürüwa Tupanacax pemaxê, ega perü dīeruguama perüxĩnũegu.

Tupana rü naxácũgũna nadau

(Lc 12.22-31)

25—Rü ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rü: iTáxü i pexoegaãẽgũxũ naxcax na tacü tá pengõxgũxũ rü tacü tá pixaxgũxũ, rü tacũmaã tá na pexãxchirugũxũ! Erü perü maxũ rü õnaãrũ yexera nixĩ, rü pexene rü naxchiruarü yexera nixĩ. 26—iDücax penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ, rü tama nanetiãrũ i obuxgũxũ, rü ngepatagũxũ na ngexta namaã nanguxũgũxũcax i norü õna! Natürü Penatü ya daxũgucü rü nanaxiwemü. Rü pema rü Tupanacax rü guxũma i werigüarü yexera pixĩgü. 27—Rü taxuwama name na tacücax pexoegaãẽgũxũ. Erü taxucürüwa ya wüxie i pema rü wüxi i ngoragu rü ipenamãxãchixê i perü maxũ ega woo poraãcü naxcax pexoegaãẽgũgu. 28—¿Rü tũxciũ pexoegaãẽgü naxcax i pexchiru? iDücax penangugü i ngẽma putüragü i ngextámare yaexũ i tama puracüexũ, rü tama nügü üxchirugũxũ! 29—Natürü

pemaã nüxũ chixu rü woo guma ãẽxgacü ga Charumóü ga na namexëchixũ ga naxchiru, rü taguma wüxi ga putürachacurüü namexëchi. 30—Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nangaxãegu i ngẽma putüragü i ñuxma ngẽxmagũxũ natürü moxũ rü marü taxuxũ, rü yexera tá pexna nadau i pemax, Pa Yatügü i Tama Aixcũma Meã Yaxõgũxũ. 31—Rü ngẽmacax tama name i pexoegaãẽgü rü ñaperügügü: —¿Tacü tá tangõxgü? rü exna —¿tacü tá tixaxgü? rü exna —¿tacũmaã tá taxãxchirugü? —ñaperügügü. 32—Erü ñoma i naãneçũãx i duũxũgü rü naxcax nadaugü i guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema rü pexũ nangẽxma ya Penatü ya daxũgucü ya nüëchama nüxũ cuãcü i pexũ na nataxuxũ i guxũma i ngẽma. 33—Natürü narümemã nixĩ i Tupanacaxira pedaugü na ngẽma nüma pexũ nanaxwãxexũxĩra pexũgũxũcax. Rü naëtü tá pexna nanaxã i guxũma i tacü i pexũ taxuxũ. 34—iTáxü i naxcax pexoegaãẽgũxũ i ngẽma moxũ tá üpetixũ! Erü ngẽma moxũãrũ ngunexũ rü tá nüxũ nangẽxma i guxchaxũgü i namaã ínanguxũ. Erü wüxichigü i ngunexũ rü nüxũ nangẽxma i noxrütama guxchaxũgü, rü ngẽmacax tama name i moxũãrũ guxchaxũgũcax pexoegaãẽgü i ñuxmax —ñanagürü.

Tama name i togüarü maxũxũ tangugü

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 1Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta: —iTáxü i togũxũ pixuxũ na tama Tupana pexna çaxũcax! 2—Erü ngẽxgumarüü na togüarü maxũxũ na pengugũxũrũü, rü Tupana tá pexũ nangugü. Rü ngẽxgumarüü na togümaã

penaxixürüü, rü Tupana tá pemaã nanaxü.
 3—¿Rü tñxcüü i nüxü cudawenüxü i
 ngêma cueneëärü üxaxetüxü i íraxü, ega
 chi tama naxçax cuxoegaãëgu i ngêma
 cuxetüwatama ngëxmaxü i naipüta i taxü?
 4—Rü ngëxguma cuxetüwatama
 nangëxmagu i wüxi i naipüta i taxü ¿rü
 ñuxácü i cueneëxü cuchixewexü, rü
 ñácuxü nüxü:

“iPa Chaueneëx, cuxü chanayauxchaü i
 ngêma curü üxaxetüxü!” —ñácuxü? 5—Pa
 Duüxü i Meã Maxnetaxüx, rü name nixi i
 cunayauxira i ngêma naipüta i
 cuxetüwatama ngëxmaxü, rü ngêmaäcü tá
 mea nüxü cudau na cunayaxuxüçax i
 ngêma cueneëärü üxaxetüxü. [Rü
 ngêmacax name nixi i cuxira nüxü curüxo
 i ngêma chixexü i taxü i cumatama
 cuxüxü, rü ngëxguma tá cume na nüxü
 curüngüxëëxüçax i cueneë na nüxü
 naxoxüçax i ngêma chixexü i íraxü i
 naxüxü.] 6—Rü tama name i Tupanaärü
 ore i üünexümaã penachixewe i ngêma
 duüxügü i chixecümagüxü i tama
 yaxögüchaüxü, erü ngürüächü ngêmacax
 tá pexü nimaxgü. Rü ngëxgumarüü tama
 name i Tupanaärü oremaã penachixewe i
 ngêma duüxügü i tama nüxü
 cuaxgüchaüxü, erü tá ínanataxgü.

**Name nixi i tórü yumüxëwa Tupanana
 naxçax tacá rü naxçax tadaugü rü íaxwa:**

Tu tu tu, ñatarügü

(Lc 6.31, 11.9-13)

7—iTupanana naxçax peca! rü nüma tá
 pexna nanaxã. iRü Tupanaxütágu naxçax
 pedau! rü tá nüxü ipeyangau. iRü norü
 íaxwa: Tu tu tu, ñapegü! rü tá pexçax
 nayawãxna. 8—Erü guxãma ya yíxema
 naxçax íçaxe, rü tanayaxu. Rü guxãma ya

naxçax dauxe, rü nüxü itayangau. Rü
 guxãma ya yixema íaxwa: Tu tu tu,
 ñagüxe, rü tá tümacax niwãxna. 9—Rü
 dücax i pemax, rü ngëxguma chi wüxi i
 pexacü pexna çaxgu, rü ¿ñuxácü chi wüxi
 ya nuta nüxna pexãxü? 10—Rü ngëxguma
 chi choxnicaç pexna nacaxgu rü ¿ñuxácü
 chi i äxtape nüxna pexãxü? 11—Rü pema
 na pichixecümachiréxü rü nüxü pecuax na
 mexü i ãmare pexacügüna pexãxü. Natürü
 Penatü ya daxügü rü ngêma pema
 pexacügüna pexãxüärü yexera tá tüxna
 naxã ya yíxema naxütawa naxçax íçaxe.
 12—Rü pemaã nüxü chixu, rü ngêma pema
 penaxwaxexü i togü pemaã na naxüxü, rü
 name nixi i pema rü ta ngêmaäcüatama
 namaã penaxü. Erü ngêmaäcü tüxü namu i
 Tupanaärü ore ga Moíché úmatüxü rü
 yema ore ga nuxcümãügüxü ga Tupanaärü
 orearü uruügü úmatüxü.

Íax i íraxüchiga

(Lc 13.24)

13—Name nixi i ngêma íax i
 íraxüwaama pichocu. Erü ngêma íax i
 yuwa tüxü gaxü rü ngêma nama i yuwa
 daxü rü nata. Rü muxüchixüma i
 duüxügü nagu naxi. 14—Natürü ngêma
 nama i maxüwa nadaxü rü ngêma íax i
 maxüçax nawa ixücuxü rü naxíra. Rü
 noxretama nixi i duüxügü i nüxü
 iyangaugüxü.

Wüxi i nanetü rü norü owa

nixi i nüxü icuáxü

(Lc 6.43-44)

15—Rü naxçax pexuãëgü i ngêma
 doratãxgüxü i nügü ixugünetaxü na
 Tupanaärü orearü uruügü yixügüxü. Erü
 nümagü rü petanüwa nangügü, rü nügü

mexũ i duĩxũgũneta nixĩgũxẽẽ. Natũrũ naãẽwa rũ poraãcũ chixexũgu narũxinũẽ. ¹⁶—Rũ pema rũ nacũmawa tá nũxũ pecuax i ngẽma duĩxũgũ, ngẽxgumarũũ i wũxichigũ i nanetũgũ rũ norũ owa na nũxũ icuaxũrũũ ngoxi name rũ exna tama. Rũ wũxi i torawa rũ taxucũrũwama ubagũ tayaxu. Rũ wũxi i chuchuxũwa rũ taxucũrũwama orĩx i igu tayaxu. ¹⁷—Erũ guxũma i nanetũ i mexũ rũ name i norũ o. Rũ guxũma i nanetũ i chixexũ rũ nachixe i norũ o. ¹⁸—Rũ wũxi i nanetũ i mexũ rũ taxucũrũwama nachixe i norũ o. Rũ wũxi i nanetũ i chixexũ rũ taxucũrũwama name i norũ o. ¹⁹—Rũ guxũma i nanetũ i tama mexũ i norũ o rũ tayadaxũchi, rũ ñuxũchi tayagu. ²⁰—Rũ ngẽxgumarũũ nacũmawa tá nũxũ pecuax i ngẽma duĩxũgũ i Tupanaãrũ orearũ uruũgũneta ixĩgũxũ.

Tãũtãma guxũma i duĩxũgũ nichocu i ngextã Tupana ãẽxgacũ ñixĩxũwa
(Lc 13.25-27)

²¹—Rũ tama guxũma i duĩxũgũ i nũgũ ixugũxũ na chorũ duĩxũgũ yixĩgũxũ rũ tá nichocu i ngextã Tupana ãẽxgacũ ñixĩxũwa. Natũrũ yĩxema aixcũma Chaunatu ya daxũgucũga ñnũẽxẽicatãtãma tixĩ ya ngẽma ichocuxe. ²²—Rũ ngẽxguma ngẽma ngunexũ i naãneãrũ guxwa nanguxgũ, rũ muxũma i duĩxũgũ rũ choxũ tá ñanagũrũgũ: —Pa Corix, toma rũ togũ i duĩxũgũmaã nũxũ tixu i curũ ore, rũ cuẽgagu itanawoxũ i ngoxogũ, rũ cuẽgagu tanaxũ i muxũma i mexũ i taxũ i Tupanaãrũ poramaã taxũxũ —ñanagũrũgũ tá choxũ. ²³—Natũrũ

ngẽxguma rũ tá ñacharũgũ nũxũ:
—Taguma chorũ duĩxũgũ pixĩgũ. iRũ choxna pixĩgachi i pema i chixexũ ùgũe!
—ñacharũgũ tá.

Yatũ i Cristuga ñnũxũ rũ yatũ i tama
Cristuga ñnũxũchiga
(Mr 1.22, Lc 6.47-49)

²⁴—Rũ ngẽmacax ya yĩxema choxũ ñnũxẽ rũ naxũxe i ngẽma choma tũxũ chamuxũ, rũ wũxi ga yatũ ga meã naãẽxũ cuãcũ ga nuta ga tacuẽtũgu ùpatacũrũũ tixĩ. ²⁵—Rũ pucũ ga tacũ ñnangu, rũ narũmaç ga taxtũ, rũ nixũũchi ga wũxi ga tacũ ga buanecũ rũ guma ñgu nangu. Natũrũ guma ñ rũ tama niwaxtaũ yerũ wũxi ga nutaẽtũgu naxũ. ²⁶—Natũrũ yĩxema choxũ ñnũxẽ rũ tama naxũxe i ngẽma choma tũxũ chamuxũ, rũ wũxi ga yatũ ga tama naãẽxũ cuãcũ ga naxnũcũgumare ùpatacũrũũ tixĩ. ²⁷—Rũ pucũ ga tacũ ñnangu, rũ narũmaç ga taxtũ, rũ wũxi ga tacũ ga buanecũ nixũũchi rũ nagu nangu ga guma ñ. Rũ niwaxtaũ, rũ yexma nayarũxo ga guxũma —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ²⁸Rũ yexguma yagũegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxũ, rũ ga duĩxũgũ rũ nãbaixãchiãẽgũ namaã ga norũ nguxẽẽtae. ²⁹Yerũ nũma rũ Tupanaãrũ poramaã nanangũxẽẽ, rũ tama yema ngũxẽẽrũũgũ ga ore ga mugũwa nguxẽẽtaegũxũrũũ nixĩ.

Ngechuchu rũ wũxi ga rũchaxũnẽxũcax nayataanẽẽ
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹Rũ yexguma guma maçpũnewa yanaxũegu ga Ngechuchu, rũ muxũma ga duĩxũgũ nawe narũxĩ. ²Rũ

Ngechuchucaḡ nixũ ga wũxi ga yatũ ga chaxũnemaã idaawecũ. Rũ Ngechuchupexegu nayacaxápxũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma chi cuma cunaxwaxegu, rũ chi cuxũ natauxcha na choxũ curũmexẽẽxũ —ñanagũrũ. ³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nüxũ ningõgũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: —Ngũ, chanaxwaxe. iRũme! —ñanagũrũ. Rũ yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rũ naxcaḡ nitaane ga guma yatũ ga na nachaxũneáxũ. ⁴Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —iDũcax, taxuxũtãma quixu texẽmaã! iNatũrũ ngẽma paixũtawawa naxũ, rũ cugũ iyawex! iRũ nüxna naxã i ngẽma ãmare ga Moíchẽ tũxũ muxũ na duũxũgũ nüxũ cuáxũcax na curũmexũ! —ñanagũrũ.

**Ngechuchu rũ Dumacũãx ga churaragũarũ
ãẽxgacũarũ duũxũxũ narũmexẽẽ**
(Lc 7.1-10)

⁵⁻⁶Rũ Capernãũwa naxũ ga Ngechuchu. Rũ yexguma yẽma nanguxgu, rũ wũxi ga churaragũarũ ãẽxgacũ ga capitãũ ga Dumacũãx rũ Ngechuchucaḡ nixũ. Rũ Ngechuchuxũ nacãaxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, chorũ duũxũ rũ nanawãixãchi. Rũ ngũrũcarewa nangẽxma i chopatawa, rũ poraãcũxũchima ngũxũ ninge —ñanagũrũ. ⁷Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —Marũ tá ngẽma chaxũ na naxcaḡ chayataanexẽẽxũcax —ñanagũrũ. ⁸Natũrũ nũma ga capitãũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, choma rũ taxuwama chame na chopatagu na cuxũcuxũcax. Rũ chanaxwaxe i curũ orewaxicatama nüxũ quixu, rũ tá naxcaḡ nitaane i chorũ

duũxũ. ⁹—Erũ choma rũ ta rũ chorũ ãẽxgacũmexẽewa changẽxma. Rũ choxmexwa nangẽxmagũ ta i ñuxre i churaragũ. Rũ ngẽxguma chanamuxgu i wũxi na ngextã naxũxũcax, rũ ngẽma naxũ. Rũ ngẽxguma chaugũxũtawawa naxcaḡ changemagu i to, rũ chauxũtawawa nangu. Rũ ngẽxguma wũxi i chorũ duũxũxũ chamuxgu na tacũ na naxũxũcax, rũ choxũ nanaxũ —ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Ngechuchu rũ nabaixãchiãẽ. Rũ ñanagũrũ nüxũ ga yema duũxũgũ ga nawe rũxĩxũ: —Aixcũma pemaã nüxũ chixu rũ taxuũma i Yudũgũtanũwa nüxũ ichayangau i wũxi i duũxũ i ñãã yatũrũũ aixcũma yaxõxũ. ¹¹—Rũ choma rũ pemaã nüxũ chixu rũ muxũchixũ i duũxũgũ rũ guxũwama tá ne naxĩ, rũ Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa tá nachibũe namaã ya tórũ oxigũ ya Abrãũ rũ Ichaã, rũ Acobu. ¹²—Natũrũ muxũma i Abrãũtanũxũgũ i Yudũgũ rũ tãũtãma nichocu i ngextã Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa. Rũ eãnexũwa tá nawogũ. Rũ ngẽma tá naxauxe, rũ tá nixũxchapũtagũ —ñanagũrũ. ¹³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ yema capitãũxũ: —iCupatacaḡ nataegu! Rũ tá naxcaḡ nitaane i curũ duũxũ, erũ cuyaxõ na naxcaḡ tá yataanexũ —ñanagũrũ. Rũ yexgumatama naxcaḡ nitaane ga yema capitãũãrũ duũxũ.

**Ngechuchu rũ Pedru naḡẽcax
nayataanexẽẽ**
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Rũ Pedrupatawa naxũ ga Ngechuchu. Rũ yẽma ngĩxũ nadau ga

Pedru naxê ga ngürücaregu irüxãũxcü yerü iyaxaxüne. ¹⁵Rü Ngechuchu ngïxmexgu ningögü, rü yexgumatama igaxächi ga yema na yaxaxünexü. Rü firüda ga ngïmax. Rü ñuxüchi naxçax inamexêê ga ðna.

**Ngechuchu rü muxüma ga
ıđaaaweexüçax nayataanexê**

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Rü yexguma marü yanaxüchuchaũgu ga üaxcü, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga muxüma ga duũxũgü ga ngoxoaxgüxü. Rü wüxitama ga oremaã Ngechuchu inanaxoxü ga yema ngoxogü. Rü nanameexêê ta ga guxüma ga yema togü ga ıđaaaweexü. ¹⁷Rü yemaãcü Ngechuchu nayanguxêê ga yema ore ga nuxcümaũxü ga Tupanaãrü orearü uruü ga Ichaía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü nüma rü tüxü naporaexêê i ngëxguma ituraegu, rü tüxü narümeexêê i ngëxguma ıđaaaweegu”,
ñaxü.

**Duũxũgü ga Ngechuchuwe
rüxıxchaũxüchiga**

(Lc 9.57-62)

¹⁸Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga muxüma ga duũxũgü na nüxü ichomaëguächixü, rü norü ngüexüğümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —iRü ngixã, rü nextaxaarü tocutüwa taxı! —ñanagürü. ¹⁹Rü wüxi ga ngüexêêruü ga ore ga mugüwa nguxêetaexü, rü Ngechuchuçax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüexêêruü Pa Ngechuchux, cuwe charüxüxchaü i

ngextá cuma ıcxuxüxüwa —ñanagürü.

²⁰Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngowagü rü nüxü nangëxma i naxmaũgü, rü werigü rü nüxü nangëxma i naxchiãũgü. Natürü choma i Tupana Nane na duũxüxü chiixü, rü nataxuma i chauchica i ngextá nagu chicuxeruxü —ñanagürü.

²¹Rü wüxi ga to ga norü ngüexü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix, cuwe charüxüxchaü, natürü chanaxwaxe i chaunatü tüxü ichayataxira —ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —iNoxtacıma chowe rüxü! Rü nüé i ngëma cutanüxü i tama yaxögüxü iyataxgü i ngëma yuexü —ñanagürü.

**Ngechuchu rü buanecüxü rü yuapexü
ınyaxachächixêê**

(Mr 4.35-44; Lc 8.22-25)

²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ngegu nixüe. Rü norü ngüexüğü rü ta ınyaxümücügü, rü inaxiächi. ²⁴Rü ngürüächi nextaxaarü ngäxütügu nüxü naxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü guma nguewa rü niyaucuchichigü ga dexá. Natürü ga Ngechuchu rü nape. ²⁵Rü yexguma ga norü ngüexüğü rü ınanabaixgüğü, rü ñanagürüğü nüxü: —Pa Corix, itoxü rüngüxêê, erü ngëmama itabaxüğü! —ñanagürüğü. ²⁶Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Duũxũgü i Tama Aixcüma Yaxögüxü, çtüxcüü pemüê? —ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ınarüda. Rü buanecü rü yuapena nachogü. Rü ınyaxachächi ga buanecü, rü ınyarüxo ga yuape, rü ınachaxanemare. ²⁷Rü nümagü ga norü ngüexüğü rü

nābaixāchiāēgū, rü nügümaā ñanagürügü:
—¿Tacü exna nixi i ñaā yatü rü ngēmacax
aixrūxū i buanecü rü yuape rü naga
naxīnūēxū? —ñanagürügü.

**Yatügü ga Gadaracūāx ga ngoxogü
nawa yexmagūxū**

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Rü Ngechuchu rü norü ngúexügü rü
naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga
Gadaraarü nañewa. Rü yexguma yéma
nangugügu, rü Ngechuchucax yéma
nibuxmü ga taxre ga yatügü ga
duūxēchíq̄uxetanügu
yarüxauchigütanüneūxū. Rü yema taxre
rü ñngoxoāx, rü nidüraexüchi. Rü
yemacax taxucürüwama texé yéma
namawa taxüpetü. ²⁹Rü yema taxre rü
aita naxüe, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü
toxū nuā cuyachixewe, Pa Ngechuchu
ya Tupana Nane? ¿Exna nuā cuxü na
toxü ícuyawoxūxūcax tauta nawa
nanguyane na Tupana toxū poxcuexü?
—ñanagürügü. ³⁰Rü yema nachicaarü
ngaicamana nachibüe ga muxüma ga
cuchigü. ³¹Rü yema ngoxogü rü
Ngechuchuxū nacaaxūgü, rü
ñanagürügü: —Rü ngēxguma toxū
ícuwoxūgu, irü ngēma cuchigügu toxū
nachocuxē! —ñanagürügü. ³²Rü
yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü
nūxū: —Ēcü, ingēma pexi! —ñanagürü.
Rü yexguma ga yema ngoxogü rü
ínachoxū nawa ga yema taxre ga
yatügü, rü yema cuchigügu nayachocu.
Rü ññuxüchi guxüma ga yema cuchigü rü
inaxūāchi, rü naxtaxacutüarü
māxpúxüwa nayarüyuxgü, rü yexma
nayı. ³³—Rü yema cuchigüarü
dauruügü rü nābaixāchiāēgü, rü ñānecax

nibuxmü. Rü yexguma ñānewa
nangugügu, rü nūxū nixugügü ga
guxüma ga yema ngupetüxū ga ññaxcü
naxcax na yataanegūxū ga yema taxre
ga yatügü ga ngoxoāxgūxū. ³⁴—Rü
yexguma ga guxüma ga yema ñānecūāx
ga duūxügü, rü Ngechuchuxütawa naxi.
Rü yexguma Ngechuchuxū nadaugügu,
rü nūxū nacaaxūgü na ínaxūxūcax ga
yema norü nañewa.

**Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga
nawāixāchicūcax nayataanexēē**

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü
wüxi ga nguegu nixüe. Rü
naxtaxaarü tocutüwa naxü, rü
noxrütama ñānewa nangu. ²Rü yéma
guma ñānewa rü duūxügü rü
Ngechuchuxütawa nanangetaügü ga
wüxi ga yatü ga nawāixāchicü. Rü
yexguma Ngechuchu nūxū daxgu ga
ññaxcü aixcüma na yaxōgūāxū ga yema
duūxügü rü ñanagürü nūxū ga guma
ídaawecü: —iNataāē, Pa Chaunex! Erü
curü pecadugü rü marü cuxū nūxū
changechaū —ñanagürü. ³Rü yéma
nayexma ga ññuxe ga ngúexēēruügü ga
ore ga mugüwa nguxēētaegūxū. Rü
nūmagü rü nügüāēwa ñanagürügü:
—¿Ñaā yatü rü tacü Tupanamaā
nixugü? —ñanagürügü. ⁴Natürü ga
Ngechuchu rü nūxū nacaaxama ga
yema naāēwa nagu naxīnūēxū. Rü
yemacax ñanagürü nūxū: —¿Tüxcüü
chixexügu perüxīnūē? ⁵—¿Tacü nixi i
ngēma rütauxchamaēxū na namaā nūxū
ixuxü ya daa nawāixāchicü:

“Rü curü pecadugü rü marü cuxū
nūxū changechaū”, rü exna:

“İnachi rü fıxũ!” ñagũxũ nüxũ?
 6—Natürü i ñuxma rü tá pexũ nüxũ
 chadauxëë na Chaunatü ya Tupana
 núma choxũ muxũ na duũxũgüaxũ nüxũ
 changechaũxũcax i norü pecadugü
 —ñanagürü. Rü yexguma rü ñanagürü
 nüxũ ga guma nawãixächicü: —İnachi,
 rü nayaxu i curü caruũ, rü cupatawa
 naxũ! —ñanagürü. 7—Rü yexgumatama
 ga guma nawãixächicü rü inachi, rü
 napatawa naxũ. 8Rü yexguma yemaxũ
 nadaugügu ga duũxũgü, rü poraãcü
 namuũë. Rü Tupanaxũ nicuaxũgü, rü
 ñanagürügü: —Moxë, Pa Tupanax, erü
 cunaporaxëë i ñaã yatü na ngëmaãcü
 mexũ toxçax naxũxũcax —ñanagürügü.

Mateuçax naca ga Ngechuchu

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9Rü yexguma yéma inaxũâchigu ga
 Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga
 wüxi ga yatü ga Mateugu äégaxũ ga
 yéma rütoxũ ga ngextá Dumaärü
 äëxgacüçax dïëru ngixũ İnayauxgüxüwa
 yerü woetama yemawa napuracü. Rü
 Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ:
 —İChowe rüxũ! —ñanagürü. Rü
 yexguma ga Mateu rü inachi, rü nawe
 narüxũ. 10Rü Mateupatawa naxũ ga
 Ngechuchu, rü yéma nachibü. Rü
 İnangugü ta ga muxũma ga togü ga
 duũxũgü ga Dumaärü äëxgacüçax dïëru
 ngixũ yauxgüxüwa puracüexũ, rü togü
 ga duũxũgü ga taxúema nacümamaã
 taãégüxũ. Rü yema duũxũgü rü yéma
 mechawa narütogü namaã ga
 Ngechuchu rü norü ngúexũgü. 11Natürü
 yexguma yemaxũ nadaugügu ga
 Parichéugü, rü Ngechuchuarü
 ngúexũgüna nacagü, rü ñanagürügü:

—İNuxãcü i perü ngúexëëruũ rü namaã
 nachibü i äëxgacüarü duũxũgü i
 dïëruarü yauxwa puracüexũ, rü
 duũxũgü i pecaduãxgüxũ?

—ñanagürügü. 12Rü yexguma yemaxũ
 naxĩnügü ga Ngechuchu, rü ñanagürü
 nüxũ ga Parichéugü: —Ngëma poraexũ
 rü tama nanaxwaxegü ya duturu, natürü
 ngëma İdaaweexũ nixĩ i naxwaxegüxũ.

13—İRü İpıxĩ, rü nawa pengúe i
 Tupanaärü ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Choma rü tama chanaxwaxe i

chauxçax peyamax i carnerügü,
 natürü chanaxwaxe i togü pexũ
 nangechaũtümüügü”,

ñaxũ! Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu:

—Choma rü tama mexũgüna na
 chaxuxũcax nixĩ i núma chaxũxũ,
 natürü núma chaxũ na nüxna
 chaxuxũcax i ngëma pecaduãxgüxũ na
 ngëmaãcü nüxũ naxoexũcax i nacümagü
 i chixexũgü —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14Rü yexguma ga Cuãũ ga
 baiũxëëruũärü ngúexũgü, rü
 Ngechuchuçax naxĩ, rü nüxna nacagüe,
 rü ñanagürügü: —Toma i Cuãũärü
 ngúexũgü na tixĩgüxũ rü nümagü i
 Parichéugü rü muëxpüxcüna tama
 tachibüe erü Tupanagu tarüxĩnüë. İRü
 tũxçüũ i curü ngúexũgü rü tama toxrüũ
 Tupanacax naxauregü? —ñanagürügü.

15Rü Ngechuchu nanangãxũ rü
 ñanagürü: —İExna wüxi i ngĩgüarü
 petawa rü pexçax namexũ na
 nangechaũëxũ rü naxaureexũ i ngëma
 nüxna naxugüxũ ega natanüwa
 nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax

ãmaxũ? Maneca tama nixĩ. Natürü wüxi i ngunexũgu rü ngẽma yatü i ngexwacax ãmaxũ rü tá namüçügüna nixügachi. Rü ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcüma naxaureexũ i namüçügü. ¹⁶—Rü taxüema tanapaita i wüxi i naxchiru i ngauxũ namaã i wüxi i natüchi i ngexwacaxũxũ i tauta nañaãchimüxũ. Erü ngëxguma nayauxgu i ngẽma naxchiru rü tá nügü ínanaxíraxãchi i ngẽma natüchi i ngexwacaxũxũ, rü tá nanagauxẽ i ngẽma wexachiru. Rü noxriarü yexera tá nixĩ i na nagauxũ. ¹⁷—Rü ngëxgumarüü ta rü taxüema ngexwacaxücü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü ngauxũ i naxchaxmünaxçax. Erü ngëxguma ngẽmaãcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü narüngu, rü tá nayawãixẽ i ngẽma naxchixũ i ngauxũ i naxchaxmünaxçax. Rü ngëxma tá nayarütaxu ya binu rü ngẽma naxchixũ rü ta. Rü ngẽmacçax tanaxwaxe ya ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxũxũ i naxchixũgu tayabacuchi. Rü ngẽmaãcü tãütáma inayarütaxu. [Rü chorü ngxẽëtae i ngexwacaxũxũ rü ngëxgumarüü ta nixĩ na taxucürüwama namaã nawüxiguxũ i ngẽma nuxcümaixũ i pecümagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Yáiruxacüchiga rü yema nge ga Ngechuchuchirugu ingögücüchiga
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Rü yexguma yemaãcü ínangüexëetaeyane ga Ngechuchu, rü naxütawa nangu ga wüxi ga ãëxgacü ga Yudfugüarü. Rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa

Corix, chauxacü rü ngexwacax iyu. Natürü ngëxguma chi ngẽma cuxüxgu rü ngixũ quingögügü, rü wena chixarü imaxũ —ñanagürü. ¹⁹Rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngüexũgümaã yema ãëxgacüwe narüxü. ²⁰Rü yexguma yéma naxüyane ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ägüechacü rü naweama ne ixü. Rü naxpechinüchirugu iyangögü. ²¹Yerü ngĩma rü nagu irixĩnü rü yexguma chi naxchiruxũxicatama yangögümaregu, rü chi ngixçax nitaane. ²²Natürü nüma ga Ngechuchu rü nügü ínidau, rü ngixũ nadau ga yema nge. Rü ñanagürü ngixũ: —iNataãe, Pa Chauxacü! Marü cuxçax nitaane, erü cuyaxö —ñanagürü. Rü yexgumatama ngixçax nitaane. ²³Rü yexguma yema ãëxgacüpatawa nanguxgu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga paxetatanüxũ ga marü na ínamemaregüxũ na ngixũ iyataxgüxũ ga yema bucü. Rü ga duüxügü rü nixáicha rü naxauxe. ²⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ ga yema duüxügü: —Ílpechoxũ i nuã! Erü ngẽma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. Natürü nümagü ga duüxügü rü Ngechuchuxũ nacugüeama. ²⁵Rü yexguma Ngechuchu ínachoüxëëxgu ga duüxügü, rü yema buciarü ucapugu naxücu. Rü ngixmexgu nayayauxãchi, rü yexgumatama írúda ga ngĩmax. ²⁶Rü guxüwama ga yema naãnewa, rü duüxügü nüxũ nixuchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu naxçax nayataanexëe ga taxre ga yatü ga ingexetüxũ

²⁷Rü yexguma yéma ínaxüüxgu ga Ngechuchu, rü taxre ga ngexetüxũ rü nawe nangëgü. Rü tagaãcü ñanagürügü:

—Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxüx,
icuxú tangechaütümüügü!

—ñanagürügü. ²⁸Rü yexguma

Ngechuchu guma í ga nagu napexünegu
naxücuxgu, rü yema taxre ga ngexetüxü
rü naxçax naxí. Rü Ngechuchu nüxna
naca, rü ñanagürü: —¿Peyaxögüxü
yíxü na chaporaxü na pexü
charümeëxëxüçax? —ñanagürü. Rü
nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü:
—Ngü, Pa Corix, tayaxögü

—ñanagürügü. ²⁹Rü yexguma ga
Ngechuchu rü naxëtügügu ningögü, rü
ñanagürü nüxü: —iCü pexçax yataane,
erü peyaxögü! —ñanagürü. ³⁰Rü naxçax
nitaanegü. Rü Ngechuchu rü poraäcü
nayaxucyxëgü na taxúemaäma nüxü na
yaxugüxüçax ga yema nüxü ngupetüxü.
³¹Natürü yema taxre rü yexguma yéma
ínachoxügu rü guxüwama ga yema
nañewa rü nüxü nixugüeama ga yema
Ngechuchu üxü.

**Ngechuchu rü naxçax nayataanexëe ga
wüxi ga yatü ga tama idexacü**

³²Rü yexguma yema taxre ga yatü
íchoüxguwena, rü ñuxre ga duüxügü rü
Ngechuchuxütawa nanagagü ga wüxi ga
yatü ga tama idexacü yerü ngoxo nawa
nayexma. ³³Rü Ngechuchu ínanatäxüchi
ga yema ngoxo. Rü yexgumatama
inanaxügü ga na yadexaxü ga guma yatü.
Rü nümagü ga duüxügü rü
nabaixächiaëgü. Rü ñanagürügü:
—Taguma nüxü tadau i nuä tachiüñewa i
täcü i ñaariü ixixü —ñanagürügü.
³⁴Natürü ga Parichéugü rü ñanagürügü:
—Ñañ yatü rü ngoxogüarü äëxgacü i
Chatanäärü poramaä nixí i ínawoxüäxü i
ngoxogü —ñanagürügü.

**Ngechuchuaxü nangechaütümüügü
ga duüxügü**

³⁵Rü yema nañewa rü guxünema ga
ñanegügu rü ñanexäcügügu nixügüchigü ga
Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ñanewa, rü
duüxügüarü ngutaqexepataüwa
ninguxëetaechigü. Rü duüxügümaä nüxü
nixuchigü ga ore ga mexü na ñuxäcü
äëxgacü na yíxü ya Tupana. Rü
nanameëxëe ga duüxügü ga idaaweexü.
Rü woo nañuxraüxü ga norü ñaawe nüxü
yexmaxü, rü nanameëxëe. ³⁶Rü yexguma
Ngechuchu nüxü ñaxgu ga yema
muxüma ga duüxügü ga naxütawa
ngugüxü, rü nüxü nangechaütümüügü.
Yerü carnerugü ga ngearü dauruüáxürtüü
nanaxjáchiäëgü, rü tama nataäëgü. ³⁷Rü
yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü
ga norü ngüexügü: —Aixcüma pemaä
nüxü chixu rü nangëxma i muxüchixü i
duüxügü i ímemaregüxü na yaxögüäxü i
Tupanaärü ore. Natürü nanoxrexpüx i
Tupanaärü puracütanüxü na namaä nüxü
yaxugüxüçax i ngëma ore. ³⁸Rü ngëmacax
name nixí i duüxügüarü yora ya Tupanana
naxçax peca i perü yumüxëwa na
yamugüäxüçax i norü puracütanüxü i
orearü urüügü na ngëma duüxügümaä
nüxü yaxugüxüçax i norü ore i mexü
—ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu nanade ga 12 ga norü
ngüexügü na toxnamana namugüäxüçax
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)**

10 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu, rü
yema 12 ga norü ngüexügüçax
naca. Rü nüxna naxäga rü nanaporaexëe
na ínawoxüäxüçax ga ngoxogü rü
nameëxëeäxüçax ga duüxügü ga

idaaweexũ ga woo nañuxraũxũ ga
 daawe nüxũ yexmaxũ. ²Rũ ñaã nixĩ ga
 naégagũ ga yema 12 ga Ngechucharũ
 ngüexũgũ ga imugũxũ. Rũ natanũwa rũ
 Chimáũ ga Pedrugu áégacũ nixĩ ga
 naëru ixĩxũ. Rũ to nixĩ ga Pedrueneë ga
 Aũdré. Rũ to nixĩ ga Chaũtiágu rũ to
 nixĩ ga Chaũtiágueneë ga Cuáũ. Rũ
 yema taxre rũ Zebedeu nanegũ nixĩgũ.
³Rũ togũ nixĩ ga Piripi, rũ Baturumé, rũ
 Tumachi, rũ Mateu ga Dumaãrũ
 áëxgacũcax dñruarũ yauxwa
 puracũchirécũ. Rũ togũ nixĩ ga
 Chaũtiágu ga Arupéu nane, rũ Tadéu.
⁴Rũ to nixĩ ga Chimáũ ga iporaãécũcũ.
 Rũ to nixĩ ga Yuda ga Icariũte ga
 yixcama bexma cúácũ Ngechuchuxũ
 íxuaxũxũ.

**Ngechuchu rũ norũ ngüexũgũxũ nimugũ
 na nüxũ yanaxugüexũcax ga norũ ore**
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Rũ Ngechuchu nayamugũ ga yema
 12 ga norũ ngüexũgũ. Rũ nüxna naxága,
 rũ ñanagũrũ: —iTãutáma natanũwa
 pexĩ i ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ
 ixĩgũxũ! iRũ tãutáma Chamáriacũãx i
 duũxũgũarũ iãnegũwa pexĩ! ⁶—Natũrũ
 chanaxwaxe i ngẽma Yudũgũ i
 carnerugũrũ iyarũtauxexũtanũwa pexĩ.
⁷—iRũ ngẽma natanũwa nüxũ peyarũxu
 na marũ yangaicaxũ ya Tupana na norũ
 áëxgacũ yĩxũ! ⁸—iRũ penameëxëx i
 ngẽma duũxũgũ i idaaweexũ! iRũ wena
 penamaxëxëx i ngẽma duũxũgũ i marũ
 yuexũ! iRũ penameëxëx i ngẽma
 duũxũgũ i chaxũnemaã idaaweexũ! Rũ
 ngẽma duũxũgũ i ngoxogũ nawa
 ngëxmagũxũ irũ nüxũ ípenawoxũx! Rũ
 tama name i penaxãtanũ ega texëxũ

perümexëëxgu, erũ pema rũ pexũ
 nangentanũmare i ngẽma pora. ⁹⁻¹⁰—iRũ
 tãutáma ípingearũ dñruãxgũ na perũ
 tacũcax petaxegũxũcax rũ bai i perũ
 choca i perũ namawaũ! iRũ wũxitama i
 pexchiru ípinge, rũ bai i perũ chapatu,
 rũ bai ya perũ caxũchigũxũ ya
 naixmenaxã ípinge! Rũ pemaã nüxũ
 chixu rũ wũxi i puracũtanũxũ rũ name
 nixĩ i ngẽma duũxũ i nüxũ
 napuracũxũtawana nachibũ. ¹¹—Rũ
 ngëxguma wũxi ya iãnewa rũ exna wũxi
 ya iãnexãcũwa pengugũgu i pemax, irũ
 naxcax pedax i wũxi i duũxũ i
 mecũmaxũ! iRũ ngẽmaxũtagu perũcho
 ñuxmatáta ipexĩachi i ngẽma iãnewa!
¹²—Rũ ngëxguma yima ípatagu
 pechocugu, rũ meã tá nüxũ perũmoxëgũ
 i ngẽma duũxũgũ i ngẽma ngëxmagũxũ
 rũ: “iTupana pexũ rüngũxëëx!”
 ñaperũgũgũ tá nüxũ. ¹³—Rũ ngëxguma
 ngẽma duũxũgũ rũ meã pexũ nayauxgu
 rũ Tupana tá nüxũ narüngũxëë. Natũrũ
 ngëxguma tama meã pexũ nayauxgu i
 napatawa rũ ñaperũgũgũ tá nüxũ:
 “Marũ name i toxnamana taxĩ”,
 ñaperũgũgũ tá. ¹⁴—Rũ ngëxguma wũxi
 ya iwa rũ exna wũxi ya iãnewa duũxũgũ
 tama meã pexũ yauxgũgu rũ tama nüxũ
 naxĩnüëchaũgu i perũ ore, irũ ípechoxũ!
 Rũ ngëxguma ípechoũxgu, irũ meã pegũ
 ípepagũcutũ i perũ iuxaxũcutũ, na
 ngẽmawa nüxũ nacuxgũxũcax na
 chixexũ na naxũgũxũ i ngẽma duũxũgũ!
¹⁵—Rũ aixcũma pemaã nüxũ chixu rũ
 ngẽma ngunexũ i nagu nagũxũ i naãne,
 rũ Chodomacũãx rũ Gomoracũãx i
 duũxũgũarũ yexera Tupana tá
 nanapoxcue i ngẽma duũxũgũ i tama
 meã pexũ yauxgũxũ.

Guxchaxügü i tá ngupetüxü

16—Dücax, äñcümäxüwa pexü chamugü, ngëxgumarüü i carnerugüxü aigütanüwa imugüxüriüü. iRü ngëmacax penaxwaxe i äxtapegürüü pexuäëgü, natürü muxtucugürüü taxuüma i chixexü pexügü! 17—iRü pegüna pedaugü! Erü duüxügü rü tá pexü ínayauxü, rü äëxgacügüxütawa tá pexü nagagü na pexü napoxcuexücax. Rü ngutaqexepataügügu tá pexü niçuaixgü. 18—Rü chaugagu tá äëxgacügü ya tacügüpexewa pexü nagagü. Rü ngëmaäcü tá chauchigagu pidexagü napexewa i ngëma äëxgacügü rü napexewa i ngëma duüxügü i tama Yudügu ixügüxü. 19—Natürü ngëxguma äëxgacügüpexewa pexü nagagügu na pexü napoxcuexücax, irü taxucaxtáma pexoegaäëgü na tacümaã tá penangäxüxü rü exna tacüxü tá namaã na pixuxü! Erü ngëxguma nawa nanguxgu na pidexagüxü, rü Tupanaãë tá pexü nanguxëë na tacüxü tá namaã pixuxü. 20—Rü täütáma pema nixi i pidexagüxü, natürü Tupanaãë i Ünexü tá nixi i pewa idexaxü. 21—Rü nügieneëgüwa rü tá nügü ínaxuaxügü na äëxgacügü yamäxgüxücax. Rü ngëxgumarüü tá ta nanatügü rü naxäcügüxü ínaxuaxügü, rü naxäcügü rü nanatügüxü tá ínaxuaxügü na äëxgacügü tüxü imäxgüxücax. 22—Rü chaugagu tá guxü i duüxügü pexchi naxaie. Natürü yíxema aixcüma yaxödmáxë i chorü ore rü tama choxü ítaxe, rü yíxema tá tixi ya nayaxúxe i ngëma maxü i taguma gúxü. 23—Rü ngëxguma wüxi ya iñänewa rü duüxügü

pexü daixchaügu, rü name nixi i pibuxmü ya yima iñänewa, rü náí ya iñänewa pexi. Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü täütáma guxüne ya Yudfügiari iñänewa pengugü naxüpa na chataeguxü i chomax. 24—Rü taxuüma i wüxi i ngüexü rü norü ngüexëëruüxü narüyexera. Rü taxuüma i wüxi i coriarü duüxü rü norü corixü narüyexera. 25—Rü ngëma norü ngüexëëruüxü üpetüxürüü tátama nüxü naxüpetü i ngëma norü ngüexü. Rü ngëma norü corixü üpetüxürüü tátama nüxü naxüpetü i ngëma norü duüxü. Rü ngëxguma duüxügü rü ngoxo i Bechebü choxü nawogüegu, ¿rü ñuxäcü tá pexü naxu i pemax?

Name nixi na Tupanaxü imuüëxü

(Lc 12.2-7)

26—Rü ngëmacax itäxü i nüxü pemuüëxü i ngëma duüxügü! Erü guxüma i ngëma cúäcü üxü rü tá nangoxoma. Rü guxüma i ngëma ñuxma duüxügücax ëxügüxü, rü yixcüra rü tá nüxü nacuaqxüama. 27—Rü guxüma i ngëma pemaäxícatama nüxü chixuxü, irü meã duüxügücax penangoxëëx! Rü guxüma i ngëma bexma pemaã nüxü chixuxü, irü tagaäcü guxü i duüxügümaã nüxü pixu! 28—iRü täxü i nüxü pemuüëxü i ngëma duüxügü i pexü daixchaüxü! Erü taxünexüxícatama nimäxgü. iNatürü name nixi i nüxü pemuüë ya yima Tupana! Erü nüma nüxü nangëxma i pora na yamáäxücax i pexene rü na napoxcuäxücax i peãë rü ta i ngëma ngextá ngoxogüxü ínapoxcuxüwa. 29—¿Tama exna wüxitachini i dñëruгу namaã petaxe i taxre i werixacügü? Natürü

bai i wüxi i ngêma werixacü rü ñaxtïanegu nangu, ega tama nanaxwaxegu ya Penatü ya Tupana. ³⁰—Rü woo i peyae rü Tupana rü wüxichigü rü nayaxugü, rü nüxü nacuax na ñuxre ngëxmaxü. ³¹—Rü ngëmacax itaxü i pemuüëxü! Ertü pema rü muxüma i werixacügïarü yexeraxüchi pexü nangechaü ya Tupana.

Yíxema duüxügüpepewa tügü ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü tïxü
(Lc 12.8-9)

³²—Rü guxäma ya texé i ñoma i naänewa i duüxügüpepewa tügü ixuxe na chorü duüxü tïxü, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxügucüpepewa tüxü chixu na chorü duüxü tïxü i tümax. ³³—Natürü texé ya ñoma i naänewa i duüxügüpepewa tügü ixuxe na tama chorü duüxü tïxü, rü choma rü tá ta Chaunatü ya daxügucüpepewa tüxü chixu na tama chorü duüxü tïxü i tümax.

Ngechuchugagu nixi i yatoyexü i duüxügü
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴—Rü tama name i nagu perüxñüé na núma chaxüxü na guxü i duüxügü rü wüxigu naxñüëxüçax. Natürü pemaã nüxü chixu rü núma chaxü na chaugagu yatoyexüçax i duüxügü. ³⁵—Rü nuã chaxü na wüxi ya yatü rü tama nanatümaã wüxigu naxñüxüçax, rü wüxi i paxü rü tama naëmaã wüxigu naxñüxüçax, rü wüxi i naneax rü tama ngëxëmaã na wüxigu naxñüxüçax. ³⁶—Rü ngëmaäcü wüxi ya ñwa, rü nügütanüxümaã tátama naxuwaniãxgü. ³⁷—Rü yíxema texé ya choxü na tangechaüxüãrü yexera tümanatüxü rü exna tümaëxü ngechaüxë,

rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. Rü yíxema texé ya choxü na tangechaüxüãrü yexera tümanexü rü exna tümaxäcüxü ngechaüxë, rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. ³⁸—Rü yíxema tama yaxna namaã ñnuxë i ngëma guxchaxügü i chaugagu tümacax ínguxü rü ngëmaäcü chowe rüxüxë, rü taxucürüwama chorü duüxü tixi. ³⁹—Rü texé ya tügü maxëëchaüxë rü tá itayariütaxu. Natürü texé ya chauxçax yuxe rü tá tanayaxu i maxü i taguma gúxü.

Ämarechiga
(Mr 9.41)

⁴⁰—Rü texé ya pexü yaxúxe rü choxü nixi i tayaxuxü. Rü texé ya choxü yaxúxe rü yima núma choxü mucü ya Chaunatüxü nixi i tayaxuxü. ⁴¹—Rü texé ya wüxi i orearü uruü i Tupana ngëma muxüxü yaxúxe, rü ngëmatama ämare i wüxi i orearü uruü yaxuxüraüxü tátama tayaxu. Rü texé ya wüxi i yatü i mecümaxüxü yaxúxe erü namecüma, rü ngëmatama ämare i wüxi i yatü i mecümaxü yaxuxüraüxü tátama tayaxu. ⁴²—Rü texé ya wüxi i pochiyuäcu i dexä i gauxchiüxü nüxna äxë i ngëxürüxü i chorü buxügü i chowe rüxüxü, rü aixcümäxüchi tá tanayaxu i tümaärü ämare —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuáü ga baiüxëëruü nanamu ga ñuxre ga norü duüxügü na Ngechuchuxütawa iyadaugüxüçax
(Lc 7.18-35)

11 ¹Rü yexguma nüxü nachauxgu ga Ngechuchu ga na yaxucüxëgüãxü ga yema 12 ga norü ngütëxügü, rü inaxüächi ga yéma na duüxügüxü nangüexëëxüçax rü

naxunagüãxũcax ga ore ga mexũ ga guxũne ga ããnegü ga yema naãnewa yexmagünewa. ²⁻³Rü Cuáũ ga baiũxẽerũ rü napoxcu. Natürü nüxũ nacuáchiga ga yema Ngechuchu üxũ. Rü yemacax ga Cuáũ rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü na nüxna yacagüxũcax rü aixcüma Cristu ga nüxũ ínanguxẽegüci yĩ, rü exna to tá yĩ ya Cristu. ⁴Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ ga yema duũxũgü: —iPewoegu rü Cuáũmaã nüxũ peyarüxu i ngẽma pematama nüxũ pedaügüxũ rü nüxũ pexinüẽxũ! ⁵—iRü namaã nüxũ pixu rü ngẽma ngexetügüxũ rü marü nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü, rü ngẽma chaxüneãxgüxũ rü marü naxcax nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgüxũ rü marü ningoxnamachixegü, rü ngẽma yuexũ rü wenaxärü namaxẽ, rü ngẽma ngearü ngẽmaxũãxgüxũ rü marü namaã nüxũ tixu i Tupanaärü ore i mexũ! ⁶Rü tataãẽ ya yixema texé ya tama choxũ rüxoxe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁷Rü yexguma nawoeguxgu ga yema Cuáũ ga baiũxẽerũärü duũxũgü, rü Ngechuchu inanaxügü ga guma Cuáũchiga na yadexaxũ. Rü ñanagürü nüxũ ga duũxũgü: —¿Tacü nixĩ ga pema ípeyadaügüxũ ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa? —¿Exna wüxi ga ngẽxürüüxũmare ga yatü ga ñoma dexne ga buanecü yaxĩãxtanücüüxẽecürüü ixixũ nixĩ ga ípeyadaügüxũ? ⁸—Rü exna ega tama guma ípeyadaügü, ¿rü tacü nixĩ ga ípeyadaügüxũ? ¿Exna wüxi ga yatü ga poraãcü nügü ngãxãẽxũ yĩxũ ga

ípeyadaügüxũ? Pema nüxũ pecuax i ngẽma poraãcü nügü ngãxãẽgüxũ rü ãẽxgacügü ya tacügüpatawa nangẽxmagü. ⁹—¿Tacü exna nixĩ ga ípeyadaügüxũ? ¿Exna wüxi ga Tupanaärü orearü uruũxũ? Ngẽmáãcü aixcüma yema nixĩ ga ípeyadaügüxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽerũ rü tama wüxi i ngẽxürüüxũmare i Tupanaärü orearü uruũ nixĩ. ¹⁰—Rü Cuáũchiga nixĩ ga naxümatüxũ ga yema Tupanaärü ore ga ñaxũ:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü ngerüü na cuxcax
namexẽãxũcax i duũxũgüarü
maxũ”,

ñaxũ. ¹¹—Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü guxũ i duũxũgütanüwa rü nataxuma i Tupanaärü orearü uruũ i Cuáũ ya baiũxẽerũärü yexera ixixũ. Natürü yixema Tupana ãẽxgacü íxixũwa wixwexüchi üxe, rü Cuáũärü yexera tixĩ. ¹²—Rü yexguma noxri ínanguxgu ga Cuáũ ga baiũxẽerũ, rü inaxügü ga duũxũgüaxũ na poraãcü nangüchaũxũ na yachocuxũcax i ngextá Tupana ãẽxgacü íxixũwa. Rü ñuxma rü muxüma i duũxũgü rü poraãcüxüchima nüxũ nangüchaũ na ngẽma yachocuxũcax. ¹³—Rü guxũma ga Tupanaärü orearü uruũgüarü orewa, rü ore ga mugü ga Moíché ümatüxũwa rü nüxũ nixuchigagü na ínanguégaxũ ya Cristu na ãẽxgacü na yĩxũcax. Rü yemaãcü nixĩ ñuxmata ínangu ga Cuáũ. ¹⁴—Rü ngẽxguma chi peyaxögüchaũgu i ñãã chorü ore, rü pemaã nüxũ chixu rü Cuáũ ya baiũxẽerũ nixĩ ya yima yanguxẽecü ga yema ore ga guma

nuxcūmaũcū ga orearũ uruũ ga Ería ga ípenanguxēēcūchiga ūmatũxũ. ¹⁵—Rũ yíxema āchixēgũxe, irũ naga taxĩnũē i ngēma ore! —ñanagũrũ. ¹⁶Rũ ñanagũrũ ta ga Ngechuchu: —¿Tācũgu tá chanangu i ñāā duũxũgũ i ñuxma maxēxũ? Maneca ñāā duũxũgũ rũ taxumaāma nataāēgũ ngēxgumarũũ i ñuxre i buxũgũ i nũgũmaā ãxtũwa rũtogũxũ, rũ íxĩnũcaxwaxegũxũ, rũ tagaācũ namũcũgũxũ ñagũxũ:

¹⁷“Marũ wowerumaā pexcax tapaxetagũ, natũrũ tama ípixũāchitanũxũ. Rũ marũ ngechaũ i wiyaegu pexcax tawiyaegũ, natũrũ tama pexauxe”, ñagũxũ. Rũ ngēma buxũgũrũ nixĩ i ñāā duũxũgũ. ¹⁸—Yerũ núma naxũ ga Cuáũ ga baiũxēēruũ rũ tama pāũ nangōx rũ tama binu nayaxaxũ. Rũ yexguma ga nũmagũ rũ: “Nangoxōax” ñanagũrũgũ nũxũ. ¹⁹—Rũ ñuxũchi núma chaxũ i choma ya Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ. Rũ choma rũ ōna changōx rũ binu chayaxaxũ. Rũ ngēxguma i nũmagũ rũ taanũxũchixũ rũ ngāwxaxexũ choxũ nawogũe. Rũ nũxũ nixugũe rũ pecaduāxgũxũmaā chaxāmũcũ, rũ namaā chaxāmũcũ i ngēma duũxũgũ i Dumaārũ āēxgacũcax dĩēru ngĩxũ ideetanũxũ. Natũrũ Tupanaārũ cuax rũ meāma nangox tũmawa ya yíxema aixcũma nawe rũxĩxē —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Íānegũ ga tama Tupanaga ĩnũēne

(Lc 10.13-15)

²⁰Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ inanaxũgũ ga na yangagũāxũ ga yema duũxũgũ ga guma ĩānegũcũāx ga ngextá

yexeraācũ ĩnaxũaxũwa ga taxũ ga mexũgũ ga Tupanaārũ poramaā naxũxũ. Rũ poraācũ nayangagũ, yerũ yema duũxũgũ rũ tama nũxũ narũxoe ga norũ chixexũ. ²¹Rũ ñanagũrũ ga Ngechuchu: —Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexcax, Pa Corachĩcũāxgũ rũ Pa Bechaĩdacũāxgũx, yerũ yexguma chi Tiruarũ ĩānewa rũ Chidāũārũ ĩānewa chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga cuaxruũgũ ga Tupanaārũ poramaā petanũwa chaxũxũ, rũ woo ga na poraācũ yachixexũ ga yema duũxũgũ rũ nuxcũmama chitama nũxũ narũxoe ga yema nacũma ga chixexũ, rũ poraācũxũchi chima nũgũmaā nangechaũgũ rũ naxauxe, yerũ chi nũgũ nicuaxāchitanũ ga na yapedaduāxgũxũ. ²²—Natũrũ pemaā nũxũ chixu rũ ngēma ngunexũ i Tupana nagu napoxcuexũ i pecaduāxgũxũ, rũ ngēma ngunexũgu rũ Tirucũāxgũ rũ Chidāũcũāxgũarũ yexera tá pexũ napoxcue i pemax, Pa Corachĩcũāxgũ rũ Bechaĩdacũāxgũx. ²³—Rũ pemax, Pa Capernāũcũāxgũ i Duũxũgũx, ¿rũ pema nagu perũxĩnũēgu rũ daxũgũxũ i naānewa tá ipexĩxũ? Pemaā nũxũ chixu rũ naānetũũwa i ngextá Tupana Chatanāxũ ípoxcuxũwa tá nixĩ i pewogũxũ. Rũ yexguma chi Chodomaārũ ĩānewa chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga cuaxruũgũ ga Tupanaārũ poramaā petanũwa chaxũxũ, rũ guma ĩāne ga nuxcũma norũ pecadugagu iyarũxoxũne rũ ñuxma rũ chi nangēxma. ²⁴—Natũrũ pemaā nũxũ chixu rũ ngēma ngunexũ i Tupana nagu napoxcuexũ i pecaduāxgũxũ, rũ ngēma ngunexũgu rũ Chodomacũāxgũarũ yexera tá pexũ napoxcue i pemax, Pa Capernāũcũāxgũx —ñanagũrũ.

**Chauxçax pexí na chauxütagu
perüngüëxüçax
(Lc 10.21-22)**

²⁵Rü yexguma rü ñaäcü nayumüxë ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —Pa Chaunatü ya Daxügüxü i Naäne rü Ñoma i Naäneärü Yorax, cuxü chüçaxüü, erü ñaä chorü ngüexügüxü nüxü cucuaxëë i ñaä ore i naxchaxwa iquicüxü i duüxügü i ñoma i nañewa nüxü cuaxüchigüxü. ²⁶—Rü moxë cuxna chaxã, Pa Chaunatüx, erü cuma cunaxwaxe na ngëmaäcü cunaxüxü —ñanagürü. ²⁷Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Chaunatü choxna nanaxã i guxüma i tacü i ngëxmaxü. Rü Chaunatüxicatama choxü nacuax na texë chiixü i choma i Nane. Rü tama guxüma i duüxügü aixcüma nüxü nacuax na texë yiixü ya Chaunatü. Rü choma ya Nane, rü ngëma duüxügü i Chaunatüx nüxü chadauxëëchaüxüxüicatama nixí i aixcüma nüxü cuaxgüxü na texë yiixü ya Chaunatü. ²⁸—iRü nuã chauxütawa pexí i guxãma i pema i ngëma nuxcümaüxü i mugüarü auregu ipaexe rü guxãma i pema ya ngechaügüxe! Rü choma tá pexü icharüngüëxëë. ²⁹—iRü penayaux i ngëma pemaã nüxü chixuxü rü chauxütawa naxçax pengüé! Erü choma rü yaxna pemaã chaxintü rü taguma chaugü icharüta. Rü chauxütawa tá nüxü ipeyangau i perü taãë i aixcüma ixixü. ³⁰—Erü ngëma pexü chamuxü rü natauxcha na naga pexinüëxü. Rü ngëma naxçax pexna chacaxü rü tama naguxcha na penaxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechucharü ngüexügü rü trigu
nicãüëtanü ga ngüxchigaarü ngunexügu
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)**

12 ¹Rü wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu rü norü ngüexügümaã trigunecügu nixü. Rü nataiyae ga norü ngüexügü, rü yemacax inaxiãcüma yoxocüne triguta nicãüëtanü, rü inayangüëtanü. ²Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichéugü rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —Düçax i curü ngüexügü rü chixexü naxüe. Erü ngüxchigaarü ngunexügu napuracüé, rü nachuxu nixí i ngëma —ñanagürügü. ³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Taguma exna poperawa nüxü pedau ga tacü na naxüxü ga nuxcümatücü ga äëxgacü ga Dabí ga yexguma nataiyaxgu ga nüma rü natanüxügü? ⁴—Rü Tupanapatagu naxücu rü nanangõx ga yema pãü ga üünexü ga Dabíçax rü natanüxügüçax chuxuxü ga na nangõxgüãxü. Yerü paigüçaxicatama nixí ga yema pãü. ⁵—Rü pemax, Pa Parichéugüx çtaguma exna nawa pengüé ga yema ore ga mugüpanegu Moiché ümatüxü ga ñaxü rü marü name i paigü rü ngüxchigaarü ngunexügu napuracüé i tupauca ya taxünewa? Rü ngëma rü tama wüxi i pecadu nixí naxçax i ngëma paigü. ⁶—Natürü pemaã nüxü chixu rü nuã petanüwa nangëxma i wüxi i duüxü i tupauca ya taxüneärü yexera ixixü i Tupanapexewa. ⁷—Natiürü pema rü tama nüxü pecuax i ñuxü ñaxüchiga nixí i ngëma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü: “Choma rü tama chanaxwaxe i chauxçax peyamax i carnerugü, natürü chanaxwaxe i togü pexü nangechaütümüügü”,

ñaxũ. Rũ ngẽxguma chi meã nũxũ pecuaxgũgu i ngẽma ore, rũ tãũ chima chixri nachiga pidexagũ i ñaã chorũ ngĩexũgũ i taxuũma i chixexũ ügũxũ i Tupanapexewa. ⁸—Rũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rũ aixcũma ngũxchigaarũ yora chixĩ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

Wũxi ga yatũ ga yumécũchiga

(*Mr 3.1-6; Lc 6.6-11*)

⁹Rũ yexguma yema nachicawa ñaxũxũgu ga Ngechuchu, rũ guma ñãneãrũ ngutaquexepataũgu naxũcu. ¹⁰Rũ yéma nayexma ga wũxi ga yatũ ga norũ wũxichaciũwa yumécũ. Rũ nũmagũ ga Parichéugũ rũ naxçax nadaugũ ga ñuxãcü norũ ãẽxgacũgũxũtawa Ngechuchuxũ na ñaxuaxũgũxũ. Rũ yemaçax Ngechuchuna nacagũe, rũ ñanagürũgũ: —¿Namexũ yĩxũ na texe naxçax yataanexẽẽxũ i wũxi i ðaawexũ i ngũxchigaarũ ngunexũgu? —ñanagürũgũ. ¹¹Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagürũ: —¿Texé i petanũwa rũ ngẽxguma chi ngũxchigaarũ ngunexũgu wũxi i perũ carneru puchugu nguxgu, rũ taux exna i ngẽxgumatama ípeyadaugũxũ rũ ípenatũachixũ woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu? ¹²—Natürũ Tupanapexewa rũ wũxi i duũxũ rũ poraãcüxũchima wũxi i carneruarũ yexera nixĩ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i mexũ taxũ i woo ngũxchigaarũ ngunexũ yixĩgu —ñanagürũ. ¹³Rũ ñuxũchi ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nũxũ ga guma yatũ ga yumécũ: —Íyaruwexãchimexẽ! —ñanagürũ. Rũ guma yatũ rũ

inayaruwexãchimexẽ, rũ yexgumatama narũmemex, rũ naĩ ga naxmex ga mexũnerũũ nixĩ. ¹⁴Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu ga Parichéugũ, rũ ñnachoxũ ga yéma. Rũ inanaxũgiẽ na naxçax nadaugũxũ ga ñuxãcü tá na Ngechuchuxũ yamaçgũxũ.

Ore ga Ngechuchuchigaxũ nixu ga nuxcũmaũcü ga orearũ uruũ

¹⁵Rũ yexguma Ngechuchu nũxũ cuáchigagu na Parichéugũ na yamaçgũchaũxũ, rũ ñnaxũxũ ga guma ñãnewa. Rũ muxũma ga duũxũgũ rũ nawe narũxĩ. Rũ nũma ga Ngechuchu rũ nanameẽxẽẽ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga íðaaweexũ. ¹⁶Rũ duũxũgũna naxãga na tama nũxũ yaxugũexũçax na texe na yĩxũ ga nũmax. ¹⁷Rũ yemaãcü nanaxũ ga Ngechuchu na yanguxẽẽãxũçax ga yema ore ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ichaía nũxũ ixuxũ ga ñaxũ:

¹⁸“Daa nixĩ ya chorũ duũxũ ya chomatama nũxũ chaxunetaciũ rũ nũxũ changechaũcü rũ namaã chataãẽxũchicũ. Rũ Chauãẽ i Üünexũ rũ nũxna tá chanamu. Rũ nũma tá guxũ i duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũmaã nũxũ nixu i ore i mexũ i aixcũma ixĩxũ. ¹⁹Rũ tagutãma ngextã texémaã niporagaciũ rũ taxúemaãtãma ngextã nipura. Rũ tagutãma texé ñãneãrũ cayegũwa nũxũ taxĩnũ na natagaxũ. ²⁰Rũ nũma rũ tãutãma nanadai i ngẽma duũxũgũ i norũ õwa turaexũ, rũ

tãütáma inayanaxoxêê i ngêma duũxũgũ i írarúiwatama yaxôgũxũ. Rú ngêmaãcü tá nixĩ ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu i ngêma norú ore i aixcüma ixĩxũ. ²¹Rú guxũ i duũxũgũ i tama Yudíugũ ixĩgũxũ rú tá naxçax naxĩ na ngêmaãcü naxütawa nayauxgũãxũçax i norú maxũ i taguma gúxũ”,

ñanagürü ga Ichaía.

Parichéugü rü Ngechuchuxũ ngoxoarü poramaã puracüxũ nawogüe
(*Mr 3.20-30; Lc 11.14-23, 12.10*)

²²Rú Ngechuchuxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngoxoácü ga ngexetücü rú tama idexacü. Rú Ngechuchu nanamexêê. Rú guma yatü rü yexgumatama nidauchi rü nidexa. ²³Rú guxũma ga duũxũgũ rü nabaixächiaëgü ga yexguma yemaxũ nadaugügu. Rú ñanagürügü: —¿Taux exna daa yĩxũ ya Dabí nane ya Cristu? —ñanagürügü. ²⁴Natürü yexguma yemaxũ naxĩnüëgu ga Parichéugü, rü ñanagürügü: —Ñãã yatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü i Bechebúarü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ngoxogü —ñanagürügü. ²⁵Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga tacügu na naxĩnüëxũ. Rú yemaçax ñanagürü nüxũ: —Ngêxguma chi wüxi i nachĩñãnecũãx i duũxũgü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. Rú ngêxguma chi wüxi ya ñãnecũãx rü exna wüxi ya ñcũãx nügümaã nuëëchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. ²⁶—Rü

ngêxguma chi Bechebú nügütama ítaxüchigu rü nügütama yamaçgu, ¿rü ñuxácü chi ãëxgacüecha yĩxũ? ²⁷—Rü pemax, Pa Parichéugüx, rü choxũ pixuxgu rü Bechebúarü poramaã íchanawoxũ i ngoxogü. Natürü ngêxguma chi Bechebúarü poramaã íchanawoxũxgu i ngoxogü, ¿rü texéarü poramaã nixĩ i perü ngúexũgü rü ínawoxũãxũ i ngoxogü? Rú dücax, rü ngêma perü ngúexũgütama nixĩ i pexçax nangoxêëxũ na ípetüëxũ. ²⁸—Natürü pemaã nüxũ chixu rü aixcüma Tupanaã i Üünexũärü poramaã nixĩ i íchanawoxũxü i ngoxogü. Rú ngêma pexũ nüxũ chacuaxêê na marü núma petanüwa nanguxũ ya Tupana, na perü ãëxgacü yĩxũçax. ²⁹—¿Rü ñuxácü texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu na tanapuxũxüçax i norü ngêmaxũgü, ega tama tayanañixiragu i noxrix? Rú ngêxguma tayanañixiraguxicatama nixĩ i nüxna tanapuxũxü i norü ngêmaxũgü ya yima yatü ya poracü. ³⁰—Rü yíxema tama choxũ ngechaüxê rü chauxchi taxai. Rú yíxema tama choxũ rüngüxêëxê na Tupanaçax tananutaquexexũ i duũxũgü rü chauxchawa tanangianexêê. ³¹—Rü ngêmacax pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma i pecadugü i duũxũgü ügüxũ rü guxũma i norü dexagü i chixexũ. Natürü yíxema Tupanaã i Üünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngêma chixexũ. ³²—Rü guxáma ya texé ya tacü chomaã ixugüxe rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngêma. Natürü texé ya Tupanaã i

Üünexũmaã **ta**cü ixugũxe, rü Tupana rü tagutãma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma, rü bai i ñoma i naãnewa, rü bai i daxũguxũ i naãnewa.

**Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ
icuáxũ na ta**cü rü nanetü yĩixũ
(Lc 6.43-45)

³³—Rü ngẽxguma wüxi i nanetü rü namexgu, rü norü o rü ta name. Natürü ngẽxguma wüxi i nanetü rü nachixexgu, rü norü o rü ta nachixe. Rü wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ ngoxi name rü exna tama. ³⁴—Pa Áxtapearü Duũxũgũx, ññuxãcü i mexũ i orexũ pixuxũ ega pematama rü pichixecümagu? Erü ngẽma ore i peaxmaã nüxũ pixuxũ rü peãewa nixĩ i ne naxũxũ. ³⁵—Wüxi ya mecü ya yatü rü mexũ i orexũ nixu, erü naãewa rü aixcüma mexũgu narüxinü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxũ rü chixexũ i orexũ nixu, erü naãewa rü chixexũgu narüxinü. ³⁶—Rü choma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũ i nagu nagúxũ i naãne, rü Tupana rü tá nüxna naca i guxũ i duũxũgü naxçax i guxũma i ore i chixexũ i nüxũ yaxuxũ i ñoma i naãnewa. ³⁷—Erü ngẽma curü dexagüwa rü Tupana tá cuxũ nangugü, rü tá cumaã nüxũ nixu ngoxita cume i napexewa rü exna tama —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Duũxũgü ga tama yaxögüchaũxũ rü
naxçax ínacagü ga to ga cuaxruũ ga
Tupanaärü poramaã üxũ**
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸Rü yexguma rü ñuxre ga Parichéugü rü Yudfugüarü ngüexẽẽruũgü ga ore ga

mugüwa ngüxẽẽtaegüxũ rü ñanagürügü Ngechuchuxũ: —Pa Ngüxẽẽruũx, cuxũ tadauxchaũ na cunaxüxũ i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaärü poramaã cuxüxũ —ñanagürügü. ³⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ñaa duũxũgü i chixecümagüxũ rü tama yaxögüxũ rü naxçax ínacagü i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaärü poramaã üxũ. Natürü yema cuaxruũ ga nuxcümaũcü ga Tupanaärü orearü uruũ ga Yonãxũ ngupetüxüxüxica tátama nadaugü. Rü taxuütãma i to i cuaxruũ nüxũ tadauxẽẽ i ñaa duũxũgü. ⁴⁰—Rü yexgumarüũ ga Yonã ga tomaẽxpüx ga ngunexũ rü tomaẽxpüx ga chütaxũ choxni ga taxũ ga bayenañüwa na nayexmaxũ rü wenaxãrü na nangóxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i choma i tomaẽxpüx i ngunexũ rü tomaẽxpüx i chütaxũ i chatáxüwa changẽmaxũ. Natürü wena táxaru changox. ⁴¹—Rü ngẽxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñaa duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü nuxcümaũgüxũ ga Nínibecũãx ga duũxũgü rü tá inachigü. Rü Tupanapexewa tá ínanaxuaxũgü i ñaa duũxũgü i ñuxma maxẽxũ. Yerü nümagü ga Nínibecũãx rü nüxũ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ ga yexguma Yonã namaã nüxũ ixuxgu ga Tupanaärü ore. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangẽxma i wüxi i Yonãärü yexera ixüxü. ⁴²—Rü ngẽxguma naãneärü guxgu rü Tupana rü ñaa duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga, rü ngĩma ga nuxcümaũcü ga Chabaaneärü aẽxgacü rü tá iichi. Rü tá ínanaxuaxũ i ñaa duũxũgü i ñuxma maxẽxũ. Yerü ngĩma rü yaxüwaxüchi ne ixü na

ãëxgacü ga Charumóũxũ naxĩnũxũcax ga ñuxãcü poraãcü nüxũ na nacuaxũchixũ. Natürü ñuxma nuã petanüwa nangëxma i wüxi i Charumóũarü yexera ixixũ.

Ngoxo ga taeguxũchiga

(Lc 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴—Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxũũxgu, rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũwa rü nu ne nanaxũmare. Rü naxcax nadau na ngexta na nangũxũcax. Rü ngëxguma taxuxguma nüxũ iyangauxgu na ngexta nangũëgaxũ, rü nagu narũxĩnũ na wena nataeguxũ naxcax ya yima yatü ga noxri nawa ínaxũxũchirécü. Rü ngëxguma nataegugu, rü nüxũ inayangau ya yima yatü na wüxi ya ï ya ngëãcúne rü mexëéne rü meã nabixichinerüü na yĩxũ. ⁴⁵—Rü ngëma ngoxo rü ínixü rü naxcax nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexũ. Rü guxũma i ngëma rü yima yatügu nayachocu, rü ngëxma naxãchiũgü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe. Rü ngëxgumarüü tá ta nüxũ naxüpetü i ñaã duũxũgü i chixecümagüxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ítangugü ga Ngechucharü

mama rü naëneëgü

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Rü yexguma duũxũgümaã íyadexayane ga Ngechuchu, rü yéma tangu ga naë rü naëneëgü. Rü ïpataarü düxëtügu tarücho, rü Ngechuchumaã tidexagüchaũ. ⁴⁷Rü wüxi ga duũxũ Ngechuchumaã nüxũ nixu, rü ñanagürü:

—Yéa düxëtüwa tangëxma ya cue rü cueneëgü, rü cumaã tidexagüchaũ —ñanagürü nüxũ. ⁴⁸Natürü Ngechuchu nanangãxũ ga yema duũxũ ga namaã nüxũ ixuxũ ga yema ore, rü ñanagürü nüxũ: —¿Texé tixĩ ya chaue? ¿Rü texé tixĩ ya chaueneëgü? —ñanagürü. ⁴⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüxëgüxũ naxuneta, rü ñanagürü: —Dücax, daxe tixĩ ya chaue, rü daagü nixĩ ya chaueneëgü. ⁵⁰—Erü guxãma ya texé ya naxíxe i Chaunatüarü ngüchaũ, rü yíxema tixĩ ya chaueneë rü chaueyax rü chaue —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuaxruũ ga wüxi ga yatü ga toecügu ixuxũ

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Rü yematama ngunexũgu ga Ngechuchu rü ínaxũxü nawa ga guma ï ga nagu napexüne. Rü naxtaxaãnacüwa nayarüto. ²Rü muxũma ga duũxũgü rü yéma naxcax nangutaquexegü. Rü yemacax düxwa wüxi ga nguegu nixüe ga Ngechuchu, rü guma nguewa narüto. Rü guxũma ga duũxũgü rü yexma naxnecütexegu nachigü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü muxũma ga ore ga cuaxruũwa nanangüexë ga duũxũgü. Rü norü ngüxëtaewa rü ñanagürü: —Rü wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. ⁴—Rü yexguma trigumaã nagüaneãgu, rü ñuxre ga guma trigu rü namacüwagu nayi. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu. ⁵—Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi ga ngextá ínaxixcaxũwa ga waixũmü. Rü paxa narüxügü ga guma trigu, yerü ga waixũmü rü tama nayaxcü. ⁶—Rü

yexguma nangunagügu ga üaxcü, rü narüñgëxgü ga guma trigu. Rü nayue yerü tama poraäcü nixämaxã. ⁷—Rü náígu ga trigu rü toranecügu nayi. Rü yexguma nayaegu ga toragü, rü guma triguxü inawocu, rü nanadai. ⁸—Natürü náígu ga trigu rü mexü ga waixüümügu nayi. Rü yexguma nayaegu rü muxüma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxü rü wüxireewa rü 100 püxü ínanguxuchi ga norü o, rü náíreegüwa rü 60, rü náíreegüwa rü 30. ⁹—Rü yíxema ächixëgüxe, irü nagu tarüxínüë i ngëma ore! —ñanagürü.

**Tacücax nixí ga yema ore
ga cuaxruüügü ixuxü**
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Rü yexguma ga norü ngüexüügü rü Ngechuchucax naxí, rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿Tüxcüü i cuaxruüügü cuyaxuäcüma cunangüexëxü i ñaã duüxüügü? —ñanagürügü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —Tupana rü pexüxícatama nüxü nacucaxëë i ngëma ëxüguxü na ñuxäcü äëxgacü yíxü i nümax. Natürü nüma i togü i duüxüügü rü tama nüxü nüxü nacucaxëë i ngëma. ¹²—Rü texé ya aixcüma naga íñüxë i chorü ore, rü Tupana rü yexeraäcü tá tüxü nüxü nacucaxëë. Rü ngëmaäcü tá tüxü nangëxma i taxü i cuax. Natürü texé ya tama naga íñüxë i ñaã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngëma íraxü i cuax i tüxü ngëxmachirëxü. ¹³—Rü ngëmacax nixí i ore i cuaxruüümaã chanangüexëxü i ngëma duüxüügü. Erü nümagü rü woo nüxü nadaugügu, rü

ñoma tama nüxü nadaugüxürüü nixügu. Rü woo nüxü naxínüëgu, rü ñoma tama nüxü naxínüëxürüü nixügu. Rü tama nüxü nacucaxüéga. ¹⁴—Rü aixcüma ngëma duüxügüchiga nixí ga yema Tupanaärü ore ga nuxcümaücü ga norü orearü uruü ga Ichaía nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü ngëma duüxügü rü tá aixcüma nüxü naxínüë, natürü täütáma nüxü nacucaxüéga i tacüchiga na yíxü i ngëma nüxü naxínüëxü. Rü aixcüma tá nüxü nadaugü, natürü täütáma nüxü nacucaxü na tacüchiga yíxü i ngëma nüxü nadaugüxü. ¹⁵Erü ngëma duüxügü rü täütáma nüxü nacucaxüchaü i chorü ore, rü naxchaxwa tá nügü narütütamachixëgü rü tá naxchaxwa napexetügü. Rü ngëmaäcü tá nanaxügü na tama nüxü nadaugüxücax i ngëma mexü i naxcax chaxüxü, rü tama nüxü naxínüëxücax i chorü ore, rü tama nüxü nacucaxüxücax na ñuxäcü choma chanaxwaxexüäcüma na namaxëxü, rü tama chauxcax nadaugüxücax na chanamaxëxëxücax”,

ñanagürü. ¹⁶Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Natürü pemax, Pa Chorü Ngüexügüx, rü petaäëgü erü pexetügümaätama nüxü pedaugü i ngëma chaxüxü rü pexmachixëmaätama nüxü pexínüë i chorü ore. ¹⁷—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü muxüchixü ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü rü muxüchixü

ga duïxügü ga imecümáxü, rü nüxü nadaugüchaü i ngëma ñuxma chauxütawa nüxü pedaugüxü. Natürü tama nüxü nadaugü. Rü nüxü naxinüechaü i ngëma ore i ñuxma chauxütawa nüxü pexinüëxü. Natürü tama nüxü naxinüë —ñanagürü.

Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema ore ga toecüchigagu yaxuxü
(*Mr 4.13-20; Lc 8.11-15*)

¹⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —iDücax, iperüxinüë na ñuxü ñaxüchiga yïixü i ngëma ore i cuaxruü i toecüchiga! ¹⁹—Rü guma trigu ga namagu yixünerüü tixigü ya yíxema nüxü inüëxë i ore i mexü na ñuxacü äëxgacü yïixü ya Tupana natürü tama nüxü cuaxgüxe i ñuxü ñaxüchiga na yïixü i ngëma ore. Rü tümáxütawa nangu i Chataná, rü tüxü nüxü inayarüngümaëxëë i ngëma ore i tümáëwa ngëxmachirëxü. ²⁰—Rü guma trigu ga nutatanügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i nüxü inüëxü i Tupanaärü ore rü taäëácüma nayauxgüxü. ²¹—Natürü ngëma na tama aixcüma nagu naxinüëxü i ngëma ore, rü paxaächitama nayaxögü, rü yixcüra ngëxguma ngëma oregagu guxchaxügü nüxü üpetügu rü exna duïxügü naxchi aiegu, rü inanataxgü i ngëma ore. ²²—Rü guma trigu ga toranecügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i Tupanaärü orexü inüëxü rü yaxögüxü. Natürü ñoma i naãneärü ngëmaxügüçax oegaäëgüxü, rü ngëmaguama rüxinüëxü, rü düxwa nüxü inayarüngümaëxü i ngëma ore. Rü guxüma i ngëma rü Tupanaärü orexü

nüxü narüxoxëë na tama aixcüma meã Tupanawe naxixüçax i ngëma duïxügü. ²³—Natürü guma trigu ga mexü ga waixümügu yixünerüü nixí i ngëma duïxügü i nüxü inüëxü i Tupanaärü ore, rü nüxü cuaxgüxü i çacüchiga na yïixü, rü naga inüëxü rü meã naxçax maxëxü. Rü tümáxë rü guma trigu ga 100 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí. Rü tümáxë rü guma 60 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí. Rü tümáxë rü guma 30 püxü nawa ínguxuchinerüü tixí —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruü ga chixexü ga natüane ga trigutanügu toxüchigagu ixuxü

²⁴Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruüxü duïxügümaã nixü, rü ñanagürü: —Rü ngëma Tupana na äëxgacü ixixü, rü wüxi ga yatü ga mexü ga trigu naãnegu tocürüü nixí.

²⁵—Natürü yexguma ínapeyane rü wüxi ga norü uwanü ga naxchi aixü rü yéma naxü. Rü naëchita yexma trigunecügu nayatogü ga chixexü ga natüane. Rü ñuxüchi ínixü. ²⁶—Rü yexguma naxügügu ga trigu rü nayaegu rü yexwacax yaxoxgu, rü yema natüane rü ta nangox. ²⁷—Rü yexguma ga yema yatüarü duïxügü, rü namaã nüxü nayarüxügü, rü ñanagürügü:

“Pa Corix, cuma rü cuanegu rü trigüxicachirëx ngëxma cuto. ¿Natürü ñuxacü i ñuxma rü chixexü i natüane rü ta ngëma naxügüxü?” ñanagürügü.

²⁸—Rü yexguma ga yema naãneärü yora, rü ñanagürü nüxü:

“Maneca wüxi i chorü uwanü i chauxchi aixü nixí i ngëma ngexü wagüxü” ñanagürü. Rü yexguma ga

norü duũxũgü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü:

“Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ na tanabéxũ i ngêma chixexũ i natüane?” ñanagürügü. ²⁹—Natürü nüma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ ga yema norü duũxũgü:

“iNüétama ngêma nangêxmagü! Erü ngêxguma chi penabexgu, rü ngürüächi trigumaã chi ta penangauxêê na penabéxũ. ³⁰—Rü narümemaẽ nixĩ i nüétama ngêma nayae ñuxmatáta triguarü buxgüwa nangu. Rü ngêxguma rü ngêma tá chanamugü i chori puracütanüxũ, rü tá nanabexira i ngêma chixexũ i natüane. Rü tá ínanagoxüçüta, rü ñuxüchi tá ínanagu. Rü ngêmawena tá nayabuxgü i trigu, rü naxchiũgu tá choxũ namaã nanguxũgü” ñanagürü.

Cuaxruũ ga motachachanegu ixuxũ

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngêma Tupana na ãêxgacü ixixũ, rü wüxi ya motachachane ya wüxi ya yatü naãnegu toxünerüü nitachigü. ³²—Rü woo naxíraxüchichirex ya yima nachane, natürü ngêxguma naxüxgu rü nayaxgu, rü wüxi i nanetü i taetaxũ nixĩ. Rü ngêmacax i werigü rü natanüwa naxĩ, rü ngêxma nayarüxüchiãũgü —ñanagürü.

Cuaxruũ ga pãürü puxêëruũgu ixuxũ

(Lc 13.20-21)

³³Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuaxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü ñanagürü: —Rü ngêma Tupana na

ãêxgacü ixixũ, rü ñoma pãürü puxêëruũ i íraxürüü nixĩ na guxüwama nanguxũ. Rü ngêxguma wüxi i ngecü rü taxüraxũ i ngürü pãüchana namaã üéügu, rü ngêma pãürü puxêëruũ rü woo naxíra rü nayapuxêê i guxüma i ngürü pãüchana —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruũgu ixuxũ ga oremaã nidexa ga

Ngechuchu na yanguxêêxüçax ga

Tupanaãrü ore

(Mr 4.33-34)

³⁴Rü guxüma ga yema ore ga Ngechuchu duũxũgümaã nüxũ ixuxũ, rü cuaxruũgu yaxuãcüma namaã nüxũ nixu. Rü yemaãcüxicatama nixĩ ga namaã nüxũ yaxuxũ. ³⁵Rü yemaãcü nanaxü ga Ngechuchu na yanguxêêxüçax ga yema Tupanaãrü ore ga nuxcümaücü ga norü orearü uruũ ga Ichaía ümatüxũ ga ñaxü:

“Choma rü cuaxruũgu ixuxũ i oremaã tá duũxũgümaã chidexa. Rü tá namaã chanangoxêê i ngêma cuax i êxüguxũ ga yexguma noxri naãne ixügügumama iicüxũ”, ñaxü.

**Ngechuchu nanangoxêê na
täcüchiga yíixũ ga yema cuaxruũ ga
chixexũ ga natüane ga trígutanügu
toxüchigagu ixuxũ**

³⁶Rü Ngechuchu ínayamugü ga duũxũgü, rü guma í ga nagu napexünegu naxücu. Rü norü ngüexũgü rü yéma naxçax naxĩ, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, ítomaã nangoxêê na täcüchiga yíixũ i ngêma chixexũ i

natüanegu ixuxũ i ore! —ñanagürügü. ³⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü yima mexũ i trigumaã toecü, rü nüma nixĩ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. ³⁸—Rü ngẽma naãne i nagu natoexũ, rü ñoma i naãne nixĩ. Rü ngẽma mexũ i trigu rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Tupanaãrũ duũxũgü ixĩgũxũ. Rü ngẽma chixexũ i natüane, rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Chatanaãrũ ixĩgũxũ. ³⁹—Rü ngẽma norü uwanü i chixexũ i natüanemaã naẽchita naãnegu yatoexũ, rü ngẽma nixĩ i Chataná. Rü ngẽma ngunexũ i nagu nabuxuxũ i trigu rü naãneãrũ gúxchiga nixĩ. Rü ngẽma puracütanũxũ i triguarü buxwa puraciexũ, rü Tupanaãrũ orearü ngeruũgü i daxũcüãx nixĩgü. ⁴⁰—Rü ngẽxgumarũũ i ngẽma chixexũ i natüane rü na nabéxü rü ñuxũchi na ínaguxũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta nixĩ i naãneãrũ guxgu. ⁴¹—Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíxũ, rü tá chanamu i chorü orearü ngeruũgü i daxũcüãx na nadeãxũcax i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü ngẽma duũxũgü i toguãxũ chixexũ ügũxẽexũ. Rü tá ínanawoxũ. ⁴²—Rü tá üxüxetüwa nayawocu. Rü ngẽma tá naxauxe rü tá nixũxchapütagü. ⁴³—Natürü guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaga ínũexũ, rü tá üxãcürũ inabaixgü i ngextá Tanatü ya Tupana ãẽxgacü íxixũwa. Rü yíxema ãchixégüxe, írũ nüxũ taxínüe i ngẽma ore! —ñanagürü.

**Cuãxruũ ga taxũ ga díeru
ga icúxũgu ixuxũ**

⁴⁴Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cuãxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü

ñanagürü: —Rü ngẽma na norü ãẽxgacü na yĩxũ ya Tupana rü ñoma wüxi i uiru i wüxi i naãnegu icúxũrũũ duũxũgücax namexẽchi. Rü wüxi ya yatü rü ngẽxguma nüxũ iyangauxgu i ngẽma uiru, rü paxa wena ngẽma naãnegu nayacux. Rü taãẽcũma namaã nataxe i guxũma i norü ngẽmaxũgü na naxcax nataxexũcax i ngẽma naãne na noxrü yĩxũcax i ngẽma uiru —ñanagürü.

**Cuãxruũ ga nuta ga ngaxãeruũ ga
tatanücügu ixuxũ**

⁴⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü duũxũgü rü ñoma wüxi i taxetanũxũ i nutagü ya ngaxãeruũcax dauxũrũũ nixĩgü na poraãcü naxcax nadaugũxũ na norü ãẽxgacü yĩxũ ya Tupana. ⁴⁶—Rü ngẽma taxetanũxũ rü ngẽxguma düxwa nüxũ iyangauxgu ya wüxi ya nuta ya ngaxãeruũ ya guxũãrũ yexera mexẽchicü, rü namaã nataxe i guxũma i norü ngẽmaxũgü na naxcax nataxexũcax ya yima nuta ya mexẽchicü, na noxrü yĩxũcax.

Cuãxruũ ga püchagu ixuxũ

⁴⁷—Rü ngẽma Tupana na ãẽxgacü ixĩxũ rü wüxi i pücha i naxtaachiüwa namaã ipüchaexũ rü nagúxũraũxũ i choxni namaã iyaxuxũxürũ nixĩ. ⁴⁸—Rü ngẽxguma naxãacuxgu i ngẽma pücha, rü ngẽma püchaetanũxũ rü naxnecüpechinügu ínanatüãchigü. Rü ngẽma narütogü rü nayadexechi i ngẽma mexũ i choxni, rü pexchigu nananucu. Rü ngẽma tama ingóxũ i choxni rü ínanawogü. ⁴⁹⁻⁵⁰—Rü ngẽxgumarũũ tá nixĩ i ngẽxguma naguxgu i naãne. Erü Tupanaãrũ orearü

ngeruũgü i daxũcũãx, rü núma tá naxĩ. Rü tá nayadexechi i ngẽma mexũ i duũxũgü nüxna i ngẽma ichixexũ, rü tá üxuxetüwa nayawocu i ngẽma duũxũgü i chixexũ. Rü ngẽma tá naxauxe, rü tá nixũxchapütägü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngexwacaxũgũxũ rü nuxcũmaũgũxũ i ngẽmaxũgũchiga

⁵¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngũexũgũna naca, rü ñanagürü: —¿Nüxũ pecuáxũ yĩxũ na tacũchiga yĩxũ i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Ngẽmaácü, Pa Corix, nüxũ tacuax —ñanagürügü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma wüxi i ngũexẽerũ i ore i mugüwa nguxẽetaexũ aixcũma nüxũ cuaxgu na ñuxácü ãẽxgacü yĩxũ ya Tupana, rü nanaxwaxe na meã nüxũ nacuáxũ i ngẽma nuxcũmaũxũ i Tupanaãrũ ore rü ñaa ngexwacaxũxũ i chorü ore rü ta, ngẽxgumarũ i wüxi i cori i norü taxpatawa duũxũgũcax inawéxũ i norü ngẽmaxũgü i ngexwacaxũgũxũ rü norü ngẽmaxũgü i nuxcũmaũgũxũ ta —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Nacharétuwa nayexma
(*Mr 6.1-6; Lc 4.16-30*)

⁵³Rü yexguma Ngechuchu nüxũ rüchaxgu ga yema ore ga cuaxruũgũxũ na yaxuxũ, rü inaxũachi ga yéma. ⁵⁴Rü guma ñane ga nawa nayaxũne ga Nacharétuwa naxũ. Rü guma ñaneãrũ ngutaquexepataũgu naxücu rü yéma nanangúexẽ ga duũxũgü. Rü yema

duũxũgü rü nañaxãchiãẽgü namaã ga norü ore. Rü ñanagürügü: —¿Ngextá nüxũ nacuax i ngẽma nguxẽetae? ¿Rü ñuxácü nüxũ nacuax na naxüãxũ i ngẽma mexũgü i taxũgü i Tupanaãrũ poramaã naxüxũ? ⁵⁵—¿Taux exna i daa yĩxũ ya carpinteru ya Yuche nane ya María ngĩne, ya Chaũtiágu rü Yuche rü Chimáũ rü Yuda naẽneẽ ixĩcü? ⁵⁶—¿Rü taux exna i naẽyaxgü rü nuxma tatanügu naxãchiũgũxũ? ¿Rü ngẽxguma i ngextá yĩxũ i nayauxãxũ i ngẽma nüxũ nacuáxũ? —ñanagürügü. ⁵⁷Rü yemacax ga duũxũgü rü tama nüxũ inarüxĩnũechaũ. Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Guxũma i togü i duũxũgü rü namaã nataãẽgü i wüxi i Tupanaãrũ orearü uruũ. Natürü ngẽma orearü uruũchiũñanewatama rü duũxũgü rü tama namaã nataãẽgü —ñanagürü. ⁵⁸Rü yema duũxũgütanuwa rü tama poraacü nanaxü ga mexũgü ga taxũgü ga Tupanaãrũ poramaã naxüxũ, yerü tama nüxũ nayaxögüchaũ ga yema duũxũgü.

Nayu ga Cuáũ ga baiũxẽerũ
(*Mr 6.14-29; Lc 9.7-9*)

14 ¹Rü yema ngunexũgũgu nixĩ ga Gariréaneãrũ ãẽxgacü, ga Erode rü Ngechuchuxũ nacuáchigaxũ. ²Rü Erode rü norü duũxũgũmaã ñanagürü: —Yima nixĩ ya Cuáũ ga baiũxẽerũ rü marü wena namaxũ. Rü ngẽmacax nüxũ nangẽxma i pora na naxüãxũ i ngẽma mexũgü i taxũgü i Tupanaãrũ poramaã naxüxũ —ñanagürü. ³Rü yema ñanagürü, yerü nümatama ga Erode rü üpaacü norü churaragüxũ namu na Cuáũxũ

yayauxgüxcax rü cadenamaã yanaıxgüãcuma poxcupataıwa nagagüãxcax. Rü yemaãcü nanaxü ga Erode, yerü yemaãcü naxcax fıca ga naxmıx ga Erodıa ga naeneẽ ga Piripi naxmıxchirex ixıcü. ⁴Rü Erode rü Cuáúmaã nanu yerü ga Cuáú rü ñanagürü nüxü: —Tama name na cuxumıxmaã cuxãmaxü —ñanagürü. ⁵Rü Erode rü Cuáúxü nimáxchaü, natürü duıxügüxü namuü yerü guxüma ga duıxügü rü nagu narüxinüẽ rü aixcüma Tupanaãrü orearü uruü nixı ga Cuáú. ⁶Natürü yexguma norü taunecüarü ngunexüwa nanguxgu ga Erode rü wüxi ga peta naxü. Rü yema petawa rü Erodıaxacü rü íyayüparachigüxü napexewa ga yema petatanüxü. Rü nüma ga ãëxgacü ga Erode rü poraãcü norü me nixı ga yema naxüxü ga naxãcürücü. ⁷Rü yemacax ngımaã inaxuneta rü ñanagürü ngıxü: —ıChoxna naxcax naca i tacü i cunaxwıxexü, rü aixcüma tá cuxna chanaxã! —ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga ngıma rü ngıxütawa ixü, rü ngıena iyaca, rü ngıgürügü: —Pa Ma, ıtacü i cunaxwıxexü na naxcax íchaçaxü? —ngıgürügü. Rü ngıẽ ngıxü ingãxü, rü ngıgürügü: —ıNaxcax ínaca i Cuáú ya baiüxëeruüeru! —ngıgürügü ga ngıẽ. Rü yexguma ga yema pacü rü ngıgürügü nüxü ga Erode: —Chanaxwıxe i wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáú ya baiüxëeruüeru —ngıgürügü. ⁹Rü yexguma ga ãëxgacü ga Erode rü inayarümaãchi namaã ga yema ore, natürü norü unetacax rü norü petatanüxcax rü tama ngıxü nawomüxëechaü. Rü nanamu ga ñuxre

ga norü churaragü na ngıxna naxãgüãxcax ga yema naxcax ínacaxü. ¹⁰Rü yemaãcü poxcupataıwa nanamu na yema Cuáúxü yanadaenaãxcax. ¹¹Rü yemawena wüxi ga poratugu ngıxütawa nanange ga Cuáúeru, rü yema pacüna nayaxã. Rü ngıma rü ñuxüchi ngıena iyaxã. ¹²Rü yexguma ga Cuáúãrü ngüexügü rü yema naxı, rü nayangegü ga naxüne, rü inayatıxgü. Rü yemawena rü Ngechuchumaã nüxü nayarüxugüe.

**Ngechuchu rü nanachibüexëẽ
ga 5000 ga yatügü**

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

¹³Rü yexguma yemaxü nacuáchigagu ga Ngechuchu, rü nüxıcatama wüxi ga nguegu nixüe, rü ínaxüxü ga yema. Rü wüxi ga nachica ga taxüema íxãpataxüwa naxü. Natürü ga duıxügü rü nüxü nacuıxgüama ga ngextá na naxüxü. Rü ínachoxü ga norü ñanegüwa, rü dauxchıtagu nawe narıxı. ¹⁴Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu rü nüxü nadau ga yema muxüma ga duıxügü. Rü nüxü nangechaütümüügü. Rü nanameëxëẽ ga yema duıxügü ga ıdaaweexü ga naxcax yema nagagüxü. ¹⁵Rü yexguma marü nachütachaügu rü Ngechuchucax naxı ga norü ngüexügü, rü ñanagürügü nüxü: —Marü nachütachaü, rü ñuxüchi taxüema nuxma taxãpata i nuã. Rü name nixı ícuyamugü i ñaã duıxügü na ñanexãcügü ya ngaicamana ngëxmagünewa naxıxcax, rü ngéma norü õnatıxax yataxegüxcax —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Taxuacüma

nawoegu. iRü pematama penachibüexëx! —ñanagürü. ¹⁷Rü nümagü nanangãxüügü, rü ñanagürügü: —Natürü nuã rü wüximeëxpüx i pãu rü taxre i choxnixicatama toxü nangëxma —ñanagürügü. ¹⁸Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —iNuã chauxütawa penana! —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na maxëtexewa natogüxüçax. Rü ñüxüchi nanade ga yema wüximeëxpüx ga pãu rü yema taxre ga choxnigü. Rü daxügu nadawenüäcuma Tupanana moxë naxã, rü ñüxüchi inanabücu ga yema pãügü. Rü norü ngüexügüna nanana, rü yema duüxügüxü nayanu. ²⁰Rü guxüma ga yema duüxügü rü meãma nachibüe. Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãu rü choxnichipegegü ga íyaxügüxü. ²¹Rü yema yéma chibüexü rü 5000 ga yatügü nixi, natürü ga ngexügü rü buxügü rü tama nayaxugü.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mr 6.45-52; Cu 6.16-21)

²²Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü íyamugüiyane rü wüxi ga nguegu nayachoüxë ga norü ngüexügü na yoxni naxtaxaarü tocutiwa naxüçax. ²³Rü yexguma duüxügüxü íyamugüguwena rü guma ma xpünewa ínaxüächi ga Ngechuchu na nüxica yéma yayumüxëxüçax. Rü yexma nüxicatama nachütaü. ²⁴Natürü ga norü ngüexügü rü naxtaxaarü ngãxütüchiügu nixägü ga yexguma. Rü tacü ga buanecü yexma nüxü naxü, rü poraäcü nayuape. ²⁵Rü yexguma marü yangunechaügu rü norü ngüexügüwe inaxüächi ga Ngechuchu. Rü dexáchiüéttügu nixü naxçax ga norü

ngüexügü. ²⁶Rü yexguma norü ngüexügü nüxü daugügu ga dexáchiüéttügu na yaxüxü, rü poraäcü na baixächiäëgü. Rü norü muümaã aita naxtie, rü ñanagürügü: —Wüxi i naxchiximare nixi —ñanagürügü. ²⁷Natürü ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxü: —iPeporae! rü choma chixi. iRü táxü ipemuüëxü! —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma ga Pedru rü Ngechuchumaã nidexa rü ñanagürü: —Pa Corix, ega chi cuma quixügu, irü choxü namu na choma rü ta dexáéttügu chixüxüçax rü cuxütawa na chaxüxüçax! —ñanagürü. ²⁹Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Ëcü inuã naxü! —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü ínaxie ga nguewa. Rü inanaxügü ga dexáéttügu na yaxüxü na Ngechuchuxütawa naxüxüçax. ³⁰Natürü yexguma nüxü yacuaxächigu ga na naporaxü ga buanecü rü namuü, rü inanaxügü ga na dexáchiügu nanguxü. Rü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Corix, ichoxü rüingüxëë! —ñanagürü. ³¹Rü yexgumatama ga Ngechuchu rü Pedrumexëgu nayayauxächi, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü írariüwatama cuyaxö. ¿Rü tüxücüü tama aixcüma cuyaxöxöchi? —ñanagürü. ³²Rü yexguma nguegu yachoügu ga Ngechuchu rü Pedru, rü nangupetü ga guma buanecü. ³³Rü guxüma ga norü ngüexügü ga nguewa yexmagüxü rü Ngechuchupegegü nacaxápüxügü rü nüxü nicuaxüügü, rü ñanagürügü nüxü: —Aixcümaxüchi cuma nixi i Tupana Nane quixü —ñanagürügü.

Yenecharétuanewa Ngechuchu nanameëxë ga idaaweexü

(Mr 6.53-56)

³⁴Rü yexguma marü yanguügu ga naxtaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü rü yéma ínachoü. ³⁵Rü

yexguma yema duũxũgũ ga yémacũãx nũxũ icuaxãchitanũgu ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma, rü guxũma ga yema naãnewa nanguchiga ga yéma na nayexmaxũ ga Ngechuchu. Rü yemacax naxũtawa nanagagũ ga yema duũxũgũ ga idaaweexũ. ³⁶Rü Ngechuchuxũ nacaxũgũ na naxchirupechinũgumare yangõgũgũxũcax. Rü guxũma ga yema naxchirupechinũgu ingõgũexũ rü narũmeẽ.

**Tacũ nixĩ i Tupanapexewa
duũxũgũxũ chixexẽxũ**

(Mr 7.1-23)

15 ¹Rü Ngechuchucax naxĩ ga ñuxre ga Parichéugũ rü ngúexẽeruũgũ ga ore ga mugũwa nguxẽetaegũxũ ga Yerucharéũwa ne ãxũ. Rü Ngechuchuna nacagũ, rü ñanagürũgũ: ²—¿Tũxcũĩ i curti ngúexũgũ rü tama nagu naxĩ i nuxcũmaũgũxũ i tórũ oxigũcũma? ¿Rü tũxcũĩ tama nayanguxẽẽgũ i ngẽma nacũma na Tupanacax nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürũgũ. ³Natürũ ga Ngechuchu rü nũxna naca ga yema Parichéugũ rü ngúexẽeruũgũ, rü ñanagürũ nũxũ: —¿Rü tũxcũĩ i pema rü nũxũ pexo i Tupanaãrũ mu na nagu pexĩxũcax i pecũmagũtama? ⁴Erũ Tupana rü norũ orewa rü ñanagürũ:

“iTũxũ nangechaũ ya cunatũ rü cue!”

ñanagürũ. Rü ngẽma orewa rü ñanagürũ ta:

“Rü texé ya tũmanatũmaã rü exna tũmaẽmaã guxchigaxe rü name nixĩ i noxtacũma ngẽmacax tũxũ tayuxẽẽ”,

ñanagürũ. ⁵Natürũ pema rü ñaperũgũgũ:

“Marũ name ega wũxi ya yatũ nanatũxũ rü naẽxũ ñaxgu: ‘Taxucürũwa chorũ ngẽmaxũmaã cuxũ charũngũxẽẽ erũ guxũma i chorũ ngẽmaxũ rü marũ Tupanana chanaxã’,” ñaxgu. ⁶Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagũgu rü pexcax rü marũ namexũ na tama tũmanatũxũ rü tũmaẽxũ tarũngũxẽẽxũ. Rü ngẽmaãcũ ipeyanaxoxẽẽ i Tupanaãrũ mu na nagu pexĩxũcax i pecũmagũtama. ⁷Pema nixĩ i duũxũgũ i togüpexewa rü meã pemaxẽnetaxũ, natürũ peãẽwa rü chixexũgu perũxĩnũẽ. Rü aixcũma nixĩ ga yema ore ga nuxcũmaãcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ichaã pechiga ñmatũxũ ga ñaxũ:

⁸“Naã duũxũgũ rü naãxmaãmare choxũ nicuaxũũgũ. Natürũ naãẽwa rü tama aixcũma chaugu narũxĩnũẽ. ⁹Rü taxuwama name na ngẽmaãcũ natũcaxma choxũ yacuaxũũgũxũ. Rü guxũma i norũ nguxẽẽtae rü yatũgũarũ mugũmare nixĩ rü tama aixcũma chorũ mu nixĩ”,

ñaxũ. ¹⁰Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü duũxũgũcax naca, rü ñanagürũ nũxũ: —iMeã iperũxĩnũẽ i ñaã chorũ ore, rü nagu perũxĩnũẽ! ¹¹Ngẽma õna i duũxũgũ ngõxũ rü tama ngẽma nixĩ i napecaduãxẽẽgũxũ. Natürũ ngẽma ore i chixexũ i nũxũ yaxuxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i napecaduãxẽẽgũxũ —ñanagürũ. ¹²Rü ñuxũchi ga norũ ngúexũgũ rü naxcax naxĩ, rü ñanagürũgũ nũxũ: —¿Pa Corix, tama exna nũxũ cucuax na Parichéugũãẽwa nangũxũ i ngẽma ore i namaã nũxũ quixuxũ? —ñanagürũgũ.

¹³Natürü nûma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Guxûma i duûxûgü i tama Chaunatüarü ixîgûxü, rü nûma rü tá nüxü naxo. ¹⁴Rü nüétama i ngéma Parichéugü, erü namaärü cuaxruûgü i ngexetüxürüü nixîgü. Rü ngêxguma wüxi i ngexetüxü rü naxrüü ngexetüxümaã inacaxgu rü ngürüächi ngéma taxre rü wüxi i äxmaxügu tá nügümaã nayayicu —ñanagürü. ¹⁵Rü ñuxüchi ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —iTomaã meã nangoxêê na ñuxü ñaxüchiga yîxü i ngéma ore i tomaã nüxü quixuxü! —ñanagürü. ¹⁶Rü Ngechuchu nanangâxü rü ñanagürü: —¿Exna pema rü ta tama nüxü pecuaxgüéga i ngéma ore? ¹⁷¿Tama exna nüxü pecuax rü guxüma i ngéma òna i duûxûgü ngóxü rü nañüwa naxü, rü yixcama rü ñuxüchi ínaxüxü? ¹⁸Natürü guxüma i ngéma ore i duûxûgü nüxü ixuxü rü naãêwa nixî i ne naxüxü. Rü ngéma ore i chixexü waxi nixî i napecaduãxêégüxü i ngéma duûxûgü. ¹⁹Eri naãêwa nixî i chixexügu naxîñüxü i duûxûgü. Rü ngéma ne naxü na namâetaxü, rü to i ngexü i âtexümaã na inapexü, rü na nangêãemarexü, rü na nangîxü, rü na yadorataxâxü, rü na naguxchigawaxexü. ²⁰Rü guxüma i ngéma chixexü waxi nixî i duûxûgüxü pecaduãxêêxü. Natürü ngéma na tama nayauxmexgüxü naxüpa na nachibüexü, rü ngéma rü tama nanapecaduãxêê i duûxûgü —ñanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachüñâneçüãx ga Ngechuchuaxü yaxõxcüchiga

(Mr 7.24-30)

²¹Rü yexguma yéma inaxüächigu ga Ngechuchu, rü Tiruane rü Chidáüãneärü ñânegiwa naxü. ²²Rü Ngechuchuxütawa ingu ga wüxi ga ngecü ga Canácüãx ga

Tiruane gu ächiücü. Rü tagaäcü ngîgürügü nüxü: —Pa Cori Pa Dabítanüxüx, icuxü changechâütümüü! Erü chauxacü rü wüxi i ngoxo ngîwa nangêxma i poraäcü ngîxü chixewexü —ngîgürügü. ²³Natürü ga Ngechuchu rü tama ngîxü nangâxü. Rü düxwa ga norü ngüexügü rü naxçax naxî, rü Ngechuchuxü nacaaxügü, rü ñanagürügü: —Pa Corix i Ngîmaã nüxü ixu i ngéma nge rü iyaxü, erü tawe iyacaechigü! —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Tupana núma choxü namu na Yudfügü i pecaduãxgüxüçaxicatama na chadauxüçax —ñanagürü. ²⁵Natürü ngîma ga yema nge ga tama Yudfü ixîcü rü Ngechuchuçax iyaxü. Rü napexegu iyacaxápüxü, rü ngîgürügü nüxü: —Pa Corix ichoxü rüngüxêê! —ngîgürügü. ²⁶Natürü Ngechuchu rü ñanagürü: —Tama name i taxacügüna tanapu i norü òna na airügüna naxâxüçax —ñanagürü. [Rü yema ñanagürü yerü nümagü ga Yudfügü rü nügü nixugüe na Tupanaxâcügüxüchi yîgüxü rü yema togü rü ñoma airügürüü na yixîgüxü.] ²⁷Natürü ngîma ga yema nge rü ngîgürügü: —Rü aixcüma nixî i curü ore, Pa Corix, natürü airügü rü ta norü yoraarü ònatüchi nangõx —ngîgürügü. ²⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngîxü: —Pa Ngecüx, aixcümaxüchi cuyaxõ. Marü tá chanaxü i ngéma cuma cunaxwaxexü —ñanagürü. Rü yexgumatama ngîxçax nitaane ga ngîxâcü.

Ngechuchu rü nanameëxêê ga muxüma ga idaaweexü

²⁹Rü yemawena ga Ngechuchu rü inaxüächi ga yema naãnewa, rü naxtaxa ga Gariréacutüwa naxü. Rü ñuxüchi

wüxi ga maḡpúnewa ínaxũãchi, rü yéma nayarüto. ³⁰Rü muxũma ga duũxũgü naxũtawa nangugü. Rü yéma naxũtawa nanagagü ga duũxũgü ga ichixeparagũxũ, rü ngexetügũxũ, rü tama idexagũxũ, rü chixechacüügũxũ, rü muxũma ga togü ga idaaweexũ. Rü Ngechuchupexegu nayamugü, rü nüma ga Ngechuchu rü nanameẽxẽ. ³¹Rü ga duũxũgü rü poraãcü naḡaixãchiãegü ga yexguma nüxũ nadaugügu ga ñuxãcü yema noxri tama idexagũxũ rü marü na yadexagũxũ, rü yema noxri chixechacüügũxũ rü marü naxçax na yataanegũxũ, rü yema noxri chixeparagũxũ rü marü na nameparagũxũ, rü yema noxri ngexetügũxũ rü marü na yadauchigũxũ. Rü yemaçax ga duũxũgü rü Tupanaxũ nicuaxũgü.

**Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ
ga 4000 ga yatügü
(Mr 8.1-10)**

³²Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü norü ngüexũgüçax naca, rü ñanagürü nüxũ: —Choxũ nangechaütümüügü i ñaã duũxũgü, erü marü tomaẽxpüx i ngunexũ nuã chauxũtawa nangẽxmagü, rü nüxũ nataxuma i norü õna. Rü taxuacüma ngẽmaãcümare nachiũwa chanamugü, erü ngürüãchi namagu tá nayaturae —ñanagürü. ³³Rü norü ngüexũgü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Natürü ngextá tá tanayaxu i õna naxçax i guxũma i ñaã duũxũgü? Erü taxúema nuxma taxãpata i nuã —ñanagürügü. ³⁴Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Nuxre i pãũ pexũ nangẽxma i pemax? —ñanagürü. Rü

nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Toxũ nangẽxma i 7 i pãũ rü noxretama i choxnixãcügüxicatama —ñanagürügü. ³⁵Rü ñuxũchi ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu na ñaxtúanewa natogüxũçax. ³⁶Rü nanade ga yema 7 ga pãũ rü yema choxnigü. Rü Tupanana moxẽ naxã. Rü ñuxũchi inanabücu. Rü norü ngüexũgüna nanana na duũxũgüxũ yanuãxũçax. ³⁷Rü guxũma ga duũxũgü rü meãma nachibüe. Rü yemawena rü 7 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãũ rü choxnichipexegü ga íyaxügüxũ. ³⁸Rü yema yéma chibüexũ rü 4,000 ga yatügü nixĩ, natürü ga ngexũgü rü buxũgü rü tama nayaxugü. ³⁹Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ ínimugü. Rü ñuxũchi wüxi ga nguegu nixüe, rü Magadáarü naãnewa naxü.

**Parichégü rü Chaduchégü naxçax ínacagü
na nüxũ nüxũ nadauxẽegüxũçax ga wüxi ga
cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)**

16 ¹Rü ga Parichégü rü Chaduchégü rü Ngechuchuxũ ínayadaugü. Rü Ngechuchuna nacagüe na nüxũ nüxũ nadauxẽegüxũçax ga wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ, yerü nüxũ naxügüchaũmare. ²Natürü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pema rü yáuanecü rü ñaperügügü: “Name tá nixĩ i moxũãrü ngunexũ, erü nadautüweane”, ñaperügügü. ³Rü ngẽxguma paçmama nadautüweanegu rü poraãcü nacaixanegu, rü: “Nachixe tá nixĩ i ngunexũ” ñaperügügü. Pema nixĩ i duũxũgü i

togüpexewa meã pemaxënetaxũ, natürü chixexũgu perüxĩnũ. Rũ pema nüxũ pecuax na penangügüxũ i ñuxgu tá nameãnexũ rü ñuxgu tá nachixeanexũ. Natürü ñuxma na yanguxũ i ngëma cuaxruũgü ga nuxcũma Tupana pemaã ixunetaxũ rü tama nüxũ pecuaxgüéga na ñacüchiga yĩxũ —ñanagürü. ⁴Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ñaa duũxũgü i chixecũmagüxũ rü tama yaxögüxũ rü naxçax ñacagü i wüxi i cuaxruũ i Tupanaãrũ poramaã üxũ. Natürü yema cuaxruũ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Yonáxũ ngupetüxürüüxicatátama nadaugü. Rũ yexgumarüü na bayenaãnuwa na ñanaxüxũ, rü choma rü ichatáxüwa tá íchaxüxũ. Rũ taxuxütáma i to i cuaxruũxũ nüxũ chadauxëë i ñaa duũxũgü —ñanagürü. Rũ ñuxüchi nüxna yéma nixü ga Ngechuchu, rü ñanaxüachi.

Parichéugüarü pãürü puxëëruüchiga
(*Mr 8.14-21*)

⁵Rü yexguma nextaxaarü tocutüwa naxixgu ga norü ngüexũgü, rü nüxũ ñayarüngümaë na nawemü ta íyangegüxũ. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, pexuãëgü naxçax i Parichéugü rü Chaduchéugüarü pãürü puxëëruü! —ñanagürü. ⁷Rü yema norü ngüexũgü rü ñanaxügüe ga nügü na ñagüxũ: —Ngëma ñanagürü tüxũ, erü tama tawemüta ítingegü —ñanagürügü. ⁸Natürü ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga ñuxäcü na yadexagüxũ ga norü ngüexũgü. Rũ yemaçax ñanagürü nüxü: —iTüxcüü,

“Tüxü nataxu i tawemü” ñaperügügü? Pema rü tama aixcũma peyaxögü. ⁹—iTama exna nüxũ pecuaxgüéga rü nüxna pecuaxächie ga yema wüximeçëxpüx ga pãü ga yema 5,000 ga yatügüçax ichabücuxũ? iRü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaã ga yema naxchipegegü ga íyaxügüxũ? ¹⁰—iRü tama exna nüxna pecuaxächie ga yema 7 ga pãü ga yema 4,000 ga yatügüçax ichabücuxũ? iRü ñuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaã ga yema naxchipegegü ga íyaxügüxũ? ¹¹—iRü ñuxäcü nixi i tama nüxü pecuaxũ i tama pãüchiga na chidexaxũ i ngëxguma ñachagu:

“iPexuãëgü naxçax i Parichéugü rü Chaduchéugüarü pãürü puxëëruü!” ñachagu? —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹²Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü nüxũ nacuaxgü ga tama pãürü puxëëruüchiga na yadexaxũ ga Ngechuchu, natürü Parichéugü rü Chaduchéugüarü ngüxëëtaechiga na yĩxũ ga na yadexaxũ.

Pedru nanangoxëë na Cristu
na yĩxũ ga Ngechuchu
(*Mr 8.27-30; Lc 9.18-21*)

¹³Rü yexguma Checharéa ga Piripuañarü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü norü ngüexũgüna naca, rü ñanagürü: —iÑuxü ñaxũ i duũxũgü i chauchiga na texé chiixũ i chomax? —ñanagürü. ¹⁴Rü nüma ga norü ngüexũgü rü nanangaxũ rü ñanagürügü: —Nangëxma i duũxũgü rü: “Cuáü ya baiüxëëruü quixi” ñagüxũ. Rũ togü i: “Ería quixi” ñagüxũ. Rũ togü i:

“Yeremiã quixĩ” ñagüxũ. Rü togü rü:
 “Wüxi ga nuxcúmaücü ga Tupanaãrü
 orearü uruũ quixĩ” ñagüxũ —ñanagürügü.
 15Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxna
 naca rü ñanagürü: —¿Rü pema i ñuxü
 ñapegüxũ choxũ na texé chiixũ?
 —ñanagürü. 16Rü Chimáü ga Pedru
 nanangãxũ, rü ñanagürü nüxü: —Cuma
 nixĩ i Cristu ya Tupana ya maxücü Nane
 quixũ —ñanagürü. 17Rü Ngechuchu
 nanangãxũ rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü
 aixcüma cutaã, Pa Chimáüx, Pa Yoná
 Nanex, erü taxuüma i duüxũ nixĩ i cuxü
 nüxü cuaxëëxũ i ngëma, natürü Chaunatü
 ya daxügücü nixĩ ya cuxü nüxü cuaxëëcü
 na Nane chiixũ. 18—Rü choma cumaã
 nüxü chixu rü cuma rü Pedru quixĩ. Rü
 ngëma cuéga rü “nuta” ñaxüchiga nixĩ. Rü
 cuma tá nixĩ i chorü duüxügüarü dauruü
 quixũ. Rü Chataná rü tãütáma nüxü
 narüyexera i ngëma chorü duüxügü.
 19—Rü choma rü tá cuxna chanaxã i chorü
 ore na duüxügümaã nüxü quixuxüçax na
 nüxü nacuxgüxüçax na ñuxäcü daxüguxü
 i naãnewa nangugüxü i ngextá Tupana
 ãëxgacü íixixüwa. Rü yíxema tama cuxü
 íruxínüëxé i ngëma ore rü tãütáma ngëma
 tichocu. Natürü yíxema meã cuxü
 íruxínüëxé i ngëma ore rü aixcüma ngëma
 Tupana ãëxgacü íixixüwa tá tangugü
 —ñanagürü. 20Rü yexguma ga Ngechuchu
 rü norü ngúexügümaã nüxü nixu, rü
 ñanagürü: —¡Taxúemaátáma nüxü pixu na
 choma rü Cristu chiixũ! —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21Rü yemawena inanaxügü ga norü
 ngúexügümaã nüxü na yaxuxü ga çacü
 tá nüxü na ípetüxü. Rü ñanagürü:

—Choma rü Yerucharéüwa tá chaxü, rü
 ngëma poraäcü ngüxü tá choxü
 ningexëëgü. Rü choxü tá nimaxgü i
 Yudfugüarü ãëxgacügü i yaguãxgü rü
 paigüarü ãëxgacügü rü ngúexëëruügü i
 ore i mugüwa nguxëëtaegüxü. Natürü
 tomaëxpüx i ngunexü ngupetügu rü
 wena táxarü chamaxü —ñanagürü. 22Rü
 yexguma ga Pedru rü nüxíca
 noxrüwama Ngechuchxü naga, rü
 inanaxügü ga na naxucuxëãxü, rü
 ñanagürü: —Pa Corix, Tupana rü tama
 nanaxwaxë na ngëmaäcü quidexaxü. Rü
 tãütáma ngëmaäcü cuxü nangupetü i
 cumax —ñanagürü. 23Natürü ga
 Ngechuchu rü Pedrucax nadaueguãchi,
 rü ñanagürü nüxü: —¡Choxna ixügachi,
 Pa Chatanáx, erü chixexügu choxü
 cunguxëëchaü! Rü tama Tupana nagu
 rüxínüxügü curüxínü, rü yatügü nagu
 rüxínüxügumare curüxínü i cumax
 —ñanagürü. 24Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü norü ngúexügüxü
 ñanagürü: —Rü ngëxguma texé chowe
 rüxüxchaügu, iëcü nüxü tarüxo i
 tümaärü ngúchaü, rü namaã tabora i
 ngëma guxchaxügü i tümacax ínguxü i
 ñoma curuchawa tipotaxürü tüxü
 íxixëëxü, rü ngëmaëtüwa chowe
 tarüxüáma! 25Erü yíxema tügü
 maxëchaxëëchaüxë rü tá tayu. Natürü
 yíxema chauxçax yúxe rü aixcüma tá
 tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü.
 26Rü çTäcüwa i nüxü namexü ya wüxi
 ya yatü ega nayauãxgu i guxüma i
 ñoma i naãnearü ngëmaxügü, natürü
 iyanatauxëëãgu i norü maxü? Erü
 taxucürüwama wüxi ya yatü rü norü
 dïërumaã naxçax nataxe i norü maxü.
 27Erü choma i Tupana Nane na duüxüxü

chiixũ rü wena táxarü núma chaxũ. Rü ngëxguma rü Chaunatü ya Tupanarüũ tá ãëxgacü chixĩ, rü daxüçũãx i orearü ngeruũgümaã tá íchangu. Rü ngëxguma tá nixĩ i nüxũ chanaxütanüxũ i wüxichigü i duũxũgü i ngëma ñuxãcü chauxçax na namaxëxürüũãcüma maxëxũ. ²⁸Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü nangëxma i ñuxre i duũxũgü i núma ngëxmagüxũ rü tãütáma nayu ñuxmatáta choxũ nadaugü na yuwa ícharüdaxũ rü aixcüma ãëxgacü ya poracü na chiixũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Rü 6 ga ngunexüguwena rü Ngechuchu ínayagagü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáü ga Chaütiágueneë. Rü nüxícatama wüxi ga maçpúnewa noxrüwama namaã naxü. ²Rü yéma yema ngüexüğüpëxewa rü naxüchicüü ga Ngechuchu. Rü üaxcüürüũ nixĩ ga nachuwe ga na yayauracüüxũ . Rü naxchiru rü ta üaxcüemarüũ nixĩ ga na nangóonexëãxũ. ³Rü ngürüãchi yéma naxçax nangoxgü ga Moíché rü Ería. Rü Ngechuchumaã yéma nidexagü. ⁴Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Corix, name nixĩ nuã tangëxmagü. Rü ngëxguma cunaxwaxegu rü tá tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxçax, rü náí ya Moíchéçax, rü náí ya Eríaçax —ñanagürü. ⁵Rü yexguma íyadexayane ga Pedru rü wüxi ga caixanexü ga nangóonexëãxũ rü natanügu nayangaixema. Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga

ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaüxüchicü rü namaã chataãëxüchicü. iRü naga pexínüë! —ñanagürü. ⁶Rü yexguma yemaxũ naxínüëgu ga yema ngüexüğü, rü ñaxtüanegu nanangücuchiãchitanü, yerü poraãcü namuüë. ⁷Natürü ga Ngechuchu rü naxçax nixü, rü nüxũ nayarüngögü, rü ñanagürü nüxũ: —iPechigü rü tãxü ipemuüëxũ! —ñanagürü. ⁸Rü yexguma wenaxãrü nadaunagütanügu, rü Ngechuchuxüxícatama nadaugü rü taxúema ga toguexũ nadaugü. ⁹Rü yexguma ínaxígügu ga guma maçpúnewa, rü Ngechuchu nayaxucüxëgü ga taxúemaãma na nüxũ yaxugüexüçax ga yema yéma nüxũ nadaugüxũ, ñuxmatáta yuwa ínadaxgu rü wena namaüxgu. ¹⁰Rü ñuxüchi ga yema ngüexüğü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürüğü: —¿Tüxcüü i ngëma ngüexëëruüğü i ore i mugüwa nguxëëtaegüxũ rü ñanagürüğü: “Ería tá nixĩ ya nüxíra cuxüpa nuã ücü?” ñanagürüğü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Aixcüma nixĩ i Ería na nüxíra tá núma naxüxũ na chauxüpa Tupanacax yamexëãxüçax i duũxüğü. ¹²Natürü choma pemaã nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxü, natürü duũxüğü rü tama nüxũ nacuaxgü na texe yíixũ. Rü yemaçax chixri namaã nachopetü. Rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ na chixri tá chomaã nachopetüxũ i duũxüğü —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga yema ngüexüğü rü nüxũ nicuaxãchitanü ga Cuáü ga baiüxëëruüchiga na yíixü ga yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxü.

**Ngechuchu rü nanamexēē ga wüxi ga
bucü ga ngoxo nawa yexmacü**
(*Mr 9.14-29; Lc 9.37-43*)

¹⁴Rü yexguma duüxügü íyexmaxüwa nangugügu, rü wüxi ga yatü Ngechuchucax nixü. Rü napexegu nayacaxápüxü rü ñanagürü nüxü:
¹⁵—Pa Corix, inüxü nangechaü ya chaune rü naxcax yataanexēē! Erü muëxpüxcüna rü naxãüãëxü, rü poraãcü nüxü nangux. Rü muëxpüxcüna rü üxüxetügu nayanguxēē, rü exna dexágu.
¹⁶—Rü nuã curü ngúexügüxütawa chanaga, natürü nümagü rü tama nüxü nacuxgü na namexēēgüãxü —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü: —Pa Duüxügü i Tama Yaxögüxü rü Chixexügüx, ññuxguratáta i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxínüxü? iNuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ¹⁸Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo ga guma bucüwa yexmaxü. Rü yemaãcü ínanataxüchi ga yema ngoxo. Rü yexgumatama naxcax nitaane ga guma bucü. ¹⁹Rü yemawena ga norü ngúexügü rü noxrüwama Ngechuchumaã nidexagü. Rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, ñtjxcüü i toma rü taxuacüma ítanataxüchi i ngëma ngoxo? —ñanagürügü. ²⁰Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pema rü taxuacüma ípenataxüchi erü tama aixcüma peyaxögü. Rü aixcüma pemaã nüxü chixu, rü ngëxguma chi woo írarüwatama peyaxögügu, rü chi daa maxpúnemaã nüxü pixuxgu na

yaxügachixücax, rü chi pega naxínü. Rü taxuxü chima pexü naguxcha ega aixcüma peyaxögügu. ²¹—Natürü ñaärüü i ngoxo rü tama ínaxüxü ega tama ixaureãcüma iyumüxëgu —ñanagürü.

**Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü
ga norü yuxchiga**
(*Mr 9.30-32; Lc 9.43-45*)

²²Rü yexguma norü ngúexügümaã Garirëaarü naãnegu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexügümaã nüxü nixu, rü ñanagürü: —Choma ya Tupana Nane na duüxüxü chixü, rü chixri tá chomaã nachopetü rü ãëxgacügüna tá choxü namugü i duüxügü. ²³—Rü tá choxü nimaxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexügüwena rü wena táxarü chamaxü —ñanagürü. Rü yexguma yema orexü naxínüëgu ga norü ngúexügü, rü poraãcü nangechaügü.

**Ngechuchu ngixü naxütanü ga yema
dïëru ga tupauca ga taxünecax
ngixü nayauxgücü**

²⁴Ngechuchu rü norü ngúexügümaã Capernáüärü íãnewa naxí. Rü yexguma yéma nangugügu rü Pedruxü ínayadaugü ga yema yatügü ga tupauca ga taxünecax dïëru ngixü yaxügüxü. Rü Pedruna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Yima curü Cori rü tama exna ngixü naxütanü i ngëma dïëru i tupauca ya taxüneärü íxícü? —ñanagürügü. ²⁵Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngëmããcü nanaxütanü —ñanagürü. Rü yixcama ga yexguma íxgu naxücuxgu ga Pedru, rü Ngechuchuxira Pedrumaã nidexa, rü ñanagürü nüxü:

—¿Ñuxũ ñacuxũ i cumax, Pa Pedrux, rü ngextá nixĩ i nayauxgüãxũ i norü dñeru i guxũ i nachüãñeãrũ ãëxgacügu?
 ¿Cuxçax i nügütanüwatama rü exna togü i duũxũgütanüwa? —ñanagürü.
 26Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü:
 —Maneca togü i duũxũgütanüwa nixĩ i nayauxgüãxũ —ñanagürü. Rü ñuxũchi Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü:
 —Rü ngëxguma ngëmaãcü yixĩgu, rü yixema na Tupanaãrũ ixĩgüxũ rü taxucaxma tanaxütanügu. 27—Natürü ngëma na taxúema tamaã nuxũçax, rü chanaxwaxe i cuyaxütanü i ngëma dñeru. iRü yéa nahtaawa naxũ, rü ngëma yapoxwaxe! iRü ngëma nüxĩraũxũ i choxni i cunapoxwaũxũ rü naãxwa tá nüxũ icuyangau i wüxi i dñeru i nagu mexũ na yangutanüxëëxũçax i chauxçax rü cuxçax rü ta! iRü tupauca ya taxũnewa nange i ngëma dñeru, rü yaxütanü!
 —ñanagürü.

¿Texé tá tixĩ ya guxããrũ yexera ixixê?
 (Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 1Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuçax naxĩ rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü:
 —¿Pa Corix, texé tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixixê i ngëma Tupana ãëxgacü íxixũwa? —ñanagürügü. 2Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga buxũçax naca, rü norü ngúexũgüãrũ ngãxütanügu nanachixêê. 3Rü ñuxũchi ñanagürü nüxũ: —Dücax, Pa Chorü Ngúexũgüx, aixcúma pemaã nüxũ chixu, rü ngëxguma tama nüxũ perüoegu i ngëma na togüãrũ yexera pegü pixĩgüxëëchaũxũ rü ñuxũchi tama ñaã

buxũrũü pegü íperüxíragu, rü taxucürüwa pichocu i ngextá Tupana ãëxgacü íxixũwa. 4—Rü aixcúma yixema tügü íruxíraxe rü ñaã buxũrũü íxixê, rü yixema tá tixĩ ya guxũãrũ yexera ixixê i ngextá Tupana ãëxgacü íxixũwa. 5—Rü texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wüxi i buxũ i ñaãrũü íxixũ rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ.

Naxãücúma nixĩ na pecadugu inguxũ
 (Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6—Rü texé ya pecadugu nanguxëéxê i wüxi i ñaã buxũgü i choxũ yaxögüxũ rü tümacax rü narümemaê chí nixĩ na noxtacúma wüxi ya nuta tümánaãwa nayangacuchixũ, rü ñuxũchi ngëmaãcü taxtũchüiüwa tũxü nayarütáexũ na ngëxma tayuxũçax. 7—Ñoma i naãnecũãx i duũxũgüçax rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ na nangëmaxũ i muxũchixũ i tacü i pecadugu nayixëëxũ. Rü guxũguma tá nangëxma i ngëma chixexũgü, natürü wüxi i ngechaũxũchi tá nixĩ naxçax i ngëma yatü i togüxũ pecadugu nguxëëxũ. 8—Rü ngëmacax i ngëxguma chí cuxmex rü exna cucutü pecadugu cuxũ nguxëëgu, rü name nixĩ i noxtacúma ícunadae rü yaxũgu cuyaña. Erü narümemaê nixĩ i cuboxmexãcúma rü exna cubocutüãcúma na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama guxũne ya cuxmexmaã rü exna guxũne ya cucutümaã üxü ya taguma ixoxũnewa quitaxcuchixũçax. 9—Rü ngëxguma chí cuxetü pecadugu cuxũ nguxëëgu, rü name nixĩ i ícunacaxüchi, rü yaxũgu cunaña. Erü narümemaê nixĩ i wüxixetümaã na cunayaxuxũ i curü maxũ na tama

guxũne ya cuxetũmaã ùxũ ya ngoxogũ
nagu poxcuenewa na quitaxcuchixũcaç.
[Rũ ngẽmaãcũ woo cuxũ naguxchagu,
natũrũ name nixĩ i nũxna quixũgachi i
guxũma i ngẽma chixexũgũ i nagu
cunguchaũxũ.]

**Cuaxruũ ga carneru ga
iyarũtaxuxũgu ixuxũ**

(Lc 15.3-7)

¹⁰—Rũ tama name i nũxũ pexooç i wũxi
i buxũ i ñaãrũũ choxũ yaxõxũ. Erũ ngẽma
norũ dauuũgũ i orearũ ngeruũgũ i
daxũcũãx rũ guxũguma Chaunatũ ya
daxũgucũpexewa nangẽxmagũ na ngẽma
ngẽma buxũétũwa nachogixũcaç. ¹¹—Rũ
choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiũxũ
rũ núma chaxũ na chanamaxẽẽxũcaç i
duũxũgũ iyarũtauxexũ. ¹²—¿Rũ ñuxũ
ñapegũxũ i pema ega wũxi ya yatũ rũ
nũxũ nangẽxmagu i 100 i carnerugũ rũ
wũxi nũxũ iyarũtauxgu? ¿Taux exna i
nachitaũgu namugũãxũ i ngẽma 99, rũ
ñuxũchi naxcaç yadauxũ i ngẽma nũxũ
iyarũtaxuxũ? ¹³—Rũ ngẽxguma nũxũ
iyangauxgu, rũ namaã nataãẽxũchi i
ngẽma norũ carneru. Rũ woo guxũguma
namaã nataãẽ i ngẽma 99 i tama
iyarũtauxexũ, natũrũ yexeraãcũxũchi
namaã nataãẽ i ngẽma wũxi i iyarũtaxuxũ,
erũ marũ nũxũ inayangau. ¹⁴—Rũ
ngẽxgumarũũ ta nixĩ ya Penatũ ya
daxũgucũ na tama nanaxwaxexũ na wũxi i
ñaã buxũ na iyarũtaxuxũ.

Ñuxãcũ tamũcũxũ na ingechaũxũchiga

(Lc 17.3)

¹⁵—Rũ ngẽxguma cueneẽ chixexũ
cumaã ùxgu, rũ name nixĩ i nũxĩcatama
namaã quidexa, rũ nũxna nũxũ

cucuaxãchixẽẽ i ngẽma norũ chixexũ i
cumaã naxũxũ. Rũ ngẽxguma cuga
naxĩnũgu, rũ marũ cuxũ nanguxũ i
ngẽma cueneẽ. ¹⁶—Natũrũ ngẽxguma
tama cuga naxĩnũgu i ngẽma cueneẽ, rũ
name nixĩ i naxcaç cuca i wũxi rũ exna
taxre i duũxũgũ na nũmagũ rũ ta namaã
yadexagixũcaç i ngẽma cueneẽ. ¹⁷—Rũ
ngẽxguma rũ ta tama nũxũ inaxĩnũgu i
ngẽma taxre i duũxũgũiarũ ore, rũ name
nixĩ i guxũ i yaxõgũxũmaã nũxũ quixu
na ngẽma cueneẽmaã yadexagixũcaç.
Rũ ngẽxguma rũ ta tama nũxũ
inaxĩnũgu i ngẽma yaxõgũxũãrũ ore, rũ
name nixĩ i wũxi i duũxũ i tama
yaxõxũrũũgu namaã curũxĩnũ. ¹⁸—Rũ
aixcũma pemaã nũxũ chixu rũ yixema
núma ñoma i naãnewa tama pexũ
irũxĩnũxẽ i chorũ ore rũ tãũtãma
Tupana ãẽxgacũ ñixũũwa tichocu.
Natũrũ yixema meã pexũ irũxĩnũxẽ i
ngẽma ore rũ aixcũma ngẽma tá tangu.
¹⁹—Rũ pemaã nũxũ chixu rũ ngẽxguma
chi taxre i pema i núma ñoma i
naãnewa rũ wũxigu tacũcaç ípexaxgu i
Chaunatũ ya daxũgucũxũtawã, rũ núma
ya Chaunatũ rũ tá pexna nanaxã.
²⁰—Erũ ngẽma ngextã taxre rũ exna
tomaẽxpũx i duũxũgũ chauégagu
íngutaquexexũwa, rũ choma rũ ta norũ
ngãxũtanũwa changẽxma —ñanagũrũ.
²¹Rũ yexguma ga Pedru rũ
Ngechuchucaç nixũ, rũ nũxna naca, rũ
ñanagũrũ: —¿Pa Corix, ngẽxguma
chaueneẽ chixexũ chomaã ùxgu, rũ
ñuxrexpũxcũna i namexũ na nũxũ
nũxũ changechaũxũ naxcaç i ngẽma
chixexũ i chomaã naxũxũ? ¿Rũ marũ
namexũ i cuxcaç ega 7 expũxcũna
yixĩgu na nũxũ nũxũ changechaũxũ?

—ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama name i 7 expũxcünaxĩcatama nüxũ nüxũ cungechaũ. Natürü guxũgutáma nixĩ i nüxũ nüxũ na cungechaũxũ woo 70 expũxcüna i 7 wa nangu —ñanagürü.

Cuaxruũ ga ãëxgacüarü duũxũ ga tama namüciäxũ nüxũ ngechaũxũ ga norü ngetanügu ixuxũ

²³Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ngëma Tupana na ãëxgacü ixixũ, rü ñoma wüxi ga nachiuãneärü ãëxgacü ga norü duũxũgü ga nüxũ nangetanügüxũmaã namexëëchaũxürüü nixĩ. ²⁴—Rü yexguma inaxügüãgu ga meã nüxũ na yadaugüxũ ga yema nüxũ nangetanügüxũpane, rü naxütawa nanagagü ga wüxi ga norü duũxũ ga taxüchicü ga dïeru nüxũ ngixũ ngetanüxũ. ²⁵—Natürü ga yema norü duũxũ rü nangeärü dïeruãx, rü taxuacüma norü cori ga ãëxgacüaxũ nanaxütanüéga. Rü yemacax ga yema ãëxgacü rü norü churaragüxũ namu na to ga corixũ namaã nataxegüxüçax ga yema yatü, wüxigu tümamaã ga naxmax rü naxäcügü rü norü yemaxũgü, na yema natanü ga dïerumaã naxütanüãxüçax ga norü ngetanü. ²⁶—Rü yexguma ga yema norü duũxũ rü norü ãëxgacüpexegu nacaxápüxü, rü nüxũ nacaçaxũ, rü ñanagürü:

“Pa Corix ichoxũ nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxũ chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü. ²⁷—Rü yema norü ãëxgacüaxũ nangechaütümüü, rü yemacax namaã nüxũ nixu ga marü tama nüxũ na naxütanüãxüçax ga yema norü ngetanü. Rü ñuxüchi

ínananguxuchixëë. ²⁸—Natürü yexgumatama yéma ãëxgacüxütawa ínaxüüxgu ga yema yatü, rü nüxũ inayangau ga wüxi ga namüciü ga írarüwatama nüxũ nangetanüxũ. Rü yema yatü rü nüxna natüxüe, rü nananuxnaxã, rü ñanagürü nüxü:

“¡Choxũ ngixũ naxütanü i ngëma dïeru i ngixũ cungetanüci!” ñanagürü. ²⁹—Rü yexguma ga yema namüciü rü yema yatüpexegu nacaxápüxü, rü nüxũ nacaçaxũ, rü ñanagürü:

“Pa Chomüciü, ichoxũ nangechaũ! Rü marü tá chapuracü, rü tá cuxũ chanaxütanü i guxüma”, ñanagürü.

³⁰—Natürü ga yema yatü rü tama nüxũ nacuáxchaũ ga yema ore. Rü poxcupataügu tüxũ napoxcuama ñuxmata nüxũ tanaxütanü ga yema tümäärü ngetanü. ³¹—Rü yexguma togü ga yema ãëxgacüarü duũxũgü nüxũ daugügu ga yema ngupetüxũ, rü poraäcü naäëwa nangux ga yema naxüxũ ga yema yatü. Rü norü corixütawa naxĩ rü nüxũ nayarüxugüe ga guxüma ga yema ngupetüxü. ³²—Rü yexguma ga yema ãëxgacü rü nanamu ga norü churaragü na naxütawa nagagüãxüçax ga yema yatü. Rü yexguma naxütawa nanguxgu, rü ñanagürü nüxü:

“Wüxi i chixexü i chorü duũxũ quixĩ. Choma rü cuxũ nüxũ changechaũ ga yema choxũ cungetanüxũ, erü choxũ cucaçaxũ na tama cuxü chapoxcuxüçax.

³³—Rü cuma rü chita nüxũ nüxũ cungechaũ i ngëma cumüciü i cuxü nangetanüxũ, yexgumarüü ga choma rü cuxü nüxü na changechaũxürüü ga yema choxü cungetanüxü”, ñanagürü

nüxü. ³⁴—Rü poraãcü nanuxüchi ga yema ãëxgacü. Rü norü churaragüxü namu na napoxcugüãxüçax ga yema yatü ñuxmata guxü nüxü naxütanü ga yema nüxü nangetanüxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁵Rü ñuxüchi ñanagürü ta: —Rü ngëxgumarüü tá pemaã nanaxü ya Chaunatü ya daxügucü i ngëxguma tama wüxichigü aixcüma pemüciügüaxü nüxü pengechaügügu —ñanagürü.

Ngechuchu namaã nangüexëetae na tama namexü na texé tümamaxü ítáxü

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 ¹Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü inaxüächi ga Garirëaarü naãnewa. Rü natü ga Yudaüaarü tocutüwa naxü ga Yudeaarü naãnewa. ²Rü muxüma ga duüxügü nawe narüxí, rü nüma ga Ngechuchu rü yéma nanameëxëe ga yema idaaweexü. ³Rü Ngechuchuçax naxí ga ñuxre ga Parichéugü, rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Cuxçax namexü i wüxi i yatü na ínatáxmaxmarexü ega tacü rü chixexü taxüxgu ya naxmax? —ñanagürügü. Rü yemaãcü nüxna nacagü yerü Ngechuchuxü chixexügu nanguxëëgüchaü. ⁴Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —¿Taguma exna nawa pengúe i ngëma Tupanaãrü ore i úmatüxü i nüxü ixüxü ga noxri Tupana naxüxgu ga duüxügü, rü yatüxü rü ngecüxü na naxüxü? ⁵—Rü ñanagürü ga Tupana:

“Rü ngëmacax ya yatü rü tá nanatü rü naëna nixügachi na namaxmaã inaxáxüçax. Rü ngëmaãcü i ngëma taxre rü ñoma wüxitama i duüxüriü tá nixügü”.

⁶—Rü ñuxüchi tama taxre nixí, rü wüxitama nixí. Rü ngëmacax taxucürüwa texé nügüna tayaxígachitanüxëe i ngëma taxre i Tupana nügüna mugüxü —ñanagürü. ⁷Rü yexguma Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü nixí ga Moíché ga duüxügümaã nüxü yaxuxü rü ngëxguma texé tümamaxü ítáxchaügu rü name nixí i wüxi i popera i taxgüpane ngíxna taxã, rü ñuxüchi ngíxü ítatax? ñaxü —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Pegagu nixí ga Moíché ga tama pexna nachúxãxü na pexmaxü ípetáxü. Yerü nüma nüxü nacuçax na tama aixcüma peyaxögüxü. Natürü noxriarü ügügu rü tama yemaãcü nixí. ⁹—Rü choma pemaã nüxü chixu rü tama name na texé tümamaxü ítáxü ega tama naí ya yatümaã nangëãxüçaxü yixígu. Rü ngëxguma chi yima yatü rü ñuxüchi naí i ngëmaã naxãxmaxgu, rü chixexü naxü, rü ñoma naí i ngëmaãmare nangëãxüriü nixí. Rü texé ya ngímaã ámaxë i ngëma nge i ngíte ngíxü ítaxcü, rü ñoma naí i ngëmaãmare itapexüriü tixí —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁰Rü ñuxüchi ga norü ngüexügü rü ñanagürügü nüxü: —Ega ngëmaãcü yixígu rü name nixí i noxtacüma tama naxãmax ya yatü rü tama ixãte i nge —ñanagürügü. ¹¹Rü Ngechuchu norü ngüexügüxü nangãxü rü ñanagürü: —Taxucürüwa guxüma i duüxügü nüxü nacuçax i tacüchiga na yíxü i ngëma nguxëetae. Natürü yíxema Tupana tüxü nüxü cuaxëëxëçatama tixí ya nüxü cuaxgüxe. ¹²—Rü nangëxma i nagúxüraüxü i guxchaxü na tama

naxãmaxũcax ya yatü. Erü nümaxũ i yatü rü woetama taxucürüwa naxãmax erü norü bucüma nangepüxüchare. Rü nümaxũ i yatü rü taxucürüwa naxãmax erü nayauxpüxücharee. Rü togü tama naxãmax erü Tupanaärü ngüchaũxĩcatama naxügüchaũ. Rü texé ya ngémaäcü maxchaũxē rü marü name i ngémaäcü tamaxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü meã buxügüxũ nayaxu

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Rü duũxügü rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga ñuxre ga buxügü na Ngechuchu nüxũ ingögüxũcax rü namaã nayumüxēxũcax. Natürü ga Ngechuchuarü ngüexügü rü inanaxügüe ga na yangagüäxũ ga yema duũxügü ga Ngechuchuxütawa buxügüxũ gagüxũ. ¹⁴Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngüexügü: —Marü name i chauxütawa naxĩ i buxügü. iRü tãxũ i nüxna penachuxuxũ! Erü Tupana äëxgacü íxixüwa rü tümacax nixĩ ya yíxema ñaã buxügürü meã yaxögüxe —ñanagürü. ¹⁵Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü yema buxügüétü naxümex. Rü yemawena inaxüãchi ga yéma.

Wüxi ga ngextüxücü ga dïeruãxüchicü

Ngechuchumaã nidexa

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Rü wüxi ga ngextüxücü rü Ngechuchuxütawa nangu, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngüexēeruü ya Mecüx, çtacü tá chaxüxũ na chanayaxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürü. ¹⁷Rü Ngechuchu

nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —çTüxcüü “Mecü” ñacurügü choxũ? Erü Tupanaxĩcatama nixĩ ya mecü íxixũ, rü nataxuma i to i mecü íxixũ. Natürü ngëxguma cunayauxchaũgu i maxũ i taguma gúxũ, rü inaga naxĩn i Tupanaärü mugü! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga guma ngextüxücü rü ñanagürü: —çNgëxürüüxũ tá nixĩ i Tupanaärü mugü i naga chaxĩnüxũ? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —iTãütama cumáëta, rü tãütama naĩ i ngemaã icupe, rü tãütama cungítaax, rü tãütama doraxũ quixu i togüchiga! ¹⁹—iRü tümaga naxĩnü ya cunatü rü cue, rü nüxũ nangechaũ i cumücü ngéma na cugü cungechaũxürüü! —ñanagürü. ²⁰Rü yexguma ga guma ngextüxücü rü ñanagürü: —Guxüma i ngéma mugü i nüxũ quixuxũ rü woetama chorü bucüma meã chayanguxēë. çRü tacü rü to tá chaxü na choxũ nangëxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürü. ²¹Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupanapexewa mecü quixĩchaũgu, rü name nixĩ i namaã cutaxe i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxũãxgüxüna cunaxã i ngéma curü natanü. Rü ngëxguma tá cuxũ nangëxma i cuchica i daxügüxũ i naãnewa. Rü ñuxüchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²²Natürü yexguma yemaxũ naxĩnügu ga guma ngextüxücü rü poraäcü nangechaũ, yerü namuärü dïeruãxüchi. ²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügüxũ ñanagürü: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü naguxchaxüchi nixĩ na wüxi i

duũxũ i dĕruãxũchixũ rü Tupana ãĕxgacũ íxixũwa na nanguxũ. ²⁴—Rü aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxĕtüwa naxüpetüxũãrũ yexera narüguxchamaĕ naxcax i wüxi i duũxũ i dĕruãxũchixũ na yaxücuxũ i ngextá Tupana ãĕxgacũ íxixũwa —ñanagürü. ²⁵Rü yexguma yemaxũ naxĩnũĕgu ga norü ngüxũgũ rü poraãcü nabaxãchiãĕgũ. Rü nügũna nacagüe rü ñanagürügũ: —¿Rü texé tá exna tixĩ ya nayaxúxe i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürügũ. ²⁶Rü Ngechuchu nüxũ nadawenü rü ñanagürü nüxũ: —Duũxũgũ rü taxuacũma nügũ namaxĕĕ, natürü Tupanaãxũ rü natauxcha na namaxĕĕĕãxũ —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corix, toma rü marü ítanawogũ ga guxũma ga torü yemaxũgũ na cuwe tarũxũcãx. ¿Rü řacũ tá nixĩ i torü natanü i ñuxmax? —ñanagürü. ²⁸Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ngĕma ngunexũ i Tupana nagu nangexwacaxũĕĕxũ i guxũma, rü choma rü ãĕxgacũ ya tacü tá chixĩ. Rü chorü tochica i mexĕchixũwa tá charũto. Rü pema i 12 i chorü ngüxũgũ na chowe perũxixũ rü pema rü tá ta pexũ nangĕxma i perü tochicaxũ i mexĕchixũ i chauxũtawa. Rü ngĕma tá perũtogũ na norü maxũchigacãx nüxũ picagũxũ i guxũma i Yudũgũ. ²⁹Rü guxãma ya yixema tũmapata chauxcãx ítãxe, rü exna tũmaĕneĕgũ rü tũmaĕyãxgũxũ chauxcãx ítãxe, rü exna tũmanatü rü tũmaĕxũ chauxcãx ítãxe,

rü exna tũmamaç rü tũmaxãcũgũxũ rü tũmaãrũ naãne chauxcãx ítãxe, rü 100 expũxcũna i ngĕma noxri tũxũ ngĕxmaxũãrũ yexera tá tayaxu. Rü naĕtü tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ³⁰—Natürü muxũma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ wixpexewa ügũxĕĕxũ, rü daxũgũxũ i naãnewa rü Tupana tá wixweama nanaxũgũxĕĕ. Rü muxũma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ wixweama ügũxĕĕxũ, rü daxũgũxũ i naãnewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxũgũxĕĕ.

Cuãxruũ ga puracũtanũxũgu ixuxũ

20 ¹—Rü ngĕma Tupana ãĕxgacũ íxixũwa rü ñoma wüxi ga ubanecũarü yora ga paçx mama norü puracũtanũxũ ta yadaucürũ nixĩ. ²Rü yema puracũtanũxũmaã nanamexĕĕ na wüxítachinü ga dĕřugũ nüxũ na naxũtanũãxũcãx ga wüxichigũ ga ngunexũgu. Rü ñuxũchi naãnewa nanamugũ na yĕma yapuracũxũcãx. ³—Rü yixcama ga 9 arũ ngoragu rü ínayadau ga ngextá yatũgũ ga puracũcãx daugũxũ íngutaquĕxegũxũxũwa. Rü yexma nüxũ nayangau ga ñuxre ga yatũgũ ga ngearũ puracũãxgũxũ. ⁴—Rü ñanagürü nüxũ: “iNgĕma chorü ubanecũwa peyapuracũe! Rü meã tá pexũ chanaxũtanü”, ñanagürü. Rü nümagũ rü yĕma naxĩ. ⁵—Rü yema ubanecũarü yora rü tocuchigu rü wenaxãrũ togũ ga puracũtanũxũ ta nayadau. Rü tomaĕxpũxãrũ ngoragu ga yãuanecü rü wenaxãrũ yexgumarũ ta nayadau. ⁶—Rü yixcama ga wüximĕxpũxãrũ ngoragu ga yãuanecü rü wenaxãrũ

ínayadau ga ngextá yatügü ga puracüçax daugüxü íngutaqexegüxüxüwa. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga togü ga yatügü ga ngearü puracüçaxgüxü. Rü ñanagürü nüxü:

“¿Tüxcüü i pema rü nuxã perüchomare i guxü i ñoma i ngunexügu, rü tama pepuracüe?” ñanagürü. ⁷—Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü nüxü:

“Tama tapuracüe erü taxúema toxçax tadau na tüxü tapuracüexüçax”, ñanagürügü. Rü yexguma ga yema naãneärü yora rü ñanagürü nüxü:

“iPema rü ta ngéma chorü ubanecüwa pexi rü pepapuracüe! Rü meã tá pexü chanaxütanü”, ñanagürü. ⁸—Rü yexguma marü nachütagu rü yema naãneärü yora, rü naxçax naca ga norü puracütanüxüärü dauruü, rü ñanagürü nüxü:

“iNaxçax naca i ngéma puracütanüxü. Rü nüxira nüxü naxütanü i ngéma wixwenaxüchima ngéma íxü, rü nawa tá icuyacuaxëë i ngéma nüxira ngéma puracüexü!” ñanagürü. ⁹—Rü yéma naxi ga yema puracütanüxü ga wüximeçxpüxaru ngoragu ga yáuanecü puracüwa íxü. Rü wüxichigü ngixü nayauxgü ga wüxitachinü ga dïeru. ¹⁰—Rü yemawena rü yéma naxi ga yema nüxirama puracüexü ga puracütanüxü. Rü nümagü nagu naxinüëgu rü yexera tá ngixü nayauxgü ga dïeru, natürü nümagü rü ta ngixü nayauxgü ga wüxitachinütama ga dïeru ga wüxichigü. ¹¹—Rü yexguma ngixü nayauxgügu rü inanaxügü ga chixri na yadexagüxü nachigagu ga yema naãneärü yora. ¹²—Rü ñanagürügü:

“Yixema rü guxü i ngunexügu üaxcüxetüwa tapuracüe, natürü i ñaã puracütanüxü i wixwenaxüchi íngugüxü rü wüxi i ngoratama napuracüe. Natürü ngéma tüxü naxütanüaxüçxpüxtama nüxü nanaxütanü”, ñanagürügü.

¹³—Natürü ga yema ubanecüarü yora nanangãxü, rü ñanagürü nüxü ga wüxi ga yema puracütanüxü:

“Pa Chomüçix, tama cuxü changix. ¿Tama exna i wüxitachinügu yixü ga chomaã cunamexëëxü na cuxü chanaxütanüxü i ngéma puracü? ¹⁴—iÑaã i curü dïeru, rü íxü! Rü ngéma puracütanüxü i wüxi i ngoratama puracüexü, rü choma nüxna ngixü chaxãxchaü i ngéma cuxna ngixü chaxãcüçxpüx. ¹⁵—¿Tama exna name i ngéma choma chanaxwaxexüãcuma ngímaã na chaxüxü i chorü dïeru? ¿Rü exna quixãxãchi erü ngémaçcü chamecüma?” ñanagürü. ¹⁶—Rü yixema ñuxma duüxügü wixweama tüxü ügüxëëxë, rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixpexewa tüxü naxügüxëë. Rü yixema ñuxma duüxügü wixpexewa tüxü ügüxëëxë rü daxüguxü i naãnewa rü Tupana tá wixweama tüxü naxügüxëë. Erü Tupana rü muxüchiena naxu, natürü noxretama tixi ya yixema tüxü yadexechixe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharëüwa na naxüxü rü noxrüwama naxçax naca ga yema 12 ga norü ngüexügü, rü ñanagürü nüxü:

¹⁸—Pema nüxũ pecuax na marü ingaicaxũ na Yerucharéüwa ingugüxũ. Rü ngéma rü duüxügü rü tá chixri chomaã nachopetü. Rü tá paigüarü chomaã nachopetü. Rü tá paigüarü aëxgacügü rü ngüxëëruügü i ore i mugüwa ngüxëëtaegüxüna tá choxũ namugü. Rü nümagü rü tá chomaã nanaxuegugü na chayuxücax. ¹⁹—Rü tá to i nachüüñecüñaxna choxũ namugü. Rü ngëmagü tá nixĩ i chaugu idauxcüräügüxü rü choxü çuaixgüxü, rü ñuxüchi tá curuchawa choxü nipotagü na ngëxma chayuxücax. Natürü tomaëxpüx i ngunexüguwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü.

**Wüxi ga ngüxëëcax fíca ga
Chaütiágu rü Cuáüärü mama
(Mr 10.35-40)**

²⁰Rü yéma iyexma ga naë ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü yema taxre rü Zebedéu nanegü nixügü. Rü ngíma rü Ngechuchucax iyaxü namaã ga yema taxre ga ngñegü. Rü Ngechuchupexegu iyacaxápüxü, rü wüxi ga ngüxëëcax nüxna iyaxü. ²¹Rü nüma ngíxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacu nixĩ i cunaxwaxexü? —ñanagürü. Rü ngíma inangäxü rü ngígürügü: —Pa Corix, ngëxguma aëxgacüxü quingucuchigu rü chanaxwaxe i cunamu na wüxi i ñaã chaune rü curü tügünecüwawa na natoxü, rü ngéma to i curü toxwecüwawa na natoxü —ngígürügü. ²²Natürü Ngechuchu ngíxü nangäxü rü ñanagürü: —Pema rü tama nüxü pecuax na tacücax ípecaxü. ¿Namaxã chi peporaexü i ngéma ngüxü i tá choxü üpetüxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Ngëmäãcü namaã tá taporae —ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü:

—Aixcüma tá nixĩ i chauxrüü ngüxü pingegüxü. Natürü ngéma chorü tügünecüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogüxücax, rü tama choxmexwa nangëxma na pexna chanaxäxü. Rü Chaunatumexëwa nixĩ na nangëxmaxü i ngéma, rü nüma tá tüxna nanaxã ya yíxema tümacax iyíxë —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma yemaxü naxñüëgu ga yema togü ga 10 ga Ngechuchuarü ngüxügü, rü Chaütiágumaã rü Cuáümaã nanuë. ²⁵Natürü Ngechuchu naxcax naca rü ñanagürü nüxü: —Pema nüxü pecuax rü guxü i nachüüñegüarü aëxgacügü rü poraäcü nanamu i norü duüxügü. Rü ngéma aëxgacügü i taxügü rü norü duüxügüarü yora nügü nixügüxëë. ²⁶—Natürü tãütáma ngémaäcü nixĩ i petaniüwa. Rü ngëxguma texé naxwaxegu na aëxgacü tixü i petaniüwa, rü name nixĩ i noxri rü guxärrü ngüxëëruü tixü. ²⁷—Rü ngëxguma chi texé i petaniüwa naxwaxegu na tümamücügüeru na tixü, rü name nixĩ i noxri rü guxüma i tümamücügüarü ngüxëëruü tixü. ²⁸—Yerü chomatama i Tupana Nane na duüxüxü chiixü rü tama togü choxü rüngüxëëxücax nixĩ i nüma chaxüxü. Natürü nüma chaxüxü na duüxügüxü charüngüxëëxücax rü naxcax na chayuxücax rü ngémaäcü chanaxütanixücax na muxüma i nümagü rü nüxü nangëxmaxücax i maxü i taguma gúxü —ñanagürü.

**Ngechuchu nanameëxëë ga
taxre ga ngexetüxü
(Mr 10. 46-52; Lc 18.35-43)**

²⁹Rü yexguma Ngechuchu norü ngüxügümaã Yericüarü ñanewa íchoüxgu, rü muxüma ga duüxügü nawe narüxü. ³⁰Rü yéma namacüwawa

narütogü ga taxre ga ingexetüxü. Rü yexguma nüxü naxínüëgu na Ngechuchu yéma üpetüxü, rü tagaäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, iCuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³¹Rü yema duüxügü ga Ngechuchuwe rüxixü rü nayangagü na iyanangeaxgüxüçax. Natürü nümagü ga yema ingexetüxü rü yexeraäcü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Corix, Pa Dabítanüxüx, icuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ³²Rü yexguma ga Ngechuchu rü yexma nayachiächi rü naxçax naca ga yema ingexetüxü. Rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Tacı i penaxwaxexü na pexçax chanaxüxü? —ñanagürü. ³³Rü nümagü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, tanaxwaxe na toxü quidauchitanügüxëxü —ñanagürügü. ³⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaütümüügü, rü naxëtügügu ningögü. Rü yexgumatama nidauchigü, rü Ngechuchuwe narüxí.

Yerucharéügu naxücu ga Ngechuchu
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

21 ¹Rü yexguma marü yangaicagügu ga Yerucharéüwa na nangugüxü, rü nawa nangugü ga guma ñäne ga Bechagué ga Oríbunecüarü ma xpüneärü ngaicamana yexmane. Rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngüexügü. ²Rü ñanagürü nüxü: —iGua tóru toxmaxtawa ngëxmane ya ñänexäcüwa pexí! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaru i ngexü i ngëxma ngaxüxü namaä i wüxi i naxäcü i yatüxü i

naxütütagu irüxáüxü. iRü peyawëxü, rü nuä chauxçax penagagü! ³Rü ngëxguma texé pexna caxgu na tacüçax peyawëxüxü, irü tümamaä nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü cori nanaxwaxegü, natürü paxa tá nanawoeguxëë”, ñapegügü tüxü! —ñanagürü. ⁴Rü yema naxüpetü yerü yemaäcü Tupana nayanguxëë ga norü ore ga nuxcümaüxü ga norü orearü urüü ümatüxü ga ñaxü:

⁵“iYerucharéüçüaxgümaä nüxü pixu rü ñapegü: ‘iDüçax ya perü äëxgacü ya nuä pexütawa ücü! Rü nüma rü wüxi i ngëxürüxü i duüxürüü ínangu, rü wüxi i cowaruacüétügumare naxaunagü!’”

ñanagürü ga yema ore. ⁶Rü yexguma ga yema taxre ga norü ngüexügü rü yéma naxí, rü nanaxügü ga yema Ngechuchu namaä nüxü ixuxü. ⁷Rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga yema cowarugü. Rü yema norü ngüexügü rü naxchirumaä nanaçhatagü ga yema cowaruxacü, rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸Rü yema muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixü rü naxchirumaä nayaçhamatanü ga nama. Rü togü rü naixátü ta nadaügü rü yemamaä nayaçhamatanü ga nama. ⁹Rü yema duüxügü ga napexegu ägüxü, rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaäcü ñanagürügü: —iNamexëchi ya daa äëxgacü ya Dabítanüxü! iRü namexëchi ya yima Tupanaégagu núma ücü! iRü cuxü tataxëëgü, Pa Tonatü ya Daxügucüx! —ñanagürügü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchu Yerucharéüwa ixücuxgu, rü guxüma ga yema ñänecüüx

rü nanaxixächiãëgü, rü ñanagürügü:
—¿Texe nixí ya daa? —ñanagürügü.
11Rü yema Ngechuchuwe rüxixü ga
duüxügü rü nanangãxügü rü
ñanagürügü: —Daa nixí ya Tupanaãrú
orearú uruü ya Ngechuchu ya
Gariréaanewa ngëxmane ya ñãne ya
Nacharétucüãx ixícu —ñanagürügü.

**Ngechuchu rü tupaucu ga taxünewa
ínanawoxü ga duüxügü ga yéma taxegüxü**
(*Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22*)

12Rü tupaucu ga taxünegu naxücu ga
Ngechuchu, rü ínanawoxü ga yema
yéma tacümaã taxegüxü rü naxçax
taxegüxü. Rü nanawoegu ga norü
mechagü ga yema duüxügü ga yéma
dïërumaã taxegüxü rü muxtucugümaã
taxegüxü. 13Rü ñanagürü nüxü ga yema
duüxügü: —Tupanaãrú ore i
ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chopata rü yumüxëpataü nixí”.
Natürü pema rü ngítaaxgüxüpataü
peyaxixëë —ñanagürü. 14Rü yéma
tupaucu ga taxünewa rü Ngechuchuçax
naxí ga ñuxre ga ingexetügüxü rü
ichixeparagüxü. Rü Ngechuchu
nanameëxëë. 15Natürü ga paigüarü
ãëxgacügü rü ngüxëëruügü ga ore ga
mugüwa ngüxëëtaegüxü, rü nüxü
nadaugü ga yema mexügü ga taxügü ga
Tupanaãrú poramaã naxüxü ga
Ngechuchu rü buxügüxü naxínüë ga na
ñagüxü: —íNamexëchi ya daa ãëxgacü
ya Ngechuchu ya Dabítanüxü!
—ñagüxü. Rü yemacax ga yema
ãëxgacügü rü nanuë. 16Rü ñanagürügü
Ngechuchuxü: —¿Nüxü cuxínüxü i
ngëma buxügü namaã idexagüxü?
—ñanagürügü. Rü Ngechuchu

nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, nüxü
chaxínü. ¿Natürü taguma exna nawa
pengúe i Tupanaãrú ore i ümatüxü i
ñaxü:

“Rü ngëma buxügü i íraxüchixü rü
öxchanagü rü tá ta cuxü
nicuaxüügü”,
ñaxü? —ñanagürü. 17Rü yexguma ga
Ngechuchu rü nüxna yéma nixü, rü
ñüxüchi ínaxüxü ga guma ñãnewa. Rü
ñãne ga Betániawa naxü, rü yexma
nayape.

**Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü
oóxümaã chixexü naxuegu**
(*Mr 11.12-14, 20-26*)

18Rü moxüãcü ga paxmama rü
yexguma wenaxãrú Yerucharéuçax
nataegugu ga Ngechuchu rü nataiwa.
19Rü namacüwawa nüxü nadau ga wüxi
ga orix ga iguera. Rü naxçax nixü,
natürü taxuüma ga norü oxü inayangau,
rü naátüxüxícatama inayangau. Rü
yemacax ñanagürü nüxü ga yema orix:
—Rü tagutáma wena cuxox,
—ñanagürü. Rü yexgumatama nariüxëë
ga yema orix. 20Rü yexguma yemaxü
nadaugüga ga norü ngüxügü, rü
nabaxixächiãëgü. Rü Ngechuchuna
nacagüe rü ñanagürügü: —¿Rü ñuxãcü i
ñaã orix i paxama nañexëxü?
—ñanagürügü. 21Rü Ngechuchu
nanangãxü rü ñanagürü: —Aixcüma
pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi
meã peyaxögügu rü tama ngëma
igueramaã chaxüxüxíca chi pexü.
Natürü yexeraxü chi pexü. Rü
ngëxguma chi daa maxpúnemaã nüxü
pixuxgu na yaxügachixüçax rü taxtü i
taxüchiüwa naxüxüçax, rü pega chi

naxĩnũ. ²²Rũ guxũma i tacĩ i naxçax ípeçaxũ i perũ yumũxẽwa, rũ tá penayauxgũ ega aixcũma peyaxõgũaciũma naxçax ípeçaxgu.

Ngechuchuna nacagũe na texearũ oregagu tupaucu ga taxũnẽwa nanguxẽtaexũ

(*Mr 11.27-33; Lc 20.1-8*)

²³Rũ Ngechuchu rũ tupaucu ga taxũnegu naxũcu. Rũ yexguma yẽma ínanguxẽtaeyane rũ naxçax naxĩ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ togũ ga ãẽxgacũgũ ga yaguãxgũ. Rũ Ngechuchuna nacagũe rũ ñanagũrũgũ: —¿Rũ texearũ mugagu nixĩ i cunaxũxũ i ngẽma núma cuxũxũ? ¿Rũ texé cuxũ tamu na cunaxũxũçax i ngẽma? —ñanagũrũgũ. ²⁴⁻²⁵Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Choma rũ tá ta pexna chaca, rũ ngẽxguma choxũ pengãxũgu i ngẽma pexna naxçax chaçaxũ, rũ choma rũ tá ta pemaã nũxũ chixu na ngẽxũrũxũ i ãẽxgacũ na choxũ muxũ na nuã changuxẽtaexũ. ¿Rũ texé tanamu ga Cuáũ na duũxũgũxũ ínbaiũxẽxũçax? ¿Pexçax rũ Tupana yĩxũ ga namucũ rũ exna duũxũgũmare? —ñanagũrũ. Rũ yexguma ga yema ãẽxgacũgũ rũ inanaxũgũe ga nũgũmaã na yaporagatanũcũxũ. Rũ nũgũmaãtama ñanagũrũgũ: —¿Nũxũ ñagũgũxũ tá? Erũ ngẽxguma chi nũxũ ixuxgu na Tupana núma namuxũ rũ nũma rũ tá ñanagũrũ tũxũ:

“¿Rũ tũxciũũ ga tama nũxũ peyaxõgũxũ?” ñanagũrũ tá. ²⁶—Rũ ngẽxguma chi nũxũ ixuxgu na yatũgũmare núma namuxũ rũ taxçax rũ tá naxãũcũma, erũ duũxũgũ tá tũxũ nadai. Erũ nũmagũ i duũxũgũ rũ nagu

narũxĩnũe na Tupana yĩxũ ga Cuáũxũ núma mucũ —ñanagũrũgũ. ²⁷Rũ yemacax Ngechuchuxũ nangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Tama nũxũ tacuax ga texé núma na namuxũ ga Cuáũ ga baiũxẽerũ —ñanagũrũgũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Choma rũ tá ta tãũtama pemaã nũxũ chixu na texé choxũ muxũ na chanaxũxũ i ngẽma choxna naxçax peçaxũ —ñanagũrũ.

Cuaxruũ ga taxre ga nanegũgu ixuxũ

²⁸Rũ ñanagũrũ ta ga Ngechuchu —¿Nũxũ ñapegũxũ naxçax i ñaã ore i tá pemaã nũxũ chixuxũ? Rũ wũxi ga yatũ rũ nũxũ nayexma ga taxre ga nane. Rũ wũxi ga guma nanemaã nũxũ nixu rũ ñanagũrũ nũxũ:

“Pa Chaunex, chanaxwaxe i yéa chorũ ubaarũ buxgũwa cuyapuracũ”, ñanagũrũ. ²⁹—Rũ guma nane nanangãxũ rũ ñanagũrũ:

“Choxũ nawaxtũmũũ na ngẽma chaxũxũ”, ñanagũrũ. Natũrũ ga yixcamaxũra rũ nagu narũxĩnũ rũ dũxwa yẽma nayapuracũ. ³⁰—Rũ yixcũra ga guma nanatũ rũ naĩ ga nanexũtawax naxũ, rũ yexgumarũũ ta nũxũ yema ñanagũrũ. Rũ guma nane nanangãxũ rũ ñanagũrũ:

“Marũ name, Pa Pa, rũ ngẽma tá chaxũ”, ñanagũrũ. Natũrũ tama aixcũma yẽma naxũ. ³¹—Rũ ñuxma chanaxwaxe i chomaã nũxũ pixu rũ ngexcũrũcũ ga guma taxre ga nane ga aixcũma naxũcũ ga yema nanatũ naxwaxexũ —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Ga guma nũxĩra namuãcũ nixĩ ga naga

ĩnücü —ñanagürügü. Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma yatügü i Dumaãrũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ dexũ rü ngẽma ngexũgü i chixri maxẽxũ tá nixĩ i pexũpa nüxĩra ichocuxũ i ngextá Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa. ³²—Yerũ Cuáũ ga baiũxẽerũ rü núma naxũ na pemaã nüxũ yaxuxũcax na ñuxácũ tá na pemaxẽxũ, natürü ga pema rü tama nüxũ peyaxõgü. Natürü ga yema yatügü ga Dumaãrũ ãẽxgacũcax dñeru ngĩxũ dexũ rü yema ngexũgü ga chixri maxẽxũ rü Cuáũãxũ nayaxõgü. Natürü ga pema rü woo nüxũ na pedaugũxũ ga ñuxácũ na yaxõgũãxũ, rü tama nüxũ perũxõechaũ i pecũma i chixexũ na peyaxõgũxũcax —ñanagürü.

Cuaxruũ ga chixexũ ga puracũtanũxũgũ ixuxũ
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³Rũ ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rũ chanaxwaxe i iperũxĩnũe i ñaã to i ore i cuaxruũ i tá pemaã nüxũ chixuxũ. Rũ nayexma ga wũxi ga yatũ ga nüxũ nayexmacũ ga wũxi ga norũ naãne. Rũ yexma nanato ga muxũma ga orix ga uba. Rũ ñyxũchi ínanapoxegu, rü nanaxũ ga wũxi ga ubaarũ yauxtũxũchica rü wũxi ga dauxũtaechica. Rũ ñyxũchi ñuxre ga puracũtanũxũna nüxũ nadauxẽe. Rũ namaã nanamexẽe na ngãxũgu namaã ngĩxũ yatoyexũcax ga yema ubatanũ. Rũ ñyxũchi ga yema naãneãrũ yora rü wũxi ga to ga nachĩũãne ga yaxũguxũwa naxũ. ³⁴—Rũ yexguma norũ ubaarũ buxgũwa nanguxgu, rü yema naãneãrũ yora rü yema nanamugũ ga ñuxre ga

norũ duũxũgü na yema puracũtanũxũna ngĩxçax yaçaxũcax ga yema ubatanũ ga nüxna ücũ. ³⁵Natürü ga yema puracũtanũxũgü rü ínanayauxũ ga yema coriarũ duũxũgü. Rũ nanaçuaixgü ga wũxi, rü ga to rü nayamaçũchigü, rü ga yema to rü nutamaã ínanamuxũchigü. ³⁶—Rũ yema naãneãrũ yora rü wenaxãrũ noxriarũ yexera rũmumaẽxũ ga norũ duũxũgü yema namugü. Natürü ga yema puracũtanũxũgü rü yema togürũũtama chixri namaã nachopetũ. ³⁷—Rũ düxwa ga yema naãneãrũ yora rü yema nanexũchixũ namu yerũ núma nagu naxĩnũgu rü chi nanega naxĩnũe ga yema puracũtanũxũgü. ³⁸—Natürü yexguma yema cori nanexũ nadaugũgu ga yema puracũtanũxũgü, rü nügũmaã ñanagürügü:

“Ngẽmaãrũ tá nixĩ i ñaã naãne i yixcama. iRũ ngĩxã tayamaçgü na tóxrũ yĩxũcax!” ñanagürügü. ³⁹—Rũ nayayauxgü, rü toxnamana nanagagü, rü yexma nayamaçgü —ñanagürü. ⁴⁰Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yema paigĩariũ ãẽxgacũgũna naca rü ñanagürü: —¿Rũ ngẽxguma ínanguxgu i ngẽma naãneãrũ yora, rü ñacũ tá yema puracũtanũxũmaã naxi? —ñanagürü. ⁴¹Rũ yema ãẽxgacũgü rü Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Ngẽma naãneãrũ yora rü tama nüxũ nangechaũttĩmũũãcũma tá nanadai i ngẽma puracũtanũxũgü i chixri maxẽxũ. Rũ ñyxũchi togü i puracũtanũxũgü i meã namaã ngĩxũ itoyexũ i dñeruna tá nüxũ nadauxẽe —ñanagürügü. ⁴²Rũ Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Taguma exna nawa pengúe i Tupanaãrũ ore i ümatixũ? Erũ ngẽmawa rü ñanagürü:

“Rü yima nuta ya mecü ya ãrũ üruũgũ nüxũ oechirécü rü ñuxma rü yimatama nixĩ ya Tupana nüxĩra yaxücuchicü na namaã inaxügüãxũcax ya ipata. Rü tórũ Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexêchi i taxcax”, ñanagürü i ngêma ore. ⁴³—Rü ngêmacax pemaã nüxũ chixu rü woo pexcaxchirex na yĩxũ i ngêma naãne i ngextá Tupana ãêxcacü fíxixũwa, natürü pexna tá nanapu. Rü togü i duũxũgü i aixcũma Tupanaga ñũêxũna tá nanaxã. ⁴⁴—Rü yima nuta ega texé namaã yarũñaxgu rü tá itapoũgü. Rü yíxema tũmaétũgu nanguxe ya yima nuta, rü tá tüxũ ñiñaixmũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁵Rü yexguma ga paigüarü ãêxcacügü rü Parichéugü nüxũ ñnüêgu ga yema ore ga cuaxruũ ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ, rü nüxũ nicuaxãchitanü ga nachíga na yĩxũ ga yema ore. ⁴⁶Rü yexgumatama ga yema ãêxcacügü rü Ngechuchuxũ niyaxugüéga. Natürü taxucürüwama nayayauxgü yerü duũxũgüxũ namuũê, yerü nũmagü ga duũxũgü rü nayaxõgü ga aixcũma Tupanaãrũ orearü uruũ na yĩxũ ga Ngechuchu.

Cuaxruũ ga ngügarü petagu ixuxũ

(Lc 14.15-24)

22 ¹Rü Ngechuchu rü wenaxãrũ nanangüexêê. Rü ore ga cuaxruũgu namaã nayaxu, rü ñanagürü nüxũ: ²—Rü ngêma Tupana na ãêxcacü ixixũ rü ñoma wüxi ga nachiuãneãrũ ãêxcacü ga naneãrũ ngĩgü üchiücürüũ nixĩ. ³—Rü norü duũxũgüxũ namu na

naxcax yaçaxũcax ga yema duũxũgü ga marü ñpaacü nüxna naxuxũ. Natürü yema duũxũgü ga marü nüxna naxuchiréxũ rü tama yéma naxĩxchaũ. ⁴—Rü wenaxãrũ togü ga norü duũxũgüxũ yéma namugü. Rü ñanagürü nüxũ:

“iNgêma pexĩ naxütawa i ngêma duũxũgü i nüxna chaxuchiréxũ, rü namaã nüxũ peyarüxu rü marü íname i chorü õna i taxũ. Rü marü chanadai i chorü wocagü i ingüexũ rü guxũma marü ínamemare. Rü chanaxwaxe i paxa nuã naxĩ naxcax i ñaã chorü peta!” ñanagürü. ⁵—Natürü yema duũxũgü ga nüxna naxuchiréxũ rü tama naga naxĩnüê. Rü wüxi rü naãnewa naxũ, rü ga to rü norü taxepataũwa naxũ. ⁶—Rü ga togü rü yema ãêxcacüarü duũxũgüxũ ínayauxũ rü nayaçuaixgü ñuxmata nayuexêêê. ⁷—Rü yexguma ga guma ãêxcacü rü poraãcü nanu. Rü norü churaragüxũ yéma namugü na yadaiãxũcax ga yema duũxũgü ga máetagüxũ, rü na yagugüãxũcax ga guma norü ñãne. ⁸—Rü ñuxüchi ñanagürü nüxũ ga norü duũxũgü:

“Guxũma i chorü peta rü marü ínamemare. Natürü ga yema duũxũgü ga noxri nüxna chaxuxũ rü taxuwama nime na nuã naxĩxũcax. ⁹—iRü yéa taxũ i cayewa pexĩ, rü nüxna peyaxu i guxũ i duũxũgü i ngêma nüxũ pedauxũ, na núma chorü petawa naxĩxũcax!” ñanagürü. ¹⁰—Rü yema ãêxcacüarü duũxũgü rü yéma cayewa naxĩ. Rü nüxna nixuetanü ga guxũma ga duũxũgü ga mexũgü rü chixexũgü ga nüxũ iyangaugüxũ. Rü yemaãcü duũxũgümaã nanapa ga guma

ãêxgacipata. ¹¹—Rü yexguma ga guma ãêxgacü rü nixücu nawa ga yema ucapu ga nawa peta naxüxü, yerü ínayadau ga yema duüxüğü ga nüxna naxuxü. Natürü yéma nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga tama norü ngaxãêchirugu icüxü. ¹²—Rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chomüciux ññuxãcü i nuxã cuxücuxü na tama curü ngaxãêchirugu quicüxü?” ñanagürü. Natürü nüma ga yema yatü rü nangeaxmare. ¹³—Rü yexguma ga guma ãêxgacü rü ñanagürü nüxü ga yema norü duüxüğü:

“iMeã peyanãixpara rü peyanãixchacüügü i ñaã yatü, rü yéma düxétüwa i poraãcü ínaxëânexüwa peyatá! Rü ngéma tá narüdoxü rü tá nixüxchapäta erü poraãcü tá nüxü nangux”, ñanagürü. ¹⁴—Rü Tupana rü muxüchfena naxu, natürü noxretama tixi ya yíxema aixcüma Tupana tüxü idexechixe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ãêxgacüaxü díerumaã naxütanüxüchiga
(*Mr 12.13-17; Lc 20.20-26*)

¹⁵Rü yexguma ga Parichéugü rü nixígachi. Rü noxrüwama nügümaã nayamexëëgü na tacü rü oremaã tá Ngechuchuna nacagüexüçax na chixexügu nanguxëëgüãxüçax rü ñuxüchi ãêxgacüxütawa na ínaxuaxüğüãxüçax.

¹⁶Rü yemacax Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxüğü namaã ga ñuxre ga Erodearü duüxüğü ga yema oremaã Ngechuchuna na yacagüexüçax. Rü yexguma Ngechuchuxütawa nangugügu rü ñanagürüğü: —Pa Ngüxëëruüx, nüxü tacuax rü aixcüma nixi i ngéma nüxü quixuxü i curü ore. Rü aixcüma

cunangüxëë i duüxüğü na Tupana naxwaxexüãcüma namaxëxüçax. Rü tama duüxüğügamare cuxinü, erü tama norü düxétüxünegu cudawenü, natürü nacüma nixi i cungugüxü. ¹⁷—iRü tomaã nüxü ixu! rü ngéma díeru ya ãêxgacü ya tacü ya Dumacüãx totanüwa yayauxchaüxü, ¿rü namexü yixü na nüxna ngixü taxãxü rü exna tama? —ñanagürüğü. ¹⁸Natürü Ngechuchu nüxü nacuaxama na chixexügu naxinüexü ga yema duüxüğü, rü yemacax ñanagürü nüxü: —Pema nixi i togüpexewa meã pemaxënetaxü, natürü peãewa rü chixexügu perüxinüë. ¿Rü tüxücüü i chixexügu choxü penguxëëchaüxü?

¹⁹—iChoxü ngixü pewé i wüxi i díeru i ngímaã ãêxgacüaxü penaxütanücü! —ñanagürü. Rü yéma naxütawa ngixü nangegü ga wüxítachinü ga yema díeru. ²⁰Rü yexguma Ngechuchu ngixü duxgu, rü nüxna naca, rü ñanagürü —¿Rü texéhicünaxã rü texéega nixi i ngügu üxü? —ñanagürü. ²¹Rü nümagü nanangãxüğü, rü ñanagürüğü: —Dumacüãx ya ãêxgacü ya tacüchicünaxã nixi —ñanagürüğü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iÃêxgacüna ngixü pexã i ngéma ãêxgacüarü ixücü, rü Tupanana ngixü pexã i ngéma Tupanaãrü ixücü! —ñanagürü. ²²Rü yexguma yema orexü naxinüëgu, rü nabaixãchiãëgü. Rü Ngechuchuna ínixi.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena táxarü namaxé i duüxüğü
(*Mr 12.18-27; Lc 20.27-40*)

²³Rü yematama ngunexügu rü ñuxre ga Chaduchéugü rü Ngechuchuxütawa naxi. Rü nümagü nixi ga nagu naxinüexü na yuexü rü tagutáma wena namaxëxü. Rü yemacax Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürüğü:

24—Pa Ngúexēēruūx, Moiché nūxū ixuxgu rü ngëxguma wūxi ya yatü naxāmaḅ rü nangexacıyane nayuxgu, rü name nixī i naēneētama ngīmaā naxāmaḅ i ngēma yutecü i naxūmaḅ, na ngēmaācü naxāxācüxūcax nūxū ya yima naēneē ya marü yucü —ñanagürü ga yema ore. 25Rü ñanagürügü ta ga Chaduchégü: —Nayexma ga totaniüwa ga 7 ga nügieneē. Rü naxāmaḅ ga guma yacı, natürü tauta naxāxācüyane nayu. Rü yexguma ga naī ga naēneē nūxī ngīmaā naxāmaḅ ga yema ngecü. 26—Rü guma rü ta nayu, rü nangexacı. Rü yexguma rü naī ga naēneē nūxī ngīmaā naxāmaḅ. Rü yemaācü gucüma ga guma 7 ga nügieneē rü ngīmaā naxāmaḅ ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxāxācüyane. 27—Rü yemawena rü ngīma rü ta iyu ga yema nge. 28—Rü ngëxguma yuexü wena maxēgu, ¿rü ngexcürüücü ga guma 7 ga nügieneē naxmaḅ tá iyixī i ngēma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nügieneē ngīmaā naxāmaḅ —ñanagürügü. 29Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangāxū, rü ñanagürü: —Pema rü ipetüe erü tama nūxū pecuax i Tupanaärü ore i ümatixū, rü tama nūxū pecuax i ñuxācü āëxgacı na yūxū ya Tupana. 30—Rü ngëxguma yuexü wena maxēgu rü taxüetāma tixāmaḅgü rü exna tixātegü. Erü daxūcüāx i Tupanaärü orearü ngeruügürüü tá tixīgü i ngëxguma. 31—Pema choxna peca i yuexūärü dagüchiga. ¿Natürü tama exna nawa pengüé i Tupanaärü ore i ümatixū i ngextā Tupanatama ngēmachigaxū pemaā íyaxuxüwa? Erü ngēma rü ñanagürü ya Tupana:

32 “Choma nixī i Abráüärü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acobuarü Tupana”,

ñanagürü. Rü ngēma orewa nūxū tacuax rü woo ñoma i nañewa nayuegu i duūxūgü, natürü Tupana nūxū dāuxgu rü guxūguma namaxē —ñanagürü ga Ngechuchu. 33Rü yexguma yemaxū naxīnüēgu ga duūxūgü, rü guxūma nabaixāchiāēgü namaā ga norü nguxēētae ga Ngechuchu.

Ngēma Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū
(Mr 12.28-34)

34Rü nangutaguexegü ga Parichégü ga yexguma nūxū naxīnüēgu ga ñuxācü Ngechuchu rü yema Chaduchégüxū na iyanangeaxgüxēxū. 35Rü wūxi ga yema Parichégü ga ore ga mugüwa nguxēētaexū rü Ngechuchuxū chixexügu nanguxēēchaü. Rü yemacax Ngechuchuna naca rü ñanagürü: 36—Pa Ngúexēēruūx, ¿ngëxürüüxū i Tupanaärü mu nixī i guxū i norü mugüarü yexera ixixū? —ñanagürü. 37Rü Ngechuchu nanangāxū rü ñanagürü: —Ngēma Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū, rü ñanagürü:

“iRü nūxū nangechaü ya Cori ya curü Tupana i guxüne ya curü maxūnemaā, rü guxū i cuāemaā, rü guxū i nagu curüxīnūxūmaā!”

ñanagürü. 38—Rü ngēma nixī i Tupanaärü mu i guxū i norü mugüarü yexera ixixū. Rü ngēma nixī i nūxīraūxū i norü mu ga duūxūgüna naxāxū ga Tupana. 39—Rü ngēma norü taxre i Tupanaärü mu, rü ngēma nūxīraūxū i norü murüütama nixī, rü ñanagürü:

“iNūxū nangechaü i cumücü ngēma na cugü cungechaüxürüü!” ñanagürü.

⁴⁰—Rü ngêma taxre i Tupanaârü mugüwa nixĩ inaxügüxũ i guxũma i Tupanaârü mugü ga Moïché úmatüxũ rü nuxcümaũgüxũ ga Tupanaârü orearü uruügu namaã nguxêetaegüxũ —ñanagürü.

¿Texétaa yiixũ ya Cristu?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴²Rü yoxni ga Parichéugü rü yéma nangutaquexegü, rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxü ñapegüxũ i pema nüxü ya Cristu? ¿Rü texétaa yiixũ? —ñanagürü. Rü nümagü ga Parichéugü rü nanangäxügü rü ñanagürügü: —Cristu rü nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabítaa nixĩ —ñanagürügü. ⁴³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tüxcüü ga Dabí ga norü Corimaã naxuaxũ ga Cristu ga yexguma Tupanaã ga Üünexü Dabixü idexaxëëgu? Yerü ga Dabí rü ñanagürü:

⁴⁴ “Tupana rü chorü Cori ya Cristuxũ ñanagürü: ‘iNuã chorü tügü necüwawa rüto ñuxmatáta nüxü charüporamaë i curü uwanügü na cuga naxĩnüëxücax!’ ” ⁴⁵—Natürü ¿ñuxücürüwa i Dabítaa yiixũ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁴⁶Rü taxumaãma nanangäxügüéga ga yema Parichéugü, rü bai ga wüxi ga oremaã. Rü yemawena rü guxũma namuüë na tacücax Ngechuchuna nacagüexü.

Ngechuchu rü duüxügüpexewa ínanaxuaxũ ga Parichéugü rü ngúxëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxêetaegüxũ

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54, 20.45-47)

23 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxũ rü norü ngúxëügüxũ ñanagürü: ²—Ngêma ngúxëëruügü i ore i mugüwa nguxêetaegüxũ rü Parichéugü, rü meãma nüxü nacuxgü ga Tupanaârü ore ga Moïché úmatüxũ. ³—Rü ngëmacax name i naga pexĩnüë i guxũma i ngêma pemaã nüxü yaxugüxũ. Natürü tama name i nüma namaxëxüácüma pemaxë, erü nüma nüxü nixugü i mexü i ore natürü chixri namaxë. ⁴—Erü nüma rü poraãcü pexü namu na naga pexĩnüëxücax i norü mugü i guxchaxü i taxucürüwama texë auresü. Natürü nümagütama rü bai i írarüwa naga na naxĩnüëxü i ngêma nawa pexü namuxü. ⁵—Rü guxũma i ngêma naxügüxũ, rü nanaxügü na duüxügü nüxü daugüxücax. Rü ina-yangegü i Tupanaârü ore na ngëmaãcü duüxügü naga rüxĩnüëgu rü aixcüma Tupanaârü duüxügü na yüügüxũ. Rü nügü nangaxãëgu na duüxügü nüxü rüdaunüxücax. ⁶—Rü petagiarü õnawa rü nümagü i Parichéugü rü nanaxwaxegü i õnaârü yoraxütawaxüchi na natogüxũ na duüxügü ngêma nüxü rüdaunüxücax. Rü ngutaquexepataügüwa rü nanaxwaxegü na napexewaxüchi ügüxũ i naxmãxwëxegüwa natogüxũ. ⁷—Rü ñãneârü cayegüwa rü nanaxwaxegü na duüxügü meã nüxü rümoxëgüxũ ñoma

ãêxgacüxũ meã rümoxêxũrüü. Rü nanaxwaxegü na duũxũgü rü: “Pa Ngúexêeruũx” ñagüxũ nüxü. ⁸—iNatürü pema rü täütáma ngêmagu perüxĩnũe! Erü guxâma i pema rü pegüeneêgü pixĩgü, rü wüxixicatama nixĩ ya perü ngúexêeruũ ixĩcü. ⁹—Rü tama name i ñoma i naãnecũãxmaã pexãnatü, erü wüxixicatama nixĩ ya Penatü, rü nüma rü daxüwa nangêxma. ¹⁰—Rü tama name i texé: “Pa Æxgacüx” ñatarügü pexũ. Erü chaxicatama nixĩ i perü ãêxgacü chiĩxü. ¹¹—Rü yíxema petanüwa guxããrü yexera ixixê rü tanaxwaxe na guxüma i tümamüciarü ngüxêeruũ tiixü. ¹²—Erü yíxema tügü írütaxe rü Tupana tá tüxü naxãnexêe. Natürü yíxema tügü írúxíraxe, rü Tupana tá tüxü nicuaxüü. ¹³—Pa Ngúexêeruũgü i Ore i Mugüwa Nguxêetaegüxü rü Pa Parichéugüx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpexewa meã pemaxênetaxü natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũêxü. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erü pegagu nixĩ na tama Tupanaxütawa nangugüxü i togü i duũxũgü. Rü pema rü ta rü täütáma ngêxma pechocu, Rü ngêxgumarüü ta rü nüxü penaguxchaxêe na tama ngêxma nachocuxüçax i togü i ngêxma chocuchaũxü. ¹⁴—Pa Ngúexêeruũgü i Ore i Mugüwa Nguxêetaegüxü rü Pa Parichéugüx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpexewa meã pemaxênetaxü natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũêxü. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erü tüxna penapuxü ya tümapata ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi penamaxêe i perü yumüxêgü

na duũxũgü nagu rüxĩnũêgu rü aixcüma mexü i Tupanaãrü duũxũgü na pixĩgüxü. Rü ngêmacax pema tá nixĩ i togü i duũxũgüarü yexera pepoxcuexü. ¹⁵—Pa Ngúexêeruũgü i Ore i Mugüwa Nguxêetaegüxü rü Pa Parichéugüx, pema nixĩ i togü i duũxũgüpexewa meã pemaxênetaxü natürü peãewa rü chixexũgu perüxĩnũêxü. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax erü guxüwama pexĩ na togü i duũxũgümaã nüxü peyarüxuxüçax i ore na wüxitama ya duũxê pexrüü na yaxöxüçax. Rü ngêxguma marü pexü tanguũxgu, rü tüxü pechixexêe na düxwa taxrexpüçcüna perü yexera chixexüwa tangêxmaxüçax. ¹⁶—Pa Ngúexêeruũgü i Ore i Mugüwa Nguxêetaegüxü rü Pa Parichéugüx, pema rü ñoma cuaxruũgü i ngexetüxürüü pixĩgü. Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erü nüxü pixuxgu rü:

“Ngêxguma texé ya tupauca ya taxüneégagu tacüçax ixunetagu, rü marü name ega tama tayanguxêegu i ngêma tümaãrü uneta”, ñaperügügü. Natürü ngêxguma texé tupauca ya taxüneãrü diêruégagu tacüçax ixunetagu, rü:

“Tanaxwaxe i aixcüma tayanguxêe i ngêma tümaãrü uneta”, ñaperügügü. ¹⁷—Pema rü pengêãêgü rü ñoma pengexetügüxürüü pixĩgü. ¿Pexçax rü tacü nixĩ i yexera rümemaxü, tupauca ya taxüneãrü diêru rü exna nümatama ya tupauca ya nagagu naxüünene i ngêma diêru? ¹⁸—Rü tupauca ya taxünewa nangêxma i ngêma ãmarechica i ngexta Tupanaçax ínadaiaxüwa i naxünagü na Tupanana

naxãmarexũcax. Rũ pema rũ ñaperũgũgũ:

“Rũ ngẽxguma texé ya tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicaégagu tacũcax ixunetagu, rũ marũ name ega tama tayanguxẽégu i ngẽma tũmaãrũ uneta. Natürũ ngẽxguma texé tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicawa ngẽxmaxũ i ãmareégagu tacũcax ixunetagu, rũ tanaxwaxe i aixcũma tayanguxẽé i ngẽma tũmaãrũ uneta”, ñaperũgũgũ.

¹⁹—Pema rũ pengẽãégũ rũ ñoma pengexetũgũxũrũũ pixĩgũ. ¿Pexcax rũ tacũ nixĩ i yexera rũmemaẽxũ, rũ yima tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicawa ngẽxmaxũ i ãmare rũ exna nũmatama ya tupauca ya taxũneãrũ ãmarechica i nagagu naxiũnexũ i ngẽma ãmare?
²⁰—Erũ yĩxema tupauca ya taxũneãrũ ãmarechicaégagu tacũcax ixunetaxe, rũ tama ngẽma nachicaégaguxicatama itaxuneta, natürũ ngẽma ãmare i ngẽma nachicawa ngẽxmaxũégagu rũ ta itaxuneta. ²¹—Rũ yĩxema tupauca ya taxũneégagu tacũcax ixunetaxe, rũ tama ngẽma tupaucaégaguxicatama itaxuneta, natürũ Tupana ya ngẽxma ãchiũcüégagu rũ ta itaxuneta. ²²Rũ yĩxema daxũguxũ i naãneégagu tacũcax ixunetaxe, rũ Tupanaãrũ toruũégagu rũ ta itaxuneta, rũ ngẽxgumarũũ ta Tupana ya ngẽma rũtocũégagu rũ ta itaxuneta. ²³—Pa Ngúexẽeruũgũ i Ore i Mugũwa Nguxẽãtaegũxũ rũ Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxenetaxũ, natürũ peãewa rũ chixexũgu perũxĩnũẽxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexcax, erũ woo tacũ i íraxũ i pexũ ngẽxmaxũ rũ Tupanana penaxã i ngẽma nũxna iũxũ. Natürũ

tama naga pexĩnũẽ i Tupanaãrũ mugũ i guxũ i mugũarũ yexera íxixũ. Erũ pexũ nataxu na ãẽxgacũgũ i aixcũma meãma duũxũgũmaã icuaxgũxũ na pixĩgũxũ, rũ pexũ nataxu na duũxũgũ pexũ nangechaũtũmũũgũxũ, rũ aixcũma meã Tupanamaã pixaixcũmagũxũ. Rũ guxũma i ngẽma nixĩ i Tupana naxwaxexũ na penaxũxũ, tama nũxũ ipeyarũngũmaẽãcũma i ngẽma mexũ i marũ pexũxũ. ²⁴—Pa Cuaxruũgũ i Ngexetũgũxũx, pema rũ guxũma i mugũ i woo íraxũchixũ rũ meãma penaxaure, natürũ tama Tupana naxwaxexũãcũma pemaxẽ. Pema rũ ñoma wũxi i duũxũ i tunũcax norũ axexũ bapetũxũ rũ ñuxũchi arũ wũxi i cameyu íxaxwetaũxũrũũ pixĩgũ. ²⁵—Pa Ngúexẽeruũgũ i Ore i Mugũwa Nguxẽãtaegũxũ rũ Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxenetaxũ natürũ peãewa rũ chixexũgu perũxĩnũẽxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i pexcax, erũ perũ dũxétũxũnewaxicatama pegũ pemexẽechaũ, natürũ perũ maxũwa rũ poraãcũ pichixe. Erũ penawomũxẽẽãcũma poraãcũ naxcax pengĩx i duũxũgũarũ ngẽmaxũgũ, rũ pegũguxicatama perũxĩnũẽ. ²⁶—Pa Parichéugũ i Ñoma Ngexetũxũrũũ Íxĩgũxũx, name nixĩ i pegũ pimexẽẽ i perũ aixepewa i perũ maxũwa. Rũ ngẽxguma tá nixĩ i perũ dũxétũwa rũ tá ta pimexũ. ²⁷⁻²⁸—Pa Ngúexẽeruũgũ i Ore i Mugũwa Nguxẽãtaegũxũ rũ Pa Parichéugũx, pema nixĩ i togũ i duũxũgũpexewa meã pemaxenetaxũ natürũ peãewa rũ chixexũgu perũxĩnũẽxũ. Rũ wũxi i ngechaũ nixĩ i

peççax, erü ñoma yuetachiquexegü i düxétüwa cómuxümaã chauxetügüxü natürü aixepewa rü yuetachinaxamaã rü nagúxüraüxü i äüächixümaã napagüxürüü pixigü. Erü perü düxétüwa i duüxügü nüxü ídaugüxüwaxicatama pime, natürü aixepewa i peãëwa rü poraãcü pichixe. ²⁹—Rü wüxi i ngechaü nixí i pexçax, Pa Ngúexëëruüü i Ore i Mugüwa Nguxëëtaegüxü rü Pa Parichéugüx. Pema rü peyamecagü ga naxchiquexegü ga nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüügü rü yema duüxügü ga imexü ga yuexü. ³⁰—Rü ñuxüchi ñaperügügü:

“Rü yexguma chi nuxcümaüügüxü ga tóru oxigü maxëyane imaxëgu, rü tãü chima nüxü tarüngüxëë ga na nadaiãxü ga yema nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüügü”, ñaperügügü. ³¹—Rü ngëma oremaã rü pegü pengoxëë na nataagü pixigüxü ga yema duüxügü ga nuxcümaüügüxü ga Tupanaärü orearü uruüügüxü daixü. ³²—iËcü, noxtacüma chomaã rü ta peyanguxëëx ga yema chixexü ga nuxcümaüügüxü ga perü oxigü ügüexü! ³³—Pa Äxtapearü Duüxügüx, pema rü poraãcü pichixe. ¿Ñuxäcü tá naxchaxwa pibuxmü ya yima üxü ya Tupana tá namaã pexü poxcuene? ³⁴—Rü ngëmacax i choma rü tá pexçax núma chanamugü i Tupanaärü orearü uruüügü, rü yatügü i mexügü i nüxü cuaxüchigüxü, rü ngúexëëruüüü i mexügü. Natürü pema rü tá curuchawa peyapotagüäcuma penadai i ñuxre. Rü togü rü ngutaquexepataüügüwa rü tá peyacuaixgü, rü togü rü ñañechigüwa rü tá nawe pingëxütanü na chixexü namaã pexügüxüçax. ³⁵—Natürü Tupana tá pexü napoxcue naxçax i guxüma ga norü

duüxügü ga imexügü ga perü oxigü daixü. Rü Abéwa nixí ga inaxügüãxü ga na nadaiãxü rü Chacaría ga tupauca ga taxünegu peyamaçgüçigü nixí ga yacuáxü ga yema. ³⁶—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma ga yema chixexüçax rü Tupana tá nanapoxcue i duüxügü i ñomaücüü maxëxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü Yerucharéüçüãx ga
duüxügüçax naxaxu**
(Lc 13.34-35)

³⁷Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Pa Yerucharéüçüãx, pema penadai i Tupanaärü orearü uruüügü, rü nutamaã ípenamuxüchigü i Tupanaärü orearü ngeruüügü i pexçax núma namugüxü. Rü ñuxrexpüxcüna wüxigu chaugüxütagu pexü chanutaquexexëëchaü ñoma wüxi i ota i naxäcüxã nügütüügu tüxü nutaquexexürüü. Natürü pema rü tama penaxwaxe. ³⁸—Düçax i ñuxma ya perü ñañe, rü Tupana tá ínanataç. ³⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü tãütáma wena choxü pedau ñuxmatáta daxügüxü i naãnewa ne chaxü. Rü ngëxguma rü tá choxü pedaugü rü tá ñaperügügü:

“Namexëchi nixí ya yima Cori ya Tupana núma namücü”, ñaperügügü tá —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga
taxüne rü tá nagu na napogüexü**
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínaxüüxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexügü naxçax naxí. Rü ñanagürügü nüxü: —Düçax, Pa Corix, ñuxäcü nimexëchi ya daa

tupauca ya taxũneärü ípatagü
—ñanagürügü. ²Natürü Ngechuchu
nanangãxũ rü ñanagürü: —Pema nüxũ
pedaugü ya guxũnema ya yima tupauca
ya taxũneärü ípatagü. Natürü pemaã
nüxũ chixu rü aixcũma guxũnema ya
daa ípatagü rü tá nagu napogüe. Rũ
naxtapũxaru nutagü rü taxucütama
nügüétü naxũxũra, rü bai ya wüxi
—ñanagürü.

**Cuaxruügü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na
nagũxũ i naãne**

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24, 21.7-24)

³Rũ ñuxũchi guma M̄axpũne ga
Orĩbunecũgu ãéganewa naxĩ. Rũ
yexguma guma m̄axpũnema natoxgu ga
Ngechuchu rü norũ ngúexũgũxicatama
naxũtawana naxĩ na noxrũwama nüxna
nacagüexũcax. Rũ ñanagürügü:
—Tanaxwaxe i tomaã nüxũ quixu na
ñuxgu tá nangupetũxũ i ngẽma nüxũ
quixuxũ. ¿Rũ tacü tá nixĩ i norũ
cuaxruũ i nawa nüxũ tacuãxũ i ñuxgu tá
wena núma na cuxũxũ rü tá na nagũxũ i
naãne? —ñanagürügü. ⁴Rũ yexguma ga
Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ:
—iPexuãégü na taxúema pexũ
womüxẽexũcax! ⁵—Erũ muxũchixũ i
duũxũgü tá ínangugü, rü chaugu tá
nügü nicuxgü rü tá ñanagürügü:

“Choma nixĩ i Cristu”, ñanagürügü tá.
Rũ muxũchixũ i duũxũgũxũ tá
nawomüxẽe. ⁶—Rũ tá nüxũ
pexĩnüechiga na nügü naãaixũ i ñuxre i
nachiũãnegü rü nügü na nadaixchaũxũ i
togü i nachiũãnegü. iNatürü tãütama
ngẽmacax pebaixãchiãégü! Erũ
woetama ngẽmaãcü tãtama nangupetü i
noxrix. Natürü tãütama naãneärü gux

nixĩ i ngẽma. ⁷—Erũ wüxi i nachiũãne
rü to i nachiũãnemaã tá nügü nadai. Rũ
wüxi i ãëxgacü rü to i ãëxgacũmaã tá
nanu, rü norũ churagagü rü ngẽma to i
ãëxgacũaru churagagũmaã tá nügü
nadai. Rũ tá taiya nangux, rü tá
nataxũchi i ãaaweanegü, rü muxũma i
nachicawa rü tá naxĩãxãchiane. ⁸—Rũ
guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ,
rü ngẽma nixĩ i norũ ügũmare i ngẽma
ngũxũ i tá ngupetũxũ. ⁹—Rũ ngẽxguma
i togü i duũxũgü rü tá pexũ ínayauxũ na
chixexũ pemaã naxũgũxũcax. Rũ tá
pexũ nadai. Rũ guxũ i naãnema i
duũxũgü rü tá pexchi naxaie, erũ chorü
duũxũgü pixĩgü. ¹⁰—Rũ ngẽxguma rü tá
muxũchixũ i chorü duũxũgü ínanatãxgü
i chorü ore, rü nügũtanũwa rü tá
nügũchi naxaie. Rũ nügüechita tá
ãëxgacũxũtawana nügü ínayaxuaxũgü.
¹¹—Rũ muxũchixũ i orearü uruũgũneta
tã ínangugü. Rũ tá nüxũ nixugũgü na
Tupana yĩxũ ya núma namugücü na
nüxũ yaxugũxũcax i ore. Rũ ngẽmaãcü
tã muxũchixũ i duũxũgũxũ
nawomüxẽégü. ¹²—Rũ poraãcü tá
nangẽxma i chixexũ, rü ngẽmagagu rü
muxũchixũtama i duũxũgü rü tãütama
nügü nangechaũgü. ¹³—Natürü yĩxema
naétũwa meã Tupanaãxũ yaxõdmãxẽ rü
yĩxema tá tixĩ ya aixcũma nayaxũxe i
maxũ i taguma gũxũ. ¹⁴—Rũ ngẽma
Tupanaãrũ ore i mexũ rü guxũ i
naãnema tá nüxũ nixugũgü na guxũ i
duũxũgü nüxũ na cuaxgũxũcax. Rũ
ngẽmawena tá nixĩ i nagũxũ i naãne.
¹⁵—Rũ nuxcũmaãcü ga Tupanaãrũ
orearü uruũ ga Daneru nachiga
nanaxũmatü i ngẽma chixexũ i
Tupanapexewa ãũãchixũ i ínguxchaũxũ.

Rü ngëxguma nüxü pedaxgu na tupauca ya taxünewa nangóxü i ngëma chixexü i Tupanapexewa chixexüchixü, rü name nixí i pexuãëgü. ¹⁶—Rü ngëxguma ngëma üpetügu, rü ngëma Yudéaanewa ngëxmagüxü i duüxügü rü nanaxwaxe na maxpüneãnewa nabuxmüxü. ¹⁷—Rü ngëma ngunexügu ega texé tümapataxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tümäärü ngëmaxü tayayaxuxüçax. ¹⁸—Rü texé ya tümäänewa ngëmaxë rü tama name i tümapataxax tataegu na tümachirugü tayayaxuxüçax. ¹⁹—Rü ngëma ngunexügügu rü wüxi i ngechaü tá nixí i tümacax ya yíxema ngeãxtagü ya tacharaügüxe rü yíxema imaixácügüxe. ²⁰—iRü Tupanana naxçax peça i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane rü exna ngüxchigaarü ngunexügüyane pexü na nangupetüxüçax i ngëma chixexü! ²¹—Erü ngëma ngunexügügu rü poraãcü tá nangëxma i ngúxü ga noxri naãne ixügügumama taguma yexmaxü, rü ngëmawena rü tagutáma wena nangëxma. ²²—Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngëma ngunexügü, rü taxúetáma tamaxü. Natürü Tupana tá nananoxrexëë i ngëma ngunexügü tümacax ya yíxema núma tüxü yadexechixe. ²³—Rü ngëxguma texé pexü ñagügu:

“Düçax, daa nixí ya Cristu” ñagügu, rü exna:

“Gua nixí ya Cristu” ñagügu, irü tama name i nüxü peyaxögü! ²⁴—Erü Cristugüneta rü Tupanaärü orearü uruügüneta tá ínangugü. Rü tá nanaxügü i muxüma i cuaxruügü i

taxügü na ngëmaãcü, ega nüxü natauxchagu, na tüxü nawomüxëëgüxüçax aïxrüxe ya yíxema duüxëgü ya Tupanatama tüxü idexechixe. ²⁵—Düçax, naxüpa na nangupetüxü i guxüma i ngëma ngúxü, rü marü pemaã nüxü chixu i nachiga. ²⁶—Rü ngëmacax i ngëxguma duüxügü ñagügu pexü:

“Düçax, yéa taxüema íxãpataxüwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i ngëma pexí. Rü ngëxguma ñagügu pexü:

“Düçax, nuã ucapuwa nangëxma ya Cristu”, ñagügu, rü tama name i nüxü peyaxögü. ²⁷—Erü ñoma wüxi i bajbexane i guxüwama nangóonexëëxürüü tá nixí i ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü. ²⁸Rü duüxügü rü tá chauxçax nangutaquexegü ñoma ëxchagü nawemüçax ngutaquexexürüü.

**Nüxäcü tá nixí i ngëxguma nataegugu ya
Tupana Nane ya duüxüxü ixücü**
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33, 17.26-30, 34-36)

²⁹—Rü nawena i ngëma ngúxügü rü tá nixu ya üaxcü, rü tãütáma inabáxi ya tauemacü. Rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá narüyi. Rü guxüma i ñoma i naãne rü üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá naxiãxãchitanü rü tá nu ne nanaximare. ³⁰—Rü ñuxüchi duüxügü tá nüxü nadaugü na ñuxäcü daxüwa ne chaxüxü. Rü guxü i nachiüãneçüãx i duüxügü rü tá naxauxe. Rü tá choxü nadaugü i ngëxguma caixanexügügu ícharüxüxgu rü núma chaxüxgu. Rü ngëxguma i choma rü ãëxgacü ya

poraxüchicü rü mexëchicü tá chixí. ³¹—Rü tá chanamu i chorü orearü ngeruüügü i daxücüüãx na yacuegüãxüçax ya norü cornetagü na ngëmaäcü naxítaquexexëëgüãxüçax i guxüma i ngëma duüxügü i chidexechixü i guxüwama ngëxmagüxü ñuxmata naäne iyacuáxüwa ngëxmagüxü. ³²—iPerüxínüë i ñaã cuaxruü i orix i iguerachiga, rü naxçax pengüé! Rü ngëxguma ngexwacaxüxü i nachacüügü iyaryüyixgu rü naxüátügu, rü ngëmawa nüxü pecuax na paxa tá tauncü na yïixü. ³³—Rü ngëxgumarüü tá nixí i ngëxguma nagúxchaügu i naäne. Erü ngëxguma nüxü pedaxügu na nangupetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü ngëmawa tá nüxü pecuax na marü chingaicaxüchixü. ³⁴—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i ngëma nüxü chixuxü rü tá nangupetü naxüpa na nayuxü i duüxügü i ñomaücüü maxëxü. ³⁵—Rü ñoma i naäne rü ngëma daxüwa nüxü idauxü rü tá nagux. Natürü chorü ore rü tagütama inayarüxo rü aixcüma tá ningü. ³⁶—Natürü ngëma ngunexü rü ngora i nagu tá nangupetüxü i ngëma pemaã nüxü chixuxü, rü Chaunatü ya Tupanaxícatama nüxü nacuax na ñuxgu tá nangupetüxü i ngëma, rü taxüema ya togue nüxü tacuax. Rü woo i norü orearü ngeruüügü i daxücüüãx rü tama nüxü nacuaxgü, rü woo i choma i Nane na chiixü rü tama nüxü chacuax na ñuxgu tá nangupetüxü i ngëma. ³⁷—Rü yexgumarüü ga duüxügüxü ngupetüxü ga yexguma Noé maüxgu, rü ngëxgumarüü tá ta nüxü nangupetü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ³⁸—Rü yexguma, naxüpa ga guma mucü ga taxüchicü ga guxüwama

inanguanexëëcü, rü ga duüxügü rü nachibüë, rü naxaxegü, rü nixãmaxgü rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga nagu Noé naweügu ixüexü. ³⁹—Rü noxri ga yema duüxügü rü tama nüxü nacuaxgüéga ga tacü tá nüxü na ngupetüxü. Natürü yexguma ínanguxgu ga guma mucü ga taxüchicü ga yema duüxügüxü ñacü, rü yexguma nixí ga nüxü yacuaxãchitanüxü. Rü ngëxgumarüü tá ta nixí i ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü. ⁴⁰—Rü ngëma ngunexügu rü taxre i yatügü rü wüxi i naänewa tá nügümaã nangëxmagü. Rü wüxi tá nixí i Tupana igaxü rü ngëma to rü tá ngëma natax. ⁴¹—Rü taxre i ngëxgü tá nügümaã ínacaegü. Rü wüxi tá nixí i Tupana igaxü rü ngëma to rü tá ngëma natax. ⁴²—iRü pexuãëgü! Erü tama nüxü pecuax i tacü rü ngora tá íchangü i chomax. ⁴³—iRü nagu perüxínüë i ñaã ore! Rü ngëxguma chi wüxi i ípataarü yora nüxü cuaxgu na tacü rü ngoragu tá ínanguxü i ngítaxáxü rü tãu chima nape. Erü nüxna chi nadau ya napata na tama ngëxma naxücuxüçax i ngëma ngítaxáxü na tacüçax ngëma yangíxüçax. ⁴⁴—Rü ngëmacax name nixí i pexuãëgü i pemax. Erü ngëma ngunexü i tama nagu íperüxínüëxügu tá nixí i ngürüächí íchanguxü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü.

Wüxi ga duüxü ga meã norü coriga ínüxü rü to ga tama meã norü coriga ínüxüchiga
(Lc 12.41-48)

⁴⁵—¿Rü texé tíxü ya tümaärü coriarü duüxü ya aixcüma yanguxëxë rü tümaãëxü cuáxe? ¿Tama exna yíxema tíxü ya tümaärü cori tüxna ägaxe na

meã nüxna tadauxũcax rü meã ngoragu tanachibüexẽẽxũcax i norü duũxũgü?
 46Rü tataãe ya yíxema coriarü duũxẽ ega ngẽxguma ínanguxu i túmaãrü cori rü tüxü íyanguexũgu na meãma ítanaxũxü i ngẽma puracü i nagu tüxü namuxũ. 47—Rü aixcúma pemaã nüxü chixu rü ngẽma túmaãrü cori rü tá guxũma i norü ngẽmaxũgüarü dauruũxü tá tüxü nixĩxẽ. 48-50—Natürü ngẽxguma chi ngẽma coriarü duũxü rü wüxi i yatü i chixexü yixĩgu, rü chi nagu naxĩnũgu na táütáma paxa ínanguxü i norü cori, rü chi ínaxũgüãgu na chixri namuãxü i namücügü i norü coriarü duũxũgü, rü chi ngãxẽxũtanũgu naxãxgu na namaã nachibüxũcax rü naxaxexũcax, rü ngürüãchi ngẽma ngunexü rü ngẽma ngora i tama nagu ínanguxẽẽxũgu rü tá ínangu i norü cori. 51—Rü poraãcũxũchima tá nanapoxcu i ngẽma norü duũxü, ñoma meã maxẽnetaxü i duũxũgũxü napoxcuexürü. Rü ngẽma tá narüdoxü rü nixũxchapüta.

Cuaxruü ga 10 ga pacügu ixuxü

25 1Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã tá nüxü chixu i wüxi i ore na nawa nüxü pecuáxũcax i ñuxãcü tá duũxũgüarü ãẽxgacü na yĩxü ya Tupana i ngẽxguma naguxgu i naãne. Rü iyexma ga 10 ga pacü ga ngĩrü daparinamaã ngĩgüarü petawa ícü na yaxümücügüãxũcax ga guma yatü ga íngĩxchaũcü. 2—Rü 5 ga yema pacü rü tama ixuãẽgü. Rü yema naĩ ga 5 ga pacü rü meãma ixuãẽgü. 3—Rü yema tama uãẽgücü, rü yexguma ngĩrü daparina íyangegügu rü tama to ga ngĩrü queruchinu ta íyangegü.

4—Natürü ga yema uãẽgücü rü to ga ngĩrü queruchinu ta íyangegü.

5—Natürü ga guma yatü ga íngĩxchaũcü rü tama paxa ínangu. Rü düxwa ga yema pacügü rü ípee yerü iyaxtae.

6—Rü yexguma ngãxũcüüwa nanguxgu, rü yema pacügü nüxü íxĩnüe ga wüxi ga naga ga ñaxü:

“Domama nixĩ ya yima yatü ya íngĩxchaũcü. iRü íperüdagü, rü ípeyadaugü!” ñaxü. 7—Rü guxcúma ga yema pacügü rü fírüdagü, rü iyamexẽẽgü ga ngĩrü daparinagü. 8—Rü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü rü ngĩgürügügü ngĩxü ga yema pacügü ga uãẽgücü:

“Ííraxü i perü queruchinu toxnata pexã, erü torü omügü rü nixogü!” ngĩgürügügü. 9—Natürü ga yema pacügü ga uãẽgücü rü ngĩxü íngãxũgü, rü ngĩgürügügü:

“Taxucürüwa pexna ta taxã, erü ngẽxguma chi pexna ta taxãxgu rü táũ chima ningü i toxçax rü pexçax. Rü ngẽmacax nariümmae nixĩ i ngextá namaã ínataxegüxüwa pegüxü nawa pexĩ”, ngĩgürügügü. 10—Natürü yexguma ga yema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü ngĩrü queruchinuwa naxĩyane, rü ínangu ga guma yatü ga íngĩxchaũcü. Rü ga yema pacügü ga uãẽgücü rü iyachocu nawa ga guma i ga nawa iyangĩxũne. Rü ñuxüchí narüwãxta ga íãx. 11—Rü yemawena íngügü ga yema pacügü ga tama uãẽgücü, rü ngĩgürügügü:

“¡Pa Corix, toxçax yawãxna i íãx!” ngĩgürügügü. 12—Natürü nüma ga cori, rü ngĩxü nangãxü, rü ñanagürü:

“Pemaã nüxü chixu rü aixcúma tama pexü chacuax na texégü pixĩgüxü”,

ñanagürü. ¹³Rü ñuxūchi ñanagürü ga Ngechuchu: —Ípexuāēgü! Erü tama nüxū pecuax i tacü rü ngunexū rü tacü rü ngora tá fchangu i choma i Tupana Nane na duūxūxū chiixū —ñanagürü.

Cuaxruū ga dīerugu ixuxū

(Lc 19.11-27)

¹⁴Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü ngēma Tupana na duūxūgüarü āēxgacü na ixixū rü ñoma wüxi ga yatü ga ixūāchichaūcü ga to ga nachiuānewa na naxūxūcaxrū nixī. Rü nüma ga guma yatü rü norü duūxūgūcax naca, rü nüxna ngixū naxā ga dīeru na nüxū ngīmaā nanguxūcax rü ngīmaā na ínapuracüexūcax. ¹⁵—Rü wüxi ga yema norü duūxūna ngixū naxā ga 5000 tachinü ga dīeru. Rü yema tona ngixū naxā ga 2000 tachinü ga dīeru. Rü yema tona ngixū naxā ga 1000 tachinü ga dīeru. Rü yemaācü nanangugü na ñuxācü tá yema dīerumaā napuracüexū ga wüxichigü ga norü duūxūgü rü yemaācü wüxichigüna ngixū naxā ga yema dīeru. Rü ñuxūchi inaxūāchi ga yema cori na to ga nachiuānewa naxūxūcax. ¹⁶—Rü yema norü duūxū ga 5000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā napuracü, rü naī ga 5000 tachinü ngīmaā nayaxu. ¹⁷—Rü yexgumarū ta ga yema norü duūxū ga 2000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā napuracü, rü naī ga 2000 tachinü ngīmaā nayaxu. ¹⁸—Natürü ga yema norü duūxū ga 1000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū, rü ngīmaā ínixū. Rü ngixū nixaixmaū, rü yexma ngixū natax ga yema norü coriarü dīeru. ¹⁹—Rü nuxcūxurama nataegu ga yema

duūxūgüarü cori. Rü yexguma ínanguxgu rü inanaxügü ga norü duūxūgūmaā na namexēēāxū ga norü dīeruchiga. ²⁰—Rü nüxīra norü corixūtawa naxū ga yema norü duūxū ga 5000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū. Rü norü corina ngixū naxā ga yema 5000 tachinü. Rü ngētü ngixū inaxā ga naī ga 5000 tachinü ga ngixū nayaxucü ngīmaā ga yema norü cori nüxna ngixū ācü ga dīeru. Rü ñanagürü norü corixū:

“Dücax Pa Corix, ñā iyixī ga yema 5000 tachinü ga dīeru ga choxna ngixū cuxācü. Marü ngīmaā chapuracü rü ngīmaā cuxū ngixū chayaxu i ñā naī i 5000 tachinü”, ñanagürü. ²¹—Rü norü cori rü ñanagürü nüxū:

“Pa Chorü Duūxūx, wüxi i mexēchixū quixī, rü meāma cupuracü. Rü meā nüxna cudau ga yema noxre ga dīeru ga cuxna ngixū chaxācü, rü meāma ngīmaā cupuracü. Rü ngēmacax i ñuxma rü tá rümumaēcüna cuxū chadauxēē. iRü ixücu i chopatawa rü ngixā tataāēgü!” ñanagürü. ²²—Rü yemawena ínangu ga yema to ga norü duūxū ga 2000 tachinü ga dīeru ngixū yaxuxū. Rü ñanagürü norü corixū:

“Dücax Pa Corix, ñā iyixī ga yema 2000 tachinü ga dīeru ga choxna ngixū cuxācü. Marü ngīmaā chapuracü rü ngīmaā cuxū ngixū chayaxu i naī i 2000 tachinü. Rü ñā iyixī”, ñanagürü.

²³—Rü norü cori rü ñanagürü nüxū:

“Pa Chorü Duūxūx, wüxi i mexēchixū quixī, rü meāma cupuracü. Rü meā nüxna cudau ga yema noxre ga dīeru ga cuxna ngixū chaxācü, rü meāma ngīmaā cupuracü. Rü ngēmacax i ñuxmax rü tá rümumaēcüna cuxū chadauxēē. iRü

ixücu i chopatawa rü ngĩxã tataãëgü!“
ñanagürü. ²⁴—Natürü yexguma norü
corixütawa nanguxgu ga yema norü
duũxũ ga 1000 tachinü ga dïëru ngĩxũ
yaxuxũ, rü ñanagürü norü corixũ:

“Dücax Pa Corix, choma nüxü
chacuax rü wüxi i yatü i aüxü quixĩ. Rü
cunayaxu i nanetüarü o i ngextá tama
ícutoexüwa, rü cunabuxarü oõx i nanetü
i tama icutoxü. ²⁵—Rü yemaçax
chamuũ. Rü waixümügu ngĩxũ
chixaixmaũ rü ngĩxũ ichtax. Natürü
ñaã iyixĩ i ngëma curü dïëru”,
ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ga norü cori
rü nanangãxü rü ñanagürü:

“Pa Chorü Duũxũx, wüxi i chixexü rü
oxü i chorü duũxũ quixĩ. Rü cuma
meãma nüxü cucuax rü ngextá tama
íchatoexüwa rü chanayaxu i nanetüarü
o, rü chanabuxarü oõx i nanetü i tama
ichatoxü. ²⁷—Rü yemaçax narümemaë
chi nixĩ ga bancugu choxü ngĩmaã na
cunguxũxũ ga chorü dïëru na ngëma
choxü ngĩxũ yamuxëëgüxcax, rü
ngëmaãcü mucü ngĩxũ na chayaxuçcax
i ngëxguma íchanguxgu”, ñanagürü.

²⁸—Rü yexguma ga yema cori rü
nanamu ga yema togü ga norü duũxügü
ga yëma yexmagüxü, rü ñanagürü nüxü:

“iNüxna ngĩxũ peyaxu i ngëma dïëru,
rü ngëma yatü i 10,000 i dïëru nüxü
ngëxmaxüna ngĩxũ pexã! ²⁹—Erü
yíxema tüxü nangëmaxcü rü yexera tá
tüxna ngĩxũ taxã, rü ngëmaãcü tá tüxü
imuxüchi. Natürü yíxema tüxü natauxcü
rü woo ngëma noxre i tüxü ngëmaxcü
rü tá tüxna ngĩxũ tayaxu. ³⁰—iRü
yéama düxétüwa i poraãcü
ínaxëãnexüwa peyatá i ñaã chorü duũxü
i taxuwama mexü! Rü ngëma tá

narüdoxü rü tá nixüxchapüta”,
ñanagürü.

**Naãneärü guxgu rü Cristupexegu tá
nangutaquexegü i guxü i nachiüãnecüãx i
duũxügü na yadexechiãxüçax i ngëma
mexügü rü na napoxcueãxüçax i ngëma
chixexügü**

³¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Rü
ngëxguma wenaxärü núma chaxüxgu i
choma i Tupana Nane na duũxüxü
chixü, rü chorü orearü ngeruügü i
daxüçüãx rü tá choxü naxümücügü. Rü
ãëxgacü ya tacü tá chixĩ rü chorü
tochica i mexëchixüwa tá charüto.

³²—Rü guxü i nachiüãnecüãx i duũxügü
rü tá chopexegu nangutaquexegü. Rü
choma rü tá chayadexechi ñoma wüxi i
carneruarü dauruũ i norü carnerugü rü
chibugü noxrüwama mugüxürüü.

³³—Rü ngëma choxrü ixigüxü rü chorü
tügünecüwawa tá chanangëxmagüxëë.
Rü ngëma tama choxrü ixigüxü rü chorü
toxwecüwawa tá chanangëxmagüxëë.

³⁴—Rü ngëxguma i choma i tá ãëxgacü
ya tacü na chixü rü ñacharügü tá nüxü
i ngëma chorü duũxügü:

“iNuã pexĩ i pema ya texé ya
Chaunatü ya Tupana tüxü
rüngüxëëgüxë, rü penayaxu i ngëma
pechica i ngextá nüma ãëxgacü
íyixüwa! Yerü Chaunatü rü pexçax
nanamexëë i ngëma pechica ga
yexguma tauta naãne naxüxgu. ³⁵—Rü
ngëmaãcü tá pemaã namecüma yerü
yexguma chataiyagu rü pema rü choxü
pechibüxëë. Rü yexguma chitawagu rü
choxü pexaxexëë. Rü yexguma tama
nüxü pecuaxgu na texé chixü rü meã
choxü peyaxugü ga pepatawa. ³⁶—Rü

yexguma changexchirugu rü choxũ
pexũxchiru. Rü yexguma chiðaawegu rü
choxũ perũngũxêê. Rü yexguma
poxcupataũwa chayexmagu rü choxũ
ípeyadau”, ñacharũgü tá nüxũ. ³⁷—Rü
ngêxguma i ngêma duũxũgü i
chidexechixũ rü ñanagürũgü tá choxũ:

“Pa Corix, ¿ñuxgu ga cuxũ tadauxũ ga
na cutaiyaxũ rü cuxũ tachibũxêêxũ?
¿Rü ñuxgu ga cuxũ tadauxũ ga na
quiðaawaxũ rü cuxũ taxaxêêxũ? ³⁸—¿Rü
ñuxgu ga topatawa cunguxũ rü meã
cuxũ tayauxgũxũ ga woo tama cuxũ
tacuaxgũgu? ¿Rü ñuxgu ga
cungexchiruxũ rü cuxũ taxũxchirugũxũ?
³⁹—¿Rü ñuxgu ga cuxũ tadaugũxũ na
quiðaawexũ rü exna poxcupataũwa
cuyexmaxũ rü cuxũ ítayadaugũxũ?”
ñanagürũgü tá choxũ. ⁴⁰—Rü choma na
ãêxgacũ ya tacü na chiĩxũ, rü tá
chanangãxũ, rü ñacharũgü tá:

“Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü
yexguma nüxũ perũngũxêêgũgu i
ngêxũrüüxũ ga ñaã chorü duũxũgü ga
yexguma nüxũ natauxgu, rü choxũ nixĩ
ga perũngũxêêgũxũ”, ñacharũgü tá
nüxũ. ⁴¹Rü ñuxũchi i choma na ãêxgacũ
ya tacü na chiĩxũ, rü ñacharũgü tá nüxũ
i ngêma tama chorü duũxũgü ixĩgũxũ:

“iChoxna pixĩgachi i pema i perü
chixexũcax poxcuexe! iRü ngêma pexĩ
nawa ya yima üxü ya taguma ixoxũne
ya Tupana ímexêêne naxcax i ngoxo i
Chataná rü norü duũxũgü! ⁴²—Yerü
yexguma chataiyagu rü pema rü tama
choxũ pechibũxêê. Rü yexguma
chitawagu rü tama choxũ pexaxêê.
⁴³—Rü yexguma tama nüxũ pecuaxgu
na texé chiĩxũ rü tama meã choxũ
peyaxgü ga pepatawa. Rü yexguma

changexchirugu rü tama choxũ
pexũxchirugü. Rü yexguma chiðaawegu
rü poxcupataũwa chayexmagu rü tama
choxũ ípeyadaugũ”, ñacharũgü tá nüxũ.
⁴⁴—Rü ngêxguma i nümagü i tama
chorü duũxũgü ixĩgũxũ, rü ñanagürũgü
tá choxũ:

“Pa Corix, ¿ñuxgu topatawa cungu rü
tama meã cuxũ tayauxgü yerü tama
cuxũ tacuaxgü? ¿Rü ñuxgu ga cuxũ
tadaugũxũ ga na cutaiyaxũ, rü exna na
quiðaawaxũ, rü exna na cungexchiruxũ,
rü exna quiðaawexũ, rü exna
poxcupataũwa na cuyexmaxũ, rü tama
cuxũ tarũngũxêêgũxũ?” ñanagürũgü tá
choxũ. ⁴⁵—Rü choma na ãêxgacũ ya
tacü na chiĩxũ, rü tá chanangãxũ, rü
ñacharũgü tá nüxũ:

“Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü
yexguma tama nüxũ perũngũxêêgũgu ga
ngêxũrüüxũ ga ñaã chorü duũxũgü ga
yexguma nüxũ natauxgu, rü choxũ rü ta
tama perũngũxêêgũ”, ñacharũgü tá
nüxũ. ⁴⁶—Rü ñuxũchi i ngêma duũxũgü
i tama chorü duũxũgü ixĩgũxũ rü tá
poxcu i taguma gũxũwa naxĩ. Natürü
ngêma duũxũgü i aixcũma meã
chauxcax maxêxũ rü tá nanayauxgü i
maxũ i taguma gũxũ, —ñanagürü ga
Ngechuchu.

**Yudfugüarü ãêxgacũgü naxcax nadaugü
na ñuxácü Ngechuchuxũ yayauxgũxũ**
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Cu 11.45-53)

26 ¹Rü yexguma Ngechuchu nüxũ
rüchaxgu ga yema orexũ na
yaxuxũ, rü ñanagürü norü ngüxũgũxũ:
²—Pema nüxũ pecuax rü taxre i
ngunexũ nataxu na nangõxgüãxũcax i
ngêma õna i Üpetüchigaarü petacax

naxügüxü. Rü ngëxguma tá nixí i choxü yayauxgüxü i chori uwanügu na curuchawa choxü yapotagüxüçax —ñanagürü. ³Rü yexgumaücüü ga paigüarü äëxgacügu, rü ngüexëeruügu ga ore ga mugüwa ngüxëetaegüxü, rü togü ga äëxgacügu ga yaguäxgü rü nangutaquexegü ga napatawa ga Caipá ga paigüarü äëxgacü ixücü. ⁴Rü yéma nügümaã nanamexëëgü na Ngechuchuxü nawomüxëëgüäcüma na yayauxgüäxüçax rü na yamäxgüäxüçax. ⁵Natürü nügümaã ñanagürügu: —Taxucürüwama i ñuxma petagu tayayaugü, erü duüxügü rü tá tamaã nanuë —ñanagürügu.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara

(Mr 14.3-9; Cu 12.1-8)

⁶Rü Ngechuchu rü Betániäwa nayexma napatawa ga Chimáü ga rüchaxü necümaã naxugüäcü. ⁷Rü Ngechuchuçax yéma iyaxü ga wüxi ga ngecü ga yéma nangecü ga wüxiweü ga pumara ga tatanüxüchixü ga mexëchicü ga butiyamaã ächiüxü. Rü yexguma mechawa ínachibüyane ga Ngechuchu, rü ngíma rü naëru gu inaba ga yema pumara. ⁸Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga Ngechuchuarü ngüexügü, rü naäëwa nangüxgü, rü inanaxügüe ga na ñagüxü. —¿Tüxcüü ngëxma inaxaiyaxü i ngëma pumara? ⁹—Rü narümemaë chi nixí i tatanüxügu namaã itaxe, rü ñuxüchi ngëma dīerumaã nüxü irüngüxëë i ngëma duüxügü i ngearü ngëmaxüäxgüxü —ñanagürügu. ¹⁰Rü Ngechuchu nüxü naxínü. Rü ñuxüchi

ñanagürü norü ngüexügüxü: —¿Tüxcüü ngüxü pechixewe i ngëma nge? Erü ngëma chomaã naxüxü rü wüxi i mexü nixí. ¹¹—Ngëma ngearü ngëmaxüäxgüxü rü guxügütáma petanüwa nangëxmagü. Natürü choma rü táütáma guxügu petanüwa changëxma. ¹²—Rü ngëma chomaã naxüxü i ñaã ngecü na chaxunegu nabaäxü i ngëma pumara i yixixü, rü ngëmaäcü inaxü erü paxa tá chayü rü tá choxü inatäxgü. Rü ngëmacax nixí i chaxunegu nabaäxü i ngëma pumara. ¹³—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxü i naänewa i ngextá duüxügü nüxü íixugügüxüwa i Tupanaärü ore i mexü, rü ñaã ngecü chomaã üxü rü tá ta nüxü nixugügü. Rü ngëmaäcü tá ngíxna nacuaçächie i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Yuda rü äëxgacügümaã nanamexëë na ñuxäcü Ngechuchuxü yayauxgüxüçax

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Rü ñuxüchi ga wüxi ga Ngechuchuarü ngüexü ga Yuda ga Icariüte rü paigüarü äëxgacügüxütawa naxü rü namaã nayarüdexa. ¹⁵Rü Yuda rü ñanagürü nüxü: —¿Ñuxre tá choxü penaxütanüxü i ngëxguma pexü chanatauxchaxëëgu na Ngechuchuxü piyaxgüxüçax? —ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü ga paigüarü äëxgacügu rü 30 tachinü ga dīerugu namaã naxuneta. ¹⁶Rü yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxçax na nadauxü ga ñuxäcü nüxü na natauxchaxëëgüäxü na Ngechuchuxü yayauxgüxüçax.

Üpetüchigaarü ònawa nachibü ga Cori

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30;
1 Co 11.23-26)

¹⁷Rü nawa nangu ga ngunexü ga nagu inaxügüxü ga yema peta ga päü ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangõxgüxü. Rü norü ngüexügü rü Ngechuchucax naxí, rü ñanagürügü nüxü: —¿Ngextá tá tanamexëë i nachica i nawa nangõxgüxü i òna i Üpetüchigaarü petagu ingóxú? —ñanagürügü. ¹⁸Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNgëma ñanewa pexí, rü yima yatü ya pemaã nüxü chaxunetacüpatawa pexí! iRü namaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü ngüexëëruü rü ñanagürü: ‘Marü ningaicaxüchi na chayuxü rü nuã cupatawa rü chorü ngüexügümaã chanangupetüxëëchaü i Üpetüchigaarü peta’,” ñaperügügü tá nüxü! ¹⁹Rü yéma naxí ga yema norü ngüexügü. Rü yema Ngechuchu namaã nüxü ixuxürüü nanaxügü. Rü nanamexëëgü ga yema òna ga Üpetüchigaarü petagu tá nangõxgüxü. ²⁰Rü yexguma nachütagu rü yéma mechawa nachibü ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngüexügü. ²¹Rü yexguma ínachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü wüxi i petanüwa tá tíxí ya bexma chauechita choxü íyaxuaxüxë —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga nümagü ga norü ngüexügü rü poraäcü nangechaügü. Rü wüxichigü nüxna nicachigü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma exna tá chíxü ya yíxema cuxü íyaxuaxüxë? —ñanagürügü. ²³Rü nüma ga Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëma wüxi ya poratuwa namaã tá chachibüxü, rü ngëma

tá nixí i chauechita choxü íyaxuaxüxü. ²⁴—Rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chíxü rü tá chayü ngëxgumarüü i Tupanaärü ore i úmatixü nüxü ixuxürüü. Natürü wüxi i ngechaüxüchi nixí naxçax i ngëma yatü i choxü íyaxuaxüxü. Rü narümemaë chi nixí ga noxtacüma táü chima na nabuxü —ñanagürü. ²⁵Rü nadexaächi ga Yuda ga naëchita íyaxuaxüxü, rü ñanagürü: —Pa Ngüexëëruüx, ¿täütama choma nixí? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëmáäcü cuma nixí —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ínachibüeyane rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga päü. Rü Tupanana moxë naxã, rü inanabücu, rü norü ngüexügüxü nayanu. Rü ñanagürü: —Ñãã päü rü chaxunechiga nixí. Rü ipenangó! —ñanagürü. ²⁷Rü yemawena rü nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã ääcuxü. Rü yexgumarüü ta Tupanana moxë naxçax naxãxíra, rü ñuxüchi norü ngüexügüna nanaxã, rü ñanagürü nüxü: —iRü guxãma i pema rü peyaxaüx ya daa binu! ²⁸—Eri daa binu rü nachiga nixí ya chaugü ya muxüma i duüxügüçax tá ibacü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü nangechaüxüçax i norü pecadügü. Rü yimawa Tupana nanangõxëë na aixcüma yíxü i norü uneta. ²⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü tagutãma wena binu chayaxaxü ñuxmatãta Chaunatü ya Tupana äëxgacü íxíxüwa ngexwacaxücü ya binu pemaã chayaxaüx —ñanagürü.

Ngechuchu nüxü nixu na Pedru tá nügü ícúxü na norü ngüexü yíxü

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)

³⁰Rü ñuxüchi nawiyaegü ga wüxi ga Tupanaärü wiyaeü. Rü yemawena rü

guma Maxpúne ga Orfbunecügu ãéganewa naxí. ³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexüğü: —Guxáma i pema rü tá choxü ípetaxgü i ñoma i chütaxügu. Erü Tupanaârü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tá chayamaç ya carneruarü dauruü, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”,

ñanagürü i ngéma ore. ³²—Natürü ngëxguma marü yuwa ícharüdaxguwena, rü tá chaxira pexüpa Gariréaanewa chaxü —ñanagürü. ³³Rü yexguma ga Pedru rü nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo guxüma i togü cuxü ítaxgu, natürü i chomax rü täütáma cuxü íchatax —ñanagürü. ³⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Aixcüma cumaã nüxü chixu rü ñomatama i chütaxügu rü naxüpa na ota içaxü, rü tomaëxpüxcüna tá cügü iquicux na chorü duüxü quiixü. ³⁵Rü Pedru nanangäxü rü ñanagürü: —Rü woo wüxigu cumaã chayuxgu rü täütáma chaugü ichicux na curü duüxü chiixü —ñanagürü. Rü guxüma ga togü ga norü ngúexüğü rü ta yema ñanagürüğü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxë
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Rü Ngechuchu rü norü ngúexüğü rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Yechemaní ga naéga. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNuã perütogü! Rü paxa yoxni yéa chayayumüxë —ñanagürü. ³⁷Rü Ngechuchu nüğüwe nanagagü ga Pedru rü Zebedéu nanegü ga Chaütiágu rü Cuáü. Rü Ngechuchucaç inaxüğü ga na poraäcü

nangechaüxü rü naxixächíäxü. ³⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Poraäcü changechaü rü nagu charüxínü rü ngëmamaã tá chayü. iRü nuxa perücho i pemax, rü chauxrüü ipedaue! —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxü. Rü waixümüãnegu nanangücuchi. Rü nayumüxë rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngëxguma cuma cunaxwaxegu, irü nüxna choxü ínanguxuchixëë i ñaã ngúxü i tá choxü üpetüxü! Natürü chanaxwaxë i cuxrütama ngúchaü cuxü rü tama i choxrü —ñanagürü. ⁴⁰Rü yemawena ga Ngechuchu rü nataegu ga yema norü ngúexüğü íyexmagüxüwa. Rü nüxü inayangau ga na ínapeexü. Rü ñanagürü Pedruxü: —Pa Pedrux, çtaxucürüwama exna namaã peporae na chomaã ipedauexü, rü bai i wüxi i ngora?

⁴¹—iRü pexuãëgü rü Tupanana naxçax peça na pexü nangüxëëxüçax na tama choxü ípetäxüçax ega ngëxguma taçü rü guxchaxü pexü üpetügu! Erü aixcüma peãewa rü ípememare, natürü pexene nixí ituraxü —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma rü wenaxärü noxri inayumüxëxüçax nataegu ga Ngechuchu. Rü wenaxärü nayayumüxë, rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, ngëxguma tama cunaxwaxegu na nawa choxü ícunguxuchixëëxü i ñaã ngúxü i tá chingexü, rü marü name i ngéma cuma cunaxwaxexüäcüma chomaã cunaxü —ñanagürü. ⁴³Rü ñuxüchi wenaxärü norü ngúexüğü íyexmagüxüwa naxü. Rü nüxü inayangau ga na ínapeexü, yerü poraäcü nayaxtaexüchi. ⁴⁴Rü yéma nüxna nixü, rü wenaxärü nayayumüxë.

Rü noxriäcütama nayumüxē. ⁴⁵Rü yemawena rü norü ngüexüügü íyexmagüxüwa naxü. Rü ñanagürü nüxü: —iÑuxma waxi pepee rü iperüngüē! Erü marü nawa nangu i ngora na chorü uwanü choxü iyauxgüxü rü pecaduāxgüxüna choxü namugüxü. ⁴⁶Ipechigü rü ngixā ítixí! Erü marü ñomatáma nixí i ngēma choxü íyaxuaxüxü —ñanagürü.

Ngechuchuxü niyauxgü

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴⁷Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norü ngüexüchirex ixixü. Rü nawe narüxí ga muxüma ga duüxügü ga taramaã rü naímaã ixāxnexü. Rü yema nixí ga duüxügü ga paigüaru äëxgacügü rü togü ga äëxgacügü ga yaguāxgü yéma mugüxü. ⁴⁸Rü ga Yuda ga ínaxuaxüxü rü marü yema duüxügümaã nanamexēē, rü ñanagürü: —Ngēma nüxü chachüxuxü tá nixí i Ngechuchu. Rü ngēma tá nixí i piyauxgüxü —ñanagürü: ⁴⁹Rü yexguma Ngechuchucax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Nuxmaē Pa Ngüexēeruüx —ñanagürü. Rü ñuxüchi nüxü nachüxu. ⁵⁰Rü Ngechuchu nanangāxü rü ñanagürü: —Pa Chomücüx, çtacüwa nuã cuxü? —ñanagürü. Rü yexgumatama Ngechuchuxü niyauxgü ga yema duüxügü ga Yudawe rüxixü. ⁵¹Rü wüxi ga Ngechuchumücü nanawexechi ga norü tara, rü paigüaru äëxgacüaru duüxüxü ínadaechinü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —iNaxchiügu yaxücuchi i curü tara! Erü guxāma ya yíxema taramaã nuëxē, rü taragu

tátama tayue. ⁵³—çTama exna nüxü cucucax rü ngëxguma chi choma chanaxwaxegu, rü Chaunatüna chi naxcax chaca na choxü núma namugüāxücax i muxüma i norü orearü ngerüügü i daxüçüāx na choxü yanangüxēëgüxücax? ⁵⁴—Natürü ngëxguma chi ngēma chaxüxgu, rü çñuxäcü chi ningu i Tupanaärü ore i ümatüxü i nüxü ixixü na choma rü tá chayuxü? ⁵⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga yema duüxügü: —çTüxcüü taragü rü naixmenaxägümaã chauxcax nuã pexí na choxü peyariyauxgüxücax ñoma wüxi i ngítaxáxü chiixürüü? Rü guxü ga ngunexügu rü tupauca ga taxünewa changuxēētae natürü taguma yexma choxü piyauxgü. ⁵⁶—Natürü guxüma i ñaã ñuxma ngupetüxü, rü ngēmaäcü nangupetü na yangxücax i Tupanaärü ore ga nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügü ümatügüxü —ñanagürü. Rü yexguma ga guxüma ga norü ngüexüügü rü nüxna nibuxmü. Rü nüxícatama yéma nanataxgü ga Ngechuchu.

Äëxgacügü ga taxügüpexewa

Ngechuchuxü nagagü

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71;

Cu 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Rü Caipá ga paigüaru äëxgacüxütawa Ngechuchuxü nagagü ga yema duüxügü ga yauxgüxü. Rü yéma nixí ga nangutaquexegüxü ga ngüexēeruügü ga ore ga mugüwa nguxēētaegüxü rü äëxgacügü ga yaguāxgü. ⁵⁸Natürü ga Pedru rü yaxügu nawe nixächigü ñuxmata paigüaru äëxgacü ga Caipáxütawa nangu. Rü

purichíagü ga tupaucarü dauruũgümaã yéma ñãxtüwa narüto, yerü nüxü nadauxchaũ ga tacü tá Ngechuchumaã na naxüexü. ⁵⁹Rü ga paigüarü ãëxgacügü rü guxüma ga Yudfugüarü ãëxgacügü ga taxügütücümü rü naxcax nadaugü ga wüxi ga ore ga doramare ixixü na yemamaã Ngechuchuxü ínaxuaxügüxüçax na yamaçgüãxüçax. ⁶⁰⁻⁶¹Natürü woo muxüma ga duüxügü ga doraxümare nachigaxü yéma yarüxugügüxü, rü taxucürüwa nüxü inayangaugü ga tacüçax tá na yamaçgüãxü. Rü düxwa yéma naxí ga taxre ga yatügü ga doraxümare yéma yarüxugügüxü. Rü ñanagürügü: —Toma nüxü taxínüë i ñaã yatü rü ñanagürü:

“Tá nagu chapogü ya daa tupaucha ya taxüne ya Tupanaarü, rü tomaëxpüx i ngunexügu tá wenaxärü íchanadaxëë”, ñanagürügü. ⁶²Rü yexguma ga paigüarü ãëxgacü ga Caipá rü inachi, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —¿Rü tacümaã cunangãxü i ñuxmax? ¿Rü nüxü ñaxü yíxü i ngëma cuchiga i nüxü yaxugügüxü? —ñanagürü. ⁶³Natürü ga Ngechuchu rü nangeaxmare. Rü yemaçax ga paigüarü ãëxgacü ga Caipá rü ñanagürü nüxü: —Tupana ya Maxücüëgagu chanaxwaxe i aixcüma tomaã nüxü quixu na texé quixü. ¿Rü cuma exna i Cristu ya Tupana Nane quixü, rü exna tama? —ñanagürü. ⁶⁴Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Ngü, rü ngëma nüxü quixuxü chixí. Rü pemaã nüxü chixu rü tá choxü pedaugü i ngëxguma Chaunatu ya Poracüxütawa charütoçxu rü ngëxguma caixanexügu wenaxärü núma chaxüxgu —ñanagürü. ⁶⁵Rü yexguma ga paigüarü

ãëxgacü rü norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —Rü ñaã yatü rü tacü Tupanamaã nixugü. Rü taxucaçma marü tanaxwaxe i ñuxma i to i ore na napoxcuxüçax i ñaã yatü. Rü pematama marü nüxü pexínüë na ñuxácü chixexümaã na yadexaxü. ⁶⁶—¿Ñuxü ñapegüxü i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü ga togü ga ãëxgacügü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Ngëmáacü chixexü naxü. Rü name nixí i noxtacüma nayu —ñanagürügü. ⁶⁷Rü yexguma rü Ngechuchuchiwewa naçuaixgüë. Rü nüxna nanaçuaixcagü. Rü togü rü nanapegüchíwegü. ⁶⁸Rü ñanagürügü: —Pa Cristux, inüxü nacuax na texé cuxü pegüchíwegüxü rü cuxna naçuaixcagüxü! —ñanagürügü.

Pedru inayacux na Ngechuchuxü nacuaixü

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;

Cu 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Rü yoxni ga Pedru rü ãëxgacüpataxtüwa narüto. Rü wüxi ga pacü ga yema ãëxgacüarü duüxü, rü Pedruçax iyaxü. Rü ngígürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixí i ngëma Ngechuchu i Gariréanecüãax —ngígürügü. ⁷⁰Natürü ga Pedru rü guxü ga yema duüxügüpexewa rü nügü niixá na Ngechucharü duüxü yíxü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuax i tacüchiga nixí i ngëma nüxü quixuxü —ñanagürü. ⁷¹Rü yexguma marü yema ípataaxtüarü íaxwa ínaxüxgu ga Pedru, rü naí ga pacü nüxü idau. Rü ngígürügü namaã ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü: —Ñaã yatü rü Ngechuchu ya

Nacharétucũāxmücü nixĩ —ngĩgürügü.
 72Natürü ga Pedru rü wenaxârü nügü
 nixã na Ngechchuarü duũxũ yĩixũ. Rü
 ñanagürü: —Choma rü tama nüxũ
 chacuax i ngẽma yatü. Rü Tupana
 choxũ poxcux ega tama aixcũma yixĩgu
 i chorü ore —ñanagürü. 73Rü
 yixcamaxũra rü yema duũxũgü ga yéma
 yexmagũxũ rü Pedrucax naxĩ, rü
 ñanagürügü nüxũ: —Aixcũma nixĩ na
 cuma rü ta rü ngẽma Ngechchutanüxũ
 quĩxũ, erü wüxi i Gariréaanecũāx
 idexaxũrtũĩ quidexa —ñanagürügü. 74Rü
 yexguma ga Pedru rü poraãcü nügü
 niixã, rü ñanagürü nüxũ: —Rü aixcũma
 tama nüxũ chacuax i ngẽma yatü. Rü
 ngẽxguma doraxũ chixuxgu rü Tupana
 choxũ poxcux —ñanagürü. Rü
 yexgumatama nica ga ota. 75Rü
 yexguma ga Pedru rü nüxna nacuaxãchi
 ga yema ore ga ũpaacü Ngechchuch
 namaã nüxũ ixuxũ ga ñaxũ:

“Rü naxũpa na ota icaxũ, rü cuma rü
 tomaẽxpũxcũna cugü tá quixã na chorü
 duũxũ quĩxũ”, ñaxũ. Rü yéma ñnaxũxũ
 ga Pedru rü poraãcüxuchima naxaxu.

**Yudĩgüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũtaw
 nanagagü ga Ngechchuch**
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Cu 18.28-32)

27 1Rü yexguma yangunegu rü
 guxũma ga paigüarü
 ãẽxgacügü rü yema togü ga
 ãẽxgacügü ga tacügü ga yaguãxgü, rü
 nügümaã nanamexẽẽgü na ñuxãcü
 Ngechchuchxũ yamaãxgũxũ. 2Rü
 nayanaĩxgũchacüügü rü yemaãcü
 ãẽxgacü ga Piratuxũtaw nanagagü.
 Piratu nixĩ ga Dumacũāx ga ãẽxgacü
 ga Yudéaanemaã icuácü.

Nayu ga Yuda

3Rü nüma ga Yuda ga Ngechchuchxũ
 íyaxuaxũxũ rü nüxũ nadau ga
 Ngechchuchxũ na napoxcuexũ. Rü
 poraãcü nagu nariüxĩnũ ga yema
 chixexũ ga nümatama naxũxũ. Rü yéma
 naxũ naxũtawaga yema paigüarü
 ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga
 tacügü ga yaguãxgü. Rü ngĩxũ
 nayataeguxẽẽ ga yema 30 tachinü ga
 dĩeru ga nüxna ngĩxũ naxãgücü. 4Rü
 ñanagürü nüxũ: —Choma rü marü
 chixexũ chaxü, erü naẽchita
 íchayaxuaxũ i wüxi i yatü i taxuũma i
 chixexũ üxũ, rü ñuxma rü tá ngẽmagagu
 nayu —ñanagürü. Natürü nümagü ga
 ãẽxgacügü rü nanangãxũgü, rü
 ñanagürügü: —Toma rü tama nüxũ
 tacuáxchaũ i ngẽma. Cugagutama nixĩ,
 rü cuma i nüxũ cucuáxũ na ñuxãcü
 cugümaã cunamexẽẽxũ i ngẽma
 —ñanagürügü. 5Rü yexguma ga Yuda rü
 yexma tupauca ga taxũnechiãgu ngĩxũ
 nawotanü ga yema dĩeru. Rü ñuxũchi
 ñnixü rü nügü nayawẽxnaxã. 6Rü ga
 paigüarü ãẽxgacügü rü ngĩxũ nade ga
 yema dĩeru. Rü ñanagürügü:
 —Taxucürüwa tupauca ya taxũneãrũ
 dĩeruchiũgu ngĩxũ tanu i ñãã dĩeru, erü
 ngẽmamaã tanaxütanü i ngẽma yatü i tá
 yuxũ —ñanagürügü. 7Rü ñuxũchi
 nügümaã nanamexẽẽgü na yema
 dĩerumaã naxcax nataxegũxũcax ga
 wüxi ga naãne ga waixũmü ga
 üwechixũ nawa nayauxgũxũ. Rü yema
 naãnecax nataxegü na nüxũ
 nayexmaxũcax ga nachica ga ngexta na
 nataxgũãxũcax ga yema duũxũgü ga
 togü ga nachiũãnecũāx ixĩgũxũ. 8Rü

ngẽmacax i ñuxma rü ta i ngẽma naãne rü Nagüchitaũgu naxãẽga. ⁹Rü yemaãcü ningü ga Tupanaãrü ore ga nuxcũmaũcü ga norü orearü uruũ ga Yeremíã ümatüxũ ga ñaxũ:

“Rü nũmagü ngĩxũ nade ga yema 30 tachinü ga dñeru ga Cristutanü Yudũgü ngĩxũ ixãgücü. ¹⁰Rü yema dñerumaã naxcax nataxegü ga wüxi ga naãne ga waixũmü ga üwechixũ nawa nayauxgũxũ, yema Cori ga Tupana chomaã nüxũ ixuxũrüũ”,

ñaxũ.

Piratupexewa nayexma ga Ngechuchu

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Cu 18.33-38)

¹¹Rü ãẽxgacü ga Piratuxũtawa Ngechuchuxũ nagagü. Rü nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Cuma quixũ i Yudũgüarü ãẽxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, rü ngẽma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax —ñanagürü. ¹²Rü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü ga paigüarü ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga tacügü ga yaguãxgü. Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma nanangãxũ. ¹³Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü: —¿Tama exna nüxũ cuxĩnü i ngẽma ore i namaã cuxũ ínaxuaxũgüxũ? —ñanagürü. ¹⁴Natürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma nanangãxũ. Rü yemacax poraãcü nabaixachiãẽ ga ãẽxgacü ga Piratu.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na nayuxũcax

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16)

¹⁵Rü guxũguma ga yema Üpetüchigaarü petagu, rü Piratu

ínananguxuchixẽxũ ga wüxi ga poxcuxũ ga duũxũgü naxcax ícagüxũ, yerü yema nixĩ ga nacũma. ¹⁶Rü yéma nayexma ga wüxi ga poxcuxũ ga guxũ ga duũxũgü meã nüxũ cuãxũ. Rü Barabá nixĩ ga naẽga. ¹⁷Rü yexguma yéma nangutaquexegü ga duũxũgü, rü Piratu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texé ya petũmawaxéxe na pexcax tüxũ chingéxũ? ¿Penaxwaxexũ na pexcax chayangéxũ i Barabá rü exna Ngechuchu i Cristugu ãẽgaxũ? —ñanagürü. ¹⁸Rü yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxũ nacuax na Ngechuchuchi naxaixũ ga Yudũgüarü ãẽxgacügü, rü yemacax nixĩ ga naxũtawa nagagüãxũ. ¹⁹Rü yexguma norü tochicawa natõxgu ga Piratu, rü naxmax yéma imuga, rü ngĩgürügü: —Tama name i cunapoxcu i ngẽma yatü i taxuũma i chixexũ üxũ. Yerü nagagu ñne chütacü rü poraãcü chachixenegü —ngĩgürügü. ²⁰Natürü ga paigüarü ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga itaxũgü ga yaguãxgü, rü duũxũgüxũ naxucuxégü na naxcax ínacagüxũcax na Barabáxũ yangéxũcax rü Ngechuchuxũ na nayuxẽẽgüxũcax. ²¹Rü ãẽxgacü ga Piratu rü wenaxãrü duũxũgüna naca, rü ñanagürü: —¿Ngẽxũrüüxũ i ngẽma taxrewa i pema penaxwaxexũ na chayangéxũ? —ñanagürü. Rü nũmagü ga duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tanaxwaxe i Barabáxũ quingex —ñanagürügü. ²²Rü yexguma ga ãẽxgacü ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacü tá chaxũxũ namaã i ngẽma Ngechuchu i Cristugu ãẽgaxũ? —ñanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü:

—iCuruchawa yapota! —ñanagürügü.
²³Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxũ: —¿Natürü tacü rü chixexũ naxú? —ñanagürü. Natürü ga nümagü ga duũxũgü rü wenaxärü tagaäcü ñanagürügü: —iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma Piratu nüxũ dauxgu ga marü taxucürüwama Ngechuchuxũ na ínanguxuchixëëégaxũ, yerü ga duũxũgü rü marü nanaxixächiãëgüchãũ, rü yemaçax wüxi ga norü duũxũxũ namu ga dexã naxütawa na tanangexüçax. Rü nügü nayauxmex ga Piratu napexewa ga guxũma ga yema duũxũgü. Rü ñanagürü: —Tama chaugagu tá nixĩ i na nayuxũ i ñaã yatü i taxuũma i chixexũ üxũ, rü pegagu tátama nixĩ —ñanagürü. ²⁵Rü guxũma ga yema duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Togagu rü toxocügütagu tá nixĩ i nayuxũ —ñanagürügü. ²⁶Rü yexguma ga Piratu rü Barabáxũ ínanguxuchixëë. Rü ñuxüchi norü churaragüxũ namu na Ngechuchuxũ naçuaixgüçax, rü yemawena curuchawa na yanapotagüãxüçax. ²⁷Rü ñuxüchi ga yema churaragü rü Piratupataarü aixepewa Ngechuchuxũ nagagü. Rü yexma Ngechuchuxütagu nanangutaquexexëë ga guxũma ga churaragü. ²⁸Rü ñuxüchi Ngechuchuxũ ínacuxuchigü, rü wüxi ga máxũ ga naxchiru ga dauxũgu nayacuxëëgü. ²⁹Rü naëruwa nayangaxuchigü ga wüxi ga ngaxcueruũ ga chuchuxüwa naxügüxũ. Rü wüxi ga naixmenaxãxãcixũ nüxũ nayayauxächixëë ga norü tügünemexëwa. Rü ñuxüchi napexegu nacaxápüxügü, rü nüxũ nacugüe, rü

ñanagürügü: —iNamaũx ya Yudfugüarü Ñëxgacü ya Tacü! —ñanagürügü. ³⁰Rü nüxna naçuaixgüe. Rü nüxna nanayauxgü ga guma naixmenaxãxãcü, rü naëruwa namaã nanaçuaixcagü. ³¹Rü yexguma nüxũ nacugüeguwena rü ínacuxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxũ. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacuxëëgü. Rü ñuxüchi nayagagü na curuchawa yanapotagüãxüçax.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

³²Rü yexguma yéma inaxiãchigu, rü nüxũ nadaugü ga wüxi ga yatü ga Chiréneçüãx ga Chimáũgu áëgacü. Rü guma yatüxũ ngixũ iningexëëgü ga Ngechuchuarü curucha. ³³Rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga Górgutagu áëgaxũ. Rü ngëma naéga rü Duũxëërchinaxã ñaxüchiga nixĩ. ³⁴Rü nüxna nanaxãgü ga binu ga ngúxüärü naächixëëruũmaã áëxücü na yaxaxãxüçax. Rü Ngechuchu nüxũ naxaxneta, natürü tama nayaxaxü. ³⁵Rü yexguma marü curuchawa yapotagüãxguwena rü ga churaragü rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxüchi wüxi ga díeru ngixũ nañanagügü na yemawa nüxũ nacuaxgüxüçax na tacü tá nayaxuxũ ga wüxichigü. ³⁶Rü ñuxüchi yéma narütogü ga churaragü na Ngechuchuna yéma nadaugüxüçax. ³⁷Rü norü curuchatapexewa nayapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga áëgatachinüxü ga nüxũ ixuxü ga tacüçax Ngechuchuxũ curuchawa na yapotagüxũ. Rü ñanagürü: “Ñãã nixĩ i Ngechuchu i Yudfugüarü Ñëxgacü ya

Tacü”, ñanagürü. ³⁸Rü yexgumarüü ta curuchawa nayapotagü ga taxre ga máëtagüxü. Rü wüxi rü Ngechuchuarü tügü necüwawa naxü, rü to ga norü toxwecüwawa. ³⁹⁻⁴⁰Rü yema duüxügü ga yéma chopetüxü, rü Ngechuchumaã naguxchigagü, rü nanexãerugüãcuma ñanagürügü: —Dücax, cuma cunangutaüxëëga ya tupauca ya taxüne, rü tomaëxpüx i ngunexügu wenaxärü ícunadaxëëga. íCugütama namaxë i ñuxmax! Rü ngëxguma chi aixcuma Tupana Nane quixügu, rü ífrüxi i curuchawa! —ñanagürügü. ⁴¹Rü yexgumarüü ta Ngechuchuxü nacugüecüraxü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüexëeruügu ga ore ga mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Parichügü, rü togü ga äëxgacügü ga itaxügü ga yaguãxgü. Rü nügümaã ñanagürügü: ⁴²—Rü nüma rü togüxü namaxëxë natürü tama nüxü nacuax na nügüta ma namaxëxü. Rü ngëxguma chi aixcuma Yudíugüarü äëxgacü ya tacü yixügu, rü ñuxma rü íinaxü i curuchawa na nüxü yaxögüxüçax! ⁴³—Rü nüma nagu naxínügu rü Tupana tá nüxü narüngüxëë. Ëcü, ñuxma rü Tupana nüxü rüngüxëëx ega aixcuma nüxü nangüxëëchaügu. ¿Tama exna nümatama tamaã nüxü yaxuxü na Tupana Nane yíixü? —ñanagürügü. ⁴⁴Rü woo ga yema máëtagüxü ga naxrüü curuchawa ipotagüxü, rü namaã naguxchigagü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

⁴⁵Rü yexguma rü guxü ga naãnewa naxëane. Rü tocuchigu inaxügü ga yema

ñuxmata tomaëxpüxarü ngorawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁶Rü yema tomaëxpüxarü ngoragu nixü ga Ngechuchu ga tagaãcü aita naxüxü, rü ñaxü: —Erí, Erí, ¿damá chabátani? —ñanagürü. Rü ngëma rü ñaxüchiga nixü:

“Pa Chorü Tupana, Pa Chorü Tupanax, ¿tüxücü choxü nuã cutax?” ñaxüchiga nixü. ⁴⁷Rü nümaxü ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüë, rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruü ga Eríacax naca —ñanagürügü. ⁴⁸Rü yexgumatama rü wüxi ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü inaãachi rü Ngechuchuxütawa nanange ga wüxi ga tüaxmü ga binu ga marü ngüchiãxüchicümaã yawaixëëxü. Rü wüxi ga dexnewa nayanaüx. Rü ñuxüchi Ngechuchuaüxgu nanawex na nüxü natuxuxüçax. ⁴⁹Natürü ga yema togü ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü ñanagürügü: —Yixrüma. Rü ngíxã itarüdaunü ngoxita Ería nuã ü na nüxü yanangüxëëxüçax —ñanagürügü. ⁵⁰Rü wenaxärü tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi nayü. ⁵¹Rü yexgumatama ga tupauca ga taxüneärü tüyemachiãxü rü taxregu narügaute. Rü daxüwa inanaxügü ga na nagautexü rü ñuxmata ñaxtüwa nangu. Rü naxíãxãchiane, rü narüngüxtegü ga nutagü ga itacü. ⁵²Rü yuetamaügu rü ningenagü. Rü wena namaxë ga muxüma ga duüxügü ga yuechiréxü ga Tupanaãxü yaxögüxü. ⁵³Rü yexguma Ngechuchu wena maüxguwena, rü naxmaüwa ínaxoxü ga yema duüxügü ga wena maxëxü. Rü Yerucharéüwa naxü. Rü muxüma ga duüxügü nüxü

nadaugü. ⁵⁴Rü yema churaragüarü äëxgacü rü norü churaragü ga Ngechuchuna ídaugüxü, rü nüxü nadaugü ga na naxíäxächianexü rü guxüma ga yema ngupetüxü. Rü yexguma rü poraäcü namuüë, rü ñanagürügü: —Aixcüma nixí ya daa yatü i Tupana Nane na yíixü —ñanagürügü. ⁵⁵Rü iyexmagü ga mucüma ga ngecügü ga yéma yaxüwa nüxü rüdaunücü. Rü yema ngecügü iyixí ga Ngechuchuxü fíxümücügü rü nüxü rüngüxëëgücü ga yexguma Gariréaanewa ne naxüxgu. ⁵⁶Rü yema ngecügütanüwa iyexma ga María ga Magadácüäx, rü María ga Chaütiágu rü Yuche naë, rü Zebedéu namax ga Chaütiágu rü Cuáü naë.

Ngechuchu rü naxmaügu nayaxücuchigü
(*Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42*)

⁵⁷Rü yexguma marü nachütachaügu, rü yéma nangu ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüäx ga taarü díferuácü ga Yuchegu äëgacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuaxü nayaxó. ⁵⁸Rü nüma rü Piratuna nayaca rü ngoxita name na nayauxäxü ga Ngechuchuxüne ga curuchawa. Rü Piratu norü churaragüxü namu na nüxna naxägüäxüçax ga Ngechuchuxüne. ⁵⁹Rü Yuche nanayaxu ga Ngechuchuxüne ga curuchawa. Rü wüxi ga naxchápenüü ga ngëmataxümaã nananuque. ⁶⁰Rü yema naxmaü ga yexwacaxüxü ga Yuche nügüçaxtama duüxügüxü yacaxmaxëëxü ga nuta ga tacüarü maxpüxüwa yexmaxügu nayaxücuchi ga Ngechuchuxüne. Rü ñuxüchi nanangüxtaü namaã ga wüxi ga nuta ga

taxüchicü. Rü yemawena rü ínixü. ⁶¹Rü yéma Ngechuchumaüäru toxmaxtawa irütogü ga María ga Magadácüäx rü naí ga María.

Purichíagü nüxna nadaugü ga yema naxmaü ga Ngechuchuxü nagu yaxücuchigüxü

⁶²Rü moxüäcü ga ngüxchigaarü ngunexügu rü paigüarü äëxgacügü rü Parichéugü rü yéma Piratuxütawa naxí. ⁶³Rü ñanagürügü nüxü: —Pa Corix, nüxna tacuaxächie ga yema yatü ga Ngechuchu ga idorataxáxü rü yexguma namaüxgu rü ñanagürü tomaã:

“Ngëxguma chayuxgu rü tomaëxpüx i ngunexüguwena rü wena táxarü ícharüda”, ñanagürü tomaã. ⁶⁴—Rü ngëmacax tanaxwaxe i churaragü ngéma cumugü na nüxna yadaugüxüçax i ngëma naxmaü ñuxmatáta tomaëxpüx i ngunexüwa nangu na tama chütacü ngéma naxíxüçax i norü ngüexügü na yayauxgüäxüçax i naxüne rü ñuxüchi duüxügümaã nüxü na yaxugüxüçax na marü wena namaxüxü. Erü ngëxguma chi ngëmaäcü naxüpetügu, rü noxriarü yexera tá nixí na duüxügüxü nawomüxëëxü —ñanagürügü. ⁶⁵Rü Piratu ñanagürü nüxü: —Ngëägü nixí i churaragü i pexçax. íËcü ngéma namaã pexí na meãma pema penaxwaxexüäcüma nüxna pedaugüxüçax i naxmaü! —ñanagürü. ⁶⁶Rü yema churaragümaã yéma naxí, rü meãma nayataixëëgü ga guma nuta ga Ngechuchumaxü namaã rüngüxtaücü. Rü nanaxüarü cuaxruüäxgü na taxüema naëchita ínaxügachigüxüçax ga guma nuta. Rü ñuxüchi yexma nanamugü ga churaragü na nüxna nadaugüxüçax.

Wenaxārū namaxū ga Ngechuchu

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

28 ¹Rū sabaduarū ngunexūguwena ga yūxiarū paɣmama, rü yéma naxmaūwa íyadaugü ga María ga Magadacūāx rü naī ga María. ²Rü ngürüāchi poraācü naxīāxāchiane, yerü wüxi ga daxūcūāx ga Cori ga Tupanaārü orearü ngeruū ínarüxī, rü naxmaūwa nangu rü ínanangūxgachi ga guma nuta ga namaā nangūxtaūcü ga yema naxmaū. Rü ñuxūchi guma nutaétüwa narüto. ³Rü yema orearü ngeruū rü wüxi ga bajixbexanexürüü niyauracüü. Rü nacómüxūchi ga naxchiru. ⁴Rü yexguma yemaxū nadaugüga ga churaragü rü norü muūmaā niduruxe, rü yexma niyuāchitanü. ⁵Rü yexguma ga yema orearü ngeruū, rü ñanagürü ngīxū ga yema ngecügü: —iTāxū i pemuūēxū! Choma nüxū chacuax rü naxcaɣ pedaügü ya Ngechuchu ga guma curuchawa yapotagiācü. ⁶Nataxuma i nuā, erü marü wena namaxū, yema nüma ũpa pemaā nüxū yaxuxürüü. iRü nuā pexī, rü ípeyadaɣx i naxmaū i ngēma inaxügüāxūwa ga naxūne! ⁷iRü paxa ípixī, rü norü ngüexügümaā nüxū peyarüxugüe rü marü wena namaxū ya Ngechuchu! Rü ñuxma rü marü pexūpa nüxīra Gariréaanewa naxū i númax. Rü ngēma tá nixī i nüxū peyadauxū. Rü ngēma nixī i ore i pemaā nüxū chayarüxuxū —ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga yema ngecügü rü paxama nüxna íyaxī ga yema naxmaū. Rü imuūē, natürü itaāēgü ta. Rü poraācü iixūāchi na Ngechucharü ngüexügümaā nüxū

na yanaxugüexūcax ga yema ore ga daxūcūāx ngīmaā nüxū ixuxū. ⁹Rü yexguma inaxūāchiyane, rü ngürüāchi yéma ngīxcaɣ nangox ga Ngechuchu, rü ngīxū narümoxē. Rü ngīmagü rü Ngechuchucaɣ iyabuxmü rü nüxū iyacuaxüügü, rü naparawa inaīxāchitanü. ¹⁰Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngīxügü: —iTāxū i pemuūēxū! iRü ípixī rü chaueneēgü i chorü ngüexügümaā nüxū peyarüxu rü Gariréaanewa naxī! Rü ngēma tá nixī i choxū nadaugüxū —ñanagürü.

Churaragü rü paigüarü āēxgacügümaā nüxū nayarüxugüe ga yema ngupetüxū

¹¹Rü yexguma ga yema ngecügü rü namagu naxīyane, rü ñuxre ga churaragü ga yéma naxmaūwa dauxūtaegüxū rü Yerucharéüwa naxī. Rü paigüarü āēxgacügümaā nüxū nayarüxugüe ga guxūma ga yema ngupetüxū. ¹²Rü yema paigüarü āēxgacügü rü namaā nayarüdexagü ga togü ga āēxgacügü ga itaxügü ga yaguāxgü. Rü nügümaā nanamexēēgü ga tacümaā tá churaragüxū na yaxucuxēgüxū. Rü ñuxūchi nüxna ngīxū naxāgü ga tacü ga díēru. ¹³Rü namaā nüxū nixugüe rü ñanagürügü: —iPema rü ñaperügügü tá:

“Ngēxguma chütacü tapeeyane, rü norü ngüexügü toechita ngēma naxī rü nayayauxgü ga naxūne” ñaperügügü tá! ¹⁴Rü ngēxguma āēxgacü ya Piratu tá nüxū cuaxgu i ngēma ngupetüxū, rü toma rü tá namaā tidexagü rü namaā tá tanamexēē na taxuūma pemaā naxüxūcax —ñanagürügü. ¹⁵Rü

yexguma ga yema churaragü rü ngĩxũ
nayauxgü ga yema diẽru. Rü yema
ãẽxgacügü namaã nüxũ ixugũxũrũ
duũxũgũmaã nüxũ nixugie. Rü ñuxma
rü ta ngẽmatama dexa nixĩ i nüxũ
yaxugũxũ i Yudfugü.

Ngechuchu nanamu ga norü ngúexũgü
(*Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23*)

¹⁶Rü yema 11 ga Ngechuchuarü
ngúexũgü rü Gariréa- anewa naxĩ ga
guma m̄xpúne ga Ngechuchu namaã
nüxũ ixuxũnewa. ¹⁷Rü yexguma
Ngechuchuxũ nadaugügu rü nüxũ
nicuaxũũgü, woo ñuxre ga norü
ngúexũgü rü tama aixcũma nayaxõgü

na Ngechuchu yĩxũ. ¹⁸Rü yexguma ga
Ngechuchu rü naxcax nixũ, rü ñanagürü
nüxũ: —Tupana rü ãẽxgacũxũ choxũ
nixĩxẽẽ i guxũ i daxũguxũ i naãnewa rü
guxũ i ñoma i naãnewa. ¹⁹—Rü ñuxma
rü chanaxwaxe i guxũ i nachiũãnewa
pexĩ i guxũ i duũxũgũtanũwa. iRü choriü
duũxũgũxũ peyaxĩgũxẽẽx! iRü
ípenabaiũxẽẽx chauégagu rü
Chaunatiégagu rü Naãẽ i Üünexũéégagu!
²⁰iRü penangúexẽẽx na naga
naxĩnüẽxũcax i guxũma i ngẽma pexũ
chamuxũ! iRü dũcax, guxũgutáma
pexũtawa changẽxmaẽcha ñuxmatáta
nagú i naãne! —ñanagürü ga
Ngechuchu.

ORE I MEXÛ GA MARCU ÜMATÛXÛ

**Cuáú ga baiúxêëruú nùxú nixu ga
Tupanaärü ore ga dauxchitawa ga
ngextá taxúema íxâpataxúwa**

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Cu 1.9-28)

1 ¹Nãã nixí i norü ügü i ore i mexú ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nanechiga. ²Rü nuxcümaücü ga Tupanaärü orearü uruú ga Ichaía ümatüxú ga Tupanaärü ore, rü ñanagürü:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü ngeruú na namexêêxúçax i cumaú. ³Rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxâpataxúwa rü tá nangêxma i wüxi i duúxú i ngéma tagaäcü ñaxú: ‘iPegü pemexêêx naxçax ya Cori. Rü naxçax ipeyanawexächixêêx i perü maxú!’”

ñaxú tá. ⁴Rü Cuáú rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxúwa nangox rü yéma ínanabaiúxêê ga duúxügü. Rü namaã nùxú nixu ga na namexú na Tupanaçax nadaugüxü rü ínabaiúxü na Tupana nùxú nùxú nangechaúxúçax ga norü pecadugü. ⁵Rü guxúma ga duúxügü ga Yudéanecüãx rü ñãne ga Yerucharéücüãx rü yéma Cuáúxütawa naxúxü ga na nùxú íyanaxínüêxúçax. Rü

nümagü rü norü pecadugüxü yéma nayarüxugüxü, rü Cuáú rü natü ga Yudáúwa ínayabaiúxêetanü. ⁶Rü naxchiru ga Cuáú rü cameyutaxanaxçax nixí, rü norü goyexú rü naxchaxmünaxçax nixí. Rü beruremaã rü munúmaã naxawemü. ⁷Rü Cuáú rü yema nùxú yaxuxú ga orewa, rü ñanagürü: —Choweama tá ne naxú ya choxú rüyexeracü. Rü choma rü taxuwama chame rü bai na ichayarümaxächixü na íchayawêxúçax i norü chapatucunügü. ⁸—Choma rü dexáwamare pexú íchabaiúxêê, natürü núma rü tá Tupanaãe i Üünexú pexna nanguxêê —ñanagürü ga Cuáú.

Ngechuchuarü baiechiga

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Rü yema ngunexügügu, rü Ngechuchu rü ínaxúxü nawa ga guma ñãne ga Nacharétu ga Gariréaanewa yexmane. Rü Cuáú rü natü ga Yudáúwa ínanabaieçê. ¹⁰Rü yexguma dexáwa ínaxúächigu, rü Ngechuchu nùxú nadau ga na yangenaxú ga daxúwa. Rü yema Tupanaãe i Üünexü rü wüxi ga muxtucurüü inanago, rü Ngechuchuna nangu. ¹¹Rü daxúwa inanaxú ga wüxi ga naga ga ñaxú: —Cuma nixí i Chaune

i cuxũ changechaũxũchixũ rü cumaã chataãẽxũchixũ —ñaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(Mt. 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Rü yemawena rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa Ngechuchuxũ naga. ¹³Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ. Rü naẽũgü ga idüraexũ íyexmagüxũwa nayexma, rü ngoxo ga Chataná rü nüxũ naxü. Natürü Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga daxüçũãx rü Ngechuchuxũ narüngüxẽẽgü.

Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga norü puracü

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Rü nawena ga poxcupataũgu na napoxcuxũ ga Cuáũ, rü Gariréaanewa naxü ga Ngechuchu na naxunagüãxũçax ga Tupanaãrü ore i mexũ. ¹⁵Rü ñanagürü: —Martü nawa nangu i ngunexũ ga Tupana nagu unetaxũ, rü pexçax ningaica na perü aẽxgacü na yiĩxũ. iRü ñuxma rü name nixĩ i Tupanaçax pedaugü rü peyaxögü i ngẽma norü ore i mexũ! —ñanagürü.

Ngechuchu rü ägümücü ga püchaetanüxũçax naca

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Rü yexguma naxtaxa ga Gariréaanacügu yaxüxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga Chimáü rü naẽneẽ ga Aũdré. Rü nümagü rü woetama püchaetanüxũ nixĩgü rü yéma naxtaawa napüchaegü. ¹⁷Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChowe perüxĩ rü

tá pexũ charüngüxẽẽ na chauxũtawata penagagüxũçax i duũxũgü! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexgumatama ga yema taxre, rü yéma nanawogü ga norü püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ. ¹⁹Rü yémaxũra naxü ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga Chaũtiágu rü naẽneẽ ga Cuáũ. Rü Zebedú nanegü nixĩgü ga nümagü. Rü wüxi ga nguewa nayexmagü, rü yéma ínanangáitagü ga norü püchagü. ²⁰Rü yexgumatama Ngechuchu naxçax naca. Rü nümagü rü yéma nguewa tüxũ nataxgü ga nanatü ga Zebedú namaã ga túmaãrü puracütanüxũgü, rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũchiga

(Lc 4.31-37)

²¹Rü ñane ga Capernáüwa nangugü. Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexũwa nanguxgu, rü Ngechuchu rü ngutaquexepataũwa naxü rü yexma naxücu. Rü yéma inanaxügü ga na nangüxẽẽtaexũ. ²²Rü duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü namaã ga norü nguxẽẽtae, yerü aixcüma Tupanaãrü poramaã meã nanangüxẽẽ rü tama ngüxẽẽeruũgü ga Moĩchérarü mugüwa ngüxẽẽtaegüxũrüü nixĩ. ²³⁻²⁴Rü guma ñaneãrü ngutaquexepataũwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxũ. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: —iTüxcüü totanüwa cuxũ, Pa Ngechuchu Pa Nacharétücüãx? ¿Nuã cuxü na toxũ cuyaãaixũçax? Choma rü cuxũ chacuax na Tupana Nane ya Üünecü quiĩxũ —ñanagürü. ²⁵Rü Ngechuchu nüxũ naxoox ga yema ngoxo, rü ñanagürü: —iYarüngẽax rü

ínaxûxû nawa ya yima yatû! —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma ga yema ngoxo rü guma yatûxû niyuächixêê, rü tagaäcü aita naxüäcüma nawa ínaxûxû. ²⁷Rü guxüma ga duûxûgü rü nabaixächiaëgü, rü namücügüna nicachigü rü ñanagürügü: —¿Tacı nixî i ñaä? Maneca wüxi i ngexwacaxûxû i nguxêëtae nixî. Nüma rü aixcüma Tupanaärü poramaä meä nanguxêëtae. Rü woo i ngoxogü rü naga naxîniê i ngëxguma namuãxgu —ñanagürügü. ²⁸Rü yemaäcü nixî ga paxa guxûwama ga Gariréanewa rü Ngechuchuchigaxû nacuxgüxû ga duûxûgü.

Ngechuchu rü Chimáú ga Pedru

naxêcax nayataanexêê

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Rü yexguma ngutaquexepataüwa ínaxûxüga ga Ngechuchu, rü Chaütiágu rü Cuáümaä Chimáú rü Aüdrépatawa naxû. ³⁰Rü Chimáú naxê rü ngürücarewa iyexma, yerü iyaxaxüne. Rü Ngechuchumaä ngixû nixugüe. ³¹Rü ngîxcax nixû, rü ngîxmexgu nayayauxächi, rü ngîxû ínariüdaxêê. Rü yexgumatama igaxûächi ga na yaxaxünexü. Rü firüda, rü inaxügü ga naxcax na namexêëãxû ga ðna.

Ngechuchu rü muxüma ga íðaaweexüçax nayataanexêê

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²Rü yexguma marü yanaxücuxgu ga üaxcü ga na nachütachaüxû, rü Ngechuchuxütawa nanagagü ga guxüma ga duûxûgü ga íðaaweexü rü guxüma ga ingoxoãxgüxû. ³³Rü guxüma ga yema iānecüãx rü yexma guma ípataarü

iāxwa naxcax nangutaquexegü. ³⁴Rü nüma nanameëxêê ga muxüma ga duûxûgü ga nagüxüraüxû ga ðaawemaä íðaaweexü. Rü ínawoxû ga muxüma ga ngoxogü, natürü nüxna nanachuxu ga na yadexagüxü, yerü nümagü ga ngoxogü rü nüxü nacuxgü na texé yüxü.

Ngechuchu rü nanaxunagü ga ore ga mexü ga ngutaquexepataüwachigü

(Lc 4.42-44)

³⁵Rü ngunetüü ga tauta yangóonegu, rü inaxüächi ga Ngechuchu. Rü iāneärü yéaxüra ga ngextá taxüema íxāpataxüwa naxü na yéamaxüra yayumüxêxüçax. ³⁶Rü Chimáú rü namücügümaä Ngechuchuçax nayadaugü. ³⁷Rü yexguma nüxü iyangaugügu, rü ñanagürügü nüxü: —Guxüma i duûxûgü rü cuxcax nadaugü —ñanagürügü. ³⁸Natürü ga nüma rü nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —iNgixā rü toxnamana taxî náigü ya iānexäcügü ya ngaicamagünewa na ngéma rü ta chanaxunagüxüçax i ore i mexü! Erü woetama ngëmacax nixî i Capernáüärü iānewa íchaxüxüxü. ³⁹Rü yemaäcü ga Ngechuchu rü guxüma ga Gariréaanegu nixüãgüchigü. Rü wüxichigü ga iāneärü ngutaquexepataüwa rü nüxü nixuchigü ga ore ga mexü, rü ínawoxüëtanü ga ngoxogü.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexüçax nayataanexêê

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰Rü Ngechuchuçax nixü ga wüxi ga yatü ga chaxünemaä íðaawecü. Rü

napexegu nayacaxápüxüãcúma ñanagürü nüxü: —Pa Corix, ngëxguma cunaxwaxegu na choxü curümexëëxü, rü cuxü natauxcha na chauxçax cuyataanexëëxü —ñanagürü. ⁴¹Rü Ngechuchuaxü nangechaütümüü ga guma yatü. Rü nüxü ningögü rü ñanagürü nüxü: —Ngü, chanaxwaxe. iMarü curüme! —ñanagürü. ⁴²Rü yexgumatama nüxü inayarüxo ga na nachaxünexü ga guma yatü. Rü meãma naxçax nitaane. ⁴³⁻⁴⁴Rü Ngechuchu rü yexgumatama ñayamu. Rü meãma nanaxucyxë rü ñanagürü nüxü: —iDücax, täütáma texémaã nüxü quixu! iNatürü ngéma paixütawa naxü, rü cugü nüxü yadauxëë! iRü curü mexëëçax nüxna yaxuaxü i curü ãmare ga yema Moïché tüxü muxü na nüxü nacuáxüçax i duüxügü na curümexü! —ñanagürü. ⁴⁵Natürü nüma ga guma yatü rü ñnixü rü inanaxügü ga na guxámaãma nüxü yaxuxü ga yema nüxü ngupetüxü. Rü yemaçax ga Ngechuchu rü marü taxucürüwa ngóxüwama duüxügüpeçewa ñãnegügu naxücu. Natürü dauxchitagu ga ngextá duüxügü ítaxuxügu narüxãüx. Rü yéma naxçax naxüxü ga duüxügü ga guxüãnewa ne íxü.

Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga nawãixächicüçax nayataanexëë
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹⁻²Rü yixcama ga ñuxre ga ngunexüwena rü wenaxârü Capernáüârü ñãnegu naxücu ga Ngechuchu. Rü yexguma duüxügü nüxü cuáchigagügu na ñpatawa nayexmaxü, rü yéma nangutaquexegü ga muxüma

ga duüxügü. Rü düxwa ga ñãxtüwa rü nanapá. Rü nüma ga Ngechuchu rü namaã nüxü nixu ga ore i mexü. ³Rü yéma nangugü ga ägümücü ga yatügü ga yéma nangetaügüxü ga wüxi ga yatü ga nawãixächicü. ⁴Natürü yema na namuxüchixü ga duüxügü, rü taxucürüwama Ngechuchuxütawa nangugü. Rü yemaçax ñanapogüétü ga Ngechuchu íyexmaxüwa ga guma ñpata. Rü yéma norü carüügu ñanaçhüxüetaügü ga guma nawãixächicü. ⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga ñuxácü aixcüma na yaxögüãxü ga yema duüxügü, rü ñanagürü nüxü ga guma nawãixächicü: —Pa Chaunex, curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü —ñanagürü. ⁶⁻⁷Natürü ñuxre ga ngüexëëruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxü rü yéma narütogü. Rü naãewa ñaxügu narüxüñüë: —¿Ñuxácü tama namuü na ngémaãcü yadexaxü? ¿Rü tacü Tupanamaã yaxugüxü? Erü Tupanaxícatama nixí ya duüxügüarü pecaduxü ngechaücü —ñaxügu narüxüñüë. ⁸Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü nüxü nicuaxächi ga yema nagu naxüñüëxü, rü yemaçax nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü ngëmagu perüxüñüë i pemax? ⁹—¿Tacı nixí i rütauchamaëxü na namaã nüxü ixuxü ya daa nawãixächicü:

“Curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changechaü”, rü exna:

“iInachi, rü nayaxu i curü carüü, rü íixü!” ñaxü? ¹⁰⁻¹¹—Natürü ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxëë na Chaunatü núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü changechaüxüçax i norü pecadugü

—ñanagürü. Rû yexguma yema ñaxguwena rû guma nawãixächicixû ñanagürü: —Cumaã nüxû chixu rû inachi, rû nayaxu i curû caruû, rû cupatawa naxû! —ñanagürü. ¹²Rû yexgumatama inachi ga guma idaawecü. Rû nanayaxu ga norû caruû, rû inaxûxû napexewa ga guxûma ga yema duûxûgü ga yema yexmagûxû. Rû yemaçax ga yema duûxûgü rû nañaxächiaëgü, rû Tupanaxû nicuaxûgü, rû ñanagürügü: —Taguma nüxû tadau i tacü i ñaärüü ixixû —ñanagürügü.

Lebícax naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Rû yemawena rû wenaxârü nahtaacutuwa naxû ga Ngechuchu. Rû yema muxûma ga duûxûgü rû naxçax naxî. Rû nûma rû nanangüexê. ¹⁴Rû yexguma yema naxüpetügu ga Ngechuchu, rû yema nüxû nadau ga Lebí ga Arupéu nane. Rû nûma ga Lebí rû yema narüto nawa ga yema nachica ga duûxûgüna diëru ngixû inayaxuxûwa naxçax ga Dumacûãxârü ãëxgacü yerü woetama yema nixî ga norü puracü. Rû Ngechuchu rû ñanagürü nüxû: —iChowe rüxû! —ñanagürü. Rû inachi ga Lebí, rû nawe narüxû. ¹⁵Rû yema Lebípatawa nachibü ga Ngechuchu. Rû yema nachibüe ga muxûma ga duûxûgü ga Lebírüü Dumaärü ãëxgacüçax diëru ngixû yauxgûxû. Rû nayexmagü ta ga togü ga duûxûgü ga taxüema nacümamaã taãëgûxû ga yema mechawa rütogûxû namaã ga Ngechuchu rû norü ngüexûgü. Yerü namu ga yema nawe rüxixû. ¹⁶Rû yema

nayexmagü ta ga ñuxre ga Parichégü rû ngüexêëruûgü ga Moíchéarü mugüwa ngüxêëtaegûxû. Rû yexguma nüxû nadaugügu ga yema togümaã na nachibûxû ga Ngechuchu, rû norü ngüexûgüna nacagü, rû ñanagürügü: —¿Ñuxacü i perü ngüexêëruü rû namaã nachibü i ãëxgacüarü duûxûgü i diëruarü yauxwa puracüexû rû duûxûgü i pecaduãxgûxû? —ñanagürügü. ¹⁷Rû yexguma yemañû naxinügu ga Ngechuchu rû ñanagürü nüxû: —Ngëma poraexû rû tama nanaxwaxe ya duturu, natürü ngëma idaaweexû waxi nixî i naxwaxexû ya duturu. Choma rû tama mexûgüna na chaxuxüçax nixî ga nûma chaxûxû, natürü nûma chaxû na nüxna chaxuxüçax i pecaduãxgûxû —ñanagürü.

Ngechuchuna aurechigacax nacagüe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Rû wüxi ga ngunexûgu rû tama nachibüe yerü Tupanacax naxauree ga Cuáû ga baiüxêëruüärü ngüexûgü rû Parichégüarü ngüexûgü. Rû yemañû nadaugügu ga ñuxre ga duûxûgü, rû Ngechuchuxütawa naxî rû nüxna nayacagüe, rû ñanagürügü: —Ngëma Cuáûärü ngüexûgü rû Parichégüarü ngüexûgü rû naxauree. ¿Rû tüxçüü i curü ngüexûgü i tama naxaureexû? —ñanagürügü. ¹⁹Rû Ngechuchu nanangãxû rû ñanagürü nüxû: —¿Exna wüxi i ngügüarü petawa rû pexçax namexû na naxaureexû i ngëma nüxna naxugûxû ega natanüwa nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax ãmaxû? Pemaã nüxû chixu rû ngëxguma natanüwa nangëxmayane i ngëma yatü i

ngexwacax āmaxĩ rū taxucüriwama naxauree i ngēma nūxna naxugũxũ. ²⁰—Natürü wūxi i ngunexũ rū ngēma yatü i ngexwacax āmaxĩ rū tá namüçügüna nixügachi. Rū ngēma ngunexũgu tá nixĩ i naxaureexũ. [Rū chorü ngúexũgü rū taxucüriwama naxauree i ñuxma erü natanüwa changēxma. Natürü ínangu tá i ngēma ngunexũ na nūxna chixũgachixũ, rū ngēxguma tá nixĩ i naxaureexũ.] ²¹—Rū taxúema wūxi i naxchirutüchi i ngexwacaxũxũmaã tanapaita i wūxi i naxchiru i ngauxũ. Erü ngēxguma nañaãchímügu i ngēma natüchi i ngexwacaxũxũ, rū tá nanagáuxēē i ngēma ngauxũ i naxchiru. Rū noxriarü yexera tá narügáu. ²²—Rū ngēxgumarüũ ta taxúema ngexwacaxũcü ya binu rū wūxi i marü ngauxũ i naxchiũ i naxchaxmúnaxçaxgu tayabacuchi. Erü ngēxguma ngēmaãcü naxũxgu rū yima binu ya ngexwacaxũcü rū narüngu, rū tá nayawãixēē i ngēma naxchiũ i ngauxũ i naxchaxmúnaxçax. Rū ngēxma tá inayarüxo ya binu rū naxchiũ rū ta. Rū ngēmacax tanaxwaxe ya ngexwacaxũcü ya binu rū ngexwacaxũxũ i naxchiũgu tayabacuchi. [Rū chorü nguxēētae i ngexwacaxũxũ rū ngēxgumarüũ ta nixĩ na taxucüriwama namaã nawüxiguxũ i ngēma nuxcúmaũxũ i pecúmagü —ñanagürü ga Ngechuchu.]

Ngechucharü ngúexũgü rū trigu nibuxetanü ga ngũxchigaarü ngunexũgu
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Wüxi ga ngũxchigaarü ngunexũgu ga Ngechuchu rū norü ngúexũgümaã

trigunecüwa nachopetü. Rū nūmagü ga norü ngúexũgü rū inaxĩácüma inanaxũgüga ga trigu na yabuxetanũxũ. ²⁴Rü yema Parichéugü rū Ngechuchuna nacagü rū ñanagürügü: —Düçax çrü tüxçüũ i curü ngúexũgü rū nanaxũgü i ngēma tama mexĩ i ngũxchigaarü ngunexũgu na naxüxu? —ñanagürügü. ²⁵Natürü nūma ga Ngechuchu rū ñanagürü nūxũ: —çTaguma çxna poperawa nūxũ pedau ga çacü na naxüxũ ga nuxcúmaũcü ga ãēxgacü ga Dabí rū natanüxũgü ga yexguma õna nūxũ tauxgu rū nataiyaequ? ²⁶Rü yexguma paigüarü ãēxgacü yixügu ga Abiatáru, rū Dabí rū Tupanapatagu naxücu. Rū nanangõx ga yema pãu ga üünexũ ga paigüçaxicatama ixixũ. Rū nūma ga Dabí rū natanüxũmaã rū ta nangau ga yema pãu —ñanagürü. ²⁷Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngēma ngũxchigaarü ngunexũ rū duũxũgüçax nixĩ ga naxüxũ. Rū tama ngũxchigaarü ngunexũçax nixĩ ga naxüxũ ga duũxũgü. ²⁸—Rü ngēmacax ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixicü rū namaã inaçax ta i ngũxchigaarü ngunexũ —ñanagürü.

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Rü wenaxäru ngutaquexepataũgu naxücu ga Ngechuchu. Rū yema nayexma ga wüxi ga yatü ga norü wüxichacüüwa yumécü. ²Rü yema Parichéugü, rū Ngechuchuxũ nangugügü ngoxi tá namexēēã ga ngũxchigaarü ngunexũgu, na yemaãcü nūxũ nayexmaxüçax ga çacüçax na ínaxuaxũgüãxũ. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rū ñanagürü nūxũ ga guma

yumécü: —Írúda, rü nuxã ngãxütanügu yachi! —ñanagürü. ⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema togü ga yéma yexmagüxüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tacıü nixí i mexü na naxüxü i ngüxchigaarü ngunexügu? ¿Namexü na naxüxü i mexü rü exna chixexü? ¿Rü namexü na namaxëëxü rü exna yamáxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü yexma nayarüngeaxgümare. ⁵Rü nüma ga Ngechuchu rü nuchametüácüma nüxü nidaugüächi ga yema nüxü íchomaëguächixü. Rü nangechaü yerü tama inaxínüëchaü ga yema duüxügü. Rü guma yatüxü ñanagürü: —iIyanawexächixëë ya cuxmex! —ñanagürü. Rü yexguma ga guma yatü rü nügü inayarüwexächimexëë. Rü yexgumatama rü narümemex. ⁶Natürü yexguma yemaxü nadaugügu ga Parichéugü, rü ínachoxü ga yéma. Rü Erodetanüxümaã inanaxügüe ga na naxçax nadaugüxü ga ñuxáciü tá na Ngechuchuxü yamãxgüxü.

Naxtaacutüwa Ngechuchuçax nangutaquexegü ga muxüma ga duüxügü

⁷Rü Ngechuchu rü norü ngúexügümaã naxtaacutüwa naxü. Rü muxüma ga duüxügü ga Garíreaanecüãx rü nawe narüxí. ⁸Rü yexguma nüxü nacúachigagügu ga guxüma ga yema mexügü ga naxüxü ga Ngechuchu, rü naxçax naxítaquexe ga muxüma ga duüxügü ga Yudéaanecüãx, rü Yerucharéücüãx, rü Iduméãanecüãx, rü Yudáüãrü tocutücüãx rü yema naãne ga Tiru rü Chidáüãrü íãnegü nawa yexmaxücüãx. ⁹Rü yemacax ga

Ngechuchu rü norü ngúexügüxü namu na wüxi ya ngue naxçax namexëëgüxüçax na tama yéma yaxüxtügüãxüçax ga yema muxüma ga duüxügü. ¹⁰Yerü nüma rü nanameëxëë ga muxüma, rü yemacax guxüma ga yema idaaweexü rü naxçax naxí na nüxü yangögügüxüçax. ¹¹Rü yexguma yema ngoxoãxgüxü ga duüxügü nüxü daugügu, rü napexegu nacaxápüxügü rü tagaáciü ñanagürügü: —Cuma nixí ya Tupana Nane quíxü —ñanagürügü. ¹²Natürü nüma ga Ngechuchu rü poraáciü nayaxucüxëgü na tama duüxügümaã nüxü yaxügüexüçax ga nachiga.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexügü na toxnamana namügüãxüçax (Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa ínaxüächi. Rü yéma naxçax naca ga yema ngúexügü ga nüma nanaxwaxexü. Rü naxütagu naxítaquexegü. ¹⁴Rü yematanüwa nayadexechi ga 12 ga norü ngúexügü na namücügüxüchi yíxüçax, rü na yamügüãxüçax ga norü orearü unagüwa. Rü yemagü rü Imugüxügü nanaxüéga. ¹⁵Rü pora nüxna naxã na Tupanaãrü poramaã ínawoxüãxüçax ga ngoxogü. ¹⁶Rü ñaãgü nixí ga naéga ga yema 12 ga norü ngúexügü ga yadexechixü. Rü wüxi nixí ga Chimáü ga Pedrugu naxüéga. ¹⁷Rü togü nixí ga Chaütiágu rü naëneë ga Cuáü. Rü nümagü rü Zebedéu nanegü nixí. Rü Ngechuchu rü Boanéregu nanaxüéga. Rü ngëma nixí i Duruanexü Nanegü —ñaxüchiga. ¹⁸Rü togü nixí ga Aüdré,

rü Piripi, rü Baturumé, rü Mateu, rü Tumachi, rü Chaũtiágu ga Arupéu nane, rü Tadéu, rü Chimáú ga iporaãecüücü. 19Rü to nixí ga Yuda ga Icaríute ga yixcama bexma Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

“Ngechuchu rü ngoxoarü poramaã napuracü” ñanagürügü
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23, 12.10)

20Rü yemawena rü wüxi ga ípatagu naxücu ga Ngechuchu. Rü wenaxãrü naxçax nangutaquexegü ga muxüma ga duũxügü. Rü yemacax woo na nachibüexüçax rü nangechicagü ga nüma rü norü ngúexügü. 21Rü yexguma yemaxü taxínüëgu ga guxema natanüxügü ga Ngechuchu, rü ítayadaugü na tayagaxüçax, yerü nüxü tixugügü rü: —Naxãüãemare —ñatagürügü. 22Rü yexgumarüü ta ga yema ngúexëeruügü ga Moïchéaru mugüwa nguxëëtaegüxü ga Yerucharéüwa ne íxü, rü ñanagürügü: —Ñãa yatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü i Bechebúaru poramaã nixí i ínawoxüãxü i ngoxogü —ñanagürügü. 23Natürü ga Ngechuchu rü naxçax naca ga yema ngúexëeruügü. Rü wüxi ga cuaxruüxü namaã nixu, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxãcü i Chataná i nügütama ínatãxüchixü? 24—Rü ngëxguma chi wüxi i nachüãnecüãx i duũxügü rü nügütanüxüwatama nügü nadaixgu, rü taxuacüma naitai i ngëma nachüãne. 25—Rü ngëxguma chi wüxi ya ípatacüãx nügü itoyegu, rü taxuacüma naitai ya yima ípata. 26—Rü ngëxgumarüü chi ta nixí i Chataná ega nügümaã nanuxgu rü nügü yamaçxgu, rü taxuacü chima naitai i ngëxguma. Rü chi

ngëxma nagux. 27—Rü taxuacüma texé wüxi ya yatü ya poracüpatagu taxücu na nüxna tanapuxüxüçax i norü ngëmaxügü, ega tama tayanãixiragu. Erü ngëmaãcúxica tá nixí i tüxü nanguxüxü na tanapuxüxü i norü ngëmaxügü. 28—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü Tupana tá nüxü nüxü nangechaü i duũxügü i guxüma i norü pecadugü rü guxüma i tacü i chixexü i namaã yadexagüxü. 29—Natürü texé ya chixexü namaã ixugüxe i Tupanaã i Üünexü, rü tagutáma tüxü nüxü nangechaü ya Tupana. Rü guxügutáma chixexüwa tüxü nataç —ñanagürü. 30Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu, yerü yema ngúexëeruügü ga Moïchéaru mugüwa nguxëëtaegüxü rü: “Nangxoãx” ñanagürügü nüxü.

Ngechucharü mama rü naëneëgü rü ítangugü
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31Rü yexgumayane rü ítangugü ga Ngechucharü mama rü naëneëgü. Natürü ípataarü düxétügu tarücho, rü naxçax yéma tangemagü. 32Rü yema duũxügü ga Ngechuchuxü íchomaëguãchixü, rü ñanagürügü nüxü: —Curü mama rü cueneëgü rü cueyaxgü, rü yéa düxétüwa tangëxmagü, rü cuçax tadaugü —ñanagürügü. 33Rü nüma nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Texé tixí ya chaue rü chaueneëgü? —ñanagürü. 34Rü yema nüxü íchomaëguãchixü nidaugüãchi, rü ñanagürü: —Rü daxegü tixí ya chaue rü chaueneëgü. 35—Erü guxáma ya texé ya naxúxe i Tupanaãrü ngúchaü, rü yíxema tixí ya chaueneë rü chaueyax rü chaue —ñanagürü.

**Ore ga cuaxruũ ga wũxi ga
yatũ ga toecũgu ixuxũ**

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Rũ wenaxãrũ inanaxũgũ ga Ngechuchu ga na nangúexêêãxũ ga duũxũgũ ga guma naxtaxaãnacũwa. Rũ muxũma ga duũxũgũ yéma naxçax nangutaquexegũ. Rũ yemaçax dũxwa wũxi ga ngue ga yéma naxtaawa yexmanegu nixũe ga Ngechuchu, rũ gumawa narũto. Rũ yema duũxũgũ rũ naxtaxaãnacũgu narũcho. ²⁻³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ inanaxũgũ ga muxũma ga ore ga cuaxruũwa na nangúexêêãxũ ga duũxũgũ. Rũ norũ nguxêetaewa rũ ñanagũrũ: —iDũcax, iperũxĩnũe i ñãã ore! Wũxi ga yatũ ga toecũ rũ triguarũ towa naxũ. ⁴—Rũ yexguma triguchiremaã nagũaneãgu, rũ ñuxre ga triguchire rũ namagu nayi. Rũ ñnangũgũ ga werigũ, rũ nanawecu. ⁵—Rũ náigũ ga triguchire rũ nutatanũgu nayi ga ngextã ñnachicaxũwa ga waixũmũ. Rũ paxa narũxũgũ ga guma triguchire, yerũ ga waixũmũ rũ tama nayaxcũ. ⁶—Natũrũ yexguma nangunagũgu ga ùaxcũ, rũ ñnagu ga guma trigu rũ narũñexgũ. Rũ nayue, yerũ tama poraãcũ nixãmaxã. ⁷—Rũ náigũ ga triguchire rũ toranecũgu nayi. Rũ yexguma nayaegu ga tora, rũ guma triguxũ ñnawocu, rũ yemaçax tama nixo. ⁸—Natũrũ náigũ ga triguchire rũ mexũ ga waixũmũgu nayi. Rũ meãma nayae, rũ muxũma ga trigu nawa ñnanguxuchi. Rũ nũmaxũreewa rũ 30 pũxũ ñnanguxuchi ga norũ o, rũ náigũwa rũ 60, rũ náigũwa rũ 100 —ñanagũrũ. ⁹Rũ ñuxũchi ñanagũrũ ta:

—Rũ yĩxema ãchĩxêgũxe, irũ nũxũ taxĩnũe i ñãã ore! —ñanagũrũ.

**Ƨacũcax nixĩ ga yema ore
ga cuaxruũgũgu ixuxũ**

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Rũ yemawena ga yexguma nanũxĩcaxgu ga Ngechuchu, rũ yema naxũtagugũxũ wũxigu namaã ga yema 12 ga norũ ngúexũgũ, rũ nũxna nacagũe ga na Ƨacũchiga yĩxũ ga yema ore ga cuaxruũgu ixuxũ. ¹¹⁻¹²Rũ nũma nanangãxũ rũ ñanagũrũ nũxũ: —Tupana rũ pexũ nũxũ nacuaçxêe i ngẽma êxũguxũ i taxuũma i togũ nũxũ cuáxũ na ñuxãcũ ãêxgacũ na yĩxũ i nũmax. Natũrũ ngẽma togũ i tama tatanũxũ ixĩxũcax rũ cuaxruũgu chayaxuãcũma namaã nũxũ chixu i ore na woo nũxũ nadaunũgu rũ ñoma tama nũxũ nadaugũxũrũũ na yĩxũcax, rũ woo nũxũ naxĩnũegu rũ tama nũxũ na nacuaçgũxũcax. Rũ ngẽmaãcũ namaã nũxũ chixu na tama nũxũ naxoexũcax i nacũma i chixexũ rũ tama Tupana nũxũ nũxũ ngechaũxũcax i norũ pecadugũ —ñanagũrũ.

**Ngechuchu rũ meã nanangoxêe ga yema
ore ga cuaxruũ ga toecũchigagu yaxuxũ**

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Rũ Ngechuchu ñanagũrũ nũxũ: —¿Pema rũ ta exna tama nũxũ pecuaçgũ na Ƨacũchiga yĩxũ i ngẽma cuaxruũ i nũxũ chixuxũ? ¿Rũ ñuxũcũrũwa tá nũxũ nacuaçgũ i ngẽma togũ? ¹⁴—Rũ yĩxema toexe, rũ yĩxema tixĩ ya ore i mexũ unagũxe. ¹⁵—Rũ nangẽxma i duũxũgũ i guma triguchire ga namagu yixũnerũũ ixĩgũxũ. Rũ nũmagũ rũ nũxũ naxĩnũe i ore

i mexũ, natürü yixcama marũ nüxũ naxĩnũēguwena, ngēma nangu i Chatana rü nüxna nanapu i ngēma ore i mexũ ga noxri yaxögũxũ. ¹⁶—Rü togü rü ngēma triguchire ga nutatanügu yixũnerüü nixĩgü. Rü ngēmagü nixĩ i nüxũ ñnüēxũ i ore i mexũ, rü taãēācũma nayauxgũxũ. ¹⁷—Natürü ngēma na tama aixcũma nagu naxĩnũēxũ i ngēma ore, rü paxaāchitama nayaxögü. Rü ngēmacax i yixcama ngēxguma ngēma oregagu guxchaxũgü nüxũ üpetügu rü exna duũxũgü naxchi aiegu, rü nüxũ narüxoe i ngēma ore ga noxri yaxögũxũ. ¹⁸⁻¹⁹—Rü togü rü guma triguchire ga toranecügu yixũnerüü nixĩgü. Nümagü rü nüxũ naxĩnüē i ngēma ore i mexũ, natürü ñoma i naãneärü ngēmaxũgüçax naxoegaãēgü rü norü dñeruguama narüxĩnüē, rü nanaxwaxegü i nüxũ na nangēxmaxũ i muxũma i to i norü ngēmaxũgü. Rü guxũma i ngēma rü nüxũ nüxũ inayarüngũmaēxēē i ngēma ore i mexũ rü nüxũ nüxũ narüxoexēē na tama naxügiãxũçax i ngēma mexũ i Tupana nüxũ naxwaxexũ. ²⁰—Rü togü rü guma triguchire ga mexũ ga waixũmügu yixũnerüü nixĩgü. Ngēmagü nixĩ i nüxũ ñnüēxũ i ore i mexũ rü nayauxgũxũ rü meã Tupana naxwaxexũãcũma maxēxũ. Rü nümaxũ rü guma trigu ga 30 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüü nixĩgü. Rü nümaxũ rü guma 60 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüü nixĩgü. Rü nümaxũ rü guma 100 pũxü nawa ñnguxuchixũnerüü nixĩgü —ñanagürü.

Ore ga cuaxruũ ga omügu ixuxũ
(Lc 8.16-18)

²¹Rü yexgumarüü ta ñanagürü nüxũ:
—¿Exna nuã tanange i wüxi i omü na

wüxi i caichãütüügu rü exna wüxi i pechicatüügu na yaxücuchixũçax? Tama ngēmaãcü nixĩ, erü wüxi i omü rü dauxnagu tanaxünagü na ngēma inabaxixũçax. ²²—Rü ngēxgumarüü ta i guxũma i tacü iicxũ, rü yixcũra rü duũxũgü rü tá nüxũ nacuaxgũama. Rü guxũma i ngēma ñuxma duũxũgüçax ēxũgũxü rü tá nangoxoma i yixcũra. ²³—Rü yixema āchixēgũxe, irü nüxũ taxĩnüē i ngēma ore! —ñanagürü. ²⁴Rü yexgumarüü ta ñanagürü nüxũ: —iMeã naga pexĩnüē i ngēma nüxũ pexĩnũēxũ! Rü ngēma pema naga na pexĩnũēxũrũ tá nixĩ i Tupana i pexna naxããxũ i cuax. Rü naétü tá poraãcü pexũ narüngũxēē. ²⁵—Rü pemaã nüxũ chixu, rü texé ya aixcũma naga ñnüxē i ñãã ore i mexũ rü Tupana rü yexeraãcü tá tüxũ nüxũ nacuaxēē. Natürü yixema tama naga ñnüxē i ñãã ore rü Tupana tá tüxna nanayaxu i ngēma íraxũ i cuax i tüxũ ngēxmachiréxũ —ñanagürü.

Ore ga cuaxruũ ga triguchire i rüxũxũgu ixuxũ

²⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü ta:
—Pemaã tá nüxũ chixu i wüxi i ore i cuaxruũ na nüxũ pecuaxũçax na ñuxãcü āēxgacü na yĩxũ ya Tupana. Rü wüxi ya yatü rü waixũmügu nanato ya triguchire. ²⁷—Rü nüma ya yatü rü chütacü nape rü moxũãcü ñnarüda, rü yoxni ya yima triguchire rü narüxü rü niyachigü. Natürü nüma ya yatü rü tama nüxũ nacuax na ñuxãcü na naxüxũ rü na nayaxũ. ²⁸—Rü ngēmaãcü i ngēma waixũmü rü nüēchamatama nanaxüxēē ya yima triguchire. Rü naátügüxira narüxü rü yixcama i

nachacu rü ngẽmawena nachacuwa nanguxũ i norü o. ²⁹—Rü ngẽxguma marü yadauxgu i ngẽma norü o, rü nanabuxu erü marü nawa nangu i norü buxgü —ñanagürü.

Cuaxruũ ga motachachiregu ixuxũ

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixĩ i ãẽxgacü na yĩxũ ya Tupana, rü nanañuxraxũ i nũma ãẽxgacü íyĩxũwa? ¿Rü tacügu tá tanangu? ³¹⁻³²—Rü wüxi ya motachachire ya waixũmũgu itoxũnerüü nixĩ. Rü woo guxũnema ya nanetüchirexũ narüxíramaẽ, natürü ngẽxguma inatoxgu, rü narüxü rü naya ñuxmata guxũma i togü i nanetüxũ nayexera. Rü nachacüü rü nita, rü woo werigü rü natanügu nixüachiãũ —ñanagürü.

Cuaxruũgu ixuxũ ga oremaã nidexa ga Ngechuchu

(Mt 13.34-35)

³³Rü yemaãcü ga Ngechuchu rü muxũma ga nayexgumaãchiraũxũ ga cuaxruũgũmaã nanangüexẽ ga duũxũgü. Natürü yema cuaxruũgü rü tama yema duũxũgüarü cuaxũ nangupetü. ³⁴Rü cuaxruũgu ixuxũxĩcatama nixĩ ga norü nguxẽetae. Rü yixcama ga yexguma nanüxĩçaxgügu, rü norü ngúexũgüçax meãma nanangoxẽẽ ga guxũma.

Ngechuchu rü buanecüxũ rü yuapexũ ínayachaxãchixẽẽ

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Rü yematama ngunexũgu ga marü nachütachaũgu, rü Ngechuchu rü

ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —iNgĩxã rü naxtaxaarü tocutüwa taxĩ! —ñanagürü. ³⁶Rü yexguma duũxũgüna yéma inaxĩãchi. Rü norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nigagü nagu ga guma ngue ga marü nawa nayexmane. Rü yexgumarüü ta ga togü ga duũxũgü rü náigü ga nguegügu ínayaxümicügü. ³⁷Rü yexguma yaxãũyane rü inaxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü yema na nataxüchixũ ga buanecü, rü guma nguegu niyauxcuchichigü ga yuape, rü yemaçax inabaxũgüchaũ. ³⁸Natürü ga Ngechuchu rü guma nguechinüwa wüxi ga cüxeruũgu naca, rü yéma nape. Rü ínanabaixgügu, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽeruũx, ¿exna curü me nixĩ na nuxma ibaxũgüxũ? —ñanagürügü. ³⁹Rü yexguma ínarüda ga Ngechuchu. Rü buanecüna nachogü rü ñanagürü nüxũ ga guma naxtaxa: —Ilyartichiane rü íyachaxãchi! —ñanagürü. Rü ínayachaxãchi ga buanecü rü guxũwama ínachaxanemare. ⁴⁰Rü yemawena ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ ñanagürü: —¿Tüxcüü ngẽmaãcü poraãcü pemüẽ? ¿Ñuxma rü ta exna tama aixcuma peyaxögü? —ñanagürü. ⁴¹Natürü nümagü ga norü ngúexũgü rü poraãcü namüẽ. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Texe exna nixĩ ya daa rü aïxricü ya buanecü rü yuape rü naga naxĩnüexũ? —ñanagürügü.

Yatü ga Gadaracũãx ga ngoxogü nawa yexmagücü

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹Rü naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadaraanewa. ²⁻³Rü yexguma marü nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü yéma naxçax nixũ ga wüxi ga yatü ga

ngoxo nawa yexmaxĩ. Rũ yema yatũ rũ duĩxĕgũchĩfquexewa ne naxũ, yerũ yexma nixĩ ga yanaxauchigũnẽxũxũ. Rũ taxũxũma nanguxũ na tayanáixũ, woo cadenamaã. ⁴Rũ woo muĕxpũxcũna cadenamaã nayanáixparagũ rũ nayanáixchacũgũ, natũrũ nũma rũ guxũguma íraxũgu inancauũgũama, rũ yemaãcũ taxũxũma nanguxũ. ⁵Rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ yuetachiquexetanũgu rũ naxpũxgũgu nanaxauchigũane. Rũ yexma nanacaeanẽ, rũ nutamaã nũgũgu napogũ. ⁶Natũrũ yexguma yaxũgutama Ngechuchuxũ nadaũxgu, rũ naxcax inaãaãchi, rũ napexegu nayacaxápxũ. ⁷Rũ aita naxũãcũma ñanagũrũ nũxũ: —¿Tũxcũũ nuã choxũ cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupanaxũchi Nanex? Rũ Tupanaéagagu cuxũ chacaxũ na tama ngũxũ choxũ quingexẽẽxũ —ñanagũrũ. ⁸Rũ yemaãcũ nidexa ga yema ngoxo yerũ Ngechuchu rũ marũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Ngoxox, ínaxũxũ nawa ya yima yatũ! —ñanagũrũ. ⁹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nũxna naca, rũ ñanagũrũ: —¿Tacũ nixĩ i cuéga? —ñanagũrũ. Rũ nũma ga ngoxo nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Muxũchixũ nixĩ i chauéga, erũ tamu i tomãx —ñanagũrũ. ¹⁰Rũ poraãcũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ na tama ínawoxũãxũcax ga yema naãnẽwa. ¹¹Rũ yema nachicaarũ ngaicamana ga naxpũxpechinũwa rũ nayexmagũ ga muxũma ga cuchigũ ga yẽma chibũxũ. ¹²Rũ yemaãcax ga yema ngoxogũ rũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —iNgẽma cuchitanũwa toxũ namugũ na nagu tachocuxũcax!

—ñanagũrũgũ. ¹³Rũ Ngechuchu rũ: —Ngũ —ñanagũrũ. Rũ yexguma ga yema ngoxogũ rũ guma yatũwa ínachoxũ, rũ yema cuchigũgu nayachocu. Rũ yema cuchigũ ga maneca 2000 ixĩgũxũ rũ inaxũãchi, rũ naxtaacutũarũ maxpũxũwa nayariyuxgũ. Rũ yexma nayi. ¹⁴Rũ yema cuchigũarũ dauruũgũ rũ ñãnẽwa nabuxmũ. Rũ ñãnẽwa rũ yema ñãnẽarũ ngaicamana ipeagũxũ ga duĩxũgũtanũwa nũxũ nayarũxugũgũ ga yema ũpetũxũ. Rũ ga duĩxũgũ rũ ínayadaugũ. ¹⁵Rũ yexguma Ngechuchu íyexmaxũwa nangugũgu, rũ yẽma nũxũ nadaugũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. Rũ yẽma narũto, rũ naxãxchiru, rũ meãma naãẽxũ nacuaã. Rũ poraãcũ naãaixãchiãẽgũ ga duĩxũgũ. ¹⁶Rũ yema cuchigũarũ dauruũgũ ga nũxũ daugũxũ ga tacũ na nũxũ ngupetũxũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ rũ tacũ nũxũ na ngupetũxũ ga yema cuchigũ, rũ yema nixĩ ga togũ ga duĩxũgũmaã nũxũ ixugũxũ ga guxũma ga yema ngupetũxũ. ¹⁷Rũ yexguma yemaãxũ naxĩnũẽgu ga duĩxũgũ, rũ inanaxũgũe ga Ngechuchuxũ na nacaãxũgũxũ ga na ínaxũxũxũcax ga yema naãnẽwa. ¹⁸Rũ yexguma wenaxãrũ nguegu yaxũegu ga Ngechuchu, rũ guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ, rũ nũxũ nacaãxũ na Ngechuchuwe naxũxũcax. ¹⁹Natũrũ ga Ngechuchu rũ tama nanaxwãxe, rũ ñanagũrũ nũxũ: —iCuchiũwa naxũ rũ cutanũxũmaã nũxũ yarũxu i guxũma i ngẽma cuxcax naxũxũ ya Cori ya Tupana, rũ ñuxãcũ nũxũ na cungechaũtũmũũxũ! —ñanagũrũ. ²⁰Rũ

nüma ga guma yatü rü ínixü. Rü inanaxügü ga guxüma ga Decaporíchiuaneua yexmagüne ga íañegüwa nüxü na yaxuxü ga yema Ngechuchu naxçax íxü. Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächiãægü.

**Yáiruxacüchiga rü yema nge ga
Ngechuchuchirugu ingögücüchiga**
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Rü yexguma ngegu nextaxaarü tocutüwa nataegugu ga Ngechuchu, rü muxüma ga duüxügü rü naxçax yéma nangutaquexegü. Rü nüma rü nextaapechinüwa nayexma. ²²Rü yexguma yéma nayexmayane, rü yéma naxütawa nangu ga ngutaquexepataüãrü ãëxgacü ga Yáirugu ãéggacü. Rü yexguma Ngechuchuxü nadauxgu, rü napexegu nanangücuchi. ²³Rü poraãcü nüxü nacaçaxü, rü ñanagürü nüxü: —Chauxacü rü ituraxüchi. Rü chanaxwaxe i ngéma cuxü na ngixü cuyarüingögüxüçax na ngixçax yataanexüçax rü namaxüxüçax —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narixü. Rü muxüma ga duüxügü ínayaxümücügü. Rü yéma nayaxüxtügü. ²⁵Rü yema muxü ga duüxügütanüwa iyexma ga wüxi ga nge ga 12 ga tauncü ídaawecü namaã ga na naxãgüechaxü. ²⁶Rü muxüma ga duturugü ngixü naxüxügü rü poraãcü ngüxü ngixü ningexëëgü. Rü yemaãcü natüçaxma ngixü iguxëë ga guxcü ga ngürü díeru. Natürü tama ngixçax nitaaneéga, rü niyexeraguchigüama ga ngürü ðaawe. ²⁷Rü üpaacü togüçaxwa

Ngechuchuchigaxü íxinü. Rü yemaçax yéma íxü. Rü natanüwa ga yema muxüma ga duüxügü rü Ngechuchuweama ne íxü rü naxchirugu iyangögü. ²⁸Yerü ñaxügu irüxíni: —Ngëxguma chi naxchiruxümare chingögügu, rü chi chauxçax nitaane —ñaxügu irüxíni. ²⁹Rü yexgumatama ínayachaxächi ga ngígü, rü nüxü iyacuaxächi ga ngixínewa ga marü na namexü ga yema na yaðaawexü. ³⁰Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuaxächi ga na nawa ínaxüxüçax ga pora. Rü naxçax nadauegu ga yema muxüma ga duüxügü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texé tixí ya chauxchirugu ingögüxe? —ñanagürü. ³¹Rü norü ngüxügü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Cuma nüxü cudau i ñuxre i duüxügü ngéma cuxü na yaxütügüxü rü ngëxguma rü ta:

“¿Texé ya choxü ingögüxe?” ñacuxü —ñanagürügü. ³²Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nidaugüächiama na tüxü nadauxüçax ga na texé na tíxü ga guxema nüxü ingögüxe. ³³Rü yexguma ga yema nge rü ngürü muümaã yaduruxácüma naxütawa ingu, yerü nüxü icuax ga tacü na ngixü ngupetüxü. Rü napexegu iyacaxápüxü, rü aixcümamaxüchi namaã nüxü iyaxu ga guxüma. ³⁴Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngixü: —Pa Chauxacüx, curüme erü cuyaxö. iRü taãëácüma íixü, erü marü naxüxü i curü ðaawe! —ñanagürü. ³⁵Rü yexguma íyadexayane, yéma nangugü ga ñuxre ga natanüxügü ga guma ngutaquexepataüãrü ãëxgacü rü ñanagürügü nüxü: —Cuxacü rü marü

iyu. ¿Tÿxcüü nüxü cuchixeweecha ya Ngúexëëruü? —ñanagürügü. ³⁶Natürü ga Ngechuchu rü tama nüxü nacuáxchaü ga yema duüxügüarü dexa. Rü yemaçax guma ngutaquexepataüärü äëxgacüxü ñanagürü: —iTáxü i cumuüxü, rü yaxõmare! —ñanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínayagagü ga Pedru rü Chaütiágu rü Cuáü ga Chaütiágueneë. Natürü tama nanaxwaxe na texé ga togue nawe rüxüxü. ³⁸Rü yexguma guma ngutaquexepataüärü äëxgacüpatawa nangugügu, rü Ngechuchu nüxü nadau ga na íyacucuxü rü poraäcü aita naxüeäcüma na naxauxexü ga duüxügü. ³⁹Rü guma ípatagu naxücu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —¿Tÿxcüü ípicuxcu rü ngëmaäcü pexauxe? Ngëma bucü rü tama iyu. Rü ipemare —ñanagürü. ⁴⁰Rü nüxü nacugüecüraxüäma ga duüxügü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñaxtüwa nanamugü ga guxüma. Rü naxçax naca ga yema bucü ngínatü, rü ngië, rü yema namücügü, rü namaä nixücu ga ínayexmaxüwa ga yema bucü. ⁴¹Rü ngïxmexgu nayayauxächi, rü ñanagürü ngïxü: —Tarita cumi —ñanagürü. Rü ngëma ore rü ñaxüchiga nixü: “Inachi, Pa Bucü, ñacharügü cuxü!” ñaxüchiga nixü. ⁴²Rü yexgumatama ga yema bucü ga 12 ga tauncü ngïxü yexmáxcü, rü írúda rü iyaxü. Rü poraäcü nabaixächiäëgü ga duüxügü. ⁴³Natürü ga Ngechuchu rü poraäcü nüxna nanachüxu na taxüemaäma nüxü yaxugüexüçax ga yema ngupetüxü. Rü ñuxüchi nanamu na ngïxü naxüwemügüxüçax ga yema bucü.

Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Rü yéma inaxüächi ga Ngechuchu, rü guma ñane ga Nacharétu ga nawa nayaxünewatama naxü. Rü norü ngüexügü rü nawe narüxü. ²Rü yexguma ngüxchigaarü ngunexüwa nanguxgu rü inanaxügü ga na nangüexëëtaexü ga ngutaquexepataüwa. Rü yema muxüma ga duüxügü ga yéma irüxüñüxü, rü nabaixächiäëgü. Rü nügüna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngextá naxçax nangux i guxüma i ngëma nguxëëtae? ¿Rü ngextá nanayaxu i ngëma cuax? ¿Rü ñuxächi nanaxü i ngëma mexügü i taxügü i naxtüxü? ³—¿Taux exna ñaä yïxü i carpinteru i Ngechuchu, i María ngëne, ya Chaütiágu rü Yuche rü Chimáü rü Yuda naëneë ixücü? ¿Rü taux exna i naëyaxgü rü nuxma tatanügu naxächüügüxü? —ñanagürügü. Rü yemaçax ga yema duüxügü rü tama naga naxüñüechaü. ⁴Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi i Tupanaärü oearü uruü rü guxüwama i duüxügü rü nüxü nangechaügü. Natürü norü ñanewatama rü natanüxügütanüwatama rü napatawatama rü tama aixcüma nüxü nangechaügü —ñanagürü. ⁵Rü yemaçax taxuacüma yéma nanaxü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaärü poramaä naxüxü. Rü noxretama ga duüxügü ga idaaweexüxüçatama ningögü rü naxçax nayataanexëëgü. ⁶Rü nabaixächiäë ga Ngechuchu, yerü yema duüxügü rü tama nüxü nayaxögü.

Ngechuchu rü norü ngüexügüxü nimugü na nüxü yanaxugüexüçax ga Tupanachiga

(Mt 10.5-15)

Rü Ngechuchu rü guma ngaicamagüne ga ñanexäcügügu

nixũgũchigũ, rũ nayangũexẽechigũ ga duũixũgũ. ⁷Rũ naxçax naca ga yema 12 ga norũ ngũexũgũ, rũ inanaxũgũ ga na namuãxũ ga taxrechigũ. Rũ nũxna nanaxã ga pora na ínawoxũãxũçax ga ngoxogũ. ⁸Rũ nũxna naxãga ga na taxuũma íyangegũxũçax ga namawa, rũ bai ga choca rũ bai ga pãu rũ bai ga norũ dẽeru. Rũ nanaxwãxe ga naxnetũxũxĩcatama na íyangegũxũ. ⁹Rũ namaã nũxũ nixu na nacuaixcuxũ ga norũ chapatu. Natürũ tama nanaxwãxe ga taxre ga naxchiru na íyangegũxũ. ¹⁰Rũ ñanagürũ nũxũ: —Rũ ngẽxguma wũxi ya ñãnewa wũxi ya ñgu pechocuxgu, irũ ngẽxma pepegũ ñuxmata pema ñuxgu ngẽma ipexĩãchix nawa ya yima ñãne! ¹¹—Rũ ngẽxguma ngexnerũũne ya ñãnewa tama meã pexũ nayauxgũchaũgu rũ tama pexũ inaxĩnũechaũgu, irũ ípechoxũ i ngẽma! Rũ ngẽxguma ipexĩãchigu, irũ ipenapagũ i perũ üxaxũcutũ na ngẽmawa nũxũ nacuaixgũxũçax na nataxũchixũ tá i norũ poxcu i ngẽxguma naguxgu i naãne! —ñanagürũ. ¹²Rũ yexguma inaxĩãchi ga norũ ngũexũgũ. Rũ duũxũgũmaã nũxũ nixugũe ga na nũxũ naxoexũçax ga nacũma ga chixexũ rũ Tupanaçax na nadaugũxũçax. ¹³Rũ ínanawoxũ ta ga muxũma ga ngoxogũ. Rũ chixũmaã yachagũãcũma nanameẽxẽe ga muxũma ga idaaweexũ.

Nayu ga Cuáũ ga baiũxẽeruũ

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Rũ Ngechuchuchigaxũ naxĩnũ ga ãẽxgacũ ga Erode, yerũ guxũwama duũixũgũ poraãcũ nachiga nidexagũ. Rũ yexguma ga Erode rũ ñanagürũ: —Rũ

ngẽma Ngechuchu nixĩ i Cuáũ i baiũxẽeruũ ixixũ rũ wena namaxũ, rũ ngẽmacax nixĩ i nũxũ nangẽmaxũ i pora na naxũãxũçax i ngẽma taxũ i mexũ i Tupanaãrũ poramaã naxũxũ. ¹⁵Natürũ ga togũ rũ ñanagürũgũ: —Nuxcũmaãcũ ga orearũ uruũ ga Ería nixĩ —ñanagürũgũ. Rũ togũ rũ ñanagürũgũ: —Wũxi i Tupanaãrũ orearũ uruũ i nuxcũmaũgũxũrũ nixĩ —ñanagürũgũ. ¹⁶Natürũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Erode, rũ ñanagürũ: —Rũ ngẽma Ngechuchu nixĩ i Cuáũ ga chorũ churaragũxũ chidayenaxãxẽechirẽxũ, rũ ñuxma rũ wenaxãrũ namaxũ —ñanagürũ. ¹⁷Rũ yema ñanagürũ ga Erode yerũ marũchirex Cuáũxũ niyaxu rũ poxcupataũgu cadenamaã nayachota. Rũ yemaãcũ nanaxũ ngĩgagu ga naxmãx ga Erodía ga naẽneẽ ga Píripimãxchirex ixĩcũ ga ngĩxũ napucũ ga Erode. ¹⁸Yerũ ñpaacũ ga Cuáũ rũ Erodemaã ñanagürũ: —Tama name i cuxmãxũ cuyaxixẽe i cueneẽmãx —ñanagürũ. ¹⁹Rũ yemacax ga Erodía rũ poraãcũ Cuáũchi ixai rũ inaxwãxe ga na yamããxũ, natürũ poraãcũ ngĩxũ naguxcha. ²⁰Yerũ ngĩte ga Erode rũ Cuáũxũ namuũ, yerũ nũxũ nacuaixchirex na wũxi ga yatũ ga mecũ rũ üunecũ na yĩxũ, rũ yemacax nixĩ ga naétũwa nachogũxũ. Rũ yexguma Cuáũãrũ orexũ naxĩnũgu ga Erode, rũ naxoegaãe, natürũ meã nũxũ inarũxĩnũ. ²¹Natürũ wũxi ga ngunexũ nawa nangu na ngĩxũ natauxchaxũ na yamããxũçax ga Cuáũ, ga yexguma Erodearũ taunecũarũ ngunexũwa nanguxgu rũ wũxi ga peta ga taxũ naxũxgu naxçax ga norũ ñatũgumaẽgũxũ ga ãẽxgacũgũ,

rü norü churaragüarü ãëxgacügü rü yema Gariréaanecũãx ga corigü ga taxũgü. ²²Rü yema petawa iyaxücu ga Erodíaxacü, rü yema petatanüxũpexewa íyayüxparachigüxũ. Rü poraãcü norü me iyixí ga Erode rü norü petatanüxũgü. Rü yemaçax ga nüma ga ãëxgacü ga Erode rü ñanagürü ngĩxũ ga yema pacü: —iChoxna naxçax naca i ñacü i cunaxwaxexũ, rü tá cuxna chanaxã! —ñanagürü. ²³Rü aixcümamaxĩchi ngĩmaã inaxuneta, rü ñanagürü: —Ngẽxũrtüxũ i ñacü i choxna naxçax cuçaxũ rü tá cuxna chanaxã, woo ngãxũgu i chorü naãne yixĩgu —ñanagürü. ²⁴Rü nüxna iyaxügachi, rü ngĩena iyaca, rü ngĩgürügü: —¿Ñacü i cunaxwaxexũ na naxçax íchaçaxũ? —Ngĩgürügü. Rü ngĩẽ ngĩxũ ingãxũ, rü ngĩgürügü: —iNaxçax ínaca i Cuáũ ya baiũxẽerüũeru! —ngĩgürügü. ²⁵Rü yexgumatama ga yema pacü rü paxa iyaxücu ga ãëxgacüxütawa rü ngĩgürügü: —Chanaxwaxe i ñuxmatama paxa wüxi ya poratugu choxna cunaxã i Cuáũ ya baiũxẽerüũeru —ngĩgürügü. ²⁶Rü nüma ga ãëxgacü rü poraãcü inayarümaãchi, natürü yema norü petatanüxũpexewa marü ngĩmaã na inaxunetaxüçax, rü tama ngĩxũ nawomüxẽẽchaũ. ²⁷Rü yemaçax ga Erode rü yexgumatama yéma ínapoxcuxũwa nanamu ga wüxi ga churara na naxütawa nangeaxüçax ga Cuáũeru. ²⁸Rü poxcupataũwa naxü ga yema churara, rü Cuáũxũ nidaeru. Rü wüxi ga poratugu ãëxgacüxütawa nanange ga yema naëru. Rü yema pacüna nanaxã. Rü ngĩma rü ngĩena iyaxã. ²⁹Rü yexguma yemaxü nacuáçhigagügu ga norü ngüexügü ga

Cuáũ, rü yéma poxcupataũwa nayayauxgü ga naxüne, rü inayataxgü.

**Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ
ga 5000 ga yatügü**

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Cu 6.1-14)

³⁰Rü yemawena rü yema norü ngüexügü ga yamugüxũ rü Ngechuchumaã nangutaquexegü. Rü namaã nüxũ nixugüe ga guxũma ga yema naxügüxũ rü yema nanguxẽẽtaegüxũ. ³¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iNuã pexí, rü ngĩã, wüxi i nachica i ngextá taxúema íxãpataxũwa taxí, na paxaãchi ngẽxma yarüngüxügüçax! —ñanagürü. Rü yema ñanagürü yerü namu ga duũxügü ga yéma ingugütanücüxũ rü woeguxü ga togü. Rü yemaçax ga Ngechuchu rü norü ngüexügü rü woo na nachibüexüçax rü nangechicagü. ³²Rü yemaçax wüxi ga ngegu nichoũ, rü noxrüwama wüxi ga nachica ga taxúema íxãpataxũwa naxí. ³³Natürü muxũma ga duũxügü nüxũ nadaugü ga yexguma inaxiãchigu, rü nüxũ nacuaxgü ga texégü na yixũ. Rü yemaçax guxüne ga guma ñanegüçüãx ga duũxügü, rü dauxchitagu nibuxmü rü napexegu nayayi. ³⁴Rü yexguma nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga yema muxũma ga duũxügü. Rü nüxũ nangechaütümüügü yerü ñoma carerugü ga ngearü dauuruũãxgüxürüü nixígü. Rü inanaxügü ga na nangüexẽẽaxũ ga muxũma ga norü ore. ³⁵Rü yexguma marü nayáuanegu, rü norü ngüexügü rü naxçax naxí, rü ñanagürügü: —Marü nayáuanexüchi rü ñãã rü wüxi i nachica i taxúema nagu ãpataxü nixí. ³⁶—Rü ngẽmacax name nixí i ícuyamugü i duũxügü na namapechinüwa ipeagüxü i duũxügüxütawa rü ñanexãcügü ga

ngaicamagünewa naxixũcax na ngéma norü ñacax yataxegüxcax —ñanagürügü.

³⁷Natürü ga Ngechuchu rü nanangäxũ, rü ñanagürü nüxũ: —iPematama penaxüwemü! —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxũgü rü ñanagürügü: —¿Exna cunaxwaxe i 200 tachini i dïeru naguxũ i pãucax nüxũ tayataxexũ na ngémamaã tanachibüexëxũcax? —ñanagürügü. ³⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxre i pãu pexũ nangëxma? iRü ípeyadaux! —ñanagürü. Rü yexguma ýadaugüägu, rü ñanagürügü nüxũ: —Toxũ nangëxma i wüximeëxpüx i pãu rü taxre i choxni —ñanagürügü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu na ñuxrechigü nügüxütawa rütogüxcax ga maxëtexewa. ⁴⁰Rü ínarütogü ga 100 ga nümaxütücumüwa rü 50 ga togütücumüwa. ⁴¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema wiximeëxpüx ga pãu rü yema taxre ga choxni. Rü daxügüxũ ga naãnegu nadawenüäcuma Tupanana moxë naxã. Rü inanabücu ga yema pãu, rü norü ngüexũgüna nanana na yema duũxũgüxũ yanüaxũcax. Rü yema taxre ga choxni rü ta guxũma ga yema duũxũgüxũ nüxũ nayanuxëë. ⁴²Rü guxũma nachibüe ñuxmata meãma nüxũ yangu. ⁴³Rü yemawena rü 12 ga pexchigü nanapagüamatama namaã ga yema pãu rü choxni ga ífaxügüxũ. ⁴⁴Rü yema yéma pãügü ngõxgüxũ rü 5000 ga yatügü nixĩ.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mt 14.22-27; Cu 6.16-21)

⁴⁵Rü yemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ íyamugüyane rü wüxi ga nguëgu nayachoüxëë ga norü ngüexũgü na yoxni nextaxaarü tocutüwa

Bechaídawa naxixũcax. ⁴⁶Rü yexguma duũxũgüxũ íyamugüguwena, rü maxpünewa naxü ga Ngechuchu na yéma yayumüxëxũcax. ⁴⁷Rü yexguma marü nachütägu, rü nextaxaarü ngäxütüwa nayexmagü ga norü ngüexũgü. Rü Ngechuchu rü nüxĩcatama dauxchitawa nayaxũächi. ⁴⁸Rü nüxũ nadau na guxchaxüäcuma yaxägüxũ ga norü ngüexũgü, yerü ga buanecü rü nawaama nabuxuchi. Rü yexguma marü yangunechaũgu, rü Ngechuchu rü dexáétügu nawe narüxũ. Natürü ñoma nüxũ naxüpetüchaüxürüü nügü nixixëë. ⁴⁹⁻⁵⁰Rü yexguma norü ngüexũgü nüxũ daugügu ga dexáétügu na yaxüxũ, rü nagu narüxĩnüë ga wüxi ga naxchiximare na yiixũ. Rü yemacax aita naxüe, yerü guxũma nüxũ nadaugü rü poraäcü nabaixächiäëgü. Natürü yexgumatama ga Ngechuchu rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxũ: —iPeporae! Rü chomachirextama chixĩ. iTäxũ i pemuüëxũ! —ñanagürü. ⁵¹⁻⁵²Rü nguëgu nixüe, rü inarüxó ga buanecü. Natürü nümagü ga norü ngüexũgü rü nabaixächiäëgümare yerü woo nüxũ na nadaugüxũ ga yema mexü ga Tupanaärü poramaã naxüxũ ga Ngechuchu ga yexguma yema pãu yamuxëëgu, natürü tama nüxna nacua x-ächie na Tupana Nane na yiixũ yerü nüxũ naguxcha na yaxögüäxũ.

Yenecharétuanewa Ngechuchu

nanameëxëë ga idaaweexü

(Mt 14.34-36)

⁵³Rü yexguma marü yanguügu ga nextaawa, rü Yenecharétuanewa nangugü. Rü yexma naxãnacügu

nanangaxũgü ga naweũ. ⁵⁴Rü yexguma nguewa ínachoũgu, rü yexgumatama ga duũxũgü rü nüxũ nicuaxächitanü ga Ngechuchu na yĩxũ. ⁵⁵Rü yema naãnewa rü guxũne ga ígüwa nabuxmü ga yema duũxũgü. Rü yexguma nüxũ nacuaxgũgu ga ngextá na nayexmaxũ ga Ngechuchu, rü yéma norü caruũgũgu naxçax nanagagü ga ídaaweexũ. ⁵⁶Rü guxũwama ga ngextá íyanguchigũxũwa ga Ngechuchu, ga íãnexãcũgüwa rü íãnegü ga itaxũnewa, rü íãnepechinüwa, rü yexma cayepechinügu naxçax nayamugü ga ídaaweexũ. Rü nüxũ nacaaxũgü na tama nüxna nachúxãxũçax na naxchirupechinügumare yangõgügüxũçax. Rü guxũma ga yema nüxũ ingõgüexũ, rü naxçax nitaanegü.

**Tacü nixí i Tupanapexewa
duũxũgüxũ chixexêxũ**
(Mt 15.1-20)

7 ¹Rü Ngechuchuçax naxí ga Parichégü namaã ga ñuxre ga ngúexêeruũgü ga mugüwa nguxêetaegũxũ ga Yerucharéüwa ne íxũ. ²Rü yexguma ñuxre ga Ngechucharü ngúexũgüxũ nadaugũgu ga tama Yudíugücüma na yanguxêëgũxũ, rü tama Yudíugü yauxmexgũxũrüü na nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ, rü chixri nachiga nidexagü. ³Yerü nümagü ga Parichégü rü guxũma ga togü ga Yudíugü rü nagu naxí ga norü oxigücüma na nayauxmexiraxũ na yemaãcü Tupanapexewa nügü yamexêëgũxũ naxũpa ga na nachibüexũ. ⁴Rü ngëxguma taxepataüwa ne naxíxgu ga nümagü rü tama nachibüe ega tama

ngëmaãcü nügü nayauxmexiragu. Rü nangëxma i muxũma i togü i nuxcümaũxũ i nacümagü. Rü ngëmacax nagu naxí i ngëma nacümagü na Tupanacax nayauxgüãxũ i norü pochiyugü rü basugü rü paneragü rü pechicaxũgü. ⁵Rü yemacax ga yema Parichégü rü ngúexêeruũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —ÍTüxcüũ i curü ngúexũgü i tama nagu naxíxũ i ngëma tórü oxigücüma rü tama toma tayauxmexgũxũrüü nayauxmexgũxũ naxũpa na nachibüexũ? —ñanagürügü. ⁶Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü ya Pegü Naxaixcümaraũgüxe, rü aixcüma pechiga nixí ga yema ore ga nuxcümaãcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía umatüxũ ga ñaxũ:

“Ñaa duũxũgü rü naãxmaãmare choxũ nicuaxxũgü, natürü naãewa rü tama chaugu narüxínüë. ⁷Rü taxuwama name na ngëmaãcü natüçaxma choxũ yacuaxüũgüxũ. Erü guxũma i ngëma norü nguxêetae rü yatügüarü mugümare nixí, rü tama aixcüma chorü mu nixí”,

ñaxũ. ⁸—Rü pema i ñuxma rü aixcüma nüxũ perüxoe i Tupanaãrü mugü na nagu pexíxũçax i ngëma duũxũgücümamare íxíxũ —ñanagürü. ⁹Rü yexgumarüü ta ñanagürü nüxü: —Pema rü penangexrü i Tupanaãrü mugü na pecümagügutama pexíxũçax. ¹⁰—Yerü ga Moíché rü ñanagürü: “iTüxũ nangechaũ ya cunatü rü cue!” ñanagürü. Rü ñanagürü ta:

“Texé ya tūmanatūmaã rü exna tūmaēmaã chixexũ ixugũxe, rü ãẽxgacü tá tūmamaã nanaxuegu na tayuxũcax”, ñanagürü. ¹¹—Natürü pema rü ñaperügügü:

“Marü name ega wüxi ya yatü nanatüxũ rü naẽxũ ñaxgu: ‘Taxucürüwama chorü ngẽmaxũmaã cuxũ charüngũxẽẽ, erü guxũma i chorü ngẽmaxũ rü marü Tupanana chanaxã’, ” ñaxgu. ¹²—Rü ngẽxguma texé ngẽma ñagügu, rü pexcax rü marü namexũ na tama tūmanatüxũ rü tūmaẽxũ tarüngũxẽẽxũ. ¹³—Rü ngẽmaãcü ipeyanaxoxẽẽ i Tupanaãrü mugü, na nagu pexixũcax i pecümagütama i togüwa pexüexẽẽxũ. Rü ngẽxgumarüü ta muxũma i to i pecümagü i ngẽmarüü ixixũgu pexĩ —ñanagürü. ¹⁴Rü yexgumawena duũxũgücax naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: —iMeã choxũ iperüxĩnũẽ, rü nüxũ pecuá i ñaã chorü ore! ¹⁵—Rü taxuũma i tacü i düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücucũ nixĩ i Tupanapexewa tüxũ chixexẽẽxũ. Natürü ngẽma taãẽwa ne üxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i tüxũ chixexẽẽxũ i Tupanapexewa. ¹⁶—Rü ngẽxguma pixächixẽgu, irü nüxũ pexĩnũẽ i ngẽma ore! —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma Ngechuchu duũxũgüna ixügachigu rü ipatagu naxücucgu, rü norü ngüexũgü nüxna nacagü nachiga ga yema nguxẽẽtae. ¹⁸Rü nüma rü ñanagürü nüxũ: —¿Pema rü ta exna tama nüxũ pecuaxéga i ngẽma? ¿Exna tama i nüxũ pecuáxũ na taxuũma i tacü i düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücucũ yĩixũ i Tupanapexewa tüxũ chixexẽẽxũ?

¹⁹—Erü guxũma i ngẽma düxétüwa ne üxũ rü taaxwa ixücucũ, rü tama taãẽwa nangu. Natürü taanüwa naxümare na yixcama taxünewa ínaxüxũxũcax —ñanagürü. Rü yemaãcü nüxũ nixu na guxũma i õna rü namexũ na nangóxũ. ²⁰Rü yexgumarüü ta ñanagürü: —Rü ngẽma duũxũãẽwa ne üxũ, rü ngẽma waxi nixĩ i Tupanapexewa nachixexẽẽxũ. ²¹⁻²²—Erü norü aixepewa i naãẽwa nixĩ i ne naxüxũ i muxũma i chixexũgü. Rü ngẽma nixĩ i chixexũgu na naxĩnüxũ, rü naxüneaãrü ngúchaũwe na naxüxũ, rü na nangíxũ, rü na namãẽtaxũ, rü naĩ i ngemaã na inapexũ, rü togüarü ngẽmaxũ na nüxũ nanguchaũxũ, rü chixexũ na naxüxũ, rü na yadorataxáxũ, rü chixexũ i nacümagügu na naxáũxũ, rü na yaxãũxächiwaxexũ, rü na naxoregütaxáxũ, rü nügü na yacuaxüxũ, rü tama meã naãẽxũ na nacuáxũ. ²³—Rü guxũma i ngẽma chixexũgü rü duũxũãrü aixepewa nixĩ i ne naxüxũ, rü ngẽma nixĩ i Tupanapexewa nachixexẽẽxũ —ñanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachüüãnecüãx ga Ngechuchuaxũ yaxöcühiga
(Mt 15.21-28)

²⁴Rü yemawena rü ñãne ga Tiru nawa yexmaxũ ga naãnewa naxü ga Ngechuchu. Rü yéma wüxi ga ipatawa nangu, natürü tama nanaxwaxe na texé nüxũ cuáxũ ga yéma na nanguxũ. Natürü taxuacüma nügü inicux. ²⁵Rü paxama nüxũ icuáchiga ga wüxi ga nge ga ngĩxãcüwa ngoxo yexmaxcü. Rü yéma ixũ, rü Ngechuchupexegu

iyacaxápxü. ²⁶Rü yema nge rü to ga nachiuãñecüãx ga Chiropeníchiucüãx iyixí. Rü Ngechuchucax iyaxü, rü nüxü ícãaxü na ngíxãcüwa ínataxüchíãxüçax ga yema ngoxo. ²⁷Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü ngíxü: —Name nixí i taxacügüxüxíra tachibüexêê. Erü tama name i taxacügüna tanayaxu i norü òna na airügüna naxãxüçax —ñanagürü. [Rü yema ñanagürü yerü nümagü ga Yudíugü rü nügü nixugüe na Tupanaxãcügüxüchi yixígüxü rü yema togü rü ñoma airügürü na yixígüxü.] ²⁸Natürü ngíma ga yema nge rü inangãxü, rü ngígürügü: —Aixcüma nixí i curü ore, Pa Corix, natürü woo airügü rü ta nanangõx i ngêma ònatüchi i mechatüügu nayixêxü i ngêma ípataarü yoraxacügü —ngígürügü. ²⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngíxü: —Aixcüma name nixí i ngêma nüxü quixuxü. Rü marü name i cutaegu, erü ngêma ngoxo rü marü ínaxüxü ngíwa i cuxacü —ñanagürü. ³⁰Rü yexguma ngípatawa nanguxgu ga yema ngecü, rü yéma ngírü ngürücarewa ngíxü iyanguéü ga ngírü bucü. Natürü marü ngíxna ínaxüxü ga yema ngoxo.

Ngechuchu nanamexêê ga wüxi ga yatü ga ngauchixêcü rü moxücü

³¹Rü Tiruanewa nataegu ga Ngechuchu. Rü Chidáüarü íãnewa naxüpetü, rü ñuxüchi Decaporíchiuaneärü íãnegüwa rü ta naxüpetü rü ñuxmata Gariréaneärü naxtaawa nangu. ³²Rü yéma naxütawa nanagagü ga wüxi ga yatü ga ngauchixêcü rü moxücü, rü nüxna naxçax nacagü ga nüxü na

yangõgüxüçax. ³³Rü yexguma ga Ngechuchu rü noxrüwama duüxügüna nanaga. Rü naxmachixêgu nixuxmex, rü naxbüxágümaã nügü yawaixmexêêácüma norü conügu ningõgü. ³⁴Rü yemawena rü daxü nadawenüácüma yaxna narüngü, rü guma yatüxü ñanagürü: —Epéta —ñanagürü. Rü ngêma rü: “iIngoxna!” ñaxüchiga nixí. ³⁵Rü yexgumatama ningõxnamachixê ga guma ngauchixêcü, rü norü conü rü marü narüme rü meã nidexa. ³⁶Rü Ngechuchu rü duüxügüxü namu na taxúemaãma nüxü yaxugüexüçax. Natürü yexguma yexeraãcü duüxügüna nachúxãgu ga na taxúemaãma nüxü yaxugüexüçax ga nachiga rü yexeraãcü nüxü nixugüeamã. ³⁷Rü poraãcü nañaixãchíãêgü ga duüxügü, rü ñanagürügü: —Meãma nanaxü i guxüma rü woo ngauchixêgüxü rü nayangõxnamachixêgüxêê, rü ngeaxgüxü rü nayadexagüxêê —ñanagürügü.

Ngechuchu rü nanachibüexêê ga 4000 ga duüxügü (Mt 15.32-39)

8 ¹Rü wüxi ga ngunexügu wenaxãrü naxçax naxítaquexe ga muxüma ga duüxügü, rü nüxü nataxuma ga norü ònagü. Rü Ngechuchu rü norü ngüexügüçax naca, rü ñanagürü nüxü: ²—Choxü nangechaütümüügü i ñãã duüxügü, erü marü tomaçxpüx i ngunexü nuã chauxütawa nangêxmagü, rü nüxü nataxuma i norü òna. ³—Rü ngêxguma chi ngêmaãcümare íchayamugügu, rü chi ngürüächí

namagu tá nayaturae, erü nümaxügü rü yaxüwama ne naxí —ñanagürü. ⁴Rü norü ngúexügü rü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —¿Natürü ñuxäcü tá tanachibüexëë i núma i ngextá taxúema íxāpataxüwa? —ñanagürügü. ⁵Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Ñuxre i pāü pexü nangëxma i pemax? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Toxü nangëxma i 7 i pāü —ñanagürügü. ⁶Rü ñuxüchi ga Ngechuchu rü duüxügüxü namu na ñaxtüanewa natogüxüçax. Rü nanade ga yema 7 ga pāü, rü Tupanana moxë naxā. Rü ñuxüchi inanabücu, rü norü ngúexügüna nanana. Rü nümagü rü duüxügüxü nayanu. ⁷Rü nüxü nayexma ta ga ñuxre ga choxnixäcügü. Rü Ngechuchu rü Tupanana moxë naxā, rü ñuxüchi norü ngúexügüxü namu na iyanaüxüçax. ⁸Rü guxüma ga yema duüxügü rü meāma nachibüe ñuxmata meā nüxü yangu. Rü yexguma rü ta 7 ga pexchi nanapagü namaā ga yema íyaxügüxü. ⁹Rü yema duüxügü ga yéma chibüexü rü maneca 4000 nixí. Rü yemawena ga Ngechuchu rü duüxügüxü ínimugü. ¹⁰Rü ñuxüchi wüxi ga nguegu nixüe namaā ga norü ngúexügü, rü Damanútaanewa naxü.

Parichéugü naxçax ínacagü ga wüxi ga cuaxruü ga Tupanaärü poramaā üxü
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Rü Ngechuchuxütawa nangugü ga Parichéugü, rü inanaxügüe ga na namaā yaporagatanücüxü. Rü nüxna nacagüe na nüxü nüxü nadauxëxüçax ga wüxi ga cuaxruü ga Tupanaärü poramaā naxüxü, na yemaäcü nüxü naxügüxüçax,

rü nüxü nacuaxgüxüçax ngoxi aixcüma Tupana Nane yixü. ¹²Rü Ngechuchu rü poraäcü yaxna narüngü, rü ñanagürü: —¿Tüxcüü i ñaā duüxügü naxçax ínacagü i wüxi i cuaxruü i Tupanaärü poramaā üxü? Rü aixcüma pemaā nüxü chixu rü bai i wüxi i cuaxruü tá nüxü chawex —ñanagürü. ¹³Rü yema ñaxguwena, rü nüxna yéma nixü ga yema duüxügü. Rü wenaxärü nguegu nixüe rü naxtaxaarü tocutüwa naxü.

Parichéuarü pāüärü puxëëruüchiga
(Mt 16.5-12)

¹⁴Natürü ga norü ngúexügü rü nüxü inayarüngümaë ga norü òna na íyangegüxü, rü wüxixicatama ga pāü nüxü nayexma ga nguewa. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü nayaxucüxëgü, rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, pexuāë naxçax i Parichéugüarü rü Erodearü pāüärü puxëëruü! —ñanagürü. ¹⁶Rü yema norü ngúexügü rü inanaxügüe na nügümaā ñagüxü: —Ngëma ñanagürü tüxü erü tama tawemü ta ítingegü —ñanagürügü. ¹⁷Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuaxama na yema ñagüxü, rü yemacax ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Tangearü ònaax”, ñaperügügü? ¿Exna ñuxma rü ta tama nüxü pecuaxgüëga rü tama nüxü picuaxächitanü i ngëmachiga? ¿Exna pexçax naxë i ngëma? ¹⁸Pema rü pexäxëtügüchirex, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pedauxü? Rü pexäxmachixëgüchirex, ¿rü ñuxäcü i tama nüxü pexínüëxü? ¿Rü exna tama nüxna pecuaxächie ga yexguma chayamuxëëgu ga yema pāü rü choxni? ¹⁹—Rü yexguma yema 5000 ga

duũxũgũxũ chayanuxgu ga yema wũximẽxpũx ga pãũ, ¿rũ ñuxre ga pexchigũ yĩxũ ga napagũcũ ga yexguma penadexgu ga yema íyaxũgũxũ? —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Rũ 12 ga pexchigũ —ñanagũrũgũ. ²⁰Rũ ñuxũchi ñanagũrũ ta ga Ngechuchu: —Rũ yexguma yema 4000 ga duũxũgũxũ chayanuxgu ga yema 7 ga pãũ, ¿rũ ñuxre ga pexchigũ yĩxũ ga napagũcũ ga yexguma penadexgu ga yema íyaxũgũxũ? —ñanagũrũ. Rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —7 ga pexchigũ —ñanagũrũgũ. ²¹Rũ yexguma rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Rũ ñuxma rũ ta taũtama nũxũ pecuaxgũégaxũ na Parichéugũcũma rũ Erodecũma i chixexũchiga yĩxũ i ngẽma pãũãrũ puxẽẽruũgu pemaã chixuxũ? —ñanagũrũ.

Ngechuchu rũ Bechaídawa nanamexẽẽ ga wũxi ga ngexetũcũ

²²Rũ yemawena rũ Bechaídaarũ ñãnewa nangugũ. Rũ yema Ngechuchuxũtawa nanagagũ ga wũxi ga ngexetũcũ. Rũ nũxũ nacaaxũgũ na nũxũ yangõgũxũcax. ²³Rũ Ngechuchu rũ guma ngexetũcũmẽxẽgu nayayauxãchi, rũ ñãneãrũ yéamaxũra nanaga. Rũ yema naxbũxágũmaã nayawaietũxẽẽ, rũ ñuxũchi naxẽtũgu ningõgũ, rũ nũxna naca ngoxi marũ tacũxũ nadau. ²⁴Rũ yexguma ga guma ngexetũcũ rũ inanaxũgũ ga na yadauchixũ. Rũ ñanagũrũ: —Nũxũ chadau i duũxũgũ i ñoma naĩgũ i ixĩxũnerũũ ixĩgũxũ —ñanagũrũ. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ wenaxãrũ naxẽtũgu

ningõgũ. Rũ nũma ga guma yatũ rũ meãma inadawenũ. Rũ yemaãcũ naxcax nitaane rũ meãma naxcax nangox ga guxũma. ²⁶Rũ yemawena ga Ngechuchu rũ napatawa nanamu. Rũ namaã nũxũ nixu na tama ñãneçax nataeguxũ.

Pedru nanangõxẽẽ na Tupana nũxũ unetacũ ga ãẽxgacũ na yĩxũ ga Ngechuchu
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Rũ yemawena rũ Checharéa ga Piripuanewa yexmane ga ñãnexãcũgũtwa naxũ ga Ngechuchu norũ ngũexũgũmaã. Rũ namawa rũ Ngechuchu rũ norũ ngũexũgũna naca, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Ñuxũ ñagũxũ i duũxũgũ i chauchiga na texé chĩxũ i chomax? —ñanagũrũ. ²⁸Rũ norũ ngũexũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Nangẽxma i duũxũgũ rũ: “Cuãũ ya baiũxẽẽruũ quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ i:

“Ería quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ rũ:

“Wũxi ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ urũũ quixĩ”, ñagũxũ —ñanagũrũgũ. ²⁹Rũ yexguma Ngechuchu rũ nũxna naca rũ ñanagũrũ: —¿Rũ pema i ñuxũ ñapegũgũxũ choxũ na texé chĩxũ? —ñanagũrũ. Rũ Pedru nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana cuxũ unetacũ quixũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ norũ ngũexũgũxũ namu na taxúemaãma nũxũ yaxugũexũcax ga yema ore ga nachiga.

Ngechuchu nanaxunagũ ga norũ yuchiga
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Rũ yemawena rũ Ngechuchu inanaxũgũ ga norũ ngũexũgũmaã nũxũ

na yaxuxũ ga Ƨacũ tá nüxũ na üpetüxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü poraacü ngúxũ tá chinge. Rü choxũ tá naxoxgü i Yudfugüarü äëxgacügü i yaguãxgü, rü paigüarü äëxgacügü, rü ngëma ngúexëeruũgü i Moĩchéarü mugüwa nguxëëtaegüxũ. Rü tá choxũ nimãxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexũgu rü wena táxarü chamaxũ —ñanagürü. ³²Rü yema ore rü meãma namaã nanangoxëë. Natürü yexguma ga Pedru rü nüxĩca noxrüwama Ngechuchuxũ naga, rü inanaxügü ga na naxucuxëãxũ na tama yemaãcü yadeaxũcax. ³³Natürü ga Ngechuchu rü nadauegu, rü norü ngúexũgüxũ nadawenü. Rü Pedruxũ nanga, rü ñanagürü: —iChoxna ixũgachi, Pa Chatanáx! Cuma rü tama Tupana nagu rüxĩnüxũgü curüxĩnü, erü yatügü nagu rüxĩnüxũgumare nixĩ i curüxĩnüxũ —ñanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngúexũgücax rü duũxũgücax naca. Rü ñanagürü nüxũ: —Rü ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, iëcü nüxũ tarüxo i tümaärü ngúchaũ, rü ñoma wüxi i curucha ngĩxũ tayaxuxürüü namaã tapora i guxũma i ngúxũ i chauxcax tingexũ, rü chowe tarüxũ! ³⁵—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaũxë rü tá tayu. Natürü yíxema chaugagu rü ore i mexũgagu yuxe, rü aixcüma tá tamaxũ. ³⁶—¿Rü Ƨacüwa nüxũ namexũ ya yatü ega ngëxguma nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneärü ngëmaxũgü, natürü norü maxũ iyanatauxëëgu? ³⁷—Rü ngëxgumarüü ta, ¿rü ñuxre i díëru iyangu na ngëmamaã naxcax nataxexũ i norü maxũ i wüxi ya yatü? ³⁸—Rü

ngëxguma texé i ñaã duũxũgü i pecaduãxgüxũ i tama yaxögüxüpxewa chauxcax taxãnegu rü naxcax taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxũxũ na chiĩxũ rü tá ta tümacax chaxãne i ngëxguma Chaunatüarü poramaã rü norü orearü ngeruũgü i daxücüãx i üünegüxümaã wenaxärü núma chaxũxgu.

9 ¹Rü yexgumarüü ta ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nuã ngëxmagüxũ rü täütama nayu ñuxmatáta nüxũ nadaux na ñuxacü äëxgacü ya poracü na yĩxũ ya Tupana —ñanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Rü 6 ga ngunexũguwena rü Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa naxü. Rü ínayagagü ga Pedru rü Chaũtiágu rü Cuáüxãcátama. Rü yéma yema ngúexũgüpxewa naxüchicüü ga Ngechuchu. ³Rü niyauracüü ga naxchiru rü nacómüxüchi. Rü nataxuma i yaxuchiruxũ i nüxũ cuáxũ na ngëmaãcü nacómüxëëãxũ. ⁴Rü nüxũ nadaugü ga Ería rü Moĩché ga yéma Ngechuchumaã idexagüxũ. ⁵Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexëëruüx, namexëchi nixĩ na nuã ingëxmagüxũ. Rü tá tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxcax, rü naĩ ya Moĩchécax, rü naĩ ya Eríacax —ñanagürü. ⁶Rü yema na poraacü nabaixächiaëgüxüxãx ga yema ngúexũgü, rü yemacax ga Pedru rü tama nüxũ nacuaax ga na ñuxü ñaxũ. ⁷Rü yexgumatama wüxi ga caixanexü ínarixĩ, rü natanügu nayangãixema. Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ changechaũxüchicüi.

iRü naga pexĩntiê! —ñaxũ. ⁸Rü yexgumatama nügücüwagu ínadaueguãchitanu, rü taxúexũma ga toguexũ nadaugü, rü Ngechuchuxũxícata. ⁹Rü yexguma ínaxígügu nawa ga guma maxpúne, rü Ngechuchu nüxna naxãga ga taxúemaãma na nüxũ yaxugüexũ ga yema yéma nüxũ nadaugüxũ, ñuxmatáta yuwa ínadxgu ga nümax. ¹⁰Rü yemacax ga yema ngúexũgü rü bexma nüxũ nacuxgü ga yema nüxũ nadaugüxũ. Natürü nügüna nacagü ga tacüchiga na yĩxũ ga:

“Yuwa ínadxgu”, ñaxũ. ¹¹Rü ñuxüchi ga yema ngúexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü i ngúexêeruũgü i ore i mugüwa nguxêetaegüxũ rü ñanagürügü:

“Ería tá nixĩ ya nüxĩra cuxũpa núma ücü?” ñanagürügü. ¹²Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma nixĩ i Ería na nüxĩra núma naxũxũ na chauxũpa namexêãxũcax i guxũma. ¿Natürü tüxcüü i ore i ümatüxũwa i ñaxũ:

“Rü Tupana Nane ya duũxũxũ ixícü rü tá ngúxũ ninge, rü duũxũgü rü tá nüxũ naxoe”, ñaxũ? ¹³Natürü i choma rü pemaã nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxũ. Natürü ga duũxũgü rü nümagü nanaxwaxegüxũãcüma poraãcü chixri namaã nachopeti, yexgumarũ ga ore ga ümatüxũwa nüxũ yaxuxũrü —ñanagürü.

Ngechuchu rü nanamexêê ga wüxi ga buxũ ga ngoxo nawa yexmaxũ
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Rü yexguma yema togü ga norü ngúexũgütanüwa nangugügu, rü yéma nüxũ nadaugü ga muxũma ga duũxũgü ga yema ngúexũgüxũ íchomaêguãchixũ.

Rü ñuxre ga ngúexêeruũgü ga Moíchéaru mugüwa nguxêetaegüxũ, rü yéma niporagatanücüü namaã ga yema ngúexũgü. ¹⁵Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaugügu ga yema muxũma ga duũxũgü, rü poraãcü ñabaixãchiãêgü. Rü guxũma naxcax nibuxmü na nüxũ yanamoxêgüxũcax. ¹⁶Rü nüma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Tacü nixĩ i pema namaã naxcax íporagatanücüüxũ? —ñanagürü. ¹⁷Rü wüxi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxũ rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Ngúexêeruũx, nuã cuxcax tüxũ chaga ya chaune, erü tümawa nangëxma i wüxi i ngoxo i tüxũ ngegaxêxũ. ¹⁸—Rü ngextá ítangëxmaxũwa rü ngëxma tüxũ yaxüxgu rü waixũmüãnegu tüxũ naña. Rü tarüchíax, rü tixüxchapüta, rü ngëxma tiyuãchi. Rü marü nüxũ chacaxũ i curü ngúexũgü na tümawa ínataxüchiãxũcax i ngéma ngoxo, natürü tama nüxũ inaxĩnu —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxögüxũ, ññuxgurátata i pemaã chanuxmaxũ rü yaxna pemaã chaxĩnüxũ? iNuã penaga ya yima bucü! —ñanagürü. ²⁰Rü Ngechuchuxũtawana naganagü ga guma bucü. Natürü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu ga yema ngoxo, rü guma bucüxũ naxü ga na yayuãchixêãxũ. Rü yexma ñaxtüanegu nayangu. Rü yexma nidixegugü, rü narüchíax. ²¹Rü Ngechuchu rü guma bucünatüna naca, rü ñanagürü: —¿Rü ñuxgumama nixĩ ga naxcax inaxügüxũ ga yema? —ñanagürü. Rü guma bucünatü

nanangãxũ rü ñanagürü:
 —Nabuxgumamatama. ²²Rü
 muëxpüxcúna i ngëma ngoxo rü
 üxüxetügu rü dexágu nanañaüxũ na
 ngëmaäcü yamaáxüçax. Rü ngëmacax
 ega cumaã nanguxügu na tacü toxçax
 cuxüxũ, irü cuxũ tangechaütümüügü, rü
 toxũ rüngüxëê! —ñanagürü. ²³Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü
 nüxũ: —¿Rü tüxcüü “ega chomaã
 nanguüxgu”, ñacurügü? Erü guxüma
 natauxcha tümacax ya yíxema yaxóxë
 —ñanagürü. ²⁴Rü yexguma ga guma
 bucünatü rü tagaäcü ñatarügü:
 —Chayaxô. iChoxũ rüngüxëê na
 yexeraäcü chayaxôxüçax! —ñatarügü.
²⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxũ dâuxgu
 na muxüma ga duüxügü marü yexma
 ngutaquexexũ, rü nananga ga yema
 ngoxo. Rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngoxo i
 Ngegaxëëruü rü Ngauchixëëruüx,
 ichoma cuxũ chamu na nawa ícuxüxüxũ
 ya daa bucü, rü tagutáma wena nagu
 cuyaxücuxũ! —ñanagürü. ²⁶Rü
 yexguma ga yema ngoxo rü aita naxü,
 rü wenaxärü guma bucüxü niyuächixëê.
 Rü ñuxüchi nawa ínaxüxü, rü ñoma
 nayuxuchixürüü yéma nanatax. Rü
 yemacax ga muxüma ga duüxügü rü
 ñanagürügü: —Marü nayuxuchi nixĩ
 —ñanagürügü. ²⁷Natürü ga Ngechuchu
 rü naxmëxgu nayayauxächi, rü
 ínanadaxëê. Rü nüma ga guma bucü rü
 inachi. ²⁸Rü yemawena ga Ngechuchu
 rü wüxi ga ípatagu nayaxücu namaã ga
 norü ngúexügü. Rü yéma nüxüca nüxna
 nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa
 Corix, ¿tüxcüü i toma rü taxuacüma
 ítanataxüchi i ngëma ngoxo?
 —ñanagürügü. ²⁹Rü Ngechuchu

nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama
 ngëmaäcümare ítanataxüchi i ngëmarüü
 ixixũ i ngoxo. Natürü tanaxwaxe i
 Tupanana tanaxuaxũ na nüma
 ínataxüchiäxüçax. Rü
 ngëmaäcüxicatama nixĩ i ínaxüxüxũ
 —ñanagürü.

**Ngechuchu ru wenaxärü nanaxunagü
 ga norü yuchiga**

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹Rü yéma inaxiächi rü
 Garirëaanewa nachopetü. Natürü ga
 Ngechuchu rü tama nanaxwaxe ga texé
 nüxũ na cuáxü ga na yéma nayexmaxü,
 yerü norü ngúexügüxũ ínangúexëê. Rü
 ñanagürü nüxũ: —Tupana Nane ya
 duüxüxũ ixicü, rü duüxügü tá
 nayayauxgü rü tá nayamaxgü. Natürü
 tomaëxpüx i ngunexüguwena rü táxarü
 namaxũ —ñanagürü. ³²Natürü ga
 nümagü rü tama meã nüxũ nacuauxgü ga
 tacüchiga na yixũ ga yema ore, rü
 namuüê ga nüxna na nacagüexũ.

¿Texé tá tixi ya guxäärü yexera ixixë?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Rü Capernáürü íñewa nangugü.
 Rü yexguma íxwa nayexmagügu, rü
 Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü:
 —¿Rü tacü nixĩ ga pegümaã naxçax
 piporagaetanüxũ ga namawa?
 —ñanagürü. ³⁴Natürü ga nümagü rü
 nangeaxgümare, yerü ga namawa rü
 nachigagu nügiümaã niporagaetanü ga
 texé tíixũ ga natanüwa rüyexeramaëxë.
³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínarüto,
 rü nügüxütawa naxçax naca ga yema 12
 ga norü ngúexügü, rü ñanagürü nüxũ:
 —Rü ngëxguma texé naxwaxegu na

guxãétüwa na taxüxü, rü name nixĩ i noxri rü guxããrũ ñaxtũmaëwa tügü taxüxëë na guxããrũ ngüxëëruü tiixü —ñanagürü. ³⁶Rü yemawena rü norü ngãxütanügu nayachixëë ga wüxi ga buxü. Rü ñuxüchi nachaciüügu yayauxãchiãcũma ñanagürü: ³⁷—Rü texé ya chauégagu meã nayaxúxe i wüxi i buxü i ñaãrũü, rü choxü nixĩ i tayaxuxü. Rü texé ya choxü yaxúxe, rü tama choxüxícata ma tayaxu, natürü yima núma choxü mucü ya Chaunatüxü rü ta nixĩ i tayaxuxü —ñanagürü.

Texé ya tama taxchi aixe rü torü ngüxëëruü tixĩ
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸Rü yexguma ga Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüxëëruüx, nüxü tadau ga wüxi ga yatü ga cuégagu ngoxogü íwoxüxü. Natürü toma nüxna tanachüxu ga yema, yerü tama tatanüxü nixĩ ga nümax —ñanagürü. ³⁹Natürü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Tama name i nüxna na penachüxuxü. Erü texé ya chauégagu naxúxe i wüxi i mexü i Tupanaãrũ poramaã üxü, rü taxucürüwama yixcama chixri chauchiga tidexa. ⁴⁰Erü texé ya tama taxchi aixe, rü tórü ngüxëëruü tixĩ. ⁴¹Rü texé ya woo wüxitama i pochüyuãcu i dexá pexna äxë naxçax na chorü duüxügü pixíxügü, rü aixcũma pemaã nüxü chixu rü tá tüxü nangëxma i tũmaãrũ ãmare —ñanagürü.

Naxãücũma nixĩ na pecadugu inguxü
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴²Rü ñanagürü ta: —Texé ya pecadugu nanguxëëxë i wüxi i ñaã

buxügü i choxü yaxögüxü, rü tũmacax rü narũmemaë chi nixĩ i noxtacũma wüxi ya nuta ya tacü tũmanaxãwa tayangacuchi, rü ngëmaãcü taxtüchiüwa tüxü tayatãe. ⁴³⁻⁴⁴—Rü ngëxguma chi wüxi ya cuxmëx pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixĩ i noxtacũma ícunadae. Erü narũmemaë nixĩ i cuboxmëxãcũma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cuxmëx ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene ya taguma ixoxüne. ⁴⁵⁻⁴⁶—Rü ngëxguma chi wüxi ya cucutü pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixĩ i noxtacũma ícunadae. Erü narũmemaë nixĩ i cubocutiãcũma cunayaxu i curü maxü na tama guxüne ya cucutü ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya ngoxogü nagu poxcuene. ⁴⁷⁻⁴⁸—Rü ngëxguma chi wüxi ya cuxetü pecadugu cuxü nguxëëgu, rü name nixĩ i noxtacũma ícunacaxüchi. Erü narũmemaë nixĩ i wüxitama ya cuxetũmaã Tupana äëxgacü íixüüwa quixücu, na tama guxüne ya cuxetü ya mexünemaã nawa quitaxcuchixüçax ya yima üxü ya taguma ixoxüne ya ngoxogü nagu poxcuene i ngextá õxmigü taguma íyuexüwa. ⁴⁹—Rü aixcũma ñoma õnawa yucüra nagüxürüü tá nixĩ na guxátama guxchaxüwa chopetüxü. ⁵⁰—Name ya yucüra. Natürü ngëxguma chi nangeacagu, ¿rü ñuxãcü tá wenaxãrũ naxããca? ¡Rü meã pegüna pedaugü na ñoma yucüra ya taguma iyarũngeacacürüü na namexüçax i perü maxü! ¡Rü meã pegümaã pemaxë! —ñanagürü.

**Ngechuchu namaã nangúexēētae na tama
namexũ na texé tũmamaḅũ ítáxũ**

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 ¹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ Capernáũârũ ãnewa inaxũãchi. Rũ Yudeaanewa naxũpetũ rũ ñuxmata natũ ga Yudáũârũ tocutũwa nangu. Rũ yéma rũ wenaxãrũ naxçax nangutaquexegũ ga duũxũgũ. Rũ nũma rũ inanaxũgũ ga na nangúexēētaexũ guxũgurũ. ²Rũ ñuxre ga Parichéugũ rũ naxçax naxĩ ga na nũxũ yaxũgũxũçax yerũ chixexũgu nananguxēēgũchaũ. Rũ yemaçax nũxna nacagiẽ, rũ ñanagũrũgũ: —¿Namexũ i cuxçax na wũxi ya yatũ rũ naxmaḅũ ínátáxũ? —ñanagũrũgũ. ³Rũ nũma nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —¿Rũ țacũ yiĩxũ ga Moĩché pexũ muxũ? —ñanagũrũ. ⁴Rũ nũmagũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Moĩché nũxũ nixu ga na tama nachuxuxũ na wũxi ya yatũ rũ ínátámaxũ, ega wũxi i popera i țaxgũpane ngĩxna naxãxgu —ñanagũrũgũ. ⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ yema na taxúegama na pexĩnúẽxũgagu nixĩ ga Moĩché ga tama pexna nachúãxũ ga pexmaḅũ na ípetáxũ. ⁶—Natũrũ noxriarũ úgũgu, rũ Tupana nanaxũ ga yatũxũ rũ ngexũ. ⁷—Rũ ngẽmacax ya yatũ rũ tá nanatũ rũ naẽna nixũgachi na naxmaḅmaã inaxãũxũçax. ⁸—Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma taxre rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ tá nixĩgũ. Rũ marũ tãũtãma taxre nixĩ, erũ wũxi tátama nixĩ. ⁹—Rũ ngẽmacax taxucũrũwa texé nũgũna tayaxĩgachixēẽ i ngẽma taxre i Tupana nũgũna mugũxũ

—ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexguma marũ ípatawa nangugũgu, rũ norũ ngúexũgũ rũ wenaxãrũ nũxna nacagiẽ naxçax ga yema. ¹¹Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Rũ yĩxema tũmamaḅũ ítáxe rũ naĩ i ngemaã ámaxē rũ pecadu taxũ ngĩmaã i ngẽma noxriũcũ i tũmamaḅ. ¹²—Rũ ngẽxgumarũũ ta, ega wũxi i nge ítáxtegu rũ naĩ ya yatũmaã naxãtegu, rũ ngĩma rũ ta pecadu ixĩ —ñanagũrũ.

Ngechuchu rũ meã buxũgũxũ nayaxu

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Rũ yéma Ngechuchuxũtawã tũxũ nagagũ ta ga ñuxre ga buãxtã na tũxũ yangõgũgũxũçax. Natũrũ ga yema norũ ngúexũgũ rũ inanaxũgũgũ ga tũxũ na yangagũxũ ga guxema tũmaxãcũxegixũ Ngechuchuxũtawã gagũxe. ¹⁴Rũ yexguma yemaxũ nadaũxgu ga Ngechuchu, rũ naãẽwa nangũx, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Chanaxwãxe i chauxũtawã naxĩ i buxũgũ. iRũ tãxũ i nũxna penachuxuxũ! Erũ Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa rũ tũmacax nixĩ ya yĩxema ñãã buxũgũrũũ taxũũma i chixexũxũ icuáxe. ¹⁵—Rũ aixũma pemaã nũxũ chixu rũ texé ya tama wũxi i buxũrũũ Tupanaxũ yaxũxe na tũmaãrũ ãẽxgacũ yĩixũçax, rũ tagutãma nagu taxũcu i ngẽma naãne i Tupana ãẽxgacũ íixĩxũwa —ñanagũrũ. ¹⁶Rũ nũma rũ tũxũ naganagũtanũ ga guxema buãxtã, rũ tũmaẽrugũgu naxĩmẽxãcũma ñanagũrũ tũxũ: —iTupana pexũ rĩngũxēẽx! —ñanagũrũ.

Wũxi ga yatũ ga dĩẽruãxũchixũ

Ngechuchumaã nidexã

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Rũ yexguma marũ inaxũãchichaũgu ga Ngechuchu, rũ yéma naxçax niña ga

wüxi ga yatü. Rü napexegu nayacaxápüxü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexēeruü ya mecüx, çtacü tá chaxüxü na chanayaxuxüçax i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁸Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü nüxü: —çTüxcüü, “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxicatama nixi ya mecü ixici, rü nataxuma i to. ¹⁹Cuma rü marü nüxü cucuax i Tupanaärü mugü i ñaxü:

“iTäütäma cumäeta, rü täütäma nai i ngemaä icupe, rü täütäma cungítax, rü täütäma doraxü quixu i togüchiga, rü täütäma quidorataçax, rü tümaga naxinü ya cunatü rü cue!”

ñaxü —ñanagürü. ²⁰Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexēeruüx, rü chorü bucumatama meä chanaxaure i guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü —ñanagürü. ²¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü nangechaüäcüma nüxü nadawenü, rü nanangäxü rü ñanagürü: —Rü wüxixicatama cuxü nataxu. iRü íixü, rü namaä yataxe i guxüma i curü ngëmaxügü, rü ñuxüchi togü i ngearü ngëmaxüäxgüxüna naxä i ngëma curü natanü! Rü ngëmaäcü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxüguxü i nañewa. Rü ngëmawena rü marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²²Natürü nüma ga guma yatü rü nanaxixächiaë ga yexguma nüxü naxinügu ga yema ore. Rü nangechaüäcüma ínixü, yerü namuxüchi ga norü yemaxügü. ²³Rü Ngechuchu rü nüxü nidaugüächi, rü ñanagürü norü ngúexügüxü: —Naguxchaxüchi tá nixi na Tupana

äëxgacü íyüxüwa na yachocuxü i ngëma dïeruäxüchigüxü —ñanagürü. ²⁴Rü nabäixächiaëgü ga norü ngúexügü namaä ga yema ore. Natürü ga Ngechuchu rü wenaxärü namaä nüxü nixu, rü ñanagürü: —Pa Chauxacügüx, ñuxäcü wüxi i guxchaxüchixü nixi na Tupana äëxgacü íyüxüwa na yaxücuxü i wüxi i duüxü. ²⁵—Rü aixcüma pemaä nüxü chixu rü ñoma wüxi i cameyu na taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetüxüärü yexera narüguxchamaë naxçax i wüxi i duüxü i dïeruäxüchixü na yaxücuxü i ngextä Tupana äëxgacü íixüwa —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma yemaxü naxinüëgu ga norü ngúexügü, rü yexeraäcü nabäixächiaëgü. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —çRü texé tá exna tixi ya nayaxúxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷Rü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Yatügü rü taxuacüma nügü namaxëë, natürü Tupanaäxü rü natauxcha i ngëma, erü Tupanaçax rü nataxuma i çtacü i guxchaxü —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma inanaxügü ga Pedru ga na yadexaxü, rü ñanagürü nüxü: —Toma rü marü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxixüçax —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Aixcüma pemaä nüxü chixu rü texé ya chaugagu rü ore i maxëxëëruügügu tümapatana, rü exna tümäëneëgüna, rü exna tümäëyaxgüna, rü exna tümäëna, rü exna tümäanatüna, rü exna tümäxäcügüna, rü exna tümäänegüna ngëma íxüxë, rü tá tanayaxu i tümäärü natanü. Rü aixcüma ñuxma i ñoma i nañewa rü tá tanayaxu

i 100 expūxcūna ya tūmapatagū, rü tūmaēneēgū, rü tūmaēyaxgū, rü tūmaēgū, rü tūmaxācūgū, rü tūmaānegū. Natürü ngēxgumarüü tá ta tanayaxu i ngúxūgū i togū tá tūxū ingexēēgūxū. Natürü yixcamaxūra i daxūgūxū i naānewa rü tá tanayaxu i maxū i taguma gúxū. ³¹—Natürü muxūma i nūmaxū i ñuxma ñoma i naānewa duūxūgū wixpexewa ügüxēēxū, rü daxūgūxū i naānewa rü Tupana tá wixweama nanaxūgūxēē. Rü muxūma i nūmaxū i ñuxma ñoma i naānewa duūxūgū wixweama ügüxēēxū, rü daxūgūxū i naānewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxūgūxēē —ñanagürü.

**Ngechuchu rü wenaxārü nanaxunagū
ga norü yuxchiga**

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Rü Yerucharéüwaama naxī. Rü nūma ga Ngechuchu rü norü ngúexūgūpexegu nixū. Rü nūmagū rü nabaixāchiāēgū, rü yema togū ga duūxūgū ga wixweama āgūxū rü namuē. Rü Ngechuchu rü wenaxārü noxrūwama naxçax naca ga yema 12 ga norü ngúexūgū. Rü inanaxūgū ga namaā nūxū na yaxuxū ga tacū tá nūxū na üpetūxū. ³³Rü ñanagürü nūxū: —Pema nūxū pecuax na marü ingaicaxū na Yerucharéüwa ingugūxū. Rü ngēma rü duūxūgū rü tá chixri chomaā nachopetū. Rü paigüarü āēxgacūgū rü ngúexēēruūgū i ore i mugüwa nguxēētaegūxūna tá choxū naxuaxūgū. Rü nūmagū rü tá chomaā nanaxuegugū na chayuxū, rü tá ngēma Dumacūāxgūna choxū namugū. ³⁴Rü ngēmagū tá nixī i chaugu

idauxcūraūgūxū. Rü tá choxna nacuaixgüē, rü tá choxna nanaçuaixcagū, rü tá choxū nayuxēēgū. Natürü tomaēxpūx i ngunexūguwena táxarū chamaxū —ñanagürü.

**Chaūtiágu rü Cuáü rü wüxi
ga ngūxēēçax ínacagū**

(Mt 20.20-28)

³⁵Rü Ngechuchuçax naxī ga Chaūtiágu rü Cuáü ga Zebedéu nanegū, rü ñanagürügū nūxū: —Pa Ngúexēēruūx, tanaxwaxe i toxçax cunaxū i ngēma ngūxēē i naxçax tá cuxna taçaxū —ñanagürügū. ³⁶Rü nūma rü nūxna naca, rü ñanagürü: —¿Tacū nixī i penaxwaxexū na pexçax chanaxūxū? —ñanagürü. ³⁷Rü ñanagürügū: —Rü ngēxguma āēxgacūxū quingucuchigu, rü tanaxwaxe na wüxie i toma rü curü tügü necüwawa tarüttoxū, rü togue i curü toxwecüwawa —ñanagürügū. ³⁸Rü Ngechuchu nanangāxū, rü ñanagürü nūxū: —Pema rü tama nūxū pecuax na tacüçax ípeçaxū. ¿Rü pexū chi natauxchaxū i na peyaxaxūxū i ngēma axexū i üxchiüxū i choma tá chixaxūxū? ¿Rü namaā chi peporaexū i ngēma ngúxū i tá chingexū? —ñanagürü. ³⁹Rü nūmagū nanangāxūgū rü ñanagürügū: —Ngēmáacü, namaā tá taporae —ñanagürügū. Rü Ngechuchu nanangāxū, rü ñanagürü nūxū: —Aixcūma tá nixī i chauxrüü peyaxaxūxū i ngēma axexū i üxchiüxū rü chauxrüü ngúxū na pingegūxū. ⁴⁰—Natürü ngēma chorü tügü necüwawa rü chorü toxwecüwawa na perütogūxūçax, rü tama choxmexwa nangēxma na pexna chanaxāxū, erü

Chaunatu tá tuxna nanaxã ya yixema tûmacax íyîxê —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma yemaxû naxîñüëgu ga yema togü ga 10 ga ngúexûgü, rü Chaütiágumaã rü Cuáümaã nanuê. ⁴²Natürü Ngechuchu naxcax naca rü ñanagürü nüxû: —Pema nüxû pecuax i togü i nachîüãnegüwa rü nangêxmagü i âêxgacügü i nügü nacuaxgügu na namexû na nuãcü namuãxû i norü duüxûgü. Rü ngêma âêxgacügü i taxûgü rü norü duüxûgiarü yora nügü nixîgüxêê. ⁴³—Natürü tãütáma ngêmaãcü nixî i petanüwa. Erü ngêxguma texé naxwaxegu na guxããrû yexera na tiixû i petanüwa, rü name nixî i noxri rü guxããrû ngüxêëruü na tiixû. ⁴⁴—Rü ngêxguma chi texé i petanüwa naxwaxegu na tûmamücügüeru na tiixû, rü name nixî i noxri rü guxûma i tûmamücügüarü ngüxêëruü na tiixû. ⁴⁵—Rü woo i choma i Tupana Nane na duüxûxû chîixû, rü tama togü choxû rüngüxêëxûcax nixî i núma chaxûxû. Natürü núma chaxû na duüxûgüxû charüngüxêëxûcax rü naxcax ichanaxãxûcax i chorü maxû, na ngêmaãcü chanaxütanüxûcax na norü pecadugüna ínanguxûxûcax i muxûma i duüxûgü —ñanagürü.

Bartiméu ga ngexetücüxû narümexêê ga Ngechuchu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Rü Yericüarü ñãnewa nangugü. Rü Ngechuchuwe narüxî ga norü ngúexûgü rü muxûma ga togü ga duüxûgü. Rü yexguma guma ñãneãrû guxwa nangugüchaügu ga nüxna na ínachoxûxû,

rü yéma namaciüwawa narüto ga wüxi ga ngexetücü ga Bartiméügu ãégacü ga Timéü nane. ⁴⁷Rü yexguma guma ngexetücü nüxû ínügu ga Ngechuchu ga Nacharétucüãx na yîxû ga guma yéma üpetücü, rü inanaxügü ga poraãcü aita na naxûxû, rü: —Pa Ngechuchu ya Dabítanüxûx, icuxû changechaütümüü! —ñanagürü. ⁴⁸Natürü muxûma ga yema duüxûgü rü ínanangaxüchigiüma ga na iyanangeáxûcax. Natürü ga núma rü yexeraãcü aita naxüama, ñaxûmaã: —Pa Dabítanüxûx, icuxû changechaütümüü! —ñaxûmaã. ⁴⁹Rü yexguma ga núma ga Ngechuchu rü inayachiãchi, rü ñanagürü: —iNaxcax peca! —ñanagürü. Rü guma ngexetücücax nacagü, rü ñanagürügü: —iNataãê rü inachi! Rü cuxcax nixî i naçaxû —ñanagürügü. ⁵⁰Rü guma ngexetücü rü yexacü nanaña ga norü gáuxûchiru. Rü inayuxnagü rü Ngechuchucax nixü. ⁵¹Rü Ngechuchu nüxna naca, rü ñanagürü nüxû: —¿Taci nixî i cunaxwaxexû na cuxcax chanaxixû? —ñanagürü. Rü núma ga guma ngexetücü, rü nanangãxû, rü ñanagürü: —Pa Ngúexêëruüx, chanaxwaxe na chidauchixû —ñanagürü. ⁵²Rü yexguma ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxû: —iËcü, íixû! Rü marü cuxcax nitaane erü cuyaxõ —ñanagürü. Rü yexgumatama ga guma ngexetücü rü nidauchi, rü Ngechuchuwe narüxû ga namawa.

Ngechuchu rü Yerucharéügu naxücu
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Cu 12.12-19)

11 ¹Rü marü Yerucharéüãrû ngaicamana nangugü ga Oríbunecüarü Mäxpúneãrû ngaicamana yexmagüne ga ñãnexãcügu ga Bechagué

rü Betániã. Rü yexguma yéma nangugügu, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügü. ²Rü ñanagürü nüxü: —iGua tóru toxmaxtawa ngëxmane ya ñanexäcüwa pexí! Rü ngëxguma nawa pengugügu, rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaruxacü i ngëxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. iRü peyawëxü rü nuã penaga! ³—Rü ngëxguma texé pexna caxgu na tacücax peyawëxüxü i ngëma cowaruxacü, irü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü Cori nanaxwaxe, rü ñuxma tátama nanataeguxëë”, ñapegügü! ⁴Rü yéma naxí. Rü yexma namacüwagu nüxü nayangaugü ga yema cowaruxacü ga wüxi ga ñpataxütagu ngaxüxü. ⁵Rü ñuxre ga duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tacü ípexüe? ¿Rü tüxcüü peyawëxü i ngëma cowaruxacü? —ñanagürügü. ⁶Rü nümagü ga yema ngúexügü, rü yema ore ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxüäcü nanangäxügü. Rü yemacax tama nüxna nanachuxgü. ⁷Rü natagu nanaçhagümü ga naxchirügü. Rü yemaäcü Ngechuchuxütawa nanagagü. Rü nüma ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. ⁸Rü muxüma ga duüxügü rü naxchirumaãtama nanaçhamagü. Rü togü rü naixátügü ga nañewa nadaüxümaã nayaçhamagü. ⁹Rü yema duüxügü ga napexegu ägüxü rü yema togü ga wixweama ägüxü, rü tagaäcü ñanagürügü: —iCuxü tataxëëgü! iRü namexëchi ya yima Tupanaégagu núma ücü! ¹⁰iRü namexëchi ya yima äëxgacü ya núma ngücü yexgumarüü ga nuxcümaücü ga tanatü ga Dabí äëxgacü

ixixgurüü! iRü cuxü tataxëëgü, Pa Tonatü ya Daxügücü! —ñanagürügü.

¹¹Rü Yerucharëügu naxücu ga Ngechuchu, rü tupauca ga taxünecax nixü. Rü meãma guxüwama inanadauaxüne. Rü ñuxüchi yema norü 12 ga ngúexügümaã Betániãärü ñanexax nataegu, yerü marü nayáuane.

Ngechuchu rü orix ga iguera ga ngearü oöxümaã chixexü naxuegu

(Mt 21.18-19)

¹²Rü moxüäcü yexguma Betániãwa inaxíächigu ga Ngechuchu rü nataiwa. ¹³Rü yaxügu nüxü nadau ga wüxi ga orix ga iguera ga äátüxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü naxcax nixü na íyadauäxücax rü ngoxi nayexmax ga norü o. Natürü yexguma naxütawa nanguxgu, rü taxuüma inayangau, rü naátüxüxícatama, yerü tauta norü owa nangu. ¹⁴Rü yexguma rü ñanagürü igueraxü: —iTagutáma texé wena cuxü tamúärü oöx! —ñanagürü. Rü norü ngúexügü rü nüxü naxínüë ga yema.

Ngechuchu ínanawoxü ga yema tupauca ga taxünewa taxegüxü ga duüxügü

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Cu 2.13-22)

¹⁵Rü yexguma Yerucharëüwa nangugügu, rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünegu naxücu. Rü inanaxügü ga na ínawoxüäxü ga yema yéma tacümaã taxegüxü rü naxcax taxegüxü. Rü nanawoegu ga norü mechagü ga yema duüxügü ga yéma díërumaã taxegüxü rü muxtucumaã taxegüxü. ¹⁶Rü nanachuxu ga texé tacü na yéma ngepetüxü tupauca ga taxünemachiawa. ¹⁷Rü inanaxügü ga na nangúexëëtaexü, rü

ñanagürü: —Tupanaãrũ ore i
 ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Chopata rü guxũma i
 nachĩüãneçũãxgüarü
 yumüxëpataũgu tá naxãéga”,

ñanagürü. Natürü pema rü
 ngĩtaaxgüxũpataũ peyaxĩxëë
 —ñanagürü. ¹⁸Natürü yexguma yemaxĩ
 naxĩnũëgu ga paigüarü ãëxgacügü rü
 ngüexëëruũgü ga Moĩchëarü mugüwa
 ngüxëëtaegüxũ, rü inanaxügüë ga
 naxçax na nadaugüxũ ga ñuxãcü
 Ngechuchuxũ na yamaçgüxũ. Yerü nüxũ
 namuũë, yerü guxũma ga duũxũgü rü
 yema norü ngüxëëtaemaã nataãëgü.
¹⁹Natürü yexguma marü nayáuanegu,
 ga Ngechuchu rü norü ngüexügümaã
 nüxna ínixĩ ga guma ñãne.

Narüñexë ga yema iguera ga ngearü oóxũ
 (Mt 21.20-22)

²⁰Rü moxũãcü paçmama rü
 igueraxũtawa nachopetü. Rü yéma nüxũ
 nadaugü ga na nañexëxũ ñuxmata
 naxchúmaçáwa nangu. ²¹Rü yexguma
 ga Pedru rü nüxna nacuãxãchi ga yema
 ñneãcü ngupetüxũ, rü ñanagürü
 Ngechuchuxũ: —Pa Ngüexëëruũx,
 dücax i iguera ga chixexũ namaã
 cuxuegüxũ, rü marü narüñexë
 —ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu
 nanangãxũ, rü ñanagürü: —Inüxũ
 peyaxögü ya Tupana! ²³—Rü aixcüma
 pemaã nüxũ chixu rü ngëxguma chi
 wüxie daa maçpúnexũ tamuxgu na
 yaxügachixüçax rü taxtü i taxũchiüwa
 nügü na yatãexüçax, rü chi pega naxĩnü,
 ega aixcüma peyaxögüãcüma nüxũ
 ngëma ñapegügu. ²⁴—Rü ngëmacax
 pemaã nüxũ chixu rü guxũma i taçü i

naxçax ípeçaxũ i perü yumüxëwa, rü
 name nixĩ na peyaxögüxũ na marü
 penayaxuxũ, rü aixcüma tá penayaxuxũ.

²⁵—Rü ngëxguma peyumüxëgügu,
 natürü nangëxmagu i taçüçax texémaã
 na penuëxũ, irü tüxũ nüxũ pengechaũ!
 na Penatü ya daxügücü rü ta pexũ nüxũ
 nangechaũxüçax i perü pecadugü.

²⁶—Natürü ngëxguma pema tama tüxũ
 nüxũ pengechaũgügu, rü Penatü ya
 daxügücü rü tá ta tãütáma pexũ nüxũ
 nangechaũ —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüe na texëarü oregagu
tupaça ga taxũnewa nangüxëëtaexũ
 (Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Rü yemawena rü Yerucharëüçax
 nawoegu. Rü yexguma Ngechuchu rü
 tupaça ga taxũnegu yaxügüchigüyane,
 rü naxçax naxĩ ga paigüarü ãëxgacügü,
 rü ngüexëëruũgü ga Moĩchëarü mugüwa
 ngüxëëtaegüxũ, rü togü ga ãëxgacügü
 ga yaguãxgü. ²⁸Rü nüxna nacagüe, rü
 ñanagürügü: —¿Texëarü mugagu nixĩ i
 cunaxüxũ i ngëma núma cuxüxü? ¿Rü
 texë cuxũ tamu na cunaxüxüçax i
 ngëma? —ñanagürügü. ²⁹⁻³⁰Rü yexguma
 ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü
 ñanagürü nüxũ: —Choma rü tá ta pexna
 chaca, rü ngëxguma choxũ pengãxũgu i
 ngëma pexna naxçax chaçaxũ, rü choma
 rü tá ta pemaã nüxũ chixu na texë
 choxũ muxũ na chanaxüxüçax i ngëma.
 ¿Rü texë tanamu ga Cuáũ na duũxũgüxũ
 ínabaiũxëëxüçax? ¿Rü Tupana yĩxũ ga
 namücü rü exna duũxũgümare?
 —ñanagürü. ³¹Rü yexguma ga nümagü
 rü inanaxügüë ga nügümaã na
 yaporagatanüçüxũ, rü ñanagürügü:
 —Rü ngëxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügügu, rü núma rü chi ñanagürü tüxü:

“¿Tüxcüü ga tama nüxü peyaxögüxü?” ñanagürü chi tüxü. ³²¿Rü ñuxücürüwa rü:

“Yatügümare núma nanamu”, ñatarügügu tá? Rü yema ñanagürügu yerü duüxügüxü namuê. Yerü guxüma ga duüxügü rü nayaxögü rü aixcüma Tupana nanamu ga Cuáü na nüxü yaxuxüçax ga norü ore. ³³Rü yemaçax Ngechuchuxü nangäxügü, rü ñanagürügu: —Tama nüxü tacuax ga texé núma na namuxü ga Cuáü ga baiüxêëruü —ñanagürügu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Choma rü ta täütáma pemaã nüxü chixu na texé choxü muxü na chanaxüxü i ngëma choxna naxçax peçaxü —ñanagürü.

Cuaxruü ga puracütanüxü ga chixexügügu ixuxü

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Rü Ngechuchu rü inanaxügü ga ore ga cuaxruügügu ixuxümaã na nangüxêëtaexü. Rü ñanagürü nüxü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga norü naãnegu ubanecü ücü. Rü ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga ubaarü yauxtüxüchica, rü wüxi ga dauxütaechica na meã nüxna nadauxüçax ga guxüma. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nüxü nadauxêë. Rü namaã nanamexêë na ngäxügu namaã ngixü yatoyexüçax ga yema ubatanü. Rü ñuxüchi ga yema naãnearü yora rü to ga nachüãnewa naxü. ²—Rü yexguma nawa nanguxgu ga na yadauxü ga yema ubagü, rü guma

yatü rü yéma puracütanüxügüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duüxüxü na naxçax íyaçaxüçax ga yema ubagü ga nüxna üxü. ³—Natürü yema puracütanüxügü rü nayayauxgü, rü nanaçuaixgü ga guma yatüarü duüxü. Rü taxuüma ga ubagü nüxna naxägü, rü yemaäcü ínayamugü. ⁴—Rü yexguma ga guma yatü rü to ga norü duüxüxü yéma namu. Natürü ga guma rü nayamaçerugü, rü namaã naguxchigagü. ⁵—Rü yexguma rü to ga norü duüxüxü yéma namu. Natürü nayamaçgü. Rü yemawena, rü yéma nanamugü ga muxüma ga togü ga norü duüxügü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü nayaçuaixgü ga ñuxre, rü togü rü nanadai. ⁶—Rü yexguma rü nüxü ínayaxü ga nanexüchi ga poraäcü nüxü nangechaücü. Rü düxwa guma nanexü yéma namu, yerü núma nagu naxínügu rü chi nanega naxínüë ga yema puracütanüxügü. ⁷—Natürü yexguma guma cori nanexü nadaugügu ga yema puracütanüxügü, rü nügümaã ñanagürügu:

“Ngëmaärü tá nixí i ñaã naãne i yixcama. ¡Rü ngíxã tayamaçgü na tóxrü na yíxüçax!” ñanagürügu. ⁸—Rü yemaäcü nayayauxgü, rü nayamaçgü. Rü yema ubanecüpechinüwa nayataçgü ga naxüne. ⁹—Rü ñuxma rü pexna chaca, çpexçax rü çacü tá naxü ya yima ubanecüarü yora namaã i ngëma puracütanüxügü i chixexügü? Rü dücax, rü ngëma tá naxü, rü tá nanadai i ngëma puracütanüxügü, rü togüna tá nanaxã i ngëma ubanecü. ¹⁰—¿Taguma exna nawa pengüé i Tupanaärü ore i ümatüxü? Erü ngëmawa rü ñanagürü:

“Rü yima nuta ya mecü ya tãrũ üruũgũ nüxũ oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixĩ ya Tupana nüxira yaxücuchicü na namaã inaxügüãxũçax ya ipata. ¹¹Rü tórü Cori ya Tupana nixĩ ga naxücü ga yema, rü ñuxma rü namexêchi i taxçax”,

ñanagürü i ngêma ore. ¹²Rü yexguma ga yema paigiarü ãëxgacügü, rü ngüxêëruũgü ga Moĩchéarü mugüwa ngüxêëtaegüxü, rü togü ga ãëxgacügü ga yaguãxgü, rü Ngechuchuxü niyauxgüchaũ. Yerü nüxũ nacuaxgü ga nachiga na yĩxü ga yema ore ga cuaxruũgü yaxuxü. Natürü duũxügüxü namuũë rü yemaçax taxuũma namaã naxüe. Rü nüxna yéma ínixĩmare.

Ãëxgacüaxü díerumaã naxütanüxüchiga
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duũxügü ga Parichéugü rü Erodetanüxügü na nüxna yacagüexũçax, rü ngoxi taçü rü chixexü ga dexamaã nüxü nangãxü na yemaãcü ãëxgacügüxütawa na íyaxuaxügüãxũçax. ¹⁴Rü nümagü rü naxütawa naxĩ, rü ñanagürügü nüxü: —Pa Ngüxêëruũx, nüxü tacuax rü aixcüma nixĩ i ngêma nüxü quixuxü i ore. Rü tama duũxügügamare cuxĩnũ, erü tama norü düxétüxünegu cudawenü, natürü nacüma nixĩ i cungugüxü. Rü aixcüma cunangüxêë i duũxügü na Tupana nawwaxexüãcüma namaxêxũçax. iTomaã nüxü ixu! Rü ngêma díëru ya ãëxgacü ya tacü ya Dumacüãx totanüwa ngĩxü yaxuachücü ¿rü namexü yĩxü na nüxna ngĩxü taxãxü, rü exna tama?

—ñanagürügü. ¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuaxama ga na chixexügu namaã naxĩnũëxü ga yema duũxügü woo meã namaã na yanadexagüxü. Rü yemaçax ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü chixexügu choxü penguxêëchaũxü? iNuã ngĩxü pingé i wüxitachinü i díëru na ngĩxü chadauxũçax! —ñanagürü. ¹⁶Rü yéma naxütawa ngĩxü nangegü ga wüxitachinü ga díëru. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Texêchicünaxã rü texééga nixĩ i ngĩgu üxü? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —Dumacüãx ya ãëxgacü ya tacüchicünaxã nixĩ —ñanagürügü. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iÃëxgacüna ngĩxü pexã i ngêma ãëxgacüarü ixĩcü, rü Tupanana ngĩxü pexã i ngêma Tupanaarü ixĩcü! —ñanagürü. Rü yexguma yema orexü naxĩnũëgu, rü namaã nañaxãchiãëgü.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena namaxê i duũxügü
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Rü yemawena rü Ngechuchuxütawa ínayadaugü ga ñuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü nixĩ i nüxü yaxugüexü na tagutãma wena namaxêxü i yuexü. Rü yemaçax Ngechuchuna nayacagüe, rü ñanagürügü: ¹⁹—Pa Ngüxêëruũx, Moĩchéarü mugüwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma wüxi ya yatü nammax ngexacüyane nayuxgu, rü name nixĩ i naëneëtama ngĩmaã naxãmax i ngêma yutecü i naxũmax, na ngêmaãcü naxãxãcücũçax ya naëneë ga marü yucü”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁰—Dücax, nayexma ga 7 ga nüğüeneēgü. Rü naxāmaḡ ga guma yacü, natürü tauta naxāxācüyane nayu. ²¹⁻²²—Rü yexguma ga naī ga naēneē nüxī ngīmaā naxāmaḡ ga yema ngecü, natürü guma rü ta nayu rü nangexacü. Rü yexguma ga guma norü tomaēxpüx ga naēneē nüxī ngīmaā naxāmaḡ, natür ü yexgumarüütama nüxü nangupetü. Rü yemaācü, gucüma ga guma 7 ga nüğüeneē rü ngīmaā naxāmaḡ ga yema nge. Rü gucüma nayue tauta naxāxācüyane. Rü düxwa ngīma rü ta iyu ga yema nge. ²³—Rü dücax, ngēxguma yuexü wena maxēgu, ¿rü ngexcürüücü naxmaḡ tá iyixī i ngēma nge? Yerü gucüma ga guma 7 ga nüğüeneēgü ngīmaā naxāmaḡ —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangāxü, rü ñanagürü nüxü: —Pema rü ípetüe erü tama nüxü pecuax i Tupanaärü ore i ümatüxü, rü tama nüxü pecuax i ñuxäcü na naporaxü ya Tupana. ²⁵—Rü ngēxguma yuexü wena maxēgu, rü taxúetama tixāmaḡgü rü exna tixātegü. Erü daxücüāx i Tupanaärü orearü ngerüügürüü tá tixīgü i ngēxguma. ²⁶—Pema choxna peca i yuexüärü dagüchiga. ¿Natürü tama exna nawa pengúe i Tupanaärü ore ga Moíché ümatüxü ga naixäcü ga íyiauxratanünehigaxü íyaxuxüwa? Erü yema orewa rü Moíchéxü ñanagürü ga Tupana:

“Choma nixī i Abráüärü Tupana, rü Ichaáarü Tupana, rü Acobuarü Tupana”, ñanagürü. ²⁷—Rü ngēma orewa nüxü tacuax rü Tupana rü maxēxüärü Tupana

nixī rü tama yuexüärü nixī, erü napexewa rü taxúema tayu. Rü ngēmaācü i pema rü poraäcü ípetüe —ñanagürü.

Ngēma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü
(Mt 22.34-40)

²⁸Rü wüxi ga ngúexēerüü ga Moíchéarü mugüwa nguxēetaexü, rü nüxü naxinü ga yema togü ga namücügü ga Ngechuchumaā na íyaporagatanücüüxü. Rü nüma rü nüxü nicuaxāchi ga meāma na nangāxüāxü. Rü yemaḡax Ngechuchucaḡ nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexēerüüx, ¿ngēxürüüxü i Tupanaärü mu nixī i guxü i norü mugüarü yexera ixixü? —ñanagürü. ²⁹Rü Ngechuchu nanangāxü, rü ñanagürü: —Ngēma Tupanaärü mu i guxü i norü mugüarü yexera ixixü, rü ñaā nixī, ñanagürü:

“Íperüxínüē, Pa Iraéanecüāxgü! Rü nüma ya Cori ya tóru Tupana, rü yixicatama nixī ya tóru Cori. ³⁰iRü nüxü nangechaü ya Cori ya curü Tupana guxüne ya curü maxünemaā, rü guxü i cuāēmaā, rü guxü i nagu curüxínüxümaā, rü guxü i curü poramaā!”

ñanagürü. ³¹—Rü ngēma norü taxre i Tupanaärü mu, rü ñanagürü:

“iRü nüxü nangechaü i cumücü na cügü cungechaüxürüü!”

ñanagürü. Rü nataxuma i to i Tupanaärü mu i ngēmagüarü yexera ixixü —ñanagürü. ³²Rü yexguma ga yema ngúexēerüü ga mugüwa nguxēetaexü, rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Marü name, Pa

Ngúexēēruūx, erü aixcüma nixí i ngēma nūxū quixuxū na wūxixicatama na yīxū ya Tupana, rü nataxuma ya naí. ³³—Rü ngēma Tupanaxū na ingechaūxū guxūne ya tóru maxūnemaā, rü guxū i nagu rūxīnūxūmaā, rü guxū i tóru poramaā, rü nūxū na ingechaūxū i tamücü i yigü na ingechaūxūruū, rü ngēma nixí i guxūma i naxūnagü i Tupanaçax nađaixū i tupaucaarü artaruwa ínagugūxūārü yexera ixūxū —ñanagürü. ³⁴Rü yexguma Ngechuchu nūxū ðaxgu ga mexūgu na naxīnūācüma na nangāxūāxū ga yema ngúexēēruū ga mugüwa nguxēētaexū, rü ñanagürü nūxū: —Marü tama taxū cuxū nataxu na cunayaxuxū ya Tupana na curü āēxgacü yīxūçax —ñanagürü. Rü yemawena rü marü taxuūma nügü naporaxēē na nüxna yacachigūxūçax.

¿Texé nane nixí ya Cristu?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Rü yexguma tupauca ga taxūnewa ínagúexēētaeyane ga Ngechuchu, rü duūxūgüna naca, rü ñanagürü: —¿Tūxcüü nixí i ngēma ngúexēēruūgü i mugüwa nguxēētaegūxū i ñagūxū:

“Yima Cristu ya Tupana nūxū unetacü rü nuxcümaücü ga āēxgacü ga Dabítaa nixí”, ñagūxū? ³⁶—¿Rü ñuxácü i ngēmaācü yadexagūxū? Yerü nümatama ga Dabí, rü yexguma Tupanaāē i Üünexū naāēwa ideaxgu rü ñanagürü:

“Cori ya Tupana rü chorü Corixū ñanagürü: ‘iNuā chorü tūgūnecüwawa rüto ñuxmatáta nūxū charüporamaē i curü uwanügü na cuga naxīnūēxūçax!’”

ñanagürü ga yema orewa. ³⁷—¿Natürü ñuxücürüwa i Dabítaa yīxū ya Cristu,

ega nümatama ga Dabí, rü norü Corimaā naxuāgu? —ñanagürü. Rü yema muxūma ga duūxūgü ga yéma yexmagūxū, rü taāēācüma Ngechuchuaaxū inarūxīnūē.

Ngechuchu rü nūxū nixu na tama yamearü maxūāxgūxū ga yema ngúexēēruūgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegūxū

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54, 20.45-47)

³⁸Ngechuchu rü norü nguxēētaewa rü ñanagürü: —iPexuāēgü naxçax i ngēma ngúexēēruūgü i Moichéarü mugüwa nguxēētaegūxū! Erü nümagü rü norü me nixí i mexū i naxchirumaā na naxīāneāxū. Rü nanaxwaxegü na cayewa duūxūgü meā nūxū na rümoxēgūxū. ³⁹—Rü ngutaquexepataūgüwa rü norü me nixí i āēxgacügümaçwexewa na natogūxū. Rü ōnagü i taxūwa rü ngēma ōnaarü yoraxūtawa ügūxū i nachicacax nadaugü. ⁴⁰—Natürü tixna nanapuxū ya tūmapatagü ya yíxema yutegūxe. Rü ñuxūchi nanamaçxēē i norü yumūxēgü na ngēmagu nügü yacūxgūxūçax rü duūxūgü nagu rūxīnūēxūçax na aixcüma mexūgü na yixīgūxū. Natürü nümagü tá nixí i yexeraācü napoxcuxū —ñanagürü.

Yutecü ga ngearü dīeruāxcü ga Tupanaçax dīeru ngixū ixācü

(Lc 21.1-4)

⁴¹Wūxicana ga Ngechuchu rü tupauca ga taxūnearü dīeruchiūārü toxmaçtawana narüto. Rü yéma inadawenü ga ñuxácü duūxūgü yexma ngixū na yanaxücuchigūxū ga norü dīerugü. Rü muxūma ga duūxūgü ga idīeruāxgūxūchixū rü yexma ngixū

nayarünucuchi ga mux̃chicüi ga norü diëru. ⁴²Rü ngürü yéma ingu ga wüxi ga yutecü ga ngearü diëruãxcü. Rü ngíma rü wüxi ga yema diëruchiügu ngix̃ü iyarüxücuchi ga taxretachinü ga diëruxacüi ga ítanücü. ⁴³Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügüçax naca, rü ñanagürü nüx̃ü: —Aixcüma pemaã nüx̃ü chixu rü ñaa ngecü i yutecü i ngearü diëruãxcü, rü gux̃ü i ngéma togü i diëruchiügu diëru ngix̃ü ixücuchigüx̃üãrü yexera ngix̃ü ixã. ⁴⁴Erü gux̃üma i togü rü ngix̃ü inaxãgü i ngéma nüx̃ü íyaxügücü. Natürü ngíma ngix̃ü natauxyane ngix̃ü ixã i guxcüma i ngix̃ü ngëxmaçcü i ngürü ñatanü —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga taxünegu tá na napogüexü
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa ínaxüxügu ga Ngechuchu, rü wüxi ga norü ngüexügü rü ñanagürü nüx̃ü: —Pa Ngüexëeruüx idüçax ñuxácü nimexëchi ya daa tupauca ya itaxüne rü naxtapüxaru nutagü! —ñanagürü. ²Natürü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Pema nüx̃ü pedaugü ya guxünema ya yima tupauca ya taxüneãrü ípatagü. Natürü pemaã nüx̃ü chixu rü aixcüma guxünema ya daa ípatagü rü tá nagu napogüe. Rü norü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxtira, rü bai tá ya wüxi —ñanagürü.

Çuaxruügü i tá nüx̃ü idauxü naxüpa na nagúxü i naãne
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24, 17.22-24)

³⁻⁴Rü yemawena rü Orfbuneciãrü Mäxpüne ga tupauca ga taxüneãrü

toxmãxtawa yexmanewa naxí. Rü yéma narüto ga Ngechuchu. Rü Pedru rü Chaütiãgu rü Cuãü rü Aüdré rü naxütawa naxí na noxrüwama nüxna nacagüexüçax. Rü ñanagürügü: —Tanaxwãxe i tomaã nüx̃ü quixu na ñuxgu tá nangupetüx̃ü i ngéma nüx̃ü quixuxü. ¿Rü tacü tá nixí i norü çuaxruü i nawa nüx̃ü tacuáxü na nangupetüchaüxü i ngéma? —ñanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü nüx̃ü: —iPexuãëgü na taxüema pexü womüxëexüçax! ⁶—Erü muxüchixü i duüxügü tá ínangugü, rü chaugu tá nügü nicüxgü, rü ñanagürügü tá:

“Choma nixí i Cristu”, ñanagürügü tá. Rü muxüchixü i duüxügüxü tá nawomüxë. ⁷—Rü ngëxguma nüx̃ü pexinüëgu na nügü naçaixü i nachiüãnegü i ngaicamagüxü rü togü i nachiüãnegü i yaxügügüxü, irü táütáma ngëmacax pebaixãchiãëgü! Erü woetama ngëmaãcü tá nangupetü. Natürü táütáma naãneãrü gux nixí i ngéma. ⁸—Erü wüxi i nachiüãne rü to i nachiüãnemaã tá nügü nadai. Rü wüxi ya ãëxgacüãrü çuraragü rü to i ãëxgacüãrü çuraragümaã tá nügü nadai. Rü muxüma i nachicawa rü tá naxiãxãchiane. Rü tá taiya nangüx. Natürü guxüma i ngéma rü norü ügümare nixí i ngéma ngüxü i tá ngupetüx̃ü. ⁹—iRü meã pegüna pedaugü! Erü ãëxgacügüpexewa tá pexü nagagü, rü ngutaquexepataügügu tá pexü niçuaixgü. Rü nachiüãnegüãrü ãëxgacügüpexewa tá pexü nagagü naxçax na chorü duüxügü na pixigüxü. Natürü ngëmaãcü tá pexü natauxcha na

ngēma ãëxgacügümaã nüxü pixuxü i chauchiga. ¹⁰—Natürü naxüpa na nagúxü i naãne rü tanaxwaxe i Tupanaãrü ore i maxëxëëruü rü guxü i nachüãnewa na naxunagüxü.

¹¹—Natürü ngëxguma ãëxgacügüpexewa pexü nagagügu, irü täütáma pexoegaãëgü naxçax na ÷acümaã tá penangãxüxü! iRü namaã nüxü pixu i ngēma ore i ngëxgumatama Tupana pexna äxü na nüxü pixuxüçax! Erü täütáma pema nixí na pidexagüxü, natürü Tupanaãe i Üünexü tá nixí i pewa idexaxü. ¹²—Rü nügüeneëgüwa tátama rü ãëxgacügüxütawa nügü ñnayaxuaxügü na ngēmaãcü tüxü naðaixüçax. Rü ngëxgumarüü tá ta i papagü rü mamagü rü tá naxácügüxü ñnayaxuaxügü. Rü nümagü i naxácügü rü tá nanatügümaã rü naëgümaã nanuë, rü tá tüxü ñnayaxuaxügü na ãëxgacügü tüxü naðaixüçax. ¹³—Rü guxü i naãnewa rü duüxügü tá pexchi naxaie naxçax na chorü duüxügü pixígüxü. Natürü yíxema naëtüwa meã Tupanaãxü yaxõomáxë, rü yíxema tá tixí ya aixcüma nayaxúxe i maxü i taguma gúxü. ¹⁴—Rü ngëxguma nüxü pedaxxgu i ngēma ãüãchixü rü ãücumaxüchixü i chixexëëruü i ngextá tama ñnaxwaxexüwa na nangëxmaxü, rü ngëxguma ya yíxema Yudéanewa ngëxmagüxe, rü tanaxwaxe i maçpúneãnewa tabuxmü. Rü texé ya yíxema nüxü daumatüxe, irü name nixí i meã nagu tarüxínü i ngēma! ¹⁵—Rü ngēma ngunexügu texé tûmapataxtüwa ngëxmagu, rü tama name i tûmapatagu tayangaxi na ÷acü i tûmaãrü ngëmaxü tayayaxuxüçax. ¹⁶—Rü texé ya

tûmaãnewa ngëxmaxë rü tama name i tûmapataçax tataegu na tûmachirügü tayayaxuxüçax. ¹⁷—Rü ngēma ngunexügügu, rü wüxi i ngechaü tá nixí i tûmaçax ya yíxema ngexegü ya itacharaügüxe rü yíxema maixácügüxe. ¹⁸—iRü Tupanana naxçax peca i perü yumüxëwa na tama gáuane ixüyane pexü na nangupetüxüçax i ngēma chixexü! ¹⁹—Erü ngēma ngunexügügu rü poraãcü tá nangëxma i ngúxü ga noxri Tupana naãne ixügügumama taguma yexmaxü, rü ngëmawena rü tagutáma nangëxma. ²⁰—Rü ngëxguma Tupana tama nanoxrexëëgu i ngēma ngunexügü, rü taxúetáma tamaxü. Natürü Tupana rü marü nananoxrexëë i ngēma ngunexügü erü tüxü nangechaü ya yíxema noxrüxü tüxü yadexechixe. ²¹—Rü ngëxguma texé pexü ñagügu:

“Düçax, daa nixí ya Cristu”, ñagügu, rü exna:

“Gua nixí ya Cristu”, ñagügu, irü täxü i nüxü peyaxõgüxü! ²²—Erü Cristügüneta rü Tupanaãrü orearü uruügüneta tá ñnangugü. Rü tá nanaxügü i muxüma i çaxrüügü i taxügü. Rü ngēmaãcü, ega nüxü natauxçagu, rü tá tüxü nawomüxëëgü woo ya yíxema duüxëgü ya Tupanatama tüxü idexechixe. ²³—iPexuãëgü! Erü guxüma i ngēma tá ngupetüxü, rü marü naxüpa pemaã nüxü chixu.

Ñuxãcü tá nixí i ngëxguma nataegugu ya Tupana Nane ya duüxüxü ixícü
(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

²⁴—Natürü marü nangupetügu i ngēma ngúxügü, rü ngēma ngunexügügu rü tá nixo ya üaxcü rü

tãtútama inabaxi ya tauemacü. ²⁵—Rü woramacurigü rü êxtagü rü tá narüyi. Rü guxũma i daxũwa ngêxmaxũ rü tá naxĩãxãchitanü rü nachicana tá naxĩãxãchitanü. ²⁶—Rü ngêxguma i duũxũgü rü tá nüxũ nadaugü ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü na caixanexũgu ñnaxĩxũ i guxũma i norü poramaã rü norü ngóonexũmaã. ²⁷—Rü tá nanamu i norü orearü ngeruũgü i daxũcũãx na tüxũ nanutaqexexũcax ya yĩxema Tupana tüxũ idexechixe ya guxũwama ngêxmagũxe ñuxmatáta naãne íyacuáxũwa nangu. ²⁸—iIperüxĩnũe i ñãã nguxêetae i orix i iguerachiga, rü naxcax pengúe! Rü ngêxguma ngexwacaxũxũ i nachacüixacügü iyariyixgu rü naxüátügu, rü ngêmawa nüxũ pecuax na paxa tá taunecü yiĩxũ. ²⁹—Rü ngêxgumarüũ ta, rü ngêxguma nüxũ pedaxgu na nangupetüxũ i ngêma pemaã nüxũ chixuxũ, rü ngêmawa tá nüxũ pecuax na paxaxüchi tá ñnanguxũ ya Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcü. ³⁰—Rü guxũma i ngêma ñuxma pemaã nüxũ chixuxũ rü aixcüma tá nangupetü naxũpa na nayuexũ i ngêma duũxũgü i ngêxguma maxêxũ. ³¹—Daxũguxũ i naãne rü ñoma i naãne rü tá inayarüxo. Natürü chorü ore rü tagutáma inayarüxo, rü aixcüma tá ningü. ³²—Naturü ngêma ngunexũ rü ngora i nagu tá nangupetüxũ i ngêma pemaã nüxũ chixuxũ, rü Tanatü ya Tupanaxĩcatama nüxũ nacuax i ñuxgu tá na nangupetüxũ i ngêma, rü taxúema ya toge nüxũ tacuax. Rü woo i norü orearü ngeruũgü i daxũcũãx rü tama nüxũ nacuaxgü, rü woo i choma na Nane chíixũ rü tama nüxũ chacuax i

ñuxgu tá na nangupetüxũ i ngêma. ³³—Rü ngêmacax, iipedaue rü pexuãêgü! Erü tama nüxũ pecuax i tacü rü ngora tá íchangu i chomax. ³⁴—Rü guxũma i ngêma pemaã nüxũ chixuxũ, rü nanangêxgumaraũ ya wüxi ya yatü ya ixũãchichaũcü na to i nachiuãnewa naxũxũcax rü norü duũxũgüxũ mucü na nüxna nadaugüxũcax ya nachiu. Rü wüxichigü i ngêma duũxũgüna nanaxã i norü puracü, rü ngêma ñãxãrü dauruũ rü nanamu na ngêma meã nüxna nadauxũcax. ³⁵⁻³⁶—iRü ngêmacax name nixĩ i pema rü ipedaue! Erü tama nüxũ pecuax i ñuxgu tá ñnangu ya yima cori ya ñpataarü yora, rü bexmana noxri nachütagu, rü exna ngãxũcüügu, rü exna ota icaxgu, rü exna noxri yangóonegu. iRü ngêmacax ipedaue na ngürüãchi ñnanguxgu tama ípepeeyane pexũ na íyanguéüxũcax! ³⁷—Rü ngêma ore i pemaã nüxũ chixuxũ, rü guxũ i duũxũgüxũcax nixĩ. iRü ipedaueecha! —ñanagürü.

**Ãêxgacügü naxcax nadaugü na ñuxãcu
Ngechuchuxũ yayauxgüxũ**

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Cu 11.45-53)

14 ¹Rü taxre ga ngunexũ nataxu ga na nawa nanguxũ ga Yudiugüiarü peta ga Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxũ ga päü ga ngearü puxêëruũãxũ. Rü ga paigüiarü ãêxgacügü rü ngúexêëruũgü ga muguwa nguxêetaegüxũ rü naxcax nadaugü ga ñuxãcü bexma duũxũgüechita Ngechuchuxũ na yayauxgüxũ rü na yamãxgüãxũcax. ²Yerü nümaxũ rü ñanagürügü: —Taxucürüwama ñuxma petagu tayayauxgü, erü duũxũgü rü tá tamaã nanue —ñanagürügü.

**Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu
inaba ga pumara**

(Mt 26.6-13; Cu 12.1-8)

³Rü Ngechuchu rü Betániäwa naxü napatawa ga Chimáü ga rüchaxü necümaã naxugüäcü. Rü yexguma mechawa natoyane, rü yéma ingu ga wüxi ga ngecü ga wüxiweü ga pumara ga yixichixü ga tatanüxüchixü yéma ngecü. Rü iyapoyenagu ga yema pumarachixü ga nuta ga mexëchicünaxçax, rü Ngechuchuerugu inaba. ⁴Natürü ñuxre ga yema yéma yexmagüxü rü nanuë naxçax ga yema naxüxü ga yema ngecü, rü nügiümaã ñanagürügü: —¿Tüxcüü ngëxma inaxaiyaxü i ngëma pumara? ⁵—Rü narümemaë chi nixi i 300 tachinü i dïëругу namaã itaxe, rü ñuxüchi ngëma dïërumaã nüxü irüngüxëë i ngëma duüxügü i ngearü dïëruäxgüxü —ñanagürügü. Rü yemaäcü ngichiga nidexagü ga yema nge. ⁶Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iNgexrüma! ¿Tüxcüü ngixü pechixewe? Erü ngëma chomaã naxüxü, rü wüxi i mexü nixi. ⁷—Rü ngëma ngearü dïëruäxgüxü rü guxügutáma petanüwa nangëxmagü, rü ngëmaäcü pexü natauxcha na nüxü perüngüxëëxü i ngëxguma penaxwaxegu. Natürü i choma rü täütáma guxügu petanüwa changëxma. ⁸—Rü ñaã nge rü inaxü i guxüma i ngëma ngixü tauxchaxü, rü ngëmacax yoxni choxü ipumaraxüne naxüpa na ichatáxü. ⁹—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxü i naãnewa i ngextá duüxügü nüxü íxugügüxüwa i ore i maxëxëëruü, rü ñaã ngecü chomaã

üxü rü tá ta nüxü nixugügü. Rü ngëmaäcü tá ngixna nacuaçachie i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Yuda rü äëxgacügümaã nanamexëë na
ñuxäcü tá na Ngechuchuxü
yayauxgüxüçax**

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Rü Yuda Icarüte ga wüxi ga yema 12 ga ngüxütanüxü ixixü, rü Yudfügiarü paigüarü äëxgacügütanüwa naxü na namaã yamexëëxüçax na ñuxäcü tá na Ngechuchuxü yayauxgüxüçax. ¹¹Rü yexguma yemaxü naxinüëgu, rü nümagü ga yema äëxgacügü rü nataäëgü. Rü dïëru Yudana ngixü naxuaxügü. Rü yexgumama inanaxügü ga Yuda ga naxçax na nadauxü ga ñuxäcü nüxü na natauxchaxëëgüäxü na duüxügüechita Ngechuchuxü yayauxgüxüçax.

Üpetüchigaarü önawa nachibü ga Cori

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Cu 13.21-30;

1 Co 11.23-26)

¹²Rü nawa nangu ga ngunexü ga nagu inaxügüxü ga yema peta ga päü ga ngearü puxëëruüáxü nagu nangöxgüxü. Rü yema nixi ga ngunexü ga nagu carneruxacü naxçax yamäxgüxü ga Üpetüchigaarü peta. Rü yexguma ga norü ngüxügü rü Ngechuchuna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá cunaxwaxe na tanamexëëxü i öná i Üpetüchigaarü petagu ingóxü? —ñanagürügü. ¹³Rü yexguma ga nüma rü nanamu ga taxre ga norü ngüxügü, rü ñanagürü nüxü: —iËcü, yéa ñänewa pexi! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i yatü i wüxi ya tüxü ya dexámaã ääcuxe ngëxma tüxü ingexü. iRü nawe perixi! ¹⁴—iRü yima ípata ya nagu yaxücüne i ngëma

yatü, rü yima ñãrũ yoramaã nüxũ pixu, rü ñapegügü nüxũ:

“Torü ngúexẽeruũ nüxũ nacuáxchaũ na ngẽxũ yĩxũ i ngẽma ucapu i norü ngúexũgümaã tá nawa nachibũxũ i Ûpetüchigaarü õnagu”, ñapegügü nüxũ!
¹⁵—Rü nüma tá pexũ nüxũ nadauxẽẽ i wüxi i ucapu i taxũ i marü meã mexẽẽxũ i norü daxüchiüwa ngẽxmaxũ. iRü ngẽma penamexẽẽx i tórü õna i Ûpetüchigacax ixĩxũ! —ñanagürü nüxũ. ¹⁶Rü inaxĩãchi ga yema taxre ga ngúexũgü, rü ñãnewa naxĩ. Rü yexma nüxũ inayangaugü ga guxũma yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxürüũ. Rü yéma nanamexẽẽ ga õna ga Ûpetüchigacax ixĩxũ. ¹⁷Rü yexguma marü nachütachaũgu, rü ñnangu ga Ngechuchu namaã ga yema 12 ga norü ngúexũgü. ¹⁸Rü yexguma mechawa ñnachibüeyane, rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma pemaã nüxũ chixu rü wüxie ya petanüwa i ñuxma chomaã nuã chibüxe tá tixĩ ya bexma choxũ íyaxuaxũxẽ —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga nümagü ga norü ngúexũgü rü poraãcü nangechaũgü. Rü inanaxügüe ga na wüxichigü nüxna icachigüxũ, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ¿choma tá chíixũ i cuxũ íchayaxuaxũxü? —ñanagürügü. ²⁰Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxũ: —Wüxi i pema i 12 tanüwa i daatama poratuwa norü pãũ iwaixẽẽxũ, rü ngẽma tá nixĩ i choxũ íyaxuaxũxũ. ²¹—Rü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chíixũ, rü tá chayü ngẽma Tupanaãrũ ore i ümatüxũ nüxũ ixuxürüũ. Natürü wüxi i ngechaũxüchi nixĩ naxçax i ngẽma yatü i choxũ íyaxuaxũxũ. Rü narümemae chi nixĩ ga noxtacúma tãũ chima na nabuxũ —ñanagürü. ²²Rü yexguma

ñnachibüeyane, rü Ngechuchu nanayaxu ga pãũ. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü inanabücu, rü norü ngúexũgüxũ nayanu. Rü ñanagürü nüxũ: —iPenayaux i ñãã pãũ! Rü ngẽma rü chaxunechiga nixĩ —ñanagürü. ²³Rü yemawena nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binumaã ããcuxũ. Rü yexgumarüũ ta Tupanana moxẽ naxçax naxãxĩra, rü ñuxüchi norü ngúexũgüna nanaxã. Rü guxũma nawa naxaxegü. ²⁴Rü ñanagürü nüxũ: —Daa binu ya chaugü i muxũma i duũxũgüçax ibacüchiga nixĩ. Rü yimawa Tupana meãma nanangoxẽẽ na aixcúma yĩxũ i norü uneta. ²⁵—Rü aixcúma pemaã nüxũ chixu rü tãütãma wena chayaxaxü ya daa binu ñuxmatãta Tupana ãëxgacü íixixüwa binu ya ngexwacaxücü chayaxaix —ñanagürü.

Ngechuchu nüxũ nixu na Pedru rü tá nügü iyacúcü na norü ngúexũ yĩxũ
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Cu 13.36-38)

²⁶RÜ ñuxüchi nawiyaegü ñuxre ga Tupanaãrũ wiyaegu. Rü yemawena rü Oríbuneciãrũ Mãxpúnewa naxĩ. ²⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Guxãma i pema rü tá choxũ ípetãxgü. Erü ngẽmaãcü nüxũ nixu i Tupanaãrũ ore i ümatüxũ i ñãxũ:

“Tã chayamaç ya carneruarü dauruũ, rü tá nanaxüanemare i carnerugü”,

ñãxũ. ²⁸—Natürü ngëxguma marü yuwa ícharüdaguwena, rü chaxira tá pexüpa Gariréaanewa chaxü —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü nüxũ: —Woo guxũma i togü cuxũ ítaxgu, rü choma rü tãütãma cuxũ íchataç —ñanagürü. ³⁰Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma cumaã

nüxũ chixu rü ñomatama i chütaxũgu rü naxũpa na taxrexpũxcüna yaçaxũ i ota, rü tomaẽxpũxcüna tá cugũ iquicux na chorũ duũxũ quiĩxũ —ñanagürü. ³¹Nattürü nüma ga Pedru rü ñanagürüama: —Woo wüxigu cumaã chayuxgu, rü tãütáma chaugũ ichicux na curũ duũxũ chiĩxũ —ñanagürü. Rü guxũma ga togũ ga norũ ngúexũgũ rü ta yema ñanagürügũ.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayumüxẽ
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Rü yemawena rü Ngechuchu rü norũ ngúexũgũ rü nawa naxĩ ga wüxi ga nachica ga Yechemanígu aẽgaxũ. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iNuã perütogũ yoxni paxa yéa chayayumüxẽ! —ñanagürü. ³³Rü ñuxũchi ínayagagũ ga Pedru, rü Chaũtiágu, rü Cuáũ. Rü naxçax inaxügũ ga na poraãcü nangechaũxũ rü naxĩxachiãẽxũ. ³⁴Rü yexguma rü ñanagürü nüxũ: —Poraãcü changechaũ, rü nagu charũxĩnú na ngẽmamaã tá chayuxũ. iRü nuxa perücho i pemax, rü ipedaue! —ñanagürü. ³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü yéaxüra naxũ. Rü ñaxtũanegu nanangücuchi. Rü Tupanana naxçax naca na nawa ínanguxuchixũçax ga yema ngúxũ ga yexguma chi Tupanaãrü ngúchaũ yixĩgu. ³⁶Rü norũ yumüxẽwa rü ñanagürü: —Pa Chaunatũx, cuxçax rü guxũma natauxcha. iRü nüxna choxũ ínanguxuchixẽẽ i ñaã ngúxũ i tá choxũ üpetũxũ! Nattürü chanaxwaxe i cunaxũ i cuxrütama ngúchaũ rü tama i choxrü —ñanagürü. ³⁷Rü ñuxũchi nataegu ga norũ ngúexũgũ íyexmagũxũwa. Rü nüxũ ínayangau ga na ínapeexũ. Rü ñanagürü Pedruxũ: — Pa Chimáũx, ¿cuppe? ¿Tama exna namaã cupora na icudauxũ, rü bai i

wüxi i ngora? ³⁸—iRü ipedaue, rü Tupanana naxçax peça na pexũ nangũxẽxũçax na tama choxũ ípetáxũçax i ngẽxguma tacü rü guxchaxũ pexũ üpetũgu! Erü aixcüma peãẽwa rü ípememare, natürü pexene nixĩ i ngẽma turaxũ —ñanagürü. ³⁹Rü wenaxãrü ínixũ, rü noxrirũütama nayayumüxẽ. ⁴⁰Rü yexguma wenaxãrü norũ ngúexũgũçax nataegugu, rü nüxũ ínayangau ga na wenaxãrü ínapeexũ, yerü poraãcü nayaxtaexũchi. Rü yemaçax ga nümagũ rü tama nüxũ nacuxçaxũ ga na tacümaã tá nangãxũgũãxũ. ⁴¹Rü norũ tomaẽxpũxcüna wenaxãrü norũ ngúexũgũçax nataegu, rü ñanagürü nüxũ: —¿Nuxma rü ta exna ípepeeama rü iperüngũẽãma? iRü marütama! Erü choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ rü marũ nawa nangu i ngora na choxũ na yayauxgũxũ rü nüxna na choxũ namugũxũçax i duũxũgũ i chixexũ i pecaduãxgũxũ. ⁴²—iRü ipechigũ, rü ngĩxã ítix! Erü marũ ñomama nixĩ i ngẽma choxũ íyaxuaxũxũ —ñanagürü.

Ngechuchuxũ niyauxgũ

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Cu 18.2-11)

⁴³Rü yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Yuda ga norũ ngúexũchirex ixĩxũ. Rü nawe narũxĩ ga muxũma ga duũxũgũ ga taramaã rü naĩmaã ixãxnexũ. Rü yema nixĩ ga duũxũgũ ga yéma namugũxũ ga paigüarũ aẽxgacügũ rü ngúexẽerũgũ ga mugüwa nguxẽtaegũxũ rü togũ ga aẽxgacügũ ga yaguãxgũ. ⁴⁴Rü Yuda ga ínaxuaxũxũ rü marũ yema duũxũgũmaã nanamexẽẽ, rü ñanagürü: “Ngẽma nüxũ chachúxuxũ nixĩ i Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i piyauxgũxũ rü meã peyanáĩacüma peyagagũxũ”

—ñanagürü. ⁴⁵Rü yemaãcü Ngechuchucax nixü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngúexëëruüx —ñanagürü. Rü ñyüxüchi nanachüxu. ⁴⁶Rü yexgumatama Ngechuchuxü niyaxgü. ⁴⁷Natürü wüxi ga Ngechuchutanüxü nanawexechi ga norü tara, rü yemamaã paigüarü äëxgacüarü duüxüxü inadaechinü. ⁴⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema duüxügüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü taragü rü naixmenaxgümaã chauxcax nuã pexi na choxi peyarüyaxgüxücax ñoma wüxi i ngítaxáxü chíxüürüü? ⁴⁹—Rü guxü ga ngunexügu rü petanüwa chayexma ga yexguma tupauca ga taxünewa changuxëëtaegu, rü taguma choxi piyaxgü. Natürü ñaã ñuxma ngupetüxü, rü nangupetü na yanguxücax i Tupanaärü ore i ümatüxü —ñanagürü. ⁵⁰Rü yexguma ga guxüma ga norü ngúexügu rü nüxna nibuxmü. Rü nüxcatama yéma nanataxgü ga Ngechuchu. ⁵¹Natürü wüxi ga ngextüxücü ga düxruümaãxica nügü nuquecü nawe nixüchigü. Rü yema duüxügü rü nayayaxgü. ⁵²Natürü nüma rü nüxü ningex ga yema düxruü, rü yemaãcü ngexchiruäcuma niña.

Äëxgacügütanüpepexewa

Ngechuchuxü nagagü

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71;

Cu 18.12-14, 19-24)

⁵³Rü yexguma ga yema duüxügü rü paigüarü äëxgacüpepexewa nanagagü ga Ngechuchu. Rü yéma nangutaqexegü ga guxüma ga togü ga paigü ga äëxgacügü ixügüxü, rü ngúexëëruügü ga mugüwa nguxëëtaegüxü, rü yema togü ga äëxgacügü ga yaguãxgü. ⁵⁴Natürü ga Pedru rü yaxügu nawe nixächigü ñuxmata guma paigüarü äëxgacüpataaxtüwa nangu.

Rü purichíagü ga tupauca ga taxüëneärü dauruügümaã yéma iãxtüwa narüto. Rü nügü yéma nanaixü üxüxütawa. ⁵⁵Rü yema paigüarü äëxgacügü rü guxüma ga yema togü ga äëxgacügü ga itaxü rü naxcax nadaugü ga ñuxäcü Ngechuchuxü na inaxuaxügüxü rü na yamãxgüãxücax. Natürü taxucüriwa nüxü inayangaugü ga tacücax tá na yamãxgüãxü. ⁵⁶Yerü woo muxüma ga duüxügü rü nüxü nixugüe ga doramare ga nachiga, natürü nügütanüwatama rü tama nawüxigu ga norü ore. ⁵⁷⁻⁵⁸Rü ñuxre ga togü inachigü rü nüxü nixugüe ga doramare ga Ngechuchuchiga. Rü ñanagürügü: —Toma nüxü taxüneã ga na ñaxü:

“Tá chanangutaxüxëë ya daa tupauca ya taxüne ya duüxügü üxüne. Rü tomaëxpüx i ngunexügu tá chanaxü ya nái ya tama duüxügü üxüne”, ñaxü —ñanagürügü.

⁵⁹Natürü woo yema oremaã, rü tama nawüxiguéga ga norü ore. ⁶⁰Rü yexguma ga guma paigüarü äëxgacü rü guxüpepexewa inachi. Rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Exna taxuxümaãma cunangãxü i ñuxmax? ¿Rü tacü nixi i ngëma nüxü yaxugüxü i cuchiga?

—ñanagürü. ⁶¹Natürü ga Ngechuchu rü nangeaxmare, rü taxuxümaãma nanangãxü. Rü yemacax ga nüma ga paigüarü äëxgacü rü wenaxäri nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü cuma quixü ya Cristu ya Tupana ya mecü Nane? —ñanagürü. ⁶²Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Ngü. Ngëma nüxü quixuxü chixi. Rü tá choxi pedaügü i ngëxguma Tupana ya poracüarü tügünecüwawa charütöxgu rü ngëxguma caixanexügu wenaxäri nüma chaxüxgu —ñanagürü. ⁶³Rü yexguma ga guma paigüarü äëxgacü rü

norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü ñanagürü: —¿Tüxcüü marü tanaxwaxe i to i duüxü i nüxü ixugüxü i nachiga? ⁶⁴—Rü pematama marü nüxü pexinüë na ñuxäcü Tupanamaã naguchigaxü. ¿Rü ñuxü ñapegüxü i ñuxmax? —ñanagürü. Rü guxüma wüxigu narüxünüë rü: —Aixcüma nixi na chixexü naxüxü rü namexü na nayuxü —ñanagürügü. ⁶⁵Rü ñuxre ga nümagü rü inanaxügüe ga nüxna na naçuaixgüexü. Rü nanatüxetügü rü ñuxüchi nüxü nidagügü ñaxümaã: —iNüxü nacuaç na texé cuxü idagüxü! —ñanagürügü. Rü yema tupauca ga taxüneärü dauruügü ga purichíagü rü nanapechiwegü.

Pedru inayacux na Ngechuchuxü nacuaáxü

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62;

Cu 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Rü yoxni ga Pedru rü ñaxtüwa ãëxgacüpataaxtüwa nayexma. Rü yexgumayane yéma ingu ga wüxi ga pacü ga guma ãëxgacüarü duüxü ixücü. ⁶⁷Rü yexguma Pedruxü nadaçuxgu ga yéma üxüxütawa nügü na nanaixüxü, rü meã nüxü idawenü, rü ngígürügü nüxü: —Cuma rü ta namücü quixi i ngëma Ngechuchu i Nacharétucüãx —ngígürügü. ⁶⁸Natürü ga Pedru rü nügü inicux na Ngechucharü duüxü yixü, rü ñanagürü: —Choma rü tama nüxü chacuax ya yima. Rü tama nüxü chacuax i tacüchiga nixi i ngëma nüxü quixuxü —ñanagürü. Rü yexguma ga nüma rü ipataaxtüarü düxétüwa naxü. Rü yexgumatama nica ga ota. ⁶⁹Natürü ga yema pacü rü wenaxärü Pedruxü idau, rü inaxügü ga yema togümaã nüxü na yaxuxü, rü ngígürügü: —Ñãã rü wüxi i natanüxü nixi

—ngígürügü. ⁷⁰Natürü nüma ga Pedru rü wena nügü inicux. Rü yixcamaxüra rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü wenaxärü ñanagürügü nüxü: —Aixcüma nixi na cuma rü ta ngëma Ngechuchutanüxü na quixü, erü wüxi i Gariréaanecüãx quixi —ñanagürügü. ⁷¹Rü yexguma ga Pedru rü poraäcü nügü inicux, rü ñanagürü nüxü: —Rü aixcüma tama nüxü chacuax i ngëma yatü i nachiga pidexagüxü. Rü ngëxguma doraxü chixuxgu rü icü Tupana choxü poxcux! —ñanagürü. ⁷²Rü yexgumatama norü taxrexpüxcüna nica ga ota. Rü yexguma ga Pedru rü nüxna nacuaçachi ga yema ore ga üpaacü Ngechuchu namaã nüxü ixuxü ga ñaxü:

“Rü naxüpa na taxrexpüxcüna ota icaxü, rü cuma rü tá tomaëxpüxcüna cugü quicux na chori duüxü quixü”, ñaxü. Rü yexguma ga Pedru rü poraäcüxüchima naxaxu.

Piratupezewa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Cu 18.28-38)

15 ¹Rü yexguma yangunegu, rü nangutaquexegü ga ãëxgacügü ga taxügü ga paigüarü ãëxgacügü rü ãëxgacügü ga yaguãxgü rü ngüxëëruügü ga mugüwa ngüxëëtaegüxü rü guxüma ga togü ga yema ãëxgacügütanüwa ügüxü. Rü Ngechuchuxü yanaixgüchacüüäcüma ãëxgacü ga Piratuxütawa nanagagü. ²Rü nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quixü i Yudfugüarü ãëxgacü ya tacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Ngü, yima nüxü quixücü chixi —ñanagürü. ³⁻⁴Natürü yema paigüarü ãëxgacügü rü poraäcü ínanaxuaxügügüama, rü yemacax ga Piratu rü wenaxärü

Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Exna taxuxümaãma cunangãxü? ¡Dücax i ñuxre i cuchiga i nüxü yaxugüexü! —ñanagürü. ⁵Natürü ga Ngechuchu rü taxuxümaãma nanangãxü. Rü yemacax ga Piratu rü poraäcü nabaixächiaë.

**Piratu rü Ngechuchumaã
nanaxuegu na nayuxücax**

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Cu 18.38-19.16)

⁶Rü gucü ga taunecügu ga yexguma yema Üpetüchigaarü petawa nanguxgu rü Piratu ínananguxuchixëëxü ga wüxi ga poxcuxü ga duüxügü naxcax ícagüxü, yerü yema nixí ga nacüma. ⁷Rü wüxi ga yatü ga Barabágu áéxaxü, rü poxcupataügu napoxcu wüxigu namaã ga togü ga natanüxü ga máëtagüxü ga yexguma áëxgacüxü ínataxüchigüchaügu. ⁸Rü yema duüxügü rü yéma Piratuxütawa nangugü. Rü inanaxügüe ga Piratuna na nacagüexü na naxcax yangéaxücax ga wüxi ga poxcuxü aixrügumartü. ⁹Rü Piratu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Penaxwaxexü na pexcax chayangéxü ya yima Ngechuchu ya duüxügü Yudíugüarü áëxgacümaã naxugüäcü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yema ñanagürü ga Piratu yerü nüxü nacüax ga na yema paigüarü áëxgacügü rü na yaxauxächixücax yixü ga Ngechuchu nüxna yamugüaxü. ¹¹Natürü ga yema paigüarü áëxgacügü rü duüxügüxü namugü ga na tagaäcü naxcax ínacagüxü ga na Barabáxü yangéxücax. ¹²Rü yexguma ga Piratu rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Rü tacü nixí i penaxwaxexü na chanaxüxü namaã ya yima Yudíugüarü Áëxgacügu pexüégacü? —ñanagürü. ¹³Rü nümagü ga duüxügü rü tagaäcü nanangãxügü, rü ñanagürügü:

—iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü tacü rü chixexü naxü? —ñanagürü. Natürü ga nümagü rü wenaxärü tagaäcü ñanagürügü: —iCuruchawa yapota! —ñanagürügü. ¹⁵Rü yexguma ga Piratu rü Barabáxü ínanguxuchixëë, yerü duüxügüxü nataãëxëëchaü. Rü yexguma churaragüxü Ngechuchuxü naçuaixëëguwena ga Piratu, rü ñuxüchi nüxna nanamu na curuchawa yanapotagüaxücax. ¹⁶Rü yexguma ga nümagü ga churaragü rü áëxgacüpataxtüwa nanagagü. Rü yéma nanangutaquexexëë ga guxüma ga namücügü ga churaragü. ¹⁷Rü ñuxüchi ga yema churaragü rü wüxi ga máxü ga daucharaxü ga naxchirugu nayacüxëëgü. Rü naëruwa nayangaxcuchigü ga wüxi ga ngaxcuerüü ga chuchuxüwa naxügüxü. ¹⁸Rü yemawena inanaxügüe na tagaäcü ñagüxü: —iNamaxü ya Yudíugüarü áëxgacü! —ñagüxü. ¹⁹Rü wüxi ga naixmenaxãmaã naëruwa nanaçuaixcagü, rü nüxna nacuaixgüe. Rü napëxegu nacaxápüxügü rü nüxü nicuaxüügüneta. ²⁰Rü yexguma yemaäcü nagu yadauxcüraxügüguwena, rü ínanacüxuchigü ga yema naxchiru ga daucharaxü. Rü wenaxärü naxchirugutama nayacüxëëgü. Rü ñuxüchi ínanagaxüchigü na curuchawa yanapotagüaxücax.

Ngechuchuxü curuchawa nipotagü

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Cu 19.17-27)

²¹Rü yéma naxüpetü ga wüxi ga yatü ga Chireneçüãx ga Chimáügu áéxgacü ga Aré rü Rufu nanatü ixcü ga naãnewa ne ücü. Rü yexguma yéma naxüpetügu rü yema churaragü rü guma yatüxü ngüxü

iningexēēgū ga Ngechuchuarū curucha. ²²Rū Ngechuchuxū nawa nagagū ga wūxi ga nachica ga Górgutagu āēgaxū. Rū yema naēga rū: Duūxēēruchinaxāchitaū, ñaxūchiga nixī. ²³Rū nūxna nanaxāgū ga binu ga miramaā āēūcū. Natūrū nūma ga Ngechuchu rū tama nayaxaxū. ²⁴Rū yemawena curuchawa nayapotagū. Rū nūmagū ga churaragū rū wūxi ga dīēru ngīxū nañanagūgū na yemawa nūxū nacuaxgūxūcax na ñuxācū tá nūgūmaā yatoyēāxūcax ga Ngechuchuchiru, rū tacū tá na yangexū ga wūxichigū. ²⁵Rū meāma 9 arū ngoragu ga paɣmama nixī ga curuchawa yapotagūāxū. ²⁶Rū yéma nayapocuchi ga wūxi ga mūrāpewa ga āēgatachinūxū ga nūxū ixuxū ga tacūcax curuchawa na yapotagūāxū. Rū yema naēga ga mūrāpewagu iuxū, rū ñanagūrū: “Yudfugūiarū Āēxgacū”, ñanagūrū. ²⁷Rū naxrūū curuchawa nayapotagū ga taxre ga máētagūxū rū wūxi ga norū tūgūnecūwawa rū to ga norū ɣoxwecūwawa. ²⁸Rū yemaācū ningu ga Tupanaārū ore ga ūmatixū ga ñaxū:

“Ngēma chixexū ūgūxūtanūwaama nataɣ”,

ñaxū. ²⁹⁻³⁰Rū yema duūxūgū ga yéma chopetixū, rū Ngechuchumaā naguxchigagū, rū nanexāērugūācūma ñanagūrūgū: —iDūcax! Cuma cunangutaūxēēēga ya tupauca ya taxūne, rū tomaēxpūx i ngunexūgu wenaxārū ícunadaxēēēga. iĒcū! iCugūtama namaxēē i ñuxmax, rū írūxī i curuchawa! —ñanagūrūgū. ³¹Rū yexgumarūū ta Ngechuchuxū nacugūecūraxū ga paigūiarū āēxgacūgū, rū ngúxēēruūgū ga ore ga mugūwa nguxēētaegūxū. Rū ñanagūrūgū: —Nūma rū togūxū namaxēxēē, natūrū

taxucūrūwama nūgūtama namaxēē. ³²—iÑuxma rū ínaxīx i curuchawa i ngēma Cristu i Iraéanecūāxārū Āēxgacū na nūxū idaugūxūcax rū nūxū yaxōgūxūcax! —ñanagūrūgū. Rū woo ga yema máētagūxū ga naxrūū curuchawa ipotagūxū, rū namaā naguxchigagū.

Nayu ga Ngechuchu

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Cu 19.28-30)

³³Rū yexguma tocuchiwa nanguxgu, rū guxū ga naānewa naxēāne ñuxmata yáuanecū tomaēxpūxarū ngorawa nangu. ³⁴Rū yematama ngoragu rū tagaācū aita naxū ga Ngechuchu, rū ñanagūrū: —Eríx, Eríx, ídamá zabátani? —ñanagūrū. Rū ngēma rū ñaxūchiga nixī: “Pa Chorū Tupanax, Pa Chorū Tupanax ítūxciū choxū nuā cutax?” ñaxūchiga nixī. ³⁵Rū nūmaxū ga duūxūgū ga yéma yexmagūxū, rū nūxū naxūnūē rū ñanagūrūgū: —iDūcax, nūxū pexīnūē! Nuxcūmaūcū ga Tupanaārū oreatū uruū ga Eríacax naca —ñanagūrūgū. ³⁶Rū yexguma rū wūxi ga yema duūxūgū ga yéma yexmagūxū, rū inañāachi rū wūxi ga tūaxmū niwaixēē namaā ga binu ga marū ngūchiāxūchicū. Rū wūxi ga dexnewa nayanaīx, rū ñuxūchi Ngechuchuxgu nanawex na nūxū natuxuxūcax. Rū yema togūxū ñanagūrūgū: —iYíxruma! iNgīxā rū itarūdaunū ngoxita Ería nuā ū na curuchawa ínaxīxēēāxūcax! —ñanagūrūgū. ³⁷Natūrū nūma ga Ngechuchu rū tagaācū aita naxū, rū ñuxūchi nayu. ³⁸Rū yexguma ga tupauca ga taxūneārū tiyemachiāxū rū taxregu narūgaute. Rū daxūwa inaxūgū ga na nagautexū rū ñuxmata ñaxtūwa nangu. ³⁹Rū guma churaragūiarū āēxgacū ga Dumacūāx ga Ngechuchupexewa yexmacū, rū yexguma nūxū nadauxgu ga na nayuxū, rū ñanagūrū:

—Aixcūma nixī ya daa yatū i Tupana Nane na yīxū —ñanagūrī. ⁴⁰Rū iyexmagū ta ga ñuxre ga ngecūgū ga yéma yaxūwa nūxū rūdaunūcū. Rū yemataniwa iyexmagū ga María ga Magadácūāx, rū Charumé, rū María ga Yuche rū Chaūtiágu ga rūbumaēcū naē. ⁴¹Rū yema ngecūgū iyixī ga Ngechuchuxū íxūmūcūgūcū rū nūxū rūngūxēēgūcū ga yexguma Gariréaanewa nayexmagu. Rū yexgumarūū ta yéma iyexmagū ga mucūma ga naīgū ga ngecūgū ga Ngechuchuwe rūxūcū ga yexguma Yerucharéūwa naxūxgu.

Ngechuchu rū naxmaxūgu nayanaxūcuchigū

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Cu 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Rū yexguma marū nachūtachaūgu ga yema ngunexū ga Yudūgu nagu nūgū imexēēgūxū naxçax ga ngūxchigaarū ngunexū, rū noxtacūma Piratuxūtawa naxū ga Yuche ga Arimatéacūāx. Rū nūma ga guma Yuche rū Yudūgiarū āēxgacūgū ga tacūtanūwa naxū, rū wūxi ga āēxgacū ga poraācū nūxū nangechaūgūcū nixī. Rū nūma rū ta ínananguxēē na Tupana norū āēxgacū yīxūçax. Rū Piratuxūtawa naxçax ínayaca ga Ngechuchuxūne. ⁴⁴Rū nabaixāchiāē ga Piratu ga marū na nayuxū. Rū yemacax norū churaragiarū āēxgacūçax nangema na nūxna naçaxūçax na ñuxgumama yīxū ga marū na nayuxū. ⁴⁵Rū yexguma norū churaragiarū āēxgacū namaā nūxū ixuxgu ga marū na nayuxū, rū nūma ga Piratu rū Yuchena nanaxā ga naxūne. ⁴⁶Rū yexguma ga Yuche rū naxçax nataxe ga wūxi ga naxçapēnūū ga mexēchixū. Rū curuchawa nanayaxu ga Ngechuchuxūne, rū yema naxçapēnūūmaā nananuque. Rū wūxi ga maçpūne ga nutanaxçaxgu ūpaacū yacaxmaūgūxū ga naxmaxūgu

nayanaxūcuchi. Rū ñuxūchi wūxi ga nuta ga tacūmaā nanangūxtaū. ⁴⁷Rū María ga Magadácūāx rū María ga Yuche naē rū nūxū irūdaunū ga ngexta na yanaxūcuchigūāxū.

Wenaxārū namaxū ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Cu 20.1-10)

16 ¹Rū sabaduarū ngunexūguwena, rū María ga Magadácūāx, rū Charumé, rū María ga Chaūtiágu naē naxçax itaxegū ga pumara na namaā naxaāxūçax ga Ngechuchuxūne. ²Rū paçmamaxūchi ga noxri ūaxcū iyarūgoxgu ga yūxiarū ngunexūgu, rū yema ngecūgū rū íyadaugū ga yema naxmaxū ga nagu yanaxūcuchigūāxūwa. ³Rū ngīgū ngīgürīgūgū: —¿Texē tá taxçax ítanaxūgachi ya yima nuta ya namaā nangūxtaūcū? —ngīgürīgūgū. ⁴Natürī yexguma meāma nūxū nadaunūgu, rū nūxū idaugū ga marū na ínaxūgachixū ga guma nuta ga tacū ga namaā nangūxtaūcū ga yema naxmaxū. ⁵Rū yexguma nagu nadaugūgu ga yema naxmaxū, rū nūxū idaugū ga wūxi ga ngextūxūcū ga maçchiruxū ga cómūchiruxū ga yéma naxmaxūārū tūgūnectiwawa rūtoxū. Rū poraācū ílbaixāchiāēgū ga yema ngecūgū. ⁶Natürī nūma rū ñanagūrī ngīxū: —iTāxú i pebaixāchiexū! Pema rū naxçax pedaugū ya Ngechuchu ya Nacharétucūāx ga guma curuchawa yapotagūācū. Marū wena namaxū, rū nataxuma i nuā. iDūcax, meā nūxū pedax i ñaā nachica ga nagu naxūgūāxū! ⁷—iRū paxa ípixī rū Pedrumaā rū ngēma togū i ngūexūgūmaā nūxū peyarūxugūe, rū ñapegūgū nūxū:

“Nūma ya Ngechuchu rū marū nūxīra pexūpa Gariréaanewa naxū. Rū ngēma tá nūxū peyadaugū ngēma pemaā nūxū

yaxuxürüü”, ñapegügü nüxü!
—ñanagürü. ⁸Rü yexguma ga yema
ngecügü rü nüxna íyabuxmü ga yema
naxmaxü, yerü ngírü muüëmaã poraäcü
iyaduruxe. Rü taxüemaãma nüxü
iyaxugügü, yerü poraäcü imuüë.

**Ngechuchu rü ngíxcax nangox
ga María ga Magadácüãx
(Cu 20.11-18)**

⁹Rü yexguma Ngechuchu yuwa
írúdxaguwena ga noxri yangunegu ga
yüxüarü ngunexügu, rü ngíxcaxira nangox
ga María ga Magadácüãx ga ngíwa
ínawoxüäcü ga 7 ga ngoxogü. ¹⁰Rü ngíma
rü íyaxü, rü namaã nüxü iyarüxu ga yema
Ngechuchumücügü ga íngechaügüxü rü
íxauxexü. ¹¹Natürü ga nümagü rü tama
nayaxögüchaü ga yexguma nüxü
naxñüëgu ga na namaxüxü ga Ngechuchu
rü na nüxü nadauxü ga ngímax.

**Ngechuchu rü taxre ga
norü ngúexügücax nangox
(Lc 24.13-35)**

¹²Rü yemawena ga Ngechuchu rü
tõöcü nangox naxcax ga taxre ga norü
ngúexügü ga yexguma nama ga
naãnewaama nadaxügu naxíxgu. ¹³Rü
nümagü rü nawoegu, rü yema togü ga
ngúexügümaã nüxü nayarüxugü. Natürü
yemagüaxü rü ta tama nayaxögü.

**Ngechuchu nanamu ga norü ngúexügü
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Cu 20.19-23)**

¹⁴Rü yemawena ga Ngechuchu rü
naxcax nangox ga yema 11 ga norü

ngúexügü ga yexguma mechawa
ínachibüeyane. Rü nayangagü naxcax ga
tama aixcüma na yaxögüäxü rü tama na
ínaxñüëxü. Yerü ga nümagü rü tama nüxü
nayaxögüchaü ga yema nüxü daugüxü ga
marü wena na namaxüxü. ¹⁵Rü ñanagürü
nüxü: —iGuxü i naãnewa pexü rü guxü i
duüxügümaã nüxü peyarüxu i ore i mexü!
¹⁶—Rü yíxema yaxóxë rü íbaiexe rü tá
tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü.
Natürü yíxema tama yaxóxë rü tá tapoxcu.
¹⁷—Rü ñaã tá nixü i cuaxruügü i nawa
nüxü icuáxü i ngëma yaxögüxü. Rü
chauégagu tá ínanawoxü i ngoxogü. Rü
ngexwacaxüxü i nagagüwa tá nidexagü.
¹⁸—Rü naxmëxmaã tá nüxü nayayauxächü
i äxtapegü. Rü ngëxguma yaxaxgüägu i
täcü i nawa iyuxü, rü täütama
nanachixexëë. Rü tá tüxü ningögügü ga
ídaaweexe rü tá tümacax nitaanegü
—ñanagürü.

**Ngechuchu rü daxüguxü
ga naãnewa naxü
(Lc 24.50-53)**

¹⁹Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü
yexguma norü ngúexügümaã
yadeaxguwena, rü Tupana rü daxüguxü ga
naãnewa nanaga. Rü Tupanaãrü
tügü necüwawa nayarüto. ²⁰Rü nümagü ga
norü ngúexügü rü ínaxíächü na guxüwama
nüxü yanaxügüexü ga ore i mexü. Rü
nüma ga Cori rü nüxü narüngüxëë, rü
nanangoxëë na aixcüma yíxü ga yema ore,
yerü wüxigu namaã napuracü na
naxügüäxücax ga mexü ga taxügü ga
Tupanaãrü poramaã naxügüxü.

ORE I MEXÛ GA LUCA ÜMATÛXÛ

Norü ügü i ore ga Ngechuchuchiga

1 ¹⁻²Pa Mecü Pa Teóquirux, nayexma ga tacü ga totanüwa ngupetüxü. Rü muxüma ga duüxügü rü marü nanaxümatügü ga yemachiga, yexgumarüü ga tomaã nüxü na yaxugüexürüü ga yema duüxügü ga noxriarü ügügumama Ngechuchuxü daugüxü rü nüxü rüngüxëëgüxü ga norü orearü uchigawa. ³⁻⁴Rü ngëmacax, Pa Teóquirux, rü choma rü ta meãma naxçax íchaca ga nachiga ga guxüma ga yema Ngechuchu üxü. Rü ñuxma rü chauxçax rü name na meãma cuxçax chanaxümatüxü i ngëma na meãma nüxü cucuáxüçax na aixcüma yixü ga yema ore ga marüchirex cuxü nangüxëëgüxü ga togü.

**Tupanaärü orearü ngeruü ga
daxüçüãx nanaxunagü ga Cuáü ga
baiüxëëruüärü buxchiga**

⁵Rü yexguma Erobe äëxgacü ixixgu ga Yudéanewa, rü yéma nayexma ga wüxi ga Yudfügiarü pai ga Zacariagu äëgacü. Rü pai ga Aráütaa ga Abíatanüxü nixí ga nümax. Rü namaxéga rü Erichabé nixí. Rü tüma rü ta pai ga Aráütanüxü tixí. ⁶Rü nüma ga Zacaría rü namax ga

Erichabé rü meãma Tupanapexewa, namaxé rü aixcüma naga naxünië ga norü mugü. Rü yemaäcü taxücüriüwa texé chixri nachiga tidexagü. ⁷Natürü nangexacügü yerü namax rü ingexacü. Rü ñuxüchi ga nümagü rü marü yaguãxgü nixigü. ⁸Rü wüxi ga ngunexügu rü yema paigütücumü ga Zacaría natanüwa üxügu nangu na tupauca ga taxünewa Tupanaärü puracü naxügüxüçax. ⁹Rü yema paigü rü nacüma nixí ga nüxü na naxunetägüxü ga wüxi ga natanüxü na tupaucaarü aixepegu naxücuxüçax rü yéma Tupanacax na yaguãxüçax ga pumara ga yixixü. Rü yema ngunexügu rü Zacariagu nangu na tupaucaarü aixepegu naxücuxüçax na yéma yaguãxüçax ga pumara. ¹⁰Rü yema pumara íyaguyane rü guxüma ga duüxügü ga düxétüwa yexmagüxü rü ínayumüxëgü. ¹¹Rü ngürüächí Zacariacax nangox ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx. Rü yema nachica ga pumara nawa yagugüüxüärü tügünecüwagu nachí. ¹²Rü yexguma Zacaría nüxü dauxgu ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx, rü poraäcü nabaixächíäë, rü poraäcü namuü. ¹³Natürü yema

daxūcūāx ga Tupanaārū orearū ngerūū rū ñanagürū nüxū: —Pa Zacaríax, itāxū i cumuūxū! Erū Tupana rū marū nüxū naxīnū i curū yumūxē. Rū cuxmaḡ i Erichabé rū cuxū tá ixāxācū, rū Cuáúmaā tá cunaxüéga. ¹⁴—Rū cuma rū tá poraācū cutaāēxūchi i ngēxguma nabuxgu. Rū muxūma i togū i duūxūgū rū tá ta nataāēgūxūchi. ¹⁵—Erū yima cune rū Tupanapexewa rū tá wūxi ya mexēchicū nixī. Rū tāūtāma binu nayaxaxū, rū taxuūma to i ṭacū rū ngūchixāxū tá nixaxū. Rū tauta nabuyane rū Tupanaāē i Üünexū rū tá nüxna nangu. ¹⁶—Rū nūma tá muxūma i Yudfugūxū narüngūxēē na norū Cori ya Tupanaçax nawoeguxūçax. ¹⁷—Rū nūma ya Cuáú rū tá Cori ya Cristupexegu nixū. Rū nuxcūmaūcū ga Tupanaārū orearū uruū ga Erfarūū tá nixī erū tá nüxū nangēxma i Tupanaāē i poraxū. Rū ngēmaācū tá nüxū narüngūxēē i papagū na naxācūgūxū nangechaūxū, rū ngēma tama Tupanaga ĩnūēchaūxū rū na aixcūma ĩnaxīnūēxūçax. Rū ngēmaācū tá duūxūgūxū ĩnaxēē naxçax ya Cori ya Cristu —ñanagürū ga yema daxūcūāx. ¹⁸Rū Zacaría rū yema daxūcūāxna naca, rū ñanagürū: —ĭNuxācū tá nixī i ngēma na naxāxācūxū i choxmaḡ? Erū marū chayaxūchi i chomax rū ngīma rū ta marū iya —ñanagürū. ¹⁹Rū Zacaríaxū nangāxū ga yema daxūcūāx, rū ñanagürū: —Choma nixī i Gabi i Tupanaārū puracū chaxūxū. Rū nūma nūma choxū namu na cumaā nüxū na chixuxūçax i ñaā ore i mexū. ²⁰—Natürū ñuxma i cuma rū tama choxū cuyaxō i ngēma ore i cumaā nüxū chixuxū. Rū

ngēmacax i ñuxma rū tá cungega ñuxmatáta nabu i ngēma cune. Natürū ngēma cumaā nüxū chixuxū, rū aixcūma tá ningu nagu i ngēma ngunexū i Tupana ixunetaxū —ñanagürū. ²¹Rū yoxni ga duūxūgū rū tupaucaarū düxétüwa Zacaríaxū nananguxēēgū. Rū nügūna nacagüe ga ṭacūçax na tama paxa yēma ĩnaxūxūxū. ²²Rū yexguma Zacaría tupaucawa íxūxgu, rū taxucürüwa duūxūgūmaā nidexa, yerū nangega. Rū nūmagū ga duūxūgū rū nüxū nicuaxāchitanū ga ṭacūxū na nadauxū ga Zacaría ga tupaucaarū aixepena. Rū Zacaría rū naxmexmaā duūxūgūxū nüxū nacuaxēē ga ṭacū nüxū na üpetūxū, yerū nangega. ²³Rū yexguma Zacaría naguxēēgu ga na naxūāxū ga Tupanaārū puracū ga tupauca ga taxūnewa, rū wenaxārū napataçax nataegu. ²⁴Rū yemawena rū Zacaría namaḡ ga Erichabé rū ixāxācū. Rū ngīpatagu irūxāūēcha, rū wūximēxpūx ga tauemacū taguma düxétüwa ixū. ²⁵Rū ngīxīcatama ngīgürügū: —Cori ya Tupana rū poraācū choxū narüngūxēē. Rū ñuxma rū marū tāūtāma chixri chauchiga nidexagū i duūxūgū naxçax na changexacūxū —ngīgürügū.

**Wūxi ga Tupanaārū orearū ngerūū
ga daxūcūāx nüxū nixu ga
Ngechucharū buxchiga**

²⁶Rū 6 ga tauemacū marū ngīxū mexgu ga Erichabé ga yema na naxāxācūxū, rū Gariréanewa yexmane ga ĩāne ga Nacharétuwa Tupana nanamu ga norū orearū ngerūū ga Gabi. ²⁷Rū ngīxūtawa naxū ga wūxi ga pacū

ga taguma yatü ngĩmaã maũxcü. Rü María nixĩ ga ngĩéga. Rü ngĩma rü ixãtechaũ namaã ga wüxi ga yatü ga Yuchegu ãégacü. Rü nüma ga Yuche rü nuxcúmaücü ga ãëxgacü ga Dabítanüxũ nixĩ. ²⁸Rü yema nachica ga María nawa yexmaxũgu naxücu ga Gabi, rü ñanagürü ngĩxũ: —Nuxmaë Pa Maríax. Tupana rü poraãcü cumaã nataãë. Rü Cori ya Tupana rü cuxítawa nangëxma, rü guxũ i ngexũgüarü yexera marü cuxũ narüngũxëë —ñanagürü. ²⁹Natürü yexguma María nüxũ dajúxgu ga yema daxücũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü namaã iþaixächiaë ga yema norü ore ga ngĩmaã nüxũ yaxuxũ. Rü ngĩgüãëwa nagu irüxĩnũ ga tüxcüü yemaãcü ngĩxũ na namoxëxũ. ³⁰Rü yexguma ga Gabi rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Maríax, tama name na cumuũxũ, erü Tupana rü poraãcü cumaã nataãë. ³¹—Rü ñuxma rü tá tauemacü cuxũ inayarütaxu, rü tá cuxãxãcü, rü tá nayatü i cuxacü. Rü Ngechuchugu tá cunaxüéga. ³²—Rü nüma rü wüxi ya ãëxgacü ya taxüchicü tá nixĩ. Rü Tupana ya Taxüchicü Nane tá nixĩ i naéga. Rü Cori ya Tupana rü tá nuxcúmaücü ga ãëxgacü ga Dabírüũ ãëxgacüxũ nayaxĩxëë. ³³—Rü nüma rü guxũgutáma Yudíugüarü ãëxgacü nixĩ. Rü tagutáma ínanguxuchi na ãëxgacü na yĩxũ —ñanagürü. ³⁴Rü yexguma ga María rü Gabina ica, rü ngĩgürügü: —¿Ñuxãcü tá nixĩ i ngëma na chaxãxãcüxũ, erü tauta chaxãte? —ngĩgürügü. ³⁵Rü nüma ga Gabi rü ngĩxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Tupanaãë i Üünexũ tá cuxna nangu. Rü Tupana ya Tacüarü pora rü wüxi i caixanexürüũ tá cugu nayangaixema. Rü

ngëmacax ngëma õxchana i namaã cuxãxãcüxũ rü Tupanapexewa mecüxüchi tá nixĩ, rü Tupana Nanemaã tá nanaxugü i duũxũgü. ³⁶—Rü cutanüxũ i Erichabé rü marü ixãxãcü woo marü yaguãxchirex na yĩxũ. Rü woo ga duũxũgü rü:

“Tagutáma ixãxãcü” ñanagürügü ngĩxũ, natürü i ñuxma rü marü 6 ya tauemacü ngĩxũ name na marü naxãxãcüxũ. ³⁷—Erü Tupanaãxũ rü taxuũma naguxcha —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma ga María rü ngĩgürügü: —Chorü Cori ya Tupanaãrü duũxũ chixĩ i chomax. Rü marü name i chomaã nanaxü i ngëma chomaã nüxũ quixuxũãcüma —ngĩgürügü. Rü yexguma ngĩxna ínixü ga yema Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxücũãx ga Gabi.

María rü Erichabéxũtagu inaxüãne

³⁹Rü yexgumaücüü ga María rü paxama nawa ixü ga guma iãne ga Zacaríapata nawa yexmane ga Yudéaaneärü dauxchitawa. ⁴⁰Rü Zacaríapatawa ingu, rü iyaxücu, rü Erichabéxũ irümoxë. ⁴¹Rü yexguma Erichabé nüxũ ínügu ga Maríaarü moxë, rü ngĩrü õxchana ga ngĩãnüwa yexmaxũ rü nixĩãxcüü. Rü Tupanaãë ga Üünexũ rü Erichabéna nangu. ⁴²Rü yexguma ga Erichabé rü tagaãcü Maríaxũ ngĩgürügü: —Guxũ i ngexũgüarü yexera Tupana cuxũ narüngũxëë. Rü ngëxgumariüũ ta cunexũ narüngũxëë. ⁴³—¿Tacüwa chame na nuã chauxũtagu cunaxüãnexü? Pa Chorü Cori Naëx. ⁴⁴—Erü ngëxguma nüxũ chaxĩnügü i curü moxë, rü chauxacü i chauanüwa

ngëxmaxũ rü norü taãemaã nixĩãxcüü. 45—Cuma rü cutaãë erü nüxũ cuyaxõ i norü ore ya Tupana. Rü ngëmacax Tupana tá nayanguxëë i ngëma ore i cumaã nüxũ yaxuxũ —ngigürügü ga Erichabé. 46Rü yexguma ga María rü ngigürügü: —Choma rü chauãëwa poraãcü Tupanaxũ chicuaxũ. 47—Rü chorü Cori ya chorü Maxëëruümaã chataãëxüchi. 48—Rü woo wüxi i Tupanaãrü duũxũ i ngearü dïëruãxë chixĩ, natürü Tupana chaugu narüxinü. Rü ñuxmaücüü i duũxũgü rü taãëxcümaã guxũgutáma choxũ naxugüë. 49—Erü Tupana ya Poracü rü taxũ i mexũ chauçax naxü. Rü naxüüne i naéga ya Tupana. 50—Rü nüma ya Tupana rü guxũgutáma nüxũ tangechaütümüügü ya guxãma ya yíxema aixcüma nüxũ muüëxë. 51—Rü guxũ ga norü poramaã tüxũ narüyexera ga guxema tügütama icuaxüügüxë. 52—Rü marü ñanawoxũ ga yema ãëxgacügü ga nügü írütägüxũ. Natürü guxema duũxëgüü ga tügü írúxíragüxë, rü poraãcü tüxũ narüngüxëë. 53—Rü guxema tüxũ nataxúxë, rü muxüma tüxna naxã. Natürü guxema muãrü dïëruãxgüxë rü taxuüma tüxna naxããcüma tüxũ ñimugü. 54—Rü poraãcü nüxũ narüngüxëë ga norü duũxũgü ga Yudíugü. Rü tama nüxũ inarüngüma na nüxũ ingechaütümüügüxũ, yexgumarüü ga nuxcümaügüxũ ga tatanüxümaã na inaxunetaxũ. 55—Yerü yemaãcü inaxuneta namaã ga tóru õxi ga Abrãü rü namaã ga tatanüxügü na guxũgutáma tüxũ nangüxëxü —ngigürügü ga María. 56Rü tomaëxpüx ga tauemacü

Erichabéxütagu íruxãüx ga María. Rü ñuxüchi ngípataçax itaegu.

Cuáü ga baiüëëruüãrü buxchiga

57Rü nawa nangu ga ngunexũ ga na naxíraxacüxũ ga Erichabé. Rü nayatü ga ngíxãcü. 58Rü yexguma nüxũ nacuaxgügu na ñuxãcü Tupana ngímaã mecümaxũ, rü ngírü ngaicamagu pegüxũ ga duũxũgü rü ngítanüxügü rü ngíxũ ínayadaugü, rü ngíxũ narüimoxëgü rü ngíxũ nayataãëgüxëë. 59Rü 8 ga ngunexüguwena rü ínayawiechaxmüpëxechiraüügü ga guma ngíne. Rü nanatü ga Zacaríagu nanaxüëgagüchaũ ga duũxüügü. 60Natürü naë ga Erichabé rü tama inaxwaxë. Rü ngigürügü: —Narümemaë nixĩ i Cuáügu tanaxüëga —ngigürügü. 61Rü duũxüügü rü ñanagürügü ngíxü: —¿Tüxcüü cunaxwaxë i ngëma naéga? Erü cutanüxütanüwa rü tataxuma ya texé ya ngëmagu ãëgaxë —ñanagürügü. 62Rü yexguma ga duũxüügü rü naxmëxwa nanatü ga Zacaríana nacagüë ga ñacü rü naëgagu tá na naxüëgaãxũ. 63Rü yexguma ga Zacaríá rü poperaxũ naxuneta na yexma na naxümatüãxüçax ga naéga. Rü yexma nanaxümatü, rü ñanagürü:

“Cuáü tá nixĩ i naéga”, ñanagürü ga namatü. Rü guxüma ga duũxüügü rü nabaxächiaëgü ga yexguma yema naëgaxũ nadaugügu. 64Rü yexgumatama wenaxãrü nidexa ga Zacaríá. Rü inanaxügü ga Tupanaxũ na yacuaxüüxũ. 65Rü yemacax guxüma ga yema duũxüügü ga norü ngaicamagu ãpatagüxü rü poraãcü nabaxächiaëgü. Rü guxüwama ga yema nañewa ga

Yudéaanewa rü duũxũgü nuxũ nixuchigagü ga yema ngupetũxũ. ⁶⁶Rü guxũma ga nuxũ cuáchigagũxũ ga yema ngupetũxũ, rü nagu narüxĩnũēēcha. Rü nügũmücũgũna nacagũe, rü ñanagürũgü: —¿Tacü tá nixĩ i ngēma õxchana? Erü Tupana rü aixcũma naxũtawa nangēxma —ñanagürũgü.

Zacaría rü Tupanaxũ nicuaxũ

⁶⁷Rü nanatü ga Zacaríana nangu ga Tupanaãe i Üünexũ. Rü nüxũ nixu ga yema ore ga Tupana namaã nüxũ ixuxũ. ⁶⁸Rü ñanagürü: —Name nixĩ i nüxũ ticuaxũgũ ya tórü Cori ga nuxcũmaũcü ga tórü õxi ga Iraéarü Tupana. Erü núma tatanüwa nangu na tüxũ yamaxēēxũcax i yixema i norü duũxũgü na ixĩgũxũ. ⁶⁹—Rü ngēmacax tüxna nanamu ya wüxi ya poracü ya tórü maxēēxũ ga nuxcũmaũcü ga norü duũxũ ga Dabítanüxũwa ne ücü. ⁷⁰—Rü yemaãcü Tupana tamaã inaxuneta nawa ga yema nuxcũmaũgũxũ ga norü orearü uruũgü ga üünegũxũ. ⁷¹—Rü Tupana rü namaã nüxũ nixu rü nüxna tá tüxũ ínanguxũxēē i tórü uwanügü rü guxũma i duũxũgü i taxchi aiexũ. ⁷²—Rü nuxcũmaũgũxe ga tórü õxigũmaã nüxũ nixu na nüxũ tangechaũtũmũgũxũ rü tagutãma nüxũ iyanangũmaxũ ga yema tũmamaã inaxunetaxũ. ⁷³⁻⁷⁵—Rü yemaãcü ga Tupana rü nuxcũmaũcü ga tórü õxi ga Abráũmaã inaxuneta. Rü namaã nüxũ nixu rü tá tüxũ ínanguxũxēē nüxna i tórü uwanügü na tama imuũēãcũma naxũxũcax i Tupanaãrũ puracü rü aixcũma mecü na ixĩgũxũ napexewa i guxũ i tórü maxũwa

i wüxichigü i ngunexũgu —ñanagürü ga Zacarí. ⁷⁶Rü ñanagürü ta: —Cumax, Pa Chaunex, rü Tupana ya Taxüchicüarü orearü uruũmaã tá cuxũ naxugü. Erü cuma rü tá Corixũpa yoxni duũxũgũmaã nüxũ quixu i nachiga ya Cori. ⁷⁷—Cuma rü Coriarü duũxũgũxũ tá nüxũ cucuaxēē na Tupana tá nüxũ nüxũ ngechaũxũ i norü pecadugü na ngēmaãcü nayauxgũãxũcax i maxũ i taguma gũxũ. ⁷⁸⁻⁷⁹—Erü nüxũ tangechaũtũmũgũ ga Tupana ya poraãcü tüxũ ngechaũcü. Rü ngēmacax daxũguxũ i naãnewa taxcax ne nanamu i ñoma i naãneärü ngóonexēēruũ i ngexwacaxũxũ na nangóonetanüxēēaxũcax i ngēma duũxũgü ga noxri guxũguma norü chixexũgagu ãũcũmaxũwa yexmagũxũ. Rü núma tá tüxũ narüngũxēē na Tupanamaã rüngũxmũēxũcax —ñanagürü ga Zacarí. ⁸⁰Rü yema õxchana rü niyachigü rü wüxichigü ga ngunexũgu yexeraãcü Tupanaxũ nicuáchigü. Rü dauxchita ga ngextá taxúema íxãpataxũwa nayexma ñuxmata yema ngunexũwa nangu ga na Yudũfugũxũ nügü nacuaxēēxũ.

Ngechucharü buxchiga

(Mt 1.18-25)

2 ¹Rü yexguma Agutu ãēxgacü ga tacü ixĩxgu ga Dumawa, rü nanaxunagü ga na yaxugũãxũ ga guxũma ga duũxũgü ga guxũ ga naãnewa. ²Rü yema nüxĩraũxũ ga duũxũgũarü ugũchiga, rü nanaxü ga yexguma Quirinu ãēxgacü ixĩxgu ga Chfriaarü naãnewa. ³Rü guxũma ga duũxũgü rü wüxichigü norü ñãne ga nagu nabuxũnewa nixũchigü ga yéma

na yaxugüāxūcax. ⁴Rü yemacax ga Yuche rü Gariréaanea yexmane ga ãāne ga Nacharétuwa ínaxūxū, rü Yudéaarü naānewa yexmane ga ãāne ga Beréüwa naxū. Rü guma nixī ga ãāne ga nuxcūmaūcü ga āēxgacü ga Dabí nagu buxūne. Rü yemacax nixī ga Yuche ga yéma naxūxū, yerü Dabítanūxū nixī ga nūmax. ⁵Rü Beréüwa naxū ga Yuche na yaxugüāxūcax wüxigu ngīmaā ga María ga ngīmaā naxāmaχchaūcü. Natürü ga María rü itacharaū ga na naxāxācūxū. ⁶Rü yexguma Beréüwa nayexmagüyane, ngīxna nangu ga ngīrū ngunexū ga na naxíraxacūxū ga María. ⁷Rü yexma nabu ga nüxíraūcü ga ngīne. Rü naxchápenüūmaā inanuque. Rü wüxi ga wocaarü chibüchicagumare inacanagüxēē, yerü marü guxūma nixāācu ga ucapu nawa ga guma pegüpataū.

**Daxūcūāx ga Tupanaārü orearü
ngeruūchiga rü carnerugüarü
dauruūchiga**

⁸Rü Beréüārü ngaicamana nayexmagü ga ñuxre ga carnerugüarü dauruūgü ga chütacü nachitaūwa norü carnerugüna ídaugūxū. ⁹Rü ngürüāchi yema carnerugüarü dauruūgücaχ nangox ga wüxi ga orearü ngeruū ga daxūcūāx. Rü Cori ga Tupanaārü yauracüūmaā naxcaχ nangóone ga guxūwama. Rü poraācü namuūē. ¹⁰Natürü yema orearü ngeruū ga daxūcūāx, rü ñanagürü nüxū: —iTāxú i pemuūēxū! erü pexcaχ nuā chanange i wüxi i ore i mexēchixū i guxū i duūxūgüarü taāēxēēruū tá ixixū. ¹¹—Eri ñuxma rü Beréügu nabu ya perü maxēxēēruū. Rü nūma rü Cori ya Cristu

nixī. ¹²—Rü ñāā tá nixī i perü cuχruū. Rü tá nüxū ipeyangau i wüxi i õxhana i naxchápenüūmaā nuquexū rü wocaarü chibüchicagu caxū —ñanagürü. ¹³Rü yexgumatama ngürüāchi yema daxūcūāx ga orearü ngeruūxütawa nangox ga muxūma ga togü ga daxūcūāx ga orearü ngeruūgü. Rü Tupanaxū nicuāxūūgü, rü ñanagürügü: ¹⁴—Rü ñuxma rü Tupanaxū ínucuāxūūgü rü ínataāēgü i daxūguxū i naānewa. Rü pema i ñoma i naānecūāx i Tupana pemaā taāēgüē, rü name nixī i pegümaā perüngüxmüē —ñanagürügü. ¹⁵Rü yexguma daxūwa naxíxguwena ga yema orearü ngeruūgü rü yema carnerugüarü dauruūgü rü nügümücügümaā ñanagürügü: —iNgīxā ítayadau i Beréüwa i ngēma ngupetüxū i Cori ya Tupana tamaā nüxū ixuxū nawa i norü orearü ngeruūgü! —ñanagürügü. ¹⁶Rü paxa inaxīāchi, rü yéma naxī. Rü yexma nüxū nayangau ga Yuche rü María rü ga õxhana ga wocaarü chibüchicagu caxū. ¹⁷Rü yexguma yema õxchanaxū nadaugügu ga yema carnerugüarü dauruūgü, rü duūxūgümaā nüxū nixugüē ga yema ore ga Tupanaārü orearü ngeruū ga daxūcūāx namaā nüxū ixuxū ga yema õxchanachiga. ¹⁸Rü guxūma ga duūxūgü ga nüxū ínūēxū ga yema carnerugüarü dauruūgüarü ore rü namaā nabaixāchiāēgü. ¹⁹Natürü ga María rü inayaxu ga guxūma ga yema ngupetüxū rü ngīāēgu namaā inguxū rü nagu irüxīnūēcha. ²⁰Rü nawoegu ga yema carnerugüarü dauruūgü. Rü taāēācūma Tupanaxū nicuāxūūgü naxcaχ ga guxūma ga yema nüxū

naxĩnũēxũ rü nüxũ nadaugũxũ yerü aixcũma yema orearũ ngeruũ ga daxũcũāx namaā nüxũ ixuxũrũü nangupetũ.

Õxhana ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa nanagagũ

²¹Rü yexguma 8 ga ngunexũ nüxũ yexmagu ga na nabuxũ ga õxhana, rü ínanawiechaxmüpexechiraũgũ. Rü Ngechuchugu nanaxũégagũ. Rü yematama nixĩ ga naéga ga daxũcũāx ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ Maríamaã nüxũ ixuxũ ga tauta namaã naxãxácũgu. ²²Rü yexguma marũ yanguxgu ga yema ngunexũ na tupauca ga taxũnewa Tupanapexewa na nügũ yamexēēgũxũ rü yéma naxĩ na yemaãcü Tupanapexewa yanguxēēgũāxũcax ga yema Moíchéarũ mugũ nüxũ ixuxũrũü. Rü Yerucharéũwa ga tupauca ga taxũnewa nanagagũ ga õxhana na Tupanana namugũāxũcax. ²³Rü yemaãcü nanaxũgũ yerü Tupanaãrũ mugũwa naxũmatũ, rü ñanagũrũ:

“Ngēxguma wũxi i nge rü nayatũgu i nüxĩraũxũ i ngĩxácũ, rü tanaxwaxe i Cori ya Tupanana tanamu”,

ñanagũrũ. ²⁴Rü yéma naxĩ rü yéma nanagagũ ga taxre ga muxtucugũ ga yexwacax yaexũ, na Tupanacax nadaiāxũcax ga paigũ ga tupaucawa, yerü yema ñanagũrũ ga Tupanaãrũ mugũwa. ²⁵⁻²⁶Rü yexgumaãcüü Yerucharéũgu naxachiũ ga wũxi ga yatũ ga Chimeũgu āégacũ. Rü wũxi ga yatũ ga mecũmacũ nixĩ ga nümax, rü aixcũma Tupanaxũ ngechaũcü nixĩ. Rü nüma rü guxũguma ínananguxēē na

ñuxguacũ tá ínanguxũ ya Yudfugũariü nguxũxēēruũ ya Cristu. Rü Tupanaãē i Üünexũ rü Chimeũxũtawana nayexma, rü nüxũ nüxũ nacuxaxēē na tãütãma nayuxũ ega tama nüxũ nadauxiragu ya Cristu ya Cori ya Tupana núma namucũ. ²⁷Rü yema ngunexũgu rü tupauca ga taxũnewa Chimeũxũ naxũxēē ga Tupanaãē i Üünexũ. Rü yéma nayexma ga Chimeũ ga yexguma Yuche rü María tupaucawa nagagũgu ga õxhana ga Ngechuchu na Tupanana namugũāxũcax na yemaãcü yanguxēēgũāxũcax ga Moíchéarũ mu. ²⁸Rü Ngechuchuxũ naganagũ ga Chimeũ. Rü Tupanaxũ nicuxũxũ, rü ñanagũrũ: ²⁹—Pa Corix, ñuxma rü marũ name na chayuxũ, erũ marũ cuyanguxēē ga yema chomaã icuxunetaxũ. ³⁰⁻³¹—Rü chauxetũmaãxũchi nüxũ chadau ya daa Maxēēēruũ ya guxũ i duũxũgũcax núma cunamucũ. ³²—Rü nüma nixĩ i ngóonexēēruũ naxcax i guxũma i duũxũgũ i tama Yudfugũ ixĩgũxũ. Rü ñãã õxchanagagu rü togũ i duũxũgũ tá nüxũ nicuxũxũgũ i curũ duũxũgũ i Yudfugũ —ñanagũrũ. ³³Rü Yuche rü María rü nañaxĩchiãēgũ namaã ga Chimeũãrũ ore ga ñuxãcü õxchanachigamaã na yadexaxũ. ³⁴Rü yexguma ga Chimeũ rü Tupanana naca na meã nüxũ nangupetũgũxũcax ga Yuche rü María rü õxhana. Rü ñanagũrũ ngĩxũ ga María ga Ngechuchu naē: —Dũcax, ñãã õxhana rü tá nanamaxēēē i muxũma i Yudfugũ, natürü ngēma tama nüxũ yaxõgũchaũxũ rü tá inayarũtauxe. Rü nüma rü wũxi i cuxũruũ tá nixĩ i duũxũgũcax, rü muxũma tá nüxũ naxoe. ³⁵—Rü

ngēmaācü tá nanangoxēēāma i guxūma i naāēwa nagu naxīnūēxū i muxūma i duūxūgū. Rū guxūma i ngēma tá ñāā ōxchanaxū ngupetūxū rū ñoma wūxi i cūxchi i curū maxūnēwa yarūwáxūrūū tá cuxū nangux, Pa Maríax —ñanagürü. ³⁶Rü yēma ta iyexma ga wūxi ga ngecü ga Tupanaärü orexū ixucü. Rū Ana nixī ga ngīēga. Rū Panuēxācü iyixī, rü Ácherutanūxū iyixī. Rū marü yaguāxūchi iyixī. Rū yexguma napaxūchigutama ixāte. Natürü 7 ga taunecü- guxicatama ngītemāā iyarūxūxū, yerü nayu ga ngīte. ³⁷Rü yemaācü wūxi ga yutecü ga yaguāxūchi iyixī, yerü 84 nixī ga ngīrū taunecü. Rū taguma tupauca ga taxūnēwa íixūxū. Rū guxūguma ngunecü rü chütacü rü naxaureācüma iyumūxēēcha. Rū yemaācü Tupanaxū iyacuaxūü rü inataxēē. ³⁸Rü yexgumatama Chimeü íidexayane, rü yēma ingu ga Ana. Rū Tupanana moxē ixā. Rū iinaxūgü ga ōxchana ga Ngechuchuchiga na yadexaxū napexēwa ga guxūma ga yema Yudūgü ga Yerucharēücüāx ga Cristuxū ínanxūxēēgūxū na norü nguxuchixēēruü yīxūcax.

Íāne ga Nacharétucax nawoegu

³⁹Rü yexguma marü yanguxēēgūāguwena ga guxūma ga yema Tupanaärü mugü nüxū ixuxū, rü Yuche rü María rü naxcax nawoegu ga norü íāne ga Nacharétu ga Garíraanēwa yexmane. ⁴⁰Rü ga ōxchana rü niyachigü, rü yexeraācü niporachigü, rü yexeraācü nüxū nicuáchigü. Rū Tupana rü poraācü nüxū narūngūxēē.

Bucü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxūnēwa naxo

⁴¹Nanatü rü naē rü gucü ga taunecügu Yerucharēüwa taxīxū naxcax ga Üpetüchigaarü peta. ⁴²Rü yexguma Ngechuchu 12 ga taunecü nüxū yexmagu, rü Yerucharēüwa taxī namaā ga nanatü rü naē, yerü yema nixī ga Yudūgücüma naxcax ga Üpetüchigaarü peta. ⁴³Rü yexguma yagüechigagu ga Üpetüchigaarü peta, rü tümachüicax tawoegu ga nanatü rü naē. Natürü ga Ngechuchu rü tümāēchita tūxna Yerucharēügu narūxāxū. ⁴⁴Rü tümā nüxū tacuaxgügu rü yema muxū ga duūxūgü ga tümāweama íxīxūtanūxūtanūgu naxā ga Ngechuchu. Rū yemaācü marü itaxī ga wūxi ga ngunexū. Natürü yexguma naxcax tadaugügu tümatanūxūtanūgu rü yema tūxū cuaxgūxūtanūgu rü tama nüxū itayangaugü. ⁴⁵Rü yemacax wenaxärü Yerucharēücax tawoegu na yexma naxcax tayadaugūxūcax. ⁴⁶Rü tomaēxpūx ga ngunexūguwena Ngechuchuxū itayangaugü ga tupauca ga taxūnegu. Rū yēma narüto natanūwa ga yema ngüxēēruügü ga Tupanaärü mugüwa nguxēētaegūxū, rü inarūxīnū ga norü nguxēētae, rü nüxna nicachigü. ⁴⁷Rü guxūma ga yema duūxūgü ga Ngechuchuxū ínūēxū, rü naḃaixāchiāēgü na ñuxācü nüxū nacuaxūchixū rü meāma nangāxūāxū. ⁴⁸Rü yexguma nanatü rü naē nüxū daugügu rü taḃaixāchiāēgü. Rū naē rü ñatarügü nüxū: —Pa Chaunex, ¿tūxcücü tomaā ngexū cuwagü? Cunatü rü choma rü poraācü cuxcax taxoegaāēēcüma

cuxçax tadaugüecha —ñatarügü. ⁴⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Tüxcüü chauxçax pedaugü? ¿Tama exna nüxü pecuax na woetama Chaunatüchiüwa tá changëxmaxü? —ñanagürü. ⁵⁰Natürü ga tümagü rü tama nüxü tacuaxgüega ga yema tümamaã nüxü yaxuxü. ⁵¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü tümawe nataegu ga Nacharétuwa. Rü guxüguma meã tümaga naxinüëcha. Rü naë ga María rü ngiãëwa nagu irixinüëcha ga guxüma ga yema ngupetüxü. ⁵²Rü niyachigü ga Ngechuchu, rü yexeraäcü nüxü nicuächigü. Rü Tupana rü namaã nataãë, rü guxüma ga duüxügü rü ta namaã nataãëgü.

Cuáü ga baiüxëeruü rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxüwa orexü nixu
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Cu 1.19-28)

3 ¹Rü yexguma Tibériu 15 ga taunecü äëxgacü ga tacü ixixgu ga Dumawa, rü yexguma nixí ga Póüchiu Piratu rü Yudéaaneärü äëxgacü yixü, rü Erode rü Gariréaaneärü äëxgacü yixü, rü naëneë ga Piripi rü Itúreaane rü Taconíteaneärü äëxgacü yixü, rü Dichániã rü Abiriniãaneärü äëxgacü yixü. ²Rü Aná rü Caipá rü paigüeru nixígü ga yexguma. Rü yexguma nixí ga Cuáü ga Zacaría nanemaã yadexaxü ga Tupana ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxâpataxüwa. ³Rü guxüma ga yema nachicagü ga Yudáücutüarü ngaicamana yexmagüxügu nixügüchigü ga Cuáü. Rü duüxügümaã nüxü nixuchigü ga na namexü na nüxü naxoexü ga nacümagü ga chixexü rü ínabaiüxü, na yemaäcü Tupana nüxü

nüxü nangechaüxüçax ga norü pecadugü. ⁴Rü guma nuxcümaücü ga Ichaía ga Tupanaärü orearü uruü naxümatüxürüü nixí ga nangupetüxü. Yerü duüxügüarü maxüärü mexëëchigaxü nixu ga yexguma ñaxgu:

“Ngëma nachica i ngextá taxúema íxâpataxüwa rü tá nangëxma i wüxi i duüxü i ngëma tagaäcüma ñaxü: ‘iPegü pemexëë naxçax ya Cori! iRü naxçax ipeyanawëxächixëë i perü maxü!’ ⁵Rü guxäärü maxü rü tá inayarüwëxächi ñoma wüxi i ngatexü rügütaxürüü na iyawëxüçax i nama. Rü guxäma ya yíxema togüétüwa tügü ngëxmaxëëgüxe rü tá ítarixí ñoma wüxi ya mæxpúne rü wüxi i ngüchitaeru idoxochixëëxürüü. Rü guxüma i nacüma i wüxü rü tá inayarüwëxächigü. Rü ngëma duüxügüarü maxüwa tama mexü rü tá nayamexëëgü. ⁶Rü guxüma i duüxügü rü tá nüxü nadaugü ya yima Maxëëëruü ya Tupana núma namücü”,

ñanagürü ga Ichaíaarü ore ga ümatüxüwa. ⁷Rü yexguma Cuáüxütawa naxixgu ga duüxügü na ínabaiüxëëxüçax, rü nüma ga Cuáü rü ñanagürüama nüxü: —Pema rü äxtapearü duüxügü pixígü. ¿Rü ñuxäcü nagu perüxínüë na naxchaxwa pibuxmüxü i ngëma poxcu i äücümaxüchixü i marü ingaicaxü ega tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü? ⁸—iRü meã pemaxë na ngëmaäcü guxüma i duüxügü nüxü

daugüxüçax na aixcüma marü nüxü perüxoexü i pecüma i chixexü! RÜ tama name i ñaperügügü:

“Täütäma Tupana toxü napoxcue, erü Abräütanüxü tixigü” ñaperügügü. Erü tama ngëmacax nixi ya Tupana i duüxügüxü nayaxuxü. RÜ pemaã nüxü chixu rü ngëxguma Tupana naxwaxegu rü tama nüxü naguxcha na daa nutawa Abräütanüxü nanguxüxëxëxü. ⁹—Tupanaärü yuema rü marü ñimemare na yadaxüãxüçax i ngëma nanetügü i tama mexü. RÜ guxüma i nanetügü i chixearü öõxü rü tá nadaxü, rü ñuxüchi üxüwa tá ínagu —ñanagürü ga Cuáü. ¹⁰Rü yexguma ga duüxügü rü Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tacı exna nixi i mexü na tanaxüxü? —ñanagürügü. ¹¹Rü Cuáü rü nanangäxü rü ñanagürü: —Texé ya taxrearü gáuxüchirüxë rü name nixi i texé ya tüxü nataxüxena tanaxä. RÜ texé ya önaáxë rü name nixi i texé ya ngearü önaáxëmaã tangau i tümaärü öna —ñanagürü. ¹²Rü Cuáüxütawa naxi ta ga ñuxre ga yatügü ga Dumaärü äëxgacüçax dïeru ngixü ideetanüxü. RÜ nanaxwaxegü ga Cuáü na ínabaiüxëxëxü. RÜ Cuáüna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexëeruüx, ¿Tacı nixi i mexü na tanaxüxü i tomax? —ñanagürügü. ¹³Rü Cuáü rü ñanagürü nüxü: —Tama name i äëxgacü pemaã nüxü ixuxüärü yexera penayauxgü i dïeru i duüxügüxütawa —ñanagürü. ¹⁴Rü ñuxre ga churaragü rü ta Cuáüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Toma rü tacü nixi i mexü na tanaxüxü? —ñanagürügü. RÜ nanangäxü ga Cuáü rü ñanagürü: —Tama name i texéxü pexäxüneäcüma tümaärü ngëmaxügü pepuxü. RÜ tama name i tacü rü doraxü tímachigaxü pixu na ngëmaäcü tümaärü ngëmaxügü pepuxüxüçax. RÜ name nixi i

ngëma dïeru i äëxgacü pexü ngïmaã naxütanücümaätama petaaëgü rü tama yexeracüçax ípeca —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga duüxügü rü poraäcü ínananguxëëgü na paxa ínanguxü ga Tupana Nane ga Cristu. RÜ nagu narüxínüë ga na bexmana Cuáü rü Cristu yïxü. ¹⁶Natürü ga Cuáü rü guxäxü ñanagürü: —Aixcüma i choma rü dexáwamare pexü íchabaiüxëë, natürü tá ínangu i to i Tupanaärü oreatü uruü, rü nüma tá pexna nananguxëë i Tupanaäë i Üünexü wüxi i üxiemarü. Erü nüma rü poraäcü choxü narüyexera na äëxgacü yïxü. RÜ choma rü napëxewa rü taxuwama chame rü bai i norü chapatucuniärü wëgiwa chame. ¹⁷—Rü nüma rü marü ínamemare na ñoma i naänewa yadexechiäxüçax i norü duüxügü ñoma wüxi ya yatü trigu naátüna idexechixürü. RÜ ngëmaäcü tá nayadexechi i ngëma noxrü ixügüxü na naxü- tawa nangëxmagüxüçax, natürü ngëma tama noxrü ixügüxü, rü tá ínanagu nawa ya yima üxü ya taguma ixoxüne —ñanagürü. ¹⁸Rü yema oremaã rü muxüma ga to ga ucuxëgümaã, rü Cuáü duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü ga Ngechuchuchiga. ¹⁹Rü Cuáü rü äëxgacü ga Erodexü nanga, yerü ngïmaã naxämax ga Erodía ga naëneë ga Piripi namax. RÜ nananga ta naxçax ga yema togü ga chixexü ga naxüxü. ²⁰Natürü ga Erode rü tama Cuáüga naxínü. RÜ yexeraxü ga chixexü naxü, yerü poxcupataüwa Cuáüxü namu.

Ngechucharü baiechiga

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Naxüpa ga na napoxcuxü ga Cuáü, rü guxüma ga duüxügüxü ínabaiüxëëxguwena, rü Ngechuchuxü rü

ta ínabaiexêẽ. Rũ yexguma Ngechuchu
 íyümüxêyane rũ ningena ga daxũguxũ
 ga naãne. ²²Rũ Tupanaãê i Üünexũ rũ
 wũxi ga muxtucurũĩ inanago rũ
 Ngechuchuna nangu. Rũ daxũwa
 inanaxũ ga wũxi ga naga ga ñaxũ:
 —Cuma nixĩ i Chaune i cuxũ
 changechaũxũchicũ, rũ cumaã
 chataãxũchicũ —ñaxũ.

Ngechuchu ya Cristuarũ oxigũ

(Mt 1.1-17)

²³Maneca 30 ga taunecũ nũxũ
 nayexma ga Ngechuchu ga yexguma
 norũ puracũ inaxũgũgu. Rũ duũxũgũ
 nagu narũxĩnũẽ rũ Ngechuchu rũ Yuche
 nane nixĩ.

Rũ Yuche rũ Erĩ nane nixĩ.

²⁴ Rũ Erĩ rũ Matá nane nixĩ.

Rũ Matá rũ Lebĩ nane nixĩ.

Rũ Lebĩ rũ Merequí nane nixĩ.

Rũ Merequí rũ Yana nane nixĩ.

Rũ Yana rũ Yuche nane nixĩ.

²⁵ Rũ Yuche rũ Matatía nane nixĩ.

Rũ Matatía rũ Amó nane nixĩ.

Rũ Amó rũ Naũ nane nixĩ.

Rũ Naũ rũ Echiri nane nixĩ.

Rũ Echiri rũ Nagaĩ nane nixĩ.

²⁶ Rũ Nagaĩ rũ Maá nane nixĩ.

Rũ Maá rũ Matatía nane nixĩ.

Rũ Matatía rũ Cheméĩ nane nixĩ.

Rũ Cheméĩ rũ Yucheca nane nixĩ.

Rũ Yucheca rũ Yudá nane nixĩ.

²⁷ Rũ Yudá rũ Yunáũ nane nixĩ.

Rũ Yunáũ rũ Decha nane nixĩ.

Rũ Decha rũ Chorobabé nane nixĩ.

Rũ Chorobabé rũ Charatía nane

nixĩ.

Rũ Charatía rũ Nerĩ nane nixĩ.

²⁸ Rũ Nerĩ rũ Merequí nane nixĩ.

Rũ Merequí rũ Adĩ nane nixĩ.

Rũ Adĩ rũ Cocháũ nane nixĩ.

Rũ Cocháũ rũ Erudamáũ nane nixĩ.

Rũ Erudamáũ rũ Erú nane nixĩ.

²⁹ Rũ Erú rũ Yochué nane nixĩ.

Rũ Yochué rũ Eriechéru nane nixĩ.

Rũ Eriechéru rũ Yorĩũ nane nixĩ.

Rũ Yorĩũ rũ Matá nane nixĩ.

Rũ Matá rũ Lebĩ nane nixĩ.

³⁰ Rũ Lebĩ rũ Chimeú nane nixĩ.

Rũ Chimeú rũ Yudá nane nixĩ.

Rũ Yudá rũ Yuche nane nixĩ.

Rũ Yuche rũ Yonáũ nane nixĩ.

Rũ Yonáũ rũ Eriaquíũ nane nixĩ.

³¹ Rũ Eriaquíũ rũ Meréa nane nixĩ.

Rũ Meréa rũ Mena nane nixĩ.

Rũ Mena rũ Matata nane nixĩ.

Rũ Matata rũ Natáũ nane nixĩ.

Rũ Natáũ rũ Dabĩ nane nixĩ.

³² Rũ Dabĩ rũ Ichaĩ nane nixĩ.

Rũ Ichaĩ rũ Obé nane nixĩ.

Rũ Obé rũ Bou nane nixĩ.

Rũ Bou rũ Charu nane nixĩ.

Rũ Charu rũ Naächáũ nane nixĩ.

³³ Rũ Naächáũ rũ Amináda nane nixĩ.

Rũ Amináda rũ Amĩ nane nixĩ.

Rũ Amĩ rũ Arũni nane nixĩ.

Rũ Arũni rũ Erúũ nane nixĩ.

Rũ Erúũ rũ Pare nane nixĩ.

Rũ Pare rũ Yudá nane nixĩ.

³⁴ Rũ Yudá rũ Acobu nane nixĩ.

Rũ Acobu rũ Ichaá nane nixĩ.

Rũ Ichaá rũ Abráũ nane nixĩ.

Rũ Abráũ rũ Taré nane nixĩ.

Rũ Taré rũ Nacú nane nixĩ.

³⁵ Rũ Nacú rũ Cherú nane nixĩ.

Rũ Cherú rũ Dagáu nane nixĩ.

Rũ Dagáu rũ Peré nane nixĩ.

Rũ Peré rũ Ebé nane nixĩ.

Rũ Ebé rũ Charu nane nixĩ.

- ³⁶ Rū Charu rü Caináũ nane nixĩ.
 Rū Caináũ rü Arupácha nane nixĩ.
 Rū Arupácha rü Chéũ nane nixĩ.
 Rū Chéũ rü Noé nane nixĩ.
 Noé rü Damé nane nixĩ.
- ³⁷ Rū Damé rü Matucharéũ nane nixĩ.
 Rū Matucharéũ rü Enó nane nixĩ.
 Rū Enó rü Yaré nane nixĩ.
 Rū Yaré rü Mararé nane nixĩ.
 Rū Mararé rü Caináũ nane nixĩ.
- ³⁸ Rū Caináũ rü Enú nane nixĩ.
 Rū Enú rü Che nane nixĩ.
 Rū Che rü Adáũ nane nixĩ.
 Rū Adáũ rü Tupana nane nixĩ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Ngechuchuxũtawa nayexma ga Tupanaãe i Üünexũ. Rü yexguma Yudáũchiiwa ínaxũächigu ga Ngechuchu, rü Tupanaãe i Üünexũ rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũwa nanaga. ²Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ. Rü ngoxo ga Chataná rü nüxũ naxü. Rü yexguma yéma nayexmagu rü taguma nachibü. Natürü ga yixcama rü nataiya. ³Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, rü idaa nutamaã nüxũ ixu na pãũxũ nanguxuchixũçax! —ñanagürü ga Chataná. ⁴Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tãütáma ònamaãxica namaxë i duũxügü, natürü guxüma i ore i Tupana nüxũ ixuxũ tá nixĩ i duũxügüxũ maxëxëexũ”,

ñanagürü. ⁵Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü wüxi ga maɣpúnechitaeruwa

nanaga. Rü yéma paxaãchi nüxũ nüxũ nadauxëë ga guxüma ga nachiiãnegü ga ñoma ga naãnecũãx. ⁶Rü Chataná rü ñanagürü nüxũ: —Guxũ i ñaã nachiiãnegü i mexũ rü norü ngëmaxügü rü chi cuxna chanaxã. Erü choxrü nixĩ i guxüma i ñaãgü, rü tüxna chanaxã ya texé ya choma chorü me ixixë na tüxna na chanaxãxũ. ⁷—Rü ngëxguma chi chopëxegu cucaxápüxügu rü choxũ quicuaxüũgu rü cuxrü chi nixĩ i guxüma i ñaã cuxũ chawéxũ —ñanagürü. ⁸Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü ñanagürü: —iChoxna ixügachi! Pa Chata- nãx. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“iNüxũ icuaxüũ ya Cori ya curü Tupana, rü yimaãxüxícata ma napuracü!”

ñanagürü. ⁹Rü yexguma ga ngoxo ga Chataná rü Yerucharéũ ga ñãnewa nanaga. Rü tupauca ga taxünetapëxegu nanamunagü. Rü ñanagürü nüxũ: —Ega aixcüma Tupana Nane quixĩgu, rü inuã cugü rütae! ¹⁰—Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tupana tá nanamu i norü orearü ngerüügü i daxüçũãx na cuxna nadaugüxüçax. ¹¹Rü naxmëxmaã tá cuxũ niyauxgü na tama çacü rü nutagu cunguxüçax”,

ñanagürü. ¹²Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ta:

“iTama name i nüxũ na cuxüxü ya Cori ya curü Tupana!”,

ñanagürü. ¹³Rü yexguma marü taxucürüwama Ngechuchuxũ naxüxgu, rü nüma ga Chataná rü nüxna niña

ñuxmata nuxũ iyangau na ñuxãcü wena
nuxũ na naxũxũ.

**Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü
ga norü puracü**

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Rü Ngechuchu rü Gariréaanecax
nataegu. Rü Tupanaãe i Üünexũ rü
naxütawa nayexma rü poraãcü
nanaporaxêê. Rü ga duũxügü rü nachiga
nidexagü ga guxũ ga yema naãnewa.

¹⁵Rü wüxichigü ga ãneãrü
ngutaquexepataügüwa rü nanguxêetae.
Rü guxũma ga duũxügü rü nuxũ
nicuaxũügü.

Nacharétuwa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Rü Nacharétuwa naxũ ga
Ngechuchu. Rü guma nixĩ ga ãne ga
nanatügü nawa nayaxêëgüne. Rü
ngũxchigaarü ngunexügu rü
ngutaquexepataügu naxücu, yerü yema
nixĩ ga nacüma ga guxũ ga
ngũxchigaarü ngunexügu. Rü yéma
inachi rü duũxügüçax nuxũ nadaumatü
ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ. ¹⁷Rü
nuxna nanaxãgü ga popera ga
Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía
ümatüxũ. Rü yexguma yangenaátüãgu,
rü nuxũ inayangau ga ngextá
ñaxümatüxüwa ga ore ga ñaxũ:

¹⁸ “Cori ya Tupanaãe rü chauxütawa
nangexma. Rü nüma rü choxũ
naxuneta na nuxũ chixuxüçax i
ore i mexũ namaã i ngëma
duũxügü i ngearü
ngëmaxũãxgüxũ. Rü choxũ
namu na ngëma duũxügü i
pecadutüüwa ngëxmagüxümaã

nuxũ na chixuxüçax rü tá na
ínganguxũxũ. Rü choxũ namu na
chayadauchixetüxêëgüxüçax i
ngëma íngexetügüxũ rü na
íchananguxüxêëxüçax i ngëma
duũxügü i togümexëwa
ngëxmagüxũ. ¹⁹Rü núma choxũ
namu na duũxügümaã nuxũ
chixuxüçax na Tupana nuxũ
rüngüxêëchaũxũ i ngëma nuxũ
yaxögüxũ”,

ñanagürü ga yema ore. ²⁰Rü yexguma
ga Ngechuchu rü nüguna
nananuxãchiátü ga popera. Rü
ngutaquexepataüãrü dauruüna nanaxã
rü ñuxũchi ínarüto. Natürü guxüma ga
yema ngutaquexepataüwa yexmagüxũ
ga duũxügü rü nuxũ narüdaunüëcha.

²¹Rü yemaçax Ngechuchu inanaxügü ga
duũxügümaã na yadexaxũ, rü ñanagürü:
—Ñuxmatama nixĩ i pepexewa Tupana
yanguxêëxũ i ñãa ore ga Ichaía
ümatüxũ —ñanagürü. ²²Rü guxüma ga
duũxügü rü meã Ngechuchuchiga
nidexagü. Rü nañaxãchiãëgü namaã ga
yema ore ga mexũ ga namaã nuxũ
yaxuxũ. Natürü tama aixcüma
nayaxögüchaũ. Rü yemaçax nüguna
nacagü rü ñanagürügü: —¿Taux exna
daa yixũ ya Yuche nane?

—ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu rü
ñanagürü nuxũ: —Choma nuxũ chacuax
rü tá chomaã penaxuxuchi i ngëma ore i
ñaxũ:

“Pa Duturux iCugütama rümexêê!”
ñaxũ. Rü exna tá choxũ ñaperügügü:

“Yema mexũ ga taxũ ga nuxũ taxĩnüëxũ
ga Tupanaãrü poramaã cuxüxũ ga
Capernáüwa, rü tanaxwaxe i nuã curü
ãnewa rü ta na cunaxüxũ”, ñaperügügü

tá. ²⁴Rü nidexachigüama ga Ngechuchu: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü guxüma i Tupanaärü orearü uruü, rü norü ãnewatama i duüxügü rü tama meã nanayauxgü. ²⁵—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü Iraéanewa rü nayexma ga muxüchixüma ga ngexügü ga iyutegüxü ga yexguma Ería maüxgu. Rü yexguma nixí ga tomaëxpüx ga taunecüarü ngäxü rü taguma napuxü, rü poraãcü nangúxü ga taiya ga guxü ga yema naãnewa.

²⁶—Natürü ga Tupana rü tama wüxi ga Iraéanecüãx ga yutecüxütawa Eríaxü namu. Natürü ngixütawa nanamu ga yema yutecü ga Charepacüãx ga Chidáüärü ãneärü ngaicamagu áchiücü. ²⁷—Rü yexguma namaüxgu ga Erichéu, rü Iraéanewa nayexmagü ta ga muxüma ga duüxügü ga chaxünemaã ñaaweexü. Natürü taxuüma ga yema ñaaweexü ga Iraéanewa yexmagüxü rü naxçax nitaaneë. Rü Namáü ga Chíriaanecüãxícata nixí ga guma naxçax yataaneü —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁸Rü yexguma yema orexü naxínüëgu, rü guxüma ga yema duüxügü ga guma ngutaquexepataüwa yexmagüxü rü poraãcü naxçax nanuë. ²⁹Rü inachigü ga duüxügü rü Ngechuchuxü ínataxüchigü ga guma ãnewa. Rü guma maþpüne ga guma ãne nawa yexmanechitaeruwa nanagagü na yéma yanataegüãxüçax. ³⁰Natürü ga Ngechuchu rü norü ngäxütanüwa ínaxüxüãma, rü ínixü.

Wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxüchiga
(Mr 1.21-28)

³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü Gariréaneärü ãne ga Capernáüwa naxü. Rü ngüxchigaarü ngunexügu

yéma duüxügüxü nangüexëë. ³²Rü duüxügü rü nabaixächíãëgü namaã ga norü ngüxëëtae, yerü Tupanaärü poramaã nidexa. ³³Rü guma ngutaquexepataüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga ngoxo nawa yexmaxü. Rü aita yéma naxü, rü ñanagürü: ³⁴—iToxna ixügachi! ¿Tüxcüü totanüwa cuxü, Pa Ngechuchux, Pa Nacharétucüãx? ¿Nuã cuxü na toxü cuðaixüçax? Choma cuxü chacuax na Tupana Nane ya Üüneü na quíxü —ñanagürü. ³⁵Rü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo rü ñanagürü: —iYarüngeax rü ínaxüxü nawa ya yima yatü! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema ngoxo rü duüxügüpexegu nayangüxëë ga guma yatü, rü nawa ínaxüxü. Natürü tama nanapüxëë. ³⁶Rü guxüma ga duüxügü rü nabaixächíãëgü. Rü nügümücügümaächigü nachiga nidexagü, rü ñanagürügü: —¿Tacü rü ore nixí i ngéma? Erü ñaã yatü rü aixcüma ngéma ngoxogümaã inacuaç rü poraãcü nanamu. Rü nümagü rü naga naxínüë, rü ínachoxü —ñanagürügü. ³⁷Rü guxüwama ga yema naãnewa rü Ngechuchuchigaxü nixugüe ga duüxügü.

Ngechuchu rü Chimáü ga Pedru naxëçax nayataanexëë
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Rü guma ngutaquexepataüwa ínaxüxü ga Ngechuchu rü Chimáüpatawa naxü. Rü Chimáü naxë rü poraãcü iyaxaxüne. Rü Ngechuchuna nacagüe ga ngüxçax na yataanexëëãxüçax. ³⁹Rü ngixütagu nayachi ga Ngechuchu rü yema

ḍaaweanexũ nanga. Rũ yexgumatama igauḅāchi ga na yaxaxunexũ. Rũ yexgumatama írũda, rũ naxḅax inamexēē ga ōna.

**Ngechuchu rũ muxũma ga
iḍaaweexũḅax nayataanexēē**

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Rũ yexguma marũ yanaxũcuchaũgu ga iḅaxcũ, rũ Ngechuchuxũtawana nanagagũ ga guxũma ga duũxũgũ ga nagũxũraũxũ ga ḍaaweanemaã iḍaaweexũ. Rũ ga Ngechuchu rũ wũxichigũ ga yema duũxũgũxũ ningõgũ, rũ yemaãcũ naxḅax nayataanexēēchigũ. ⁴¹Rũ nanamexēē ga muxũma ga duũxũgũ ga iḍaaweexũ ga ngoxo nawa yexmagũxũ. Rũ yema ngoxogũ rũ aita naxũe, rũ ñanagũrũgũ: —Cuma nixĩ i Tupana Nane quiĩxũ —ñanagũrũgũ. Natũrũ ga Ngechuchu rũ nayangagũ ga yema ngoxogũ. Rũ nũxna nanachũxu ga na yadexagũxũ, yerũ yema ngoxogũ rũ nũxũ nacuḅxgũ na Cristu yĩxũ.

**Ngechuchu rũ nanaxunagũ ga ore ga
mexũ ga ngutaquexepataũwachigũ**

(Mr 1.35-39)

⁴²Rũ yexguma noxri yangõonegu rũ yema ñanewa inaxũxũ ga Ngechuchu. Rũ wũxi ga nachica ga taxũema íxãpataxũwa naxũ. Natũrũ ga duũxũgũ rũ naxḅax nadaugũ rũ dũxwa naxũtawana nangugũ. Rũ nũxũ nacaḅxũgũ ga tama na inaxũxũḅḅax ga yema norũ naãnewa. ⁴³Natũrũ ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Taxucũrũwama petanũgu charũxãũēcha erũ chanaxwaxe na nãgũ ya ñanegũwa ngẽxmagũxũ i duũxũgũmaã rũ ta nũxũ

chixuxũ na ñuxãcũ ãẽxgacũ yĩxũ ya Tupana. Erũ woetama ngẽmacax nũma choxũ namu —ñanagũrũ. ⁴⁴Rũ yemaãcũ Ngechuchu nũxũ nixuchigũ ga ore ga ngutaquexepataũgũwachigũ ga guxũma ga Garirėaanewa.

Muxũma ga choxni na inayauxũxũchiga

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 ¹Rũ wũxicana ga yexguma nextaxa ga Yenecharėtuanacũwa nayexmagu ga Ngechuchu, rũ muxũma ga duũxũgũ rũ naxũtawana nangugũ. Rũ dũxwa yema nayaxãũtũgũ, yerũ nũxũ naxĩnũēchaũ ga Tupanaãrũ ore ga namaã nũxũ yaxuxũ. ²Rũ Ngechuchu yema nũxũ nadau ga taxre ga ngue ga ingeãcune. Rũ guma nguegũ rũ naxnecũpechinũwa nanadagũ, yerũ ga pũchaetanũxũ rũ nũxna yema inachõũ, yerũ norũ pũcha niyauxgũ. ³Rũ wũxi ga guma nguegu nixũe ga Ngechuchu. Rũ guma ngue rũ Chimãũrũ nixĩ. Rũ Chimãũna naca ga naxnecũpechinũãrũ ngãxũtũwaxũra na nangeaxũḅax. Rũ guma nguewa narũto ga Ngechuchu. Rũ yema inanaxũgũ ga duũxũgũxũ na nangũexēēxũ. ⁴Rũ yexguma yagũegagu ga Ngechuchu ga na yadexaxũ, rũ Chimãũxũ ñanagũrũ: —iyėa inamátamaxũwa namaã naxã ya daa ngue. Rũ ngẽma penatãe i perũ pũcha na choxnita piyauxgũxũḅax! —ñanagũrũ. ⁵Rũ Chimãũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Ngũexēėrũxũ, ngewax rũ guxũ i chũtaxũ rũ tapũchae, natũrũ taxuũma i choxni tiyaxu. Natũrũ ñũxma na choxũ cumuxũ rũ wena táxaru íchanatãe i chorũ pũcha —ñanagũrũ. ⁶Rũ yexguma inatãegũãgu

ga norü pücha, rü muxüma ga choxni ínayauxü. Rü düxwa narügáuxchaü ga norü pücha yerü namuxüchi ga choxni. ⁷Rü naxmexmaã náí ga nguewa yexmagüxü ga natanüxügüçax nacagü na nüxü yanangüxëégüxüçax. Rü yéma naxí ga yema natanüxügü ga naxçax nacagüxü. Rü nanaxüácugü ga guma taxre ga ngue rü wixgutaax inangutaügü yerü namuxüchi ga choxni. ⁸Rü yexguma yemaxü nadauxgu ga Chimáü ga Pedru, rü Ngechuchupexegu nayacaxápüxü, rü ñanagürü nüxü: —iChoxna ixügachi! Pa Corix. Erü choma rü wüxi i duüxü i pecaduáxü chixí —ñanagürü. ⁹Rü yema ñanagürü ga Chimáü yerü nüma rü guxüma ga natanüxügü rü namaã nabaixächiãégü ga yema muxüma ga choxni na ínayauxüxü. ¹⁰Rü nabaixächiãégü ta ga Chimáümücügü ga Chaütiágu rü Cuáü ga Zebedéu nanegü. Natürü Ngechuchu rü Chimáüxü ñanagürü: —iTáxü i cumuüxü! Erü ñuxmaücüü rü tá choxü cupuracü na chauxütawa cunagagüxüçax i duüxügü —ñanagürü. ¹¹Rü yexguma naxānacüwa namaã nangugüga ga naweügü, rü yéma nanawogü ga norü guxüma rü Ngechuchuwe narüxí.

**Ngechuchu rü wüxi ga
rüchaxünexüçax nayataanexëé**
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Rü yexguma wüxi ga yéma yexmagüne ga íānewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma naxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga chaxünemaã iðaawexü. Rü yexguma Ngechuchuxü nadauxgu rü napexegu nayacaxápüxü rü

yexma nanangücuchi. Rü Ngechuchuxü nacaaxü, rü ñanagürü: —Pa Corix, ngëxguma cuma canaxwaxegu, rü tama cuxü naguxcha na choxü curümexëëxü —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxü ningögü, rü ñanagürü nüxü: —Ngü, chanaxwaxe. iRüme! —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü naxçax nitaane ga yema yatü ga chaxüneáxü. ¹⁴Rü Ngechuchu nanaxucyxë rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, taxüemaátama nüxü quixu, natürü paixü cugü yadauxëé na curümexü rü yanguxëé i ngéma Tupana Moíchéwa nüxü ixuxü na duüxügü nüxü cuáxüçax na marü curümexü! —ñanagürü. ¹⁵Natürü guxüwama rü yexeraäcü duüxügü nüxü nicuaxgüetanü ga Ngechuchuchiga. Rü muxüma ga duüxügü rü naxçax naxítaquexegü na norü orexü naxínüëxüçax, rü naxçax na yataaneëxëäxüçax ga norü ðaawegüwa. ¹⁶Natürü Ngechuchu rü ñuxguacü rü ngextá taxüema íxapataüwa naxüüxü. Rü yéma nayayumüxëxü.

**Ngechuchu rü wüxi ga yatü ga
nawāixächicüçax nayataanexëé**
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Rü wüxi ga ngunexü Ngechuchu íngüxëétaeyane, rü yéma narütogü ga ñuxre ga Parichéugü rü ñuxre ga ngüxëéeruügü ga Moíchéarü mugümaã ngüxëétaegüxü ga guxü ga Gariréaaneärü íānexäcüguwa ne íxü, rü Yudéaanewa ne íxü, rü Yerucharéüwa ne íxü. Rü Tupana rü poraäcü Ngechuchuwa inanawex ga norü pora rü muxüma ga iðaawexü narümeëxëé. ¹⁸Rü Ngechuchuxütawa nangugü ga

ñuxre ga yatügu, rü naxçax yéma nanangetaügu ga wüxi ga yatü ga nawäixächicü. Rü İpatagu nanangecuchitaüguçau na Ngechuchupexegu yaxütaüguäxüçax.

¹⁹Natürü taxuacüma yexma nanangecuchitaüguéga, yerü namuxüchi ga duüxügu. Rü yemaçax İaçaxwexgu naxügu. Rü meäma Ngechuchu İyexmaxüétüwa İnanapoguäxügu ga guma İpata. Rü yéma duüxügütanüwa Ngechuchupexewa İnanachüxüetaügu ga guma nawäixächicü. ²⁰Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga na nüxü yaxögüaxü ga yema yatügu, rü ñanagürü guma nawäixächicüxü: —Pa Chaunex, marü cuxü nüxü changeçau i curü pecadugü —ñanagürü. ²¹Natürü yema ngüexëeruügu ga Moİçearü mugüarü nguxëetaeruügu rü Parichëgu, rü nagu narüxinüë, rü nüguäëwa ñanagürügu: —İTacü nixi i ñaä yatü eçax Tupanamaä chixexü yaxugüxü? Erü taxüema pora tüxü nangëxma na duüxügüaxü pecaduxü tangeçauxü. Rü Tupanaxıcatama nixi ya nüxü nangëxmacü i ngëma pora —ñanagürügu naäëwa. ²²Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuxax ga İacügu na İnaxınüëxü. Rü yemaçax ñanagürü nüxü: —İTüxcüü ngë-magu perüxinüë i pemax? ²³—İTacü nixi İrütaxchamaëxü na namaä nüxü İxuxü ya daa yatü ya nawäixächicü:

“Curü pecadugü rü marü cuxü nüxü changeçau”, rü exna:

“İnachi rü İxü!” ñágüxü nüxü?

²⁴—Natürü ñuxma rü tá pexü nüxü chadauxë na Chaunatü núma choxü muxü na duüxügüaxü nüxü

changeçauxüçax i norü pecadugü —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxguwena rü guma nawäixächicüxü ñanagürü: —Cumaä nüxü chixu rü İnachi, rü nayaxu i curü caruü, rü cupatawa naxü! —ñanagürü. ²⁵Rü yexgumatama guxü ga duüxügüpexewa İnachi ga guma nawäixächicü. Rü nanayaxu ga norü caruü ga nagu nacaxü. Rü Tupanaxü yacuaxüüchigüäcüma napatawa naxü. ²⁶Rü guxüma ga duüxügu rü nabaixächıäëgu. Rü Tupanaxü nicuaxüügu. Rü poraäcü namuüëacüma ñanagürügu: —Ñuxma rü nüxü tadaugu i ñuxre i Tupanaärü puracügu i aıxcüma mexëchixügu —ñanagürügu.

Lebicax naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Rü yemawena ga Ngechuchu rü İnaxüxü ga guma İwa. Rü wüxi ga yatü ga Dumaärü äëxgacüçax dİëru ngİxü İdeetanüxüxütawa naxüpetü. Rü guma yatü rü Lebı nixi ga naëga. Rü yéma dİëru ngİxü İnadexüwa narüto. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —İChowe rüxü! —ñanagürü. ²⁸Rü İnachi ga Lebı, rü yéma nanataçax ga norü guxüma, rü Ngechuchuwe narüxü. ²⁹Rü yıxcama ga Lebı rü Ngechuchuçax napatawa wüxi ga taxü ga öna naxü. Rü yéma mechawa narütögu ga muxüma ga yatügu ga Lebırüü dİëruarü degüwa puracüexü, rü muxüma ga togü ga duüxügu rü ta. ³⁰Natürü ga yema Parichëgu rü ngüexëeruügu ga Moİçearü mugüarü nguxëetaeruügu, rü İnanaxügüë na Ngechuchuarü ngüexügüchıgagu chıxri yadexagüxü.

Rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü wüxiwa pechibüe rü namaã pexaxegü i ngëma yatügü i Dumaärü ãëxgacüçax dïëru ngixü dexü rü ngëma pecaduãxgüxü? —ñanagürügü. ³¹Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Ngëma poraxü rü taxuçaxma duturu nanaxwaxegü, natürü ngëma idaaaweexü nixi i duturu naxwaxegüxü. ³²—Choma rü tama mexügüna na chaxuxüçax nixi i núma chaxüxü, natürü pecaduãxgüxüna na chaxuxüçax nixi i núma chaxüxü na ngëmaäcü nüxü naxoexüçax i nacümagü i chixexügü —ñanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³Rü yexguma Ngechuchuna nacagüe ga duüxügü, rü ñanagürügü: —Cuáü ya baiüxëëruüärü ngüexügü rü Parichéugüarü ngüexügü rü nayumüxëgüecha, rü muëxpüxcüna rü naxauree rü tama nachibüe erü Tupanagu narüxinië. Natürü i curü ngüexügü, rü guxüguma nachibüe rü naxaxegümare —ñanagürügü. ³⁴Natürü ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü wüxi ga ore ga nügüchigaxütama namaã nixu, rü ñanagürü: —¿Exna wüxi i ngügüarü petawa rü pexçax namexü na penaxaureexëëxü i ngëma nüxna naxugüxü ega natanüwa nangëxmagu i ngëma yatü i ngexwacax ämaxü? Maneca tama nixi. ³⁵—Natürü wüxi i ngunexü rü ngëma yatü i ngexwacax ämaxü, rü tá namücügüna nixügachi. Rü ngëma ngunexügu tá nixi i aixcüma naxaureexü i namücügü —ñanagürü. ³⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü namaã nüxü nixu ga wüxi ga ore ga yema duüxügücüma ga

nuxcümaüxüchiga rü noxrütama nguxëëtae i ngexwacaxüxüchiga. Rü ñanagürü: —Taxüema wüxi i ngexwacaxüxü i naxchiruta tiyo na namaã tanapaitaxüçax i wüxi i naxchiru i marü ngauxü. Erü ngëxguma ngëmaäcü tanaxüxgu rü tanachixexëe i ngëma naxchiru i ngexwacaxüxü. Rü ñuxüchi ngëma natüchi i ngexwacaxüxü rü tama nüxü nayatãxü i ngëma naxchiru i marü ngauxü. ³⁷—Rü ngëxgumarüü ta rü taxüema ngexwacaxücü ya binu rü nagu tayabacuchi i wüxi i naxchiü i marü ngauxü i naxchaxmünaxçax. Erü ngëxguma ngëmaäcü naxüxgu rü yima binu ya ngexwacaxücü rü tá narüngu, rü tá nayawãixëe i ngëma naxchiü i ngauxü i naxchaxmünaxçax. Rü ngëxma tá nayarütaxu ya binu rü ngëma naxchiü rü ta. ³⁸—Rü ngëmacçax tanaxwaxë na yima ngexwacaxücü ya binu rü ngexwacaxüxü i naxchiügu yabacuchixü. Rü ngëmaäcü rü taxuütama inayarütaxu. ³⁹—Rü taxüema ya texé ya tümamaã yaxüxe na ngüchiactü ya binu tayaxaxüxü rü tüxü nangüchaü na tayaxaxüxü ya binu ya ngexwacaxücü ya maicuracü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i ngëma duüxügü i marü namaã yaxüxü i nuxcümaüxü i nacüma i chixexü rü tama nanayauxgüchaü i ngëma mexü i nguxëëtae i ngexwacaxüxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechucharü ngüexügü rü trigu nicãüetanü ga ngüxchigarü ngunexügü

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 ¹Rü wüxi ga ngüxchigarü ngunexügu rü Ngechuchu rü norü ngüexügümaã trigunecüwa nachopetü. Rü norü ngüexügü rü inaxiãcüma

yoxocüne trigu nicãũtanü. Rü naxmexmaã nanadaxi ga trigu rü nayangóëtanü. ²Rü ñuxre ga Parichéugü rü yema ngúexũgüna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tũxcüü ngũxchigaarü ngunexũgu penabuxu i trigu? Erü ngũxchigaarü ngunexũgu rü nachuxu na texe puracüxü —ñanagürügü. ³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —¿Taguma exna poperawa nüxü pedau ga tacü na naxüxü ga nuxcúmaũcü ga ãëxgacü ga Dabí ga yexguma nataiyagu ga nüma rü natanüxũgü? ⁴—Rü Tupanapatagu naxücu rü nüxü nadau ga yema pãu ga üünexü ga yexma nuxü. Rü yema pãu rü nachuxu ga ngexerúxemare na nangóõxü, rü paigüçaxicatama nixí. Natürü Dabí nanayaxu ga yema pãu rü nanangóõx, rü natanüxũumaã rü ta nangau —ñanagürü. ⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Tupana Nane ga duũxũxü ixícu rü namaã inacuaç i ngũxchigaarü ngunexü —ñanagürü.

Wüxi ga yatü ga yumécüchiga

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Rü wüxi ga to ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü Ngechuchu rü ngutaquexepataũgu naxücu. Rü inanaxügü ga na nanguxëetaexü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga norü tügünewa yumécü. ⁷Rü yema ngúexëeruũgü ga Moíchéarü mugüwa nguxëetaegüxü rü Parichéugü, rü Ngechuchuxü narüdaunü ngoxita ngũxchigaarü ngunexũgu guma yumécüxü namexëë, yerü naxçax nadaugü ga ñuxãcü norü ãëxgacügüxütawa na ínaxuaxũgüãxü.

⁸Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxü nacuaç ga yema naãëwa nagu naxínüëxü ga yema yatügü. Rü yemacax guma yumécüxü ñanagürü: —Ífrüda rü nuxã ngãxũtanügu yachi! —ñanagürü. Rü guma yumécü rü inachi rü norü ngãxũtanügu nayachi. ⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema yéma yexmagüxüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Namexü i ngũxchigaarü ngunexũgu na wüxie naxüxü i mexü rü exna chixëxü? ¿Rü namexü i na namaxëëxü rü exna yamáxü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchu nüxü nidaugüãchi ga yema duũxũgü ga yéma yexmagüxü. Rü guma yumécüxü ñanagürü: —Iyanawexächixëë ya cuxmex! —ñanagürü. Rü guma yatü rü nügü inayarüwexächimexëëë, rü narümemex. ¹¹Natürü yema Parichéugü rü ngúexëeruũgü ga Moíchéarü mugüwa nguxëetaegüxü, rü porãcü nanuë. Rü nügü nixucuxëgü na ñuxãcü tá Ngechuchuxü na yamaçgüxü.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũgü na tóxnamana namugüãxüçax

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Rü yexguma ga Ngechuchu rü dauxchitawa, wüxi ga maçpúnewa naxü na yéma yayumüxëxüçax. Rü guxü ga yema chütaxũgu rü yéma nayumüxë. ¹³Rü yexguma yangóonegu, rü Ngechuchu norü ngúexũgüçax naca. Rü natanüwa nayadexechi ga 12. Rü yema nixí ga yatügü ga Ngechuchu nüxü unetagüxü na tóxnamana nangegüãxüçax ga norü ore. ¹⁴Rü yema yatügü ga yadexechixü rü Chimáü ga Pedrugu naxüégaxü nixí ga wüxi. Rü to

nixĩ ga Aũdré ga Chimáũ nañeñ, rü Chaũtiágu rü Cuáũ, rü Piripi, rü Baturumé, ¹⁵rü Mateu, rü Tumachi, rü Chaũtiágu ga Arupéu nane rü Chimáũ ga iporaãëcüücü, ¹⁶rü Yuda ga Chaũtiágueneë, rü Yuda Icaríute ga yixcama Ngechuchuxũ íxuaxũxũ naëchita.

**Ngechuchu rü muxũma
ga duũxũgũxũ nangúexëë**
(Mt 4.23-25)

¹⁷Rü Ngechuchu rü yema yatügu ga yadexechixũmaã inarüxĩgu nawa ga guma maxpũne. Rü wüxi ga nachica ga ínametachinüãnexũwa nayachaxãchitanü. Rü yéma nayexmagü ga muxũma ga duũxũgü ga guxũ ga Yudéaanewa ne íxũ, rü Yerucharéiwa ne íxũ, rü taxtü ga taxüãnacüwa ga Chidáũwa rü Tiruwa ne íxũ. Rü yéma naxĩ yerü Ngechuchuxũ naxĩnüëchaũ, rü nanaxwaxegü ga Ngechuchu na nameëxëëxũ ga norü ðaawegüwa. ¹⁸Rü yema duũxũgü ga chixexũ ga naãë nawa yexmagüxũ rü ta naxçax nitaanegü. ¹⁹Rü guxũma ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ ningögügüchaũ, yerü norü poramaã nanameëxëë.

**Duũxũgü i taãëgüxũchiga rü
duũxũgü i ngechaũgüxũchiga**
(Mt 5.1-12)

²⁰Rü yexguma Ngechuchu rü norü ngüexũgüxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —iPetaãëgü i pema ya ingearü ngëmaxũãxgüxe! Rü Tupana ãëxgacü íixixũwa rü pema rü tá ta pexãchica. ²¹—iRü petaãëgü i pema i ñuxma taiyaexe! iRü tá meãma

pingãxcharaũgü! iRü petaãëgü i pema i ñuxma auxexe! Rü yixcama rü tá pecugüe. ²²—iRü petaãëgü i pema i ngëxguma duũxũgü pexchi aiegu, rü pexũ ínawoũxgu, rü tacü pemaã yaxugüegu, rü chaugagu chixri pechiga yadexagü! ²³—Rü ngëxguma ngëma pexũ üpetügu, rü ipetaãëgüama rü tama pexoegaãëgü! Erü daxügüxũ i nañewa rü tá penayauxgü i wüxi i perü ãmare i mexëchixũ. Rü dücax, ñã duũxũgü i ñuxma pexchi aiexũãrü oxigü rü yexgumarüü ta nixĩ ga naxchi na naxaixũ ga nuxcũmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruügü. ²⁴—Natürü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema ya muãrü ngëmaxũãxgüxe erü núma ñoma i nañewa rü marü petaãëgü. ²⁵—Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema ya marü ingaxcharaũgüxe erü tá petaiyae. Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i pema i ñuxma marü cugüexe, erü yixcama rü perü ngechaũmaã tá pexauxe. ²⁶—Rü wüxi i ngechaũ tá nixĩ i pexçax i ngëxguma guxũma i duũxũgü pexũ icuaxũügügu. Erü ngëma duũxũgü i ñuxma pexũ icuaxũügüxũãrü oxigü rü yexgumarüü nüxũ nicuaxũügü ga nuxcũmaũgüxũ ga orearü uruügüneta.

**Ñuxacü nüxũ tangechaũ i
ngëma taxchi aiexũ**
(Mt 5.38-48, 7.12)

²⁷—Natürü pema i ñuxma na choxũ pexĩnüëxũ rü pemaã nüxũ chixu rü: —iNüxũ pengechaũ i perü uwanügü! iRü meã nüxũ perüngüxëëx i ngëma pexchi aiexũ! ²⁸—iRü meã nachiga pidexagü rü naxçax ípeca i Tupanaãrü ngüxëë naxçax i ngëma pemaã

guxchigagüxü! iRü naxçax peyumüxëgü i ngëma chixri pechigamaã idexagüxü! 29—Rü ngëxguma texé cumaã nuxgu rü cuxü tapechiwegu rü name nixi i tama cuxütanü ega woo curü tochiwewa rü ta cuxü tapechiwegu. Rü ngëxguma texé cuxü napuarü gáuüchiruãxgu, rü name nixi i tüxü cungechaüãma ega woo curü daxü rü ta cuxna tanapuxgu. 30—iRü tüxna naxã ya texé ya curü ngëmaxüçax íçaxe! Rü ngëxguma texé curü ngëmaxü cuxna napuxgu, rü tama name i naxçax ícuyaca. 31—Rü ngëma mexü i pema penaxwaxexü na togü pemaã naxüxü, rü name nixi i pema rü ta ngëmaäcü mexü namaã pexü. 32—Rü ngëxguma pema rü ngëma duüxügü i pexü ngechaüxüxüxüçatama pengechaügu, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü. 33—Rü ngëxguma ngëma duüxügü i cuxü rüngüxëxüxüxüçatama curüngüxëëgu, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü. 34—Rü ngëxguma ngëma duüxügü i ixãärü dïëruáxüxüçatama cunaxãxgu i curü dïëru, rü çtäcüwa namexü i ngëma? Erü ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëmaäcü nanaxügü, erü nüxü nacuaxgü rü tá nüxü nanataeguxëë i ngëma dïëru. 35—Natürü pema rü name nixi i nüxü pengechaü i perü uwanügü, rü nüxü perüngüxëë. Rü ngëxguma çacüçax pexna nacaxgu, rü name nixi i tama pexoegaãëäcüma nüxna penaxã ega woo nagu perüxüñüëgu na ngürüächi täütáma pexü nataeguxëãxü. Erü ngëxguma ngëmaäcü penaxüxgu, rü

Tupana rü ngëmaärü yexera tá poraäcü pexü nanataeguxëë, rü naxäcügü tá pixigü ya yima Tupana ya Poraxüchicü ya nüxü rüngüxëëcü ta i ngëma taguma moxë nüxna ägüxü rü ngëma chixecümagüxü. 36—Rü pema rü name nixi i pengechaütümüüwaxegü, ngëma Penatü ya Tupana ngechaütümüüwaxexürüü.

Tama name i tanangugü i togüarü maxü
(Mt 7.1-5)

37—Tama name i togüxü pixu rü penangugü i togüarü maxü. Rü ngëxguma ya Tupana rü täütáma nanangugü i perü maxü. Rü tama name i poxcu namaã pexuegu i togü. Rü ngëxguma ya Tupana rü täütáma poxcu pemaã naxuegu. iRü togüaxü nüxü pengechaü i norü chixexügü! Rü ngëxguma ya Tupana rü tá ta pexü nüxü nangechaü i perü chixexügü. 38—iTogüxü perüngüxëëgü rü namaã pemecümagü! rü Tupana rü tá ta pexü narüngüxëë rü tá pemaã namecüma. Rü ñoma wüxi i choca i meãma napaxürüü rü ipoöcuxürüü tá Tupana pemaã namecüma rü pexna nanaxã i ngëma mexü i penaxwaxexü i perü maxüçax —ñanagürü. 39Rü ñaã çaxruüwa duüxügümaã nüxü nixu ga Ngechuchu, rü ñanagürü: —çNüxäcü i wüxi i ngexetüxü rü to i ngexetüxüxü namaxü nacuaxëëxü? Erü ngëma taxre i ngexetüxü rü wüxi i äxmaxügu tá nügümaã nayayicu. 40—Rü taxuüma i wüxi i ngüexü rü norü ngüexëëruüxü narüyexera. Natürü ega aixcüma meã nanguxgu rü ngëmaäcü norü ngüexëëruürüü tá nixi. 41—çRü tüxücüü

cunangugü i cumücü naxçax i ngêma íraxû i chixexû i naxûxû natürü tama cugütama cungugü naxçax i ngêma chixexû i taxû i cuxûxû? ⁴²—Rü ngëxguma tama nüxna cucuaxächigu i ngêma chixexû i taxû i cumatama cuxûxû, rü ðñuxücürüwa i nagu curüxîñuxû na cunamexêêxû i ngêma cumücüarü chixexû i íraxû? Pa Duûxû i Meã Maxnetaxûx, name nixî i cuxira nüxû curüxo i ngêma chixexû i taxû i cumatama cuxûxû, rü ngëxguma tá cume na nüxû curüñgûxêêxûçax i cumücü na nüxû naxoxûçax i ngêma chixexû i íraxû i naxûxû.

Wüxi i nanetü rü norü owa nixî i nüxû icuáxû

(Mt 7.17-20, 12.34-35)

⁴³—Nataxuma i nanetü i mexû i chixearü oóxû. Rü nataxuma i nanetü i chixexû i meärü oóxû. ⁴⁴—Rü wüxichigü i nanetü rü norü owa nixî i nüxû icuáxû. Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama wüxi i orîx i imúxû tayaxu. Rü wüxi i chuxchuxûwa rü taxucürüwa uba tayaxu. ⁴⁵—Rü wüxi ya mecü ya yatü rü mexû i orexû nixu, erü naãêwa rü aixcüma mexûgu narüxîñü. Natürü wüxi i yatü i chixecümaxû rü chixexû i orexû nixu, erü chixexûgu narüxîñü. Rü ngêma naãêwa nagu naxîñuxû nixî i nüxû yaxuxû.

Yatü i Cristuga ñnuxû rü yatü i tama Cristuga ñnuxûchiga

(Mt 7.24-27)

⁴⁶—¿Tüxcüü i pema rü: “Pa Torü Corix” ñaperügü choxû, natürü tama penaxü i ngêma pemaã nüxû chixuxû?

⁴⁷—Rü ñuxma tá pemaã nüxû chixu na ñuxacü tíxû ya yíxema chowe rüxûxê rü choxû ñnuxê rü naxíxe i ngêma tümamaã nüxû chixuxû. ⁴⁸—Rü tüma rü wüxi ga yatü ga üpatacü rü yamaçmaücü ga norü caxta ñuxmata nutawa nangucürüü tixî. Rü yexguma namaçgu ga taxtü rü yabaixûgu ga napata, rü woo ga na naporaüchiüxû, rü tama niwaxtaü, yerü meãma inapugüarü caxtaax ga guma î.

⁴⁹—Natürü yíxema nüxû ñnümarexe i chorü ore natürü tama naxíxe i ngêma tümamaã nüxû chixuxû, rü wüxi ga yatü ga naxñücüétügumare üpatacürüü tixî. Rü yexguma namaçgu ga taxtü, rü nibaixû ga napata, rü naporaüchiü. Rü niwaxtaü ga napata, rü yexma nayarüxo ga guma î.

Ngechuchu rü Dumacûãx ga churagüarü ãëxgacüarü duûxûxû narümexêê

(Mt 8.5-13)

7 ¹Rü yexguma nüxû nachauxgu ga duûxûgümaã na yadexaxü ga Ngechuchu, rü Capernáüwa naxü. ²Rü yéma nayexma ga wüxi ga churagüarü capitáü ga Dumacûãx. Rü guma capitáü rü nüxû nayexma ga wüxi ga norü duûxû ga poraäcü nüxû nangechaüxû. Rü yema norü duûxû rü niðaawe, rü naturaxüchi. ³Rü yexguma Ngechuchuxû naxîñuchigagu ga guma capitáü, rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga Yudfugüarü ãëxgacügü ga yaguaxgü. Rü ñanagürü nüxû: —iNgêma Ngechuchuxütawa pexî na nüxû pecaaxûgüxüçax rü núma naxü na chorü duûxüçax yanataanexêêaxüçax! —ñanagürü. ⁴Rü

Ngechuchuxūtawa naxī, rü poraãcü nüxũ nacaãxũgü, rü ñanagürügü: —Name nixī i nüxũ curüngũxëë ya torü capitáũ. ⁵—Erü nüma rü guxũ i Yudfugũxũ nangechaũ. Rü nümatama nanaxütanü na naxügüãxũcax ga torü ngutaqexepataũ —ñanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü nawe narüxü. Natürü yexguma marü capitáũpataxũ yangaicagu, rü nüma ga capitáũ rü Ngechuchucax yéma nanamu ga ñuxre ga namücügü na namaã nüxũ yanaxugũxũcax ga norü ore ga ñaxũ: —Pa Corix, tama cuxũ chachixewechaũ na chopatawa cunguxũ erü choma rü taxuwama chame na chopatagu na cuxücuxũ. ⁷—Rü ngëmacax nixī i tama chomatama cuxcax chayaçaxũ. Rü chanaxwaxe i curü orewaxicatama nüxũ quixu na naxcax yataanexũ tá i chorü duũxũ. ⁸—Erü choma rü ta chorü ãëxgacümexëwa changëxma, rü choxmexwa nangëxmagü ta i ñuxre i churaragü. Rü ngëxguma chanamuxgu i wüxi na ngextá naxũxũcax, rü ngëma naxü. Rü ngëxguma chaugũxütawa naxcax changemagu i to, rü chauxütawa nangu. Rü ngëxguma chorü duũxũxũ chamuxgu na tacü na naxũxũcax, rü choxũ nanaxü —ñanagürü. ⁹Rü ga Ngechuchu rü yexguma nüxũ naxĩnugu ga yema capitáũärü ore ga naxütawa namuxũ rü nañaxĩchiãë. Rü yema duũxũgü ga nawe rüxĩxũxũ nadawenü, rü ñanagürü: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü taxuũma i Yudfugütanüwa nüxũ ichayangau i wüxi i duũxũ i ngëma yatürüü aixcuma yaxõxũ —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma nawoegugu ga yema capitáũmücügü ga

Ngechuchuxūtawa namugũxũ, rü nüxũ inayangaugü ga marü naxcax na yataanexũ ga yema capitáũärü duũxũ.

**Ngechuchu ínanadaxëë ga
wüxi ga yutecü ngine**

¹¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü wüxi ga ñane ga Naĩgu ãëganewa naxü. Rü nawe narüxĩ ga norü ngüexũgü, rü muxüma ga togü ga duũxũgü. ¹²Rü yexguma guma ñaneärü ngaicamana nanguxgu, rü tüxũ nadau ga wüxi ga yueta ga taxgüwa tüxũ nangegüxe. Rü guxema yuetaarü mama rü tayute rü guma yucü rü guxicatama nixĩ ga tümane ixĩcü. Rü muxüma ga duũxũgü ga guma ñanecũãx, rü guxema yuetaarü mamawe narüxĩ. ¹³Rü yexguma Cori ga Ngechuchu guma yucüarü mamaxũ dçuxgu, rü nüxũ ingechaütümüü. Rü ñanagürü ngĩxũ: —iTãxü i cuxaxuxũ! —ñanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü yuetacax nixü, rü nüxũ ningõgü ga tümachiũ. Rü yema tüxũ ingetaũgũxũ rü tümamaã inayachiãchitanü. Rü ñanagürü ga Ngechuchu tüxũ ga guxema yueta: —Pa Ngextüxcüx, ipaxa írüda! —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga guxema yuchiréxe rü ítarüto, rü itanaxügü ga na tidexaxũ. Rü Ngechuchu rü tümãëna tüxũ namu. ¹⁶Rü yexguma yemaxũ nadaugügu ga duũxũgü, rü guxüma namuüë. Rü inanaxügüe ga Tupanaxũ na yacuãxüügũxũ. Rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaärü orearü uruü i poraxũ tatanüwa nangox. Rü ñanagürügü ta: —Tupana nuã naxü na norü duũxũgũxũ yanangüxëxũcax —ñanagürügü. ¹⁷Rü guxüma ga Yudeaanewa rü norü

ngaicamana, rü duũxũgü nüxũ
nacuáchigagü ga yema Ngechuchu üxũ.

**Cuáü ga baiũxẽeruũ rü Ngechuchuxũtawana
nanamugü ga taxre ga norü duũxũgü**
(Mt 11.2-19)

¹⁸Rü Cuáü ga baiũxẽeruũ rü nüxũ
nacuáchiga ga guxũma ga yema
Ngechuchu üxũ, yerü norü ngúexũgü ga
Cuáü rü namaã nüxũ nixugü. Rü
yemacax ga Cuáü rü taxre ga norü
ngúexũgücax naca. ¹⁹Rü
Ngechuchuxũtawana nanamugü. Rü Cuáü
rü ñanagürü nüxũ: —iNgẽma pexĩ rü
Ngechuchuna peca rü ñapegügü nüxũ:
“¿Cuma yĩixĩ i Cristu i cuxĩ
ítananguxẽexũ, rü exna to tá yixĩ i
Cristu?” ñapegügü nüxũ! ²⁰Rü yema
yatügü ga Cuáü Ngechuchuxũtawana
mugũxũ, rü Ngechuchucax naxĩ. Rü
ñanagürügü nüxũ: —Cuáü ya
baiũxẽeruũ núma cuxũtawana toxũ
namugü na cuxna tayacagũxũcax rü
¿aixcuma cuma quiixũ i Cristu ya núma
nguxchaũcü, rü exna to tá yixĩ i Cristu?
—ñanagürügü. ²¹Rü yexgumatama
Ngechuchuxũtawana nangugüga
Cuáüãrũ ngúexũgü, rü Ngechuchu
nanameẽxẽẽ ga muxũma ga duũxũgü ga
nagũxũraũxũ ga daawemaã idaaweexũ
rü yema ingoxoáxũ. Rü
nayadauchigũxẽẽ ga muxũma ga
ingexetũxũ. ²²Rü yemacax Ngechuchu
nanangãxũ rü ñanagürü: —iPewoegu rü
Cuáümaã nüxũ peyarũxu i ngẽma
pematama nüxũ pedauxũ rü nüxũ
pexĩnüexũ! iRü namaã nüxũ pixu i
ñuxãcü i ngẽma ingexetũxũ rü marü
nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ rü
marü inachigü, rü ngẽma

chaxũneãxgũxũ rü marü naxcax
nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgũxũ rü
marü ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma
yuexũ rü wenaxãrũ namaxẽ, rü ngẽma
ingearü ngẽmaxũáxũmaã rü marü nüxũ
tixu i Tupanaãrũ ore i mexũ! ²³—Rü
tataãẽ ya yíxema texé ya tama choxũ
rüxoxe —ñanagürü ga Ngechuchu. ²⁴Rü
yexguma nawoeguxgu ga yema
duũxũgü ga Cuáü yema mugũxũ, rü
Ngechuchu inanaxügü ga guma
Cuáüchiga na yadexaxũ. Rü
duũxũgũmaã nüxũ nixu, rü ñanagürü:
—¿Tacü nixĩ ga pema ípeyadaugũxũ ga
dauxchitawa ga taxúema íxãpataxũwa?
¿Exna wüxi ga yatü ga turaxũ ga ñoma
dexne ga buanecü
yaxĩãxntanücüxẽecürũ i xixũ nixĩ ga
ípeyadaugũxũ? ²⁵—Rü exna tama guma
ípeyadaugüga, ¿rü tacü nixĩ ga
ípeyadaugũxũ? ¿Exna wüxi ga yatü ga
poraãcü nügü ngaxããcü ípeyadaugü?
Pema nüxũ pecuax i ngẽma poraãcü
nügü ngaxããgũxũ rü ããxgacügü ya
tacügüpatawana nangẽxmagü, rü
taxucaxma dauxchitawa nangẽxmagü.
²⁶—¿Tacü exna nixĩ ga ípeyadaugũxũ?
¿Exna wüxi ga Tupanaãrũ orearü uruũ?
Ngẽmaãcü aixcuma yema nixĩ ga
ípeyadaugũxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü
Cuáü ya baiũxẽeruũ rü tama wüxi i
ngẽxũrüxũ i Tupanaãrũ orearü uruũ
nixĩ. ²⁷—Rü Cuáüchiga nixĩ ga
naxumatũxũ ga yema Tupanaãrũ ore ga
ñaxũ:

“Cupexegu chayamu i chorü orearü
ngerũ na cuxcax namexẽãxũcax i
duũxũgüarü maxũ”,
ñaxũ. ²⁸—Rü pemaã nüxũ chixu rü guxũ
i duũxũgütanũwa rü nataxuma i

Tupanaārū orearū uruū i Cuáū ya baiūxēēruūārū yexera. Natürū yíxema Tupana āēxgacū íxixūwa wixwexūchi úxe, rü Cuáūārū yexera tixí —ñanagürū. ²⁹Rü guxūma ga duūxūgū rü woo yema yatūgū ga Dumaārū āēxgacūcax dīeru ngīxū ideetanūxū, rü nüxū naxīnūē ga yema Ngechucharū ore rü ñuxūchi Tupanaxū nicuaxūūgū yerū nüxū nicuaxāchitanū na aixcūma mecū yīixū ga Tupana. Rü yema nixí ga duūxūgū ga ūpaacū Cuáū fbaiūxēēxū. ³⁰Natürū yema Parichéugū rü yema ngúxēēruūgū ga Moíchéarū mugūwa nguxēētaegūxū rü tama nanaxwaxegū ga Cuáū na ínabaiūxēēxū. Rü yemaācū nüxū naxoe ga yema mexū ga Tupana naxcax ūxchaūxū. ³¹Rü nūma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürū: —¿Tacūgu tá chanangu i ñomaūcūū i duūxūgū? ¿Rü nanaṭacūraūgū? ³²—Maneca ñāā duūxūgū rü taxuxūmaāma nataāēgū ngēxgumarūū i ñuxre i buxūgū i íāxtūwa rütogūxū, rü íxīnūcaxwaxegūxū, rü tagaācū namūcūgūxū ñagūxū:

“Marū wowerumaā pexcax tapaxetagū natürū tama ípixūāchitanūxū. Rü marū ngechaūxū i wiyaeagu pexcax tawiyaeagū natürū tama pexaxe”, ñagūxū. Rü ngēma buxūgürūū taxuxūmaāma nataāēgū i ñomaūcūū i duūxūgū. ³³—Yerū ga Cuáū ga baiūxēēruū rü nūma naxū, rü tama pāū nangōx rü tama binu nayaxaxū. Rü yexguma ga pema rü: “Nangoxoāx” ñaperūgū nüxū. ³⁴—Rü ñuxūchi nūma chaxū i choma ya Tupana Nane na duūxūxū chíixū, rü ōna changōx rü binu chayaxaxū. Rü ngēxguma i pema rü ñaperūgūgū choxū:

“Choma rü chataanūxūchi rü changāxwaxe, rü pecaduā x-gūxū i duūxūgūmaā chaxāmūcū, rü yatūgū i Dumaārū āēxgacūcax dīeru ngīxū ideetanūxūmaā chaxāmūcū”, ñaperūgūgū choxū. ³⁵—Natürū Tupanaārū cuax rü meāma nangox tūmawa ya yíxema aixcūma nawe rüxīxē —ñanagürū ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Chimáū ga Parichéupatawa nayexma

³⁶Rü wūxi ga Parichéu rü Ngechuchuna naxu na napatawa nachibūxūcax. Rü yéma naxū ga Ngechuchu rü yema Parichéuarū mechawa nayarūto. ³⁷Rü wūxi ga ngecū ga chixri maūxcū ga ngēāēxcū ga yematama íānegu āchiūcū, rü yéma ixū ga yexguma nüxū nacuāchigagu na Parichéupatawa tá na nachibūxū ga Ngechuchu. Rü yéma inange ga wūxi ga pumara ga yixixū ga wūxi ga butiya ga mexēchicūmaā āxchiūxū. ³⁸Rü naxauxācūma Ngechuchucutūxūtawa iyarūtoxōchi. Rü ngīxgūxūxētūmaā iyawaicutūxēē. Rü ngīyaemaā ínapicutū, rü inachucutū. Rü ñuxūchi yema pumaramaā inachacutū. ³⁹Rü yexguma yemaxū nadāuxgu ga yema Parichéu ga Ngechuchuna uxū, rü naāēwa nagu narūxīnū rü nūgūmaātama ñanagürū: —Ngēxguma chi ñāā Ngechuchu rü aixcūma wūxi i Tupanaārū orearū uruū yixīgu, rü nüxū chi nacuax na ṭacū yīixū i ñāā ngexū i nüxū ingōgūxū rü ñuxācū na namaxūxū rü poraācū na napecaduāxū —ñanagürū ga naāēwa. ⁴⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü nüxū nacuaxama rü

Parichéuxĩ ñanagürü: —Pa Chimáũx, choxú nangẽxma i wüxi i ore i cumaã nüxũ chixuxchaũxũ —ñanagürü. Rü nüma ga Parichéu rü Ngechuchuxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —iËcü, chomaã nüxũ ixu, Pa Ngúexẽeruũ! —ñanagürü. ⁴¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Taxre ga yatügü rü wüxi ga corixütawa nanangetanü. Rü wüxi nanangetanü ga 50 tachinü ga dñeru rü to nanangetanü ga 50 tachinü. ⁴²—Natürü yema taxre rü taxuacü nanaxütanü ga norü ngetanü. Rü yemaçax düxwa yema norü cori rü nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema nüxũ na nangetanügüãxũ. Rü ñuxmax, Pa Chimáũx, rü ichomaã nüxũ ixu! rü ñngẽxürüxũ ga yema taxre ga yatügü rü yexeraãcü norü corixũ nangechaũ? —ñanagürü. ⁴³Rü Ngechuchuxũ nangãxũ ga Chimáũ, rü ñanagürü: —Chauxçax ga yema yexeraãcü nüxũ nangetanüxũ nixĩ ga yexeraãcü norü corixũ ngechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmáãcü aixcüma nüma nixĩ —ñanagürü. ⁴⁴Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxũ nadawenü ga yema ngecü, rü ñanagürü Chimáũxũ: —¿Ngĩxũ cudaxũ i ñaã ngecü? Rü cupatagu chaxücu i chomax, Pa Chimáũx, natürü tama dexá choxnata cuxã chorü yaxcutürüũ. Natürü ñaã ngecü rü ngĩxgũxĩxetümaã choxũ iyawaicutüxẽẽ, rü ngiãemaã choxũ ípicutü. ⁴⁵—Cuma rü tama choxũ cuchuxu i noxri choxũ curümoxẽgu, natürü ngĩma i ñaã ngecü rü noxri núma changuxgumama rü choxũ iyachuxcutüchigü. ⁴⁶—Cuma rü tama pumaramaã choxũ cuchaeruxüra,

natürü ngĩma i ñaã ngecü rü chaucutügu inaba i pumara. ⁴⁷—Rü ngẽmacax woo namu i ngĩrü pecadugü natürü Tupana ngĩxũ nüxũ nangechaũ i guxũma, erü ngĩma rü aixcüma choxũ ingechaũ. Natürü yixema tama aixcüma ngechaũçax íyaçaxe, rü tama poraãcü Tupanaxũ tangechaũ —ñanagürü. ⁴⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü yema ngecüxũ ñanagürü: —Curü pecadugü rü marü cuxũ nüxũ changechaũ —ñanagürü. ⁴⁹Rü yema togü ga nüxna naxugũxũ ga yema Ngechuchumaã mechawa yexmagũxũ, rü inanaxügü ga nügümcügümaãchigü na yadexagũxũ. Rü ñanagürügü: —¿Tacü nixĩ i ñaã yatü, eçax ngẽmaãcü duũxügüaxũ pecaduxũ nangechaũxũ? —ñanagürügü. ⁵⁰Natürü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ ga yema ngecü: —Marü cuxũ nangẽxma i maxü i taguma gúxũ, erü choxũ cuyaxõ. iÑuxma rü taãẽãcüma cuchiüwa naxü! —ñanagürü.

Ngexügü ga Ngechuchuxũ rüngũxẽẽgũxũ

8 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaaneärü iãnegügu nixũãgüchigü. Rü duũxũgümaã nüxũ nixuchigü ga Tupanaärü ore na ñuxãcü ãẽxgacü yĩxũ ya Tupana. Rü ínayaxümcügü ga yema 12 ga ngúexũgü ga marü yadexechixũ. ²Rü yexgumarüũ ta íyaxümcügü ga ñuxre ga ngecügü ga üpaacü ngoxogü ngiwa ínawoxũcü rü ngĩrü ñaaweewa ngĩxũ nameẽxẽẽcü. Rü yematanüwa iyexma ga María ga Magadácũãxmaã ngĩxũ naxugücü ga üpaacü Ngechuchu 7 ga ngoxo ngiwa ínawoxũcü. ³Rü yema iyexma ta ga Cuána ga Cuchu naxmax. Rü Cuchu nixĩ ga wüxi

ga ãëxgacü ga Erodeaxü puracüxü. Rü yéma nayexmagü ta ga Chuchana rü mucüma ga náigü ga ngecügü ga ngürü dïerumaã Ngechuchuxü ringüëëëgücü.

**Ore ga cuaxruü ga wüxi ga
yatü ga toecügu ixuxü**
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Rü muxüma ga yema ñanegücüãx ga duüxügü, rü Ngechuchuxütawa ñayadaugü. Rü yexguma yéma nangutaqexegügu ga muxüma ga duüxügü, rü Ngechuchu namaã nüxü nixu ga wüxi ga ore ga cuaxruü, rü ñanagürü nüxü: ⁵—Wüxi ga yatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. Rü yexguma trigumaã nagüaneägu rü ñuxre ga trigu, rü namagu nayi. Rü duüxügü nawa nangagüxü, rü werigü rü nanawecu. ⁶—Rü náigü ga trigu rü nutatanügu nayi. Rü yexguma naxügügu ga guma trigu, rü nipagü rü nayuemare, yerü nataxuma ga norü waianaxü. ⁷—Rü náigü ga trigu rü toranecügu nayi. Natürü yexguma nayaegu ga toragü rü guma triguxü inawocu rü nanadai. ⁸—Natürü náigü ga trigu rü mexü ga waixümügu nayi. Rü yemacax ga yexguma nayaegu rü muxüma ga trigu nawa ñanguxuchi. Rü wüxipüxü ga triguwa ñanguxuchi ga 100 püxü ga trigu —ñanagürü. Rü yemawena rü Ngechuchu tagaãcü ñanagürü nüxü ga duüxügü: —Rü yíxema ächixëgüxe, rü inaga taxíntüë i ngëma ore! —ñanagürü.

**Tacüchiga nixí ga yema ore
ga cuaxruügügu ixuxü**
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Rü yexguma ga norü ngüexügü rü nüxna nacagüe na tacüchiga yíxü ga

yema ore ga yatü ga toecügu ixuxü. ¹⁰Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Tupana rü pexü nüxü nacuaxëë i ngëma ëxüguxü i taxuüma i togü nüxü cuáxü i ñuxácü ãëxgacü na yíxü i nümax. Natürü togüçax rü cuaxruügügu ixuxü i orewa namaã nüxü chixu i ore na woo nüxü nadaugügu rü ñoma tama nüxü nadaugüxürüü yixígüxüçax, rü woo nüxü naxíntüëgu rü ñoma tama nüxü naxíntüëxürüü yixígüxüçax —ñanagürü.

**Ngechuchu rü meã nanangoxëë ga yema
ore ga yatü ga toecüchigagu yaxuxü**
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Ngëma ore i cuaxruüwa pemaã nüxü chixuxü rü ñaächiga nixí. Rü ngëma trigupüxü rü Tupanaärü orechiga nixí. ¹²—Rü guma trigu ga namagu yixünerüü nixí i duüxügü i ngëma orexü ñnüëxü. Natürü Chataná rü ngëma duüxügüxü nüxü inayarüngümaëxëë i ngëma ore, na tama yaxögüãxüçax rü tama nayauxgüãxüçax i maxü i taguma gúxü. ¹³—Rü guma trigu ga nutatanügu yixüne, rü ngëma nixí i duüxügü i nüxü ñnüëxü i Tupanaärü ore rü taãëácüma yaxögüxü. Natürü tama aixcüma nanayauxgü i ngëma ore, erü paxaächü nayaxögü, rü yixcüra guxchaxü nüxü üpetügu, rü nüxü narüxoe i ngëma ore. ¹⁴—Rü guma trigu ga toranecügu yixüne, rü ngëma nixí i duüxügü i Tupanaärü orexü ñnüëxü rü yaxögüxü natürü ñoma i naãneärü ngëmaxüçax oegaãëgüxü, rü norü ngëmaxüguama rüxíntüëxü rü tama nüxü rüxoechaxü i norü ngüchaxü. Rü ngëmagagu düxwa

tama Tupanacax namaxê. ¹⁵—Natürü guma trigu ga mexũ ga waixũmügu yixũne, rü ngêma nixĩ i duũxũgü i aixcũma taãêacũma nayauxgũxĩ i Tupanaãrũ ore, rü naga ñnũxũ, rü meã naxcax maxêxũ. Rü ngêma nixĩ i duũxũgü i aixcũma Tupanawe rüxĩxũ rü naxũgũxĩ i ngêma nũma nanaxwaxexũ.

Ore ga cuaxruũ ga omũgu ixuxũ
(*Mr 4.21-25*)

¹⁶—Taxũema wũxi i omũwa tanangixichi na ñacũmaã tayadũxétũxũcax rü exna tũmaãrũ pechicatũũgu tayaxũcuchixũcax. Natürü norũ üchicagu tanaxũnagũ na ngêma tũxũ nabaxixũcax ya yĩxema duũxêgũ ya yima ñgu chocuxe. ¹⁷—Rü ngêxgumarũũ ta i guxũma i ore i ñuxma icũxũ rü yixcũra rü duũxũgü tá nüxũ nacuaxgũama. Rü guxũma i ngêma ñuxma duũxũgũcax êxũgũxĩ rü tá nangoxoma. ¹⁸—iMeã iperũxĩnũê i ñuxmax! Erũ texé ya naga ñnũxê i ngêma ore i mexũ, rü Tupana tá yexeraãcü tũxũ nüxũ nacuaxêê. Natürü yĩxema tama naga ñnũxê, rü yexeraãcü tá tũxna inayarũxo i woo ngêma íraxũ i tũmaãrũ cuax i noxri tũxũ ngêxmachiréxũ —ñanagürũ.

Ítangugũ ga Ngechucharũ
mama rü naẽneẽgũ
(*Mt 12.46-50; Mr 3.31-35*)

¹⁹Rü naẽ ga Ngechuchu rü naẽneẽgũ, rü yema Ngechuchu íyexmaxũwa tangugũ. Natürü taxuacũ naxũtawaxũchi tangugũ, yerũ namuxũchi ga duũxũgü. ²⁰Rü wũxi ga duũxũ Ngechuchumaã nüxũ nixu, rü ñanagürũ: —Yéa dũxétũwa tangêxma ya cue rü cueneẽgũ, rü cuxũ tadaugũchaũ —ñanagürũ. ²¹Natürü nũma ga

Ngechuchu rü ñanagürũ nüxũ ga duũxũgü: —Guxãma ya texé ya Tupanaãrũ ore írũxĩnũxê rü naga ñnũxê, rü yĩxemagũ tixĩ ya chaue rü chaueneẽgũ —ñanagürũ.

Ngechuchu rü buanecũxũ rü yuapexũ
ĩnayachaxãchixêê
(*Mt 8.23-27; Mr 4.35-41*)

²²Rü wũxi ga ngunexũgu ga Ngechuchu rü norũ ngũexũgũmaã wũxi ga nguegu nichoũ. Rü ñanagürũ nüxũ: —iNgĩxã daa nextaxaarũ tocutũwa taxĩ! —ñanagürũ. Rü inaxĩãchi. ²³Rü yexguma yaxãũyane rü nipechigũ ga Ngechuchu. Rü ngürũãchi yexma nüxũ naxũ ga wũxi ga tacũ ga buanecũ. Rü guma nguewa rü niyauxcuchichigũ ga dexá. Rü dũxwa inayangutaũgũchaũ. ²⁴Rü yexguma rü Ngechuchuxũ ñnayaãaixgũgũ ga norũ ngũexũgü. Rü ñanagürũgü nüxũ: —Pa Ngũxêêruũx, ngêmana itabaxũgü —ñanagürũgü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñnarũda, rü buanecũxũ rü yuapexũ nanga. Rü ñnayachaxãchi ga buanecũ, rü inayarũxo ga yuape, rü ñnachaxanemare. ²⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürũ nüxũ ga norũ ngũexũgü: —¿Tãcü pexũ naxũpetũ ecax tama meã peyaxõgũxũ? —ñanagürũ. Natürü ga nũmagũ rü naãaixãchiãêgü. Rü nũgũmũcũgũna nicachigũ, rü ñanagürũgü: —¿Tãcü exna nixĩ i ñaã yatũ rü ngêmacax aĩxrcũci ya buanecũ rü yuape rü naga naxĩnũxêxũ? —ñanagürũgü.

Yatũ ga Gadaracũãx ga ngoxogũ
nawa yexmacũ
(*Mt 8.28-34; Mr 5.1-20*)

²⁶Rü dũxwa nextaxaarũ tocutũwa nangugũ ga Gadararũ naãnawa. Rü

yema nixĩ ga Gariréaaneãrũ tocutuĩwa. ²⁷Rũ yexguma marũ nguewa ínaxũegu, ga Ngechuchu, rũ naxçax nixũ ga wũxi ga yatũ ga guma ãnecũãx ga mucũ ga taunecũ ngoxogũ nawa yexmacũ. Rũ guxũguma nangexchiruecha. Rũ tama ãwa nayexma, yerũ duũxẽchĩquexetanũgu nayarũauxchigũnẽxũ. ²⁸Rũ yexguma Ngechuchuxũ nadaũxgu, rũ napexegu nayacaxápxũ. Rũ aita naxũácũma ñanagũrũ: —¿Tũxcũũ nuã choxũ cuyachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupana ya Tacũxũchi Nanex? Rũ cuzũ chacaãxũ na tama ngũxũ choxũ quingexẽxũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ yema ñanagũrũ yerũ Ngechuchu marũ nanamu ga yema ngoxogũ na ãnaxoxũxũçax. Rũ muẽpxũxcũna rũ guma yatũxũ naxãũãẽxẽxũ ga yema ngoxogũ. Rũ duũxũgũ rũ cadenamaã nayanaĩxchacũũgũxũ rũ nayanaĩxparagũxũ na taxuwama naxũxũçax. Natũrũ nũma rũ nagu nacaugũama ga cadenagũ. Rũ yema ngoxogũ rũ dauxchitawa ga taxũema íxãpataxũwa nanagagũ. ³⁰Rũ Ngechuchu nũxna naca rũ ñanagũrũ: —¿Tacũ nixĩ i cuéga? —ñanagũrũ. Rũ nũma rũ Ngechuchuxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Muxũchixũ nixĩ i chauéga —ñanagũrũ. Rũ yema ñanagũrũ yerũ namuxũchi ga yema ngoxogũ ga guma yatũgu chocuxũ. ³¹Rũ yema ngoxogũ rũ Ngechuchuna nacagũ ga tama ngẽma poxcuchica i ãxmaxũ i taguma iyacuáxũgu na nawocuãxũçax. ³²Rũ guma maãpxũneãrũ tuãchiwa nayexmagũ ga muxũma ga cuchigũ ga yéma chibũexũ. Rũ yemacax ga yema

ngoxogũ rũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ na yema cuchigũgu nayachocuxũçax. Rũ Ngechuchu rũ: —Ngũ —ñanagũrũ. ³³Rũ yexguma ga yema ngoxogũ rũ guma yatũwa ãnaxoxũ rũ yema cuchigũgu nayachocu. Rũ guxũma ga yema cuchigũ rũ inaxũãchi, rũ naãtaacutũarũ maãpxũxũwa nayarũyuxgũ, rũ yexma nayi. ³⁴Rũ yexguma yema cuchigũarũ dauruũgũ nũxũ daugũgu ga yema ngupetũxũ, rũ naãaixãchiãẽgũ rũ ãnibuxmũ. Rũ ãñewa nũxũ nayarũxugũe, rũ yema ãñeãrũ ngaicamana ipeagũxũ ga duũxũgũtanũwa rũ ta nũxũ nayarũxugũgũ. ³⁵Rũ ga duũxũgũ rũ ãnayadaugũ ga yema ngupetũxũ. Rũ yexguma Ngechuchuxũtawa nangugũgu, rũ yéma nũxũ nadaugũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. Rũ Ngechuchucutũxũtawa narũto, rũ marũ tama naxãũãẽ. Rũ namuũẽ ga duũxũgũ. ³⁶Rũ yema duũxũgũ ga nũxũ daugũxũ ga yema ngupetũxũ, rũ yema íyadaugũxũmaã nũxũ nixugũgũ ga ñuxãcũ Ngechuchu na namexẽxũ ga guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ. ³⁷Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũẽgu, rũ guxũma ga yema Gadaraanecũãx ga duũxũgũ, rũ Ngechuchuxũ nacaãxũgũ na ãnaxũxũxũçax ga yema naãnewa, yerũ poraãcũ namuũẽ. Rũ yemacax ga Ngechuchu rũ nguẽgu nixũe, rũ inaxũãchi. ³⁸Rũ guma yatũ ga ngoxoãxchirécũ rũ Ngechuchuxũ nacaãxũ ga nawe na naxũxũçax. Natũrũ ga Ngechuchu rũ nanamu ga yexma na naxãũxũçax, rũ ñanagũrũ nũxũ: ³⁹—iCuchiũwa naxũ, rũ duũxũgũmaã nũxũ ixu ga açacũ cuxçax na naxũxũ ga

Tupana! —ñanagürü. Rû ínixû ga guma yatü, rû guxûma ga yema ñañecüãx ga duûxügümañ nüxü nixu ga tacü naxcax na naxüxü ga Ngechuchu.

**Yáiruxacüchiga rû yema nge ga
Ngechuchuchirugu ingögücüchiga**
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Rû yexguma Ngechuchu wenaxârü taegugu ga naxtaxaarü tocutüwa, rû duûxügü rû taãëcüma nanayauxgü, yerü guxûma poraäcü ínananguxëëgü. ⁴¹Rû yéma Ngechuchuxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga Yáiru ga naéga. Rû nüma ga Yáiru rû wüxi ga ngutaquexepataüârü ãëxgacü nixí. Rû Ngechuchupexegu nayacaxápüxü rû nüxü nacaaxü ga napatawa na naxüxüçax. ⁴²Yerü nüxü iyexma ga wüxi ga naxäcü ga ngígümañ wüxicacü, rû iyadaawe, rû ituraxüchi. Rû ngíma rû maneca 12 ga taunecü ngixü nayexma. Rû yexguma Yáirupatawa naxüxgu ga Ngechuchu, rû muxüchixü ga duûxügü nawe narüxí, rû düxwa ínayaxüxtügü. ⁴³Rû yema duûxügütanüwa iyexma ga wüxi ga ngecü ga 12 ga taunecü ägüechacü. Rû yemamañ iyadaaweëcha. Rû duturugüxütagu ngixü iguxëë ga guxcü ga ngírü díëru, natürü taxüema ga texë ngíxcax tayataanexëëëga. ⁴⁴Rû yema ngecü rû naweama Ngechuchuçax iyaxü, rû naxpechinüchirugu iyangögü. Rû yexgumatama ínayachaxächí ga na naxägüxü. ⁴⁵Rû yexguma ga Ngechuchu rû duûxügüna naca, rû ñanagürü: —¿Texé tixí ya choxü ingögüxe? —ñanagürü. Rû guxûma ga duûxügü rû: —Taxüema —ñanagürügü. Rû yexguma ga Pedru rû namücügü rû ñanagürügü:

—Pa Ngúexëëruüx, cuma nüxü cudau i ñuxre i duûxügü ngéma cuxü na nayaxüxtügüxü, rû ngëxguma rû ta:

“¿Texé ya choxü ingögüxe?” ñacuxü

—ñanagürügü. ⁴⁶Natürü ga Ngechuchu rû ñanagürü: —Ngëmáäcü wüxie choxü tingögü, erü nüxü chicuaxächí na chorü poramañ tüxü na charümexëëxü

—ñanagürü. ⁴⁷Rû yexguma nangoxomagu ga na nüxü nacuçamaxü ga Ngechuchu ga yema nüxü na yangögüxü, rû yadurüxäcüma naxütawa ixü ga yema ngecü. Rû napexegu iyacaxápüxü. Rû guxü ga duûxügüpexewa namañ nüxü iyaxu ga tacüçax nüxü na yangögüxü, rû ñuxäcü yexgumatama ngíxcax na yataanexü. ⁴⁸Rû yexguma ga Ngechuchu rû ñanagürü ngixü: —Pa Chauzacüx,

cuçcax nitaane, erü cuyaxö. iRü ñuxma rû taãëcüma íxü! —ñanagürü. ⁴⁹Rû yexguma iyadexayane ga Ngechuchu, rû yéma nangu ga wüxi ga duûxü ga ngutaquexepataüârü ãëxgacü ga Yáirupatawa ne üxü. Rû ñanagürü Yáiruxü: —Cuxacü rû marü iyu. iRü táxü i cuyachixewechigüxü ya Ngúexëëruü!

—ñanagürü. ⁵⁰Natürü yexguma yema orexü naxínugu ga Ngechuchu, rû ñanagürü Yáiruxü: —iTáxü i cuyanguãëxü!

Erü ngëxguma cuyaxöxgu rû cuxacü rû tá ngíxcax nitaane —ñanagürü. ⁵¹Rû yexguma Yáirupatawa nangugü, rû Ngechuchu nayachocuxëë ga Pedru rû Chaütiágu rû Cuáñ rû nginatü rû ngíë ga yema bucü ga yuxcü. Natürü tama nanaxwaxe na togü yexma chocuxü. ⁵²Rû guxüma ga duûxügü ga yéma yexmagüxü rû naxauxe rû ngíxcax nangechaügü. Natürü Ngechuchu rû ñanagürü nüxü:

—iTáxü i pexauxexü! Erü ngéma bucü rü

—ñanagürü. ⁵⁰Natürü yexguma yema orexü naxínugu ga Ngechuchu, rû ñanagürü Yáiruxü: —iTáxü i cuyanguãëxü!

Erü ngëxguma cuyaxöxgu rû cuxacü rû tá ngíxcax nitaane —ñanagürü. ⁵¹Rû yexguma Yáirupatawa nangugü, rû Ngechuchu nayachocuxëë ga Pedru rû Chaütiágu rû Cuáñ rû nginatü rû ngíë ga yema bucü ga yuxcü. Natürü tama nanaxwaxe na togü yexma chocuxü. ⁵²Rû guxüma ga duûxügü ga yéma yexmagüxü rû naxauxe rû ngíxcax nangechaügü. Natürü Ngechuchu rû ñanagürü nüxü:

—iTáxü i pexauxexü! Erü ngéma bucü rü

—ñanagürü. ⁵⁰Natürü yexguma yema orexü naxínugu ga Ngechuchu, rû ñanagürü Yáiruxü: —iTáxü i cuyanguãëxü!

Erü ngëxguma cuyaxöxgu rû cuxacü rû tá ngíxcax nitaane —ñanagürü. ⁵¹Rû yexguma Yáirupatawa nangugü, rû Ngechuchu nayachocuxëë ga Pedru rû Chaütiágu rû Cuáñ rû nginatü rû ngíë ga yema bucü ga yuxcü. Natürü tama nanaxwaxe na togü yexma chocuxü. ⁵²Rû guxüma ga duûxügü ga yéma yexmagüxü rû naxauxe rû ngíxcax nangechaügü. Natürü Ngechuchu rû ñanagürü nüxü:

—iTáxü i pexauxexü! Erü ngéma bucü rü

tama nixí i nayuxũ. Rũ ipemare —ñanagürũ. ⁵³Natürũ ga yema duũxũgũ rũ Ngechuchuxũ nacugüeama, yerũ ngixũ nadaugũ rũ aixcũma marũ iyu. ⁵⁴Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ngixmexgu nayayauxãchi, rũ tagaãcü ñanagürũ: —Pa Bucũx, iírũda! —ñanagürũ. ⁵⁵Rũ yexguma ga ngĩma rũ wena imaxũ, rũ yexgumatama fĩrũda. Rũ Ngechuchu rũ duũxũgũmaã nũxũ nixu na ngixũ naxũwemũgũxũcax. ⁵⁶Rũ ngĩnatũ rũ ngĩe ga yema bucũ, rũ poraãcü tabaixãchiãegũ. Natürũ Ngechuchu rũ tũxũ namu na taxũemaãma nũxũ na tixuxũcax ga yema ngupetũxũ.

Ngechuchu rũ nayamugũ ga yema 12 ga norũ ngũexũgũ
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹Rũ Ngechuchu rũ nanangutaquexexẽe ga yema 12 ga norũ ngũexũgũ. Rũ pora nũxna naxã rũ nũxna naxãga na ínawoxũãxũcax ga nagũxũraũxũ ga ngoxogũ, rũ na nameẽxẽãxũcax ga duũxũgũ ga idaaweexũ. ²Rũ nayamugũ na duũxũgũmaã nũxũ yaxugũexũcax ga ore ga mexũ na ñuxãcü ãẽxgacũ yĩxũ ya Tupana, rũ na nameẽxẽãxũcax ga duũxũgũ ga idaaweexũ. ³Rũ ñanagürũ nũxũ: —iRũ taxuxũtãma ípinge i perũ namawaũ, rũ bai ya perũ caxũchigũxũ ya naĩxmenãxã, rũ bai i perũ choca, rũ bai i perũ pãũ, rũ bai i perũ dĩeru. Rũ wũxitama i perũ daxũ ípinge, rũ tama i taxre! ⁴—Rũ ngẽxguma wũxi ya ñãnewa pengugũgu, irũ wũxi ya ípatagutama perũcho rũ ñuxmata ipexĩãchi nawa ya yima ñãne! ⁵—Rũ ngextã tama pexũ ínayauxgũxũwa, irũ ípechoxũ nawa ya yima ñãne! Rũ ngẽxguma ngẽma

ipexĩãchigu irũ ipepagucutũ i perũ ùxaxũcutũ na ngẽmawa nũxũ nacuãxgũxũcax na chixexũ naxũgũxũ i ngẽma duũxũgũ! —ñanagürũ. ⁶Rũ inaxĩãchi, rũ guxũma ga ñãnexãcũgũwa naxĩ. Rũ nũxũ nixugũetanũ ga Tupanaãrũ ore ga mexũ. Rũ guxũwama nanameẽxẽetanũ ga duũxũgũ ga idaaweexũ.

Nayu ga Cuãũ ga baiũxẽeruũ
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷Rũ Garirãaneãrũ ãẽxgacũ ga Erode, rũ nũxũ nacuãchiga ga guxũma ga yema Ngechuchu ùxũ. Rũ poraãcü nagu narũxĩnũ rũ naxoegaãe ga Erode, yerũ nũmaxũ ga duũxũgũ rũ ñanagürũgũ: —Cuãũ ya baiũxẽeruũ nixĩ ya yima, rũ marũ wena namaxũ —ñanagürũgũ. ⁸Natürũ togũ rũ ñanagürũgũ: —Nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Erĩa nixĩ, rũ wena nangox —ñanagürũgũ. Rũ togũ rũ ñanagürũgũ: —Guma nixĩ ga nãĩ ga nuxcũmaũcü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ, rũ wena namaxũ —ñanagürũgũ. ⁹Natürũ Erode rũ ñanagürũ: —Chomatama chanamu ga churaragũ na Cuãũxũ yadaenaxãgũxũcax. ¿Rũ tacũ exna nixĩ i ngẽma yatũ i duũxũgũ ngẽmaãcü poraãcü nũxũ ixuchigagũechaxũ? —ñanagürũ. Rũ Erode rũ naxcax nadau ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na nadauxũ.

Ngechuchu rũ nanachibũexẽe ga 5000 ga yatũgũ
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Cu 6.1-14)

¹⁰Rũ yexguma nawoeguxgu ga yema Ngechuchuarũ ngũexũgũ ga yamugũxũ, rũ Ngechuchumaã nũxũ nixugũe ga

yema naxügüxĩ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ wũxi ga nachica ga taxúema ixãpataxũwa nanagagũ ga Bechaídaarũ ãneãrũ ngaicamana. ¹¹Natürũ yexguma duũxũgũ nüxũ cuaxgũgu ga ngextá na nayexmaxũ, rũ Ngechuchuwe narũxĩ. Rũ Ngechuchu rũ meãma yema duũxũgũxũ nayaxu, rũ namaã nüxũ nixu na ñuxãcũ ãëxgacũ yĩixũ ya Tupana. Rũ nanameëxëë ga yema duũxũgũ ga ãaaweexũ. ¹²Rũ yexguma marũ nayáuanegu, rũ Ngechuchucax naxĩ ga yema 12 ga ngúexũgũ ga yamugũxũ. Rũ ñanagürügũ nüxũ: —Íyamugũ i ñaã duũxũgũ na ãnaxãcũgũ rũ ãpatagũ ya ngaicamana ngëxmagünewa na naxĩxũcax, rũ ngëxma na napegũxũcax rũ norũ õnataãax yataxegũxũcax! Erũ nuã íngëxmagũxũwa rũ nataxuma i tacũ rũ õna —ñanagürügũ. ¹³Natürũ Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —iPematama penaxüwemũ! —ñanagürũ. Rũ nanangãxũgũ, rũ ñanagürügũ: —Wüximeëxpũx i pãũ rũ taxre i choxnixĩcatama toxũ nangëxma. ¿Rũ exna cunaxwaxe na naxcax tayataxegũxũ i õna naxcax i guxũma i ñaã duũxũgũ? —ñanagürügũ. ¹⁴Rũ 5000 ga yatügũ nixĩ ga yema yema yexmagũxũ. Natürũ Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ ga norũ ngúexũgũ: —iËcũ ípenatogũxëëx rũ 50 chigũ i wũxi tücumüwachigũ! —ñanagürũ. ¹⁵Rũ yemaãcũ nanaxügũ ga norũ ngúexũgũ. Rũ ínanatogũxëë ga guxũma ga duũxũgũ. ¹⁶Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanade ga yema wüximeëxpũx ga pãũ rũ yema taxre ga choxni. Rũ daxũgu nadawenüãcuma

Tupanana moxë naxã, rũ ñuxũchi inanabücu ga yema pãũ rũ choxni. Rũ norũ ngúexũgũna nanaxã na nüxũ yanuãxũcax ga yema duũxũgũ. ¹⁷Rũ guxũma ga yema duũxũgũ rũ meãma nachibüë. Rũ yemawena rũ 12 ga pexchigũ nanapagüamatama namaã ga yema pãũ rũ choxnichipexegũ ga iyaxügũxũ.

**Pedru nanangoxëë na Cristu
na yĩixũ ga Ngechuchu**
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Rũ wũxi ga ngunexũ rũ Ngechuchu norũ ngúexũgũmaã noxrüwama yayümüxëgu, rũ nüma rũ norũ ngúexũgũna naca, rũ ñanagürũ: —¿Ñuxũ ñaxũ i duũxũgũ i chauchiga i choma na texé chiixũ? —ñanagürũ. ¹⁹Rũ norũ ngúexũgũ nanangãxũgũ rũ ñanagürügũ: —Nangëxma i duũxũgũ rũ: “Cuãũ ya baiũxëëruũ quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ i: “Ería quixĩ”, ñagũxũ, rũ togũ rũ: “Wũxi ga nuxcumaücü ga Tupanaãrũ orearũ uruũ i wena maxücü quixĩ”, ñagũxũ —ñanagürügũ. ²⁰Rũ yexguma Ngechuchu nüxna naca rũ ñanagürũ: —¿Rũ pema i ñuxũ ñapegũxũ choxũ na texé chiixũ? —ñanagürũ. Rũ Pedru nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana Nane —ñanagürũ.

Ngechuchu nanaxunagũ ga norũ yuxchiga
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Rũ Ngechuchu rũ nayaxucyxëgũ ga norũ ngúexũgũ na taxúemaãma nüxũ yaxügüxũcax ga nüma rũ Cristu na yĩixũ. ²²Rũ ñanagürũ nüxũ ga norũ ngúexũgũ: —Choma i Tupana Nane na duũxũxũ

chíixũ, rü poraãcü ngúxũ tá chinge. Rü choxũ tá naxoꝝgü i Yudfugüarü ãëxgacügü i yaguãxgü, rü paigüarü ãëxgacügü, rü ngëma ngúxëëruũgü i Moïchéarü mugüwa nguxëëtaegüxũ. Rü tá choxũ nimaxgü, natürü tomaëxpüx i ngunexügu rü wena táxaru chamaxũ —ñanagürü. ²³Rü yixcama rü guxũma ga norü ngúxëügüxũ ñanagürü: —Rü ngëxguma texé chowe rüxüxchaũgu, lëcü nüxũ tarüxo i tümaãrü ngúchaũ, rü namaã tapora i ngëma guxchaxũgü i tümacax íngüxũ i ñoma curuchawa tipotaxürüũ tüxũ ixíxëëxũ, rü ngëmaétiwa chowe tarüxüãma! ²⁴—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaũxë rü tá tayu, natürü yíxema chauxçax yuxe rü aixcüma tá tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ²⁵¿Rü ñacüwa i nüxũ namexũ ya wüxi ya yatü ega nayauxãgu i guxũma i ñoma i naãneãrü ngëmaxũgü, natürü iyanatauxëëãgu i norü maxũ? ²⁶—Rü ngëxguma texé chauxçax ãnegu rü naxçax taxãnegu i chorü ore, rü choma i Tupana Nane i duũxũxũ na chíixũ rü tá ta tümacax chaxãne i ngëxguma ãëxgacü chixíãcüma núma chaxüxgu. Rü ngëxguma wenaxãrü núma chaxüxgu rü Chaunatü ya Tupanarüũ tá chapora, rü daxüçüãx i Tupanaãrü orearü ngerüũgü i tüunegüxürüũ tá chamexëchi. ²⁷—Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ñuxre i duũxũgü i nuã ngëxmagüxũ rü tá nüxũ nadaugü na ñuxãcü ãëxgacü na yíxũ ya Tupana naxüpa na nayuxũ —ñanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Rü 8 ga ngunexüguwena ga na yema ñaxũ, rü Ngechuchu rü wüxi ga

maxpünewa naxũ na yéma yayumüxëxüçax. Rü ínayaxümücügü ga Pedru rü Chaütiãgu rü Cuãũ. ²⁹Rü yexguma ínayumüxëyane ga Ngechuchu rü nachiwe rü ngürüãchi niyauracüü, rü naxchiru rü ta niyauracüü, rü poraãcüxüchima nacómü. ³⁰Rü yexguma rü yéma nangox ga taxre ga yatügü ga Ngechuchumaã idexagüxũ. Rü Moïché nixí ga wüxi, rü Ería nixí ga to. ³¹Rü yema taxre íyexmagüxüwa rü poraãcüxüchi nangóone. Rü ínidexagü nachiga ga ñuxãcü Yerucharéũgu tá na nayuxũ ga Ngechuchu. ³²Rü woo ga Pedru rü namücügü rü poraãcü na nayaxtaexũ rü tama napee. Rü nüxũ nadaugü ga ñuxãcü poraãcü na nangóonexũ ga naxütawa ga Ngechuchu rü yema taxre ga yatügü ga namaã yexmagüxüxütawa. ³³Rü yexguma yema taxre ga yatügü Ngechuchuna ixígachitanügu, rü Pedru rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Ngúxëëruũx, namexëchi nixí na nuã ingëxmagüxũ. iRü ngíxã tanaxü ya tomaëxpüx ya düxenü, rü wüxi ya cuxçax, rü náí ya Moïchéçax, rü náí ya Eríacax! —ñanagürü. Natürü ga Pedru rü tama nüxũ nacuax ga na ñuxü ñaxü yerü poraãcü nañaxãchiãë. ³⁴Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü wüxi ga caixanexũ natanügu nayangaixema. Rü poraãcü namuüë ga yema ngúxüğü ga yexguma yema caixanexũ natanügu yangaixemagu. ³⁵Rü yema caixanexüwa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü: —Daa nixí ya Chaune ya nüxü changechaũxüchicü. iRü naga pexíñüë! —ñaxü. ³⁶Rü yexguma yema ñaxguwena ga yema naga rü

Ngechucharü ngúexũgü rü taxúexũma ga toguexũ nadaugü, rü Ngechuchuxũcatama nadaugü. Rü yema ngúexũgü rü taxúemaama nüxũ nixugüe ga yema nüxũ nadaugũxũ.

Ngechuchu rü nanamexêê ga wüxi ga bucü ga ngoxo nawa yexmacü
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Rü yexguma moxũãcü ga guma ma xpúnewa yanachoũgu, rü muxũma ga duũxũgü yexma Ngechuchuxũ nayangaugü. ³⁸⁻³⁹Rü yema duũxũgütanüwa rü wüxi ga yatü tagaãcü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngúexêëruũx, ichoxũ rüngũxêê, rü tüxũ nadau ya chaune! Erü tügümaã choxũ tawüxicax, rü wüxi i ngoxo tümawa nangexma. Rü ngëxguma tüxũ naxüxgu, rü aita tüxũ naxüxêê, rü tüxũ naxãũãêxêê, rü tüxũ narüchixêê. Rü chixexũ tümamaã naxü, rü tama tüxũ ningexchaũ. ⁴⁰Rü marü nüxũ chacaxũ i curü ngúexũgü na tümawa ínataxüchigüãxũcax i ngëma ngoxo, natürü tama nüxũ inaxĩnü —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Duũxũgü i Tama Yaxõgüxũx, ¿Ñuxguratáta i pemaã chanuxmaxü rü yaxna pemaã chaxĩ-nüxũ? ¡Nuã naga ya cune! —ñanagürü. ⁴²Natürü yexguma Ngechuchuxũtawa nanguxgu ga guma bucü, rü yema ngoxo rü guma bucüxũ ñaxtüanegu nayanguxêê, rü nanaxãũãêxêê. Natürü Ngechuchu nananga ga yema ngoxo, rü nanamexêê ga guma bucü. Rü ñuxüchi nanatüxũtawa nanamu. ⁴³Rü guxũma ga duũxũgü rü nabaixächiaêgü ga yexguma

nüxũ nadaugüga ga ñuxãcü na naporaxũ ya Tupana.

Ngechuchu rü wenaxãrü nanaxunagü ga norü yuxchiga
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Rü yexguma duũxũgü namaã baixächieyane ga yema Ngechuchu üxũ, rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxũ ga norü ngúexũgü: ⁴⁴—iMeã iperüxĩnüë i ñãã ore i pemaã nüxũ chixuxũ! ¡Rü tãütáma nüxũ ipeyarüngümaë! Choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, rü chaechita tá choxũ ínaxuaxũgü i duũxũgü na aëxgacügü choxũ iyauxgüxũcax —ñanagürü. ⁴⁵Natürü ga norü ngúexũgü rü tama nüxũ nacuxgüéga ga yema namaã nüxũ yaxuxũ. Yerü Tupana rü tama naxcax nanangoxêê ga yema ore na nüxũ nacuxgüxũcax. Rü yema ngúexũgü rü namuũê ga Ngechuchuna na nacagüxũ na meã namaã nangoxêêãxũcax ga yema namaã nüxũ yaxuxũ.

¿Texé tá tixi ya guxãärü yexera ixixê?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Rü yexguma ga norü ngúexũgü rü inanaxügüe ga nügümaã na yaporagatanücüxũ nachiga ga texé tá tüxũ ya natanüwa guxãärü yexera ixixê. ⁴⁷Natürü Ngechuchu rü nüxũ nacuxama ga yema norü ngúexũgü nagu rüxĩnüëxũ. Rü yemacax wüxi ga buxũ nügüxũtawa naga, rü nügüxũtagu nayachixêê. ⁴⁸Rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü: —Texé ya ñãã buxũxũ meã yaxúxe chauégagu, rü choxũ nixi i tayaxuxũ. Rü yíxema meã choxũ yaxúxe, rü Chaunatü ya núma choxũ mucüxũ rü ta meã tayaxu. Rü

yíxema guxããrũ yexera tũgũ írũxírxaxe, rũ
yíxema tixĩ ya guxããrũ yexera ixĩxẽ
—ñanagürũ.

**Texé ya tama taxchi aixe rũ tóru
ngũxẽeruũ tixĩ
(Mr 9.38-40)**

⁴⁹Rũ yexguma ga Cuáũ rũ ñanagürũ
nũxũ: —Pa Ngúexẽeruũx, nũxũ tadau ga
wũxi ga yatũ ga cuégagu ngoxogũ
íwoxũxũ. Rũ toma nũxna tanachuxu ga
yema yerũ tama tatanũxũ nixĩ ga nũmax
—ñanagürũ. ⁵⁰Natürũ Ngechuchu rũ
ñanagürũ nũxũ: —Tama name i nũxna na
penachuxuxũ. Erũ texé ya tama taxchi
aixe, rũ tóru ngũxẽeruũ tixĩ —ñanagürũ.

**Ngechuchu nayangagũ ga
Chaũtiágu rũ Cuáũ**

⁵¹Rũ yexguma marũ yangaicagu ga
Ngechuchu ga daxũguxũ ga naãnewa na
naxũxũ, rũ tama namuũãcũma inaxũãchi
ga Yerucharéũwa na naxũxũ. ⁵²Rũ
nũgũpexegu nayamugũ ga ñuxre ga norũ
orearũ ngerũgũ. Rũ nũmagũ rũ nawa
naxĩ ga wũxi ga ñanexãcũ ga
Chamáriaanewa yexmane, na yexma
naxçax yadaugũxĩçax ga wũxi ga ĩ na
Ngechuchu nagu pexũnexũ. ⁵³Natürũ
yema Chamáriaanecũãx rũ tama
nanayauxgũchaũ, yerũ nũxũ nacuxgũ ga
Yerucharéũwa tá na naxũxũ. ⁵⁴Rũ
yexguma yemaxũ nadaugũgu ga norũ
ngúexũgũ ga Chaũtiágu rũ Cuáũ, rũ
ñanagürũgũ Ngechuchuxũ: —Pa Corix,
¿cunaxwaxexũ na Tupanana naxçax
tacaxũ na daxũwa ne namuãxũçax ya üxũ
na naguxẽẽaxũçax i guxũma i ñaã
duũxũgũ, yema nuxcũmaũci ga
Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Erã tixũrũũ?

—ñanagürũgũ. ⁵⁵Rũ yexguma ga
Ngechuchu rũ nũxũ nadawenũ, rũ
nayangagũ, rũ ñanagürũ nũxũ: —Pema rũ
tama nagu perũxĩnũẽ na texearũ duũxũgũ
pixĩgũxũ. ⁵⁶—Erũ choma i Tupana Nane
na duũxũxũ chĩxũ, rũ tama duũxũgũarũ
tauxexẽewa núma chaxũ, natürũ núma
chaxũ na duũxũgũxũ chamaxẽẽxũçax
—ñanagürũ. Rũ yexguma rũ nãĩ ga
ñanexãciwa naxĩ.

**Duũxũgũ ga Ngechuchuwe
rũxĩchaũxũchiga
(Mt 8.19-22)**

⁵⁷Rũ yexguma namagu naxĩxgu rũ wũxi
ga yatũ Ngechuchuxũ ñanagürũ: —Pa
Corix, cuwe charũxũchaũ i ngextá cuma
ícuxũxũwa —ñanagürũ. ⁵⁸Rũ Ngechuchu
nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Ngowagũ rũ
nũxũ nangẽxma i naxmaxũgũ, rũ werĩgũ
rũ nũxũ nangẽxma i naxchiãũgũ, natürũ
choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ,
rũ nataxuma i chauchica i ngextá nagu
chicuxeruxũ —ñanagürũ. ⁵⁹Rũ Ngechuchu
ñanagürũ nũxũ ga wũxi ga to ga yatũ:
—iChowe ruxũ! —ñanagürũ. Natürũ núma
ga yema yatũ rũ ñanagürũ nũxũ: —Pa
Corix, noxri chanawaxe i chaunatũxũ
ichayataxira —ñanagürũ. ⁶⁰Rũ Ngechuchu
nanangãxũ rũ ñanagürũ: —Nüé ngẽma
cutanũxũ i tama yaxõgũxũ iyataxgũ i
ngẽma naxrũũ yuexũ, natürũ cuma rũ curũ
puracũ nixĩ na paxa duũxũgũtamaã nũxũ
cuyarũxuxũ i Tupanaãrũ ore na ñuxãcũ
guxããrũ ãẽxgacũ na yĩxũ i nũmax
—ñanagürũ. ⁶¹Rũ wũxi ga to ga duũxũ rũ
ñanagürũ Ngechuchuxũ: —Pa Corix,
ngẽmããcũ cuwe charũxũchaũ, natürũ
noxri chanaxwaxe i nũxũ chayarũmoxẽ i
ngẽma chopatacũãxgũ —ñanagürũ.

⁶²Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü:
—Texé ya yíxema inaxügüxe na
Tupanaärü puracüwa tapuracüxü natürü
tümaärü ngémaxüguama rüxñtuxé, rü
tama tame na Tupanaaxü tapuracüxü
—ñanagürü.

**Ngechuchu nayamugü ga 72 ga norü
ngüexügü**

10 ¹Rü yemawena ga Cori ga
Ngechuchu rü nayadexechi ga 72
ga to ga norü ngüexügü. Rü taxrechigü
inayamugü na yoxni guxü ga yema ñanegü
rü nachicagü ga Ngechuchu nawa
üxchaüxüwa na naxixüçax. ²Rü ñanagürü
nüxü: —Aixcümäxüchi nangëxma i
muxüchixü i duüxügü i ímemaregüxü na
yaxögüäxü natürü nanoxrexpüx i orearü
uruügü na namaã nüxü yaxugüxüçax i
Tupanaärü ore. Rü ngémacax name nixi i
duüxügüarü yora ya Tupanana naxçax
peca i perü yumüxëwa na namugüäxüçax i
norü puracütanüxü i orearü uruügü, na
ngéma duüxügümaã nüxü yanaxugüxüçax
i ore i mexü. ³—iRü ipexiächi rü ngéma
pexi! Rü dücax, ñoma carnerugü i
aigütanüwa imugüxürüü nixi i pexü
chimugüxü. ⁴—iRü täütäma choca ípinge,
rü bai i perü dñeru, rü bai i perü chapatu!
Rü tama chanaxwaxe i namagu penuxcü i
ngëxguma namawa texéxü perümoxëgügu.
⁵—Rü ngëxguma wüxi ya íwa pengugügu,
rü ñaaäcü tá nüxü perümoxëgü i ngéma
duüxügü:

“Tupana pexü rüngüxëx”, ñaperügügu
tä. ⁶—Rü ngëxguma ngéma nangëxmagu i
duüxügü i Tupanaxü cuaxgüchaüxü rü
Tupana tá nüxü narüngüxë. Natürü
ngëxguma ngéma natauxgu i duüxügü i
Tupanaxü cuaxgüchaüxü, rü pexçax tá

nixi i ngéma norü ngüxëx ya Tupana.
⁷—iRü wüxi ya ígutama perücho, rü
ngéma pechibüe rü pexaxegü i ngéma
nüxü ngëxmaxü i ngéma icüäxgü! Erü
wüxi i puracütanüxü rü name nixi na
nayauxaxü i norü natanü naxçax i norü
puracü. Rü yima ñanewa pengëxmagüyane
rü tama chanaxwaxe i náí ya ígu
peyapegü. ⁸—Rü ngëxguma wüxi ya ñane
ya nawa meã pexü nayaxunewa
pengugügu, irü penangó i ngéma ñna i
pexna naxägüxü! ⁹—iRü penamexëxëx i
ngéma idaaweexü i yima ñanewa
ngëxmagüxü! iRü namaã nüxü pixu rü
ñapegügu nüxü:

“Tupanaärü pora rü marü pexna
nangaicama rü napexütägu”, ñapegügu
nüxü! ¹⁰—Natürü ega nawa pengugügu
ya wüxi ya ñane i ngextá duüxügü tama
meã pexü íyauugüxüwa, irü ngéma
cayegu ípechoxü rü ñapegügu nüxü i
ngéma ñanecüäx:

¹¹“Rü woo ñaa perü ñaneärü üxaxü i
tocutuwa yaxüxü, rü itanapagü, na
ngémawa nüxü pecuäxüçax na Tupana rü
tama pemaã nataäxü. iNatürü tama nüxü
ipeyarüngümaë na marü pexna
nangaicamaxüchichiréxü ya Tupana na
perü äëxgacü yixü”, ñaperügügu tá nüxü i
ngéma ñanecüäx! ¹²—Rü pemaã nüxü
chixu rü ngéma ngunexü i nagu nagüxü i
naäne, rü Chodomacüäx i duüxügüarü
yexera Tupana tá nanapoxcue i ngéma
duüxügü i tama meã pexü yauugüxü.

**Ñanegü ga tama Tupanaga ínüene
(Mt 11.20-24)**

¹³—Rü wüxi i ngechaü nixi i pexçax,
Pa Corachicüäx rü Bechaídacüäx i
Duüxügüx, yerü yexguma chi Tiruarü

ĩanewa rü Chidáũãrũ ĩanewa
chanaxũxgu ga yema mexũgũ ga
cuaxruũgũ ga Tupanaãrũ poramaã
petanuãwa chaxũxũ, rü woo ga na
poraãcü yachixexũ ga yema Tirucũãx rü
Chidáũcũãx ga duũxũgũ rü nuxcũmama
chitama nüxũ narũxoe ga nacũma ga
chixexũ, rü poraãcüxũchi chima
nũgũmaã nangechaũgũ rü naxauxe,
yerü chi nügũ nicuaxãchitanũ ga na
yapecaduãxgũxũ. ¹⁴—Natürũ pemaã
nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũ i Tupana
nagu napoxcuexũ i pecaduãxgũxũ, rü
ngẽma ngunexũgu rü Tirucũãx rü
Chidáũcũãxãrũ yexera tá pexũ napoxcue
i pemax. ¹⁵—Rü pemax, Pa
Capernáucũãxgũ i Duũxũgũx *¿*exna
pema nagu perũxĩnũẽgu rü daxũguxũ i
naãnewa tá pexĩxũ? Pemaã nüxũ chixu
rü naãnetũũwa i ngextá Tupana
Chatanáxũ ĩpoxcuxũwa tá nixĩ i
pewogũxũ. ¹⁶Rü ñuxũchi norũ
ngũexũgũxũ ñanagürũ: —Rü yĩxema
pega ĩnũẽxẽ, rü chauga rü ta taxĩnũẽ.
Natürũ yĩxema tama pega ĩnũẽxẽ, rü
chauga rü ta tama taxĩnũẽ. Rũ yĩxema
tama chauga ĩnũẽxẽ, rü tama naga
taxĩnũẽ ya Chaunatu ya núma choxũ
mucũ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Nawoegu ga yema 72 ga
Ngechucharũ ngũexũgũ**

¹⁷Rü taãẽacũma nawoegu ga yema 72
ga norũ ngũexũgũ ga yamugũxũ. Rũ
ñanagürũgũ nüxũ: —Pa Corix,
ngẽxguma cuégagu tidexagũgu, rü
aĩxrũxũ i ngoxogũ rü toga naxĩnũẽ
—ñanagürũgũ. ¹⁸Rü Ngechuchu rü
ñanagürũ nüxũ: —Ngẽmáãcü aixcũma
nixĩ. Yerü nüxũ chadau ga Chataná ga

daxũguxũ ga naãnewa na natáexũ wũxi
ga ãẽmacürũũ. ¹⁹—Rü choma nixĩ ga
pexna chanaxãxũ ga pora na tama
chixexũ pemaã naxũgũxũcax ega woo
ãxtapegũwa rü exna tuxchinawegũwa
pengagũgu. Rũ yexgumarũũ ta pexna
chanaxã ga pora na nüxũ perũ-
yexeraxũcax i guxũma i Chatanáãrũ
pora na ngẽmaãcü taxucürũwama tacũ
rü chixexũ pemaã naxũxũcax.
²⁰—iNatürũ tãxũ i petaãẽgũxũ naxcax i
ngẽma na pega naxĩnũẽxũ i ngoxogũ!
Rũ narũmemaẽ nixĩ i petaãẽgũ naxcax
na marũ naxũmatũxũ i peẽga i
Tupanaãrũ poperawa i daxũguxũ i
naãnewa —ñanagürũ.

**Ngechuchu rü nataãẽ
(Mt 11.25-27, 13.16-17)**

²¹Rü yexgumatama ga Tupanaãẽ ga
Üünexũ rü poraãcü Ngechuchuxũ
nataãẽxẽẽ. Rũ ñanagürũ ga Ngechuchu:
—Pa Chaunatu, Pa Daxũguxũ i Naãne
rü Ñoma i Naãneãrũ Yorax, cuxũ
chicuaxũũ, yerü ñãã chorũ ngũexũgũxũ
nüxũ cucuaxẽẽ i ñãã ore ga naxchaxwa
iquicũxũ ga duũxũgũ i ñoma i naãnewa
nüxũ cuaxũchigũxũ. Rũ yemaãcü
cunaxũ, Pa Chaunatũx yerü yemaãcü
nixĩ ga cunaxwaxexũ —ñanagürũ. ²²Rũ
ñanagürũ ga Ngechuchu: —Chaunatu
choxna nanaxã i guxũma i tacũ i
ngẽxmaxũ. Rũ taxũema choxũ tacuax na
Tupana Nane chíxũ. Rũ
Chaunatũxicatama nixĩ ya choxũ cuácũ
na Nane chíxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta
taxũema nüxũ tacuax na texe yĩxũ ya
Chaunatu. Rũ choma ya Nane rü ngẽma
duũxũgũ i Chaunatũxũ nüxũ
chadauxẽẽchaũxũxĩcatama nixĩ i nüxũ

cuaxgüxü na texe yixü —ñanagürü.
²³Rü yexguma norü ngüexügüxü
 nadawenü, rü namaaxica ñanagürü:
 —Tataaëgü ya yixema
 tümaxëtümaaxüchi nüxü daugüxe i ñaã
 ñuxma pema nüxü pedaügüxü. ²⁴—Erü
 pemaã nüxü chixu, rü muxüma ga
 nuxcümaügüxü ga Tupanaãrü orearü
 uruügü rü aëxgacügü ga tacügü, rü
 nüxü nangüchaü ga nüxü na
 nadaügüchaüxü i ñaã ñuxma pema
 chauxütawa nüxü pedaügüxü. Natürü
 tama nüxü nadaügü. Rü nüxü
 nangüchaü ga nüxü na naxinüëchaüxü i
 ñaã ñuxma pema chauxütawa nüxü
 pexinüëxü. Natürü tama nüxü naxinüë
 —ñanagürü.

**Cuaxruü ga mecü ga
 Chamáriacüãxgu ixuxü**

²⁵Rü yexguma inachi ga wüxi ga
 ngüexëëruü ga Moïchéarü mugüwa
 ngüxëëtaexü, rü Ngechuchuxütawa
 naxü na namaã yanadexaxüçax. Rü
 Ngechuchuxü naxüchaü, rü yemaçax
 nüxna naca rü ñanagürü: —Pa
 Ngüexëëruü ya Ngechuchux, ¿Tacü nixü
 i mexü na chanaxüxü na choxü
 nangëxmaxüçax i maxü i taguma gúxü?
 —ñanagürü. ²⁶Rü Ngechuchu
 nanangäxü, rü ñanagürü: —¿Nuxü ñaxü
 i ngëma ore i Moïchéarü mugüwa
 ümatüxü? ¿Rü tacüxü i cumaã yaxuxü?
 —ñanagürü. ²⁷Rü yema ngüexëëruü ga
 Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaexü, rü
 Ngechuchuxü nangäxü, rü ñanagürü:
 —iNüxü nangechaü ya Cori ya curü
 Tupana i guxüma i curü maxümaã, rü
 guxü i cuãëmaã, rü guxü i curü
 poramaã, rü guxü i nagu

curüxünüxümaã! iRü nüxü nangechaü i
 cumücü ngëma na cugütama
 cungechaüxürüü! —ñanagürü. ²⁸Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü
 nüxü: —Ngëma ore i choxü namaã
 cungäxüxü rü marü name. Rü
 ngëxguma ngëma ore quingüxëëxgu, rü
 tá cunayaxu i maxü i taguma gúxü
 —ñanagürü. ²⁹Natürü ga yema
 ngüexëëruü ga Moïchéarü mugüwa
 ngüxëëtaexü, rü nügüëtüwa
 nachogüchaü. Rü yemaçax
 Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —¿Rü
 texé tixü ya chomücü? —ñanagürü. ³⁰Rü
 yexguma ga Ngechuchu rü nanangäxü,
 rü ñanagürü nüxü: —Wüxi ga yatü
 Yerucharéüwa ne naxü, rü Yericü ga
 ñänewa naxü. Rü namagu nüxü
 nangaügü ga ngütaaxgüxü. Rü guxüma
 ga norü yemaxüçax nangixgü, rü
 aïxrixü ga naxchiru rü ta naxçax
 nangixgü. Rü nanaçuaixgü, rü
 nayayuächixëëgü, rü yemaãcü yéma
 nanataçgü. ³¹—Rü yematama namawa
 naxüpetü ga wüxi ga Yudüguarü pai.
 Natürü yexguma yema yatüxü nadaüxgu
 rü nüxü yéma naxüpetümare. ³²—Rü
 yéma naxüpetü ta ga wüxi ga
 Lebítanüxü ga tupauca ga taxünewa
 puracüxü. Rü yexguma yema yatüxü
 nadaüxgu, rü nüma rü ta nüxü
 naxüpetümare. ³³—Natürü yixcüra rü
 wüxi ga Chamáriaanecüãx ga yatü rü
 yematama namawa naxüpetü. Rü
 yexguma guma yatüxü nadaüxgu rü
 nüxü nangechaütümüü. ³⁴—Rü guma
 yatüçax nixü. Rü chixü rü binumaã
 nanaxüxü ga norü oxrigü, rü meãma
 nayanaxgü ga yema norü oxrigü. Rü
 ñuxüchi norü cowarugu nanamunagü,

rü wüxi ga pegüchicawa nanaga. Rü yéma nüxna nadau. ³⁵—Rü moxüãcü ga yexguma inaxüächigu ga yema Chamáriaanecüãx, rü ngixü nayaxu ga taxretachinü ga norü dïeru, rü yema pegüchicaarü yorana ngixü naxã. Rü ñanagürü nüxü:

“iNüxna nadau i ñaã yatü! Rü ngëxguma yexeragu naxãtanügu na nuã nangëxmaxü, rü choma tá cuxü chanaxütanü i ngëxguma chataeguxgu”, ñanagürü. ³⁶Rü ñanagürü ga Ngechuchu nüxü ga yema ngüexëëruü ga Moïchëarü mugüwa nguxëëtaexü: —Ñuxma chanaxwaxë i chomaã nüxü quixu i ngëxürüüxü ga yema tomaëxpüxtanüwa ga aixcüma namücü ixixü ga yema yatü ga ngítaaxgüxü imaxgüxü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷Rü yexguma ga yema ngüexëëruü ga Moïchëarü mugüwa nguxëëtaexü rü ñanagürü: —Yema Chamáriaanecüãx nixi ga yema yatümücü ixixü, yerü nüxü nangechaütümüü —ñanagürü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —iÑuxma rü fixü rü yema Chamáriaanecüãx üxürüü naxü! —ñanagürü nüxü.

Marta rü Mariapatawa nangu ga Ngechuchu

³⁸Rü yexguma Ngechuchu namagu ixüxgu norü ngüexügümaã rü wüxi ga ñänexäcüwa nangu. Rü yéma guma ñänexäcüwa rü wüxi ga nge ga Martagu äëgacü ngügüpatawa inanguxëë. ³⁹Rü Martaaxü iyexma ga wüxi ga ngïeyax ga Marïagu äëgacü. Rü ngïma rü Ngechuchucutüxütawa irüto na inaxinüxücax ga Ngechuchuarü ore.

⁴⁰Natürü ga Marta rü itaarü puracüãx rü yemaãcü ngürü puracüguama irüxünü. Rü yemacax Ngechuchucax iyaxü, rü ngïgürügü nüxü: —Pa Corix, çtama exna nagu curüxünü i ngëma na chataarü puracüãxü rü ngëma chaueyax rü choxnaxïca na natáaxü i guxüma i ngëma puracü? iRü namaã nüxü ixu na choxü nangüxëëxücax! —ngïgürügü. ⁴¹Natürü Ngechuchu rü ngixü nangãxü, rü ñanagürü ngixü: —Pa Martax, cuma rü poracü curü puracücax cuxoegaãë, rü muxüma i ngëmaxügu curüxünü. ⁴²—Natürü wüxixicatama nixi i guxüãrü yexera i mexü na nagu rüxünüxü. Rü María iyixi i ngëmagu rüxünücü. Rü taxúetama ngïxna tayanuxü i ngëma —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanangüexëë ga yumüxëchiga (Mt 6.9-15, 7.7-11)

11 ¹Rü wüxicana wüxi ga nachicawa nayumüxë ga Ngechuchu. Rü yexguma nüxü nachauxgu, rü wüxi ga norü ngüexü rü ñanagürü nüxü: —Pa Corix itoxü nangüexëë na ñuxäcü tayumüxëgüxü, yema Cuáü ga baiüxëëruü norü ngüexügüxü nangüexëëxürüü! —ñanagürü. ²Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma peyumüxëgügu rü ñaperügügü tá:

“Pa Tonatü ya Daxügücüx, rü aixcüma Üüncü quixi i cumax. iRü núma naxü na torü äëxgacü quiüxücax! Rü tanaxwaxë i curü ngüchaü na naxügüxü i duüxügü i ñoma i nañewa, ngëma daxügüxü i nañewa na curü ngüchaü inaxügüxürüü.

³iRü toxna naxã i torü òna i wüxichigü i ngunexüçax ixixü!
⁴iRü toxü nüxü nangechaü i torü pecadugü, erü toma rü ta tüxü nüxü tangechaü ya guxãma ya yíxema chixri tomaã chopetüxe! iRü tãxü i tacü rü chixexüpepewa toxü cuwogüxü na tama nagu tayixüçax!”

ñanagürü. ⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngëxguma chi wüxie i pema rü tüxü nangëmaxgu i wüxi i tümamücü, rü chi ngãxücüü napatawa taxüxgu rü ñatagügu nüxü:

“Pa Chomücüx, itomaëxpüx i pãü choxna naxã! ⁶—Erü wüxi i chomücü rü yaxüwa ne naxü, rü ngexwacax chopatawa nangu. Rü choma rü changearü ònaãx, rü taxuümaãma chanachibüxëééga”, ñatagügu. ⁷—Rü ngëma tümamücü i napatawa ngëxmaxü, rü chi tüxü nangãüxgu rü ñaxgu:

“iTãxü i choxü cuchixewexü! Chorü ñãx rü marü narüwãxta, rü choma rü chauxacügü rü ngürücarewa tangëxmagü. Rü ngëmacax taxucürüwa ícharüda na tacü cuxna na chaxãxüçax”, ñaxgu chi tüxü. ⁸—Rü pemaã nüxü chixu, rü ngëma na tümamücü yixüçax rü tãütãma ínarüda na tacü tüxna naxãxüçax. Natürü tá ínarüda na tama tanachixeweechaxüçax, rü tá tüxna nanaxã i guxüma i tacü i tanaxwãxexü. ⁹—Rü ngëmacax pemaã nüxü chixu rü, iNaxçax ípeça rü Tupana rü tá pexna nanaxã! iRü Tupanacax pedax rü tá nüxü ipeyangau! iRü ñãxwa: Tu tu tu ñapegü, rü tá pexçax niwãxna i ñãx!
¹⁰—Erü guxãma ya yíxema naxçax íçaxe

rü tanayaxu, rü guxãma ya naxçax dauxe rü nüxü itayangau. Rü guxãma ya ñãxwa: Tu tu tu ñagüxe, rü tümacax tá niwãxna i ñãx. ¹¹—¿Rü ñuxãcü i wüxi i pema na papagü píxü rü penena penaxãxü ya wüxi ya nuta ega pãüçax pexna nacaxgu, rü exna wüxi i äxtape ega choxnicaç pexna nacaxgu? ¹²—¿Rü texé i petanüwa rü penena penaxã i tuxchinawe ega wüxi ya otacharaüçax pexna nacaxgu? ¹³—Rü ngëma pema na pichixecümachirëxü natürü nüxü pecuax na ñuxãcü mexü i ämare pexacügüna na pexãxü, rü pemaã nüxü chixu rü Penatü ya Daxügucü rü perü yexera tá nixi na pexna mexü naxãxü. Rü guxãma ya yíxema Tupanaxütawa Naãë i Üünexüçax íçaxe, rü tá tüxna nanaxã —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxü ngoxoarü poramaã puracüxü nawogüe
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Rü Ngechuchu ínanataxüchi ga wüxi ga ngoxo ga wüxi ga yatixü ngegaxëexü. Rü yexguma ínaxüxgu ga yema ngoxo rü guma yatü rü nidexa. Rü guxüma ga duüxügü rü nañaxãchiãëgü ga yexguma yemaxü nadaugügu. ¹⁵Natürü ñuxre ga duüxügü rü ñanagürügü: —Ñãa yatü i Ngechuchu, rü Bechebú i ngoxogüarü äëxgacüarü poramaã nixi i ínanawoxüãxü i ngoxogü —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga togü rü nüxü naxügüchaü, rü yemaçax naxçax ínacagü ga nüxü na nawëaxü ga wüxi ga cuaxruü ga daxüçüãx na yemawa nüxü nacuaçgüxüçax rü ngoxi aixcüma Cristu yí. ¹⁷Natürü nüma ga Ngechuchu rü nüxü nacuaçama ga tacügu na naxñüëxü, rü yemaçax ñanagürü nüxü: —Ngëxguma chi

wüxi i nachiuñanecüãx i duñxügü nügü itoyegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. Rü ngëxguma chi wüxi ya ícũãx nügümaã nuêêchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxêê. ¹⁸—¿Rü ngëxguma chi Chataná nügümaãtama nuxgu, rü nügütama yamãxgu, rü ñuxãcü chi i ãëxgaciëcha yïixü? Rü ngëma ñacharügü i ñuxma erü pema choxü pixuxgu rü Bechebúarü poramaã íchanawoxü i ngoxogü. ¹⁹—Natiürü ngëxguma chi Chatanáãrü poramaã íchanawoxügü i ngoxogü, rü perü ngüexügü rü chita Chatanáãrü poramaã ínanawoxü i ngoxogü. Rü ngëmawa meã nüxü tacuãx na pema rü ípetüexü. ²⁰—Natiürü pemaã nüxü chixu rü aixcüma Tupanaãrü poramaã nixi i íchanawoxüxü i ngoxogü. Rü ngëmawa pexü nüxü chacuãxêê na núma petanüwa nanguxü ya Tupana na ãëxgaci yïixüãx. ²¹—Rü ngëxguma wüxi ya yatü ya poracü rü meãma nügü naxüxnegu rü nüxna nadauxgu ya napata, rü taxúetãma naxçax tangix i norü ngëmaxü i napatawa ngëxmaxü. ²²—Natiürü ngëxguma ínanguxgu i to i yatü i nüxü rüporamaëxü, rü nüxü nayexeragu, rü tá nüxna nanapuxü ya naxne ya nügü namaã ínaporaãxüne, rü tá nüxna nanapuxü i guxüma i norü ngëmaxü, rü tá nayana. ²³—Yíxema tama choxü ngechaüxê rü chauxchi taxai. Rü yíxema tama choxü rüngüxêêxê na Tupanaçax tayagagüxü i duñxügü rü chauxchawa tanangianexêê.

Ngoxo ga taeguxüchiga

(Mt 12.43-45)

²⁴—Rü ngëxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ya yatüwa ínaxüñxgu, rü dauxchitagu nanañaãne, rü naxçax nadau na ngextá na nangüxü. Rü

ngëxguma taxuguma nangüéegagu, rü nügü ínicuãx rü ñanagürü:

“Maneca naxçax tá chataegu ya yima yatü ga noxri nawa íchaxüxüchirécü”, ñanagürü. ²⁵—Rü ngëxguma nataegugu, rü yima yatüxü inayangau na ñoma wüxi ya í ya mexééne rü meã nabixichinerüü na yïixü. ²⁶—Rü ínixü rü naxçax nayadau i to i 7 i ngoxogü i norü yexera i chixexü. Rü guxüma i ngëma ngoxogü rü wüxigu yima yatügu nachocu, rü ngëxma naxãchiügü. Rü ngëxguma ya yima yatü rü noxriarü yexera nachixe —ñanagürü.

Taãê i aixcüma íxixüchiga

²⁷Rü yemaxü íyaxuyane, rü wüxi ga ngecü rü duñxügütanüwa tagaãcü ngígürügü: —Tataãê ya yíxema tügüanüwa cuxü yaxéêxê rü tügü nixüwa cuxü maixê —ngígürügü.

²⁸Natiürü ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Yexeraãcü tataãê ya yíxema nüxü íñuxê i Tupanaãrü ore rü naga íñuxê —ñanagürü.

Duñxügü ga tama yaxögüchaüxü rü naxçax ínacagüama ga to ga cuãxruü ga Tupanaãrü poramaã üxü

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹Rü nimuëtanü ga duñxügü ga Ngechuchuxütawa ngutaquexegüxü. Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga namaã na yadexaxü. Rü ñanagürü: —Ñaa duñxügü i ñomaücüü maxêxü rü nichixecüma. Rü naxçax ínacagü i wüxi i cuãxruü i mexü i Tupanaãrü poramaã üxü. Natiürü Tupana rü wüxixicatama i cuãxruü tá nüxü nawëx. Rü ngëma nixi i cuãxruü ga Tupanaãrü orearü urüü ga Yonáwa

duũxũgũxũ nawéxũ na nüxũ
nacuaxgũxũcax na aixcũma Tupana
yĩxũ ga guma yéma namucũ. ³⁰—Rũ
yexgumarũũ ga Yoná rũ wũxi ga
cuaxruũ nixĩ naxcax ga Nínibecũãx ga
duũxũgũ, rũ ngëxgumarũũ tá ta nixĩ ya
Tupana Nane ya duũxũxũ ixĩcũ na wũxi
i cuaxruũ tá yĩxũ naxcax i ñomaũcũũ
maxëxũ i duũxũgũ. ³¹—Rũ ngëxguma
naãneãrũ guxgu rũ Tupana rũ
ñomaũcũũ maxëxũ i duũxũgũna
nacaxgu i norũ pecaduchigacax, rũ
ngĩma ga nuxcũmaũcũ ga Chabaaneãrũ
ãëxgacũ tá írũda rũ tá ínanuaxũ i
ñomaũcũũ maxëxũ i duũxũgũ. Yerũ
ngĩma rũ yaxũwaxũchi ne ixũ ga na
ãëxgacũ ga Charumóũxũ naxĩnũxũcax
ga ñuxãcũ poraãcũ nüxũ na
nacuaxũchixũ. Natürũ ñuxma nuã
petanũwa nangëxma i wũxi i
Charumóũãrũ yexera ixĩcũ. ³²—Rũ
ngëxguma naãneãrũ guxgu rũ Tupana
rũ ñomaũcũũ maxëxũ i duũxũgũna
nacaxgu norũ pecaduchigacax, rũ
nuxcũmaũgũxũ ga Nínibecũãx ga
duũxũgũ rũ tá ínarũdagũ rũ tá
ínanaxuaxũgũ i ñomaũcũũ maxëxũ i
duũxũgũ. Yerũ nümagũ ga
Nínibecũãxgũ ga duũxũgũ rũ nüxũ
narũxoe ga nacũmagũ ga chixëxũ ga
yexguma Yoná namaã nüxũ ixuxgu ga
Tupanaãrũ ore. Natürũ ñuxma nuã
petanũwa nangëxma i wũxi i Yonããrũ
yexera ixĩxũ.

Taxũneãrũ omũchiga

(Mt 5.15, 6.22-23)

³³—Taxúema wũxi i omũwa
tanangixichi rũ ñuxũchi itayacux rũ
exna tacütũũgu tayaxücuchi. Natürũ

norũ ïchicaũgu tanaxũnagũ na ngéma
tũxũ nabaxixũcax ya yixema duũxëgũ
ya yima ígu chocuxe. ³⁴—Cuxetũgũ rũ
ñoma wũxi i omürũũ nixĩ i cuxunecax.
Rũ ngëxguma ngéma Tupana cuxũ
naxwaxëxũcax cudauxgu, rũ guxũma i
curũ maxũ rũ name. Natürũ ngëxguma
ñoma i naãneãrũ ngũchaũcax cudauxgu,
rũ guxũma i curũ maxũ rũ chixëxũwa
nangëxma. ³⁵—iMeã cugũna nadau na
tama ëãnexĩxũ nanguxuchixũcax i
ngéma ore i mexũ i cuxũ ngëxmaxũ, i
ñoma wũxi i omürũũ ixĩxũ!

³⁶—Ngëxguma chi guxũ i curũ maxũwa
nangëxmagu i Tupanaãrũ ngóonëxũ rũ
taxuwama nachixëxgu i curũ maxũ, rũ
meã chi nüxũ cucuax i Tupanaãrũ
ngũchaũ ñoma wũxi i omũ i cuxũ
baxixũrũũ —ñanagürũ.

**Ngechuchu rũ duũxũgũpëxewa
ínanaxuaxũ ga Parichéugũ rũ
ngúxëëruũgũ ga Moíchëarũ mugũwa
nguxëëtaegũxũ**

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Rũ yexguma nüxũ nachauxgu ga na
yadëxaxũ ga Ngechuchu rũ wũxi ga
Parichéu nüxna naxu ga napatawa na
yachibũxũcax. Rũ yema Parichéupatawa
naxũ, rũ norũ mechaxũtawã nayarũto
na nachibũxũcax. ³⁸Rũ yema Parichéu
rũ nabaixãchiãë ga yexguma
Ngechuchuxũ nadauxgu na tama
Tupanacax nayauxmëxiraãcũma na
nachibũxũ yema Moíchëarũ mugũ nüxũ
ixuxũrũũ. ³⁹Natürũ nüma ga Cori ga
Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —Pema i
Parichéugũ rũ ñoma pochiyu rũ poratu i
dũxëtũwaxicatama iyaxuxũrũũ pixĩgũ,
erũ perũ aixepewa i perũ ñnũwa rũ nagu

perüxĩnũe i chixexũ rũ ñuxãcũ naxçax na pengĩxũ. ⁴⁰—Pa Naëchitamare Maxëxũx, çtama exna nüxũ pecuax na guma Tupana ga naxücũ i ngëma tórũ düxëtũxũnewa ngëxmaxũ, rũ gumatama yĩxũ ga naxücũ ga tórũ maxũ i tórũ aixepewa ngëxmaxũ? ⁴¹—Rũ name nixĩ i Tupanana penaxã i perũ maxũ na aixcũma naxçax pemaxëxũçax. Rũ ngëmaãcũ tá pime i guxũwama. ⁴²—Natürũ wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Parichëugũx, erũ pema rũ perũ ngëmaxũwa rũ meã Tupanana penaxã i ngëma noxrũ ixĩxũ, natürũ perũ maxũwa rũ tama aixcũma naga pexĩnũe rũ tama nüxũ pengechaũ. Rũ marũ name na perũ ngëmaxũwa Tupanana penaxãxũ i ngëma noxrũ ixĩxũ. Natürũ perũ maxũwa rũ ta penaxwaxe i meã naga na pexĩnũëxũ rũ nüxũ na pengechaũxũ. ⁴³—Rũ wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Parichëugũx, erũ pema rũ pexũ nangũchaũ i ãëxgacũchicagũwa na perũtogũxũ i ngutaqexepataũgũwa. Rũ penaxwaxe na ñoma ãëxgacũxũ rümoxëxũrũũ na meã pexũ namoxëgũxũ i duũxũgũ i cayegũwa. ⁴⁴—Rũ wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erũ ñoma yuetamaũgũ i tama nüxũ idauxũ i duũxũgũ naëchitamare naëtũwa chopetũxũrũũ pixĩgũ. Erũ woo perũ düxëtũwa pime, natürũ aixepewa i peãëwa rũ poraãcũ pichixe —ñanagürũ ga Ngechuchu. ⁴⁵Rũ wüxi ga ngüxëëruũ ga Moĩchëarũ mugũwa ngüxëëtaexũ, rũ Ngechuchuxũ nangãxũ rũ ñanagürũ: —Pa Ngüxëëruũ Pa Ngechuchux, rũ ngëma na ngëma ñacuxũ, rũ toma rũ toãëwa nangüx —ñanagürũ. ⁴⁶Natürũ Ngechuchu rũ

ñanagürũ nüxũ: —Wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Ngüxëëruũgũ i Moĩchëarũ Mugũwa Ngüxëëtaegũxũx, erũ poraãcũ penamu i duũxũgũ na naga naxĩnũëxũçax i ngëma Moĩchëarũ mugũ i guxchaxũ i pematama bai i írarũwa naga pexĩnũëchaũxũ. ⁴⁷—Rũ wüxi i ngechaũ nixĩ i pexçax, erũ peyamexëëgũ i tümamaũgũ ga guxema nuxcũmaũgũge ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ga perũ oxigũ tüxũ ðaixë. ⁴⁸—Rũ ngëmawa nüxũ tacuax na pema rũ ta ipexãgũxũ nawa ga yema chixexũ ga perũ oxigũ ügũxũ. Yerũ nümagũ rũ tüxũ nadai ga guxema Tupanaãrũ orearũ uruũgũ, rũ ñuxma i pema rũ peyamexëëgũ i tümamaũgũ. ⁴⁹—Rũ yemaçax nixĩ ga Tupana ga ñaxũ:

“Ngëma duũxũgũtanũwa tá chanamugũ i chorũ orearũ uruũgũ rũ chorũ orearũ ngeruũgũ. Natürũ ngëma duũxũgũ i chixexũgũ rũ tá nanadai i nümaxũ rũ togũxũ rũ tá nachixewegũ rũ tá nawe ningëxũtanũ”,

ñaxũ ga Tupana. ⁵⁰⁻⁵¹Rũ ñanagürũ ga Ngechuchu: —Rũ pemaã nüxũ chixu rũ Tupana tá nayapeguãchixëë i pema i ñuxma maxëxë erũ pema rũ ta perũ oxigũcũmagu pexĩ. Nümagũ rũ noxritama naãëarũ ügũgumama rũ nanadai ga muxũma ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ. Rũ nüxĩra nayamaçgũ ga Abë rũ gumawena nayadaietanũ ga muxũma ga togũ ñuxmata Zacaría ga tupaucha ga taxũnegu yamaçgũãcũwa nangu. Rũ guxũma ga yema orearũ uruũgũ ga perũ oxigũ ðaixũçax rũ Tupana tá pexna naca, erũ pema rũ ta

perü oxigürüütama pixîgü rü tama nüxü perüoechaü i ngëma chixexü i pexixü.
 52—Rü wüxi i ngechaü nixî i pexçax, Pa Ngúxëêruügü i Moïchéarü Mugüwa Nguxëêtaegüxü, erü duüxügüichaxwa ipyacux i Tupanaärü ore i aixcüma ixixü i pematama tama pixögüxü. Rü nüxna penachuxu i togü i duüxügü i aixcüma yaxögüchaxü na nümagü rü ta tama yaxögüächax —ñanagürü ga Ngechuchu. 53-54Rü yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rü yema ngúxëêruügü ga Moïchéarü mugüwa nguxëêtaegüxü rü yema Parichéugü rü poraäcü Ngechuchumaã nanuë. Rü inanaxügü ga nüxna na nacagüexü naxçax ga muxüma ga ore ga guxchaxümaã na yemaäcü chi nüxü iyangaugüxüçax ga ore ga chixexü na yemamaã norü äxgacügüxü- tawa Ngechuchuxü íyaxuaxügüxüçax.

Ngechuchu nanangüxëë na tama namexü na duüxügüpexewa meã imaxnetaxü natürü taãewa rü chixexügu rüxînüxü

12 1Rü yoxni yexma nangutaquexegü ga muxüchixü ga duüxügü. Rü yema na namuxüchixüçax rü düxwa nügücutüwa ningagüetanü ga duüxügü. Rü Ngechuchu inanaxügü ga norü ngúxügümaãxîra na yadexaxü, rü ñanagürü: —iPexuãëgü naxçax i Parichéugü! Erü duüxügüpexewa meã namaxëneta natürü naãewa rü chixexügu narüxînüë. 2—Natürü guxüma i çacü i wüxie cúacü üxü rü tá nangoxoma. Rü guxüma i çacü iicúxü rü yixcüra rü tá duüxügü nüxü nacuçxüama. 3—Rü ngëmacax guxüma

i ngëma ore i ëñexüwa cúacü nüxü pixuxü rü yixcüra rü tá nangoxoma rü guxü i duüxügü tá nüxü naxînüë. Rü ngëma ore i ucapuarü aixepewa cúacü nüxü pixuxü, rü yixcüra rü guxäpexewa tá nüxü nixugügü i duüxügü.

Name nixî na Tupanaxü imuüëxü
(Mt 10.26-31)

4—Rü ngëmacax i pemax, Pa chomücügüx, rü pemaã nüxü chixu rü itama nüxü pemuüë i ngëma duüxügü i pexü daixchaxü! Erü taxünexüxîcatama nimaxgü, natürü taxucürüwama taãëxü nimaxgü.

5—Natürü pemaã tá nüxü chixu na texéxü tá na pemuüëxü. iNüxü pemuüë ya Tupana! Erü nüma nüxü nangëxma i pora na yamáächax i pexene, rü ngëxgumarüü ta na napoxcuächax i peãë i ngextá ngoxogüxü ínapoxcuxügü. iRü yimaxü tá nixî i pemuüëxü!

6—¿Tama exna taxretachinü i dïeruxacügu namaã petaxe i wüximeçpüx i werixacügü? Natürü Tupana rü tama tüxü inayarüngüma ya yíxema werixacüçaxgü, rü bai ya wüxi.

7—Rü woo i peyaegü rü Tupana nüxü nacuçax na ñuxre i peyae ngëxmaxü. Rü ngëmacax, itáxü i pexoegaãëgüxü! Erü pema rü muxüma i werixacügüarü yexeraxüchi pexü nangechaü ya Tupana.

Yíxema duüxügüpexewa tügü ixuxe na Ngechuchu ya Cristuarü duüxü tíxü
(Mt 10.32-33, 12.32)

8—Rü pemaã nüxü chixu rü guxäma ya texé i ñoma i nañewa duüxügüpexewa tügü ixuxe na chorü

duïxũ tiïxũ, rü choma i Tupana Nane na duïxũxũ chïxũ, rü napexewa i Tupanaärü orearü ngeruüügü i daxücüãx rü tá tüxũ chixu na chorü duïxũ tiïxũ i tümax. ⁹—Natürü texé ya ñoma i naänewa duïxũgüpepexewa tügü ixuxe na tama chorü duïxũ tiïxũ, rü choma rü tá ta napexewa i Tupanaärü orearü ngeruüügü i daxücüãx rü tá tüxũ chixu na tama chorü duïxũ tiïxũ i tümax. ¹⁰—Rü guxãma ya texé ya chixri chauchiga idexaxe i choma i Tupana Nane na duïxũxũ chïxũ, rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngëma. Natürü texé ya Tupanaãe i Üünexüchiga chixri idexaxe, rü Tupana rü täütãma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngëma. ¹¹—Rü ngëxguma duïxũgü ngutaquexepataũgüwa rü exna ãëxgacügüpepexewa pexũ nagagügu na pexũ napoxcuexüçax, rü itãxü i pexoegaãëgüxũ na tacümaa tá penangãxũxũ rü exna tacüxũ tá namaã na pixuxũ! ¹²—Erü ngëxguma nawa nanguxgu na pidexagüxũ, rü Tupanaãe i Üünexü tá pexũ nanguxëe na tacüxũ tá namaã pixuxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi i äücümaxũ nixi na imuärü dïeruáxũ

¹³Rü yema duïxũgütãnuwa rü wüxi ga yatü Ngechuchuxũ ñanagürü: —Pa Ngüxëëruüx, inamaã nüxũ ixu ya chaueneë rü choxna naxãã i ngëma chaunatü ga yucüaru ngëmaxũ i choxna üxũ! —ñanagürü. ¹⁴Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pa Yatüx, ðtexé perü ãëxgacüxũ choxũ tingucuchixëe na chayatoyexüçax i ngëma penatüaru

ngëmaxũ? —ñanagürü. ¹⁵Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —iPexuãe na tama pexũ nangüchaũxüçax i togüaru ngëmaxũ! Erü wüxi i duïxũ rü tama ngëma na namuärü ngëmaxũáxüçax nixi i nayauxãxũ i norü maxũ i taguma gúxũ —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma wüxi ga ore ga cuaxruüxũ namaã nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga muärü dïeruáçü, rü guxüma ga yema nanetügü ga naänegu natogüxũ rü meãma nüxũ nixo. ¹⁷—Rü guma yatü rü nagu narüxünü rü naãëwa ñanagürü:

“¿Tacü tá chaxüxũ i ñuxmax? Erü nataxuma i chorü nachica i ngexta namaã na changüxüxũ i chaunetügüaru o”, ñanagürü. ¹⁸—Rü naãëwa ñanagürü:

“Marü nüxũ chacuax na tacü tá chaxüxũ. Rü nagu tá chapogü ya guxünema ya chorü ipatagü ga nagu namaã changüxüne ga chaunetügüaru o. Rü náí ya taxüragüne tá chaxü na ngëxma namaã changüxüçax i guxüma i chaunetügüaru o rü guxüma i chorü ngëmaxügü. ¹⁹—Rü ngëxguma marü namexgu i guxüma, rü chaugümaa tá ñacharügü: ‘Ñuxma rü tá icharüngü rü meã tá chachibü rü meã chaxaxe rü ngëmaãcü tá chataãe. Erü namuxüchi i chorü ngëmaxügü, rü mucüma ya tauncü tá choxũ natai’, ñacharügü tá chaugümaa”. ²⁰—Natürü Tupana rü ñanagürü guma yatüxũ:

“Pa Yatüx, cungëãëmare i cuma erü ñoma i chütaxügu tátama cuyu. Rü ngëma curü ngëmaxügü i namaã cungüxüxũ, rü ðtexëarü tá nixi i ngëxguma?” ñanagürü ga Tupana. ²¹—Rü ngëxgumarüũ tá ta namaã nangupetü i ngëma duïxügü i

nügüçaxtama norü ngẽmaxũgũmaã
nguxũxũ rü tama nügü ímexẽẽxũ i
Tupanapexewa —ñanagürü ga
Ngechuchu.

Tupana rü naxãcüguna nadau

(Mt 6.25-34)

²²Rü yemawena rü norü ngüexũgũxũ
ñanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã nüxũ
chixu irü tãxũ i pexoegaãẽgũxũ naxçax i
täcü tá na pengóxũ rü täcümaã tá na
pixãxchiruxũ! ²³—Erü perü maxũ rü
õnaãrü yexera nixĩ, rü pexene rü
naxchiruarü yexera nixĩ. ²⁴—iDüçax
penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ,
rü tama nanetiarü o ibuxgũxũ, rü
ngepatagũxũ na ngexta namaã
nanguxũgũxũçax i norü õna! Natürü
Tupana rü nanaxüwemü. Rü pema rü
Tupanacax rü poraãcü guxũma i
werigiarü yexera pixĩgü. ²⁵—Rü
taxuwama name na pexoegaãẽgũxũ. Erü
taxucürüwama wüxie i pema rü pegütama
ipemãxãchixẽẽ ngãxũ ya metruçu ega woo
poraãcü naxçax pexoegaãẽgüçu. ²⁶—Rü
ngëxguma tama pemaã nanguxũ i ngẽma
íraxũ rü taxucürüwama pegütama
ipemãxãchixẽẽ ega woo naxçax
pexoegaãẽgüçu, rü çtũxciũ i ngëxguma rü
ta täcü i togü i ngẽmaxũgũçax
pexoegaãẽgũxũ? ²⁷—iDüçax penangugü i
putüragü na ñuxãcü nayaexũ i nachacu!
Rü tama napuracüexũ, rü tama nügü
üxchirugixũ. Natürü woo guma ãẽxgacü
ga Charumóü ga na namexẽchixũ ga
naxchiru rü taguma wüxi ga
putürachacuarü mexürüũ nixĩ. ²⁸—Rü
marü nüxũ pedau i ñuxãcü Tupana na
nangaxãẽxũ i putüragü i ñuxma naãnewa
rüxügumarexũ natürü moxũ rü marü

taxuxũ. Rü ngëxguma Tupana ngẽmaãcü
nangaxãẽgu i putüragü rü pema rü tá
ngẽmaãrü yexera pexchiru pexna naxã, Pa
Duũxũgü i Írarüwatama Yaxögüxũx.
²⁹—Rü ngẽmacax tama name i pexoegaãẽ
naxçax i täcü tá na pengóxũ rü täcü tá na
pixaxũxũ. ³⁰—Erü ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü rü naxçax nadaugü i guxũma i
ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema
rü pexũ nangëxma ya Penatü ya Tupana
ya nüẽchama nüxũ cuáciu na pexũ
nataxuxũ i guxũma i ngẽma. ³¹—Rü
ngẽmacax narümemaẽ nixĩ na Tupanaãrü
ngüchaũçax pedaugũxũ na perü ãẽxgacü
yĩxũçax. Rü ñuxũchi nüma rü tá pexna
nanaxã i guxũma i täcü i pexũ taxuxũ.

**Ñuxãcü tüxũ nangëxma i tóriu
ngẽmaxũgü i daxüguxũ i naãnewa**

(Mt 6.19-21)

³²—iTãxũ i pemuũẽxũ, Pa Chauçacügüx!
Pema rü noxretama pixĩgü natürü Penatü
ya Tupana rü norü ngüchaũ nixĩ na pexna
naxããxũ i pechica i ngextá nüma ãẽxgacü
íyĩxũwa. ³³—iRü namaã petaxe i perü
ngẽmaxũgü rü togü i duũxũgü i nüxũ
nataxuxũna penaxã i ngẽma ãĩeru! Rü
ngẽmaãcü tá pegixũ penangëxmaxẽẽ i
perü ngẽmaxũgü i taguma pexũ ngaxũ rü
taguma gũxũ i daxüguxũ i naãnewa i
ngextá tama íyaxücuxũwa i ngütaxãxũ rü
naweane tama ínachixexẽẽxũwa. ³⁴—Erü
ngextá ínangëxmaxũwa i perü ngẽmaxũgü,
rü ngëxma nixĩ i perüxĩntüexũ.

**Name nixĩ i yigü ítamexẽẽgü naxũpa na
ínanguxũ ya Cristu**

³⁵—iRü ípememare namaã i perü
omügü i naĩgũxũ! ³⁶—Rü name nixĩ i wüxi
i coriarü duũxũgü i ímemaregũxũrüü na

pixĩgũxũ. Rũ penaxwaxe na ñoma duũxũgũ i iãxwa norũ corixũ nanguxẽegũxũrũũ na pixĩgũxũ. Rũ ngẽxguma norũ cori rũ wũxi i ngĩgiarũ petawa ne naxũxgu rũ: Tu tu tu ñaxgu, rũ paxa naxcax nayawãxnagũ i iãx. ³⁷—Rũ nataãegũ i ngẽma coriarũ duũxũgũ ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norũ cori. Rũ pemaã nũxũ chixu rũ ngẽma cori rũ norũ mechawa tátama nanatogũxẽẽ i ngẽma norũ duũxũgũ i nũxũ ínanguxẽegũxũ, rũ nũma tátama ngẽma norũ duũxũgũxũ inaxtiwemũ. ³⁸—Rũ woo ngãxũcũũ ínanguxgu rũ exna marũ yangunechaũgu rũ nataãegũ i ngẽma coriarũ duũxũgũ ega inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norũ cori. ³⁹—Rũ ngẽxguma chi wũxi ya iãrũ yora nũxũ cuaxgu na ñuxguacu ínanguégaxũ i ngĩtãxáxũ, rũ tãũ chima nape. Rũ chi nũxna nadau ya napata na tama yawãxnaãxũcax rũ tama na nũxũ nangĩxũcax. ⁴⁰—Rũ pema rũ ta penaxwaxe na ípememarexũ. Erũ ngũriũachi tama nagu íperũxĩnũeyane tá íchangu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Wũxi ga duũxũ ga meã norũ coriga ínũxũ rũ to ga tama meã norũ coriga ínũxũchiga

(Mt 24.45-51)

⁴¹Rũ yexguma ga Pedru rũ Ngechuchuna naca rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, ÷toxcaxicatama exna nixĩ i ñaã ore i cuaxruũ i tomaã nũxũ quixuxũ, rũ exna guxũ i duũxũgũcax yĩĩxũ? —ñanagũrũ. ⁴²Rũ ñanagũrũ ga Cori ga Ngechuchu: —¿Texé tiĩxũ ya yíxema tũmaãrũ coriarũ duũxẽ ya aixcũma yanguxẽẽxẽ rũ meã tũmaãẽxũ cuáxe?

¿Tama exna yíxema tiĩxũ ya tũmaãrũ cori tũxna ãgaxe na meã nũxna tadauxũcax rũ meã ngoragu tanachibũexẽẽxũcax i norũ duũxũgũ?

⁴³—Rũ tataãẽ ya yíxema coriarũ duũxẽ i ngẽxguma ínanguxgu i tũmaãrũ cori rũ tũxũ íyangueũgu na meãma ítanaxũxũ i ngẽma puracũ i nagu tũxũ namuxũ.

⁴⁴—Rũ aixcũma pemaã nũxũ chixu rũ ngẽma tũmaãrũ cori rũ tá guxũma i norũ ngẽmaxũgũari dauruũxũ tá tũxũ nixĩxẽẽ. ⁴⁵⁻⁴⁶—Natũrũ ngẽxguma chi ngẽma duũxũ nagu rũxĩnũgu rũ norũ cori rũ tama paxa na ínanguxũ, rũ inaxũgũãgu na chixri namuãxũ i natanũxũgũ i yatũxũgũ rũ ngexũgũ, rũ peta naxũxgu rũ nachibũxgu, rũ naxaxegu, rũ nũgũ nangãxẽẽgu, rũ ngũriũachi ngẽma ngunexũ rũ ngẽma ngora i tama nagu ínanguxẽẽãxũgu tá ínangu i norũ cori. Rũ poraãcũxũchi tá nanapoxcu ngẽma duũxũgũ i tama norũ coriga ínũẽxũxũ napoxcuexũrũũ. ⁴⁷—Rũ ngẽma coriarũ duũxũ i nũxũ cuaxchiréxũ na ÷acu nanaxwaxexũ i norũ cori, natũrũ tama nũgũ ímexẽẽxũ rũ tama norũ coriga ínũxũ, rũ tá poraãcũ nanaquaxi. ⁴⁸—Natũrũ ngẽma coriarũ duũxũ i tama nũxũ nacuaãcũma chixri norũ coriga ínũxũ, rũ chixexũ iũxũ, rũ tá írarũwaxũra nanaquaxi. Rũ texé ya Tupana muxũma tũxna ãxẽ, rũ muxũcaxtãma tũxna naca. Rũ texé ya muxũna tũxũ nadauxẽẽxẽ rũ tá yexeraãcũ tũxna naca.

Ngechuchugagu nixĩ i yatoyexũ i duũxũgũ

(Mt 10.34-36)

⁴⁹—Nũma chaxũ na ñoma i naãnewa duũxũgũxũ chidauchitanũxẽẽxũcax. Rũ

chierü aixcüma marü yadauchitanügu.
 50—Rü choma rü tá poraäcü ngúxü
 chinge, rü chanaxixächiäë ñuxmatáta
 yangu i ngëma. 51—Rü tama name i
 nagu perüxínüë na núma chaxüxü na
 guxü i duüxügü rü wüxigu
 naxínüëxüçax. Natürü pemaã nüxü
 chixu rü núma chaxü na chaugagu
 yatoyexüçax i duüxügü. 52—Erü
 ñaãwena ega wüxi ya ipatawa
 nangëxmagu i wüximeëxpüx i duüxügü,
 rü tomaëxpüx tá choxü nayaxögü rü
 taxre i tama, rü exna taxre tá choxü
 nayaxögü rü tomaëxpüx i tama. 53—Rü
 wüxi i papa tá nayaxö rü nane rü
 täütáma nayaxö, rü exna nane tá
 nayaxö natürü nanatü i tama. Rü
 ngëxgumarüü ta wüxi i mama tá iyaxö
 rü ngixäcü rü täütáma iyaxöxcháü, rü
 exna ngixäcü tá iyaxö rü ngë rü
 täütáma iyaxöxcháü. Rü wüxi ya ngixë
 tá iyaxö rü ngíneäx rü täütáma iyaxö, rü
 exna ngíneäx tá iyaxö rü ngixë rü
 täütáma iyaxö —ñanagürü ga
 Ngechuchu.

**Cuaxruügü i nachiga i
 tacü tá nangupetüxü**
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54Rü Ngechuchu ñanagürü ta nüxü ga
 duüxügü: —Ngëxguma nüxü pedaüxgu
 na naxëächianexü, rü nagu perüxínüë tá
 na napuxü. Rü aixcüma ngëmaäcü nixí.
 55—Rü pema nüxü pecuax na ñuxäcü
 penangugüxü ya buanecü, rü ngëmaäcü
 nüxü pecuax rü tá na nanguxetüxü. Rü
 aixcüma ngëmaäcü nixí. 56—Pa
 Duüxügüx, pema rü togü i
 duüxügüpepewa meã pemaxënetä,
 natürü peãëwa rü chixexügu perüxínüë.

Pema nüxü pecuax na ñuxäcü
 penangugüxü ega tá napuxgu rü exna tá
 nanguxetügu. ¿Rü ñuxäcü i ñuxma i
 tama nüxü pecuaxü na Tupana yixü ya
 petanüwa ngucü?

**Name nixí na curüngüxmüxü
 namaã i curü uwanü**
(Mt 5.25-26)

57—Rü tüxcüü tama nüxü pecuaxcháü
 i ngëma nama i mexü i Tupana pexü
 naxwaxexü na nagu pexixü. 58—Rü
 ngëxguma chi wüxie wüxi i ngetanüçax
 cuxü íxuaxügu rü äëxgacüxütawa cuxü
 tagaxgu, rü name nixí i namawatama
 tüxü icurüngüxmüxëë na tama
 äëxgacüpepewa cuxü tagaxüçax. Erü
 wüxicana na äëxgacüxütawa cunguxü
 rü äëxgacü tá purichíagüna cuxü namu.
 Rü purichíagü tá cuxü napoxcu. 59—Rü
 cumaã nüxü chixu rü ngëxma
 poxcuchicagu tá curüxäxü ñuxmatáta
 ngixü cuxütanü i guxcü i díëru i nüxü
 ngixü cungetanücü. [Rü aixcüma
 ngëxgumarüü tá cumaã nanaxü ya
 Tupana ega tama namaã cunamexëëxgu
 i curü maxü —ñanagürü ga
 Ngechuchu.]

**Wüxi i mexü nixí na nüxü rüxoexü i
 tacüma i chixexü**

13 1Rü yexgumatama
 Ngechuchuxütawa nangugü ga
 ñuxre ga duüxügü. Rü Ngechuchumaã
 nüxü nixugü ga na ñuxäcü äëxgacü ga
 Piratu namuxü ga norü churragü na
 nadaiäxüçax ga ñuxre ga yatügü ga
 Gariréaanecüäx ga yexguma yema
 yatügü rü Tupanaçax carneru nadaixgu
 tupauca ga taxünewa. 2Rü Ngechuchu

nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Pema nagu perüxñüēgu rü yemaäcü nüxü nangupetü ga yema yatügü, yerü yema togü ga Gariréaanecüñāxärü yexera nipecaduāxgü? ³—Pemañ nüxü chixu rü tama nixī. Rü ngēxguma chi pema rü tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü, rü guxāma i pema rü tá ta ipeyarütauxe. ⁴—¿Rü exna pema nagu perüxñüēgu rü guxü ga Yerucharéicüñāxärü yexera nipecaduāxgü ga yema 18 ga yatügü ga yuexü ga yexguma Chiruéwa yexmaxü ga dauxütaechica naétü rüngutaügu? ⁵—Pemañ nüxü chixu rü tama nixī. Rü ngēxguma chi pema rü tama nüxü perüxoegu i pecüma i chixexü, rü guxāma i pema rü tá ta ipeyarütauxe —ñanagürü ga Ngechuchu.

Cuaxruü ga Nanetü ga iguera ga ngearü öóxügu ixuxü

⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga ore ga cuaxruüwa namañ nüxü nixu na ñuxäcü yaxna duüxügümañ, naxñinüxü, rü ñanagürü: —Wüxi ga yatü nüxü nayexma ga wüxi ga nanetü ga iguera ga norü nañnegu natoxü. Rü ínayadau rü ngoxi naxóó, natürü taxuüma ga norü oxü inayangau. ⁷—Rü yemaçax yema norü duüxü ga norü nañnena dauxüñ ñanagürü:

“Dücaç, tomaēxpüç ya taunecü guxüguma íchayadauxü i ñañ nanetü, rü taguma naxo. Rü ngēmaçax chanaxwaxe na cuyadaxüchixü na tama natücaçma nuñ nañnena naxíaneāxücaç”, ñanagürü nüxü. ⁸—Natürü ga yema norü duüxü ga norü nañnena dauxü, rü norü corixü nangāxü, rü ñanagürü:

“Pa Corix, inüétama doma taunecüxicatama nangēmāx! Rü tá chanaxaimüānepüne rü waxmüānexümañ tá chanagüpüne. ⁹—Rü bexmana ngēxguma rü tá naxo. Natürü ngēxguma táütama naxoxgu rü tá chayadaxüchi”, ñanagürü.

Ngechuchu rü ngüxchigaarü ngunexügu ngüxcax nayataanexē ga wüxi ga ngecü ga pücaçwecü

¹⁰Rü wüxi ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Ngechuchu nangüxēētae ga wüxi ga ngutaquexepataüwa. ¹¹Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga 18 ga taunecü ñaawecü. Rü ipücaçwe yerü wüxi ga ngoxo ngüxü napücaçwexē, rü taxuacüma iyarüwexāchi. ¹²Rü yexguma Ngechuchu ngüxü dauxgu rü ngüxcax naca, rü ñanagürü ngüxü: —Pa Ngecüx, ñuxma rü marü cuçax nitaane i curü ñaawewa —ñanagürü. ¹³Rü yexguma rü ngüxü ningögü, rü yexgumatama iyarüwexāchiwemüxü, rü inaxügü ga Tupanaxü na yacuaxüüxü. ¹⁴Natürü yema ngutaquexepataüärü āēxgacü rü nanu, yerü Ngechuchu rü ngüxchigaarü ngunexügu ngüxü narümexē ga yema nge. Rü yemaçax ga yema āēxgacü rü ñanagürü duüxügüxü: —Nangēxma i 6 i ngunexü i nagu namexü na ipuracüexü. Rü ngēma ngunexügügu nixī i namexü na nuñ pexüñ na pegü peyarümexēgüxücaç rü tama i ngüxchigaarü ngunexügu —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü nanangāxü, rü ñanagürü: —Pa Duüxügüç, pema rü togü i duüxügüpeçewa meñ pemaxēneta, natürü peñewa rü chixexügu perüxñüē.

¿Tama ɛxna guxã i pema rü ngüxchigaarü ngunexügu peyawëxü i perü woca rü ɛxna perü cowaru na peyaxaxexëëgüxüçax? ¹⁶—Rü ñaã ngecü rü Abrãütanüxü iyixi, rü Chataná rü 18 ya taunecü ngixü nachixexëë namaã i ñaã ðaawe. ¿Rü taux ɛxna i namexü na ngixçax chayataanexëëxü i ngüxchigaarü ngunexügu? —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu, rü guxüma ga norü uwanügü rü poraãcü naxãneë. Natürü guxüma ga togü ga duüxügü rü nataãëgü ga yexguma nüxü nadaugügü ga yema mexügü ga Ngechuchu üxü.

Cuaxruü ga motachachiregu ixuxü

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixi i ãëxgacü na yiixü ya Tupana, rü nañuxraüxü i nüma ãëxgacü ýiixüwa? ¿Rü ñacügu tá chanangu? ¹⁹—Maneca wüxi ya motachachire ya wüxi ya yatü naãnegu toxünerüü nixi. Rü woo naxíraxüchichirex ya naxchire natürü narüxü, rü naya ñuxmata wüxi i nanetü i taetaxü nixi. Rü ngëmacax i werigü rü natanügu nixüachiãü —ñanagürü.

Cuaxruü ga pãüärü puxëëruügu ixuxü

(Mt 13.33)

²⁰Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Ñuxãcü nixi i Tupana ãëxgacü íixüwa? ¿Rü ñacügu tá chanangu? ²¹—Rü pãüärü puxëëruüü nixi na guxüwama nanguxü. Erü wüxi i ngecü rü íraxü- tama i pãüärü puxëëruümaã inaxüëü i taxü i ngürü pãüchara. Rü ngëma pãüärü puxëëruü rü woo naxíra

rü nayapuxëë i guxüma i ngürü pãüchara —ñanagürü ga Ngechuchu.

Íãx i íraxüchiga

(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Rü inixüchigü ga Ngechuchu ga Yerucharëüwa na naxüxü. Rü yexguma namagu yaxüxgu rü ñanagüwa rü ñanexãcüguwa nixüpetüchigü, rü yéma nayangüxëëtanü ga duüxügü. ²³Rü wüxi ga duüxü nüxna naca rü ñanagürü: —Pa Corix ¿noxretátama nixi i ngëma nayauxgüxü i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: ²⁴—Daxügüxü i naãneärü íãx rü naxíraxüchi. iRü paxa naxçax pedau na nawa pichocuxüçax! Erü pemaã nüxü chixu rü muxüchixüma i duüxügü tá nüxü nangüchaü na nawa yachocuxü, natürü tãütáma nawa nichocu. ²⁵—Erü ngëxguma íärü yora marü nawãxtagu i íãx, rü pema i düxëtüwa ngëxmagüxe rü tá penatutuãü. Rü ñaperügügü tá:

“Pa Corix, ipaxa toxçax yawãxna i íãx!” ñaperügügü tá. Natürü nüma i cori rü tá pexü nangãxü, rü ñanagürü tá:

“Tama pexü chacuax na ngextãcüãx pixíngüxü”, ñanagürü tá pexü. ²⁶—Rü ngëxguma rü tá ñaperügügü nüxü:

“Cumaãchirex wüxiwa tachibüe rü taxaxegü. Rü toxü cungüxëë ga torü ñaneärü cayegüwa”, ñaperügügü tá.

²⁷—Natürü nüma rü tá pexü nangãxü rü ñanagürü tá: “Marü pemaã nüxü chixu rü tama pexü chacuax na ngextãcüãxgü pixíngüxü. iRü ípixi i nuã chauxütawa i guxãma i pemax, Pa Chixri Maxëxüx!” ñanagürü tá. ²⁸—Rü ngëma tá pexauxe, rü tá pixüxchapütägu i ngëxguma nüxü

pedaꝯxgu i Abráũ rü Ichaá rü Acobu rü guxũma i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ na Tupana ãẽxgacũ íxixũwa na nangẽxmagũxũ rü pema rü nüxna na ípewoxũxũ. ²⁹—Erũ guxũwatama ne naxĩ i duũxũgũ. Rũ Tupana ãẽx- gacũ íxixũwa tá nangẽxmagũ. Rũ ngẽma tá narũtogũ na ngẽma nachibũexũcax. ³⁰—Rũ tá nangẽxma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ nüxũ oexũ, natürũ daxũguxũ i naãnewa rü Tupana tá wixpexewa nanaxũgũxẽ. Rũ tá nangẽxma i nümaxũ i ñoma i naãnewa duũxũgũ nüxũ icuaxũũgũxũ, natürũ daxũguxũ i naãnewa rü Tupana rü tá wixweama nanaxũgũxẽ —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü Yerucharẽũcũãx ga
duũxũgũcax naaxax
(Mt 23.37-39)**

³¹Rũ yematama ga ngunexũgu rü Ngechuchuxũtawa nangugũ ga ñuxre ga Parichẽugũ. Rũ ñanagürũgũ Ngechuchuxũ: —Íxixũ i nuã! Erũ ãẽxgacũ ya Erode rü cuxũ nimaxẽga —ñanagürũgũ. ³²Natürũ nüma ga Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürũ: —iNaxũtawa pexĩ i ngẽma yatũ i nüxũ cuaxũchixũ na ñuxãcũ duũxũgũxũ nawomũxẽxũ, rü namaã nüxũ pixu rü ñuxma rü moxũ rü tá íchana- woxũ i ngoxogũ, rü tá chanameẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i idaawexũ, rü paxmaãcũ tá chanaguxẽ! ³³—Natürũ chanaxwaxe i ichixũchigũ i ñuxma rü moxũ rü paxmaãcũ ñuxmatáta Yerucharẽũwa changu. Erũ Yerucharẽũgu nixĩ i na nayuxũ i guxũma i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ. ³⁴—Rũ dücax, Pa

Yerucharẽũcũãx, pema peyadaietanũ i Tupanaãrũ orearũ uruũgũ, rü nutamaã ípenamuxũchigũ i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ i pexcax núma namugũxũ. Rũ ñuxreexpũxcũna wũxigu chaugũxũtagu pexũ chanutaqexexẽẽchaũ, ñoma wũxi i ota ya naxãcũãx nügũtũũgu tüxũ nutaqexexũrũ. Natürũ pema rü tama penaxwaxe. ³⁵—Dücax i ñuxma ya perũ íãne, rü Tupana tá ínanatax. Rũ pemaã nüxũ chixu rü tãũtama wena choxũ pedau ñuxmatáta daxũguxũ i naãnewa ne chaxũ. Rũ ngẽxguma rü tá choxũ pedau rü tá ñaperũgũgũ:

“Namexẽchi nixĩ ya yima Cori ya Tupana núma namucũ”, ñaperũgũgũ tá —ñanagürũ ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü naxcax nayataanexẽ ga
wũxi ga yatũ ga rüchaxũnexũ**

14 ¹Rũ wũxi ga ngũxchigaarũ ngunexũgu rü Ngechuchu rü wũxi ga Parichẽupatawa nayachibũ. Rũ yẽma nayexmagũ ga togũ ga Parichẽugũ ga yẽma bexma Ngechuchuxũ ngugũxũ. ²Rũ yẽma nayexma ta ga wũxi ga yatũ ga idaawexũ ga rüchaxũnexũ. ³Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yema ngũxẽẽruũgũ ga Moĩchẽarũ mugũwa nguxẽẽtaegũxũna rü Parichẽugũna naca, rü ñanagürũ: —¿Tama penachuxuxũ ega ngũxchigaarũ ngunexũgu chanamexẽxgu i wũxi i idaawexũ? —ñanagürũ. ⁴Natürũ ga nümagũ rü nangeaxgũmare. Rũ yexguma ga Ngechuchu rü naxmexgu nayayauxãchi ga yema idaawexũ, rü nanamexẽ. Rũ namaã nüxũ nixu ga na íyaxũxũcax. ⁵Rũ Ngechuchu rü ñanagürũ Parichẽugũxũ:

—¿Texé i pema i ngëxguma perü cwaru rü exna perü woca puchugu nagoxgu, rü taux exna i ngëxgumatama ípeyadauxü rü ípe- yatúächixü i woo ngüxchigaarü ngunexügu? —ñanagürü. ⁶Rü nümagü rü taxuümaäma nanangäxüü.

Duüxügü ga ngïgüarü petawa nüxna naxugüxüchiga

⁷Rü yexguma mechawa natogüchaügu ga yema nüxna naxugüxü, rü Ngechuchu nüxü nadau na wüxichigü rü ñärü yoraxütawaxüchi natoxchaüxü. Rü yexguma yemaxü nadauxgu rü nayaxucüxëgü, rü ñanagürü:

⁸—Ngëxguma texé cuxna uxgu i wüxi i ngïgüarü petawa, rü tama name i petaarü yoraxütawaxüchi üxü i naxmaxwëxewa cuyarüto. Erü yixcüra ngürüächi tá ínangu i to i nüxna naxuxü i curü yexeraxüchi ixixü. ⁹—Rü ngëma petaarü yora i pexna uxü, rü tá cumaä nüxü nayarüxu na icuchixüçax i ngëma nachicawa na ngëma natoxëäxüçax i ngëma to i curü yexera ixixü. Rü ngëxguma i cuma rü poraäcü cuxäneäcüma rü nawa iyacuáxü i naxmaxwëxewa tá cuyarüto. ¹⁰—Rü narümemaë ega texé cuxna uxgu, rü nawa iyacuáxü i naxmaxwëxewa curüto. Rü ngëxguma i ngëma petaarü yora i cuxna uxü rü ñanagürü tá cuxü:

“Pa Chomücüx, inuä chauxütawa yarüto!” ñanagürü tá cuxü. Rü ngëmaäcü ngëma petaarü yora rü wüxi i mexü tá cumaä naxü napëxewa i guxüma i duüxügü i nüxna naxuxü i cumaä ngëma rütogüxü. ¹¹—Erü texé ya tügü írütaxe rü Tupana tá tüxü

naxänexëë. Natürü texé ya tügü írúxíraxe rü Tupana tá tüxü nicuaxüü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹²Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu nüxü ga yema yatü ga nüxna uxü: —Rü ngëxguma wüxi i ðnacax rü exna petacax texéna cuxuxchaügu, rü tama name i nüxna cuxu i cumücügü, rü bai i cueneëgü, rü bai i cutanüxügü, rü bai i curü ngaicamagu pegüxü i duüxügü i dïëruäxgüxü. Erü nümagü rü tá nüxü cuxna naxugüe, rü ngëmaäcü tá cuxü nanaxütanügü. ¹³—Natürü ngëxguma wüxi i peta cuxüxgu, rü narümemaë nixi i nüxna cuxu i duüxügü i ngearü dïëruäxgüxü, rü duüxügü i taxucürüwama puracüexü, rü ngëma ichixeparagüxü, rü ngëma ingexetügüxü. ¹⁴—Rü tá cutaäëxüchi i ngëxguma erü nümagü rü taxucürüwama cuxü nanaxütanügü. Natürü tá cunayaxu i curü natanü i ngëxguma wena namaxëgu i Tupanaärü duüxügü i mexü —ñanagürü.

Cuaxruü ga ðna ga taxügu ixuxü
(Mt 22.1-10)

¹⁵Rü yexguma yemaxü naxínügu ga wüxi ga yatü ga mechawa rüttoxü rü Ngechuchuxü ñanagürü: —Rü tataäë ya yíxema Tupana äëxgacü íixüwama chibüxe —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Wüxi ga yatü nanaxü ga wüxi ga ðna ga taxü. Rü norü duüxüxü namu na nüxna yaxuxüçax ga muxüma ga duüxügü. ¹⁷—Rü yexguma marü namexgu ga norü ðna, rü wena norü duüxüxü namu na yema duüxügü ga marü nüxna naxugüxümaä nüxü na yanaxuxüçax ga

marü na namemarexũ ga norü òna, rü paxa yéma na naxĩxũcax. ¹⁸—Natürü guxũma ga yema nüxna naxugũxũ, rü inanaxügü ga nügü na ínaxuegũxũ. Rü yema nüxĩra nüxna naxu rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama naxcax chataxe i wüxi i naâne. Rü paxa tá íchayadau. iRü namaã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü. ¹⁹—Rü ga yema to rü ñanagürü:

“10 i wocagü i puracürüũcax chataxe, rü tá ngémaxũ chayaxü. iRü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngéma chaxũ!” ñanagürü. ²⁰—Rü ga to rü ñanagürü:

“Ngexwacaxtama chaxãmax rü ngémaçax taxucürüwama ngéma chaxũ”, ñanagürü. ²¹—Rü yexguma nataegugu ga yema coriarü duũxũ, rü norü corimaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ore. Rü yexguma ga norü cori rü nanu, rü ñanagürü nüxũ ga norü duũxũ:

“iPaxa ngéma cayegüwa rü cayexacügüwa naxü, rü nuã nagagü i ngéma duũxũgü i ngeariü diëruãxgũxũ, rü ngéma duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngéma ichixeparagũxũ, rü ngéma ingexetügũxũ!” ñanagürü. ²²—Rü yixcamaxũra ga yema norü cori namaã nüxũ ixuxũ naxũxguwena rü yema norü duũxũ ñanagürü nüxũ:

“Pa Corix, marü chanaxü i ngéma chomaã nüxũ quixuxũrũ, natürü naxãchicaaneãmatama i nuã cupatawa”, ñanagürü. ²³—Rü yexguma ga norü cori rü ñanagürü nüxũ:

“iPaxa ngéma nama i taxũgüwa rü nama i íraxũgüwa naxü, rü nuã nagagü i togü i duũxũgü na nuxã chopatagu nachocuxũcax, rü ngémaacü na naxãcuxũcax ya daa chopata! ²⁴Eri

pemaã nüxũ chixu rü taxuũma ga yema nüxĩra nüxna chaxuxũ rü nuã chorü ònawa tá nachibüe”, ñanagürü.

Tama natauxcha na Cristuwe rüxũxũ
(Mt 10.37-38)

²⁵Rü muxũchixũma ga duũxũgü Ngechuchuwe narüxĩ. Rü nadauegu ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxũ: ²⁶—Rü ngëxguma texé chowe rüxũxchaũgu, rü tanaxwaxe i choxũ tangechaũ tũmanatüariü yexera, rü tũmaëärü yexera, rü tũmamaxãrü yexera, rü tũmaxãcügüariü yexera, rü tũmaëneëgüariü yexera, rü tũmaäryü maxũärü yexera rü ta. Rü ngëxguma tama ngémaacü choxũ tangechaũgu rü taxucürüwama aixcũma chorü ngüexũ tixĩ.

²⁷—Rü yixema tama naxwaxexë na chaugagu ngüxũ tingeacũma chowe tarixũxũ, rü taxucürüwama chorü ngüexũ tixĩ. ²⁸—Rü ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü wüxi ya ípata ya taxũne taxũxchaũgu, çrü tama exna i noxri i tanangugüxiraxũ na ñuxre i diëru tá nagu ngüxũ ítatáxũ? Rü ngémawa nüxũ tacuax rü marü tüxũ iyangu i ngéma tũmaärü diëru i tüxũ ngëxmacü na tayanguxëxũcax ya yima í. ²⁹—Eri ngëxguma chi tama meã tanangugügu i tũmaärü diëru na ñuxregu tá naxãtanüxũ ya yima í, rü norü caxtaxica chi itapugügu rü yixcũra rü taxucürüwa chi tanaguxëëgu i ngéma puracü, rü guxũma i duũxũgü i nüxũ daugũxũ i ngéma tũmaärü puracü rü tá tüxũ nacugüe. ³⁰—Rü ñanagürügü tá:

“Ngéma yatü inanaxügü na naxüpataxũ, natürü taxucürüwama nayanguxëë”, ñanagürügü tá. ³¹—Rü ngëxguma wüxi i nachüãneärü ãëxgacü rü to i nachüãneärü

ãêxgacümaã nügu nadaixchaũgu, ÷rũ tama exna i noxri inangugüãxũ rü ngoxi 10,000 i churaragü rü yangu na nügu nadaixũcaç namaã i norü uwanü i 20,000 i churaragü nüxũ ngëxmaxũ? ³²—Rü ngëxguma nangugüãgu na tama yanguxũ i norü churaragü rü, ÷taux exna i ngëxguma yaxũwa nangëxmagutama i norü uwanü, rü naxũtawana namugüãxũ i norü oreatü ngeruũgü, rü namaã nüxũ na yanaxugüëxũcaç na nügümaã nangüxmüëxũ? ³³—Rü ngëxgumarüü tá ta nixi i pemax, erü ngëxguma ngexerüxüxe i petanüwa tama ngëma tanawogügu i guxũma i tüxũ ngëxmaxũ na chowe tarüxũxũcaç, rü taxucürüwama aixcüma chorü ngüexũ tixi.

**Ngëxguma nangeacagu ya
yucüra rü taxuwama name**
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴—Pema rü ñoma yucürarüü pixigü i ñoma i naãnewa, erü yima yucüra rü ñona na namexëëxũrüü rü pema rü ñoma i naãneçũãx i duüxũgütanüwa rü norü mexëëruü pixigü. Name ya yucüra. Natürü ngëxguma chi nangeacagu, ÷rü ñuxãcü tá wenaxãrü naxããca? ³⁵—Rü taxuwama name. Rü woo waixũmüãrü waxmüãnexëëruücaç rü tama name. Rü ítanataçmare. Rü yíxema aixcüma ächixëë, irü name nixi i nagu tarüxĩnüë i ñãã ore! —ñanagürü.

**Cuaxruũ ga Carneru ga
iyarütaxuxũgu ixuxũ**
(Mt 18.10-14)

15 ¹Rü guxũma ga yema yatügü ga Dumaãrü ãêxgacücaç dñeru ngixũ ideetanüxũ, rü togü ga duüxũgü

ga pecaduãxgüxũ, rü Ngechuchucaç naxi na iyanaxĩnüëxũcaç ga norü ore. ²Rü yemacax ga Parichëgü rü ngüexëëruügu ga Moichëarü mugüwa nguxëëtaegüxũ, rü Ngechuchuxũ nixugüë, rü ñanagürügü: —Ñãã yatü rü norü me nixi i pecaduãxgüxũmaã na naxãmücüxũ, rü namaã na nachibüxũ —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñãã ore ga cuaxruüxũ namaã nixu, rü ñanagürü: ⁴—÷Texë i petanüwa rü ngëxguma tüxũ nangëxmagu i 100 i tümaãrü carnerugü rü wüxi tüxũ iyarütauçgu, rü taux exna i nachitaüwa tanawogüxũ i ngëma 99, rü naxcaç tayadauxũ i ngëma tüxũ iyarütaxuxũ ñuxmata nüxũ itayangau? ⁵—Rü ngëxguma nüxũ itayangauuçgu rü taãëãcüma tügüãtügü tayagaxũ. ⁶—Rü ngëxguma tümapatawa tanguxgu, rü tanangutaquëxexë i tümamücügü, rü duüxũgü i tümaãrü ngaicamagu pegüxũ, rü ñatagüxũ nüxũ:

“iWüxigu chomaã petaãëgü, Pa Chomüçügü! Erü marü nüxũ ichayangau i ngëma chorü carneru ga iyarütaxuxũ”, ñatagüxũ nüxũ. ⁷—Rü pemaã nüxũ chixu rü ngëxgumarüü ta nataãëgü i daxüçũãx i ngëxguma nangëxmagu i 99 i duüxũgü i mexügu i marü Tupanaãrü ixigüxũ, natürü yexeraãcü nataãëgü i ngëxguma wüxi i duüxũ i pecaduãxũ nüxũ rüxoxgu i nacüma i chixexũ rü Tupanaãxũ yaxõõgu —ñanagürü.

Cuaxruũ ga dñeru ga iyarütauçcügü ixuxũ

⁸Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuaxruüxũ nixu, rü ñanagürü: —Ngëxguma chi wüxi i ngeçüaxũ

nangëxmagu i 10 tachinü i dīëru, rü wüxi ngixü iyarütauxgu, ðrü taux exna i omüwa nangixichiãxü rü nabixichiãxü ya ngīpata, rü meãma ngīxçax nadauxü ñuxmata ngixü iyangau? ⁹—Rü ngëxguma ngixü iyangauxgu, rü inangutaquexexëe i ngīmücügü i ngexügü rü ngītanüxügü i ngīrü ngaicamagu pegixü, rü ngixü nüxü:

“iWüxigu chomaã petaaëgü, Pa Chomücügüx! Erü marü ngixü ichayangau i ngëma chorü dīëru ga iyarütauxchirexcü”, ngixü. ¹⁰—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëxgumarüü ta nataaëgü i daxüçüãx i Tupanaärü orearü ngerüügü i ngëxguma wüxi i duixü i pecaduãxü nüxü rüxoxgu i nacüma i chixexü rü Tupanaãxü yaxõõgu —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuaxruü ga wüxi ga ngextüxcü ga nanatüna ixüçügu ixuxü

¹¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxre ga nane nüxü yexmacü. ¹²—Rü guma rübumaëcü, rü nanatüxü ñanagürü:

“Pa Pa, ichoxna naxã i ngëma curü ngëmaxügü i choxna üxü!” ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü yema taxre ga nanemaã nayatoye ga norü yemaxügü. ¹³—Rü ñuxre ga ngunexügüwena rü guma nane ga rübumaëcü rü nananutaquexe ga guxüma ga norü yemaxügü rü namaã nataxe. Rü yema dīërumaã rü to ga nachüãnewa naxü . Rü chixri yéma namaxü, rü yemaäcü ngixü naguxëe ga guxcüma ga norü dīëru. ¹⁴—Natürü yexguma marü ngixü naguxëëguwena ga guxcüma ga norü dīëru, rü poraäcü nataxu ga õna ga

yema nachüãnewa. Rü yemaçax ga guma ngextüxcü rü inanaxügü ga taiyi nüxü na ngüxü. ¹⁵—Rü yexguma rü norü puracüçax nadau naxütagu ga wüxi ga yatü ga yema nachüãnecüãx. Rü nüma ga yema yatü rü norü naãnewa nanamu na yéma norü cuchigüna yadauxüçax. ¹⁶—Rü düxwa nüxü nachixéga ga yema cuchiwemü, yerü poraäcü nataiyaxüchi. Natürü taxüema õna nüxna taxã. ¹⁷—Rü yexguma naãëwa nagu narüxünü, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i chaunatuärü puracütanüxü rü nüxü nangëxma i õna rü nüxü ínayaxü? Rü choma i nuã rü taiyamaã tá nuxma chayü. ¹⁸—Rü chaunatuçax tá chataegu, rü ñachagürü tá tüxü: ‘Pa Papa, marü chixexü Tupanamaã chaxü rü cumaã rü ta. ¹⁹—Rü tama marü chame na Chaune, ñacuxü choxü. iRü wüxi i curü puracütanüxüxü choxü ixixëe!’ ñacharügü tá tüxü ya chaunatü”, ñanagürü. ²⁰—Rü inaxüãchi rü nanatüpataçax nataegu. Rü yexguma yangaicagu ga nanatüpata, rü yaxügu nüxü tadau ga nanatü, rü tüxü nangechaütümüü. Rü naxçax tiña, rü nüxna tanaixãchi, rü nüxü tachüxu. ²¹—Rü yexguma ga nüma ga tümane rü ñanagürü tüxü:

“Pa Papa, marü chixexü Tupanamaã chaxü, rü cumaã rü ta. Rü taxuwama chame na ‘Chaune’ ñacuxü choxü”, ñanagürü. ²²—Natürü tüma ga nanatü rü tümaärü duixügüxü ñatarügü:

“iPaxa nuã penange i naxchiru i mexëchixü rü peyacüxcuchix! iRü wüxi i anera ta naxmëxwa ngixü pingaxcuchix! iRü chapatu rü ta nuãta

penge, rü peyacuaixcuchix! ²³—iRü nuã penaga i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü, rü peyamá, rü ngĩxã namaã tachibüe rü tapetae! ²⁴—Erü daa chaune rü chauxcax rü marü nayu, natürü maxücü chauxcax ínangu. Rü marü inayarütauxchirex, rü wenaxãrü nangox”, ñanagürü. Rü yexguma inanaxügüe ga na napetaegüxü. ²⁵—Rü yoxni ga guma nane ga rüyamaëcü, rü naãnewa nayexma. Rü yexguma nataegugu rü marü ñãrü ngaicamana nangugu, rü nüxü naxĩnũ ga na ínapaxetagüxü rü íyaxüãchitanüxüxü. ²⁶—Rü wüxi ga nanatüarü duüxüçax naca, rü nüxna naca ga ñacü na ínaxüexü ga ñwa. ²⁷—Rü yema nanatüarü duüxü rü nanangãxü, rü ñanagürü: “Cueneë rü marü ínangu. Rü ngẽmacax cunatü toxü tamu na tayamáxüçax i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü, erü cueneë rü mecü ínangu rü tama nãaawe”, ñanagürü nüxü. ²⁸—Natürü ga guma naeneë ga rüyamaëcü rü nanu, rü tama ñgu naxücuchaü. Rü yemacax düxwa ga nanatü rü naxcax ítaxüxü, rü nüxü tayacaxxü na yaxücuxüçax. ²⁹—Rü nüma rü ñanagürü tüxü ga nanatü: “Cuma nüxü cucuax i ñuxre ya taunecü cuxü chapuracü, rü taguma chixri cuga chaxĩnũ. Rü bai i ñuxgu wüxicana wüxi i chibuxacü choxna cumu na chomücügiamaã chapetaexüçax. ³⁰—Natürü ñuxma na ínanguxü i ngẽma cune i chixri curü dñeru ngĩxü guxëxü nagu i ngexügü i ngẽãxü, rü naxcax cuyamãx i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixü”, ñanagürü. ³¹—Rü yexguma ga nanatü rü ñatarügü nüxü:

“Pa Chaunex, cuma rü guxüguma chauxütawa cungëxma, rü guxüma i chorü ngẽmaxügü rü cuxrü nixĩ.

³²—Natürü ñuxma rü name nixĩ na ipetaegüxü rü na itaãëgüxü erü cueneë ga guma chauxcax rü marü yucü, rü maxücü taxcax ínangu. Rü woo tüxna inayarütaxu, rü wenaxãrü taxcax nangox”, ñatarügü.

Cuaxruü ga yatü ga chixri norü coriarü yemaxüna dauxügu ixuxü

16 ¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu norü ngüexügüxü: —Nayexma ga wüxi ga cori ga muãrü yemaxüãxüchixü. Rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü duüxü ga norü yemaxüãrü dauruü. Natürü togü ga duüxügü rü norü corimaã nüxü nixugü na yema norü duüxü rü chixri norü yemaxüna na nadauxü. ²—Rü yexguma ga yema cori rü yema norü duüxüçax naca, rü ñanagürü nüxü:

“Dücax, cuchigaxü chomaã nixugügü i duüxügü. ¿Rü ñacü nixĩ i ngẽma? iRü chomaã nüxü ixu rü ñuxãcü nixĩ i curü puracü, erü marü tãütãma chorü ngẽmaxüãrü dauruüxü cuxü chixixëë!” ñanagürü nüxü. ³—Rü yexguma ga yema coriarü duüxü rü nagu narüxĩnũ, rü nügüãëwa ñanagürü:

“¿Ñacü tá chaxü i ñuxmax, erü chorü cori rü marü choxü ínatãxüchi i ngẽma chorü puracüwa? Tama chapora na naãnewa chapuracüxüçax, rü chaxãne na dñerucax na íchacaxü nüxna i togü. ⁴—Rü marü nüxü chacuax na ñacü tá na chaxüxü na choxü nangëxmaxüçax na texé tümapatawa choxü yaxuxü i ngëxguma changearü puracüãxgu”,

ñanagürü. ⁵—Rü yexguma nügüxütawa naxçax naca ga wüxichigü ga yema duüxügü ga norü coriaxü yangetanügüxü. Rü yema nüxıra yéma naxütawa nguxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Ñuxre i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. ⁶—Rü nüma nanangäxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i data i chixü”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaã nixi i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. iRü paxa írüto rü to i popera naxü, rü 50 i dataguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁷—Rü yemawena rü yema to ga duüxü ga norü coriaxü nangetanüxüna naca, rü ñanagürü:

“¿Cuma rü ñuxre yixü i nüxü cungetanüxü i chorü cori?” ñanagürü. Rü nüma rü nanangäxü, rü ñanagürü:

“Nüxü chanangetanü i 100 i choca i trigu”, ñanagürü. Rü yema coriarü duüxü rü ñanagürü nüxü:

“Ñaã nixi i popera i curü ngetanü nawa ngóxü. iRü paxa írüto rü to i popera naxü rü 80 i chocaguxicatama naxü i curü ngetanü!” ñanagürü. ⁸—Rü norü cori rü nüxü nicuaxüüãma ga yema norü duüxü ga chixexü, yerü nüxü nadau ga ñuxäcü na naxääëxüchixü. Rü pemaã nüxü chixu rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü, rü ngëma Tupanaãxü yaxögüxü i duüxügüarü yexera paxa naxçax nadaugü na ñux- äcü nüxü natúxü i duüxügü. ⁹—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma ñoma i naãne i chixexüwa pexü ngëxmaxü rü name nixi i ngëmamaã nüxü penangüchaüxëë i duüxügü na Tupanaxütawa nangugüxü.

Rü ngëmaãcü i ngëxguma naguxgu i ngëma ñoma i naãnewa pexü ngëxmaxü rü peyuxgu, rü tá pexü nangëxma ya Penatü ya pexü yaxucü i daxüguxü i naãnewa. ¹⁰—Yixema meã namaã

icuáxe ega woo noxretama tümamëxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümamëxëwa ngëxmagu rü tá ta meã namaã itacuax. Natürü yixema chixri namaã icuáxe ega noxretama tümamëxëwa ngëxmagu, rü ngëxguma muxüma tümamëxëwa ngëxmagu rü ngëxgumarüü tá ta chixri namaã itacuax. ¹¹—Rü ngëxguma tama meã

namaã ipecuaxgu i ngëma pexmëxwa ngëxmaxü i ñoma i naãne i chixexüwa, ¿rü texé tá pexmëxgu tanaxü i ngëma aixcüma mexü i Tupanaãrü ixixü?

¹²—Rü ngëxguma tama meã namaã ipecuaxgu i ngëma Tupana pexna äxü i ñoma i naãnewa, ¿rü ñuxäcü tá pexna nanaxã i pechica i daxüguxü i naãnewa?

¹³—Taxucürüwama i wüxi i duüxü rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngëma to rü tá nüxü nangechaü. Rü exna wüxicax rü tá meã napuracü rü ngëma to rü tá nüxü naxo. Rü pema rü taxucürüwama

Tupanaçax pemaxë ega perü dïeruguxicatama perüxünüëgu

—ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁴Natürü ga yema Parichëgü rü poraäcü norü dïeruguama narüxünüë. Rü yemaçax Ngechuchuxü nacugüe ga yexguma nüxü naxünüëgu ga guxüma ga yema ore. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pema nixi i duüxügüpëxëwa meã pemaxënetaxü, natürü Tupana pexü nacuax na tacügu perüxünüëxü. Rü woo duüxügü pexü

nicuaxüüügü naxçax i ngêma pexüxü, natürü Tupana rü naãêwa nangux i ngêma —ñanagürü ga Ngechuchu.

Tupanaârü mugü ga Moiché ümatüxü rü ñuxácü äëxgacü na yïixü ya Tupanachiga

¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Noxri nayexma ga Tupanaârü mugü ga Moiché duüxügüxü ngxëëxü, rü yema ngxëëtae ga nuxcümaügüxü ga Tupanaârü orearü uruügü duüxügüxü namaã ngxëëxü. Natürü yexguma Cuáü ga baiüxëëruü ínguxguwena, rü marü duüxügümaã nüxü chixuchiga i Tupanaârü ore i mexü i ñuxácü äëxgacü na yïixü. Rü ñuxma rü guxüma i ngêma duüxügü rü poraacü nügü naporaexëe na yachocuxüçax i ngêma Tupana äëxgacü íixüüwa. ¹⁷—Naxüpa na yanguxü i Tupanaârü mugü rü woo wüxi i mu i íramarexü yixügu, rü naguxchaxüchi na iyanaxoxü i ngêma nüxü yaxuxü. Natürü aixcüma narütauxchamae nixü na iyanaxoxü i ñoma i naãne rü guxüma i ngêma daxüwa nüxü idauxü.

Ngechuchu namaã nangüxëëtae na tama namexü na texé tûmamaxü ítáxü

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸—Ngëxguma wüxi ya yatü ítámaxgu rü naí i ngemaã naxámaxgu rü Tupanapexewa rü pecadu naxü. Rü texé ya yíxema ngímaã ámaxë i wüxi i nge i ngíte ngíxü ítáxcü, rü Tupanapexewa rü tûma rü ta pecadu taxü.

Yatü ga muârü dîeruãxüchixüchiga rü Dácharuchiga

¹⁹—Nayexma ga wüxi ga yatü ga muârü dîeruãxüchixü ga guxüguma

mexëchixü ga naxchirugu icuxü. Rü guxü ga ngunexügu rü mexëchixü ga peta naxü. ²⁰—Rü nayexma ta ga wüxi ga yatü ga ngearü dîeruácü ga Dácharugu äëgacü. Rü narüxoxone, rü guxüguma yema dîeruãxüchixüpataaxwa ñaxtüanewa nayarütooxü. ²¹—Rü guma Dácharu rü nanangóxçauü ga yema õnatüchi ga yema yatü ga dîeruãxüchixüârü mechawa rüyüixü. Rü naxçax naxü ga airugü, rü nanawearü oxriãxgü. ²²—Rü wüxi ga ngunexü nayu ga guma ngearü dîeruácü, rü daxüçüãx ga Tupanaârü orearü ngeruügü rü daxüguxü ga naãnewa nanagagü na wüxiwa Abráümaã nayexmaxüçax. Rü nayu ta ga yema yatü ga dîeruãxüchixü, rü inayatãxgü ga duüxügü. ²³—Rü ngêma nachica i Tupana ngoxogüxü nagu poxcuxüwa naxü ga yema yatü ga dîeruãxüchixü rü yema poraacü ngüxü ninge. Rü daxü nadau, rü yaxügu Abráüxü nadau na Dácharumaã wüxiwa nayexmaxü ga daxüguxü ga naãnewa. ²⁴—Rü yexguma ga yema yatü ga dîeruãxüchixüchiréxü rü aita naxü rü ñanagürü:

“Pa Oxi Pa Abráüx, icuxü changeçauütümüü, rü nuã namu ya Dácharu na dexámaã nügü yawaixpexemexëacüma choxü yanawaixpexearü conüáxüçax! Erü poraacü choxü nangux i nuã üxüwa”, ñanagürü. ²⁵—Natürü Abráü rü ñanagürü nüxü:

“Pa Chaunex, inüxna nacuxächici na taxüüma cuxü taxuxü ga yexguma cumaüxgu! Natürü Dácharu rü poraacü chixexü nüxü naxüpetü. Rü ngëmacax i

ñuxma rü nuã mexũwa nangẽxma, rü cuma rü ngẽma poxcuchicawa ngúxũ quinge. ²⁶—Rü ñuxũchi nangẽxma i wüxi i taxũchixũ i ngatexũ i tórü ngãxũwa üxũ. Rü ngẽmacax ega númacũãx ngẽma íxchaũgu, rü taxucürüwama ngẽma naxĩ. Rü woo ngẽmacũãx núma íxchaũgu rü taxucürüwama núma naxĩ”, ñanagürü. ²⁷—Rü yexguma ga yema yatü ga dïeruãxũchichiréxü rü ñanagürü:

“Cuxũ chacãxũ, Pa Qxi, Pa Abrãũx, na chaunatüpatawa cunamuxũcax ya Dácharu. ²⁸—Erü ngẽma nangẽxmagü ya wüximeẽxpüx ya chaueneëgü. Rü chanaxwaxe na namaã nüxũ na yanaxuxũcax na tama nuã ñaã poxcuchica i poraãcü choxũ ínangúxũwa naxĩxũcax”, ñanagürü.

²⁹—Natürü ga Abrãũ rü ñanagürü nüxũ:

“Cueneëgü nüxũ nangẽxma i Tupanaãrü mugü ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü ümatüxũ. Rü name nixĩ i ngẽma orega na naxĩnüëxũ”, ñanagürü. ³⁰—Rü yexguma ga yema yatü ga dïeruãxũchichiréxü rü Abrãũxü nangãxũ, rü ñanagürü:

“Ngẽmaãcü, Pa Qxi, Pa Abrãũx, natürü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i yuchiréxü ngẽma üxgu rü namaã nüxũ yanaxuxgu, rü chi nüxũ narüxoe i nacüma i chixexũ”, ñanagürü.

³¹—Natürü Abrãũ, rü ñanagürü nüxũ:

“Ngẽxguma tama naga naxĩnüëgu ga yema ore ga Moíché ümatüxũ rü yema ore ga nuxcúmaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü ümatüxũ, rü woo chi wüxi i marü yuwa írudaxũ i duũxũ ngẽma üxgu, rü namaã nüxũ yanaxuxgu

i ore, rü tãũ chima nüxũ¹ nayaxõgü”, ñanagürü.

Naxãücüma nixĩ na pecadugu inguxũ

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Rü Ngechuchu rü norü ngúxũgüxũ ñanagürü: —Rü guxũgutáma nangẽxma i tacü i duũxũgüxũ pecaduãxëëxũ. Natürü wüxi i ngechaũ tá tûmacax nixĩ ya yíxema duũxë ya togüxũ pecadugu nguxëëxë. ²⁻³—Rü tûmacax rü narümemãe nixĩ na tûmanaxãwa yangacuchixũ ya wüxi ya nuta ya tacü rü ngẽmaãcü taxtúwa tûxũ na itãxũ naxüpa na pecadugu tananguxëëxũ i wüxi i chorü duũxũ. iRü ngẽmacax name nixĩ i pexuãëgü i pemax! Rü ngẽxguma wüxi i cueneë chixexũ cumaã üxgu rü imeã naxuxcuxë! Rü ngẽxguma nüxũ naxoxgu i nacüma i chixexũ rü inüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma! ⁴—Rü woo 7 expüxcüna chixexũ cumaã naxüxgu i wüxi i ngunexũgu, rü 7 expüxcüna cuxna yacaxgu na nüxũ nüxũ cungechaũxũcax, rü name nixĩ i nüxũ nüxũ cungechaũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ñuxãcü tapora ega yaxõxgu

⁵Rü norü ngúxũgü ga norü orearü uwa namugüxũ rü ñanagürügü: —Pa Corix, itoxü rüngüxëë na yexeraãcü tayaxõgüxũcax! —ñanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ ga norü ngúxũgü: —Rü ngẽxguma chi woo naxíraxüchigu i perü õ, rü daa naĩ rü chi pega naxĩnü ega ñapegügu:

“iCugü nabex i nuã rü taxtüchiügu cugü yato!” ñapegügu, rü chi pega naxĩnü.

Wüxi i ngëxëëruüärü puracüchiga

7—Ngëxguma chi wüxie i petanüwa rü tüxü nangëxmagu i wüxi i tümaärü duüxü i tümaänewa ne üxü i puracüwa rü exna carneruarü dauwa, rü tama nügüçaxira naxüwemü. ⁸—Natürü norü corixüxira naxüwemü na nachibüxüçax rü naxaxëxüçax, rü nüma rü yixcama nachibü. ⁹—Rü norü cori rü tama moxë nüxna naxã na naxüwemüäxüçax, erü woetama ngëma nixi i norü puracü i ngëma norü duüxü. ¹⁰—Rü ngëxgumarüü tá pixigü i pemax. Erü ngëxguma ngëma Tupana pexü üxëëxüxicatama pexüxgu, rü penaxwaxe i pegü ñaperügügü:

“Puracütanüxü i taxuwama mexü tixigü, erü ngëma nawa tüxü namuxüxicatama nixi i tinguxëëxü”, ñaperügügü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanameëxëë ga 10 ga yatügü ga chaxüneäxgüxü

¹¹Rü yexguma namagu yaxüxgu ga Ngechuchu ga Yerucharéüwa na naxüxü, rü Chamáriaane rü Gariréaane nügümaã íxüyexüwa naxüpetü. ¹²Rü yexguma wüxi ga ñanexäcüwa nanguxgu, rü yexma napexegu nayayi ga 10 ga yatügü ga chaxünemaã idaaweexü. Rü yaxügu nüxü nachigü. ¹³Rü tagaäcü ñanagürügü nüxü: —Pa Ngechuchux, Pa Ngúexëëruüx, icuxü tangechaütümüügü! —ñanagürügü. ¹⁴Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu, rü ñanagürü nüxü: —iYéa paigüxütawa pexi, rü nüxü pegü peyawëxgü! —ñanagürü. Rü yexguma namagu naxiyane, rü naxçax nitaanetanü ga

yema yatügü. ¹⁵Natürü natanüwa rü nayexma ga wüxi ga Ngechuchuçax taeguxü ga yexguma marü nügü nadauxgu ga naxçax na yataanexü. Rü tagaäcü Tupanaxü nicuaxüüchigü. ¹⁶Rü Ngechuchupexegu nanangücuchi rü moxë nüxna naxã. Rü yema yatü rü Chamáriaanecüãx nixi. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —¿Taux exna i 10 chirex pixigüxü na pexçax chayataanexëëgüxü? ¿Ngëxügü nixi i ngëma togü i 9 i yatügü? ¹⁸—¿Rü ñaã to i nachüüänecüãx i duüxüxicatama nixi itaeguxü na Tupanaxü yacuaxüüxüçax? —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma rü guma yatüxü ñanagürü: —iInachi rü fiü! Cuxçax nitaane, erü cuyaxó —ñanagürü.

Ñuxäcü tá nixi i ngëxguma ínanguxgu ya Tupana na äëxgacü yixü (Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Rü Parichéugü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxgu tá nixi na yangucuchixü ya Tupana na äëxgacü yixüçax i núma? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangäxü, rü ñanagürü: —Norü nguchiga ya Tupana rü tama wüxi i çacü i nüxü idauxürüü nixi. ²¹—Rü taxuacüma ñaperügügü:

“Daa nixi”, rü exna “Gua nixi”, ñaperügügü. Erü marü petanüwa nangu ya Tupana na äëxgacü yixüçax —ñanagürü. ²²Rü yexguma norü ngüxügüxü ñanagürü: —Rü tá pexçax ínangu i ngunexü i nagu poraäcü tá choxü pedaugüchaüxü woo wüxi i paxaächicaxtama yixigu. Natürü tãütáma choxü pedaugü i ngëxguma. ²³—Rü duüxügü rü tá ñanagürügü pexü:

“Daa nixi ya Cristu”, rü ɛxna, “Gua nixi ya Cristu”, ñanagürügü tá. Natürü pemax irü täütáma nüxü peyaxögü, rü täütáma nawe perüxi! ²⁴—Rü ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü, rü wüxi i äëmacü i guxüãneguma baxixürüü tá chixi.

²⁵—Natürü noxri rü tá poraäcü ngúxü chinge, rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü i ñuxma maxëxü rü tá choxü naxoe.

²⁶—Rü yexgumarüü ga duüxügü na chixri maxëxü ga yexguma Noé maüxgu, rü ngëxgumarüü tá ta chixri namaxë i duüxügü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü. ²⁷—Rü ga duüxügü ga yexguma rü nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãmaxgü, rü nixütexacügü ñuxmata nawa nangu ga yema ngunexü ga Noé naweügu nagu ixüexü. Rü ínangu ga mucü ga taxüchicü, rü guxüma ga yema duüxügü rü nayue. ²⁸—Rü yexgumarüü ta nangupetü ga yexguma nuxcúmaücü ga Lox maüxgu. Rü duüxügü rü nachibüe, rü naxaxegü, rü norü yemaxüçax nataxegü, rü namaã nataxegü, rü nixüanegü rü nitoegü, rü nixüpatagü. ²⁹—Natürü yexguma Lox ixüxgu nawa ga guma ñane ga Chodoma, rü daxüwa narüyi ga üxü ga naxíchine, rü nanadai ga guxüma ga yema duüxügü. ³⁰—Rü ngëxgumarüü tá ta nangupetü i ngëxguma íchanguxgu i choma i Tupana Nane na duüxüxü chíixü. ³¹Rü ngëma ngunexügü rü texé tama tümapataarü aixepewa ngëxmagu, rü tama name i tümapatagu tayangaxi na tümaärü ngëmaxügü tayatoxüçax. Rü texé ya tümaãnewa ngëxmaxë, rü tama name i tümapataçax tataegu na țacı

ngëma tayayaxuxüçax. ³²—Rü nüxna pecuãxächie ga ñuxäcü ngüxü na naxüpetüxü ga Lox namãx ga na nayuxü, ga yexguma ngügüweama nadaçuxgu. ³³—Erü yíxema tügü maxëchaxëëchaüxë rü tá itayarütaxu, natürü yíxema chauççax yuxe rü aixcüma tá tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ³⁴—Rü pemaã nüxü chixu rü ngëma chütaxügü rü wüxi i ngürücarewa tá nangëxmagü i taxre i duüxügü. Rü wüxi tá niga, rü ngëma to rü tá ngëma nataç. ³⁵—Rü taxre i ngexügü tá nügümaã ínacaegü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngëma nataç. ³⁶—Rü taxre i yatügü rü wüxi i naãnewa tá nangëxmagü. Rü wüxi tá niga rü ngëma to rü tá ngëma nataç —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁷Rü yemaxü naxínüëgu ga norü ngüexügü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, ñngextá tá nixi i nangupetüxü i ngëma nüxü quixuxü? —ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Duüxügü rü tá chauççax nangutaquexegü ñoma ëxchagü nawemüçax ngutaquexëxürüü —ñanagürü.

Cuãxruü ga ngecü ga yutecügü rü äëxgacügü ixuxü

18 ¹Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuãxruüxü namaã nixu na yemawa nangüexëëãxüçax na ñuxäcü nanaxwaxëxü na taguma nüxü nachaueäcüma guxügüma nayumüxëgüxü. ²Rü ñanagürü nüxü ga norü ngüexügü: —Wüxi ga ñanewa nayexma ga wüxi ga äëxgacü ga tama Tupanaxü ngechaüxü rü taxüexüma

cuáxchaũxũ. ³—Rũ guma ãñewatama iyexma ga wũxi ga nge ga yutecũ. Rũ guxũguma yema ãẽxgacũxũtawa ixũẽcha na ngĩxũ nangũxẽẽxũcax, rũ na ngĩrũ uwanũna ngĩxũ ãnapoxũxũcax.

⁴—Rũ muẽxpũxcũna yema ixũxũũ, natũrũ yema ãẽxgacũ rũ tama ngĩxũ narũngũxẽẽchaũ. Natũrũ dũxwa nagu narũxĩnũ ga yema ãẽxgacũ rũ naãẽwa ñanagũrũ:

“Choma rũ tama Tupanaxũ changechaũ, rũ taxũxũma chacuáxchaũ. ⁵—Natũrũ ngẽma choxũ na nachixeweechaxũcax i ñaã nge, rũ noxtacũma tá ngĩxũ charũngũxẽẽ na tama yeũcũrũ choxũ nachixeweechaxũcax”, ñanagũrũ. ⁶Rũ Cori ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —Yema nixĩ ga norũ ore ga yema ãẽxgacũ ga chixexũ. ⁷—¿Taux ẽxna i Tupana rũ paxa tũxũ nangũxẽẽxũ ya yĩxema duũxẽ ya tũxũ yadexechixe i ngẽxguma chũtacũ rũ ngunecũ rũ norũ ngũxẽẽcax nũxna tacaxgu i tũmaãrũ yumũxẽwa? ⁸—Rũ pemaã nũxũ chixu rũ Tupana rũ paxatãma tũxũ narũngũxẽẽ. Natũrũ ngẽxguma wenaxãrũ núma chaxũxgu i choma i Tupana Nane na duũxũxũ chĩxũ, ¿rũ ñuxre i duũxũgũ i aixcũma yaxõgũxũxũ tá ichayangau i ñoma i naãnewa? —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Cuaxruũ ga Parichégu ixuxũ rũ dũrũarũ derũgu ixuxũ

⁹Rũ Ngechuchu rũ to ga ore ga cuaxruũxũ nixu naxcax ga ñuxre ga duũxũgũ ga nũgũ icuaxũũgũxũ rũ tama togũxũ cuáxchaũgũxũ. ¹⁰Rũ ñanagũrũ: —Taxre ga yatũ rũ tupauca ga

taxũnewa nayayumũxẽgũ. Rũ wũxi rũ Parichéu nixĩ, rũ yema to rũ wũxi ga yatũ ga Dumaãrũ ãẽxgacũcax dũrũ ngĩxũ dexũ nixĩ. ¹¹—Rũ yema Parichéu rũ yexma nachi, rũ ñaãacũ nayumũxẽ:

“Pa Tupanax, moxẽ cuxna chaxã erũ tama togũ i duũxũgũrũ chixĩ. Rũ tama togũrũ changĩtax, rũ tama ngẽmarũ taxũ i chixexũ chaxũ rũ ẽxna wũxi i nge i ãtecũmaã ichape. Rũ bai i ñaã yatũ i Dumaãrũ ãẽxgacũcax dũrũ ngĩxũ dexũrũ chixĩ. ¹²—Choma rũ guxcũ ya yũxũgu rũ taxrexpũxcũna chaxaure rũ tama chachibũ na cugu charũxĩnũxũcax. Rũ chorũ dũruwa rũ guxũguma meã cuxna chanaxã i ngẽma cuxna xũxũ”, ñanagũrũ. ¹³—Natũrũ ga guma yatũ ga Dumaãrũ ãẽxgacũcax dũrũ ngĩxũ decũ, rũ yaxũgu narũxãũx. Rũ namuũ ga daxũ na nadawenũxũ, rũ yema norũ ngechaũmaã nũgũremũgu nayayauxãchi, rũ ñanagũrũ:

“Pa Tupanax, iCuxũ changechaũtũmũũ! Erũ wũxi i pecaduãxũ chixĩ”, ñanagũrũ ga guma yatũ. ¹⁴—Rũ ngẽmacax pemaã nũxũ chixu rũ guma yatũ ga Dumaãrũ ãẽxgacũcax dũrũ ngĩxũ decũ rũ yexguma napatacax nataegugu rũ Tupanapexewa rũ mecũ nixĩ. Natũrũ yema Parichéu rũ Tupana rũ tama namaã nataãẽ. Erũ texẽ ya tũgũ frũtaxe rũ Tupana tá tũxũ naxãnexẽẽ. Natũrũ texẽ ya tũgũ frũxĩraxe rũ Tupana rũ tá tũxũ nicuaxũũ —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Ngechuchu rũ meã buãxgũxũ nayaxu
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Rũ yema Ngechuchuxũtawa tũxũ tagagũ ta ga buãxgũ na tũxũ yangõgũchigũxũcax. Natũrũ yexguma

norü ngúexügü yemaxü dauxgügu rü tüxü ningagü ga guxema tümáxäcüegü Ngechuchuxütawa tüxü gagüxe.

¹⁶Natürü Ngechuchu rü nügüxütawa tümáçax naca ga guxema buäxta rü ñanagürü norü ngúexügüxü: —Chanaxwaxe i chauxütawa naxi i buxügü. iRü täxü i nüxna penachuxuxü! Erü Tupana äëxgacü fixixüwa rü tümáçax nixi ya yíxema ñäa buxügürüü ixigüxe. ¹⁷—Aixcüma pemaä nüxü chixu rü texé ya tama wüxi i buxürüü Tupanaxü yaxüxe na tümäärü äëxgacü na yíxüçax, rü tagutáma nagu taxücu i Tupana äëxgacü fixixüwa —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga yatü ga dïeruäxüchicü

Ngechuchumaä nidexa

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Rü wüxi ga yema Yudíugüarü äëxgacü rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —Pa Ngúexëëruü ya Mecüx, çtäcü tá chaxüxü na chanayaxuxüçax i maxü i taguma gúxü? —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü “Mecü” ñacurügü choxü? Erü Tupanaxicatama nixi ya mecü ixücü, rü nataxuma i to i mecü ixixü. ²⁰—Cuma nüxü cucuax i Tupanaärü mugü i ñaxü:

“iTäütáma nañ i ngemaä icupe, rü täütáma cumáëta, rü täütáma cungítaax, rü täütáma doraxü quixu i togüchiga, rü tümaga naxínü ya cunatü rü cue!”

ñaxü. ²¹Rü yexguma ga guma yatü rü ñanagürü Ngechuchuxü: —Woetama chorü bucüma meäma chayanguxëe i guxüma i ngëma mugü i nüxü quixuxü

—ñanagürü. ²²Rü yemaxü naxínügu ga Ngechuchu rü ñanagürü:

—Wüxixicatama cuxü nataxu, rü ngëma nixi na namaä cutaxexü i guxüma i curü ngëmaxügü rü togü i ngearü ngëmaxüäxgüxüna na cunaxäxü i curü natanü, rü ngëxguma rü tá cuxü nangëxma i cuchica i daxügüxü i naänewa. Rü ñüxüchi marü name i chowe curüxü —ñanagürü. ²³Natürü yemaxü naxínügu ga guma yatü rü poraäcü inayarümaächi, yerü namuärü dïeruäxüchi. ²⁴Rü yexguma Ngechuchu nüxü dauxgu ga ñuxäcü na nangechaüxü, rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Naguxchaxüchi tá nixi na Tupana äëxgacü fixixüwa na yachocuxü i ngëma dïeruäxüchigüxü.

²⁵—Rü dücax, wüxi i cameyu rü taxucürüwama wüxi ya ucumaxëtüwa naxüpetü. Rü ngëxgumarüü ta nixi i wüxi i duüxü i dïeruäxüchixü rü taxucürüwama Tupana äëxgacü fixixüwa nixücu [ega norü dïerugama naxínügu rü tama yaxöögu —ñanagürü.]

²⁶Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga duüxügü rü ñanagürügü: —¿Exna texé tá ya nayaxüxe i maxü i taguma gúxü? —ñanagürügü. ²⁷Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Duüxügü rü taxuacüma nügü namaxëë, natürü Tupanaäxü rü natauxcha na namaxëëëäxü —ñanagürü. ²⁸Rü Pedru ñanagürü Ngechuchuxü: —Pa Corix, toma rü yéma tanawogü ga guxüma ga torü yemaxügü na cuwe tarüxüçax —ñanagürü. ²⁹⁻³⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga norü ngúexügü: —Aixcüma pemaä nüxü chixu rü texé ya Tupanaçax

tümapatana, rü exna tümanatüna, rü exna tümaēna, rü exna tümaēneēgüna, rü exna tümaēyaxgüna, rü exna tümamaxna, rü exna tümaxäcügüna ngéma ixüxē na Tupanaaxüü tapuracüxüçax, rü ñoma i naānewa tátama poraäcü tanayaxu i tümaärü natanü. Rü daxüguxü i naānewa rü tá ta tanayaxu i maxü i taguma gúxü —ñanagürü.

Ngechuchu rü wenaxärü nanaxunagü ga norü yuxchiga

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹Rü Ngechuchu rü noxrüwama naxçax naca ga norü ngüxügü, rü ñanagürü nüxü: —Ñuxma rü Yerucharéüwa tá taxí na ngéma yangxüçax i guxüma ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatüxü ga chauchiga. ³²—Rü Yerucharéüçüax i duüxügü rü tá to i nachüñānecüñāxna choxü namugü. Rü ngéma duüxügü rü tá chaugu nidauxcüraügü, rü tá chomaā naguxchigagü, rü tá chauchiwewa nacuaixgüe. ³³—Rü tá choxü naçuaixgü, rü yixcüra rü tá choxü nimaxgü. Natürü tomaēxpüx i ngunexüguwena rü tá wenaxärü chamaxü —ñanagürü. ³⁴Natürü yema norü ngüxügü rü tama nüxü nacuaixgüega ga na çacüchiga yixü ga yema ore ga namaā nüxü yaxuxü. Yerü poraäcü nüxü naguxcha ga aixcüma nüxü na nacuaixgüxüçax.

Ngechuchu nanamexēē ga wüxi ga ngexetücü ga Yericüçüñax

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Rü yexguma Ngechuchu ñāne ga Yericüwa ngxuchaügu, rü yéma

namacüwawa narüto ga wüxi ga yatü ga ngexetücü ga diēruçax yéma iwémécü. ³⁶Rü yexguma guma ngexetücü nüxü ñnügü ga muxüma ga duüxügü na yéma chopetüxü, rü duüxügüna naca ga çacü na ngupetüxü. ³⁷Rü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Nacharétüçüñax nuā naxüpetü —ñanagürügü. ³⁸Rü yexguma ga guma ngexetücü rü tagaäcü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, Pa Dabítanüxüx, icuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ³⁹Rü yema duüxügü ga Ngechuchupeçegu ixü, rü nanangagü ga na iyanangeaxüçax. Natürü guma ngexetücü rü yexeraäcü tagaäcü ñanagürü: —Pa Dabítanüxüx, icuxü changechaütümüü! —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexma nayachiächiga Ngechuchu, rü duüxügüxü namu na naxütawa nagagüäxüçax. Rü yexguma marü naxütawa nanguxgu, rü guma ngexetücüna naca ga Ngechuchu, rü ñanagürü: ⁴¹—ÇTacı i cunaxwaxexü na cumaā chanaxüxü? —ñanagürü. Rü guma ngexetücü nanangäxü rü ñanagürü: —Pa Corix, chanaxwaxe na choxü quidauchixēexü —ñanagürü. ⁴²Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü —iIdauchi! Rü marü cuxçax nitaane erü cuyaxō —ñanagürü. ⁴³Rü yexgumatama nidauchi ga guma ngexetücü, rü Ngechuchuwe narüxü, rü Tupanaxü nicuaxüüchigü. Rü guxüma ga duüxügü ga nüxü daugüxü ga yema ngupetüxü rü Tupanaxü nicuaxüügü ta.

Ngechuchu rü Zaquéuchiga

19 ¹Rü Yericüwa nangu ga Ngechuchu, rü guma ñānegu naxücu na nawa naxüpetüxüçax. ²Rü

yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga dīeruāxūchixū ga Zaquéugu āégaxū. Rū nūma nixī ga naeru ga yema yatügü ga Dumaärü āēxgacūcax dīeru ngīxū ideetanūxū. ³Rū yema Zaquéu rū poraācü nūxū nangúchaū ga Ngechuchuxū na nadauxū na nūxū nacuáxūcax. Natürü taxuacūma nūxū nadau, yerü namuxūchi ga duūxūgü, rū ñuxūchi nanuxchanexūchi ga nūmax. ⁴Rū yemacax Ngechuchupexegu nayangu, rū namacūwawa wüxi ga naīgu naxīnagü na Ngechuchuxū nadauxūcax ga yexguma yéma naxüpetügu. ⁵Rū yexguma yéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rū daxū nadau natüüwa ga guma naī. Rū ñanagürü nūxū: —Pa Zaquéux, ipaxa íruxī i ngéma! Erü cupatawa tá changu i ñuxma —ñanagürü. ⁶Rū paxa inarūxī ga Zaquéu, rū taāēacūma Ngechuchuxū nayaxu. ⁷Rū yexguma yemaxū nadaugügu ga duūxūgü, rū guxūma inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na yadexagūxū. Rū ñanagürügü: —¿Ñuxācü i nūma rū wüxi i duūxū i pecaduáxūpatawa nangu? —ñanagürügü. ⁸Rū yexguma ga Zaquéu rū inachi rū ñanagürü Ngechuchuxū: —Dūcax, Pa Corix, choma rū ngearü dīeruāxgūxūna tá chanaxā i ngāxūgu i guxūma i chorü ngēmaxūgü. Rū ngēxguma chi texé tūxū chawomüxēēacūma tūxū changīxgu, rū āgümücūexpūxcūna tá tūxū ngīxū chataeguxēē i ngéma tūmaärü dīeru —ñanagürü. ⁹Rū Ngechuchu rū ñanagürü nūxū: —Rū ñoma i ngunexūgu cupatawa nangu i maxū i taguma gúxū, erü cuma rū ta rū

Abráürü cuyaxō. ¹⁰—Rū choma i Tupana Nane na duūxūxū chīxū, rū ñoma i naānewa chaxū na naxcax chayadauxūcax i ngéma duūxūgü i iyarütaxexū na chanamaxēxēxūcax —ñanagürü.

Cuaxruū ga dīerugu ixuxū

(Mt 25.14-30)

¹¹Rū yoxni yema Ngechuchuarü ore inaxīnūēyane ga duūxūgü, rū Ngechuchu rū wüxi ga to ga ore ga cuaxruūxū namañ nixu, yerü marü Yerucharéūxū ningaica, rū duūxūgü nagu rüxīnūēgu rū paxa tá inangu ga Tupana na norü āēxgacü yīxūcax. ¹²Rū yexguma ga Ngechuchu rū nügüchiga nidexa rū ñanagürü nūxū: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga taxū ga cori ixücü ga nayaxücü ga ore na nachīüāneärü āēxgacūxūtawa naxūxūcax ga yaxūwa na yema āēxgacü nūxū unetaxūcax na guma nawa ne naxūxūne ga iāneärü āēxgacü yīxūcax. ¹³—Rū yexguma tauta inaxūāchīgu, rū naxcax nangema ga 10 ga norü duūxūgü. Rū wüxichigüna ngīxū naxā ga wüxitchinü ga tatanücü ga dīeru. Rū ñanagürü nūxū:

“iNgīmañ pepuracüe rū ngīxū pimuxēē i ñaā dīeru ñuxmatáta chataegu!” ñanagürü. ¹⁴—Natürü yema iānecūāx ga duūxūgü rū naxchi naxaie ga guma cori. Rū yemacax nawenaāma nayamugü ga ñuxre ga orearü ngeruūgü na nachīüāneärü āēxgacūmañ nūxū yanaxugūxūcax na tama nanaxwaxegūxū na norü āēxgacūxū na yīxūcax ga guma cori. ¹⁵—Natürü nachīüāneärü āēxgacü rū

nayangucuchixêãma ga guma cori. Rû ñuxûchi ga guma cori rû norû ãnecax nataegu na yéma ãêxgacû na yïxûcax. Rû yexguma ñanguxgu rû naxcax nangema ga yema 10 ga norû duûxûgû ga dîeru nûxna ngîxû naxâxû, yerû nûxû nacuáxchaû ga ñuxrechigû ngîxû na yamuxêêxû ga norû dîeru ga wûxichigû ga yema norû duûxûgû. ¹⁶—Rû yema nûxîra dîeru nûxna ngîxû naxâxû rû norû corixûtawa nangu, rû ñanagürü:

“Pa Corix, curû dîeru rû 10 expûxcûna ngîxû chimuxêê”, ñanagürü. ¹⁷—Rû guma Cori ga yexwaca ãêxgacûxû ingucuchicû rû nanangâxû, rû ñanagürü:

“Wüxi i mexû i chorû duûxû quixî. Maneca meãma namaã cupuracû i ngêma íraxû i dîeru i cuxna chaxâxû. Rû ñuxma rû 10 ya ãnægüarû ãêxgacûxû tá cuxû chixîxêê”, ñanagürü. ¹⁸—Rû yéma nangu ga to ga norû duûxû, rû ñanagürü:

“Pa Corix, curû dîeru rû wüximeexpûxcûna ngîxû chimuxêê”, ñanagürü. ¹⁹—Rû norû cori nanangâxû rû ñanagürü nûxû:

“Cuma rû wüximeexpûx ya ãnægüarû ãêxgacûxû tá cuxû chixîxêê”, ñanagürü. ²⁰—Rû yéma nangu ga to ga norû duûxû rû ñanagürü nûxû:

“Pa Corix, ñaã iyixî i curû dîeru. Rû wüxi ya dechugu ngîxû chanuque, rû ngêmaãcû ngîmaã changuxû. ²¹—Yerû cuxcax chamuû, erû wüxi i yatû i aûxû quixî. Rû cunayaxtanû i ngêma tama cuxrû ixixû, rû cunayaxu i nanetüarû o i ngextá tama cuma ícutoexûwa”. ²²—Rû yexguma ga guma ãêxgacû rû ñanagürü nûxû:

“Wüxi i chorû duûxû i chixexû quixî i cumax. Rû curû oretama nixî i cuxû ixuxû na cuchixexû. Marû nûxû cucuaxchirex ga na chaxaixû, rû chanayautanûxû i ngêma tama choxrû ixixû, rû chanayaxuxû i nanetüarû o i tama choma ichatoxû. ²³—¿Natürü tûxcûû tama bancugu choxû ngîmaã cunguxû i chorû dîeru na ngêma choxû ngîxû yamuxêêgûcax, rû ngêmaãcû mucû ngîxû na chayaxuxîcax i ngêxguma íchanguxgu?” ñanagürü. ²⁴—Rû yexguma ga ãêxgacû rû yema yexmagûxûmaã nûxû nixu, rû ñanagürü:

“iNûxna ngîxû peyaxu i ngêma dîeru, rû ngêma 10 i dîeru nûxû ngêmaxûna ngîxû pexâ!” ñanagürü. ²⁵—Rû nûmagû rû nanangâxûgû, rû ñanagürügû:

“Natürü, Pa Corix, nûma rû marû nûxû ingêxma i 10 i dîeru”, ñanagürügû. ²⁶—Rû guma ãêxgacû nanangâxû, rû ñanagürü:

“Pemaã nûxû chixu rû texé ya chauga ñnuxê rû yexera tá tûxna chanaxâ. Natürü texé ya tama chauga ñnuxê rû tá tûxna chanayaxu i woo ngêma íraxû i tûxû ngêmaxû. ²⁷—Rû yema chorû uwanügû ga tama naxwaxegûxû ga norû ãêxgacûxû na chíixû, irû nuã penagagû, rû nuã chopexegu peyadaï!” ñanagürü.

Ngechuchu rû Yerucharéûgu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Cu 12.12-19)

²⁸Rû yema ore ga cuaxruûxû yaxuxguwena ga Ngechuchu, rû inixûchigû ga Yerucharéûwa na naxûxû. ²⁹Rû yexguma marû nawa nangugûchaûgu ga guma ãnægû ga Bechagué rû Betániã ga Oríbunecüarû

Maḡpúneārü ngaicamana yexmagüne, rü Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü ngúexügü. ³⁰Rü ñanagürü nüxü: —iGua ñanexäcüwa pexí! Rü ngëxma tá nüxü peyangau i wüxi i cowaru i ngexwaca yaxü i ngëxma ngaxüxü i taguma texé natagu aunagüxü. iRü peyawëxü, rü nuã penaga! ³¹—Rü ngëxguma texé pexna çaxgu na tacüçax peyawëxüxü i ngëma cowaru, irü tümamaã nüxü pixu rü ñapegügü:

“Torü Cori nanaxwaxe”, ñapegügü tüxü!

³²Rü yéma naxí ga yema taxre ga norü ngúexügü. Rü yexma nüxü nangangau ga yema cowaru ga Ngechuchu namaã nüxü ixuxüriü. ³³Rü yexguma yawëxügüägu ga yema cowaru, rü norü yoragü rü yema ngúexügüna nacagüe, rü ñanagürügü:

—¿Tüxcüü peyawëxü i ngëma cowaru?

—ñanagürügü. ³⁴Rü nümagü nanangäxügü, rü ñanagürügü: —Torü Cori nanaxwaxe —ñanagürügü. ³⁵Rü

Ngechuchuxütawa nanagagü ga yema cowaru. Rü yema norü ngúexügü rü norü gáuxüchirumaã nanatütägü. Rü ñuxüchi Ngechuchuxü natagu naxaunagüxëégü.

³⁶Rü duüxügü rü Ngechuchupexewa norü gáuxüchirumaã nayaçhamagü ga nama.

³⁷Rü yexguma inaxügüägu na ínaxígüxü nawa ga yema nama ga Oríbuneciariü Maḡpúnewa yarüdaexü, rü guxüma ga yema duüxügü ga yaxögüxü ga nawe rüxüxü rü inanaxügü ga taãëcüma aita na naxüexü rü tagaäcü Tupanaxü na yacuaxüügüxü naxçax ga guxüma ga yema cuaxruügü ga taxü ga nüxü nadaugüxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Ngechuchu. ³⁸Rü ñanagürügü:

—Namexëchi ya daa tóru äëxgacü ya Tupana núma namücü. iRü petaãégü, Pa

Daxücüãx. Rü nüxü picuaxüügü ya Tupana! —ñanagürügü. ³⁹Rü yéma duüxügütanuwa nayexmagü ga ñuxre ga Parichéügü. Rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —Pa Ngúexëeruüx, iYangagü i ngëma cuwe rüxüxü i duüxügü na yanachianegüxüçax! —ñanagürügü.

⁴⁰Natürü Ngechuchu nanangäxü rü ñanagürü nüxü: —Pemaã nüxü chixu rü ngëxguma chi iyanangeaxgügu i ñaã duüxügü, rü daa nutagü ya namacüwawa ngëxmagücü rü chi nüxü aita naxüe

—ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma Yerucharéüärü ngaicamana nanguxgu ga Ngechuchu, rü guma ñanecüãx ga duüxügüçax naxaxu.

⁴²Rü ñanagürü: —Pa Yerucharéücüãxgü, chierü ñoma i ngunexügü nüxü pecuaxgu na texé aixcüma taãë pexna äxü. Natürü ngëma rü pexchawa inicux i ñuxma, rü taxuacüma nüxü pecuax.

⁴³—Rü tá guxchaxügü pexü naxüpetü. Rü perü uwanügü tá nanaxü i norü poxüchica i norü guxücüwawa ya perü ñane. Rü norü churagü tá pexü ínachoeguächi, rü guxücüwawa tá pexçax ne naxí. ⁴⁴—Rü tá nagu napogüe ya perü ñane, rü tá pexü nadai. Rü taxucütáma ya nuta ngextá nügüxétü nanugüxüra i perü ñaneärü poegüxütapüwa. Rü ngëmaäcü tá pexü naxüpetü, yerü tama nüxü pecuaxgüchaü

ga yexguma Tupana petanügu naxüãnegu —ñanagürü.

Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa ínanawoxü ga duüxügü ga yéma taxegüxü
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Cu 2.13-22)

⁴⁵Rü Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa nangu rü yexma naxücu. Rü inanaxügü na ínanawoxüãxü ga yema duüxügü ga tupauca ga taxünewa

taxegüxü. ⁴⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chopata rü yumüxëpataü nixü”. Natürü pema rü ngítaaxgüxüpataü peyaxixë —ñanagürü. ⁴⁷Rü guxü ga ngunexügu rü tupauca ga taxünewa nayangüxëetae ga Ngechuchu. Natürü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüxëëruügü ga Moïchéarü mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Yerucharéüarü äëxgacügü, rü naxçax nadaugü ga ñuxäcü tá na yamaçgüäxüçax. ⁴⁸Natürü taxucürüwa çacü namaä naxügü, yerü guxüma ga duüxügü rü namaä nataäëgü, rü meä inarüxünüë ga norü ore.

Ngechuchuna nacagü na texéarü oregagu tupauca ga taxünewa nangüxëetaexü
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Wüxi ga ngunexü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxünewa nayexma. Rü nanangüxëë ga duüxügü, rü namaä nüxü nixu ga Tupanaärü ore. Rü yexguma íyadexayane rü yéma nangugü ga paigüarü äëxgacügü, rü ngüxëëruügü ga Moïchéarü mugüwa ngüxëetaegüxü, rü Yudfügarü äëxgacügü ga yaguäxgü. ²Rü ñanagürügü nüxü: —¿Texéarü mugagu nixü i cunaxüxü i ngéma núma cuxüxü? ¿Rü texé cuxü tamu na cunaxüxüçax i ngéma? —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Choma rü tá ta pexna chaca, rü chanaxwaxe i choxü pengäxügü. ⁴—¿Rü texé tanamu ga Cuáü na duüxügüxü ínabaiüxëëxüçax? ¿Pexçax rü Tupana yixü ga namücü rü

exna duüxügümare? —ñanagürü. ⁵Rü yexguma ga Parichéugü rü inanaxügüe ga nügümaä na yaporagatanücüxü. Rü nügümaätama ñanagürügü: —¿Ñuxü ñagügüxü tá? Erü ngëxguma chi:

“Tupana núma nanamu”, ñagügu, rü nüma rü chi ñanagürü tüxü:
“¿Rü tüxücüü ga tama nüxü peyaxögüxü?” ñanagürü chi tüxü. ⁶—Rü ngëxguma chi ñagügu:

“Yatügümare nuä nanamu”, ñagügu, rü guxü i duüxügü chi nutamaä tüxü ínamuxüchigü, rü tüxü chi nadai. Erü nümagü i duüxügü rü nagu narüxünüë na Tupana yixü ga Cuáüxü mucü. ⁷Rü Ngechuchuxü nangäxügü rü ñanagürügü: —Tama nüxü tacuax ga texé núma na namuxü ga Cuáü ga baiüxëëruü —ñanagürügü. ⁸Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Choma rü ta täütama pemaä nüxü chixu na texé choxü muxü na chanaxüxüçax i ngéma choxna naxçax peçaxü —ñanagürü.

Cuaxruü ga puracütanüxü ga chixexügu ixuxü
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga duüxügümaä na yadexaxü. Rü ñaä ore ga cuaxruüxü namaä nixu, rü ñanagürü: —Nayexma ga wüxi ga yatü ga wüxi ga ubanecü ücü ga norü naänewa. Rü ñuxüchi ñuxre ga puracütanüxüna nanaxä na nüxna nadaugüxüçax rü yixcama rü norü yoramaä na yayauxyegüäxüçax ga yema norü o. Rü ñuxüchi ga guma yatü rü nixü ga yéma rü nuxcüma nataegu. ¹⁰—Rü yexguma nawa nangüxgu ga na yadauxü ga yema

ubagü, rü guma yatü rü yéma puracütanüxügüxütawa nanamu ga wüxi ga norü duüxü na naxçax íyaxaxüçax ga yema ubagü ga nüxna üxü. Natürü yema puracütanüxügü rü nanaçuaixgü ga guma yatüarü duüxü, rü taxuüma ga uba nüxna naxägü. Rü yemaäcü ínyamugü. ¹¹—Rü yexguma ga guma yatü rü wenaxärü to ga norü duüxü yéma ta namu. Natürü ga yema puracütanüxügü rü chixexü namaã nixugüe, rü nanaçuaixgü, rü taxuüma ga uba nüxna naxägü. Rü yemaäcü ínyamugü. ¹²—Rü wenaxärü to ga norü duüxü yéma ta namu ga guma yatü. Natürü ga yema puracütanüxügü rü nanapixëë, rü ínanataxüchigü ga yema naãnewa. ¹³—Rü düxwa ñanagürü ga guma naãnearü yora:

“¿Tacı tá chaxüxü i ñuxmax? Maneca name nixi i chaune ya nüxü changechaücü ngéma chanamu. Rü ngëxguma nüxü nadaugügu rü bexmana naga tá naxinüë”, ñanagürü. ¹⁴—Natürü ga yema puracütanüxügü rü yexguma guma yatü nanexü nadaugügu, rü nügümaã ñanagürügü:

“Ñaãärü tá nixi i ñaã naãne i yixcama. iRü ngixã tayamaxgü na törü na yixüçax!” ñanagürügü. ¹⁵—Rü ínanataxüchigü ga yema naãnewa, rü nayamaxgü —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma ga Ngechuchu rü duüxügüna naca, rü ñanagürü: —¿Tacı tá ngéma puracütanüxümaã naxü i ngéma naãnearü yora i ñuxmax? ¹⁶—Rü ngéma tá naxü rü tá nanadai i ngéma puracütanüxügü, rü togüna tá nanaxã i norü naãne —ñanagürü ga Ngechuchu. Rü yexguma yemaxü naxinüëgu ga duüxügü rü ñanagürügü:

—Chierü tama ngémaäcü nangupetixëëaxgu ya Tupana —ñanagürügü. ¹⁷Natürü Ngechuchu rü nüxü nadawenü, rü ñanagürü nüxü: —¿Natürü ñuxü ñaxüchiga nixi i ngéma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü?:

“Yima nuta ya mecä ya ñärü üruügü nüxü oechirécü, rü ñuxma rü yimatama nixi ya Tupana nüxira yaxucuchicü na namaã inaxügüaxü ya ípata”, ñaxü. ¹⁸Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Texé ya yima nutamaã yarüñaxë, rü tá itapoügü. Rü yixema tümaëtügu nanguxe ya yima nuta, rü tá tüxü niñáixmü —ñanagürü ga Ngechuchu. ¹⁹Rü ga paigüarü äçxgacügü rü ngüxëëruügü ga Moíchéarü muguwa nguxëëtaegüxü, rü yexgumatama Ngechuchuxü niyaxgüchaü. Yeri nüxü nacuaçgü ga nachiga na yixü ga yema ore ga cuaxruü ga nüxü yaxuxü. Natürü tama nayayauxgü, yerü duüxügüxü namuüë.

Äçxgacüaxü dñerumaã naxütanüxüchiga
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Rü yemacax ga yema paigüarü äçxgacügü rü Ngechuchuxütawa nanamugü ga ñuxre ga norü duüxügü na mexü i duüxügürüü yéma iyanaxinüëxüçax natürü naxçax na nadaugüxüçax ga ñuxäcü nachüüãnearü äçxgacüxütawa Ngechuchuxü na ínaxuaxügüxüçax. ²¹Rü yemacax Ngechuchuna nacagü rü ñanagürügü: —Pa Ngüxëëruüx, toma nüxü tacuaç rü aixcüma nixi i ngéma nüxü quixuxü rü ngéma namaã cungüxëëtaexü. Rü tama duüxüärü düxëtüxünegu cudawenü erü nacüma nixi i cungügüxü. Rü aixcüma

cunangúexêê i duũxũgũ na Tupana naxwaxexũãcũma namaxêxũcax. ²²—Rũ dũcax, ngẽma ãneãrũ dũeru i ãêxgacũ ya tacũ ya Dumacũãx naxwaxexũ na tanaxũtanũxũ, ¿rũ namexũ yĩxũ na nüxũ tanaxũtanũxũ rũ exna tama? —ñanagũrũgũ. ²³Natũrũ Ngechuchu nüxũ nacuaxama na chixexũgu naxĩnũexũ ga yema duũxũgũ, rũ yemacax ñanagũrũ nüxũ : —¿Tũxcũũ i chixexũgu choxũ penguxêêchaũ? ²⁴—iChoxũ ngĩxũ pewe i wũxi i dũeru na ngĩxũ chadauxũcax! ¿Rũ texêchicũnaã rũ texéga ngĩgu ùx? —ñanagũrũ. Rũ nanangãxũgũ rũ ñanagũrũgũ: —Dumacũãx ya ãêxgacũ ya tacũchicũnaã nixĩ —ñanagũrũgũ. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —iãêxgacũna ngĩxũ pexã i ngẽma ãêxgacũarũ ixĩcũ, rũ Tupanana ngĩxũ pexã i ngẽma Tupanaãrũ ixĩcũ! —ñanagũrũ. ²⁶Rũ yemaãcũ ga Ngechuchu rũ woo norũ orewa rũ taxucũrũwama chixexũgu nananguxêêgũ ga duũxũgũpexewa, yerũ meãma nanangãxũ. Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ nangeaxgũmare yerũ nabaixãchiãêgũ namaã ga yema norũ ore.

Chaduchéugũ rũ Ngechuchuna nacagũe rũ ngoxi wena namaxê i duũxũgũ
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Rũ Ngechuchuxũtawã ínayadaugũ ga ñuxre ga Chaduchéugũ. Rũ nũmagũ nixĩ ga nagu naxĩnũexũ na tagutãma wena namaxêxũ i yuexũ. Rũ yemacax Ngechuchuxũ ñanagũrũgũ: ²⁸—Pa Ngúexêëruũx, Moĩchearũ mugũwa rũ ñanagũrũ:

“Ngêxguma wũxi ya yatũ naxmãx ngexacũyane nayuxgu, rũ name nixĩ i naẽneẽtama ngĩmaã

naxãmax i ngẽma yutecũ i naxũmax, na ngẽmaãcũ naxããcũxũcax nüxũ ya naẽneẽ ya marũ yucũ”,

ñanagũrũ ga yema ore. ²⁹Rũ ñanagũrũgũ ta ga Chaduchéugũ: —Nayexma ga 7 ga nügũeneẽ. Rũ naxãmax ga guma yacũ, natũrũ tauta naxããcũyane nayu. ³⁰—Rũ yexguma naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmax ga yema ngecũ. Rũ guma rũ ta nayu, rũ nangexacũ. ³¹—Rũ yexguma rũ naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmax. Rũ yemaãcũ gucũma ga guma 7 ga nügũeneẽgũ rũ ngĩmaã naxãmax ga yema nge. Rũ gucũma nayue tauta naxããcũyane. ³²—Rũ ngĩma rũ ta dũxwa iyu ga yema nge. ³³Rũ ngêxguma yuexũ wena maxêgu, ¿rũ ngecũrũcũ naxmãx tá iyixĩ i ngẽma nge? Yerũ yexguma namaxêgu rũ gucũma ga guma 7 ga nügũeneẽ ngĩmaã naxãmax —ñanagũrũgũ. ³⁴Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Ñoma i naãnewa rũ yatũgũ rũ nixãmaxgũ rũ ngexũgũ rũ nixãtegũ. ³⁵—Natũrũ ngẽma duũxũgũ i Tupanapexewa mexũ na wena namaxêxũ na daxũguxũ i naãnewa naxũcãx rũ ngẽma rũ tãũtãma nixãmaxgũ rũ exna nixãtegũ. ³⁶—Erũ ngẽma rũ tagutãma nayue. Rũ daxũcũãx i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũrũ tá nixĩgũ. Rũ aixcũma Tupanaxãcũgũ nixĩgũ erũ yuwa ínarũdagũ. ³⁷—Rũ yema ore ga naĩxãcũ ga iyauratanũcũxũnechigawa, rũ Moĩché tũxũ nüxũ nacuaxêê rũ yuexũ rũ tá wena na namaxêxũ. Erũ yema orewa, rũ ñanagũrũ ga Cori ga Tupana:

“Choma nixĩ i Abrãũãrũ Tupana, rũ Ichaãarũ Tupana, rũ Acobuarũ Tupana”,

ñanagürü. ³⁸—Rü ngēmawa nüxũ tacuax rü woo ñoma i nañewa nayuegu i duũxũgü, natürü Tupanacax rü guxũguma namaxē —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga ñuxre ga ngúexēeruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ rü ñanagürügü: —Aixcuma meäma nüxũ quixu, Pa Ngúexēeruũx —ñanagürügü. ⁴⁰Rü yemawena rü marü namuñē ga tacüchigacax Ngechuchuna na nacagüexũ.

¿Texé nane nixí ya Cristu?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —¿Tüxcüü duũxũgü nüxũ nixugüe rü Cristu rü nuxcümaücü ga äëxgacü ga Dabítata nixí? ⁴²⁻⁴³—Yerü Dabítama ñaãäcü nanaxümatü ga Wiyaegiariü poperawa:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristuxũ ñanagürü: ‘iNuã chorü tügüncüwawa rüto, ñuxmatáta cuxmexwa chanangëxmagüxēē i curü uwanügü na namaã icucuáxũcax!’”

ñaãäcü nanaxümatü. ⁴⁴Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —¿Nuxücürüwa i Dabítata yixũ ya Cristu ega nümatama ga Dabí rü norü Corimaã naxuãgu? —ñanagürü.

Ngechuchu rü nüxũ nixu na tama nameärü maxũãxgüxũ ga yema ngúexēeruũgü ga Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Rü guxũma ga duũxũgü rü yéma inarüxñüē ga yexguma Ngechuchu norü ngúexũgüxũ ñaxgu: ⁴⁶—iPexuãëgü naxcax i ngēma ngúexēeruũgü i Moichéarü mugüwa nguxēētaegüxũ! Erü nümagü rü norü me nixí i mexũ i naxchirumaã na

naxĩaneãxũ. Rü cayewa nanaxwaxegü na duũxũgü meã nüxũ rümoxëgüxũ. Rü ngutaquëxepataũgüwa rü norü me nixí i äëxgacügiümaxwëxewa na natogüxũ. Rü ñna i taxüwa rü ngēma ñnaärü yoraxütawa ügüxü i nachicacax nadaugü. ⁴⁷—Rü tüxũ nawomüxëëgüäcüma tüxna nanapuxü ya tümapatagü ya yíxema yutegüxe. Rü ñuxüchi nanamaxëē i norü yumüxëgü na duũxũgü nagu rüxñüñëxüxcax na aixcuma mexũgü yigüxũ. Natürü nümagü tá nixí i yexeraäcü napoxcüexũ —ñanagürü.

Yutecü ga ngearü diëruãxcü ga Tupanacax diëru ngixũ ixäcüchiga

(Mr 12.41-44)

21 ¹Rü yexguma tupauca ga taxünewa nayexmagu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga ñuxäcü duũxũgü ga idiëruáxũ Tupanana ngixũ na naxãgüxũ ga norü diëru ga tupaucaarü diëruchiüwa. ²Rü ngixũ nadau ta ga wixi ga ngecü ga yutecü ga ngearü diëruãxcü ga tupaucaarü diëruchiügu taxretachinü ga íraxüchicü ga diëru ngixũ ixüchicü. ³Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ñaã ngecü i yutecü i ngearü diëruãxcü rü guxũ i togü i diëru ngixũ ixãgüxũärü yexera ngixũ ixã. ⁴—Yerü guxũma ga togü rü ngixũ inaxã ga yema nüxũ íyaxügücü. Natürü ngüma ngixũ natauxyane ngixũ ixã ga guxcüma ga ngixũ yexmaxcü ga ngürü ñnatanü —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ya taxünegu tá napogüexũ

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Rü ñuxre ga norü ngúexũgü rü nidexagü nachiga ga tupauca ga taxüne

ga ñuxãcü na namexêchixũ ga naxtapũx ga nutanaxçaxgü, rü na namexêchixũ ga guxũma ga guma tupaucaarü yemaxũgü ga duũxũgü nüxna amarexũ. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: ⁶—Wüxi i ngunexũ rü guxũnetama ya daa tupauca ya nüxũ pedauxũne, rü tá nagu napogüe. Rü naxtapũxaru nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ya wüxi —ñanagürü.

Cuaxruügü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na nagúxü i naãne

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Rü yexguma ga norü ngüexũgü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexêeüxũ, ññuxgu tá nixü i nangupetüxũ i ngêma nüxũ quixuxũ? ¿Rü ñacuwa tá nüxũ tacuax na nangupetüchaũxũ i ngêma? —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu rü ñanagürü: —iPexuãêgü tá na taxuũma pexũ womüxêexũçax! Erü muxüchixũ tá chaugu nügü nicuxgü rü tá ínangugü rü ñanagürügü tá:

“Choma nixü i Cristu, rü paxa tá nagux i naãne”, ñanagürügü tá pexũ. iNatürü tãütáma nüxũ peyaxögü! ⁹—Rü ngêxguma tá nüxũ pexĩnüëgu na nügü naðaixũ i wüxi i nachiuãne to i nachiuãnemaã, rü exna nüxũ pexĩnüëgu na wüxi i nachiuãnewatama rü duũxũgü rü norü ãêxgacümaã nügü naðaixũ, irü tãütáma pebaixãchiãêgü! Erü ngêmaãcü tá nangupetü i noxrix. Natürü tãütáma naãneärü gux nixü i ngêma. ¹⁰—Erü wüxi i ãêxgacüaru churaragü rü to i ãêxgacüaru churaragümaã tá nügü nadai. Rü wüxi i nachiuãne rü to i nachiuãnemaã tá nügü nadai. ¹¹—Rü

nümaxũ i nachiuãnegüwa rü porãcü tá naxiãxãchiane, rü porãcü tá nangux i taiya, rü tá nataxüchi i ðaaweane. Rü duũxũgü tá nüxũ nadaugü i daxüwa i ñacu i namaã nabaixãchiexũ, rü taxũ i cuaxruügü. ¹²—Natürü naxũpa i guxũma i ngêma rü duũxũgü tá pexũ ínayauxũ, rü tá pewe ningêxütanü. Rü ngutaquexepataũgüwa tá pexũ nagagü na ngêma pexna nacagüxũçax, rü tá pexũ napoxcue. Rü nachiuãnegüaru ãêxgacügüpepexewa tá pexũ nagagü, naxçax na chorü duũxũgü pixigüxũ. ¹³—Rü ngêmaãcü tá pexũ natauxcha na ãêxgacügümaã nüxũ pixuxũ i chauchiga. ¹⁴—Rü ngêxguma tá ngêma pexũ nagagügu, irü tãxü i pexoegaãêgüxũ naxçax na ñacümaã tá penangãxũxũ na pegüétüwa pechogüxũçax! ¹⁵—Erü choma tá pexũ charüngüxêe na nüxũ pecuáxũçax na ñacümaã penangãxũxũ i perü uwanügü. Rü nümagü rü tãütáma nüxũ nacuaxgü na ñacümaã pexũ nangãxũgüxũ i ngêxguma. ¹⁶—Natürü pema rü woo penatügü, rü peegü, rü peeneëgü, rü peeyaxgü, rü petanüxũgü, rü pemücügü rü tá napeechitaegü na purichíagüxütawa pexũ íyaxuaxũgüxũ. Rü purichíagü rü tá pexũ nadai i ñuxre i pemax. ¹⁷—Rü guxü i naãnewa rü duũxũgü tá pexchi naxaie, erü choxü peyaxögü rü chorü duũxũgü pixigü. ¹⁸—Natürü woo ñacu pexũ üpetügu rü Tupanamexêwa tá pengêxmagü, rü nüma tá pexũ ínapoxü rü bai i wüxi i peyae tá inayarütaxu. ¹⁹—Rü ngêxguma aixcüma peyaxögüamagu rü tama choxü ípetaxgu, rü tá penayauxgü i maxü i taguma gúxü. ²⁰—Rü ngêxguma nüxũ pedaxgu na perü uwanügüaru

churaragü Yerucharéüxü
 íchomaëguächixü, rü ngēmawa tá nüxü
 pecuax na paxa tá nagu napogüexü ya
 yima ñāne. ²¹—Rü yíxema Yudeaanewa
 ngëxmagüxe rü name nixi i
 ma xpúneānewa tabuxmü. Rü yíxema
 Yerucharéüwa ngëxmagüxe rü
 tanaxwaxe na paxa ítachoxüxü. Rü
 yíxema túmaānewa ngëxmagüxe rü
 tama name na ñāneçax tawoeguxü.
²²—Erü ngēma ngunexügügu tá ínangu i
 Tupanaärü poxcu. Rü ngēmaācü tá
 nayanguxēē i guxüma i ngēma norü ore
 i ümatüxüwa nüxü yaxuxü. ²³—Rü
 ngēma ngunexügügu rü tá poraācü tüxü
 naguxcha ya yíxema ngexegü ya
 iitacharaügüxe rü yíxema imaíxácügüxe.
 Erü tá nangëxma i taxü i ngúxü, rü
 Tupana rü poraācü tá nanapoxcue i
 ngēma duüxügü. ²⁴—Rü ñuxre, rü tá
 norü uwanügü taramaā nanadai. Rü
 togü, rü tá ínanayauxü na to i
 nachüüānewa nagagüāxüçax. Rü
 ñuxüchi i ngēma norü uwanügü rü tá
 nagu napogüe ya yima ñāne ya
 Yerucharéü. Rü ngēmaācü tá nangupetü
 ñuxmatáta nawa nangu na Tupana
 ínamuxüxü i ngēma.

**Ñuxācü tá nixi i ngëxguma nataegugu ya
 Tupana Nane ya duüxüxü íxücü**
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵—Rü üaxcü, rü tauemacü, rü
 woramacurigü, rü tá naxüchicüügü. Rü
 guxü i nachüüānegüwa rü duüxügü rü tá
 nanaxíxächiāetanü rü tá nañaxächiāëgü
 namaā na poraācü naxāugaächixü i taxü
 i taxtü rü norü yuapegü. ²⁶—Rü
 duüxügü rü norü muümaā tá
 niyuāchitanü i ngëxguma nagu

naxñüëgu i ngēma üpetüchaüxü i ñoma
 i naānewa. Erü woo guxüma i tacü i
 daxüwa nüxü idauxü rü tá
 naxíxächitanü rü tá nu ne nanaxímare.
²⁷—Rü ngëxguma rü guxü i duüxügü i
 ñoma i naānecüāx rü tá choxü nadaugü
 i ngëxguma wüxi i caixanexümaā
 ícharüxüxgu rü núma chaxüxgu namaā i
 taxü i chorü pora rü chorü mexü.
²⁸—Rü ngëxguma inaxügügu na
 naxüpetüxü i ngēma pemaā nüxü
 chixuxü, rü name nixi na petaāëgüxü rü
 meā pedaunagüxü, erü paxa tá íchangu
 na pexü íchangüxüxëxüçax
 —ñanagürü. ²⁹Rü yemawena rü wüxi ga
 ore ga cuaxruüxü namaā nixu ga
 Ngechuchu, rü ñanagürü: —iDüçax
 penangügü i iguera, rü exna
 ngëxürüüxümare i to i nañgü! ³⁰—Rü
 ngëxguma nüxü pedaxüxgu na ngexwaca
 naxüátüxü, rü ngēmawa nüxü pecuax
 na paxa tá taunecü na yíxü. ³¹—Rü
 ngëxgumarüü ta i ngëxguma nüxü
 pedaxüxgu na nangupetüxü i ngēma
 pemaā nüxü chixuxü, rü ngēmawa tá
 nüxü pecuax na yimama yíxü ya
 Tupana na āëxgacü yíxüçax.
³²—Aixcüma pemaā nüxü chixu rü
 guxüma i ngēma nüxü chixuxü rü tá
 ningu naxüpa na nayuexü i duüxügü i
 ñuxma maxëxü. ³³—Daxüguxü i naāne
 rü ñoma i naāne rü tá nagux. Natürü
 chorü ore rü tagutáma inayarüxo.
³⁴—iPexuāëgü na tama tacü rü
 chixexügagu düxwa nüxü perüxoexü na
 peyaxögüxü! Rü ngēmacax penaxwaxe
 na pegüna pedaugüxü na tama
 pengäxëxü rü exna ñoma i naāneärü
 ngúchaügüama na perüxñüëxü. Erü
 ngürüächi ngēmagu íperüxñüëyane tá

pexũ íchayaḅaixgũ. ³⁵—Rũ ñoma wũxi ya yũta ya ngũrũíachi ṭacũ iyaxũnerũĩ tá nixĩ naxcax i guxũma i duũxũgũ i ñoma i nañecũĩḅax i ngẽxguma wenaxãrũ nũma chaxũxgu. ³⁶—Rũ ngẽmacax name nixĩ i pegũ ípemexẽẽgũ. iRũ guxũguma peyumũxẽgũ na ngẽmaãcũ tama pexũ naxũpetũxũcax i ngẽma ãũcũmaxũgũ, rũ aixcũma pimexũcax i ngẽxguma chopexewa pengugũgũ! —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ³⁷Rũ guxũ ga ngunexũgũgũ rũ tupauca ga taxũnewa nayexma ga Ngechuchu, rũ duũxũgũxũ nangũexẽẽ. Rũ chũtacũ rũ guma M̄axpũne ga Orĩbunecũgu ãẽganegu nayapeexũ. ³⁸Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ paḅmamaxũchi tupauca ga taxũnewa nangugũxũ na Ngechuchuxũ naxĩnũẽxũcax.

Ãẽxgacũgũ naxcax nadaugũ na ñuxãcũ Ngechuchuxũ yayauxgũxũ
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Cu 11.45-53)

22 ¹Rũ marũ ningaica ga Yudfugũarũ peta ga Üpetũchiga ga nagu nangõxgũãxũ ga pãũ ga ngearũ puxẽẽruũãxũ. ²Rũ ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ ngũexẽẽruũgũ ga Moĩchẽarũ mugũwa nguxẽẽtaegũxũ rũ naxcax nadaugũ ga ñuxãcũ duũxũgũechita Ngechuchuxũ na yamaḅgũxũ, yerũ duũxũgũxũ namuũẽ. ³Rũ yexguma ga Chataná rũ Yuda ga Icarĩũtegu nangaxi. Rũ nũma ga Yuda rũ yema 12 ga Ngechuchuarũ ngũexũgũ ga imugũxũtanũxũchireḅ nixĩ. ⁴Rũ nũma ga Yuda rũ ínayadau natanũwa ga paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ tupauca ga taxũneãrũ purichĩfagũarũ ãẽxgacũgũ. Rũ

namaã nũxũ nixu ga ñuxãcũ na natauxchaxũ ga Ngechuchuxũ na yayauxgũxũcax. ⁵Rũ nũmagũ ga yema ãẽxgacũgũ rũ nataãẽgũ. Rũ dẽru Yudana ngĩxũ naxuaxũgũ. ⁶Rũ Yuda rũ: —Ngũ —ñanagũrũ ga yexguma. Rũ inanaxũgũ ga naxcax na nadauxũ ga ñuxãcũ duũxũgũechita Ngechuchuxũ na yayauxgũxũ ga ãẽxgacũgũ.

Üpetũchigaarũ õnawa nachibũ ga Cori
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Cu 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Rũ nawa nangu ga yema petaarũ ngunexũ ga nagu nangõxgũãxũ ga pãũ ga ngearũ puxẽẽruũãxũ. Rũ yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu carneruxacũ yamaḅgũxũ naxcax ga Üpetũchigaarũ peta. ⁸Rũ Ngechuchu nanamu ga Pedru rũ Cuãũ, rũ ñanagũrũ nũxũ: —iPeyamexẽẽx i tórũ õna i Üpetũchigacax! —ñanagũrũ. ⁹Rũ nũmagũ Ngechuchuxũ nangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —ĩNgextá nixĩ i cunaxwaxexũ na tanamexẽẽxũ? —ñanagũrũgũ. ¹⁰Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Ngẽxguma Yerucharẽũwa pengugũgũ rũ ngẽxma tá nũxũ peyangau i wũxi ya yatũ i wũxi i tũxũ i dexãmaã ãacucũ ngĩxũ ingexũ. iRũ nawe perĩxĩ ñuxmatãta napatawa pengugũ! ¹¹—iRũ yima ípata ya nagu yaxũcune ya yima yatũ, rũ yima ããrũ yoramaã nũxũ pixu rũ ñapegũgũ nũxũ: “Torũ ngũexẽẽruũ rũ nũxũ nacuãxchaũ na ngẽxũrũũxũ yĩxũ i ngẽma ucapu i norũ ngũexũgũmaã tá nawa nachibũxũ i Üpetũchigaarũ õnacax”, ñapegũgũ nũxũ! ¹²—Rũ tá pexũ nũxũ nadauxẽẽ i wũxi i ucapu i

taxũ i marũ mexẽẽxũ i norũ daxũchiũwa ngẽxmaxũ. iRũ ngẽmawa tá penamexẽẽ i ngẽma õna i Ûpetũchigacax ixixũ! —ñanagürũ nüxũ. ¹³Rũ yema naxĩ ga nũmagũ rũ nüxũ inayangaugũ ga guxũma yema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũrũ. Rũ yema nanamexẽẽgũ ga õna ga Ûpetũchigacax ixixũ. ¹⁴Rũ yexguma nawa nanguxgu ga ngora ga na nachibüexũ, rũ mechawa narũto ga Ngechuchu namaã ga norũ ngúexũgũ. ¹⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagürũ: —Ñuxãcü poraãcü choxũ nangúchaũ na pemaã chachibüxũ i ñaã Ûpetũchigaarũ õnawa naxũpa na chayuxũ. ¹⁶—Natürũ pemaã nüxũ chixu rũ tãütãma wenaxãrũ Ûpetũchigaarũ õnawa chachibü, ñuxmatãta chowa yangu i ngẽma Tupana naxwaxexũ —ñanagürũ. ¹⁷Rũ yexguma nanayaxu ga wüxi ga pochuyu ga binumaã ããcuxũ. Rũ Tupanana moxẽ naxãxĩra, rũ ñuxũchi ñanagürũ nüxũ ga norũ ngúexũgũ: —iPeyaxaxũ ya daa binu, rũ pegũmaã pengau! ¹⁸—Erũ pemaã nüxũ chixu rũ tagutãma wena chayaxaxũ ya binu ñuxmatãta nawa nangu na pecaduarũ ütãnũcax chayuxũ na aixcũma pemaã inacuãxũcax ya Tupana —ñanagürũ. ¹⁹Rũ nanayaxu ta ga pãũ, rũ Tupanana moxẽ naxcax naxã. Rũ ñuxũchi inanabücu, rũ norũ ngúexũgũna nanaxã. Rũ ñanagürũ nüxũ: —Ñãã pãũ rũ chaxune i pexcax yuxũchiga nixĩ. iRũ ñããwena rũ ñããcü tá penaxũ na choxna pecuãxãchiexũcax! —ñanagürũ. ²⁰Rũ marũ chibüwena rũ to ga pochuyu ga binumaã ããcuxũ norũ ngúexũgũna naxã, rũ ñanagürũ: —Daa binu rũ Tupanaãrũ uneta i

ngexwacaxũxũãrũ cuãxruũ nixĩ. Rũ chaugũ ya pexcax ibacũwa Tupana pexũ nüxũ nadauxẽẽ na aixcũma yĩxũ i ngẽma norũ uneta. ²¹—Natürũ ngẽma yatũ i chauechita ãẽxgacũgũna choxũ muxchaũxũ, rũ nuã mechawa tamaã narũto i ñuxmax. ²²—Rũ choma i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rũ Chaunatũ ixunetaxũrũ tá chayu. Natürũ wüxi i ngechaũxũchi tá nixĩ naxcax i ngẽma yatũ i ãẽxgacũgũna choxũ muxũ. ²³Rũ yexguma ga norũ ngúexũgũ rũ inanaxũgũe ga nũgũna na nacagüexũ, rũ ñanagürũgũ: —¿Texé tá tixĩ ya yĩxema naẽchita ãẽxgacũgũna namuxẽ? —ñanagürũgũ.

**Norũ ngúexũgũ rũ nũgũmaã
niporagatanũcüũ nachiga na texé tá tiixũ
ya natanũwa guxããrũ yexera ixixẽ**

²⁴Rũ yexguma ga yema ngúexũgũ rũ nũgũmaã niporagatanũcüũ nachiga na texé tá tiixũ ya natanũwa guxããrũ yexera ixixẽ. ²⁵Natürũ ga Ngechuchu rũ ñanagürũ nüxũ: —Ñoma i naãnewa rũ guxũ i nachiũãnegüarũ ãẽxgacũgũ, rũ poraãcü norũ duũxũgũxũ namugũ. Rũ ñuxũchi nũgũ yaxugũgu rũ norũ duũxũgũarũ dauruũ i mexũgũ nixĩgũ. ²⁶—iNatürũ pema rũ tãütãma ngẽxgumarũ pixĩgũ! Rũ ngẽxguma texé naxwaxegu na guxããrũ yexera tiixũ i petanũwa, rũ name nixĩ na tũgũ ítarũxĩraxũ i guxũma i tũmamũcũgũtanũwa. Rũ texé naxwaxegu na peeru tiixũ i petanũwa, rũ name nixĩ i noxri rũ guxããrũ ngũxẽẽruũ tixĩ. ²⁷—Rũ ñoma i naãnewa rũ corigũ rũ mechawa narũtogũ na nachibüexũcax, rũ norũ duũxũgũ nixĩ i

ngêma naxçax òna ixüxü rü nüxü rüingüxëëxü. Natürü tatanüwa rü tama ngêmaäcü nixí, erü choma i perü cori na chíxü rü perü ngüxëëruü chixí. ²⁸—Rü pemagü nixí ga guxüguma chauxütawa peyexmagüxü ga yexguma ngüxü chingexgu. ²⁹—Rü ngêmacax i choma rü äëxgacügüxü pexü chixígüxëë yema chaunatu äëxgacügü choxü ingucuchixëëxüü. ³⁰—Rü ngêmaäcü äëxgacü íchixüüwa rü chomaá tá pechibüe rü tá pexaxegü. Rü äëxgacüchicawa tá perütogü na norü maxüçax nüxna pecagüxü i guxüma i Yudfugü —ñanagürü.

Ngechuchu nüxü nixu na Pedru tá nügü icüxü na norü ngüexü yixü
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Cu 13.36-38)

³¹Rü Pedruxü ñanagürü ta ga Cori ga Ngechuchu: —Pa Pedrux, Chataná rü pexçax ínaca na chixexümaã poraäcü pexü naxüüçax. ³²—Natürü choma rü Chaunatüxü cuççax chacçaxü na taguma nüxü curüxoxüçax na cuyaxöxü. Rü ngêmacax i cumax, Pa Pedru, rü ngëxguma chauxçax cutaeguxgu, rü chanaxwaxe i nüxü curüingüxëë i cumücügü na nümagü rü yaxögüechaäxüçax —ñanagürü. ³³Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, choma rü marü íchamemare na wüxigu cumaã na chapoxcuxü rü exna wüxigu cumaã na chayuxü —ñanagürü. ³⁴Natürü Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Pa Pedrux, cumaã nüxü chixu rü ñomatama i chütaxügu naxüpa na ota içaxü, rü cuma rü tomaëxpüxcüna tá nüxü quixu na tama choxü cucuáxü —ñanagürü.

Marü ningaica ga na guxchaxügü nüxü üpetüxü

³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü ngüexügüna naca, rü ñanagürü: —Yexguma pexü chimugügu ngearü chocaãxgüxemaã rü ngearü dïëruãxgüxemaã rü ngearü chapatuãxgüxemaã, írü tacü pexü taxuxü ga yexguma? —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Taxuüma —ñanagürügü. ³⁶Rü yexguma norü ngüexügüxü ñanagürü ga Ngechuchu: —Natürü ñuxma rü texé ya petanüwa ya chocaãxë rü tanaxwaxe na ítayangexü i tümaärü choca rü tümaärü dïëruçixü rü ta. Rü ngëxguma texé ngearü taraãxgu rü tanaxwaxe i namaã tataxe i tümaärü gáuxüchiru na tümaärü poxüü rü taracax tataxexüçax. ³⁷—Eriü pemaã nüxü chixu rü chauchiga nixí i ngêma Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Wüxi i mäëtaxüüü tá
nanapoxcugü rü tá
nayamaçgü”,

ñaxü. Erü guxüma i ngêma chauchiga ümatüxü i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü aixcüma ngêmaäcü tá ningu —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma ga norü ngüexügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nuã nangëxma i taxre i tara —ñanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxü rü ñanagürü: —Marü ningu i ngêma —ñanagürü.

Ngechuchu rü Yechemaníwa nayayümüxë
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ínaxüxü ga guma ñanewa. Rü Oríbuneciariü

Ma xpúnewa naxũ, yerũ woetama nacũma nixĩ ga yéma na naxũxũxũ. Rũ norũ ngúexũgũ rũ ta nawe narũxĩ. ⁴⁰Rũ yexguma yema nachicawa nanguxgu, rũ norũ ngúexũgũxũ ñanagũrũ: —iTupanana naxçax peça na pexũ nangũxêxũçax na tama Chatanáãrũ ügagu chixexũgu peyixũçax! —ñanagũrũ. ⁴¹Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ yéamaxũra 50 ga metruwa norũ ngúexũgũna naxũ. Rũ yexma nacaxãpũxũ rũ nayumũxê. ⁴²Rũ ñanagũrũ: —Pa Chaunatiũ, ngêxguma cuma cunaxwaxegu, irũ nüxna choxũ ínanguxuchixêê i ñaã ngúxũ i tá choxũ üpetixũ! Natürũ chanaxwaxe i cunaxũ i curũ ngúchaũ rũ tama i choxrũ —ñanagũrũ. ⁴³Rũ yexguma wüxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngerũ rũ naxçax nangox, rũ nanaporaxêê. ⁴⁴Rũ poraãcü nanaxixãchiãê ga Ngechuchu, rũ yemacax yexeraãcü nayumũxê. Rũ yema na naxixãchiãêxũmaã poraãcü nanaxaiyaãchi. Rũ guma norũ aiyacũmaã nichuruxũne. Rũ ñoma nagũ waixũmüãnewa ichuruxũrũ nixĩ ga norũ aiyacũ. ⁴⁵Rũ yema ínayumũxêxũwa rũ inachi ga Ngechuchu, rũ norũ ngúexũgũtaniwa naxũ. Rũ nüxũ inayangau ga na ínapeexũ yerũ norũ ngechaũmaã düxwa nayaxtae. ⁴⁶Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —¿Tũxcũũ ípepee? ílperüdagũ rũ Tupanana naxçax peça na pexũ nangũxêxũçax na tama Chatanáãrũ ügagu chixexũgu peyixũçax! —ñanagũrũ.

Ngechuchuxũ niyaxgũ

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Cu 18.2-11)

⁴⁷Rũ yexguma íyadexayane ga Ngechuchu, rũ yéma nangugũ ga muxũma

ga duũxũgũ. Rũ Yuda ga Ngechuchuarĩ ngúexũchirex ixixũ nixĩ ga naxũpexexũ. Rũ Ngechuchuçax nixũ na nüxũ nachúxãcũma nüxũ namoxêxũçax. ⁴⁸Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —Pa Yudax, ¿tũxcũũ wüxi i chúxumaã cuchauechitae? —ñanagũrũ. ⁴⁹Rũ yema togũ ga Ngechuchuarĩ ngúexũgũ ga naxũtawa yexmagũxũ, rũ yexguma nüxũ nadaugũgu ga yema ngupetixũ rũ ñanagũrũgũ nüxũ: —Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ na taramaã tanaðaixũ? —ñanagũrũgũ. ⁵⁰Rũ wüxi ga Ngechuchuarĩ ngúexũ rũ paigũarũ ãêxgacũarũ duũxũxũ nanapixêê, rũ ínanadae ga norũ tũgünechinũ. ⁵¹Natürũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —iNgexrũma na pegũ namaã peðaixũ! —ñanagũrũ. Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ yema yatu ga ídaechinũxũxũ ningõgũ, rũ nanamexêê. ⁵²Rũ Ngechuchu namaã nidexa ga yema ãêxgacũgũ ga norũ yauxwa yéma íxũ. Rũ yema ãêxgacũgũtaniwa nayexmagũ ga paigũarũ ãêxgacũgũ, rũ tupauca ga taxũneãrũ purichãgũarũ ãêxgacũgũ, rũ Yudfũgũarũ ãêxgacũgũ ga yaguãxgũ. Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nüxũ: —¿Tũxcũũ taragũ rũ naixmenãxãgũmaã chauxçax nuã pexĩ ñoma wüxi i ngũtaxãxũ chixũrũrũ? ⁵³—Rũ guxũ ga ngunexũgu ga yexguma petaniwa chayexmagu ga tupauca ga taxũnewa, rũ tama choxũ piyaxgũ. Natürũ marũ nawa nangu na pexũ natauxchaxũ na choxũ piyaxgũxũ, erũ ñoma nixĩ i ngora na naporaxũ i Chataná —ñanagũrũ.

Pedru inayacux na Ngechuchuxũ nacuáxũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Cu 18.12-18)

⁵⁴Rũ Ngechuchuxũ niyaxgũ, rũ paigũarũ ãêxgacũpatawa nanagagũ. Rũ

Pedru rü nawe narixũ, natürü yaxũguma nüxũ nixũchigü. ⁵⁵Rü yéma paigüarü ãëxgacüpataxtüarü ngãxüwa, rü purichíagü nanaxügü ga wüxi ga üxü. Rü nüxũ ínachomaëguãchi. Rü Pedru rü ta yéma natanüwa narüto. ⁵⁶Rü yexguma yéma üxücutüwa natoxgu ga Pedru, rü wüxi ga ngecü ga ãëxgacüarü duüxũ nüxũ idau. Rü meãma nüxũ idawenü, rü ngĩgürügü: —Ñãa yatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ —ngĩgürügü. ⁵⁷Natürü Pedru rü tama nüxũ nacuáxchaũ ga yema ore, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, choma rü tama nüxũ chacuax ya yima Ngechuchu —ñanagürü. ⁵⁸Natürü yixcamaxüra rü to ga duüxũ Pedruxũ nadau, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü ta Ngechuchutanüxũ quixĩ —ñanagürü. Natürü Pedru nanangãxũ rü ñanagürü: —Tama nixĩ, Pa Yatüx. Tama natanüxũ chixĩ —ñanagürü. ⁵⁹Rü wüxi ga ngora ngupetüguwena rü to ga duüxũ rü nüxĩ ñanagürüama: —Aixcümamaxüchi ñãa yatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ, erü Gariréaanecüãx nixĩ —ñanagürü. ⁶⁰Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Yatüx, tama nüxũ chacuax na tacüchigaxũ quixuxũ —ñanagürü. Rü yexgumatama Pedru ídexayane rü nica ga ota. ⁶¹Rü yexguma ga Cori ga Ngechuchu rü Pedrucax nügü ínidau. Rü nüma ga Pedru rü nüxna nacuaxãchi ga yema ore ga Cori ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxü ga ñaxũ:

“Ñomatama i chütaxügu naxüpa na ota ícaxũ, rü tomaëxpüxcüna tá nüxũ quixu na tama chorü duüxũ quixũ”, ñaxũ. ⁶²Rü yexguma ga Pedru rü ínaxüxü ga yéma. Rü poraãcüxüchi naxaxu.

Ngechuchugu nidauxcüraügü

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Rü yema yatügü ga Ngechuchuna daugüxũ, rü nagu nidauxcüraügü, rü nüxna nanaçuaixcagüxũ. ⁶⁴Rü nayadüxétügü, rü nachiwegu nidagügü, rü ñanagürügü: —iNüxũ nacuax na texé cuxũ na idagüxũ! —ñanagürügü. ⁶⁵Rü muxüma ga to ga ore ga chixexũ namaã nixugüe.

Ãëxgacügü ga tacügüpexewa nanagagü ga Ngechuchu

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Cu 18.19-24)

⁶⁶Rü yexguma yangunegu rü nangutaquexegü ga Yudíugüarü ãëxgacügü ga yaguãxgü, rü paigüarü ãëxgacügü, rü ngüxëëruügü ga Moíchéarü mugüwa ngüxëëtaegüxũ. Rü ñuxüchi norü purichíagüxũ namu na napexewa Ngechuchuxũ nagagüxüçax. Rü yéma Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü. ⁶⁷—Toma rü nüxü tacuáxchaũ rü cuma quiixü i Cristu rü exna tama. iTomaã cugü iXu! —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëxguma chi pemaã nüxü chixuxgu na choma chiixü i Cristu, rü täü chima choxü peyaxögü. ⁶⁸—Rü ngëxguma chi pexna chacaxgu na tacüçax choxna peçaxũ, rü täü chima choxü pengãxüga, rü täü chima choxü pingexgü. ⁶⁹—Natürü ñuxmawena rü choma i Tupana Nane na duüxüxü chiixü rü Chaunatü ya Tupana ya poracüxütawa tá changëxma —ñanagürü. ⁷⁰Rü yexguma guxüma ga yema ãëxgacügü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Exna cuma quiixü i

Tupana Nane? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ. Tupana Nane chixĩ ngëxgumarũ i pematama nüxũ pixuxũrũ —ñanagürü. ⁷Rü yexguma nügümaã ñanagürügü ga yema ãëxgacügü: —Ñuxma rü marü taxucaxma naxcax tadau i to i duũxũgü i nüxũ ixuxũ i ñaã yatüchiga. Erü yixematama marü naãxwatama nüxũ taxinüe i norü ore na ñuxü ñaxũ —ñanagürügü.

Piratupexewa nayexma ga Ngechuchu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Cu 18.28-38)

23 ¹Rü guxũma ga yema ãëxgacügü rü inachigü, rü ãëxgacü ga Dumacũãx ga Piratuxütawa Ngechuchuxũ nagagü. ²Rü yéma Piratupexewa inanaxügüe ga Ngechuchuxũ na yaxugüexũ. Rü ñanagürügü: —Ñaã yatü rü nüxũ itayangaugü na cumaã nanuëxëãxũ i duũxũgü. Rü tomaã nüxũ nixu na tama namexũ na ãëxgacü ya Dumawa ngëxmacüaxũ na tanaxütanüxũ. Rü nügü nixu na nüma na yĩxũ i torü ãëxgacü i Cristu —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü ñanagürü: —¿Cuma quiixũ i Yudfügiarü ãëxgacü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëmáãcü, ngëma nüxũ quixuxũ chixĩ i chomax —ñanagürü. ⁴Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxũ ga paigüarü ãëxgacügü rü togü ga duũxũgü: —Chauxcax rü taxuũma i chixexũ naxü i ñaã yatü —ñanagürü. ⁵Natürü nümagü rü yexeraãcü Ngechuchuxũ nixugüeama, rü

ñanagürügü: —Nüma rü guxũ i Yudëaanewa nanangüexëe i duũxũgü na cuxchi naxaieixũcax. Rü Garirëaanewa inanaxügü ga yemaãcü na duũxũgüxũ nangüexëexũ, rü ngëmaãcü nanaxü ñuxmata núma Yudëaanewa nangu —ñanagürügü.

Erodepexewa nayexma ga Ngechuchu

⁶Rü yexguma yemaxũ naxĩnügü ga Piratu, rü duũxũgüna naca rü ngoxi Garirëaanecũãx yixĩ ga Ngechuchu. ⁷Rü yexguma Piratu nüxũ ñnügü ga aixcũma Garirëaanecũãx na yĩxũ ga Ngechuchu rü Garirëaaneärü ãëxgacü ga Erodexütawa nanamu, yerü Yerucharëüwa nayexma ga Erode ga yexguma. ⁸Rü yexguma Ngechuchuxũ nadauxgu ga Erode rü nataãëxũchi. Yerü nuxcũmama poraãcü nüxũ nadauxchaũ, yerü üpaacü nüxũ naxĩnügü ga nachiga. Rü ínanangüxëe na Ngechuchuxũ nadauxchaũxũ na napëxewa naxüãxũ ga wüxi ga mexũ ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxũ. ⁹Rü muëxpüxcüna Ngechuchuna naca ga Erode. Natürü Ngechuchu rü tama nanangãxũ. ¹⁰Rü yéma nayexmagü ta ga paigüarü ãëxgacügü rü ngüxëeürüügü ga Moïchëarü mugüwa ngüxëeægüxũ. Rü nümagü rü poraãcü Ngechuchuxũ ínaxuaxũgü. ¹¹Rü yexguma ga Erode rü norü churaragü rü poraãcü chixri Ngechuchumaã nachopetü. Rü nagu nidauxcürüügü. Rü ñuxüchi wüxi ga ãëxgacüchirugu nayacuxëëgü na yemaãcü nüxü nacugüexũcax. Rü yemawena Piratuxüta wenaxärü Ngechuchuxũ namu ga Erode. ¹²Rü woo üpaacü ga Piratu rü Erodemaã nügüchi

na naxaieḡũ, natürü yema ngunexũgu
nixĩ ga nüğümaã nangüxmüēũ.

**Piratu rü Ngechuchumaã
nanaxuegu na nayuxũcax**

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Cu 18.39-19.16)

¹³Rü yexguma ga Piratu rü
nanangutaquexexēē ga paigüarü
ãēxgacüğü, rü togü ga Yudüfüarü
ãēxgacüğü, rü guxũma ga duũxũgü ga
yéma yexmagüũ. ¹⁴Rü Piratu ñanagürü
nüxũ: —Pema nuã chauxcax penaga i
ñaã yatü, rü nüxũ pixu na chomaã
nanuēxēēãxũ i duũxũgü. Natürü
pepexewa nüxna chaca i ngēmachiga rü
ñuxma rü marü nüxũ pedau na taxuũma
nawa ichayangauxũ i ngēma chixexũ i
naxcax ípenaxuaxũxũ. ¹⁵—Rü Erode rü
ta taxuũma nawa inayangau i ngēma
chixexũ, rü ngēmacax wenaxãrü taxcax
nanamuēgu. Rü dücax, taxuũma i
chixexũ naxü na ngēmagagu nayuxũcax.
¹⁶—Rü ngēmacax chorü churaragüxũ tá
chamu na naçuaixgüãxũcax, rü ñuxüchi
tá chayangex —ñanagürü. ¹⁷Rü nüma
ga Piratu rü guxũguma ga yexguma
yema petawa nanguuũxgu rü
duũxũgüxũ nataãēxēēchaũ namaã ga na
yangéãxũ ga wüxi ga yatü ga poxcuxũ.
¹⁸Natürü guxũma ga yema duũxũgü rü
wüxigu inanaxüğüe ga aita na naxüexũ.
Rü ñanagürüğü: —iNapoxcu i ngēma
Ngechuchu! iRü Barabáxũ waxi
ínanguxuchixēē! —ñanagürüğü. ¹⁹Rü
yema Barabá rü napoxcu yerü üpaacü
Yerucharéüwa ãēxgacümaã nananuēxēē
ga duũxũgü, rü ñuxüchi namáēta.
²⁰Natürü ga Piratu rü wenaxãrü
duũxũgümaã nidexa, yerü nüma rü
Ngechuchuxũ ningéxchaũ. ²¹Natürü ga

duũxũgü rü yexeraãcü aita naxüe rü
ñanagürüğü: —iCuruchawa yapota!
iCuruchawa yapota! —ñanagürüğü.
²²Rü Piratu norü tomaēxpüxcüna
duũxũgümaã nidexa, rü ñanagürü:
—Dücax, ÷tacü rü chixexũ exna naxü?
Choma rü taxuũma i chixexũxũ nawa
ichayangau na ngēmacax chanayuxēēxũ.
Rü chorü churaragüxũ tá chamu na
naçuaixgüãxũcax, rü ñuxüchi tá
chayangex —ñanagürü. ²³Natürü
nümagü ga duũxũgü rü yexeraãcü aita
naxüeama, rü naxcax ínacagü na
curuchawa yapotaãxũcax. Rü yema na
nayexeragüamaxũ ga yema duũxũgü rü
düxwa ga Piratu rü duũxũgüga naxĩnü.
²⁴Rü nüma ga Piratu rü norü
churaragüxũ namu na naxüğüãxũcax ga
yema duũxũgü naxwaxegüxũ. ²⁵Rü
Barabáxũ ningex, yerü yema nixĩ ga
duũxũgü naxcax ícagüxũ. Rü yema
Barabá nixĩ ga poxcuxũ naxcax na
duũxũgüxũ ãēxgacümaã nanuēxēēxũ rü
namáētãxũ. Rü yexguma ga Piratu rü
duũxũgüna Ngechuchuxũ namu na
namaã naxüğüãxũcax ga yema nümagü
nanaxwaxegüxũ.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Cu 19.17-27)

²⁶Rü yema duũxũgü rü Ngechuchuxũ
nigagü na curuchawa
yanapotagüãxũcax. Rü yexguma
Ngechuchuxũ yagagüyane, rü yexma
namagu nüxũ nangaugü ga wüxi ga
yatü ga Chireneçüãx ga nañewa ne
ücü. Rü Chimáü nixĩ ga naéga. Rü
Chimáüxũ niyaxgü ga duũxũgü, rü
naätügu ngĩxũ naxünagüğü ga curucha
na Ngechuchuwe ngĩxũ nangexũcax.

²⁷Rü muxũma ga duũxũgũ rü nawe narũxĩ. Rü yema duũxũgũtantiwa nayexmagũ ga muxũma ga ngexũgũ ga auxexũ rü aita üexũ, yerü Ngechuchucax nangechaũgũ. ²⁸Natürü ga Ngechuchu rü yema ngexũgũxũ nadawenü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Ngecũgũx, Pa Yerucharéũcũãx itaxũ i chauxcax pexauxexũ, natürü pegũcaxtama pexauxe rü pexacũgũcax! ²⁹—Erü nawa tá nangu i ngunexũgũ i nagu ñagũxũ tá i duũxũgũ:

“Tataãëgũ ya yĩxema ngeãxta ya taxuacũma ãxãcũgũxe, rü taguma tacharaũgũxe, rü taguma maĩxãcũgũxe, erü taxucatãma tũmaxãcũgũcax taxauxe”, ñagũxũ. ³⁰—Rü ngëxguma i duũxũgũ rü tá ma xpũnegũxũ nacaãxũgũ rü ñanagürügũ tá:

“iToétũgũ rübuemü!” ñanagürügũ tá. Rü tá ngũchitaerugũxũxũ nacaãxũgũ, rü ñanagürügũ tá:

“iToxũ idũxëtũgũ!” ñanagürügũ tá. ³¹—¿Erü ñuxãcü tá namaã nachopetü i ngëma duũxũgũ i aixcũma chixexũ ügũxũ, ega ñaã chixexũ chomaã naxũgũgũ na woo taxuũma i chixexũ chaxũchiréxũ? —ñanagürü ga Ngechuchu. ³²Rü yéma nanagagũ ta ga taxre ga máëtagũxũ na Ngechuchurũ curuchawa yanapotagũãxũcax. ³³Rü yexguma nawa nangugũgũ ga yema nachica ga Duũxëeruchinaãgũ ãëgãxũ, rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nipotagũ. Rü yema taxre ga máëtagũxũ rü ta Ngechuchurũ curuchawa nipotagũ, wũxi ga norü tũgũnecũwawa rü to ga norü toxwecũwawa. ³⁴Rü yexguma Ngechuchuxũ curuchawa íyapotagũyane, rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Pa

Chaunatũx, inixũ nangechaũ i ñaã duũxũgũ, erü tama nüxũ nacuaãgũ na tacü rü chixexũ naxũexũ! —ñanagürü. Rü yema churaragũ rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü ñuxũchi wũxi ga ãiëru ngixũ nañanagũgũ na yemawa nüxũ nacuaãgũxũcax na texéarü tá yĩxũ ga yema Ngechuchuchiru. ³⁵Rü duũxũgũ rü yéma inarũdaunü. Natürü yema Yudũgũari ãëxgacũgũ rü Ngechuchuxũ nacugũe, rü ñanagürügũ: —Nũma rü togũxũ namaxëëë. iËcü, ñuxma rü nügũtama namaxëë ega aixcũma Cristu ya Tupana nüxũ unetacü yixĩgũ! —ñanagürügũ. ³⁶Rü yema churaragũ rü ta Ngechuchuxũ nacugũe. Rü naxũtawa naxĩ, rü nüxna nanaxã ga binu ga üxchiücü. ³⁷Rü ñanagürügũ nüxũ: —Ega Yudũgũari ãëxgacũ ya tacü quixĩgũ, irü cugũtama rüngũxëë i ñuxmax, na ícunguxuchixũcax! —ñanagürügũ. ³⁸Rü norü curuchatapexewa nipota ga wũxi ga mürapewaxacü ga ãëgatachinũxũ ga Griégugũgawa rü Dumacũãxgũgawa rü Yudũgũgawa ümatũxũ ga ñaxũ: —Daa nixĩ ya Yudũgũari ãëxgacũ ya Tacũxũchi —ñaxũ. ³⁹Rü wũxi ga yema máëtaxũ ga naxrũ curuchawa ipotaxũ rü Ngechuchumaã naguxchiga, rü ñanagürü: —Ega aixcũma Cristu quixĩgũ, irü cugũtama rüngũxëë na ícunguxuchixũcax, rü toxũ rü ta rüngũxëë na ítanguxũxũcax! —ñanagürü. ⁴⁰Natürü ga yema to ga máëtaxũ rü namücüxũ ínangaxũchiama, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma rü naxrũ na curuchawa quipotachiréxũ, ¿rü ngëxguma rü ta tama Tupanaxũ cumuũxũ? ⁴¹—Yixema rü name nixĩ na ipoxcuexũ erü tagagutama nixĩ i ngũxũ ingegũxũ erü ngëma nixĩ i tóru natanü naxcax ga yema

chixexũ ga ixügũxũ. Natürü daa yatü rü taxuũma i chixexũ naxü —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma ga yema máëtaxũ rü ñanagürü: —Pa Ngechuchux, ichoxna nacuaḡächi i ngëxguma wenaxârü núma cuxũxgu rü äëxgacũxü ícunguxgu! —ñanagürü. ⁴³Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Aixcúma cumaã nüxũ chixu rü ñomatátama i ngunexũgu chomaã cungëxma i mexëchixũ i naãnewa —ñanagürü.

Nayu ga Ngechuchu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Cu 19.28-30)

⁴⁴Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu rü guxũwama naxëãne ñuxmata tomaëxpũxarü ngorawa nangu ga yáuanecü. ⁴⁵Rü ga üaxcü rü nixo. Rü tupauca ga taxũneârü tüyemachiũxũ rü ngãxũgu narügaute. ⁴⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü poraãcü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatix, cuxmëxwa chanangex i chauãë —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü nayu. ⁴⁷Rü yexguma yema churaragüarü äëxgacü ga Dumacũḡax nüxü dauxgu ga yema ngupetũxũ, rü Tupanaxũ nicuaḡxũ, rü ñanagürü: —Aixcúma ñãã yatü rü taxuũma i chixexũ naxü —ñanagürü. ⁴⁸Rü guxũma ga yema togü ga duũxũgü ga yéma yexmagũxũ rü nüxũ daugũxũ ga yema ngupetũxũ, rü poraãcü nangechaũgüãcúma napatacaḡ nawoegu. ⁴⁹Natürü guxũma ga yema duũxũgü ga aixcúma Ngechuchuxũ cuaxgũxũ rü yaxũwa- tama nüxũ narüdaunü ga yema ngupetũxũ. Rü yema duũxũgütanüwa ta iyexmagü ga yema ngecügü ga Ngechuchuwe rüxcü ga yexguma Gariréaanewa ne naxũxgu.

Ngechuchu rü naxmaũgu nayanaxücuchigü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Cu 19.38-42)

⁵⁰Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Yudéaanewa yexmane ga iãne ga Arimateacũḡax, rü Yuche nixĩ ga naóga. Rü nüma rü Yudügiarü äëxgacügütanüwa naxü, natürü namecúma rü meã namaxũ. ⁵¹Rü nüma rü poraãcü ínananguxëe na ínanguxũ ga Tupana na yéma äëxgacü yĩxũcaḡ. Rü yemacax tama norü me nixĩ ga yema Ngechuchumaã naxügũxũ ga yema togü ga namücügü ga äëxgacügü. ⁵²Rü nüma ga Yuche rü Piratuxütawa naxü, rü Ngechuchuxũnecax ínayaca. ⁵³Rü curuchawa nayayaxu ga Ngechuchuxũne, rü wüxi ga düxruũmaã nananuque. Rü wüxi ga naxmaũ ga nutaarü maḡpũxũwa yacaxmaũgũxũgu nayanaxücuchi. Rü yema naxmaũ rü nayexwacaxũ, rü taguma texéxũ nagu yaxücuchigũxũ nixĩ. ⁵⁴Rü yema nixĩ ga ngunexũ ga nagu Yudügiü nügü imexëëgũxũ naxcaḡ ga ngũxchigaarü ngunexũ. Rü martü ningóonechaũ ga yema ngũxchigaarü ngunexũ. ⁵⁵Rü yema ngecügü ga Ngechuchumaã Gariréaanewa ne ícü, rü Ngechuchuxũ íyaxücuchigũxũwa íiyadaugü. Rü nüxũ idaugü ga ñuxãcü na íyaxücuchigũxũ ga naxũne. ⁵⁶Rü yexguma ngĩpatawa nangugügu, rü inamexëëgü ga pumara rü chixũ. Rü írüngũgü ga ngũxchigaarü ngunexũgu, yerü yema nixĩ ga Tupanaarü mu.

Wenaxârü namaxũ ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Cu 20.1-10)

24 ¹Rü paḡmamaxũchi ga yüxüarü ngunexũgu, rü yema ngecügü rü wenaxârü naxmaũwa íiyadaugü. Rü

yéma inangegü ga yema pumara ga yamexëëgüxü. Rü naigü ga ngecügü rü ta ngixü iyaxümücügü. ²Rü yexguma yéma nangugügu, rü nüxü iyangaugü ga marü na inaxügachixü ga guma nuta ga naxmaürü ngüxtaüxü. ³Rü yexma nagu ichocu, natürü taxuüma idaugü ga naxüne ga Cori ga Ngechuchu. ⁴Rü yema ngecügü rü poraäcü iḃaixächiäëgü, rü tama nüxü icuaxgüéga ga tacü na naxügüxü. Rü ngürüächi nüxü idaugü ga taxre ga yatügü ga ngixütagu chigüxü ga poraäcü iyaurachirutanücüüxü. ⁵Rü yema ngecügü rü iyarümaxächierugü, yerü poraäcü imuüë. Rü yemacax ga yema yatügü rü ñanagürügü ngixü: —¿Tüxcüü nuxa yuetamaügu naxcax peyadau ya yima maxücü? ⁶—Nataxuma i nuã ya Ngechuchu, erü marü wena namaxü. iRü nüxna pecuaxächie ga yema ore ga pemaã nüxü yaxuxü ga yexguma Gariréanewa nayexmagu! ⁷—Yerü pemaã nüxü nixu ga ñuxäcü pecaduaxgüxü tá na yayauxgüxü, rü curuchawa na yapotagüaxü, rü ñuxäcü tomaëxpüx i ngunexügu tá wena na namaxüxü —ñanagürügü ga yema yatügü. ⁸Rü yexguma ga yema ngecügü rü nüxna icuaxächie ga yema Ngechuchuarü ore. ⁹Rü nüxna iwoegu ga yema naxmaü. Rü yema 11 ga Ngechuchuarü ngüexügümaã nüxü iyarüxugü ga guxüma ga yema nüxü nadaugüxü. Rü guxüma ga togü ga yaxögüxü ga yéma yexmagüxümaã rü ta nüxü iyarüxugüe. ¹⁰Rü María ga Magadácüãx, rü Cuána, rü María ga Chaütíágu naë, rü naigü ga ngecügü iyixí ga wüxigu yéma

Ngechuchuarü ngüexügüxütawa nangegücü ga yema ore. ¹¹Natürü yema ngüexügücax rü ñnucamare nixí ga yema ore, rü tama ngixü nayaxögüchaü. ¹²Natürü ga Pedru rü inañaächi, rü inayadau ga naxmaüwa. Rü yexguma nagu yadaucuchigu ga naxmaü, rü nüxü nadau ga düxruügü ga wüxicüwagu na nanuxü. Rü poraäcü naḃaixächiäë namaã ga yema ngupetüxü, rü ḃaixächiäëcüma napatacax nataegu.

Emaürü namawa nangox ga Ngechuchu
(Mr 16.12-13)

¹³Rü yema ngunexügutama rü taxre ga yema Ngechuchuarü ngüexügü rü wüxi ga ñane ga Emaüwa naxí. Rü norü yaxü ga guma ñane rü 11 ga kilómetru nixí nüxna ga Yerucharéü. ¹⁴Rü yexguma namagu naxíyane, rü nachigagu nidexatanü ga guxüma ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü yexguma yemachigagu iyadexatanüyane, rü nümatama ga Ngechuchu rü ngürüächi naxcax yéma nixü, rü natanügu nixüchigü. ¹⁶Natürü yema ngüexügü rü woo Ngechuchuxü nadaugü, rü tama nüxü nacuaxgüéga na Ngechuchu yiixü, yerü Tupana rü nanatoöëgü na tama Ngechuchuxü nacuaxgüxücax. ¹⁷Rü yexguma ga Ngechuchu, rü yema taxre ga ngüexügüna naca, rü ñanagürü: —¿Tacühiga nixí i pidexatanüxü na nuxã namagu na pexixü? ¿Rü tacücax nixí i pengechaüëxü? —ñanagürü. ¹⁸Rü wüxi ga yema ngüexü ga Creopágu äëgaxü nanangãxü, rü ñanagürü: —Guxüma i duixügü nixí i nüxü cuáxü ga yema yexwaca ngupetüxü ga Yerucharéüwa. Rü cuma na yexma

cunaxũãnechiréxũ rü maneca
 cuxicatama nixĩ i tama nüxũ cucuáxũ ga
 yema ngupetüxũ —ñanagürü. ¹⁹Rü
 yexguma ga nüma ga Ngechuchu rü
 ñanagürü: —¿Tacü nangupetü ga
 Yerucharéüwa? —ñanagürü. Rü
 nanangãxügü ga yema ngúexügü, rü
 ñanagürügü: —Poraãcü chixexũ nüxũ
 naxüpetü ga Ngechuchu ga
 Nacharétucüãx. Nüma ga Ngechuchu rü
 Tupanaãrü orearü uruũ ga mecü nixĩ.
 Rü Tupanapexewa rü duüxügüpexewa
 namecüma rü nanaxü ga taxũ ga
 cuaxruũgü ga Tupanaãrü poramaã
 naxüxũ, rü meã duüxügüxũ nangúexê.
²⁰—Natürü ga paigüarü ãëxgacügü rü
 tóru ãëxgacügü rü nayayauxgü. Rü
 Dumacüãx ga ãëxgacügüna nanamugü
 na curuchawa yapotagüãcüma
 nayuxêëgüãxüçax. Rü yemaãcü
 nayamaxgü. ²¹—Toma nüxũ tacuaxgu
 rü nüma tá nixĩ i tomaã naporaxũ na
 íngauxuchixüçax i tachiüãne nüxna i
 Dumacüãxãrü ãëxgacü. Rü ñuxma rü
 marü tomaëxpüx i ngunexũ nawena nixĩ
 ga na yamaxgüãxü. ²²⁻²³—Natürü tama
 ngéxícatama nixĩ, yerü ñuxre ga
 ngexügü ga totanüxũ rü toxũ
 ínayabaixgügü. Yerü yema ngexügü rü
 paçmamaxüchi ínayadaugü ga
 naxmaüwa, rü tama nüxũ inayangaugü
 ga naxüne ga guma Ngechuchu. Rü
 yemaçax ga yema ngexügü rü toxçax
 nawoegu, rü tomaã nüxũ nayarüxugüe
 ga nüxũ na nadaugüxũ ga Tupanaãrü
 orearü ngerüügü ga daxüçüãx. Rü yema
 daxüçüãxgü rü namaã nüxũ nixugügü
 ga Ngechuchu rü na namaxüxũ
 —ñanagürügü. ²⁴Rü yexguma yema
 ngexügüarü orexũ taxínüëgu, rü ñuxre

ga tomücügü rü naxmaüwa ínayadaugü.
 Rü yema ngexügü nüxũ ixugüxürüü
 nüxũ inayangaugü ga naxmaü. Natürü
 tama Ngechuchuxü nadaugü
 —ñanagürügü. ²⁵Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ:
 —¿Tüxcüü tama peãeta ipexü i pemax?
 ¿Rü ñuxgura tá ta ipeyaxögüxü i
 nuxcümaügüxü ga Tupanaãrü orearü
 uruügüarü ore? ²⁶¿Rü tama exna nüxũ
 pecuax ga yema ngüxũ tá na yangexũ ga
 Cristu naxüpa na daxügüxü i naãnewa
 naxüxũ, na ngéma ãëxgacü yüxüçax?
 —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma inanaxügü
 ga namaã na nangoxêëãxü ga guxüma
 ga Tupanaãrü ore ga nachiga ümatüxü.
 Rü yema Tupanaãrü ore ga Moíché
 ümatüxümaã inanaxügü. Rü ñuxüchi
 namaã nüxũ nixu ga guxüma ga yema
 Tupanaãrü ore ga nuxcümaügüxü ga
 Tupanaãrü orearü uruügü ümatügüxü.
²⁸Rü yexguma yema ñãne ga Emaüwa
 nangugügu, rü Ngechuchu rü nümaxü
 toxnamana nügü naxüxêënet. ²⁹Natürü
 ga yema ngúexügü rü nüxũ nacaçaxügü
 na yexma naxãüxüçax, rü ñanagürügü:
 —iNuxma toxütagu nape, erü marü
 nayáuane, rü paxa tá nachüta!
 —ñanagürügü. Rü yexguma ga
 Ngechuchu rü nawe yexma narüxãüx.
³⁰Rü yexguma chibüçax wüxiwa
 mechawa natogügu, rü Ngechuchu
 nanayaxu ga päü. Rü Tupanana moxê
 naxçax naxã. Rü ñuxüchi inanabücu, rü
 wüxichigüna nanaxã. ³¹Rü
 yexgumatama naãëxü nicuaxãchitanü.
 Rü nüxũ nacuaxgü na guma yüxü ga
 Ngechuchu. Natürü yexgumatama
 ngürüãchi inayarütaxu ga nümax. ³²Rü
 yema taxre ga ngúexügü rü nügümaã

ñanagürügü: —¿Tama exna ga itaãëgüxü ga tórü maxünewa ga yexguma namawa tamaã yadeaxgu rü tamaã nangoxëëãgu ga Tupanaärü ore i ümatüxü? —ñanagürügü. ³³Rü yexgumatama ga yema taxre ga ngúexügü rü inaxiãchi ga Yerucharéúcax na nawoeguxü. Rü yexma nüxü nayangau ga na íngangutaquexegüxü ga yema 11 ga Ngechuchuarü ngúexügü rü togü ga natanüxügü. ³⁴Rü yema duüxügü ga íngutaquexegüxü rü ñanagürügü nüxü: —Aixcúma nixí i marü wena namaxüxü ya Cori ya Ngechuchu. Rü Chimáü ga Pedru rü marü nüxü nadau —ñanagürügü. ³⁵Rü yexguma ga yema taxre ga ngúexügü rü ta nüxü nixugügü ga yema nüxü ngupetüxü ga namawa, rü ñuxãcü nüxü na yacuaxächitanüxü ga guma na yixü ga Ngechuchu ga yexguma pãü inabücuxgu.

Ngechuchu rü norü ngúexügücax nangox
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Cu 20.19-23)

³⁶Rü yexguma yemaãcü íyadexagüyane, rü ngürüãchi norü ngãxütanügu nachi ga Ngechuchu. Rü nüxü narümoxë, rü ñanagürü: —Nuxmaë Pa Chorü Duüxügüx —ñanagürü. ³⁷Natürü nümagü rü nabaixächiãëgü, rü poraãcü namuüë, yerü nagu naxínüëgu rü wüxi ga naxchixixümare nadaugü. ³⁸Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —¿Tüxcüü pebaixächiãëgü rü tama peyaxögü na choma chíixü? ³⁹—iDücax, nüxü pedaux ya choxmëxgü rü chaucutügü! Rü chomatama chixí. ¡Rü choxü pingögü rü meã choxü

perüdaunü! Erü wüxi i naxchixi rü tama choxü pedauxürüü naxãmachi rü naxãxchinaã —ñanagürü. ⁴⁰Rü yema ñaxguwena, rü nüxü nanawex ga naxmëx rü nacutü. ⁴¹Natürü ga yema duüxügü rü yexguma rü ta tama nüxü nayaxögü, yerü nabaixächiãëgü rü nataãëgü. Rü yemacax ga Ngechuchu rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Pexü nangëxmaxü i ðna i nuã? —ñanagürü. ⁴²Rü yexguma nüxna nanaxãgü ga wüxi ga choxni ga íguxüchipexe rü wüxiweü ga berure. ⁴³Rü nüma ga Ngechuchu rü nanayaxu. Rü yema duüxügüpëxewa nanangöx. ⁴⁴Rü ñuxüchi ñanagürü nüxü: —Rü yema choxü ngupetüxü rü yema nixí ga pemaã nüxü chixuxü ga yexguma tauta chayuxgu rü petanüwa chayexmagu. Yerü yexguma rü pemaã nüxü chixu rü ñacharügü:

“Rü tá ningu i guxüma i Tupanaärü ore i chauchiga ümatüxü i Wiyægüarü poperawa, rü Moíché ümatüxü i mugüwa, rü ore i nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixüwa”, ñacharügüchirex pexü. ⁴⁵Rü yemaãcü namaã nanangoxëë ga Tupanaärü ore ga ümatüxü. ⁴⁶Rü ñanagürü nüxü: —Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü nüxü nixu rü choma i Cristu rü tá chayü, rü tomaëxpüx i ngunëxügu rü tá wena chamaxü. ⁴⁷—Rü yematama ore i ümatüxüwa nüxü nixu rü tá chauégagu tá nixí i nüxü yaxugüxü i ore i mexü. Rü Yerucharéüwa tá inaxügü i ngëma ñuxmatáta guxü i naãnewa nangu na ngëmaãcü duüxügü nüxü rüxoëxücax i nacüma i chixexü na Tupana nüxü nüxü ngechaüxücax i norü pecadugü. ⁴⁸—Rü ñuxma rü pematama nixí i chorü orearü uruügü, rü tá duüxügümaã nüxü pixu ga

yema chauxítawa nixũ pedaugixũ rü nixũ pexĩniẽxũ. ⁴⁹—Rü dücax, choma rü pexcax tá núma chanamu i Naãe i Üünexũ ga pexcax nixũ naxunetaxũ ya Chaunati. Natürü chanaxwaxe i númatátama daa ñãne ya Yerucharéüwa pengẽxmagü, ñuxmatáta penayauxgü i ngẽma Tupanaãe i Üünexũ i daxüwa ne üxũ i tá pexũ poraexẽxũ —ñanagirü.

**Ngechuchu rü daxüguxũ
ga naãnewa naxũ
(Mr 16.19-20)**

⁵⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü Yerucharéüãrü toxnamana norü

ngúexũguxũ nagagü, ñuxmata Betániããrü ngaicamana nangugü. Rü yéma norü ngúexũgüétü nawémex, rü Tupanana naxcax naca na nixũ nangũxẽxũcax. ⁵¹Rü yexguma yema ngúexũgücax nayumüxẽguwena rü nüxna nixügachi. Rü Tupana daxüguxũ ga naãnewa nanaga. ⁵²Rü nümagü ga norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ nicuaxüügü. Rü ñuxüchi taããcüma Yerucharéücax nawoegu. ⁵³Rü guxũguma tupauca ga taxünewa naxĩxũ, rü yéma Tupanaxũ nicuaxüügü. Rü ngẽmaãcü yĩ.

ORE I MEXŪ GA CUÁŪ ÜMATÜXŪ

Tupana Nane rü narüduũ

1 ¹Naxŭpa ga guxŭma, rü marŭ nayexma ga Tupana Nane. Rü Tupanamaã nayexma rü woetama Tupana nixŭ ga nümax. Nüma rü Tupanaãrŭ Ore nixŭ i naéga erŭ tamaã nüxŭ nixŭ i Tupanachiga. ²Rü naxŭpa ga guxŭma rü nüma ga Tupana Nane rü naxŭtawatama nayexma. ³Rü guma Nanexŭ nixŭ ga namuxŭ ga Tupana na naxŭãxŭcax ga guxŭma. Rü nataxuma i tacŭ i ñuxma ngëxmaxŭ i tama nüma naxŭxŭ. ⁴Rü Nanewa nixŭ ga nayexmaxŭ ga maxŭ. Rü yema maxŭ rü guxŭ ga duŭxŭgüarŭ ngóonexëerüũ nixŭ. ⁵Rü yima Nane rü woo chixexŭ íporaxŭwa rü duŭxŭgüxŭ nüxŭ nacuxxëë i Tupanachiga. Rü ngëma chixexŭ rü taxucŭ-rŭwama ngëma mexŭxŭ narŭyexera. ⁶⁻⁷Rü nayexma ga wŭxi ga yatŭ ga Cuáŭ ga baiŭxëerüũgu áégacŭ. Rü guma nixŭ ga Tupana núma namucŭ na nüxŭ yaxuxŭcax ga nachiga ga guma ngóonexëerüũ na yemaãcŭ guxama nüxŭ yaxŭgüxŭcax. ⁸Rü nüma ga Cuáŭ rü tama Tupana Nane ya duŭxŭgüarŭ ngóonexëerüũ nixŭ. Natŭrŭ nüma nixŭ ga Tupana núma namuxŭ na nüxŭ yaxuxŭcax ga nachiga ga guma

ngóonexëerüũ. ⁹Rü ñoma ga naãnewa nangu ga guma aixcŭma Tupana Nane ixŭcŭ i guxŭma i duŭxŭgüxŭ ngóonetanŭxëëcŭ. ¹⁰Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrŭ Ore ixŭcŭ rü ñoma ga naãnewa nayexma. Rü woo nagagu nixŭ ga naxŭãxŭ ga guxŭma ga ñoma ga naãne, natŭrŭ ñoma ga naãne-cŭãx ga duŭxŭgŭ rü tama nüxŭ nacuxxgŭ na texe yŭxŭ. ¹¹Nuã norŭ naãnewatama nangu, natŭrŭ norŭ duŭxŭgŭ ga Yudŭfugŭ rü tama nanayauxgŭ. ¹²Natŭrŭ guxema nayauxgŭxe rü nüxŭ yaxŭgŭxe rü tŭxŭ nanatauxchaxëë na Tupanaxãcŭgŭ tixŭgŭxŭcax. ¹³Rü ñuxma rü Tupanaxãcŭgŭ tixŭgŭ ga guxema yaxŭgŭxe. Natŭrŭ tama noxri tabuexŭgagu nixŭ i ngëma rü tama tŭmanatŭgŭarŭ ngúchaxŭgagu nixŭ. Natŭrŭ i ñuxma rü Tupanaxãcŭgŭ tixŭgŭ ga guxema yaxŭgŭxe yerŭ nümatama ga Tupana rü naxãcŭgŭxŭ tŭxŭ nixŭgŭxëë. ¹⁴Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrŭ ore ixŭcŭ rü narüduũ. Rü totanŭwa nayexma rü poraãcŭ toxŭ nangechaŭ rü aixcŭma nixŭ ga norŭ ore. Rü toma nüxŭ tadaugŭ ga ñuxãcŭ na namexëchixŭ ga nümax. Rü Nanatŭxŭtawa nanayaxu ga yema yerŭ nügŭmaã nüxŭ nawŭxicax. ¹⁵Rü gumachigaxŭ nixŭ ga yaxuxŭ ga

Cuáŭ ga yexguma ñaxgu: —Daa nixĩ ga guma pemaã nũxũ chixuchigacũ ga yexguma ñachaxgu:

“Rũ yima choweama ne ũcũ rũ choxũ rüyexeracũ nixĩ, yerũ woetama marũ nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñanagũrũ ga Cuáŭ. ¹⁶Rũ yima Tupana Nane rũ namexêchi rũ naxmexwa nangêxma i guxũma. Rũ naxũtawã rũ guxũguma tanayauxgũecha ga muxũchixũma ga ngũxêégũ ga mexũgũ. ¹⁷Rũ Moĩchéxũ nixĩ ga namuxũ ga Tupana na tũxũ nangúexêxũ ga yema norũ mugũ. Natĩrũ Ngechuchu ya Cristuxũ nixĩ ga namuxũ na tũxũ nangúexêxũ na yigũ ingechaũgũxũ rũ tũxũ nangêxmaxũ i ore i aixcũma ixĩxũ. ¹⁸Taguma texé ñuxgu nũxũ tadau ga Tupana. Natĩrũ Nane ya nũgũmaã nũxũ wũxicacũ nixĩ ya tũxũ nũxũ cuqxêécũ. Rũ yima Nane rũ Tupanaxũchi nixĩ, rũ Nanatũmaã wũxiwa nangêxmagũ.

Cuáŭ ga baiũxêêruũ rũ nũxũ nixu ga Ngechuchu ya Cristuchiga
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹Rũ yema Yudũgũarũ ãêxgacũgũ ga Yerucharéũcũãx rũ Cuáŭ ga baiũxêêruũxũtawã nanamugũ ga paigũ rũ Lebítanũxũgũ na nũxna yacagũexũcãx na texe yĩxũ. ²⁰Rũ nũma ga Cuáŭ rũ meãma nũgũ nixu, rũ ñanagũrũ: —Tama nixĩ i Cristu chíxũ i chomax —ñanagũrũ. ²¹Rũ wenaxãrũ nũxna nacagũ rũ ñanagũrũgũ: —¿Texé exna quixĩ? ¿Exna cuma ga nuxcũmaũcũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũ ga Ería quiĩxũ? —ñanagũrũgũ. Rũ Cuáŭ nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Tama Ería chixĩ —ñanagũrũ. Rũ nũmagũ rũ

wenaxãrũ nũxna nacagũ rũ ñanagũrũgũ: —¿Exna cuma quiĩxũ ya yima orearũ uruũ ga Moĩché nũxũ ixucũ ga ínguxchaũcũ? —ñanagũrũgũ. Rũ Cuáŭ nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Tama yima chixĩ —ñanagũrũ. ²²Rũ yexguma ñanagũrũgũama: —¿Exna texé quiĩxũ? Erũ tanaxwãxe i ngêma núma toxũ mugũxũxũtawã tanange i curũ ngãxũga. ¿Rũ ñuxũ ñacuxũ i ñuxma na texé quiĩxũ? —ñanagũrũgũ. ²³Rũ Cuáŭ nanangãxũ rũ ñanagũrũ nũxũ: —Choma nixĩ i ngêma duũxũ i dauxchitawã i ngextã taxúema íxãpataxũwã tagaãcũ ñachaxũ:

“iRũ nũxũ perũxoe i pecũma i chixexũ rũ ipeyanawexãchixêcx i perũ maxũ naxcãx ya Cori ya Tupana!” ñachaxũ, guma nuxcũmaũcũ ga orearũ uruũ ga Ichaía nũxũ ixuxũrũũ —ñanagũrũ. ²⁴⁻²⁵Rũ yexguma ga yema paigũ rũ Parichéugũ yéma mugũxũ ga Cuáũmaã na yanadexagũxũcãx rũ wenaxãrũ nũxna nacagũe, rũ ñanagũrũgũ: —Rũ ngêxguma tama Cristu quixĩgu, rũ tama Ería quixĩgu, rũ tama yima orearũ uruũ ya ínguxchaũcũ quixĩgu, ¿rũ tũxcũũ i duũxũgũxũ ícubaiũxêxũ i ñuxmax? —ñanagũrũgũ nũxũ. ²⁶⁻²⁷Rũ Cuáŭ nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Choma rũ dexãwamare íchanabaiũxêe i duũxũgũ. Natĩrũ petanũwã nangêxma ya yima tama nũxũ pecuãcũ ya choweama ne ũcũ. Rũ choma rũ napexewã rũ taxuwama chame, rũ bai i norũ chapatucunũgũarũ wêgũwã chame —ñanagũrũ ga Cuáŭ. ²⁸Rũ yema nachica ga Betãniãgu ãégaxũwã nixĩ ga Cuáŭ ga nũxũ yaxuxũ ga yema ore. Rũ natũ ga Yudãũãrũ tocutũwã nixĩ ga yema nachica ga ngextã Cuáŭ duũxũgũxũ íbaiũxêxũwã.

Ngechuchu nixí ga Tupana núma namucü na duũxũgüarü pecaducax nayuxũcax

²⁹Rü moxũãcü ga Cuáũ rü Ngechuchuxũ nadau ga naxcax na yaxũxũ. Rü ñanagürü ga Cuáũ: —iRü dücax! Daa nixí ya yima Tupana núma namucü na nayuxũcax na ñoma i naãnecũãx i duũxũgüarü pecaduxũ iyanaxoxẽẽxũcax. ³⁰—Rü choma rü daa Ngechuchuchigaxũ nixí ga chixuxũ ga yexguma ñachagu:

“Rü chowema ne naxü ya wixi ya chori yexeracü, yerü nüma rü woetama nayexma ga tauta chabuxgu ga chomax”, ñachagu. ³¹—Rü chomatama ga noxri rü tama nüxũ chacuax ga texe na yĩxũ ga nümax. Natürü núma chaxü na dexáwamare duũxũgũxũ íchibaiũxẽẽtanixũcax na tatanixũ i Yudíugü nüxũ cuaxgũxũcax na texé yĩxũ —ñanagürü. ³²Rü ñanagürü ta ga Cuáũ: —Rü chomatama nüxũ chadau ga Tupanaãẽ ga Üünexũ ga yexguma wixi ga muxtucurũ daxũwa ínaxexeegu rü Ngechuchuxũnegu yanawaɣgux. ³³—Choma rü noxri tama nüxũ chacuax ga texe na yĩxũ ga nümax. Natürü ga Tupana ga choxũ mucü na dexáwamare duũxũgũxũ íchabaiũxẽẽxũcax, rü ñanagürü choxũ:

“Rü yima nüxũ cudaucü ya chauãẽ i Üünexũ naéttügu írixexeecü, rü yima tá nixí ya chauãẽ i Üünexũ duũxũgũtina ngxẽẽcü”, ñanagürü choxũ. ³⁴—Choma rü marü yima Ngechuchuxũ chadau rü pemaã nüxũ chixu na nüma rü aixcũma Tupana Nane yĩxũ —ñanagürü.

Nüxíraũxũ ga norü ngúexũgü ga Ngechuchu

³⁵Moxũãcü rü wenaxãrü Cuáũmaã yema nachicawa tayexmagü ga toma ga

taxre ga norü ngúexũgü. ³⁶Rü yexguma Ngechuchuxũ nadaɣxgu ga yéma na naxüpetixũ, rü Cuáũ rü ñanagürü toxũ: —iDücax! Yima nixí ya Tupana núma namucü na pecaducax nayuxũcax —ñanagürü. ³⁷Rü toma ga Cuáũãrü ngúexũgü rü nüxũ taxĩnüẽ ga yexguma yema ñaxgu. Rü Ngechuchuwe tarixĩ. ³⁸Rü nügü ínidau ga Ngechuchu, rü toxũ nadau ga nawe na tarixĩxũ. Rü toxna naca rü ñanagürü toxũ: —¿Tãcũcax pedau? —ñanagürü. Rü tomagü rü ñatarügügü: —Pa Ngúexẽẽruũx, ñngexta nixí i cupexũ? —ñatarügügü. ³⁹Rü Ngechuchu toxũ nangãxũ, rü ñanagürü toxũ: —iNuã chowe perixĩ rü ípeyadaɣ! —ñanagürü. Rü nawe tarixĩ, rü nüxũ tadaugü ga na ngexta napexũ. Rü yexguma yéma tangugügu, rü marü ägümüciãrü ngorawa nangu ga na nayáuanexũ. Rü yexma naxũtagu tarũcho rü ñuxmata nachũta. ⁴⁰Rü choma chixí ga noxri Cuáũ ga baiũxẽẽruũxũ chaxĩnüxũ ga yixcama Ngechuchuwe charixũxũ. Rü chomüci rü Aũdré nixí. Rü nüma rü Pedru ga Chimáũeneẽ nixí. ⁴¹Rü yexgumatama ga Aũdré, rü naẽneẽ ga Chimáũcax nayadau. Rü ñanagürü nüxũ: —Rü marü nüxũ itayangau ya yima Cristu ga nuxcũma Tupana nüxũ unetacü —ñanagürü. ⁴²Rü yemawena, rü Ngechuchu íyexmaxũwa Chimáũxũ naga ga Aũdré. Rü yexguma Ngechuchu Chimáũxũ daɣxgu, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma nixí i Chimáũ i Cuáũ nane quiixũ. Natürü i ñuxmawena rü Nuta tá nixí i cuéga —ñanagürü. Rü ngẽma naéga rü Pedru ñaxũchiga nixí.

**Ngechuchu rü naxçax naca
ga Piripi rü Natanaé**

⁴³Rü moxiãcü ga Ngechuchu rü nügi namexêê na Gariréanewa naxüççax. Rü Piripixü inyangau rü ñanagürü nüxü: —iChowe rüxü! —ñanagürü. ⁴⁴Rü nüma ga Piripi rü ñane ga Bechaídacüãx nixí. Rü yémacüãx ta nixí ga Aüdré rü Pedru. ⁴⁵Rü Piripi rü Natanaéçax nayadau, rü ñanagürü nüxü: —Marü nüxü itayangau ya yima Cristu ga Moïché nachiga naxümatücü ga mugüarü poperawa, rü nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügu ta nachiga naxümatügücü. Yima nixí ya Yuche nane ya Ngechuchu ya Nacharétucüãx —ñanagürü. ⁴⁶Rü ñanagürü ga Natanaé: —¿Nüxücü i çacü rü mexü i Nacharétuwa ne naxüxü? —ñanagürü. Rü Piripi nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —iDüçax, ngixã rü ítayadau! —ñanagürü. ⁴⁷Rü yexguma Ngechuchu Natanaéxü daçxgu ga naxçax na yaxüxü, rü ñanagürü: —iDüçax! Yéa ne naxü i wüxi i yatü i aixcüma Yudü ixixü i aixcüma ngearü chixexüãxü —ñanagürü. ⁴⁸Rü yexguma ga Natanaé rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Nüxücü i choxü cucuãxü? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Naxüpa ga Piripi çuxçax na yaçaxü, rü choma rü çuxü chadau ga yexguma oriç ga igueratüügu curüãüçxgus —ñanagürü. ⁴⁹Rü Natanaé nanangãxü rü ñanagürü nüxü: —Pa Ngüexêruüx, cuma rü Tupana Nane quixí. Rü cuma nixí i guxüma i Yudüguarü Ñëçgacü quiixü —ñanagürü. ⁵⁰Rü Ngechuchu

nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Cuma rü choxü cuyaxõ erü cumaã nüxü chixu na igueratüüwa çuxü na chadauxü. Rü ngëmacaxicatama nixí i cuyaxõxü. Natürü ngëma ñuxma nüxü cudauxüärü yexera tá nixí i nüxü cudauxü i yixcüra —ñanagürü. ⁵¹Rü ñanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü tá nüxü pedaugü na yawãxnaxü i daxüçxü i naãne. Rü tá nüxü pedaugü i Tupanaärü orearü ngerüügu i daxüçüãx i ngëma daxü igüxü rü írüxigüxü i naétüwa ya Tupana Nane ya duüxüxü ixücü —ñanagürü.

**Wüxi ga ngigüarü peta ga Gariréanewa
yexmane ga ñane ga Canáwa yexmaxü**

2 ¹Rü yemawena ga tomaçpüç ga ngunexügu, rü nayexma ga wüxi ga ngigüarü peta ga Gariréanewa yexmane ga ñane ga Canáwa. Rü yéma iyexma ga naç ga Ngechuchu. ²Rü Ngechuchuna rü toxna rü ta naxugüe na yéma taxüççax. ³Rü nagux ga norü axexü ga binu. Rü Ngechuchu naç ngigürügu nüxü ga Ngechuchu: —Marü nagüarü binuãçgü —ngigürügu. ⁴Natürü Ngechuchu ngixü nangãxü, rü ñanagürü: —Pa Mamax, çtüçcüü chomaã nüxü quixu i ngëma? Erü tauta nawa nangu na chanaxüççax i çacü rü mexü i Tupanaärü poramaã üxü —ñanagürü. ⁵Natürü ga ngíma ga naç rü ngigürügu nüxü ga yema baegüxü namaã ga binuchiü: —iPenaxüç i guxüma i ngëma nüma pemaã nüxü yaxuxü! —ngigürügu. ⁶Rü yéma iyexma ga 6 ga tüxü ga nutagüngüççax. Rü wüxichigü ga yema tüxüwa rü maneca

yexma name ga 50 rü exna 70 litrugü ga dexá. Rü yema tũxũgü iyixĩ ga yema Yudfugü ngĩxũ ixügüãcugücü ga yexguma dexámaã nügü yayauxmexgüchaũgu na Tupanacax nügü yamexêégüxũcax. ⁷Rü Ngechuchu rü yema baegüxũxũ namu, rü ñanagürü: —iDexámaã ngĩxũ pixügüãcu i ñaã tũxũgü! —ñanagürü. Rü nümagü ga yema baegüxũ rü meãma ngĩxũ nixügüãcu. ⁸Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Rü ñuxma chanaxwaxe i íraxũ peyaxu, rü petaarü yoraxũtawa penange —ñanagürü. Rü yemaãcü nanaxügü ga yema baegüxũ. ⁹Rü yema petaarü yora nüxũ naxaxneta ga yema dexá ga binuxũ nacaxichixũ. Natürü tama nüxũ nacuxax ga ngextá na nayauxgüãxũ. Rü yema baegüxũxĩcatama nixĩ ga nüxũ cuaxgüxũ ga dexámare na yĩxũ ga noxrix. Rü yexgumatama ga yema petaarü yora rü yema yatü ga ingĩxũcax naca. ¹⁰Rü ñanagürü nüxũ: —Guxũ i naãnewa rü duũxũgü rü noxri rü namaã nabae ya mecü ya binu. Rü ngêxguma marü meãma guxũma axegügu i ngêma nüxna naxuxũ, rü ngêmawena rü nüxna nanaxã ya ngexcürüücümare ya binu. Natürü i cuma rü marü nagüxchaũgu i peta, rü mexêchicü ya binumaãtama cuyaxaxegüxêẽ i duũxũgü —ñanagürü. ¹¹Rü guma Gariréaanewa yexmane ga ñãne ga Canáwa nixĩ ga yema naxũxũ ga Ngechuchu. Rü yema nixĩ ga nüxĩraũxũ ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ ga nawa nügü inawéxũ ga Tupana Nane na yĩxũ. Rü toma ga norü ngüexũgü rü nüxũ tayaxögü. ¹²Rü yemawena rü Capernáü ga ñãnewa naxũ ga Ngechuchu. Rü naẽ rü naẽneëgü rü

toma ga norü ngüexũgü rü ta ítayaxümücügü. Rü yéma guma ñãnewa tayexmagü ga ñuxre ga ngunexũ.

Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duũxũgü ga yéma taxegüxũ

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Rü marü ningaica ga torü peta ga Üpetüchiga ga nawa nüxna tacuãxãchixũ ga ñuxãcü nuxcuma ga Equituanewa Tupanaãrü orearü ngerü nüxũ naxüpetüxũ ga guma torü oxigüpata rü tama yaxücuxũ na yamáãxũcax ga torü oxigü nane ga yacü. Rü yemacax ga Ngechuchu rü toma ga norü ngüexũgü rü Yerucharéüãrü ñãnewa taxĩ. ¹⁴Rü yexma tupauca ga taxũnegu nüxũ nayangau ga duũxũgü ga yéma norü wocagümaã rü carerugümaã rü muxtucugümaã taxegüxũ. Rü yéma nüxũ nadau ta ga duũxũgü ga yéma norü taxechicawa rütogixũ rü ñerucax taxegüxũ. ¹⁵Rü yexguma yemaxũ nadãuxgu ga Ngechuchu, rü nanaxü ga wüxi ga cuaixruũ ga naxchaxmünacax. Rü yemamaã tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga yema duũxũgü guxũma ga norü carerugümaã rü wocagümaã. Rü yema ñerucax taxegüxũãrü ñerü rü ngĩxũ narüwoũ ñaxtũanegu. Rü norü mechagü rü ta nüxũ nawoneta. ¹⁶Rü yema muxtucugümaã taxegüxũxũ ñanagürü: —Ípeyana i ngêma perü muxtucugü i nuã! Tama name i taxepataũxũ peyaxĩxêẽ ya daa Chaunatüpata —ñanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga toma ga norü ngüexũgü rü nüxna tacuãxãchie ga nuxcumaũxũ ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Duũxũgü rü tá chauxchi naxaie eri chanachuxu i tacü i chixexũ na naxügüxũ i Tupanapatawa”,

ñaxũ. ¹⁸Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tacü rü cuaxruũxũ toxũ cudauxëë na nawa nüxũ tacuáxũcax na aixcúma Tupana yĩxũ ya cuxũ mucü na ícunawoxũxũcax i ñaã duũxũgü i nuã? —ñanagürügü. ¹⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —iNagu pepogüe ya daa tupauca ya taxũne! Rü choma rü tomaëxpüx i ngunexũgu rü tá wena íchanadaxëë —ñanagürü. ²⁰Rü yexguma ga yema ãëxgacügü rü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Rü 46 ga taunecü nawa napuracüe ga duũxũgü na naxügüãxũcax ga daa tupauca ya taxũne. ¿Rü ñuxãcü tá i cuma i tomaëxpüx i ngunexũ tátama wena ícunadaxëëxũ? —ñanagürügü. ²¹Natürü guma Tupanapata ga Ngechuchu nachiga idexane rü naxũnechigatama nixĩ. ²²Rü yemaçax ga toma ga norü ngüexũgü, rü yexguma Ngechuchu yuwa írüdaxgu, rü nüxna tacuaxãchie ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü aixcúma tayaxögü ga yema ore ga nüxũ yaxuxũ rü yema Tupanaärü ore ga nuxcúmaũgüxũ ga orearü uruũgü Ngechuchuchigagu ümatügüxũ.

**Ngechuchu rü nüxũ nacuax
i guxũma i duũxũgü**

²³Rü yexguma Ngechuchu Üpetüchigaarü petaçax Yerucharéüwa yexmagu, rü muxũma ga duũxũgü rü nüxũ nayaxögü, yerü nüxũ nadaugü ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupanaärü poramaã naxũxũ. ²⁴Natürü ga nüma ga Ngechuchu rü tama yema duũxũgümexëwa nügü

nayexmaxëëchaũ, yerü woetama marü nüxũ nacuax ga tacügu na naxĩnüëxũ ga guxũma ga yema duũxũgü. ²⁵Rü yemaçax ga nüma rü taxucaçma texë namaã nüxũ tixu na tacügu naxĩnüëxũ ga yema duũxũgü. Yerü nümatama marü nüxũ nacuax ga tacügu na naxĩnüëxũ ga naãëwa ga wüxichigü.

**Ngechuchuxũtagu nanaxũãne
ga Nicodému**

3 ¹Nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Nicodémugu ãëgacü. Rü nüma rü wüxi ga ãëxgacü ga nüxũ nangechaũgücü nixĩ ga Yudfugütanüwa. ²Rü guma Nicodému rü Ngechuchuxũtagu nanaxũãne ga chütacü. Rü ñanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngüexëëruũx, toma nüxũ tacuax na aixcúma Tupana núma cuxũ muxũ na toxũ cungüexëëxũcax. Erü taxucürüwa texë cuxrũ tanaxü i ngëma taxũ i mexũgü i Tupanaärü poramaã üxũ, ega tama Tupana tũmaxũtawa ngëxmagu —ñanagürü. ³Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcúma cumaã nüxũ chixu, rü yíxema tama wenaxãrü buxe rü taxucürüwama Tupana ãëxgacü íxixũwa tangu —ñanagürü. ⁴Rü Nicodému rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü nüxũ: —¿Natürü ñuxãcü i wüxi i yatü i marü yaxũ i wena nabuxũ? ¿Ëxna wena naëñnügu naxücuxũ rü ngëmaãcü wena nabuxũ? —ñanagürü. ⁵Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Rü aixcúma cumaã nüxũ chixu rü yíxema tama nüxũ rüxoxe i tũmaärü pecadu rü tama Tupanaãë i Üünexũwa nayaxúxe i maxũ i

ngexwacaxũxũ, rü taxucürüwama
Tupana ãëxgacü fíxixũwa tichocu.

6—Yíxema duũxũwa buxe rü
duũxũtama tixí. Natürü yíxema Naãë i
Üünexũwa nayaxúxe i maxũ i
ngexwacaxũxũ, rü Tupanaxácü tixí.

7—iTãütáma cubaixãchiãë na cumaã
nüxũ chixuxũ na Tupana naxwaxexũ na
guxũma i duũxũgü rü wena nabuexũ!

8—Ya buanecü rü nüma
ínanaxwaxexũwa nabu. Rü nüxũ cuxĩnü
i naga, natürü tama nüxũ cucuax na
ngextáama ne naxũxũ rü ngextáama na
naxũxũ. Rü ngëxgumarüü ta tixígü ya
guxãma ya yíxema Naãë i Üünexũwa
nayaxúxe i maxũ i ngexwacaxũxũ
—ñanagürü. ⁹Rü Nicodému wenaxãrú
Ngechuchuna naca, rü ñanagürü:
—¿Natürü ñuxácü nixí i ngëma?
—ñanagürü. ¹⁰Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Cuma
rü Yudfugüarü ngúexëëruü i nüxũ cuáxũ
quixí. ¿Rü ñuxácü chi i cuma i tama
nüxũ cucuáxũ i ngëma? ¹¹—Aixcúma
cumaã nüxũ chixu rü toma rü namaã
tidexagü i ngëma nüxũ tacuáxũ. Rü
norü uruü tixígü i ngëma nüxũ
tadaugüxũ. Natürü pema rü tama toxũ
peyaxögü i ngëma pemaã nüxũ tixuxũ.

¹²—Rü ñuxma na tama choxũ
peyaxögüxũ i ngëma pemaã nüxũ
chixuxũ i ñoma i naãneärü
ngëmaxũchiga, rü çñuxácü tá
peyaxögüxũ ega pemaã nüxũ chixuxgu i
daxügüxũ i naãneärü ngëmaxũchiga?

¹³—Taguma texé daxügüxũ i naãnewa
taxũ. Natürü i choma i Tupana Nane na
duũxũxũ chíixũ, rü chaxicatama nixí i
ngëma ne chaxũxũ rü ngëma tá
chaxũxũ. ¹⁴⁻¹⁵—Pema nüxũ pecuax ga

ñuxácü nuxcúmaxũchima yema nachica
ga ngextá taxúema íxãpataxũwa, rü
Moiché wüxi ga naïgu nanaxünagü ga
yema äxtape ga dferumünaxçax. Rü
ngëxgumarüü tá ta i choma i Tupana
Nane i duũxũxũ chíixũ, rü wüxi i naïgu
tá choxũ naxünagügü i duũxũgü na
guxãma ya texé ya choxũ yaxögüxe rü
tüxũ nangëxmaxũçax i maxũ i taguma
gúxũ.

Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ i ñoma i naãnecũãx

¹⁶—Rü Tupana rü poraãcü nüxũ
nangechaũ i ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü. Rü yemaçax inanamu ga Nane
ga nügümaã wüxicacü na guxãma ya
texé ya nüxũ yaxögüxe rü tama
itarütaxexũçax rü tüxũ
nangëxmaxũçax i maxũ i taguma gúxũ.

¹⁷—Yerü ga Tupana rü tama ñoma ga
naãnewa nanamu ga Nane na
duũxũgümaã naxueguãxũçax na
napoxcuxũ. Natürü núma nanamu na
namaxëxëãxũçax i duũxũgü. ¹⁸—Rü
yíxema Tupana Naneãxũ yaxóxë, rü
Tupana rü tama tùmamaã nanaxuegu
na tapoxcuxũ. Natürü yíxema tama
nüxũ yaxóxë, rü marü tùmamaã
nanaxuegu na tapoxcuxũ, erü tama
nüxũ tayaxõ ya yima Tupana Nane ya
nügümaã wüxicacü. ¹⁹—Rü yíxema
tama nüxũ yaxögüxe, rü Tupana rü
marü tùmamaã nanaxuegu na
tapoxcuxũ. Yerü yexguma ñoma ga
naãnewa nanguxgu ga Tupana Nane ya
duũxũgüarü ngóonexëëruü, rü tama
nawe tarüxíxchaũ. Natürü yexera
túmaärü me nixí ga ëñexũwaama na
tayexmagüxũ, yerü chixexũ taxügü.

²⁰—Guxāma ya yíxema chixexũ ügüxe rü naxchi taxaie i ngóonexũ. Rü tama nüxna tangaicamagüchaũ erü tama tanaxwaxe na nangóxũ i ngēma chixexũ i ítaxügüxũ. ²¹—Natürü yíxema aixcüma Tupanaärü ore nüxũ ixuxũácüma meã maxēxē rü nüxna tangaicama i ngēma ngóonexũ. Rü ngēmaácü tanaxü na meã nangóxũcax na Tupanaärü ngüchaũácüma na yíixũ i guxũma i ngēma taxügüxũ —ñanagürü.

Cuáũ ga baiũxēerü rü wenaxärü nüxũ nixu ga Ngechuchichiga

²²Rü yemawena rü tomaã Yudéanewa naxü ga Ngechuchu. Rü ñuxre ga ngunexũ tomaã yéma nayexma rü yéma duũxũgüxũ ítabaiũxēgü. ²³Rü Cuáũ ga baiũxēerü rü Enóärü íānewa ga Charíarü ngaicamana rü ínanabaiũxēē ta ga duũxũgü yerü yéma nayexma ga taxũ ga dexá. Rü yema yéma íngugüetanüxũ ga duũxũgü, rü Cuáũ ínayabaiũxēetanü. ²⁴Rü yemaácü nangupetü naxüpa ga na poxcupataũgu yataxcuchixũ ga Cuáũ. ²⁵Rü yexguma rü ñuxre ga norü ngüexũgü ga Cuáũ, rü wüxi ga Yudfúmaã niporagatanüciü nachiga ga nacümagü na ñuxácü namexũ na Tupanacax nügü yamexēgüxũ ga duũxũgü. ²⁶Rü Cuáũmaã nüxũ nayarüxugüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngüexēerüx, dücax guma yatü ga tomaã nüxũ quixucü rü cumaã yexmacü ga natü i Yudáũärü tocutüwa, rü yima rü ñuxma rü duũxũgüxũ ínbaiũxēē, rü guxũma i duũxũgü rü nawe narüxí —ñanagürügü. ²⁷Rü Cuáũ nanangäxü rü ñanagürü nüxũ: —Taxúema t̄acü t̄uxũ nangēxma

ega Tupana tama tüxna naxāxgu.

²⁸—Pematama rü marü choxũ pexĩnüē ga yexguma ñachagu:

“Choma rü tama Cristu chixĩ. Natürü choma chixĩ i Tupana yima Cristupexegu choxũ imuxũ na nüxũ chixuxũcax i nachiga”, ñachagu. ²⁹—Rü wüxi i ngĩgüwa rü yima yatü ya ingĩcü rü naxmāxärü yora nixĩ. Rü yima yatümücü i naxütawa ngēxmaxũ rü nüxũ inarüxĩnü i norü ore. Rü nataãē i ngēxguma nüxũ naxĩnügu i ngēma na yadexaxũ. Rü ngēxgumarü i choma rü aixcüma Cristumaã chataãēxüchi i ñuxmax. ³⁰—Nüma rü tá nixĩnagüchigü na ãēxgacü yíixũ, natürü i choma rü tá ícharüxíchigü.

Yima daxüwa ne üxcü

³¹—Rü yima Cristu ya daxüwa ne üxcü rü guxãétüwa nangēxma. Natürü i choma rü ñoma i naānewa changēxma, rü ñoma i naānecüãx chixĩ, rü ngēma ñoma i naānewa ngēxmaxüchigaxũ chixu. Natürü i nüma ya Cristu ya daxüwa ne üxcü, rü guxãétüwa nangēxma. ³²—Rü nüma rü tamaã nüxũ nixuchiga ga yema nüxũ nadauxũ rü nüxũ naxĩnüxũ. Natürü noxretama nüxũ nayaxögü i ngēma nüxũ yaxuxũ. ³³—Natürü ngēxguma texé nüxũ yaxōxgu i norü ore, rü ngēmaácü tanangoxēē na aixcüma yíixũ i ngēma Tupana nüxũ ixuxũ. ³⁴—Rü yima Tupana nüma namucü, rü Tupanaärü orexũ nixu. Erü Tupana rü nüxna nanamu i Naãē i Üünexü na guxũguma naxütawa nangēxmaxüçax. ³⁵—Rü Tanatü ya Tupana rü Nanexũ nangechaũ. Rü ngēmacax marü

naxm̄xwa nananḡxmax̄ēē i guxũma i tacũ i nḡxmaxũ. ³⁶—Rũ yixema Tupana Naneãxũ yaxõxē rũ tũxũ nanḡxma i maxũ i taguma gũxũ. Natürũ yixema tama nüxũ yaxõxchaũxē ya Tupana Nane, rũ tãütãma tũxũ nanḡxma i nḡema maxũ i taguma gũxũ. Natürũ tá tanayaxu i nḡema ãücũmaxũ i poxcu i Tupana tá namaã tũxũ poxcuxũ —ñanagürũ ga Cuãũ ga baiũx̄ēerũ.

Ngechuchu rũ Chamãriaanecũãx ga ngecü

4 ¹Rũ Parichégũ rũ nüxũ nacuáchigagũ ga Ngechuchu rũ Cuãũãrũ yexera nüxũ na nayexmaxũ ga norũ ngúexũgũ, rũ norũ yexera duũxũgũxũ na ínabaiũx̄ēxũ. ²Natürũ tama Ngechuchu nixĩ ga ínabaiũx̄ēēcũ ga duũxũgũ. Rũ toma ga norũ ngúexũgũ tixĩ ga tanaxũxũ ga yema. ³Rũ yexguma Ngechuchu nüxũ ñngu ga Parichégũ rũ nachigagu na yadexagũxũ, rũ yéma Yudéaanewa ítachoxũ na Gariréaanecax tawoeguxũ. ⁴Natürũ ga yema nama ga nagu tawoeguxũ rũ Chamãriaanewa nadapetũ. ⁵Rũ yemacax ga toma rũ nawa tangugũ ga wũxi ga Chamãriaaneãrũ ñãne ga Chicarugu ãégane. Rũ guma ñãneãrũ ngaicamana nayexma ga yema naãne ga nuxcũmaũcü ga Acobuxũ yexmaxũ rũ yixcama rũ nane ga Yuchena naxãxũ. ⁶Rũ yéma nayexma ga wũxi ga puchu ga duũxũgũ dexácax ixaixmaũgũcü ga Acobuarũ Puchugu ãégacũ. Rũ porãcü nipa ga Ngechuchu ga namagu na yaxũxũ. Rũ yemacax guma puchuxũtawa nayarũtoõchi. Rũ tocuchiwa nanguxchaũ ga yexguma. ⁷⁻⁸Rũ toma ga norũ ngúexũgũ rũ guma

ñãnewa taxĩ na torũ õnacax tayataxegũxũcax. Rũ towena yéma ingu ga wũxi ga ngecü ga Chamãriaanecũãx ga guma puchuwa dexãwa ùcü. Rũ Ngechuchu rũ ñanagiürũ ngĩxũ: —ífraxũ i dexá choxna naxã! —ñanagürũ.

⁹Natürũ ga yema nge rũ ñbaixãchiãē yerũ ga Yudúgũ rũ Chamãriaanecũãxgũmaã nügũchi naxaie rũ yemacax ga yema nge rũ inangãxũ rũ ngĩgürügũ nüxũ: —¿Ñuxãcü i cuma na Yudú quiĩxũ i dexácax choxna cuçaxũ i choma na Chamãriaanecũãx chiĩxũ? —ngĩgürügũ. ¹⁰Rũ Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagürũ: —Nḡexguma chi nüxũ cucuaxgu i nḡema mexũ i Tupana cuxna ãxchaũxũ, rũ chi nüxũ cucuaxgu na texé yĩxũ ya yima dexá cuxna taçacũ, rũ cuma rũ chi nüxnata cuca i dexá i maxũ nawa nḡxmaxũ rũ nüma rũ chi cuxna nanaxã i nḡema dexá —ñanagürũ. ¹¹Rũ yema ngecü inangãxũ, rũ ngĩgürügũ nüxũ: —Pa Corix, ¿ñuxãcü tá i dexáta cuyaxu? Erũ daa puchu rũ namátamaxũchi rũ cuxũ nataxuma na tacũmaã cunayaxuxũcax i dexá. ¿Rũ ngextã tá i cunayaxuxũ i nḡema dexá i maxũ nawa nḡxmaxũ na choxna cunaxãxũcax? ¹²—Nuxcũmaũcü ga tórũ oxĩ ga Acobu toxcax núma Chamãriaanewa nanatax ga daa puchu. Rũ gumawa nixĩ ga naxaxexũ ga nüma rũ nanegũ rũ norũ wocagũ. ¿Rũ ñuxãcü chi i cuma i norũ yexera quiĩxũ? —ngĩgürügũ. ¹³Rũ Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagürũ: —Rũ guxãma ya texé ya daa puchuarũ dexãwa axexe, rũ wena táxaru tiṭawae. ¹⁴—Natürũ texé ya yixema choma tũxna chaxãxũ i dexãwa axexe, rũ tagutãma wena

tiṭawa. Erü ngẽma dexá i choma tũxna chaxãxũ rü wüxi ya puchu ya guxũguma ibaibecürüũ tá nixĩ i tũmawa, erü ngẽma dexáwa nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ —ñanagürü. ¹⁵Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Corix, ichoxna naxã i ngẽma dexá na taguma wena chitawaxũcax, rü taguma wena daa puchuwa dexáwa chaxũxũcax! —ngĩgürügü. ¹⁶Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ: —Íyadau ya cute, rü naxcax yaca, rü nuã pexĩ! —ñanagürü. ¹⁷Rü yema ngecü rü inangãxũ, rü ngĩgürügü nüxũ: —Nataxuma ya chaute —ngĩgürügü. Rü Ngechuchu ñanagürü ngĩxũ: —Aixcũma nixĩ i ngẽma nüxũ quixuxũ na nataxuũma ya cute. ¹⁸—Yerü wüximeẽxpũxchirex nixĩ ga cute, rü yima ñuxma cuxũtawa ngẽxmacü rü tama aixcũma cutexũchi nixĩ. Rü ngẽmacax aixcũma nixĩ i curü ore i chomaã nüxũ quixuxũ —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga yema ngecü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, nüxũ chicuaxãchi rü cuma rü wüxi i Tupanaãrü orearü uruũ quixĩ. ²⁰—Nuxcũmaũgũxũ ga torü oxigü ga Chamãriaanecũãxgü rü daa maxpũne ga Garachĩũwa Tupanaxũ nicuaxũũgü. Natürü i pema i Yudfugü rü ñaperügü:

“Rü Yerucharẽũ nixĩ i nachica i mexũ i ngextá Tupanaxũ ticuaxũũgü”, ñaperügü. ²¹⁻²²Rü Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pema i Chamãriaanecũãxgü rü tama aixcũma nüxũ pecuaxgü ya yima nüxũ picuaxũũgücü. Natürü toma i Yudfugü rü aixcũma nüxũ tacuax ya yima nüxũ

ticuaxũũgücü, erü Yudfugügagu nixĩ i Tupana namaxẽxẽxũ i guxũma i duũxũgü. iChoxũ yaxõ, Pa Ngecüx! Rü aixcũma ínangu tá i ngunexũ na tãütãma daa maxpũnewa rü exna Yerucharẽũwa tá nüxũ na picuaxũũgũxũ ya Tanatü ya Tupana. ²³—Erü yixema aixcũma Tupanaxũ icuaxũũgũxe rü nüétama nixĩ i ngẽxürüũxũmare i nachicawa Tupanaxũ ticuaxũũgü. Erü ñuxma rü ngẽma Naãe i Üünexũ naxwaxexũ nixĩ na guxũma i tũmaãemaã rü tũmaãrü maxũmaã aixcũma Tupanaxũ ticuaxũũgũxũ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i nanaxwaxexũ ya Tanatü na nüxũ ticuaxũũgũxũ. ²⁴—Erü Tupana rü wüxi i Naãe nixĩ. Rü ngẽmacax yixema texé ya nüxũ icuaxũũgũxe rü tanaxwaxe i guxũma i tũmaãemaã rü tũmaãrü maxũmaã na aixcũma nüxũ ticuaxũũgũxũ, ngẽma Naãe i Üünexũ naxwaxexũãcũma —ñanagürü. ²⁵Rü yema ngecü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Choma nüxũ chacuax rü tá ñoma i naãnewa nangu ya yima Cristu ya Tupana nüxũ unetacü. Rü ngẽxguma yima núma ũxgu rü tá tamaã nanangoxẽe i guxũma i Tupanachiga —ngĩgürügü. ²⁶Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Choma na cumaã chidexaxũ, rü yima chixĩ —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma íyadexayane rü ítangugü ga toma ga norü ngüexũgü. Rü taãaixãchiãegü yerü ga Ngechuchu rü wüxi ga ngecümaã ínindexa. Natürü taxúema ga toma rü togü taporaxẽe ga nüxna na tacagũxũ ga tacü ngĩmaã na nanaxwaxexũ rü tacüchiga yĩxũ ga ngĩmaã na íyadexaxũ. ²⁸Rü yexguma ga yema ngecü rü yéma ngĩxũ itax ga ngĩrü

tũxũ. Rũ ãnewa ixũ na duũxũgũmaã nũxũ yanaxuxũcax. ²⁹Rũ ngĩgũrũgũ: —iNgĩxã rũ ítayadaugũ i wũxi i yatũ i chomaã nũxũ ixuxũ ga guxũma ga ãacũ ga chaxũxũ! ¿Taux exna yima yiĩxũ ya Cristu? —ngĩgũrũgũ. ³⁰Rũ inaxĩachi ga yema ãanecũãx, rũ Ngechuchu íyexmaxũwa naxĩ. ³¹Rũ yoxni ga toma ga norũ ngũexũgũ rũ Ngechuchuxũ tachixewegũ na nachibũxũcax. ³²Natũrũ ga nũma rũ ñanagũrũ toxũ: —Choma rũ choxũ nangẽxma i chowemu i pema tama nũxũ pecuáxũ —ñanagũrũ. ³³Rũ yexguma ga toma ga norũ ngũexũgũ rũ togũna tacagũe, rũ ñatarũgũgũ: —Bexmana marũ ¿texẽ nuã tanange i nawemu? —ñatarũgũgũ. ³⁴Natũrũ ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ toxũ: —Ngẽma õna i choxũ poraxẽexũ nixĩ na chanaxiixũ i norũ ngũchaũ ya yima nuã choxũ mucũ ya Chaunatũ, rũ na chayanguxẽẽxũ i norũ puracũ. ³⁵—Rũ pema rũ ñaperũgũgũ:

“Rũ ágũmũcũ ya tauemacũ nataxu na yabuxgũxũ i trigu”, ñaperũgũgũ. Natũrũ i choma rũ ñacharũgũ pexũ:

“iDũcax, rũ meã penangugũ i duũxũgũ! Erũ marũ ínamegũ na Tupanaxũ nayauxgũxũcax, ngẽxgumarũũ i wũxi i trigunecũ i marũ nawa nanguxũ na yabuxgũxũ erũ marũ nidau”. ³⁶—Rũ yixema Tupanacax nadexe i duũxũgũ rũ tá tanayaxu i tũmaãrũ natanũ. Rũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i tũxũ irũxĩnũẽxũ rũ tá nanayauxgũ i maxũ i taguma gũxũ. Rũ ngẽmaãcũ rũ wũxigu tá tataãegũ ya yixema tũxira ngẽma duũxũgũmaã Tupanaãrũ orexũ ixuxe rũ yixema yixcama ngẽma duũxũgũxũ Tupanacax

dexe. ³⁷—Rũ aixcũma nixĩ i ngẽma ore i ñaxũ:

“Wũxie tixĩ ya namaã toexe i trigu rũ toge tixĩ ya yixema yabuxgũxe i norũ o”, ñaxũ. [Rũ ngẽxgumarũũ rũ wũxie tixĩ ya tũxira duũxũgũmaã nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore, rũ toge tixĩ ya yixcama ngẽma duũxũgũxũ dexe Tupanacax.]

³⁸—Rũ noxri rũ togũ nixĩ ga duũxũgũmaã nũxũ ixuxũ ga Tupanaãrũ ore, natũrũ ga duũxũgũ rũ tama nayaxõgũ ga yexguma. Rũ yemawena rũ pexũ chamu na yema duũxũgũmaã nũxũ pixuxũcax ga yema ore. Rũ pema nixĩ ga yema duũxũgũxũ pedexũ Tupanacax, yerũ nayaxõgũ ga yexguma namaã nũxũ pixuxgu ga yema ore. Rũ yemaãcũ ga pema rũ marũ peyoxniẽ nawa ga togũarũ puracũ —ñanagũrũ. ³⁹Rũ muxũma ga guma Chamãriaanewa yexmane ga ãanecũãx rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ, yerũ nũxũ nayaxõgũ ga yema ore ga yema ngecũ namaã nũxũ ixuxũ ga yexguma ngĩxgu:

“Guxũma ga ãacũ ga ũpa chaxũxũ rũ chomaã nũxũ nixu” ngĩxgu. ⁴⁰Rũ yemacax ga yema Chamãriaanecũãxgũ rũ yexguma Ngechuchuxũtawana nangugũgu rũ nũxũ nacãaxũgũ ga yexma natanũgu na naxãũxũcax. Rũ taxre ga ngunexũ yexma natanũgu narũãũx ga Ngechuchu. ⁴¹Rũ muxũma ga togũamachigũ ga Chamãriaanecũãxgũ rũ Ngechuchuaxũ nayaxõgũ ga yexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga yema norũ ore ga nũmatama nũxũ yaxuxũ. ⁴²Rũ yexguma ga yema duũxũgũ rũ ñanagũrũgũ ngĩxũ ga yema ngecũ: —Ñuxma waxi nixĩ i aixcũma nũxũ tayaxõgũxũ erũ tomatama nũxũ

taxĩnũẽ i ngẽma norũ ore i tomaã nũxũ
yaxuxũ. Rũ ngẽmawa nũxũ tacuax na
aixcũma yima yiĩxũ ya Cristu ya ñoma i
naãnecũãx i duũxũgũarũ maxẽxẽruũ.
Rũ tama ngẽma cuma tomaã nũxũ
quixuxũcaxicatama tayaxõgũ
—ñanagũrũgũ.

**Ngechuchu rũ nanamexẽẽ ga wũxi ga
ãẽxgacũ nane**

⁴³Rũ taxre ga ngunexũguwena ga
Ngechuchu rũ tomaã inaxũãchi ga
Chamáriaanewa na Gariréaanewa
naxũxũcax. ⁴⁴Rũ nũmatama ga Ngechuchu
ga ũpacũ rũ ñanagũrũ: —Wũxi i
Tupanaãrũ orearũ uruũ, rũ norũ
naãnewatama i duũxũgũ rũ tama meã
nanayauxgũ —ñanagũrũ. ⁴⁵Natũrũ
yexguma Gariréaanewa tangugũgu, rũ
yema naãnecũãx ga duũxũgũ rũ meãma
nanayauxgũ. Yerũ nũmagũ ga yema
naãnecũãxgũ rũ Yerucharéũwa naxĩ ta
naxçax ga ũpetũchigarũ peta, rũ yéma
nũxũ nadaugũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga
Tupanaãrũ poramaã naxũxũ ga Ngechuchu
ga yexguma. ⁴⁶Rũ ga Ngechuchu rũ tomaã
nataegu naxçax ga guma ãane ga Caná ga
Gariréaanewa yexmane. Rũ guma ãanewa
nixĩ ga binuxũ nanguxuchixẽãxũ ga dexá.
Rũ ãane ga Capernáũwa nayexma ga wũxi
ga tacũ ga ãẽxgacũ, rũ niãaawe ga wũxi
ga nane. ⁴⁷Rũ yexguma guma ãẽxgacũ nũxũ
cuáchigagu ga Ngechuchu rũ
Gariréaanewa na nanguxũ ga Yudéaanewa
na ne naxũxũ, rũ naxũtawa naxũ. Rũ nũxũ
nayacaãxũ na napatawa naxũxũcax, rũ
naxçax na yanataanexẽãxũcax ga guma
nane ga marũ turaxũchicũ. ⁴⁸Rũ
Ngechuchu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ nũxũ:
—Pema rũ tama peyaxõgũ ega tama nũxũ

pedauxiragu i taxũ i cuaxruũgũ i
Tupanaãrũ poramaã ũxũ —ñanagũrũ.
⁴⁹Natũrũ ga guma ãẽxgacũ rũ ñanagũrũ
nũxũ: —Pa Corix, ipaxa chowe rũxũ
naxũpa na nayuxũ ya chaune! —ñanagũrũ.
⁵⁰Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ
nũxũ: —iNataegu i cupatawa! Erũ cune rũ
marũ naxçax nitaane —ñanagũrũ. Rũ
guma yatũ rũ nayaxõ ga yema ore ga
Ngechuchu namaã nũxũ ixuxũ. Rũ
napatacax nataegu. ⁵¹Rũ yexguma
napatawa nanguxchaũgu ga guma
ãẽxgacũ, rũ norũ duũxũgũ napexegu
nayayi, rũ ñanagũrũgũ nũxũ: —Cune rũ
marũ naxçax nitaane —ñanagũrũgũ. ⁵²Rũ
yexguma rũ norũ duũxũgũna naca, rũ
ñanagũrũ nũxũ: —¿Tacũ rũ ngoragu
inaxũgũxũ na naxçax yataanexũ?
—ñanagũrũ. Rũ yema norũ duũxũgũ
nanangãxũ rũ ñanagũrũgũ: —Ñe
tocuchiguwena nixĩ ga nũxũ nangupetũxũ
ga na yaxaxũnexũ —ñanagũrũgũ. ⁵³Rũ
guma bucũ nanatũ rũ nũxna nacuaãchi
ga yema ngoragu na yiĩxũ ga Ngechuchu
ga ñaxũ nũxũ:

“Cune rũ marũ naxçax nitaane” ñaxũ.
Rũ nũma ga guma ãẽxgacũ rũ guxũma ga
napatacũãx rũ Ngechuchuxũ nayaxõgũ.
⁵⁴Rũ yexguma Yudéaanewa ne naxũxgu ga
Ngechuchu, rũ yema nixĩ ga norũ taxre ga
cuaxruũ ga taxũ ga Tupanaãrũ poramaã
duũxũgũxũ nawéxũ ga Gariréaanewa.

**Ngechuchu rũ nanamexẽẽ ga wũxi ga yatũ
ga idaawexũ ga Betechawa yexmaxũ**

5 ¹Rũ ñuxre ga ngunexũgũ
ngupetũguwena rũ nayexma ga
wũxi ga peta ga Yudũgũ auregũxũ na
yemaãcũ Tupanaxũ yacuaxũgũgũxũcax.
Rũ yemacax ga Ngechuchu rũ

Yerucharéicax nataegu. ²Rü guma ãneãrũ poxeguxũ rü nüxũ nayexma ga wüxi ga ãx ga Carneruarũ Choxũchicagu áégaxũ. Rü yema ãxãrũ ngaicamana nayexma ga wüxi ga puchu ga Yudũgũgawa Betechagu áégaxũ. Rü guma puchuanacũwa nayexma ga wüximeçxpũx ga chopetũchica ga ãxpataũétũgũxũ. ³Rü yema chopetũchicagu nacagũ ga muxũma ga duũxũgũ ga ãdaaweexũ. Rü nümaxũ rü nangexetũgũ, rü togũ rü nachixeparagũ, rü togũ rü nanawãixãchigũ. Rü yema ãdaaweexũ rü yema nananguxẽégũ ga guma puchu ga na naxĩãxãchichiũxũçax. ⁴Yerũ ñuxguacũ rü guma puchugu ãnarũxĩxũ ga wüxi ga daxũcũãx ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ, rü nayaxĩãxchiũcũxũẽẽxũ. Rü guxema tũxira tũgũ yema táexe nachĩũwa ga guma puchu ga yexguma yaxĩãxchiũcũũgu, rü tũmacax nitaane woo ga ngẽxũrũũmare ga ãaawe tũxũ yexmaxẽ. ⁵Rü yema natanũwa nayexma ga wüxi ga yatũ ga marũ 38 ga taunecũ ãdaawecũ. ⁶Rü yexguma Ngechuchu nüxũ ãduxgu ga guma yatũ ga yexma na nacaxũ, rü nüxũ nacuáchiga ga marũ mucũma ga taunecũ na yaãaawexũ. Rü yemacax nüxna naca rü ñanagũrũ nüxũ: —¿Cunaxwãxexũ i cuxçax na yataanexũ? —ñanagũrũ. ⁷Rü Ngechuchuxũ nangãxũ ga guma ãdaawecũ, rü ñanagũrũ: —Pa Corix, tataxuma ya texé ya choxũ rüngũxẽẽxẽ na ngẽma choxũ tataãxũçax i ngẽxguma naxĩãxãchichiũgu ya daa puchu. Rü guxũguma i ngẽxguma ngẽma chaugũ chatáechaũgu, rü yoxni i togũ rü marũ nüxĩra nügũ ngẽma natáegũ

—ñanagũrũ. ⁸Rü Ngechuchu rü ñanagũrũ nüxũ: —¡Inachi, rü nayaxu i curũ caruũ, rü ãxũ! —ñanagũrũ. ⁹⁻¹⁰Rü yexgumatama naxçax nitaane ga guma yatũ. Rü nanayaxu ga norũ caruũ, rü ãnixũ. Natũrũ ga yema ngunexũ rü ngũxchigaarũ ngunexũ nixĩ. Rü yemacax ga yemacũãxgũ ga Yudũgũarũ áãxgacũgũ rü ñanagũrũgũ nüxũ ga guma yatũ ga naxçax itaanecũ: —Ñoma nixĩ i ngũxchigaarũ ngunexũ. Rü ngẽmacax nachũxu nixĩ na cuyangexũ i curũ caruũ erũ yemaãcũ tamaã nüxũ nixu ga Moĩché —ñanagũrũgũ. ¹¹Natũrũ ga guma yatũ rü yema Yudũgũarũ áãxgacũgũxũ nangãxũ, rü ñanagũrũ: —Yima choxũ rümemẽecũ rü ñanagũrũ choxũ:

“¡Nayaxu i curũ caruũ rü ãxũ!” ñanagũrũ. ¹²Rü yexguma ga yema áãxgacũgũ rü nüxna nacagũ, rü ñanagũrũgũ: —¿Texé ngẽma ñatarũgũ cuxũ:

“¡Nayaxu i curũ caruũ rü ãxũ!” ñatarũgũ cuxũ? —ñanagũrũgũ. ¹³Natũrũ ga guma yatũ rü tama nüxũ nacuax ga texé naxçax na yataanexẽẽxũ, yerũ namuxũchi ga duũxũgũ ga yema, rü yexma nayarũtaxu ga Ngechuchu. ¹⁴Natũrũ yixcama ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũnegu nüxũ nayangau ga guma yatũ, rü ñanagũrũ nüxũ: —¡Dũcax i ñuxma marũ cuxçax na yataanexũ, rü tãũtãma wena chixexũ cuxũ na tama quĩdaawexũçax namaã i wüxi i ãaawe i ngẽma marũ cuxũ ngupetũxũãrũ yexera ixĩxũ! —ñanagũrũ. ¹⁵Rü ãnixũ ga guma yatũ, rü Yudũgũarũ áãxgacũgũmaã nüxũ nayarũxu ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma namexẽecũ. ¹⁶Rü yemacax nixĩ

ga yema ãêxgacügü ga Ngechuchucax nadaugüxü na yama_xgüãxüçax, yerü ngü_xchigaarü ngunexügu napuracü. ¹⁷Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Chaunatü ya Tupana rü guxü i ngunexügu napuracü rü mexü naxü. Rü ngëmacax i choma rü ta naxrüü chapuracü—ñanagürü. ¹⁸Rü yemaçax ga yema Yudügüarü ãêxgacügü rü yexeraäcü Ngechuchuxü nimaxgüchaü. Yerü tama naxrüü nanaxaure ga ngü_xchigaarü ngunexü rü ñuxüchi nüxü nixu ga Nanatüxüchi na yïxü ga Tupana, rü yemaäcü nügü nixu ga Nanatü ga Tupanamaã na nawüxiguxü.

**Nüma ga Tupanatama nixü ga
Nanena naxãxü ga pora**

¹⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü ga yema ãêxgacügü: —Aixcüma pemaã nüxü chixu rü choma i Tupana Nane rü tama chorü poramaã chanaxü i tacü rü puracü i mexü. Natürü ngëma nüxü chadauxü i Chaunatü üxü_xicatama nixü ichaxüxü. Rü guxüma i ngëma Chaunatü üxü, rü choma ya Nane rü ta chanaxü. ²⁰—Chaunatü ya Tupana rü choxü nangechaü, rü ngëmaçax choxü nüxü nadauxëë i guxüma i tacü i nüma naxixü. Rü ngëma ñuxma choxü nüxü nadauxëë_xüãri yexera tá choxü nüxü nadauxëë i yixcüra. Rü ngëxguma i pema ega ngëmaxü pedaugügu, rü tá pebaixächiaëgü namaã. ²¹—Rü Chaunatü rü ñanadagixëë i yuexügu rü wena nanamaxëëë. Rü ngëxguma-rüü ta i choma i Nane rü tüxna chanaxã i maxü ya yíxema chatü_mawaxéxe na tüxna chanaxãxü. ²²⁻²³—Rü tama Chaunatü nixü ya duü_xüguixü icagücü i norü maxüchiga. Natürü choxü

nixü i namuxü na chanaxü_xüçax i ngëma, na choxü yacu_xüüguixüçax i duü_xügu, ngëma Chaunatüxü na yacu_xüüguixü_rüü. Rü yíxema tama choxü icu_xü_xüçax, rü tama nüxü ticu_xüü ta ya Chaunatü ya choxü nuã mucü. ²⁴—Aixcüma pemaã nüxü chixu rü yíxema texé ya choxü irü_xinüçax i chorü ore, rü nüxü yaxóçax ya yima Chaunatü ya núma choxü mucü, rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. Rü Chaunatü rü täütáma tütü_mamaã nanaxuegu na tapoxcüü eri marü nawa ítanguxuchi na tayuxü, rü tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ²⁵—Rü aixcüma pemaã nüxü chixu rü marü nawa tá nangu i ngunexü rü ñuxmatama nixü i chauga naxü_nüçax tá i ngëma duü_xügu i norü pecadugu yuexü rü iyarütäuxexü. Rü texé ya chauga ñnüçax rü tá tamaxë. ²⁶—Nüma ya Chaunatü rü nüxü nangëxma i pora na namaxëë_xüçax i duü_xügu. Rü ngëma pora rü choxna nanaxã ya Chaunatü na choma rü ta duü_xüguixü chamaxëë_xüçax. ²⁷—Rü Chaunatü ya Tupana choxü namu na duü_xüguina chaçaxüçax naxçax i norü maxüchiga, erü choma nixü i Nane i duü_xügu chüxü. ²⁸—iTäxü i pebaixächiaëgü_xü namaã i ñaã ore i pemaã nüxü chixuxü! Erü tá ínangu i ngëma ngunexü i nagu guxüma i duü_xügu i yuexü rü tá na nüxü naxü_nüçax i chauga. ²⁹—Rü naxmaügüwa tá ínaxoxü. Rü ngëma meã maxëxü, rü tá ínarüdagü na nayauxgüãxüçax i maxü i taguma gúxü. Natürü ngëma chixexü ügü_xü, rü tá ínarüdagü na napoxcüçax.

**Nawa nüxü icuáxü na Tupana yïxü ga
Ngechuchuna naxäcü ga pora**

³⁰—Choma rü taxücü_rüwa tacü chaxü chauechamatama ega tama choxü

naxüxêẽägu ya Chaunatü. Rü Chaunatü chomaã nüxü ixuxüãcúma nixí i nüxna chaçaxü i duüxügü i norü maxüchiga. Rü ngëxguma nüxna chacaxgu rü aixcüma meãma chanangugü i duüxügü. Erü tama choxrütama ngúchaü nixí i ngëma chaxüxü, natürü Chaunatü ya nuã choxü mucüarü ngúchaü nixí i ngëma chaxüxü. ³¹—Rü ngëxguma chi chauchigaxütama chixuxgu rü taxuwama name i ngëma. ³²—Natürü nangëxma i to i chauchigaxü ixuxü. Rü nüxü chacuax rü aixcüma nixí i norü ore i pemaã nüxü yaxuxü. ³³Pema rü Cuáü ya baiüxêëruüxütawa penamugü ga perü duüxügü na nüxü pecuáxüçax ga ore ga aixcüma ixixü ga chauchiga. Rü yema ore ga Cuáü pexü namaã ngãxüxü rü aixcüma nixí. ³⁴—Natürü i choma rü tama chanaxwaxe i ãacü rü yatü chauétüwa nachogü, erü choma tátama chaugüna chadau. Natürü pemaã nüxü chixu i ngëma Cuáüãrü ore na choxü peyaxögüçax rü na penayauxgüçax i maxü i taguma gúxü. ³⁵—Cuáü rü wüxi ga omü ga iyauracüüxü rü pexü báxixü-rüü nixí ga pexçax. Rü pema rü paxaãchi namaã petaãëgü. ³⁶—Natürü nangëxma i ãacü i Cuáüãrü orearü yexera chauétüwa íchogüxü. Rü ngëma nixí ga yema taxügü ga cuaxruügü ga Chaunatü choxü muxü na norü poramaã chanaxüçax. Rü yemawa pexü nüxü chadauxêë na aixcüma Chaunatü ya Tupana yiixü ga núma choxü mucü. ³⁷—Rü ngëxgumarüü ta ya Chaunatü ga guma núma choxü mucü, rü marü chauétüwa ínachogü, woo taguma nüxü pexínüë ga naga rü taguma nüxü pedau.

³⁸—Rü ngëma Chaunatüarü ore rü ta tama peãëwa nixücu, erü tama choxü peyaxögü woo Chaunatü núma choxü na muxü. ³⁹⁻⁴⁰—Pema meãma nawa pengúe i Tupanaãrü ore i ümatüxü, erü naga perüxínüë rü ngëmawa tá nüxü ipeyangau i perü maxü i taguma gúxü. Natürü woo ngëmatama Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü chauchiga meã na yadexaxü, natürü i pema rü tama choxü peyaxögüçaxü na ngëmaãcü penayauxgüçax i ngëma maxü. ⁴¹⁻⁴²—Rü choma rü tama chanaxwaxe na choxü picuaxüügüxü erü meãma pexü chacuax, rü nüxü chacuax na tama aixcüma Tupanaxü pengechaügüxü. ⁴³—Chaunatü ya Tupana nixí ga núma choxü mucü, natürü i pema rü tama choxü peyaxgüçaxü. Natürü ngëxguma chi tomare i yatü nagagutama núma üxgu, rü ngëma chi nixí i taãëcúma peyaxgüxü. ⁴⁴—¿Rü ñuxacü chi choxü peyaxögü ega penaxwaxegu na pemücügütama pemaã taãëxü rü tama naxçax pedaugügu na Tupanaxüchi pemaã taãëxü? ⁴⁵—iTáxü i naga perüxínüëxü na choma tá yiixü na pexü chixugüxü i Chaunatüxütawa! Erü Moiché ga guma perü maxüçax nüxü peyaxögüçaxü tátama nixí ya yima pexü ixugücü i Chaunatüxütawa. ⁴⁶—Rü ngëxguma chi peyaxögügu i ngëma ore ga Moiché ümatüxü, rü choxü rü chi ta peyaxögü. Yerü ga Moiché rü chauchigagu nixí ga naxümatüãxü ga norü poperawa. ⁴⁷—Natürü ngëxguma tama peyaxögügu i ngëma Moiché ümatüxü i ore, ¿rü ñuxacü tá peyaxögü i ngëma choma pemaã nüxü chixuxü? —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü nanachibüexêê
ga 5000 ga yatügu**

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü naxtaxa ga Gariréagu âéganearütocutiwa tomaã naxü. Rü norü toéga ga guma naxtaxa rü Tibéria nixí. ²Rü muxüma ga duüxügü rü nawe narüxí. Yerü üpaacü rü marü nüxü nadaugu ga ñuxäcü Ngechuchu na naxixü ga taxü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã üxü ga yexguma duüxügü ga idaawegüxüçax yataanexêégüägu. ³Rü yexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga maxpúnewa tomaã ínaxüächi. Rü wüxigu tomaã yéma narüto. ⁴Rü marü ningaica ga yema Yudfügiarü peta ga Üpetüchiga. ⁵Rü yexguma Ngechuchu nüxü dawenügu rü nüxü nadau ga muxüma ga duüxügü ga nawe rüxixü. Rü yemacax Piripina naca, rü ñanagürü: —¿Rü ngextá tá naxçax tataxe i nawemü i ñaã duüxügü na nachibüexêêxüçax? —ñanagürü. ⁶Rü nümatama ga Ngechuchu rü marü nüxü nacuçax ga tacü tá na naxixü. Natürü yema ñanagürü Piripixü, yerü nüxü nacuçaxaü ga tacümaã tá na nangäxüäxü. ⁷Rü yexguma Ngechuchuxü nangäxü ga Piripi, rü ñanagürü: —Woo chi naxçax itaxegügu i 200 i dñeru naguxü i päü, rü tãü chima nüxü ningu ega woo wüxichigüna íraxü ixächigügu —ñanagürü. ⁸⁻⁹Rü yexguma ga Aüdré ga Ngechuchuarü ngüexü ga Pedru ga Chimáü naéneê, rü ñanagürü: —Nuã nangëxma i wüxi i buxü rü nüxü nangëxma i 5 i päü i chebadanaxçax rü taxre ta i choxni. ¿Natürü tacüwa name i ngëma naxçax i ñaã muxüchixü i duüxügü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga

Ngechuchu rü ñanagürü toxü: —¡Eëci, namaã nüxü pixu i duüxügü na ínalogüxüçax! —ñanagürü. Rü yema nachicawa rü nametexeane ga guma maxê. Rü gumatexewa narütogu ga duüxügü. Rü maneca 5000 wa nangu ga yexguma yatügüxica ixugügu. ¹¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanade ga yema päügü, rü Tupanana moxê naxã. Rü yemawena rü toxü nayanu na yema duüxügü ga yéma rütogüxüxü tayanuxüçax. Rü yexgumarüü ta ga choxni rü nüxü toxü nayanuxêê, ñuxmata meãma nachibüe ga guxüma ga yema duüxügü. ¹²Rü yexguma marü meã nachibüegu ga guxüma, rü Ngechuchu toxü namu rü ñanagürü toxü: —¡Pnade i ngëma naxchipexegü i íyaxügüxü na tama inaxaiyaxüxüçax! —ñanagürü. ¹³Rü tanade ga yema naxchipexegü ga yema 5 ga päüwa íyaxüxü, rü 12 ga pexchi namaã tanaxüäcugü. ¹⁴Rü yexguma yema duüxügü nüxü daugügu ga yema mexü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxixü ga Ngechuchu, rü ñanagürügu: —Aixcümäxüchi daa nixí ya Tupanaärü orearü urüü ga guma ínanguxêêcü —ñanagürügu. ¹⁵Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nicuçaxächi ga duüxügü rü na norü äëxgacüxü yangu-cuchixêégüchäüäxü. Rü yemacax nüxna nixügachi rü yéamaxüra naxü nawa ga guma maxpüne na nüxícatama nayexmaxüçax.

Dexáétügu nixü ga Ngechuchu

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶Rü yexguma marü nachütagu, rü toma ga Ngechuchuarü ngüexügu rü wenaxärü naxtaacutiwa taxí. ¹⁷Rü poraäcü naxëäne. Rü tama ínangu ga Ngechuchu. Rü yemacax wüxi ga ngue ga taxünegu tichoü, rü

itaxiãchi ga na tocutiwa taxixũ ga Capernáũrũ ãnewa na tangugixũcax. ¹⁸Rũ yexguma tixãũyane rü inaxügü ga na poraãcü yabuaxũ. Rũ yemagagu rü poraãcü nayuape. ¹⁹Rũ yexguma marü 5 ga kilõmetru tixãũgu, rü Ngechuchuxũ tadaugü ga na dexãchitiétügu yaxũxũ. Rũ toma ga norü ngúexũgü rü poraãcü tamuũẽ. ²⁰Natürü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü toxũ: —Choma chixĩ. iRũ tãxũ i pemuũẽxũ! —ñanagürü. ²¹Rũ yexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü taãẽacüma tanayauxgüchaũ ga toweũwa. Rũ yexgumatama ítangugü ga yema ítaxixũwa.

Ngechuchucax nadaugü ga duũxũgü

²²Rũ moxũãcü ga yema duũxũgü ga naxtaxaarü tocutügu rüchoxũ, rü nüxũ nicuaxãchitanü ga toma ga Ngechuchuarü ngúexũgü ga marü nagu na taxixũ ga guma ngue ga taxũne ga nügümaã wüxicane. Rũ nüxũ nacuaxgü ta ga Ngechuchu rü tama towe na naxũxũ. ²³Rũ yexguma yemagu ñaxĩnũeyane, rü yoxocüne ñangugü ga náigü ga ngue ga itaxũne ga Tibériaarü ãnewa ne ãxũne. Rũ norü ngaicamana nangugü ga yema nachica ga ngextã Ngechuchu ñachibüexẽxũwa ga yema muxũma ga duũxũgü ga yexguma moxẽ inaxãxgu naxcax ga yema pãũ. ²⁴Rũ yexguma yema duũxũgü nüxũ daugügu ga guma nguewa na Ngechuchu rü toma ga na tatauxexũma rü yexma guma nguegügu nichoũ na Ngechuchucax yadaugũxũ Capernáũrũ ãnegu.

Ngechuchu nixĩ i pãũ i maxẽxẽeruũ naxcax i guxũma i nüxũ yaxõgũxũ

²⁵Rũ yexguma guma naxtaxaarü tocutiwa nangugügu ga yema duũxũgü,

rü Ngechuchuxũ yexma nayangaugü. Rũ nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngúexẽeruũx, ãñuxgu nixĩ i nuã cunguxũ? —ñanagürügü. ²⁶Rũ Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü chauxcax pedaugü yerü meãma pechibüe nawa ga yema õna ga pexna chaxãxũ. Rũ tama yema na marü meã choxũ peyaxõgüxcax nixĩ i chauxcax pedaugũxũ. Erü tama nüxũ pecuax i tacuchiga na yĩxũ ga yema taxũ ga mexũgü ga Tupanaarü poramaã chaxixũ. ²⁷—iTãxũ i naxcax pepuracüexũ i õna i paxama gúxũ! Rũ narümemãẽ nixĩ i naxcax pepuracüe i maxũ i aixcüma ixixũ i taguma gúxũ. Rũ ngẽma nixĩ i maxũ i choma i Tupana Nane ya duũxũxũ chixĩcü tá pexna chaxãxũ, erü Chaunaty ya Tupana rü marü nanangõxẽẽ na aixcüma Nane chĩxũ —ñanagürü. ²⁸Rũ yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tãcü tá taxüe na tayanguxẽẽxũcax i ngẽma Tupana toxũ naxwaxexũ? —ñanagürügü. ²⁹Rũ Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Rü Tupana rü nüma choxũ namu. Rũ ngẽma nüma pexũ nanaxwaxexũ nixĩ na choxũ peyaxõgüxũ —ñanagürü. ³⁰Rũ yexguma ga nümagü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Tãcü rü cuaxruũxũ tá toxũ cudaduxẽẽ na cuxũ tayaxõgüxcax na aixcüma Cristu quĩxũ? ¿Rü tacü i to i mexũ tá toxcax cuxixũ i ñuxmax? ³¹Yerü nuxcũmaũgüxũ ga tórü oxigü, rü nanangõxgü ga yema pãũ ga Tupana nüxna ãxũ ga dauxchitawa ga ngextã taxüema íxãpataxũwa. Rũ Tupanaarü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Tupana rü daxũcũãx ga pãũmaã nanachibüexẽẽ ga duũxũgü”,

ñanagürü i ngēma orewa. ³²Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcūma pemaã nüxũ chixu rü tama nixĩ ga Moiché yĩxũ ga nüxna naxãxũ ga yema pãu ga daxũ- cūãx, natürü Chaunatü ga Tupana nixĩ ga nüxna naxãcü. Rü nüma nixĩ i ñuxma i pexna naxããxũ i pãu i aixcūma ixĩxũ i daxūwa ne ũxũ. ³³—Erü ngēma pãu i Tupana ixãxũ, rü daxūguxũ i naãnewa ne naxũ rü nanamaxẽxẽ i ñoma i naãnecũãx i duũxügü —ñanagürü. ³⁴Rü naxçax ínacagü, rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Corix, iguxüguma toxna naxãẽcha i ngēma pãu! —ñanagürügü. ³⁵Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i ngēma pãu i maxẽxẽeruũ chiĩxũ. Rü yixema texé ya chauxütawa ũxẽ rü tagutáma tataiya. Rü texé ya choxũ yaxóxẽ rü tagutáma tiṭawa. ³⁶—Natürü marü pemaã nüxũ chixu rü woo na choxũ pedaugüxũ rü tama choxũ peyaxögü i pemax. ³⁷—Rü guxãma ya yixema duũxëgü ya Chaunatü choxna tüxũ mugüxe rü chorü duũxügü tixĩgü. Rü texé ya choxũ yaxögüxe rü täütáma tüxũ chaxoox. ³⁸—Yerü tama choxrütama ngúchaũ na chaxüxüçax nixĩ ga daxüguxũ ga naãnewa ne chaxüxũ. Natürü núma chaxũ na chanaxüxüçax i norü ngúchaũ ya Chaunatü ga núma choxũ mucü. ³⁹—Rü ngēma norü ngúchaũ ya Chaunatü ya Tupana ga núma choxũ mucü nixĩ i na taxüxũma na ichayarütauxẽxũ ya yixema choxna tüxũ namugüxe. Erü nüma ya Chaunatü nanaxwaxe i tüxũ na chamaxẽxẽxũ i naãnearü guxgu. ⁴⁰—Choma nixĩ i Tupana Nane chiĩxũ. Rü ngēma norü ngúchaũ ya Chaunatü

ya Tupana ga núma choxũ mucü nixĩ na tüxũ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ ya guxãma ya texé ya choxũ daugüxe rü choxũ yaxögüxe. Erü choma tá nixĩ i tüxũ ícharüdagüxẽxũ i naãnearü guxgu —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma yema orexũ naxĩnüëgu ga yema Yudíugü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na yadexagüxũ. Yerü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i pãu i daxüguxũ i naãnewa ne chaxüxũ —ñanagürü. ⁴²Rü ñanagürügü: —¿Taux exna ñaã yĩxũ i Ngechuchu i Yuche nane? Rü yixema rü tüxũ tacuax ya nanatü rü naẽ. ¿Rü ñuxãcü i nüma i “Daxūwa ne naxüxũ”, ñaxũ? —ñanagürügü. ⁴³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —iNüxũ perüxoe na choxũ na pixuechaxũ! ⁴⁴—Taxüema chauxütawa tangu ega tama choxna tüxũ namuxgu ya chaunatü ga guma núma choxũ mucü. Rü texé ya chauxütawa ngugüxe rü choma rü tá wena tüxũ chamaxẽxẽ i naãnearü guxgu. ⁴⁵—Nuxcūmaũgüxũ ga Tupanaärü orearü uruũgüarü poperawa naxümatü i ore i ñaxũ:

“Tupana tá guxãxũ nangüexẽ”, ñaxũ. Rü ngēmacax guxãma ya texé ya Chaunatüxũ ñnüxẽ rü naxütawa ngüxe, rü chauxütawa taxĩ. ⁴⁶—Taguma texé Chaunatü ya Tupanaxũ tadau. Rü chaxicatama nixĩ i nüxũ chadauxũ erü naxütawa ne chaxũ. ⁴⁷—Aixcūma pemaã nüxũ chixu rü texé ya choxũ yaxóxẽ rü tüxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. ⁴⁸—Choma nixĩ i pãu i maxẽxẽeruũ chiĩxũ. ⁴⁹—Rü perü oxigü ga nuxcūmaũgüxũ rü nanangõx ga yema pãu ga Tupana nüxna ãxũ ga yema

nachica ga ngextá taxúema íxápataxúwa. Natürü woo nanangõxgü ga yema pãü rü nayueamatama. ⁵⁰—Natürü ñaã pãü i pemaã nüxü chixuxü i daxüwa ne üxü rü chomatama chixí. Rü guxãma ya texé ya choxü yaxúxe ñoma pãü tangóxürüü rü tá tamaxêcha. ⁵¹—Chomatama nixí i pãü i maxêxêëruü i daxüwa ne chaxüxü. Rü texé ya ñoma chomaã taxãwemüxürüü choxü yaxóxê rü guxügutáma tamaxêcha. Erü ngêma pãü i choma tüxna chaxãxü rü chaxunetama nixí. Rü ichanaxã i chaxune na namaxêxüçax i ñoma i naãneçüãx i duüxügü —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵²Rü yexguma ga yema Yudügu rü poragaãcü nügünatama nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Nuxãcü tá i ñaã yatü i naxüne tátama tüxü nangõxêxü? —ñanagürügü. ⁵³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxü: —Rü choma i Tupana nane na duüxüxü chixü rü ngêxguma pema rü tama chaxunemaã pexãwemügügu rü tama nawa pexaxegügu ya chaugü, rü tãütáma pexü nangêxma i maxü i taguma gúxü. ⁵⁴—Texé ya chaxunemaã awemüxê rü chaugüwa axexe rü tüxü nangêxma i maxü i taguma gúxü. Erü choma rü tá tüxü chamaxêë ega naãneärü guxgu. ⁵⁵—Erü chaxune rü õnaxüchi nixí rü chaugü rü axeüxüchi nixí. ⁵⁶—Texé ya chaxunemaã awemüxê rü chaugüwa axexe rü chowa tayaxüx rü choma i tümawa. ⁵⁷—Chaunatü ga núma choxü mucü rü namaxü. Rü núma choxna nanaxã i maxü. Rü ngêxgumarüü ta i choma rü tá tüxna chanaxã i maxü ya yíxema choxü

yaxúxe rü choxü yaxóxê. ⁵⁸—Marü pemaã nüxü chixu na choma rü pãü i daxüwa ne üxü chixü. Natürü choma rü tama yema pãü ga nuxcümaügüxü ga perü oxigü ngõxgüxü ga pãürüü chixí. Yerü woo ga yema pãü na nangõxgüxü ga perü oxigü rü nayueamatama. Natürü texé ya choxü yaxúxe, ñoma pãü tangóxürüü, rü choxü yaxóxê rü guxügutáma tamaxü —ñanagürü. ⁵⁹Rü Ngechuchu rü duüxügümaã nüxü nixu ga yema ore ga yexguma nangúxêëãgu ga Yudüguarü ngutaqexepataüwa ga iãne ga Capernáüwa.

**Ngechucharü orewa nangêxma
i maxü i taguma gúxü**

⁶⁰Rü yexguma nüxü naxünüëgu ga yema nguxêëtae, rü muxüma ga yema duüxügü ga nawe rüxüxü rü ñanagürügü: —Rü ngêma tamaã nüxü yaxuxü, rü naguxchaxüchi na nüxü icuáxü na ñuxü ñaxü. ¿Nuxãcü texé tüxü natauxcha na naga taxínüxü? —ñanagürügü. ⁶¹Natürü ga Ngechuchu rü nüxü nacuaçama ga yemaãcü nügümaã na íyadexagüxü naxçax ga yema nguxêëtae, rü yemacax nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Exna peãëwa nangux i ngêma ore? ⁶²—Rü ngêxguma peãëwa nanguxgu i ngêma ore i pemaã nüxü chixuxü, rü ¿taçügu chi perüxínüëxü ega choxü pedaçuxgu na wenaxärü daxü na chaxüxü, ga noxri ne chaxüxüwa na chaxüxü i choma i Tupana Nane na duüxüxü chixü? ⁶³—Tupanaãë i Üünexü nixí i inaxãxü i maxü i taguma gúxü. Rü tama pexene nixí i pexü maxêxêëxü. Rü ngêma ore i pemaã nüxü chixuxü rü peãëçax nixí, rü nawa nangêxma i maxü i taguma gúxü. ⁶⁴—Natürü tangêxma i

petaniwa ya ñuxre ya tama yaxõgüxe —ñanagürü. Rü yema ñanagürü ga Ngechuchu yerü noxriarü ügügumama marü nüxü nacuaç ga texé tá nüxü na yaxõgüxü, rü texé tá cúácü ínaxuaxüxü. ⁶⁵Rü ñanagürü ta: —Rü ngëmacaç marü pemaã nüxü chixu rü taxuacüma texé chauxütawa tangu ega tama Chaunatü chauxütawa tüxü gaxgu —ñanagürü. ⁶⁶Rü yexguma inanaxügüe ga nüxna na yaxüxü ga muxüma ga yema duüxügü ga noxri nawe rüxichiréxü. Rü marü tama nawe ínaxüxü. ⁶⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü norü 12 ga ngüxügüna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Exna pema rü ta choxna pixigachitanüchaü? —ñanagürü. ⁶⁸Natürü Chimáü ga Pedru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿Texéxütawa chi taxüxü ega cuxna tixigachitanügu? Erü cuma rü cuxü nangëxma i ore i nawa nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. ⁶⁹—Toma rü marü cuxü tayaxõgü, rü nüxü tacuaç na cuma quiixü ya Cristu ya Üüneçü ya Tupana Nane —ñanagürü. ⁷⁰Rü Ngechuchu toxü nangãxü, rü ñanagürü: —¿Taux exna choma yüxü ga pexü chidexechixü ga pema ga 12? Natürü nangëxma i wüxi i petanuwa i Chatanáãrü duüxü ixüxü —ñanagürü. ⁷¹Rü Yuda ga Icarüte ga Chimáü nanechiga nixü ga yadexaxü ga Ngechuchu. Yerü Yuda tá nixü ga cúácü ínaxuaxüxü rü woo ga nüma rü wüxi ga totanüxüchirex na yüxü.

**Ngechuchueñegü rü tama
nüxü nayaxõgü**

7 ¹Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréanewa yexmagüne ga ñanegügu nixüägüchigü. Rü tama Yudeaanewa nayexmachau yerü

yëmacüãx ga Yudüguariü ãëxgacügü rü naxcaç nadaugü ga na yamaçgüchaüãxücaç. ²Natürü marü ningaica ga yema Yudüguariü peta ga nagu norü düxenügü yaxügüxü na yemawa nüxna nacuaçãchiexücaç ga ñuxãcü nuxcümaügüxü ga norü oxigü na naxügüxü ga norü düxenügü ga naixátunaxcaç ga yexguma Moïchéwe naxüxgu ga ngextá taxüema íxãpataxüwa. Rü yemacaç nixü ga Düxenügüariü Petagu naxãégaxü. ³Rü naëneëgü ga Ngechuchu rü ñanagürügü nüxü: —Tama name i nuxã Gariréarü naãnegu curüxãüx. Rü name nixü i petacaç Yudéawa cuxü, na ngëma duüxügü i cuwe rüxüxü i ngëma ngëxmagüxü nüxü daugüxücaç i ngëma cuaxruügü i mexügü i Tupanaãrü poramaã cuxüxü. ⁴—Erü ngëxguma chi wüxi ya yatü rü duüxügüxü nügu nacuaçëechaügu rü tama cúácü nanaxü i taçü i naxüxü. Rü ñuxma na cunaxüxü i muxüma i mexügü i Tupanaãrü poramaã cuxüxü, rü name nixü i guxü i duüxügüpexewa cunaxü —ñanagürügü. ⁵Rü yema ñanagürügü ga naëneëgü yerü woo ga nümagü rü ta tama nüxü nayaxõgü. ⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü nanangãxü, rü ñanagürü nüxü: —Tauta nawa nangu i ngunexü na petawa chaxüxü. Natürü pexcaç rü ngëxürüxümare i ngunexü nixü i mexü na petawa nagu pexüxü. ⁷—Ngëma duüxügü i ñoma i naãneçüãx rü tama pexchi naxaie. Natürü chauxchi naxaie erü chanangoxëë i ngëma naxügüxü rü na nachixexü. ⁸—Name nixü i petawa pexü i pemax. Choma rü tauta ngëma chaxü erü tauta nawa nangu i ngunexü i

nagu ngéma chaxũũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁹Rü yexguma yema ñaxguwena, rü Gariréaanegu narũxãũx.

Ngechuchu rü Düxenügüarü Petawa naxũ

¹⁰Natürü nawena ga naëneëgü ga petawa na naxĩũ, rü Ngechuchu rü ta yéma naxũ. Natürü cúácü yéma naxũ, rü tama poraãcü duũxũgũxũ nügü nadauxêë. ¹¹Rü yema Yudfugüarü ãëxgacügü rü naxçax nadaugü ga yema petawa, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangëxma i ngéma yatü? —ñanagürügü. ¹²Rü nügütanüwa ga yema duũxũgü ga yéma yexmagũxũ, rü poraãcü Ngechuchuchiga ínidexagü. Rü ñuxre ga yema duũxũgü rü ñanagürügü: —Yima rü wüxi ya yatü ya mecü nixĩ —ñanagürügü. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Ngéma yatü rü tama name erü duũxũgũxũ nawomüxêë —ñanagürügü. ¹³Natürü taxuũma ga duũxũgü rü mea togüpexewa Ngechuchuxũ nicuaxũũgũchaũ, yerü yema Yudfugüarü ãëxgacügũxũ namuũë. ¹⁴Rü yexguma marü yema petaarü ngãxũwa nanguxgu, rü nixücu ga Ngechuchu nawa ga tupauca ga taxũne. Rü inanaxũgü ga na nanguxêëtaexũ. ¹⁵Rü yema Yudfugüarü ãëxgacügü, rü nabaixãchiãëgü namaã ga yema ore ga Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü ñanagürügü: —¿Ñuxãcü i ngémaãcü poraãcü nüxũ nacuáxũ, rü taguma texé nanguxêë? —ñanagürügü. ¹⁶Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñãã chorü ngxêëtae rü tama choxrü nixĩ, erü Chaunatü ya núma choxũ mucüarü nixĩ. ¹⁷—Ngëxguma texé naxüxchaũgu i Tupanaãrü ngüchaũ rü yíxema tá nüxũ

tacuax ngoxi aixcüma Tupanaxũtawachanayaxu i ngéma chorü ngxêëtae rü exna chaugüxũtawatama chayaxuxũ yixĩ i ngéma. ¹⁸—Yíxema texé ya mexũ i tümachigaxũtama ixuxe rü ngémaãcü tanaxü erü tanaxwaxe i duũxũgü na tüxũ icuaxũũgũxũ. Natürü texé nüxũ tixu i ore i mexũ nachiga i ngéma tüxũ muxũ, rü aixcüma nixĩ i tümããrü ore. Rü tama dora nixĩ i ngéma nüxũ tixuxũ. ¹⁹—¿Tama exna aixcüma yíxũ ga Moíché pexna naxãxũ ga Tupanaãrü mugü? Natürü taxúema i pema naga pexínüë i ngéma mugü. ¿Rü ñuxma rü tüxçüü nixĩ i choxũ pimãxgüchaũxũ? —ñanagürü. ²⁰Rü yema duũxũgü nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Cuma rü ngoxo cuwa nangëxmamare. ¿Exna texé cuxũ timãxgüchaũ? —ñanagürügü. ²¹Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Choma rü ngüxchigaarü ngunexũgu chanamexêë ga wüxi ga yatü. Rü guxãma i pema rü penuãëgü naxçax ga yema wüxitama ga mexũ ga ngüxchigaarü ngunexũgu chaxũxũ. ²²—Natürü pema rü ta ngüxchigaarü ngunexũgu pepuracüe na naga pexĩxüçax ga Moíchéarü mugü. Rü Moíché pemaã nüxũ nixu na tüxũ ípewiechãxmüpexechiraũxũ ya guxãma ya yatüxe ya buxe. Natürü tama Moíché nixĩ ga inaxũgücü ga yema, yerü nuxcümaũgũxũ ga perü oxigüwa nixĩ ga ne naxũxũ. Rü ñuxma i pema rü yema mugagu rü tüxũ ípewiechãxmüpexechiraũ ya guxãma ya buxe ya yatüxe woo ngüxchigaarü ngunexũ yixĩgu. ²³—Rü ngémaãcü i pema rü ngüxchigaarü ngunexũgu buxexũ ípewiechãxmüpexechiraũ erü

naga pexĩnũechauĩ i Moĩchearũ mugũ. ĩRũ ñuxma rũ tũxciuũ yĩxũ i chomaã penuẽxũ naxçax na ngũxchigaarũ ngunexũgu chanamexẽẽxũ ga wũxi ga yatũ ga ĩdaaweecũ? ²⁴—Rũ ngẽmacax tama name i ngũrũmare penangugũ i ngẽma chaxũxũ. Rũ penaxwaxe i meã nagu perũxĩniẽxira, na aixcũma meã penangugũxũçax —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Ngechuchu rũ Tupana Nane nixĩ

²⁵Rũ ñuxre ga yema duũxũgũ ga Yerucharẽũgu achiũgũxũ rũ nũgũna nacagũe, rũ ñanagũrũgũ: —ĩTaux ẽxna daa yĩxũ ya yima yatũ ya ãẽxgacũgũ naxçax daugũcũ na yamaçgũchaũãxũçax? ²⁶—iDũcax! Gua nixĩ rũ yea guxũ i duũxũgũpexewa nidexa rũ taxũema ñuxũ ñatarũgũ nũxũ. ĩTaux ẽxna i tórũ ãẽxgacũgũ i marũ nũxũ yaxõgũãxũ na aixcũma Cristu na yĩxũ i nũmax? ²⁷—Natũrũ i yixema rũ nũxũ tacuaxgũ na ngextá ne naxũxũ i nũmax. Natũrũ ngẽxguma aixcũma Cristu nũma ũxgu rũ taxũetáma nũxũ tacuax na ngextá na ne naxũxũ —ñanagũrũgũ. ²⁸Rũ nũma ga Ngechuchu rũ tupauca ga taxũnewa ínanangũexẽẽ ga duũxũgũ. Rũ yexguma nũxũ naxĩnũgu ga yema ore ga Yudũfugũ nũxũ ixugũexũ ga nachiga, rũ tagaãcũ ñanagũrũ: —Pema rũ marũ choxũ pecuax rũ nũxũ pecuax na ngextá na ne chaxũxũ. Natũrũ tama chaugagu nixĩ i nũma chaxũxũ. Choma nũma chaxũ yerũ nũma choxũ namu ga Tupana ya naxwaxecũ na nũxũ yaxõgũxũ natũrũ i pema rũ tama nũxũ pecuácũ. ²⁹—Choma rũ nũxũ chacuax yerũ

naxũtawa ne chaxũ, rũ nũma nixĩ i nũma choxũ namuxũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ yexguma ga yema ãẽxgacũgũ rũ Ngechuchuxũ niyauçgũchaũ. Natũrũ taxũma nayayauçgũ, yerũ tauta nawa nangu ga ngunexũ ga na yayauçgũãxũ rũ na yamaçgũãxũçax. ³¹Natũrũ muxũma ga duũxũgũ rũ nũxũ nayaxõgũ. Rũ ñanagũrũgũ: —ĩNgẽxguma ínanguxgu ya Cristu rũ tacũ rũ cuaxruũ i taxũ tá naxũ ya daa yatũ tama ũxũ i ñuxmax? —ñanagũrũgũ.

Parichẽugũ rũ Ngechuchuxũ niyauçgũchaũ

³²Rũ yema Parichẽugũ rũ duũxũgũxũ naxĩnũẽ ga yemaãcũ Ngechuchuchiga na yadexagũxũ. Rũ yemaçax ga nũmagũ rũ paigũarũ ãẽxgacũgũ rũ yema nanamugũ ga tupauca ga taxũneãrũ purichĩagũ na Ngechuchuxũ yanayauçgũxũçax. ³³Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Paxaãchi tátama nixĩ i petanũwa changẽmaxũ, rũ ñuxũchi tá chataegu naxũtawa ya yima nũma choxũ mucũ. ³⁴—Pema rũ tá chauççax pedaugũ, natũrũ tãũtáma choxũ ipeyangaugũ. Erũ ngẽma ngextá tá íchangẽmaxũwa rũ taxuacũ ngẽma pengugũ. ³⁵Rũ yexguma ga yema Yudũfugũarũ ãẽxgacũgũ rũ nũgũna nacagũe, rũ ñanagũrũgũ: —ĩNgextá tá naxũ ega taxuacũtáma nũxũ iyarũngaugũgu? ĩẽxna ngẽma Yudũfugũ i to i nachĩũãnewa ngẽxmagũxũtaniũwa tá naxũ rũ ẽxna ngẽma tama Yudũfugũ ixĩgũxũtaniũwa tá naxũ na yangũexẽẽãxũçax? ³⁶—ĩRũ tacũchiga nixĩ i ngẽma na ngẽma ñaxũ:

“Tá chauççax pedaugũ natũrũ tãũtáma choxũ ipeyangaugũ, erũ

taxuacütáma ngêma pexĩ i ngêma tá íchangẽmaxũwa”, ñaxũ?
—ñanagürügü.

**Dexá i maxêëruũchiga
nidexa ga Ngechuchu**

³⁷Rü yema nawa iyacuáxũ ga petaarü ngunexũ nixĩ ga guxũ ga togü ga ngunexũärü yexera rümemaẽxũ naxçax ga Yudfugü. Rü yema ngunexũgu nixĩ ga inachixũ ga Ngechuchu rü tagaãcü ñaxũ: —Rü ngẽxguma texé itawaxgu rü inuã chauxõtawa taxü rü tayaxaxe!

³⁸—Rü “texé ya choxũ yaxóxẽ rü tumaärü maxũnewa tá nibaibe i taxũ i dexá i maxêëruũ” ngêma Tupanaärü ore i ümatüxũ nüxũ ixuxürüü —ñanagürü.

³⁹Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü Tupanaãê i Üünexũchiga nixĩ ga yadexaxũ. Rü nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ yaxögüxũ rü tá na nayauxgüãxũ i Naãê i Üünexũ. Natürü tama yexgumatama nanayauxgü, yerü tauta wenaxärü daxügüxũ ga naãnecax nataegu ga Ngechuchu na guxũärü ãëxgacü na yiixüçax.

Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũxügü

⁴⁰Rü nümaxũ ga yema duũxügü rü yexguma nüxũ naxĩnüëgu ga yema Ngechuchu nüxũ ixuxũ, rü ñanagürügü: —Aixcüma ñaã yatü nixĩ i ngêma Tupanaärü orearü uruũ i ínguxchaũxũ —ñanagürügü. ⁴¹Rü togü rü ñanagürügü: —Daa nixĩ ya Cristu —ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ, erü taxucürüwa Gariréaanecüãx nixĩ ya Cristu. ⁴²—Erü Tupanaärü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Cristu rü tá Dabítaa nixĩ, rü tá nangox i iãne i Beréüwa ga ngextá Dabí fbuxũwa”, ñanagürügü. ⁴³Rü yemaãcü Ngechuchugagu nügü nitoye ga duũxügü. ⁴⁴Rü ñuxre ga yema duũxügü rü Ngechuchuxũ niyauxgüchaũ, natürü taxuüma nayayauxgü.

**Yudfugüarü ãëxgacügü rü tama
Ngechuchuaxũ nayaxögüchaũ**

⁴⁵Rü yema tupauca ga taxũneärü purichíagü, rü Parichéugüçax rü paigüarü ãëxgacügüçax nawoegu. Rü yema ãëxgacügü rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Tüxcüü tama nuã penaga? —ñanagürügü. ⁴⁶Rü yema purichíagü rü nanangãxügü rü ñanagürügü: —Taguma texé tidexa i ñaã yatü idexaxürüü —ñanagürügü.

⁴⁷Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxũ: —¿Exna pexũ rü ta marü nawomüxẽê i nümax? ⁴⁸—Düçax, rü taxúema i tomax i Parichéugü rü taxuüma i tóru ãëxgacügü rü nüxũ nayaxögü i ngêma Ngechuchu.

⁴⁹—Natürü ñaã duũxügü i tama Tupanaärü mugüxũ cuãxgüxũ rü marü nachixexügügu —ñanagürügü. ⁵⁰Natürü Nicodému ga Parichéu ixícü ga wüxicana Ngechuchuxütagu naxũãnecü, rü ñanagürü nüxũ: ⁵¹—Ngêma tóru mugü i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Taxuacüma wüxi i yatüxü tapoxcu ega tama nüxũ ixĩnüëxiragu i norü dexa na nüxũ icuáxüçax na çacu na naxüxũ”, ñanagürü. ⁵²Rü yexguma ga natanüxügü rü nanangãxügü, rü ñanagürügü nüxũ: —¿Exna cuma rü ta Gariréaanecüãx quixi? iNawa nangux i Tupanaärü ore i

ümatüxü rü ngéma tá nüxü cudau rü taxuütáma i Tupanaärü orearü uruü rü Gariréaanecüãx nixí! —ñanagürügü. ⁵³Rü yexguma ga wüxichigü rü nachíüwa naxí.

Nge ga átecü ga naí ga yatümaã ngéãëxcü

8 ¹Rü Ngechuchu rü Oríbunecügu áégane ga mǎxpúnewa naxü. ²Rü moxüãcü ga yexguma yangunegu, rü wenaxärü tupauca ga taxüneçax nataegu. Rü ga duüxügü rü naxçax naxí. Rü nüma ga Ngechuchu rü ínárüto, rü inanaxügü ga na nangúexëãxü ga duüxügü. ³Rü yema ngúexëëruügü ga Moíçhearü mugüwa nguxëëtaegüxü rü Parichéugü, rü Ngechuchuxütawa ngíxü nagagü ga wüxi ga nge ga átecü ga ngíxü nadaugücü ga naí ga yatümaã na inapexü. Rü guxüma ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxüpexegu ngíxü nayachixëëgü. ⁴Rü ñanagürügü Ngechuchuxü: —Pa Ngúexëëruüx, ñaã nge i átecü rü ngíxü itayangau na naí ya yatümaã na inapexü. ⁵Moíçhearü mugüwa tamaã nüxü nixu na nutamaã ngíxü íimuxüchiãcüma ngíxü imáxü i wüxi i nge i ngémaãcü maxücü. ¿Ñuxü ñacuxü i cuma i ñuxmax? —ñanagürügü. ⁶Rü yema ñanagürügü ga nümagü, yerü Ngechuchuxü guxchaxügu nanguxëëgüchaü na nüxü nayexmaxüçax ga ñacüçax na ínaxuaxügüãxü. Natürü ga Ngechuchu rü inayarümaxächí rü inanaxügü ga naxmexmaã waixümüwa na naxümatüãxü. ⁷Natürü nüxü nacaxügüama, rü yemaçax düxwa wenaxärü nadaunagü ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxü: —Ngexerüxe i

petanüwa ya ngearü pecaduáxë rü tüxira nuta ngíxü tanaña —ñanagürü. ⁸Rü wenaxärü inayarümaxächí ga Ngechuchu rü naxmexmaã nanaxümatü ga waixümüwa. ⁹Natürü yexguma nüxü naxíniëgu ga yema ore ga Parichéugü rü inanaxügüe ga nügü na yawüxíxü ga nügüwe na ínachoxüxü. Rü yaguãxgü ga Parichéugüwa inaxügü ga na ínachoxüxü rü düxwa guxüma ínachoxü. Rü yexguma marü guxüma ga Parichéugü íchoüxgu, rü Ngechuchu rü yema ngeçüxícatama yéma duüxügüpexewa nayaxügü. ¹⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nadaunagü. Rü ngíxna naca rü ñanagürü ngíxü: —Pa Ngeçüx, ¿Ngëxügü nixí i ngéma cuxü ixügüxü? ¿Rü taxuüma cuxü imáxchaü? —ñanagürü. ¹¹Rü ngíma rü ngígürügü nüxü: —Taxuüma Pa Corix —ngígürügü. Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngíxü: —Choma rü ta tama cuxü chapoxcu. Ñuxma rü marü name rü íquixü rü tama wena pecadu cuxü —ñanagürü.

Ngechuchu rü ñoma i naãneärü ngóonexëëruü nixí

¹²Rü wenaxärü duüxügümaã nidexa ga Ngechuchu, rü ñanagürü nüxü: —Choma nixí i ñoma i naãneçüãxärü ngóonexëëruü. Rü yíxema chowe rüxüxë rü chorü ngóonexüwa tangëxma rü tüxna chanaxá i maxü. Rü tá nüxna ítanguxuchi i tümaärü chixexü —ñanagürü. ¹³Rü yexguma ga Parichéugü rü ñanagürügü nüxü: —Cuma rü cugüchigaxütama quixu. Rü ngéma cuchiga i nüxü quixuxü rü

taxuwama name —ñanagürügü. ¹⁴Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽma ore i choma nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ woo chauchigaxũtama chixuxgu. Erü choma rü nüxũ chacuax na ngextá na ne chaxũxũ, rü ngextá tá na chaxũxũ. Natürü pema rü tama nüxũ pecuax na ngextá na ne chaxũxũ rü tama nüxũ pecuax na ngextá tá na chaxũxũ.

¹⁵Pema rü choxũ pengugü i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü nagu rüxĩnũẽxũãcumamare. Natürü i choma rü taxúexũma changugü i ñuxmax.

¹⁶Natürü ngëxguma chi texéxũ changugü rü aixcũma meãma tüxũ changugü. Erü tama chaxicatama tüxũ changugü, natürü yima Chaunatü ga núma choxũ mucũmaã nixĩ i wüxigu tüxũ tangugũxũ. ¹⁷Rü ngẽma mugü ga Moíchẽ umatüxũ i nagu pexĩxũ, rü ñanagürü:

“Ngëxguma taxre i duũxũgü rü wüxitama i orexũ yaxugügu, rü ngẽmawa aẽxgacü nüxũ nacuax na aixcũma yĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugüexũ”, ñanagürü. ¹⁸Rü dücax, choma nixĩ i wüxi i chauchigaxũ chixuxũ rü Chaunatü ga núma choxũ mucü nixĩ ya naĩ. ¿Rü tüxçũũ tama choxũ peyaxõgüchaũ i ñuxmax? —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga nümagü rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Ngexcü ya yima Cunatü? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü: —Choxũ rü tama pecuax rü Chaunatüxũ rü ta tama pecuax. Rü ngëxguma chi choxũ pecuaxgügu rü Chaunatüxũ rü chi ta pecuaxgü —ñanagürü. ²⁰Rü yema orexũ

nixu ga Ngechuchu ga yexguma nanguxẽẽtaegu ga tupauca ga taxũnewa naxũtawa ga yema nachica ga ngextá duũxũgü tupaucana dñeru ngĩxũ íxãgüxũwa. Natürü taxuũma Ngechuchuxũ niyauxgü, yerü tauta nawa nangu ga yema ngunexũ ga nagu yayauxgüãxũ.

Ngechuchu rü Parichéugümaã nüxũ nixu rü ngextá núma ínaxũxũwa rü taxucürüwa ngẽma naxĩ

²¹Rü Ngechuchu rü wenaxãrü namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Choma rü tá pexna chixü i núma, rü pema rü tá chauxcax pedaugü, natürü tá perü pepadugu peyue. Rü ngextá íchaxũxũwa rü taxucürüwama ngẽma pexĩ —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga yema Yudfugü rü ñanagürügü: —¿Exna nügü tátama nimax rü ngẽmacax tamaã nüxũ yaxuxũ na taxucürüwama ngẽma ixĩxũ i ngẽma ínaxũxũwa? —ñanagürügü. ²³Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Pema rü ñoma i naãnecũãx i duũxũgü pixĩgü, natürü i choma rü daxüguxũ i naãnewa ne chaxũ. Pema rü ñoma i naãneãrü duũxũgü pixĩgü natürü i choma rü tama ñoma i naãnecũãx chixĩ. ²⁴—Rü ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rü tá perü pepadugu peyue. Erü ngëxguma tama choxũ peyaxõgügu na choma chiĩxũ ya Cristu, rü perü pepadugu tá peyue —ñanagürü. ²⁵Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Natürü texé quixĩ i cumax? —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü noxritama pemaã nüxũ chixu na texé chiĩxũ. ²⁶—Rü choma rü choxũ nangëxma i muxũma i taçü i

chomatama pexũ changúexẽẽchaũxũ rü
 ƣacücax pexna na chaçaxũ, natürü
 tãütáma chanaxü i ngẽma. Erü yima
 Chaunatü ga núma choxũ mucü chomaã
 nüxũ ixuxũ i orexicatama nixĩ i ñoma i
 naãnecũãxgümaã nüxũ chixuxũ. Rü
 guxüma i ngẽma nüxũ yaxuxũ ya
 Chaunatü, rü aixcüma nixĩ —ñanagürü.
²⁷Natürü nümagü rü tama nüxũ
 nacuaxgüéga ga Nanatü ya Tupanachiga
 na yĩxũ na yema ñaxũ ga Ngechuchu.
²⁸Rü yemaçax ga Ngechuchu rü
 ñanagürü nüxũ: —Choma nixĩ i Tupana
 Nane i duũxũxũ chiĩxũ. Rü yixcüra
 ngëxguma curuchawa choxũ
 pipotagügu, rü tá nüxũ picuaxächitanü
 na Cristu na chiĩxũ. Rü tá nüxũ pecuax
 na taxuüma chauchamatama chaxuxũ.
 Rü ngẽma Chaunatü chomaã nüxũ
 ixuxũxicatama nixĩ i pemaã nüxũ
 chixuxũ. ²⁹—Yima núma choxũ mucü
 ya Chaunatü rü chauxütawa nangëxma.
 Rü taguma choxna nixügachi, erü
 choma rü guxüguma chanaxü i ngẽma
 norü ngúchaũ ixixũ —ñanagürü. ³⁰Rü
 yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu rü
 muxüma ga duũxügü nüxũ nayaxögü.

**Yíxema Tupanaxácügü ixigüxechiga, rü
 yíxema pecadutüüwa ngëxmagüxechiga**

³¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü
 ñanagürü nüxũ ga yema Yudfugiarü
 ãëxgacügü ga nüxũ yaxögüxũ:
 —Ngëxguma pema meãma
 peyaxögüechagu i ngẽma pemaã nüxũ
 chixuxũ, rü aixcümaxũchi tá chorü
 ngüexügü pixigü. ³²—Rü tá nüxũ
 pecuax i ore i aixcüma ixixũ. Rü ngẽma
 ore tá pexũ ínanguxũxẽẽ —ñanagürü.
³³Rü nümagü rü Ngechuchuxũ

nangãxügü, rü ñanagürügü: —Toma rü
 nuxcümaücü ga torü oxĩ ga Abráütaa
 tixigü rü taguma texémexëwa
 tangëxmagü. ¿Ñuxácü i cumax rü tá na
 ítanguxũxũ, ñacuxũ? —ñanagürügü.
³⁴Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ:
 —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü
 guxãma ya pecaduáxë rü pecadutüüwa
 tangëxmagü. ³⁵—Wüxi i coriarü
 duũxümare rü tama norü coripatacũãx
 nixĩ. Natürü wüxi i cori nane rü
 guxüguma nanatü nane nixĩ. ³⁶—Choma
 rü Tupana Nane chixĩ. Rü ngëxguma chi
 choma pecaduna pexũ íchanguüxëëgu,
 rü aixcüma tá nüxna ípenguü. ³⁷—Marü
 nüxũ chacuax na Abráütaa pixigüxũ i
 pemax. Natürü choxũ pimaxgüchaü erü
 tama aixcüma choxũ peyaxögü i ngẽma
 ore i pemaã nüxũ chixuxũ. ³⁸—Choma
 rü yema Chaunatü choxũ wéxũ nixĩ i
 pemaã nüxũ chixuxũ. Natürü pema rü
 penaxü i ngẽma penatü pemaã nüxũ
 ixuxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ³⁹Rü
 nümagü rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü
 ñanagürügü: —Torü oxĩ nixĩ ga Abráü
 —ñanagürügü. Natürü Ngechuchu
 nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ:
 —Ngëxguma chi aixcüma Abráütaa
 pixigügu rü chi Abráü üxürüü penaxü.
⁴⁰—Natürü woo pemaã nüxũ chixu i ore
 i aixcüma ixixũ ga Chaunatü ga Tupana
 choxũ ngüxëëxũ, rü pema rü choxũ
 pimaxgüchaü. Natürü ga Abráü rü
 taguma yemaãcü nanaxü. ⁴¹—Pema rü
 penaxü i penatügücumatama
 —ñanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü
 ñanagürügü: —Toma rü tama
 tangürüwaügümare, rü toxũ nangëxma
 ya wüxitama ya tonatü. Rü yima nixĩ ya
 Tupana —ñanagürügü. ⁴²Rü Ngechuchu

nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ:
 —Ngëxguma chi aixcüma Tupana
 yixígu ya penatü rü choxũ chi
 pengechaũ, erü choma rü
 Tupanaxütawa nixĩ i ne chaxũxũ, rü
 ngëmacax chanuxma. Rü tama
 chauechamatama núma chaxũ, natürü
 núma chaxũ yerü Chaunatü ya Tupana
 núma choxũ namu. ⁴³—¿Tüxcüũ tama
 nüxũ pecuaxéga i ngëma pemaã nüxũ
 chixuxũ? Pexũ naguxcha erü woetama
 tama iperüxĩnüëchaũ i ngëma pemaã
 nüxũ chixuxũ i ore. ⁴⁴—Penatü rü
 Chataná nixĩ rü pema rü naxäcügü
 pixígu. Rü ngëmacax penaxü i ngëma
 nüma pexũ nanaxwaxexũ. Rü ngëma
 Chataná rü noxriarü ügügumama wüxi i
 máëtaxũ nixĩ. Rü taguma ore i
 aixcümaxügu narüxĩnü rü taguma ore i
 aixcümaxũ nixu. Rü ngëxguma
 yadeaxgu rü doraxũxícata tama nixu, erü
 nüma rü wüxi i dorataxáxũ nixĩ. Rü
 guxũma i dorataxáxũnatü nixĩ.
⁴⁵—Natürü i pema rü tama choxũ
 peyaxögüchaũ erü ore i aixcümaxũ
 chixu. ⁴⁶—¿Texé ya petanüwa choxũ
 dauxe na pecadu chaxũxũ? Rü ñuxma
 na nüxũ chixuxũ i ore i aixcüma ixixũ,
 rü ¿tüxcüũ tama choxũ peyaxögü?
⁴⁷—Texé ya Tupanaãrü duũxũ ixixê rü
 itarüxĩnü i Tupanaãrü ore. Natürü i
 pema rü tama Tupanaãrü duũxügü
 pixígu, rü ngëmacax nixĩ i tama
 iperüxĩnüëchaũxũ i Tupanaãrü ore
 —ñanagürü.

**Tauta nangoxgu ga Abráũ rü
 Cristu rü marü nayexma**

⁴⁸Rü yexguma ga yema Yudfugüarü
 äëxgacügü rü ñanagürügü nüxũ: —Rü

aixcüma nixĩ ga yema torü ore ga
 yexguma ñatagügügu:

“Cuma rü wüxi i Chamáriacũäx quixĩ,
 rü ngoxo cuwa nangëxma”, ñatagügügu
 —ñanagürügü. ⁴⁹Rü Ngechuchu
 nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ:
 —Chowa rü nataxuma i ngoxo. Rü
 ngëma chaxũxũ nixĩ na Chaunatüxũ
 chicuaxüüxũ, natürü i pema rü chixri
 chauchiga pidexagü. ⁵⁰—Choma rü
 tama naxçax chadau na texé choxũ
 icuaxüüügüxüçax. Natürü Tupana nixĩ ya
 naxwaxecü na duũxügü choxũ
 icuaxüüügüxũ. Rü nüma tá nanapoxcue i
 ngëma chauxchi aiexũ. ⁵¹—Aixcüma
 pemaã nüxũ chixu, rü texé ya naga
 ñnuxê i ngëma tümamaã nüxũ chixuxũ
 rü guxügutáma tamaxêcha —ñanagürü.
⁵²Rü yexguma ga yema Yudfugüarü
 äëxgacügü, rü Ngechuchuxũ nangãxügü,
 rü ñanagürügü: —Ñuxma rü
 meãxüchima nüxũ tacuax na cuwa
 nangëxmaxũ i wüxi i ngoxo. Yerü ga
 Abráũ rü guxũma ga nuxcümaügüxũ ga
 Tupanaãrü orearü uruügü rü nayue.
 Natürü cuma rü ñuxma tomaã nüxũ
 quixu rü texé ya naga ñnuxê i ngëma
 curü ore rü guxügutáma tamaxêcha
 —ñacurügü. ⁵³—¿Exna cuma rü tórü oxĩ
 ga Abráũãrü yexera quixĩ? Yerü nüma
 rü nayu rü guxũma ga nuxcümaügüxũ
 ga Tupanaãrü orearü uruügü rü ta
 nayue. ¿Rü cugüçax rü texé quixĩ?
 —ñanagürügü. ⁵⁴Rü Ngechuchu
 nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Ega
 chaugü chitama chicuaxüüügu rü ngëma
 rü taxuwama name. Natürü yima choxũ
 icuaxüücü rü Chaunatü nixĩ. Rü yima
 Chaunatütama nixĩ ya perü Tupana
 ixĩcü —ñapegücü nüxũ. ⁵⁵—Natürü i

pema rü tama aixcūma nüxũ pecuax ya Chaunatü ya Tupana. Natürü i choma rü ngẽmáacü nüxũ chacuax. Rü ngẽxguma chi:

“Tama nüxũ chacuax”, ñachaxgu, rü pextrũ chi wüxi i dorataxáxũ chixĩ. Natürü i choma rü aixcūmaxũchima nüxũ chacuax ya Chaunatü ya Tupana, rü naga chaxĩnü i guxũma i norü ore i chomaã nüxũ yaxuxũ. ⁵⁶—Perü oxi ga Abráũ rü nataãe yerü aixcūma nayaxõ rü tá na íchanguxũ i ñoma i nañewa. Rü yemaxũ nacuax rü yemacax nataãe —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵⁷Rü yexguma ga yema Yudúgüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Cuma rü tauta 50 ya taunecü cuxũ nangẽxma. ¿Nuxãcü Abráũxũ cudau ga tauta cungoxgux ga yexguma? —ñanagürügü. ⁵⁸Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Aixcūma pemaã nüxũ chixu rü tauta Abráũ ngoxu rü choma rü marü chayexma —ñanagürü. ⁵⁹Rü yexguma ga nūmagü rü nutane nanayauxgü na gumamaã ínamuxũchigüãxũcax. Natürü ga Ngechuchu rü naxchaxwa inicux. Rü yemaãcü ínaxũxũ nawa ga guma tupauca ga taxũne.

**Ngechuchu nanamexẽe ga wüxi ga yatü
ga norü bucūma ngexetücü**

9 ¹Rü yexguma namagu tomaã yaxũxgu ga Ngechuchu, rü yéma nüxũ nadau ga wüxi ga yatü ga woetama norü bucūma ngexetücü. ²Rü toma ga norü ngúexũgü rü nüxna tacagü, rü ñatarügügü: —Pa Ngúexẽeruũx, ¿Tüxcüũ ngexetücüma nabu ya daa yatü? ¿Exna nanatü rü

naẽärü pecadugagu rü exna norü pecadugagutama? —ñatarügügü. ³Rü Ngechuchu toxũ nangãxũ, rü ñanagürü toxũ: —Tama norü pecadugagu rü tama i nanatü rü naẽärü pecadugagu nixĩ i ngẽmaãcü nabuxũ. Natürü ngẽmaãcü nabu na nawa nüxũ pedauxũcax na ñuxãcü Tupana tüxũ na rümexẽẽxũ.

⁴—Rü ñoma rü ta nangune rü name nixĩ na paxama na naxũxũ i ngẽma puracü ya Chaunatü ga nūma choxũ mucü tüxna ãxũ. Erü paxa tá nachüta rü ngẽxguma rü taxucürüwama texé tá tapuracü. ⁵—Rü ñuxma na ñoma i nañewa changẽxmaxũ rü ñoma i nañeärü ngóonexẽeruũ chixĩ —ñanagürü. ⁶Rü yexguma yema ñaxguwena rü Ngechuchu waixũmüãñewa nacuaxi. Rü yema waixũmü ga iwaxũumaã nanachaxetü ga guma yatü ga ngexetücü. ⁷Rü yexguma guma ngexetücüxũ ñanagürü: —iDexámaã cugü yayauxetü i Chiruéarü puchuwa! —ñanagürü. Rü ngẽma naéga rü “Tüxũ muxũ”, ñaxũchiga nixĩ. Rü yéma naxü ga guma ngexetücü rü nügü dexámaã nayauxetü. Rü yexguma nataegugu rü marü nidauchixetü. ⁸Rü yexguma ga yema duũxũgü ga guma ngexetücüpataarü ngaicamagu pegũxũ rü yema duũxũgü ga ũpaacü nüxũ daugũxũ ga na nangexetüxũ, rü ñanagürügü: —¿Taux exna i ñaã yĩxũ ga yema yatü ga ngexetüchiréxũ ga duũxũgũxũ dẽerucax caaxũxũ? —ñanagürügü. ⁹Rü nūmaxũ rü ñanagürügü: —Ngẽmáacü nūma nixĩ —ñanagürügü. Rü togü rü ñanagürügü: —Tama nixĩ i yima yĩxũ, natürü nanangẽxgumaraũxũchi —ñanagürügü.

Natürü nümatama ga guma yatü ga ngexetüchirécü, rü ñanagürü:

—Ngēmáácü choma chixí —ñanagürü.

¹⁰Rü yexguma ga yema duüxügü rü nüxna nacagü rü ñanagürügü: —¿Rü ñuxácü nixí i marü quidauchixü i ñuxmax? —ñanagürügü. ¹¹Rü nüma nanangāxü rü ñanagürü: —Yima yatü ya Ngechuchugu áégacü rü yima waixümüānewa nacuaxí. Rü yema waixümü ga iwaixümaā choxü nachaxetü. Rü ñanagürü choxü:

“iYéa Chiruérü puchuwa naxü rü ngéma dexámaā cugü yayaxetü!” ñanagürü choxü. Rü yéma chaxü, rü yexguma dexámaā chaugü chayaxetügu rü chidauchi —ñanagürü ga guma yatü. ¹²Rü yexguma nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Ngextá nangēxmaxü i ñuxma ya yima yatü ya cuxü rümexēēcü? —ñanagürügü. Rü nüma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü ñanagürü: —Tama nüxü chacuax —ñanagürü.

Parichéugü rü guma ngexetücü ga Ngechuchu namexēēcüna nacagüe

¹³⁻¹⁴Natürü yema ngunexü ga Ngechuchu nagu namexēēcü ga guma ngexetücü, rü ngüxchigaarü ngunexü nixí. Rü yemaçax ga duüxügü rü Parichéugüxütawa nanagagü ga guma yatü ga ngexetüchirécü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Parichéugü rü nüxna nacagüe ga guma yatü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxácü i marü curümexētüxü i ñuxmax? —ñanagürügü. Rü nüma nanangāxü rü ñanagürü: —Waixümü ga naxbüxágümaā yawaixēēcümaā choxü nachaxetü ga Ngechuchu, rü ñuxüchi

dexámaā chaugü chayaxetü, rü ngēmacax marü chidauchi —ñanagürü.

¹⁶Rü yexguma ga ñuxre ga Parichéugü rü ñanagürügü: —Yema yatü ga cuxü rümexēēcü rü tama Tupanaärü duüxü nixí, erü tama nanaxaure i ngüxchigaarü ngunexü —ñanagürügü. Natürü togü ga Parichéugü rü ñanagürügü: —¿Ñuxácü nanaxü i ngēma cuaxruü i mexü i taxü ega wüxi i pecaduáxü yixixgux? —ñanagürügü. Rü yemaácü nügü nitoye ga nagu naxinüēxüwa ga yema Parichéugü. ¹⁷Rü wena nüxna nacagüe ga guma yatü ga ngexetüchirécü, rü ñanagürügü: —¿Natürü cuma rü ñuxü ñacuxü nachiga i ngēma yatü ga cuxü rümexēēcü? —ñanagürügü. Rü nüma nanangāxü, rü ñanagürü: —Chauxçax rü wüxi i Tupanaärü orearü uruü nixí —ñanagürü. ¹⁸Natürü ga yema Yudífugüarü áēxgacügü rü tama nüxü nayaxögüchaü ga nüma na yixü ga na nangexetüchirécü ga noxrix, rü ñuxma rü marü na yadauchixü. Rü yemaçax ga yema áēxgacügü rü tümacax nangemagü ga nanatü rü naē ga guma yatü ga rümexētücü. ¹⁹Rü tüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Daa yixü ga guma pene ga nüxü pixucü ga woetama ngexetüácü bucü? ¿Ñuxácü i ñuxma i yadauchixü? —ñanagürügü. ²⁰Rü nanatü rü naē tanangāxügü rü ñatarügügü: —Ngēmáácü nüxü tacuax rü daa nixí ya tone ga ngexetüácüma buchirécü. ²¹Natürü tama nüxü tacuax ga ñuxácü na yadauchixü i ñuxmax. Rü tama nüxü tacuax ga texé na namexētüxēēcü. iÉcü nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya, rü

nūmatama pemaã nūxũ na yaxuxũcaç —ñatarügügü. ²²Rü yema ñatarügügü ga nanatü rü naẽ, yerü tamuũẽ. Yerü ga Yudfugüarü ãëxgacügü rü marü nügiümaã nanamexëëgü na tüxũ ínataxüchigüxũcaç ga ngutaquexepataũwa ga texé ga Ngechuchuxũ yaxóxẽ na Cristu yiixũ. ²³Rü yemaçax nixĩ ga nanatü rü naẽ ga ñatagügüxũ: “iËcü, nüxnatama pecagü! Erü nüma rü marü naya rü nūmatama pemaã nūxũ na yaxuxũcaç”, ñatagügüxũ. ²⁴Rü yexguma ga yema Yudfugüarü ãëxgacügü rü wenaxärü naxcaç nacagü ga guma ngexetüchirécü. Rü ñanagürügü nūxũ: —Rü ñuxma tanaxwaxe i Tupanapexewa rü aixcüma tomaã nūxũ quixu na texé cuxũ rümexëëxũ. Erü toma rü meãma nūxũ tacuax i ngẽma Ngechuchu rü wüxi i pecaduáxũ na yiixũ —ñanagürügü. ²⁵Rü nüma nanangãxũ rü ñanagürü nūxũ: —Choma rü tama nūxũ chacuax ega wüxi i pecaduáxũ yixigu rü exna tama. Rü ngẽma nūxũ chacuáxũ nixĩ ga na changexetüchiréxũ ga noxrix rü ñuxma rü na chidauchixũ —ñanagürü. ²⁶Rü wenaxärü nüxna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü tacü nixĩ ga cumaã naxüxũ? ¿Rü ñuxãcü ga naxüãxũ ga cuxũ na yadauchixetüxëëxũ? —ñanagürügü. ²⁷Rü nanangãxũ rü ñanagürü nūxũ: —Marü pemaã nūxũ chixu, rü tama choxũ iperüxĩnüëchaũ. ¿Tüxcüü penaxwaxe na wena pemaã nūxũ chixuxũ? ¿Exna pema rü ta nūxũ peyaxögüchaũ? —ñanagürü. ²⁸Rü yexguma rü guma yatümaã chixexũ nixugüe, rü ñanagürügü: —Cumaerü nixĩ i nūxũ cuyaxõxũ i ngẽma yatü,

natürü i toma rü Moïchéarü oreaxũ nixĩ i tayaxögüxũ. ²⁹—Toma rü nūxũ tacuax ga Tupana rü aixcüma Moïchémaã na yadexaxũ, natürü ngẽma Ngechuchu rü tama nūxũ tacuax na ngextá na ne naxüxũ —ñanagürügü. ³⁰Rü guma yatü nanangãxũ, rü ñanagürü nūxũ: —¿Ñuxãcü nixĩ i ngẽma? Nüma rü marü choxũ narümemëtüxëë, natürü ¿ñuxãcü i pema i tama nūxũ pecuáxũ na ngextá ne naxüxũ? ³¹—Rü guxãma i yixema rü meãma nūxũ tacuax rü Tupana tama nūxũ naxĩnü i pecaduãxgüxũärü yumüxë. Natürü Tupana rü tüxũ nūxũ naxĩnü i tümaärü yumüxë ya yixema nūxũ icuaxüügüxe rü naxüxe i Tupanaärü ngüchaũ. ³²—Taguma ñuxgu nūxũ taxĩnüchiga i wüxi i yatü na yadauchixëëãxũ i wüxi i duüxũ i norü bucüma ngexetüxũ. ³³—Rü ngëxguma chi tama Tupana núma namuxgux ya daa yatü ya choxũ rümexëëcü, rü taxuacü chima mexũ naxü —ñanagürü ga guma yatü ga ngexetüchirécü. ³⁴Rü yexguma ga yema Yudfugüarü ãëxgacügü, rü ñanagürügü nūxũ: —Cuma na pecadugu na cubuxũ, ¿rü ñuxãcü cunaxwaxe na toxü cüngüxëëchaüxũ? —ñanagürügü. Rü ñuxüchi ínataxüchigü ga ngutaquexepataũwa.

Duüxügü i tama yaxögüxũ rü ngexetüxürüü nixígü

³⁵Rü Ngechuchu rü nūxũ nacuáchiga ga na ínataxüchigüãxũ ga guma ngexetüchirécü. Rü yexguma nūxũ nadauxgu, rü ñanagürü nūxũ: —¿Nüxü cuyaxõxũ ya Tupana Nane ya duüxüxũ ixĩcü? —ñanagürü. ³⁶Rü yexguma ga

nüma rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü ñanagürü: —Pa Corix, ichomaã nüxũ ixu na texe yĩxũ na nüxũ chayaxõxũcax! —ñanagürü. ³⁷Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Marü nüxũ cudau ya Tupana Nane. Rü chomatama nixĩ i cumaã na íchidexaxũ chiixũ —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma ga guma yatü ga ngexetüchirécü rü Ngechuchupexegu nacaxãpũxũ, rü nüxũ nicuaxũü, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽmããcü cuxũ chayaxõ, Pa Corix —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü ñoma i nañewa chaxũ na chayadexechixũcax i chorü duũxũgü nüxna i ngẽma duũxũgü i tama choxrü ixĩgũxũ. Rü nuã chaxũ na chanameẽxẽxũcax i ngẽma duũxũgü i noxri tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü ngẽxgumarüü ta núma chaxũ na duũxũgü i tama choxũ cuaxgũchaũxũxũ chanawéxũ na duũxũgü i ngexetüxũrüü na yixĩgũxũ, erü tama choxũ nayaxõgũchaũ —ñanagürü. ⁴⁰Rü ñuxre ga Parichéugü ga yema Ngechuchumaã yexmagũxũ, rü yexguma yema orexũ naxĩnũëgu, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Exna toma rü ta tama Tupanaxũ tacuaxgü ñacuxũ? —ñanagürügü. ⁴¹Rü Ngechuchu nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi tama aixcüma Tupanaxũ pecuaxgügu rü tãü chima pegagu nixĩ na pepecaduãxgũxũ. Natürü ngẽma na pegü pixuxũ na Tupanaxũ pecuaxũ rü ngẽmacax pegagutama nixĩ na pepecaduãxgũxũ i ñuxmax —ñanagürü.

Carnerugüarü dauruũ rü norü carnerugü

10 ¹Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü: —Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma yatü i tama

carnerupúxũãrü iãxwa ixücuxũ rü wüxi i ngítaxaxũ nixĩ i ngẽma, erü ngextámare nixücu. ²—Natürü ngẽma carnerupúxũãrü iãxwa meãma ixücuxũ, rü ngẽma nixĩ i norü dauruũxũchi i carnerugü. ³—Rü ngẽma yatü i carnerupúxũãrü iãxna dauxũ rü nayawãxna i iãx na yaxücuxũcax i carnerugüarü dauruũ. Rü nüma i carnerugü rü nüxũ nacuaxgü i naga i ngẽma norü dauruũ. Rü ngẽma norü dauruũ rü wüxichigü i norü carneru rü naégamaã naxcax naca na ínamuxũãxũcax i naxpúxũwa. ⁴—Rü ngẽxguma ínamuxũãxgu i guxũma i norü carnerugü, rü nüma i norü dauruũ rü napexegu nixüchigü. Rü nümagü i carnerugü rü nawe narüxĩ, erü nüxũ nacuaxgü i naga. ⁵—Natürü ngẽxguma wüxi i yatü i tama aixcüma norü dauruũ ixĩxũ, rü tama nawe narüxĩ i ngẽma carnerugü. Rü nüxna naxĩgü, erü tama nüxũ nacuaxgü i naga i ngẽma tama norü dauruũ ixĩxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁶Rü Ngechuchu rü duũxũgümaã nüxũ nixu ga yema ore ga cuaxruũ, natürü ga nümagü rü tama nüxũ nacuaxgüéga ga tacüchiga na yĩxũ.

Ngechuchu rü carneruarü dauruũ ya mecü nixĩ

⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü wenaxãrü ñanagürü nüxũ: —Aixcüma pemaã nüxũ chixu rü choma nixĩ i carnerupúxũãrü iãx i nawa yachocuxũxü i carnerugü. ⁸Guxũma ga yema chauxũpa núma ixũ rü ngítaxgũxũ rü mãétagũxü nixĩgü. Natürü yema carnerugü rü tama naga

naxĩnũ. ⁹Choma nixĩ i tãx. Rũ texé ya chowa ixúcuxa rũ tá tamaxũ. Rũ meãma tá tũxũ naxũpetũ ngẽxgumarũĩ i wũxi i carneru i naxpũxũgu ũcuxũ rũ íxũxũxũ rũ nũxũ iyangaucũ ya mecũ ya maxẽ. ¹⁰Ngẽma ngítaxáxũ rũ núma naxũ na yangíxũçax rũ namáẽtaxũçax rũ nachixexẽãxũçax. Rũ ngẽmacaxicatama núma naxũ. Natürũ i choma rũ núma chaxũ na chanamaxẽxẽxũçax i duĩxũgũ rũ na aixcũma nũxũ nangẽxmaxũçax i maxũ i taguma gũxũ. ¹¹Choma nixĩ i carneruarũ dauruũ ya mecũ chiĩxũ. Erũ wũxi i carneruarũ dauruũ ya mecũ rũ norũ carnerugũxũ ínapoxũ rũ ñuxmata naxçax nayux. ¹²Natürũ ngẽma dīerucaxmare puracũxũ, rũ ega ngẽxguma aixũ nadauxgux rũ carnerugũna ngẽma niãa. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ erũ tama aixcũma norũ dauruũ nixĩ i nũmax, rũ tama noxrũ nixĩ i ngẽma carnerugũ. Rũ ngẽma ai rũ carnerugũxũ ínayauxũ rũ ngẽxma tũxũ naxũanexẽmare. ¹³Rũ ngẽma yatũ rũ niãa, erũ norũ dīerucaxicatama ngẽma napuracũ. Rũ tama aixcũma carnerugũga narũxĩnũ. ¹⁴⁻¹⁵Choma nixĩ i carnerugũarũ dauruũ ya mecũ chiĩxũ. Rũ ngẽxgumarũĩ ya Chaunatu na choxũ nacuáxũ rũ choma rũ Chaunatũxũ na chacuáxũ, rũ ngẽxgumarũĩ ta nũxũ chacuax i chorũ carnerugũ, rũ nũmagũ rũ choxũ nacuaxgũ. Rũ choma rũ naxçax chayũ i chorũ carnerugũ. ¹⁶Rũ choxũ nangẽxmagũ ta i togũ i carnerugũ i tama ñaã naxpũxũwa ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽmagũ rũ tá ta nuã chanagagũ, rũ tá chauga naxĩnũ. Rũ wũxitũcumũ tátama nixĩ rũ choma tátama nixĩ i norũ dauruũ

chiĩxũ. ¹⁷Chaunatu rũ choxũ nangechaũ, erũ chorũ carnerugũçax chayũ rũ wena táxaru chamaxũ. ¹⁸Taxúema choxũ tayuxẽẽ, natürũ chomatama chorũ ngũchaũmaãtama ichanaxã i chorũ maxũ. Erũ choxmexwa nangẽxma na ichanaxãxũçax, rũ wena na chanayaxuxũçax, yerũ yemaãcũ choxũ namu ga Chaunatu —ñanagürũ. ¹⁹Rũ yexguma yema orexũ naxĩnũẽgu ga yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ wenaxãrũ nũgũ nitoye ga yema nagu naxĩnũẽxũwa. ²⁰Rũ muxũma ga nũmagũ rũ ñanagürũgũ: —¿Tũxcũũ nũxũ íperũxĩnũẽ i ñaã yatũ i ngẽãxũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ? —ñanagürũgũ. ²¹Natürũ ga togũ rũ ñanagürũgũ: —Taxuũma i yatũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rũ ñaãrũũ meã nidexa. ¿Nũxãcũ i wũxi i yatũ i ngoxo nawa ngẽxmaxũ rũ tũxũ narũmexẽtũxẽẽ ya wũxi ya ngexetũxe? —ñanagürũgũ.

Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ Ngechuchuxũ naxoe

²²Rũ nawa nangu ga yema peta ga gucũ ga taunecũgu norũ tupauca ga taxũnecax naxũgũxũ ga Yudũgũ na nũxna nacuaxãchigũxũçax ga yema ngunexũ ga nagu yanguxũ ga guma tupauca. Rũ nagáuaane ga Yerucharẽũwa ga yexguma. ²³Rũ guma tupauca ga taxũnewa nayexma ga wũxi ga chopetũchica ga Charumóũarũ Chopetũchicagu ãẽgaxũ. Rũ yemagu nayarũxũxũ ga Ngechuchu. ²⁴Rũ ga yema Yudũgũarũ ãẽxgacũgũ rũ nũxũ ínachomaãguãchi, rũ ñanagürũgũ nũxũ: —¿Nũxguratãta tomaã quixaixcũma na cugũ quixuxũ na texé na quiĩxũ? Ega

aixcüma cuma rü Cristu quixĩgu, rü imeã noxtacüma tomaã nüxũ ixu! —ñanagürügü. ²⁵Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu, natürü i pema rü tama choxũ peyaxögü. Guxüma i tacü i chaxüxũ rü Chaunatüarü poramaã nixĩ i chanaxüxũ, rü ngëmawa meãma pexũ nüxũ chadauxëë na choma rü Cristu na chiixũ. ²⁶—Natürü pema rü tama peyaxögü, erü tama chorü carnerugütanüxũ pixĩgü. ²⁷—Chorü carnerugü rü nüxũ nacuax i chauga, rü choma rü chorü carnerugüxũ chacuax, rü nüma rü chowe narüxĩ. ²⁸—Rü choma rü nüxna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rü nümagü rü tagutáma inayarütauxe, rü taxúetáma choxna tanapuxũ i choxmexwa. ²⁹—Rü yíxema Chaunatü choxna tüxũ mugüxe ya chorü carnerugü, rü guxüãrü yexera tixĩ i napexewa. Rü taxúema texé nüxna tüxũ tapuxũ. ³⁰—Chaunatü rü choma rü wüxitama tixĩgü —ñanagürü. ³¹Rü yexguma ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü wenaxãrü nutane nanayauxgü na gumamaã Ngechuchuxũ ínamuxüchigüxüçax. ³²Natürü ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Pepexewa chanaxü i muxüma i mexügü i Chaunatüarü poramaã chaxüxũ. ¿Rü ngëxürüüxũ i ngëma mexü i chaxüxüçax nixĩ i choxü nutamaã ípemuxüchigüchaüxũ? —ñanagürü. ³³Rü yema Yudíugüarü ãëxgacügü rü Ngechuchuxũ nangãxügü, rü ñanagürügü: —Tama wüxi i puracü i mexüçax cuxũ ítamuxüchigüchaü. Natürü cuxũ ítamuxüchigüchaü erü Tupanamaã rü tacü quixugü. Cuma rü

wüxi i duixümare quixĩ rü cugü Tupanaxũ quixixëëchaü —ñanagürügü.

³⁴Rü nüma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Perü mugüpanewa rü naxümatü i Tupanaãrü ore i ñaxũ:

“Rü pematama nixĩ i tupanagü pixĩgüxũ”,

ñaxũ. ³⁵—Rü ngëma Tupanaãrü ore i ümatüxüwa nüxũ yaxuxũ, rü nüxũ tacuax rü taxucürüwama texé itayanaxoxëë. Rü ngëma orewa rü Tupana rü ñanagürü:

“Guxãma ya yíxema texé yanayauxgüxe i chorü ore rü tupanagü tixĩgü”,

ñanagürü i ngëma orewa. ³⁶—Rü Tupana choxü nayaxu na chanaxüxüçax i norü puracü, rü yemaçax ñoma ga naãnewa choxü namu. ¿Rü ñuxãcü i pema nagu perüxñüëgu rü chixexũ Tupanamaã chaxüxũ i ngëxguma Tupana Nane chixĩ —ñachagu pemaã?

³⁷—Rü ngëxguma chí tama chanaxüxgu i ngëma mexü i Chaunatü üxũ, rü marü name ega woo tama choxü peyaxögügu.

³⁸—Natürü ngëxguma chanaxüxgu i ngëma Chaunatü üxũ, rü woo tama choxü peyaxögügu, rü chanaxwaxe i nüxü peyaxögü i ngëma taxü i mexügü i Chaunatüarü poramaã chaxüxũ. Erü ngëmawa tá nüxü pecuax na Chaunatü rü chowa nangëmaxü rü choma i nawa —ñanagürü. ³⁹Rü wenaxãrü Ngechuchuxũ niyauxgüchaü ga yema Yudíugüarü ãëxgacügü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü naxchaxwa niña. ⁴⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü natü ga Yudáüãrü tocutüçax tomaã nataegu. Rü yema nachica ga Cuáü duixüxüxü üpaacü nawa íbaiüxëëxügu tomaã

narūxāŭx. ⁴¹Rū muxūma ga duūxūgū rū Ngechuchuxū inayadaugū, rū ñanagürügü: —Cuáŭ rū taxuūma ga taxū ga mexū ga cuaxruū naxū ga Tupanaārū poramaā. Natürū guxūma ga ore ga Cuáŭ tamaā nūxū ixuxū ga ñaā yatūchiga rū aixcūma nixī —ñanagürügü. ⁴²Rū yema nachicawa rū muxūma ga duūxūgū rū Ngechuchuxū nayaxōgü.

Dácharuarū yuxchiga

11 ¹Nayexma ga wūxi ga yatū ga idaawecū ga Dácharugu āégacū. Rū nūma rū naēyaxgū ga María rū Marta rū ĩane ga Betániacūāx nixīgü. ²Rū yema María iyixī ga Cori ga Ngechuchucutūgu pumara bacū rū ñuxūchi ngīyamaā inapicutūcū. Rū guma Dácharu ga idaawecū nixī ga ngīēneē. ³Rū poraācū niḍaawe ga Dácharu. Rū yemaçax ga naēyaxgū, rū Ngechuchuxūtawa imugagū, rū ngīgürügü: “Pa Corix, cumücū ya Dácharu ya nūxū cungechaūcū rū niḍaawe”, ngīgürügü. ⁴Rū yexguma yema orexū naxīnūgu ga Ngechuchu, rū ñanagürü: —Ngēma ḍaawe rū tāūtāma yumaā inayacuax. Natürū niḍaawe na duūxūgū nūxū nadaugūxūcax na ñuxācū naporaxū ya Tupana rū ñuxācū choma i Nane rū ta na chaporaxū —ñanagürü. ⁵Rū Ngechuchu poraācū María rū Marta rū Dácharuxū nangechaū. ⁶Natürū yexguma nūxū naxīnūgu ga na yaḍaawexū ga Dácharu, rū tama paxa inayadau. Rū taxre ga ngunexūāmatama yexma narūxāŭx ga yema nachica ga nawa nayexmaxūwa. ⁷Rū yixcama ga yemawena rū toxū ñanagürü: —iNgīxā

rū wena Yudéanewa taxī! —ñanagürü. ⁸Rū toma ga norū ngúexūgū rū ñatarügügü nūxū: —Pa Ngúexēeruūx, yexwacatama nixī ga yemacūāx ga Yudfugiarū āēxgacūgü yexma nutamaā cuxū imuxūchigūchaūxū. ¿Rū tūxcūū wena ngēma cuxūxchaū i ñuxmax? —ñatarügügü. ⁹Rū Ngechuchu rū tomaā nūxū nixu ga wūxi ga ore na nūxū tacuaxgūxūcax na tauta nawa nanguxū na nayuxū ga nūmax. Rū ñanagürü toxū: —¿Taux exna i wūxi i ngunexū rū 12 i ngora nawa ngēxmaxū? Ngēxguma texé ngunecū ixūxgu rū tama ḥacūmaā itayarūña, erū tūmacax nangóone. ¹⁰—Natürū ngēxguma wūxie chūtacū ixūxgu rū ngēmāācū ḥacūmaā itayarūña, erū tūmacax naxēāne —ñanagürü. Rū yemaācū nanangoxēē na tauta nawa nanguxū na nayuxū ga nūmax. ¹¹Rū yemawena ga Ngechuchu rū ñanagürü toxū: —Tamücū ya Dácharu rū napemare. Natürū ñuxma rū tá chayāaixāchixēē —ñanagürü. ¹²Rū yexguma ga toma ga norū ngúexūgū rū ñatarügügü: —Pa Corix, ega napemaregu, rū ngēmawa nūxū tacuax na naxcax tá yataanexū —ñatarügügü. ¹³Natürū ga Ngechuchu rū nūxū nixuxchaūchirex ga Dácharu ga marū na nayuxū. Natürū ga toma nūxū tacuaxgūgu rū na napemarexūchigaxū yīxū ga tomaā yaxuxū. ¹⁴Rū yexguma ga Ngechuchu rū meāma tomaā nūxū nixu rū ñanagürü: —Dácharu rū marū nayu. ¹⁵—Natürū choma rū chataāē na tama ngēma changēxmaxū, erū ngēmaācū nixī i namemaēxū i pexcax na choxū peyaxōgūxūcax. iRū ngīxā rū itayadaugū! —ñanagürü. ¹⁶Rū yéma

nayexma ga totanũxũ ga Tumachi ga Wũxigu Buexũ ga Taxrexpũxũmaã, naxugũxũ. Rũ nũma ga Tumachi rũ ñanagũrũ toxũ: —ĩNgĩxã i yixema rũ ta ngẽma taxĩ na wũxigu Ngechuchumaã iyuxũçax! —ñanagũrũ.

**Ngechuchu nixĩ i ínadagũxẽxũ i
yuexũgũ rũ wena namaxẽxẽxũ**

¹⁷Rũ yexguma Betáníãwa tomaã nanguxgu ga Ngechuchu, rũ marũ ãgũmũcũ ga ngunexũ nangupetũ ga na iyataxgũãxũ ga Dácharu. ¹⁸Rũ guma Betáníã rũ Yerucharéũãrũ ngaicamana nayexma. Rũ maneca tomaẽxpũx ga kilómetru nixĩ ga norũ yaxũ. ¹⁹Rũ muxũma ga Yudfũgũ rũ Dácharueyax ga Marta rũ Maríaxũtawã naxĩ na ngĩxũ yataãẽxẽegũxũçax, yerũ nayu ga ngĩẽneẽ. ²⁰Rũ yexguma Marta nũxũ cuaxgu ga marũ na ínanguxũ ga Ngechuchu, rũ nũxũ iyatũxãchi. Natũrũ ga María rũ ĩxgutama irũxãũx. ²¹Rũ Marta rũ ngĩgũrũgũ nũxũ ga Ngechuchu: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumaxgu rũ tãũ chima nayu ga chaueneẽ. ²²—Natũrũ choma nũxũ chacuax na woo i ñuxma na nayuxũ, rũ Tupana tá cuxna nanaxã i guxũma i çacũ i naxçax ícuçaxũ —ngĩgũrũgũ. ²³Rũ Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ rũ ñanagũrũ: —Cueneẽ rũ wena tá namaxũ —ñanagũrũ. ²⁴Rũ Marta ngĩgũrũgũ nũxũ: —Ngẽmããcũ nũxũ chacuax rũ wena tá namaxũ i ngẽxguma naguxgu i naãne rũ ngẽxguma wena namaxẽgu i guxũma i yuexũ —ngĩgũrũgũ. ²⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rũ ñanagũrũ: —Choma nixĩ i íchanadagũxẽxũ i yuexũgũ, rũ wena chanamaxẽxẽxũ. Rũ

yíxema choxũ yaxóxẽ rũ woo tayuxgu rũ tá wenaxãrũ tamaxũ. ²⁶—Rũ guxãma ya texé ya maxũxẽ rũ choxũ yaxóxẽ, rũ guxũgutãma tamaxũ. ¿Cuyaxóxũ yĩxũ i ngẽma? —ñanagũrũ ga Ngechuchu. ²⁷Rũ ngĩma rũ ngĩgũrũgũ nũxũ: —Ngũ, Pa Corix, choma rũ chayaxó na cuma rũ Tupana Nane ya Cristu ga ítananxgũxẽcũ na quiĩxũ —ngĩgũrũgũ.

Dácharu itãxũwa naxaxu ga Ngechuchu

²⁸Rũ yema ñaxguwena rũ Marta rũ ngĩẽyax ga Maríaçã x iyaca. Rũ bexma ngĩmaã nũxũ iyarũxu, rũ ngĩgũrũgũ: —Marũ nuã nangu ya Ngũxẽẽruũ ya Ngechuchu, rũ choxũ cuxçax nayacaxẽẽ —ngĩgũrũgũ. ²⁹Rũ yexguma María nũxũ ĩnũgu ga marũ yema na nanguxũ ga Ngechuchu, rũ paxa ichi, rũ Ngechuchuxũ íiyadau. ³⁰Rũ Ngechuchu rũ tauta ĩãnewã nangu ga yexguma, rũ yema nachica ga Marta nũxũ ídauxũwatama nixĩ ga nayexmaxũ. ³¹Rũ Maríapatawa nayexma ga ñuxre ga yẽmacũãx ga Yudfũgũãrũ ãẽxgacũgũ ga ngĩxũ yema taãẽxẽegũxũ. Rũ yexguma ngĩxũ nadaugũgu ga paxa na inachixũ rũ na ínaxũxũxũ, rũ ngĩwe narũxĩ. Yerũ nũma nũxũ nacuaxgũgu rũ yema Dácharu itãxũwa ixũ na yema yaxaxuxũçax. ³²Rũ yexguma Ngechuchuxũtawã nanguxgu ga María, rũ napexegu iyacaxãpũxũ, rũ ngĩgũrũgũ: —Pa Corix, yexguma chi cuma cunumaxgu rũ tãũ chima nayu ga chaueneẽ ya Dácharu —ngĩgũrũgũ. ³³Rũ yexguma Ngechuchu ngĩxũ dauxgu ga na naxaxuxũ rũ na naxauxexũ ga yema Yudfũgũãrũ ãẽxgacũgũ ga ngĩwe rũxĩxũ, rũ porãcũ ngechaũ nũxũ nangux. ³⁴Rũ

Ngechuchu nuxna naca rü ñanagürü:
 —¿Ngeḡta nixĩ i ipenatáxũ?
 —ñanagürü. Rü nümagü nanangãxũ rü
 ñanagürügü: —Pa Corix, idücaḡ, nuã
 naxũ, rü íyadau! —ñanagürügü. ³⁵Rü
 naxaxu ga Ngechuchu. ³⁶Rü yema
 Yudfügü rü ñanagürügü: —iDücaḡ
 ñuxãcü poraãcü Dácharuxũ nangechaũ!
 —ñanagürügü. ³⁷Natürü ñuxre ga yema
 ãëḡgacügü ga Yudfügüarü rü
 ñanagürügü: —Daa nixĩ ga guma yatü
 ga ngeḡetücüxũ rümexëëcü. ¿Rü tñxçüü
 taxucürüwa taçü rü mexũ Dácharucaḡ
 naxü na tama nayuxũcaḡ?
 —ñanagürügü.

Wenaxärü namaxũ ga Dácharu

³⁸Rü Ngechuchu poraãcü ngechaũ
 nüxũ nangux rü Dácharumaxũcaḡ nixũ.
 Rü wüxi ga maḡpüneärü äxmaxũ nixĩ ga
 yema naxmaxũ. Rü nayexma ga wüxi ga
 nuta ga norü ngüxtaũruũ. ³⁹Rü
 Ngechuchu rü ñanagürü:
 —ípenangüḡgachix ya yima nuta ya
 namaã nangüxtaücü! —ñanagürü.
 Natürü ga Marta ga Dácharueḡax rü
 ngĩgürügü: —Pa Corix, cuxá marü
 nayixane nixĩ, erü marü ägümücü i
 ngunexũ naétü nixĩ ga na nayuxũ
 —ngĩgürügü. ⁴⁰Natürü ga Ngechuchu rü
 ñanagürü ngĩxũ: ¿Taux exna i marü
 cumaã nüxũ chixuchiréxũ rü ngëḡguma
 cuyaxõḡgu rü tá nüxũ cüdau i wüxi i
 mexũ i taxũ i Tupana üxũ? —ñanagürü.
⁴¹Rü yexguma ínanangüḡgachigü ga
 guma nuta. Rü Ngechuchu daxügu
 nadawenüãcüma ñanagürü: —Pa
 Chaunatu Pa Tupanax, moxë cuxna
 chaxã erü marü choxũ cuxĩnü.
⁴²—Choma nüxũ chacuḡax rü guxũguma

choxũ cuxĩnü. Natürü moxë cuxna
 chaxã i ñuxma erü chanaxwaxe i ñãã
 duũxũgü na yaxõgüãxũ na cuma núma
 choxũ cumuxũ —ñanagürü. ⁴³Rü
 yexguma yema ñaxguwena, rü tagaãcü
 ñanagürü: —Pa Dácharux, ínaxũxũ i
 ngéma! —ñanagürü. ⁴⁴Rü ínaxũxũ ga
 Dácharu ga naxchápenüũmaã
 guxũwama rübuxpüxũcü. Rü Ngechuchu
 ñanagürü nüxũ ga duũxũgü:
 —ípeyawëḡpüxũ na íyaxũxũcaḡ!
 —ñanagürü.

**Ãëḡgacügü naxcaḡ nadaugü na ñuxãcü
 Ngechuchuxũ yayauxgüxũ**
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Rü yema Yudfügüarü ãëḡgacügü ga
 Maríawe rüxixũ rü nüxũ nadaugü ga
 yema Ngechuchu üxũ, rü muxüma
 Ngechuchuaxũ nayaxõgü ga yexguma
 nüxũ nadaugügu ga ñuxãcü wena
 Dácharuxũ na namaxëëxũ. ⁴⁶Natürü
 ñuxre ga yema ãëḡgacügü rü
 Parichéguümaã nüxũ nayarüxugü ga
 yema Ngechuchu üxũ. ⁴⁷Rü yexguma ga
 yema Parichéguü rü paigüarü
 ãëḡgacügü rü nangutaqexegü namaã
 ga guxüma ga yema
 ãëḡgacügütücümüwa ügüxũ. Rü
 ñanagürügü: —¿Tacu tá taxü? Erü ñãã
 yatü i Ngechuchu rü nanaxü i muxüma i
 mexũ i cuaxruũgü. ⁴⁸—Ngëḡguma chi
 tama yayauxgügu, rü guxütama i
 duũxũgü rü tá nüxũ nayaxõgü, rü
 Dumacũãḡgüarü churaragü rü núma chi
 naxĩ rü nagu napogüe ya tóru tupauca
 ya taxüne, rü düxwa tãü chima tóxru
 nixĩ i ñãã tachiũãne —ñanagürügü.
⁴⁹Natürü guma taunecügu rü yema
 paigütanüwa rü Caipá nixĩ ga norü

ãêxgacü. Rü nüma rü ñanagürü nüxü:
 —Pemagü rü taxuüma pecuax.
 50—¿Ëxna tama nüxü pecuax rü taxçax
 rü na namemaêxü na wüxitama i yatü
 guxü i duüxügüçax na yuxü, na tama
 nayuexüçax i guxüma i tachiüãneçüãx i
 duüxügü? —ñanagürü. 51Natürü ga
 Caipá rü tama nüêchama yema
 ñanagürü, yerü guma taunecügu rü
 nüma nixí ga paigüarü ãêxgacü yíxü.
 Rü yemaçax rü Tupana nixí ga Caipáwa
 idexacü ga yexguma nüxü yaxuxgu na
 Ngechuchu rü guxüma i Yudíugüçax tá
 na nayuxü. 52Rü yema orewa rü
 nanangoxêê na tama
 Yudíugüçaxicatama tá na nayuxü,
 natürü guxüma i Tupanaärü duüxügü i
 guxü i nañewa ngêxmagüxüçax rü tá ta
 na nayuxü, na ngêmaäcü wüxigu
 nangutaquexexüçax i guxüma i ngêma
 duüxügü i Tupanaärü ixígüxü. 53Rü
 yexgumaücüü nixí ga inaxügüeäxü ga
 Yudíugüarü ãêxgacügü ga nagu na
 naxínüêxü ga ñuxäcü tá na
 Ngechuchuxü yamaçgüxü. 54Rü
 yemaçax ga Ngechuchu rü marü tama
 yema Yudíugü ímuxütanügu naxá. Rü
 tomaã ínaxüxü ga Yudéanewa, rü wüxi
 ga ñanexäcü ga Efraígu áéganewa naxü.
 Rü yexma tomaã narüxãüx. Rü guma
 ñane rü wüxi ga nachica ga ngextá
 taxúema íxãpataxüärü ngaicamana
 nayexma. 55Rü marü ningaica ga yema
 Yudíugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü
 yemaçax muxüma ga duüxügü ga náí ga
 ñaneçüãx rü Yerucharéüwa naxí na
 Tupanaçax nügu yamexêégüxüçax
 naxüpa ga yema peta. 56Rü
 Ngechuchuçax nadaugü ga duüxügü. Rü
 tupauca ga taxúnewa nüguna

nicagüetanü, rü ñanagürügü: —¿Ñuxü
 ñapegüxü i pemax? ¿Noma i petawa tá
 naxüxü rü exna tama? —ñanagürügü.
 57Rü yema Parichéugü rü paigüarü
 ãêxgacügü rü duüxügüna naxágagü, rü
 ñanagürügü: —Ngêxguma ngextá nüxü
 pedaugügu i ngêma Ngechuchu, irü
 tomaã nüxü peyarüxu na
 tayayauxgüxüçax! —ñanagürügü.

**Wüxi ga nge rü Ngechuchucutügu
 pumara iba**

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 1Rü 6 ga ngunexü naxüpa ga
 Üpetüchigaarü peta, rü
 Ngechuchu rü tomaã Betániäwa naxü.
 Rü guma ñane nixí ga nagu naxächixüne
 ga Dácharu ga Ngechuchu wena
 namaxêécü. 2Rü yéma Dácharupatawa
 rü nanamexêégü ga wüxi ga taxü ga ðna
 ga Ngechuchuçax ixígüxü. Rü totanüwa ga
 yema mechawa yexmagüxe rü Dácharu
 nixí ga Ngechuchuxütawaama chibücü.
 Rü Marta iyixí ga inaxücü ga ðna. 3Rü
 yexguma ga María rü yéma inange ga
 wüxi ga taxüraweüxü ga pumara ga
 yixichixü rü tatanüxüchixü. Rü
 Ngechuchuxü namaã iyixcutü. Rü
 ñuxüchi ngíyaemaã ínapicutü. Rü guma
 í rü guxüwama nayixmachíã namaã ga
 yema pumara. 4-5Rü yexguma ga Yuda
 ga Icaríute ga wüxi ga totanüxüchirëx
 ixígü ga yixcama bexma cúäcü
 Ngechuchuxü íxuaxüxü, rü ñanagürü:
 —¿Tüxcüü tama tatanüxügu namaã
 itaxe i ngêma pumara na ngêma
 díerumaã nüxü nangüxêêxüçax i ngêma
 duüxügü i ngearü díeruãgüxü?
 —ñanagürü. 6Natürü ga Yuda rü tama
 aixcüma nagu narüxínü ga yema ngearü

dĩeruãxgũxũ. Natürü yema ñanagürü yerü nüma rü wüxi ga ngítaxãxũ nixĩ. Rũ naxmexwa nayexma ga yema chocha ga dĩeru ngĩxũ nagu taxũgũxũ ga guxãma ga toma ga Ngechuchuarü ngũexũgũ. Rũ Yuda rü ñuxguacü rü noxrũxũtama ngĩxne nangĩxĩxũ. ⁷Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iTãxũ i ngĩxũ cuchixewexũ! Eriü choma rü paxa tá chayü rü tá ichatax. Rũ ngẽmacax nixĩ i ngẽma pumaramaã choxũ nachaxũ. ⁸—Ngẽma ngearü dĩeruãxgũxũ rü guxũgutãma petanüwa nangẽxmagü. Natürü i choma rü tãütãma guxũgu petanüwa changẽxma —ñanagürü.

Paigüarü ãẽxgacügü rü nügümaã nanamexẽẽgü ga ñuxãcü Dácharuxũ tá na yamãxgũxũ

⁹Rũ muxũma ga Yudfugü rü nüxũ nacuáchiga ga Betániãwa na nayexmaxũ ga Ngechuchu. Rũ yéma naxĩ na nüxũ nadaugũxũçax. Rũ tama Ngechuchuxũxĩcatama nadaugũchaũ natürü nüxũ nadaugũchaũ ta ga Dácharu ga Ngechuchu wena namaxẽẽcü. ¹⁰Rũ yexguma ga paigüarü ãẽxgacügü rü nügümaã nanamexẽẽgü ga Dácharuxũ rü ta na yamãxgũxũçax. ¹¹Yerü Dácharugagu nixĩ ga muxũma ga Yudfugü ga Ngechuchuxũ yaxõgũãxũ rü yema paigüina naxĩgũxũ.

Ngechuchu rü Yerucharéũgu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Rũ muxũma ga duũxũgü rü Yerucharéũwa naxĩ naxçax ga Üpetüchigarü peta. Rũ moxũãcü duũxũgü nüxũ nacuáchigagü ga

Ngechuchu rü guma ñãnewa na nanguxchaũxũ. ¹³Rũ yexguma moruátüta nadaũgü rü yemamaã Ngechuchuxũ nayatũxgütanüãchi. Rũ tagaãcü ñanagürügü: —iNamexẽchi ya yima Tupana núma namucü! iNamexẽchi ya daa tachiũãneãrü ãẽxgacü! iNamaxũ i nümax! —ñanagürügü. ¹⁴Rũ Ngechuchu nüxũ inayangau ga wüxi ga buru, rü naéütügu naxaunagü ga yema Tupanaãrü ore ga ümatũxũ nüxũ ixuxürüũ ga yexguma ñaxgu:

¹⁵“iTãxũ i pemuũẽxũ, Pa Yerucharéũcũãxgüx! iRü iperüdaunü na ngẽma ne naxũxũ ya perü ãẽxgacü ya wüxi i buru i íraxũéütügu aunagücü!”

ñaxũ. ¹⁶Rũ noxri ga toma ga norü ngũexũgü rü tama nüxũ tacuãxgüéga ga Ngechuchuchiga na yĩxũ ga yema ore. Natürü yixçüra marü Ngechuchu Tupanaxũtawã xũgu, rü yexguma nixĩ ga nüxna tacuãxãchiexũ ga guxũma ga yema Ngechuchuxũ ngupetũxũ, rü yema Tupanaãrü ore nüxũ ixuxũãcütama nüxũ na nangupetũxũ. ¹⁷Rũ yema duũxũgü ga Ngechuchuxũtawã yexmagũxũ ga yexguma Dácharuxũ wena namaxẽẽgu, rü nüxũ nixugüe ga yema nüxũ nadaugũxũ. ¹⁸Rũ yemacax nixĩ ga duũxũgü ga Ngechuchuxũ íyatuãchitanũxũxũ, yerü nüxũ nacuáchigagü ga yema taxũ ga mexũ ga Tupanaãrü poramaã naxũxũ ga Ngechuchu. ¹⁹Natürü ga yema Parichéugü rü nügümaã ñanagürügü: —Marü nüxũ pedauxũ i ñuxma na taxucürüwama çacü namaã ixuxũ. iRü

dücax, guxüma i duüxügü rü nawe narüxí! —ñanagürügü.

**Ñuxre ga Griégugü rü
Ngechuchuxü nadaugüchaü**

²⁰Rü muxüma ga duüxügü rü petacax Yerucharéüwa naxí na yéma Tupanaxü na yanacuaxüügüxüçax. Rü yema duüxügütanüwa nayexma ga ñuxre ga Griégugü. ²¹Rü yema Griégugü rü Piripicax naxí. Rü nüma ga Piripi rü Gariréaaneärü íāne ga Bechaídacüāx nixí. Rü nüxü nacaaxügü rü ñanagürügü: —Pa Corix, nüxü tadauxchaü ya Ngechuchu —ñanagürügü. ²²Rü Piripi rü Aüdrémaā nüxü nayarüxu. Rü yema taxre rü wüxigu Ngechuchuxütawa naxí, rü namaā nüxü nayarüxügü. ²³Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Rü marü nawa nangu tá na chayuxü rü wenaxärü Chaunatüxütawa tá na chaxüxü i choma i Tupana Nane i duüxüxü chíxü. ²⁴—Rü aixcüma pemaā nüxü chixu rü ngëxguma chi wüxipüxü i trigu tama waixümüānegu toxgu rü wüxipüxüechatama nixí. Natürü ega waixümügu natoxgu, rü ngéma naxüxgu, rü muxüchinema ínanguxuchi. [Rü ngëxgumarüü tá ta Tupanaxütawa nangugü i muxüma i duüxügü ega chayuxgux.] ²⁵—Rü pemaā nüxü chixu rü texé ya yíxema túmaärü maxüxü ngechaüxé i ñoma i naānewa rü tá itayarütaxu. Natürü texé ya yíxema tama túmaärü maxüxü ngechaüxé rü tama yuxü muüxé i ñoma i naānewa, rü tá tüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü. ²⁶—Rü ngëxguma texé choxü puracüchaügu rü name nixí i chowe

tarüxü. Rü ngéma choma tá íchangëxmaxüwa rü ngéma rü tá ta tangëxma i túmax. Rü ngëxguma texé choxü puracügu rü Chaunatü ya Tupana rü tá túmamaā nataāē —ñanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü yuxchiga

²⁷—Rü Ngechuchu ñanagürü: —Rü ñuxma rü poraācü changechaü rü chanaxíxächíāē. ¿Rü tacüxü tá Chaunatümaā chixuxü? Taxucürüwa namaā nüxü chixu na choxü ínanguxuchixëëxüçax na tama chayuxüçax, erü woetama ngëmacax núma chaxü —ñanagürü. ²⁸Rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, iChoxü rüngüxëē na duüxügüpexewa cuxü chataxëëxüçax! —ñanagürü. Rü yexguma ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxínüē ga wüxi na naga ga daxüwa inaxüxü ga ñaxü: —Marü cuxü charüngüxëē na choxü cutaxëëxü ga noxrix, rü wena táxarü cuxü charüngüxëē na choxü cutaxëëxüçax —ñanagürü ga yema naga. ²⁹Rü yema duüxügü ga yéma yexmagüxü ga nüxü ínüëxü ga yema naga, rü ñanagürügü: —Wüxi i duruanexü nixí —ñanagürügü. Natürü togü rü ñanagürügü: —Wüxi i Tupanaärü orearü ngerüü i daxücüāx nixí i namaā idexaxü —ñanagürügü. ³⁰Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxü: —Tama chauxcax nixí i nüxü pexínüëxü i ngéma naga. Rü pexçaxtama nixí i nüxü pexínüëxü. ³¹—Rü ñuxma tá nixí i Tupana inaxügüāxü na tüxü napoxcuexü ya duüxë naxçax i túmaärü pecadugü. Rü ñuxma tá nixí i Tupana ínataxüchixü i

ngēma ñoma i nañewa poraxū i Chataná. ³²—Rü ngēxguma curuchawa chipotagu rü chaugüxütawa tá chanagagü i guxūma i duñxūgü —ñanagürü ga Ngechuchu. ³³Rü yema orewa duñxūgümaã nüxū nixu ga ñuxácü tá na nayuxū. ³⁴Rü yema duñxūgü nanangāxūgü, rü ñanagürügü: —Torü mugü i ümatüxūwa nüxū tadaugü na guxūgutáma namaxēchaxū ya Cristu. ¿Rü ñuxácü i cuma rü ñacurügü: “Rü Tupana Nane ya duñxūxū ixícü rü curuchawa tá nipota”, ñacurügü? ¿Rü texé tixí ya yíxema Tupana Nane ya duñxūxū ixíxē? —ñanagürügü. ³⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxū: —Ñoma rü ta petanüwa changēxma na ñoma i nañewa pexū changüxēxūcax rü ngēmaãcü pexū changóonetanüxēxūcax. Natürü paxaãchicaxicatama petanüwa changēxma. Rü name nixí i paxa choxū peyaxögü ñoma rü ta pexcax chanangóonexēē naxūpa na naxēānēxū. Erü yíxema ēānēxūwa ngēxmaxē rü tama nüxū tacuax na ngextá taxūxū. ³⁶—Rü ñoma rü ta petanüwa changēxma rü name nixí i paxa choxū peyaxögü na chorü ngóonēxūwa pengēxmagüxūcax —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü natanüwa ínaxūxū ga Ngechuchu. Rü naxchaxwa inicux.

Tacücax nixí ga Yudügü ga tama Ngechuchuaxū yaxögüãxū

³⁷Rü woo ga Ngechuchu rü duñxūgüpexewa nanaxü ga muxūma ga taxū ga mexū ga cuaxruügü ga Tupanaärü poramaã naxüxū, natürü

yexguma rü ta tama nüxū³⁷ nayaxögü ga duñxūgü. ³⁸Rü yemaãcü Tupana nayanguxēē ga yema ore ga Ichaía ümatüxū ga ñaxū:

“Pa Corix, taxüema tayaxō ga yema ore ga tüxū tangüxēēxū. Rü woo nüxū tadaugü na ñuxácü naporaxū ya Tupana, rü tama tayaxögü”, ñaxū. ³⁹⁻⁴⁰Rü yemaãcü ga yema duñxūgü rü tama nayaxögü yema Ichaía ümatüxūwa nüxū yaxuxürü, rü:

“Yema duñxūgü rü tama nüxū nadaugüchañ rü tama nayaxögüchañ rü tama Tupanacax nawoeguchañ. Rü yemacax ga Tupana rü nüxna nixü na tama nüxū nadaugüxūcax rü tama yaxögüãxūcax rü tama naxcax nawoegüxūcax na nüma nüxna naxāãxūcax i maxū i ngexwacaxūxū”,

ñaxū. ⁴¹Rü yema ñanagürü ga Ichaía yerü nangoxetügu marü nüxū nadau na ñuxácü ãēxgacü ya tacüxüchi na yixū ya Ngechuchu ya Cristu. Rü yemaãcü nachíga nidexa.

⁴²Natürü muxūma ga yema Yudfügiarü ãēxgacügü rü Ngechuchuaxū⁴² nayaxögü, rü woo ga ñuxre ga naerugü rü ta nayaxögü, natürü tama nügü nixugüchañ ga duñxūgüpexewa, yerü namuñē na Parichégü ngutaquexepatañwa ínawoxūxū. ⁴³Rü yemaãcü tama nügü nixugüchañ, yerü norü me nixí ga duñxūgü namaã nataãgüxū rü tama aixcüma naxcax nadaugü na Tupana namaã taãxū.

Texé ya tama Ngechuchuarü oreaxū yaxóxē rü tá tapoxcu

⁴⁴Rü tagaãcü ñanagürü ga Ngechuchu: —Texé ya choxū yaxóxē rü tama

choxúxícatama tayaxõ. Natürü Chaunatü ya núma choxú mucüaxú rü ta tayaxõ. ⁴⁵—Rü texé ya choxú dauxe, rü Chaunatü ya núma choxú mucüxú rü ta tadau. ⁴⁶—Choma na ngóonexêëruü chüxü, rü ñoma i naãnewa changu na guxâma ya texé ya choxú yaxóxê rü tama êãnexüwa na tangëxmagüechaxüçax. ⁴⁷—Natürü ngëxguma texé nüxü ñngu i chorü ore rü tama tayaxõxgu rü tama choma nixí i tüxü chapoxcuxü. Erü tama ñoma i naãnewa changu na chanapoxcuxüçax i duüxügü, natürü núma chaxü na chanamaxêxêxüçax. ⁴⁸—Yíxema texé ya tama choxú yaxóxê rü tama chauga ñnxê rü marü tüxü nangëxma na ñacüçax tá Tupana tüxü poxcuxü. Erü ngëma ore i nüxü chixuxüçagu tátama nixí ya Tupana i tüxü napoxcuxü i naãnearü guxgu, erü tama tayaxõ i ngëma ore i nüxü chixuxü. ⁴⁹—Tama chaugagutama chidexa, natürü guma Chaunatü ga núma choxú mucü, rü guma nixí ga chomaã nüxü ixücü na ñacüxü tá duüxügümaã chixuxü rü ñuxâcü tá chanangüexêxü. ⁵⁰—Rü nüxü chacuax na Chaunatüarü orewa nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngëmacax i ngëma ore i nüxü chixuxü, rü ngëmatama ore nixí i Chaunatü choxü muxü na nüxü chixuxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü norü ngüexügüxü
niyauxgütü**

13 ¹Rü wüxi ga ngunexü nataxu ga nawa na nanguxü ga yema Yudfügüarü peta ga Üpetüchiga. Rü Ngechuchu nüxü nacuax ga marü nawa

na nanguxü ga ñoma ga naãnewa na yaxüxü rü wenaxäru Nanatüxütawa na naxüxü. Rü nüma rü yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu rü guxüguma tüxü nangechaü ga guxema noxrü ixügüxe. Rü yexgumarü ta ga yexguma toxna yaxüxchaügu ga daxüguxü ga naãnewa na naxüxü, rü yemaäcü poraäcü toxü nangechaü. ²⁻⁴Natürü ga Chataná rü marü Yuda ga Chimáü ga Icarüite nanena nangu na bexma cúcü Ngechuchuxü ñnaxuxüçax. Rü Ngechuchu rü marü nüxü nacuax ga Nanatüxütawa na ne naxüxü rü wena táxaru Nanatüçax na nataeguxü. Rü nüxü nacuax ga Nanatü rü naxmëxgu na naxüäxü ga guxüma ga pora. Rü yemacax ga yema chütaxügu ga yexguma mechawa ítachibüeyane, rü inachi ga Ngechuchu. Rü ñnacüxuchi ga norü gáxüchiru, rü wüxi ga tuayamaã nügü nigoye. ⁵Rü ñyüchi yaxmëxüpáxügu dexáta naba, rü toxü niyauxgütü. Rü guma tuaya ga namaã yagoyecümaã toxü ñnapigütü. ⁶Rü yexguma Chimáü ga Pedruxü nayauxcutüchaügu rü ñnanagürü ga Pedru: —Pa Corix, ññuxâcü tá i cuma i choxü cuyauxcutüxü? —ñnanagürü. ⁷Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñnanagürü: —Ñyüxma rü tama nüxü cucuax i tüxü na chanaxüxü i ñña, natürü yixcama rü tá nüxü cucuax —ñnanagürü. ⁸Natürü ga Pedru rü ñnanagürü: —Choma rü täütáma chanaxwaxe na choxü cuyauxcutüxü —ñnanagürü. Rü Ngechuchu nanangäxü rü ñnanagürü nüxü: —Ngëxguma tama cuxü chayauxcutügu, rü täütáma choxrü quixí —ñnanagürü. ⁹Rü yexguma ga

Chimáũ ga Pedru rü ñanagürü nüxũ:
 —Pa Corix, iTama choxũ
 cuyauxcutüxicatama! Natürü
 chanaxwaxe i choxũ cuyauxmex rü
 choxũ cuyaxeru ta —ñanagürü.
¹⁰Natürü Ngechuchu nanangãxũ rü
 ñanagürü nüxũ: —Texé ya ngexwacax
 aiyaxe rü tanaxwaxe i
 tümacutüxicatama tayaxu, erü
 guxũwama tangemata. Rü pema rü
 marü pingematagü, natürü tama
 guxãma aixcüma tingemata —ñanagürü.
¹¹Rü Ngechuchu nüxũ nacuxax na texé tá
 bexma cúácü ínaxuaxũxũ, rü yemacax
 ñanagürü nüxũ: —Natürü tama guxãma
 aixcüma tingemata —ñaxũ. ¹²Rü
 yexguma toxũ yayauxgücutüguwena, rü
 Ngechuchu wena nicuxcuchi ga norü
 gáuxũchiru. Rü wenaxãrũ mechawa
 narũto. Rü ñanagürü toxũ: —¿Nüxũ
 pecuáxũ yĩxũ i ngẽma chaxũxũ?
¹³—Pema rü: “Pa Ngúexẽeruũ” rü “Pa
 Corix”, ñaperügü choxũ. Rü marü name
 i ngẽma ñaperügü, erü aixcümaxũchi
 ngẽma chixĩ. ¹⁴—Choma i Ngúexẽeruũ
 rü perü Cori na chíxũ rü pexũ
 chiyauxgücutü. Rü ngẽmacax i pema rü
 penaxwaxe na pegü íperüxíragüxũ rü
 ngẽma pexũ na chiyauxgücutüxũrüü
 peyayauxgücutü i wüxichigü i
 pemücügü. ¹⁵—Choma rü pexũ nüxũ
 chadauxẽẽ na ñuxãcü tá na penaxũxũ.
 Rü ñuxma rü chanaxwaxe i pema rü
 ngẽxgumarüü pegü íperüxíragü. ¹⁶—Rü
 aixcüma pemaã nüxũ chixu rü taxuũma
 i wüxi i coriarü duũxũ rü norü corixũ
 narüyexera. Rü taxuũma i wüxi i duũxũ
 i norü ãẽxgacü muxũ, rü norü ãẽxgacü i
 namuxũxũ narüyexera. ¹⁷—Rü
 ngẽxguma nüxũ pecuaxgu i chorü ore rü

penaxũxgu i ngẽma pemaã nüxũ
 chixuxũ, rü aixcüma tá petaãẽgü.
¹⁸—Rü tama guxãma i pechiga nixĩ i
 chidexaxũ. Erü choma rü tüxũ chacuax
 rü texégü tixĩ ya yíxema tüxũ
 chidexechíxe. Natürü Tupana
 nayanguxẽẽchaũ i norü ore i ümatüxũ i
 ñaxũ:

“Texé ya chomaã chibüxe rü chorü
 uwanüxũ tá tixĩ”,

ñaxũ. Rü paxa tá nixĩ i ngẽmaãcü
 nangupetüxũ. ¹⁹—Natürü naxũpa na
 nangupetüxũ i ngẽma, rü pemaã nüxũ
 chixu na choxũ peyaxögüxũcax i
 ngẽxguma nangupetüxgu. ²⁰—Aixcüma
 pemaã nüxũ chixu rü texé ya tüxũ
 yaxúxe ya yíxema choma ngẽma tüxũ
 chamuxẽ, rü choxũ nixĩ i tayaxuxũ. Rü
 texé ya choxũ yaxúxe, rü Chaunatu ga
 núma choxũ mucüxũ nixĩ i tayaxuxũ
 —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu nüxũ nixu ga Yuda rü tá
 bexma cúácü na ínaxuaxũxũ**
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Rü yexguma yema ñaxguwena ga
 Ngechuchu rü poraãcü ngechaũ nüxũ
 nangux, rü meãma tomaã nanangoxẽẽ,
 rü ñanagürü toxũ: —Aixcüma pemaã
 nüxũ chixu rü wüxie i petanüwa tá nixĩ
 i bexma cúácü choxũ ítaxuaxũxũ
 —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga toma ga
 norü ngúexũgü rü wüxichigü togü
 tadawenü, rü tama nüxũ tacuaxgu ga
 texéchiga na yema ñaxũ. ²³Rü
 chomatama ga Ngechuchuarü ngúexũ
 ga poraãcü choxũ nangechaũxẽ rü
 Ngechuchucüwawa charũto ga yema
 mechawa. ²⁴Rü Chimáũ ga Pedru rü
 bexma choxũ naxuneta ga na

Ngechuchuna chaçaxũçax ga texéchiga na yĩxũ ga yema. ²⁵Rũ yexguma ga choma rü yexeraãcü Ngechuchuna chimaxcuchi rü nüxna chaca, rü ñacharügü: —Pa Corix, ¿texé tá tixí ya yíxema? —ñacharügü. ²⁶Rũ Ngechuchu choxũ nangãxũ, rü ñanagürü: —Wüxi i pãũärü bücuxũ tá íchacúe, rü yíxema tüxna chanaxãxê, rü yíxema tixí —ñanagürü. Rũ yexguma ínanacúe ga wüxi ga pãũärü bücuxũ rü Yuda ga Icaríte ga Chimáũ nanena nanaxã. ²⁷Rũ yexgumatama Yuda nayauxgu ga yema pãũärü bücuxũ rü ngoxo ga Chataná rü Yudagu naxücu. Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rũ ngêma cuxüchaũxũ, irü paxa naxü! —ñanagürü. ²⁸Natürü taxúema ga toma ga mechawa chibüexe nüxũ tacuaxgü ga ñacüchiga na yĩxũ ga yema ñaxũ ga Ngechuchu. ²⁹Rũ nüma ga Yuda rü ñerüchüũärü dauruũ nixí. Rũ yemaçax ñuxre ga toma nüxũ tacuaxgügu rü Ngechuchu taxewa nanamu, na ñacüçax yataxexũçax naxçax ga peta, rü exna duũxügü ga ngearü ñerüáxũna ngĩxũ na naxãxũçax ga ñerü. ³⁰Rũ yexguma Yuda nayauxgu ga yema pãũ, rü ínaxũxü ga yema ucapuwa. Rũ marü nachüta ga yexgumax.

**Ngechuchu norü ngüexügümaã nüxũ
nixu ga yexwacaxũxü ga norü mu**

³¹Rũ yexguma Yuda íxüxguwena, rü Ngechuchu rü ñanagürü: —Rũ ñuxma rü tá aixcüma nangox na ñuxãcü naporaxũ ya Tupana Nane ya duũxũxü ixücü. Rũ yimawa tá nixí i nangoxẽãxũ ya Tupana i norü pora. ³²—Rũ

ngëxguma yima Tupana Nane nangoxẽẽxgu i Tupanaärü pora, rü ngëxgumarüũ tá ta ya Tupana rü nanangoxẽẽ i Naneärü pora. Rũ paxa tá nixí i ngêma. ³³—Pa Chauçacüãxgüx, táütáma muxũ i ngunexũ petanüwa changëxma. Rũ pema rü tá chauççax pedaugü, natürü ngêma choma íchaxũxüwa rü taxucürüwama ngéma pexí. Rũ ñaãtama ore nixí ga marü Yudüfugüarü ãëxgacügümaã nüxũ chixuxũ, rü ñuxma rü pemaã rü ta nüxũ chixuxũ. ³⁴—Rũ pemaã nüxũ chixu i wüxi i ngexwacaxũxü i mu. Rũ ngêma pexũ chamuxũ nixí i pemücügüxũ na pengechaũxü i wüxichigü. Rũ ngêma na choma pexũ changechaũxürüũ, rü chanaxwaxê i wüxichigü i pema rü pemücügüxũ pengechaũgü. ³⁵—Rũ ngëxguma wüxichigü pemücügüxũ pengechaũgu, rü guxüma i duũxügü tá nüxũ nicuaxãchitanü na chorü ngüexügü pixigüxũ —ñanagürü.

**Ngechuchu nüxũ nixu na Pedru rü
tãütáma nüxũ na nacuaxnetaxũ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)**

³⁶Rũ Chimáũ ga Pedru rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix ¿ngextá tá cuxü? —ñanagürü. Rũ Ngechuchu nangãxũ, rü ñanagürü: —Ngéma íchaxũxüwa rü taxucürüwa chowe curüxü i ñuxmax. Natürü yíxcama rü ngemããcü tá chowe curüxü —ñanagürü. ³⁷Rũ yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tüxücüũ taxucürüwa cuwe charüxü i ñuxmax? Erü marü íchamemare na cuxçax na chayuxũ —ñanagürü. ³⁸Rũ Ngechuchu nangãxũ, rü ñanagürü: —¿Aixcüma

yĩxũ i marũ ícumemarexũ na chauxçax cuyuxũ? Aixcũma cumaã nüxũ chixu rü tãütátama yacaxgu ya ota, rü tomaëpũxcũna tá nüxũ quixu na tama choxũ cucuáxũ —ñanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü nama i
Nanatũxũtawana nadaxũ nixĩ**

14 ¹—iTãxũ i penaxĩxãchiãëgũxũ i pemax! iTupanaãxũ peyaxõgũ rü choxũ rü ta peyaxõgũ!
²—Chaunatũxũtawana nangëxma i muxũchixũma i nachicagũ. Ngëxguma chi natauxguma, rü tãũ chima pemaã nüxũ chixu na pexçax chayamexëëxũçax i pechicagũ. ³—Rü ngëxguma marũ ngëma chaxũxgu rü wüxi i pechica chamexëëxgu, rü wena táxaru núma chaxũ. Rü pexũ tá chayagagũ na ngëma nachica i chomatátama nawa changëxmaxũwa na pengëxmagũxũçax i pemax. ⁴—Rü pema rü marũ pecuax na ngextá tá na chaxũxũ, rü marũ nüxũ pecuax i nama i ngëma nadaxũ —ñanagürü ga Ngechuchu. ⁵Rü Tumachi rü ñanagürü: —Pa Corix, tama nüxũ tacuax na ngextá na cuxũxũ. ¿Rü ñuxãcü tá i nüxũ tacuáxũ i ngëma nama? —ñanagürü. ⁶Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma nixĩ i ngëma nama i Chaunatũxũtawana nadaxũ chiixũ. Rü aixcũma nixĩ i ngëma ore i nüxũ chixuxũ. Rü choma nixĩ i duũxũgũxũ chamaxëëxũ. Rü chaugaguxicatama nixĩ i Chaunatũxũtawana nangugiũxũ i duũxũgũ. ⁷—Rü ngëxguma chi pema rü aixcũma meã choxũ pecuaxgũgu, rü Chaunatũxũ rü chi ta pecuaxgũ. Rü ñuxmaũcüü nixĩ i Chaunatũxũ pecuáxũ, erü marũ nüxũ pedaugüecha —ñanagürü. ⁸Rü yexguma

ga Piripi rü ñanagürü: —Pa Corix, iToxũ nüxũ nadauxëë ya Cunatü! Rü ngëxçatama i tanaxwaxegũxũ —ñanagürü. ⁹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Pa Piripix, ¿ñuxre ya taunecü marũ petanũwa changëxma rü ñuxma rü ta tama choxũ cucuaxégaxũ? Yíxema choxũ dauxe rü Chaunatũxũ rü ta tadau. ¿Rü tũxçũũ i ngëxguma rü ta cunaxwaxexũ i pexũ nüxũ na chadauxëëxũ ya Chaunatü? ¹⁰—¿Tama exna cuyaxõ na choma rü Chaunatũmaã rü wüxitama tixĩgũxũ? Rü guxũma i ore i pemaã nüxũ chixuxũ rü tama chauechama nüxũ chixu. Erü yima Chaunatü ya wüxiwa chomaã ngëxmacü, rü yima nixĩ ya naxüci i guxũma i noxrütama puracü. ¹¹—Chanaxwaxe i choxũ peyaxõgũ na choma rü Chaunatũmaã wüxitama tixĩgũxũ. Natürü woo tama ngëma pixõgũgu rü chanaxwaxe na choxũ peyaxõgũxũ naxçax i ngëma mexũgũ i taxũ i Tupanaãrũ poramaã chaxũxũ. ¹²—Aixcũma pemaã nüxũ chixu rü yíxema choxũ yaxõxë rü tá tanaxü i guxũma i choma chaxũxũ. Rü ngëma chaxũxũãrũ yexera tá taxü, erü choma rü tá Chaunatũxũtawana chaxũ. ¹³—Rü guxũma i çacü i chauégagu Tupanaxũtawana naxçax ípeçaxũ rü tá pexna chanaxã. Rü ngëmaãcü tá chanaxü na chaugagu nangõxũçax i Chaunatũarũ pora. ¹⁴—Rü choma tá chanaxü i guxũma i çacü i chauégagu choxna naxçax peçaxũ.

**Ngechuchu rü norü ngüexũgũmaã
inaxuneta na naxçax tá núma
namuãxũ i Naãe i Üünexũ**

¹⁵—Rü ngëxguma aixcũma choxũ pengeçauũgu, rü naga tá pexĩnũe i

chorü mugü. ¹⁶—Rü choma tá Chaunatüna naxçax chaca na núma pexçax namuãxüçax i to i perü ngüxêëruü i Naãe i Üünexü, na guxügutáma petanüwa nangëxmaxüçax. Rü nüma tá nixí i pexçax nangoxêëãxü i ore i aixcüma ixixü. ¹⁷—Rü ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü taxucürüwama nanayauxgü, erü tama nüxü nadaugü rü tama nüxü nacuaxgü. Natürü i pema rü marü nüxü pecuax, erü nüma rü petanüwa nangëxma. Rü guxügutáma pemaã inarüxãüx. ¹⁸—Rü täütáma núma pexü chawogümare i chomax, erü wena táxarü pexçax chataegu, na petanüwa changëxmaxüçax. ¹⁹—Rü paxa tá nixí na täütáma choxü nadaugüxü i ñoma i naãnecüãx i duüxügü. Natürü i pema rü tá choxü pedaugü. Rü tá pemaxê, erü choma rü chamaxü. ²⁰—Rü ngëxguma yuwa ícharüdaxgu rü wena chamaüxgu, rü ngëxguma tá nüxü picuaxächitanü na choma rü Chaunatümaã wüxitama tixigüxü. Rü tá nüxü pecuax na pema rü choma na wüxitama ixigüxü. ²¹—Yíxema texé ya nüxü cuáxe rü naga ñnuxê i chorü mugü, rü tanangoxêë na aixcüma choxü tangechaüxü. Rü Chaunatü tá tüxü nangechaü ya yíxema choxü ngechaüxê, rü choma rü tá ta tüxü changechaü. Rü tüxü tá chaugü chawex —ñanagürü ga Ngechuchu. ²²Rü nayexma ga to ga Ngechuchuarü ngüxü ga Yudagu aégaxü ta. Rü yema rü ñanagürü: —Pa Corix, ¿tüxcüü toxü cugü cuwex, rü tama ñoma i naãnecüãx i duüxügüxü cugü cuwex? —ñanagürü. ²³Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Yíxema choxü ngechaüxê

rü naga taxínü i ngëma ore i tümamaã nüxü chixuxü. Rü Chaunatü tá tüxü nangechaü. Rü choma rü Chaunatümaã wüxigu tümaxütawa tá tangëxmagü. ²⁴—Yíxema tama choxü ngechaüxê rü tama naga taxínü i ngëma chorü ore. Rü ngëma ore i chauxütawa nüxü pexínüxü rü tama chorü ore nixí, natürü guma Chaunatü ga núma choxü mucüarü ore nixí. ²⁵—Ñoma rü ta petanüwa changëxma rü pemaã nüxü chixu i guxüma i ngëma ore i pexçax choxü ngëxmaxü. ²⁶—Natürü Chaunatü rü tá chauégagu núma nanamu i Naãe i Üünexü na pexü nangüxêëxüçax. Rü nüma i Naãe i Üünexü tá pexü nangüxêë i guxüma, rü tá nüxna pexü nacuaxächixêë i guxüma i ore ga pemaã nüxü chixuxü. ²⁷—Rü ñyxma na pexna íchixüxü, rü pexna chanaxã i taãê. Natürü ngëma taãê i pexna chaxãxü, rü tama ñoma i naãnecüãx pexna äxü i taãêrüü nixí. Rü tama chanaxwaxe i penaxixächiaãégü rü pemuüê. ²⁸—Marü pemaã nüxü chixu na pexna tá íchixüxü rü wena táxarü pexçax chataeguxü na pemaã changëxmaxüçax. Rü choxü pexínüê ga yexguma yema ñachaxgu. Rü ngëxguma aixcüma choxü pengechaügu rü tá petaãégü ega nüxü pecuaxgu na Chaunatüçax chataeguxü, erü Chaunatü rü chorü yexera nixí. ²⁹—Rü naxüpa na nangupetüxü i ngëma, rü pemaã nüxü chixu na choxü peyaxögüxüçax i ngëxguma nangupetügu. ³⁰—Marü täütáma poraäcü pemaã chidexa, erü marü ínangu i Chataná i ñoma i naãneärü äëxgacü ixixü. Natürü nüma rü taxuwama choxü narüyexera.

³¹—Natürü ngêma tá choxũ ngupetixũ, rü ngêmaãcü tá nixĩ na guxũma i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü nüxũ nacuáxũçax na choma rü Chaunatixũ na changechaũxũ, rü chanaxũxũ i ngêma nüma choxũ namuxũ. iRü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! —ñanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi i orix i ubanerüü nixĩ ya Ngechuchu

15 ¹Rü ñanagürü ga Ngechuchu: —Choma nixĩ i ñoma wüxi i ubanerüü chiixũ erü chowa nangêxma i pora na pexũ chaporaexêxũçax. Rü Chaunatü nixĩ ya nüxna daücü i ngêma uba. ²—Rü chorü duũxũgü rü ngêma ubachacüügürüü nixĩgü. Rü ngêma ubachacüü i tama oxũ, rü norü dauruũ rü nayadae. Natürü ngêma nachacüü i oxũ, rü meã nanamexêetanü na yexeraãcü poraãcü naxoxũçax. ³—Pema rü marü pime, yerü naga pexĩnüê ga yema ore ga pexũ changúexêxũ. ⁴—Rü name nixĩ i guxũguma chowa peyaxũxgü, ngêma na choma rü pewa chayaxũxürüü. Erü wüxi i ubachacüü rü tama nüxĩca naxo, ega tama nanewa yaxũxgux. Rü ngêxgumarüü ta i pema rü taxuacüma chauxçax pemaxê, ega tama chowa peyaxũxgüechagu. ⁵—Choma nixĩ i ubane, rü pema i nachacüügü. Rü yixema chowa yaxũêchaxe rü choma i tümawa, rü aixcüma tá chauxçax tamaxũ. Rü ngêmaãcü wüxi i ubachacüü i oxürüü tá tixĩ. Natürü ngêxguma tama chowa peyaxũxgüechagu, rü taxucürüwama ãacü pexüe. ⁶—Rü texé ya tama chowa yaxũêchaxe rü tá ítataxüchi. Rü wüxi i ubachacüü i daexũ rü ipaxũ rü iguxürüü

tá tixĩ, rü ngêxma tá tayarüxo. ⁷—Rü ngêxguma chowa peyaxũxgüechagu rü taguma nüxũ ipeyarüngümaëgu i ngêma ore i pexũ changúexêxũ, rü marü name i naxçax ípeca i ãacü i penaxwaxexũ, rü choma rü tá pexna chanaxã. ⁸—Rü ngêxguma aixcüma meã chauxçax pemaxêgu, rü Chaunatixũ tá nicuaxũũgü i duũxũgü. Rü ngêmaãcü aixcüma chorü ngúexũgü tá pixĩgü. ⁹—Choma rü pexũ changechaũ ngêma na Chaunatü choxũ ngechaũxürüü. Rü chanaxwaxe i aixcüma meã chauga pexĩnüêêcha, erü choma rü guxũguma pexũ changechaũ. ¹⁰—Choma rü naga chaxĩnü i Chaunatüarü mugü rü nüma rü guxũguma choxũ nangechaũ. Rü ngêxgumarüü tá ta nixĩ ega naga pexĩnüêgu i chorü mugü, rü guxũgutáma pexũ changechaũêêcha. ¹¹—Choma rü ngêmaãcü pemaã nüxũ chixu na wüxigu chomaã petaãêgüxũçax. Rü ngêmaãcü tá aixcüma petaãêgü. ¹²—Rü choma pexũ chamu na pemücügüxũ pengechaũgüxũçax, ngêma choma na pexũ changechaũxürüü. ¹³—Rü ngêxguma wüxie aixcüma tümamücüxũ ngechaũgu, rü nüxũ tangechaũãma rü nüétama ega woo tümamücüçax tayuxgu. Rü nataxuma i to i ngechaũ i ngêmaãrü yexera. ¹⁴—Pema rü chomücügü pixĩgü i ngêxguma chauga pexĩnüêgu. ¹⁵—Choma rü marü tama chorü duũxũgümareãcü pexũ chaxu. Erü wüxi i coriarü duũxũmare rü tama nüxũ nacuax i ngêma norü cori üxũ. Natürü ñuxma rü chomücügümaã pexũ chaxu, erü pexũ nüxũ chacuaxêê i guxũma i ore ga Chaunatü chomaã nüxũ ixuxũ.

16—Pema rü tama pexira chauxçax pedaugü, natürü chaxira nixĩ ga pexçax chadauxũ rü pexũ chamuxũ na aixçüma chauxçax pemaxẽxũçax rü chauxũtawa penagagũxũçax i muxũma i duũxũgü na guxũguma choxũ yaxõgũãxũçax. Rü Chaunatü ya Tupana tá pexna nanaxã i guxũma i tacü i chauégagu nüxna naxçax peçaxũ. 17—Rü ngẽma nixĩ i pexũ chamuxũ na pemücügũxũ pengechaũgũxũçax.

**Ñoma i naãneçũãx i duũxũgü
rü Ngechuchuchi rü norü
ngúexũgũchi naxaie**

18—Ngẽxguma ñoma i naãneçũãx i duũxũgü pexchi aiegu, rü inüxna pecuaxãchie ga chaxira chauxchi na naxaieũ! 19—Rü ngẽxguma chi ñoma i naãneçũãx i duũxũgürüü pixĩgügu, rü ñoma i naãneçũãx i duũxũgü rü chi pexũ nangechaũgü ngẽma natanüxũgũxũ na nangechaũgũxũrũü. Natürü choma nixĩ ga pexçax chadauxũ natanüwa ga ñoma ga naãneçũãx ga duũxũgü. Rü ngẽmacax nixĩ i pexchi naxaieũ, erü marü tama naxrüü pixĩgü. 20—iNüxna pecuaxãchie ga pemaã ñachagu:

“Taxuũma i wüxi i coriarü duũxũ rü norü corixũ narüyexera”, ñachagu! Rü yema na chauxchi na naxaieũ, rü pexchi rü tá ta naxaie. Rü yexguma chi chauga naxĩnüëgu rü ñuxma rü chi ta pega naxĩnüë. 21—Rü ngẽmaãcü ta chaugagu pexchi naxaie i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü erü tama nüxũ nacuaxgü ya Chaunatü ga núma choxũ mucü. 22—Rü ngẽxguma chi choma tama namaã chanangõxẽëgu na ñuxãcü

chixri na namaxẽxũ, rü tãü chima nüxũ nacuaxgü ga pecadu na naxügũxũ. Natürü ñuxma namaã nüxũ na chixuxũ na ñuxãcü chixri namaxẽxũ, rü ngẽmacax i ñuxma rü taxuacüma nüxũ nixugü na yangearü pecaduáxũ. 23—Rü guxũma i duũxũgü i chauxchi aieũ rü Chaunatüchi rü ta naxaie. 24—Rü ngẽma duũxũgüpexewa rü Tupanaãrü poramaã chanaxü i mexũgü i taxũ i taguma texé ya togue üxũ. Rü ngẽxguma chi tama napexewa chanaxüxgu i ngẽma mexũgü rü tãü chima Tupana namaã nanaxuegu na nagagutama yapecaduãxgũxũ. Natürü na woo marü nüxũ nadaugũxũ i ngẽma mexũgü i taxũ i Tupanaãrü poramaã chaxũxũ, rü ngẽxguma rü ta chauxchi naxaieama rü Chaunatüchi rü ta naxaie. 25—Natürü ngẽmaãcü nangupetü erü Tupana nayanguxẽëchaũ i norü ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Chauxchi naxaie woo taxuũma i chixexũ chaxüxgu”, ñaxũ. 26—Natürü choma rü tá Chaunatüégagu pexçax núma chanamu i perü ngũxẽëruü i Tupanaãë i Üünexũ i tá pexũ nüxũ çuaxẽëxũ i ore i aixçüma ixĩxũ. Rü núma tá nixĩ i meãma pemaã nüxũ yaxuxũ i chauchiga. 27—Rü pema rü tá ta chauchigaxũ pixugüë, yerü noxri ichanaxügügu ga duũxũgümaã nüxũ na chixuxũ ga chorü ore, rü woetama marü chauxũtawa peyexmagü —ñanagürü ga Ngechuchu.

16 1Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Rü pemaã nüxũ chixu i ñaã ore na tama nüxũ na perüxoexũçax na choxũ peyaxõgũxũ. 2—Rü ngutaquexepataũgüwa tá pexũ ínawoxũ.

Rü aixcüma tá nawa nangu na texé pexü ðaixü rü tá nagu tarüxínüxü na ngémaäcü mexü Tupanaçax taxüxü.

³—Rü ngémaäcü tá pemaã namaxé i duüxügü, erü taguma nüxü nacuaçxgü ya Chaunatü, rü choxü rü ta tama nacuaçxgü. ⁴—Rü pemaã nüxü chixu i ñãa ore i ñuxmax, na nüxna pecuaçächieüçax i ngëxguma yixcüra ngémaäcü pexü nangupetügu.

Tupanaãe i Üünexüärü puracüchiga

—Noxri rü tama pemaã nüxü chixu i ñãa ore, yerü petanügu charüxãüx. ⁵—Natürü i ñuxma rü tá pexna íchixü na Chaunatü ga núma choxü mucüxütawa na changëxmaxüçax. Rü pema rü taxüema choxna peca na ngextá tá na chaxüxü.

⁶—Natürü poraäcü pengechaügüama erü pemaã nüxü chixu i ngéma ore. ⁷—Natürü aixcüma pemaã nüxü chixu rü pexçax narümemae nixi na Chaunatüçax chataeguxü. Rü ngëxguma chi tama Chaunatüxütawa chaxüxgu rü tãu chima núma naxü i Naãe i Üünexü i pexü rüngüxëxü. Natürü ngëxguma ngéma chaxüxgu rü choma tá núma chanamu i Naãe i Üünexü. ⁸—Rü ngëxguma Naãe i Üünexü núma üxgu rü tá guxü i duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na yapecaduãxgüxü. Rü tá nanangoxëe i ñuxäcü na yïxü i ngéma maxü i Tupanapexewa aixcüma mexü. Rü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü naxçax i norü pecadugü. ⁹—Rü núma i Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na pecaduãxgüxü yïxü erü tama choxü nayaxögü. ¹⁰—Rü tá nanangüexëe i ñuxäcü na yïxü i ngéma maxü i

Tupanapexewa aixcüma mexü, erü choma rü tá Chaunatüxütawa chaxü, rü pema rü tãütáma marü choxü pedaugü. ¹¹—Rü Naãe i Üünexü tá duüxügüxü nüxü nacuaçxëe na Tupana tá napoxcuexü i duüxügü i chixexü ügüxü, erü Tupana rü namaã nanaxuegu na marü napoxcuaxü i Chataná i ñoma i naãnemaã icuaxü.

¹²—Choma rü choxü nangëxma i muxüma i to i ore i pemaã nüxü chixuxchaüchirëxü. Natürü ega ñuxma chi pemaã nüxü chixuxgu rü tãu chima nüxü pecuaçxgü.

¹³—Rü Tupanaãe i Üünexü rü nüxü nixu i ore i aixcüma ixüxüçatama. Rü ngëxguma núma naxüxgu rü núma tá pexü nangüexëe i guxüma i ore i aixcüma ixüxü. Erü núma rü tama nüëchama tá nidexa, natürü ngéma ore i Chaunatüxütawa rü chauxütawa nüxü naxünüxüxüxica tátama nixu. Rü tá pexü nüxü nacuaçxëe i guxüma i tacü i yixcüra tá ngupetüxü. ¹⁴—Rü núma rü tá choxü nataxëe, erü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëëtae, rü ñuxüchi tá pexü nangüexëe namaã i ngéma nguxëëtae. ¹⁵—Guxüma i Chaunatüaxü ngëxmaxü rü choxrü ta nixi. Ngëmacax pemaã nüxü chixu rü Naãe i Üünexü rü chauxütawa tá nanayaxu i norü nguxëëtae, rü ñuxüchi pexü tá namaã nangüexëe. ¹⁶—Rü paxa tãütáma choxü pedau. Natürü ngëmawena rü wena táxarü choxü pedau erü Chaunatüxütawa tá chaxü —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechucharü ngüexügüarü ngechaü rü tá taãexü nananguxuchi

¹⁷Rü yexguma ñuxre ga toma ga Ngechucharü ngüexügü rü togüna tacagü, rü ñatarügügü: —¿Tacüchiga nixi na ngéma ñaxü:

“Rü paxa tãütáma choxũ pedaugü. Natürü ngẽmawena rü wena táxaru choxũ pedaugü”, ñaxũ? ¿Rü tacüchiga ta nixĩ na ñaxũ:

“Choma rü Chaunatüxütawa tá chaxũ”, ñaxũ? ¹⁸—¿Rü tacüchiga ta nixĩ na ñaxũ:

“Rü paxa tãütáma choxũ pedaugü”, ñaxũ? Rü yixema rü tama nüxũ tacuaxgüéga na tacüchigaxũ tamaã yaxuxũ —ñatarügügi. ¹⁹Rü Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga nüxna na tacagüchaũxũ ga tomax. Rü yemacax ñanagürü toxũ: —Choma rü marü pemaã nüxũ chixu rü paxa tãütáma choxũ pedau, natürü ngẽmawena rü wena táxaru choxũ pedau. ¿Rü ngẽma dexacaxtama i pegüna pecagüxũ?

²⁰—Rü aixcüma pemaã nüxũ chixu rü pema rü tá pexauxe, rü tá pengechaũgü. Natürü ñoma i naãneçũãx i duũxügi rü tá nataãgü. Natürü woo pema tá pengechaũgü, rü ngẽma perü ngechaũ rü tá taãxũ nananguxuchi.

²¹—Ngẽxguma wüxi i nge íraxacüchaũgu rü inaxixächiãe, erü inguxneca. Natürü ngẽxguma marü tabuxgu ya ngĩrü õxchana, rü nüxũ iyarüngüma na ñuxãcü poraãcü ngĩxũ na nanguxchirẽxũ i noxrix, erü tümamaã itaãe ya ngĩrü õxchana.

²²—Rü ngẽxgumarũ tá ta pexũ nangupetü i pemax, erü ñuxma rü penaxixächiãe. Natürü wena táxaru chataegu rü pexũ íchayadau. Rü ngẽxguma rü tá pexũ nangẽxma i wüxi i taãe i taxucürüwama texé pexna yaxuxũ. ²³—Rü ngẽxguma ínanguxgu tá i ngẽma ngunexũ na yanguxũ i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ, rü taxuacaxtáma

tacüçax choxna pecagü erü aixcüma Chaunatü tá nixĩ ya pexna naxãcü i guxũma i tacü i chauégagu nüxna naxçax peçaxũ. ²⁴—Ñuxmarüta i pema rü taxuũçaxma chauégagu ípecagü. iNaxçax ípeca rü tá penayaxu i ngẽma naxçax ípecaxũ! Rü ngẽmaãcü rü tá aixcüma petaãgü.

**Ngechuchu rü marü nüxũ
narüyexera i guxũma i tacü i
ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ**

²⁵—Ñuxma rü cuaxruũgügu chayaxuãcüma pemaã nüxũ chixu i ore. Natürü nawa tá nangu i ngunexũ i marü tãütáma ngẽmaãcü pemaã nüxũ chixu. Rü ngẽxguma rü tá noxtacüma meã pemaã chanangoxẽe i Chaunatüchiga. ²⁶⁻²⁷—Rü ngẽma ngunexũgu i pema rü Chaunatüxütawa tá chauégagu naxçax ípeca i tacü i penaxwaxexũ. Rü taxuacaxma tüxcüũ choma tá Chaunatüxütawa pexũ naxçax íchaca, erü nümatama ya Chaunatü rü woetama pexũ nangechaũ, erü pema rü choxũ pengechaũ rü peyaxõgu na naxütawa ne chaxũxũ. ²⁸—Chaunatüxütawa ne chaxũ na ñoma ga naãnewa chaxũxũçax. Rü ñuxma rü tá nüxna chataegu i ñoma i naãne na wenaxãrü Chaunatüxütawa chaxũxũçax —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga toma ga norü ngüexũgü rü ñatarügügi: —Ñuxma waxi nixĩ i meãxũchima tomaã cunangoxẽexũ i curü ore i tomaã nüxũ quixuxũ. Rü tama tacügu ixuxũãcüma tomaã nüxũ quixu. ³⁰—Rü ñuxma rü nüxũ tacuax na aixcüma guxũxũma na cucuáxũ. Rü taxuacüma texé ñuxũ ñatagürü cuxũ. Rü ngẽmacax nixĩ i tayaxõgüxũ na aixcüma

Tupanaxütawa na ne cuxüxü
 —ñatarügügü. ³¹Rü Ngechuchu toxü
 nangäxü rü ñanagürü: —¿Aixcüma
 peyaxögüxü i ñuxmax? ³²—Rü nawa tá
 nangu i ngunexü rü ñuxmatátama nixí i
 na pegü pewoonexü. Rü wüxichigü i
 pema rü tá pepatawa pexí, rü chaxica tá
 nuã choxü petax. Natürü tama chaxica
 tá icharüxâüx, erü Chaunatü rü
 chauxütawa nangëxma. ³³—Rü guxüma
 i ñaã ore rü pemaã nüxü chixu na
 chaugagu petaãëgüxüçax. Rü ñoma i
 naãnewa rü tá ngüxü pinge. Natürü
 ipeporae! erü choma rü marü nüxü
 charüyexera i guxüma i tacü i ñoma i
 naãnewa ngëxmaxü —ñanagürü.

**Ngechuchu rü norü
 ngüxügüçax nayumüxë**

17 ¹Rü yema ñaxguwena rü
 Ngechuchu daxügu nadawentü,
 rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, marü
 nawa nangu i ngunexü na chayuxü. Rü
 chanaxwaxe na duüxügüxü nüxü
 cucuaxëëxü na aixcüma choma rü cune
 chiixü. Rü ngëmaäcü i choma rü tá
 nüxü nüxü chacuaxëë na cuma rü
 aixcüma Tupana na quiixü. ²—Erü marü
 guxü i duüxügüarü äëxgacüxü choxü
 quixixëë, na chanamaxëëëxüçax i
 guxüma i duüxügü i choxna cumugüxü.
³—Rü ngëma duüxügü tá nüxü
 nangëxma i maxü i taguma gúxü ega
 cuxü nacuaxgügu na cuxicatama
 Tupana na quiixü, rü choxü nacuaxgügu
 na choma rü Cristu ga núma choxü
 cumucü na chiixü. ⁴—Choma rü marü
 cuxü chataxëë i ñoma i naãnewa rü
 chayanguxëë i guxüma i puracü ga
 nawa choxü cumuxü. ⁵—Rü ñuxma Pa

Chaunatüx, rü chanaxwaxe i
 cugüxütawa choxü cungëxmaxëë na
 choxü nangëxmaxüçax ga yematama
 pora ga cumaã choxü yexmaxü ga noxri
 tauta naãne üxgu. ⁶—Rü guxema
 duüxëgü ya tüxü quidexechixe ga ñoma
 ga naãnewa na choxna tüxü
 cumugüxüçax, rü marü tüxü nüxü
 chacuaxëë i texë na quiixü i cumax. Rü
 woetama cuxrügü tixigü rü cuma nixí
 ga choxna tüxü cumugüxü. Rü tümagü
 rü marü naga taxinüë i curü ore. ⁷—Rü
 ñuxma rü marü nüxü tacuax rü guxüma
 i ngëma choxna cuxäxü, rü aixcüma
 cuxütawa ne naxü. ⁸—Rü choma rü
 marü tümamaã nüxü chixu ga curü ore
 ga chomaã nüxü quixuxü. Rü tümagü rü
 marü tayaxögü i ngëma ore. Rü nüxü
 ticuaxächitanu na aixcüma cuxütawa na
 ne chaxüxü i chomax. Rü tayaxögü ga
 cuma núma choxü na cumuxü. ⁹—Rü
 ngëmacax cuxna chaca na tüxü na
 curüngüxëëxüçax. Rü tama cuxna chaca
 na nüxü curüngüxëëxüçax i ñoma i
 naãnecüãx i duüxügü, natürü cuxna
 chaca na tüxü curüngüxëëxüçax ya
 guxema choxna tüxü cumugüxe, erü
 curü duüxügü tixigü. ¹⁰Rü guxäma ya
 yixema choxrügü ixigüxe rü cuxrügü
 tixigü. Rü guxäma ya cuxrügü ixigüxe
 rü choxrügü tixigü. Rü tümagagu rü
 duüxügü choxü nicuaxüügü. ¹¹—Choma
 rü marü täütäma ñoma i naãnewa
 changëxmaëcha, natürü i tümagü rü
 ngëmääcü ñoma i naãnewa tá
 tangëxmagü ngëxguma cuxütawa
 chaxüyane. Pa Chaunatü ya Üü necüx, rü
 chanaxwaxe na curü pora ga choxna
 cuxäxümaã tüxna cudauxü ya yixema
 choxna tüxü cumugüxe, na ngëmaäcü

guxãma wüxigu rüxĩnüëxũcax, ngẽma
cuma rü choma na wüxigu
rüxĩnüëxũrüü. ¹²—Rü yexguma guxema
choxna tüxũ cumugüxetanüwa
chayexmagu ga ñoma ga naãnewa, rü
curü pora ga choxna cuxãxũmaã tüxna
chadau rü tüxũ íchapoxũ. Rü taxúema
ga guxema choxna tüxũ cumugüxe rü
ítayarütaxe. Rü Yuda ga woetama
iyarütaxuxũxicatama inayarütaxu na
yanguxũcax i curü ore i ümatüxũ.

¹³—Rü ñuxma rü cuxütawa tá chaxũ.
Natürü ñomarüta ñoma i naãnewa
changẽxma-yane rü nüxũ chixu i ñaã
curü ore na tümagü rü ta tüxũ
nangẽxmaxũcax i ngẽma taãë i aixcüma
ixixũ i choma choxũ ngẽxmaxũ.

¹⁴—Choma rü marü tümamaã nüxũ
chixu i curü ore. Natürü ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü rü tümachi
naxaie, erü tüma rü tama naxrüü tixĩgü,
ngẽxgumarüü i choma rü tama ñoma i
naãnecũãxrüü chixĩ. ¹⁵—Tama cuxna
tümacax chaca na tüxũ na
quigagüxũcax i ñoma i naãnewa. Natürü
cuxna chaca na tüxũ na ícupoxũxũcax
nüxna i ngoxo i Chataná. ¹⁶—Choma rü
tama ñoma i naãnecũãx chixĩ. Rü
tümagü rü ta tama ñoma i naãnecũãx
tixĩgü, erü cuxrügü tixĩgü i ñuxmax.

¹⁷—Curü ore rü aixcüma nixĩ. Rü
chanaxwaxe i tüxũ cüngüxëë i curü
ore, na aixcüma cupexewa tixüünexũcax
ya yixema choxna tüxũ cumugüxe.

¹⁸—Rü yexgumarüü ga ñoma ga
naãnecũãx ga duũxũgütanüwa choxũ na
cumuxũrüü, rü ngẽxgumarüü i choma
rü ta ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü-tanüwa tüxũ chamugü. ¹⁹—Rü
tümagagu chaugü ichaxã na tüxũ

changüxëëxũcax i curü ore i aixcüma
ixixũ, na cupexewa tixüünexũcax ya
yixema choxna tüxũ cumugüxe.

²⁰—Natürü tama yixema ñuxma
yaxögüxecaxicatama cuxna chaca.
Natürü cuxna chaca ta tümacax ya
yixema yixcüra tá yaxögüxe nagagu i
tümaärü ore ya yixema ñuxma
yaxögüxe. ²¹—Rü guxãma ya yixemacax
cuxna chaca na aixcüma wüxitama
tixĩgüxũcax. Rü ngẽma cuma rü choma
na wüxitama ixĩgüxũrüü, Pa Chaunatüx,
rü chanaxwaxe i guxãma i tüma rü ta
wüxitama tixĩgü. Rü ngẽmaãcü i ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü, rü tá nayaxögü
na cuma núma choxũ cumuxũ. ²²—Rü
choma rü marü tüxna chanaxã i
ngẽmatama pora i cuma choxna cuxãxũ
na ngẽmaãcü wüxitama tixĩgüxũcax
ngẽma cuma rü choma na wüxitama
ixĩgüxũrüü. ²³—Rü chanaxwaxe na
tümawa changẽxmaxũ rü cuma i chowa
na cüngẽxmaxũ na ngẽmaãcü aixcüma
wüxi-tama ixĩgüxũ i guxãma i yixema.
Rü ngẽmaãcü i ñoma i naãnecũãx i
duũxũgü rü tá nüxũ nicuaxächitanü na
cuma núma choxũ cumuxũ, rü tá nüxũ
nicuaxächitanü na tüxũ cungechaũxũ ya
yixema choxna tüxũ cumugüxe ngẽma
na choxũ cungechaũxũrüü. ²⁴—Pa
Chaunatüx, cuma choxna tüxũ cumugü.
Rü chanaxwaxe i chaxütawa
tangẽxmagü i ngẽma tá
íchangẽxmaxũwa, na nüxũ
tadaugüxũcax i chorü pora ga choxna
cuxãxũ. Yerü choxũ cungechaũ ga
yexguma tauta naãne ixügügumama.
²⁵—Pa Chaunatü ya Mecüx, ñoma i
naãnecũãx i duũxũgü rü tama cuxũ
nacuaxgü. Natürü choma rü cuxũ

chacuax. Rü yíxema choxna tüxũ cumugüxe rü ta marü nüxũ tacuaxgü na cuma núma choxũ cumuxũ. ²⁶—Rü marü tüxũ nüxũ chacuaxêê na texé quiixũ. Rü guxũgutáma tüxũ nüxũ chicuaxêêámachigü na cuma choxũ cungechaũxũrüü tügü tangechaũgüxũcax rü choma rü tümaxütawa na changêxmaxũcax —ñanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxũ niyauxgü

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Rü yema ñaxguwena ga Ngechuchu rü tomaã inaxũächi, na Cheduruarü ngatexũärü tocutüwa taxixũcax. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nanetüncü. Rü yemawa naxü ga Ngechuchu tomaã. ²Rü Yuda ga yema bexma cúácü Ngechuchuxũ íyaxuaxũxũ rü nüxũ nacuax ga yema nachica, yerü Ngechuchu rü muêxpüxcüna yéma tomaã nangutaquexexũ. ³Rü yéma nangu ga Yuda namaã ga ñuxre ga churaragü rü ñuxre ga tupauca ga taxüneärü purichíagü ga yéma namugüxũ ga paigüarü âêxgacügü rü parichéugü. Rü meãma nixãxne, rü yéma nanangegü ga omügü. ⁴Natürü ga Ngechuchu rü marü nüxũ nacuax ga guxũma ga tacü tá nüxũ na ngupetüxũ. Rü yemaçax naxçax nixü, rü nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texéçax nixí i pedaugüxũ? —ñanagürü. ⁵Rü nümagü rü Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü ñanagü-rügü: —Nacharétucũãx i Ngechuchucax nixí i tadaugüxũ —ñanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Choma chixí —ñanagürü. Rü Yuda ga bexma

cúácü ínaxuaxũxũ rü yema churaragütanüwa nayexma. ⁶Rü yexguma yema ñaxgu ga Ngechuchu: “Choma chixí”, ñaxgu, rü nügüweama nacaixütanü ga yema churaragü, rü yexma nayayi. ⁷Rü yexguma ga Ngechuchu rü wena nüxna naca, rü ñanagürü: —¿Texéçax nixí i pedaugüxũ? —ñanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü: —Nacharétucũãx i Ngechuchucax nixí i tadaugüxũ —ñanagürügü. ⁸Rü Ngechuchu rü wenaxãrü ñanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu rü choma chixí. Rü ngêxguma chauççax pedaugü rü ípeyaxixêê i ñaã chorü ngüxũgü! —ñanagürü. ⁹Rü yemaácü nangupetü na yanguxũcax ga norü ore ga numatama ga Ngechuchu nüxũ yaxuxũ ga ñaxgu:

“Yíxema Chaunatü choxna tüxũ mugüxe rü taxúetáma itayarütaxe”, ñaxgu. ¹⁰Rü Chimáü ga Pedru rü nüxũ iyexma ga wüxi ga cüxchi. Rü ngixũ nayaxu ga norü cüxchi rü yemamaã ínanadaechinü ga paigüarü âêxgacüarü duüxũ ga Macugu âégaxũ. Rü norü tügünechinü ínaäe. ¹¹Natürü ga Ngechuchu rü Pedruxũ ñanagürü: —iNgixchixügu ngixũ ixücuchi i curü cüxchi! ¿Tama exna nüxũ cucuax na choma rü tá ngüxũ chingexũ ngêma Chaunatü chomaã naxueguxũrüü? —ñanagürü.

Anápatawa Ngechuchuxũ nagagü

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Rü yexguma ga churaragüarü âêxgacü, namaã ga norü churaragü rü tupaucaarü purichíagü, rü Ngechuchuxũ

niyauxgũ. Rũ nayanãixchacũügũ. ¹³Rũ noxri rũ ãëxgacũ ga Anápatawa nanagagũ. Rũ Aná rũ Caipánaxtũ nixĩ. Rũ guma taunecũgu ga Caipá rũ paigũeru nixĩ. ¹⁴Rũ yema Caipá nixĩ ga ũpaacũ yema Yudfũgũarũ ãëxgacũgũmaã nũxũ ixuxũ ga na namemaëxũ ga wũxitama ga yatũ guxũma ga Yudfũgũcax na yuxũ .

Pedru rũ tama Ngechuchuxũ nacuañneta
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Rũ choma rũ Chimáũ ga Pedru rũ wũxigu Ngechuchuwe tarũxĩ. Rũ yema paigũarũ ãëxgacũ rũ choxũ nacuañ. Rũ yemaçax ga choma rũ wũxigu Ngechuchumaã tichocu ga ãëxgacũpatañxtiwa. ¹⁶Natũrũ ga Pedru rũ ãëxãrũ dũxëtũgutama narũxãñũ. Rũ yemaçax íchaxũxũ ga choma, rũ yema ãëxãrũ dauruũ ga ngecũmaã chayarũdexa rũ yexguma Pedruxũ iyamucuchi. ¹⁷Rũ yexguma ga yema ngecũ ga ãëxãrũ dauruũ, rũ Pedruna ica, rũ ngĩgũrũgũ: —¿Tama exna cuma rũ ta wũxi i norũ ngũexũ quiĩxũ i ngẽma yatũ i yayauxgũxũ? —ngĩgũrũgũ. Rũ Pedru ngĩxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Tama nixĩ —ñanagũrũ. ¹⁸Rũ yema ãëxãxtiwa rũ ãëxgacũarũ duũxũgũ rũ purichĩagũ rũ nanaxũgũ ga wũxi ga ũxũ, yerũ nagáuane. Rũ guma ũxũxetũarũ ngaicamagu nachigũ, rũ yema nũgũ ninaĩxũgũ. Rũ Pedru rũ ta yema nũgũ nanaĩxũ naxëtũwa ga guma ũxũ.

Paigũarũ ãëxgacũ rũ Ngechuchuna naca
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Rũ yema paigũarũ ãëxgacũ rũ inanaxũgũ ga Ngechuchuna na naçaxũ,

rũ ñanagũrũ: —¿Tacũ nixĩ ga duũxũgũxũ namaã cungũexëxũ? ¿Rũ texégũ tixĩ ya yĩxema curũ ngũexũgũ? —ñanagũrũ. ²⁰Rũ Ngechuchu ñanagũrũ nũxũ: —Choma rũ guxũ ga duũxũgũpexewa nũxũ chixu ga chorũ ore. Rũ ngutaquexepataũgũwa rũ tupauca ya taxũnewa i ngextã guxũma i Yudfũgũ íngutaquexegũxũwa chanangũexëë ga duũxũgũ. Rũ yemaãcũ taxuũma ichicũx ga chorũ ore. ²¹—¿Rũ tũxcũũ i choxna cuçaxũ i ñũxmax? Ècũ, inũxna naca i ngẽma duũxũgũ ga nũxũ ãëxãxũ ga chorũ ore! Rũ nũmagũ tá cumaã nũxũ nixugũe ga tacũchigaxũ namaã na chixuxũ. Erũ nũmagũ rũ nũxũ nacuañgũ i guxũma ga tacũ ga namaã nũxũ chixuxũ —ñanagũrũ. ²²Rũ yexguma Ngechuchu yema ñaxgu, rũ wũxi ga tupauca ga taxũneãrũ purichĩa ga naxũtagu chixũ, rũ Ngechuchuchiwegu nidagũ. Rũ ñanagũrũ Ngechuchuxũ: —¿Tũxcũũ ngẽmaãcũ cunangãxũ ya daa paigũarũ ãëxgacũ? —ñanagũrũ. ²³Rũ Ngechuchu nanangãxũ rũ ñanagũrũ: —Rũ ngẽxguma tacũ rũ chixexũxũ chixuxgu, irũ nũxũ ixu na ñuxãcũ chixri na chidexaxũ! Natũrũ ega chorũ ore rũ aixcũma yixĩgu, rũ ¿tũxcũũ i choxũ quidagũxũ i ñũxmax? —ñanagũrũ. ²⁴Rũ yexguma ga Aná rũ Ngechuchuxũ yanããcũma paigũarũ ãëxgacũ ga Caipãxũtawa nanamu.

Pedru rũ wenaxãrũ tama
Ngechuchuxũ nacuañneta

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Rũ yoxni ga Pedru rũ ũxũarũ ngaicamagu nachiecha, rũ yema nũgũ

nanaixũãma. Rũ yema yéma yexmagũxũ
rũ nũxna nacagũe, rũ ñanagũrũgũ:
—¿Tama exna cuma rũ ta norũ ngũexũ
quiĩxũ i ngẽma yatũ i yayauxgũxũ?
—ñanagũrũgũ. Natũrũ ga Pedru rũ tama
nũgũ nixu, rũ ñanagũrũ: —Tama nixĩ
—ñanagũrũ. ²⁶Rũ yéma nayexma ga
wũxi ga paigũarũ ãẽxgacũarũ duũxũ. Rũ
yema rũ Pedru ídaechinũxũtanũxũ nixĩ.
Rũ Pedruna naca, rũ ñanagũrũ:
—¿Tama exna cuma yĩixũ ga
nanetũnecũwa Ngechuchumaã cuxũ
chadauxũ? —ñanagũrũ. ²⁷Rũ Pedru rũ
wenama tama nũgũ nixu. Rũ
yexgumatama nica ga ota.

Ngechuchu rũ Piratupexewa nayexma
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Rũ yexguma Ngechuchumaã nũxũ
nachauegu ga nũxna na nacagũxũ, rũ
Caipápatawa ínanagaxũchigũ rũ
Yudéaaneãrũ ãẽxgacũ ga
Dumacũãxpatawa nanagagũ. Natũrũ
marũ ningóonechaũ ga yexguma rũ
yemacax ga yema Yudũgũ rũ tama
guma ãẽxgacũpatagu nachocu, yerũ
norũ mugũ nũxũ nixu rũ taxũ ga pecadu
nixĩ na wũxi ga Dumacũãxpatagu na
nachocuxũ ga yema ngunexũgu. Rũ
yemaãcũ tama Tupanapexewa nũgũ
nixũxaarũ maxũãxẽẽgũchaũ, yerũ
yexguma nũgũ yaxũxaarũ
maxũãxẽẽgũgu, rũ taxucũrũwa
nanangõxgũ ga õna ga Üpetũchigaarũ
petacax namexẽẽxũ. ²⁹Rũ yemacax ga
guma ãẽxgacũ ga Dumacũãx ga Piratu
rũ napatawa ínaxũxũ ga duũxũgũmaã
na yadexaxũcax. Rũ ñanagũrũ nũxũ:
—¿Tacũcax ípenaxuaxũ ya daa yatũ?
—ñanagũrũ. ³⁰Rũ nũmagũ rũ Piratuxũ

nanagũxũgũ, rũ ñanagũrũgũ:
—Ngẽxguma chi tama wũxi i taxũ i
chixexũ naxũxgu, rũ tãũ chima
cuxũtawa tanaga —ñanagũrũgũ. ³¹Rũ
yexguma ga Piratu rũ ñanagũrũ nũxũ:
—íËcũ perũ ãẽxgacũgũxũtawa penaga,
rũ perũ mugũ pemaã nũxũ ixuxũãcũma
penapoxcux! —ñanagũrũ. Natũrũ ga
yema Yudũgũ rũ Piratuxũ nangãxũgũ,
rũ ñanagũrũgũ: —Natũrũ pema i
Dumacũãxgũ rũ marũ toxna penachũxu
na texéxũ timãxgũxũ tũmaãrũ
chixexũcax —ñanagũrũgũ. ³²Rũ
yemaãcũ ningu ga yema ore ga
Ngechuchu ũpaacũ nũxũ ixuxũ ga
ñuxãcũ tá na nayuxũ. ³³Rũ Piratu rũ
wenaxãrũ napatagu naxũcu, rũ
Ngechuchucax nangema. Rũ nũxna
naca, rũ ñanagũrũ: —¿Cuma yĩixũ i
Yudũgũarũ ãẽxgacũ quiĩxũ?
—ñanagũrũ. ³⁴Rũ Ngechuchu ñanagũrũ
nũxũ: —¿Cuechamatama i nagu
curũxĩnũxũ na ngẽmaãcũ choxna
cuçaxũ, rũ exna togũ marũ cumaã nũxũ
nixu na ngẽmaãcũ choxna cuçaxũcax?
—ñanagũrũ. ³⁵Rũ Piratu Ngechuchuxũ
nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —¿Exna cuma
nagu curũxĩnũgu rũ Yudũ chiĩxũ? Rũ
ngẽma cuchũãnecũãxgũ rũ paigũarũ
ãẽxgacũgũtama nixĩ i chauxũtawa cuxũ
gagũxũ. ¿Exna tacũ rũ chixexũ cuxũ?
—ñanagũrũ. ³⁶Rũ yexguma ga
Ngechuchu rũ nanangãxũ, rũ ñanagũrũ:
—Choma rũ tama ñoma i naãnewa
ãẽxgacũ chixĩ. Rũ ngẽxguma ñoma i
naãnewa ãẽxgacũ chixĩgu, rũ chorũ
duũxũgũ rũ chi Yudũgũarũ
ãẽxgacũgũmaã nũgũ nadai rũ tãũ chima
choxũ niyauxgũ i ngẽxguma. Natũrũ
tama ñoma i naãnewa ãẽxgacũ chixĩ

—ñanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Exna to i nachiüãneärü ãëxgacü quixi i cumax? —ñanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxü rü ñanagürü: —Cumatama marü nüxü quixu na ãëxgacü chiixü. Rü yemacax ga choma rü chabu rü ñoma ga naãnewa chaxü na duüxügümaã nüxü chayarüxuxüçax i ore i aixcüma ixixü. Rü guxãma ya texe ya nüxü cuáxchaüxë i ngëma ore i aixcüma ixixü, rü choxü itarüxinüë i ngëma ore i nüxü chixuxü —ñanagürü. ³⁸Rü Piratu rü ñanagürü nüxü: —¿Tacı nixi i ngëma ore i aixcüma ixixü? —ñanagürü.

**Ngechuchumaã nanaxuegu
na yamaçgüãxü**

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Rü yemaãcü Ngechuchuna nacaxguwena ga Piratu, rü wenaxãrü Yudüfügümaã nayarüdexa. Rü ñanagürü nüxü: —Taxuüma i chixexüxü nawa chadau i ñaã yatü. ¿Rü tüxcüü chi inapoxcuxü? ³⁹—Natürü guxügüma ega Üpetüchigaarü petawa nanguxgu, rü pecüma nixi na choxna naxçax na peçaxü na íchananguxuchixëëxüçax i wüxi i duüxü i poxcuxü. ¿Rü penaxwaxexü na peççax íchananguxuchixëëxü i ñaã perü ãëxgacü, Pa Yudüfügüx? —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxügü, rü tagaãcü aita naxüe, rü ñanagürügi: —Tama tanaxwaxe na cuya-ngëxü i ngëma yatü. Rü Barabá waxi nixi i tanaxwaxexü na cuyangéxü —ñanagürügi. Rü yema Barabá rü wüxi ga máetaxü nixi.

19 ¹Rü yexguma ga Piratu rü churaragüxü namu na Ngechuchuxü naçuaixgüxüçax. ²Rü

yema churaragü rü chuchuxüwa nanaxügü ga wüxi ga ngaxcuerü rü ñüxüchi naëruwa nayangaxcuchigü. Rü wüxi ga máxü ga naxchiru ga dauxcharaxügu nayacuxëëgü. ³Rü ñüxüchi naxçax naxi, rü nüxü nacugüeãcüma ñanagürügi nüxü: —iNamaxü, Pa Yudüfügüarü Æëxgacüx! —ñanagürügi. Rü nanapechüwegü. ⁴Rü Piratu rü wenaxãrü düxëtüwa naxü, rü Yudüfügüxü ñanagürü: —iDüçax! ñüxma tá nuã pepexewa chanaga na nüxü pecuãxüçax na taxuüma i chixexüxü nawa chadauxü —ñanagürü. ⁵Rü düxëtüwa naxü ga Ngechuchu. Rü namaã nangaxcueru ga yema ngaxcuerü ga chuchuxünaxçax. Rü nagu nicux ga yema máxü ga naxchiru ga dauxcharaxü. Rü yex-guma ga Piratu rü Yudüfügüxü ñanagürü: —Daa nixi ya yima yatü —ñanagürü. ⁶Natürü yexguma Ngechuchuxü nadaugüga ga paigüarü ãëxgacügü rü purichügi, rü inanaxügüe ga aita na naxüexü. Rü ñanagürügi: —iCuruchawa yapota! iCuruchawa yapota! —ñanagürügi. Rü Piratu rü ñanagürü nüxü: —iËcü, peyaga rü pematama curuchawa peyapota! Erü choma rü taxuüma i chixexüxü nawa chadau —ñanagürü ga Piratu. ⁷Natürü ga yema Yudüfügü rü Piratuxü nangãxügü, rü ñanagürügi: —Toma toxü nangëxma i wüxi i torü mu. Rü ngëma torü mu toxü nüxü nacuaçëë na namexü na nayuxü i ñaã yatü, yerü nüma rü nüxü nixu ga Tupana Nane na yixü —ñanagürügi. ⁸Rü yexguma yemaxü naxinügu ga Piratu, rü yexeraãcü namuü. ⁹Rü wena Ngechuchumaã napatagu naxücu. Rü

yéma Ngechuchuna nayaca, rü ñanagürü: —¿Ngextácũãx quixĩ i cumax? —ñanagürü. Natürü ga Ngechuchu rü tama nanangãxũ. ¹⁰Rü yexguma ga Piratu rü Ngechuchuxũ ñanagürü: —¿Exna ngëma tãütãma choxũ cungãxũ? ¿Tau exna i nüxũ cucuãxũ na choxmexwa cungëxmaxũ na curuchawa cuxũ chipotaxũ rü exna cuxũ na íchanguxuchixëëxũçax? —ñanagürü. ¹¹Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü: —Tãü chima cuxmexwa changëxma, ega tama Tupana naxwaxegu. Rü ngëmacax nixĩ i ngëma duũxũgü i cuxna choxũ mugũxũ rü curü yexera poraãcü napecaduãxgü —ñanagürü. ¹²Rü yemawena rü Piratu nagu narüxĩnü ga ñuxãcü Ngechuchuxũ na ínanguxuchixëëgãxũ. Natürü yema Yudíugü rü poraãcü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Ngëxguma tá ícunanguxuchixëëxgu rü tama curü ãëxgacü ya tacü ya Dumacũãx ya Chécharuxũ cungechaũ. Erü ngexerúxe ya ãëxgacü ya tacüxũ tügü ingucuchixëëxë, rü Dumacũãx ya ãëxgacü ya tacü ya Chécharuarü uwanü tixĩ —ñanagürügü. ¹³Rü yexguma yemaxũ naxĩngu ga Piratu, rü churaragũxũ namu ga Ngechuchuxũ düxëtüwa na nagagũxũçax. Rü nawa nayarüto ga wüxi ga tochicaũ ga taxũ ga nutagüinaxçax ga togawa rü Gabatagu ãëgãxũ. Rü yema nachicawa nixĩ ga poxcuexũ ga duũxũgüna naçaxũ ga ãëxgacü. ¹⁴Rü wüxi ga ngunexũ nataxu ga Üpetüchigaarü petawa na nanguxũ ga yexguma, rü marü tocuchiwa nangu. Rü Piratu rü Yudíugũxũ ñanagürü: —iDaa nixĩ ya

yima perü ãëxgacü! ñanagürü. ¹⁵Natürü ga nümagü rü aita naxüe, rü ñanagürügü: —Tanaxwaxe na nayuxũ. Rü icuruchawa yapota! —ñanagürügü. Rü Piratu nüxna naca rü ñanagürü nüxũ: —¿Ñuxãcü i choma rü ichanamu na curuchawa yapotagüãxũçax ya perü ãëxgacü? —ñanagürü. Natürü ga paigüarü ãëxgacügü rü Piratuxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Yima ãëxgacü ya tacü ya Chécharu ya Dumawa ngëxmacü rü yima nixĩ ya torü ãëxgacü, rü nataxuma i to —ñanagürügü. ¹⁶Rü yexguma ga Piratu rü yema Yudíugüna Ngechuchuxũ namu na curuchawa yapotagüãxũçax. Rü nümagü rü nayagagü.

Curuchawa Ngechuchuxũ nipotagü

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

¹⁷Rü ínaxũxũ ga Ngechuchu, rü norü curucha ngĩxũ íninge. Rü yéma nanagagü nawa ga wüxi ga nachica ga “Duũxëeruchinãxãgu” ãëgãxũ. Rü yema rü Górguta nixĩ ga naéga ga togawa. ¹⁸Rü yéma curuchawa Ngechuchuxũ nayarüpotagü. Rü Ngechuchurüü curuchawa nayapotagü ga taxre ga to ga yatügü, rü wüxi ga norü tügüncëwawa rü to ga norü toxwecüwawa. ¹⁹Rü Piratu rü churaragũxũ namu na Ngechuchuarü curuchatapexewa na yapocuchigüãxũçax ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãëgatachinüxũ ga ñaxũ:

“Ngechuchu ya Nacharétucũãx ya Yudíugüarü ãëxgacü”, ñaxũ. ²⁰Rü muxüma ga yema Yudíugü nüxũ nadaumatü ga yema namatü ga mürapewaxacügu üxũ. Yerü yema

nachica ga Ngechuchuxũ curuchawa íyanapotagüxũwa, rü ñãneãrũ ngaicamana nixĩ. Rü tomaẽxpũx ga nagawa naxümatü ga yema naéga ga yema mürapewawa. Rü togawa rü Griégugügawa rü Dumacũãxgügawa naxümatü. ²¹Rü yemaçax ga yema Yudfugüarü paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ ñanagürügü: —Toma rü tama tanaxwaxe i cunaxümatü i “Yudfugüarü ãẽxgacü”, ñaxũ. Rü narümemaẽ nixĩ i cunaxümatü rü ñacurügü:

“Nügü ixucü na Yudfugüarü ãẽxgacü yĩxũ”, ñacurügü. ²²Natürü Piratu nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma chaxümatüxũ rü marü ngẽma naxümatü —ñanagürü. ²³Rü curuchawa marü Ngechuchuxũ yapotagüguwena ga churaragü, rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü yema ägümücü ga churaragü rü nügümaã nayatoye ga naxchiru. Rü nanayauxgü ta ga norü gáuxũchiru ga máxũ. Natürü taxuwama narüngaixte, yerü woetama yemaãcü naxü. ²⁴Rü yemaçax ga yema churaragü rü nügümaã ñanagürügü: —iTãütama nagu tagaugüe! Rü narümemaẽ nixĩ i naxçax tá naxñucaxwexegü rü ngĩxũ tañanagügü i wüxi i diëru na ngẽmawa nüxũ icuaxgüxũçax na texéarü tá na yĩxũ —ñanagürügü. Rü yemaãcü ningu ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Nügümaã nayatoye i chauxchiru,
rü naxçax ngĩxũ tanañanagügü
i wüxi i diëru”,

ñaxũ. Rü aixcuma yemaãcü nixĩ ga naxügüãxũ ga churaragü. ²⁵Rü Ngechuchuarü curuchapünewa iyexma ga naẽ ga María, rü ngĩyax, rü María ga Creopá naxmax, rü María ga

Magadácũãx. ²⁶Rü yexguma Ngechuchu naẽxü dãuxgu ga yexma chauxũtagu na nachixũ, rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Mamax, yima nixĩ ya cune, —ñanagürü. ²⁷Rü yemawena, rü ñanagürü choxũ: —Ngẽma iyixĩ i cue —ñanagürü. Rü yexgumamama rü chopatawa ngĩxũ chayaxu. Rü chauxũtawa iyexmaẽcha.

Nayu ga Ngechuchu

²⁸Rü Ngechuchu nüxũ nacuax ga marü na yanguxũ ga guxũma ga norü puracü ga ñoma ga naãnewa. Rü yema Tupanaãrü ore ga ümatüxũ na yanguxẽxũçax, rü ñanagürü: —Chitawa —ñanagürü. ²⁹Rü yéma iyexma ga wüxi ga tüxũxãcü ga binu ga marü üxchiücümaã äacucü. Rü wüxi ga tüaxmü guma binumaã niwaixẽëgü, rü wüxi ga dexnemenaxãwa nayanaix. Rü yemamaã naãxgu nanawexgü. ³⁰Rü Ngechuchu nayaxaxü ga guma binu ga üxchiücü rü ñanagürü: —Marü ningu i guxũma i chortü puracü —ñanagürü. Rü ñuxüchi inayarümaxãchieru, rü nayu.

Wüxi ga churara rü wocaxemaã Ngechuchuxũ nacanapacütüxũ

³¹Natürü ga yema Yudfugüarü ãẽxgacügü rü tama nanaxwaxegü ga curuchagüwa na nayexmagüxũ ga yema naxñegü. Yerü moxũãcü rü ngũxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rü yema Yudfugüçax rü yema nixĩ ga guxũ ga ngũxchigaarü ngunexũãrü yexera ga üünexũ, yerü norü peta ga Üpetüchigaarü ügü nixĩ. Rü yemaçax Piratuna naxçax nacagü na churaragü yéma namugüxũçax na yapoyeparagüãxũçax na paxa

nayuxëcax ga yema curuchawa ipotagüxü, rü paxa na nadeäxücax ga curuchawa naxüpa ga ngüxchigaarü ngunexü. ³²Rü yéma naxi ga churaragü rü inanapoeparagü ga yema taxre ga yatügü ga Ngechuchumaã yéma curuchawa ipotagüxü. ³³Rü Ngechuchucax naxi ga churaragü, natürü nüxü nadaugü ga marü na nayuxü. Rü yemacax tama nayapoyeparagü. ³⁴Natürü wüxi ga churara rü Ngechuchuxü nacanapacütüxü. Rü yexgumatama ínayxüchi ga nagü rü dexá. ³⁵Rü choma i Cuáü rü nüxü chadau i guxüma ga ñaã pemaã nüxü chixuxü. Rü aixcüma nixi i ñaã chorü ore. Rü chomatama nüxü chacuax i aixcüma na yixü, rü pemaã nüxü chixu na pema rü ta peyaxögüxücax. ³⁶Rü yema nangupetü na yanguxücax i Tupanaärü ore i ümatüxü i ñaxü:

“Rü taxúnetáma ya naxchinaxã nipoyegü”,

ñaxü. ³⁷Rü toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Tá nüxü narüdaunü ya yima nacanapacütüxügüãcü”,

ñanagürü.

Ngechuchuxü inatxgü

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Arimatéacüãx ga Yuchegu äégacü. Rü nüma rü ta Ngechuchuxü nayaxö, natürü cúacü nayaxö yerü natanüxü ga Yudfügarü äëxgacügüxü namuü. Rü guma nixi ga Piratuna yaçacü na nayauxäxücax ga Ngechuchuxüne. Rü Piratu rü: —Ngü, —ñanagürü. Rü

yexguma ga Yuche rü yéma naxü ga curuchawa íyapotaxüwa, rü curuchawa nayayaxu ga naxüne ga Ngechuchu. ³⁹Rü yéma nangu ga Nicodému ga üpaacü chütacü Ngechuchuxütagu naxüãnecü. Rü yéma nanange ga 30 kilo naguxü ga pumara ga yixichixü na Ngechuchuxü namaã nachaxünegüxücax. ⁴⁰Rü yemaãcü ga Yuche rü Nicodému rü curuchawa nanayauxgü ga naxüne ga Ngechuchu. Rü naxchiru ga marü pumaracharaxümaã nayanáxpüxügü. Yerü yema nixi ga tocüma ga toma ga Yudfügü ga yexguma wüxi ga yueta tüxü itatxgügu. ⁴¹Rü yema nachica ga Ngechuchu curuchawa ípotaxüwa nayexma ga wüxi ga nanetü necü. Rü yema nanetü necüwa nayexma ga wüxi ga naxmaxü ga yexwacaxüxü ga taguma texéxü nagu nataxgüxü. ⁴²Rü yema naxmaxügu nayaxücuchigü ga Ngechuchuxüne yerü nangaicama, rü paxa tá ningune ga ngüxchigaarü ngunexücax.

Ínarüda ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Rü yüxiarü paçmamaxüchi ga tauta meã yangóonegu, rü María ga Magadacüãx rü Ngechuchuxü íyaxücuchigüxüwa ixü. Rü nüxü idau ga guma nuta ga Ngechuchumaxü namaã rüngüxtaücü, rü marü na ínaxügachixü. ²Rü yexgumatama iñaãchi, rü yema choma rü Chimáü ga Pedrumaã ítayexmagüxüwa iña. Rü ngügürügü toxü: —Rü marü nanayauxgü ya Cori ya Ngechuchu i naxmaxüwa. Rü tama nüxü tacuax na ngexta na naxügüãxü

—ngĩgürügü. ³Rü yexguma ga choma rü Pedru rü Ngechuchuxũ iyaxücuchigüxũwa taxĩ. ⁴Rü wüxigu itaxũachi ga tomach, natürü ga choma rü poraäcü Pedruarü yexera ichañaachi. Rü chaxira Ngechuchuxũ iyaxücuchixũwa changu. ⁵Rü ichayarümaxachi na nagu chidaucuchixücax. Rü nüxũ chadau ga naxchiru ga namaã yanáxpüxügüãxũ ga yexma na naxüxũ. Natürü tama aixepegu chaxücu. ⁶Rü choweamã ínangu ga Chimáũ ga Pedru. Rü nüma rü yema naxmaxũgu naxücu. Rü nüma rü ta nüxũ nadau ga yema naxchiru ga namaã yanáxpüxüchiréxũ. ⁷Rü nüxũ nadau ta ga naxchiru ga namaã yanáxpüxügüãxũ ga meãma dixcumüxũ ga nüxrüguma üxũ. Rü tama wüxigu namaã nanu ga yema naxchiru ga namaã yanáxpüxügüãxũ. ⁸Rü yexguma ga choma ga chaxiraxüchi yéma na changxũ, rü choma rü ta chixücu. Rü nüxũ chadau ga guxũma, rü chayaxõ ga Ngechuchu rü marü wena na namaxüxũ. ⁹Yerü noxri rü tama nüxũ tacuaxgüéga ga yema Tupanaärü ore ga ümatüxũ ga ñaxũ:

“Cristu rü tá wena namaxũ”, ñaxũ. ¹⁰Rü yexguma ga toma rü tochiücax tawoegu.

**Ngechuchu rü ngĩcax nangox
ga María ga Magadácüãx
(Mt 16.9-11)**

¹¹Natürü ga María rü yexma irüxãüx naxütagu ga Ngechuchumaxũ. Rü yéma ixaxu. Rü naxauxácüma iyarümaxachi, rü nagu iyadaucuchi ga naxmaxũ. ¹²Rü nüxũ idau ga taxre ga daxücüãx ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga icómüchiruxũ. Rü

Ngechuchuxũine ixüchiréxũwa narütogü, rü wüxi ga Ngechuchueru ixüxũwaama rü to ga nacütawaama. ¹³Rü yema daxücüãx ga duüxügü rü ngĩxna nacagüe, rü ñanagürügü: —Pa Ngecüx, ¿tacücax cuxaxu? —ñanagürügü. Rü ngĩma rü inangãxũ, rü ngĩgürügü: —Chaxaxu erü nayangegü i naxũne ya chorü Cori, rü tama nüxũ chacuax na ngexta naxügüãxũ —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexgumatama yema ngĩxgu, rü ngĩgüweama idau. Rü nüxũ idau ga Ngechuchu ga ngĩxütawa na nayexmaxũ. Natürü tama nüxũ icuax ga Ngechuchu na yĩxũ ga guma. ¹⁵Rü yexguma ga Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü ñanagürü: —Pa Ngecüx, ¿tacücax cuxaxu? ¿Rü texécax nixĩ i cudaduxũ? —ñanagürü. Rü ngĩma nüxũ nacuaxgu rü yema nixĩ ga yema nanetünecüarü dauruũ. Rü yemacax ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ega cuma cuyangexgu i naxũne ya Ngechuchu, rü ichomaã nüxũ ixu na ngexta na cunaxüxũ na choma chayayaxuxücax! —ngĩgürügü. ¹⁶Rü yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —Pa Maríax —ñanagürü. Rü ngĩma rü naxcax idaeuguachi, rü togawa ngĩgürügü nüxũ: —Pa Rabunix —ngĩgürügü. Rü ngẽma rü “Pa Ngüxëëruüx”, ñaxüchiga nixĩ. ¹⁷Rü Ngechuchu rü ñanagürü ngĩxũ: —iTãxü i choxũ quingögüxũ, erü tauta Chaunatüxütawa chaxü! iNatürü ngẽma chaueneëgütanuwa naxũ rü namaã nüxũ yarüxu na choma rü tá Chaunatü ya chorü Tupana ya Penatü ya perü Tupanaxütawa chaxüxũ! —ñanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga María ga Magadácüãx rü tomaã nüxũ iyarüxu ga marü nüxũ na nadauxũ ga Cori ga Ngechu-chu. Rü ñüxüchi tomaã nüxũ

iyaxu ga yema ore ga Ngechuchu ngĩmaã nũxũ ixuxũ.

Norũ ngúexũgũcax nangox ga Ngechuchu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Rũ yema yũxiarũ ngunexũãrũ chũtacũ, rũ tangutaquexegũ ga toma ga Ngechuchuarũ ngúexũgũ. Rũ togũ tariwãtaũgũ, yerũ yema Yudũgiarũ ãẽxgacũgũxũ tamuũẽ. Rũ Ngechuchu rũ ngũrũãchi yẽma nangox, rũ torũ ngãxũtanũgu nachi. Rũ toxũ narũmoxẽ, rũ ñanagũrũ: —iPetaãẽgũ! —ñanagũrũ. ²⁰Rũ yema ñaxguwena rũ toxũ nũgũ nawẽmex, rũ nũgũ inawẽpacũtũxũ. Rũ tomagũ ga norũ ngúexũgũ rũ tataãẽgũ, yerũ nũxũ tadaugũ ga guma torũ Cori. ²¹Rũ yexguma rũ wenaxãrũ ñanagũrũ toxũ: —iPetaãẽgũ! Rũ yema Chaunatu nũma choxũ na muxũrũũ tãtama nixĩ i pexũ chamuxũ i chomax —ñanagũrũ. ²²Rũ yexguma rũ toẽtũ “cue” ñanagũrũ ga Ngechuchu. Rũ ñũxũchi ñanagũrũ toxũ: —iPenayauxgũ i Tupanaãẽ i Üünexũ! ²³Rũ ngẽxguma duũxũgũ nũxũ rũxoegu i norũ pecadugũ, rũ pema rũ pexũ nangẽxma i pora na namaã nũxũ pixuxũ na Tupana marũ nũxũ nũxũ nangechaũxũ i norũ pecadugũ. Natũrũ ngẽxguma duũxũgũ tama nũxũ rũxoegu i norũ pecadugũ, rũ pema rũ pexũ nangẽxma i pora na namaã nũxũ pixuxũ na marũ ngẽma norũ pecadugũwatama nangẽxmagũxũ —ñanagũrũ ga Ngechuchu.

Tumachi nũxũ nadau ga
Cori ga wena maxũcũ

²⁴Natũrũ totanũxũ ga Tumachi ga Wũxigu Buexũmaã taxugũxũ, rũ tama totanũwa nayexma ga yexguma

Ngechuchu toxcax ngoxgu. ²⁵Rũ yixcama ga toma rũ Tumachimaã nũxũ tixugũe, rũ ñatarũgũgũ: —Marũ nũxũ tadau ya torũ Cori ya Ngechuchu —ñatarũgũgũ. Natũrũ ga Tumachi rũ toxũ nangãxũ rũ ñanagũrũ: —Ngẽxguma tama nũxũ chadauxgu i norũ itapuamaxũ i naxmexwa rũ tama nũxũ chingõgũgu i ngẽma itapuamaxũ rũ ngẽma norũ cana-pacũtũxũ, rũ tãũtãma chayaxõ i ngẽma ore i chomaã nũxũ pixuxũ —ñanagũrũ. ²⁶Rũ 8 ga ngunexũguwena rũ wenaxãrũ tangutaquexegũ ga toma ga wũxi ga ĩpatawa. Rũ totanũwa nayexma ga Tumachi ga yexguma. Rũ woo ga na nawãtaxũ ga ĩãx, rũ ngũrũãchi yẽma nangox ga Ngechuchu, rũ torũ ngãxũtanũgu nachi. Rũ toxũ narũmoxẽ, rũ ñanagũrũ: —iPetaãẽgũ! —ñanagũrũ. ²⁷Rũ yexguma Tumachixũ ñanagũrũ ga Ngechuchu: —iNũxũ ingõgũ i ñãã chorũ itapuamaxũ i choxmexwa ngẽxmaxũ, rũ nũxũ nadau ya daa choxmex! iRũ nuxa chorũ canapacũtũxũgu ingõgũ! iRũ nũxũ rũxo na tama cuyaxõxũ! iRũ meãma yaxõ i ñũxmax! —ñanagũrũ. ²⁸Rũ yexguma ga Tumachi rũ Ngechuchuxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Pa Chorũ Corix, cuma nixĩ i chorũ Tupana quiĩxũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ Ngechuchu rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Tumachix, cuma cuyaxõ i ñũxma erũ choxũ cudau. Natũrũ tataãẽgũ ya yĩxema tama choxũ daugũãcũma yaxõgũxe —ñanagũrũ.

Tãcũcax naxũmatũ i ñãã popera

³⁰Rũ Ngechuchu rũ topexewa nanaxũ ga muxũma ga to ga mexũgũ ga

cuaxruũgũ i tama ñãã poperagu ñmatũxũ. ³¹Natürũ guxũma i ñãã poperagu ñmatũxũ, rü naxũmatũ na peyaxõgũxũcax na Ngechuchu rü Cristu ya Tupana Nane na yĩixũ. Rũ ngẽxguma nüxũ peyaxõgũgu rü tá pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gũxũ.

**Ngechuchu rü 7 ga nori
ngũexũgũcax nangõx**

21 ¹Rũ yemawena ga Ngechuchu rü wenaxãrũ toxcax nangõx naxtaxa ga Gariréaanaciwa. Rũ Tibéria nixĩ ga to ga naéga. Rũ ñããcũ nixĩ ga toxcax nangõxũ. ²Rũ wũxiwa tayexmagũ ga choma rü Chaũtiágu ga Zebedeu nanegũ rü Chimáũ ga Pedru, rü Tumachi ga Wũxigu Buexũmaã taxugũxũ, rü Natanaé ga Gariréaanegune ga ñãne ga Canácũãx, rü to ga taxre ga tomücügu ga Ngechuchuarũ ngũexũgũ. ³Rũ Chimáũ ga Pedru rü ñanagürũ toxũ: —Tá chayapüchae —ñanagürũ. Rũ yexguma ga toma rü tanangãxũgũ, rü ñatarügũgũ nüxũ: —Toma rü tá ta cuwe tarũxĩ —ñatarügũgũ. Rũ yéma taxĩ, rü wũxi ga nguegu tichoũ. Natürũ yema chũtaxũgu rü taxuũma ga choxni tiyaxugũ. ⁴Rũ yexguma noxri yangõonegu rü Ngechuchu toxcax nangõx ga naxtaxaanaciwa. Natürũ ga toma rü tama nüxũ tacuaxgũ ga Ngechuchu na yĩixũ. ⁵Rũ yexguma ga Ngechuchu rü toxna naca, rü ñanagürũ toxũ: —Pa Ngextũxücügũx, çexna taxuũma i choxni piyaxugũ? —ñanagürũ. Rũ toma rü tanangãxũgũ rü ñatarügũgũ: —Taxuũma —ñatarügũgũ. ⁶Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürũ

toxũ: —iPewẽãrũ tügüncẽwawaama penatáe i perũ pücha! rü tá ípenayauxũ i choxni —ñanagürũ. Rũ yémaãma tanatáegũ ga torũ pücha, rü taxucürüwa ítanatüächigũ, yerũ muxũchixũ ga choxni tiyaxugũ. ⁷Rũ yexguma ga choma rü Pedruxũ ñacharügũ: —Yima nixĩ ya Cori ya Ngechuchu —ñacharügũ. Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Pedru ga guma na yĩixũ ga Cori, rü nicũxcuchi ga naxchiru yerũ noxri rü ínacũxuchichirex. Rũ natüchiüwa nayuxu, rü naxãnacüwa naxcax nawẽxẽ. ⁸Rũ toma ga natanũxũ rü nguemaãtama naxãnacüwa taxãgũ. Rũ yéma tanatügũ ga yema pücha ga choxnimaã ãacuxũ yerũ 100 metruxicatama nataxu ga na naxãnacüwa na tangugũxũ. ⁹Rũ yexguma nguewa ítachoũgu rü yéma nüxũ tadau ga wũxi ga üxü, rü naxẽtũgu naxü ga wũxi ga choxni. Rũ yéma nayexma ta ga wũxi ga pãũ. ¹⁰Rũ Ngechuchu rü ñanagürũ toxũ: —iNuãta penge i ñuxre i ngẽma choxni i ípeyaxũxũ! —ñanagürũ. ¹¹Rũ Chimáũ ga Pedru rü nguegu nixüe. Rũ yema püchamaã naxnücũgu ínanatüächiwetaũ ga choxni ga ínayauxũxũ. Rũ 153 ga choxni ga itaxũ nayexma nawa ga yema pücha. Rũ woo ga na namuxũchixũ, rü tama narügáũ ga pücha. ¹²Rũ yexguma ga Ngechuchu rü ñanagürũ toxũ: —iNuã pexĩ rü peyachibüe! —ñanagürũ. Rũ taxúema ga toma rü nüxna tacaxchaũ na texé yĩixũ ga nümax, yerũ marũ nüxũ tacuaxgũ ga guma na yĩixũ ga Cori ga Ngechuchu. ¹³Rũ yexguma ga Ngechuchu rü yéma toxütawa naxü. Rũ nanayaxu ga pãũ rü wũxichigũ toxna nanaxã. Rũ yexgumarũũ ta ga choxni rü

toxna nanaxã. ¹⁴Rü yema nixĩ ga norü tomaẽxpũxcũna ga toxcax na nangóxũ ga Ngechuchu ga yuwa ñadaxguwena.

Ngechuchu rü Pedrumaã nidexa

¹⁵Rü yexguma chibüewa tingugüguwena rü Ngechuchu rü Chimáũ ga Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ÷aixcũma choxũ cungechaũxũ i ñaã cumücüügũ na cungechaũxũãrũ yexera? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, Pa Corix, cuma nüxũ cucuax na cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iNachibüexẽ i chorü duũxũgũ! —ñanagürü. ¹⁶Rü wenaxãrũ Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ÷aixcũma i choxũ cungechaũxũ? —ñanagürü. Rü Pedru nanangãxũ, rü ñanagürü: —Ngũ, Pa Corix, cuma nüxũ cucuax na cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —Ëcü, inüxna nadau i chorü duũxũgũ! —ñanagürü. ¹⁷Rü norü tomaẽxpũxcũna wenama Pedruna naca, rü ñanagürü: —Pa Chimáũ Pa Cuáũ Nanex, ÷aixcũmaxũchi yiĩxũ i choxũ cungechaũxũ? —ñanagürü. Rü yexguma ga Pedru rü düxwa nangechaũ, yerü norü tomaẽxpũxcũna Ngechuchu nüxna naca ngoxi aixcũma nüxũ nangechaũ. Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Corix, cuma nüxũ cucuax i guxũma. Rü cuma nüxũ cucuax na aixcũmaxũchi cuxũ changechaũxũ —ñanagürü. Rü Ngechuchu ñanagürü nüxũ: —Ëcü inachibüexẽ i chorü duũxũgũ! ¹⁸—Rü aixcũma cumaã nüxũ chixu rü yexguma

cungextũxũgü rü cugü quicũxcuchi ga na ngextá cuma ÷cunaxwaxexũwa cuxũxũcax. Natürü ngẽxguma yaguãx quixĩgu rü tá quixuuchiacüü na toge cuxũ icũxcuchixũcax. Rü ngẽma tama cuma ÷cunaxwaxexũwa tá cuxũ nagagü —ñanagürü. ¹⁹Rü Ngechuchu rü yema ñanagürü na nüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax ga ñuxãcü tá na nayuxũ ga Pedru na yemaãcü Tupanaxũ nataxẽẽxũcax. Rü yemawena ga Ngechuchu rü ñanagürü nüxũ: —iChowe rüxũ! —ñanagürü.

Yema ngúexũ ga Ngechuchu poraãcü nüxũ ngechaũxũchiga

²⁰Rü yexguma nügüweama nadauxgu ga Pedru rü choxũ nadau ga naweama na ne chaxũxũ. Rü chomachirex nixĩ ga chibüwa Ngechuchuxũtawaxüchi charütoxũ rü nüxna chaçaxũ rü ñachaxũ:

“Pa Corix, ÷texé tá tixĩ ya yíxema bexma cúãcü cuxũ ÷xuaxũxẽ?” ñachaxũ. ²¹Rü yexguma Pedru choxũ daxgu rü Ngechuchuna naca, rü ñanagürü: —Pa Corix, ÷ñaã Cuáũ rü ÷acü tá nüxũ üpetũxũ? —ñanagürü. ²²Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü ñanagürü nüxũ: —Ngẽxguma choma chanaxwaxegu rü chanamaxẽẽ ñuxmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxu-çaxma nüxũ cucuáxchaũ i ngẽma. Rü ichowe rüxũ! —ñanagürü. ²³Rü yexguma guxema chautanüxũ ga ngúexũgü nüxũ ñnũegu ga yema chauchiga, rü tũgũmaã naxçax tidexagü, rü ñatarügügü: —Rü tãütáma nayu i Cuáũ —ñatarügügü. Natürü Ngechuchu rü tama nüxũ nixu ga tãütáma na chayuxũ. Natürü ñanagürümare:

“Ngëxguma choma chanaxwaxegu rü chanamaxëë ñuxmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxucaxma nüxũ cucuáxchaũ i ngëma”, ñanagürümare. ²⁴Rü chomatama nixĩ ga nüxũ chadauxũ i guxũma i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ, rü chomatama nixĩ i pexcax chanaxümatüxũ i ñaã ore. Rü guxãma i

toma rü nüxũ tacucax na aixcuma na yixũ i ñaã pemaã nüxũ chixuxũ. ²⁵Rü nayexma ga to ga muxüchixũma ga tacü ga Ngechuchu üxũ. Rü ngëxguma chi naxümatügu i guxũma ga yema naxüxũchiga, rü nagu charüxĩnügu rü tãũ chima ñoma i naãnegu name i ngëma poperagü i nachiga ümatüxũ.

NGECHUCHUARÜ NGÚEXÜGÜ GA YAMUGÜXÜÄRÜ PURACÜCHIGA

**Tupana inaxuneta rü tá ínangu
i Naãe i Üünexü**

1 ¹⁻²Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxíra chaxümatüxü ga poperawa cumaã nüxü chixu ga guxüma ga Ngechuchu üxü rü duüxügüxü namaã nangúexëëxü ga noxritama inaxügüãgu ga norü puracü ñuxmata yema ngunexü ga Tupana daxügüxü ga naãnewa nagaxgu. Rü yexguma tauta daxügüxü ga naãnewa naxüxgu ga Ngechuchu rü nayadexechi ga norü ngúexügü ga yamugüichaüxü na Tupanaãrü puracü naxügüxüçax. Rü Tupanaãe i Üünexüãrü poramaã nanangúexëe ga yema duüxügü, rü namaã nüxü nixu ga tacü tá na naxüexü. ³Rü yixcama marü norü yuwena rü 40 ga ngunexügu rü yema duüxügüçax nügu nangoxëëxü na nüxü nacuxgüxüçax na wenaxãrü namaxüxü. Rü namaã nüxü nixu na ñuxãcü aixcüma ãëxgacü na yíxü ya Tupana. ⁴Rü yexguma yema ngúexügü ga yamugüxütanüwa nayexmagu ga Ngechuchu, rü namaã nüxü nixu ga tama nüxna na ngextá naxüxüçax ga

Yerucharéü. Rü ñanagürü nüxü: —Ípenanguxëëx i ngëma Tupanaãe i Üünexü ga Chaunatu pemaã ixunetaxü ga pemaã nüxü chixuchigaxü! ⁵Aixcüma nixí ga Cuáü rü dexáwa duüxügüxü ínabaiüxëëxü, natürü i pema rü täütáma muxü i ngunexü nangupetu na Tupanaãe i Üünexü tá pexna nguxü —ñanagürü.

**Daxügüxü ga naãnewa
naxü ga Ngechuchu**

⁶Rü yexguma nangutaquexegügu ga yema norü duüxügü, rü Ngechuchuna nacagü, rü ñanagürügü: —Pa Corix, çexna ñoma tá nixí i ngunexü i marü ícunawoxü i nuã Yudíugüchiüãnewa i torü uwanügüiarü churaragü na wenaxãrü tomatama namaã itacuáxüçax i ñãa tochiüãne? —ñanagürügü. ⁷Rü Ngechuchu nanangãxü, rü ñanagürü: —Pema rü taxuçaxma nüxü pecuáxchaü i ñuxgu tá nixí i ngëma ngunexü, erü Chaunatüxicatama nüxü nangëxma i pora na nüxü naxunetaxü i ngëma ngunexü i choxna naxçax peçaxü. ⁸Natürü ngëxguma pexna nanguxgu i

Tupanaãe i Üünexũ, rü tá pexũ naporaexêe. Rü tá ípechoxũ na nüxũ peyarüxügüexũçax i chauchiga i Yerucharêüwa, rü guxũma i Yudéaanewa, rü Chamáriaanewa, rü ñuxmatáta guxũ i naãnewa nangu —ñanagürü. ⁹Rü yexguma yema ñaxguwena rü nüxũ ínadaunüyane ga norü ngúexũgü, rü Tupana rü daxüguxũ ga naãnewa Ngechuchuxũ naga. Rü wüxi ga caixanexũgu nayaxücu, rü yemaãcü tama wenaxärü nüxũ nadaugü. ¹⁰Rü yexguma Ngechuchuxũ ínadaunüyane ga daxüwa na naxüxũ, rü ngürüächi natanüwa nangox ga taxre ga yatü ga icómüchiruxũ. ¹¹Rü ñanagürügü nüxũ: —Pa Yatügü i Gariréaanecũãx, çtüxcüũ daxügu íperüdaunü? Erü daatama Ngechuchu ga petanüwa yexmacü rü ñuxma Tupana daxüwa nagacü, rü ngéma ñuxma nüxũ na pedauxũ na ñuxãcü daxüwa naxüxũ, rü ngémaãcü tátama nixĩ i wena núma naxüxũ —ñanagürügü.

Yudachicüü nanayauxgü ga Matía

¹²Rü yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ na Tupanaärü puracü naxügüxũçax, rü nüxna ínixĩ ga guma maçpüne ga Oríbunecügu áégane. Rü Yerucharêüçax nawoegu. Rü guma maçpüneärü yaxũ rü maneca wüxi ga kilómetru nixĩ na Yerucharêüwa inguxũ. ¹³Rü yexguma Yerucharêüärü íanewa nangugügu, rü nagu nachocu ga guma í ga nagu napegüne. Rü dauyna naxügu naxçax ga yema ucapu ga taxũ ga nagu napegüxũ. Rü nümagü nixĩ ga Pedru, rü Cuáü, rü Chaütiágu, rü Aüdré, rü Piripi, rü Tumachi, rü Baturumé, rü Mateu, rü

Chaütiágu ga Arupéu nane, rü Chimáü ga Iporaãeciücü, rü Yuda ga Chaütiágu naênee. ¹⁴Rü guxũma ga nümagü rü guxũguma nangutaquexegüxũ na wüxigu naxínüeácüma nayümüxëgüxũçax namaã ga Ngechuchueñegü, rü ngímaã ga María ga Ngechuchu nae, rü ñuxre ga togü ga ngexũgümaã. ¹⁵Rü guxũma ga yema ngunexũgügu rü nangutaquexegüxũ ga yema yaxögüxũ. Rü maneca 120 nixĩ. Rü wüxi ga ngunexũgu ga Pedru rü inachi ga norü ngãxũtanüwa, rü ñanagürü: ¹⁶—Pa Chomüciügüx, marü ningu ga yema Tupanaãe i Üünexũ nuxcüma Dabíxü muxü na naxümatüãxüçax nachiga ga Yuda ga namaärü cuaxrüü íixũ naxçax ga yema duüxügü ga Ngechuchuxũ iyauxgüxũ. ¹⁷—Rü tatanüxüchirex nixĩ ga Yuda, rü nüma rü ta taxrüü ñaã Tupanaärü puracüwa napuracü ga noxrix. ¹⁸—Natürü nüma ga Yuda rü bexma Ngechuchuxũ ínaxuaxũ. Rü yemaçax ga äëxgacügü rü nüxü nanaxütanü. Natürü yixcama ga Yuda rü naxçax ínicuax ga yema chixexũ ga naxüxũ, rü yemaçax nanataeguxêe ga yema díeru. Rü yemawena rü nügü nawëxnaxã rü naítanüwa nügü narütáe. Rü yexguma duüxügü nadaexũgügu rü inanago, rü niwáixpütüwe rü ínayixũ ga naüñüta. Rü yema díeru ga nataeguxêëxümaã ga äëxgacügü rü naxçax nataxe ga wüxi ga naãne. ¹⁹—Rü nüxũ nacuáchigagü ga guxũma ga Yerucharêüçãx, rü yemaçax Achédamagu nanaxüéga ga yema naãne. Rü ngéma nixĩ i “Nagüchitaü” ñaxüchiga. ²⁰—Rü Wiyaegüiarü poperawa yemachiga nanaxümatü ga Dabí, rü ñanagürü: “Yixrüma rü ngéma natá ya napata, rü taxüema nagu pe”,

ñanagürü. Rû toxnamana i ngêma poperawa rû ñanagürü ta:

“Rû name nixî na toge naxüxü i ngêma norü puracü”, ñanagürü. ²¹⁻²²—Rû nuâ tatanüwa nangëxmagü i ñuxre i yatügü ga guxüguma tüxü ümücügüxü ga yexguma tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga Ngechuchu. Rû nümagü rû tawe narüxî ga noxritama Cuáü Ngechuchuxü íbaixëëgu rû ñuxmata yema ngunexü ga daxügüxü ga nañewa naxüxgu. Rû name nixî i ngêmatanüwa na nayaxuxü i wüxi i Yudachicüüxü na tamücü yixüxüçax rû tariüü nüxü yaxuxüçax i ñuxäcü wena na namaxüxü ya Ngechuchu. ²³Rû yemawena rû nüxü naxunetagü ga taxre ga yatügü. Rû wüxi nixî ga Yuche ga Yuchugu äëgaxü ga Bachabámañ naxügüxü. Rû Matía nixî ga to. ²⁴⁻²⁵Rû ñaäcü nayumüxëgü: —Pa Corix, cuma nüxü cucuax i guxüma i duüxügüarü ngúchaü. iRû ñuxma rû toxü nawëx i ngëxürüüxü i cuxçax mexü i ñaä taxrewa na cunamüxüçax rû nüma na naxüäxüçax i ñaä puracü ga Yuda ítaxü ga yexguma norü poxcuwa naxüxgu! —ñanagürügü. ²⁶Rû wüxi ga díferu ga cuaxruü ngíxü nañanagügü na yemawa nüxü nacuaxgüxüçax ga ngëxürüüxü ga yema taxre tá na ixücuxü. Rû Matíagu nangu na yangucuchixüçax. Rû yexgumatama rû yema 11 ga duüxügü ga Ngechuchu imugüxütanügu naxä ga Matía.

Ínangu ga Tupanaäë i Üünexü

2 ¹Rû nawa nangu ga yema Yudíugüarü peta ga Pëtecóstege äëgaxü. Rû yema ngunexügu rû guxüma

ga yema yaxögüxü rû wüxi ga nachicawa nangutaquëxëgü. ²Rû ngürüächí daxüwa ne naxü ga wüxi ga naga ñoma wüxi ya buanecü ya taxüchicü icuxcugurüü, rû guxüne ga guma í ga nawa nayexmagünegu nayaxüga. ³Rû naxçax nangox ga ñuxre ga üxüema. Rû nügüna nixígüema ga yema üxüema, rû wüxichigü ga yema yaxögüxügüétüwa ninguchigü. ⁴Rû Tupanaäë i Üünexü rû guxünama nangu rû namaä inacuax. Rû yema Naäë i Üünexü yadexagüxëxüäcüma inanaxügüe ga to ga nagawachigü na yadexagüxü. ⁵Rû yema ngunexügügu rû yema petaçax Yerucharëüwa nayexmagü ga muxüma ga toxnamana ne íxü ga Yudíugü ga Tupanaga ínüëxü ga guxü ga togü ga nachíüñewa ne íxü. ⁶Rû yexguma nüxü naxínüëgu ga ñuxäcü na yadexagüxü ga yema yaxögüxü, rû nangutaquëxëgü ga muxüma ga yema duüxügü ga toxnamana ne íxü. Rû nañaxächíäëgü yerü yema yaxögüxü rû wüxichigü ga yema togü ga duüxügügewachigü nidexagü. ⁷Rû yema na poraäcü nañaxächíäëgüxüçax, rû nügümaä rû ñanagürügü: —¿Tama exna Gariréaanecüäx yixígüxü i guxü i ñaä duüxügü i tagawa idexagüxü? ⁸—¿Rû ñuxäcü exna i nüxü ixínüëxü i wüxichigü i yixema i taga i nawa iyaexüwa na yadexagüxü? ⁹⁻¹¹—Yixema tixígü i Pártiaanecüäx, rû Médiaanecüäx, rû Eraúñanecüäx, rû Mechopotámíäñanecüäx, rû Yudéaanecüäx, rû Capadóchiaanecüäx, rû Pötuanecüäx, rû Áchiaarü nañanecüäx, rû Piríquiaanecüäx, rû Paüpríriaanecüäx,

rü Equitarü nañecüãx, rü Díbiaarü nañecüãx i Chire necüãx. Rü tatanüwa nangëxma ta i duüxügü i Cretanewa rü Arábiaarü nañewa ne íxü. Rü ñuxre i yixema rü Dumacüãx i Yudíugü tixígü. Rü nuã tatanüwa nangëxma ta i Dumacüãx i tama Yudíugü ixígüxü natürü tacümagu íxü. Rü guxãma rü nüxü taxínüë na wüxichigü i tagawachigü na yadexagüxü i ñãã ngüexügü. Rü tagawa tamaã nüxü nixugüe i ñuxãcü na namexëchixü ya Tupana —ñanagürügü. ¹²Rü guxüma poraãcü nañaxãchiãëgü, rü tama nüxü nacuxgü ga ñuxãcü na yíxü ga yema. Rü nügüna nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Tacüchiga nixí i guxüma i ñãã? —ñanagürügü. ¹³Natürü ga togü rü nüxü nacugüecüraxü, rü ñanagürügü: —Nangãxëmare rü ngëmacax nixí i ngëmaãcü yadexagüxü —ñanagürügü.

Pedruarü dexa

¹⁴Rü yexguma inachi ga Pedru namaã ga yema 11 ga namücügü, rü tagaãcüma ñanagürü: —Pa Yudíugü i nuxma Yerucharéügu naxíãnexü rü Pa Nuãcüãxgüx, írü dücax, meã iperüxínüë i ñãã tá pemaã nüxü chixuxü! ¹⁵—Rü ñãã chomücügü rü tama nangãxë i pema nagu perüxínüëxürüü, erü pañmamata ma nixí rü ngexwacax 9 arü ngorawa nangu. ¹⁶—Natürü ñãã ñuxma nüxü pedauxü nixí ga yema Tupanaãrü orearü uruü ga Yoé marü nüxü ixuchigaxü ga yexguma ñaxgux:

¹⁷“Rü ñanagürü ya Tupana: ‘Ngëma nawa iyacuáxü i ngunexügügu rü guxü i duüxügütanüwa tá chanamu i Chauã i Üünexü, rü

penegü rü pexacügü rü tá chachigagu nidexagü. Rü choma rü tá chayangoxetüxëë i perü ngextüxügü rü tá nüxü nadaugü i ngëma tá nüxü chawéxü. Rü perü yaguãxgümaã tá chidexa i nanegüwa. ¹⁸Rü chorü duüxügütanüwa tá chanamu i Chauã i Üünexü i ngëma ngunexügügu, rü tá chachigagu nidexagü. ¹⁹Rü naãnetüwewa tá ichanawëx i mexügü i taguma nüxü idauxü. Rü ñoma i nañewa tá ichanawëx i cuaxruügü i nagü, rü üxüema, rü taemaxü. ²⁰Rü üaxcü rü tá nixoema rü tauemacü rü tá nagürüü naduema naxüpa na wenaxãrü núma naxüxü ya Cori. Rü ngëma ngunexü i nagu núma naxüxü, rü wüxi i ngunexü i mexëchixü tá nixí. ²¹Rü guxãma ya yixema Corina çaxe na tüxü nangüëëxüçax, rü tá tamaxë’”

ñanagürü ga yema orewa. ²²Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Duüxügü Pa Yudíugüx, iperüxínüë i ñãã ore! Rü pema rü meãma nüxü pecux rü Ngechuchu ga Nacharëtucüãx rü guma nixí ga wüxi ga yatü ga Tupana pepëxewa nüxü yaxücü na Nanexüchi yíxü. Rü yemacax ga Tupana rü norü poramaã nüxü nanaxüxëë ga muxüma ga mexügü rü cuaxruügü ga noxri taguma nüxü idauxü. ²³—Rü Tupana pexna nanamu ga guma Ngechuchu na pecaducax nayuxüçax yerü yemaãcü

nanaxüchaü ga Tupana, rü yemaäcü nagnarüxînü ga noxri tauta naxüxgux ga naäne. Rü pema penamu ga yatügu ga tama yaxögüxü na yayauxgüäxüçax rü curuchawa na yapotagüäxüçax. Rü yemaäcü penayuxêê. ²⁴—Rü woo nayuchirex natürü tama yexma nayacuax, yerü Tupana wena nanamaxêê rü ñanadaxêê. Rü yemaäcü ga yema yu rü taxuacüma marü nüxü narüporamaêêcha. ²⁵—Yerü ga äëxgacü ga Dabí rü Ngechuchichigagu nidexa, rü ñanagürü:

“Guxüguma nachauxütagu ya Cori ya Tupana rü choxü narüngüxêê na taxucaxma chaxoegaäëxüçax. ²⁶Rü yemaçax marü chataãê rü taãëxü ga oremaã chidexa. Rü choma nüxü chacuax na mexü tá choxü üpetüxü i ngëxguma chayuxgux. ²⁷Erü cuma täütáma yuexüchicawa choxü cutax, rü täütáma cunaxwaxe na yayixixü i chaxune i choma ya Cune ya Üünecü na chiixü. ²⁸Marü choxü nüxü cucuaxêê i ñuxäcü tá chanayaxu i maxü i taguma gúxü, rü tá poraäcü choxü cutaãëxêê, erü chomaã tá icurüxãüx”,

ñanagürü ga Dabí. ²⁹Rü ñanagürü ga Pedru: —Pa Chaueneëgüx, rü aixcüma pemaã nüxü chixu na nayuxü ga nuxcümaücü ga tóru äëxgacü ga Dabí, rü marü inatax, rü ñuxma rü ta tatanüwa nangëxma i naxmaxü. ³⁰—Natürü nüma ga Dabí rü wüxi ga Tupanaärü orearü uruü nixí. Rü yemaçax nüxü nacuax rü wüxi ga nataa

tá nixí i äëxgacü ya Cristuxü ingucuchicü, yerü ga Tupana rü yemaäcü namaã inaxuneta. ³¹—Rü yemaçax nuxcümaxüchima ga Dabí rü ñoma marü nüxü nadauxuchixüriü nüxü nixu rü Cristu rü tá yuwa ñariüda rü täütáma naxmaxüwa nangëxmaêcha rü täütáma niyixi i naxüne. ³²—Rü ñuxma ya Tupana rü marü wena nanamaxêê ga guma Ngechuchu, rü guxáma ga toma rü nüxü tadaugü na wena namaxüxü, rü ngëmaçax pemaã nüxü tixuchiga. ³³—Rü Tupana rü daxüguxü ga nañewa nanaga na norü tügüncüwawa yanatoxüçax. Rü Tanatü ya Tupana rü marü nüxna nanamu ga Naãê i Üünexü ga nuxcüma nüxü yaxuxü rü tá nuã na namuãxü. Rü ñuxma ya yima Ngechuchu rü núma totanüwa nanamu i ngëma Naãê i Üünexü. Rü ngëma Naãê nuã üxü nixí i ñuxma nüxü pedauxü rü nüxü pexínüëxü. ³⁴⁻³⁵—Rü taguma daxüwa naxü ga Dabí, natürü nümatama rü ñanagürü:

“Tupana rü chorü Cori ya Cristumaã nüxü nixu rü ñanagürü: ‘iRü chorü tügüncüwawa rüto ñuxmatáta cuxmëxwa chanangëxmagüxêê i curü uwanügü!’”

ñanagürü. ³⁶Rü ñanagürü ga Pedru: —Name nixí i guxáma i pema i Yudügu na nüxü pecuaxgüxü rü guma Ngechuchu ga curuchawa peyapotacü, rü Tupana rü marü perü Cori ya Cristuxü nayaxíxêê —ñanagürü ga Pedru. ³⁷Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü, rü poraäcü nanaxíxächíäëgü. Rü Pedruna nacagüe, rü

yema togü ga Pedrumicügüna rü ta nacagüe, rü ñanagürügü: —¿Rü tacü tá taxüexü i ñuxmax, Pa Toeneëgüx? —ñanagürügü. ³⁸Rü Pedru nanangãxü, rü ñanagürü: —iNüxü perüxoe i pecüma i chixexü rü Tupanacax pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiü na pexü nüxü nangechaüxcax i perü pecadugü ya Tupana! Rü Tupana tá pexna nanamu i Naãe i Üünexü. ³⁹—Rü ñaã Tupanaãri uneta, rü pexcax nixí, rü pexacügücax, rü guxü i duüxcügü i yaxüwa ngëxmagüxcax nixí. Erü guxü i duüxcügü i tórü Cori ya Tupana nügüxtawa naxcax caxüxcax nixí i ngëma uneta —ñanagürü ga Pedru. ⁴⁰Rü yema oremaã rü muxüma ga to ga oremaã nayaxucuxëgü ga Pedru, rü ñanagürü: —iNüxna pixígachi i ngëma duüxcügü i chixexü ügüxcü na pema rü ta tama chixexü pexügüxcax! —ñanagürü. ⁴¹Rü yema duüxcügü ga naga ínüxcü ga yema ore ga Pedru namaã nüxü ixuxü, rü ínbaiü. Rü yema ngunexügu rü poraãcü nayexera ga na yamuxü ga yema yaxögüxcü. Yerü maneca 3,000 ga duüxcügü nixí ga Ngechuchuaxü yaxögüxcü ga yexguma. ⁴²Rü yema yexwacax yaxögüxcü rü guxüguma inarüxínüë ga yema ngüxcügü ga Ngechuchu imugüxcüãrü ngüxcëtae. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. Rü guxüguma nayumüxcëgüxcü rü chibücax nangutaquexëgüxcü.

**Ñuxãcü meã nügümaã namaxë
ga yema yaxögüxcü**

⁴³Rü yema ngüxcügü ga Ngechuchu imugüxcü rü nanaxügü ga muxüma ga mexügü ga Tupanaãrü poramaã naxügüxcü. Rü yexguma yemaxü nadaugügu ga togü ga duüxcügü, rü

poraãcü nañaxãchiãëgü ga guxüma. ⁴⁴Rü guxüma ga yema yaxögüxcü, rü wüxigu narüxínüë. Rü meã nügümaã nangaugü ga norü yemaxügü. ⁴⁵Rü namaã nataxëgüxcü ga norü naãnegü rü guxüma ga togü ga norü yemaxügü. Rü nügümaã ngüxcü nitoyëgüxcü ga yema díeru yexgumarüü na ñuxre natümawaxëxü ga norü õnatanü ga wüxichigü. ⁴⁶Rü guxü ga ngunexügu tupaucu ga taxünewa nangutaquexëgüxcü, rü chibücax nangutaquexëgüxcü ga napatagüwa, rü taãëcüma nügümaã nachibüxcü. ⁴⁷Rü guxüguma Tupanaxü nicuaxüügüxcü. Rü guxüma ga yema íãnecüãx rü nüxü nangechaügü ga yema yaxögüxcü. Rü wüxichigü ga ngunexügu rü nimuëtanü ga duüxcügü ga yaxögüxcü, yerü nüma ga Cori ga Ngechuchu rü nüxü narüngüxcëë na nayauxgüãxcax ga norü maxü i taguma güxcü.

**Naxcax nitaane ga wüxi ga
yatü ga chixeparacü**

3 ¹Rü wüxi ga ngunexügu ga Pedru rü Cuáü rü tomaëxpüxarü ngoragu ga yáuanecü rü tupaucu ga taxünewa naxí, yerü yema nixí ga yumüxcëãrü ngora. ²Rü yéma guma tupaucu ga taxünewa nayexma ga wüxi ga yatü ga norü bucümatama chixeparacü. Rü guxü ga ngunexügu rü natanüxcügü rü guma tupaucu ga taxüneãrü íãx ga Mexëchixügu ãëgaxügu nayamugüxcü, na díerucax ínacaüüxcax nüxna ga duüxcügü ga guma tupaucu ga taxünegu chocuxüxcü. ³Rü yexguma Pedru rü Cuáüxcü nadauxgux ga tupaucu ga taxünegu na nachocuxü, rü guma

chixeparacü rü nüxü nawémex rü dīērucax nüxna naca. ⁴Rü Pedru rü Cuáü meāma nüxü narüdaunü, rü Pedru rü ñanagürü nüxü: —iToxü nadawenü! —ñanagürü. ⁵Rü nüma ga yatü rü nüxü nadawenü, yerü nüma nüxü nacuaxgu rü chi tacü nüxna naxägü. ⁶Natürü ga Pedru rü ñanagürü nüxü: —Choxü nataxuma i dīēru. Natürü ngēma choxü ngēmaxü tá cuxna chaxā. Rü naégagu ya Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüāx cuxü chamu, rü iinachi rü íixü! —ñanagürü. ⁷Rü yema ñaxguwena ga Pedru, rü norü tügünemexēgu nayayauxāchi, rü inanachixēē, rü yexgumatama napora ga namextüxügüwa rü nacutügüwa. ⁸Rü nayuxnagü rü inachi, rü inanaxügü na iyaxüxü. Rü nümatama iyaxüácüma Pedru rü Cuáüwe tupauca ga taxünegu naxücu. Rü nanayuxnagüane rü Tupanaxü nicuaxüü. ⁹Rü guxüma ga duüxügü nüxü nadaugü ga na íyaxüxü, rü Tupanaxü na yacuaxüüxü. ¹⁰Rü poraäcü nabaixāchiāēgü ga duüxügü naxçax ga yema nüxü ngupetüxü ga guma yatü. Yerü nüxü nacuaxgu ga na guma yixü ga tupauca ga taxüneärü iāx ga Mexēchixügu āégaxüwa rütooxüchirécü rü yéma dīērucax ícacü.

**Charumóüärü Chopetüchicawa
nidexa ga Pedru**

¹¹Rü guma chixeparachirécü ga marü naxçax yataanecü, rü tama Pedru rü Cuáüna nixügachichaü. Rü guma tupauca ga taxünecüwawa nayexma ga wüxi ga chopetüchica ga “Charumóüärü Chopetüchicagu” āégaxü. Rü yema chopetüchicawa rü Pedru rü Cuáüçax

naxítaquexe ga guxüma ga duüxügü yerü poraäcü nabaixāchiāēgü. ¹²Rü yexguma Pedru nüxü dauxgu ga yema duüxügü ga yéma naxçax ítaquexegüxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chautanüxügü i Yudfugüx, ¿Tüxcüü pebaixāchie namaā i ngēma ñaā yatümaā ngupetüxü? ¿Rü tüxcüü toxü perüdaunü ñoma torü poramaā rü torü mexümaā tanamexēxürüü? ¹³—Nuxcümaügücü ga tórü oxigü ga Abráü rü Ichaá rü Acobu rü togü ga tórü oxigü rü nüxü nayaxögü ga Tupana. Rü yimatama Tupana nixí ya ñuxma Ngechuchuxü taxēécü, na guxüärü yexera yixüçax. Rü gumatama Ngechuchu ya Tupanaärü ngüxēerüü ixícü nixí ga pema āēxgacü ga Piratuxütawa penagagücü. Rü yexguma nüxü yangéxchaügu ga Piratu, rü pema rü tama penaxwaxegü ga na yangéaxü. ¹⁴—Pema rü tama penaxwaxe ga na ínanguxuchixü ga guma üünecü ga aixcüma mecü ga Ngechuchu, natürü naxçax ípeca na pexçax ínanguxuchixēāxüçax ga wüxi ga máétaxü. ¹⁵—Rü yemaäcü pematama peyamaxgü ga guma Ngechuchu ya tüxü maxēxēécü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxēē. Rü toma nixí ga nüxü tadaugüxü ga wena na namaxüxü. ¹⁶—Rü ñaā yatü ga chixeparachiréxü i pema nüxü pedauxü rü nüxü pecuaxü rü marü naxçax nitaane erü Ngechuchuaxü nayaxō. Rü ngēma Ngechuchuaxü na yaxōxüçax nixí i naxçax yataanexü ngēma ñuxma guxāma i pema nüxü pedauxürüü. ¹⁷—Rü dücax i ñuxma Pa Chaueneēgüx, rü yexguma pema rü wüxigu perü āēxgacügümaā peyamaxgüga ga Ngechuchu, rü tama

nüxü pecuaxgü ga tacü na pexüexü.
 18—Natürü ga Tupana rü yemaäcü
 nayanguxêê ga yema uneta ga nuxcüma
 nümatama nüxü yaxuxü nawa ga
 guxüma ga norü orearü uruügü. Yerü
 yema norü ore ga ümatüxüwa rü
 ñanagürü:

“Cristu rü tá ngúxü ninge”,
 ñanagürü. 19-20—Rü ngëmacax, Pa
 Chaueneëgüx, rü name nixi i nüxü
 perüxoe i pecüma i chixexü, rü
 Tupanacax pedaugü, rü nüxü peyaxögü
 na nüma pexü ñnapiäxüçax i perü
 pecadugü. Rü ngëxguma i nüma rü tá
 pexü nataäëgüxêê, rü tá nüma nanamu
 ya Ngechuchu ga noxritama naäne
 ixügügu pexçax nüxü naxunetacü na
 perü äëxgacü ya Cristu na yiixüçax.
 21—Natürü i ñuxma rü Tupana
 nanaxwaxe i daxüguxü i naänegu na
 naxáxü ya Ngechuchu ñuxmatáta
 nüma ya Tupana wena namexêëägu i
 guxüma i ñoma i naänewa ngëxmaxü.
 Yerü yemaäcü nixi ga nüxü yaxuxü ga
 Tupana nawa ga nuxcümaügüxü ga
 norü orearü uruügü ga ixüünexü.

22—Rü Moiché rü tóru oxigümaã nüxü
 nixu rü ñanagürü:

“Rü perü Cori ya Tupana rü
 petanüwa tá nüxü naxuneta i
 wüxi i norü orearü uruü i
 chauxrü ixixü. Rü name nixi
 na naga pexinüëxü i guxüma i
 ngëma pemaã nüxü yaxuxü.
 23Rü texé ya tatanüwa tama
 naga ñnuxê i ngëma orearü
 uruü, rü tá tüxü ñnataxüchi i
 tatanüwa”,
 ñanagürü ga Moiché. 24—Rü Chamué rü
 guxüma ga togü ga Tupanaärü orearü

uruügü ga naweama ügüxü rü ta nüxü
 nixugüe ga tacü tá na üpetixü i
 ñomaücüü. 25—Rü nuxcümaxüchima ga
 Tupana rü tóru oxü ga Abráümaã nüxü
 nixu rü ñanagürü:

“Rü wüxi i cutaa tá nixi i nüxü
 rüngüxêëxü i guxüma i
 duüxügü i ñoma i naänecüäx”,

ñanagürü. Rü yemaäcü ta Tupana
 inaxuneta nawa ga nuxcümaügüxü ga
 norü orearü uruügü. Rü pemaã nüxü
 chixu i ñuxma, rü pexçax nixi ga yema
 unetagü ga nuxcümaügüxü ga orearü
 uruügüwa tóru oxigümaã nüxü yaxuxü
 ga Tupana. 26—Rü pemaã nüxü chixu
 Pa Chautanüxügü i Yudüügüx, rü
 yexguma Tupana wena namaxêëgu ga
 Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxira
 nanamu na pexü nangüxêëxüçax, erü
 nanaxwaxe i wüxichigü i pema na nüxü
 perüxoexü i pecümagü i chixexü
 —ñanagürü ga Pedru.

Äëxgacügüpexewa nayexmagü ga Pedru rü Cuáü

4 1Rü yexguma duüxügümaã
 íyadexagüga ga Pedru rü Cuáü, rü
 yexgumayane yéma nangügü ga guma
 tupauca ga taxüneärü puricháarü
 äëxgacü, rü paigü, rü Chaduchéugü. 2Rü
 Pedru rü Cuáümaã nanuë ga paigü yerü
 duüxügüxü nangüxêë ga na marü wena
 namaxüxü ga Ngechuchu, rü naxrüü tá
 ta wena namaxêxü i guxüma i duüxügü
 i marü yuexü. 3Rü ñanayauxü, rü
 poxcupataügu nanawocu ñuxmata
 moxüäcü, yerü marü nayáuane. 4Natürü
 muxüma ga yema duüxügü ga nüxü
 ñnuxü ga yema Tupanaärü ore rü
 nayaxögü. Rü maneca 5000 wa nangu

ega yatügüxicatama ixugügu. ⁵Rü moxüãcü Yerucharëüwa nangutaquexegü ga Yudiüguärü äëxgacügü, rü äëxgacügü ga yaguãxgü, rü ngüexëëruügiü ga ore ga mugüwa ngüxëëtaegüxü. ⁶Rü yéma nayexma ta ga Aná ga paigüeru ixïcü, rü Caipá, rü Cuáü, rü Aré, rü guxüma ga yema togü ga paigü ga paigüerutanüxü ixïgüxü. ⁷Rü nanamu na naxütawa nagagüãxüçax ga Pedru rü Cuáü. Rü yexma norü ngãxütanügu nanachigüxëë rü nüxna nacagü, rü ñanagürügü: —¿Texé pexü tamu, rü texé pexna tanaxá i pora na penamexëëxüçax i ñaã yatü? —ñanagürügü. ⁸⁻⁹Rü Pedruwa nayexma ga Tupanaãë ga Üünexü rü nanaporaxëë. Rü yemacax ga Pedru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa Ìãneärü Äëxgacügüx, rü Pa Äëxgacügü i Yaguãxgüx, rü ñuxma toxna naxçax peca naxçax ga norü mexëë i ñaã chixeparachirëxü erü nüxü pecuáxchaü ga ñuxácü na namexü. ¹⁰—Rü ñuxma tá pemaã nüxü tixu na nüxü pecuáxüçax i guxãma i pema rü nüxü nacuãxgüxüçax i guxüma i tatanüxügü i Yudiügu. Rü ñaã yatü i ñuxma pepëxewa ngëxmaxü rü Ngechuchu ya Cristu ya Nacharétucüãx nixï ga namexëëcü. Rü guma nixï ga pema curuchawa peyapotacü rü peyuxëëcü. Natürü ga Tupana rü wena nanamaxëë. ¹¹—Rü gumatama Ngechuchu nixï ga pema nüxü pexoecü. Natürü ga Tupana rü nayamucuchi na guxüärü äëxgacü yïxüçax. ¹²—Rü yima Ngechuchuxicatama nixï ya tóru maxëëëruü, erü ñoma i nañewa i tatanüwa rü yixicatama nixï ga Tupana

tüxna namucü na tüxü namaxëëxëxüçax —ñanagürü ga Pedru. ¹³Rü yexguma yema äëxgacügü nüxü daugügu ga ñuxácü tama muëëcüma na yadexagüxü ga Pedru rü Cuáü, rü nabaixächiaëgü, yerü nüxü nicuãxächitanü ga tama meã poperaxü na yacuáxü rü puracütanüxümare yixïgüxü. Rü aixcüma nüxü nicuãxächitanü ga Ngechuchuarü ngüexügü na yixïgüxü. ¹⁴Rü ñuxüchi nüxü nadaugü ta ga guma yatü ga rümecü ga Pedru rü Cuáüxütagu na nachixü. Rü yemacax ga yema äëxgacügü rü taxuacüma ñuxü ñanagürügüéga nachiga ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü yexguma ga yema äëxgacügü rü ínanamuxü ga yema ínangutaquexegüxüwa, rü nüxicatama nügümaã nidexagü. ¹⁶Rü ñanagürügü: —¿Tacü tá namaã ixüexü i ñaã yatügü? Erü guxüma i Yerucharëüçüãx i duüxügü rü nüxü nacuãxgü i ngëma mexü i taxü i naxügüxü, rü taxuacüma itayacux. ¹⁷—Natürü ngëma na tama yexeraãcü duüxügütanüwa nanguchigaxüçax i ngëma ngupetüxü, irü ngïxã tanamuüëxëë na ñuxmawena rü taxúemaãma ngëma Ngechuchuchigagu yadexagüxüçax! —ñanagürügü. ¹⁸Rü wenaxärü Pedru rü Cuáüçax nacagü, rü nüxna naxãga na tama Ngechuchuchigamaã yadexagüxüçax, rü bai i texëxü na nangüexëëxüçax i nachiga. ¹⁹Natürü ga Pedru rü Cuáü rü nanangãxügü, rü ñanagürügü: —iNagu perüxünüë i pematama! ¿Rü namexü i Tupanapëxewa na pega taxïnüëxü rü exna Tupanaga taxïnüëxü? ²⁰—Erü

toma rü taxuacüma nüxü tarüxoe na nüxü tixuxü ga yema nüxü tadaugüxü rü nüxü taxinüëxü —ñanagürügü. ²¹Rü yexguma ga yema äëxgacügü rü nayaxäxünegü rü yemaäcü ínamugü, yerü nataxuma ga tacüçax na napoxcueäxü rü duüxügüxü namuüë, yerü guxüma ga duüxügü rü Tupanaxü nicuaxüügü naxçax ga yema nüxü ngupetüxü ga guma yatü ga chixeparawa rümecü. ²²Rü guma yatü ga yemaäcü Tupanaärü poramaä naxçax itaancü, rü maneca 40 arü yexera nixí ga norü tauncü.

Yaxögüxü rü naxçax ínacagü na Tupana norü puracüçax naporaexëëxü na tama naxâneëäcüma naxügüäxüçax

²³Rü yexguma marü ínamuxüäxgu, rü Pedru rü Cuáü rü namücügü íyexmagüxüwa naxí. Rü namaä nüxü nixugüë ga guxüma ga yema ore ga äëxgacügü ga yaguäxgü rü paigüarü äëxgacügü namaä nüxü ixuxü. ²⁴Rü yexguma Pedru rü Cuáüxü naxinüëgu ga namücügü, rü guxüma wüxigu nayumüxëgü rü Tupanamaä nidexagü rü ñanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü ga daxügüxü ga naäne rü ñoma ga naäne, rü taxü i taxtü, rü guxüma i tacü i nawa ngëxmaxü. ²⁵—Rü cumatama nixí ga nuxcüma Cuäë i Üünexüxü cumuxü na curü ngüxëëruü ga Dabiwa yanadexaxüçax rü ñaxüçax:

“¿Tüxcüü ínipuræ i ñoma i naänecüäx i duüxügü i tama yaxögüxü? ¿Rü tüxcüü ngëma natüçaxmamare ixügüxügu narüxínüë i guxü i nachiüänecüäx? ²⁶—Nümagü i

nachiüänegüarü äëxgacügü rü Tupanamaä nanuë, rü nügümaä nangutaquëxegü na wüxigu nügümaä nagu naxínüëxüçax na ñuxäcü tá nüxü na nayexeragüxüçax ya Cori ya Tupana rü Nane ya nüxü naxunetacü ya Cristu”,

ñanagürü. ²⁷—Rü aixcüma nixí ga ñoma ga iänewa ga äëxgacügü ga Erode rü Piratu ga nangutaquëxegüxü namaä ga to ga nachiüänegüçüçax rü totanüxü ga Yudfugü, na chixexü naxügüxüçax namaä ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu ya Cristuxü nüxü cuxunetacü. ²⁸—Rü yemaäcü ga nümagü rü nayanguxëë ga guxüma ga yema cuma nuxcümmama nagu curüxínüxü rü nüxü cuxunetaxü rü tá na yanguxü. ²⁹—iRü düçax, Pa Corix, cuma nüxü cucuçax na ñuxäcü toxü naxäxünegüxü! Toma nixí i curü ngüxëëruügü rü tanaxwaxe na toxü cuporaexëëxü na tama tamuüëäcüma nüxü tixuxüçax i curü ore. ³⁰—iRü curü poramaä nameëxëë i duüxügü i idaaweexü! iRü duüxügüxü nawex i cuaxruügü i curü poramaä cuxüxü i naégagu ya curü ngüxëëruü ya üüncü ya Ngechuchu! —ñanagürügü. ³¹Rü yexguma yumüxëwa nüxü nachauegu, rü guma ípata ga nawa nangutaquëxegüne rü naxiäxächi. Rü Tupanaäë i Üünexü rü nüxna nangu ga guxüma. Rü tama namuüëäcüma nüxü nixugüë ga Tupanaärü ore.

Yema yaxögüxüärü yemaxügü rü guxüärü nixí

³²Rü namu ga yema yaxögüxü. Rü guxüma rü wüxigu narüxínüë. Rü

taxuũma nagu narũxĩnũ ga noxrũxicatama na yĩĩxũ ga norũ yemaxũgũ, natũrũ guxũma ga namũcũgũmaã nangau. ³³Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupa-naãrũ puracũ naxũgũxũcax, rũ Tupanaãrũ poramaã nũxũ nixugũe ga ñuxãcũ wena na namaxũxũ ga Cori ga Ngechuchu. Rũ Tupana rũ poraãcũ nũxũ narũngũxẽe ga guxũma ga yema yaxõgũxũ. ³⁴⁻³⁵Rũ natanũwa rũ nataxuma ga wũxi ga nũxũ nataxuxũ, yerũ guxũma ga yema nũxũ yemaxũ ga naãnegũ rũ exna ĩpatagũ, rũ namaã nataxegũ. Rũ yema dũeru ga ngĩxũ nayauxgũcũ rũ yema ngĩxũ nangegũ, rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũna ngĩxũ nayaxãgũ. Rũ ñuxũchi nũgũ ngĩxũ ninuũxũ ga ñuxrechigũ nũxũ nataxuxũ ga wũxichigũ. ³⁶Rũ nayexma ga wũxi ga yatũ ga Lebítanũxũ ga Chiprecũãx ga Yuchegu ãegacũ. Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ na Tupanaãrũ puracũ naxũgũxũcax rũ Bernabẽmaã nanaxugũ. Rũ ngẽma naẽga, rũ: “Taãẽxẽeruũ”, ñaxũchiga nixĩ. ³⁷Rũ nũma ga Bernabẽ rũ nũxũ nayexma ga wũxi ga naãne, rũ namaã nataxe. Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawana ngĩxũ nana ga yema dũeru.

Ananĩã rũ Chacũraarũ pecaduchiga

5 ¹Rũ nayexma ga wũxi ga yatũ ga Ananĩãgu ãegaxũ rũ Chacũra ga namax. Rũ nũmagũ rũ namaã nataxegũ ga wũxi ga norũ naãne. ²Natũrũ ga yema yatũ rũ namaxmaã nanamexẽe na nũgũxũ ngĩxne nayauxgũxũ ga ñuxre ga yema naãnetanũ. Rũ ñuxũchi yema

ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawana ngĩxũ nangegũ ga yema nũxũ ĩyaxcũcũ. ³Rũ yexguma ga Pedru rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pa Ananĩãx, çtũxçcũũ ngoxo i Chatanãga cuxĩnũ rũ Tupanaãe i Üünexũmaã quidora, rũ cugũxũ ngĩxne cuyaxu i ñuxre i ngẽma curũ naãnetanũ? ⁴—çExna yexguma tauta namaã cutaxegu, rũ tama exna cuxrũ yĩĩxũ ga yema naãne? çRũ yexguma namaã cutaxegu, tama exna cuxrũ yĩĩxũ ga yema dũeru na ngĩxũ cugũxẽẽxũcax i ngẽma cuma cunaxwaxexũãcũma? çTũxçcũũ i cunaxũxũ i ñaã? Tama yatũgũmaãxĩca quidora, natũrũ Tupanamaã rũ ta nixĩ i quidoraxũ —ñanagũrũ ga Pedru. ⁵Rũ yexguma yema orexũ naxĩnũgu ga Ananĩã, rũ yuxũma inayangu. Rũ poraãcũxũchima namuũe ga guxũma ga yema duũxũgũ ga yexguma yemaxũ nacuãchigagũgu. ⁶Rũ ñuxre ga yema yexmagũxũ ga ngextũxũxũgũ rũ nanayauxgũ ga naxũne, rũ nananuquegũ, rũ inayataxgũ. ⁷Rũ tomaẽxpũx ga ngora ngupetũxgu rũ ĩngu ga namax. Rũ yexma ixũcu natũrũ tama nũxũ icuax ga çacũ na ngupetũxũ. ⁸Rũ Pedru ngĩxna naca, rũ ñanagũrũ: —çYema natanũ ga ĩpexunetaxũgu yĩĩxũ ga namaã petaxegũxũ ga peru naãne? —ñanagũrũ. Rũ ngĩma rũ: —Ngũ, ngẽxgumaẽxpũxgu nixĩ —ngĩgũrũgũ. ⁹Rũ Pedru rũ ñanagũrũ ngĩxũ: —çTũxçcũũ pegũmaã ngẽmaãcũ wũxigu perũxĩnũe na namaã pidoraexũcax i Tupanaãe i Üünexũ? ĩDũcax, ngẽma cutexũ ĩyataxgũxũ rũ marũ ĩnangugũ, rũ ñuxma rũ cuxũ rũ ta ta ngẽma nangegũ! —ñanagũrũ. ¹⁰Rũ yexgumatama yuxcũma Pedrupexegu

iyangu. Rû yexguma nachocuxgu ga yema ngextûixûgû, rû yuxcûma ngîxû inayangaugû. Rû ngîxû nayauxgû, rû ngîtexûtagutama ngîxû nayataxgû. ¹¹Rû yexguma nûxû nacuxxûgu ga yema ngupetûxû, rû guxûma ga yema yaxôgûxû rû yema togû ga duûxûgû rû ta poraâcûxûchima namuûê.

Tupanaârû poramaã nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû

¹²Rû yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû, rû duûxûgûpexewa nanaxûgû ga muxûma ga mexûgû ga Tupanaârû poramaã naxûgûxû. Rû inanawexgû ga muxûma ga cuaxruûgû. Rû guxûma ga yema yaxôgûxû rû guxûguma naxîtaquexegûxû nawa ga yema tupauca ga taxûneârû chopetûchica ga Charumóûârû Chopetûchicagu âégaxû. ¹³Rû yema togû ga duûxûgû ga tama yaxôgûxû rû namuûê na yema yaxôgûxûtanûgu naxâgûxû, natûrû poraâcû yema yaxôgûxû nangechaûgû. ¹⁴Rû nimuêtanûama ga yema yaxôgûxû yerû muxûma ga duûxûgû ga yatûxûgû rû ngexûgû rû Coriaxû nayaxôgûetanû. ¹⁵Rû yema duûxûgû rû cayegûwa nanagagûxû ga duûxûgû ga îdaaweexû, rû yexma nayamugûxû naxchâpenûmaã rû norû caruûgûmaã na yexguma Pedru yéma ûpetûxgu, rû naxchipetamare nûxû na nachixûcax. ¹⁶Rû yexgumarû ta rû yéma naxîtaquexegûxû ga muxûma ga duûxûgû ga Yerucharéûârû ngaicamana imugûne ga îanewa ne îxû. Rû yéma naxcax nanagagûxû ga yema îdaaweexû rû yema ngoxoâxgûxû. Rû guxûma naxcax nitaanegû.

Pedru rû Cuáûwe ningêxûtanû ga paigû

¹⁷Rû yexguma ga guma paigûeru rû guxûma ga yema natanûxûgû ga Chaduchéugû rû poraâcû nixâûxâchigû naxcax ga yema mexûgû ga naxûgûxû ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû. ¹⁸Rû yemacax norû purichíagûxû namu na înayauxûâxûcax ga yema ngûexûgû. Rû îaneârû poxcupataûgu nanapoxcue. ¹⁹Natûrû Coriarû orearû ngerû ga daxûcûâx naxcax nayawâxna ga yema poxcupataûârû îâxgû ga chûtacû. Rû înanamuxû, rû ñanagûrû nûxû: ²⁰—iNgéma tupauca ya taxûnewa pexî, rû guxû i duûxûgûmaã nûxû pixu na ñuxâcû Tupana inaxâxû i ngexwacaxûxû i maxû! —ñanagûrû. ²¹Rû yexguma ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû rû naga naxîniê ga yema ore. Rû moxûâcû ga paxmamaxûchi rû tupauca ga taxûnewa naxî, rû duûxûgûxû nangûexêê. Rû yoxni ga guma paigûeru rû natanûxûgû, rû nanangutaquexexêê ga guxûma ga yema togû ga âêxgacûgû ga âêxgacûgûtûcumûwa ûgûxû. Rû poxcupataûwa nanamugû ga purichíagû na yagagûâxûcax ga yema ngûexûgû ga Ngechuchu imugûxû. ²²⁻²³Rû yexguma poxcupataûwa nangugûga ga yema purichíagû, rû taxuxûxûma inayangaugû. Rû nayawoegu, rû nûxû nayariûxugûe, rû ñanagûrûgû: —Yima poxcupataû rû narûwâxta, rû meâma natachirex, rû purichíagû nûxna nadaugû i naâxwa. Natûrû ngêxguma tayawâxnagu, rû taxuxûxûma itayangaugû i aixepewa —ñanagûrûgû.

²⁴Rü yexguma yema orexũ naxĩnũëgu ga yema paigüeru rü yema togü ga paigü ga ãëxgacügü ixĩgũxũ rü yema tupauca ga taxũneärü purichíagüarü ãëxgacü rü guxũma nâaixachiãëgü yerü tama nüxũ nacuâxgü ga ngextá tá na nanguxũ ga guxũma ga yema rü ñuxácü tá na iyanaxoxëëgüãxũ. ²⁵Rü yexguma yemagu ínaxĩnũëyane rü yéma nangu ga wüxi ga yatü, rü namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —Ngëma yatügü i pepoxcuechiréxũ, rü tupauca ya taxũnewa nangëxmagü, rü ínangúexëë i duũxũgü —ñanagürü. ²⁶Rü yéma naxĩ ga tupauca ga taxũneärü purichíagüarü ãëxgacü wüxigu namaã ga norü purichíagü na yagagüãxũcax. Natürü namuũë na duũxũgü nutamaã yamuxũtanüxũ, rü yemaçax meãmare yema ngúexũgüxũ nigagü. ²⁷Rü yexguma namaã ínangugügu, rü yema ãëxgacügüpexewa nanagagü. Rü yema paigüeru rü namaã nidexa rü ñanagürü nüxũ: ²⁸—Marü poraãcü pexna tanachuxu na tama ngëma Ngechuchuégamaã penangúexëëxũcax. Natürü i pema rü guxũne ya Yerucharéüwa penangúexëë i duũxũgü, rü ñuxũchi toxna penaxuxchaũ ga na togagu nayuxũ ga yema Ngechuchu —ñanagürü. ²⁹Rü Pedru rü namücügümaã nanangãxũgü, rü ñanagürügü: —Narümemaë nixĩ na Tupanaga taxĩnũëxũ rü tama i yatügüga. ³⁰—Guma Tupana ga nuxcúmaũgüxũ ga tóru oxigü nüxũ yaxögücü, rü guma nixĩ ga wena namaxëëcü ga Ngechuchu ga pema peyamácü ga yexguma curuchawa peyapotagügu. ³¹—Natürü Tupana rü nanataxëëãma, rü nügüarü

tügünecüwawa nanatoxëë. Rü tóru cuaxruũ rü maxëxëëruũ nayangucuchixëë na tatanüxũgü i Yudfugüxũ nangũxëëxũcax na nüxũ naxoxëũcax i norü chixexũgü, rü Tupana nüxũ nüxũ nangechaũxũcax i norü pepadugü. ³²—Rü toma nüxũ tacuâx na aixcüma yĩxũ i guxũma i ngëma pemaã nüxũ tixuxũ erü tomatama nüxũ tadaugü. Rü ngëxgumarüũ ta i Tupanaã i Üünexũ i Tupana tüxna ãxũ ya yíxema naga ñnũëxë, rü nüxũ nacuâx na aixcüma yĩxũ —ñanagürügü. ³³Rü yexguma yemaxũ naxĩnũëgu ga yema ãëxgacügü, rü poraãcüxuchima nanuë, rü nanadaixchaũ. ³⁴Natürü yema ãëxgacügütanüwa nayexma ga wüxi ga Parichéu ga Gamariéu ga naéga. Rü nüma rü meãma nanangúexëë ga Tupanaärü mugü. Rü guxũma ga duũxũgü rü nüxũ nangechaũgü. Rü nüma ga Gamariéu inachi rü nanamu na paxaãchi ínaxũxũcax ga yema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ. ³⁵Rü ñuxũchi namücügü ga ãëxgacügümaã nüxũ nixu rü ñanagürü: —Pa Chautanüxũx, ipexuãëgü na tacü tá namaã pexüexũ i ñaã yatügü! ³⁶—Rü nüxna pecuâxãchie ga ũpa ga ñuxácü ãëxgacüxũ nügü ningucuchixëëchaũ ga Teudá. Rü nügütama nixu na wüxi ga tacü na yĩxũ. Rü maneca 400 naguxũ ga yatügü nawe narüxĩ. Natürü churaragü nayamâxgü, rü nayu. Rü guxũma ga yema nawe rüxixũ rü nangĩachi, rü yexma nayarüxo ga guxũma. ³⁷—Rü yixcüra ínangu ga to ga yexguma tachiũãneärü ãëxgacü duũxũgüxũ ixugügu, rü yema nixĩ ga

Yuda ga Gariréaanecũãx ga ãẽxgacũxũ nũgũ ingucuchixẽchaũxũ. Rũ nayaxucũxẽgũ ga duũxũgũ rũ nawe narũxĩ ga ñuxre. Natũrũ yemaxũ rũ ta nimaãgũ rũ nayu. Rũ guxũma ga yema nawe rũxĩxũ rũ nangĩãchi. ³⁸—Rũ ngẽmacãx i ñuxma rũ pexũ chaxucũxẽ na peyangexgũxũ i ñaã yatũgũ, rũ tama penapoxcuxũ. Erũ ngẽxguma nagagutama yixĩgu i ngẽma nũma naxũgũxũ, rũ tá inayarũxo. ³⁹—Natũrũ ngẽxguma Tupanaãrũ yixĩgu i ñaã naxũgũxũ, rũ taxuacũma ipeyanaxoxẽ. iRũ pexuããgũ na tama ngũrũãchi Tupanamaã yĩxũ i penuẽxũ! —ñanagũrũ. Rũ guxũma ga yema ãẽxgacũgũ rũ naga naxĩnũẽ ga yema norũ ucũxẽ. ⁴⁰Rũ ñuxũchi nanachocuxẽẽ ga yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ. Rũ nayacuãixgũ. Rũ nũxna naxãga na tama Ngechuchuchiga yadexagũxũcãx. Rũ yemawena rũ nayangexgũ. ⁴¹Rũ yema ãẽxgacũgũna ínixĩ ga yema ngũexũgũ. Rũ nataããgũ yerũ woetama Tupana nanaxwãxe ga yemaãcũ Ngechuchucãx ngũxũ na yangegũxũ. ⁴²Rũ guxũ ga ngunexũgu tupauca ga taxũnewa rũ ãpatagũwa, rũ nanangũexẽẽãma, rũ nũxũ nixugũetanũ ga ore ga mexũ ga Ngechuchu ya Cristuchiga.

Yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ rũ nũxũ naxuneta ga 7 ga yatũgũ na nũxũ nangũxẽẽgũxũcãx ga Tupanaãrũ puracũwa

6 ¹Rũ yexgumaũciũ rũ yexeraãcũ nimuchigũ ga yema duũxũgũ ga yaxõgũxũ. Rũ natanũwa nayexmagũ ga Yudũgũchirex ga Griéguanewa ne ãxũ

rũ Griégugawa idexagũxũ. Rũ nayexmata ga yaxõgũxũ ga Yudũgũ ga Yerucharéicũãx ga woetama nagawa idexagũxũ. Rũ yema yaxõgũxũ ga Griégugawa idexagũxũ rũ nidexagũiecha nachigagu ga yema yaxõgũxũ ga Yerucharéicũãxgũ ixĩgũxũ, rũ ñanagũrũgũ: —Totanũwa yutegũxe rũ tama meã õna tũxna naxãgũxũ i ngẽxguma õna inaxãgũũxgu i wũxichigũ i ngunexũgu —ñanagũrũgũ. ²Rũ yexguma ga yema 12 ga ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũ rũ guxũma ga yema yaxõgũxũxũ nangutaquexexẽẽgũ, rũ ñanagũrũgũ nũxũ: —Tama name na ítanangẽxũ i Tupanaãrũ orearũ uchiga i tomãx na õnamaã itacuãxũcãx. ³—Rũ ngẽmacãx, Pa Tomũcũgũx, rũ iNaxcãx pedãux i petanũwa ya 7 ya yatũgũ ya guxãma nũxũ ngechaũcũ, rũ meã naãẽxũ cuãcũ, rũ aixcũma Tupanaãẽ i Üünexũ nawa ngẽxmacũ! Rũ toma tá nũxna tanaxã i ngẽma puracũ na nũmagũ õnamaã inacuãxgũxũcãx. ⁴—Rũ ngẽxguma i toma rũ yumũxẽwa rũ Tupanaãrũ orearũ uchigawaxicatama tá tapuracũe —ñanagũrũgũ. ⁵Rũ yexguma ga guxũma ga yema duũxũgũ rũ: —Ngũ —ñanagũrũgũ naxcãx ga yema ore. Rũ nũxũ naxunetãgũ ga Etébaũ ga meã yaxõcũ rũ aixcũma Tupanaãẽ i Üünexũ nawa yexmacũ, rũ Pirĩpi, rũ Pócoro, rũ Nicanũru, rũ Timũ rũ Parumẽnu, rũ Nicurãchi ga Aũtioquãcũãx ga tauta Ngechuchuaũxũ yaxõõgu Yudũgũcũma yaxucũ. ⁶Rũ yema ngũexũgũ ga Ngechuchu imugũxũxũtawa nanagãgũ. Rũ nũmagũ naxmexmaã nũxũ yangõgũãcũma naxcãx nayumũxẽgũ. ⁷Rũ yema

Tupanaärü ore rü yexeraäcü nixüchigü. Rü poraäcü nimüëtanü ga yema yaxögüxü ga Yerucharéüwa. Rü woo muxüchixüma ga Yudfugüarü paigü rü ta Ngechuchuaxü nayaxögü.

Etébaüxü niyauxgü

⁸Rü Etébaü nixü ga wüxi ga yatü ga Tupana poraäcü nüxü rüngüxëëcü rü naporaxëëcü na duüxügütanüwa naxüäxüçax ga mexügü ga taxügü rü cuaxrüügü ga Tupanaärü poramaä naxüxü. ⁹Rü nayexma ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Yudfugüarü ga Ínguxüxüärü Ngutaquexepataüga äéggane. Rü gumawa nangutaquexegü ga duüxügü ga üpaacü corigümexëwa yexmagüxü. Rü ñuxre ga guma ngutaquexepataücüäx rü wüxigu namaä ga ñuxre ga Chireneänecüäx, rü Aleyädriaanecüäx, rü Chiríchiaanecüäx, rü Áchiaarü naänecüäx, rü inanaxügüe ga Etébaümaä na iyaporagatanücüüxü. ¹⁰Natürü taxuacüma Etébaüxü narüyexeragü, yerü nüma ga Etébaü rü nidexa namaä ga yema cuax ga Tupanaäe i Üünexü nüxna äxü. ¹¹Rü yexguma ga yema duüxügü rü togüaxü nanaxütanügü na Etébaüchiga doraxü yaxugüxüçax. Rü ñanagürügü ga yema idoraegüxü: —Toma nüxü taxinüëgu, rü Moíchéchiga rü Tupanachigamaä chixexü ga ore nixugü ga Etébaü —ñanagürügü. ¹²Rü yemaäcü nananuëxëe ga duüxügü, rü äëxgacügü ga yaguäxgü, rü ngüxëëruügü ga ore ga mugüwa ngxëëtaegüxü. Rü yemaçax Etébaüçax nibuxmü, rü nayayauxgü, rü äëxgacügü ga tacügü íngutaquexegüxüwa nanagagü. ¹³Rü

naxçax nadaugü ta ga yatügü ga doraxü ixugüemarexü rü yema rü ñanagürügü: —Ñaa yatü rü guxüguma chixexümaä nidexa i nachigagu ya daa tupauca ya taxüne, rü nachigagu i Tupanaärü mugü. ¹⁴—Rü toma rü nüxü taxinüë rü: “Yima Ngechuchu ya Nacharétucüäx rü tá nanangutaüxëe ya daa tupauca, rü tá inayanaxoxëe i nacümagü ga Moíché tixü ngüxëëxü”, —ñanagürügü. ¹⁵Rü yexguma Etébaüxü nadaunügu ga guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma rütogüxü, rü nüxü nadaugü ga nachametü rü wüxi ga daxü-cüäx ga orearü ngerüüchametürüü na yixü.

Etébaüärü ore

7 ¹Rü nüma ga paigüeru, rü Etébaüna naca rü ñanagürü: —¿Aixcüma yixü i ñaa ore i nüxü yaxugüxü? —ñanagürü. ²Rü Etébaü nanangäxü, rü ñanagürü: —Pa Chautanüxü Pa Äëxgacügüx, iChoxü iperüxínüë! Guma Tupana ya mexëchicü, rü nuxcümaücü ga tóru oxü ga Abráüçax nangox ga yexguma Mechopotámiäärü naänegu naxächiügu ga yexguma tauta Aráüärü naänewa naxüxgu na yexma yaxächiüxüçax.

³—Rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“iNüxna ixü i cuchiüäne rü cutanüxü, rü ngëma choma tá cuxü nüxü chadauxëëxü i naänewa naxü!”

ñanagürü. ⁴—Rü yexguma ínaxüxü ga Abráü nawa ga yema Cadéucüäxärü naäne ga ngextá noxri ínaxächiüxüwa, rü Aráüärü naänegu nayaxächiü. Rü yexguma nanatü yuxguwena, rü ñoma ga naäne i ñuxma nagu pexächiüxüwa

naxũ, yerũ yemaãcü Tupana núma nanaga. ⁵—Natürũ yexguma rü ta taxuũma ga noxrũxũchi ga naãne nüxna naxã ga Tupana i ñoma i naãnewa, rü bai ga íraxũ ga noxrũxũchi ga naãne. Natürũ Abráũmaã inaxuneta ga yixcama tá nüxna na naxããxũ ga ñoma i naãne na noxrũxũchi yĩxũçax, rü yixcama marũ nayuxguwena rü nanegüarũ na yĩxũçax. Rü yemaãcü Abráũmaã inaxuneta ga woo na nangexacũxũ ga yexguma. ⁶—Rü ñanagürũ Abráũxũ ga Tupana:

“Rü yixcama i cutaagũ rü tá to i nachiũãne i tama noxrũ ixixũwa nangẽxmagũ. Rü ngẽma nachiũãnecũãx i duũxũgũ rü norũ duũxũgũxũ tá nayaxĩgũxẽ. Rü 400 ya taunecũ rü ngẽma duũxũgũ rü tá chixri namaã nachopetũ i cutaagũ. ⁷Natürũ choma tá chanapoxcue i ngẽma nachiũãnecũãx i norũ duũxũgũxũ yaxĩgũxẽxũ. Rü ngẽmawena i cutaagũ rü tá ínachoxũ nawa i ngẽma naãne, rü nuã ñaã i naãnewa tá choxũ nicuaxũgũ”,

ñanagürũ ga Tupana. ⁸—Rü yexguma Tupana rü Abráũ rü nügũmaã nanamexẽ, rü ñanagürũ ga Tupana:

“Choma rü tá cuxũ charũngũxẽẽ ega cuma rü guxũma i cutanũxũgũ ípewiũchaxmüpexechiraũgu. Rü ngẽma tá nixĩ i cuaxruũ i yigũmaã imexẽxũ”,

ñanagürũ ga Tupana. Rü nabu ga wũxi ga nane ga Abráũ, rü Ichaágu nanaxüéga. Rü yexguma 8 ga norũ

ngunexũwa nanguxgu ga Ichaá, rü nümatama ga Abráũ rü ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü yexguma marũ nayaxgu ga Ichaá rü nabu ga nane ga Acobu, rü nümatama ga Ichaá rü ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü yixcama marũ nayaxgu ga Acobu rü nüxũ nayexma ga 12 ga nanegũ. Rü nümatama ga Acobu rü ínanawiechaxmüpexechiraũ ga guxũma ga yema 12 ga nanegũ. Rü yema 12 ga nanegũ nixĩ ga yema 12 ga nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ. ⁹⁻¹⁰—Rü yema 12 ga Acobu nanegũ ga tórũ oxigũ ixĩgũxũtanũwa rü wũxi rü Yuche nixĩ ga naéga. Natürũ naãneegũ ga guma Yuche rü nixãũxãchie, rü yemaçax Equituarũ naãnewa íxũ ga taxetanũxũxũ Yuchemaã nataxegũ na Equituarũ naãnewa nagagũãxũçax. Natürũ Tupana rü Yuchemaã nayexma, rü nüxũ narũngũxẽẽ na tama pecadu naxũxũçax ga yexguma guxchaxũwa nayexmagu. Rü nüxna nanaxã ga cuax, rü Yuchexũ narũngũxẽẽ ga meã na nayauxãxũçax ga Equituaneãrũ ãẽxgacũ ga Faraũ. Rü yemaçax ga Faraũ rü ãẽxgacũxũ nayangucuchixẽẽ. Rü nüma ga Yuche nixĩ ga ãẽxgacũ ga Faraũpatawa rü guxũma ga yema nachiũãnewa. Rü Faraũxĩcatama nixĩ ga Yuchearũ yexera na ãẽxgacũ yĩxũ ga yema naãnewa. ¹¹—Rü yexgumaũcüũ nayexma ga taiya ga guxũ ga Equituarũ naãnewa rü Canaããrũ naãnewa. Rü poraãcü taiya nüxũ nangux ga duũxũgũ. Rü yemaçax ga yema nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ rü düxwa taxuacũma nüxũ inayangaugũ ga nabũ ga Canaããrũ naãnewa. ¹²—Natürũ yexguma nüxũ

nacuáchigaxgu ga Acobu ga na nayexmaxũ ga nabũ ga Equituanewa, rü yéma nanamugũ ga nanegũ ga guma tórũ oxigũ ixígũcũ. Rü yema nixĩ ga nawa inaxügũxũ ga noxrima nabũcax Equituanewa na naxĩxũ. ¹³—Rü yixcama marũ naguxgu ga yema nabũ rü wenaxãrũ Equituanewa naxĩ nawa ga nabũ. Rü yexguma wenaxãrũ yéma naxĩxgu ga naẽneẽgũ, rü nügũ nixu ga Yuche namaã. Rü yexguma nüxũ nacuax ga Faraú ga ngextácũãx na yĩixũ ga Yuche. ¹⁴—Rü yixcamaxũra ga Yuche rü tũmacax nangema ga nanatũ rü guxũma ga natanũxũ. Rü maneca 75wa nangu ga yema duũxũgũ ga Yuchetanũxũ. ¹⁵—Rü yemaacũ Equituanewa naxũ ga Acobu na yexma yaxãchiũxũcax. Rü yexma nayu ga nümax. Rü yexma nayue ta ga nanegũ ga tórũ oxigũ. ¹⁶—Rü yexguma nayuxgu ga Acobu, rü Chiquéũwa nanangegũ ga naxũne na yexma yataxgũãxũcax nagu ga yema naxmaxũ ga Abráũ dĩerumaã naxcax taxexũ ga Amú nanegũxũtawa ga Chiquéũwa. ¹⁷—Rü düxwa nawa nangu na Equituanewa ínanguxũxũcax ga tatanũxũ ga yexgumarũũ ga Tupana Abráũmaã ixu-netaxũ. Rü yexguma rü marũ poraãcũ nimu ga tatanũxũ ga Equituanewa. ¹⁸—Rü yexguma ningucuchi ga to ga Equituanearũ ãẽxgacũ ga tama Yuchechigaxũ cuáxũ. ¹⁹—Rü yema ãẽxgacũ rü tatanũxũxũ nawomüxẽẽ rü chixri tũmamaã naxũpetũ ga guxema nuxcũmaũgũxe ga tórũ oxigũ. Rü tũxũ namu na yexwaca buexe ga tũmaxãcügũxũ ítawogũxũ na tayuxũcax. ²⁰—Rü yexgumaãcũũ nabu ga Moĩché, rü Tupanaãxũ nangũchaũ.

Rü tomaẽxpũx ga tauemacũ nüxna tadaugũ ga tũmapatawa ga naẽ rü nanatũ. ²¹—Rü yexguma düxwa ítanataxgũgu, rü Faraúxãcũ inayaxu, rü ngĩnexũ inayaxẽẽ. ²²—Rü yemaacũ Moĩchéxũ nanguxẽẽgũ ga guxũma ga Equituanecũãxãrũ cuax. Rü nüma ga Moĩché rü wũxi ga ãẽxgacũ ga poracũ nixĩ, rü norũ dexawa rü ta napora. ²³—Rü yexguma 40 ga norũ taunecũwa nanguxgu ga Moĩché rü nagu narũxĩnũ ga natanũxũgũ ga Yudfugũtanũgu na naxũãneãxũ. ²⁴—Rü nüxũ nadau ga wũxi ga Equituanecũãx ga wũxi ga Yudfuxũ na ñacuaxixũ. Rü yemacax ga Moĩché rü yema Yudfuetũwa ínayuxu, rü yema Equituanecũãxũ nimax rü nanayuxẽẽ. ²⁵—Rü nüma ga Moĩché nagu rüxĩnũgu rü chi natanũxũgũ ga Yudfugũ rü chi nüxũ nacuaxgũ na Tupana yéma namuxũ na ínanguxũxẽẽãxũcax. Natürũ tama nüxũ nacuaxgũéga ga yema natanũxũgũ. ²⁶—Rü moxũãcũ ga Moĩché rü nüxũ nadau ga to ga taxre ga Yudfugũ ga nügũ yexma ñaixũ, rü nüxna nachogũchaũ. Rü ñanagürũ nüxũ:
 “Pema rü pegũtanũxũgũ pixĩgũ. ¿Rü tũxciũ pegũ pedai i pemax?” ñanagürũ. ²⁷—Rü yexguma ga yema namücũxũ icuaxixũ rü Moĩchéxũ nataxnetã, rü ñanagürũ nüxũ:
 “¿Texé cuzũ tamu na toeru quiĩxũcax rü tomaã icucuáxũcax? ²⁸—¿Exna choxũ quimáxchaũ ta, ga íne quimáxũ ga Equituanecũãxãrũ?” ñanagürũ. ²⁹—Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Moĩché, rü niña ga yema naãnewa. Rü Madiãũãnewa naxũ. Rü yema nachiũãne ga tama noxru ixĩxũgu nayaxãchiũ. Rü

yexma naxãmaç rü nabu ga taxre ga nanegü. ³⁰—Rü 40 ga taunecüguwena ga dauçhitawa ga Chinaí ga maçpúneärü ngaicamana, rü wüxi ga naixétaxacü ga yéma iyauraxüwa Moïchéçax nangoç ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruü ga daxüçüãx. ³¹—Rü nañaxãchiãê ga Moïché ga yexguma nüxü nadaçuxgu. Rü naxçax nixü rü nüxna nangaicama na meã nüxü nadauxüçax. Rü yexguma Moïchémaã nidexa ga Cori ga Tupana, rü ñanagürü nüxü:

³² “Choma nixí i curü oxigüarü
Tupana chiixü rü Abráü rü
Ichaá rü Acobuarü Tupana
chiixü”,

ñanagürü. Rü yexguma ga Moïché rü inanaxügü ga norü muümaã na yaduruxü. Rü namuü ga yexma na nadawenüxü. ³³—Rü yexguma ga Cori ga Tupana rü ñanagürü nüxü:

“Ínacuaixü i curü chapatu erü ñaã
naãne i nagu cuchixü rü
naxüüne, erü chanuxma!
³⁴Choma rü ngóçüwama nüxü
chadau i ñuxacü poraãcü ngúxü
na yangegüxü i chorü duüxügü
i Equituanewa. Rü nüxü
chaxínü i na naxauxexü. Rü
ngẽmacax núma chaxü na
íchananguxüxëexüçax. iNuã
naxü na Equituanewa cuxü
chamuxüçax!”

ñanagürü. ³⁵—Rü woo ga noxri ga nümagü ga natanüxügü rü guma Moïchéxü naxoe ga yexguma ñagügu:

“¿Rü texé cuxü tamu na toeru
quiixüçax rü tomaã icucuáxüçax?”
ñagügu, natürü ga Tupana rü yéma

nanamuãma na yema duüxügüxü
ínanguxüxëexüçax rü norü aẽçgacü na
yüxüçax. Rü yemaãcü Moïchéxü namu
ga Tupana ga yexguma naxütawa
namuãxgu ga yema norü orearü ngeruü
ga yema naixétaxacü ga iyauraxüwa
naxçax ngóçü. ³⁶—Rü Moïché nixí ga
Equituarü naãnewa ínagaxüxü ga
nuxcümaügüxü ga tóru oxigü. Rü
Equituanewa, rü Dauchiüxü ga
Taxtüwa, rü dauçhitawa ga ngextá
taxúema íxãpataxüwa inanawçx ga
cuaxrüügü, rü nanaxü ga mexü ga
taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü.
Rü yemaãcü 40 ga taunecü nüxü na
rü-ngüxëê ga yema duüxügü. ³⁷—Rü
nümatama ga Moïché nixí ga
tatanüxügü ga Yudfugümaã ñaxü:

“Tupana rü yixçüra tá pexçax nüxü
naxuneta i petanüwa i wüxi i
norü orearü uruü ga
yexgumarüü ga choxü na
naxunetaxürüü”,

ñanagürü. ³⁸—Rü nümatama ga Moïché
nixí ga nuxcümaügüxü ga tóru
oxigümaã nangutaquexexü ga yema
naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa.
Rü tóru oxigümaã nayexma ga Chinaí
ga maçpúnewa ga yexguma namaã
yadeaxgu ga Tupanaärü orearü ngeruü
ga daxüçüãx. Rü nümatama ga Moïché
nixí ga nayauxãxü ga Tupanaärü ore i
maxëxëeruü na nüxí tüxna naxããxüçax.
³⁹—Natürü ga tóru oxigü rü tama naga
naxínüëchaü ga guma Moïché. Rü
ínanataxüchigüama, rü Equituaneguama
narüxínüãëgü. ⁴⁰—Rü tóru oxigü rü
Moïchéeneë ga Aráüxü ñanagürügü:
“iRü toxçax naxü i tupanachicünaxãgü
na nawe tarüxüçax! Erü tama nüxü

tacuxgü i tacü nüxü na üpetüxü i ngêma Moiché ga Equituanewa tüxü yagagüxü”, ñanagürügü. ⁴¹—Rü yexguma nanaxügü ga wüxi ga wocaxacüchicünaxã norü tupanaxü. Rü ñuxüchi naxçax nanadai ga ñuxre ga carnerügü na yemamaã nüxü yacuaxüüügüxüçax. Rü wüxi ga peta naxçax naxügü ga yema wocaxacüchicünaxã ga nümatama naxügüxü. ⁴²—Rü yemaçax ga Tupana rü nüxna nixügachi ga yema duüxügü. Rü ínanawogü na woramacuri rü üxçcü rü tauemacümaã natupanaãxëãxüçax. Yerü yemaãcü Tupanaãrü orearü uruügüarü poperagu naxümatü, rü ñanagürü:

“Pema, Pa Yudüügüx, ¿Chauxçax yïxü ga penaðaixü ga carnerügü ga yexguma 40 ga taunecü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxüwa peyexmagügu? ⁴³Tama aixcuma chauxçax nixí yerü ga pema rü ngextá ípexixüwa rü ípenangeexü ga napata ga perü tupanana ga Moro rü ípenangeexü ga perü tupanana ga Refããrü woramacurichicünaxã. Rü yemaãcü pegümaã ípenangeexü ga yema tupananaachicünaxãgü ga pematama pexügüxü na nüxü picuaxüüügüxüçax. Rü ngêmaçax i ñuxma rü perü naãnewa tá pexü íchawoxü rü yaxüwa i Babiró-ñiããrü yexerawa tá pexü chamugü”,

ñanagürü ga Tupana ga yema orewa.

⁴⁴—Rü yema naãne ga ngextá taxúema íxãpataxüwa rü tórü oxigü nüxü

nayexma ga wüxi ga ípata ga naxchirunaxçax ga nagu namaã nanguxügüne ga Tupanaãrü mugü ga nutagu ümatüxü. Rü guma ípata ga naxchirunaxçax nixí ga nüxü nawéácüma Tupana Moichéxü naxüxëxéne. ⁴⁵—Rü yexguma nayuxguwena ga Moiché, rü Yochué ningucuchi ga ãëxgacü na yïxü. Rü tórü oxigü rü nuã tórü naãnewa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga yexguma Yochuémaã napugüägu ga ñaã naãne nüxna ga yema duüxügü ga Tupana íwoxüxü napexewa ga tórü oxigü. Rü núma nayexma ga guma ípata rü ñuxmata Dabí ingucuchigu ga ãëxgacü na yïxü. ⁴⁶—Rü guma ãëxgacü ga Dabí rü Tupana rü poraãcü namaã nataãë, rü nüxü narüngüxëë. Rü núma ga Dabí rü Tupanana naxçax naca na naxüãxüçax ga wüxi ga tupauca ga taxüne ga nawa Tupanaxü na yacuaxüüügüxüçax ga tatanüxügü ga Acobutaagü. ⁴⁷—Natürü Dabí nane ga Charumóü nixí ga naxücü ga guma tupauca ga Tupanaçax ixixüne. ⁴⁸—Natürü ya Tupana ya tacüxüchima rü tama duüxügü üxüne ya tupaucagümaã naxãpata. Rü yemaçax ga Tupana rü nuxcumaücü ga norü orearü uruüwa rü ñanagürü: ⁴⁹⁻⁵⁰ “Choma nixí ya ãëxgacü ya tacüxüchima, rü daxügüxü i naãne nixí i chorü toxmaxwaxeruü ixixü rü ñoma i naãne nixí i chorü chicutürüü ixixü. ¿Rü ñuxücürüwa i nagu perüxñüëxü tá na penaxüxü ya wüxi ya tupauca ya chaugu mexüne?”

ñanagürü ga Cori ya Tupana. Rü
ñanagürü ta ga Tupana:

“¿Tama exna choma yĩxũ
ichanaxũxũ ga guxũma i tacü i
ngëxmaxũ? ¿Rü ñuxácü chi
penaxũxũ i wüxi i nachica i
nagu charüngũxũ?”

ñanagürü ga norü orewa. ⁵¹Rü
ñanagürü ga Etébaũ: —Dücax Pa
Ãëxgacügüx, pema rü guxũguma nüxũ
pexoe i Tupanaãrü ore, rü tama
iperüxĩnüëchaũ. Rü peãëwa rü tama
peyaxögüchaũ. Rü pema rü guxũguma
Tupanaãë i Üünexũmaã penuëëcha.
Yema nuxcümaügüxũ ga perü
oxigürüütama pixigü i pemax. ⁵²—Rü
perü oxigü rü chixeácüma namaã
nachopetü ga guxũma ga Tupanaãrü
orearü uruũgü. Rü nanadai ga yema
orearü uruũgü ga nüxũ ixuchigagüxũ ga
na núma naxũxũ tá ga guma mecü ya
Ngechuchu. Rü yexguma ínanguxgu ga
guma Ngechuchu rü pema Piratuna
penamu rü penayuxëë. ⁵³—Rü woo
pema rü Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga
daxücüãxütawa penayaxu ga Tupanaãrü
ore, natürü tama naga pexĩnüë
—ñanagürü ga Etébaũ.

Nayu ga Etébaũ

⁵⁴Rü yexguma nüxũ naxĩnüëgu ga
yema ore, rü nanuëxũchiamã ga yema
duũxũgü. Rü norü numaã Etébaũcax
nixũxchapütägü. ⁵⁵Natürü ga Etébaũ rü
aixcüma Tupanaãë i Üünexũ nawa
nayexma. Rü daxü nadawenü, rü nüxũ
nadau na ñuxácü namexëchixũ ga
Tupana. Rü nüxũ nadau ga Ngechuchu
ga Tupanaãrü tügüneguama chicü. ⁵⁶Rü
yexguma rü ñanagürü: —Nüxũ chadau i

na yangoxnaãchixũ i naãnetiwe, rü
nüxũ chadau ya Cristu ya Tupana Nane
ya duũxũxũ ixĩcü ya Tupanaãrü
tügüneguama chicü —ñanagürü ga
Etébaũ. ⁵⁷Natürü nümagü rü nügü
narütütamachixëgü, rü tagaãcü aixta
naxüëácüma nüxna nayuxgü. ⁵⁸Rü
ínanagaxüchigü ga íãnewa, rü
nutagümaã ínamamuxüchigü. Rü yéma
nayexma ga wüxi ga ngextjüxüxũ ga
Chaurugu ãëgaxũ. Rü yemaxũ
nanawotanü ga norü gáxüchirugü ga
ínacüxuchigüxũ ga yema duũxũgü ga
Etébaũxũ imaxgüxũ. ⁵⁹Rü yexguma
nutamaã ínamuxüchigüãguyane, rü
nayumüxë ga Etébaũ rü ñanagürü: —Pa
Cori Pa Ngechuchux, iNayaxu i chauãë!
—ñanagürü. ⁶⁰Rü yemawena rü
ínacaxápüxü, rü tagaãcü aixta naxü, rü
ñanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax, iTãxü
i ñãã pecaducax cunapoxcuexũ i ñãã
duũxũgü! —ñanagürü. Rü yexguma
yema ñaxguwena rü nayu.

Chauru rü guxema yaxögüxewe ningëchigü

8 ¹Rü Chauru rü norü me nixĩ ga
Etébaũxũ na yamãxgüxũ. Rü
yematama ngunexügu rü norü uwanügü
rü inanaxügüë ga na poraãcü nawe
yangëxũtanüxũ ga yema yaxögüxũ ga
Yerucharéüwa yexmagüxũ. Rü düxwa
ga guxũma rü Yudéaanegu rü
Chamáriaanegu nügü nawoone. Rü
yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxüxicatama ínayaxügü ga
Yerucharéüwa. ²Rü ñuxre ga yatügü ga
meãma Tupanaãxũ yaxögüxũ rü
nanayauxgü ga Etébaũxũne, rü
ínanatãxgü rü poraãcü naxcax naxauxe.

³Natürü ga Chauru rü chixri tümamaã naxüpetü ga guxema yaxögüxe. Rü tümapatagu nixücuchigü na tüxü inayauxüxücaç. Rü yéma tüxü inatüxü ga yatügü rü ngexegü, rü ñuxüchi poxcupataügu tüxü nawocu.

**Chamáriawa nüxü nixuchiga ga
Tupanaärü ore i mexü**

⁴Rü yema yaxögüxü ga Chauruchaxwa ibuxmüxü ga Yerucharéüwa, rü guxüwama ga ngextá inaxüüwa rü nüxü nixuchigagü ga ñuxäcü Ngechuchu tüxü na maxëxëxü. ⁵Rü Piripi nixü ga wüxi ga yema orexü ixuchigacü. Rü nüma rü iäne ga Chamáriawa naxü, rü yéma inanaxügü ga Cristuchigaxü na yaxuxü. ⁶Rü yema duüxügü ga Chamáriacüãç, rü Piripicax nangutaquexegü. Rü guxüma meäma inarüxüñüe ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü, yerü nüxü nadaugü ga yema mexügü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi. ⁷Rü muxëma ga duüxëgü ga ngoxogü tümawa yexmaxë rü tümacax nitaanegü. Rü yema ngoxogü rü tagaäcü aita naxüeäcüma tümawa inachoxü. Rü yexgumarüü ta rü muxëma ga nawäixächigüxe rü chixeparagüxe rü tümacax nitaanegü. ⁸Rü yemacax poraäcü nataäegü ga guxüma ga duüxügü ga guma iäne ga Chamáriawa. ⁹Natürü guma iänewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Chimáügu äégaxü ga ñuxre ga taunecü norü yuümaã duüxügüxü womüxëxü ga guma iänewa. Rü nügü nixu ga na wüxi ga tacüxü cuáxü na yixü. ¹⁰Rü guxüma meäma nüxü inarüxüñüe woo ga buxügü rü yaxügü.

Rü ñanagürügü: —Ñãã yatü rü aixcüma nüxü nangëxma i Tupanaärü pora i taxü —ñanagürügü. ¹¹Rü naga naxüñüe ga duüxügü, yerü mucüma ga taunecü rü norü yuümaã nanawomüxëe. ¹²Rü Piripi rü yema duüxügümaã nüxü nixu ga ore ga mexü ga Ngechuchu ya Cristuchiga, rü ñuxäcü na äëxgacü yixü ya Tupana. Rü yexguma yema ore yaxögügu ga duüxügü, rü Piripi inanabaiüxëe ga yatüxü rü ngexügü. ¹³Rü nümatama ga Chimáü rü ta nayaxö, rü inabaie. Rü inanaxügü ga Piripixü na naxümücüxü. Rü yexguma nüxü nadauxgu ga yema cuaxrüügü rü mexügü ga taxü ga Tupanaärü poramaã naxüxü ga Piripi, rü poraäcü nabaixächiaë ga Chimáü. ¹⁴Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü ga Yerucharéüwa yexmagüxü rü nüxü naxüñüechiga ga meã na nayauxgüaxü ga Tupanaärü ore ga Chamáriawa. Rü yemacax yéma nanamugü ga Pedru rü Cuáü. ¹⁵Rü yexguma Chamáriawa nangugügu ga Pedru rü Cuáü, rü naxcax nayumüxëgü ga yema yexwaca yaxögüxü ga duüxügü, na nayauxgüäxücaç ga Tupanaäe i Üünexü. ¹⁶Yerü yexguma noxri yaxögüägu ga yema duüxügü rü Piripi marü inanabaiüxëmare naégaçu ga Cori ga Ngechuchu, natürü taxüxünata nangu ga Tupanaäe i Üünexü. ¹⁷Rü yemacax ga Pedru rü Cuáü naxmexmaã nüxü ningögügü ga yema yaxögüxü, rü yexguma nanayauxgü ga Tupanaäe i Üünexü. ¹⁸⁻¹⁹Rü nüxü nadau ga Chimáü ga na duüxügüna nanguxü ga Tupanaäe i Üünexü ga yexguma Pedru rü Cuáü naxmexmaã yema duüxügüxü

yangõgügügu. Rû yemac̣ax dīeru Pedru rû Cuáũna ngĩxũ naxãxchaũ ga Chimáũ rû ñanagürü nüxũ: —iChoxna rû ta penaxã i ngẽma pora, na yíxema tüxũ chingõgüxe rû ta tüxna nanguxũc̣ax i Tupanaãe i Üünexũ! —ñanagürü. ²⁰Rû yexguma ga Pedru rû ñanagürü nüxũ: —iCuxrũõtama iyanataxux i curü dīeru, erü ngĩmaã naxc̣ax cutaxechaũ i Naãe i Üünexũ i Tupana tüxna mumarexũ! ²¹Cuma rû taxucürüwama cunayaxu i ngẽma pora, erü curü maxũ rû tama name i Tupanapexewa. ²²iNüxũ ruxo i ngẽma curü chixexũ, rû Tupanana naxc̣ax naca na cuxũ nüxũ nangechaũxũc̣ax! Rû bexmana tá cuxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma chixexũ i cuãẽwa nagu curüxĩnũxũ. ²³Erü nüxũ chacuax rû poraãcü cunuãẽwaxe, rû ngẽma curü chixexũ rû cumaã inacuaax rû ñoma cupoxcuxũrüü cuxũ nixĩxẽe —ñanagürü. ²⁴Rû Chimáũ nanangãxũ, rû ñanagürü: —iPema Tupanana chauxc̣ax peça na tama choxũ nangupetüxũc̣ax i ngẽma nüxũ pixuxũ! —ñanagürü. ²⁵Rû Pedru rû Cuáũ rû yema Chamáriaanecũãx ga duũxũgũmaã nüxũ nixugüe ga Cori ga Ngechuchuchiga, rû namaã nüxũ nixugüe ga Tupanaãrü ore. Rû yemawena rû Yerucharẽũc̣ax nawoegu. Rû namawa rû muxũne ga Chamáriaanewa yexmane ga ñanexãcügüwa rû nüxũ nixuetanü ga Tupanaãrü ore i mexũ.

Piripi rû namagu nüxũ nangau ga wüxi ga ãẽxgacü ga Etióipaanecũãx

²⁶Rû yemawena, rû Tupanaãrü orearü ngeruũ ga daxucũãx rû Piripimaã nüxũ

nixu, rû ñanagürü: —iRû paxa inaxũãchi rû ñãne ya Gachawaama naxũ nawa i ngẽma nama i Yerucharẽũwa ne daxũ rû Gachawa iyarügoxũ! —ñanagürü. Rû ngẽma nixi i nama i dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũwa dapetüxũ. ²⁷Rû inaxũãchi ga Piripi rû yema namawa naxũ. Rû yexma nügü nangau namaã ga wüxi ga yatü ga Etióipaanecũãx. Rû nüma nixi ga wüxi ga ãẽxgacü ga tacü ga Etióipaanecũãxgüarü ãẽxgacüarü ngũxẽeruü yĩixũ. Rû ngĩmaã nanguxũ ga guxcüma ga yema ãẽxgacüarü dīeru. Rû ñeãcü Yerucharẽũwa naxũ na Tupanaxũ yanacuaxũxũc̣ax. ²⁸Rû nachĩũãnec̣ax nataegu, rû norü autu ga cowaru itúchigünewa narüto. Rû nawa ningúchigü ga yema ore ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía ümatüxũ. ²⁹Rû Tupanaãe i Üünexũ rû Piripixũ ñanagürü: —iPaxa naxc̣ax ixü i ngẽma autu! —ñanagürü. ³⁰Rû paxa yema autuc̣ax niña ga Piripi. Rû yexguma naxütawa nanguxgu rû nüxũ naxĩnũ ga na Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía ümatüxũ ga orewa nangúxũ ga yema ãẽxgacü. Rû yexguma ga Piripi rû nüxna naca rû ñanagürü nüxũ: —¿Nüxũ cucuáxũ i tacüchiga na yĩixũ i ngẽma nawa cungúxũ? —ñanagürü. ³¹Rû nüma ga ãẽxgacü ga Etióipaanecũãx rû nanangãxũ, rû ñanagürü: —¿Ñuxücürüwa i nüxũ chacuáxũ ega taxúema chomaã inanguxũxẽegux? —ñanagürü. Rû Piripic̣ax naca na naxĩnagüxũc̣ax, rû naxütawa na natoxũc̣ax. ³²Rû yema nawa yangúchigüxũ ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ, rû ñanagürü:

“Rü ñoma wüxi i carneru i nori
 ma_xwa nagagü_xü_rüü_äcü
 nayagagü. Rü wüxi i
 carneruxacü i ngëma
 yayoxtaxagü_xüpexewa tama
 aita ü_xü_rüü nachianemare, rü
 taxu ñanagürü. ³³Rü yexguma
 duü_xügü poraäcü chixri namaã
 chopetügu rü taxúema naé_tüwa
 tachogü. ¿Rü texé tá meã
 nachiga tidexa ga yema
 duü_xügü ga yemaäcü
 poraäcü_xüchima chixexü
 ügü_xü? Yerü nayama_xgü na
 nataxuxü_cax i norü maxü i
 ñoma i naãnewa”,

ñanagürü ga yema ore ga nawa
 nangü_xü. ³⁴Rü Piripina naca ga yema
 ä_xgacü ga Etiópiaanecü_ä_x, rü
 ñanagürü: —iChomaã nü_xü i_xu! ¿Rü
 texéchigagu nixi ga yadexaxü ga yema
 Tupanaärü orearü uruü?
 ¿Nügüchigagutama rü exna
 toguechigagu? —ñanagürü. ³⁵Rü
 yexguma nanangä_xü ga Piripi. Rü
 yematama ore ga ümatü_xümaã
 inanaxügü na namaã nü_xü yaxuxü ga
 ore i mexü ga Ngechuchuchiga. ³⁶Rü
 yixcamaxüra ga yexguma inaxiyane, rü
 dexá íyexmaxüwa nangugü. Rü
 ñanagürü ga yema ä_xgacü: —Nuã
 nangë_xma i dexá. ¿Rü tama exna
 inamexü na nuã cho_xü ícubaiaexë_xü?
 —ñanagürü. ³⁷Rü ñanagürü ga Piripi:
 —Ngë_xguma aixcüma meãma
 cuyaxö_xgug, rü marü name i na cuxü
 íchabaiaexë_xü —ñanagürü. Rü
 nanangä_xü ga yema ä_xgacü, rü
 ñanagürü: —Ngë_máäcü chayaxö na
 Ngechuchu ya Cristu yí_xü ya Tupana

Nane —ñanagürü. ³⁸Rü yexguma
 ínayachaxä_chixë ga norü autu, rü
 wüxigu dexächüwa nachoü. Rü Piripi
 ínabaiaexë ga yema ä_xgacü. ³⁹Rü
 yexguma dexáwa ínachoöchigu, rü
 Tupanaãe i Üünexü rü Piripixü niga. Rü
 yema ä_xgacü rü marü tama wena
 Piripixü nadau. Natürü taãëäcü namagu
 nixü. ⁴⁰Natürü Achotowa nayangox ga
 Piripi. Rü yema íãnewa inaxüä_chi, rü
 nü_xü nixuchigü ga ore i mexü ga
 gu_xüma ga íãnewa ñuxmata
 Checharéaarü naãnewa nangu.

Ngechuchuaxü nayaxö ga Chauru

9 ¹⁻²Rü yoxni ga Chauru rü daimaã
 nayaxä_xünechigüama ga yema
 duü_xügü ga Cori ga Ngechuchuaxü
 yaxögü_xü. Rü yema_cax paigüeruxütawa
 naxü, rü nax_cax nü_xna naca ga popera
 ga nü_xna ä_gaxü na Yudfüguarü
 ngutaqexepataügü ga Damacuwa
 yexmagünegu yaxü_cuchigü_xü_cax rü
 yexma tümacax nadauxü_cax ga gu_xema
 yaxögü_xe ga yatü_xe rü ngexegü na
 Yerucharéüwa tü_xü nagagü_xü_cax rü
 yexma tü_xü yapoxcuxü_cax. ³Natürü
 yexguma marü Damacuxü yangaicagu,
 rü ngürüä_chi meãma nü_xü nabä_xi ga
 wüxi ga omü ga poraxü ga daxüwa
 ibä_xixü. ⁴Rü ñaxtüanegu nayangu ga
 Chauru, rü nü_xü naxinü ga wüxi ga
 naga ga nü_xna çagü_xü ga ñaxü: —Pa
 Chauru Pa Chaurux, ¿tü_xcüü i nawe
 quingëchigü_xü i ngëma duü_xügü i
 cho_xü yaxögü_xü? —ñaxü. ⁵Rü Chauru
 nanangä_xü, rü ñanagürü: —¿Rü texé
 quixi, Pa Corix? —ñanagürü. Rü nüma
 ga Cori rü nanangä_xü rü ñanagürü:
 —Choma nixi i Ngechuchu, rü chorü

duũxũgũ nixĩ i ngẽma nawe quingẽchigũxũ. ⁶iRũ inachi, rũ ngẽma Damacuarũ ãnewa naxũ! Rũ ngẽma rũ wũxi ya yatũ tá cumaã nüxũ nixu na ãacũ tá cuxũxũ —ñanagũrũ. ⁷Rũ yema yatũgũ ga Chauruxũ ãixũmũcũgũxũ, rũ inayanguãẽgũ, yerũ nüxũ naxĩnũẽ ga yema ore natũrũ taxũexũma nadaugũ. ⁸Rũ ñuxũchi inachi ga Chauru ga ñaxtũanewa ga ãyanguxũwa, rũ nidauchixetũ, natũrũ taxũũma nadau yerũ nixoxetũ. Rũ yemaçax ga namũcũgũ, rũ nachacũũgu nayayauxãchi, rũ yemaãcũ Damacuwa nanagagũ. ⁹Rũ tomaẽxpũx ga ngunexũgu, rũ nangexetũ, rũ tama nachibũ, rũ tama naxaxe. ¹⁰Rũ Damacuwa nayexma ga wũxi ga yatũ ga Ngechuchuaxũ yaxõxũ ga Ananĩã ga naẽga. Rũ nangõxetũ, rũ Corixũ nadau, rũ ñanagũrũ: —Pa Ananĩãx —ñanagũrũ. Rũ nũma ga Ananĩã nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —¿Tãcũ? Pa Corix —ñanagũrũ. ¹¹⁻¹²Rũ nũma ga Cori nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —iDũcax, ngẽma caye i Meã i Wẽxũgu ãẽgaxũwa naxũ! iRũ ngẽma Yudapatawa naxçax ãnaca i wũxi i yatũ i Tarsucũãx i Chaurugu ãẽgaxũ! Rũ nũma rũ ngẽma ãnayumũxẽ rũ nangõxetũ rũ marũ cuxũ nadau, Pa Ananĩãx, na ngẽxma cuxũcuxũ rũ naxẽtũgu quingõgũxũ na wena yadauchixũçax —ñanagũrũ ga Cori ga Tupana. ¹³Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Ananĩã, rũ ñanagũrũ: —Pa Corix, muxũma i duũxũgũ chomaã nüxũ nixu i ngẽma yatũchiga na ñuxre i chixexũ naxũxũ namaã i curũ duũxũgũ i Yerucharẽũwa. ¹⁴Rũ ñuxma rũ paigũarũ ãẽxgacũgũarũ mumaã nũma naxũ na

ãnayauxũãxũçax i guxũma i duũxũgũ i cuẽgagu yumũxẽgũxũ —ñanagũrũ. ¹⁵Natũrũ nũma ga Cori rũ ñanagũrũ nüxũ: —iNgẽma naxũ erũ choma chanayaxu i ngẽma yatũ na choxũ yaxuchigaxũçax namaã i togũ i nachiũãnecũãxgũ, rũ norũ ãẽxgacũgũ, rũ Yudũgũ ta! ¹⁶Rũ choma tá nüxũ nüxũ chadauxẽẽ i ñuxre i ngũxũ i tá yangexũ i chauxçax —ñanagũrũ ga Cori. ¹⁷Rũ guma ãpata ga Chauru nawa yexmanewa naxũ ga Ananĩã. Rũ nagu naxũcu, rũ nüxũ ningõgũ, rũ ñanagũrũ nüxũ: —Pa Chaueneẽ Pa Chaurux, nũma ya Cori ya Ngechuchu ga guma namawa cuxçax ngõcũ ga yexguma nũma cuxũxgu, rũ nũma choxũ namu na wenaxãrũ quidauchixũçax, rũ cuxna nanguxũçax i Naãẽ i Üünexũ —ñanagũrũ. ¹⁸Rũ yexgumatama rũ ñoma ãacũchicutexerũũ naxẽtũwa ãnayi, rũ yexguma wenaxãrũ meã nidauchixetũ. Rũ yexguma inachi ga Chauru, rũ Ananĩã ãnabaixẽẽ. ¹⁹Rũ yemawena nachibũ, rũ wenaxãrũ napora. Rũ ñuxre ga ngunexũgu yexma Damacugu narũxãũx namaã ga yema yaxõgũxũ ga yexma ãchiũgũxũ.

Chauru rũ Damacuwa nüxũ nixu ga Ngechuchuchiga

²⁰Rũ yexguma ãnanaxũgũ ga Chauru ga ngutaquẽxepataũgũwa nüxũ na yaxuchigaxũ na Ngechuchu yĩxũ ya Tupana Nane. ²¹Rũ guxũma ga yema nüxũ ãnũxũ rũ poraãcũ naãaxãchiãẽgũ, rũ ñanagũrũgũ: —¿Tama exna ñãã yatũ yĩxũ ga Yerucharẽũwa ãyayauxũgũxũ ga guxũma ga duũxũgũ ga Ngechuchuaxũ

yaxôgûxû? ¿Rü tama exna ñaâtama yîixû ga yema núma úxû na ínayauxûâxûçax rü ñuxûchi paigüarü âêxgacûxûtawa nagagüâxûçax i duûxûgü i yaxôgûxû? —ñanagürügü. ²²Natürü ga Chauru rü guxû ga ngunexûgu yexeraâcü tama namuüâcüma nüxû nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inayanangeaxgüxêê ga Yudûgü ga Damacuwa yexmagüxû, yerü meâma nanangoxêê na Cristu yîixû ga Ngechuchu.

Chauru rü Yudûgüchaxwa niña

²³Rü marü muxûma ga ngunexûgü ngupetüguwena rü yema Yudûgü rü wüxigu nügümaâ nagu narüxinüê na Chauruxû yamâxgüxûçax. ²⁴Natürü nüma ga Chauru rü nüxû nacuáchiga ga na yamâxgüchaûâxû. Rü yema Yudûgü rü ngunecü rü chütacü rü guma ñâneârü poxeguxûârü îâxgügu Chauruxû nanaîxgüxû na yamâxgüâxûçax. ²⁵Natürü ga Chauruarü ngüexûgü rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ñâneârü poxeguxûtapüxétüwa ínanachûxüetaûgüama, rü yemaâcü niña ga Chauru.

Yerucharéüwa nayexma ga Chauru

²⁶Rü yexguma Yerucharéüwa nanguxgu ga Chauru, rü yema yaxôgüxûmaâ nangutaquexechaû. Natürü yema yaxôgüxû rü nüxû namuüê, yerü nüma nüxû nacuaxgügu rü tama aixcüma Ngechuchuxû nayaxô. ²⁷Natürü Bernabé rü yema ngüexûgü ga Ngechuchu imugüxûtanüwa nanagaama. Rü yema ngüexûgümaâ nüxû nixu ga

ñuxâcü Cori ya Ngechuchuxû na nadauxû ga Chauru ga namawa, rü ñuxâcü Cori namaâ na idexaxû. Rü nüxû nixu ta ga ñuxâcü Damacuwa rü tama namuüâcüma nüxû na yaxuxû ga Ngechuchuchiga. ²⁸Rü yemaâcü ga Chauru rü Yerucharéügu narüxâûx. Rü yema ngüexûgü ga Tupana imugüxûtanügu naxâ. Rü tama namuüâcüma Cori ya Ngechuchuchigaxû nixuchigü. ²⁹Rü yema Yudûgü ga Griégugawa idexagüxûmaâ nidexaxû ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaâ nayaporaagaexû. Natürü ga nümagü rü naxçax nadaugüama ga ñuxâcü tá na yamâxgüâxû. ³⁰Rü yexguma nüxû yacuaxâchitanügu ga yema togü ga yaxôgüxû, rü Checharéawa Chauruxû nagagü. Rü yexguma yéma nangugügu rü wüxi ga wapurugu nayamuêgü rü Tarsuwa naxû. ³¹Rü yexguma rü meâma nüxû naxüpetü ga yema yaxôgüxû ga guxûma ga Yudéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa. Rü yexeraâcü meâ nayaxôgüetanü rü aixcüma Tupana naxwaxexûâcüma meâ namaxê. Rü Tupanaâê i Üünexûârü ngüxêêmaâ nimuêtanüâma ga yema yaxôgüxû.

Eneâ rü naxçax nitaane

³²Rü yexguma Pedru yema yaxôgüxûtanügu ixüâgüchigüxgu, rü yema Didágu âchiügüxû ga yaxôgüxûtanüwa rü ta nangu. ³³Rü yexma nüxû nayangau ga wüxi ga yatü ga Eneâ ga naéga ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, yerü nanawâixâchi. ³⁴Rü Pedru ñanagürü nüxû: —Pa Eneâx,

Ngechuchu ya Cristu cuxĩ narümexêê.
 İInachi rü namexêê i cuxchapenüxũ!
 —ñanagürü. Rü yexgumatama inachi.
³⁵Rü guxũma ga yema Didácũãxgü rü
 Charunacũãxgü rü nüxũ nadaugü ga na
 inachixũ ga guma yatü, rü nüxũ
 narüxoe ga nacümagü ga chixexũ, rü
 Cori ya Ngechuchuwe narüxĩ.

Wena imaxũ ga Dorca

³⁶Rü yexgumaücüü ga ãne ga
 Yopewa rü iyexma ga wüxi ga
 Tupanaãxũ yaxõxcü ga ngecü ga Tabita
 ga ngíéga. Rü ngêma naéga i
 Griégugawa rü Dorca ñaxüchiga nixĩ.
 Rü ngĩma rü wüxi ga mecü iyixĩ ga
 ngĩrũ üwa, rü guxũguma nüxũ
 irüngũxêê ga yema duüxũgü ga tacü
 nüxũ taxuxũ. ³⁷Rü yexgumaücüü
 iyadaawe ga Dorca, rü iyu, rü
 ngĩmücügü nanamexêê ga ngĩxĩne. Rü
 ĩpataarũ daxüchiũwa yexmaxũ ga
 ucapugu nanaxügü ga ngĩxĩne. ³⁸Rü
 Yopearũ ngaicamana nayexma ga guma
 ãne ga Didá ga Pedru nawa yexmane.
 Rü yema yaxõgüxü ga Yopecũãx rü
 nüxũ nacuaãxgü ga Didáwa na
 nayexmaxũ ga Pedru. Rü naxçax yéma
 nanamugü ga taxre ga yatü ñaxũmaã:
 —İRü paxa toxçax nuã naxũ!
 —ñaxũmaã. ³⁹Rü yexguma ga Pedru rü
 nawe narüxũ. Rü yexguma inanguxgu,
 rü yema ucapu ga yema yueta nawa
 yexmaxũwa nanagagü. Rü guxũma ga
 yutegüxü rü Pedruxũ inachomaëguãchi,
 rü naxauxe, rü nüxũ nayawégü ga yema
 naxchirugü ga Tabita nüxũ ĩxixüxü ga
 yexguma namaũxgu. ⁴⁰Rü Pedru rü
 düxétüwa nanamugü ga guxũma. Rü
 inacaxápüxü, rü nayumüxê. Rü ñuxüchi

ngĩxçax nadauegu ga yema yuxcü, rü
 ñanagürü: —Pa Tabitax, írúda!
 —ñanagürü. Rü yexguma rü
 iyadauchixetü, rü Pedruxũ idau, rü
 írúto. ⁴¹Rü yexguma ngĩxmexgu
 nayayauxãchi, rü ngĩxü inachixêê. Rü
 ñuxüchi naxçax naca ga yema yaxõgüxü
 rü yema yutegüxü, rü maxüxcü nüxũ
 ngĩxü nawex. ⁴²Rü guxũma ga yema
 duüxũgü ga Yopewa yexmagüxü rü
 nüxũ nacuãchigagü ga yema. Rü Cori ga
 Ngechuchuaxũ nayaxõgü ga muxũma.
⁴³Rü muxũma ga ngunexũ Yopegu
 narüxãũx ga Pedru napatagu ga Chimáũ
 ga naxçaxmüãrũ paxêewa puracüxü.

Pedru rü Cornériuchiga

10 ¹Rü ãne ga Checharéawa
 nayexma ga wüxi ga yatü ga
 Cornériu ga naéga. Rü 100 ga
 Itáriaanecũãx ga churaragüarũ capitáũ
 nixĩ. ²Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga
 meãma Tupanaãxũ yaxõcü. Rü wüxigu
 namaxmaã rü naxãcügümaã Tupanaxũ
 nangechaũgü. Rü mucüma ga norü
 dferumaã nüxũ narüngũxêê ga duüxũgü
 ga Yudfugü ga tacü nüxũ taxuxũ. Rü
 guxũguma nayumüxê rü Tupanamaã
 nidexa. ³Rü wüxi ga ngunexũ ga
 yexguma tomaëxpüxarũ ngorawa
 nanguxchaũgu ga yáuanecü, rü
 nangõxetü. Rü meãma nüxũ nadau ga
 wüxi ga Tupanaãrũ orearũ ngerüü ga
 daxüçũãx ga yema ucapu ga nawa
 nayexmaxũgu ücuxü. Rü ñanagürü
 nüxũ: —Pa Cornériux —ñanagürü.
⁴Natürü nüma ga Cornériu rü meãma
 nüxũ nadawenü, rü poraãcü
 namuüãcüma nüxna naca, rü ñanagürü:
 —İTacü cunaxwaxe, Pa Corix?

—ñanagürü. Rû nanangãxũ ga yema orearü ngeruũ ga daxücũãx, rû ñanagürü: —Curü yumüxëgü rû Tupana marü cuxũ nüxũ naxĩnũ, rû cumaã nataãe na ñuxãcü nüxũ curüngũxëxũ i duũxũgü i ñacü nüxũ taxuxũ. ⁵—iRü chanaxwaxe i Yopewa cunamugü i ñuxre i yatügü na naxçax yacagüxũçax i wüxi i yatü i Chimáũ i Pedrugu ãégaxũ! ⁶—Rü to i Chimáũ i naxçaxmüãrû paxëwa puracüxpatawa nangëxma rû ngëxma nape. Rû yima napata rû taxtü i taxücutüwa nangëxma —ñanagürü. ⁷Rü yexguma nüxna iyanatauxgu ga yema orearü ngeruũ ga namaã yéma idexaxũ, rû Cornériu rû naxçax naca ga taxre ga norü puracütanüxũ rû wüxi ga churara ga meã naga ñnüxũ ga meã Tupanaãxũ yaxõxũ. ⁸Rü namaã nüxũ nixu ga guxũma ga yema nüxũ nadauxũ, rû ñuxũchi Yopewa nanamugü. ⁹Rü moxũãcü ga yexguma namagu naxiyane rû marü Yopexũ yangaicagügu ga yema duũxũgü ga Cornériu yéma mugüxũ, rû Pedru rû daxü naxĩ ga ñpataëtüwa na yéma nayumüxëxũçax. Rû tocuchiarü ngoragu nixĩ ga yexguma. ¹⁰Rü nataiya, rû nüxũ nachixéga ga na nachibüxũ. Rû yexguma norü õna ñnaxügüyane, rû nangõxetü ga Pedru. ¹¹Rü nüxũ nadau ga na yangõxnaxũ ga naãnetüwe, rû yéma ñnarüxĩ ga wüxi ga naxchiru ga ñoma wüxi ga taxũ ga naxchãpenüürüü ixĩxũ. Rû norü ägümcüpepxewa naxãtũxü rû yemaãcü ñnarüçhüxüie ñuxmata ñaxtüanewa nangu. ¹²Rü yemagu ñnarüçhüxüewetaxũ ga nagüxüraũxũ ga naëxũgü, rû äxtapegü, rû werigü. Rû yema naxchãpenüüwa nayexma ta ga ñacü ga tama

nangõxgüxũ ga Yudfugü. ¹³Rü Pedru nüxũ naxĩnũ ga Tupanaga ga nüxũ ñaxũ: —Pa Pedrux iInachi, rû ta imax, rû nangõx! —ñaxũ. ¹⁴Rü Pedru nanangãxũ rû ñanagürü: —Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü taguma chanangõx i ñacü i toxçax äüãchixũ —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Tupanaga, rû wenaxãrû ñanagürü: —Ngëma choma chamexëxũ rû tama name i äüãchi nüxũ cuwogü —ñanagürü. ¹⁶Rü tomaëxpüxcüna yemaãcü nangupetü. Rû yexguma wenaxãrû daxü naxçhüxnagü ga yema naxchãpenüü namaã ga guxũma ga nawa yexmagüxũ. ¹⁷Rü poraãcü nagu narüxĩnũ ga Pedru ga ñacüchiga na yĩxũ ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangõxetügu. Rû yemagu ñnaxĩnüyane, rû guma ñpataaxwa nangugü ga yema yatügü ga Cornériu yéma mugüxũ ga naxçax ícaetanüxũ ga Chimáüpata. ¹⁸Rü yéma naxçax ñnacagü rû aixcüma yexma nape ga wüxi ga yatü ga Chimáũ ga Pedrugu ãégaxũ. ¹⁹Rü Pedru nagu íruxĩnüyane ga yema nüxũ nadauxũ ga yexguma nangõxetügu, rû Tupanaãe i Üünexũ rû ñanagürü nüxũ: —Ngëãgü nixĩ i tomaëxpüx i yatügü i cuxçax daugüxũ. ²⁰—iInachi, rû íruxĩ, rû tama cuxoegaãëcüma nawe rüxü! Erü choma nixĩ i núma chanamugüxũ —ñanagürü. ²¹Rü yexguma naxçax ñnarüxĩ ga Pedru, rû ñanagürü nüxũ ga yema yatügü: —Choma nixĩ i chauxçax pedaugüxũ. ¿Rü ñacüwa nuã pexĩ? —ñanagürü. ²²Rü nümagü nanangãxũgü, rû ñanagürügü: —Capitáũ ya Cornériuxütawa ne taxĩ rû nüma nixĩ i nuã toxũ namugüxũ. Rû wüxi ya yatü ya mecü nixĩ, rû Tupanaxũ

nangechaũ. Rũ guxũma i Yudũfugũ nũxũ nangechaũ i nũmax. Rũ wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx nanamu na cuxçax toxũ yacaxẽẽxũçax ga Cornériu rũ napatawa cuxũxũçax rũ nũxũ na naxĩnũxũçax i curũ ore —ñanagũrũgũ. ²³Rũ yexguma nanachocuxẽẽ ga Pedru, rũ yexma nanapegũxẽẽ ga yema chũtaxũgu. Rũ moxũãcũ inaxĩãchi rũ nawe narũxũ ga Pedru. Rũ ñayaxũmũcũgũ ga ñuxre ga Yopecũãx ga yaxõgũxũ. ²⁴Rũ moxũãcũ Checharéawa nangugũ ga ngextá Cornériu ñanguxẽẽxũwa namaã ga guxũma ga natanũxũgũ rũ namũcũgũ ga nũxũ nangechaũgũxũ ga nũxna naxuxũ. ²⁵Rũ yexguma Cornériupatawa nanguxgu ga Pedru, rũ ñãxtũwa naxçax naxũ ga Cornériu, rũ Pedrupexegu nayacaxãpũxũ, rũ nũxũ nicuaxũũ. ²⁶Natũrũ ga Pedru rũ inanachixẽẽ rũ ñanagũrũ: —ĩnachi! Rũ choma rũ ta cuxrũũ duũxũmare chixĩ rũ tama Tupana chixĩ —ñanagũrũ. ²⁷Rũ nũgũmaã yadexagũãcũma wũxigu nichocu. Rũ Pedru yéma namaã ñayaxũxũ ga muxũma ga duũxũgũ ga yexma ngutaquexegũxũ. ²⁸Rũ yexguma ga Pedru rũ ñanagũrũ nũxũ ga yema duũxũgũ ga yexma ngutaquexegũxũ: —Pema nũxũ pecuax i toma i Yudũfugũçax rũ nangẽxma i torũ mugũ i toxna nachũxuxũ na pemaã tangutaquexegũxũ, rũ pepatagu na tachocuxũ. Natũrũ Tupana choxũ nangõxetũxẽẽ rũ choxũ nũxũ nadauxẽẽ na tama namexũ na ngẽmaãcũ nagu na charũxĩnũxũ pemaã. ²⁹Rũ ngẽmacçax tama chaxoõcũma núma chaxũ i ngẽxguma chauxçax pengemagu. Rũ

ñuxma rũ chanaxwaxe i chomaã nũxũ pixu na ñacũçax chauxçax pengemaxũ —ñanagũrũ. ³⁰Rũ Cornériu nanangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Marũ ãgũmũcũ i ngunexũ nangupetũ ga ñuxgumaãcũ ga tomaẽxpũxarũ ngoragu ga yáuanecũ, rũ nuã chopatawa chayumũxẽ erũ guxũguma ngẽmaãcũ chanaxũ. Rũ yexguma chayumũxẽgu rũ changõxetũ, rũ chauxçax nangõx ga wũxi ga yatũ ga iyaurachirucũũxũ. ³¹—Rũ ñanagũrũ choxũ:

“Pa Cornériux, Tupana marũ nũxũ naxĩnũ i curũ yumũxẽ rũ cumaã nataãẽ na ñuxãcũ nũxũ curũngũxẽẽxũ i duũxũgũ i ñacũ nũxũ taxuxũ. ³²—iRũ Yopewa namugũ i ñuxre i yatũgũ na naxçax yacagũxũçax i Chimáũ i Pedrugũ ãẽgaxũ! Rũ to i Chimáũ i naxçaxmũãrũ paxẽẽwa puracũxũpatagu pexũ. Rũ yima napata rũ taxtũ i taxũcutũwa nangẽxma”, ñanagũrũ choxũ. ³³Rũ yemacçax rũ yexgumatama paxa cuxçax yéma chanamugũ, rũ cuma rũ mexũ toxçax cuxũ erũ núma cuxũ. Rũ ñuxma i guxãma i toma rũ Tupanapexewa tangẽxmagũ. Rũ nũxũ taxĩnũẽchaũ i gux-ũma i ngẽma ore i Cori namaã núma cuxũ muxũ na tomaã nũxũ quixuxũçax —ñanagũrũ ga Cornériu.

Pedru rũ Cornériupatawa nũxũ nixu ga Ngehuchuchiga

³⁴Rũ yexguma ñanaxũgũ ga Pedru ga na yadexaxũ, rũ ñanagũrũ: —Ñuxma waxi nixĩ i nũxũ chacuãxũ na Tupanacçax nawũxiguxũ i guxũma i duũxũgũ erũ núma rũ aixcũma guxãxũma nangechaũ. ³⁵—Rũ núma rũ wũxichigũ i nachĩũãnewa nanade i ngẽma duũxũgũ i nũxũ

ngechaüügüxü rü mexü ügüxü. ³⁶—Rü nüma ga Tupana rü Yudfügütanüwaxíra nanamu ga norü ore rü marü nüxü nixu na tüxü nüxü nangechaüxü i tóru pecadugü i ngëxguma Cristu ya guxáaru Cori ixíciaxü yaxögügu. ³⁷—Pema rü meäma nüxü pecuax na tacü ngupetüxü ga guxüwama ga Yudfügiaru naänewa. Rü noxri ga Cuáü rü nüxü nixu na Tupana naxwaxexü na ínabaiüxü ga duüxügü. Rü yemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa inanaxügü ga duüxügümaä nüxü na yaxuxü ga ore i mexü. ³⁸—Rü pema nüxü pecuax ga ñuxäcü Tupana na naporaxëxü ga Ngechuchu ya Nacharétucüäx yerü nüxna nanaxä ga Naäë i Üünexü. Rü nüma ga Ngechuchu rü mexü naxü ga yema íyaxügüxüwa, rü nanameëxë ga guxüma ga yema duüxügü ga ngoxoäxgüxü. Rü yemaäcü nanaxü yerü Tupana nüxü narüngüxëë. ³⁹—Rü toma nixü ga nüxü tadaugüxü rü nüxü tixuchigaxü i guxüma ga naxüxü ga Ngechuchu ga Yudéaanewa rü Yerucharéüaru íanewa. Rü yemawena rü nayamaxgü rü curuchawa nayapotagü. ⁴⁰—Natürü ga Tupana rü tomaëxpüx ga ngunexü ngupetügu rü wena nanamaxëë rü toxçax nanangoxëë. ⁴¹—Natürü tama guxü ga duüxügüçax nangox. Rü toxçaxicatama nangox ga toma ga üpamama Tupana toxü idexechixe na nüxü tixuxüçax i Ngechuchuchiga. Rü yexguma marü yuwa ínadaxguwena rü namaä tachibüe rü namaä taxaxegü. ⁴²—Rü nümatama ga Ngechuchu toxü nimugu na duüxügümaä nüxü tixuxüçax na Tupana marü äëxgacüxü yangucuchixëëxü na guxü i duüxügüaru ngugüruü na yíxüçax. Rü nüma ya Ngechuchu nixü i tóru maxüxü nangugüxü,

rü nüma tá nixü i guxü i duüxügü i maxëxü rü yuexüxü yacagüxü naxçax i norü maxüchiga. ⁴³—Rü üpamamatama guxüma ga Tupanaaru orearu uruügu rü Ngechuchuchiga nidexagü, rü ñanagürügü: “Rü nüma tá nüxü nüxü nangechaü i norü pecadugü i guxüma i duüxügü i nüxü yaxögüxü”, ñanagürügü.

Tupanaäë i Üünexü rü yema duüxügü ga tama Yudfügü ixígüxütanüwa nangu

⁴⁴Rü yexguma íyadexayane ga Pedru, rü Tupanaäë i Üünexü nüxna nangu ga guxüma ga yema yéma íruxínüëxü ga yema ore. ⁴⁵Rü yema yaxögüxü ga Yudfügü ga Pedrumaä yéma íxü, rü poraäcü nabaixächiaëgü yerü Tupanaäë i Üünexü rü nüxna rü ta nangu ga yema duüxügü ga tama Yudfügü ixígüxü. ⁴⁶Rü nüxü naxínüë ga to ga nagawachigü na yadexagüxü, rü Tupanaxü na yacuaxüügüxü. ⁴⁷Rü yexguma ga Pedru rü ñanagürü: —¿Ejna nangëxmaxü i texé na nüxna nachuxuxü i na ínabaiüxü i ñaä duüxügü i marü taxrüü Tupanaäë i Üünexü nüxna nguxü? —ñanagürü. ⁴⁸Rü nanamu na Ngechuchu ya Cristuégagu na ínabaiüxü ga yema duüxügü ga yexwaca yaxögüxü. Rü yexguma Pedruxü nacaaxügü na yexma naxáüxüçax ga ñuxre ga ngunexü.

Pedru rü Yerucharéüwa yexmagüxü ga yaxögüxümaä nüxü nixu ga tacü na ngupetüxü ga Checharéawa

11 ¹Rü yema ngüexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxü ga Yudéagugüxü, rü nüxü nacuáchigagü na yema tama Yudfügü

ixígüxü rü ta nayauxgüãxü ga
Tupanaãrü ore. ²Natürü yexguma
Yerucharéüwa nanguxgu ga Pedru, rü
ñuxre ga Yudíugü ga yaxögüxü rü
Pedruxü nixugüie. ³Rü ñanagürügü:
—¿Rü tÿxcüü natanüwa cuxü i ngëma
tama Yudíugü ixígüxü, rü namaã
cuchibü? —ñanagürügü. ⁴Rü Pedru
meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga
ƿacü na ngupetüxü, rü ñanagürü nüxü:
⁵—Choma rü Yopearü ñãnewa
chayexma, rü yexguma
íchayumüxëyane, rü changoxetü. Rü
nüxü chadau ga wüxi ga
naxchápenüürüü ixíxü ga norü
ãgümücüpexewa átÿxüxü ga
írüçüxüxëxü ñuxmata chauxütawa
nguxü. ⁶—Rü meãma nüxü chadawenü
na nüxü chadauxüçax na ƿacü yexmaxü
ga aixepewa. Rü nüxü chadau ga
naxünagü ga ixãgümücüparaxü rü
naëxügü ga idüraexü, rü äxtapegü rü
werigü. Rü yema naxchápenüüwa
nayexma ta ga ƿacü ga tama ingóxü, erü
taxçax i yixema i Yudíugü rü naxãüãchi.
⁷—Rü nüxü chaxínü ta ga Tupanaga ga
choxü ñaxü:

“iInachi! Pa Pedrux. iRü ta imax, rü
nangõx!” ñaxü. ⁸—Natürü choma
chanangãxü, rü ñacharügü:

“Taxucürüwa nixí, Pa Corix, erü
taguma chanangõx i ƿacü i toxçax
ãüãchixü”, ñacharügü. ⁹—Rü yexguma
wenaxãrü ñanagürü choxü ga yema
Tupanaga ga daxüwa inaxüxü:

“Ngëma choma i Tupana chamexëëxü,
rü tama name i ãüãchi nüxü cuwogü”,
ñanagürü. ¹⁰—Rü tomaëxpüxcüna
yemaãcü nangupetü, rü yexguma
wenaxãrü daxü naçhüxnagü ga yema

naxchápenüü namaã ga guxüma ga
nawa yexmagüxü. ¹¹—Rü yexgumatama
guma í ga nawa chayexmanewa
nangugü ga tomaëxpüx ga yatügü ga
Checharéawa ne mugüxü ga chauxçax
daugüxü. ¹²—Rü Tupanaãe i Üünexü
choxü namu na tama chaxoegaãëácüma
nawe charüxüxüçax. Rü chomaã ta
yéma naxí ga ñã 6 ga yaxögüxü. Rü
napatawa tangugü ga guma yatü ga
Cornériu, rü yexma tachocu. ¹³—Rü
tomaã nüxü nixu ga ñuxãcü na
napatawa nüxü nadauxü ga Tupanaãrü
orearü ngerüü ga daxüçüãx ga yexma
chixü ga ñaxü nüxü:

“iYopewa namugü i yatügü na naxçax
yacagüxüçax i Chimáü i Pedrugu
ãégaXü! ¹⁴—Rü nüma tá cumaã nüxü
nixu na ñuxãcü tá cuma rü guxü i
cupatagugüxümaã penayaxuxü i perü
maxü i taguma gúxü”, ñanagürü nüxü.
¹⁵—Rü yexguma ichanaxügügu ga na
chidexaxü, rü nüxna nangu ga Tupanaãe
i Üünexü, yexgumarüü ga noxri tüxna
nanguxguriüü. ¹⁶—Rü yexguma ga
choma rü nüxna chacuãxachi ga Cori ya
Ngechucharü ore ga yexguma ñaxgu:

“Rü aixcüma nixí ga Cuáü ga
dexáwamare ínabaiüxëëãxü, natürü i
pema rü Tupanaãe i Üünexü tá pexna
nangu”, ñaxgu. ¹⁷—Rü pema nüxü
pecuax na ñuxãcü Tupana tüxna
nanguxëëxü ga Naãe i Üünexü i yixema
na Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxü
yaxögüxü. Rü ñuxma na taxrüü Tupana
yema duüxügüna nanguxëëxü ga Naãe i
Üünexü, ¿rü ñuxücürüwa i choma i
nüxü chaxoxü na naga chaxínüxü ya
Tupana? —ñanagürü ga Pedru. ¹⁸Rü
yexguma yema orexü naxínüëgu ga

yema yaxögüxü ga Yerucharéüçüãx, rü nachianegümare. Rü Tupanaxü nicuaxüüügü. Rü ñanagürügü: —Rü ngëmawa nüxü tacuax na Tupana tüxü dexü ya yíxema woo tama Yudíugü ixígüxe. Rü ngëxguma nüxü taríxoegu i tümaärü chixexü rü Tupanacax tadaugügu, rü nüma tüxna nanaxä i maxü i taguma gúxü —ñanagürügü.

**Yaxögüxü ga Aütioquíawa
yexmagüxüchiga**

¹⁹Rü yexguma Etébaüxü yamaḡgüguwena, rü norü uwanügü poraäcü nawe ningëxütanü ga yema yaxögüxü. Rü yemacax nügü nawoone. Rü Peníchiawa, rü Chiprewa rü Aütioquíawa nabuxmü. Rü yéma nüxü nixugüe ga ore ga mexü ga Ngechuchuchiga. Natürü Yudíugümaãxícatama nüxü nixugüe ga yema ore rü tama ga togümaã. ²⁰Natürü yéma Aütioquíawa nangugü ta ga ñuxre ga togü ga yaxögüxü ga Chípereçüãx, rü Chireneçüãx. Rü nümagü rü yema tama Yudíugü ixígüxümaã rü ta nüxü nixugüe ga ore i mexü i Cori ya Ngechuchuchiga. ²¹Rü Tupana nüxü narüngüxëë, rü nanaporaexëë. Rü yemacax muxüma ga yema duüxügü rü nüxü naríxoe ga nuxcümaüxü ga nacümagü, rü Cori ya Ngechuchuxü nayaxögü. ²²Rü yexguma yemaxü nacuáchigagügu ga yema yaxögüxü ga Yerucharéüwa yexmagüxü, rü Aütioquíawa nanamugü ga Bernabé. ²³Rü yexguma yéma nanguxgu ga Bernabé, rü nüxü nadau ga ñuxäcü Tupana nüxü na rüngüxëëxü ga yema yaxögüxü ga Aütioquíacüãx, rü poraäcü namaã nataãë. Rü

nayaxucüxëgü ga guxüma na meãma Cori ya Ngechuchuwe naxíãmaxüçax, rü taguma nüxü naxoexüçax. ²⁴Yerü nüma ga Bernabé rü wüxi ga yatü ga mecü nixí. Rü aixcüma Tupanaãë i Üünexü rü nawa nayexma, rü napora ga norü öwa. Rü yemacax muxüchixüma ga duüxügü rü Cori ya Ngechuchucax naxí rü nüxü nayaxögü. ²⁵Rü yemawena ga Bernabé rü Tarsuwa naxü na Chauruçax yadauxüçax. ²⁶Rü yexguma nüxü iyangauxgu, rü Aütioquíawa nanaga. Rü wüxi ga taunecü wüxiwa yéma nayexmagü namaã ga yema yaxögüxü. Rü nanangüexëë ga muxüchixüma ga duüxügü. Rü Aütioquíawa nixí ga inaxügüxü ga duüxügü na Cristutanüxümaã na naxugüãxü ga yema yaxögüxü. ²⁷Rü yexgumaücüü Yerucharéüwa ne naxí ga ñuxre ga Tupanaärü orearü uruügü rü Aütioquíawa naxí. ²⁸Rü natanüwa nayexma ga wüxi ga orearü uruü ga Agabu ga naéga. Rü nanangutaquexëë ga yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxü. Rü yema ngutaquexewa rü inachi ga Agabu rü Tupanaãë i Üünexü nanamu ga na yadexaxü, rü ñanagürü: —Wüxi i taiya i taxü tá ínangu i guxü i ñaã nachíüãnewa —ñanagürü. Rü aixcüma ínangu ga yema taiya ga yexguma Cádiu äëxgacü ixíxgu. ²⁹Rü yexguma ga yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxü, rü marü wüxigu nagu narüxínüë na yéma ngíxü namugüxüçax ga díëru na nüxü nangüxëëgüxüçax ga yema yaxögüxü ga Yudéaanegu ächíügüxü. Rü wüxichigü ngíxü inaxã ga díëru yexgumarüü ga ñuxre ga nüxü yexmacü. ³⁰Rü yemaäcü

nanaxügü, rü Bernabé rü Chaurumaã yéma ngĩxũ namugü ga yema diëru naxçax ga yema yaxögüxũârü âëxgacügü ga Yudéanewa yexmagüxũ.

Âëxgacü ga Erode rü Chaütiáguxũ nimax rü Pedruxũ napoxcu

12 ¹Rü yexgumaüciü inanaxügü ga âëxgacü ga Erode ga na ínayauxũâxũ ga ñuxre ga yaxögüxũ ga Yerucharéüçüâx na napoxcuexũçax. ²Rü norü churaragüxũ namu na taramaã Chaütiágu ga Cuáíëneëxũ yamaxgüxũçax. ³Rü yexguma nüxũ nadaxüxu ga Erode ga norü me na yĩxũ ga Yudúfugü ga yema na naxüxũ, rü norü churaragüxũ namu na Pedruxũ rü ta yayauxgüxũçax. Rü yema nangupetü ga Yudúfugüarü peta ga Üpetüchigagu ga yexguma pâü ga ngearü puxëëruüâxũ nangõxgügu. ⁴Rü yexguma Pedruxũ yayauxgügu, rü poxcupataügu nayataxuchi. Rü ñuxüchi ga Erode rü nanamu ga ägümücütücumü ga norü churaragü na nüxna nadaugüxũçax. Rü wüxütücumüwachigü rü nayexma ga ägümücü ga churaragü. Rü yemaäcü nanaxü ga Erode, yerü nagu narüxünü ga yema petawena guxũ ga duüxügüpexewa na nagaäxũçax na yamaxgüâxũçax. ⁵Rü yemaäcü ga Pedru rü poxcupataüwa nayexma rü churaragü rü meãma nüxna nadaugü. Natürü ga yema yaxögüxũ ga Yerucharéüçüâx rü poraäcü nayumüxëgü, rü Tupanana naxçax nacagü.

Tupana rü Pedruxũ ínanguxuchixëë ga poxcupataüwa

⁶Rü yematama ga chütaxügu naxüpa ga yema ngunexũ ga Erode duüxügüpexewa nagaxchaüxũ, rü taxre

ga churaragüarü ngäxũwa nape ga Pedru. Rü taxre ga cadenamaã ninaïxgüchacüü. Rü togü ga churaragü ga dauxütaexũ nüxna nadaugü ga poxcupataüarü ñax. ⁷Rü ngürüächi yema poxcupataüwa nangox ga wüxi ga orearü ngeruü ga daxüçüâx ga Coriarü. Rü poraäcü nangóone ga guma poxcupataüwa. Rü yema orearü ngeruü Pedruxũ nacüxagü, rü nanañaxächixëë. Rü ñanagürü: —iPaxama íruda! —ñanagürü. Rü yexgumatama íniwëgü ga guma cadena ga Pedru namaã inaïxgüchacüüciü. ⁸Rü Pedruxũ ñanagürü ga yema orearü ngeruü: —iRü icüxcuchichiru rü nacuaixcu i curü chapatu! —ñanagürü. Rü yemaäcü nanaxü ga Pedru. Rü ñanagürü ta: —iRü icüxcuchi i curü gáuxüchiru, rü chowe rüxü! —ñanagürü. ⁹Rü nawe narüxü ga Pedru. Rü tama nüxũ nacuaix ga aixcüma na yĩxũ ga yema orearü ngeruü namaã üxũ. Rü naxçax rü nangoxetümare. ¹⁰Rü nüxũ nachopetü ga nüxíraüxũ ga dauxütaexũ, rü ñuxüchi ga yema to ga dauxütaexũ. Rü yexguma nawa nangugügu ga yema ñax ga áchumenaxãnaxçax ga cayewaama üxũ, rü nüëchama niwãxna. Rü ínachoxũ. Rü yexguma marü wüxi ga caye inaxixgu, rü nüxna inayarütaxu ga yema orearü ngeruü. ¹¹Rü yexguma nüxũ nicuaxächi ga Pedru, rü nügümaã ñanagürü: —Ñuxma waxi i nüxũ chacuáxũ na aixcüma Cori ya Tupana núma namuxũ i norü orearü ngeruü na Erodemexëwa choxũ napuxũ, rü nawa choxü ínanguxuchixëëxũ i guxüma i ngëma chomaã naxügüchaüxũ i ngëma Yudúfugü i tama yaxögüxũ —ñanagürü.

¹²Rü yexguma yemaxü yacuaxächigu ga Pedru, rü ngĩpatawa naxü ga wüxi ga ngecü ga Maríagu áégaçü. Rü ngĩma iyixĩ ga Cuáü Marcu naé. Rü yéma nangutaquexegü ga muxüma ga duüxügü ga yéma yumüxégüxü. ¹³Rü iãxtüarü poxeguxüarü iãxwa, rü: —Tu tu tu —ñanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga pacü ga Rode ga ngíéga íiyadau. ¹⁴Rü yexguma nagawa nüxü nacuaxgu ga na Pedru yiixü, rü ngĩrü taãémaã rü íiyañamare na nüxü yanaxuxü ga na Pedru yiixü ga iãxtüarü iãxgu chicü. Rü tama iyawãxna ga iãx. ¹⁵Rü yema yexmagüxü rü: —Cungëãemare —ñanagürügü ngixü. Natürü ngĩma rü: —Aixcüma nixĩ —ngĩgürügü. Rü yexguma ñanagürügü: —Maneca tama nüma nixĩ. Rü norü dauruü i daxüçüãxmare nixĩ —ñanagürügü. ¹⁶Natürü ga Pedru rü yoxni iãxwa: —Tu tu tu —ñanagürüama. Rü yexguma naxçá x yawãxnaãgu rü nüxü nadaugügu ga Pedru na yiixü, rü nañaxächiaãégü. ¹⁷Natürü nüma naxunagümexë, rü naxmexmaã nayanachianexëégü. Rü namaã nüxü nixu na ñuxäcü Cori ínanguxuchixëëxü ga poxcupataüwa. Rü ñanagürü ta: —iChaütiágumaã rü ngëma togü i yaxögüxümaã nüxü pixu i ngëma ore! —ñanagürü. Rü yexguma inaxüächi, rü toxnamana naxü. ¹⁸Rü yexguma yangunegu, rü yema churaragü ga poxcupataüwa dauxütaegüxü rü poraãcü nanaxixächiaãégü yerü tama nüxü nacuaxgü ga tacü na ngupetüxü namaã ga Pedru. ¹⁹Rü yemaçax ga Erode rü yema churaragüxü namu na Pedruçax yadaugüxüçax. Rü yexguma

taxuxüüma iyangaugügu, rü Erode rü yema churaragügutama nananguxëë na nayuexüçax. Rü yemawena ga Erode rü ínaxüxü ga Yudéaanewa, rü Checharéagu nayaxächiü.

Nayu ga Erode

²⁰Rü Erode rü namaã nanu ga Tirucüãxgü rü Chi-dáüçüãxgü. Natürü ga yema Tirucüãxgü rü Chidáüçüãxgü rü naxçax nadaugü na ñuxäcü Erodexü nangüxmüxëëgüxü, yerü Erodechiüñanewa nixĩ ga nayauxgüãxü ga nabü. Rü yemaçax wüxi ga Erodearü duüxü ga áëxgacü ga Batumaã naxãmücügü na nüxü nangüxëëxüçax na Erodemaã yadexagüxüçax. ²¹Rü Erode rü namaã inaxuneta ga wüxi ga ngunexü na namaã yadexaxüçax. Rü yexguma yema ngunexü ga nagu inaxunetaxüwa nanguxgu, rü yema Tirucüãx rü Chidáüçüãx rü Erodexütawa nangugü. Rü nicüxcuchi ga Erode ga norü áëxgacüchiru, rü norü tochicaxüwa narüto, rü duüxügümaã nüxü nixu ga norü ore. ²²Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxügü rü tagaãcü ñanagürügü: —Ñañ áëxgacü rü tama duüxüarü dexarüü nixĩ i norü dexa, natürü ñoma Tupanaãrü dexarüü nixĩ —ñanagürügü. ²³Rü Erode rü yema duüxügüarü oremaã nataãë, rü tama Tupanaxü nicuaxüüchaü ga ñuxäcü Tupana nüxü narüngüxëëxü. Rü yemaçax wüxi ga Tupanaãrü orearü ngerüü ga daxüçüãx rü yexgumatama Erodexü niðaawexëë. Rü öxmigü nanangöx, rü yemamaã nayu. ²⁴Natürü yema yaxögüxü rü yexeraãcü guxüwama nüxü nixugüe ga Cori ga

Tupanaärü ore. Rü muxöchixü ga duüxügü nüxü nayaxögü. ²⁵Rü yexguma marü yanguxëëägu ga norü puracü ga Chauru rü Bernabé, rü ínachoxü ga Yerucharéüwa, rü wenaxäru Aütioquíacax nawoegu. Rü nayagagü ga Cuáü Marcu.

**Bernabé rü Chauru rü inanaxügüe ga to
ga nachüüanewa na nangegüäxü ga
Tupanaärü ore**

13 ¹Rü yema yaxögüxü ga Aütioquíawa yexmagüxütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orearü uruügü, rü ñuxre ga yatügü ga Tupanaärü orewa ngxëëtaegüxü. Rü yemataniüwa nayexma ga Bernabé, rü Chimáü ga Waxwegu äégaxü, rü Dúchiu ga Chireneçüäx, rü Manaé ga wüxigu äëxgacü ga Erodemaä yaexü, rü Chauru. ²Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Coricax íngutaquexegügu rü tama nachibüeäcúma ínayumüxëgüguyane, rü Tupanaäe i Üünexü rü ñanagürü nüxü: —iChoxna penamugü i Chauru rü Bernabé na naxügüäxüçax i ngëma puracü i choma nawa chanamugüchaüxü! —ñanagürü. ³Rü yexguma nüxü nachauegu ga tama nachibüeäcúma na nayumüxëgüxü, rü Chauru rü Bernabéétügu naxümëxgü ga yema yaxögüxü, rü ñuxöchi inanamuächitanü na naxügüäxüçax ga Tupanaärü puracü.

Chiprewa naxí ga Bernabé rü Chauru

⁴⁻⁵Rü Tupanaäe i Üünexü rü inanamuächitanü ga Bernabé rü Chauru. Rü ñäne ga Cheúchiawa naxí, rü

gumaärü türewa inaxíächi, rü Chipre ga capaxüwa naxí. Rü Cuáü Marcu nawe narüxü na nüxü nangüxëëxüçax. Rü yexguma Charamína ga ñäneärü türewa nangugügu, rü inanaxügüe ga nüxü na yaxugüxü ga Tupanaärü ore ga Yudiügiarü ngutaquexepataügüwa. ⁶Rü guxügu nixíägütanü ga yema capaxüwa ñuxmata Papu ga ñänewa nangugü. Rü yéma namaä inayarüxi ga wüxi ga Yudiü ga yuüxü ga Barechügu äégaxü. Rü nüma rü wüxi ga idorataxáxü nixí yerü nügü yaxuxgu rü aixcúma Tupanaärü orearü uruü nixí. ⁷Rü nayexma ga yema capaxüärü äëxgacü ga Chérquiü Paurugu äégaxü. Rü nüma nixí ga wüxi ga yatü ga meä naäëxü cuácü. Rü yema yuüxü rü guma äëxgacüarü ngüxëëruü nixí. Rü nüma ga äëxgacü rü norü duüxügüxü namu na Chauru rü Bernabéçax yacagüxüçax, yerü nüxü naxínüchaü ga Tupanaärü ore. ⁸Natürü yema yuüxü ga Griégugawa Erimínugu äégaxü, rü Chauru rü Bernabéna nayanuxü na Tupanaärü orexü yaxugüxü. Yerü tama nanaxwaxe na yaxöoxü ga guma äëxgacü. ⁹⁻¹⁰Natürü ga Chauru ga Paurugu ta äégaxü, rü aixcúma Tupanaäe i Üünexü nawa nayexma. Rü nüma ga Pauru rü meäma nüxü nadawenü ga yema yuüxü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Idorataxáxü Pa Ngoxo Nanex, cuma rü chixexüicatama cuxüchaü, rü naxchi cuxai i guxüma i mexü. ¿Ñuxgura tá ta i nüxü curüxoxü na ícuyatóxëëxü i Cori ya Tupanaärü ore i aixcúma ixíxü? ¹¹—Ñuxmatátama cuxü napoxcu ya Cori ya Tupana. Rü tá cungexetü, rü ñuxre i ngunexügu rü

tãütãma nüxü cudau ya üaxcü
—ñanagürü. Rü yexgumatama naxçax
naxëñexüchi ga yema yuüxü, rü
naxmexmaã nadaugü na texé naxmexgu
yayauxächixüçax rü namaã ítixüxüçax.
12Rü yexguma yemaxü nadauxgu ga
yema capaxüârü ãëxgacü rü nayaxõ ga
Tupanaârü ore, yerü namaã
nabaixächihã ga yema Pauru rü Bernabé
nüxü nguxëëxü ga Cori ya Tupanachiga.

**Pauru rü Bernabé rü Pichídiaanewa
yexmane ga iãne ga Aütioquíawa
nangugü**

13Rü Papuwa inaxiãchi ga Pauru
namücügümaã rü nixãü ga taxtü ga
taxüwa. Rü Pérupe ga iãnewa nangugü ga
Paúpíríaaanewa. Natürü yéma nüxna naxo
ga Cuáü Marcu, rü Yerucharéüçax nataegu.
14Rü Pérupewa inaxiãchi ga Pauru rü
Bernabé rü iãne ga Aütioquíawa nangugü
ga Pichídiaanewa. Rü yéma rü
ngüxchigaarü ngunexügu rü Yudfugüarü
ngutaquexepataügu nachocu, rü yéma
narütogü natanüwa ga yema
íngutaquexegüxü. 15Rü yema
ngutaquexewa rü nüxü nadaumatügu ga
Tupanaârü muçü ga Moiché ümatüxü rü
yema ore ga Tupanaârü oreatü uruügu
ümatüxü. Rü yemawena, rü guma
ngutaquexepataüârü ãëxgacügü, rü
Bernabé rü Pauruna nacagü, rü
ñanagürügu: —Pa Toeneëgüx, ngëxguma
pexü nangëxmagu i perü ore i taãëxëeruü i
toxçax rü marü name i ñuxma tomaã nüxü
pixu —ñanagürügu. 16Rü yexguma inachi
ga Pauru, rü naxunagümexé na
iyanachianexüçax ga duüxügü. Rü
yexguma duüxügümaã nidexa, rü
ñanagürü: —Pa Duüxügü Pa

Chautanüxügüx rü Guxãma i Pema i To i
Nachiüãneçüãx Ixgüxex ya Tupanaxü
Ngechaügüxe, rü iiperüxínüë! 17—Yima
törü Tupana i yixema i Yudfugü, rü tüxü
nidexechi ga nuxcümaügüxe ga törü oxigü
na tüxü nangüxëëxüçax. Rü poraãcü tüxü
nimuxëë ga yexguma woo to ga nachiüãne
ga Equituanewa tayexmagügu. Rü
yemaãcü wüxi ga taxü ga nachiüãne tüxü
nixgüxëë. Rü ñuxüchi yemawena, rü norü
poramaã tüxü ínagaxü ga yema naãnewa.
18—Rü dauxchitawa ga ngextã taxüema
íxãpataxüwa tüxü nagagü. Rü yéma 40 ga
taunecü Tupana yaxna tümamaã naxínü
ga guxema törü oxigü. 19—Rü Tupana
nanadai ga yema 7 ga ãëxgacügü ga
Canaããneçüãxgü guxüma ga norü
duüxügümaächigü. Rü yemaãcü nanaxü
na törü oxigüna naxããxüçax ga yema
naãne na tümãärügüxüchi yüxüçax.
20—Rü 450 ga taunecü rü yemaãcü tüxü
narüngüxëë. Rü yemawena rü tüxna
nanamu ga togü ga ãëxgacügü ga
dauruügü ñuxmata Tupanaârü oreatü
uruü ga Chamué ingucuchix. 21—Rü
yexguma ga duüxügü rü Tupanana naxçax
nacagü ga wüxi ga ãëxgacü ga rei na
namaã inacaxüçax. Rü Tupana rü nüxna
nanamu ga Chaü ga Chiche nane ga
Beyamítaa ixücü. Rü nüma nüxna nadau ga
duüxügü ga 40 ga taunecügu. 22Rü
yemawena ga Tupana rü ínanataxüchi ga
Chaü, rü Dabíxü naxuneta na guma norü
rei yüxüçax. Rü Dabíxü nixuchiga ga
Tupana, rü ñanagürü:

“Nüxü chadau rü Dabí ya Ichaf nane
rü wüxi ya yatü ya poraãcü
choxü ngüchaücü nixí. Rü
nüma tá nanaxü i guxüma i
ngëma choma chanaxwaxexü”,

ñanagürü ga Tupana. ²³Rü nuxcüma ga Tupana rü marü inaxuneta rü wüxi i Dabítaa tá nixí i Cristu ixíxü, rü tá nanamaxëxë i Yudíugü. Rü Ngechuchu nixí ga guma maxëxëerüü ga tóru oxigümaa nüxü yaxucü ga Tupana. ²⁴Natürü naxüpa ga Ngechuchu na ínguxü, rü Cuáü ga baiüxëerüü rü guxüma ga Yudíugümaa nüxü nixuchiga ga ore i mexü rü ñanagürü:

“Rü name nixí i nüxü perüxoe i pecüma i chixexü, rü Tupanacax pedaugü, rü ípebaiü”, ñanagürü. ²⁵Rü yexguma marü yangaicaxgu ga tá na nayuxü ga Cuáü, rü ñanagürü:

“Rü tama choma nixí i ngëma pema nagu perüxínüxü i Cristu chíxü. Natürü chowëama ne naxü i nüma ya aixcüma Cristu ixícü. Rü choma rü napëxewa taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunüärü wëgüwaxüra chame eri nüma rü wüxi i ãëxgacü i tacüxüchima nixí”, ñanagürü ga Cuáü. ²⁶Rü ñanagürü ga Pauru, —Pa Chautanüxügü i Abráütaagüx, rü Guxäma i Pema i To i Nachiüñanecüãx i Tupanaxü Ngechaügüxex, rü pëcax nixí i ñaã ore i tüxü maxëxëxü. ²⁷—Rü aixcüma yema Yerucharëücüãxgü ga duüxügü rü yema norü ãëxgacügü rü tama nüxü nacüaxgü ga Tupana Nane na yíxü ga Ngechuchu. Rü tama meã nüxü nacüaxgü ga tacüchiga na yíxü ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixü i ñuxma perü ngutaquexepataüwa nüxü pedaumatügüxü i wüxichigü i ngüxchigaarü ngunëxügu. Rü yemaäcü nümagütama ga yema duüxügü ga Ngechuchuxü imaxgüxü rü yexguma yamaxgüãgu rü nayanguxëë ga yema ore ga nuxcüma ümatixü. ²⁸—Rü woo

taxuüma ga tacü ga chixexü nawa inayangaugü na nayuxëëaxüçax, natürü Piratuna naxçax nacagü na yamáãxüçax. ²⁹—Rü ningü ga guxüma ga yema ore ga Tupanaärü orearü uruügü ümatixü ga Ngechuchuchiga ga ñuxäcü tá na nayuxü. Rü yemawena rü nanayauxgü ga naxüne ga curuchawa, rü wüxi ga naxmaxügu nayanaxüchigü. ³⁰—Natürü ga Tupana rü wena nanamaxëë ga woo marü na nayuxü. ³¹—Rü nüma ga Ngechuchu rü muxüma ga ngunëxü naxçax nangox ga yema duüxügü ga nawe rüxíxü ga yexguma Garirëaanewa ne naxüxgu rü Yerucharëüwa naxüxgu. Rü ngëma duüxügü nixí i ñuxma i guxü i duüxügümaa nüxü ixügüxü i nachiga. ³²⁻³³Rü ngëmaäcü i toma rü núma tangugü na pemaã nüxü tixuxüçax i ngëma ore i aixcüma mexü. Rü dücax, rü yema uneta ga nuxcümaügüxü ga tóru oxigümaa nüxü yaxuxü ga Tupana, rü taxçax nayanguxëë ga yexguma Ngechuchuxü wena namaxëëgu. Rü wiyaegüpanewa i norü taxre i capíturuwa rü ngëmachiga nüxü nixu i ngëxguma:

“Cuma nixí i Chaune, rü choma nixí i Cunatü chíxü”, ñaxgu. ³⁴—Rü Tupana rü nuxcüma rü marü nüxü nixu ga wena tá na namaxëëaxü ga Ngechuchu na tama yayixixüçax ga naxüne. Rü norü orewa rü ñanagürü:

“Rü choma tá pëcax chayanguxëë ga yema unetagü i üünegüxü i aixcüma ixígüxü ga nuxcüma Dabímaa nüxü chixuxü”, ñanagürü. ³⁵—Rü ngëmacax toxnamana i Tupanaärü orewa rü ñanagürü ta:

“Tama cunaxwaxë na yayixixü i naxüne ya Cune ya üünecü,”

ñanagürü. ³⁶—Rü yexguma namaũxgu ga Dabí, rü nüxũ narüngũxẽẽ ga norü duũxũgü, yexgumarüũ ga ñuxácü Tupana namuxũ. Natürü ñuxũchi nayu, rü nanatü rü naẽxũtagu natax ga naxũne, rü niyixi. ³⁷—Natürü guma Tupana wena namaxẽecü ga Ngechuchu rü tama niyixi ga naxũne. ³⁸—Rü ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, rü chanaxwaxe i nüxũ pecuax rü yimatama Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i tórü pecadugü ngẽxgumarüũ i pemaã nüxũ tixuxũrüũ. ³⁹—Rü ñuxma ya guxãma ya yíxema nüxũ yaxõgũxe, rü Ngechuchugagu Tupana tüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma ga yema pecadugü ga noxri taxucürüwa tüxũ nüxũ nangechaũxũ ga yexguma nagu taxíxgu ga yema mugü ga Moíché ümatixũ. ⁴⁰—Rü pexuãẽgü na tama pegu nanguxũcax i ngẽma poxcu i Tupanaãrü orearü uruũgü nüxũ ixuchigaxũ ga yexguma ñagügu:

⁴¹ “Rü dücax, Pa Duũxũgü i

Tupanaãrü Orexũ Cugüexũx, rü tá pebaixãchie rü tá peyue erü pema pemaxẽyane rü tá chanaxü i tacü i taxũ. Rü pema rü tãütama peyaxõgü i woo texe pemaã nüxũ ixuxgu”,

ñanagürü. Rü yexma nayacuaxẽẽ ga Pauru ga norü ore. ⁴²Rü yexguma guma ngutaquexepataũwa ínachoũgu ga Pauru rü namücügü, rü yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxũ rü nüxũ nacaxũgü na to ga ngũxchigaarü ngunexũgu rü wenaxãrü yematama orexũ namaã yaxuxũcax. ⁴³Rü yexguma marü nüxũ nachauegu ga na nangutaquexegũxũ, rü Pauru rü

Bernabéwe narüxĩ ga muxũma ga Yudfugü rü müxũma ga togü ga duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxũ natürü Yudfugürüũ yaxõgũxũ. Rü Pauru rü Bernabé rü namaã nidexagü rü nayaxucuxẽgü na guxũguma nagu naxĩnüẽẽchaxũcax ga ñuxácü Tupana nüxũ ngechaũãcũma na nadexũ. ⁴⁴Rü yema to ga ngũxchigaarü ngunexũgu, rü wixgutaax guxũma ga yema ñanecũãx nangutaquexegü na inaxĩnüẽẽcax ga Tupanaãrü ore. ⁴⁵Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudfugü ga tama ngutaquexegu chocuxũ. Rü yexguma nüxũ nadaugügu ga na namuxũchixũ ga duũxũgü ga Paurucax ngutaquexegũxũ rü poraãcü nixãũxãchie. Rü inanaxügüe ga na Pauruxũ nachoxũgagũxũ rü namaã naguxchigagũxũ. ⁴⁶Natürü ga Pauru rü Bernabé rü tama namuũẽãcũma yema Yudfugũxũ nangãxũgü, rü ñanagürügü: —Tupana nanaxwaxe na pemaãxĩra nüxũ tixuxũ i norü ore. Natürü ñuxma na nüxũ pexoexũ i ngẽma ore rü tama na penayauxgũchaũxũ i maxũ i taguma gũxũ, rü ngẽmacax i ñuxmax i toma rü tá ngẽma tama Yudfugü ixíxgũxũtanüwa taxĩ. ⁴⁷—Yerü yemaãcü toxũ namu ga Cori, rü ñanagürü:

“Duũxũgü i tama Yudfugü

ixíxgũxũãrü ngõonexẽerüũ marü cuxũ chixixẽẽ, na guxũwama i ñoma i naãnewa cunangexũcax i chorü ore i maxẽxẽerüũ”,

ñanagürü. ⁴⁸Rü yexguma yema orexũ naxĩnüẽgu ga yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixíxgũxũ, rü nataãẽgü rü ñanagürügü: —Rü namexẽchi nixĩ i ñaã Cori ya Tupanaãrü ore —ñanagürügü.

Rü nayaxögü ga guxüma ga yema duüxügü ga Tupana marü nüxü unetaxü na nayauxgüäxücax i maxü i taguma gúxü. ⁴⁹Rü yemaäcü guxüwama ga yema naänewa nanguchigü ga Cori ya Tupanaärü ore. ⁵⁰Natürü yema Yudfügü ga tama Ngechuchuaxü yaxögüchaüxü, rü chixexümaä nayaxucüxégü ga ñuxre ga ngexügü ga mexügü ga Tupanaxü ngechaügüxü rü guma ñäneärü äëxgacügü na Pauru rü Bernabéxü ínawoxüxücax. Rü yemacax ínanawoxü ga yema naänewa. ⁵¹Rü yexguma ga Pauru rü Bernabé rü inapagücutü ga norü üxaxücutü na yemawa nüxü yacuaxächitanüxücax ga norü chixexü ga yema ñäncüäxgü ga duüxügü. Rü ñuxüchi ga Pauru rü Bernabé rü ñäne ga Icíniüwa naxí. ⁵²Natürü yema yaxögüxü ga guma ñäne ga nawa ínachoxünewa yexmagüxü rü poraäcü Tupanamaä nataäëgü, rü Naäe i Üünexü rü aixcüma nawa nayexma.

**Pauru rü Bernabé rü ñäne ga
Icíniüwa nayexmagü**

14 ¹Rü Icíniüwa rü wüxigu Yudfügüarü ngutaqexepataügu nachocu ga Pauru rü Bernabé. Rü meäma nüxü nixuchiga ga Tupanaärü ore rü yemaäcü nayaxögü ga muxüma ga duüxügü ga Yudfügü rü yema tama Yudfügü ixígüxü rü ta. ²Natürü yema Yudfügü ga tama Ngechuchuaxü yaxögüxü, rü chixexümaä nayaxucüxégü ga yema tama Yudfügü ixígüxü na yema yaxögüxüchi naxaixücax. ³Rü yemacax muxüma ga ngunexü yexma narücho ga Pauru rü Bernabé, rü tama

namuüëäcüma nüxü nixuchiga ga Cori ya Tupanaärü ore. Rü yema duüxügümaä nüxü nixu na ñuxäcü Tupana poraäcü tüxü nangechaüxü. Rü nüma ga Cori rü yema duüxügüxü nüxü nadauxëe na namaä nataäëxü ga yema ore. Rü yemacax Pauru rü Bernabéxü narüngüxëe na inawëxgüäxücax ga cuaxrüügü rü na naxügüäxücax ga mexügü ga Tupanaärü poramaä naxügüxü. ⁴Natürü ga guma ñäncüäx ga duüxügü rü nitoye. Rü nümaxü rü yema Yudfügüwaama naxügü rü togü rü Pauru rü Bernabéwaama naxügü. ⁵Rü yexguma ga yema Yudfügü, rü yema duüxügü ga tama Yudfügü ixígüxü, rü guma ñäneärü äëxgacügümaä wüxigu nagu narüxünië na Pauruxü rü Bernabéxü yayauxgüxü na nutamaä ínamuxüchigüäxücax. ⁶⁻⁷Natürü yexguma nüxü nacuächigagügu ga Pauru rü Bernabé, rü nibuxmü. Rü Dícíniüänewa yexmane ga ñänegü ga Dita rü Derbewa naxí. Rü guma ñänegüwa rü guxüma ga yema naänewa ipeagüxü ga duüxügümaä rü ta nüxü nixuchigagü ga ore i mexü.

**Ditawa rü Pauruxü
ínamuxüchigü nutamaä**

⁸⁻⁹Rü yéma Ditawa nayexma ga wüxi ga yatü ga ínapogücutüxü norü bucümatama. Rü yéma narüto rü inarüxünü ga yema Pauru nüxü ixuxü ga ore. Rü Pauru rü meäma nüxü nadawenü, rü nüxü nadau ga na nüxü nayexmaxü ga norü ö na naxcax yataanexücax. ¹⁰Rü yexguma ga Pauru rü tagaäcü ñanagürü nüxü: —ílnachi, rü meäma ínangacutü! —ñanagürü. Rü yexguma inayuxnagü ga guma yatü, rü

inanaxügü ga na iyaxüxü. ¹¹Rü yexguma yema muxüma ga duüxügü nüxü daugügu ga yema na naxüxü ga Pauru, rü tagaäcü yema Dicóniügawa nidexagü, rü ñanagürügü: —Tupanagü i naduüxügüraüxü ínarixügü, rü tataniüwa nangugü —ñanagürügü. ¹²Rü Bernabé rü tupana ga Chéumaã nanaxüéagü. Rü Pauru rü Érememaã nanaxüéagü yerü nüma nixí ga yadexaxü. ¹³Rü guma ñane íxücuxüwa nayexma ga tupana ga Chéuarü tupauca ga taxüne. Rü guma tupaucaarü pai rü yéma nanagagü ga wocagü ga iyatixü ga putürumaã ngaxãégüxü. Rü nüma ga pai rü ga duüxügü rü nanadaixchau ga yema wocagü naxçax ga Pauru rü Bernabé na yemamaã nüxü yacuaxüügüxüçax. ¹⁴Natürü yexguma nüxü yacuaxãchitanügu ga Bernabé rü Pauru, rü norü gáxüchirugu nagáugüe na yema duüxügü nüxü cuaxgüxüçax na tama namexü ga yema naxçax naxüechaüxü. Rü yema muxüma ga duüxügütaniüwa nabuxmü, rü ñaxümaã aita naxüe: ¹⁵—Pa Yatügüx, ¿tüxcüü toxçax penaxü i ngéma? Toma rü pexrüü duüxügümare tixügü. Rü nuã taxí na pemaã nüxü tayarüxuxüçax na nüxü perüxoexüçax i ngéma chixexügü i taxuwama mexü rü naxçax pedaugüxüçax ya Tupana ya maxücü ga naxücü ga daxügüxü i naãne, rü ñoma i naãne, rü taxtü i taxü, rü guxüma i nawa ngëxmaxü. ¹⁶—Rü nuxcümayerü nixí ga Tupana ga yaxna namaã naxínüxü ga duüxügü ga woo nümagü nanaxwaxegüxü naxügügu. ¹⁷—Natürü nüma ga Tupana rü taguma nüxü narüchau na duüxügüxü nangüxëxü. Rü yemaäcü tüxü nüxü nacuaxëë na Tupana yíxü i nümax. Rü

nümatama nixí i núma namuãxü ya pucü rü meã pexü nayaexëëãxü i penetügü. Rü nüma nixí i pexna naxããxü i pewemü na ngémaäcü petaãégüxüçax —ñanagürügü ga Pauru rü Bernabé. ¹⁸Natürü woo yema orexü namaã na yaxugüxü rü poraäcü nüxü naguxcha ga Pauru rü Bernabé ga nüxna na nachogüxü ga duüxügü ga tama naxçax na nadaíaxüçax ga yema wocagü na yemamaã nüxü yacuaxüügüxüçax . Rü düxwa yemaçax tama naxçax nanadai. ¹⁹Natürü yexgumayane rü ínangugü ga ñuxre ga Yudfugü ga Aütioquíawa rü Icóniüwa ne íxü. Rü chixexümaã nayaxucuxégü ga yema muxüma ga duüxügü na tama Pauru rü Bernabéga naxínüxüçax, rü namaã nanuëxüçax. Rü yemaçax ga yema duüxügü rü nutamaã Pauruxü ínamuxüchigü, rü ñaneärü íxpemawa nanatüchigügü, yerü nüma nüxü nacuaxgügu rü marü nayu. ²⁰Natürü yexguma yema yaxögüxü naxütawa ngutaquexegu, rü inachi ga Pauru, rü wenaxärü nagu naxücu ga guma ñane. Rü moxüäcü inaxüächí ga yéma, rü Bernabémaã Derbewa naxü. ²¹Rü guma ñanewa nüxü nixugüe ga ore ga mexü. Rü nanangüexëë ga duüxügü, rü muxüma Tupanaãxü nayaxögü. Rü yemawena rü wenaxärü naxçax nawoegu ga Dita, rü Icóniü, rü Aütioquía. ²²Rü guma ñanegüwa rü yema yaxögüxüxü nixucuxégü, rü nüxü nanangücháxëëgü na guxügüma meã na yaxögüãxüçax. Rü namaã nüxü nixugüe, rü ñanagürügü: —Ngéma Tupana äëxgacü íxüwa na ixücuxüçax, rü tanaxwaxa na muëxpüxcüna guxchaxügümaã yaxna ixínüxü i ñoma i naãnewa —ñanagürügü. ²³Rü Pauru rü Bernabé rü wüxichigü ga ñanewa rü nüxü nixunetatanü ga ñuxre ga

yatügü na yaxögüxüärü äëxgacügü
yixügüxüçax. Rü tama nachibüëäcuma
naxçax nayumüxëgü. Rü yemawena rü
yima Cori ya Tupana ga nüxü
yaxögiäcuma nanaxuaxügu na guxüguma
namaä inaxüxüçax rü meä nüxna
nadauxüçax ga yema yaxögüxüärü
äëxgacügü.

**Pauru rü Bernabé rü naxçax nawoegu ga
Aütioquía ga Chíríaanewa yexmane**

²⁴Rü Pichídiaanewa nichopetü, rü
Paüpíriaanewa nangugü. ²⁵Rü Pérupe
ga iänewa nüxü nixugüie ga Tupanaärü
ore, rü nüxüchi Atária ga iänewa naxí.
²⁶Rü yéma rü wüxi ga wapurugu nichoü
na Aütioquíaçax nawoeguxüçax. Rü
guma iäne ga Aütioquíawa nixí ga noxri
duüxügü Tupanana namugüxü ga Pauru
rü Bernabé na naxügüäxüçax ga yema
puracü ga nüxma marü yanguxëëgüxü.
²⁷Rü yexguma ínangugü ga Pauru rü
Bernabé, rü nanangutaquexexëë ga
guxüma ga yema duüxügü ga yaxögüxü.
Rü namaä nüxü nixugügü ga guxüma ga
ñuxäcü Tupana poraäcü nüxü na
rüngüxëëxü. Rü yexgumarüü ta rü
namaä nüxü nixugügü ga ñuxäcü na
yaxögüäxü ga yema duüxügü ga tama
Yudíugü ixígüxü, yerü Tupana nüxü
nanatauxchaxëë na yaxögüäxüçax. ²⁸Rü
muxüma ga ngunexügu yema
yaxögüxütanüwa nayexmagü ga Pauru
rü Bernabé.

Yerucharéüwa nangutaquexegü

15 ¹Rü yexgumaäcüü rü nayexma
ga ñuxre ga duüxügü ga
Yudéaanewa ne íxü ga Aütioquíawa
ngugüxü. Rü nümagü inanaxügüie ga

tüxü na nangüexëëxü ga guxema
yaxögüie ga Aütioquíacüäx, rü
ñanagürügü: —Ngëxguma tama pegü
ípewiüchaxmüpexechiraügu yema
Moiché tüxü muxürüü rü taxuacütáma
pexü nangëxma i maxü i taguma gúxü
—ñanagürügü. ²Natürü ga Pauru rü
Bernabé rü tama norü me nixí ga yema,
rü yemacax poraäcü nügü namaä
nachoxügagü ga yema duüxügü ga
Yudéaanewa ne íxü. Rü düxwa Pauru rü
Bernabé rü ñuxre ga togü ga
Aütioquíacüäx ga yaxögüxüxü
naxunetagü na Yerucharéüwa naxíxüçax
na yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxü rü yema yaxögüxüärü
äëxgacügümaä yamexëëgüäxüçax ga
yemachiga. ³Rü yemaäcü ga yema
yaxögüxü ga Aütioquíacüäx rü
Yerucharéüwa nanamugü ga yema
yatügü na naxçax íyacagüxüçax rü
yamexëëgüäxüçax ga yema ore. Rü
Peníchíiaanewa rü Chamáriaanewa
nachopetü ga Pauru rü Bernabé. Rü
yéma rü duüxügümaä nüxü nixugüie ga
ñuxäcü yema tama Yudíugü ixígüxü rü
nüxü na naxoexü ga nuxcümaüxü ga
nacümagü na Tupanawe naxíxüçax. Rü
yema oremaä poraäcü nanataäëxëëgü
ga guxüma ga yema yaxögüxü. ⁴Rü
Yerucharéüwa nangugü ga Pauru rü
Bernabé. Rü guxüma ga yema yaxögüxü
rü yema ngüexügü ga Ngechuchu
imugüxü rü yema yaxögüxüärü
äëxgacügü rü meäma nanayauxgü. Rü
Pauru rü Bernabé namaä nüxü nixugügü
ga guxüma ga ñuxäcü Tupana poraäcü
nüxü na rüngüxëëxü na duüxügümaä
nüxü yaxugüxüçax ga ore i mexü.
⁵Natürü ñuxre ga Parichéugü ga

Ngechuchuaxú yaxôgüxü, rü inachigü, rü ñanagürü: —Name nixí na nügü ínawiüchaxmüpechiraüügüxü i ngêma tama Yudfugü ixígüxü i ngexwaca yaxôgüxü. Rü name nixí na naga naxínüëxü i ngêma mugü ga Moíché ümatüxü —ñanagürü. ⁶Rü yexguma nangutaqexegü ga yema ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxôgüxüärü äëxgacügü na namexëëgüäxüçax ga yema ore. ⁷Rü yixcama marü ñuxgumama nügümaã yéma yaporagatanücüügu, rü inachi ga Pedru, rü ñanagürü nüxü: —Pa Chaueneëgüx, pema nüxü pecuçax ga na üpamama Tupana choxü yaxuxü ga petanüwa na yema duüxügü i tama Yudfugü ixígüxümaã nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü i maxëxëëruü, na nümagü rü ta Ngechuchuaxü yaxôgüäxüçax. ⁸—Rü yima Tupana ya guxäãëxü cuácü rü tüxü nüxü nadauxëë na nadeãxü i ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígüxü, yerü nüxna nanamu ga Naãe i Ünexü yema tüxna namuãxüruü. ⁹—Rü Tupanapexewa rü yixema i Yudfugü rü namaã tawüxigu i ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígüxü. Yerü nümagü rü ta Tupana nüxü nüxü nangechaü ga norü pecadugü ga yexguma nüxü yaxôgüägu. ¹⁰—¿Rü tÿxcüü tama namaã petaãe i ñuxma i ngêma Tupana üxü? ¿Rü tÿxcüü ngêma ngexwacax yaxôgüxüxü penaxüëëchaü i ngêma Moíchéarü mugü i guxchaxü ga tóru oxigü rü taxuacüma naga taxínüëxü rü woo yixemagü rü ta taxuacüma inguxëëxü? ¹¹—Rü tama ngêma mugü nixí i tüxü maxëxëëxü. Natürü yixema rü tayaxôgü

na tóru Cori ya Ngechuchu tamaã mecümaxügüga yíxü na tüxna naxãmareãxü i maxü i taguma güxü. Rü ngëxgumarüü ta nixí i naxçax i nümagü i tama Yudfugü ixígüxü —ñanagürü ga Pedru. ¹²Rü inanaxügü ga Bernabé rü Pauru na yadexagüxü. Rü guxüma ga yema duüxügü rü inarüchianegü rü inarüxínüëmare. Rü Bernabé rü Pauru rü namaã nüxü nixugüe ga ñuxäcü Tupana na nüxü rüngüxëëgüxü na naxügüäxüçax ga mexü ga taxügü ga Tupanaärü poramaã naxügüxü natanüwa ga yema duüxügü ga tama Yudfugü ixígüxü. ¹³Rü yexguma Bernabé rü Pauru igüegagügu, rü nüxixärü nidexa ga Chaütiágu, rü ñanagürü: —Pa Chaueneëgüx, ichoxü iperüxínüë! ¹⁴—Pedru i Chimáü rü tamaã nüxü nixu na ñuxäcü Tupana inaxügüxü ga nüxü na nangüxëëxü ga yema duüxügü i tama Yudfugü ixígüxü. Rü tamaã nüxü nixu ta na ñuxäcü Tupana yema duüxügütanüwa nadeãxü ga ñuxre ga duüxügü na noxrü yixígüxüçax. ¹⁵—Rü ngêma Pedru nüxü ixuxü rü nawüxigu namaã ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga orearü uruügü ümatüxü ga ñaxü:

¹⁶“Rü ngëmawena rü tá chataegu, rü tá nüxü charüngüxëë i Dabítaagu i Yudfugü. Rü woo nawoonemare i ñuxmax, natürü wena táxarü wüxiwa chanaxixëë, rü tá íchanadagüxëë na noxrürü naporaexüçax. ¹⁷Rü ngémaacü tá nüxü charüngüxëë na ngêma duüxügü i tama Yudfugü ixígüxü rü chauxçax

nadaugūxūcax, wūxigu namaã i
guxūma i chorū duūxūgū i
Yudfugū i choma chidexchixū.

¹⁸Rū yemaācū nūxū nixu ga
nūma ga Cori ya Tupana ga
nuxcūmama tūxū nūxū
cuaxēēcū ga yema”,

ñanagūrū ga yema ore ga nuxcūma
ūmatūxū. ¹⁹Rū ñanagūrū ga Chaūtiágu:
—Rū ngēmacax, Pa Chaueneēgūx, rū
chouxçax rū tama name na guxū i
Moīchē ūmatūxū i mugūmaã nūxū
ichixewexū i ngēma duūxūgū i tama
Yudfugū ixīgūxū i nūxū rūxoexū i
nuxcūmaūxū i nacūmagū na Tupanawe
naxīxūcax. ²⁰—Rū narūmemaē nixī i
naxçax tanaxūmatū i popera, rū
ngēmawa namaã nūxū tixu:

- (1) Rū tama name na nangōxgūāxū
i ngēma naxūnagūmachi i togū
norū
tupananetachicūnaxāgūcax
daixū .
- (2) Rū tama name na naī i ngemaã
rū exna naī ya yatūmaã
inapexū.
- (3) Rū tama name na nangōxgūāxū
i namachi i ngēma naēxū rū
exna naxūna i wēxnaāxū rū
exna natūgu ngxū.
- (4) Rū tama name na nangōxgūāxū
ya nagū.

Rū ngēxicatama nixī i inaxwaxexū na
naxçax naxūmatūxū. ²¹—Erū guxūne ya
īānewa nangēxma ya Yudfugūarū
ngutaqexepataū i ngextá nuxcūmama
guxū i ngūxchigaarū ngunexūgu nawa
ínangúe rū nūxū nixuchigagū i guxūma
i ngēma mugū ga Moīchē ūmatūxū
—ñanagūrū ga Chaūtiágu.

Popera ga yema duūxūgū ga tama Yudfugū ixīgūxūcax ūmatūxū

²²Rū yema ore rū norū me nixī ga
yema ngūexūgū ga Ngechuchu
imugūxū, rū yema yaxōgūxūārū
āēxgacūgū, rū guxūma ga yema
yaxōgūxū. Rū nūgūmaã ñanagūrūgū:
—iNgīxā tatanūwa tanade ya taxre ya
yatūgū na Aūtioquíawa namugūxūcax
namaã ya Pauru rū Bernabé!

—ñanagūrūgū. Rū nūxū naxunetagu ga
Yuda ga Barsabágu āégaxū rū Chira. Rū
nūmagū ga Yuda rū Chira rū āēxgacūgū
nixī ga natanūwa ga yema yaxōgūxū ga
Yerucharéūwa yexmagūxū. ²³Rū namaã
yéma nanamugū ga popera, rū ñāa nixī
ga yema ore ga nagu naxūmatūgūxū:

“Pa Toeneēgū i Tama Yudfugū Ixīgūxe
i Aūtioquíagu rū Chíríaanegu rū
Chiríchíaanegu Āchiūgūxe, rū toma i
peeneēgū i Ngechuchu toxū imugūxe rū
toma i yaxōgūxūārū āēxgacūgū
ixīgūxex, rū pexū tarūmoxēgū. ²⁴Rū
nūxū tacuáchigagū rū ñuxre ga duūxūgū
ga nūma ne īxū rū woo tama toma yéma
tanamugū natūrū nūmagū rū yéma naxī
rū Moīchēarū mugūmaã pexū
nachixewegū rū yemaācū pexū
ínatūiexēē. ²⁵Rū yemaçax guxāma ga
toma rū wūxigu nagu tarūxīnūē na
totanūwa nūxū taxunetaxū ga taxre ga
taeneēgū na pexçax ngēma
tanamugūxūcax namaã i taeneēgū i
nūxū ingechaūgūxū i Bernabé rū Pauru.
²⁶Rū nūmagū i Bernabé rū Pauru nixī ga
poraācū āūcūmaxūwa nayexmagūxū
naxçax ga tórū Cori ya Ngechuchu ya
Cristu. ²⁷Rū ñuxma rū pexçax ngēma
tanamugū i Yuda rū Chira na

nümagüxüchi pemaã nüxü yaxugüxüçax rü pemaã nangoxëëgüãxüçax i guxüma i torü ore. ²⁸⁻²⁹Erü Tupanaãë i Üünexüçax name, rü toxçax rü ta name na tama muxüma i mugü pexna taxägüxü. Rü ñaã ägümücü i mugüxicatama nixi i pexü tamuxü:

- (1) Rü tama name na penangóxü i naxünagümachi i togü norü tupananetachicünaxägüçax ðaixü.
- (2) Rü tama name na penangóxü i namachi i ngëma naxünagü i wëxnaãxü.
- (3) Rü tama name na penangóxü ya nagü.
- (4) Rü tama name na naï i ngemaã rü exna naï ya yatümaã ipepexü.

Rü mexü tá pexügü ega penaxauregu i ngëma mugü. Rü nuãma pexna”, ñanagürü ga yema ore ga naxümatügüxü. ³⁰Rü natanüxüxü namoxëgüguwena, rü inaxiãchi ga yema yéma mugüxü, rü Aütioquíawa naxi. Rü yexguma yéma nangugügu rü nanangutaquexexëë ga guxüma ga yema yaxögüxü ga duüxügü, rü nüxna nanaxägü ga yema popera. ³¹Rü yexguma nüxü nadaumatügügu, rü poraãcü nataãëgü namaã ga yema ucuxëgü ga nüxna naxägüxü. ³²Rü Yuda rü Chira ga Tupanaärü orearü uruügü na yixigüxü, rü muxüma ga oremaã nayaxucuxëgü ga yema yaxögüxü, rü nüxü narüngüxëë na yexeraãcü yaxögüãxüçax. ³³Rü marü ñuxre ga ngunexü yéma nayexmagüguwena, rü inixi. Rü yema yaxögüxü ga Aütioquíacüãx, rü taãëcüma Yuda rü Chiraxü narümoxëgü rü meãma

ínayamugü na naxçax nawoegüxüçax ga yema Yerucharéüçüãx ga noxri natanüwa namugüxü. ³⁴Natürü ga Chira rü nagu narüxínü na yexma Aütioquíagu naxáxüxü, rü yemaçax Yudaxicatama Yerucharéüçax nataegu. ³⁵Rü Pauru rü Bernabé rü ta yexma narücho. Rü wüxigu namaã ga muxüma ga togü, rü nanangüexëë ga duüxügü, rü namaã nüxü nixugügü ga Cori ya Tupanaärü ore i mexü.

Pauru rü wenaxärü inaxüachi ga to ga nachiüãnegüwa na nangeaxü ga Tupanaärü ore

³⁶Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü ngupetügu, rü ñanagürü ga Pauru Bernabéxü: —iNgixã wenaxärü natanügu tanaxiãne i ngëma yaxögüxü i guxüne ya iãne ga ngextá nüxü íxuchigaxüwa ga Cori ya Tupanaärü ore na nüxü idaüxüçax na ñuxãcü nüxü ínangupetügüxü! —ñanagürü. ³⁷Rü Bernabé rü nayagaxchaü ta ga Cuáü Marcu. ³⁸Natürü ga Pauru rü tama nanaxwaxe ga na yagaãxü, yerü Paüpíriawa nüxna naxo ga noxri, rü tama ínayaxümücü ga yema puracüwa. ³⁹Rü poraãcü nügümaã niporagatanüciü naxçax ga yema, rü düxwa nügüna nixigü. Rü Bernabé nayaga ga Marcu, rü Chiprearü capaxüwa naxü. ⁴⁰Rü yoxni ga Pauru rü Chiraxü niga. Rü yema Aütioquíacüãx ga yaxögüxü rü naxçax nayumüxëgü na Tupana nüxü rüngüxëëgüxüçax. Rü yexguma inaxiãchi. ⁴¹Rü Chíríaañewa rü Chíríchiaañewa nachopetü, rü yéma Tupanaärü oremaã nanataãëxëëgü ga yema yaxögüxü.

Pauru rü Chirawe narüxü ga Timutéu

16 ¹Rü Derbe rü Ditawa nangugü ga Pauru rü Chira. Rü yéma nayexma ga wüxi ga yaxöcü ga Timutéu ga naéga. Rü naē rü wüxi ga Yudú ga yaxöxcü iyixí. Rü nanatü rü wüxi ga Griégu tixí. ²Rü meäma Timutéuchigagu nidexagü ga guxüma ga yema yaxögüxü ga Ditacüãxgü rü Icünüücüãxgü. ³Rü nanaxwaxe ga Pauru ga na nüxü íyaxümücüxü ga Timutéu. Natürü naxüpa ga na yagaãxü rü ínanawiechaxmüpechiraü, yerü yemaäcü nanaxwaxegü ga yema Yudügu ga yema naänewa yexmagüxü. Yerü guxüma nüxü nacuaxgü ga na Griégu tíxü ga nanatü. ⁴Rü guxünema ga guma íänegü ga nawa nachopetünewa, rü duüxügümaã nüxü nixugüetanü ga yema ucuxē ga yema Yerucharéücüãx ga ngúexügü ga Ngechuchu imugüxü rü yema yaxögüxüärü äëxgacügü nüxü ixugüxü. ⁵Rü yemaäcü yexeraäcü meã nayaxögü ga guxüma ga yema yaxögüxü, rü guxü ga ngunexü rü yexeraäcü nimüetanü ga yema yexwacax yaxögüxü.

Pauru nangöxetü rü wüxi ga yatü ga Machedóniäcüãxü nadau

⁶Rü Áchiaanewa naxíchaü na yéma nüxü yaxugüxüçax ga ore i mexü. Natürü Tupanaäē i Üünexü rü nüxna nanachüxu ga yema. Rü yemacax Piríquiaanewa rü Gárataanewaama nachopetü. ⁷Rü Míchiaarü naänewa nangugü, rü yéma nagu narüxínüē ga na Bitíniaärü naänewa naxíxü. Natürü yéma rü ta Tupanaäē i Üünexü nüxna

nanachüxu ga na yéma naxíxü. ⁸Rü yemacax Míchiaanewa nachopetümare rü íäne ga Túruawa nangugü. ⁹Rü yema chütaxügu rü Pauru nangöxetü rü nüxü nadau ga wüxi ga yatü ga Machedóniäcüãx ga napexegu chiciü. Rü nüxü nacaçaxü, ñaxümaã: —iMachedóniäwa naxü, rü toxü rüngüxēē! —ñaxümaã. ¹⁰Rü yexguma yemaxü nadaçuxgu ga Pauru, rü yexgumatama togü tamexēēgü na Machedóniäwa taxíxüçax. Yerü nüxü tacuaxgü rü aixcümamaxüchi nixí ga Tupana toxçax çaxü na yema duüxügümaã nüxü tixuxüçax ga ore i mexü.

Piripüwa nayexmagü ga Pauru ru Chira

¹¹Rü Túruaarü türewa itaxíãchi, rü capaxü ga Chamotáchiuçax wexgu taxí. Rü moxüäcü Neáporiwa tangugü. ¹²Rü yéma rü dauçhitagu taxí rü Piripüwa tangugü. Rü guma nixí ya Dumacüãxgiarü íäne ga Machedóniäänegu naxügüne. Rü guma nixí ya guxüne ya íäneärü tamaēne ga yéma. Rü yéma tayexmagü ga ñuxre ga ngunexügü. ¹³Rü ngüxchigaarü ngunexügu, rü guma íäne iyacuáxüwa taxí ga natüpechinüwa, yerü nagu tarüxínüēgu rü yéma nayexma ga Yudüfugiärü yumüxēchica. Rü yéma tarütogü, rü namaã tidexagü ga ñuxre ga ngexügü ga yéma ngutaquexegüxü, rü namaã nüxü tixugü ga Tupanaärü ore. ¹⁴Rü yéma iyexma ga wüxi ga ngecü ga Díria ga ngéga ga Tupanaxü icuaxüxüçax. Rü Tiatúra ga íänecüãx iyixí. Rü dauçracharaxü ga naxchirumaã itaxe yerü yema nixí ga

ngĩrũ puracũ. Rũ ngĩma rũ meãma yẽma irũxĩnũ, yerũ nũma ga Cori ya Tupana rũ ngĩxũ nanangũchaũxẽẽ na meã inaxĩnũxũcax ga yema ore ga Pauru nũxũ ixuxũ. ¹⁵Rũ yemawena rũ ñuxũchi íbaie wũxigu namaã ga guxũma ga ngĩtanũxũgũ. Rũ yixcama rũ toxũ icaaxũ ñaxũmaã: —Ngẽxguma pema choxũ pedaxũga na aixcũma nũxũ chayaxõxũ ya Cori ya Tupana, rũ marũ name ega chopatagu peyapegũgu —ngĩgũrũgũ. Rũ yẽma toxũ ixĩxẽẽ. ¹⁶Rũ wũxi ga ngunexũgu ga yexguma yumũxẽwa taxĩxgu ga tomax, rũ yexma ngĩxũ tayangau ga wũxi ga pacũ ga corigũxũtaxũ ixĩcũ ga ngoxoãxcũ. Rũ yema pacũ rũ wũxi ga tacũxũ cuaxcũ iyixĩ, rũ duũxũgũmaã nũxũ iyaxu ga tacũ tá yixcũra na ngupetũxũ. Rũ yemaçax ga duũxũgũ rũ dĩẽrumaã ngĩxũ nanaxũtanũ na nũxũ yaxuxũcax na tacũ tá na ngupetũxũ. Rũ yemaãcũ poraãcũ dĩẽruxũ itũ naxçax ga ngĩrũ corigũ. ¹⁷Rũ ngĩma towe ingẽ ga toma rũ Pauru, rũ tagaãcũ ngĩgũrũgũ: —Ñãã yatũgũ rũ Tupana ya tacũxũchimaãrũ duũxũgũ nixĩ, rũ pemaã nũxũ nixu na ñuxãcũ tá penayaxuxũ i maxũ i taguma gũxũ —ngĩgũrũgũ. ¹⁸Rũ yemaãcũ iyixĩ ga muxũma ga ngunexũgu. Rũ dũxwa nũxũ nawaxtũmũxũ ga Pauru, rũ ngĩxcax nadauegu, rũ ñanagũrũ nũxũ ga yema ngoxo ga ngĩwa yexmaxũ: —Ngechuchu ya Cristuégagu cuxũ chamu, na ngĩwa ícuxũxũcũcax —ñanagũrũ. Rũ yexgumatama ngĩwa ínaxũxũ ga yema ngoxo. ¹⁹Rũ yexguma nũxũ nadaugũgu ga ngĩrũ corigũ ga marũ tama ngĩgagu dĩẽru ngĩxũ na nayauxgũxũ, rũ Pauru rũ Chiraxũ ínayauxũ, rũ ãẽxgacũgũarũ

ngutaquẽxechicawa nanagagũ. ²⁰Rũ ãẽxgacũgũna nanaxuaxũ ga yema ngĩrũ corigũ, rũ ñanagũrũgũ: —Ñãã Yudũfũgũ rũ tũrũ íãnewa nanachixeãẽxẽẽgũ i duũxũgũ. ²¹—Rũ tũxũ nangũxẽẽ na naxaurexũcax i nacũmagũ i tũxna chũxuxũ i yixema i Dumacũãxgũ —ñanagũrũgũ. ²²Rũ yexguma ga guxũma ga yema íãnecũãx, rũ Pauru rũ Chirana nayuxgũ. Rũ yema ãẽxgacũgũ nanamu na ínacũxũãxũcax rũ ngexchiruxũma naĩxmenaxãmaã yaçuaixgũãxũcax. ²³Rũ yexguma marũ poraãcũ yaçuaixgũãguwena, rũ poxcupataũgu nanawocu. Rũ nũxna naxãga ga yema poxcupataũãrũ dauruũ na meãma nũxna nadauxũcax. ²⁴Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga yema dauruũ, rũ poxcupataũãrũ aixpepeguxũchixũ ga ucapugu nanawocu, rũ meãma nayachotaparagũ. ²⁵Natũrũ ngãxũcũũgu rũ nayumũxẽgũ ga Pauru rũ Chira, rũ nawiyaegũ, rũ Tupanaxũ nicuaxũũgũ. Rũ yema togũ ga poxcuexũ rũ nũxũ naxĩnũẽ. ²⁶Rũ ngũrũãchi poraãcũ naxĩãxãchiane, rũ ínayangogũtanũãchi ga guma poxcupataũãrũ caxtagũ. Rũ yexgumatama niwãxnagũ ga guxũma ga íãxgũ ga guma poxcupataũ. Rũ guxũma ga yema poxcuexũãrũ cadenaparagũ rũ niwẽgũ. ²⁷Rũ pewa nabaixãchi ga yema poxcupataũãrũ dauruũ. Rũ yexguma nũxũ nadaũxgu ga na yawãxnagũxũ ga íãxgũ ga guma poxcupataũ rũ nanayaxu ga norũ tara na nũgũ yamãxũcax, yerũ nũma nũxũ nacuaxgu rũ marũ nibuxmũ ga yema poxcuexũ. ²⁸Natũrũ tagaãcũ aixta naxũ ga Pauru, rũ ñanagũrũ nũxũ: —íTãxũ i cugũ quimãxũ! Rũ guxãma i

toma rü tanuxmagü —ñanagürü. ²⁹Rü yexguma ga yema poxcupataũärü dauruũ rü naxçax ínaca ga wüxi ga omü, rü inañaächiaćuma yema duũxũgü ípoxcuxũgu nayangaxi, rü yaduruxaćuma Pauru rü Chirapexegu nayacaxápũxü. ³⁰Rü yexguma íãxtüwa Pauru rü Chiraxũ nagagü, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Corigũx, ¿Tacı tá chaxũxü i choma na choxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ? —ñanagürü. ³¹Rü nümagü rü nanangãxũgü rü ñanagürügü nüxũ: —iNüxũ yaxõ ya Cori ya Ngechuchu, rü tá cuxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ i cuma rü guxũ i cupatacũãx! —ñanagürügü. ³²Rü namaã rü guxũma ga yema napatacũãxgũmaã rü ta nüxũ nixugüe ga Cori ya Tupanaãrü ore. ³³Rü yematama ngoragu ga chütacü, rü yema poxcupataũärü dauruũ nayayauxgü ga norü oxrigü ga Pauru rü Chira. Rü yexgumatama ga Pauru rü Chira rü ínanabaiexeẽ ga yema poxcupataũärü dauruũ wüxigu namaã ga guxũma ga napatacũãxgü. ³⁴Rü ñuxũchi napatawa nanagagü, rü õna nüxna naxã, rü nataãe ga nüma rü guxũma ga napatacũãxgü ta, yerü Tupanaãxũ nayaxõgü. ³⁵Rü moxũãcü paçmama rü yema íãneãrü ãẽxgacügü rü yema poxcupataũärü dauruũxütawa nanamugü ga purichíagü na namaã nüxũ yanaxugũxũcax na Pauru rü Chiraxũ ínamuxũxü. ³⁶Rü yexguma ga yema poxcupataũärü dauruũ rü ñanagürü Pauruxũ: —Rü ngẽma ãẽxgacügü rü nuã nanamugü i ore na pexü íchamuxũxũcax. iRü ecü ípechoxũ, rü meã ípixĩ! —ñanagürü. ³⁷Natürü ga Pauru rü ñanagürü nüxũ ga yema

purichíagü: —Marü chixri tomaã nachopetü i toma i Dumacũãxũchigü na tixíguũxũ, rü tama toxna nacaxiraãćuma toxũ nićuaixgü ga napexewa ga guxũma ga duũxũgü, rü ñuxũchi poxcupataũgu toxũ nawocu. Rü ñuxma rü cúãćuma toxũ ínamuxũchaũ. Rü tãütama ngẽmaãcü nixĩ. iRü ecü nümatama núma naxĩ i ãẽxgacügü na nümatama toxũ íyamuxũxũcax! —ñanagürü ga Pauru. ³⁸Rü yexguma ga yema purichíagü rü ãẽxgacügũmaã nüxũ nayarüxugüe ga yema ore. Rü poraãcü nabaixãchiaẽgü ga yema ãẽxgacügü ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga na Dumacũãxũchi yixíguũxũ. ³⁹Rü yema naxĩ, rü Pauru rü Chirana nayacagü na nüxũ nüxũ nangechaũgũxũcax naxçax ga yema namaã naxũgũxũ. Rü ínamamuxũ, rü nüxũ nacãaxũgü na nawa ínachoxũxũcax ga guma íãne. ⁴⁰Rü yexguma poxcupataũwa ínachoxũgu ga Pauru rü Chira, rü Díriapatawa naxĩ. Rü yema yaxõgũxũmaã nangutaquexegü, rü nayaxucuxegü, rü Tupanaãrü oremaã nanataãẽxẽegü. Rü ñuxũchi yemawena rü inaxĩãchi.

Pauru rü Chiramaã nanuẽ ga duũxũgü ga Techarónicawa

17 ¹Rü íãnegü ga Aũpípori rü Aporóniãwa nachopetü ga Pauru rü Chira, rü íãne ga Techarónicawa nangugü. Rü yema nayexma ga Yudúguarü ngutaquexepataũ. ²Rü nawa naxü ga Pauru, yerü woetama yema nixĩ ga nacüma. Rü tomaẽxpũx ga ngũxchigaarü ngunexũgu namaã yema

nidexa nachiga ga Tupanaãrũ ore ga ùmatũxũ. ³Rũ meãma namaã inananguxũxẽẽ ga yema ore, rũ namaã nũxũ nixu ga tũxcũũ ngũxũ na yangexũ ga Cristu rũ tũxcũũ wena na namaxũxũ. Rũ ñanagũrũ: —Rũ yima Cristu rũ Ngechuchu nixĩ, rũ nachiga nixĩ i pemaã nũxũ chixuxũ —ñanagũrũ ga Pauru. ⁴Rũ ñuxre ga yema yexmagũxũ ga Yudũgũ rũ nayaxõgũ, rũ Pauru rũ Chiratanũgu naxãgũ. Rũ yexgumarũũ ta Ngechuchuxũũ nayaxõgũ ga muxũma ga Griégugũ ga noxri Yudũgũrũũ yaxõgũxũ. Rũ muxũma ga ngexũgũ ga dũruãxgũxũ rũ ta nayaxõgũ. ⁵Rũ yemaçax ga yema Yudũgũ ga tama yaxõgũxũ, rũ nanuẽ rũ nixãũxãchigũ yerũ muxũma ga duũxũgũ nũxũ nayaxõgũ ga Pauru rũ Chiraarũ ore. Rũ norũ numaã nanaxĩtaquexexẽẽ ga ñuxre ga yatũgũ ga chixexũgũ ga taxuwama mexũ. Rũ yemaxũ namugũ na nanuẽxẽẽãxũ ga yema ãnecũãx ga duũxũgũ. Rũ Yachãũpatawa nabuxmũ ga yema chixexũ ga duũxũgũ na Pauru rũ Chiracax nadaugũxũcax, yerũ yema muxũma ga duũxũgũpexewa nanagagũchaũ. ⁶Natũrũ yexguma tama yexma nũxũ yangaugũgu, rũ Yachãũxũ niyauxgũ, rũ ñuxre ga yaxõgũxũxũ rũ ta ñnayauxũ. Rũ nayagauxũtanũ, rũ guma ãneãrũ ãẽxgacũgũpexewa nanagagũ. Rũ tagaãcũ ñanagũrũgũ: —Ngẽma Pauru rũ Chira i guxũ i naãnewa duũxũgũxũ chixexẽẽgũxũ, rũ nũma rũ ta nangugũ. ⁷—Rũ Yachãũ nixĩ ga nayaxuxũ ga napatawa. Rũ guxũma i nũmagũ i ngẽma yatũgũ rũ tama naga naxĩnũẽchaũ i tóru ãẽxgacũ ya Dumacũãxãrũ mugũ, erũ nũxũ nixugũe

rũ nangẽxma i to i ãẽxgacũ i Ngechuchu —ñanagũrũgũ ga yema chixexũ ga duũxũgũ. ⁸Rũ yexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga yema oregũ, rũ poraãcũ nanuẽ ga yema muxũma ga duũxũgũ rũ yema ãneãrũ ãẽxgacũgũ ta. ⁹Natũrũ ga Yachãũ rũ namũcũgũ rũ dũerumaã nũgũ naxũtanũgũ, rũ yemaçax nayangexgũ.

Pauru rũ Chira rũ Beréawa nayexmagũ

¹⁰Rũ yematama ga chũtaxũgu rũ yema yaxõgũxũ ga Techarõnicacũãx rũ ãne ga Beréawa nanamugũ ga Pauru rũ Chira. Rũ yexguma yema nangugũgu, rũ Yudũgũarũ ngutaquexepataũwa naxĩ. ¹¹Rũ yema Yudũgũ ga Beréacũãx, rũ yema togũ ga Yudũgũ ga Techarõnicawa yexmagũxũãrũ yexera narũmemaẽgũ. Rũ norũ ngũchaũmaã meãma nanayauxgũ ga yema ore. Rũ guxũ ga ngunexũgu rũ Tupanaãrũ ore ga ùmatũxũwa nangúe na meã nũxũ nacuaçgũxũcax ngoxi aixcũma yĩxũ ga yema ore ga Pauru rũ Chira namaã nũxũ ixuxũ. ¹²Rũ muxũma ga yema Beréacũãx ga Yudũgũ rũ Ngechuchuxũũ nayaxõgũ. Rũ yexgumarũũ ta ga muxũma ga Griégugũ ga Yatũxũgũ rũ ngexũgũ ga ãẽxgacũgũ namax ixĩgũxũ, rũ nayaxõgũ. ¹³Natũrũ yexguma yema Yudũgũ ga Techarõnicacũãx nũxũ cuáchigagũgu ga na Beréawa rũ ta nũxũ na yaxuxũ ga Tupanaãrũ ore ga Pauru, rũ yema naxĩ, rũ nananuẽxẽẽ ga yema ãnecũãx ga duũxũgũ na Paurumaã chixri nachopetũxũcax. ¹⁴Natũrũ yexguma yemaxũ nacuáchigagũgu ga yema yaxõgũxũ, rũ paxama Pauruxũ ñnaxũxũxẽẽgũ ga guma ãnewa. Rũ ñuxre ga yema yaxõgũxũ rũ Pauruxũ

ínixümücügü. Rū dauxchitagu naxĩ rū ñuxmata taxtūpechinüwa nangugü. Natürü ga Chira rū Timutéu rū Beréagu narüchooma. ¹⁵Rū yema duũxügü ga Pauruxũ íxümücügüxũ, rū wapurugu ínayaxümücügü ñuxmata ñāne ga Atenawa nangugü, rū ñuxūchi Beréacax nawoegu. Rū Pauru rū yema duũxügüxũ yéma namuga na paxa naxūtawa naxĩxũcax ga Chira rū Timutéu.

Atenawa nayexma ga Pauru

¹⁶Rū yexguma Pauru rū Atenawa Chira rū Timutéuxũ nanguxēēgu, rū tama nataāēcüraxũ yerü nüxũ nadau ga guma ñānewa ga na poraācü naxchicünaxāmaāmare na natupanaāxgüxũ. ¹⁷Rū yemacax ga Pauru rū Yudíugüarü ngutaquexepataũwa namaā niporagacüü ga yema Yudíugü rū yema togü ga tama Yudíugü ixīgüxũ ga Tupanaxũ icuaxũügüxũ. Rū guxũ ga ngunexũgu ga ñāneārü ngāxũwa üxũ ga ũānechicawa rū ta namaā niporagacüü ga yema yéma ngutaquexegüxũ. ¹⁸Rū nayexmagü ta ga ñuxre ga yatügü ga Epicúriugüarü nguxēētaewa ngúexũ, rū togü ga Etóicugüarü nguxēētaewa ngúexũ. Rū nūmagü rū inanaxügüe ga Paurumaā na yaporaganücüüxũ. Rū ñuxre ga nūmagü rū ñanagürügü: —¿Rū tacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i ñāā yatü i idexaechamarexũ? —ñanagürügü. Rū togü nanangāxügü, rū ñanagürügü: —Maneca wüxi i to i nachiũānecũāxārü tupanagüarü orearü uruü nixĩ —ñanagürügü. Rū yemaācü nidexagü ga yema duũxügü, yerü Pauru rū nüxũ nixu ga ore ga mexũ ga

Ngechuchuchiga ga nuxācü wena na namaxũxũ. ¹⁹Rū düxwa norü āēxgacügüarü ngutaquexechica ga Areópagu āēgaxũwa nanagagü. Rū yéma nüxna nacagü, rū ñanagürügü nüxũ: —Toma nüxũ tacuáxchaũ na tacü rū nguxēētae i ngexwacaxũxũ yĩxũ i ngēma namaā cunguxēētaexũ. ²⁰Erü toxcax rū wüxi i taguma nüxũ taxĩnũēxũ nixĩ i ngēma ore, rū nüxũ tacuáxchaũ na tacüchiga yĩxũ i ngēma nüxũ quixuxũ —ñanagürügü. ²¹Rū yemaācü nidexagü, yerü guxũma ga Atenacũāxgü rū yema to ga nachiũānecũāxgü ga yexma āchiũgüxũ, rū woetama yexicagu narüxĩnũē ga na nüxũ yaxuxũcax rū nüxũ naxĩnũēxũcax ga yexwacaxũxũ ga oregü. ²²Rū yemacax ga Pauru rū inachi norü ngāxũtanüwa ga yema duũxügü ga yema Areópaguwa ngutaquexegüxũ, rū ñanagürü: —Pa Atenacũāxgüx, nüxũ chadau na poraācü perü tupanagügu perüxĩnũēxũ. ²³—Erü ngēxguma perü ngutaquexechicagüwa chixüpetüchigügu, rū nüxũ chadau i naxchicünaxāgü i nüxũ picuaxũügüxũ. Rū wüxi i nachicawa namaā chayarüxü i wüxi i yumüxēchica, rū ngēxma naxümatü i naēga i ñaxũ: “Tupana ya tama nüxũ icuácü”, ñaxũ. Rū yima Tupana ya tama nüxũ pecuāācüma nüxũ picuaxũügücü nixĩ ya choma pemaā nüxũ chixuchigacü. ²⁴—Rū guma Tupana ga naxücü ga guxũma ga naānegü rū guxũma i nawa ngēxmaxũ, rū nūma nixĩ i norü yora yĩxũ i daxügüxũ i naāne rū ñoma i naāne. Rū ngēmacax nūma rū tama duũxügü üxũne ya tupaucagügu naxāchiü. ²⁵—Rū nūmatama ya Tupana rū taxucaxma

nanaxwaxe i duũxũgüarü ngũxëë na namaxũxũcax i nümax, erü taxuũma nüxũ nataxu. Rü nümatama guxãna nanaxã i maxũ, rü tüxna nanaxã ya buanecü ya namaã ingũãtanücüücü. Rü nümatama tüxna nanaxã i guxũma.
 26—Nüma rü wüxi ga duũxũwatama nanaxü ga guxũma ga duũxũgü na guxũ i naãnewa nangëxmagüxũcax. Rü nüma inaxuneta i ñuxgu tá na nabuxũ i duũxũgü rü ngexta tá naxãchiũxũ i wüxichigü. 27-28—Rü yemaãcü nanaxü na naxcax nadaugüxũcax ga duũxũgü rü ñoma ëãnexũwa tacücax idaugüxũrüü nüxũ iyangaugüxũcax. Natürü nüma ya Tupana rü woetama guxũguma tüxna nangaicamachirex, erü nagagu nixĩ i imaxëxü rü ixĩãxtanücüüxũ rü ingëxmaxũ, ngëxgumarüü i ñuxre i perü poperaarü ümatüxũgü naxümatüxũrüü, rü ñanagürügü:

“Rü Tupanaxãcü tixĩgü”, ñanagürügü.
 29—Rü ñuxma na Tupanaxãcügü ixĩgüxũ, rü tama name i nagu tarüxĩnüë rü Tupana rü wüxi i naxchicünaxã i uirumüwa rü exna dïerumüwa rü exna nutawa ixüxũrüü nixĩ. Erü guxũma i ngëma naxchicünaxãgü rü nümatama i duũxũgü nagu naxĩnüëxũãcüma nanaxügü. 30—Rü nuxcüma ga duũxũgü rü naëchitamare ínatüe, natürü nüma ga Tupana rü namaã yaxna naxĩnü. Natürü i ñuxma ya Tupana rü nanamu i duũxũgü i guxũwama na naxcax nadaugüxũ rü nüxũ naxoexũ i nacüma i chixexügü. 31Yerü nüma ga Tupana rü marü nüxũ naxuneta i wüxi i ngunexũ i nagu tá aixcüma guxũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgüna naçaxũ i norü maxũchiga. Rü marü nüxũ naxuneta ya

wüxi ya yatü ya Ngechuchu, rü yima tá nixĩ ya duũxũgüna çacü. Rü Tupana rü guxãxũma nüxũ nacuçxëë ga yema ga yexguma Ngechuchuxũ wena namaxëëgu —ñanagürü ga Pauru. 32Rü yexguma yema wena na namaxëxũchigaxũ naxĩnüëgu ga duũxũgü, rü ñuxre ga nümagü rü Pauruxũ nacugüe. Natürü ga togü rü ñanagürügü: —Rü wenagu táxaru cuxũ itarüxĩnüë i ngëmachiga —ñanagürügü. 33Rü yexguma ga Pauru rü ínaxüxü ga natanüwa. 34Natürü ñuxre ga duũxũgü rü Pauruwe narüxĩ, rü Ngechuchuxũ nayaxögü. Rü natanüwa nayexma ga Diuníchiu ga wüxi ga Areópagutanüxũ, rü wüxi ga ngecü ga Dámari ga ngíëga. Rü ñuxre ga togü rü ta nayaxögü.

Corítuwa nayexma ga Pauru

18 1Rü yemawena rü inaxũãchi ga Pauru ga Atenawa, rü ñãne ga Corítuwa naxü. 2Rü yéma namaã inayarüxü ga wüxi ga yatü ga Aquiru ga Pötuanecũãx ga yexwacax Dumawa ga Itárianewa ne üxũ namax ga Prisilamaãx. Rü yéma Corítuwa nayexma yerü Dumacũãxgüarü ãëxgacü ga Cádiu nanamu ga na ínaxochüxũcax ga guxũma ga Yudüfügü ga Dumawa. Rü Pauru rü naxũtagu nanaxũãne. 3Rü yexma nape rü naxchirunaxcax ga düxenüärü üwa nügümaã napuracüe yerü woetama yema nixĩ ga norü puracü ga Pauru rü Aquiru rü Prisila. 4Rü guxũ ga ngüxchigaarü ngunexügu rü Yudfügüarü ngutaquexepataüwa naxüxũ ga Pauru, rü duũxũgümaã nidexaxũ, rü nayaxucüxëgüxũ. Rü yexgumarüü ta nayaxucüxëgüxũ ga yema duũxũgü ga

tama Yudfugũ ixĩgũũ. ⁵Rũ yixcamaxĩra ínanugũ ga Chira rũ Timutéu ga Machedóniãwa ne íxũ. Rũ yexguma ínanaxũgũ ga Pauru ga aixcũma poraãcũ nũxũ na yaxuxũ ga Tupanaãrũ ore. Rũ meãma Yudfugũxũ nangúexêe na Ngechuchu rũ Tupana Nane ya Cristu na yĩixũ. ⁶Natĩrũ nũmagũ ga yema Yudfugũ rũ ínanaxũgũe ga Paurumaã na nanuêxũ, rũ namaã naguxchigagũxũ. Rũ yexguma ínapamũchiru ga Pauru, yerũ yema nixĩ ga wũxi ga cuaxruũ naxcax ga yema duũxũgũ na yemawa nũxũ yacuaxãchitanũxũcax ga norũ chixexũ. Rũ ñanagũrũ nũxũ: —Pegagu tátama nixĩ i na ípeyarũtauxexũ, rũ marũ tama chaugagu tá nixĩ. Rũ ñomaũcũũ i choma rũ tá ngẽma tama Yudfugũ ixĩgũũtanũwa chaxũ —ñanagũrũ ga Pauru. ⁷Rũ ínaxũxũ ga guma ngutaquexepataũwa. Rũ yéma nayexma ga wũxi ga yatũ ga Tĩchiu ga Yuchugu ãégaxũ. Rũ nũma rũ Tupanaxũ nangechaũ rũ yexma ngutaquexepataũcũwagu naxãpata. Rũ yemaxũtawa naxũ ga Pauru, rũ yexma nape. ⁸Rũ Cripu ga ngutaquexepataũãrũ ãéxgacũ rũ namax rũ guxũma ga naxãcũgũ rũ Cori ya Ngechuchuaxũ nayaxõgũ. Rũ yexgumarũũ ta rũ muxũma ga Corĩtiucũãxgũ rũ nayaxõgũ ga yexguma nũxũ naxĩnũẽgu ga yema ore, rũ ñuxũchi Pauru ínanabaiũxêe. ⁹Rũ wũxi ga chũtaxũ rũ nangoxetũ ga Pauru. Rũ Cori ya Tupana namaã nidexa, rũ ñanagũrũ: —iRũ táxũ i cumuũxũ! iRũ nũxũ íxuama i chorũ ore! iRũ táxũ i curũchianexũ! ¹⁰—Erũ choma rũ chacuxũtagu, rũ taxũetãma chixexũ cumaã taxũ. Erũ daa ñãnewa rũ choxũ nangẽxma i muxũma i chorũ duũxũgũ —ñanagũrũ ga Tupana. ¹¹Rũ wũxi ga tauneciãrũ ngãxũ

Corĩtiuwa nayexma ga Pauru. Rũ yéma yema duũxũgũtanũwa namaã nangúexêetae ga Tupanaãrũ ore. ¹²Natĩrũ yexguma Acayaaneãrũ ãéxgacũ yixĩgu ga Garióũ, rũ yema Yudfugũ rũ wũxigu Pauruxũ niyauxgũ, rũ ãéxgacũpexewa nanagagũ. ¹³Rũ ñanagũrũgũ nũxũ ga guma ãéxgacũ: —Ñãã yatũ rũ duũxũgũxũ naxucyxẽ na Tupanaxũ yacuaxũũgũxũcax rũ tama naga na naxĩnũẽxũcax i tachiũãneãrũ mugũ —ñanagũrũgũ. ¹⁴Rũ Pauru marũ nachonagũchaũ, natĩrũ nũma ga ãéxgacũ ga Garióũ rũ yema Yudfugũxũ nangãxũ, rũ ñanagũrũ: —Rũ ngẽxguma chi wũxi i taxũ i chixexũ naxũxgu, rũ exna namãétagu, rũ ngẽxguma chi nixĩ i choma i pexũ íchaxĩnũxũ, Pa Yudfugũx. ¹⁵—Natĩrũ ngẽma pecũmachiga rũ perũ mugũchiga rũ perũ nguxêetaechiga na yĩixũ, rũ choma rũ tama nũxũ chacuãxchaũ i ngẽma. iRũ pematama penamexêex! Rũ choma rũ tama ngẽmachigaarũ ãéxgacũ chixĩxchaũ —ñanagũrũ. ¹⁶Rũ yexguma ínanawoxũ ga yéma. ¹⁷Rũ yexguma guxũma ga yema duũxũgũ rũ Yudfugũari ngutaquexepataũãrũ ãéxgacũ ga Chótenegu ãégaxũxũ yexma niyauxgũ. Rũ yexmatama ãéxgacũ ga Garióũpexegu nanaçuaixgũ. Natĩrũ nũma ga Garióũ rũ taxu ñanagũriama.

Pauru rũ Aũtioquãcax nataegu, rũ ñuxũchi wenaxãrũ ínaxũãchi na norũ tomaẽxpũxcũna to ga nachĩũãnegũwa nangeaxũ ga Tupanaãrũ ore

¹⁸Rũ yemawena rũ muxũma ga ngunexũ yéma Corĩtiuwa nayexma ga Pauru. Rũ yixcama nũxũ narũmoxẽ ga yema yaxõgũxũ rũ nũxna ínaxũãchi. Rũ ñãne ga

Chëcreawa naxü namaã ga Prisila rü Aquiru. Rü Chëcreawa nügü nidüpüxieru ga Pauru yerü marü nayanguxëë ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxü yaxuxü. [Rü woetama yema nixi ga nacümagü ga Yudfügü ga yexgum a yanguxëëgüãxgu ga wüxi ga uneta ga Tupanamaã nüxü yaxuxü.] Rü ñuxüchi Chëcreaarü türewa rü wüxi ga wapurugu nichoü na Chíríiaanewa naxixüçax. ¹⁹Rü yexguma Epëchiuwa nangugügu, rü Pauru nüxna nixügachi ga Prisila rü Aquiru, rü Yudfügüarü ngutaquexepataüwa naxü. Rü yéma namaã nidexa ga yema Yudfügü ga guma ngutaquexepataüwa ngutaquexegüxüxü. ²⁰Rü yema Yudfügü, rü muxüma ga ngunexügü nüxü nacaxügü ga yexma na naxáüxüçax, natürü ga nüma rü tama nanaxwaxe. ²¹Rü yemacax nüxü narüimoxëãma, rü ñanagürü nüxü: —Rü ngëxguma Tupana naxwaxegu, rü wena táxarü pexçax chataegu —ñanagürü. Rü yemawena rü Epëchiuarü türewa nayarüxüe, rü inaxüãchi. ²²Rü Checharéaarü türewa nangu, rü yéma ínaxüe. Rü ñuxüchi Yerucharéüwa naxü na nüxü yanamoxëxüçax ga guxüma ga yema yaxögüxü. Rü ñuxüchi Aütioquíawa naxü. ²³Rü yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma Aütioquíawa nayexmagu, rü wenaxärü inaxüãchi ga Pauru na wüxichigü ga iãne ga Gárataanewa rü Fríyíiaanewa yexmagünewa íyadauxüçax rü yataãëxëëgüãxüçax ga guxüma ga yema yaxögüxü ga guma iãnegüwa yexmagüxü.

**Aporu rü Epëchiuwa nüxü nixu
ga Tupanaärü ore**

²⁴Rü yexgumaücüü rü Epëchiuwa nangu ga wüxi ga Yüdü ga Aporugu äëgaxü. Rü

nüma rü iãne ga Aleyãdríacüãx nixi, rü nüxü natauxcha ga duüxügüpexewa na yadexaxü. Rü meãma nüxü nacuax ga Tupanaärü ore i ümatixü. ²⁵Rü nüma meã nüxü nacuax ga Cuáü ga baiüxëëruüärü nguxëëtae ga Cori ga Ngechuchuchiga, rü nüxü nacuax na ñuxäcü Cuáü duüxügüxü íbaiüxëëxü. Natürü yexicaxütama nacuax ga Ngechuchuchiga. Natürü poraäcü nataãëäcüma nidexa rü aixcüma nanangüxëë ga duüxügü. ²⁶Rü nüma ga Aporu rü tama namuüäcüma inanaxügü ga na yadexaxü ga Yudfügüarü ngutaquexepataüwa. Natürü yexguma Aporuxü naxínüëgu ga Prisila rü Aquiru, rü napatawa nanagagü na yexeraäcü namaã inanguxüxëëaxüçax ga Ngechuchuchiga. ²⁷Rü yexguma Acayaanewa naxüxchaügu ga Aporu, rü yema yaxögüxü ga Epëchiucüãx nüxü narüngüxëëgü. Rü popera yéma namugü naxçax ga yema yaxögüxü ga Acayacüãx na meã Aporuxü nayauxgüxüçax. Rü yexguma Acayawa nanguxgu ga Aporu rü poraäcü nüxü narüngüxëë ga yema duüxügü ga Tupanaärü ngechaügagu Ngechuchuxü yaxögüxü. ²⁸Rü guxü ga duüxügüpexewa nüxü nüxü nacuaxëë ga poraäcü na ínatiexü ga yema Yudfügü ga tama Ngechuchuxü cuáxchaügüxü. Rü nümagü ga Yudfügü rü taxücürüwama ñuxü ñanagürügü, yerü ga Aporu rü Tupanaärü ore ga ümatixüwa meãma nüxü nanawex ga na Ngechuchu rü aixcüma Tupana Nane ya Cristu na yiüxü.

Epëchiuwa nayexma ga Pauru

19 ¹Rü yexguma Corítiuwa nayexmayane ga Aporu, rü Pauru rü naxpüxanegu idaxü ga

namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu. Rü yexma nüxü nayangau ga ñuxre ga yaxögüxü. ²Rü nüxna naca, rü ñanagürü nüxü: —¿Marü penayaxuxü i Tupanaãe i Üünexü ga yexguma peyaxögügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Tama. Taguma nüxü taxínüêchiga na ñacü yïxü i Tupanaãe i Üünexü —ñanagürügü. ³Rü yexguma ga Pauru rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Texéaxü peyaxögüxü ga yexguma ípebaiügu? —ñanagürü. Rü nümagü nanangäxü, rü ñanagürügü: —Toma nüxü tayaxô ga yema Cuáü ga baiüxêëruüârü ngxêëtae —ñanagürügü. ⁴Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü nüxü: —Cuáü ínanabaiüxêë ga yema duüxügü ga nüxü rüxoexü ga nacüma ga chixexü rü Tupanaçax daugüxü. Natürü yema duüxügümaã nüxü nixu ta na nüxü yaxögüäxüçax ga Ngechuchu ga naweama äcü —ñanagürü ga Pauru. ⁵Rü yexguma yemaxü naxínüëgu ga yema duüxügü rü ínabaiü naégagu ga Cori ya Ngechuchu. ⁶Rü yexguma Pauru rü yema yaxögüxüétügu naxümexgu, rü nüxna nangu ga Tupanaãe i Üünexü, rü to ga nagawachigü nidexagü, rü nüxü nixugüe ga Tupanaärü ore. ⁷Rü maneca 12 ga yatü nixígü ga yema duüxügü. ⁸Rü tomaëxpüx ga tauemacü yéma nayexma ga Pauru. Rü Yudíugüarü ngutaquexepataüwa naxüüxü rü tama namuüácüma nüxü nixuuxü ga Tupanaärü ore. Rü nanangüexêë na ñuxäcü äëxgacü na yïxü ya Tupana, rü nüxü nanangüchaüxêë na Ngechuchuaxü yaxögüäxüçax. ⁹Natürü nayexma ga ñuxre ga duüxügü ga tama

nüxü cuaxgüchaüxü rü tama yaxögüchaüxü. Rü nümagü inanaxügüe ga na yema muxüma ga duüxügüpexewa chixexü yaxugüexü nachigagu ga Cori ga Ngechuchu. Rü yemaçax nüxna nixügachi ga Pauru, rü toxnamana nanagagü ga yema yaxögüxü. Rü guxü ga ngunexügu namaã nüxü nixuchiga ga ore nawa ga wüxi ga ngutaquexepataü ga Tiranuärü ngüepataü ga naéga. ¹⁰Rü yemaäcü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü yemaäcü guxüma ga Áchiacüäxgü ga Yudíugü rü Griégugü rü nüxü naxínüë ga Cori ya Tupanaärü ore. ¹¹Rü Tupana Pauruxü narüngüxêë ga na naxüäxü ga taxügü ga mexügü ga Tupanaärü poramaã naxüxü. ¹²Rü äixrüxü ga norü dechugü ga Pauru rü naxchirügü rü duüxügü rü yema ídaaweexüxütawa nanangegü. Rü yexguma yema ídaaweexü nüxü îngögügüga ga yema naxchiru rü exna dechu, rü naxçax nitaanegü. Rü yema duüxügü ga ngoxoäxgüxü rü ta naxçax nitaanegü. ¹³Natürü nayexma ga ñuxre ga Yudíugü ga íänegüwachigü ixíëtanüxü rü ngoxogüarü woxüwa puracüexü. Rü nüxü naxügü na Cori ya Ngechuchuégagu na ínawoxüäxü ga ngoxogü nawa ga yema duüxügü ga ngoxoäxgüxü. Rü ñanagürügü: —Ngechuchu ya Pauru nüxü ixuchigacüégagu pexü tamu na ípechoxüxüçax —ñanagürügü ga yema Yudíugü. ¹⁴Rü yema 7 ga yema ügüxü, rü wüxi ga Yudíugüarü paigüarü äëxgacü ga Echebago äégaxü nanegü nixígü. ¹⁵Natürü wüxi ga ngunexügu ga yexguma wüxi ga ngoxoxü ínatäxüchigüchaügu, rü yema ngoxo

nanangãxũ, rü ñanagürü: —Nüxũ chacuax ya Ngechuchu, rü nüxũ chacuax ya Pauru na texé yĩxũ. ¿Natürü i pema rü texégü pixígü? —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga yema yatü ga ngoxoáxũ rü yema duüxügü ga ínataxüchigüchaüxüna nayuxu, rü nüxũ narüporamaê ga guxüma, rü ínanagáuüxüne. Rü yemaäcü ngexchiruxüma rü napíexüma nibuxmü ga guma íwa. ¹⁷Rü guxüma ga Yudíugü rü Griégügü ga Epéchiuwa yexmagüxũ rü nüxũ nacuáchiga ga yema. Rü poraäcü namuê ga guxüma. Rü yemaäcü yexeraäcü natachiga ga Cori ga Ngechuchu ga yéma. ¹⁸Rü muxüma ga yema yaxögüxũ rü yéma ningugüetanü, rü guxü ga duüxügüpexewa nüxũ nixugüechigü ga nüma rü ta na nayüiechiréxũ, natürü tá nüxũ na naxoexũ ga yema. ¹⁹Rü muxüma ga yema iyüiechiréxũ, rü yéma nanana ga norü poperagü ga yuüpane ga nawa nangúexũ, rü guxäpexewa ínanagu. Rü yexguma nangugüüägu ga natanü ga yema poperagü, rü maneca 50,000 tachinü ga díferu ga tatanüxüwa nangu. ²⁰Rü yemaäcü ga Cori ya Tupanaärü ore, rü yexeraäcü nixüchigü, rü yexeraäcü duüxügü nüxũ nadau na ñuxäcü naporaxũ ga yema ore. ²¹Rü yemawena ga Pauru, rü nagu narüxĩnü ga Machedóniãñewa rü Acayaanewaxíra na naxüxũ, rü yéma ñuxüchi Yerucharéüwa na naxüxũ. Yerü yema ñanagürü: —Rü ngéma Yerucharéüwa tá chaxũ, rü yixcama rü Dumawa rü tá ta chaxũ —ñanagürü. ²²Rü yemaçax nügüpexegu Machedóniãñewa

nanamugü ga taxre ga norü ngüxêëruü ga Timutéu rü Eratu. Natürü nüma ga Pauru rü ñuxre ga ngunexũ Áchiagu narüxãüx.

Nanuê ga duüxügü ga Epéchiuwa

²³Rü yexgumaücüü rü Epéchiuwa rü nanaxíxächitanüaê ga duüxügü, rü poraäcü nanuê nachigagu ga Cori ya Tupanaärü ore. ²⁴Rü yemaäcü naxüpetü nagagu ga wüxi ga yatü ga díferumüwa puracüxũ ga Demétriugu áégaxũ. Rü nüma rü ínanaxüxũ ga norü tupana ga Atemíchaarü tupaucachicünxägü ga díferumünaxçax. Rü nayexma ga muxüma ga norü puracütanüxũ ga yemawa puracüexũ. Rü guxüma poraäcü meã nüxũ naxätanü ga yema puracü. ²⁵Rü nüma ga Demétriü rü nanangutaquexexêê ga guxüma ga puracütanüxũ ga yemawa puracüexũ, rü ñanagürü nüxũ: —Pa Chomücügüx, meã nüxũ pecuaxgü na ñaã tórü díferumüärü puracügu na ngíxũ iyaxuxũ i tórü díferu. ²⁶Rü marü nüxũ pedaugü i ngéma Pauru rü nüxü pexĩnüê na ñuxäcü yaxucüxégüäxũ i duüxügü, rü ñuxäcü namaã nüxũ yaxuxũ na tama aixcüma tupanagü yĩxũ i ngéma tupanagü i yixema ixügüxũ. Rü ngémaäcü muxüma i duüxügüxũ nüxũ narüxoexêê na tama tórü tupanagüaxũ yaxögüäxüçax. Rü tama núma Epéchiuwaxicatama ngëxũ nawagü natürü wixguxüchi taax guxü i Áchiaañewa ngémaäcü chixri nayaxucüxégü i duüxügü. ²⁷Rü pema nüxũ pecuax rü tórü puracüçax rü naxäücüma i ngéma. Rü wüxi i chixexũ ta nixĩ i naxçax i tórü tupana i Atemíchaarü tupauca ya taxüne. Rü

ñuxma rü muxüma i duüxügü rü ngixü nangechaü i Atemícha i guxü i Áchiaanewa rü guxü i nañewa. Natürü ngéma Pauruarü ucuxëgagu rü düxwa taxuxütáma ngixü nangechaü i duüxügü, rü ngémaacü düxwa inaärüxo tá ta i tórü puracü —ñanagürü ga Demétrü. ²⁸Rü yexguma yemaxü naxínüëgu, rü poraacü nanuë, rü tagaacü ñanagürügü: —iNamaxü i Epéchiucüãxgüarü tupana i Atemícha! —ñanagürügü. ²⁹Rü guxüma ga yema ñanecüãxgü rü poraacü yexma ínatüeã. Rü ínanayauxü ga Gayu rü Aritárcu ga Machedóniãanecüãxgü ga Paurumücügü, rü guma í ga ñaneärü ngutaquexepataüwa nanagauxütanü. ³⁰Rü Pauru rü ta yexma naxücuchaü na yema duüxügümaã yadexaxüçax, natürü yema yaxögüxü nüxna nanachüxu ga yexma na naxücuxü. ³¹Rü yema Áchiaaneärü äëxgacügütanüwa rü nayexma ga ñuxre ga Paurumücügü ixígüxü. Rü nümagü rü ta Pauruxütawa namugagü na tama yema ngutaquexechicagu naxücuxüçax. ³²Rü yoxni ga duüxügü ga yema íngutaquexegüxüwa, rü nümaxü rü wüxi ga oremaã aita naxüe, rü togü ga to ga oremaã aita naxüe. Yerü poraacü nanaxüächíãëgü ga guxüma ga yema duüxügü ga yéma ngutaquexegüxü. Rü muxüma rü tama nüxü nacuaxgü ga ñacüçax na nangutaquexegüxü. ³³Natürü yéma nayexma ga wüxi ga Yudü ga Arégu äëgaxü. Rü yema togü ga Yudü rü namaã nüxü nixu ga ñacüçax na nangutaquexexü. Rü duüxügüpexewa nanamugü na yadexaxüçax rü naétüwa nachogüxüçax ga yema Yudü rü ga

yéma yexmagüxü. Rü nüma ga Aré rü naxunagümëxë na iyanachianegüxüçax ga duüxügü, na namaã yadexaxüçax. ³⁴Natürü yexguma nüxü yacuaxächitanügu ga Aré rü Yudü na yüxü, rü guxüma ga yema duüxügü rü wüxigu tagaacü aita naxüe. Rü taxre ga ngora ninge ga na tagaacü ñagüxü: —iNamaxü i Epéchiucüãxgüarü tupana i Atemícha! —ñagüxü. ³⁵Rü düxwa yema ñaneärü äëxgacü nanachiächixëë ga yema muxüma ga duüxügü, rü ñanagürü nüxü: —Pa Epéchiucüãxgüx, guxüma i duüxügü nüxü nacuax na Atemíchaarü tupauca ya taxüneärü dauruü na ixígüxü. Rü guxüma nüxü nacuax na núma tüxü nangëxmaxü i Atemíchachicünaxá i daxüwa rüngüxü. ³⁶—Rü ñuxma na guxüma nüxü na cuaxü na aixcüma yüxü i ngéma, rü name nixí na pechiächixü, rü taxuüma i chixexü pexüexü. ³⁷—Erü ñaã yatügü i nuã pegagüxü, rü taxuüma i chixexü ngímaã naxügü i tórü tupana, rü tama chixexü nixugüë ngíchigagu. ³⁸—Rü ngëxguma chi Demétrü rü ngéma namücügü i namaã napuracüexü rü nüxü nangëxmagu i ñacü i tama norü me ixüxü, rü nangëxma i ngutaquexechicagü i ngextá äëxgacügü duüxügüxü ícagüxüwa. Rü name nixí na ngéma äëxgacügüpexewa namexëãxü i ñacü i tama norü me ixüxü. ³⁹—Rü ngëxguma nangëxmagu i ñacü i to i perü guxchaxügü, rü name nixí i ñaneärü äëxgacügüarü ngutaquexewa penamexëë i ngéma. ⁴⁰—Erü ñuxma rü taxäücümáxügü rü ngürüächí äëxgacü ya tacü ya Dumawa ngëxmacü rü tüxna tá naxçax naca i ngéma ñuxma

ngupetüxü. Erü aixcüma taxumaãma tanangãxüéga i ãëxgacü, ega tüxna nacaxgu naxçax i ñaã ngutaquexe i nawa pexãügatanüxü —ñanagürü. ⁴¹Rü yexguma marü yema ñaxguwena, rü ñayamugü ga yema duüxügü.

Machedóniãñewa rü

Griégugüchiüñewa naxü ga Pauru

20 ¹Rü yexguma marü nangupetügu ga yema na íyacucuxü ga duüxügü, rü Pauru naxçax nangema ga yema yaxögüxü na yaxucuxëgüãxüçax. Rü yexguma marü namaã nüxü nachaugu, rü nüxü narümoxë, rü inaxüächi ga Machedóniãñewa na naxüxü. ²Rü yexguma yema naãnewa yaxüpetügu, rü taãëxü ga oremaã nayacuxëgü ga yema yaxögüxü ga wüxichigü ga ñãnewa yexmagüxü. Rü yemaãcü Griégugüchiüñewa nangu. ³Rü yéma nayexma ga tomaëxpüç ga tauemacü. Rü yexguma marü inaxüächichaügu ga Chíríaanewa na naxüxü, rü tama wapurugu nixü yerü nüxü nacuáchiga ga na ñuxre ga Yudfugü yamãxgüchaüxü. Rü yemacax nagu narüxínü ga dauxchitagu na nataeguxü, rü wenaxãrü Machedóniãñewa na naxüpetüxü. ⁴Rü ñayaxümücügü ga Chópate ga Beréacüãx ga Píu nane, rü Aritárcu rü Següdu ga Techarónicacüãxgü, rü Gayu ga Derbecüãx, rü Timutéu, rü Tiquicu, rü Turuquínu ga Áchiaanecüãxgü. ⁵Rü yema yatügü rü nüxíra topexegu naxãgü, rü Túruawa toxü nayarünguxëëgü. ⁶Rü nawena ga yema Yudfugüarü peta ga üpetüchiga ga pãu ga ngearü puxëëruüãxü nagu nangõxgüxü, rü wapurugu Piripuwa itaxüächi. Rü wüximëxpüç ga ngunexü

ngupetügu, rü Túruagu nüxü tayangaugü ga yema topexegu ägüxü. Rü yexma tarücho ga 7 ga ngunexü.

Túruagu nanaxüãne ga Pauru

⁷Rü yema yüxüarü ngunexügu rü tangutaquexegü namaã ga yema yaxögüxü na tanangóxüçax ga pãu ga bücuxü yema Ngechuchu toxü ngüexëëxüüü. Rü yema yaxögüxümaã nidexa ga Pauru. Rü nanamaãxëë ga norü dexa ñüxmata ngãxücüwa nangu, yerü moxüãcü inaxüächichaü. ⁸⁻⁹Rü daxüwa ga guma ñpataarü tomaëxpüçchiüwa yexmaxü ga ucapuwa tangutaquexegü. Rü namu ga omü ga yéma naígüxü. Rü nayexma ga wüxi ga ngextüxücü ga Eutícugu äëgacü. Rü yéma wüxi ga yema ucaputapüxarü ñãxwa narüto. Natürü ga Pauruarü dexa, rü poraãcü namãx. Rü yemacax ga guma ngextüxücü rü poraãcü nayaxta, rü düxwa nipeächi rü yema ñãxwa narüngu, rü ñaxtúanegu nangu. Rü yéma yucüma nanayauxgü. ¹⁰Rü ñnarüxí ga Pauru, rü nayanawüxüchi ga guma ngextüxücü, rü duüxügüxü ñanagürü: —iTãxü i pebãixãchiexü, erü namaxü nixí! —ñanagürü. ¹¹Rü yexguma wenaxãrü daxü naxí, rü inanabücu ga yema pãu, rü nanangõx. Rü wenaxãrü nidexa ñüxmata yangune, rü yexguma inaxüächi. ¹²Rü guma ngextüxücü rü maxücü napatawa nanagagü. Rü yemacax poraãcü nataãëgü ga guxüma ga nümagü.

Túruawa inaxüächi ga Pauru rü Miretuwa naxü

¹³Rü yexguma ga Pauru rü ñanagürü: —Dauxchitagu tá chixü ñüxmatáta ñãne ya Achuwa changu na ngéma pexü

chixüexüçax —ñanagürü. Rü yemaçax ga toma rü wapurugu tichoñ rü yoxni napexegu taxí ñuxmata Achuwa tangugü. ¹⁴Rü yexguma Achugu Paurumaã togü tayangauxgu, rü yéma toxü nixüe. Rü tachopetü ga yéma ñuxmata Miterénewa tangugü. ¹⁵Rü yéma itaxiãchi rü moxüãcü Chíuarü toxmãxtawa tachopetü. Rü yemaãrü moxüãcü Chamowa tangugü. Rü yemaãrü moxüãcüama Miretuwa tangugü. ¹⁶Rü yemaãcü itixi yerü ga Pauru rü tama Áchiaanegu nanuxcüchañ. Yerü nanaxwaxe ga paxa Yerucharéüwa na nanguxü naxçax ga Pêtecóstearü ngunexü. Rü yemaçax nagu narüxinü na tama Epéchiugu iyadauxü.

**Yaxögüxüãrü ãëxgacügü ga
Epéchiucüãxmaã nidexa ga Pauru**

¹⁷Natürü yexguma Miretuwa tangugügu rü Epéchiuwa naxçax namuga ga Pauru na naxütawa naxixüçax ga yema yaxögüxüãrü ãëxgacügü ga Epéchiucüãx. ¹⁸Rü yexguma Pauruxütawa nangugügu, rü ñanagürü nüxü: —Pema meã nüxü pecuaxgü ga ñuxäcü pepexewa na chamaxüxü ga guxügu ga yexguma noxritama nuã Áchiaanewa chaxüxgu. ¹⁹Rü guxüguma ga yexguma petanüwa chayexmagu, rü meãma chanaxü ga Cori ya Tupanaãrü puracü, taguma chaugü chicuaxüüãcüma. Rü woo muëxpüxcüna poraãcü changechañgu, nagagu ga yema chixexü ga chomaã naxügüchañxü ga Yudíugü, natürü naétüwa chanaxüama ga yema puracü. ²⁰Rü taguma íchayachaxãchi ga pemaã nüxü na chixuxü ga guxüma ga yema ore ga perü mexüçax ixixü. Rü guxü

ga duüxügüpexewa, rü pepatagüwa rü ta pexü changüexë ga yema ore. ²¹Rü Yudíugümaã rü yema tama Yudíugü ixígüxümaã nüxü chixu na namexü ga na nüxü naxoexüçax ga norü chixexügü rü Tupanaga naxüüexüçax, rü nüxü na yaxögüãxüçax ga tóru Cori ya Ngechuchu. ²²Rü ñuxma rü Yerucharéüwa chaxü erü Tupanaãë i Üünexü rü ngéma choxü namu. Natürü tama nüxü chacuax na tacü tá choxü ipetüxü i ngéma. ²³Rü ngéma nüxü chacuaxü nixi i duüxügü tá choxü napoxcu rü guxchaxügü tá choxü naxüpetü i Yerucharéüwa. Rü ngëxícatama nixi i chomaã nüxü yaxuxü i Tupanaãë i Üünexü i guxüne ya iãne i ngextá íchixügüxüwa. ²⁴Natürü tama ngéma ãücümaxügü charüxinü erü nüétama nixi ega woo chayuxgu. Natürü ngéma chanaxwaxexü nixi na taãëãcüma chapuracüamaxü na meã chayanguxëëxüçax i ngéma puracü ga tóru Cori ya Ngechuchu choxna axü rü nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü na ñuxäcü Tupana tüxü ngechañxü. ²⁵Rü ñuxma rü marü nüxü chacuax rü tagutáma wena choxü pedaugü i pema ga marü pemaã nüxü chixuxe na ñuxäcü ãëxgacü na yixü ya Tupana. ²⁶Rü ngëmacax i ñoma i ngunexügu rü pemaã nüxü chixu rü marü tama chaugagu nixi ega texë petanüwa iyarütauxgu. ²⁷Erü marü meãma pemaã nüxü chixu i guxüma i ngéma Tupana pexü naxwaxexü, rü taxuüma íchicux. ²⁸Rü ngëmacax i ñuxma rü penaxwaxe na pexuãëgüxü rü meã nüxna pedaugüxü i guxüma i yaxögüxü i petanüwa ngëxmagüxü. Erü ngéma nixi i Tupanaãë i Üünexü nagu pexü mugüxü na nüxna pedaugüxüçax i ngéma Tupanaãrü

duñxügü i yaxögüxü i Ngechuchu nagümaãtama naxçax taxexü. ²⁹Choma nüxü chachuax rü ngëxguma íchixüxgu, rü chowena tá pexçax nuã naxí i togü i duñxügü. Rü tá nanachixexëechaü i ngëma yaxögüxü ñoma airugü i idüraexü i carnerugüxü ngíachixëëxürüü. ³⁰Rü woo petanüwatátama nangëxmagü i nümaxü i tá doramaremaã nangüxëëxü i ngëma yaxögüxü na nügüwe naxíxëëaxüçax.

³¹iPegüna pedaügü, rü nüxna pecuaxächie na ñuxäcü tomaëxpüx ga taunecügu rü ngunecü rü chütacü rü taguma íchayachaxächixü ga pexçax chaxauxäcüma na pexü chixucuxëgüxü ga wüxichigü! ³²Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgüx, rü Tupana pexü chamugü. Rü chanaxwaxe i naga pexínüë i norü ore i tüxü nüxü cuaxëëxü na ñuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü. Eri ngëma norü ore tá pexü naporaexëë na tóru Coricax pemaxëxüçax rü pexü nangëxmaxüçax i pechica namaã i guxüma i duñxügü i Tupana idexechixü. ³³Choma rü taxuguma chaugüçax chanaxwaxe ga texéaru díeru rü texéchiru. ³⁴Rü pematama rü meã nüxü pecuax ga ñuxäcü daa choxmëxmaã na chapuracüxü naxçax ga yema choxü rü chomücügüaxü taxuxü. ³⁵Rü guxüguma meã pexü changüxëë na ngëmaäcü pepuracüxü na nüxü perüngüxëëxüçax i ngëma duñxügü i nüxü nataxuxü. Rü name nixí na nüxna pecuaxächie xü i Cori ya Ngechuchuarü ore ga nümatama ñaxü:

“Rü narümemae nixí i pema na toguena penaxäxü rü tama i tüma pexna tanaxäxü”, ñaxü. ³⁶Rü yexguma yema ñaxguwena ga Pauru, rü inacaxápüxü namaã ga guxüma, rü nayumüxë. ³⁷Rü

guxüma poraäcü naxauxe, rü Pauruna nanañxächigü, rü nüxü nachüxgü.

³⁸Yerü poraäcü nangechaüë naxçax ga yema ore ga namaã nüxü yaxuxü ga:

“Marü tagutáma wena choxü pedaügü” ñaxü. Rü nümagü ínayaxümücügü ñuxmata wapuruwa nangu.

Yerucharéüwa naxü ga Pauru

21 ¹Rü yexguma nüxna itaxíächi ga yema yaxögüxü, rü wapurugu tichoü. Rü Cochu ga capaxüçax noxtacüma tichaetaxü. Rü moxüäcü rü Rodawa taxí. Rü yéma itaxíächi, rü Pátarawa tangugü. ²Rü yexma nüxü tayangau ga wüxi ga wapuru ga Peníchiawa üxüne. Rü nagu tichoü, rü itaxíächi. ³Rü yixcamaxüra nüxü tadaügü ga Chipre. Rü torü toxwecüwawaama naxü, rü nüxü tachopetü. Rü itíñaxwetaxü ñuxmata Chíríaanewa tangugü. Rü Tiruwa ítachoü, yerü yéma nixí ga ínanuüäcuxü ga guma wapuru. ⁴Rü yexma nüxü tayangau ga yémacüax ga yaxögüxü, rü 7 ga ngunexü yéma natanüwa tayexmagü. Rü Tupanaãë i Üünexü nayadexagüxëë ga yema yaxögüxü, rü Pauruxü ñanagürügü: —iTäxü i Yerucharéüwa cuxüxü! —ñanagürügü. ⁵Natürü yexguma nangupetügu ga yema 7 ga ngunexügü, rü itaxíächi. Rü yema yaxögüxü rü towe narüxí. Rü naxmamaxaächigü rü naxäcügümaächigü toxü ínixümücügü ga guxüma ñuxmata guma íñechipenüwa tangugü. Rü yexma naxnücügu tacaxgüápüxü, rü tayumüxëgü. ⁶Rü yexguma ga toma rü nüxü tarümoxëgü, rü tichoü ga

wapuruwa. Rû nûmagü rû napatacax nawoegu. ⁷Rû toma rû Tiruwa itaxîachi rû Turemáidawa tangugü. Rû yéma ítachoñ, yerü yexma nayacuax ga wapurugu na taxixû. Rû nüxû tarümoxëgü ga yema yaxögüxû ga yéma yexmagüxû, rû wüxi ga ngunexû nataniügu tarücho. ⁸Rû moxüãcü itaxîachi ga yéma, rû Checharéawa tangugü. Rû Piripi ga Tupanaärü orearü uruüpatawa taxî. Rû nûma rû yema 7 ga ngüxëeruügu ga tupaucana daugüxütanüxû nixî. Rû yexma naxütagu tapegü. ⁹Rû nûma nüxû iyexma ga ägümücü ga naxácügü ga taguma ixátecü ga Tupanaärü orexü ixugüecü. ¹⁰Rû yexguma marü ñuxre ga ngunexü yéma tayexmagügu, rû Yudéaanewa ne naxü ga wüxi ga Tupanaärü orearü uruü ga Agabugu äégaxü. ¹¹Rû yexguma toxütawa nanguxgu ga Agabu, rû nanayaxu ga Pauruarü goyexü. Rû namaã nügü ninaïxgücutü, rû nügü nináimëx, rû ñanagürü: —Tupanaãë i Üünexü marü chomaã nidexa rû ñanagürü:

“Rû ñaãcü tá nayanaïxgü i Yudíugü i Yerucharéüwa i ñaã goyexüärü yora. Rû ngëma duüxügü i tama Yudíugü ixígüxüna tá nanamugü”, ñanagürü. ¹²Rû yexguma yema orexü taxínüëgu, rû toma rû yema Checharéacüãxgümaã Pauruxü tacaaxügü ga tama Yerucharéüwa na naxüxüçax. ¹³Natürü nûma ga Pauru rû toxü nangäxü rû ñanagürü: —¿Tüxcüü pexauxe rû choxü pengechaüxëë? Choma rû íchamemare na chináixü. Rû ngëxgumarüü ta rû marü íchame na Yerucharéügu chayuxü naxçax ya Cori ya Ngechuchu

—ñanagürü. ¹⁴Rû yexguma marü taxuacüma tanachuxugu, rû tachianemare, rû ñatarügü: —iËcü yangu i Cori ya Tupanaärü ngüchañ! —ñatarügügü. ¹⁵Rû yemawena rû togü tamexëëgü, rû Yerucharéüwa taxî. ¹⁶Rû towe narüxî ga ñuxre ga yaxögüxü ga Checharéacüãxgü, rû Machóüpatawa toxü nagagü. Rû nûma nixî ga wüxi ga Chíperecügüãx ga üpamama woetama yaxöxü. Rû naxütagu tapegüxü.

Chaütiáguxütagu nanaxüãne ga Pauru

¹⁷Rû yexguma Yerucharéüwa tangugügu, rû yema yaxögüxü rû taãëacüma toxü nayauxgü. ¹⁸Rû moxüãcü ga Pauru rû tomaã Chaütiáguxütagu nanaxüãne. Rû yéma nangutaquëxëgü ga guxüma ga yaxögüxüärü äëxgacügü. ¹⁹Rû nüxü narümoxë ga Pauru, rû ñuxüchi meãma namaã nüxü nixu ga guxüma ga yema Tupana üxü ga yexguma yema tama Yudíugü ixígüxümaã nüxü yaxuxgu ga Tupanaärü ore. ²⁰Rû yexguma Pauruarü orexü naxínüëgu ga nûmagü, rû Tupanaxü nicuaxüügü. Rû ñanagürügü Pauruxü: —Düçax, Pa Toeneëx, cuma nüxü cucuax rû nangëxma i muxüchixü i Yudíugü i yaxögüxü. Rû guxüma i nûmagü rû nanaxwaxëgü na nagu naxixü i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü. ²¹Natürü ga togü ga tama yaxögüxü rû marü namaã nüxü nixugügü na cuma rû cunangüxëëxü i guxüma i Yudíugü i togü i nachiüãnewa ngëxmagüxü, na tama naga naxínüëxüçax i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü. Rû marü namaã nüxü nixugügü na cunangüxëëxü na tama

tüxü ñawüüchaxmüpexechiraüxüçax ya nanegü, rü na tama naga naxüüexüçax i tacümagü ga Moiché tüxü muxü. ²²¿Tacü tá ixüexü i ñuxmax? Erü ngëma Yudfügü i yaxögüxü rü aixcüma tá nüxü nacuaxgü na marü nuã cunguxü. ²³iRü ngëmacax name nixi na cunaxüü i ngëma tá cumaã nüxü tixuxü! Nuã totanüwa nangëxma i ägümücü i yatügu i yanguxëëchaüxü i wüxi i uneta i Tupanamaã nüxü yaxuxü. ²⁴iNgëma tupauca ya taxünewa nagagü, rü wüxigu namaã yanguxëë i ngëma tacüma ga Moiché tüxna äxü, rü Tupanapexewa pegü peyamexëëgu! iRü nüxü naxütanü i ñuxregu nüxü naxätanü na yadüpüxüerugüxüçax i ngëma yatügu na ngëmaäcü yanguxëëgüäxüçax i norü unetagu ! Rü ngëmawa rü guxüma i ngëma Yudfügü rü tá nüxü nacuaxgü na aixcüma cuma rü ta naga cuxüüxüxü i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü rü tama aixcüma na yüxü ga yema ore ga cuchiga ga nüxü yaxugüexü. ²⁵Rü ñuxüchi ngëma yaxögüxü i tama Yudfügü ixügüxü, rü marü naxçax tanaxümatü ga torü ore na tama nangögüxüäxüçax i tacü i namachi i marü togü norü tupanetachicünaxgüxü namaã icuaxüügüxü, rü tama na nangögüxüäxüçax ya nagü, rü tama nangögüxüäxüçax i naëxügu rü exna naxümagü i wëxnaäxü, rü tama na i ngëmaã rü exna na i ya yatümaã inapexüçax —ñanagürügu.

Tupauca ga taxünegu Pauruxü niyaxgü

²⁶Rü yexguma ga Pauru rü yéma tupauca ga taxünewa nanagagü ga

yema ägümücü ga yatügu. Rü moxüäcü rü Tupanapexewa nügu namexëë ga Pauru wüxigu namaã ga yema yatügu. Rü ñuxüchi guma tupauca ga taxünegu namaã naxücu na paimaã nüxü yaxuxüçax na 7 ga ngunexügu tá yüxü na yanguxëëgüäxü ga yema norü uneta ga Tupanamaã nüxü yaxugüxü, rü yemawena rü tá na inaxãmaregüäxü ga norü ämaregü ga Tupanaxü namaã yacuaxüügüxü ga wüxichigü. ²⁷Rü yexguma marü nagüxchaügu ga yema 7 ga ngunexü, rü ñuxre ga Yudfügü ga Áchiaanecüäxgü rü Pauruxü nadaugü ga tupauca ga taxünewa. Rü yema Yudfügü rü duüxügüxü nanuëxëë na Pauruxü yayauxgüxüçax. Rü yemaçax Pauruna nayuxgü. ²⁸Rü tagaäcü aita naxüe ñaxümaã: —Pa Tomücügu Pa Yudfügü, iPaxa toxü perüngüxëë! Ñaã nixi i ngëma yatü i guxüwama yangüxëëchigüxü i duüxügu na taxchi naxaieüçax i yixema i Yudfügü, rü naxchi na naxaieüçax i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü rü daa tupauca ya taxüne. Rü naëtüwa i ñuxmax rü nuxa daa tupauca ya taxünegu nanamucu i ñuxre i duüxügu i tama tacümagu ixü, rü ngëmaäcü nanaxüxaxëë i ñaã nachica i üünexü —ñanagürügu. ²⁹Rü yema ñanagürügu yerü üpaacü Yerucharëüwa Paurumaã nüxü nadaugü ga Turuquínu ga wüxi ga Epëchiucüäx ga tama Yudfü ixüxü. Rü nüxü nacuaxgügu rü Pauru marü yexma nanaxüxaxëë ga tupauca ga taxünegu. ³⁰Rü guxüma ga yema ñanecüäxgü rü poraäcü nanuë. Rü tupauca ga taxüneçax nibuxmü, rü Pauruxü niyaxgü, rü tupaucaarü ñäxtüwa nanatüchigügu. Rü yexguma

paxa nanawãxtagü ga guma tupauca ga taxũneärü iãxgü. ³¹Rü yexguma Pauruxü yamãxgüchaũgu ga duũxüğü, rü Dumacũãx ga churaragüarü ãëxgacüxütawa nanguchiga ga ore na guxüwama ga Yerucharéüwa rü na nanuëxü ga duũxüğü. ³²Rü yexgumatama ga guma churaragüarü ãëxgacü rü nanangutaquexexë ga yema norü capitãüğü namaã ga norü churaragü, rü paxa yema duũxüğü íyexmagüxüwa naxí. Rü yexguma guma ãëxgacüxü rü yema churaragüxü nadaugügu ga duũxüğü, rü ínayachaxãchigü ga na Pauruxü yamãxgüxü. ³³Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü Paurucax nixü rü nayayaxu. Rü nanamu na taxre ga cadenamaã na yanãixgüãxüçax. Rü nüxna naca na texë yíxü, rü tacü naxüxü. ³⁴Natürü yema muxüma ga duũxüğü rü toxica ga oremaã aita naxüe ga wüxichigü. Rü yexguma taxuacüma meã nüxü nacucax ga tacüçax na nanuëxü, rü guma ãëxgacü rü nanamu na churaragüpatawa Pauruxü nagagüxü. ³⁵⁻³⁶Rü yexguma churaragüpataarü toxõnewa nanguxgu ga Pauru, rü churaragü nayangetaüğü naxchaxwa ga yema muxüma ga duũxüğü, yerü nanuëxüchi rü nawe nicaetanü rü ñanagürüğü: —íYamãxüchi! —ñanagürüğü.

**Pauru rü duũxüğüpexewa
nügüétüwa nidexa**

³⁷Rü yexguma marü churaragüpatagu yamucuchigüchaũãgu rü Pauru rü Griégugawa guma ãëxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Cuxü namexü na cumaã

nüxü chixuxü i wüxi i ore? —ñanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü nanangãxü rü ñanagürü: —Exna nüxü cucuax na Griégugawa quidexaxü. ³⁸¿Tama exna cuma yíxü i Equitucüãx ga üpaxüra rü duũxüğüxü cunuëxëxü na ãëxgacümaã nüğü naðaixüçax rü dauxchitawa ga taxüema íxãpataxüwa cunagagüxü ga 4000 ga yatüğü ga máetaxüğü? —ñanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma rü Yudüfu chixí, rü Tarsucüãx chixí. Rü Chiríchiaanewa rü yima nixí ya wüxi ya íãne ya taxüchine. Rü ngëxguma curü me yixügu, rü cuxna chaca na duũxüğümaã chidexaxüçax —ñanagürü. ⁴⁰Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü: —Ngü —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü toxõnegu nachinagü, rü naxunagümexë na nachiaçhixüçax ga duũxüğü. Rü yexguma nachiaçhiegü, rü Yudüfugawa nidexa, rü ñanagürü nüxü:

22 ¹—Pa Chautanüxüğüx, irü choxü iperüxünüë i ngëma nüxma tá pemaã nüxü chixuxü na chaugüétüwa chidexaxüçax! —ñanagürü. ²Rü yexguma nüxü naxünüëgu ga na Yudüfugawa namaã yadexaxü, rü yexeraãcü inayarüchianegü. Rü yexguma namaã yadexagu ga Pauru, rü ñanagürü: ³—Choma rü Yudüfu chixí, rü Chiríchiaaneärü íãne ga Tarsugu chabu. Natürü doma íãne ya Yerucharéüwa chaya, rü Gamaniéu nixí ga chorü nguxëëruü. Rü meãma nawa changux ga guxüma ga mugü ga nuxcümügüxü ga tórü oxigü nagu íxü. Rü guxüguma naxçax chadau na guxüma i chorü

ngúchaũmaã Tupanaãxũ chapuracũxũ, ngëxgumarũ i guxãma i pema i ñuxmax. ⁴—Rü choma ga ũpa rü poraãcü nawe chingëchigü ga yema Ngechuchuaxũ yaxögüxũ na chanadaixũcax. Rü íchanayauxũ, rü chanapoxcue ga muxũma ga yema yaxögüxũ ga yatüxũgü rü ngexũgü. ⁵—Rü nüma ya paigüeru rü guxũma i tupauca ya taxũneãrü ãëxgacügü i yaguãxgü rü nüxũ nacuaãxgü na aixcüma yĩxũ i ñãã chorü ore. Yerü nümagü rü choxna nanaxãgü ga popera na choxũ nangũxëëgüxũcax ga tatanüxũgü ga Yudfugü ga Damacuwa yexmagüxũ. Rü yéma Damacuwa chaxũ na naxcax chayadauxũcax ga yema Ngechuchuaxũ yaxögüxũ, rü nuã Yerucharëũwa na chanagagüxũcax rü nuxã chayapoxcuexũcax.

**Pauro nüxũ nixu na ñuxãcü
Ngechuchuaxũ yaxödxũ**

⁶—Natürü yexguma namagu chixüyane rü marü chingaicaxgu ga Damacuwa na changuxũ, rü meãma tocuchigu nixĩ ga yexguma. Rü ngürüãchi wüxi ga omü ga poraxũ ga daxüwa ne baxixũ rü choxũ nabaxi. ⁷—Rü ñaxtüanegu chayangu, rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga ñaxũ choxũ:

“Pa Chaurux, ãtüxcüũ nawe quingëchigü i ngëma duũxũgü i choxũ yaxögüxũ?” ñaxũ. ⁸—Rü yexguma ga choma rü chanangãxũ, rü ñacharügü:

“¿Rü texë quixĩ Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga yema naga rü choxũ nangãxũ, rü ñanagürü:

“Choma nixĩ i Ngechuchu ya Nacharëtucũãx, rü chorü duũxũgü nixĩ i

ngëma nawe quingëchigüxũ”, ñanagürü choxũ. ⁹—Rü yema chomücügü rü nüxũ nadaugü ga yema omü, rü nabaixãchiãëgü, natürü tama nüxũ naxĩnüë ga yema naga ga chomaã idexaxũ. ¹⁰—Rü nüxna chaca, rü ñacharügü ga chomax:

“¿Rü ãacü tá chaxüxũ, Pa Corix?” ñacharügü. Rü yexguma ñanagürü choxũ ga Cori:

“Írũda, rü inachi, rü Damacuwa naxũ, rü ngëma tá cumaã nüxũ nixu ya wüxi ya yatü na ãacü tá cuxüxũ!” ñanagürü ga nüma ga Cori. ¹¹—Rü yexguma ga choma rü chioxetü yema omüëmamaã, rü yemacax ga yema chomücügü rü choxmëxgu yangĩgüãcüma choxũ nigagü, rü yemaãcü Damacuwa changu. ¹²—Rü yéma nayexma ga wüxi ga yatü ga Ananĩãgu ãëgacü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga yatü ga aixcüma Tupanaga ñnücü, rü nüma rü meãma nayanguxëë ga yema mugü ga Moĩché ñmatüxũ. Rü guxũma ga Yudfugü ga Damacuwa yexmagüxũ, rü meã nachiga nidexagü. ¹³—Rü nüma ga Ananĩã rü choxũ ñnayadau. Rü yexguma chauxütawa nanguxgu rü ñanagürü choxũ:

“Pa Chaueneë Pa Chaurux, iwenaxãrü ingoxnaxëtü!” ñanagürü. Rü yexgumatama wenaxãrü chingoxnaxëtü rü meãma nüxũ chadau. ¹⁴—Rü yexguma ñanagürü ta:

“Yima Tupana ya nuxcümaũgüxũ ga törü oxigüaru Tupana cuxũ naxuneta na nüxũ cucuãxũcax i norü ngúchaũ, rü na nüxũ cudaduxũcax ya yima Cristu ya mecü, rü naãxwatama nüxũ cuxĩnüxũcax i naga. ¹⁵—Erü cuma tá nixĩ i guxũ i duũxũgümaã nüxũ

quixuchigaxũ ga ñuxãcü na Tupanaxũ
 cudauxũ rü cumaã yadexaxũ. ¹⁶—iRü
 ñuxma rü marü taxuũma ícunanguxêê!
 iRü írúda rü ínabaie! iRü Cori ya
 Ngechuchuégagu naxçax ínaca na cuxũ
 nüxũ nangechaũxũçax i curü
 pecadugü!” ñanagürü choxũ.

**Pauru nüxũ nixu na ñuxãcü Tupana
 namuxũ na yema tama Yudfugü
 ixĩgüxũtanüwa naxũxũçax**

¹⁷⁻¹⁸—Rü yexguma Yerucharéũçax
 chataeguxgu, rü tupauca ga taxũnewa
 chaxũ na yéma chayumüxêxũçax. Rü
 changoxetü, rü nüxũ chadau ga Cori ya
 Tupana. Rü ñanagürü choxũ:

“iNapaxaãê, rü inaxũãchi i nuã
 Yerucharéüwa, erü duũxũgü rü tãütáma
 naga naxĩnüê i ngêma ore i chauchiga
 nüxũ quixuxũ!” ñanagürü. ¹⁹—Rü
 choma chanangãxũ, rü ñacharügü:

“Pa Corix, nüma i duũxũgü rü nüxũ
 nacuaçgü ga choma na yĩixũ ga guxũne
 ga ngutaquexepataũgüwa chaxũxũ rü
 íchanayauxũxũ rü chanapoxcuxũ rü
 chayaçuaixgüxũ ga yema cuxũ
 yaxõgüxũ. ²⁰—Rü yexguma
 yamaçgüãgu ga guma curü duũcü ga
 Etébaũ ga curü orearü uruũ, rü
 chomatama yéma chayexma, rü chorü
 me nixĩ ga na yamaçgüãxũ. Rü choma
 nixĩ ga nüxna chadauxũ ga naxchiru ga
 yema yamaçgüxũ”, ñacharügü nüxũ.
²¹—Naturü nüma ga Cori rü ñanagürü
 choxũ:

“iRü paxa cugü namexêê rü
 inaxũãchi! Erü yaxũgüxũ i
 nachiuãnegüwa i ngêma duũxũgü i
 tama Yudfugü ixĩgüxũtanüwa tá cuxũ
 chamu” —ñanagürü.

**Churaragüarü ãëxgacümexêwa
 nayexma ga Pauru**

²²Rü yexguma Pauru yema ñaxgu rü
 yexma nayacuaxêêgü ga na meã nüxũ
 inaxĩnüêxũ ga yema duũxũgü. Rü
 yexguma aita naxüeãcüma ñanagürügü:
 —iNoxtacüma peyamá! Rü name nixĩ i
 na nayuxũ rü ngêxma na yanaxoxũ
 —ñanagürügü. ²³Rü yexguma aita
 naxüiegu, rü norü gáuxũchirumaã
 nibuatanücüü, rü átexeanexũ daxü
 niwogütanücüü. ²⁴Rü yexguma yemaxũ
 nadaçuxgu ga churaragüarü ãëxgacü, rü
 nanamu ga churaragüpatagu na
 yamucuchigüãxũçax ga Pauru. Rü
 nanamu na poraãcü naçuaixgüãxũçax
 na yadexaxũçax na nüxũ nacuaçxũçax ga
 tũxcüü yĩixũ na yemaãcü nachigamaã
 aita naxüexũ ga duũxũgü. ²⁵Rü
 yexguma marü yanaçgüãgu na
 naçuaixgüãxũçax, rü Pauru nüxna naca
 ga yema capitáũ ga yéma yemaxũ, rü
 ñanagürü: —¿Exna pexmexwa
 nangêxma na penaçuaixixũ i wüxi i
 Dumacũãx ega tama nüxna pecaxiragu?
 —ñanagürü. ²⁶Rü yexguma yemaxũ
 naxĩnügu ga capitáũ, rü guma
 churaragüarü ãëxgacüxũtawaxũ, rü
 namaã nüxũ nixu, rü ñanagürü: —¿Tacü
 tá cuxü? Erü ñaã yatü rü Dumacũãx nixĩ
 —ñanagürü. ²⁷Rü yexguma ga guma
 churaragüarü ãëxgacü, rü Pauruçax
 nixü, rü nüxna naca rü ñanagürü nüxũ:
 —¿Aixcüma yĩixũ na Dumacũãx quĩixũ i
 cumax? —ñanagürü. Rü nüma ga Pauru
 nanangãxũ, rü: —Ngũ —ñanagürü. ²⁸Rü
 yexguma ga guma churaragüarü
 ãëxgacü rü nanangãxũ, rü ñanagürü:
 —Choma rü poraãcü choxũ naxãtanü na

Dumacüãx chaugü chixîcêxî
 —ñanagürü. Rû yexguma nachonagü ga
 Pauru, rû ñanagürü: —Natürü i choma
 rû woetama chorü bucüma Dumacüãx
 chixî —ñanagürü. ²⁹Rû yexgumatama
 nüxna nixîgachi ga yema Pauruxü
 çuaixgüchaüxü. Rû nümatama ga yema
 churaragüarü âëxgacü rû ta namuü ga
 yexguma nüxü nacuaxgu ga Dumacüãx
 na yîixü ga Pauru, yerü marü
 cadenamaã nayanaxchirex.

**Yudfugüarü âëxgacügütücumüpezewa
 nayexma ga Pauru**

³⁰Rû yema churaragüarü âëxgacü
 meãma nüxü nacuaxchaü ga tÿxcüü na
 ínaxuaxügüãxü ga yema Yudfugü. Rû
 yemaçax ga moxüãcü rû nanamu na
 nangutaquexegüxüçax ga paigüarü
 âëxgacügü rû guxüma ga yema
 âëxgacügütücumü ga Yudfugüarü. Rû
 nayawëgü ga Pauruarü cadena rû yema
 âëxgacügüpezewa nanagagü.

23 ¹Rû Pauru meãma nüxü
 nadawenü ga yema âëxgacügü,
 rû ñanagürü nüxü: —Pa
 Chautanüxügüx, chomatama nüxü
 chacuax rû guxüguma meã chamaxü ga
 Tupanapexewa ñuxmata ñoma i
 ngunexüwa nangu —ñanagürü. ²Rû
 yexguma ga yema paigüeru ga Ananã
 rû nanamu ga yema Pauruarü
 ngaicamana yexmagüxü na naãxwa
 tayamaçgüxüçax. ³Rû yexguma ga
 Pauru rû ñanagürü nüxü: —Tupana tá
 cuxü napéax, Pa Äëxgacüx. Cuma rû
 düxétüwaxica cume natürü aixepena rû
 nachixe i curü maxü. Rû ñuxma rû
 ngéma curüto na Moïché ümatüxü i
 mugü nüxü ixuxüãcüma choxna

çuçaxüçax. Natürü wüxi i chixexü cuxü
 erü cumatama rû tama naga cuxînü i
 ngéma Tupana tÿxü muxü erü cunamu
 na choxü napéaxüçax —ñanagürü ga
 Pauru. ⁴Rû yexguma ga yema
 yexmagüxü rû ñanagürügü: —ÿTÿxcüü i
 ngémaãcü tacü namaã quixugüxü i
 paigüeru ya Tupana nüxü unetacü?
 —ñanagürügü. ⁵Rû Pauru nanangãxü,
 rû ñanagürü: —Tama nüxü chacuax, Pa
 Chautanüxügüx, na paigüeru yîixü. Erü
 Tupanaärü ore i ümatüxüwa nüxü tadam
 rû ñanagürü:

“iTama curü âëxgacümaã chixexü
 quixugü!”
 ñanagürü. ⁶Rû yexguma nüxü nacuaxgu
 ga Pauru ga na Chaduchégü yîixü ga
 togü, rû na Parichégü yîixü ga togü, rû
 yema âëxgacügüpezewa tagaãcüma
 ñanagürü: —Pa Chautanüxügüx, choma
 rû Parichéu chixî, rû Parichéu nane
 chixî. Rû ngémaçax choxna pecagü i
 ñuxmax, erü chayaxö i wena tá na
 namaxëxü i yuexü —ñanagürü. ⁷Rû
 yexguma yema ñaxgu ga Pauru, rû
 yema Parichégü rû Chaduchégü rû
 inanaxügüe ga nügümaã na
 iyaporaçax, rû yexma nügü nitoye ga
 yema ngutaquexewa. ⁸Erü ngéma
 Chaduchégü nagu rüxînüëgu rû tama
 wena namaxë i ngéma yuexü, rû
 nataxuma i orearü ngerüügü i daxüçüãx,
 rû nataxuma i naãëgü —ñanagürügü.
 Natürü ngéma Parichégü rû nayaxögü
 na nangëxmaxü i guxüma i ngéma. ⁹Rû
 yemaçax guxüma aita naxüe. Rû
 ñuxüchi ñuxre ga ngüexëëruügü ga
 Moïchéarü mugüwa ngüxëëtaegüxü ga
 Parichégütücumüwa ügüxü rû
 inachigü, rû ñanagürügü: —Toxçax rû

taxuūma i chixexū naxū i ñaã yatū.
 Bexmana wūxi i tacū rü naã namaã
 nidexa rü exna wūxi i orearū ngeruū i
 daxūcūāx —ñanagürügü. ¹⁰Rü
 yexeraacū norū numaã nanaxixāchiāēgü
 ga yema duūxūgü. Rü yemaçax
 naxoegaã ga guma churaragüarū
 āēxgacū ga na Paurugu
 nagaugügüchaūxū. Rü norū
 churaragūxū namu na yema
 duūxūgütanūwa Pauruxū napugūxūçax
 rü wena churaragüpatawa na
 nagagüāxūçax. ¹¹Rü moxūācūarū
 chūtaxūgu Pauruçax nangox ga Cori ga
 Tupana, rü ñanagürü nüxū: —iRü
 nataã! Rü ngēxgumarūi i nūma
 Yerucharéiwa choxū na quixuchigaxū,
 rü ngēxgumarūi tá ta nixī i Dumawa na
 choxū quixuchigaxū —ñanagürü ga
 Tupana.

**Yudfugü naxçax nadaugü na ñuxacū
 Pauruxū yamaçgüchaūxū**

¹²Rü moxūācū, rü ñuxre ga Yudfugü rü
 nügümaã inaxunetagü ga tātūta na
 nachibüexū rü naxaxegūxū ñuxmatáta
 Pauruxū yamaçgü. Rü ñanagürügü:
 —Tachixexūgugü tá ega tacū ingōxgügu
 naxūpa na yamāxū i Pauru —ñanagürügü.
¹³Rü 40 arū yexera ga yatügü nixī ga yema
 nügümaã ixunetagūxū. ¹⁴Rü paigüarū
 āēxgacügütanūwa rü āēxgacügü ga
 yaguāxgütanūwa nangugü, rü ñanagürügü
 nüxū: —Marū togümaã itaxuneta rü
 tachixexūgugü tá ega tacū tangōxgügu
 naxūpa na tayamāxū i Pauru. ¹⁵Rü name
 nixī i pema rü ngēma togü i pexrūi
 āēxgacügütücumūwa ügūxū, rü
 churaragüarū āēxgacūna naxçax peyacagü
 i ñuxma na moxū wena peçexewa

nagagüāxūçax i Pauru. iRü namaã nüxū
 pixu na penaxwaxegüxū na meã nüxū
 pecuáxchaūxū i nachiga! Rü toma rü tá
 marū ítamemare na namagu tayamāxūçax
 naxūpa na ínanguxū —ñanagürügü.
¹⁶Natürü ngēne ga Paurueyax rü nüxū
 nacuáçhiga ga Pauruxū na
 yamaçxgüchaūxū, rü yemaçax
 churaragüpatawa naxū na Paurumaã nüxū
 yanaxuxūçax. ¹⁷Rü Pauru naxçax naca ga
 wūxi ga capitáū, rü ñanagürü nüxū:
 —iCurū āēxgacüxūtawa naga i ñaã
 ngextüxūxū, erü nüxū nangēxma i ore i
 namaã nüxū yaxuxchaūxū! —ñanagürü.
¹⁸Rü yema capitáū rü āēxgacüxūtawa
 nanaga ga yema ngextüxūxū. Rü ñanagürü
 nüxū: —Ngēma poxcuxū i Pauru rü
 chauxçax naca, rü choxna naca na nuã
 cuxūtawa chanagaxūçax i ñaã ngextüxūxū,
 erü nüxū nangēxma i ore i cumaã nüxū
 yaxuxchaūxū —ñanagürü. ¹⁹Rü naxmexgu
 yayauāchiācūma toxnamana nanaga ga
 āēxgacū, rü yema nüxna naca rü ñanagürü:
 —¿Tacū yīxū i ngēma chomaã nüxū
 quixuxchaūxū? —ñanagürü. ²⁰Rü nūma ga
 ngextüxūxū nanangāxū, rü ñanagürü:
 —Ngēma Yudfugü, rü nügümaã
 inaxunetagü na cuxna naxçax
 nacagüxūçax na moxū Yudfugüarū
 āēxgacügütücumüpeçewa na cunagaxūçax
 i Pauru. Rü tá cumaã nüxū nixugü na meã
 nüxū nacuaçgüchaūxū i nachiga.
²¹—iNatürü tātūta nüxū cuyaxō! Erü 40
 arū yexera i yatügü rü marū nügümaã
 inaxunetagü, rü ñanagürügü:
 “Tachixexūgugü tá ega tacū
 ingōxgügu rü exna ixaxegügu naxūpa na
 yamāxū i Pauru”, ñanagürügü. Rü
 ñuxma rü marū ínamemare, rü namagu
 nananaixgü, rü curū orexicatama nixī i

ñuxma ínanguxêëgüxũ —ñanagürü.

²²Rü yexguma ga ãëxgacü rü ínayamu ga yema ngextüxüxũ, rü nüxna naxäga na taxúemaã nüxũ yaxuxüçax ga na namaã nüxũ yaxuxü ga yemachiga.

Ãëxgacü ga Perixütawa Pauruxü namu

²³Rü yexguma ga guma ãëxgacü rü taxre ga norü capitáüçax naca, rü ñanagürü nüxũ: —iPenamexêë i 200 i churaragü i nacutümaãmare ixixũ, rü 70 i churaragü i cowarutagu ixũ, rü 200 i churaragü i wocaxemaã ixäxnexü na 9 arü ngoragu i chütacü Checharéawa naxixüçax! ²⁴—iRü ngëxgumariü ta penamexêë i ñuxre i cowarugü i Pauruçax na tórü ãëxgacü i Perixütawa naxüxüçax rü na taxuüma nüxũ üpetüxüçax i namawa! —ñanagürü.

²⁵Rü yema capitáügümaã yéma nanamu ga wüxi ga popera ga ñaxü:

²⁶“Choma i Cáuuiu Díchiu, rü cuxü charümoxê Pa ãëxgacü ya Mecüxüchi Pa Perix. ²⁷Rü yima yatü ya cuxçax ngéma chanamucü, rü Yudüügü nayayauxgü rü wixguxüchi taax nayamaxgü. Natürü yexguma nüxü chacuáchigagu na Dumacüãx na yïxü, rü yéma chaxü chorü churaragümaã, rü nüxna chanapu. ²⁸Rü nüxü chacuáxcháü ga tacü ga chixexümaã na ínaxuaxügüãxü, rü yemacax Yudüügarü ãëxgacügütücümüpexewa chanaga. ²⁹Rü yexguma nüxü chacuçax ga na Yudüügarü muchigacaxmare na ínaxuaxügüãxü. Natürü taxuüma

ga chixexü naxü na tÿxçüü yamáxüçax rü napoxcuxüçax.

³⁰Natürü yexguma nüxü chacuáchigagu ga na nügümaã inaxunetaxü ga Yudüügü ga na yamaxgüãxüçax, rü yexgumatama nagu charüxñü na cuxütawa chanamuxü. Rü yema ínaxuaxügüxü, rü namaã tá nüxü chixu na cuxütawa naxixü rü cumaã nüxü na yanaxugüxüçax na tacüçax ínaxuaxügüãxü”,

ñanagürü. ³¹Rü yema chütaxügu inaxiãchi ga yema churaragü, yexgumariü ga norü ãëxgacü na namuxürüü. Rü Pauruxü nigagü ñuxmata Aütüpatiwa nangugü.

³²Rü moxüãcü rü nawoegu ga yema churaragü ga nacutümaãmare ixixü rü naxpataüwa naxü. Rü yema churaragü ga cowarutagu ixü, rü Paurumaã inaxiãma.

³³Rü yexguma Checharéawa nangugügu, rü ãëxgacü ga Perina nanaxã ga yema popera, rü Pauruxü rü ta inamugü. ³⁴Rü yexguma nüxü nadaumatügu ga popera ga ãëxgacü ga Peri, rü Pauruna naca ga ngextácüãx na yïxü. Rü yexguma nüxü nacuçaxu ga na Chiríchiaanecüãx yïxü, rü ñanagürü nüxü: ³⁵—Cuxü tá icharüxñü i ngëxguma ínangugügu i ngéma cuxü íxuaxügüxü —ñanagürü. Rü yexguma nanamu ga churaragü na wüxi ga ucapu ga ãëxgacü ga Erodepatawa yexmaxüwa nüxna na nadaugüxüçax.

Pauru rü ãëxgacü ga Peripexewa nügüétüwa nidexa

24 ¹Rü wüximeçxpüx ga ngunexü ngupetügu, rü Yerucharéüwa ne naxü ga paigüeru ga Ananã, namaã ga ñuxre ga ãëxgacügü ga yaguãxgü rü

wüxi ga yatü ga meãma dexaxũ cuáxũ
ga Téturu ga naéga. Rû nûmagü rû
ãêxgacü ga Perixütawa naxĩ na namaã
nûxũ yanaxugüxũcax ga tûxcüũ
Pauruxũ na ínaxuaxũgüxũ. ²Rû
yexguma Pauruxũ yéma nagagügu, rû
inanaxügü ga Téturu ga nûxũ na
yaxuxũ, rû ñanagürü:

—Moxêxũchima i cuma Pa ãêxgacü
Pa Perix, erü cugagu nixĩ i meãma toxũ
naxüpetüxũ i nuã. Rû cugagu nixĩ i nuã
i ñoma i nachüãnewa na toxũ
nangêxmaxũ i muxũma i mexũgü. ³Rû
moxê cuxna taxã erü guxũwama rû
guxũguma cuxũtawa tanayaugü i
guxũma i ngêma mexũgü Pa
ãêxgacüxũchima, Pa Perix. ⁴Natürü
tama yexeraãcü cuxũ chachixewechaũ.
Rû ngêmacax cuxna chaca na paxaãchi
meã toxũ icurüxĩnûxũ. ⁵Rû ñuxma rû
wüxi i orexũ cumaã chixuxchaũ. Rû
marü nûxũ tadau i ñaã yatü rû wüxi i
ðaaweanerüũ na yĩxũ, erü chixexũmaã
nayaxucuxêgü i Yudfugü i guxũ i
naãnewa na nügü yatoyexũcax. Rû
nûma nixĩ i norü ãêxgacü i ngêma
duũxügü i nûxũ yaxögüxũ i Ngechuchu i
Nacharétucüãx. ⁶Rû toma tayayaugü i
ñaã yatü ga yexguma tupauca ga taxũne
naxüxaxêëchaũgu. Rû torü mugü tomaã
nûxũ ixuxũãcũma nûxna tacagũchaũ.
⁷Natürü ínangu ga churaragüarü
ãêxgacü ga Díchiu, rû muxũma ga norü
churaragümaã toxna nanapu. Rû toma i
ínaxuaxũgüxe, rû toxũ namu na
cuxũtawa taxĩxũcax. ⁸Rû ñuxma rû
marü name i cumatama nûxna cuca i
ngêma Pauru na nûxũ cucuáxũcax na
aixcũma yĩxũ i guxũma i ngêma naxcax
ítanaxuaxũgüxũ i tomãx —ñanagürü.

⁹Rû yema togü ga Yudfugü rû ta, rû
ñanagürügü: —Rû aixcũma nixĩ i ngêma
ore —ñanagürügü. ¹⁰Rû yexguma ga
guma ãêxgacü ga Peri rû naxmexmaã
Pauruxũ naxuneta na yadexaxũcax. Rû
yexguma ga Pauru, rû ñanagürü:
—Chorü taãemaã cupexewa chaugücax
chidexa, erü nûxũ chacuax na mucũma
ga taunecü ñoma i nachüãneãrü
ãêxgacü quiixũ. ¹¹Marü name i
cumatama naxcax ícuca, erü 12 i
ngunexũxĩcatama nangupetü ga na
Yerucharéüwa changuxũ na Tupanaxũ
chayarücuaxũxũcax. ¹²Rû bai ga
tupauca ga taxũnewa, rû bai ga
ngutaquexepataũgüwa, rû bai ga
ngürüanewamare ga tãnewa choxũ
nadaugü ga Yudfugü ga na texémaã
íchiporagacüxũ, rû na chananuêxêëxũ
ga duũxügü. ¹³Rû ñuxma i ñaã duũxügü
i choxũ íxuaxũgüxũ, rû bai i
wüxiwaxüra cuxcax nanangoxêëgü na
aixcũma yĩxũ i ngêma naxcax choxũ
ínaxuaxũgüxũ. ¹⁴Natürü cumaã nûxũ
chixu, rû nuxcũmaũgüxũ ga chorü
oxigüarü Tupanaãxũ nixĩ i chapuracüxũ
ngêxgumarüũ i choxũ na nanaxwaxexũ
ya Ngechuchu ya Cristu ya nûxũ
chayaxöcü. Rû ngêma nixĩ i nûmagü i
Yudfugü naxugüãgu rû na:

“Tomare i ore”, ñagüxũ. Rû aixcũma
nûxũ chayaxö i guxũma i Tupanaãrü mugü
ga Moiché ümatixũ rû guxũma i
Tupanaãrü ore ga nuxcũmaũgüxũ ga norü
orearü uruũgü ümatügüxũ. ¹⁵Rû choma rû
ta yema nuxcũmaũgüxürüũ Tupanaãxũ
chayaxö. Rû naxrüũ chayaxö rû tá wena
na namaxêxũ i ngêma yuexũ i mexũgü rû
chixexügü. ¹⁶Rû ngêmacax nixĩ i
guxũguma meã chaugüna chadauxũ na

chauãêwatama nüxũ chacuáxũçax na chamexũ i Tupanapexewa rü duũxũgüpexewa. ¹⁷Rü dücax, Pa ãêxgacüx, rü ñuxre ga tauncü togü ga nachüãnegu chixügü, rü düxwaxarü chauchiũãnegu wena chataegu na nuã chanangexũçax ga diëru ga namaã nüxũ charüngũxêêchaũxũ i chautanüxũgü i Yudfügu i nüxũ nataxuxũ, rü nuã Tupanana chanaxãxũçax i chorü ãmaregü. ¹⁸⁻¹⁹Rü yema ngunexũgu rü tupauca ya taxũnewa Tupanana íchanaxã ga chorü ãmaregü, nawena na chaugü chamexêxũ ga Tupanapexewa. Rü tama muxũ ga duũxũgümaã chayexma, rü tama chananuêxê ga duũxũgü ga yexguma ñuxre ga Yudfügu ga Áchiaanecũãx choxũ daugügu ga yéma tupauca ya taxũnewa. Rü ngëmagü chi nixĩ i ñuxma nuã íxũ na choxũ ínaxuaxũgüxũçax ega ñacü nüxũ ngëxmagu i chauchiga. ²⁰Rü ngëxguma tama ñacü nüxũ ngëxmagu ga yema tupauca ya taxũnewa choxũ daugüxũ, irü êcü ñaã ñuxma nuxmagüxũ cumaã nüxũ ixugü na ñacü ga chixexũxũ chowa nadaugüxũ ga yexguma Yudfüguarü ãêxgacügütücumüpexewa chayexmagu! ²¹Rü ñaxũxĩcatama nixĩ ga chorü ore ga tagaãcü namaã chachonagüxũ ga yexguma yema ãêxgacügüpexewa chayexmagu:

“Rü ñuxma rü choxna pecagü erü choma chayaxõ i wena tá na namaxêxũ i yuexũ”, ñacharügü ga yexguma —ñanagürü ga Pauru. ²²Natürü ga Peri rü meã nüxũ nacuax ga yema Cristuaxũ yaxõchiga. Rü yemacax ga yexguma Pauruaru orexũ naxĩnügü, rü ínayachaxãchi ga na nüxna naçaxũ, rü ñanagürü Yudfügüxũ: —Ngëxguma churaragüarü ãêxgacü ya Díchiu núma üxgu, rü tá meãma nüxũ

chacuax i ngëma naxçax ípenaxuaxũxũ —ñanagürü. ²³Rü yexguma ga Peri rü norü capitáxũxũ namu ga na Pauruna nadauxũçax. Natürü tama nanapoxcuxüchi, rü tama nanachüxu ga na naxũtagu naxĩãneãxũ ga namücügü, rü nüxũ na nangüxêêgüxũ. ²⁴Rü ñuxre ga ngunexũ marü ngupetügu rü wena yéma naxũ ga Peri ngĩmaã ga naxmãx ga Drusíla ga Yudfü ixĩcü. Rü Pauruçax nayacaxêê, rü nüxũ naxĩnügü ga yema ore ga Pauru namaã nüxũ ixuxũ ga Cristuaxũ na yaxõxũchiga. ²⁵Natürü yexguma Pauru meãma namaã nüxũ ixuxgu na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na meã imaxũxũ rü ñuxãcü nanaxwaxexũ na tóru maxũmaã meã icuáxũ rü ñuxãcü tá tüxna naçaxũ i tóru maxũchiga, rü poraãcü nañaxĩchĩãê ga Peri. Rü düxwa ñanagürü nüxũ: —íÊcü íixü i ñuxmax! Rü ngëxguma ñuxguacü icharüxãxũmãregu, rü wena táxarü cuxçax changema —ñanagürü. ²⁶Yerü Peri ínananguxêê na Pauru chi diëru nüxna ixãxũ na yangéãxũçax, rü yemacax muêxpüxcüna naxçax nangemaxũ, rü namaã nidexaxũ. ²⁷Rü taxre ga tauncü yemaãcü nixĩgü. Rü ínanguxuchi ga Peri ga na ãêxgacü yĩxũ, rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga Festu. Natürü nüma ga Peri, rü Yudfügümaã nügü namecümãxêêchaũ, rü yemacax tama ínananguxuchixêê ga Pauru.

Ãêxgacü ga Festupexewa nayexma ga Pauru

25 ¹Rü Checharéawa nangu ga Festu na yéma ãêxgacüxũ yaxüçax. Rü marü tomaêxpüx ga ngunexũ yéma nayexmagu, rü wenaxãrü inaxũãchi, rü Yerucharéüwa naxũ. ²Rü

yéma Yerucharéúwa rü yema paigüarü ãëxgacügü rü Yudfugüarü ãëxgacügü rü Pauruxü ínaxuaxügü Festupexewa. ³Rü naxçax ínacagü ga Yerucharéúwa Pauruxü na namuxüçax. Yerü nümagü rü nagu narüxínië na namagu yacuxéügüãxü na yexma yamaçgüãxüçax. ⁴Natürü ga Festu rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Checharéagu napoxcu i Pauru, rü choma rü tá paxa ngéma Checharéawa chaxü. ⁵Rü ngëmacax name nixí i perü ãëxgacügü rü chowe narüxí i Checharéawa, rü ngëxguma tacü rü chixexü naxüxgu i ngéma yatü, rü ngéma tá nixí i chomaã nüxü pixugüxü —ñanagürü. ⁶Rü maneca 8 rü exna 10 ga ngunexü Yerucharéúwa nayexma ga Festu, rü ñuxüchi Checharéaçax nataegu. Rü yexguma ínanguxguarü moxüãcü rü yema nachica ga ngextá duüxügüna ínaçaxüwa naxü, rü yéma nayarüto norü tochicaxüwa. Rü Pauruçax nangema na yéma napexewa nagagüãxüçax. ⁷Rü yexguma yexma yaxücxgu ga Pauru, rü yema Yudfugü ga Yerucharéúwa ne íxü, rü naxçax naxí. Rü muxüma ga chixexügümaã ínanaxuaxügü. Natürü taxuwama nüxü nüxü nadauxëë na aixcüma yíixü ga yema naxçax ínaxuaxügüãxü. ⁸Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxuüma ga chixexü namaã chixugü ga yema mugü ga Moíché umatüxü, rü bai ga tupauca ya taxünemaã, rü bai ga ãëxgacü ya Chécharumaã —ñanagürü. ⁹Natürü nüma ga Festu rü Yudfugümaã nügü namecümaxëëchaü, rü yemaçax Pauruna naca, rü ñanagürü nüxü:

—¿Cunaxwaxexü na Yerucharéúwa cuxüxü na ngéma cuxna chaçaxüçax naxçax i guxüma i ngéma naxçax cuxü ínaxuaxügüxü? —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Pauru rü nanangãxü, rü ñanagürü: —Choma rü cupexewa changëxma na choxna cuçaxüçax, erü cuma nixí i cuxü naxunetaxü i ãëxgacü ya tacü ya Chécharu na ãëxgacü quiixü i núma. Rü ngëmacax chanaxwaxa i nuã choxna cuca. Erü taxuüma i chixexü chaxü i Yudfugümaã, ngëxgumarüü i cuma meãma nüxü cucuax. ¹¹Ngëxguma chi tacü i chixexü chaxüxgu rü marü name na naxçax choxü yamaçgüxü, rü marü name i na chayuxü. Natürü ngëxguma nataxüxguma i tacü i aixcüma íxíxü i ngéma naxçax choxü ínaxuaxügüxü, rü taxuacüma texé Yudfugüna choxü tamu. Rü naxçax íchaca na nümatama ya ãëxgacü ya tacü ya Chécharu choxna naçaxüçax —ñanagürü ga Pauru. ¹²Rü yexguma ga Festu rü norü ucuxëruügü ga ãëxgacügümaã nidexa, rü ñuxüchi ñanagürü Pauruxü: —Marü naxçax ícuca na ãëxgacü ya tacü ya Chécharu cuxna çaxüçax. Ëcü, ñuxma rü naxütawa tá cuxü chamu —ñanagürü.

ãëxgacü ga Agripapexewa nayexma ga Pauru

¹³Rü ñuxre ga ngunexü ngupetügu, rü Checharéawa nangugü ga Yudfugüarü ãëxgacü ga Agripa rü naëyax ga Bereníche, na Festuxü yanamoxëgüxüçax. ¹⁴Rü marü ñuxre ga ngunexü yéma nayexmagügu, rü Agripamaã nüxü nixu ga Festu ga Pauruchiga, rü ñanagürü: —Nuã nangëxma i wüxi i yatü i poxcuxü ga Peri tama

ínguxuchixēēxĩ. ¹⁵—Rü yexguma choma Yerucharēũwa chayexmagu, rü paigüarü ãēxgacügü rü Yudfugüarü ãēxgacügü ga yaguãxgü rü ínanaxuaxũgü, rü naxcax ínacagü na namaã chanaxueguxũcax rü na yamaãxgüãxũcax. ¹⁶—Rü choma chanangãxũ, rü tama tocüma nixĩ i toma i Dumacũãxgü i na tayamáxũ i wüxi i duũxũ ega tama nügiétüwa yadexaxíragu napexewa i ngēma ínanaxuaxũgüxũ. ¹⁷—Rü yemacax ga yexguma núma nangugügu ga yema Yudfugü, rü yexgumaãrö moxũãcü rü chorü tochicaxũwa chitocuchi na nüxna chaçaxũcax nachiga ga yema, rü yéma naxcax changema ga yema yatü. ¹⁸—Natürü ga yema Yudfugü ga ínanaxuaxũgüxũ, rü taxuũma ga tacü ga chixexũ ga choma íchananguxēēxũxũ nixugü. ¹⁹—Natürü norü Tupanachiga rü wüxi ga yatü ga Ngechuchuchiga nixĩ ga yema nagu yadexagüxũ. Rü nüma ga Yudfugü nüxũ nixugü ga na nayuxũ ga yema Ngechuchu, natürü Pauru nüxũ ixixgu rü marü wena namaxũ. ²⁰—Rü yexguma ga choma ga tama na nüxũ chacuáxũ ga ñuxãcü tá chanamexēēxũ ga yema guxchaxũ, rü yemacax nüxna chaca ga Pauru ngoxi nanaxwaxe ga Yerucharēũwa na naxũxũ, na yéma nüxna chaçaxũcax. ²¹—Natürü nüma ga Pauru naxcax ínaca ga na ãēxgacü ya tacü ya Chécharupexewa naxũxũ na nümatama ya Chécharu nüxna çaxũcax. Rü yemacax chanamu na meã nüxna nadaugixũcax ñuxmata choma ãēxgacü ya Chécharuxũtawa chanamux —ñanagürü. ²²Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Festuxũ: —Choma rü ta nüxũ chaxĩnũchaũ i norü ore i ngēma yatü —ñanagürü. Rü Festu nanangãxũ rü ñanagürü: —Moxũ tátama nüxũ cuxĩnũ —ñanagürü. ²³Rü moxũãcü

yema ucapu ga ãēxgacügü íngutaquexegüxũwa nangugü ga Agripa rü Bereníche rü poraãcü nangaxãēgü. Rü namaã ínangugü ta ga churaragüarü ãēxgacügü rü yema íānecũãxgü ga corigüxüchi ixigüxũ. Rü ñuxũchi Paurucax nangema ga Festu na yema ãēxgacügüpexewa nagagüãxũcax. ²⁴Rü ñanagürü ga Festu: —Pa ãēxgacü Pa Agripax, rü Pa Guxãma i Pema ya Nuxmagüxe, ñaã nixĩ i ngēma yatü i nachigamaã yadexagüxũ i guxũma i Yudfugü. Rü chopexewa ínanaxuaxũgü ga Yerucharēũwa rü núma rü ta. Rü guxũguma tagaãcüma choxna naxcax nacagü na nayuxũ. ²⁵—Natürü i choma rü taxuũma i tacü i chixexũ i naxixũ nawa chadau na naxcax yamáxũ. Natürü nüma ga Pauru rü naxcax ínaca na ãēxgacü ya tacü ya Chécharu nüxna çaxũ, rü ngēmacax nagu charixĩnũ na ngēma chanamuxũ. ²⁶—Natürü taxuũma i ore i aixcüma ixixũ i nachiga choxũ nangēxma na chorü ãēxgacü ya Chécharucax chanaxümatixũcax. Rü ngēmacax chanamu na nuã pepexewa nagagüãxũcax, rü cuxcax türü nixĩ, Pa ãēxgacü Pa Agripax, na nüxna cuçaxũcax, na nüxũ chacuáxũcax i tacü tá na chaxümatixũ naxcax ya ãēxgacü ya Chécharu. ²⁷—Eri chauçcax rü tama name na ngextá namuxũ i wüxi i poxcuxũ ega tama naxümatixíragu nachiga na tacüçax ínanaxuaxũgüãxũ.

Pauru rü ãēxgacü ga Agripapexewa nügiétüwa nidexa

26 ¹Rü yexguma ga Agripa rü ñanagürü Pauruxũ: —Marü name i ñuxma i cugüétüwa quidexa —ñanagürü. Rü yexguma

naxunagũmexẽ ga Pauru, rü inanaxũgũ ga nügiétũwa na yadexaxũ, rü ñanagũrũ: ²—Chataãẽ, Pa ãËxgacũ Pa Agripax, erũ cupexewa chidexa i ñuxma na chaugiétũwa chachogũxũcax i guxũma i ngẽma choxũ na ínaxuaxũgũxũ i ngẽma chautanũxũ i Yudífugũ. ³—Rü yexeraãcũ chataãẽ erũ cuma nüxũ cucuax i guxũma i tocũma i toma i Yudífugũ, rü guxũma i Moĩché ümatũxũ i mugũ i naxcax yadexagũxũ i chautanũxũgũ. Rü ngẽmacax cuxna chaca na meã choxũ icurũxĩnũxũcax.

Pauruarũ maxũ naxũpa ga Ngechuchaxũ na yaxõõxũ

⁴—Rü guxũma i ngẽma chautanũxũgũ i Yudífugũ rü nüxũ nacuaxgũ ga ñuxãcũ na chamaxũxũ ga natanũwa ga chauchiũãnewa rü Yerucharẽũwa ga yexguma changextũxũüragu. ⁵—Rü ngẽxguma chauchigaxũ yaxugũechaũgu, rü nũma nüxũ nacuaxgũ ga choma rü woetama Parichéu na chíxũ. Rü toma i Yudífugũ i Parichéugũ na tixĩgũxũ, rü toma nixĩ i guxũma i totanũxũ i Yudífugũarũ yexera na poraãcũ tanaxaurexũ i ngẽma tocũma. ⁶—Rü ñuxma i ngẽma chautanũxũgũ i Yudífugũ rü nuã pepexewa choxũ nagagũ erũ chayaxõ na Cristugagu nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ, yema Tupana nuxcũmaũgũxũ ga torũ oxigũmaã inaxunetaxũrũũ. ⁷—Rü guxũma i totanũxũgũ i Yudífugũ rü ínananguxẽẽgũ na nüxũ nadaugũxũ rü tá na yanguxũ i ngẽma uneta. Rü ngẽmacax Tupanaxũ nicuaxũgũ rü guxũguma i ngunecũ rü chũtacũ rü Tupanaãxũ napuracũe. Rü choma rü ta

íchananguxẽẽ na nüxũ chadauxũ rü tá na yanguxũ i ngẽma uneta, rü ngẽmacax nixĩ, Pa ãËxgacũx, i ñuxma i choxũ ínaxuaxũgũxũ i ngẽma chautanũxũgũ i Yudífugũ. ⁸—¿Rü tũxcũũ tama peyaxõgũ na Tupana wena namaxẽxẽẽxũ i ngẽma yuexũ?

Pauru rü nüxũ nixu ga ñuxãcũ yema yaxõgũxũwe na yangẽchigũxũ

⁹—Rü choma nagu charũxĩnũgu ga noxri rü name ga muxũma ga chixexũ namaã na chaxũxũ ga yema Ngechuchu ya Nacharétucũãxãxũ yaxõgũxũ. ¹⁰—Rü yemacax nawe chingẽchigũ ga Yerucharẽũwa. Rü paigũarũ ãËxgacũgũxũtawana naxcax íchaca ga popera na chanapoxcuxũcax ga yema yaxõgũxũ. Rü yexma chanapoxcue ga muxũma. Rü yexguma chautanũxũ ga Yudífugũ nadaixgu ga yema yaxõgũxũ, rü choma rü chorũ me nixĩ. ¹¹—Rü muẽxpũxcũna rü chanapoxcuxũ na nüxũ naxoexũcax ga yema na yaxõgũãxũ. Rü yemaãcũ chanaxũ ga guxũnema ga ngutaquẽxepataũgũwa. Rü poraãcũ naxchi chaxaxichi ga yema yaxõgũxũ, rü yemacax nawe chingẽchigũ ñuxmata to ga nachiũãnegune ga ñãnegũwa.

Pauru rü wenaxãrũ nüxũ nixu ga ñuxãcũ na yaxõõxũ ga noxrix

¹²Rü ñanagũrũ ga Pauru: —Rü yema yaxõgũxũxũ na chapoxcuxũcax nixĩ ga Damacuwa chaxũxũ. Rü yemacax ga paigũarũ ãËxgacũgũ rü choxũ namugũ rü choxna nanaxãgũ ga popera ga nawa choxna naxãgagũxũ na chanapoxcuxũcax ga yema yaxõgũxũ. ¹³—Rü yexguma

namagu taxīyane, Pa Āēxgacūx, rü yexguma meāma tocuchiwa nanguxgu, rü nüxü chadau ga wüxi ga omü ga daxüwa ne üxü ga üaxcüariü yexera ixüü ga choxü baxixü rü yema chomücügüxü rü ta baxixü. ¹⁴—Rü guxāma ga toma rü ñaxtüanegu tayayi. Rü choma rü nüxü chaxīnü ga wüxi ga naga ga Yudfugawa choxü ñaxü:

“Pa Chauru Pa Chaurux, łtüxcüü nawe quingēchigü i ngēma duüxügü i choxü yaxögüxü? Poraäcü cugütama cuchixexēē ñoma wüxi i tacü i āmaguxügu cucuxgüxürüü”, ñanagürü choxü. ¹⁵—Rü choma chanangāxü, rü ñacharügü:

“¿Texē quixī, Pa Corix?” ñacharügü. Rü nüma ga Cori rü ñanagürü choxü:

“Choma nixī i Ngechuchu rü chorü duüxügü nixī i ngēma nawe quingēchigüxü. ¹⁶—iNatürü írüda rü inachi! Rü marü cuxçax changox i ñuxmax, erü cuxü chamuxchaü na choxü cupuracüxüçax rü nüxü quixuchigaxüçax i ngēma ñuxma na choxü cudaduxü rü ngēma yixcüra tá chauxütawa nüxü cudaduxü. ¹⁷—Rü cuxna tá chadau i natanüwa i cutanüxügü i Yudfugü rü ngēma tama Yudfugü ixügüxü i ñuxma tá natanüwa cuxü chamuxü. ¹⁸—Rü ngēma cuxü chamu na ngēma duüxügüxü choxü cucuaxēxüçax rü nüxü naxoexüçax i nacüma i chixexügü rü chauga naxīnüexüçax. Rü ngēma tá cuxü na Chatanámexēwa ícunanguxüxēxüçax i ngēma duüxügü na chowe naxüxüçax rü choxü yaxögüaxüçax na choma rü nüxü nüxü changechaüxüçax i norü pecadugü, rü nüxü nangēxmaxüçax i nachica namaā i guxüma i chorü duüxügü i üünegüxü”, ñanagürü choxü ga Cori.

Pauru rü naga naxīnü ga yema Ngechuchu namaā nüxü ixuxü

¹⁹—Rü yemaçax ga chomax, Pa Āēxgacü Pa Agripax, rü naga chaxīnü ga yema ore ga Ngechuchu chomaā nüxü ixuxü ga yexguma choxü nabaxixgu ga yema omü ga daxüwa ne üxü.

²⁰—Natürü noxri rü Damacucüāxgümaā nüxü chixuchiga ga Tupanaärü ore. Rü yixcama ga Yerucharéüçüāxgümaā, rü yemawena rü guxü ga Yudéanewa, rü ñuxüchi yema tama Yudfugü ixügüxümaā nüxü chixu. Rü ñacharügü:

“iNüxü perüxoe i pecüma i chixexügü, rü Tupanaçax pedaugü, rü meā pemaxē na duüxügü nüxü daugüxüçax na aixcüma peyaxögüxü!” ñacharügü. ²¹—Rü yemaçaxtama nixī ga tupauca ya taxünegu choxü yayauxgüxü rü choxü yamaçgüchaüxü ga chautanüxügü i Yudfugü. ²²⁻²³—Natürü Tupana choxü narüngüxēē rü ngēmaçax taguma íchayachaxāchi na guxüma i duüxügümaā nüxü chixuxü rü woo buxü rü yaxü. Rü namaā nüxü chixu ga yema ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü rü Moïché nüxü ixügüxü na ñuxācü tá nüxü nangupetüxü ga Cristu rü ñuxācü tá na nayuxü, natürü yemawena rü nüma tá yixü ga nüxüra yuwa ínadaxü. Rü namaā nüxü chixu ta ga yema nuxcümaügüxüärü ore ga ñaxü:

“Rü Cristu rü tatanüxü i Yudfugümaā rü ngēma to i duüxügü i tama Yudfugü ixügüxümaā tá naxunagüaxü i ore i tüxü maxēxēxü”, ñaxü. Rü yemachigaxüxücatama nixī ga namaā chixuxü —ñanagürü ga Pauru.

**Pauru rü Agripaaxü
nanangúchaüxêê na yaxôõxüçax**

²⁴Rü yexguma yemaäcü nügüétiwa yadeaxgu ga Pauru, rü ñanagürü ga Festu tagaäcúma: —Cungêãemare Pa Paurux. Rü ngêma na yeücürü cungúechaü, rü düxwa nawa cungêãê —ñanagürü. ²⁵Natürü ga Pauru rü nanangâxü, rü ñanagürü: —Tama changêãê Pa ÄËxgacüxüchi, Pa Festux. Erü ñaã ore i nüxü chixuxü, rü aixcümáxüchima nixí. ²⁶—Rü daa äëxgacü ya Agripa rü meãma nüxü nacuax i guxüma i ngêma pemaã nüxü chixuxü. Rü ngêmaçax tama chamuüãcúma chorü taãémaã napexewa nüxü chixu, erü nüxü chacuax na nüma rü ta nüxü nacuáxü i tacüchiga na yíxü i guxüma i ñaã ore. Erü tama ngextámare cúäcü naxüpetü i ngêma. ²⁷—¿Cuyaxôxü, Pa Agripax, i ngêma Tupanaärü orearü uruügü nüxü ixuxü? Choma nüxü chacuax rü cuyaxô —ñanagürü ga Pauru. ²⁸Rü Pauruxü nangâxü ga Agripa, rü ñanagürü: —¿Exna cuma nagu curüxínügu rü ngêmaäcü noxre i curü oremaã na choxü cuyaxôxêëxü? —ñanagürü. ²⁹Rü ñanagürü ga Pauru: —Woo noxre i oremaã rü woo muxü i oremaã rü Tupana nanaxwaxe na cuyaxôxü. Rü tama i cuxicatama, natürü guxüma i ñaã nuã choxü ñnüëxü rü ta, rü Tupana nanaxwaxe na chauxrüü yixígüxü, natürü tama chauxrüü daa cadenagümaã na yanäxgüxü —ñanagürü ga Pauru. ³⁰Rü yexguma inachigü ga Agripa, rü Festu, rü Bereníche, rü guxüma ga yema namaã

yéma rütogüxü. ³¹Rü yexguma ga nümagü rü noxrüwama naxí na yéma nügümaã Pauruchiga yadexagüxüçax. Rü ñanagürügü: —Rü ngêma yatü, rü taxuüma i chixexü naxü na naxçax yamáxü rü exna naxçax napoxcuxü —ñanagürügü. ³²Rü Festuxü ñanagürü ga Agripa: —Ngëxguma chi tama nümatama naxçax ínacaxgu na Chécharu nüxna çaxüçax, rü chi ítananguxuchixêê —ñanagürü.

Pauruxü Dumawa namugü

27 ¹Rü yema äëxgacügü rü düxwa nagu narüxínüë na norü äëxgacü ga Chécharu ga Itáriaanewa yexmacüxütawa na toxü namugüxü. Rü norü churaragüarü capitáüna nanamu ga Pauru namaã ga ñuxre ga togü ga poxcuexü na Chécharuxütawa nagagüäxüçax. Rü guma capitáü rü Yúriu nixí ga naéga, rü norü churaragütücümü rü Chécharuarü Dauruügü nixí ga naéga. ²Rü nagu tichoü ga wüxi ga wapuru ga buanecümaã ixüxüne ga Adamíchiuwa ne üxüne ga Áchiaarü iãnegüwa üxchaxüne. Rü towe ta nixüe ga Aritárcu ga Machedóniããnecüãx ga Techarónicawa ne üxü. ³Rü moxüãcü rü Chidáüärü türewa tangugü. Rü Paurumaã namecúma ga capitáü ga Yúriu. Rü ñnanaxüexêê na yémacüãx ga namücügüxütágu naxüãneäxüçax ga Pauru, na nümagü nüxü nangüxêëgüxüçax. ⁴Rü yéma itaxíachi. Rü Chiprearü capaxüärü tocüwaguama taxí, naxchaxwa ga buanecü, yerü towaama nabu. ⁵Rü yéma Chiprewa tixáü ga taxtü rü Chiríchiaanecütüwa

tarüyicu. Rü yemacutügu taxĩ, rü Paǘpíriaanewa tachopetü rü ñuxmata Díchiaanewa yexmane ga ñane ga Mirawa tangugü. ⁶Rü yema capitáũ yexma nüxũ nayangau ga wüxi ga wapuru ga Aleyádríawa ne üxüne ga Itáriaanewa üxüne. Rü gumagu toxũ nichoüxê, rü tomaã inaxüachi. ⁷Natürü írarüwatama itíñaxwetaxũ ga muxüma ga ngunexügu, rü guxchaácüma Guíduarü toxmáxtawa tangugü. Natürü towaama nabuema ga buanecü, rü yemaçax capaxü ga Chamonaârü toxmáxtawa tachopetü rü capaxü ga Cretaxũ ítachoeguachi. ⁸Rü guxchaácüma nacutügu taxĩ ga yema capaxü, rü wüxi ga nachica ga Mexũ ga Türegu áégaxüwa tangugü. Rü ñane ga Dácheaarü ngaicamana nayexma. ⁹Natürü marü poraäcü namagu tanuxcü ga na itaxixũ, rü marü naxãücüma ga na itaxiãmaxũ yerü marü nawa nangu ga guma tauemacügü ga nagu nagáuanecü. Rü yemaçax ga Pauru rü nayaxucuxê ga duüxügü, rü ñanagürü. ¹⁰—Pa Chomücügüx, nüxũ chacuax i ngëxguma chi ixĩamagu, rü tá naxãücüma. Rü daa wapuru rü tá inayarütaxu namaã i guxüma i naäcu. Rü ngürüachi i yixema rü tá ta tayue —ñanagürü. ¹¹Natürü yema churaragüarü capitáũ rü yexeraäcü guma wapuruarü yoragaama naxĩnü, rü marinerugüarü capitáũgaama naxĩnü, rü tama aixcüma Pauruga naxĩnü. ¹²Natürü yema türe rü tama name ga yéma na tanangupetüxêxũ ga gáuanexũ. Rü yemaçax wixguxüchi guxüma ga duüxügü nagu narüxinüê rü narümemae nixĩ ga na itaxiächixũ ga yéma. Rü nanaxwaxegü ga chi

Cueníchewa na tangugüxũ na yéma tanangupetüxêxũ ga gáuanexũ, yerü yema nixĩ ga wüxi ga Cretaarü türe ga mexũ ga tama poraäcü buanecü ga taxũ nawa ngxũ.

Buanecü ga tacü ga taxtüarü ngäxütüwa

¹³Rü inanaxügü ga na meãma topexewaama nabuxũ ga buanecü, rü yemaçax ga nümagü ga marinerugü rü nüxũ nacuaxgügu rü chi meã ítangugü ga yema ítaxixüwa. Rü yemaçax itaxiächi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ ga yema Cretaarü capaxü. ¹⁴⁻¹⁵Rü natürü ngürüachi yixcamaxüra rü wüxi ga buanecü ga taxüchicü ga capaxüarü tocüwawa ne üxcü ngäxütüwaama nanacue ga guma wapuru. Rü taxuacüma itixütaũ nawaama ga buanecü. Rü yemaçax düxwa ítayachaxächi ga na tanatochinüxũ, rü toxũ ínicuetaũ. ¹⁶Rü wüxi ga capaxüxäcü ga Caudagu áégaxüârü tocüwawaama tachopetü ga ngextá tama poraäcü íyabuaxüwa. Rü yéma poraäcü tapuracüe na guma wapurugu tanatúnagüxũ ga norü ngue ga yatüchigüne. ¹⁷Rü yexguma marü natúnagügüägu ga guma ngue, rü napanaxägü ga tanütaxümaã nayanaxgütüwe ga guma wapuru. Rü ñuxüchi nayawëgü ga yema naxchirutachinügü ga namaã yacuetaüxũ ga noxrix, yerü namuüê ga na Chírutearü naxnücüwa yanangaixtaügüxũ. Rü yema buanecü toxũ nicuetaümare. ¹⁸Rü moxüäcü ga buanecü rü tama nangupetüéga, rü yemaçax inanaxügü ga na ínawoüäcuaxũ. ¹⁹Rü norü tomaëxpüx ga

ngunexüügu, rü naxmexmaãtama ínanawoũ ga yema natüxügü ga guma wapuru, rü guxüma ga to ga norü yemaxüü. ²⁰Rü muxüma ga ngunexüügu, rü tama nangox ga üaxcü rü äxtagü, rü tama nangupetüéga ga guma buanecü ga taxüchicü. Rü düxwa nagu tarüxünüë ga marü täütama na tamaxëü. ²¹Rü yexguma marü muxüma ga ngunexü tingeügu ga tama na tachibüexü, rü yexguma guxüma ga yema düüxügütantüwa inachi ga Pauru, rü ñanagürü: —Narümemaë chi nixí, Pa Chomücügüx, ga chauga na pexínüëxü, rü täü chima na ixíächixü ga Cretawa, rü täü chima ñuxmarüü tüxü naxüpetü i ñaã äücümaxü rü taxuxü chima i chixexü tüxü nangupetü. ²²—Natürü ipetaãëgü! erü wapuruxica tá inayarütaxu, natürü i yixema rü taxúetáma tayue. ²³—Erü ngewaxarü chütaxügu ya Tupana ya nüxü chapuracücü ya chorü cori ixícü rü núma nanamu i wüxi i norü oreatü urüü i daxüçüãx i chauxçax ngóxü. ²⁴—Rü ñanagürü choxü:

“iTäxü i cumüxü, Pa Paurux! Erü äëxgacü ya Chécharupexewa tá cingu, rü cugagu tá Tupana nanamaxëë i guxüma i ngëma cumücügü i cumaã ngëxma wapurugu íxü”, ñanagürü choxü. ²⁵—Rü ngëmacax, Pa Chomücügüx, irü petaãëgü! erü choma rü aixcüma Tupanaãxü chayaxö, rü aixcüma tá nixí i ngëmaãcü tá nangupetüxü ngëxumarüü i ngëma chomaã nüxü yaxuxü. ²⁶—Natürü wüxi i capaxüwa tá tayarücüxcuchitaügü —ñanagürü ga Pauru. ²⁷Rü yexguma taxre ga yüxü tingexgu ga na itaxíxü, rü taxü ga taxtü ga Ariáticuwa tayexmagü, yerü ga

buanecü rü núxica toxü nacuetäü. Rü ngäxücüügu nüxü nicuaxächitanü ga yema marinerügü ga na dauxchitacutüwa tangugüchaüxü. ²⁸Rü ínataegü ga norü ngugütamaxü rü 36 ga metru nixí ga norü mátama. Rü yexguma marü írarüwa yaxüguxüra itaxíxgu rü wenaxäru nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixí ga norü mátama ga yexgumax. ²⁹Rü namüüë ga na nutamaã yanañataügüxü ga naxänacüwa, rü yemacax guma wapuruchinüwa ínanawoũ ga ägümücü ga aüclagü ga achugünaxçax ga napanaxamaã ixätüxüxü na yemaãcü íyachaxächigüxëëãxüçax ga guma wapuru. Rü nayumüxëgü ga paxa na yangunexüçax. ³⁰Natürü ga yema marinerügü rü nibuxmüchaü ga guma wapuruwa, rü yemacax nanawäixëgü ga guma wapuruarü ngue, rü ñanagürügü: —Ngëma wapurupexearü aüclagü tá ítawoũ na nataixüçax ya wapuru —ñanagürügüneta. ³¹Natürü ga Pauru rü churaragüarü capitäümaã rü norü churaragümaã nüxü nixu rü ñanagürü: —Ngëxguma ñaã marinerügü rü täütama nuxã wapurugu nachoxgu, rü guxäma i pema rü tá peyue —ñanagürü. ³²Rü yexguma ga yema churaragü rü nayadaecunügü ga guma ngue, rü inananguxëëgü. ³³Rü yexguma marü yangunexüçax, rü Pauru nayaxucüxëgü ga guxüma na nachibüexüçax, rü ñanagürü: —Taxre i yüxü nixí i ñuxma na taguma aixrügumarüü pechibüexü, rü bai i taxü na pengóxü yerü poraãcü pexoegaãëgü. ³⁴Rü ñuxma rü pemaã nüxü chixu na pechibüexü na peporaexüçax, rü taxüüma pexü üpetüxüçax. Erü taxúetáma itayarütaxu rü bai i wüxi i peyaexüra

inayarütaxu —ñanagürü. ³⁵Rü yexguma marü yema ñaxgu, rü nanayaxu ga wüxi ga pãü, rü Tupanana moxê naxã napexewa ga guxũma. Rü inanabücu ga yema pãü, rü inanaxügü ga na nangóõxü. ³⁶Rü yexguma nataãëgü ga guxũma, rü nümagü rü ta nachibüe. ³⁷Rü 276 tixügü ga guxãma ga toma ga guma wapuru gu ìxê. ³⁸Rü yexguma marü nangãxëgu, rü ínanawoü ga yema trigu ga wapuru namaã äacuxü na nangünagüächixüraxüçax ga guma wapuru.

Inangu ga guma wapuru

³⁹Rü yexguma yangunegu, rü yema marinerugü tama nüxü nacuaáne ga yéma. Natürü nüxü nadaugü ga wüxi ga axcuchixü ga naxnücüpechinüãxü, rü nagu narüxínüë ga yéma na yanangaixëëgüãxü ga wapuru. ⁴⁰Rü yexguma nanadaü ga norü ngaxüxü ga aüclagü, rü yéma nanawogü. Rü nayawëgü ga norü toxchinüxüãrü naïxruüügü, rü inananga ga yema napexewa üxü ga naxchirutachinü ga namaã iticuetaüxü. Rü itanaxügü ga nüxü na tingaicaxü ga yema naxnücüpechinü. ⁴¹Natürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxüwa tayarüngaixtaü. Rü yéma naxnücüwa nayarüwápexe ga guma wapuru rü marü tama yéma itaxiãchi. Rü yoxni ga nachinüwa, rü yuape nayapuxëë. ⁴²Rü yema churaragü rü nagu narüxínüë ga na nadaiãxü ga yema poxcuexü na taxuüma ínaxüçax ga yexguma naxãnacüwa nangugügu. ⁴³⁻⁴⁴Natürü yema norü capitáü ga churaragü, rü Pauruxü namaxëëchaü, rü yemacax tama nanaxwaxë ga na nadaiãxü ga yema poxcuexü. Natürü nanamu na yema ixãnüxü rü nüxira ínayuxgüxü na

naxãnacüwa nawëxgüxüçax, rü yema togü rü mürapewagügu rü exna yema wapurutüchigügu meã na ínachoüxüçax. Rü yemaäcü guxãma meãma naxãnacüwa tangugü.

Capaxü ga Márutawa nayexma ga Pauru

28 ¹Rü yexguma meãma naxãnacüwa tangugügu ga guxãma rü yexguma nüxü tacuaxgü na Máruta na yixü ga naéga ga yema capaxü. ²Rü yema yémacüãxgü ga duüxügü rü meãma toxü nayauxgü ga guxãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxüne. Rü toxçax nacagü ga guxãma na yéma togü tanaixügüxüçax, yerü napu rü nagáuane. ³Rü Pauru nanadetaquexe ga ñuxre ga naïchacüügü, rü üxüxetüwa nayawocu. Natürü yexguma yéma yawocuãgu, rü üxüarü naïëmaxüchaxwa inayago ga wüxi ga äxtape. Rü Paurumëxëwa nayuxu, rü yéma nayarütüãchi. ⁴Rü yexguma yema yémacüãxgü nüxü daugügu ga yema äxtape ga Paurumëxëwa na natuxü, rü nügümaã ñanagürügü: —Ñaa yatü rü maneca wüxi i máëtaxü nixí. Rü woo taxtüwa yuwa na yañaxü, natürü Tupana tama nanamaxëëchaü —ñanagürügü. ⁵Natürü guma üxüxetügu nanamaxü ga yema äxtape, rü taxuüma nüxü naxüpetü ga Pauru. ⁶Natürü guxüma ga yema duüxügü rü ínananguxëëgü rü ngoxi tá nachamé rü exna nayux. Rü marü nuxcüxürama ga yema nüxü na nadaunüxü rü taxuüma nüxü na üpetüxü, rü düxwa togu narüxínüë rü inanaxügüë ga na ñagüxü: —Maneca wüxi ya tupana nixí —ñagüxü. ⁷Rü yema nachicaarü ngaicamana nayexma ga norü naäne ga

yema capaxũārū ãëxgacũ ga Púbiru ga naéga. Rũ nũma meãma toxũ nayaxu, rũ yexma toxũ napegũxëë ga tomaëxpũx ga ngunexũ. Rũ tomaã namecũmaxũchi. ⁸Rũ guxema Púbiru nanatũ rũ ngũrũcarewa tayexma, yerũ tixaxũne rũ taduũ. Rũ yéma tũmaxũtawa nangu ga Pauru, rũ tũmamaã nayumũxë, rũ tũmaëtũgu naxũxmex, rũ tũxũ narũmexëë. ⁹Rũ yexguma yemaxũ nadaugũgu, rũ Paurucax yéma naxĩ ta ga guxũma ga togũ ga idaaweexũ ga yema capaxũcũãx, rũ narũmeë. ¹⁰Rũ nũmagũ rũ muxũma toxna naxãmaregũ. Rũ yexguma itaxĩãchigu, rũ toxna nananagũ ga guxũma ga tanaxwaxexũ ga torũ namawaũ ga ðna.

Dumawa nangu ga Pauru

¹¹Rũ tomaëxpũx ga tauemacũ yéma capaxũwa tayexmagũ. Rũ ñũxũchi nagu tichoũ ga wũxi ga wapuru ga yema capaxũwa gáuanexũ ngupetũxëxéne. Rũ Aleyãdríacũãx nixĩ ga guma wapuru. Rũ napexeraũwa nayexmagũ ga taxre ga norũ tupanachicũnaãxãgũ ga Catu rũ Porugu ãégagũxũ. ¹²Rũ Chiracũchaarũ türewa tangugũ, rũ tomaëxpũx ga ngunexũ yéma tayexmagũ. ¹³Rũ yéma itaxĩãchi, rũ nacutũarũ ngaicamagu taxĩ ñũxmata Dequũwa tangugũ. Rũ moxũãcũ ínangu ga wũxi ga buanecũ ga itaxĩũwaama bucũ rũ toxũ inicuetãũ. Rũ yemaãrũ moxũãcũama rũ Puterĩwa tangugũ. ¹⁴¹⁵Rũ yexma nũxũ tayangau ga ñuxre ga duũxũgũ ga yaxõgũxũ. Rũ toxna naxu na wũxi ga yũxũ yexma naxũtagu tarũchoxũcãx. Rũ marũ wũxi ga yũxũ ngupetũgu rũ itaxĩãchi na namagu Dumawa taxĩũcãx. Rũ marũ toxũ nacuáchigagũ ga yema yaxõgũxũ ga Dumagugũxũ. Rũ yema nama ga Ápiugu

ãégaxũgu naxĩ na yexma toxũ yangaugũxũcãx. Rũ ñuxre rũ yema nachica ga Tomaëxpũx ga Taxepataũgu ãégaxũwa toxũ nayarũnguxëëgũ Rũ togũ rũ nachopetũ ñũxmata yema nachica ga Ápiuarũ Ngũëchicagu ãégaxũwa nangugũ. Rũ yexguma Pauru nũxũ daũxgu ga yema yaxõgũxũ, rũ Tupanana moxë naxã rũ porãcũ nataãë. Rũ yemaãcũ Dumawa tangugũ. ¹⁶Rũ yexguma Dumawa tangugũgu rũ wũxi ga ipatawa nananguxëëgũ ga Pauru nũxĩca namaã ga wũxi ga churara ga nũxna dauxũ.

Dumawa nayexma ga Pauru

¹⁷Rũ tomaëxpũx ga ngunexũ marũ yéma nayexmagu, rũ Pauru naxcãx nangema ga yema Yudũgũarũ ãëxgacũgũ ga Dumawa yexmagũxũ. Rũ yexguma nangutaqexegũgu, rũ ñnanagũrũ ga Pauru nũxũ: —Choma, Pa Chaueneëgũx, rũ taxuũma i chixexũ chaxũ namaã i tatanũxũgũ, rũ bai i nuxcũmaũgũxũ i tórũ õxigũcũmagũmaã. Natũrũ Yerucharéũgu choxũ niyaxgũ ga tatanũxũgũ, rũ Dumacũãx ga churaragũna choxũ namugũ. ¹⁸Rũ yexguma marũ choxna nacagũegu ga Dumacũãxgũ, rũ choxũ ningexgũchaũ, yerũ taxuũma ga tacũ ga chixexũ chowa nadaugũ na choxũ yamãxgũxũcãx. ¹⁹Natũrũ yema tatanũxũgũ ga Yudfugũ rũ nayamuëtanũ na tama choxũ yangexgũxũcãx, rũ yemacãx dũxwa naxcãx íchaca na nũmatama ya ãëxgacũ ga Chécharu choxna cãxũcãx. Natũrũ tama tatanũxũgũxũ na íchaxuaxũxũcãx nixĩ ga yemacãx íchacaxũ. ²⁰Rũ ngẽmacãx nixĩ i pexcãx nuã changemaxũ na pexũ chadauxũcãx rũ pemaã chidexaxũcãx. Pema nũxũ pecuãx rũ yixema i Yudfugũ rũ

ítananguxêê i na ínanguxũ ya Cristu. Rũ yima Cristucaḅ nixĩ i choma i ñuxma i daa cadenamaã chináixũ —ñanagũrũ. ²¹Rũ nũmagũ nanangãxũgũ, rũ ñanagũrũgũ: —Toma rũ taxuũma i popera i Yudeawa ne muxũ i cuchigagu ñmatũxũ tayauxgũ. Rũ ngẽma taeneegũ i ngẽma ne íxũ rũ núma ngugũxũ rũ bai i wũxi i nũxũ ixuxũ i tacũ rũ ore i chixexũ i cuchiga. ²²Rũ cuxũtawata nũxũ taxĩnũêchaũ rũ ñũxũ ñacuxũ i cumax? Erũ nũxũ tacuaxgũ rũ guxũwama i Yudfũgũ rũ chixri nachiga nidexagũ i ngẽma ore i ngexwacaxũxũ i Ngechuchuchiga —ñanagũrũgũ. ²³Rũ yexguma Paurumaã inaxunetagu ga wũxi ga ngunexũ, rũ napatawa naxĩ ga muxũma ga duũxũgũ. Rũ Pauru namaã nũxũ nixu ga Tupanaãrũ ore ga ñuxãcũ ãêxgacũ na yĩxũ ya Tupana. Rũ paxmama inanaxũgũ, rũ ñuxmata nachũtaxũ rũ nũxũ nanangũchaũxêê ga yema duũxũgũ na Ngechuchuaũxũ yaxõgũãxũcaḅ. Rũ yemaçax Moíché ñmatũxũ ga mugũwa rũ nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ oreatũ uruũgũ ñmatũxũ ga orewa namaã nũxũ nixu ga Ngechuchuchiga. ²⁴Rũ nũmaxũ rũ nayaxõgũ ga yema Pauru namaã nũxũ ixuxũ natũrũ ga togũ rũ tama nayaxõgũ. ²⁵Rũ yexguma tama wũxigu naxĩnũêgu ga yema duũxũgũ, rũ inanaxũgũ ga na íyaxĩxũ. Rũ yemaçax ga Pauru rũ ñanagũrũ nũxũ: —Meã perũ oxigũmaã nidexa ga Tupanaãê i Üünexũ ga yexguma Ichafaxũ yadexaxêêgu rũ ñaxgu:

²⁶ “iRũ ngẽma naxũ, rũ ngẽma duũxũgũmaã nũxũ yarũxu rũ

ñacurũgũ tá nũxũ: ‘Rũ woo nũxũ pexĩnũêgu rũ tãũtãma aixcũma nũxũ pecuaxgũ. Rũ woo nũxũ perũdaunũgu rũ tãũtãma aixcũma peyaxõgũ. ²⁷Rũ ngẽmaãcũ pixĩgũ i ñuxmax, erũ tama choxũ pecuãxchaũ i pemax. Rũ tama nũxũ pexĩnũê i chorũ ore erũ tama nũxũ pexĩnũêchaũ. Rũ tama nũxũ peyaxõgũ i ngẽma choma pexũ nũxũ chadauxêêxũ erũ tama nũxũ peyaxõgũchaũ. Rũ tama peãewa chaugu perũxĩnũê erũ tama nũxũ perũxoechaũ i pecũma i chixexũgũ rũ tama chauçax pedaũgũchaũ na choma pexũ chamaxêêxũcaḅ!’”

ñanagũrũ ga Tupanaãê i Üünexũ. ²⁸Rũ ñanagũrũ ta ga Pauru: —Rũ name nixĩ i pema rũ ta nũxũ pecuax rũ ñuxma rũ marĩ inaxũgũ na ngẽma tama Yudfũgũ ixĩgũxũtantũwa naxunagũxũ i ñaã Tupanaãrũ ore i tũxũ maxêêxũ. Rũ nũmagũ tá nixĩ i aixcũma inaxĩnũêxũ —ñanagũrũ. ²⁹Rũ yexguma Pauru yema ñaxgu, rũ ínixĩ ga yema Yudfũgũ, rũ poraãcũ nũgũmaã íniporagatanũciũ. ³⁰Rũ taxre ga taunecũ ga mecũ yema nayexma ga Pauru nawa ga guma ĩ ga naxũtanũne ga nagu na napexũcaḅ. Rũ yema meãma nanayaxuxũ ga guxũma ga duũxũgũ ga naxũtawata íyadaũgũxũxũ. ³¹Rũ nũxũ nixuchiga ga ñuxãcũ ãêxgacũ na yĩxũ ga Tupana. Rũ taxũema nũxna tanachũxu na nangũxêêxũ ga Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. Rũ taxũema naxcaḅ tanachixewe.

POPERA GA DUMAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Dumaärü ñanewa yexmagüxü

1 ¹Pa Chaueneëgüx, choma i Pauru nixi i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixi i Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chiixü. Rü choma nixi ga Tupana choxü yaxuxü na choxü yamuxüçax na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore i mexü i tüxü maxëxëxü. ²Rü nuxcümamaxüchima Tupana nanamu ga norü orearü uruügü na naxümatügüaxüçax ga norü ore i mexü. Rü yemaäcü tüxü nüxü nacuxëxë ga ñaã ore i mexü. ³Rü ñaã ore i mexü rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga nixi. Rü nüma rü woo Tupana Nane na yixü, natürü duüxügürüü nabu ga yexguma ñoma ga nañanewa nanguxgu. Rü nuxcümäcü ga äëxgacü ga Dabítaa nixi. ⁴Natürü nümatama ya Ngechuchu rü üünecü nixi. Rü yexguma yuwa ñadaxgu rü Tupana tüxü nüxü nadauxëe na aixcüma Nanexüchi na yixü. Rü nüxna nanaxä ga guxüma ga pora. ⁵Rü Ngechuchu ga Cristugagu nixi ga chomaã namecümäxü

rü choxü naxunetaxü ga Tupana na norü puracü chaxüxüçax. Rü yemaçax Ngechuchuégagu choxü namu na guxü i nachüñanewa nüxü chixuxüçax i norü ore na yaxögüaxüçax i duüxügü rü Tupanaga naxinüëxüçax. ⁶⁻⁷Rü pema rü ta, Pa Dumacüäxgüx, rü ngëma duüxügütanüwa pengëxmagü yerü Tupanaãxü peyaxögü rü naga pexinüë. Rü nüma rü pexü nangechaü rü marü pexü naxuneta na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü pixigüxüçax rü ngëma norü duüxügütanüxü na pexigüxüçax. Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü i Dumacüäxgüx, rü chanaxwaxë i nüma ya Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaã namecümägü rü pexü narüngüxëëgü na meã pexü naxüpetüxüçax rü aixcüma petaãëgüxüçax.

Pauru rü nüxü nangüchaü na iyadauaxü ga yema yaxögüxü ga Dumawa yexmagüxü

⁸Rü ñuxma rü Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana moxë chaxä

peçax, erü guxũwama i guxũ i nañewa rü duũxũgü nüxũ nixugügü na aixcüma Cristuaxũ peyaxögüxũ rü Tupanaçax pemaxẽxũ. ⁹Rü nüma ya Tupana choxũ nadau rü nüxũ nacuax na aixcüma guxũguma peçax chayumüxẽxũ. Rü yimaãxũ nixĩ i guxũma i chorü ngúchaũmaã chapuracüxü rü nüxũ chixuxũ i norü ore i mexũ i Nanechiga. ¹⁰Rü guxũguma nüxna chaca na choxũ ngéma namuxũcax rü ngémaãcü düxwa pexũ íchayadauxũcax ega norü ngúchaũ yixĩgu. ¹¹Erü aixcüma choxũ nangúchaũ na pexũ chadauxũ na pemaã nüxũ chixuxũcax i Tupanaãrü ore na aixcüma meã peyaxögüxũcax rü yexeraãcü peporaexũcax. ¹²Rü ngëxguma ngémaãcü wüxiwa ingëxmagügu, rü tá wüxichigü yigü tataãëgüxẽ rü yigüaxũ tanangúchaũxẽ. Erü choma rü tá nüxũ chadau na ñuxãcü tórü Coriaxũ peyaxögüxũ rü pema rü tá ta nüxũ pedau na ñuxãcü chayaxõxũ. ¹³Pa Chaueneëgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax na muëxpüxcüna pexũ íchayadauxchaũxũ, natürü ñuxmarüta rü choxũ naguxcha. Natürü ngéma petanüwa chaxũxchaũ, erü chanaxwaxe na pemaã nüxũ chixuxũ i Tupanaãrü ore yema toxnamana yexmagüxũ ga duũxũgümaã nüxũ chixuxũrüü. Erü chanaxwaxe i ngéma duũxũgürüü meã peyaxögü na ngémaãcü Cristuwe naxĩxũcax i ngéma petanüxũgü i ñuxma tama yaxögüxũ. ¹⁴Rü aixcüma ngéma changuxchaũ erü nümatama ya Tupana choxũ namu na guxũ i duũxũgümaã nüxũ na chixuxũcax i norü ore. Rü nanaxwaxe i duũxũgü i meã poperaxũ

icuáxũmaã nüxũ na chixuxũ rü duũxũgü i tama poperaxũ icuáxũmaã ta nüxũ chixuxũ i ngéma norü ore. Rü ngëxgumarüü ta nanaxwaxe na ngéma duũxũgü i cuax nüxũ ngëxmaxũmaã nüxũ na chixuxũ rü ngéma duũxũgü i taxuguma rüxĩnũëxũmaã nüxũ na chixuxũ. ¹⁵Rü ngëmacax, Pa Chaueneëgü i Dumagu Áchiũgüxũ, rü choma rü marü íchamemare na petanüwa na chaxũxũ, na pemaã rü ta nüxũ chixuxũcax i Tupanaãrü ore i mexũ.

Tupanaãrü ore rü napora

¹⁶Rü taxucaxma naxçax chaxãne i ngéma ore i mexũ. Erü ngéma ore rü napora, rü ngëmamaã nixĩ i napuracüxũ ya Tupana na guxãma ya yixema Cristuaxũ yaxögüxe rü tüxũ nangëxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngéma maxũ, rü Yudfugüçaxirachirex nixĩ, natürü i ñuxma rü guxũma i ngéma tama Yudfugü ixĩgüxũcax rü ta nixĩ. ¹⁷Rü ngéma norü orewa nixĩ i tamaã nüxũ yaxuxũ ya Tupana na tórü õgaguxicatama yĩxũ na napexewa imexũ. Erü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü yixema tümaãrü õgagu Tupanapexewa mexẽ, rü tá tüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ”,

ñanagürü.

Nagagutama nixĩ i duũxũgü inapoxcuexũ

¹⁸Rü nüxũ tadaugü na Tupana daxügüxũ i nañewa ne namuxũ i norü poxcu i ãücümaxũ naxçax i guxũma i

ngēma duūxūgū i tama naga ĩnūēxū rū
 chixexū ūgūxū rū ngēma norū
 chixexūmaā togūaxū naguxchaxēēgūxū
 na tama nūxū nacuaxgūxūcax i ngēma
 ore i aixcūma ixīxū. ¹⁹Rū ngēma
 duūxūgū i chixexū ūgūxū rū meā nūxū
 nacuaxgūchirex na ũuxācū yīxū ya
 Tupana yerū nūmatama ga Tupana rū
 marū nūxū nūxū nadauxēē ga yema.
²⁰Rū woo tama nūxū idaugūgu ya
 Tupana, natūrū guxūma i tacū i
 naxūxūwama nixī i nūxū idaugūxū. Rū
 yexguma noxri naāne naxūxgumama
 nixī ga meāma duūxūgūxū nūxū
 nadauxēēxū na aixcūma Tupana na
 yīxū rū guxūguma na naporaxū. Rū
 ngēmacax i ngēma duūxūgū i chixexū
 ūgūxū, rū taxucūrūwama tacūmaā nūgū
 ĩnapoxūgū i Tupanapexewa. ²¹Yerū woo
 nūxū nacuaxgūchirex na ũuxācū yīxū
 ga Tupana, natūrū tama
 nanayauxgūchaū na norū Tupana
 yīxūcax, rū bai na moxē nūxna
 naxāgūxū. Natūrū yema ore ga
 taxuwama mexūguama narūxīnūē, rū
 yemaācū naēchitamare namaxē rū
 yexeraācū chixexūgu narūxīnūē. ²²⁻²³Rū
 nūgū yaxugūegu rū duūxūgū i nūxū
 icuāxū nixīgū natūrū taxuguma
 narūxīnūē. Yerū nūxna nixīgachitanū ga
 Tanatū ya Tupana ya mexēchicū ya
 taguma yucū, na nawe naxīxūcax ga
 norū naxchicūnaḡāgūmare ga duūxūgū i
 yuxwaxexūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 werīgūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 naēxūgūchicūnaḡāmare ixīgūxū rū
 āxtapegūchicūnaḡāmare ixīgūxū. ²⁴Rū
 yemacax ga Tupana rū dūxwa yemawa
 nanawogū ga yema duūxūgū na
 naxūgūāxūcax ga guxūma ga yema

chixexū ga nūxū ngūchaūgūxū rū
 nūgūmaā na naxūgūāxūcax ga
 naxūneārū ngūchaūgū i āne tūxna āxū.
²⁵Rū yemaācū nūxna nixīgachi ga guma
 aixcūmaxūchi Tupana ixīcū na nawe
 naxīxūcax ga norū tupanagū ga tama
 aixcūma ixīgūxū. Rū yema Tupana
 ūxūpexewa nayumūxēgū rū yemāxū
 nicuāxūūgū, natūrū tama nūxū
 nicuāxūūgū ga Tanatū ya Tupana ga
 naxūcū rū inaxwaxecū na guxūguma
 nūxū icuāxūūgūxū. Rū ngēmaācū yixī.
²⁶Rū yemacax ga Tupana rū dūxwa
 yemawa nanawogū ga yema duūxūgū
 na naxūgūāxūcax ga naxūneārū
 ngūchaū i āne tūxna āxū. Rū aīxruū ga
 ngexūgū rū naxruū ngexūgūmaātama
 nangēāēgū rū tama yatūgūmaā. ²⁷Rū
 yexgumarūū ta ga yatūgū rū naxruū
 yatūxūmaātama nangēāēgū, rū tama
 ngexūgūmaā. Rū yema naxūneārū
 ngūchaū ga chixexūgū rū nūxū napora
 na naxruū yatūxūmaā namaxēxū. Rū
 yemaācū ga yema yatūgū rū nūgūmaā
 nanaxūgū ga yema naxūneārū ngūchaū i
 āne tūxna āxū, rū dūxwa yemagagu
 niḡaawee rū naturaxūnegū. ²⁸Rū yema
 na tama Tupanaxū nacuaxgūchaūxū, rū
 yemacax ga nūma ga Tupana rū dūxwa
 yemawa nanawogū ga yema duūxūgū
 na norū chixexūgu na
 naxīnūēechaxūcax rū na naxūgūāxūcax
 ga yema chixexū. ²⁹Rū dūxwa ga yema
 duūxūgū rū guxūraūxū ga chixexū
 naxūgū ga Tupanapexewa. Rū tama
 aixcūma meā naxmāxmaā rū natemaā
 namaxē. Rū naxaū rū nūgūnaxīcatama
 nananugūchaū i guxūma i tacū. Rū
 toguāxū nachixexēēgūchaū. Rū
 nixāxūchixwaxegū, rū namāētagū, rū

nanuēwaxe, rü nawomüxcēewaxegü, rü naxüñeärü ngüchaü nüxü napora, rü naxoregütaaxgü. ³⁰Rü chixexümaã toguāxü nixugüe, rü Tupanachi naxaie, rü toguāxmaã naguxchigagü. Rü nüügü naxinüëgu rü togüarü yexera nixigü, rü nügü nicuaxüügü. Rü naxçax nadaugü na yexera chixexü naxügüxü. Rü tama nanatüga rü naëga naxinüëchaü. ³¹Rü tama inarixinüëchaü. Rü tama aixcüma nayanguxëë i ngëma nüxü yaxugüxü. Rü taxüexüma nangechaügü. Rü tama togüaxü nüxü nangechaü i taçü rü guxchaxü. Rü tama toguāx nüxü tangechaütümüügü. ³²Rü nümagü i ngëma duüxügü rü meãma nüxü nacuaxgüchirex rü Tupana rü marü namaã nanaxuegu na noxtacüma nayuexü i ngëma duüx-ügü i ngëmaäcü maxëxü. Natürü woo meãma nüxü nacuaxgüchirex i guxüma i ngëma, natürü nanaxügüama i ngëma chixexü, rü nataãëgü ega togü naxüxgu.

**Ngëxguma Tupana duüxügüxü
poxcugu, rü tama chixexü naxü, erü
ngëma duüxügü rü norü
chixexügagutama nanapoxcue**

2 ¹Rü ngëmacax, Pa Duüxüx, rü woo texë quixügu rü taxuacüma Tupanapexewa cugüëtüwa cuchogü, ega togüxü quixuechagu. Erü ngëxguma togüxü quixuechagu na nachixexü rü cugütama cupoxcu, erü cuma na cumücüxü quixuechaxü rü cuma rü ta cunaxü i ngëma chixexü i cumücüxü naxçax quixuechaxü. ²Rü nüxü tacuax rü Tupana tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i namücügüxü ixügüechaxü. Rü ngëxguma napoxcueägu, rü tama

chixexü naxü ya Tupana, erü ngëma duüxügü rü norü chixexügagutama nixü i napoxcueäxü. ³Rü dücax, Pa Duüxüx, rü ngëxguma togüxü quixuechagu, natürü cuma rü ta cunaxüxgu i ngëmatama chixexü i nüma naxüxü, çrü ñuxücürüwa tá i nagu curüxinüxü na Tupanachaxwa iquicüxü na tama cuxü napoxcuxüçax? ⁴¿Rü tüxcüü tama nagu curüxinü i ngëma mexü i Tupana cuçax üxü? Nüma rü poraäcüxüchi cumaã namecüma rü yaxna cumaã naxinü rü tama paxa curü chixexüçax cuxü napoxcuchaü. ¿Rü ñuxma rü tüxcüü nüxü cuxo? ¿Tama exna nüxü cucuax na Tupana ngëmaäcü cumaã mecümaxü na nüxü curüxoxüçax i curü chixexü rü naxçax na cumaxüxüçax ya Tupana? ⁵Natürü cuma rü tama Tupanaxü cucuaxchaü rü tama nüxü curüxoxchaü i curü chixexü. Rü ngëmaäcü cugüçaxtama cunayexeraxëë i curü poxcu i tá cuyaxuxü i ngëma ngunexü i nagu Tupana napoxcuxü i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëma ngunexügu rü Tupana tá aixcüma ngëma duüxügümaã nanaxuegu na ñuxäcü tá na napoxcueäxü. ⁶Rü ngëxguma tá nixü i Tupana nüxü yaxügütanüxü i wüxichigü i duüxü naxçax i ngëma naxügüxü. ⁷Rü maxü i taguma gúxümaã Tupana tá tüxü nanaxütanü ya yíxema guxügüma mexü taxügüäcüma naxçax daugüxe na Tupana tümamaã taäëxü rü naxçax daugüxe na aixcüma Tupanaxütawa tangügüxü. ⁸Natürü Tupana tá tümamaã nanu rü tá tüxü napoxcu ya yíxema tügüguxicatama rüxinüëxë rü tama naga ñnüëchaüxë i ore i aixcüma

ixīxŭ rŭ naxçax daugŭxe na ngēma chixexŭ taxŭgŭxŭ. ⁹Rŭ guxŭma i ngēma duŭxŭgŭ i chixexŭ ŭgŭxŭ rŭ tá ngŭxŭ ningegŭ rŭ poraäcŭ tá chixexŭ nüxŭ naxŭpetŭ. Rŭ ngēma Yudfugŭ i chixexŭ ŭgŭxŭxira tá nixŭ i Tupana inapoxcuxŭ. Rŭ ngēmawena rŭ tá nanapoxcue i guxŭma i ngēma togŭ i duŭxŭgŭ i chixexŭ ŭgŭxŭ. ¹⁰Natŭrŭ ngēma duŭxŭgŭ i mexŭ ŭgŭxŭ, rŭ Tupana tá namaã nataãe, rŭ tá nanatachigaxēe, rŭ tá nanataãexēe. Rŭ ngēma Yudfugŭ i mexŭ ŭgŭxŭçaxira tá nixŭ i ngēma. Rŭ ngēxgumarŭi i guxŭma i togŭ i duŭxŭgŭ i mexŭ ŭgŭxŭçax rŭ tá ta nixŭ. ¹¹Erŭ Tupanapexewa rŭ nawŭxigu i ngēma duŭxŭgŭ i Yudfugŭ ixŭgŭxŭ rŭ ngēma togŭ i duŭxŭgŭ i tama Yudfugŭ ixŭgŭxŭ. Rŭ guxāma ya texé ya chixexŭ ŭgŭxe rŭ tá tanayaxu i tŭmaärŭ poxcu, natŭrŭ guxāma ya texé ya mexŭ ŭgŭxe rŭ tá Tupana tŭmamaã nataãe. ¹²Rŭ guxŭma i duŭxŭgŭ i pecadu ŭgŭxŭ i tama nüxŭ çaxgŭxŭ i ngēma mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ, rŭ tá inayarŭtauxe. Rŭ ngēxgumarŭi ta i guxŭma i ngēma pecaduaxgŭxŭ i nüxŭ çaxgŭxŭ i ngēma mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ, rŭ ngēma mugŭ nüxŭ ixuxŭäcŭma Tupana tá nanapoxcue. ¹³Erŭ Tupanapexewa rŭ taxuwama name i ngēma duŭxŭgŭ i nüxŭ inŭemarexŭ natŭrŭ tama nagu maxēxŭ i norŭ mugŭ. Natŭrŭ ngēma duŭxŭgŭ i Tupanaärŭ mugŭga inŭexŭ nixŭ i aixcŭma Tupanapexewa imexŭ. ¹⁴Dŭcax, i ngēma duŭxŭgŭ i tama Yudfugŭ ixŭgŭxŭ. Nŭmagŭ rŭ tama nüxŭ nacuaxgŭ i Tupanaärŭ mugŭ. Natŭrŭ ngēxguma nüechamatama naxŭgŭmareägu i ngēma Tupana tŭxŭ

muxŭ, rŭ tŭxŭ nüxŭ nadauxēe na nüxŭ nacuaxgŭxŭ i çacu na yŭixŭ i mexŭ rŭ çacu na yŭixŭ i chixexŭ, woo tama nüxŭ na nacuaxgŭchirēxŭ i Tupanaärŭ mugŭ. ¹⁵Erŭ nacŭmagŭwatama nixŭ i tŭxŭ nüxŭ nadauxēexŭ na nüxŭ nacuaxgŭxŭ na çacu yŭixŭ i mexŭ rŭ çacu na yŭixŭ i chixexŭ. Rŭ ngēma duŭxŭgŭ rŭ ngēxguma chixexŭ naxŭgŭgu, rŭ naãewatama nixŭ i nüxŭ nacuaxgŭxŭ na nachixexŭ i ngēma naxŭgŭxŭ. Rŭ ngēxgumarŭi ta i ngēxguma mexŭ naxŭgŭgu, rŭ naãewatama nixŭ i nüxŭ nacuaxgŭxŭ na namexŭ i ngēma naxŭgŭxŭ. ¹⁶Rŭ ngēma ngunexŭ i nagu Tupana Cristuxŭ namuxŭ na guxŭ i duŭxŭgŭxŭ yacagŭxŭçax i norŭ maxŭchiga, rŭ ngēma duŭxŭgŭ i tama Tupanaärŭ mugŭxŭ çaxgŭxŭ rŭ naãewa tátama nixŭ i nüxŭ nacuaxgŭxŭ na chixexŭ naxŭgŭxŭ rŭ exna mexŭ naxŭgŭxŭ. Rŭ ngēxguma tá nixŭ i nangóxŭ i guxŭma i ngēma chixexŭ i cúacŭma naxŭgŭxŭ i duŭxŭgŭ, rŭ ngēma chixexŭ i nüxŭcatama nagu naxŭnŭexŭ. Rŭ Tupanaärŭ ore i pemaã nüxŭ chixuxŭ nixŭ i tŭxŭ nüxŭ çaxxēxŭ i ngēma.

Yudfugŭchiga rŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭchiga

¹⁷Natŭrŭ pema Pa Chaueneegŭ i Yudfugŭx, rŭ ñaperŭgŭgŭ:

“Toma rŭ Yudfugŭ tixŭgŭ rŭ meãma nüxŭ tacuax i Tupanaärŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ”, ñaperŭgŭgŭ. Rŭ ngēmaäcŭ nagu perŭxinŭe na Tupanapexewa pimexŭ erŭ meãma nüxŭ pecuax i ngēma Tupanaärŭ mugŭ ga Moŭché ŭmatŭxŭ. Rŭ ngēmaäcŭ

Tupanamaã pegü picuaxüüğü erü nagu perüxĩnũe na Tupana pexũ nangechaũxũ erü Yudfugü pixĩgü. ¹⁸Rü nüxũ pixu na meãma nüxũ pecuaxũ i ãacü nixĩ i Tupanaãrũ ngũchaũ rü ãacü nixĩ i mexũ rü ãacü nixĩ i chixexũ. Rü Tupanaãrũ mugüwa naxçax pengüe na naxçax pedauxũ i ngẽma aixcũma mexũ ixĩxũ. ¹⁹Rü pema rü ñaperügüğü:

“Toma rü meãma nüxũ tacuax na tanaxucuxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü meãma nüxũ tacuax na itayanawexãchixẽẽxũ i ngẽma togü i chixexũwa ngẽmagũxũ”, ñaperügüğü. ²⁰Rü pema nagu perüxĩnũe rü nüxũ pecuax na ñuxãcü penaxucuxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ rü ñuxãcü penangũexẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i ngexwacax yaxõgũxũ. Rü ngẽmaãcü nagu perüxĩnũe na togüarũ ucuxẽruũgü pixĩgũxũ, erü Tupanaãrũ mugüwa pengüe rü ngẽmacax meãma nüxũ pecuax i ãacü nixĩ i mexũ rü ãacü nixĩ i ore i aixcũma ixĩxũ. ²¹Rü dücax, Pa Chaueneëgü i Yudfugũx, pema na togũxũ pengũexẽẽxũ, ¿rũ tũxcũũ tama pegütama pengũexẽẽ? Pema nüxũ pixu na tama namexũ na ingĩxũ, ¿rũ tũxcũũ i pema ipengĩxũ? ²²Rü pema nüxũ pixu na tama namexũ na naĩ i ngemaã ipexũ, ¿rũ tũxcũũ i pema i ngẽmaãcü pemaxẽxũ? Rü pema na naxchi pexaixũ i togüarũ tupanagünetachicũnaãgũ, ¿rũ tũxcũũ i naxçax pengĩxũ i norü tupaucagüarũ ngẽmaxũgü? ²³Pema nüxũ pixu na namexũ i Tupanaãrũ mugü i umatũxũ, rü petaãe erü meã nüxũ pecuaxgü i ngẽma mugü. Natürü Tupanamaã

chixexũ pexũe, erü tama naga pexĩnũe i ngẽma pexũ namuxũ i norü mugüwa. ²⁴Rü ngẽmacax i Tupanaãrũ ore i umatũxũwa rü ñanagürü:

“Rü pegagu nixĩ na chixri
Tupanachiga yadexagũxũ i
ngẽma duũxũgü i tama
Yudfugü ixĩgũxũ”,

ñanagürü. ²⁵Pema rü pegü ípewiechaxmüpechiraũgũ na Tupanaãrũ duũxũgü pixĩgũxũcax. Rü name nixĩ na penaxũxũ i ngẽma, ega aixcũma naga pexĩnũe rü Tupanaãrũ mugü. Natürü ngẽxguma chi tama naga pexĩnũe rü Tupanaãrũ mugü, rü woo Yudfugü pixĩgũgü, natürü Tupanapexewa rü taxuwama pexũ name i ngẽma na pegü ípewiechaxmüpechiraũgũxũ. ²⁶Rü ngẽma togü i duũxũgü i tama nügü íwiechaxmüpechiraũgũxũ, rü woo tama ngẽma naxũgũgü, natürü Tupanaãrũ duũxũgü tá nixĩgü ega naga naxĩnũe rü norü mugü. ²⁷Rü dücax, Pa Chaueneëgü i Yudfugũx, rü ngẽma duũxũgü i tama íwiechaxmüpechiraũgũxũ natürü naga ñnũxũ i Tupanaãrũ mugü, rü ngẽma duũxũ rü tá Tupana-pexewa pexũ nixu na ñuxãcü pechixexũ. Rü ngẽmaãcü tá pexũ naxũpetü erü tama naga pexĩnũe i Tupanaãrũ mugü i woochirex na nüxũ pecuaxũ i ngẽma mugü, rü woochirex na ípewiechaxmüpechiraũgũxũ. ²⁸Rü dücax, rü tama ngẽma na Yudfuxacügü pixĩgũxũcax nixĩ na aixcũma Tupanaxãcügü pixĩgũxũ. Rü tama ngẽma na ípewiechaxmüpechiraũgũxũcax nixĩ na Tupanaãrũ duũxũgü pixĩgũxũ. ²⁹Erü yixema aixcũma tũmaãrũ maxũnewa Tupanaga ñnũxẽ tixĩ ya aixcũma Tupanaxãcü ixĩxẽ. Rü ngẽxguma aixcũma

taāēwa yaxōxgu nixī i aixcūma Tupanaārū
ixīxū. Rū Tupanaāē i Ūtūnēxū nixī i tūxū
rūngūxēxū na yaxōxūcax, rū tama ngēma
mugū ga Moiché ūmatūxūgagu nixī. Rū
yīxema aixcūma Tupanaārū ixīxē, rū
Tupana rū tūmamaā nataāē woo duūxūgū
tama tūmamaā taāēgūgu.

3 ¹¿Rū nūxma rū tacūwa tūxū
namexū na Yudfugū ixīgūxū? ¿Rū
tacūwa namexū na
fiwiechaxmūpexechiraūgūxū? ²Rū
poraācūxūchima tūxū name na Yudfugū
ixīgūxū. Yerū nūma ga Tupana rū
tūxnaxūchi nixī ga naxāāxū ga norū
mugū i ūmatūxū. ³¿Rū tacū tá
ngupetūxū i nūxma ega nūxre i
tatanūxū i Yudfugū rū tama meā
yanguxēēgūāgu i ngēma Tupana tūxū
muxū? ¿Rū pexcax rū ngēmacax
tātūtama yanguxēēāxū ya Tupana i
ngēma tamaā inaxunetaxū? ⁴Rū tama
ngēmaācū nixī. Erū woo guxū i duūxūgū
rū yadorataxgūgu, natūrū Tupana rū
taguma nidora rū guxūguma
nayanguxēē i ngēma nūma tamaā
inaxunetaxū. Rū yemacax norū ore ga
Dabí ūmatūxūwa rū nānagūrū:

“Cumax, Pa Tupanax, rū aixcūma
nixī i curū ore i nūxū quixuxū.
Rū ngēxguma cuxū
tangugūgūgu rū nūxū tadaugū
na aixcūma cumexū”,
nānagūrū. ⁵Natūrū duūxūgū rū ínatie
erū nānagūrūgū:

“Rū nūētama nixī na chixexū ixīgūxū
erū ngēmaācū yexeraācū nangox na
namexū ya Tupana”, nānagūrūgū. Rū
nānagūrūgū ta:

“Rū ngēxguma chi tórū chixexūgagu
yexeraācū nangoxgu na aixcūma

namecūmaxū ya Tupana, rū maneca
tama name ya Tupana ega tórū
chixexūcax tūxū napoxcuegu”,
nānagūrūgū. ⁶Natūrū ngēma nāxūgu na
naxīnūēxū i duūxūgū rū poraācū ínatie,
erū tama ngēmaācū nixī. Erū ngēxguma
chi tama namexgu ya Tupana, ¿rū
nūxācū chi i meā duūxūgūxū yacagūxū i
nāānēārū guxgu? ⁷Natūrū i duūxūgū rū
nānagūrūgū:

“Rū ngēxguma chi chorū chixexūgagu
yexeraācū nangoxgu na nūxācū aixcūma
namexū ya Tupana, ¿rū tūxcūū yīxū i
choxna naçaxū naxcax i chorū chixexū
rū choxū napoxcuxū naxcax i ngēma?”
nānagūrūgū. ⁸Natūrū ngēma nāxūgu na
naxīnūēxū i duūxūgū rū poraācū ínatie.
Erū ngēxguma chi aixcūma yixīgu i
ngēma nagu naxīnūēxū i duūxūgū, rū
chi narūmemaē nixī na yexeraācū
chixexū naxūgūxū na yexeraācū mexū
na ínguxuchixūcax. Rū dūcax, Pa
Chaueneēgūx, nangēxma i chixexū i
duūxūgū i choxū ūgagūmarexū i nūxū
ixugūexū na ngēma yīxū i chorū
nguxēētae i duūxūgūxū namaā
changūexēēxū. Natūrū ngēma duūxūgū i
ngēma nāgūxū rū nagagu tátama
napoxcue.

Guxāma i yixema rū tipecaduāxgū

⁹¿Rū nūxācū nixī i nūxmax? ¿Pexcax rū
yixema i Yudfugū rū togū i duūxūgūarū
yexera Tupanapexewa ímexū? Pemaā
nūxū chixu rū tama ngēmaācū nixī. Erū
guxūma i duūxūgū i Yudfugū ixīgūxū rū
guxūma i duūxūgū i tama Yudfugū
ixīgūxū, rū pecadutūūwatama
nangēxmagū. ¹⁰Erū Tupanaārū ore i
ūmatūxūwa rū nānagūrū:

“Rü tataxuma ya texé ya aixcūma
 Tupanapexewa mexē, rü bai ya
 wūxie. ¹¹Rü tataxuma ya texé
 ya aixcūma nüxū cuáxe i
 Tupanaärü ore na ñuxácü
 nanaxwaxexū na naxçax
 imaxēxū. Rü tataxuma ya texé
 ya aixcūma Tupanacax dauxe.
¹²Rü guxāma ítatüie, rü guxāma
 itayarütauxe rü chixexū taxügü
 i Tupanapexewa. Rü tataxuma
 ya texé ya aixcūma mexū
 üechaxe, rü bai ya wūxie. ¹³Rü
 tümaāx rü wūxi i yuetamaxū i
 ingenaxūrūü nixī erü ngēma
 ítanaxūxūxēē i nagúxūraūxū i
 dexa i chixexū. Rü tümaärü
 conümaā rü poraācü tidorae.
 Rü ngēma tümaärü dexa rü
 ñoma äxtapegupütachatarūü
 nixī erü togüxū nachixexēē.
¹⁴Rü chixexū i ore i
 duūxūgüāēwa
 ngúxūmaāxícata ma tidexagü.
¹⁵Rü ítamemare na duūxēxū
 timáxū. ¹⁶Rü ngextá ítaxūwa
 rü togüxū tachixexēē rü
 tanangechaūxēē rü chixexūgu
 tanayixēē. ¹⁷Rü tama nüxū
 tacuax na ñuxácü togü i
 duūxūgüxū tangechaūgüxū rü
 meā natanüwa tamaxēxū. ¹⁸Rü
 tama nüxū tacuáxchañ na
 Tupanaxū tamuüēxū”,

ñanagürü i ngēma ore i ümatüxūwa.
¹⁹Rü nüxū tacuax ga Tupana rü
 Yudfugüna nanaxā ga norü mugü na
 naxauregüāxūçax rü tama nügü
 ínatagüxūçax. Natürü taxúema aixcūma
 naga taxīnū i ngēma mugü. Rü

ngēmacax taxucürüwa texé
 Tupanapexewa tügüétüwa tachogü i
 ngēxguma Tupana tüxū icagügu i
 tümaärü pecaduchiga. ²⁰Rü ñuxma na
 taxúema aixcūma naga ínüēxū i ngēma
 mugü, rü ngēmacax taxucürüwama texé
 tügü tixu na ngēma mugü
 taxaurexūgagu Tupanapexewa tamexū.
 Erü ngēma mugü tüxū nüxū cuaxēēxū
 nixī na poraācü ipecaduāxgüxū.

**Tóru ôgagu nixī i Tupana
 tüxna naxāxū i maxū**

²¹⁻²²Rü ñuxma na taxucürüwama
 Tupanapexewa tüxū yamexēēxū i
 ngēma mugü, rü ngēmacax ya Tupana
 rü tüxū nüxū nacuaxēē na ñuxácü yīxū
 i tüxū yamexēēxū na napexewa
 imexūçax. Rü pemaā nüxū chixu rü
 Ngechuchu ya Cristuaxū na
 yaxôgüxūgagu nixī i tüxū yamexēēxū ya
 Tupana na aixcūma napexewa
 imexūçax. Rü yema mugü ga Moiché
 ümatüxū rü yema ore ga nuxcūmaügüxū
 ga orearü uruügu ümatüxū rü tüxū nüxū
 nacuaxēē i ngēma. Rü yema mexū ga
 Tupana taxçax üxū ga yexguma núma
 namuāgu ga Nane na tóru pecadu
 naxütanüxūçax, rü guxū i duūxūgü i
 yaxôgüxūçax nixī, erü Tupanapexewa rü
 nawüxigu i guxūma i ngēma duūxūgü.
²³Rü guxāma tipecaduāxgü rü nüxna
 tayaxūgugü ya Tupana ya tüxū
 maxēxēēcü. ²⁴Natürü ga Tupana rü
 poraācü tamaā namecūma rü yemaçax
 tüxū nangetanüācūma tüxū nimexēēgü
 na napexewa imexūçax. Rü ñuxma rü
 tüxū nangēxma i maxū i taguma gúxū,
 yerü Ngechuchu ya Cristu rü marü tüxū
 nanaxütanü ga tóru pecadugü. ²⁵⁻²⁶Rü

Tupana rü aixcüma núma nanamu ga Cristu na nayuxūcax rü yemaācü tóru pecadu naxūtanūxūcax na Tupana tūxū nūxū ngechaūxūcax i ngēxguma aixcüma Cristuaxū yaxōgiugu. Rü yemaācü nanaxū ga Tupana na tūxū nūxū nadauxēēxūcax na ñuxācü nūma nūgūcax tūxū yamexēēxū na aixcüma napexewa imexūcax. Rü nuxcüma ga Tupana rü yaxna namaā naxīnū ga duūxūgū ga yexguma chixexū naxūegu, rü tama paxa nanapoxcue. Rü ñuxma rü ta tūxū nanawex na ñuxācü aixcüma namexū i ngēma nūma naxūxū erū tūxū ínanapi i tóru pecadugū. Rü ngēmaācü tūxū nūxū nadauxēē na ñuxma rü ta aixcümacū yīxū i ngēxguma tūxū yaxuxgu na napexewa marū timexū ya guxāma ya yíxema Ngechuchuaxū yaxōgūxe. ²⁷Rü ngēmacax i ñuxma rü taxucūrūwama yigū ticuaxūūgū rü nūxū tixu na yixematama yigū imexēēgūxū i napexewa. Erū taxucūrūwama texé tūgū tamexēē i Tupanapexewa. Rü tama ngēma na naxaurexūcax i ngēma mugū nixī i imexū, rü tama ngēma na mexū ixūgūxūcax nixī i imexū. Natürü Tupanapexewa time i ñuxma, erū Cristuaxū tayaxōgū. ²⁸Rü yixema nūxū tacuax rü ngēxguma Cristuaxū yaxōgiugu nixī i Tupanapexewa imexū, rü tama ngēma mugū na ixauregūxūcax nixī i napexewa imexū. ²⁹¿Exna pexcax rü Tupana rü Yudfugūarū Tupanaxīcatama yīxū? ¿Rü tama exna i ngēma togū i duūxūgūarū Tupana rü ta yīxū? Ngēmaācüx, ngēma togū i duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxūārū Tupana ta nixī. ³⁰Rü nūxū tacuaxgū na nangēxmaxū ya wūxítama ya Tanatū ya

Tupana. Rü guxūma i duūxūgū i Cristuaxū yaxōgūxū, rü nūma ya Tupana rü nayamexēē na napexewa yamexūcax. Rü ngēmaācü i nūma ya Tupana rü Yudfugūxū nimexēē i ngēxguma yaxōgiūāgu. Rü ngēxgumarūū ta nayamexēē i guxūma i togū i duūxūgū i ngēxguma Cristuaxū yaxōgiūāgu. ³¹Rü ñuxma na Cristuaxū yaxōgūxū, rü bexmana nagu perūxīnūē na ngēmaācü iyanaxoxēēxū i ngēma mugū. Natürü tama ngēmaācü nixī. Erū ñuxma na Cristuaxū yaxōgūxū rü aixcüma tayanguxēē i ngēma Tupana tūxū muxū.

**Abráū rü Tupanaāxū nayaxō rü yemacax
Tupana nūxū nixu na namexū**

4 ¹¿Rü ñuxma rü ñuxū ñagūxū tá i nachiga ga nuxcümaūcü ga tóru oxī ga Abráū? ¿Rü ñuxācü nixī ga nūxū naxūpetūxū ga Tupanapexewa? ¿Rü tūxcūū yīxū ga Tupana nūxū ixuxū ga Abráū rü mecū na yīxū? ²⁻³Rü dūcax, yexguma chi wūxi ga norū puracū ga mexūcax Tupanapexewa namexgu ga Abráū, rü yexguma chi waxi nixī ga nūxū nayexmaxū ga tacūcax nūgū na yacuaxūūxū. Natürü taxucaxma Tupanapexewa nūgū nicuaxūū ga Abráū, erū Tupanaārū ore i umatūxūwa rü ñanagürü:

“Abráū rü Tupanaāxū nayaxō, rü yemacax Tupana nanayaxu rü nūxū nixu na namexū”, ñanagürü i ngēma ore. ⁴Rü ngēxguma texé wūxi i puracū uxgu rü tūxū naxūtanūgu rü woetama tūmaārū natanū nixī rü tama āmare nixī i ngēma. ⁵Natürü tama ngēmaācü nixī i

ngēxguma Tupanaāxū yaxōxgu. Erū ngēxguma yaxōxgu, rü tama ʔacü rü puracü i mexūcax nixī i Tupanapexewa imexū, natürü Tupanapexewa time erü tayaxō. Rü ngēmaācü Tupana tüxū nayaxu ya yíxema yaxōxē woo taxuūma i ʔacü rü puracü i mexū taxūxgu na ngēmacax Tupana tüxū rüngūxēēxū.

⁶Rü nuxcūmaūcü ga āēxgacü ga Dabí rü ta tūmachiga nidexa ga guxema duūxē ga yaxōxē. Rü nüxū nixu ga na tataāēxū ga guxema duūxē yerü Tupanapexewa tame, woo tama ʔacü rü mexū taxūxgu na yemaācü Tupanapexewa tamexūcax.

⁷Rü nüma ga Dabí rü ñanagürü:

“Rü tataāēgü ya yíxema duūxēgü ya Tupana tūmaärü chixexūgūxū ngechaūxē rü tūmaärü pecadugūxū iyanangūmaxē.

⁸Rü tataāē ya yíxema duūxē ya Tupana tama tüxū nagu naxñūxē i tūmaärü pecadu”,

ñanagürü ga Dabí. ⁹Rü dücax, ʔpexcax rü ngēma taāē rü ngēma duūxūgü i Yudügu ixīgūxūcaxicatama yīxū, rü exna ngēma togü i duūxūgūcax ta yīxū? Dücax, rü marü pemaā nüxū tixu rü Tupanapexewa name ga Abráū yerü nayaxō. Rü yemacax Tupana nanayaxu. ¹⁰¿Natürü ñuxgu nixī ga nayauxāxū? ¿Exna marü

ínawiechaxmüpechiraūguwena, rü exna naxūpa ga na ínawiechaxmüpechiraūxū? Rü pemaā nüxū chixu rü naxūpa nixī ga na Tupana nayaxuxū ga Abráū. ¹¹Rü Tupana nayaxuguwena nixī ga ínawiechaxmüpechiraūxū ga Abráū. Rü yema nixī ga norü cuaxruū ga nawa nüxū nacuáxū na aixcūma Tupana marü

nayaxuxū rü nüxū nadauxū na namexū yerü nüxū nayaxō. Rü ngēmacax i ñuxma ya Abráū rü tūmanatü yīxū ya guxāma ya yíxema yaxōgūxe woo tama ítwiechaxmüpechiraūgūgu. Rü ngēmaācü ya Tupana rü tüxū nayaxu ya guxāma ya yíxema yaxōgūxe, rü tüxū nadau na timexū erü tayaxōgü. ¹²Rü ngēxgumarūü ta ya Abráū rü tūmanatü nixī ya guxāma ya yíxema íwiechaxmüpechiraūgūxe rü Abráūrūü yaxōgūxe. Natürü tama ngēma na tūgü ítwiechaxmüpechiraūgūxūcax nixī i tūmanatü yīxū. Natürü tūmanatü nixī erü tayaxōgü yexgumarūü ga na yaxōōxū ga nüma ga tanatü ga Abráū naxūpa ga na ínawiechaxmüpechiraūxū.

Abráū rü Tupanaāxū nayaxō rü yemacax Tupana nayanguxēē ga norü uneta ga Abráūmaā nüxū yaxuxū

¹³Rü Tupana rü Abráūmaā inaxuneta na nüma ya Abráū rü guxūma i naxriūü yaxōgūxū rü tá na nayauxgūāxū i ñoma i naāne na noxrü yīxūcax. Natürü tama yema na mugü naxaurexūcax nixī ga Tupana yemaācü Abráūmaā ixunetaxū. Natürü yemaācü namaā inaxuneta yerü Abráū nayaxō, rü yemacax Tupanapexewa name. ¹⁴Natürü ngēxguma chí ngēma duūxūgü i mugü auregūxūcaxicatama yixūgu i ngēma Tupanaärü uneta, rü natūcaxmamare chí nixī i ngēma na yaxōgūxū, rü chí ngēma Tupanaärü uneta rü taxuwama name. ¹⁵Nüxū tacuax rü ngēma mugü ga Moíché úmatixū rü poxcuwa tüxū naga erü taxúema aixcūma meā tayanguxēē. Natürü yexguma chí

natauxguma ga yema mugü rü tatau chima na texe chixri yanguxēēxū. ¹⁶Rü yexguma Tupana Abráũmaã ixunetagu na nüxū tá nangũxēēxū, rü Abráũrü ögagu nixí ga namaã inaxunetaxū. Rü ngēmacax i guxāma i yixema na Abráũrü yaxögüxū rü taxcax ta nixí ga yema Tupanaärü uneta ga Abráũmaã nüxū yaxuxū. Rü ngēmawa nüxū tacuax rü tama yixema mugü auregüxecaxicatama nixí i ngēma Tupanaärü uneta, natürü guxāma ya yixema Abráũrü Tupanaãxū yaxögüxecax ta nixí. Rü ñuxma rü guxāma i yixema na Abráũrü meã yaxögüxū rü Abráũxácügi tixígu rü nūma rü tanatü nixí i Tupanapexewa yerü nüxíra nayaxō. ¹⁷Rü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü Abráũchigaxū nixu rü ñanagürü:

“Rü muxūma i duüxügünatü tá cuxü chixíxēē”,

ñanagürü. Rü Abráũ rü Tupanaãxū nayaxō, rü yemaçax Tupana nayanguxēē ga norü uneta ga namaã nüxū yaxuxū. Rü yima Tupana nixí ya wena namaxēxēcū i yuexū. Rü yimatama nixí ya naxücü i ngēma woo ñuxma taxuxū. ¹⁸Rü nūma ga Abráũ rü aixcūma nayaxō ga yexguma Tupana nüxū ñaxgu:

“Rü tá namuxüchi i cutaagü”, ñaxgu. Rü woo ga Abráũ ga marü yaguãxüchichirex na yíixü rü na nangexacüxü, natürü nayaxōoma ga yema Tupanaärü uneta rü meã ínananguxēē na wüxi ga nane tá nüxū yexmaxū. Rü yemaãcü ningu na muxūma i duüxügünatü yíixü, yema Tupana namaã nüxū ixuxürü. ¹⁹Rü Abráũ rü wixguxuchi 100 ga taunecü nüxū nayexma ga yexguma. Natürü tama inayarümaãchi ga na yaxōxū woo

nüxū na nacuáxū ga paxa tá na nayuexū ga nūma rü namax ga Chara rü marü poraãcü nangupetüarü taunecüãxgüxū ga na naxãxácügüxüçax. ²⁰Rü yemaãcü ga Abráũ rü nayaxōoma na nüxū tá nayexmaxū ga wüxi ga nane yema Tupana namaã ixunetaxürü. Rü tama nagu narüxínü na Tupana ngürüächi nawomüxēēxū. Natürü yexeraãcü Tupanaãxū nayaxōoma, rü nüxū nicuaxū. ²¹Rü aixcūmaxüchi nayaxō na naporaxū ya Tupana na yanguxēēãxüçax i guxūma i ngēma norü uneta. ²²Rü yemaçax ga Tupana rü nüxū nixu na napexewa namexü ga Abráũ. Yerü Tupana nüxū nadau ga ñuxácü aixcūma nüxū na yaxōxū. ²³Rü tama Abráũchigaxicatama nixí ga naxümatüxū ga Tupanaärü ore ga ñaxü:

“Rü Tupana rü nüxū nixu na napexewa namexü ga Abráũ, yerü nüxū nadau ga ñuxácü aixcūma nüxū na yaxōxū”,

ñaxü. ²⁴Natürü guxāma i yixema na yaxögüxüchiga ta nixí i ngēma ore. Erü Tupana rü tórü ögagu tüxü nade na napexewa imexü i yixema i nüxü na yaxögüxü ya yima yuwa tórü Cori ya Ngechuchuxü írudaxēēcü. ²⁵Rü Ngechuchuxü nixí ga namuxü ga Tupana na tórü pecaducax nayuxüçax. Rü ñuxüchi nūma ga Tupana rü wenaxärü Ngechuchuxü ínarüdaxēē na nagagu imexüçax i Tupanapexewa.

Ñuxma rü Tupanapexewa tame erü Cristuaxū tayaxögi

5 ¹Rü ñuxma rü Tupanapexewa time erü tayaxögi. Rü ngēmacax marü tama Tupanamaã taxuwanüãxgü i

ñuxmax, erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü marü tamaã nanangüxmüxëẽ ya Tupana. ²Rü Cristugagu nixĩ na tamaã namecümáxũ ya Tupana i ñuxmax erü tayaxögü. Rü nüxũ tacuax rü guxũgutáma tamaã namecüma. Rü tataãëgü erü nüxũ tacuax na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i mexũ i Tupanaxütawa. ³Rü ngëxgumarüũ ta tataãëgü i woo ngúxũ inegëgü. Erü nüxũ tacuax rü ngëma ngúxũ rü tüxũ narüngüxëẽ na yexeraäcü iporaexũ rü yaxna namaã ixínüëxũcax. ⁴Rü ngëxguma yaxna namaã ixínüëgu rü Tupana rü tamaã nataãë. Rü ngëma na tamaã nataãëxũ rü ngëmacax meã ítananguxëẽ na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i mexũ i Tupanaxütawa. ⁵Rü ñuxma na ínananguxëẽxũ na tüxũ tá nangëxmaxũ i tachica i Tupanaxütawa, rü ngëmacax taxucaxma tangechaũgü. Erü Tupana rü poraäcü tüxũ nangechaũ. Rü ngëma Naãë i Üünexũ i tüxna namuxũ nixĩ i tüxũ nüxũ cuaxëëxũ i ngëma. ⁶Rü yexguma taxucürüwama yigütama imaxëxëëgu, rü nawa nangu na Tupana yanguxëëxũ ga yema norü uneta. Rü yexguma nixĩ ga ñoma ga naãnewa namuãxũ ga Cristu na pecaduãxgüxũcax nayuxũcax. ⁷Rü tama natauxcha na wüxie rü to i duũxũcax tayuxũ, woo wüxi i duũxũ i mexũcax yixĩgu. Rü woo tangëxmagu ya texé ya naxcax yuchaũchiréxe i wüxi i duũxũ i aixcüma mexëchixũ, natürü tama tüxũ natauxcha i ngëma. ⁸Natürü Tupana tüxũ nüxũ nadauxëẽ na ñuxäcü tüxũ nangechaũxũ yerü yexguma ipecaduãxgügu nixĩ ga taxcax nayuxũ ga Cristu. ⁹Rü ñuxma rü Tupanapexewa

time yerü taxcax nayu ga Cristu. Rü ngëmacax meãma nüxũ tacuax rü nüma rü aixcüma tá tüxũ ínananguxëẽ na tama tüxũ napoxcuexũcax ya Tupana. ¹⁰Rü yexguma norü uwanügü ixĩgügu, rü nümatama ga Tupana rü nügümaã tüxũ narüngüxmüxëẽ ga yexguma nayuxgu ga Nane. Rü ñuxma na marü namaã írüngüxmüëxũ, rü yexeraäcü nüxũ tacuax na tüxũ nangëxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ nagagu na namaxũxũ i nümax. ¹¹Rü tama ngëxícataama nixĩ. Natürü i ñuxma rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupanamaã tataãëgü, yerü Cristugagu nixĩ ga Tupana ga tamaã nangüxmüxũ.

Adáũchiga rü Cristuchiga

¹²Rü wüxítama ga yatü ga Adáũgagu nixĩ ga ñoma ga naãnewa nangóxũ ga pecadu. Rü pecadugagu nixĩ ga inaxügüxũ na nayuxũ ga duũxũgü. Rü yemaäcü guxũma ga duũxũgüwa naxie na nayuxũ, yerü guxũma nipecaduãx. ¹³Rü naxüpa na Tupana Moíchéna naxãxũ ga yema mugü ga naxümatüxũ, rü duũxũgü rü chixexũ naxügüecha, rü yemacax nayue. Natürü yema mugü rü tauta nayexma ga yexguma, rü yemacax taxucürüwa texé nüxũ tixu ga yema duũxũgü ga na chixri naga naxínüëxũ ga yema mugü. ¹⁴Rü yema duũxũgü ga Adáũwena buexũ rü tama Adáũrüü nanangõx ga yema orix ga Tupana nüxna chuxuxũ. Natürü chixexũ naxügü, rü yemacax nayue. Rü yemaäcü nixĩ ñuxmata Tupana Moíchéna naxã ga yema mugü ga naxümatüxũ. Rü Adáũwa inaxügü na nayuxũ ga

duūxūgū, natürü Cristuwa inaxūgū na nayaxuxū i maxū i taguma gúxū.

¹⁵Natürü yema chixexū ga Adáū üxū rü taxuacū nagu tanangu i ngēma āmare ga Tupana tūxna āxū, erü tama namaā nawūxigu. Rū aixcūma nixī ga wūxi ga yatüarü chixexūgagu na nayuxē i guxūma i duūxūgū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana. Yerü nūma rü tūxū nangetanüācūma nūma nanamu ga Nane ya Ngechuchu ya Cristu na tórü pecaduçax nayuxūçax. Rū yemaācū guma Cristugagu Tupana nanamaxēxēē i muxūma i duūxūgū.

¹⁶Rū yema pecadu ga Adáū üxū rü taxuacūma nagu tanangu ga yema āmare ga Tupana tūxna āxū. Yerü wūxitama ga Adáūārü pecadugagu, rü Tupana nūxū nixu rü tá nayu naxçax ga yema. Natürü Ngechuchu ya Cristugagu rü Tupana nūxū nixu na napexewa imexū rü nūxna ínguxūxū i guxūma i tórü pecadugū. ¹⁷Rū guxūma i duūxūgū nayue yerü wūxitama ga yatü ga Adáū rü pecadu naxū. Natürü tama yemaācū tamaā nanaxū ga Tupana, yerü ga nūma rü poraācū tamaā namecūma rü tūxū nangetanüācūma tūxū naríngūxē. Rū ngēmacax i ñuxma rü guxūma i ngēma duūxūgū i Tupana nūxū ixuxū na napexewa yamexū, rü nūmatama ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristugagu nanamaxēxēē na namaā wūxigu āēxgacūgū yixīgūxūçax. ¹⁸Rū yema Adáūārü chixexū rü poxcuwa nanagagū ga guxūma ga duūxūgū. Natürü yema mexū ga Ngechuchu ya Cristu üxū rü pecaduwa ínananguxūxēē i guxūma i duūxūgū i yaxōgūxū, rü nūxna nanaxā i maxū i taguma gúxū.

¹⁹Rū guma nūxiraūcū ga yatü ga Adáū rü tama Tupanaga naxīnū. Rū yemaācū wūxitama ga yatūgagu rü muxūma ga duūxūgū rü nipecaduāx. Natürü ínangu ga guma yatü ga Ngechuchu, rü meā Tupanaga naxīnū. Rū gumagagu rü muxūma i duūxūgū rü tá nime i Tupanapexewa. ²⁰Rū Tupana rü Moíchéna nanaxā ga norü mugū na duūxūgūxū nūxū nacuçxēēxūçax na ñuxācū poraācū pecadu naxūgūxū. Natürü yexguma yexeraācū pecadu naxūgūgū ga duūxūgū, rü yexeraācū Tupanaāxū nangechaütümüügū. ²¹Rū ñuxma woo pecadugagu na iyuxē, natürü Tupanaāxū tangechaütümüügū i guxūguma. Rū ngēmaācū pecaduwa tūxū ínanguxūxēē na napexewa imexūçax rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tūxū nangēxmaxūçax i maxū i taguma gúxū.

Ñuxma rü tama pecadu ixūgūxūçax nixī i imaxēxū, natürü Cristuçax nixī i imaxēxū

6 ¹Rū ñuxma na Tupanaāxū ingechaütümüügūxū, ¿rü ñuxācū tá imaxēxū i ñuxmax? ¿Rü pexçax rü namexū na pecadu ixūgūeçaxū na yexeraācū Tupanaāxū ingechaütümüügūxūçax? ²Rū dūcax, tama ngēmaācū nixī. Erü ñuxma pecaduchaxwa rü ñoma iyuxērū tixīgū, erü marü tama naga taxīnūē. Rū ngēmacax tama name i yeücürü pecadu taxūgūeçax. ³¿Tama çxna nūxū pecuçax na çacūçax yīxū na íbaiūxū? Rū ítabaiū na ngēmaācū duūxūgūxū nawéxūçax na aixcūma Ngechuchu ya Cristuarü duūxūgū na ixīgūxū. Rū yexguma íbaiūgū, rü nūma nayuxūrū yexma

nayu ga tacūma ga nuxcūmaũxũ. ⁴Rü yexguma íbaiũgu, rü Cristu yuxũrũũ yexma nayu ga tacūma ga nuxcūmaũxũ, rü Cristu itáxũrũũ inatax ga yema tacūma ga nuxcūmaũxũ. Rü yemaäcü naxüpetü na wena imaxẽxũcax rü tũxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i ngexwacaxũxũ, yexgumarũũ ga Ngechuchu na yuwa írudaxũ rü wena namaxũxũ ga yexguma Nanatü ga Tupana norü poramaã ínadaxẽegu. ⁵Rü ñuxma na Cristumaã wüxigu nayuxũ ga tacūma ga nuxcūmaũxũ, rü nüxũ tacuax na aixcūma Cristumaã tũxũ nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁶Rü nüxũ tacuax rü yema tórü maxũ ga nuxcūmaũxũ rü Cristumaã wüxigu curuchagu nayu na yexma yanaxoxũcax ga yema tacūma ga chixexũ. Rü ñuxma rü tama pecadutũwa tangẽxmagü, rü ngẽmacax marü tama naga taxĩnüe. ⁷Erü yíxema yúxe rü marü tama pecadutũwa tangẽxma na yeũcürü pecadu taxüechaxũcax. ⁸Rü ñuxma na Cristumaã nayuxũ ga tórü maxũ ga nuxcūmaũxũ, rü nüxũ tacuax na Cristurũ tũxũ nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ. ⁹Rü nüxũ tacuax rü ñuxma na yuwa ínadaxũ ya Cristu, rü tagutáma wena nayu. Yerü nüma rü marü yuxũ narüyexera. ¹⁰Rü yexguma nayuxgu ga Cristu rü pecaduacax nixĩ ga nayuxũ, rü noxtacūma yexma wüxicana ningutanü ga guxũma ga duũxũgüarü pecadugü. Natürü ñuxma na namaxũxũ, rü Tupanacax nixĩ i namaxũxũ na Tupanaärü ngúchaũ naxüxũcax. ¹¹Rü ngẽxgumarũũ ta i pema rü name nixĩ i pegügu perüxĩnüe na marü peyuexũ pecaduchaxwa rü Tupanacax pemaxẽxũ,

erü Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü. ¹²Rü ngẽmacax rü tama name i pecadutũwa pegü pengẽxmagüxẽe na pemaã inacuáxũcax. Rü tama name i penaxüchica i pecadu na pexeneärü ngúchaũgü i chixexũ pexũ naxüxẽexũcax. ¹³Rü tama name i pecaduna penaxãgü i pexene na ngẽmamaã chixexũ pexüxũcax. Rü name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü, erü ñoma duũxũgü i yuexũ rü wena maxẽxũrũũ pixĩgü. Rü ngẽmacax name nixĩ i Tupanana penaxãgü i pexene na ngẽmamaã mexũ pexüxũcax. ¹⁴Rü ñuxma rü tãütáma pecadutũwa pengẽxmagü na pemaã inacuáxũcax. Rü yexguma yema mugü ga Moíché umatüxũwe perüxixgu, rü pemaã inacuax ga pecadu. Natürü i ñuxma rü Cristugagu Tupana pemaã namecūma, rü nüma nixĩ i pemaã inacuáxũ i ñuxmax.

**Ngẽxguma wüxi i corimexëwa
yigü ingẽxmagüxẽegu, rü ngẽmaga
nixĩ i ixĩnüexũ**

¹⁵Rü ñuxma na tama yema Moíché umatüxũ ga mugütũwa ingẽxmagüxũ, rü ñuxma na Tupana rü Cristugagu tamaã mecūmaxũ, ¿rü ñuxãcü tá imaxẽxũ? ¿Rü pexcax namexũ na yeũcürü pecadu ixüğüechaxũ? Rü dücax, tama name na ngẽmaäcü imaxẽxũ. ¹⁶Rü pema nüxũ pecuax rü ngẽxguma wüxi i corimexëwa pegü pengẽxmagüxẽegu na naga pexĩnüexũcax rü ngẽma tá nixĩ i perü cori ixĩxũ, rü pema rü norü duũxũgü tá pixĩgü i ngẽma cori i naga pexĩnüexũ. Rü ñuxma rü pema tá nüxũ pedaugü

ngoxi ngēxūrūūxū perū me yixī na ngēmaga pexīnūēxūcax. Rū ngēxguma pecadu i yuwa tūxū gagūxū perū me yixīgu, rū ngēma tá nixī i pemaā icuáxū. Rū ngēxguma perū me yixīgu na Tupanaga na pexīnūēxū, rū yimaga tá pexīnūē na napexewa pimexūcax. ¹⁷Natūrū Tupanana moxē chaxā, yerū woo pecaduga na pexīnūēchirēxū, natūrū i ñuxma rū aixcūma naga pexīnūē i ngēma nguxēētae i marū peyaxuxū i Cristuchiga. ¹⁸Rū ñuxma rū Tupanaārū duūxūgū pixīgū erū nūma rū chixexūna pexū īnanguxūxēē na tama pecadu pexūgūechaxūcax. Rū ngēmaācū pexū narūngūxēē na napexewa pimexūcax rū meā naxcax pemaxēxūcax. ¹⁹Rū ñoma i naānecūāx i duūxūgūmaā chidexarūū nixī i tauxchaxū i oremaā pemaā chidexaxū i ñuxmax, erū pema rū woetama taguma nūxū pexīnūē i ñāā ore, rū ngūrūāchi tāūtāma nūxū pecuax i tacūchiga na yīxū i ngēma pemaā nūxū chixuxū. Rū dūcax, rū nuxcūma rū ipenaxā ga pexene na namaā penaxūgūxūcax ga nagúxūraūxū ga chixexū. Natūrū i ñuxma rū name nixī i Tupanana pegū pexā na aixcūma napexewa pexūūnegūxūcax rū naxcaxicatama pemaxēxūcax. ²⁰Rū yexguma pecadutūūwa peyexmagūgu, rū taxucūrūwama Tupanapexewa mexū pexūgū ga yexguma. ²¹¿Natūrū tacūwa pexū namexū ga yema chixexū i ñuxma rū wūxi i āne pexna āxū? Yerū yema chixexū rū yuwamare pexū nagagū, rū tama i maxūwa. ²²Natūrū marū tama pecadutūūwa pengēxmagū i ñuxmax, erū marū nūxna ípengūū rū marū

Tupanaārū duūxūgū pixīgū. Rū ngēma waxi nixī i poraācū pexū mexū erū ngēmagagu penayaxu i maxū i Tupanapexewa ūūnexū rū ngēmawena tá penayaxu i maxū i taguma gúxū. ²³Rū ngēma natanū na pecadu ixūxū, rū yu nixī. Natūrū yīxema tórū Cori ya Ngechuchuaxū yaxōgūxe, rū Tupana tūxna nanaxāmare i maxū i taguma gúxū.

Wūxi i ngecū rū ngēxguma nayutegu rū marū tama ngītemexēwa ingēxma. Rū ñuxma na taxcax nayuxū ya Cristu, rū marū tama yema Moiché ūmatūxū ga mugūtūūwa tangēxmagū

7 ¹Pa Chaueneēgūx, rū pema na nagu pexīxū i ngēma mugū, rū nūxū pecuax rū ngēxguma tamaūxguxicatama nixī na ngēma mugūtūūwa tangēxmaxū ya wūxichigū ya duūxē. ²Rū dūcax, rū wūxi i ngecū i ātectū rū ngītemexēwa ingēxma ega namaxyane ya ngīte, erū ngēma ñanagūrū i ore i mugū. Natūrū ngēxguma nayuxgu ya ngīte, rū marū tama ngītemexēwa ingēxma. Rū yema mugū ga ngītemexēwa ngīxū yexmaxēēxū ga noxri rū marū tama ngīmaā inacua. ³Rū ngēmaācū i ngēxguma namaxyane ya ngīte rū to i yatūmaā inapexgu, rū pecadu ixū. Natūrū ngēxguma marū nayuxgu ya ngīte, rū marū nūxna ínguxuchi i ngēma mugū ga ngītemexēwa ngīxū yexmaxēēxū ga noxrix. Rū ngēxguma wenaxārū naxātegu rū taxūūma i chixexū ixū. ⁴Rū ngēxgumarūū ta i pemax, Pa Chaueneēgūx, rū marū tama yema Moiché ūmatūxū ga mugūtūūwa pengēxmagū yerū nūma ga Cristu rū

pexcax nayu. Rū ngēmacax i ñuxma rü Cristu ga yuwa írudacıarı pixǵǵü. Rū ngēmaācü nanaxü ya Tupana na naxcax imaxēxūcax, rü norü ngúchañ ixügüxūcax. ⁵Rü yexguma nuxcümañxü ga tacümawe rüxǵgu rü poraācü tanaxü ga taxüneärü ngúchañgü woo yema mugü tüxna na nachuxuxü ga yema. Natürü yexguma nüxü icuaxgu na nachuxuxü ga yema pecadu ga ixüxü, rü yexeraācü tanaxüchañ. Rü yemaācü ga yema tóru pecadugü rü yuwa tüxü nagagü. ⁶Natürü i ñuxma rü marü tama ngēma mugütüüwa tangēxmagü, erü Tupana rü marü nüxna tüxü ínanguxüxēē. Rū ngēmacax i ñuxma rü ñoma duñxügü i iyuxürüü tixǵü i napexewa i ngēma mugü, erü marü tama tamañ inacuax. Rū ngēmacax tama nagu taxí i ngēma nuxcüma ümatüxü ga mugü, erü marü nüxna ítanguxü na Tupanaärü ngúchañ ixügüxūcax rü naxcax na imaxēxūcax namañ i tóru maxü i ngexwacaxüxü i Naäē i Üünexü tüxna äxü.

Ngēma pecadu i chowa ngēxmaxü rü chomañ inacuax

⁷¿Rü ñuxü ñagüxü tá i ñuxmax? ¿Rü pexcax rü yema mugü yíxü ga tüxü pecaduñxēxü? ¡Rü dücax, tama name i ngēmaācü nagu tarüxínüē! Natürü yexguma chi yema mugü rü tama choxü nüxü nacuaxēēgu, rü tãu chima nüxü chacuax na pecadutüüwa chayexmaxü. Rü dücax, rü yexguma chi yema mugü rü tãu chima choxü nüxü cuaxēēgu na wüxi i pecadu yíxü na toguāxärü ngēmaxūcax chixauxächixü, rü tãu chima nüxü chacuax na pecadu yíxü i

ngēma. ⁸Natürü yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na nachixexü na toguāxärü ngēmaxü choxü ngúchañxü, rü yexguma ga pecadu rü nayoxniē na yexeraācü choxü na nangúchañxēēxü. Rü ngēmaācü nüxü tadau rü ngēxguma chi natauxgu i ngēma mugü, rü tãu chima nüxü tacuaxgü na ñuxäcü wüxi i chixexüchixü na yíxü i ngēma pecadu. ⁹⁻¹⁰Rü noxri tauta yema mugüxü chacuaxgu, rü choma nagu charüxínügu rü chame. Natürü yexguma yema mugüxü chacuaxgu, rü nüxü chicuaxächi na chixexü chaxüxü rü ngēma chixexūcax rü tá na chayuxü. Rü yemaācü ga yema mugü ga Tupana Moíchéna äxü na duñxügüxü namaxēxēxūcax, rü choxü nayuxēēäma. ¹¹Rü nüma ga pecadu rü nayoxniē namañ ga yema mugü. Yerü yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na ñuxäcü nachixexü ga yema pecadu, rü yexeraācü choxü nangúchañ ga yema pecadu. Rü yemaācü ga yema pecadu rü choxü nawomüxēē rü nayoxniē namañ ga yema mugü rü yuwa choxü naga. ¹²Natürü yema mugü rü aixcüma naxüüne i Tupanapexewa. Rü guxüma i ngēma Tupana tamañ nüxü ixuxü rü naxüüne rü aixcüma name rü tüxü narüngüxēē. ¹³¿Natürü ñuxäcü nixí i ngēma i ñuxmax? ¿Exna pexcax rü yema mugü yíxü ga yuwa choxü gaxü? Rü dücax, rü tama ngēmaācü nixí. Erü ngēma pecadu nixí i Tupanaärü mugümañ yoxniēxü na yuwa choxü nagaxūcax. Rü ngēmaācü nüxü tacuax na ñuxäcü poraācü nachixexü i pecadu. Rü yexguma yema mugü choxü nguxēēgu na ñuxäcü poraācü nachixexü

ga yema pecadu, rü yexeraãcü choxŭ
nangúchaũ ga yema chixexũ rü
yexeraãcü chanaxüama ga pecadu.

¹⁴Nüxũ tacuax i ngẽma mugü rü
Tupanaãe i Üünexüwa ne naxü. Natürü
choma rü duũxümare chixĩ, rü
ngẽmacax nixĩ i chomaã inacuáxũ i
ngẽma pecadu i chaxüxũ. ¹⁵Rü tama
nüxũ chacuax na tacü choxŭ üpetüxũ
erü tama chanaxü i ngẽma mexũ i
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, natürü
ngẽma chixexũ i tama chanaxwaxexũ na
chaxüxũ rü ngẽmaãma nixĩ i chaxüxũ.

¹⁶Natürü i ñuxma na chanaxüxũ i
ngẽma tama chanaxwaxechiréxũ na
chaxüxũ, rü ngẽmawa nüxũ chicuaxáchi
na namexũ i ngẽma mugü. ¹⁷Rü
ngẽmacax i ñuxma rü tama chauechama
nixĩ i chanaxüxũ i ngẽma chixexũ.

Natürü ngẽma pecadu i chowa
ngẽmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ, rü
ngẽma nixĩ i chixexũ choxŭ üxẽxũ.

¹⁸Rü choma nüxũ chacuax rü wüxi i
pecaduáxũ i duũxümare chixĩ, rü
ngẽmacax chowa rü nataxuma i tacü i
mexũ. Erü woo chanaxwaxe na mexũ
chaxüxũ, natürü tama chomaã nanguxũ
na chanaxüxũ. ¹⁹Erü ngẽma mexũ i
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, rü tama
chanaxü. Natürü chanaxüama i ngẽma
chixexũ i tama chanaxwaxexũ na
chanaxüxũ. ²⁰Rü ngẽxguma chi
chanaxüamagu i ngẽma chixexũ i tama
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, rü meãma
nangox na tama chauechama
chanaxüxũ. Natürü ngẽma pecadu i
chowa ngẽmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ
rü chixexũ choxŭ üxẽxũ. ²¹Rü
ngẽmaãcü nüxũ chadau i ñuxãcü na
chiĩxũ. Rü ngẽxguma mexũ

chaxüxchaũgu rü choxŭ natauxcha na
chixexũãma chaxüxũ. ²²Choma rü
chauãewa rü chorü me nixĩ i Tupanaãrü
mugü, rü naga chaxĩnuchaũ. ²³Natürü
ñaã chaxune i ñoma i naãnecũãx
ixixüwa, rü nangẽxma i tacü i tama
naxüxchaũxũ i ngẽma chauãe
naxwaxexũ. Rü ngẽma pecadu i chowa
ngẽmaxũ nixĩ i chomaã icuáxũ rü
chixexũ choxŭ üxẽxũ. ²⁴⁻²⁵Rü
ngẽmaãcü i choma rü chauãewa
chayanguxẽechaũ i Tupanaãrü mugü,
natürü ñoma i naãnecũãx i chaxune rü
nanaxüxchaũ i ngẽma nanaxwaxexũ i
pecadu. Rü taxucaxma chataãe i
chomax. ¿Rü texé tá nüxna choxŭ
ítanguxuchixẽe i ñaã pecadu i chowa
ngẽmaxũ rü yuwa choxũ gaxchaũxũ?
Rü Tupanana moxë chaxã erü tórü Cori
ya Ngechuchu ya Cristu rü tá choxŭ
nüxna ínanguxuchixẽe.

**Ñuxãcü Tupanaãe i Üünexũ
naxwaxexũãcüma meã tamaxë**

8 ¹Rü ñuxma ya Tupana rü marü
taxucaxma nanapoxcue i ngẽma
duũxügü i Ngechuchu ya Cristuarü
duũxügü ixigüxũ. ²Erü Tupanaãe i
Üünexũ i Ngechuchu ya Cristugagu tüxũ
maxẽxẽxũ, rü nüxna tüxũ ínanguxüxẽe
i pecadu na tama yuwa tüxũ
nagagüxũcax. ³Rü yema taxüneãrü
ngüchaũgü rü marü nüxũ narüyexera ga
yema mugü ga Moïché ümatüxũ. Rü
yemaçax ga yema mugü rü taxucürüwa
mexũ tüxũ naxüxẽe. Natürü nüma ga
Tupana rü marü nanaxü ga yema
taxucürüwa naxüxũ ga yema mugü.
Yerü ga Tupana rü ñoma ga naãnewa
nanamu ga Nanexüchi. Rü woo taxüne i

pecaduáxũrũ nixĩ ga naxũne, natũrũ nũma ga Nane rũ taguma napecaduāx. Rũ nũma ga Nane rũ tórũ pecaduçax nayu, rũ yemaācü inayanaxoxēē ga norũ pora ga yema pecadu ga taxũnewa yexmaxũ. ⁴Rũ yemaācü nanaxũ ga Tupana na tũxũ na natauxchaxũcax na yanguxēēxũ i ngēma tũxũ namuxũ i ngēma mugũ. Erũ ñuxma rũ tama ñoma i taxũne naxwaxexũācũma tamaxē, natũrũ Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũācũma nixĩ i imaxēxũ. ⁵Rũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũācũma maxēxē, rũ naxçax tadaugũ i ngēma ñoma i naānecũāx naxwaxexũ. Natũrũ yĩxema Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũācũma maxēxē, rũ ngēma Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũ nixĩ i naxçax tadaugũxũ. ⁶Rũ yĩxema Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũcax daugũxe rũ tataāēgũ, rũ tá tũxũ nangēxma i tũmaārũ maxũ i taguma gũxũ. Natũrũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũcax daugũxe rũ ngēma rũ tá yuwa tũxũ nagagũ. ⁷Rũ yĩxema tũmaxũne naxwaxexũcax daugũxe rũ Tupanaārũ uwanũ tixĩgũ. Rũ tama Tupanaga taxĩnũēchaũ erũ taxucũrũwama naga taxĩnũē. ⁸Rũ ngēmacax ya yĩxema tũmaxũneārũ ngũchaũwe rũxĩxē, rũ taxucũrũwa Tupanaārũ ngũchaũ taxũgũ. ⁹Natũrũ ngēxguma aixcũma pewa nangēxmagu i Tupanaāē i Üünexũ rũ tama pexeneārũ ngũchaũ pexũ, natũrũ Naāē i Üünexũārũ ngũchaũ nixĩ i pexũxũ. Rũ yĩxema tama tũxũ nangēxmaxē i Tupanaāē i Üünexũ i Cristu tũxna āxũ, rũ tama Cristuarũ duũxũ tixĩ. ¹⁰Natũrũ ngēxguma pewa namaũxgu ya Cristu, rũ

woo pecadugagu tá nayuxgu i pexene, natũrũ peāē rũ namaxũ, erũ Tupana pexũ nadau na pimexũ. ¹¹Rũ ngēxguma pewa namaũxgu i Naāē ya yima Tupana ga Ngechuchu ya Cristuxũ írũdaxēēcũ, rũ nũmatátama ya yima Cristuxũ írũdaxēēcũ tá wena nanamaxēē i pexene i yuxwaxexũ, rũ Naāē i Üünexũ i pewa maxũxũ tá nixĩ i naxũxũ i ngēma. ¹²Rũ ngēmacax, Pa Chaueneēgũx, rũ tanaxwaxe i Tupanaārũ ngũchaũ taxũ, rũ tama tanaxwaxe i taxũne i pecaduáxũārũ ngũchaũ taxũ. ¹³Erũ ngēxguma chi pexeneārũ ngũchaũ pexũxgu rũ tá ipeyarũtauxe. Natũrũ ngēxguma Tupanaāē i Üünexũārũ ngũxēēmaā ipeyanaxoxēēgu i ngēma pexene üxchaũxũ, rũ aixcũma tá pexũ nangēxma i maxũ i taguma gũxũ. ¹⁴Erũ guxāma ya yĩxema Tupanaāē i Üünexũ tũmamaā icuáxe, rũ aixcũma Tupanaxācũgũ tixĩgũ. ¹⁵Noxri rũ Tupanaxũ pemuũē ga yexguma pepecaduāxgũgu, natũrũ i ñuxma rũ Tupanaxācũgũ pixĩgũ erũ Naāē i Üünexũ rũ naxācũgũxũ pexũ nixĩgũxēē. Rũ Naāē i Üünexũ i pema peyaxuxũ rũ pemaā namecũma rũ tama poxcumaā pexũ namuũxēē. Rũ ngēmatama Naāē i Üünexũ nixĩ i tũxũ rũngũxēēxũ na tama imuũēxũcax na Tupanana ingaicamagũxũ rũ:

“Pa Tonatũx”, ñagũxũ nüxũ. ¹⁶Rũ ngēmatama Naāē i Üünexũ nixĩ i aixcũma tũxũ nüxũ cuāxēēxũ na Tupanaxācũgũ na ixĩgũxũ. ¹⁷Rũ ñuxma na Tupanaxācũgũ ixĩgũxũ i yixema, rũ nüxũ tacuax rũ daxũgũxũ i naānewa tá tanayaxu i ngēma mexũgũ i Tupana tũxna āxchaũxũ. Rũ ngēmaācü

Cristumaã tá tūxŭ nangēxma i tachica i mexŭ i Tupanaxŭtawā, erŭ Cristurŭŭ ngŭxŭ tingeŭ na yixcŭra wŭxigu namaã mexŭwa ingēxmagŭxŭcax.

**Ngēma mexŭ i yixcŭra tá
nŭxŭ idauxŭchiga**

¹⁸Rŭ dŭcax, rŭ choma nagu charŭxŭnŭ rŭ ngēma ngŭxŭ i ņuxma ņoma i naãnewa ingegŭxŭ, rŭ taxuŭma nixŭ i ngēxguma nagu nanguxgu i ngēma mexŭ i yixcŭra tá nŭxŭ idauxŭ i ngēxguma Cristumaã ingēxmagŭgu i daxŭguxŭ i naãnewa. ¹⁹Rŭ ņuxma rŭ guxŭma i tacŭ i Tupana ŭxŭ rŭ taxŭ i norŭ ngŭchaŭmaã ínananguxēēgŭ i ngēma ngunexŭ i nagu tá nataeguxŭ ya Cristu na Tupana guxŭpexewa naxácŭgŭxŭ iwéxŭ. ²⁰Rŭ nŭxŭ tacuaxgŭ rŭ yexguma pecadu naxŭxgu ga guma nŭxŭraŭcŭ ga yatŭ rŭ yexguma nixŭ ga nachixexŭ ga guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ. Rŭ tama yema Tupana ŭxŭrŭ ngŭchaŭ nixŭ ga yema, natŭrŭ yemaácŭ nŭxŭ naxŭpetŭ yerŭ ga Tupana rŭ yemaácŭ inaxuneta ga yexguma pecadu naxŭxgu ga guma yatŭ. Natŭrŭ i ņuxma rŭ guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ rŭ ínananguxēē na ngēma chixexŭwa ínanguxŭxŭcax. ²¹Erŭ ngēma ngunexŭ i Tupana tá nagu nadexŭ i naxácŭgŭ na naxŭtawā nangēxmagŭxŭcax, rŭ ngēxguma tá ta nixŭ i chixexŭwa ínanguxŭxēēxŭ i guxŭma ga yema nŭmatama naxŭxŭ. Rŭ ngēmaácŭ wenaxrŭ noxrŭrŭŭ tá name i guxŭma. ²²Rŭ nŭxŭ tacuax rŭ guxŭma ga yema Tupana ŭxŭ, rŭ noxritama chixexŭ nŭxŭ ŭpetŭgu rŭ poraácŭxŭchima nanaxwaxeecha na wenaxrŭŭ noxrŭrŭŭ namexŭ. ²³Rŭ tama ngēmaxŭcatama nixŭ i poraácŭ nanaxwaxegŭxŭ na wenaxrŭŭ

noxrŭrŭŭ namexŭ. Natŭrŭ yixema na yaxŭgŭxŭ rŭ ta tanaxwaxe na ínanguxŭ ya Tanatŭ na naxácŭgŭxŭ tŭxŭ na nadexŭcax rŭ ngexwacaxŭxŭ i taxŭnegŭ tŭxna naxŭxŭcax. Rŭ woo tŭxŭ na nangēxmaxŭ i Tupanaãē i Ŭunexŭ i tŭxŭ nŭxŭ cuaxēēxŭ na ņuxácŭ tá yŭxŭ i daxŭguxŭ i naãnewa, natŭrŭ tanaxwaxe na paxa ngēmaxŭchi ingugŭxŭ. ²⁴Cristu tŭxna nanaxŭ i maxŭ i taguma gŭxŭ, natŭrŭ ítananguxēēgŭmare na naxŭ-tawā ingugŭxŭ na nayauxgŭxŭcax i ngēma maxŭ. Natŭrŭ nŭxŭ tacuax rŭ ngēxguma chi marŭ nŭxŭ idaugŭgu i ngēma írŭnguxēēgŭxŭ, rŭ taxucaxma tŭxcŭŭ ítananguxēēgŭ. Erŭ ngēma marŭ nŭxŭ idauxŭ, rŭ taxucaxma ítananguxēē. ²⁵Natŭrŭ ngēxguma tauta nŭxŭ idaugŭgu i ngēma írŭnguxēēgŭxŭ, rŭ tanaxwaxe i meã ítananguxēēgŭiecha ņuxmatáta nŭxŭ idaugŭ. Rŭ ngēmaácŭ nixŭ i Cristuxŭ írŭnguxēēgŭxŭ. ²⁶Rŭ Tupanaãē rŭ tŭxŭ narŭngŭxēē ta na iporaexŭcax i ngēxguma guxchaxŭgŭ tŭxŭ ŭpetŭgu. Rŭ yixema rŭ tama nŭxŭ tacuax na ņuxácŭ Tupanamaã idexagŭxŭ rŭ tacŭcax iyumŭxēgŭxŭ. Natŭrŭ Naãē i Ŭunexŭ rŭ naxauxácŭma ore i tama nŭxŭ icuaxŭmaã Tupanamaã nidexa rŭ taxcax nayumŭxē. ²⁷Rŭ Tupana ya meã tŭxŭ cuácŭ rŭ nŭxŭ nacuax na ņuxŭ ņaxŭchiga yŭxŭ i ngēma Naãē i Ŭunexŭ nŭxŭ ixuxŭ. Erŭ ngēma Naãē i Ŭunexŭ rŭ Tupana naxwaxexŭácŭtama Tupanaxŭ nacaaxŭ tŭmacax ya yŭxema Tupanaãrŭ duŭxŭgŭ ixŭgŭxe.

**Cristu rŭ tŭxŭ naporaexēēãma na
taxuŭma i guxchaxŭgŭ tŭxŭ
narŭyexeraxŭcax**

²⁸Rŭ nŭxŭ tacuax rŭ tŭmaãrŭ mexŭcax nixŭ i Tupana ínanguxēēxŭ i

guxūma i ngēma tūxū ūpetūxū ya yīxema nūxū ngechaūgūxe ga nūma nanaxwaxexūācūma tūxū yadexechixe. ²⁹Rū woetama nuxcūmama ga Tupana rū marū tūxū nacuax na texégū tá tixīgūxū ya yīxema noxrū ixīgūxe. Rū noxritama naāne ixūgūgumama tūxū nidexechi na Nanerūū timexū i napexewa, rū yima Nane rū tūmamaā nayaxūcax rū tūmamaā inacuāxūcax ya guxāma ya yīxema naēneēgū ixīgūxe. ³⁰Rū guxema noxri naāne ixūgūgumama Tupana tūxū idexechixe, rū tūmacax naca na noxrū tixīgūxūcax. Rū guxema tūmacax naçaxe, rū nūgūcax tūxū nimexēēgū. Rū guxema nūgūcax tūxū yamexēēgūxe, rū daxūwa tá tūxū nagagū na guxūgutāma naxūtawa tangēxmāgūxūcax. ³¹¿Rū ñuxū ñagūxū tá i ñuxma i ngēmachiga? Rū ngēxguma Tupana taétūwa chogūgu, ¿rū texé tá tūxū rüyexeraxū? ³²Yerū nūma ga Tupana rū tama tūxna nayanuxū ga Nanexūchi. Natürū taxçax inanamu ga Nane na taxçax nayuxūcax i guxāma i yixema. Rū ñuxma na yemaācū taxçax inamuāxū ga Nane, ¿rū taux exna tūxna naxāxū i guxūma i tacū i inaxwaxexū na naxçax imaxēxūcax? ³³Rū Tupana tūxū nidexechi rū tūxū nixu na napexewa imexū. Rū ngēmacax ¿rū texé tá napexewa tūxū tixugū na ichixexū? Erū Tupanatama nixī ya tūxū ixucū na tūxū nataxūma i chixexū. ³⁴¿Rū texé tá poxcuwa tūxū tamugū i ñuxmax? ¿Pexçax rū Cristu tá yīxū? Dücax, taxucürūwama ngēmaācū nixī yerū Cristu nixī ga taxçax yucū na tūxū namaxēxēxūcax. Rū tama ngēxīcatama taxçax naxū, natürū wenaxārū ínarūda.

Rū ñuxma rū Tupanaxūtawa nangēxma rū ngēma āēxgacū nixī. Rū ngēma taétūwa nachogū rū Tupanaxū taxçax nacaaxū. ³⁵¿Rū ñuxma rū tacū tá Cristuna tūxū ixīgachixēēxū na tama tūxū nangechaūxūcax? Rū woo ngūxū ingegūgu, rū exna guxchaxūgū tūxū ngēxmagu, rū exna duūxūgū Cristugagu taxchi aiegu, rū exna itaiyaegu, rū exna ingexchirugūgu, rū exna āūcūmaxūwa ingēxmāgūgu, rū exna duūxūgū tūxū daixchaūgu, natürū woo guxūma i ngēma tūxū ūpetūgu, natürū ya Cristu rū tāūtāma nūxū narūchau na tūxū nangechaūxū. ³⁶Natürū guxūguma āūcūmaxūwa tangēxmāgū, ngēma Tupanaārū ore i ūmatūxū nūxū ixuxūrūū. Erū ngēma ore rū ñanagürū: “Rū cugagu duūxūgū toxū nadaixchaū rū duūxūgūpexewa rū ñoma carnerugū i daiwa īxūrūū tixīgū”, ñanagürū i ngēma ore. ³⁷Natürū woo guxūma i ngēma tūxū na ngupetūxū, rū Ngechuchu ya Cristu ya tūxū ngechaūcū, rū tūxū naporaexēēāma na taxūma i guxchaxūgū tūxū narüyexeraxūcax, rū bai i tacū. ³⁸⁻³⁹Rū ngēmacax aixcūma chayaxō na taxucürūwama tacū Tupanana tūxū ixīgachixēēxū na ngēmaācū tama tūxū nangechaūxūcax. Rū woo iyuxgu rū woo imaxēgu, natürū Tupana tá tūxū nangechaūēcha. Rū taxucürūwama Tupanana tūxū nixīgachixēē i tacū i norū orearū ngeruūgū, rū exna tacū rū ngoxogū rū exna tacū i to i poraxū. Rū bai i tacū i ñuxma tūxū ūpetūxū, rū bai i tacū i yixcūra tá ngēxmaxū, rū bai i tacū i daxūwa ngēxmaxū, rū bai i tacū i

naānetüüwa ngēxmaxū, rü bai i tacü i to i Tupana üxū, rü taxucürüwama Tupanana tüxū nixīgachixēē na tama tüxū nangechaūxūcax. Rü ngēmaācü nixī i tüxū nangechaūxū ya Tupana nagagu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

Tupana rü nayadexechi i Yudfugü na norü duūxūgü na yixīgüxūcax

9 ¹Dücax, Pa Chaueneēgüx, rü pemaā tá nüxū chixu i wüxi i ore. Rü ngēma ore i pemaā tá nüxū chixuxū rü aixcüma nixī erü Cristuarü duūxū chixī. Rü tama chidora. Rü chauāēwatama nüxū chacuax na aixcüma na yīxū i ngēma ore erü Tupanaāē i Üünexū nixī i chauāēmaā icuāxū. ²Rü poraācü changechaū, rü choxū nangúecha i chauāēwa, erü tama nayaxögü i chautanüxūgü i Yudfugü. ³Rü aixcüma pemaā nüxū chixu rü guxūguma ngēma chautanüxūgu charüxīnū, rü poraācü chanaxwaxe na Cristuaxū yaxögüāxū. Rü choma rü aixcüma íchamemare na poxcuwa choxū namuxū ya Tupana rü Cristuna choxū yaxūgachixēēxū ega ngēmaācü chi nüxū chayaxögüxēēgu rü chanamaxēxēēgu i ngēma chautanüxūgü i Yudfugü. ⁴Rü nūmagü rü chauxrüü Yudfugü nixīgü. Rü Tupana rü nuxcümaxūchima namaā inaxuneta na naxācügü yixīgüxūcax. Rü norü oxigü rü nüxū nadaugü na nüxācü namexēchixū ga Tupana ga yexguma naxcax nangoxgux. Rü Tupana rü norü oxigümaā inaxuneta rü ñanagürü nüxū:

“Rü ngēxguma chauga pexīnūēgu rü tá pexū charüngüxēē”,

ñanagürü nüxū. Rü Tupana rü nüxna nanaxā ga yema mugü ga Moíché ümatüxū. Rü nanangúexēē na nüxācü nüxū yacuaxūügüxūcax. Rü meāma namaā inaxuneta na Cristu rü naxcax nūma tá namuāxū na namaxēxēēāxūcax rü nüxna na naxāāxūcax i maxū i taguma gúxū. ⁵Rü yema nuxcümaügüxū ga tórü oxigütaa nixīgü i ngēma Yudfugü, rü ngēmacax naxcax ta nixī ga yema uneta ga tórü oxigümaā nüxū yaxuxū ga Tupana. Rü ngēma Yudfugütanüxūwatama nixī ga nabuxū ga Cristu ya Tupanaxūchi ixīcü ya guxūétüwa ngēxmacü. Rü tanaxwaxe i guxūguma nüxū ticuaxūügü. Rü ngēmaācü yī. ⁶Rü nüxma rü woo tama guxū i Yudfugü na yaxögüxū, natürü taxucürüwama texé nüxū tixu na Tupana rü tama yanguxēēāxū i ngēma norü uneta. Erü ngēma Yudfugü rü tama aixcüma guxūma Tupanaārü duūxūgü nixīgü. ⁷Rü tama guxūma i duūxūgü i Abráūtaagü ixīgüxū, rü aixcüma Abráūtanüxū nixīgü i Tupanapexewa. Yerü ga Tupana rü Abráūmaā nüxū nixu, rü ñanagürü:

“Rü cune ya Ichaátanüxūgü tá nixī i aixcüma cutanüxūgü ixīgüxū i chopexewa”,

ñanagürü. Rü yemaācü namaā inaxuneta woo na nayexmaxū ga togü ga Abráūxācügü. ⁸Rü ngēmawa meāma nüxū tacuax rü tama ngēma na Abráūtaa tixīgüxūcax nixī i Tupanaxācügü tixīgüxū. Natürü yíxema aixcüma Tupanaārü uneta nüxū ixuxürüüācüma yaxögüxe waxi tixī ya aixcüma Abráūtaa ixīgüxe i Tupanapexewa. ⁹Yerü naxūpa ga na

nabuxĩ ga Abráũ nane, rü yema
Tupanaãrũ uneta ga Abráũmaã nüxũ
yaxuxũ, rü ñanagürũ:

“Rü naĩ ya tauneciarũ ñüxgumaãcü
tá wena nuã chaxũ, rü cuxmaç i
Chara rü tá ixãxãcü i
ngëxguma”,

ñanagürũ. ¹⁰Natürũ tama
Abráũmaãxĩcatama nixĩ ga yemaãcü
yadexaxũ ga Tupana. Yerũ tórũ oxĩ ga
Ichaá namaç ga Rebecamaã rü ta nidexa
ga Tupana. Rü ngĩma rü ngĩteaxũ
ixãxãcü rü nataxreexpũx ga ngĩne.
¹¹⁻¹³Natürũ yexguma tauta nabuegu rü
taxuũma ga mexũ rü exna chixexũ
naxüegu ga yema ngĩnegũ, rü
Rebecamaã nidexa ga Tupana, rü
ñanagürũ:

“Rü ngẽma nüxĩra buxũ i cune, rü
ngẽma wixweama buxũãrũ
duũxũ tá nixĩ”,

ñanagürũ ngĩxũ. Rü yema dexa rü
namaã nawũxigu i Tupanaãrũ ore i
ümatixũ i ñaxũ:

“Marũ chanayaxu ya Acobu, natürũ
nüxũ chaxo ya Echaú”,

ñaxũ. Rü yemaãcü ga Tupana rü ngĩmaã
nanangoxẽẽ na namexwa nangëxmaxũ
na tüxũ yadexechixũ ya yĩxema
woetama nüxũ ngũchaũxẽ na tũmacaç
naçaxũ tama nagu naxĩnũãcüma i ñacũ
na taxũxũ. ¹⁴¿Rü ñuxũ ñagũxũ i
ñuxmax? ¿Pexçax rü Tupana rü chixexũ
naxũxũ ga yexguma tama Acobuxũ
nangechaũxürũ nüxũ na nangechaũgu
ga Echaú? Rü düçax, tama chixexũ
naxũ. ¹⁵Yerũ norũ orewa rü Tupana rü
Moĩchéxũ ñanagürũ:

“Rü ngëxguma chi texẽmaã
chamecũmachaũgu, rü

tũmamaã tá chamecüma. Rü
choxũ tá tangechaũtũmũũ ya
yĩxema choxũ
ngechaũtũmũũchaũxẽ”,

ñanagürũ. ¹⁶Rü ngẽmaãcü tama ngẽma
tũmatama tanaxwaxexũgagu rü exna
ngẽma taxũxũgagu nixĩ i Tupana tüxũ
yaxuxũ ya texé. Natürũ tüxũ nayaxu eru
nüxũ tangechaũtũmũũ. ¹⁷Rü
yexgumarũũ ta ga Tupana rü norũ ore i
ümatixũwa rü ñanagürũ nüxũ ga
Equituaneãrũ ãëxgacũ:

“Rü ãëxgacũxũ cuxũ chingucuchixẽẽ
na cuwa duũxũgũxũ nüxũ
chadauxẽëxũçax i ñuxãcü na
chaporaxũ. Rü ngẽmaãcü
chanaxũ na guxũ i duũxũgũ i
guxũ i naãnewa ngëxmagũxũ,
nüxũ na cuãxũçax i chauchiga”,

ñanagürũ. ¹⁸Rü ngẽmaãcü ya Tupana rü
nüxũ tangechaũtũmũũ ya yĩxema nüxũ
ngechaũtũmũũchaũxẽ. Rü ngëxguma
tüxũ nataiãchiarũ maxũãxẽëchaũgu rü
tüxũ nanataiãchiarũ maxũãxẽẽ ya
yĩxema tama nüxũ cuãxchaũxẽ.

¹⁹Natürũ bexmana tá ñacurũgũ choxũ:

“Rü ngëxguma chi ngẽmaãcü yixĩgu ya
Tupana, ¿rü tüxçũ nüxũ nixu na tagagu
yĩxũ na chixexũ ixũgũxũ rü tama naga
ixĩnũëxũ? ¿Rü texé tatora na
itayanaxoxẽëxũçax i Tupanaãrũ ngũchaũ?”
ñacurũgũ tá. ²⁰Natürũ Pa Duũxũx, ¿texé
quixĩ i cuma rü ngẽmacaç ngẽmaãcü
Tupanaxũ cuyaxũgaxũ? ¿Cuxçax rü exna
wũxi i tüxũ i waixũmũwa üxũ rü namexũ i
ngẽma norũ üruũmaã na ñaxũ?

“¿Rü tüxçũ ngẽmaãcü choxũ cuxũ na
ngẽmaãcü chixũxũçax i ñuxmax?” ñaxũ.

²¹Rü ngẽma tüxũãrũ üruũ rü waixũmũwa
nanaxũ i ñacũ i nüma naxũxchaũxũ. Rü

ngēxguma nanaxwaxegu, rü ngēma waixūmüwa nanaxü i wüxi i tüxü na norü meruü yixüçax. Rü ngēxguma nanaxwaxegu, rü ngēmatama waixūmüwa nanaxü i wüxi i tüxü na norü guxchirechixü yixüçax. ²²Rü ngēxgumarüütama nixi i naxüaxü ya Tupana. Erü tüxü nanawéxchaü na ñuxäcü naporaxü i nüma rü ñuxäcü napoxcueaxü i ngēma duüxügü i chixexü ügüxü, natürü poraäcü yaxna namaã naxünü i ngēma duüxügü, rü tama paxa nanapoxcue i ngēma ímemaregüxü na napoxcueü. ²³Natürü ga Tupana rü inanawéxchaü na ñuxäcü poraäcü tamaã namecümamaxü i yixema na yaxögüxü. Rü ngēmacax nixi i nüxü ingechaütümüügüxü, rü nuxcümamatama tüxü yadexechixü na naxütawa ingēxmagüxüçax i daxügüxü i naãnewa i ngextá ínamexëchixüwa. ²⁴Rü ngēmaäcü i yixema na Yudüfügü ixigüxü, rü tatanüwa Tupana tüxü nidexechi ya ñuxre na norü duüxügü tixigüxüçax. Rü ngēxgumarüü ta i ngēma tama Yudüfügü ixigüxütanüwa rü nayadexechi i togü. ²⁵Rü ngēmacax rü Tupanaärü ore ga Ochéa ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ngēma duüxügü i tama chorü duüxügüchirex ixigüxü, rü: ‘Pema rü chorü duüxügü pixigü i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxü. Rü ngēma duüxügü i tama Yudüfügürü nüxü changechaüchirëxü, rü: ‘Pexü changechaü i ñuxmax’, ñacharügü tá nüxü. ²⁶Rü noxri ga Tupana rü yema duüxügü ga tama Yudüfügü ixigüxümaã nüxü nixu, rü ñanagürü nüxü: ‘Pema rü tama chorü duüxügü pixigü’,

ñanagürü nüxü. Natürü yematama nachica ga ngextá nüxü íyemañaxüwa, rü wenaxärü yema duüxügü ga tama Yudüfügü ixigüxümaã nidexa ga Tupana ya Maxëxëerüü, rü ñanagürü nüxü: ‘Pema rü chauxacügü tá pixigü’, ñanagürü nüxü”.

Rü yema nixi ga Tupanaärü ore ga Ochéa ümatüxü. ²⁷⁻²⁸Rü Yudüfügüchiga rü ta nidexa i Tupanaärü ore, yerü nuxcümäcü ga norü orearü uruü ga Ichaía rü ñanagürü:

“Rü woo namuxüchichirex i Yudüfügü yima naxnücü ya taxtüpechinüwa yimacürüü, natürü noxre tátama nixi i aixcüma nayauxgüxü i maxü i taguma güxü. Rü paxa tá ínangu ya törü Cori na napoxcueaxüçax i guxüma i ngēma tama noxrü ixigüxü”, ñanagürü ga Ichaía. ²⁹Rü nümatama ga Ichaía, rü ñanagürü ga üpa:

“Rü ngēxguma chi nüma ya törü Cori ya guxü i naãnearü yora rü tãu chima íyaxügüxëëägu i ñuxre i tatanüxügü i Yudüfügü, rü chi itayarüxoxochi, yexgumarüü ga na iyanaxogüxü ga guma ñanegü ga Chodoma rü Gomora namaã ga guxüma ga yema duüxügü ga yéma yexmagüxü”, ñanagürü ga Ichaía.

Yudüfügü rü tama nayaxögüchaü i ore i mexü i Cristuchiga

³⁰¿Rü nüxü ñagüxü i ñuxmax? Rü pemaã nüxü chixu rü ngēma duüxügü i

tama Yudfugū i xīgūxū ga tama
Tupanacax daugūxū ga noxrix, rü
ngematama duūxūgū nixī i ñuxma
Tupanapexewa imexū yerü nayaxögü.

³¹Natürü yema Yudfugū ga nagu
ixchaūxū ga yema Moichéariü mugü na
Tupanapexewa yamexūcax, rü inatüe.

³²¿Rü ñuxäcü inatüe? Dücax, inatüe
yerü yema mugüguama naxī na
Tupanapexewa yamexūcax, rü tama
Ngechuchuaxū nayaxögüchaū. Rü
yemaäcü ga Ngechuchu rü yema
duūxūgūcax rü wüxi ga guxchaxū nixī.

³³Rü ngēmachiga nixī i Tupanaärü ore i
ümatüxū i ñaxū:

“Choma rü Yudfugütanüwa
chanamu ya Cristu. Rü nüma rü
ngēma Yudfugūcax rü wüxi i
guxchaxū tá nixī erü ngēxguma
tama nüxū yaxögüägu rü tá
inayarütauxe. Natürü ngēma
duūxūgū i nüxū yaxögūxū, rü
aixcüma tá namaxē”,

ñanagürü.

10 ¹Pa Chaueneëgüx, rü ngēma
poraäcü chanaxwaxexū rü chorü
yumüxēwa Tupanana naxcax chaçaxū, rü
ngēma nixī na guxūma i chautanüxūgü i
Yudfugū na yaxögūxū rü ngēmaäcü
aixcüma Tupanaärü na yixīgūxūcax. ²Rü
aixcüma pemaä nüxū chixu, rü nümagü i
Yudfugū rü aixcüma poraäcü Tupanagu
narüxünüë rü nanaxügüchaū i Tupanaärü
ngüchaū. Natürü inatüe erü tama
Cristuaxū nayaxögüchaū na ngēmaäcü
Tupanapexewa yamexūcax. ³Rü woo
Tupana ñoma ga naänewa nanamu ga
Cristu na gumagagu Tupanapexewa
yamexūcax i duūxūgū, natürü nümagü i
Yudfugū rü tama nüxū nacuxgüchaū i

ngēma. Rü nügütama nimexēëgüchaū, rü
ngēmacax nagu naxīäma i ngēma mugü ga
Moiché ümatüxū rü tama Cristuaxū
nayaxögüchaū na nagagu Tupanapexewa
yamexūcax. ⁴Natürü nüma ga Cristu rü
nayanguxēë ga yema mugü rü yemaäcü
inayanaxoxēë na tama tamaä inacuáxūcax
i ngēma mugü. Rü yemaäcü nanaxū ga
Cristu na guxūma i duūxūgü i nüxū
yaxögūxū rü aixcüma Tupanapexewa
yamexūcax. ⁵Rü Moiché nanaxümatü
nachiga na ñuxäcü Tupanapexewa tamexū
ya wüxie ega naga taxīnügu i ngēma
mugü, rü ñanagürü:

“Tupana pexū namu na guxūgütama
meä peyanguxēëxū i guxūma i
ngēma mugü erü ngēxguma naga
pexīnüëgu i guxūma i ngēma mugü
rü tá pemaxē. Natürü ngēxguma
tama naga pexīnüëgu i wüxitama i
ngēma mugü, rü täütama pemaxē”,

ñanagürü. ⁶Natürü ñuxma rü
Tupanapexewa time ega Cristuaxū
yaxögügu. Rü ngēmacax taxucaxma i
cuäëwa rü ñacurügü:

“¿Texé tá daxūguxū i naänewa taxū
na Cristucax tayaçaxū na nuä
naxūxūcax rü tüxū yanangūxēëxūcax na
imexūcax i Tupanapexewa?” ñacurügü.
⁷Rü taxucaxma cuäëwa ñacurügü:

“¿Rü texé tá yuexütanüwa taxū na
ngēxma Cristucax tayadauxūcax na nuä
tanagaxūcax?” ñacurügü. ⁸Erü tama
ngēmaäcü nixī i Cristucax idauxū, yerü
yema ore ga Moiché ümatüxū rü ñanagürü:

“Rü marü cuxütawa nangēxma i
Tupanaärü ore. Rü cuaxwa
nangēxma na nüxū quixuxūcax.
Rü cuäëwa nangēxma na nagu
curüxīnūxūcax”,

ñanagürü. Rū ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxũ chixu rü ngẽmatama ore nixĩ i guxũwama duũxũgũmaã nüxũ tixuxũ. Rū ngẽma ore nixĩ i pexũ nüxũ cuaxẽxũ na ñuxãcü pexũ nangẽxmaxũ i maxũ ega aixcũma peyaxõgũgu. ⁹Erü ngẽxguma cuaxmaã nüxũ quiuxugx na curü Cori yĩxũ ya Ngechuchu, rü ngẽxguma cuãẽwa cuyaxõxgu na yuwa Tupana ínadxẽxũ, rü tá cuxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁰Erü taãẽwa tayaxõgü na ngẽmaãcü Tupanapexewa imexũ. Rü taaxmaã nüxũ tixu na Ngechuchu rü tórü Cori yĩxũ, rü ngẽmaãcü tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ¹¹Rü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Rü guxãma ya texé ya Ngechuchuxũ yaxõxẽ, rü tá nüxũ tadau na ñuxãcü Cristu aixcũma yanguxẽxũ i ngẽma tamaã inaxunetaxũ, rü tãütáma ãuxãchi tüxna naxã”,

ñanagürü. ¹²Rü Tupanapexewa rü guxũma i duũxũgü rü nawüxigu. Rü woo Yudüfügü yixĩgu rü exna woo tama Yudüfügü yixĩgu, natürü Tupanapexewa rü nawüxigu i guxũma i duũxũgü. Erü nüma ya tórü Cori, rü guxããrü Cori nixĩ. Rü nüma rü aixcũma tüxũ namaxẽxẽẽ ya guxãma ya texé ya nüxna çaxe na tüxũ namaxẽxẽxũçax. ¹³Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Rü guxãma ya texé ya tórü Corina çaxe na tüxna naxããxũçax i maxũ, rü tá tanayaxu i tümaãrü maxũ i taguma gúxũ”,

ñanagürü. ¹⁴¿Natürü ñuxãcü tá tórü Corina naxçax tacagü, ega tama nüxũ tayaxõgũgu? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ

tayaxõgü, ega taguma nüxũ taxĩnũẽgu i nachiga? ¿Rü ñuxãcü tá nüxũ taxĩnũẽ i norü ore, ega taguma texé tümamaã nüxũ ixugx? ¹⁵¿Rü ñuxãcü tá texé nüxũ tixu i Cristuchiga ega taxúema tüxũ nüxũ yarüxuxẽẽgu? Rü ngẽmacax nixĩ i Tupanaãrü ore i ümatüxũ i ñaxũ:

“Rü wüxi i taãẽ nixĩ na ínangugüxũ i Tupanaãrü oreatü uruũgü na duũxũgũmaã nüxũ yaxugüxũçax i Tanatiãrü ore i mexũ i Cristuchiga”,

ñaxũ. ¹⁶Natürü tama guxũma i duũxũgü naga naxĩnũẽ i ngẽma ore i mexũ. Rü Ichaía nüxũ ixuxürüũ nixĩ. Yerü ga nüma rü ñanagürü:

“Pa Corix, noxretama nixĩ i ngẽma duũxũgü i toxũ yaxõgüxũ i ngẽma ore i nüxũ tixuxũ”,

ñanagürü. ¹⁷Rü dücax, rü ngẽma na Cristuchigaxũ naxĩnũẽxũwa nixĩ i ne naxũxũ na yaxõgüãxũ i duũxũgü. Rü ngẽma nüxũ naxĩnũẽxũ, rü ore i mexũ i Cristuchiga nixĩ. ¹⁸Natürü i ñuxma rü pexna chaca, ¿exna pexçax rü ngẽma Yudüfügü rü taguma nüxũ naxĩnũẽ i ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga? Dücax, ngẽmaãcü marü nüxũ naxĩnũẽ. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü ñanagürü:

“Rü ngẽma Tupanaãrü oreatü uruũgü, rü guxũwama i ñoma i naãnewa rü nüxũ nixugüe i norü ore. Rü ngextá ínangẽxmagüxũwa i Yudüfügü, rü ngẽma rü ta nüxũ nixugügü”,

ñanagürü i ngẽma ore. ¹⁹Natürü wena pexna chaca, ¿rü ngẽma Yudüfügü rü tama exna nüxũ nicuaxãchitanü na

Crístugagu yiixũ na Tupana nadexũ i duũxũgü i ñuxmax? Rũ ngẽmáacü nüxũ nacuaꝑgü. Yerü Tupanaärü ore ga Moïché úmatüxũwa rũ ñanagürü:

“Dücaꝑ, Pa Yudfugüꝑ, choma rü tá chanamaxẽxẽẽ i ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ, rü ngẽmacaꝑ i pema rü tá pixãũxãchigü. Rũ ngẽxguma chanamaxẽxẽẽegu i ngẽma togü i duũxũgü i tama choxũ cuꝑxgüchiréxũ, rü pema i Yudfugü rü tá penuẽ erü nüxũ charüingüxẽẽ i ngẽma togü”, ñanagürü. ²⁰Rũ yemawena ga Ichaía, rü tama namuũ ga yema Yudfugümaã nüxũ na yaxuxũ ga yema Tupanaärü ore ga ñaxũ:

“Rũ ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ i tama chauxcaꝑ daugüxũ, rü choxũ tá inayangaugü. Rũ choma rü tá chaugü changõxẽẽ naxcaꝑ i ngẽma duũxũgü i tama chauxcaꝑ ícagüchiréxũ”, ñaxũ. ²¹Rũ Tupana rü Ichaíawa Yudfugüchiga nidexa rü ñanagürü:

“Rũ guxũ i ngunexũgu rü nüxna chaxuecha i ngẽma duũxũgü i tama chauga ñnüẽchaũxũ rü chomaã nuẽxũ. Natürü tama choxũ inarüxĩnüẽchaũ”, ñanagürü.

Nangẽxma i ñuxre i Yudfugü i Tupana idexechixũ na aixcuma noxrü yixĩgüxũcaꝑ

11 ¹Ñuxma pexna chaca rü, ípexcaꝑ exna ya Tupana rü marü nüxũ naxo i norü duũxũgü i Yudfugü? Tama nixĩ i nüxũ naxoxũ. Erü

choma i Pauru rü Yudfu chixĩ. Rũ Abrãütanüxũ chixĩ, rü Abrãütaa ya Beyamítanüxũ chixĩ. ²Rũ nuxcümamatama Tupana Yudfugümaã inaxuneta na norü duũxũgü yixĩgüxũcaꝑ, rü ñuxma rü tama Yudfugüxũ naxo. ¿Tama exna nüxũ pecuꝑx na ñuxü ñaxũ ga Tupanaärü orearü uruũ ga Ería? Rũ Tupanaärü orewa nüxũ tadaugü rü Ería rü Tupanapexewa poraãcü yema Yudfugüxũ ínaxuaxũ. ³Rũ ñanagürü ga Ería:

“Pa Corix, ngẽma Yudfugü rü marü nanadai i curü orearü uruũgü. Rũ nagu napogüe i ngẽma nachicagü i ngextá duũxũgü cuxũ íicuꝑxüügüxũwa. Rũ chaxicatama íchayaxüãchi. Rũ choxũ rü ta nimꝑxgüchaũ”, ñanagürü ga Ería. ⁴Natürü Tupana nanangãxũ, rü ñanagürü:

“Dücaꝑ, choma rü marü choxũ nangẽxma i 7000 i yatügü i chaugücaꝑ chidexechixũ. Rũ nümagü rü taguma nüxũ nicuꝑxüügü i ngẽma tupananetachicünꝑxã i Baá”, ñanagürü. ⁵Rũ ngẽxgumarüũ ta nixĩ i ñuxmax. Rũ woo muxũma i Yudfugü tama nayaxõgü, natürü nangẽxma i ñuxre i Tupana namaã mecümaxũgagu yadexechixũ. ⁶Rũ ñuxma na Tupana namaã mecümaxũgagu yadexechixũ i ngẽma duũxũgü, rü ngẽmacaꝑ taxucürüwama texé nüxũ tixu na ꝑacü rü puracü i mexücaꝑ na yadexechiãxũ. Erü ngẽxguma chi ngẽma duũxũgüarü puracü i mexücaꝑ yadexechiãgu, rü taxucaꝑ chima tũxcüũ Tupana namaã

namecūma. ⁷¿Rū ñuxācū yīxū i ñuxmax? Rū ngēma rümumaēxū i Yudfugū rū tama nūxū inaya-ngaugū i ngēma maxū i naxçax nadaugūxū. Natürü ngēma noxretama i Yudfugū i Tupana idexechixū, rū ngēmaācū nūxū inayangaugū i ngēma maxū. Rū guxūma i ngēma togū i Yudfugū rū Tupana nūxū nanaguxchaxēē. ⁸Rū ngēmachiga nixī i Tupanaārū ore i ümatixū i ñaxū:

“Tupanatama ngēma duūxūgūaxū nanaguxchaxēē. Rū ngēmacax woo nūxū nadaugūgu i ngēma ore i aixcūma ixīxū, rū tama nūxū nacuaxgūéga. Rū woo nūxū naxīnūēgu i ngēma ore, rū tama nayaxōgū. Rū ñuxma rū ta ngēmaācū nixī”,

ñanagürü. ⁹Rū Dabí rū ta rū ñanagürü:

“Rū ngēma duūxūgū rū norū petaçax naxūgūxū i ðnagūgagu rū norū muxūma i ngēmamaxūgūgagu rū chixexūgu tá nayi rū ngēmacax tá napoxcue. ¹⁰Rū naāēwa rū tāūtáma nūxū nacuaxgū, rū guxchaxūgū tá nūxū nangēxma. Rū ñoma wūxi i duūxū i tacū i yaxū ípaxixūriū tá nixīgū namaā i norū guxchaxūgū”,

ñanagürü.

Tupana nanamaxēxēē i ngēma togū i tama Yudfugū ixīgūxū

¹¹Rū pexna chaca, rū ñuxma na Cristuxū naxoexū i ngēma Yudfugū, ¿rū pexçax exna rū ngēmacax ya Tupana rū tá nūxū naxoxochixū? Tama nūxū naxo. Natürü ñuxma na tama Cristuaxū yaxōgūāxū i ngēma Yudfugū, rū

ngēmacax ya Tupana rū nūxū narüngūxēē rū nanamaxēxēē i ngēma togū i tama Yudfugū ixīgūxū. Rū ngēmaācū nanaxū ya Tupana na yaxāxāchiexūçax i ngēma Yudfugū, rū Cristuaxū na yaxōgūāxūçax. ¹²Rū yema na ínatüexū ga yema Yudfugū, rū yemagagu muxūma ga togū ga duūxūgū nanayauxgū ga Tupanaārū ngūxēē i taxū. Rū yema na noxretama ga Yudfugū nayaxōgūxū, rū yemagagu Tupana nanamaxēxēē ga yema tama Yudfugū ixīgūxū. Natürü ngēxguma tá Tupanacax nawoeguxgu i guxūma i Yudfugū, rū Tupana rū tá yexeraācū nūxū narüngūxēē i guxūma i ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū. ¹³⁻¹⁴Rū ñuxma Pa Duūxūgū i Tama Yudfugū Ixīgūxūx, rū choxū nangēxma i wūxi i ore i pemaā nūxū chixuxchaūxū. Rū dücax, petanūwa nixī i choxū namuxū ya Tupana na pemaā nūxū chixuxçax i norū ore. Rū ñuxma rū aixcūma meā chayanguxēē i ngēma puracū, erū chanaxwaxa na pexū nadaugūxū i ngēma chautanūxū i Yudfugū na ñuxācū Tupana pexū na rüngūxēēxū. Rū ngēmaācū tá nixāxāchie i ñuxre i nūmagū, rū tá Cristuaxū nayaxōgū, rū ngēmaācū tá nanayauxgū i maxū i taguma gūxū. ¹⁵Nūxū tacuax rū ngēma Yudfugū rū tama Cristuaxū nayaxōgūchaū i ñuxmax. Rū ngēmacax ya Tupana rū nanade i ngēma togū i duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū. Natürü ñuxma na ngēmaācū yīxū, ¿rū ñuxācū tá nixī i ngēxguma Cristuaxū yaxōgūāgu i ngēma Yudfugū, rū wena Tupana nadexgu? Rū wūxi i mexēchixū tá nixī naxçax i

ngēma Yudfugū. Erū ñoma wūxi i duūxū i yuxū rü wenaxärü maxūxūrūū tá nixīgū. ¹⁶Rü Tupana rü wena tá nanade i ngēma Yudfugū i ngēxguma yaxōgüägu. Rü ngē-maäcü tá nixī, yerü nuxcūmaücü ga nanatü ga Abráū rü Tupanaärü duūxū nixī. Rü ngēmacax i nataagü i Yudfugū rü Tupanaärü duūxügü ta nixīgū. Rü ñoma wūxi i pāū i Tupanana ixāxūrūū tá nixī. Erü ngēxguma ngēma pāūwa íraxū Tupanaärü yixīgu, rü ngēmawa nüxū tacuax na guxūma i ngēma pāū rü noxrü na yīxū. Rü ngēma wūxi i nanetü i Tupanana ixāxūrūū tá nixī. Rü ngēxguma ngēma nanetüchumaxā rü Tupanaärü yixīgu, rü ngēmawa nüxū tacuax na guxūma i ngēma nanetü rü noxrü na yīxū. Rü ngēmaäcü tá nixī i ngēma Yudfugūmaā nangupetüxū, erü wūxi i ngunexūgu rü guxūma i nūmagü rü Tupanacax tá nawoegu. ¹⁷Tupana nüxū naxo ga yema Yudfugū ga tama yaxōgüchaūxū. Rü ñoma wūxi i orīxchacüü i idaexūrūū nixī ga yema Yudfugūxū naxoxū. Natürü nachicüü Tupana pexū nade woo tama Yudfugū na pixīgüxū. Rü wūxi i naīxnecüüāx i orīxchacüü rü orīx i toxūwa yarūñaxcuchixūrūū pixīgü. Rü ñuxma i pema rü ta pexū nangēxma i pechica i natanüwa i ngēma duūxügü i Tupanaärü ixīgüxū. Rü Tupana rü pexū narüngüxēē rü pexū rü ta namaxēxē. ¹⁸Natürü pema i tama Yudfugū na pixīgüxū, rü tama name i pegü picuaxūū rü nüxū pixu na ngēma Yudfugüarü yexera pixīgüxū. Rü ngēxguma chi ngēmaäcü pegü picuaxūūgüchaūgu, rü name nixī i

nüxna pecuaxāchie na tama petanüwa ne naxūxū ga Cristu ya pexū maxēxēcü, natürü Yudfugütanüwa nixī ga ne naxūxū. Rü ngēma Yudfugügagu nixī i Tupana pexū dexū rü pexū namaxēxēxū i ñuxmax. ¹⁹Natürü bexmana tá ñaperügügü:

“Tupana rü marü nüxū naxo ga yema Yudfugū rü yemacax nachicüü tüxū nade”, ñaperügügü tá. ²⁰Ngēmāäcü aixcūma nixī ga Tupana nüxū oxū ga yema Yudfugū yerü tama nayaxōgü. Rü ngēma na peyaxōgüxūcaxicatama nixī i nachicüü Tupana pexū dexū i ñuxmax. Rü ngēmacax tama name i pegü picuaxūügü. iNatürü pexuāēgü na tama yema Yudfugūxū üpetüxūrūū pexū üpetüxūcax! ²¹Yerü yema Yudfugū ga noxri Tupanaärü ixīgüxū, rü Tupana nüxū naxo yerü tama nayaxōgü. Rü yexguma yemaäcü Tupana nüxū oxgu ga yema duūxügü rü pexū rü tá ta naxo ega tāütáma peyaxōgüechagu. ²²Dücax, na ñuxäcü namecūmaxū ya Tupana. Natürü tüxū napoxcu ta ega tama aixcūma yaxōgügu. Rü nanapoxcue ga yema duūxügü ga chixexūgu yixū, natürü pemaä rü namecūma. Natürü penaxwaxe i guxūguma nūma nanaxwaxexūäcüma pemaxē rü peyaxōgü na guxūguma pemaä namecūmaēchaxūcax. Erü ngēxguma tama nūma nanaxwaxexūäcüma pemaxēgu rü tama peyaxōgüechagu, rü tāütáma pemaä namecūma. Rü pexū rü tá ta naxo, rü tá pexū ínawogü. ²³Natürü ngēxguma yaxōgüägu i ngēma Yudfugū i ñuxma maxēxū, rü woo Tupana na nüxū oxū ga noxrix, natürü wena táxarü nanade erü nüxū

nangēxma i pora na wenaxārū
nadeāxūcax ega aixcūma yaxōgūāgu.
24Rū pema na tama Yudfugū na
pixīgūxū, rū tama Tupanaārū duūxūgū
pixīgū ga noxrix. Natūrū Tupana pexū
nade na noxrū pixīgūcax. Rū ñuxma
na yemaācū Tupana pexū dexū, rū
ngēxguma yaxōgūāgu i ngēma Yudfugū,
rū Tupana rū pexū nadexūārū yexera tá
nūxū natauxcha na nadeāxū i ngēma
Yudfugū, yerū woetama norū
duūxūgūchirex nixīgū ga noxrix.

**Wūxi i ngunexū rū guxūma i Yudfugū tá
nanayauxgū i maxū i taguma gūxū**

25Pa Chaueneēgū i Yaxōgūxū,
nangēxma i wūxi i ore ga noxri tama
duūxūgūxū nūxū nacaxēxū ga
Tupana. Natūrū chanaxwaxe i nūxū
pecuax i ngēma ore na tama nagu
perūxīnūēxūcax na duūxūgū i nūxū
cuaxūchixū pixīgūxū, rū pexicatama
Tupana pexū dexū. Rū dūcax,
noxretama nixī i ngēma Yudfugū i
aixcūma yaxōgūxū. Rū ngēmaācū tá nixī
ñuxmatáta yaxōgūā i guxūma i ngēma
togū i duūxūgū i Tupana idexechixū.
26Natūrū ngēmawena rū guxūtáma i
Yudfugū rū tá ta nayaxōgū, rū tá
nanayauxgū i maxū i taguma gūxū. Erū
Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū
ñanagūrū:

“Yima Cristu ya ínanguxūxēcū, rū
Yudfugūtanūwatama ne naxū.
Rū nūma rū tá Yudfugūxū
chixexūwa ínanguxūxē. 27Rū
aixcūma norū pecaduwa tá
íchananguxūxē i ngēma
Yudfugū. Rū ngēxguma tá nixī
na aixcūma chayanguxēxū i

ngēma chorū uneta ga
ūpaxūchima Abráūmaā nūxū
chixuxū”,

ñanagūrū ga Tupana. 28Natūrū i ñuxma
ya Tupana rū Yudfugūxū nadau na norū
uwanūgū yīxū erū tama nayaxōgū i
ngēma ore i mexū. Natūrū ngēmaācū
naxūpetū na pexū natauxchaxūcax na
peyaxōgūxū i pema i tama Yudfugū na
pixīgūxū. Natūrū nūma ya Tupana rū
ñuxma rū ta ngēma Yudfugūxū
nangechaū yerū nuxcūmaūgūxū ga norū
oxīgūmaā inaxuneta na nūxū tá
nangūxēxū. 29Rū ngēxguma Tupana rū
tacū i mexūmaā inaxunetagu, rū
aixcūma nayanguxēē i ngēma, rū
taguma nūxū inayarūngūma. Rū
ngēxgumarūū ta i ngēxguma texēcax
nacaxgu, rū taguma nūxū
inayarūngūma i ngēma. 30Rū pema na
tama Yudfugū pixīgūxū, rū ūpa rū tama
Tupana pexīnūē. Natūrū ñuxma na
tama naga naxīnūēxū i Yudfugū, rū
ngēmacax Tupanaāxū
pengechaūtūmūūgū erū peyaxōgū i
pemax. 31Rū ngēma pexū ngupetūxūrūū
nixī i ngēma Yudfugūxū nangupetūxū.
Nūmagū rū tama Tupana naxīnūē i
ñuxmax, natūrū ngēmaācū nūxū
nangupetū na Tupanaāxū
pengechaūtūmūūgūxūcax, rū nūmagū rū
ta Tupanaāxū nangechaūtūmūūgūxūcax
i ñuxmax. 32Yerū nūma ga Tupana rū
guxūma ga duūxūgūmaā nanaxuegu na
chixexūwa nangēxmagūxū nagagu ga
norū pecadugū. Natūrū yemaācū namaā
nanaxuegu ga Tupana na nūxū
nangechaūtūmūūgūxūcax i guxūma i
duūxūgū. 33Rū namexēchi ya tórū
Tupana, rū poraācūxūchima tūxū

narüingüxêê. Rû nûma rû nüxü nacuaxüchi erü guxüxüma nacuax. Rû yixema rû taxucürüwama nüxü tacuax i tÿxcüü yîixü i tÿxü yadexechixü, rû taxucürüwama nüxü tacuax i guxüma i ngêma naxüxü i nümax. ³⁴¿Erü texé i tatanüwa nüxü tacuax i guxüma i ngêma tórü Cori nagu rüxîñüxü? ¿Rü texé nüxü tacuax na tórü Corixü taxucüxêxü? ³⁵¿Rü texé tÿxira tacü rü âmare tórü Corina taxã, na yixcama nüxü tacümaã tÿxü nataeguxêêaxüçax? ³⁶Erü guxüma i tacü ingêmaxü rü Tupanaxütawa ne naxî. Rû nûma nixî ga naxüãxü ga guxüma na noxrü yîixüçax. Rû name nixî i guxüguma nüxü ticuaxüügü rü tanataxêê. Rû ngêmaäcü yîi.

Pexü chacaaxü na pegütama

Tupanana pexägüxü na wüxi i âmare i maxüxü na pixîgüxüçax

12 ¹Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, ñuxäcü Tupana poraäcixüchima tamaã namecüma. Rû ngêmacax pexü chacaaxü na pegütama Tupanana pexägüxü na wüxi i âmare i maxüxü na pixîgüxüçax. Rû ngêma âmare nixî i aixcüma napexewa üünexü rü namaã nataãêxü. Rû ngêmaäcü nixî ya Tupana i nanaxwaxexü na nüxü picuaxüügüxü. ²Rü tama name i ñoma i nañecüãx i duüxügüçümüagu pexî. Natürü name nixî i Tupanana pegü pexägü na nûma pexü naxüchicüüxüçax rü ngexwacaxüxü i peãê pexü ngêmaxüçax rü ngêmaäcü naxçaxicatama pemaxêxüçax. Rû ngêmaäcü tá nüxü pecuax i tacü nixî i Tupana pexü naxwaxexü na penaxüxü,

rü tacü nixî i aixcüma mexü i napexewa, rü tacü nixî i namaã nataãêxü. ³Rü Tupana ya chomaã mecümacü, rü choxü namu na pemaã nüxü chixuxüçax i guxâma i pema na tama namexü na texé i petanüwa tÿgü írütaxü rü tÿgügu tarüxîñüxü na togüarü yexera tîixü. Natürü name nixî na wüxichigü meã tÿgü ngugüarü maxüãxü rü tÿgügu rüxîñüxü na ñuxäcü Tupana tÿxna naxãxü i tûmaärü cuax wüxigu namaã i tûmaärü õ. ⁴Rü dücax, rü taxünewa nangêxma i taeru rü tachacüügü rü taparagü rü muxüma i to i taxünearü ngêmaxügü. Rû wüxichigü i ngêma taxünearü ngêmaxügü rü nüxü nangêxma i noxrütama puracü. ⁵Rü ngêxgumarüü ta i yixema na yaxögüxü, rü woo na imuxü natürü wüxítama i duüxügü tixîgü, erü Cristuarü duüxügü tixîgü. Rû ngêmacax i guxâma i yixema rü yigümücügü tixîgü, erü woetama wüxítama i duüxügü tixîgü. ⁶Rü wüxichigü i yixema, rü Tupana tÿxna nanaxã i tórü cuax i nûma nanaxwaxexü na tÿxü nangêmaxü. Rû tanaxwaxë i meãma nagu taxî i ngêma cuax i Tupana tÿxna äxü. Rû ngêxguma tÿxna naxããgu i tórü cuax na norü orearü uruü ixîgüxüçax, rü name nixî i ngêma õ i tÿxü ngêmaxümaã tanaxü i ngêma puracü. ⁷Rü ngêxguma tÿxna naxããgu i tórü cuax na togüxü rüñgüxêêgüxüçax, rü name nixî i meãma tanaxü i ngêma. Rû ngêxguma texéna naxããgu i tûmaärü cuax na togüxü tangüexêêxüçax, rü name nixî i meãma tanaxü i ngêma. ⁸Rü yixema nüxü cuãxe na Tupanaärü oremaã togüxü tataãêxêêxü, rü name nixî i meãma tanaxü i ngêma. Rû

yíxema nūxū cuáxe na togūmaã taŋgauxū i tūmaārū ngēmaxū, rü name nixī i tūmaārū ngúchaũmaã tanaxü i ngēma. Rü yíxema ãëxgacü ixixē rü name nixī i meãma tayanguxēē i ngēma puracü. Rü yíxema nūxū cuáxe na togü tüxū ngechaütümüũgüxū, rü name nixī i taãēácüma tanaxü i ngēma.

Ñuxácü nanaxwaxe na namaxēxū i duũxūgü i Cristuaxú yaxōgüxū

⁹Rü name nixī i aixcūma meãma pegü pengechaũgü i wüxichigü. iRü nūxū pexo i guxūma i tacü i chixexū ixixū! iRü nagu pexī i ngēma aixcūma mexū ixixū! ¹⁰Rü name nixī i wüxichigü pegü pengechaũgü, ngēma pegüeneëxüchixū pengechaũxürü. Rü name nixī i naxçax pedaugü na ñuxácü peeneëgüxū petaxēëxū rü ñuxácü pegü perüŋgüxēëxū. ¹¹Rü tama name i cuxo ega tacü rü puracü cuxū namuxgu ya tórü Cori. Natürü name nixī i curü ngúchaũmaã cunaxü i norü puracü. ¹²Rü name nixī i petaãëgü erü ípenanguxēē na Tupanaxütawa pengugüxū. Rü ngëxguma tacü rü ngúxū pexū ngupetügu, rü name nixī i yaxna namaã pexīnüē. iRü tama name i nūxū perüchawe na peyumüxëgüxū! ¹³Rü ngëxguma nūxū pedaxgu na tacü nūxū taxuxū i ngēma togü i yaxōgüxū, rü name nixī i nūxū perüŋgüxēē. iRü meã penayaxu i ngēma duũxūgü i pexütagu naxiãnexū! ¹⁴Rü ngëxguma chi texé chixri pemaã üpetügu, rü name nixī i tūmacax peyumüxëgü na meã tüxū naxüpetüxüçax. Rü ngēmaãcü name nixī i Tupanana tūmacax peca na tüxū nangüxëëxüçax rü tama tüxū

napoxcuxüçax. ¹⁵iRü wüxigu tūmamaã petaãëgü ya yíxema taãëgüxe! iRü wüxigu tūmamaã pexaxe ya yíxema ngechaũgüxe rü auxexe! ¹⁶iRü meã pegümaã pemaxē i wüxichigü! iRü tama pegü picuaxüũgü, natürü name nixī i pegü íperüxíragü! iRü tama pegügu perüxīnüē na togüarü yexera nūxū cuaxüchigüxū na pixíngüxū! ¹⁷Rü ngëxguma texé chixexū pemaã üxgux, irü tãütãma chixexūmaã pexütanü! Natürü name nixī i naxçax pedau na mexū pexüxü i guxū i duũxūgüpexewa. ¹⁸iRü naxçax pedau na guxūma i duũxūgümaã meã pemaxëxü rü namaã na íperüŋgüxmüxüçax i guxüguma! ¹⁹Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaũgüxe, tama name i pegütama pexütanü ega texé tacü rü chixexū pemaã üxgu. Natürü name nixī i Tupanamexëgu penaxü i ngēma na nūma napoxcuaxüçax. Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü choxmexwa nangëxma na duũxügüxü chapoxcuxü i norü chixexüçax. Rü choma tá nūxü chanaxütanü i ngēma duũxü i chixexü üxü”,

ñanagürü ya tórü Cori. ²⁰Rü ngëxguma tacü rü chixexü cumaã naxüxgu i togü, rü tama name i chixexümaã cunataeguxëē. Natürü name nixī i nagu quixü i Tupanaärü ore i ñaxü,

“Rü ngëxguma curü uwanü taiyaxgu, irü nachibüxëē! Rü ngëxguma yaçawaxgu, irü naxaxexëē! Erü ngëxguma ngēmaãcü cunaxüxgu, rü poraãcü tá cunaxãnexëē”, ñaxü. ²¹Rü ngëxguma togü chixexü cumaã üxgux, rü name nixī i cuxuãē na

tama chixexũgu cunguxũcaḡ. Rũ name nixĩ na mexũ cuxũxũ namaã i ngẽma duũxũ. Rũ ngẽmaãcũ tá icuyanaxoxẽẽ i ngẽma chixexũ i cumaã naxũxchaũxũ.

13 ¹Rũ name nixĩ i guxũma i duũxũgũ rũ meã nórũ ãẽxgacũga naxĩnũẽ. Erũ Tupana nixĩ i yangucuchixẽẽcũ i guxũma i ãẽxgacũgũ. Erũ nataxuma i ãẽxgacũ i tama Tupana ingucuchixẽẽxũ. ²Rũ ngẽmacax, texe ya tama tũmaãrũ ãẽxgacũga ãnũchaũxẽ, rũ Tupanaga nixĩ i tama taxĩnũxũ. Rũ yĩxema tama naga ãnũẽchaũxẽ, rũ tá tapoxcue. ³Erũ ngẽma ãẽxgacũgũ rũ tama ngẽma mexũ ùgũxũãrũ poxcuruũ nixĩ, natũrũ ngẽma chixexũ ùgũxũãrũ poxcuruũ nixĩ. Rũ ngẽxguma cunaxwaxegu na tama nũxũ cumuũxũ i wũxi i ãẽxgacũ, rũ name nixĩ i meã cumaxũ. Rũ nũma i ãẽxgacũ rũ tá cumaã nataãẽ. ⁴Erũ nũma i ãẽxgacũ rũ Tupanaãrũ ngũxẽẽruũ nixĩ rũ ngẽmacax nanamu na cuxũ nangũxẽẽxũcaḡ. Natũrũ ngẽxguma chixri cumaũxgu, rũ ngẽxguma tá waxi nixĩ i nũxũ cumuũxũ. Erũ nũma i ãẽxgacũ rũ tama natũcaḡma nixĩ na nũxũ nangẽxmaxũ i pora na cuxũ napoxcuxũ. Erũ woetama Tupana nanamu na napoxcũãxũcaḡ i ngẽma duũxũ i chixri maxũxũ. ⁵Rũ ngẽmacax name nixĩ i naga cuxĩnũ i curũ ãẽxgacũgũ. Rũ tama ngẽma poxcuxũ na cumuũxũcaḡicatama nixĩ i namexũ na naga cuxĩnũxũ, natũrũ name nixĩ i naga cuxĩnũ erũ marũ nũxũ cucuḡ na namexũ i ngẽma. ⁶Rũ ngẽmacax name nixĩ i meã nũxũ penaxũtanũ i ngẽma dũẽru i perũ ãẽxgacũgũcaḡ ixĩxũ i ngẽma nũmagũ nagu naxunetaxũẽxpũx na nũxũ penaxũtanũxũcaḡ. Erũ ngẽma

ãẽxgacũgũ rũ Tupanaãxũ nixĩ i napuracũxũ i ngẽxguma naxũãgu i ngẽma puracũ na pemaã inacũxũ. ⁷Rũ wũxichigũ i ngẽma ãẽxgacũgũ, rũ name nixĩ i nũxna penaxã i ngẽma nũxna ùxũ. iRũ nũxũ penaxũtanũ i ngẽma dũẽru i perũ ãẽxgacũgũ nagu unetaxũẽxpũx na nũxũ penaxũtanũxũ! iRũ penaxũx i ngẽma ããneãrũ puracũ i perũ ãẽxgacũgũ pexũ muxũ na penaxũxũcaḡ! iRũ nũxũ pengechaũgũ rũ naga pexĩnũẽ i ngẽma perũ ãẽxgacũgũ! Erũ ngẽmaãcũ nixĩ i namexũ na penaxũxũ. ⁸Rũ tama name i texeãxũ tacũ pengetanũ. Natũrũ nangẽxma i wũxitama i ngetanũ i taguma tũxũ ingutanũxũ. Rũ ngẽma nixĩ na yĩgũ ingechaũgũxũ. Rũ ngẽmacax ya yĩxema aixcũma tũmamũcũxũ ngechaũxẽ rũ marũ tayanguxẽẽ i guxũma i ngẽma Tupana tũxũ muxũ. ⁹Rũ ñanagũrũ i Tupanaãrũ mugũ:

“iRũ tãũtãma naĩ i ngemaã icupe!
iRũ tãũtãma cumãẽta! iRũ
tãũtãma cungĩx! iRũ tãũtãma
toḡuãxãrũ ngẽmaxũ cuxũ
nangũchaũ!”

ñanagũrũ. Natũrũ ngẽma mugũ rũ guxũma i toḡũ i Tupanaãrũ mugũmaã rũ wũxigu nanu nagu i norũ ore i ñaxũ:

“iRũ nũxũ nangechaũ i cumũcũ na
cugũtama cungechaũxũrũ!”

ñaxũ. ¹⁰Rũ yĩxema tũmamũcũxũ ngechaũxẽ, rũ taxuũma i chixexũ namaã taxũ. Rũ ngẽmacax i ngẽxguma tamũcũxũ ingechaũgu, rũ aixcũma tayanguxẽẽ i Tupanaãrũ mugũ. ¹¹Rũ name nixĩ i tanaxũ i guxũma i ngẽma, erũ ñomaũcũũ rũ nangẽxma i muxũma i guxchaxũgũ. Rũ name nixĩ i pegũ ípemexẽẽ rũ paxa penaxũ i tórũ Coriarũ

puracū. Erū ñuxma rü noxri yaxōgūguarū yexera ningaicamachigü i ngēma ngunexū i nagu tá taxçax nataeguxū ya tōrū Cori. ¹²Rü woo na naporaxū i Chataná i ñoma i nañewa i ñuxmax, natürü paxa tá nagux i ngēma, rü paxa tá ínangu ya Cristu na nügüxütawa tüxū nagagüxūçax. Rü ngēmaçax name nixī i nüxū tarixoe i guxūma i chixexū ixigüxū. Rü ñuxma na nüxū icuáxū i Tupanaärü ore, irü ngixā yigūna tadaugü na tama nagu iyixūçax i ñacū rü chixexūgü! iRü ngixā meā tamaxē na ngēmaācū nüxū rüyexeragüxūçax i guxūma i chixexū! ¹³iRü ngixā mexū taxügü rü meā tamaxē! Erü aixcūma Cristuarū duūxūgü tixīgü, rü tanaxwaxe i nūma nanaxwaxexūācūma tamaxē. Rü tama name na ingāxēxū rü na naxügüxū i petagü i chixexū i duūxūgü nawa āügatanüxū. Rü tama name i tingēāēmare rü exna to i chixexū taxügü, rü bai na yigü ichoxūgagüxū, rü bai i togüchi ixaixū naxçax i norü ngēmaxūgü. ¹⁴Natürü name nixī i nacūmagu pexī ya tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rü nüxna naxçax peca na pexū nangūxēxūçax na meā naxçax pemaxēxūçax. Rü tama name i naxçax pedaugü na ñuxācū pexeneärü ngūchaū na pexügüxū.

**Tama name i nüxū quixu
i cueneē i yaxōxū**

14 ¹Rü ngēxguma petanügu naxāxchaūgu i wixi i peeneē i tama perūū meā Tupanaärü orexū cuáxū, rü name nixī i meā penayaxu. Natürü tama name i namañ pegü pechoxūga naxçax i

nacūmagü i nagu yaxūxū i Tupanapexewa. ²Rü dücax, nangēxma i ñuxre i taeneēgü i nagu rüxñüēxū na namexū na guxūraūxū i ōna nangōxgüxū. Natürü nangēxma i togü i taeneēgü i tama aixcūma meā Tupanaärü orexū cuaxgüxū i tama namachi ngōxgüchaūxū. Rü nūmagü nüxū nacuaxgügu rü Tupanapexewa nachuxu na ñacū rü namachi nangōxgüxū, rü ngēmaçax nixī i nabü rü orixgüicacama nangōxgüxū. ³Rü ngēxguma tangēxmagu ya texé ya namachi ngōxē, rü tama name i nüxū taxoox i ngēma togü i duūxūgü i tama namachi ngōxgüxū. Rü ngēxgumariūū ta ya yixema tama namachi ngōxē, rü tama name na nüxū tixuxū i ngēma duūxūgü i namachi ngōxgüxū, erü nūmagü rü ta Tupanaärü duūxūgü nixīgü. ⁴¿Rü texé quixī i cuma rü ngēmaçax nüxū quixu i to i coriarü duūxūgü? Rü dücax, pemañ nüxū chixu rü ngēma norü cori tá nixī i nangugüxū rü ngoxi mexū naxūix i ngēma norü duūxū, rü exna tama. Rü ngēma duūxū rü Tupanapexewa rü tá name, erü nūma ya tōrū Cori ya Cristu rü nüxū nangēxma i pora na nügüçax namexēēāxū i ngēma duūxū. ⁵Rü dücax, nangēxma i ñuxre i duūxūgü i nagu rüxñüēxū na ngūxchigaarü ngunexū rü togü i ngunexūärü yexera namexū na nagu Tupanaxū yacuaxūügüxū. Rü nangēxma i togü i duūxūgü i nagu rüxñüēxū na guxūma i ngunexūgü rü nawūxigüxū i Tupanapexewa. Natürü wüxichigü i yixema rü tanaxwaxe i meā taāēwa nüxū tacuax na aixcūma Tupanapexewa namexū i ngēma taxixū rü tixōxū. ⁶Rü yixema duūxē ya ñacū rü ngunexū Tupanacax íxüxichixe, rü ngēmaācū tanaxū na ngēma ngunexūgu tōrū Corixū

ticuaxüüxüçax. Rü yíxema namachi ngóxē, rü ngēmaācü tanangōx na tórü Corixü ticuaxüüxüçax, rü Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma tangóxü. Rü yíxema tama namachi ngóxē, rü ngēmaācü tanaxü na tórü Corixü ticuaxüüxüçax, rü tüma rü ta Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma nabü i tangóxü. ⁷Rü ñuxma na ñoma i nañewa imaxēxü, rü taxúema tügüçaxtama tamaxü rü exna tügüçaxtama tayu. ⁸Erü ñuxma na imaxēxü, rü tórü Coriarü ngúchaü na ixügüxüçax nixi i imaxēxü. Rü ngëxguma iyuegu, rü ngēma rü ta tórü Corimëxēwa nangëxma. Rü ngēmaācü nüxü tadau rü woo imaxëgu rü exna woo iyuegu, rü tórü Coriarü duüxügü tixigü, rü namëxwa tangëxmagü. ⁹Rü yemacax nixi ga nayuxü ga tórü Cori ya Cristu rü wenaxärü namaxüxü na tümaärü Cori yixüçax ya guxäma ya guxema yaxögüxe ga marü yuexe rü guxäma ya yíxema yaxögüxe ya ñuxma rü ta maxëxë. ¹⁰Rü ngëmacax Pa Chaueneëx, çrü tixcüü i nüxü quixuxü i cueneë i yaxöxü? Rü cumax, Pa To i Chaueneëx, çrü tixcüü i nüxü cuxoxü i cueneë? Erü guxätäma i yixema rü Tupanapëxewa tá tangügu na nüma tüxü nangugüxüçax rü ngoxi ime rü exna tama. ¹¹Erü Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ya tórü Cori:

“Ngēma aixcüma na chamaxüxürüü tá ta nixi i aixcüma guxütäma i duüxügü chopëxegu caxápüxügüxü, rü guxütäma choxü icuaxüügüxü”,

ñanagürü. ¹²Rü ngēmaācü nüxü tacuax na wüxichigü i yixema rü aixcüma tá Tupanapëxewa na ingugüxü na namaä nüxü ixuxüçax na ñuxäcü imaxëxü rü çacu na ixüxü.

Tama name i chixexügu cunanguxëë i cueneë i yaxöxü

¹³Rü ngëmacax nixi, Pa Chaueneëgüx, i tama namexü na tamüçügüxü ixuechaü. Natürü narümemaë nixi i nüxü perüxoe i guxüma i çacu i peeneëgüxü pecadugu yixëxü rü exna norü öxü chixexëxü.

¹⁴Choma nüxü chacuax rü nataxuma i öna i Tupanapëxewa chixexü. Rü aixcümaxüchi nüxü chacuax i ngēma erü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü duüxü chixi, rü nüma choxü nüxü nacuaxëë i ngēma. Natürü ngëxguma chi texé nagu rüxünügu na tama Tupanapëxewa namexü i çacu rü öna na tangóxü, rü name nixi i noxtacüma tama na tanangóxü ega nagu tarüxünügu na tama namexü i ngēma. ¹⁵Rü ngëxguma ngēma cungóxüçax tümaäëwa cunanguxëëgu ya cueneë, rü cumaä nüxü chixu rü tama aixcüma tüxü cungechaü. Rü tama name i ngēma cungóxügü chixexügu tüxü cunguxëë rü tüxü icuyarütauxëë ya yíxema cueneë ya Cristu tümacax yuxe. ¹⁶Rü ngëmacax, woo cuxçax namexgu i ngēma cuxüxü, natürü tama name na cunaxüamaxü ega ngëmacax togü tá cuxü ixuxgu na pecadu yixü i ngēma cuxüxü. ¹⁷Rü ngēma Tupanapëxewa na imexüçax rü tama çacu rü öna na ingóxü rü exna çacu rü axexü na ixaxixügügu nixi. Natürü napëxewa na imexüçax rü tanaxwaxë i Naäë i Üünexüärü ngüxëemaä meä tayanguxëë i ngēma Tupana naxwaxëxü rü yigümaä itarüngüxmüë rü aixcüma tataäëgu napëxewa ya Tupana. ¹⁸Rü yíxema ngēmaācü Cristuçax maxüxë, rü Tupana rü tümamaä nataäë, rü guxüma i duüxügü rü

ta tūmamaã nataãēgü. ¹⁹Rü ngēmacax, ingĩxã naxçax tadaugü i guxũma i nacũma i mexũ i yigũmaã tüxũ rüngüxmüēxēxũ! İRü ngĩxã yigü tarüngüxēē na yexeraãcü iyaexũçax i tóru ōwa rü Tupanaãrü orewa! ²⁰Rü tama name i tacü rü ōna na cungóxũgagu icuyanax-oxēē i Tupanaãrü puracü i cueneãrü maxũwa. Rü aixcũma nixĩ i guxũma i ōnagü i namexũ i Tupanapexewa. Natürü wüxi i chixexũ nixĩ ega ngēma ōna i ingóxũgagu chixexũgu nayixēēgu i taeneēgü. ²¹Rü ngēmacax tama name i cunangõx i namachi, rü exna cuyaxaxü ya binu, rü exna cunaxü i tacü i to, ega ngēmagagu chixexũgu cunanguxēēgu i cueneē i yaxõxũ. ²²Rü ngēxguma cuma nagu curüxĩnũgu na namexũ na cunangóxũ i ngēxürüüxũmare i ōna, rü Tupanapexewa rü name nixĩ i cuxicatama nüxũ cucuax i ngēma. Rü tataãē ya yixema tũmaãēwa nüxũ cuãxe na Tupanapexewa namexũ i ngēma taxixũ. ²³Natürü ngēxguma wüxie nagu rüxĩnũgu na tama namexũ i Tupanapexewa na tacü rü ōna na tangóxũ, rü pemaã nüxũ chixu rü chixexũ taxü ega tanangõxomagu, erü tũmaãēwa nagu tarüxĩnũ na tama aixcũma namexũ i ngēma taxixũ. Rü guxũma i ngēma tũmaãēwa nagu tarüxĩnũxũ na nachixexũ rü aixcũma pecadu taxü ega tanaxũamagu.

**Name nixĩ i cueneãrü ngũchaũ
cuxü rü tama i cuxrütama**

15 ¹Rü yixema na meã yaxõgüxũ rü namaã iporaexũ i guxchaxũgü, rü name nixĩ i nüxũ tarüngüxēē i ngēma taeneēgü i turaexũ i norü ōwa rü tama guxchaxũgũmaã yaxna ĩnüēxũ. Rü tama name i

yigüguxicatama tarüxĩnüē rü tóxrüçaxicatama tadaugü. ²Natürü wüxichigü i yixema rü name nixĩ i taeneēãxũ tanangũchaũxēē na ngēmaãcü nüxũ rüngüxēēxũçax na yexeraãcü yaxõõxũçax. ³Yerü woo ga Cristu rü tama noxrütama ngũchaũ naxü. Natürü nayanguxēē ga yema Tupanaãrü ore ga ñaxũ:

“Pa Chaunatüx, rü ngēma duũxũgü i cumaã guxchigagüxũ, rü chomaã nixĩ i naguxchigagüxũ”,

ñaxũ. ⁴Rü guxũma ga yema nuxcũma ümatüxũ ga Tupanaãrü orewa, rü naxümatü na tüxũ nanguxēēxũçax na taguma nüxũ rüxoexũ ega woo tacü rü guxchaxũ tüxũ üpetügu. Rü yema Tupanaãrü ore rü naxümatü na tüxũ nataãēxēēxũçax rü tüxũ nüxũ nacuaxēēxũçax na aixcũma Tupanaãrü ixĩgüxũ. ⁵Rü Tupana nixĩ ya tüxũ rüngüxēēcü na yaxna namaã ixĩnüēxũçax i guxũma i guxchaxũgü. Rü nüma nixĩ i tüxũ nataãēxēēxũ. Rü chanaxwaxe i nüma ya Tupana pexũ narüngüxēē na aixcũma pegü pengechaũgüechaxũçax i ngēma Ngechuchu ya Cristu pexũ naxwaxexürüü. ⁶Rü chanaxwaxe na ngēmaãcü pemaxēxũ na guxãma i pema rü wüxigu nüxũ picuaxüügüxũçax ya Tupana ya Nanatü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

**Duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũmaã
nüxũ nixu i ore i mexũ**

⁷Rü ngēmacax, yema Cristu pexũ na dexürüü rü name nixĩ i wüxichigü meã pegü peyaxu na ngēmaãcü Tupanaxũ

yacuaxūūgūxūcax i duūxūgū. ⁸Rū pemaā nūxū chixu rū Cristu nūma naxū na Yudfugūxū yanangūxēxūcax, na yemaācū yanguxēēxūcax ga yema uneta ga nuxcūmaūgūxū ga tōrū oxigūmaā nūxū yaxuxū ga Tupana. Rū yemaācū ga Cristu rū tūxū nūxū nadauxēē na aixcūmacū na yīxū ya Tupana rū aixcūma yanguxēēxū i ngēma norū uneta. ⁹Rū yexgumarūū ta ga Cristu rū nūma naxū naxcax i ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū na nūmagū rū ta Tupanaxū yacuaxūūgūxūcax naxcax na poraācū Tupanaāxū nangechaūtūmūūgūxū. Rū yemachiga nixī ga yema Tupanaārū ore ga Dabī ūmatūxū ga ñaxū:

“Rū ngēmacax guxū i nachīūānecūāx i duūxūgūpexewa tá cuxū chicuaxūū. Rū tá chorū wiyawa cuxū chataxēē”,

ñaxū. ¹⁰Rū toxnamana i Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū ñanagūrū:

“Pa Duūxūgū i Tama Yudfugū Ixīgūxū, rū name nixī i pema rū wūxigu chorū duūxūgū i Yudfugūmaā petaāēgū”,

ñanagūrū. ¹¹Rū toxnamana, rū ñanagūrū ta:

“Pa Duūxūgū i Tama Yudfugū Ixīgūxū, rū name nixī i nūxū picuaxūūgū ya tōrū Cori. Rū Pa Guxūma i Nachīūānecūāx i Duūxūgū, rū name nixī i penataxēē”,

ñanagūrū. ¹²Rū Ichafa rū ta nanaxūmatū rū ñanagūrū:

“Rū Dabī nanatū ya Ichaíwa tá ne naxū i wūxi i nataa i tá Cristu

ixīxū. Rū nūma tá nixī i norū āēxgacū yīxū i guxūma i ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū. Rū ngēma duūxūgū rū tá aixcūma nūxū nayaxōgū rū tá ínananguxēēgū na yimagagu Tupana nūxū rūngūxēēgūxū”,

ñanagūrū. ¹³Rū ñuxma i pema na nūxū peyaxōgūxū rū chanaxwaxe i poraācū pexū nataāēxēē ya yima Tupana ya pexū rūngūxēēcū na meā Cristuxū ípenanguxēēgūxūcax. Rū ngēmaācū i Tupanaāē i Ūnēxū rū tá pexū naporaexēē na yexeraācū Cristuxū ípenanguxēēgūxūcax. ¹⁴Pa

Chaueneēgūx, meāma nūxū chacuax na guxū i duūxūgūmaā pemecūmaxū, rū aixcūma Tupanaxū na pecuáxū, rū aixcūma meāma pegū pixucyxēgūxū.

¹⁵Natūrū ñaā poperawa rū meāma pexcax chanaxūmatū i ñuxre i Tupanaārū ucuxēgū, erū tama chanaxwaxe i nūxū ipeyarūngūmaē. Rū tama chamuū na pexcax chanaxūmatūxū i ngēmachiga yerū Tupana nixī ga choxū mucū na pemaā nūxū chixuxūcax. ¹⁶Rū nūma nixī ga choxū namuxū na Ngechuchu ya Cristuarū puracū chaxūxūcax i natanūwa i ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū. Rū ngēma puracū ga nawa choxū namuxū nixī na ngēma duūxūgūmaā nūxū chixuxū i ore i mexū na Tupanaxūtawa chanagagūxūcax, na wūxi i āmare i Tupana namaā taāēxū i ngēma duūxūgū i Naāē i Ūnēxū imexēēgūxū. ¹⁷Rū ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarū duūxū na chíxū, rū ngēmacax chataāē namaā i ngēma

puracū i Tupanaāxū chaxūxū. ¹⁸⁻¹⁹Rū ñuxma rū yema Cristu chorū maxūwa ūxūchigaxūxīcatama nixī i chixuxū. Rū nūma nixī ga choxū nangūxēxū na Tupanaxūtawa chanagagūxūcax ga yema duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū, na nūmagū rū ta Tupanaga naxīnūēxūcax. Rū yemaācū chorū oremaā, rū chorū puracūmaā, rū cuaxruūgū ga taxū ga Tupana ūxūmaā, rū Naāē i Ūinexūārū poramaā Tupanaxūtawa chanagagū ga yema duūxūgū. Rū yemaācū Yerucharēūwa rū guxūwama ñuxmata Ilfīcuarū naānēwa meāma chayanguxēē na nūxū chixuxū ga yema ore i tūxū maxēxēxū i Cristuchiga. ²⁰Rū yemaācū chapuracū na nūxū chixuxūcax ga Tupanaārū ore i mexū ga ngextā taguma ñuxgu Cristuchigaxū inaxīnūēxūwa ga duūxūgū. Yerū tama chanaxwaxe ga marū togū nūxū íxuxūwa rū duūxūgū marū nūxū ícuāxūwa nūxū na chixuxū ga yema ore. ²¹Rū yemachiga nixī ga Tupanaārū ore ga Ichaía ūmatūxū ga ñaxū:

“Rū yíxema taguma Cristuchigaxū cuaxgūxe, rū taguma nachigaxū īnūēxē, rū tá nūxū tacuaxgū i nachiga”,
ñaxū.

Pauru rū Dumawa naxūxchaū

²²Rū yema toxnamana na chapuracūxūcax nixī ga taxucūruwa petanūwa chaxūxū woo muēxpūxcūnachirex yēma chaxūxchaū. ²³Natūrū ñuxma na marū chanaguxēxū i ngēma puracū i toxnamana, rū nagu charūxīnū na petanūwa chaxūxū. Yerū

ñuxgumamatama nixī ga nagu charūxīnūēchaxū na petanūwa chaxūxchaūxū. ²⁴Rū ngēxguma Españawa chaxūxgu, rū nagu charūxīnū na woe pexūtagu íchidauxū. Rū nagu charūxīnū na ñuxre i ngunexū ngēxma petanūgu charūxāxū. Rū wūxi i chorū taāē tá nixī i ngēma. Rū ngēmawena rū chanaxwaxe i choxū perūngūxēē na Españawa chaxūxūcax. ²⁵Natūrū i ñuxma rū Yerucharēūwa tá chaxū, na ngēma chanangexūcax i ñuxre i dīeru naxcax i taeneēgū i ngēma ngēxmagūxū. ²⁶Erū ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Machedóniāānēwa rū Acayaanēwa ngēxmagūxū, rū norū gūchaūmaā nagu narūxīnūē na ngīxū nanutaquexegūxū i ñuxre i dīeru na ngēmaācū nūxū nangūxēēgūxūcax i taeneēgū i nūxū nataxuxū i Yerucharēūwa ngēxmagūxū. ²⁷Rū ngēma taeneēgū i Machedóniācūāx rū Acayacūāx rū norū me nixī na ngēmaācū naxūgūāxū. Rū ngēma duūxūgū rū aixcūma nūxū nangēxma i norū ngetanū i taeneēgū i Yudfugūtanūwa. Erū ngēma taeneēgū i Yudfugūgagu nixī i ngēma togū i duūxūgūtanūwa nanguxū i Tupanaārū ore. Rū ñuxma rū name nixī i ngēma togū i duūxūgū rū norū ngēmaxūmaā taeneēgū i Yudfugū i yaxōgūxūxū narūngūxēēgū. ²⁸Rū ngēxguma chanaguxēēgu i ngēma puracū, rū ngēxguma taeneēgū i Yudfugūna marū ngīxū chaxāxgu i ngēma dīeru, rū Españawa tá chaxū. Rū ngēxguma ngēma chaxūxgu, rū tá woe pexūtagu íchidau. ²⁹Rū nūxū chacuax rū ngēxguma petanūwa changuxgu, rū wūxigu tá tataāēgū, erū nūma ya Cristu

tá tūxū nataāēxēē i ngēxguma ngēmaācū wūxiwa ingēxmagūgu. ³⁰Pa Chaueneēgūx, tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu, rü ngēma na Naāēārū ngūxēēmaā choxū pengechaūxūgagu pexū chacaaxū na Tupanana chauxcax peçaxū i perū yumūxēwa. Rū ngēmaācū tá choxū perūngūxēē nawa i ñāā puracū i Tupana choxna āxū. ³¹iRū Tupanana peça na choxū ínapoxūxūcax nūxna i ngēma Yudūfugū i Yudēaanewa ngēxmagūxū i tama yaxōgūxū! iRū nūxna peça naxcax i ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Yerucharēūwa ngēxmagūxū, na taāēācūma nayauxgūāxūcax i ngēma díferu i ngēma naxcax changexū! ³²Rū ngēmaācū ngēxguma Tupana naxwaxegu, rü taāēācūma petanūwa tá changu, na wūxigu pemaā chataāēxūcax. ³³Rū chanaxwaxe na pemaā inaxāūxū ya Tupana ya tūxū taāēxēēcū. Rū ngēmaācū yīi.

Paurū rü nūxū narūmoxē ga yema duūxūgū ga yaxōgūxū ga Dumawa yexmagūxū

16 ¹Rū ñuxma na petanūwa naxūxchaūxū i taeyax i Febe, rü pemaā ngīxū chixu rü wūxi i taeyax i mecū iyixī. Erū ngīma rü nūxū irūngūxēē i ngēma yaxōgūxū i Chēcreaarū íānewa ngēxmagūxū. ²Rū chanaxwaxe i meā ngīxū peyaxu, naégagu ya tórū Cori ya Ngechuchu, erū ngēma nixī i mexū na penaxūxū namaā i guxūma i yaxōgūxū. Rū chanaxwaxe i guxūma i țacū i ngīxū taxuxūwa rü ngīxū perūngūxēē, erū ngīma rü poraācū togūxū irūngūxēē, rü choxū rü ta irūngūxēē. ³iRū nūxū perūmoxēgū i

Prisila rü Aquiru! Rū nūmagū rü chomūcūgū nixīgū i Ngechuchu ya Cristuarū puracūwa. ⁴Rū nūmagū rü āūcūmaxūwa nichocu na chauétūwa nachogūexūcax, na tama chayuxūcax ga chomax. Rū ngēmacax moxē nūxna chaxā. Rū tama chaxicatama moxē naxcax nūxna chaxā, natūrū moxē nūxna naxāgū ta i guxūma i taeneēgū i yaxōgūxū i tama Yudūfugū ixīgūxū. ⁵iRū nūxū perūmoxēgū ta i guxūma i taeneēgū i Aquirupatawa ngutaqexegūxū! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū ya chomūcū ya nūxū changechaūcū ya Epenétu! Rū nūma nixī ga nūxīra Cristuaxū yaxōōxū ga Áchiaanewa. ⁶iRū ngīxū perūmoxēgū i María ga poraācū petanūwa Tupanaāxū puracūcū! ⁷iRū nūxū perūmoxēgū i chautanūxūgū i Aūdrūnicu rü Yūniā ga wūxigu chomaā poxcuexū! Rū nūmagū nixī i yatūgū i aixcūma Tupana imugūxū i guxūma i yaxōgūxū nūxū ngechaūgūxū. Rū nūmagū rü nūxīra chauxūpa Cristuaxū nayaxōgū. ⁸iRū nūxū perūmoxēgū ya Aūpriātu ya chomūcū ya nūxū changechaūcū ya chauxrūi tórū Coriaxū yaxōcū! ⁹iRū nūxū perūmoxēgū ya Urubānu ya tomūcū ixīcū i Cristuarū puracūwa! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū ya Estaqui ya nūxū changechaūcū! ¹⁰iRū nūxū perūmoxēgū ya Apere ya aixcūma tūxū nūxū dauxēēcū na ñuxācū Cristuaxū yaxōōxū! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū i Aritūburutanūxūgū! ¹¹iRū nūxū perūmoxēgū i chautanūxū i Erudíu! iRū ngēxgumarūi ta nūxū perūmoxēgū i Narsīchutanūxū i tórū Coriaxū yaxōgūxū! ¹²iRū ngīxū

perūmoxēgü i Trifena rü Trifocha! Rü ngĩmagü rü tórü Coriaxú ipuracüe. iRü ngēxgumarüü ta ngĩxü perūmoxēgü i taeyax i Péchida i ngĩxü ingechaügücü! Rü ngĩma rü marü poraäcü tórü Coriaxú ipuracü. ¹³iRü nüxü perūmoxēgü ya Rufu ya aixcüma meã tórü Coriaxü yaxöcü! iRü ngēxgumarüü ta ngĩxü perūmoxēgü i naē ga chauerüü chomaã ixĩcü! ¹⁴iRü nüxü perūmoxēgü i Achícritu, rü Peregúte, rü Erme, rü Patroba, rü Erma, rü guxüma i togü i taeneēgü i natanüwa ngēxmagüxü! ¹⁵iRü nüxü perūmoxēgü ta i Firóru, rü Yúria, rü Neréu, rü naēyax, rü Oripa, rü guxüma i togü i taeneēgü i yaxögüxü i natanüwa ngēxmagüxü! ¹⁶Rü chanaxwaxe i pegü pengechaügüäcüma pegü perūmoxēgü i wüxichigü. Rü guxüma i ngēma yaxögüxü i toxnamana ngēxmagüxü, rü pexü narümoxēgü. ¹⁷Pa Chaueneēgüx, pexü chacaaxü na pegüna pedaugüxüçax nüxna i ngēma duüxügü i pexü itoyechaüxü rü chixexügu pexü yixēēgüchaüxü. Erü ngēma duüxügüarü nguxēētae rü tama namaã nawüxigu i ngēma nguxēētae ga noxri peyaxügüxü ga yexguma noxri peyaxögügu. Rü name nixĩ i noxtacüma nüxna pixĩgachi i ngēma duüxügü rü tama natanügu pexägü. ¹⁸Erü ngēma duüxügü rü tama tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü ngüchaü naxügü, natürü noxritama ngüchaü nixĩ i naxügüxü. Rü ore i tauxchaxügiümaã nayaxucüxēgü i duüxügü, rü ngēmaäcü nanawomüxēēgü i ngēma duüxügü i tama meã nüxü cuaxgüxü. ¹⁹Rü guxüma i duüxügü nüxü nacuaxgü na aixcüma meã Tupanaga pexĩnüēxü i pemax. Rü ngēmacax

pemaã chataãe i chomax. Rü chanaxwaxe na meã nüxü pecuáxü i tacü nixĩ i mexü i Tupanapexewa na penaxüxüçax i ngēma. Natürü ngēma Tupanapexewa chixexü, rü inüxna pixĩgachi na tama nagu peyixüçax! ²⁰Rü ngēxguma ngēmaäcü meã pemaxēgu rü nüma ya Tanatü ya Tupana ya tüxü taãēxēcü rü tá pexü naporaexēe na aixcüma nüxü perüyexeraxüçax i Chataná. Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pemaã inarüxüxü rü pexü narüngüxēe. ²¹Rü pexü narümoxē ya Timutéu ya chomücü ixĩcü i Tupanaärü puracüwa. Rü ngēxgumarüü ta pexü narümoxēgü i chautanüxügü i Dúchiu, rü Yachóü rü Sochípatru. ²²Rü choma i Téchiu na chanaxümatüxü i ñaã popera, rü choma rü ta pexü charümoxē naégagu ya tórü Cori. ²³Rü pexü narümoxē ta ya Gayu ya napatawa changēxmacü. Rü nüma rü inanaxã ya daa napata na nawa nangutaquexegüxüçax i guxüma i yaxögüxü. Rü ngēxgumarüü ta pexü narümoxēgü i Eratu i daa ñañeärü dīēruarü dauruü ixĩxü, rü taeneē i Cuartu. ²⁴Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxēe i guxüma i pemax. Rü ngēmaäcü yĩ.

Paurü rü Tupanaxü yacuaxüüäcüma nanaguxēe i norü popera

²⁵⁻²⁶iRü ñuxmax, rü ngĩxã nüxü ticuaxüügü ya Tanatü ya Tupana! Rü nüma nüxü nangēxma i pora na pexü naporaexēēxüçax na meã peyaxögüamaxüçax i ngēma norü ore i tüxü maxēxēxü tamaã nüxü ixuxürüü. Rü ngēma nixĩ i ore i guxüwama nüxü

chixuxũ rü namaã changúexẽetaexũ i
 Ngechuchu ya Cristuchiga. Rü
 ngẽmatama ore i Cristuchiga rü
 taxchaxwa naxẽũgu ga noxrix, natürü i
 ñuxma ya Tupana rü marü tüxũ nüxũ
 nacuaãxẽ i ngẽma. Rü nuxcũma tauta
 naãne üxgu rü Tupanaxĩcatama nüxũ
 nacuaãx ga yema, natürü i ñuxma rü
 norü orearü uruũgü ümatüxũ ga orewa
 taxcaã nanangoxẽ. Rü ngẽma ore rü
 namaã nawüxigu ga yema ore ga
 nuxcũma nüxũ yaxuxũ ga Tupana ya
 guxũguma maxẽchacü. Rü ñuxma ya

Tupana rü guxũwama nanamugü i norü
 orearü uruũgü na guxũ i duũxũgũmaã
 nüxũ na yaxugüexũcaãx i ngẽma ore i
 Cristuchiga na nüxũ yaxõgüãxũcaãx rü
 naga na naxĩnüẽxũcaãx. ²⁷Rü nüma ya
 Tupana rü nüxĩcatama nixĩ i Tupana
 yĩxũ, rü nüxĩcatama nixĩ i guxũxũ
 nacuaãxũ. iRü ñuxmax, rü ngĩã
 guxũguma nüxũ ticuaãxũũgü, erü Nane
 ya Ngechuchu ya Cristu rü poraãcü tüxũ
 narüngũxẽ! Rü ngẽmaãcü yĩ.

*Rü nuãma pexna,
 Pauru*

NÜXĨRAÜXŪ GA POPERA GA CORÍTIUCŪAX GA YAXŌGÜXŪTANÜWA NAMUXŪ GA PAURU

Pauru rü nüxŭ narümoxē ga yema
yaxōgŭxŭ ga Corítuarü iānewa
yexmagüxŭ

1 ¹⁻²Pa Chaueneēgü i Corítuicŭāxgŭx,
choma i Pauru rü namaā i taeneē i
Chótene nixī i pexçax tanaxümatüxŭ i
ñaā popera. Rü Tupana nixī ga choxŭ
yaxucü na Ngechuchu ya Cristu choxŭ
imuxŭ na duŭxŭgümaā nüxŭ
chixuxŭçax i norü ore. Pa Chaueneēgü
ya Tupanaärü Ixīgüxe, pema rü marü
Tupanapexewa pixüüne yerü
Ngechuchu ya Cristu marü pexŭ
nixüünexēē. Rü Tupana rü marü pexŭ
nade na norü duŭxŭgü pixīgüxŭçax
wüxigu namaā i guxŭma i ngēma
duŭxŭgü i guxŭwama tórü Cori ya
Ngechuchu ya Cristuxŭ icuaxŭüŭgŭxŭ.
Rü nüma ya Ngechuchu ya tórü Cori
ixīcŭ, rü ngēma duŭxŭgüarü Cori ta
nixī. ³Rü chanaxwaxē ya Tanatü ya
Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya
Cristu poraäcŭ pexŭ narüngŭxēē rü
pexŭ nataäxēē.

Tupana tüxŭ narüngŭxēē erü Cristuarü
duŭxŭgü tixīgü

⁴⁻⁵Rü guxŭguma pexçax Tupanana
moxē chaxā, yerü Ngechuchu ya
Cristugagu Tupana poraäcŭ pexŭ
narüngŭxēē, rü pexna nanamu ga Naäē i
Üünexŭ na guxŭgutáma pemaā
inaxáüxŭçax. Rü yima Cristugagu pexŭ
nanatauxchaxēē na nüxŭ pixuxŭçax i
norü ore, rü pexna nanaxā i çax na
meā ngēma orexŭ pecuáxŭçax. ⁶Rü
yemaäcŭ ga yexguma nüxŭ pexŭnŭēgu
ga yema ore ga Cristuchiga rü aixcüma
peyaxōgŭ. ⁷Rü ngēmacax i ñuxma na
ípenangŭxēēxŭ na wena táxarü núma
naxŭxŭ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya
Cristu, rü Tupana pexna nanaxā i taxŭ i
çax na taxuŭma pexŭ taxuxŭçax na
naxçax pemaxēxŭ. ⁸Rü ngēmaäcŭ tá
pexna nadau ya Tupana ñuxmatáta
nagú i naāne, rü guxŭgutáma pexŭ
naporaexēē na aixcüma
peyaxōgŭamaxŭçax rü naxçax
pemaxēxŭçax, na taxúema chixexŭmaā

peḡũ ixugũxũcax i ngẽxguma wenaxãrũ nũma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹Rũ Tupana rũ guxũguma nayanguxẽẽ i norũ uneta. Rũ nũma nixĩ ga peḡũ yadexechixũ na aixcũma Nane ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristumũcũgũ pixĩgũxũcax.

Nũgũ nitoye ga yaxõgũxũ

¹⁰Pa Chaueneẽgũx, tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuẽgagu peḡũ chacaxũ na wũxigu pegũmaã perũxĩnũẽxũ rũ tama pegũ pitoyexũcax. Rũ name nixĩ i aixcũma pegũ pengechaũgũ rũ aixcũma wũxigutama perũxĩnũẽ i peãẽwa. ¹¹Pa Chaueneẽgũx, pemaã nũxũ chixu i ngẽma ore, yerũ Croẽtanũxũtanũwa nũxũ chacuáchiga ga pegũmaã na penuẽxũ, rũ tama aixcũma wũxigu na perũxĩnũẽxũ. ¹²Rũ pemaã nũxũ chixu i ngẽma erũ ñuxre i pema rũ:

“Choma rũ Pauruwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Aporuwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Pedruwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. Rũ togue rũ:

“Choma rũ Cristuwe charũxũ”, ñaperũgũgũ. ¹³¿Rũ ñuxãcũ nixĩ i ngẽma? ¿Pexcax rũ Cristu rũ marũ niyauxye? ¿Exna pema nũxũ pecuaxgu rũ choma i Pauru chiĩxũ ga curuchawa pexcax chipotaxũ rũ chayuxũ? ¿Rũ exna pema nũxũ pecuaxgu rũ chauẽgagu yĩxũ ga ípebaiũxũ? ¹⁴Rũ Tupanana moxẽ chaxã, yerũ taxúema peḡũ íchabaiũxẽẽ ga pemax. Rũ Crispu rũ Gayuxicatama nixĩ ga íchabaiũxẽẽxũ.

¹⁵Rũ ngẽmacax taxucũrũwa texẽ tũgũ tixu na chauẽgagu ítabaiexũ. ¹⁶Rũ yemaãcũ aixcũma íchanabaiũxẽẽ ga Estẽfanatanũxũgũ ta, natũrũ chauxcax rũ taxúema ga togue tũxũ íchabaiũxẽẽ. ¹⁷Yerũ nũma ga Cristu rũ tama choxũ namu ga duũxũgũxũ na íchabaiũxẽẽxũcax, natũrũ choxũ namu na duũxũgũmaã nũxũ chixuxũcax i norũ ore i mexũ i tũxũ maxẽxẽẽxũ. Rũ nanaxwaxe i tauxchaxũ i oremaã nũxũ chixu i ngẽma ore. Erũ ngẽxguma chi ñoma nũxũ cuaxũchixũrũ nũxũ chixuxgu i ngẽma ore, rũ ngũrũãchi i duũxũgũ rũ tá chauguama narũxĩnũẽ rũ tá nũxũ inayarũngũmaẽ na Cristu yĩxũ ga tũxũ maxẽxẽẽcũ ga yexguma curuchagu nayuxgux.

Cristuwa nixĩ ga Tupana inawéxũ ga norũ pora rũ norũ cuax

¹⁸Rũ ngẽma ore na ñuxãcũ tórũ pecaduçax curuchagu nayuxũ ga Cristu, rũ wũxi i natũcaxmamare nixĩ naxcax i ngẽma duũxũgũ i poxcuwa íxũ. Natũrũ yixema na Tupana tũxũ maxẽxẽẽxũ, rũ nũxũ tacuax na ngẽma ore rũ Tupanaãrũ pora yĩxũ. ¹⁹Erũ norũ ore i ñmatũxũwa rũ ñanagũrũ ga Tupana:

“Rũ tá ichayanaxoxẽẽ i guxũma i norũ cuax i ngẽma duũxũgũ i nũxũ cuaxũchixũ. Rũ tá nũxũ chaxo i ngẽma duũxũgũarũ cuax”,

ñanagũrũ. ²⁰Rũ ñuxmax, Pa Chaueneẽgũx, ¿Tupanapexewa rũ taçũwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i poraãcũ nũxũ cuaxũchixũ? ¿Rũ taçũwa namexũ i ngẽma duũxũgũ i Moíchẽ ñmatũxũ i mugũwa nguẽẽtaegũxũ?

¿Rū tacūwa namexū i ngēma duūxūgū i meā nūxū cuaxgūxū i ñoma i naāneārū cuáchigagu na yadexagūxū? Erū guxūma i ngēma cuax i duūxūgū nagu rūxīnūēxū rū Tupanaçax rū taxuwama name. ²¹Natürü nūma ya Tupana ya guxūxūma cuácū, rū tama nanaxwaxe na ñoma i naānecūāx i duūxūgüarū cuágagu na yīxū i naxūtawa nangugūxū i nūmagū. Natürü nanaxwaxe na ngēma norū ore i mexūgagu na yīxū i namaxēēēxū i ngēma duūxūgū i yaxōgūxū woo togūcax rū natūcaxmamare yixūgu i ngēma ore. ²²Ngēma Yudfugū rū nūxū nadaugūchaū i cuaxruūgū i Tupanaārū poramaā üxū na ngēmawa nūxū nacuaxgūxūcax na aixcūma yīxū i ngēma ore i nūxū ixugūxū. Rū ngēma Griégugū rū naxçax nadaugū i ñoma i naāneārū cuax na meā nūxū nacuaxgūxūcax. ²³Natürü ngēma ore i toma nūxū tixuxū, rū Cristu ga curuchawa ipotacūchiga nixī. Rū ngēma ore rū naāēwa nangux i Yudfugū. Rū ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxūcax rū wūxi i natūcaxmamare nixī. ²⁴Natürü ngēma duūxūgū i Tupana idexechixū i Yudfugū rū exna tama Yudfugū ixīgūxū rū ngēma duūxūgūcax rū Cristuwa nixī ga Tupana inawéxū ga norū pora rū norū cuax. ²⁵Rū yema Tupana üxū ga yexguma nayuxgu ga Cristu rū muxūma i duūxūgūcax rū wūxi i ngēāēmare nixī. Natürü ngēma Tupana nagu rūxīnūxū rū guxūma i ñoma i naānecūāx i duūxūgüarū cuaxarū yexera nixī. Rū yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu rū muxūma ga duūxūgūcax rū natura ga Tupana ga yexguma. Natürü yexguma nixī ga inawéāxū ga ñuxācū

guxū i duūxūgüarū yexera na naporaxūchixū. ²⁶Pa Chaueneēgūx, name nixī i nagu perūxīnūē na ñuxācū Tupana pexū idexechixū na norū duūxūgū pixīgūxūcax. Rū noxretama pixīgū na nūxū pecuaxūchixū ega duūxūgū pexū ngugūgu, rū noxretama pixīgū na āēxgacūgū pixīgūxū, rū noxretama pixīgū i ngēma itaarū dīēruāxūtanūxū pixīgūxū. Natürü woo ngēmaācū pixīgūgu rū Tupana rū pexū nidexechi na norū duūxūgū pixīgūxūcax. ²⁷Rū Tupana nayadexechi ga yema duūxūgū ga togū ga duūxūgū nūxū ixuxgu rū taxuūma icuāxū. Rū yemaācū nanaxū ga Tupana na naxāneēxēēāxūcax i ngēma duūxūgū i nūxū icuaxūchixū. Rū Tupana nayadexechi ga yema duūxūgū ga togū nūxū ixuxgu rū turaēxū. Rū yemaācū nanaxū ga Tupana na naxāneēxēēāxūcax i ngēma duūxūgū i poraēxū. ²⁸Rū Tupana nayadexechi ga yema duūxūgū ga togū nūxū oexū, rū ñoma i naānewa taxuūma ixīgūxū. Rū yemaācū nanaxū ga Tupana na taxuūma yixīgūxūcax i ngēma duūxūgū i tacū ixīgūxū. ²⁹Rū ngēmacax taxucürüwama texé tūgū ticuaxūū i Tupanapexewa. ³⁰Rū nūmatama ga Tupana nixī ga Ngechuchu ya Cristuarū duūxūgūxū pexū yaxīgūxūēēxū. Rū tatanūwa nanamu ga Cristu na nūma tūxna naxāāxūcax i cuax i aixcūma ixīxū, rū pecaduwa tūxū ínanguxūxēēxūcax. Rū nūma ya Cristu nixī i tūxū namaxēēēxū rū tūxū yamexēēgūxū na aixcūma ixūnēxūcax i napexewa ya Tupana. ³¹Rū ngēmacax i Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū ñanagürü:

“Rü ngëxguma texé tügü
icuḁxüũchaũgu rü name nixĩ i
tórü Corixũ ticuḁxüũ, erü nūma
nixĩ i tüxũ nangũxëëxũ”,
ñanagürü.

Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

2¹Pa Chaueneëgüx, yexguma noxri
petanüwa chaxüxgu na pemaã nüxũ
chixuxüçax ga Tupanaãrü ore i aixcūma
ixĩxũ i Cristuchiga, rü tama ñoma nüxũ
cuḁxüchixürüũäcūma pemaã chidexa, rü
tama ore ga guxchaxümaã nixĩ ga pemaã
nüxũ chixuxũ. ²Yerü yexguma petanüwa
chayexmagu, rü Cristuchigaxüxícata
pemaã chixu. Rü taxuũma ga ṭacü ga togu
charüxĩnü. Rü yemaãcü Ngechuchu ya
Cristu ga curuchawa ipotacüguxicatama
nixĩ ga charüxĩnüxũ. ³Rü yexguma
petanüwa chaxüxgu rü chauççax rü
nataxuma ga chorü pora, rü chorü
muũmaã pepexewa chidurux. ⁴Rü
yexguma pemaã chideaxgu rü pemaã nüxũ
chixuxgu ga Tupanaãrü ore, rü tama ñoma
nüxũ cuḁxüchixürüũäcūma pemaã nüxũ
chixu na yemaãcü pexü
chanangüchaũxëëxüçax na
peyaxögüxüçax. Natürü Tupanaãe i
Üünexüãrü ngũxëëmaã rü Tupanaãrü
poramaã nixĩ ga pexü
chanangüchaũxëëxü. ⁵Rü yemaãcü
Tupanaãrü poramaã pemaã nüxũ chixu ga
yema ore na Tupanagagu yĩxũ na nüxũ
peyaxögüxü, rü tama ñoma i naãneçüãx i
duũxügüarü cuágagu na yĩxũ.

Tupana rü Naãe i Üünexüwa nügü tüxũ nacuḁxëë

⁶Natürü pemaã nüxũ chixu, rü
ngëxguma natanüwa changëxmagu i

ngëma duũxügü i marü meãma
yaxögüxü, rü ngëxguma nixĩ i
chanangüxëëxü i ngëma aixcūma taxũ i
cuḁx i maxũ i üünexüchiga ixĩxũ.
Natürü ngëma cuḁx rü tama ñoma i
naãnewa ne naxü, rü bai i ñoma i
naãneãrü äëxgacügü i paxa tá
iyarüxoxüwa ne naxü. ⁷Natürü ngëma
cuḁx rü Tupanawa nixĩ i ne naxüxü. Rü
ngëma cuḁx nixĩ ga noxri tauta naãne
üxgu Tupanaxícata ma nüxũ cuáxü ga na
ñuxácü tá tüxna naxããxü i maxũ i
taguma gúxü. ⁸Natürü yema Tupana
nagu rüxĩnüxü, rü taxuũma ga ñoma ga
naãneçüãx ga äëxgacü nüxũ nacuḁx.
Yerü yexguma chi aixcūma nüxũ
nacuḁxgügu ga yema Tupana nagu
rüxĩnüxü rü täü chima curuchawa
nayapotagü ga guma mecü ya tórü Cori.
⁹Natürü yema Tupanaãrü ore i ümatüxü
nüxũ ixuxürüũäcü nangupetü. Erü norü
orewa rü ñanagürü:

“Rü ngëma duũxügü i Tupanaxü
ngechaũgüxüçax, rü nūma
nanamexëë i ṭacü i taxúema
nüxũ dauxü, rü taguma texé
nüxũ ñnüxü, rü bai i texé nagu
rüxĩnüxü”,

ñanagürü i norü orewa. ¹⁰Rü ngëma
Tupana mexëëxü naxçax i ngëma
duũxügü i nüxũ ngechaũgüxü, rü ñüxma
rü tüxü nüxũ nacuḁxëë i ngëma, yerü
núma nanamu ga Naãe i Üünexü na
taxçax nangoxëëãxüçax. Rü ngëma Naãe
i Üünexü rü guxüxüma nacuḁx, rü
aıxrxüxü i ngëma Tupanaxícata ma nüxũ
cuáxü rü ta nüxũ nacuḁx. ¹¹Rü
duũxügütanüwa rü łtexé nüxũ tacuḁx
na ṭacügu naxĩnüxü i wüxi ya yatü? Rü
naãëxícata ma nixĩ i nüxũ cuáxü i ngëma

nagu naxīnūxū i ngēma yatū. Rū ngēxgumarūū ta Tupanaāē i Üünexūxīcatama nixī i nūxū cuáxū na ſacūgu naxīnūxū ya Tupana. ¹²Rū yixema rū tama űoma i naānecūāx i naāē nixī i iyauxgūxū. Natürü Naāē i Üünexū ga Tupana nūma muxū nixī ga iyauxgūxū, na aixcūma nūxū icuáxūcax i guxūma i ngēma mexūgū ga Tupana norü ngechaūmaā tūxna āmarexū. ¹³Rū űuxma na pemaā nūxū tixuxū i ngēmachiga, rū Tupanaāē i Üünexū toxna āxū i oremaā nixī i pemaā nūxū tixuxū. Rū tama ore i torū cuaxwa tayaxuxūmaā nixī i pemaā nūxū tixuxū. Rū ngēmaācū nūxū tixu i Tupanaāē i Üünexūārū ore namaā i ngēma duūxūgū i aixcūma Tupanaāē nawa ngēxmagūxū. ¹⁴Rū texé ya tama Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxē, rū taxucürüwa tanayaxu i ngēma Tupanaāē i Üünexū tūxū ngūxēxū, erū tūmacax ya yixema duūxē rū natūcaxmamare nixī. Rū tama nūxū tacuaxéga erū yixema Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxēxīcatama tixī ya nūxū cuáxe na tanangugūxū na űuxū űaxūchiga yiixū i ngēma Tupanaāē i Üünexū tūxū ngūxēxū. ¹⁵Rū yixema duūxē ya Tupanaāē i Üünexū tūmawa ngēxmaxē, rū meā tanangugū i guxūma. Natürü ngēma togū i duūxūgū i tama Tupanaxū cuaxgūxū, rū taxucürüwama tūmaārū maxūxū nangugū ya yixema duūxē ya aixcūma Tupanaāē tūmawa ngēxmaxē. ¹⁶Erū Tupanaārū ore i űmatūxūwa rū űnanagürü:

“¿Texé nūxū tacuax na ſacūgu naxīnūxū ya tórū Cori? ¿Rū texé nūxū tacuax na Tupanaxū taxucūxēxū?”

űnanagürü. Natürü yixema nixī i aixcūma nūxū icuáxū i ngēma Cristu nagu rūxīnūxū.

**Pauru rū Aporu rū wūxigu
Tupanaāxū napuracūe**

3 ¹Pa Chaueneēgūx, yexguma noxri petanūwa changuxgu, rū taxucürüwa ngēma duūxūgū i Tupanaāē nawa ngēxmaxūmaā chideaxgurūūācūma pemaā chidexa. Natürü űoma i naānecūāx i tama Tupanaxū cuaxgūxūmaā chideaxgurūū nixī ga pemaā chidexaxū. Yerū pema rū yexwacax, peyaxōgū ga yexguma, rū yemacax yexwacax yaxōgūxūmaā chideaxgurūūācūma pemaā nūxū chixu ga Cristuchiga. ²⁻³Rū tauxchaxū ga oremaā pexū changūxēxē, ngēxgumarūū i wūxī i ōxchana ega noxri nabuxgu rū naēgūnenixū ya tauxchaācū yaxaxūne nūxna taxā. Rū yemaācū tauxchaxū ga oremaā pemaā nūxū chixu ga Tupanaārū ore ga noxrix, yerū taxucürüwa nūxū pecuaxéga ga Tupanaārū ore ga guxchaxū. Rū űuxma rū ta tama nūxū pecuaxéga i Tupanaārū ore i guxchaxū, erū űoma tama yaxōgūxū i duūxūgürūūtama pemaxē. Rū dūcax, ngēxguma űuxma rū ta pixāxāchiwaxegu rū pegūmaā penuēgu, rū ngēmawa nangox na ngēma tama yaxōgūxūrūūtama nagu perūxīnūxū rū űoma i naānecūāxrūūtama na pemaxēxū. ⁴Rū ngēxguma petanūwa wūxie űagūgu rū: “Choma rū Pauruwe charūxū”, űagūgu, rū togue rū: “Choma rū Aporuwe charūxū”, űagūgu, rū ngēmawa nūxū tacuax na

ngēma duūxūgū i tama
 yaxōgūxūrūūtama na pemaxēxū. ⁵Rū
 ngēxguma meā nagu rūxīnūēgu, ĩrū
 ũacū chixī i choma i Paurux? rū ũacū
 nixī i nūma i Aporux? Toma rū
 Tupanaārū duūxūgūmare tixīgū, rū
 togagu nixī ga nūxū peyaxōgūxū ga tōrū
 Cori ya Ngechuchu. Rū wūxichigū ga
 toma rū tanaxū ga yema puracū ga tōrū
 Cori toxna āxū. ⁶Rū chauxūtawa nixī ga
 nūxū pexīnūēxū rū peyaxōgūxū ga
 Tupanaārū ore ga noxrix, rū Aporu nixī
 ga pexū rūngūxēēcū na yexeraācū meā
 peyaxōgūxū ga yema ore. Natūrū
 Tupana nixī ga pexna naxācū ga maxū.
⁷Rū ngēmacax woo yīxema tūxira
 duūxūgūmaā nūxū ixuxe i Tupanaārū
 ore rū woo yīxema wixwena yexeraācū
 duūxūgūxū ngūxēēxē, rū taxūūma
 tixīgū. Natūrū Tupana nixī ya guxūma
 ũcū, erū nūma nixī i duūxūgūxū
 namaxēēxē. ⁸Rū ngēmaācū ya yīxema
 tūxira duūxūgūmaā nūxū ixuxe i
 Tupanaārū ore, rū yīxema wixwena
 yexeraācū duūxūgūxū ngūxēēxē rū
 tawūxigumare i ngēma puracūwa.
 Natūrū Tupana rū tá tūxū nanaxūtānū i
 tūmaārū puracū ya wūxichigū
 ngēxgumarūū na nūxācū nūxū
 tapuracūxū. ⁹Rū ngēmaācū i choma i
 Pauru rū taeneē ya Aporu rū wūxigu
 Tupanaāxū tapuracūe. Rū ngēmaācū
 nixī i petanūwa napuracūxū ya Tupana.
 Rū perū maxūwa nixī i napuracūxū na
 nūma nanaxwaxexūācūma pixīgūxūcax.
¹⁰Rū choma nixī ga Tupana choxū muxū
 na chaxira pemaā nūxū chixuxūcax ga
 Cristuchiga. Rū togū nixī ga chowena
 yexeraācū pexū ngūxēēxē. Natūrū
 guxāma ya texé ya naxūxe i nāā puracū

rū tanaxwaxe i taxuāē na meā
 tanaxūxūcax. ¹¹Rū nāā puracū rū
 Ngechuchu ya Cristuwa nixī ga
 inaxūgūxū, rū ngēmacax taxucūrūwama
 texé tayangucuchixēē i to i tūxū
 maxēxēxū. ¹²Rū nūxma na norū puracū
 ixūxū i wūxichigū i yixema, rū
 tanaxwaxe i taxuāē na aixcūma meā
 naxūxū i ngēma. Erū yīxema aixcūma
 meā naxūxe i norū puracū, rū nōma
 wūxi i ĩpataarū ũrūū i uirumū rū
 dīērumū rū nuta i mexēchixūmaā
 ũpataxūrūū tixī. Natūrū yīxema tama
 aixcūma meā naxūxe i ngēma Cristuarū
 puracū rū nōma ĩpataarū ũrūū i chixexū
 i nāī rū nāixātū rū
 dexnemenaxāmaremaā ũpataxūrūū tixī.
¹³Natūrū ngēxguma naguxgu i naāne, rū
 tá nangox na nūxācū naxūāxū i
 Tupanaārū puracū i wūxichigū i duūxū.
 Erū ngēma ngunexūgu rū tá nangēxma
 ya ũxū ya taxūchine. Rū nōma ũacū
 ũxūwa iguxūrūū tá nixī i Tupana nūxū
 na ũxū i wūxichigū i duūxūārū puracū
 na nūxū nacūxūcax ngoxi aixcūma
 name rū exna tama. ¹⁴Rū yīxema
 aixcūma meā naxūxe i Cristuarū puracū,
 rū yīma ĩpata ya taixūne ya tama
 ũxūmaā ixaxūnerūū tá nixī i ngēma
 tūmaārū puracū. Rū tá Tupanaxūtawa
 tanayaxu i tūmaārū natanū naxcax i
 ngēma taxūxū. ¹⁵Natūrū yīxema tama
 aixcūma meā naxūxe i ngēma puracū,
 rū yīma ĩpata ya tama taixūne ya
 ũxūmaā ixaxūnerūū tá nixī i ngēma
 tūmaārū puracū. Rū tá ngēxma
 inayarūxomare i guxūma i ngēma
 taxūxū. Rū tūxicatama tāūtāma tixa
 nōma wūxi i duūxū i ũxūemawa
 iyagoxūrūū. ¹⁶¿Tama exna nūxū pecuax

i pema rü Tupanapata na pixīgūxū, rü Tupanaãe i Üünexū rü petanūwa na namaxūxū? ¹⁷Rü ngēxguma texé pexū chixetanūxēēgu, rü Tupana tá tūxū napoxcu, erü Tupanapata ya nawa namaxūne rü naxūüne. Rü pematama nixī ya yima Tupanapata na pixīgūxū. ¹⁸Tama name i texé tūgūtama tawomūxēē. Rü ngēxguma petanūwa texé tūgūgu rūxīnūgu na wūxi i duūxū i nūxū cuáxe na tīxū i ñoma i nañewa, rü name nixī i ñoma taxuūma tacuáxūrūū tūgū tixīxēē. Rü ngēxguma tá nixī i wūxi i duūxū i aixcūma nūxū cuáxe tá tīxū. ¹⁹Erü ñoma i nañeārū cuax rü wūxi i ngēãēmare nixī i Tupanacax. Erü Tupanaārū ore i ümatūxūwa rü ñanagürü:

“Rü ngēma duūxūgü i nūgūgu rūxīnūēxū na nūxū cuaxūchigūxū yīxū, rü norü cuaxgutama ínanatūēē ya Tupana”,

ñanagürü. ²⁰Rü ngēma ore rü ñanagürü ta:

“Tórü Cori ya Tupana rü nūxū nacuax na taxuwama namexū i ngēma nagu naxīnūēxū i ngēma duūxūgü i nūxū icuaxūchixū”, ñanagürü. ²¹Rü ngēmacax tama name na texé tūgū icuaxūxū na tacü rü yatüarü nguxēētaewe na tarūxūxūcax. Erü Tupana rü marü pexna nanaxā i guxūma na pexrū yīxūcax. ²²Rü ngēmacax i choma i Pauru, rü taeneē ya Aporu, rü taeneē ya Pedru, rü ñoma i nañe, rü torü maxū, rü torü yu, rü ñomatama i ngunexū, rü moxūārū ngunexū, rü guxūma i ngēma rü pexrū nixī. ²³Rü pematama rü Cristuarü pixīgü. Rü Cristu rü Tupanaārū nixī.

Yema ngūexūgü ga Ngechuchu imugūxūārū puracūchiga

4 ¹Rü ngēmacax tanaxwaxe i tomaã nagu perūxīnūē na Cristuarü puracūtanūxūmare na tixīgūxū. Rü nüma nixī i toxū namuxū na pexū tangūexēēxūcax ga yema ore ga noxri Tupanaxīcatama nūxū cuáxū. ²Rü ngēxguma texé tacü rü puracü tūxū üxēēgu, rü tanaxwaxe i aixcūma tayanguxēē i ngēma puracü i tūxna taxāxū na ngēmaãcū inawéxūcax na aixcūma wūxi i duūxū i mexū ixīxū. ³Rü ngēmacax i ñuxma na meã chayanguxēēchaūxū i ngēma puracü i Tupana choxna āxū, rü taxucaxma chaugūcax chaxoegaãē ega woo choxna pecagu rü exna tacü rü ãēxgacūgü choxna caxgu naxcax i ngēma puracü i chaxūxū. Rü woo i chomatama rü taxuxūcaxma íchicuax na ngextá chixri chanaxūxū i ngēma puracü. ⁴Natürü ñuxma na chomatama nagu charūxīnūxū na nataxūma i chorü chixexū i Tupanapexewa, rü tama ngēmacax Tupana choxū nadau na changearü pecaduáxū. Erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana nixī i aixcūma choxū nacuáarü maxūáxū. ⁵Rü ngēmacax tama name na texéxū pengugüarü maxūáxū naxūpa na núma naxūxū ya tórü Cori. Natürü name nixī i nūxū ípenanguxēē, erü nüma tá nixī i nangoxēēāxū i guxūma i ngēma ñuxma icúxū rü guxūma i ngēma duūxūgü nañēwa nagu rūxīnūēxū. Rü ngēxguma tá nixī ya Tupana i tūmamaã nataāēxū ya wūxichigü ya yíxema aixcūma mexū ügūxe. ⁶Pa Chaueneēgūx, perü mexūcax

nixī i pemaã nūxū tixuxū i ngēma ore na ñuxācū Tupana naxwaxexū na pemaxēxū. Rū choma rū Aporu nixī i perū cuaxruūgū tixīgūxū na towa pengúexū na Tupanaārū ore pemaã nūxū ixuxūrūū penaxūxū. Rū ngēmacax tama name na wūxi i perū nguxētaexūmaã petaãēgūxū rū to rū nūxū pexoexū. ⁷Rū ñuxma rū pexna chaca, ¿rū texé tixī ya yíxema togīarū yexera pexū ixixēéxē? ¿Rū ſacū rū cuax i pexū ngēxmaxū i tama Tupana nūgūchiga pexna āxū? Rū ñuxma na nūma pexna naxāāxū i ngēma cuax ¿rū tūxcūū pegū picuaxūūgū ñoma pematama perū poramaã penayaxuxūrūū? ⁸Rū pegūgu perūxīnūēgu rū aixcūma marū meāma Tupanaxū picuaxūchi rū marū pexū nangēxma i guxūma i ſacū i penaxwaxexū na naxūtawa pengugūxūcax. Rū pegūgu perūxīnūēgu rū āēxgacūgū i taxūrūū pixīgū rū taxuūma i toxūtawa penaxwaxe i ñuxmax. iChierū aixcūma Tupanapexewa āēxgacūgū pixīgūgu na toma rū ta wūxigu pemaã āēxgacūgū na tixīgūxūcax! ⁹Rū toma na Ngechuchu toxū imugūxū, rū chauxcax rū wixwe toxū nawogū ya Tupana. Rū ñoma poxcuexū i yuewa īxūrūū tixīgū. Rū ñoma wūxi i ſacū i nūxū nacugūexūrūū tixīgū i napexewa i Tupanaārū orearū ngerūgū i daxūcūāx, rū napexewa i ñoma i naānecūāx i duūxūgū, rū napexewa i guxūma i ſacū i Tupana ūxū. ¹⁰Rū ñuxma na Cristuwe tarūxīxū, rū ngēmacax taxuūma icuáxū toxū nawogū i duūxūgū, natūrū i pema rū pegūgu perūxīnūēgu rū guxūxūma pecuax i

Cristuchiga. Toma nūxū tacuax na duūxūgūpexewa taturaexū, natūrū i pema rū pegūgu perūxīnūē na aixcūma peporaexū. Rū duūxūgū toxū naxo, natūrū pexū nangechaūgū. ¹¹Rū ñuxma rū ta tama inayacuax na ngúxū tingegūxū, erū ñuxma rū ta taiya toxū nangux, rū tiſawae, rū tangexchiru. Rū duūxūgū rū chixri tomaã nachopetū, rū tangepata. ¹²Rū tipae na yeūcūrū toxmexmaã tapuracūechaxū. Rū duūxūgū rū ſacū tomaã nixugūe, natūrū i toma rū mexū i oremaã tanangāxūgū. Rū towe ningēxūtanū, natūrū yaxna namaã taxīnūē. ¹³Rū chixexūmaã tochiga nidexagū, natūrū i toma rū meā nachiga tidexagū. Rū ñoma guxchirexū nadaugūxūrūūācūma tomaã namaxē, rū ñoma i duūxūgū i taxuwama mexūrūū tomaã nixīgū. Rū ñuxma rū ta rū ngēmaācū tomaã namaxē. ¹⁴Tama pexcax chanaxūmatū i ñāã popera na pexū chaxāneēxēxūcax. Natūrū pexcax chanaxūmatū na pexū chixucuxēgūxūcax chauxacūgūxūchirūū, erū pexū changechaū. ¹⁵Erū woo nangēxmagu i muxūma i perū nguxēēruūgū i Cristuchiga pexū ngúxēēxū, natūrū chaxicatama nixī i penatū chīixū ga Cristuxū na peyaxuxūwa. Yerū chauxūtawa nixī ga noxri ga penayaxuxū ga Ngechuchu ya Cristuarū ore i tūxū maxēxēxū. Rū ngēmacax chaxicatama nixī i penatū chīixū i perū ōwa. ¹⁶Rū ngēmacax pexū chacaaxū na choma chamaxūxūācūma meā na pemaxēxūcax. ¹⁷Rū ngēmacax pexūtawa chanamu ya Timutéu ya poraācū nūxū changechaūcū ya chaune ixīcū i tórū Coriarū orewa. Rū nūma rū

aixcūma meã nayanguxēē i guxūma i ngēma nawa chanamuxū. Rū nūma tá pexna nüxū nacuaxāchixēē na ñuxācü Ngechuchu ya Cristu naxwaxexūācüma meã chamaxūxū ngēma guxūnema ya tupauca i íchixūgūxūwa chanangúexēēxūrū. ¹⁸Rū ñuxre i pemagū rü pegū picuaxūūgū, erū nagu perūxīnūē na tāūtáma pexūtawa íchayadauxū. ¹⁹Natürü ngēxguma nanaxwaxegu ya tórü Cori, rü paxa tá ngēma chaxū na pexū íchayadauxūcax. Rū ngēxguma rü tá chomaxūchi nüxū chadau ngoxi aixcūma nüxū nangēxma i Tupanaārü pora rü exna nidexagūmare i ngēma duūxūgū i nügū icuaxūūgūxū. ²⁰Erū Tupana āēxgacū íyīxūwa rü tama dexagūmare nixī natürü ngēma nangēxma i pora. ²¹¿Rū ñuxma rü tacū exna nixī i penaxwaxexū i pemagū? ¿Penaxwaxe na pexū chingagūxū i ngēxguma ngēma changuxgu, rü exna penaxwaxe na pexū changechaūācüma rü pemaã chamecūmaācüma pexū na íchayadauxū?

Duūxūgū i chixri maxēxūchiga

5 ¹Rū duūxūgū nüxū nixugūgū rü wūxi i yatü i petanūwa rü naērücūmaātama naxāmax. Rū ngēma nixī i pecadu i poraācü chixexūchixū, erū woo ngēma duūxūgū i tama yaxōgūxūtanūwa rü tama ngēmaācü nangupetü. ²¿Rū ñuxācü i pema i ngēxguma i pegū picuaxūūgūamaxū? Rū narūmemaē chi nixī na poraācü pengechaūgūxū. Rū ngēma yatü i ngēma chixexū üxū rü name nixī na ípenamuxūchixū i petanūwa. ³Rū woo tama petanūwa changēxmagu i chomax,

natürü guxūguma pegu charūxīnū. Rū ñoma pexūtawa changēxmaxūrū rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pemaã nüxū chixu na tacū tá namaã pexūxū i ngēma duūxū. ⁴Rū name nixī i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pengutaquexegū. Rū nūma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü tá napetanūgu na pexū naporaexēēxūcax. Rū choma rü tá pexna chacuaxāchi i chorū yumūxēwa. ⁵Rū ngēma norū poxcu i tá nüxna pexāxū i ngēma yatü, rü ngēma tá nixī na ípenamuxūchixū i petanūwa na Chataná ngūxū nüxū ingexēēxūcax. Rū ngēmaācü tá inayarūxo i naxūneārü ngúchaū i chixexū, natürü naāē rü tá namaxū i ngēxguma wena nūma naxūxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu. ⁶iRū tama name i pema rü pegū picuaxūū naxcax i ngēma pexūxū! ¿Tama exna nüxū pecuax i ngēma ore i ñaxū:

“Wūxi i íraxū i pāūārü puxēerū rü taxūma i pāūchara nipuxēē”, ñaxū? ⁷Rū ngēmacax name nixī i nüxū perūxoe i guxūma i nuxcūmaūxū i pecūma i pexū chixexēēxū. Rū ngēxguma ngēmaācü penaxūxgu, rü ñoma ngexwacaxūxū i pāū i ngearü puxēerūāxū i Üpetūchigaarü petawa ingōxūrū tá pime. Rū ñuxma i pema rü aixcūma ngexwacaxūxū i duūxūgū pīxīgū, yerü Cristu rü ñoma wūxi i carerurū marü tachicū tórü pecaducax nayu. ⁸Rū ngēmacax name nixī i nüxū tarūxoe i nuxcūmaūxū i tacūma i chixexūgū rü aixcūma Tupanagu tarūxīnūē rü meã naxcax tamaxē, erū ngexwacaxūxū i norū duūxūgū tixīgū. ⁹Nūxīraūxū ga chorū poperawa rü pemaã nüxū chixu na tama natanūgu pexāgūxū i ngēma duūxūgū i naī i

ngemaã naxũineãrũ ngũchaũ ügũxũ.
¹⁰Natĩrũ na yema ñachaxũ pexũ, rũ tama pemaã nüxũ chixu na nüxna pixĩgachitanũxũchixũ i ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ i naĩ i ngemaã maxẽmarexũ, rũ exna ngẽma duũxũgũ i guxũma i ñacũ nügũna nugũchaũgũxũ, rũ exna ngĩtaaxgũxũ, rũ exna ngẽma duũxũgũ i tupananetachicũnaaxãxũ icuaxũüügũxũ. Erũ ngẽxguma chi naxchaxwa ípechoũxgu i ngẽma duũxũgũ, rũ chi taxucũrũwa i ñoma i naãnewa pengẽxmagũ. ¹¹Natĩrũ yexguma pemaã nüxũ chixuxgu na tama natanũgu pexãgũxũ i ngẽma duũxũgũ i chixri maxẽxũ, rũ nachĩga chidexa i ngẽma duũxũgũ i nügũ ixugũxũ na peeneẽgũ i yaxõgũxũ na yixĩgũxũ natĩrũ naĩ i ngemaã maxẽ, rũ exna aũexũ, rũ exna tupananetachicũnaaxãxũ icuaxũüügũxũ, rũ exna oregũtaaxgũxũ, rũ exna ngãxẽwaxegũxũ, rũ exna ngĩtaaxgũxũ. Rũ ngẽma duũxũgũ nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ na tama namexũ na natanũgu pexãgũxũ rũ bai i namaã na pechibũexũ. ¹²⁻¹³Erũ tama choxmexwa nangẽxma na nüxna chaçaxũ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãxũ yaxõgũxũ. Rũ Tupana tá nixĩ ya nüxna çacũ i ngẽma duũxũgũ. Natĩrũ i pema rũ pemexwa nangẽxma na nüxna peçaxũ i ngẽma peeneẽgũ i yaxõgũxũ i tama meã maxẽxũ. Rũ name nixĩ na petanũwa ípenamuxũchixũ i ngẽma duũxũ i chixri maxẽchaxũ.

**Ngẽxguma ñacũ rũ guxchaxũ tüxũ
 ngẽxmagu taeneẽmaã, rũ tama name i
 ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũpexewa
 tayamexẽẽ i ngẽma**

6 ¹Rũ ngẽxguma wũxie i pema pexũ nangẽxmagu i ñacũ rũ guxchaxũ i wũxi i peeneẽ i yaxõxũmaã, ¿rũ tüxcũũ

wũxi i ãẽxgacũ i tama yaxõxũãrũ ngũxẽẽçax ípeyaca na nüma pexũ namexẽẽãxũçax i ngẽma perũ guxchaxũgũ? ¿Rũ tama exna inamexũ i ngẽma peeneẽgũ i yaxõgũxũ na namexẽẽgũxũ i ngẽma perũ guxchaxũgũ? ²¿Tama exna nüxũ pecuax na yixema na yaxõgũxũ tá yĩxũ i naãneãrũ guxgu nüxna icagũxũ i guxũma i ñoma i naãneçũãx i duũxũgũ? Rũ ñuxma na pema tá yĩxũ i ñoma i naãneçũãx i duũxũgũxũ picagũxũ, ¿rũ tüxcũũ taxucũrũwa i pematama penamexẽẽ i ngẽma perũ guxchaxũgũ i írachirẽxũ? ³¿Tama exna nüxũ pecuax rũ woo ngẽma daxũcũãx i Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ, rũ yixema tá yĩxũ i nüxũ icagũxũ? Rũ ngẽmacax nixĩ i yexeraãcũ pemexwa nangẽxmaxũ na ñuxãcũ penamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgũ i ñoma i naãnewa pexũ ngẽxmagũxũ. ⁴Rũ ngẽmacax, ngẽxguma ñacũ rũ guxchaxũ pexũ ngẽxmagu i ñoma i naãnewa, ¿rũ tüxcũũ i ngẽma ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũxũtawa pegũ ípeyaxuaxũgũxũ na pexũ namexẽẽgũãxũçax i ngẽma? ⁵Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore na pexãneẽxũçax. ¿Exna tataxuma i petanũwa ya wũxie ya nüxũ cuãxe na tanamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgũ i petanũwa ngẽxmaxũ? ⁶Rũ tama pegũmaã penuẽxĩcatama, natĩrũ naẽtũ rũ ãẽxgacũgũ i tama yaxõgũxũxũtawa pexĩ na penamexẽẽxũçax i ngẽma perũ guxchaxũgũ. ⁷Rũ ngẽma na pegũmaã penuẽxũ, rũ ngẽma rũ poraãcũ chixexũ nixĩ. ¿Rũ tüxcũũ tama yaxna namaã pexĩnũẽ i ngẽma guxchaxũgũ i peeneẽ pemaã üxũ? ¿Rũ tüxcũũ tama namaã

peporae ega texé perū taćućax ngĩxgux?

⁸Natürü i pema rü peeneēmaātama chixexũ pexüe, rü nüxũ pengĩx i ngēma peeneēgü i yaxōgüxũ. ⁹⁻¹⁰¿Tama exna nüxũ pecuax na ngēma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü nataxuxūtama i nachica i ngextá Tupana aēxgacü íyĩxũwa? iRü tama name i pegütama pewomüxēēgü! Erü ngextá Tupana aēxgacü íyĩxũwa rü nataxutáma i nachica i ngēma duũxũgü i naĩ i ngemaã ipexũ, rü ngēma duũxũgü i tupananetachicünaxãxũ icuaxũüügüxũ, rü ngēma duũxũgü i naxmaxēchita rü exna natechita ngēãēxũ, rü ngēma yatügü i naxrüü yatüxũmaã ngēãēxũ, rü ngēma ngĩtaaxgüxũ, rü ngēma duũxũgü i nügünaxica nanuxũchixũ i norü ngēmaxũgü, rü ngēma duũxũgü i ngãxēwaxegüxũ, rü ngēma duũxũgü i oregütaaxgüxũ, rü ngēma duũxũgü i womüxēēwaxegüxũ. Rü guxũma i ngēmagü rü nataxutáma i nachica i ngextá Tupana aēxgacü íyĩxũwa. ¹¹Rü yexgumarüütama pixĩgü ga ñuxre ga pema ga ũpax. Natürü i ñuxma ya Tupana rü marü pexũ ínanapi i perü chixexũ na noxrüicatama pixĩgüxũćax. Rü ñuxma rü aixcũma napexewa pime yerü Naãe i Üünexũ rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu marü perü pecaduna pexũ ínangüxũxē.

Ñuxãcü naxüüne i taxüne

¹²Rü ñuxre i pema rü ñaperügügü:

“Rü marü name na chanaxũxũ i ngēma chanaxwaxexũ”, ñaperügügü. Rü aixcũma nixĩ i ngēma, natürü tama guxũ i ngēma ixügüxũ rü tüxũ name. Rü aixcũma nixĩ i Tupana choxũ

ínguxuchixēēxũ na chanaxũxũćax i ngēma chanaxwaxexũ, natürü tama name na taćü rü chixexũgu chaugü changüxēēxũ na chomaã inacuáxũćax.

¹³Rü ngēxgumarüü ta rü ñuxre i duũxũgü rü ñanagürügü:

“Rü õna rü taxüñećax nixĩ, rü taxüne rü õnaćax nixĩ”, ñanagürügü. Rü aixcũma ngēmaãcü nixĩ, natürü ya Tupana rü tá inayanaxoxēe i guxũma i ngēma. Rü taxüne rü tama naĩ i ngemaã namaã na ingēãmarexũćax nixĩ. Erü taxünemaã nixĩ i naxũxũ i tórü Coriarü ngúchaũ. Rü tórü Cori nixĩ ya taxünexũ maxēēcü. ¹⁴Rü yema Tupana wena namaxēēxũrüü ga tórü Cori ya Ngechuchu, rü ngēxgumarüü tá ta norü poramaã wena tüxũ namaxēēxē. ¹⁵¿Rü tama exna nüxũ pecuax na ngēma pexene rü Cristuarü na yĩxũ? ¿Rü ñuxãcü i ngēma chaxune i Cristuarü ixĩxũ rü ngexũ i ngēãēxũmaã inapexũ? Taxucürüwama ngēmaãcü nixĩ. ¹⁶¿Rü exna tama nüxũ pecuax ega wüxi i ngexũ i ngēãēxũmaã inapexgu ya wüxi ya yatü rü ngēma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne yĩxũ? Erü Tupanaãrü ore i umatüxũwa rü ñanagürü:

“Ngēma taxre i naxüne rü wüxitama i naxüne tá nixĩ”,

ñanagürü. ¹⁷Natürü ngēxguma wüxi i duũxũ rü tórü Cori ya Cristuaxũ yaxōõxgu, rü ngēma naãe i ngēma duũxũ rü Cristuãēmaã wüxigutama narüxĩnüē. ¹⁸Rü ngēmaćax name nixĩ na nüxũ perüxoexũ i pexeneãrü ngúchaũ na pexũxũ. Rü guxũma i togü i pecadu i wüxi i duũxũ üxũ rü tama naxünexũ nachixexēē. Natürü ngēma na naĩ i

ngemaã nangẽãẽxũ rü ngẽma waxi nixĩ i naxũnexũ chixexẽẽxũ. ¹⁹¿Tama ẽxna nũxũ pecuax i pexene rü Tupanaãẽ i Üünexũpata na yĩxũ? Rũ pegu nixĩ i naxãchiũxũ i ngẽma Naãẽ i Üünexũ i Tupana pexna muxũ. Rũ ngẽmacax i pema rü tama peguarü yoratama pixĩgü. ²⁰Erü Tupana rü marü pexcax nataxe rü poraãcü nũxũ petatanü. Rũ ngẽmacax penaxwaxe i ngẽma pexenemaã meã Tupanacax pemaxẽ na ngẽmaãcü namaã penataxẽẽxũ ya Tupana.

Ucuxẽgü i ãmaxchiga rü ätechiga

7 ¹Rü ñuxma rü tá pexũ changãxũ ga yema ãmaxchiga ga choxna naxcax peçaxũ ga perü poperawa. Rũ narümemaẽ chi nixĩ i noxtacüma tama naxãmax ya yatü. ²Natürü ngẽma na naxũneãrü ngüchaũ na naxügümarexũ i duũxũgü, rü narümemaẽ nixĩ i wüxichigü ya yatü rü na naxãmaxũ, rü wüxichigü i nge rü na naxãtexũ. ³Rü yima yatü ya ãmacü rü taxucürüwama naxmaxna nügü ninuxũ. Rũ ngẽma nge i ätecü rü taxucürüwama ngĩtena ngĩgü iyanuxũ. ⁴Erü ngẽma nge i ätecü rü tama ngĩgüxũneãrü yoratama iyixĩ, erü ngĩte nixĩ ya ngĩxĩneãrü yora ixĩcü. Rũ ngẽxgumarüü ya ngĩte rü tama nügüxũneãrü yora nixĩ, erü naxmax iyixĩ i naxũneãrü yora ixĩcü. ⁵Rü tama name i wüxi ya yatü rü namaxna nügü ninuxũ, rü ẽxna wüxi i ngecü rü ngĩtena ngĩgü iyanuxũ, ega tama nügümaã namexẽẽãgu na ñuxre i ngunexũ tama nügümaã namaxẽxũ naxcax na nayumüxẽgüxũ. Rũ ngẽmawena rü name nixĩ na wenaxãrü noxrirüü nügümaã namaxẽxũ na tama Chataná nüxna ñnũxĩcax na chixexũgu nayixẽẽãxũcax. ⁶Rü guxüma i ñãã ore i

pemaã nüxũ chixuxũ i ãmaxchiga rü ätechiga rü tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma. Natürü pemaã nüxũ chixumare na nüxũ pecuãxũcax na namexũ i ngẽmaãcü na penaxĩxũ. ⁷Rü chomatama nagu charüxĩnü rü chierü name nixĩ ega choma chamaxũxũrüü namaxẽgu i guxüma i duũxũgü. Natürü Tupana rü wüxichigü i duũxũna nanaxã i nacüma na ñuxãcü namaxẽxũcax rü ñuxãcü nagu naxĩnũxũcax. Rũ ngẽmacax tama guxãma tawüxigu. ⁸Rü ngẽma ngemãxgüxũ rü ngetegüxũ rü yutegüxũ rü namaã nüxũ chixu rü narümemaẽ nixĩ i chauxrüü tama naxãmax rü tama naxãte. ⁹Natürü ngẽxguma wüxi i duũxũ taxucürüwa naxũneãrü ngüchaũmaã naporagu, rü name nixĩ na naxãmaxũ rü ẽxna naxãtexũ. Erü narümemaẽ nixĩ i noxtacüma naxãmax rü ẽxna naxãte na tama yeücüri ngẽmagu naxĩnũchaxũcax. ¹⁰Natürü yixema marü ãmaxẽ rü ätexe, rü tümamaã nüxũ chixu na tama namexũ na tümatexũ na ítatãxũ. Rũ ngẽma mu rü törü Coriarü mu nixĩ, rü tama choxrü nixĩ. ¹¹Natürü ngẽxguma chi ngĩrüãchi wüxi i ngexũ natexũ ítãxgu, rü name nixĩ i noxtacüma nangete rü ẽxna wena natecax nataegu. Rũ ngẽxgumarüü ta ya yatü rü tama name i namãxũ ínatãx. ¹²Rü ñuxma rü choxũ nangẽxma i wüxi i ore i tümacax ya yixema ãmaxẽ ngĩmaã i wüxi i nge i tama yaxõxcü. Rũ ngẽma ore rü choxrütama nixĩ rü tama törü Coriarü nixĩ. Rũ ngẽxguma wüxi ya yatü ya õcü ngĩmaã ãmaxgu i wüxi i nge i tama yaxõxcü, rü tama name i ngĩxũ ínatãx, ega ngĩma rü aixcüma namaã naxãtechaũgu. ¹³Rü ngẽxguma wüxi i nge i yaxõxcü ätegu namaã ya wüxi ya yatü ya tama yaxõcü, rü tama name i ínatãx ya yima ngĩte ega

nūma ya yima yatū rū aixcūma ngīmañ naxāmaxchaūgu. ¹⁴Rū yima yatū ya tama yaxōcū, rū namaḡ i yaxōxcūgagu Tupana nūxū nacuaḡ. Rū ngēma ngecū i tama yaxōxcū, rū ngīte ya yaxōcūgagu Tupana ngīxū nacuaḡ. Erū ngēxguma chi tama ngēmaācū yixīgu, rū chi ngēma naxācūgū rū duūxūgū i tama yaxōgūxūācūgūrūī tā nixīgū. Natūrū i nūxma ya naxācūgū rū marū Tupana tūxū nacuaḡ. ¹⁵Natūrū ngēxguma yima yatū ya tama yaxōcū rū namaxū īnatāxchaūgu rū inoxtacūma ngīxū īnatā! Rū ngēxgumarūī ega ngēma ngecū i tama yaxōcū rū ngītexū īnatāxchaūgu, rū inoxtacūma ngītexū īnatā! Rū ngēxguma ya yima yatū ya yaxōcū rū marū name ega wena naxāmaxgu. Rū ngēma ngecū i yaxōcū rū marū name ega wena naxātegu. Erū Tupana pexū nidexechi na meā pegūmaā pemaxēxūcaḡ. ¹⁶Rū ngēmacax, Pa Ngecū i Tupanaāxū Yaxōxcūx, rū ngēxguma cute i tama yaxōxū cuxū ītāxchaūgu, rū narūmemaē nixī i tama cunachūxu, erū tama nūxū cucuaḡ ngoxi tā cunamaxēē i ngēma cute rū exna tama. Rū cumax, Pa Yatū ya Yaxōxcūx, rū ngēxguma cuxmaḡ i tama yaxōxū cuxū ītāxchaūgu, rū narūmemaē nixī i tama cunachūxu, erū tama nūxū cucuaḡ ngoxi tā cunamaxēē i ngēma cuxmaḡ rū exna tama. ¹⁷Rū nūxma rū pemaā nūxū chixu rū nūma ga Tupana rū wūxichigū ga duūxēna nanaxā ga tūmaārū cuaḡ na tūmaārū maxūmaā itacuáxūcaḡ rū meā tanaxūxūcaḡ i ngēma puracū ga noxri tūxū yexmaxū ga tauta Tupana tūmacax caxgu. Rū ngēma nguxēetae nixī i namaā chanangūexēxū i guxūma i yaxōgūxū i wūxichigū ya tupaucawa ngēxmagūxū. ¹⁸Rū ngēxguma

Tupana naxcaḡ caxgu i wūxi i duūxū i marū Yudfugūrūī íwiechaxmūpexechiraūxū, rū nūétama nixī ega ngēmaācūtama yixīgu. Rū ngēxguma Tupana nayauxgu i wūxi i duūxū i tama íwiechaxmūpexechiraūxū, rū nūétama nixī ega ngēmaācūtama yixīgu. ¹⁹Erū Tupanapexewa rū nūétama nixī ega wūxi i duūxū rū ínawiechaxmūpexechiraūgu rū exna tama. Erū ngēma Tupana aixcūma naxwaxexū nixī na naga naxīnūxū i wūxichigū i duūxū. ²⁰Rū wūxichigū i duūxū rū name nixī i nawatama napuracū ga yema puracū ga nūxū yexmaxū ga yexguma Tupana noxri naxcaḡ caxgu. ²¹Rū yexguma wūxi ga coriarū duūxū quixīyane Tupana cuxcaḡ caxgu, rū tama name i ngēmacax cuxoegaāē. Natūrū ngēxguma cuxū natauxchagu na nūxna ícunguxuchixū i ngēma cori, rū marū name na ícunguxuchixū. ²²Rū cuma ga na cucoriāxyane cuxcaḡ naçaxū ga Tupana, rū name nixī i nūxna cucuaḡxāchi na Cori ya Cristu pecaduwa cuxū ínguxuchixēēxū. Rū cuma ga na cungearū coriāxyane cuxcaḡ naçaxū ga Tupana, rū name nixī i nūxna cucuaḡxāchi na tōrū Cori ya Cristuarū duūxū quixū i nūxma na nūxū cupuracūxūcaḡ. ²³Tupana rū marū pexcaḡ nataxe rū poraācū nūxū petatanū. iRū ngēmacax i nūxma rū tāūtāma naga pexīnūē i ngēma duūxūgū i wenaxārū nōma i naāneārū chixexūwa pexū gagūchaūxū! ²⁴Rū name nixī, Pa Chaueneēgūx, i wūxichigū i pema rū meā Tupanapexewa penaxūama ga yema puracū ga pexū yexmaxū ga yexguma noxri Tupana pexcaḡ caxgu. ²⁵Rū nūxma rū tā pemaā nūxū chixu i nachiga i ngēma duūxūgū i ngemaxgūxū rū ngetegūxū. Rū

tóru Cori ya Ngechuchu rü taxuũma i mu choxna naxã i ngẽmachiga. Natürü tá pemaã nüxũ chixu i ñuxãcü nagu charüxĩnü i ngẽmachiga. Rü ngẽma chorü ore rü aixcüma nixĩ erü choma nixĩ i wüxi i duũxũ ga nüxũ changechaũtümüũãcüma choxũ nayaxuxũ ga tóru Cori. ²⁶Yixema na yaxõgüxũ rü ñuxma rü poraãcü guxchaxũgü tüxũ nangẽxma. Rü ngẽmacax chauxcax narümemãe i tama nixãmax i ngẽma yatügü i ngẽmaxgüxũ. ²⁷Rü ngẽxguma marü cuxãmaxgu rü tama name i ngĩxũ ícutax. Natürü ngẽxguma cungẽmaxgu rü narümemãe i tama cuxãmax. ²⁸Natürü ngẽxguma cuxãmaxgu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Rü ngẽxguma wüxi i paxũ átegu rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Natürü ngẽma ixãmaxgüxũ rü ixãtegiüxũ rü tá nayexera i norü guxchaxũgü i ñoma i naãnewa, rü ngẽma nixĩ i tama chanaxwaxexũ na nüxũ nangupetixũ. ²⁹Pa Chaueneëgüx, pemaã nüxũ chixu rü tama muxũ i ngunexũ tüxũ nangẽxma na naxüxũcax i Tupanaãrü puracü. Rü ngẽmacax ya yixema ixãmaxgüxe rü name nixĩ i meã tanaxügü i Tupanaãrü puracü ñoma tangẽmaxgüxũrü. ³⁰Rü yixema ngexwaca yutanügüxe rü yixema peta ügüxe rü yixema itaxegüxe, rü tama name i ngẽmacax Tupanaãrü puracü na ítangẽxgüxũ. ³¹Rü yixema tüxũ nangẽxmaxẽ i tümaãrü ngẽmaxũgü i ñoma i naãnewa, rü tama name i ngẽmacax Tupanaãrü puracü na ítangẽxgüxũ. Erü ñoma i naãne i ñuxma nüxũ idauxũ rü paxa tá nagux. ³²Rü tama chanaxwaxe na tacücax pexoegaãëgiüxũ. Rü ngẽxguma wüxi i yatü ngẽmaxgu, rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnü rü nagu narüxĩnü na

ñuxãcü Tupanaãrü ngúchaũ naxüxũ. ³³⁻³⁴Natürü ngẽxguma naxãmaxgu i wüxi i yatü, rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü rü nagu narüxĩnü na ñuxãcü namaxãrü ngúchaũ naxüxũ. Rü ngẽmaãcü muxũgu narüxĩnü. Rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ i ngexũgü. Rü ngẽma ngexũ i ngetexũ rü Tupanaãrü puracügu narüxĩnü, erü marü Tupanana nügü naxã rü guxũ i naxũnemaã rü naãemaã naxcax namaxũ. Natürü ngẽma ngexũ i átexũ rü ñoma i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü, rü nagu narüxĩnü na ñuxãcü natearü ngúchaũ naxüxũ. ³⁵Rü perü mexũcax nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü tama pexna na chanachuxuxũcax nixĩ. Natürü ngẽma ñacharügü na meã pemaxẽxũcax rü aixcüma penaxüxũcax i tóru Coriarü puracü. ³⁶Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnügu na tümaxãcü rü marü na napaxũ, rü tümacax rü marü namexgu na naxãtexũ, rü marü name i ngĩxũ taxüte ega aixcüma tümacax rü ngẽmaãcü namemaëgu. Rü ngẽma na naxãtexũ i tümaxãcü rü tama pecadu nixĩ. ³⁷Natürü ngẽxguma wüxi i yatü nüxũ nangẽxmagu i norü pacü rü tama nanaxwaxegu na ngĩxũ naxütexũ, rü marü name i ngẽma rü ta. Erü naxmexwa ingẽxma rü taxucaxma texé tanachixewe na ngĩxũ naxütexũcax. ³⁸Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü ngẽma yatü i naxãcü ngĩxũ ütexũ rü mexũ naxü. Rü ngẽma yatü i tama naxãcü ngĩxũ ütexũ rü yexeraxũ i mexũ naxü. ³⁹Rü wüxi i nge i átecü rü ngitemexẽwa ingẽxma i ngẽxguma namaũxgu ya ngĩte. Natürü ngẽxguma nayuxgu ya ngĩte, rü marü name ega to i yatü i ngĩma ngĩxũ ngúchaũxũmaã naxãtegu. Natürü inaxwaxe na wüxi ya yatü ya yaxõcümaã

naxātexū. ⁴⁰Natürü chauççax rü yexeraācü chi itaāē i ngēxguma chi tāū chima wena naxātegu. Rū ngēma ore rü choxrütama nixī, natürü nagu charūxīnū rü Tupanaāē i Üünexūārū ore ta nixī.

**Tupananetachicūnaxāgūna
naxuaxūgūxū ga ōnachiga**

8 ¹Nūxma rü tá pemaā nūxū chixu i nachiga i ngēma ōnagū i ngēma duūxūgū i tama Ngechuchuaū yaxōgūxū norū tupananetachicūnaxāgūna uaxūgūxū. Rū aixcūma nixī i wūxichigū i yixema i meāma nūxū icuáxū i ngēmachiga. Natürü ngēma nūxū na icuáxūgagu rü ñuxguacū rü yigū namaā ítarūta. Natürü ngēma na yigū ingechaūxū rü tūxū narūngūxēē na yexeraācü meā yaxōgūchigūxū. ²Rū ngēxguma chi texé nagu rūxīnūgu na tacūxū tacuáxū, rü name nixī i nūxna tacuaxāchi na ngēxguma rü ta tama aixcūma nūxū tacuáxū i guxūma i ngēma cuax i aixcūma ixīxū. ³Natürü ngēxguma texé aixcūma Tupanaxū ngechaūgu, rü Tupana rü tūxū nacuaç ya yixema. ⁴Rū ngēma na nangóxū i ngēma ōnagū i tupananetachicūnaxāgūna naxuaxūgūxū i duūxūgū, rü meāma nūxū tacuaç na taxuwama namexū i ngēma tupananetachicūnaxāgū rü tama aixcūma Tupanaxūchi nixīgū. Erū wūxixicatama nixī ya aixcūma Tupana ixīcü, rü nataxuma ya naī. ⁵Rū togū nūxū ixugūgūgu rü nangēxma i muxūchixū i tupanagū i daxūguxū i naānewa rü ñoma i naānewa. ⁶Natürü yixema nūxū tacuaç na nangēxmaxū i wūxitama ya Tupana, rü yima nixī ya Tanatū ixīcü. Rū nūma ya Tanatū nixī i naxūāxū i guxūma i tacū i ngēxmaxū, rü naxçax nixī i imaxēxū i

yixemax. Rū ngēxgumariūū ta nangēxma i wūxitama ya tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rū yimagagu nixī na nangēxmaxū i guxūma, rü yimagagu nixī i tūxū nangēxmaxū i maxū. ⁷Natürü tama guxūma i yaxōgūxū nūxū nacuaç na nangēxmaxū i wūxitama ya Tupana rü wūxitama ya tórū Cori. Rū ñuxre i nūmagū ga ūpa rü nūxū nayapue na nūxū yaxōgūāxū i ngēma tupananetachicūnaxāgū, rü ñuxma rü ta tama aixcūma nūxū nacuaçgū i ngēma mexū i Tupana nūxū naxwaxexū. Rū ngēmacax nixī i ñuxma i nagu naxīnūēxū na chixexū naxūgūxū i ngēxguma nangōxgūāgu i ngēma naxūnamachi i togū i duūxūgū norū tupananetachicūnaxāgūna uaxūgūxū na nūxū namaā yacuaxūūgūxūçax. ⁸Rū yixema nūxū tacuaç na tama tacū rü namachi na ingóxūgagu yīxū na Tupana tūxū dexū. Rū tāūtāma yexera time i napexewa ega nangōxgūgu i ngēma namachi. Rū tāūtāma yexera tichixe i napexewa ega tama nangōxgūgu. ⁹Natürü i pema i nūxū na pecuáxū na tama pecadu yīxū na nangóxū i ngēma namachi, irū pexuāēgū erū ngürüāchi ngēma na pengóxūgagu chixexūgu tá penayixēē i ngēma peeneēgū i tauta aixcūma meā nūxū cuaxgūxū na tacū yīxū i Tupana nūxū naxwaxexū! ¹⁰Erū cuma na meā Tupanaxū cucuáxū, rü ngēxguma chi cunangōxgu i ngēma namachi i ngextá tupananetachicūnaxāgūxū íyacuaxūūgūxūwa, rü ngürüāchi wūxi i cueneē i tauta meā Tupanaxū cuáxū tá cuxū nadau. Rū ngürüāchi nūma rü tá ta nanangōx i ngēma namachi woo naāēwa nagu naxīnūgu na wūxi i chixexū yīxū na

nangóxũ i ngẽma namachi. ¹¹Rũ ngẽmaãcü i cuma na meã Tupanaxũ cucuáxũ, rü tá icuyanaataxẽẽ i ngẽma cueneẽ i Cristu naxçax yuxũ i tauta meã Tupanaxũ cuáxũ. ¹²Rũ ngẽmacax i ngẽxguma chixexũgu cunanguxẽẽxgu i ngẽma cueneẽ i tauta meã Tupanaxũ cuáxũ, rü Cristumaã rü ta chixexũ cuxü. ¹³Rũ ngẽmacax i ngẽxguma ngẽma namachi i changóxũgagu chixexũgu chananguxẽẽxgu i chaueneẽ, rü narümemaẽ nixĩ i noxtacüma taguma namachi changõx na tama pecadugu chananguxẽẽxçax i ngẽma chaueneẽ.

**Yíxema Cristu tũxũ muxẽ na nüxũ
tapuracũxçax, rü tũxna naxũ i
tümaãrũ natanũ**

9 ¹Rũ pemaã nüxũ chixu rü tórü Coritama nixĩ ya choxũ yaxücü rü choxũ mucü na norü puracü chaxũxçax, rü ngẽmacax taxuũma i duũxũgümexẽwa changẽma i ñuxmax. Rũ chomatama chauretũmaã tórü Cori ya Ngechuchuxũ chadau, rü ngẽma puracü i nüxũ chaxũxçagu nixĩ i peyaxõgũxũ i pemax. ²Rũ woo togü i duũxũgü tama choxũ cuaxgüchaũgu na tórü Cori choxũ muxũ, natürü i pema rü meãma nüxũ pecuax na nüma yĩxũ ga choxũ namuxũ. Yerü chauxõtawa nixĩ ga tórü Coriaxũ peyaxõgũxũ, rü ngẽmawa nüxũ pecuax na aixcúma yĩxũ na nüma choxũ namuxũ. ³⁻⁴Rũ ñaã nixĩ i chorü dexa i namaã chanangãxũxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ:

“¿ Exna tama inamexũ na duũxũgü choxna naxãxũ i chorü õna rü chorü axexũ naxçax i chorü puracü? ⁵¿Exna

tama inamexũ ta na wüxi i ngexũ i yaxõxũmaã na chaxãmaxũ na chayagaxũçax ngẽxgumarũ na naxãmaxũ i Pedru, rü naẽneẽgü ya tórü Cori, rü ngẽma togü i yatügü i Tupana imugũxũ? ⁶¿Rũ exna pema nagu perüxĩnũgü rü choma rü Bernabéxicatama i tama namexũ na toxũ perüngũxẽẽgũxũ ngẽma togü i oreatü uruũgũxũ na perüngũxẽẽgũxũrũ? ⁷¿Tacü rü duũxũ i churarawa üxũ i nügũxũtama naxütanũxũ i norü õna? ¿Rü tacü rü duũxũ i orix itoxũ i tama namúxũ i norü o? ¿Rü tacü rü duũxũ i carnerugüna dauxũ i tama nagiunenixũ ne ixaxũxũ?” Ngẽma ñacharügü nüxũ i ngẽma duũxũgü i chauchiga idexagũxũ. ⁸iRũ ñuxma rü tãütama nagu perüxĩnũẽ na chorü orexicatama yĩxũ i ñaã nüxũ chixuxũ! Erü Tupanaãrũ ore ga Moíché umatüxũwa rü ta ngẽma ñanagürü. ⁹Erü ngẽma ore rü ñanagürü:

“iRü ngẽma woca i aruchuarü
putexewa puracũxũ, rü tãütama
cunawẽxnagu na tama yima
aruchuwa nachibũxçax!”

ñanagürü i ngẽma ore. Rü nüxũ tacuax na tama wocagügu naxĩnũxũ ga Tupana ga yexguma yema ñaxgu. ¹⁰Natürü pemaã nüxũ chixu rü tagu nixĩ ga naxĩnũxũ ga yexguma yema ñaxgu ga Tupana. Rü tachiga nixĩ ga naxümatüxũ ga yema ore. Erü yíxema aruchunecü úxe rü yíxema norü oarü puxwa puracüxe, rü ngẽxguma tapuracüeyane rü tanaxwaxegü na ítananguxẽẽgũxũ i ngẽma norü o i tũxna üxũ. ¹¹Rü toma rü wüxi ya nanetüchire ya itatoxũnerũ tixĩgü ga yexguma pemaã nüxũ tixuxgu

ga Tupanaārū ore. ¿Rū ñuxma rü tama exna i pexçax namexũ na toxna penaxãxũ i tacü i toxũ taxuxũ? ¹²Rü ngëxguma ngëma togü i orearü uruũgü petanüwa nayauxgügu i ngëma nüxũ taxuxũ, rü maneca toma rü yexera name nixĩ i petanüwa tanayaxu i ngëma toxũ taxuxũ. Natürü i toma rü tama ngëmaãcū tanaxü. Erü toma rü guxũ i guxchaxũmaã taporae na tama pexũ tanaguxchaxëxũcax na Cristuaxũ peyaxögüxũ. ¹³Pema nüxũ pecuax rü guxũma i duũxũgü i tupauca ya taxũnewa puracüexũ, rü ngëma õna ya yima tupaucawa ngëxmaxütama nangõxgü. Rü ngëma duũxũgü i tupaucagu Tupanaçax naxũnagü ðaixũ, rü nanade i ñuxre i ngëma namachi norü ngõxruũ. ¹⁴Rü ngëxgumarüũ ta ya yíxema nüxũ ixugüxe i ore i tüxũ maxëxëxũ, rü tórü Cori nüxũ nixu rü name nixĩ i tümaärü puracüçax tanayaxu i tümaärü natanü na ngëmamaã tamaxëxũcax. ¹⁵Natürü i choma rü taguma ngëmaãcü chanaxü. Rü ñuxma na pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera, rü tama tacü choxna pexãxũcax nixĩ. Erü ngëma na taguma texëxütawa tacüçax íchaçaxũ, rü wüxi i chorü taãe nixĩ. Rü narümemae chierü nixĩ na chayuxũ naxüpa na texé choxna nayaxuxũ i ñaã taãe i choxũ ngëxmaxũ. ¹⁶Rü ñuxma na nüxũ chixuxũ i ngëma ore i tüxũ maxëxëxũ, rü taguma ngëmaçax chaugü chicuaxũ. Erü woetama ngëma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna axũ, rü ngëmaçax taxucürüwama chanangexrü. Rü poraãcü chi chachixexügu i ngëxguma täũ chima nüxũ chixuxgu. ¹⁷Rü

ngëxguma chi chaugagu chitama chanaxüxgu i ngëma puracü, rü nagu chi charüxĩnü na choxũ naxãtanüxũ. Natürü ngëxguma Tupana choxũ muxũãcüma chanaxüxgu, rü chanaxüama erü woetama ngëma nixĩ i chorü puracü ga Tupana choxna axũ. ¹⁸¿Rü ñuxma rü tacü tá nixĩ i chorü natanü naxçax i ngëma puracü i chaxüxũ? Rü dücax, rü chorü natanü nixĩ i ngëma taãe i chayaxuxũ i ngëxguma ngetanüãcüma nüxũ chixuxgu i ngëma ore i tüxũ maxëxëxũ. Rü ngëmaãcü, rü woo Tupanapexewa name na petanüwa chanayaxuxũ i chorü natanü na ngëmamaã chamaxüxũcax, natürü taguma chanaxü i ngëma. ¹⁹Rü woo taxüxemexëwa changëxma i chomax, natürü guxãmexëwa chaugü changëxmaxëe, na ngëmaãcü yexeraãcü muxüma i duũxũg üxü charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüãxũcax. ²⁰Rü ngëxguma Yudfugütanüwa changëxmagu, rü Yudfürüũ chaugü chixixëe na ngëmaãcü nüxũ charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüãxũcax. Rü woo tama yema Moíché ümatüxü ga mugütüüwa changëxmagu, natürü chayanguxëeãma i ngëma mugü na ngëmaãcü Cristuxütawa chanagagüxü i ngëma duũxũgü i ñuxma rü ta nagu íxü i ngëma mugü ga Moíché ümatüxü. ²¹Rü ngëxguma natanüwa changëxmagu i ngëma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ, rü ngëma duũxũgürüũ chaugü chixixëe na ngëmaãcü nüxũ charüngüxëxũcax na Cristuaxũ yaxögüãxũcax. Natürü taguma íchanangex i Tupanaärü mugü erü

guxũguma Cristuarũ mugũtũũwa changẽxma. ²²Rũ ngẽxguma natanũwa changẽxmagu i ngẽma duũxũgũ i tama poraãcũ Cristuchigaxũ цаxgũxũ, rũ choma rũ ta ngẽma duũxũgũrũũ chaugũ chixĩxẽẽ, na ngẽmaãcũ nũxũ charũngũxẽẽxũcax na Cristuaxũ yaxõgũãxũcax. Rũ ngẽmaãcũ guxũma i duũxũgũrũũ chaugũ chixĩxẽẽ, rũ nagũxũraũãcũma naxcax chadau na ngẽmaãcũ dũxwa Tupanaxũtawa chanagagũxũcax i ñuxre i nũmagũ. ²³Rũ ngẽmaãcũ nixĩ i chapuracũxũ na guxũwama nangũxũcax i ngẽma ore i tũxũ maxẽxẽẽxũ. Erũ chanaxwaxe na choma rũ ta choxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gũxũ, naxrũũ i guxũma i ngẽma duũxũgũ i nũxũ yaxõgũxũ. ²⁴Pema rũ meãma nũxũ pecuax i wũxi i inũca i nawa iñaãchixũ rũ muxũma inaxũãchi, natũrũ wũxixicatama nixĩ i ngẽma nũxĩra ínguxũ rũ nayaxuxũ i norũ ãmare. Rũ name nixĩ i meã na pemaxẽxũ na Tupanaxũtawa penayaxuxũcax i ngẽma perũ ãmare. ²⁵Guxũma i ngẽma duũxũgũ i nũgũ mexẽẽxũ naxcax i wũxi i inũca i nawa iñaãchixũ, rũ meã nũgũna nadau na taxuũma nachixexẽẽxũcax i naxũne. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ na nayauxgũãxũcax i norũ ãmare i paxaãchixũmare ixixũ. Natũrũ yixema na yaxõgũxũ rũ yigũna tadaugũ na meã naxũgũxũcax rũ meã imaxẽxũcax na nayauxgũxũcax i tórũ ãmare i taguma gũxũ. ²⁶Rũ ngẽmacax i choma rũ tama ñoma chauechitamare chĩnaxũrũũ chixĩ, rũ tama ñoma tacũ i nũgũ ãaixũ i ngũrũanegumare idagũxũrũũ chixĩ. ²⁷Rũ ngẽmacax meã

chaugũna chadau i chaxunewa na taxuũma i chaxuneãrũ ngũchaũ chaxũxũcax. Erũ tama chanaxwaxe i mexũmaã togũxũ changũxẽẽchirexãcũma choxũ nataxu i chorũ ãmare.

**Nayaxucũxẽgũ na tama nũxũ
yacuãxũũgũxũcax i
tupananetachicũnãxãgũ**

10 ¹Pa Chaueneẽgũx, chanaxwaxe i nũxna pecuãxãchie ga tacũ nũxũ na ngupetũxũ ga yema nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ ga Moĩchéwe rũxixũ. Rũ pema nũxũ pecuax rũ yexguma nawe naxĩxgu rũ wũxi ga caixanexũ napexegu nixũ rũ nayadũxũ. Rũ guxũma ga yema duũxũgũ rũ wũxigu Moĩchémaã natũũgu nixixũtanũ. Rũ yexgumarũũ ta Moĩchémaã nichoũ nawa ga yema Taxtũ ga Dauchiũxũ. ²Rũ guxũma ga yema duũxũgũ rũ yexguma wũxigu Moĩchémaã yema caixanexũpechitatũũgu yaxĩxũtanũgu rũ yema Taxtũ ga Dauchiũxũwa yachoũgu, rũ yemaãcũ nũgũ nangoxẽẽgũ na Moĩchéwema naxĩxũ. ³Rũ yexgumarũũ ta ga guxũma ga yema duũxũgũ nanangõxgũ ga yema pãũ ga daxũwa rũyixũ. ⁴Rũ guxũma ga yema duũxũgũ nayaxaxgũ ga yema dexá ga Cristu nũxna ãxũ. Yerũ Cristu rũ yema duũxũgũxũ ínixũmũcũ ga yema ínaxĩxũwa, rũ nũxna nanaxã ga yema dexá ga yaxaxgũxũ. ⁵Natũrũ narũmumaẽ ga yema duũxũgũ ga tama Tupanaãrũ ngũchaũ ũgũxũ. Rũ yemaçax ga yema duũxũgũ rũ yexma nayue rũ yema nawogũ ga naxũnegũ ga yema

dauxchitawa ga taxúema íxāpataxūwa. ⁶Rū guxūma ga yema tórū oxīgūxū ngupetūxū, rū yemaācū nūxū nangupetū na tórū cuāxruū yīxūcax, na tama naxrūū tacū rū chixexūcaxama idaugūxūcax. ⁷Rū ngēmacax tama name i nūxū picuaxūūgū i tacū rū tupananetachicūnaḡāgū, yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rū tórū oxīgūchigaxū nixu rū ñanagūrū:

“Rū duūxūgū inarūtogū na nachibūexūcax rū na naxaxegūxūcax, rū ngēmawena rū inachigū na íyayūxexūcax”, ñanagūrū i ngēma ore. ⁸Rū tama name i yixema rū nā i ngemaā itape yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Rū yemacax wūxítama ga ngunexūgu rū nayue ga 23,000. ⁹Rū tama name i nūxū taxū ya tórū Cori na ñuxācū yaxna tamaā naxīnūxū yexgumarūū ga ñuxre ga nūmagū naxūgūxūrūū. Rū yemacax nixī ga yema duūxūgūxū nangōxcuxū ga āxtapegū rū nayuxū. ¹⁰Rū tama name i chixexū Tupanamaā pixugū yema ñuxre ga nuxcūmaūgūxū ga tórū oxīgūrūū. Rū yemacax ga Tupanaārū orearū ngerūū ga daxūcūāx rū nanadai. ¹¹Rū guxūma ga yema tórū oxīgūxū ngupetūxū, rū ñuxma na yangaicaxū na nagūxū i naāne rū tórū cuāxruū nixī. Rū naxūmatū na ngēmawa nūxū icuáxūcax na ñuxācū Tupana naxwaxexū na imaxēxū i yixema i ñomaīcūū na imaxēxū. ¹²Rū ngēmacax ya yixema tūgūgu rūxīnūxē na taporaxū i Tupanapexewa, rū name nixī na meā tūgūna tadauxū na tama chixexūgu

tanguxūcax. ¹³Rū nataxuma i tacū rū ngūchaū i chixexū i taxucūrūwama namaā peporaexū. Rū Tupana ya aixcūma yanguxēēcū i ngēma tamaā inaxunetaxū, rū tá pexū narūngūxēē na tama pexū naporamaēxūcax i ngēma ngūchaūgū. Erū ngēxguma pexcax ínanguxgu i ngēma ngūchaūgū, rū Tupana tá pexū naporaxēē na naxchaxwa pixīgachixūcax na tama pexū naporamaēxūcax. ¹⁴Rū ngēmacax, Pa Chaueneēgū ya Pexū Changechaūgūxe, irū nūxna pixīgachi i guxūma i tupananetachicūnaḡāgū na tama nūxū picuaxūūgūxūcax! ¹⁵Pemaā nūxū chixu i ngēma ore, erū chauxcax rū duūxūgū i nūxū cuāxū pixīgū. Rū pema tátama nagu perūxīnūē i ngēma pemaā nūxū chixuxū. ¹⁶Rū ngēxguma ōna i ūinexūcax ingutaquexegūgu, rū yaxaxgūgu ya yima binu ya ūūnecū rū moxē naxcax íxāgūgu, rū ngēmaācū yīgū tangōxēē na Cristu ya taxcax nagū íbacūwe rūxīxū. Rū ngēxguma nangōxgūgu i ngēma pāū i ibūcuxū, rū ngēmaācū yīgū tangōxēē na Cristu ya taxcax naxūne íxācūwe rūxīxū. ¹⁷Rū woo na imuxū i yixema, natūrū wūxítama i pāū tangōxgū. Rū ngēmaācū nixī i wūxítama íxīgūxū erū wūxiwetama tarūxī. ¹⁸Irū dūcax i ngēma Yudfugū i nangōxgūxū i ngēma naxūnamachi i Tupanacax naḡaixū! Rū ngēxguma wūxigu nūgūmaā nangōxgūāgu, rū guxūma i ngēma nangōxgūxū rū ngēmaācū nūgū nangōxēē na wūxigu Tupanawe naxīxū. ¹⁹Rū ñuxma na ngēma ñachaxū, rū tama chanaxwaxe i nagu perūxīnūē na naxūūnecū i ngēma namachi i ngēma

duīxūgū i tama yaxōgūxū norū
 tupananetachicūnaḡācax ḡaixū. Rū tama
 chanaxwaxe i nagu perūxīnūē na
 ḡaciwa namexū i ngēma norū
 tupananetachicūnaḡāgū, erū nangearū
 maxūāx. ²⁰Natürū pemaā nūxū chixu rū
 ngēxguma ngēma duīxūgū i tama
 Tupanaxū cuaxgūxū, norū
 tupananetachicūnaḡācax nadaiāgu i
 ḡacū rū naxūna, rū tama Tupanacax nixī
 i nadaiāxū, natürū ngoxogūcax nixī i
 nadaiāxū. Rū tama chanaxwaxe i
 ngoxogūtanūxūxū pegū pixīgūxēē. ²¹Rū
 pema na peyaxaxgūxū ya yima binu ya
 tōrū Corixū namaā picuaxūūgūcū rū
 taxucürüwama namaā pexāmücū i
 ngēma duīxūgū i Chatanáwe rüxīxū. Rū
 pema na tōrū Coriarū mechawa
 penangóxū i ngēma ōna i nūxū namaā
 picuaxūūgūxū rū taxucürüwama ngēma
 duīxūgū i Chatanáwe rüxīxūārū
 mechawa peyachibüe. ²²¿Rū ñuxū
 ñapegūxū i ñuxmax? ¿Exna
 penanuxēēchañ ya tōrū Cori? ¿Exna
 pexcax rū nūxū tariüporamaēgū i
 yixemax?

**Cristu rū marū tüxū ínanguxūxēē
 nawa i Moichéarū mugū, natürū
 taxucürüwama ngēmacax ñuxácümare
 taeneēgüpezewa tamaxē**

²³Pema rū ñaperügügü:

“Marū name na tanaxūxū i ḡacū i
 tanaxwaxegūxū”, ñaperügügü. Rū
 aixcūma nixī i ngēma, natürū tama tüxū
 name i guxūma i ngēma ixūxchaūxū. Rū
 ngēmaācū Cristu tüxū ínanguxūxēē na
 naxūxūcax i ngēma inaxwaxexū, natürū
 tama guxūma i ngēma ixūxū tüxū
 narüngūxēē na yexeraācū meā

yaxōgūamachigūxūcax. ²⁴Rū tama name
 nixī i tóxrütama mexūcax tadaugū,
 natürū name nixī i togüarū mexūcax na
 idaugūxū. ²⁵Rū marū name i penangōx i
 nagúxūraūxū i namachi i namaā
 nataxegūxū. Rū taxucaxma tüxcüü
 naxcax pexoegaāē rū nūxna peca na
 ngextá ne naxūxū i ngēma namachi.
²⁶Erū ñoma i naāne rū guxūma i nawa
 ngēxmaxū, rū tōrū Coriarū nixī. ²⁷Rū
 ngēxguma chi wūxi i duīxū i tama
 yaxōxū pexna uxgu na naxūtawa
 peyachibüexūcax, rū chi ngēma
 pexīxgu, rū marū name i penangōx i
 guxūma i ōna i pepexegu yaxūxūchixū.
 Rū taxucaxma tüxcüü naxcax pexoegaāē
 rū nūxna peca na ngextá ne naxūxū i
 ngēma namachi i pemaā nangóxū.
²⁸Natürū ngürüāchi wūxie tá pemaā
 nūxū tixu rū ñatarügü:

“Ñāñ namachi rū
 tupananetachicūnaḡācax yamaxgūxū i
 naxūnawa ne ūxū nixī”, ñatarügü. Rū
 ngēxguma i pema rū tama name na
 penangóxū i ngēma namachi na tama
 chixexūgu tüxū penguxēēxūcax ya
 yíxema pemaā nūxū ixuxe, rū tama
 ngēmacax taxoegaāēxūcax i tümax.
²⁹Rū tama pechiga nixī i chidexaxū i
 ngēxguma:

“Na tama taxoegaāēxūcax”, ñachagu.
 Natürū yíxema pemaā nūxū ixuxechiga
 nixī i chidexaxū. Natürū bexmana
 ngürüāchi wūxi i yaxōxū tá cuxna naca
 rū ñanagürü tá cuxū:

“¿Tüxcüü i togū naxcax oegaāēxūgagu
 choxna cunachuxu na tama chanaxūxū i
 ḡacū i chanaxwaxexū? ³⁰Rū ngēxguma
 chi Tupanana moxē chaxāxgu naxcax i
 ngēma ōna i changóxū, ¿rū tüxcüü i

ngēma ōnacax choxū quixu?" ñanagürü.

³¹Dücax, pemaã nüxū chixu rü name nixī i guxūma i ngēma pexūxūmaã Tupanaxū petaxēē. Rü ngēxguma tacū pengōxgūgu rü exna tacū pixaxgūgu rü exna tacū i to pexūgūgu, rü name nixī i guxūma i ngēmamaã Tupanaxū petaxēē.

³²Rü tama name i penaxū i tacū i togūxū chixexūgu yixēēxū, rü bai i Yudfugūxū, rü bai i ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxūxū, rü bai i ngēma yaxōgūxūxū. ³³Rü choma chanaxwaxe i guxūma i chaxūxūwa na guxūma i togūarū mexūcax chadauxū. Rü tama choxrütama mexūcax nixī i chadauxū, natürü togūarū mexūcax nixī i chadauxū na nümagū rü ta yaxōgūāxūcax rü nayauxgūāxūcax i maxū i taguma gūxū.

11 ¹Rü name nixī i nagu pexī i chaucūma ngēxgumarūi i choma na Cristucūmagu chixūxūrūi.

Ñuxācū meã nügūmaã inacuaxgū i ngexūgū i ngutaquexegūwa

²Pa Chaueneēgūx, pemaã chataãē erü guxūguma chaugu perūxīnīē rü nagu pexī ga yema nguxēētae ga pexū changūxēēxū. ³Natürü chanaxwaxe i nüxū pecuax na Cristu rü wūxichigū i yatüeru na yīixū. Rü yatūxūgū rü naxmaxēru nixīgū ngēxgumarūi ya Tupana rü Cristueru na yīixū. ⁴Rü ngēmacax i ngēxguma wūxi ya yatū ngutaquexewa yumūxēgu rü exna Tupanaärü orexū yaxuxgu, rü tama ínangaxūchípatexegu, rü ngēma rü wūxi i chixexū nixī i Cristupexewa naxūxū.

⁵Natürü ngēxguma chi wūxi i ngecū ngutaquexewa yumūxēgu rü exna

Tupanaärü orexū yaxuxgu, rü chi tama ngīgū natüerugu, rü ngēma rü wūxi i chixexū nixī i ngítepexewa naxūxū. Rü ñoma ngīgū yadüeruxūrūi iyixī. ⁶Erü ngēxguma chi tama ngīgū

natüeruchaūgu, rü narūmemaē nixī i noxtacūma ngīgū íbaxeru. Natürü ngēxguma chi wūxi i ngīrū āne yixīgu i ngēma na ngīgū nabaxeruxū rü exna ngīgū yadüeruxū, rü narūmemaē nixī i ngīgū itüeru. ⁷Natürü yatūgū rü tama name na nügū natüerugūxū. Yerü ga

Tupana rü nügūraūācū nanaxū ga yatū rü Tupanachipeta nixī. Rü yima yatūwa nixī i nangóxū na ñuxācū namexēchixū ya Tupana. Rü ngēma ngecūwa nixī i nangóxū na ñuxācū namexū ya yatū.

⁸Yerü yexguma noxri Tupana naxūxgu ga yatū, rü tama ngecūwa nixī ga naxūāxū. Rü ngīma waxi nixī ga yatūwa ngīxū naxūxū. ⁹Rü yatūcax nixī ga Tupana ngīxū ūxū ga ngecū, rü tama ngecūcax nixī ga Tupana naxūxū ga yatū. ¹⁰Rü ngēmacax name nixī i ngīgū itüeru na duūxūgūpexewa rü Tupanaärü orearū ngeruūgū i daxūcūāxgūpexewa nangóxūcax na ngītemexēwa nangēxmaxū. ¹¹Natürü Tupanapexewa rü taxuūma nixī ya yatū ega natauxgu i ngecū. Rü ngēxgumarūi ta i ngecū rü taxuūma iyixī ega natauxguma ya yatū.

¹²Yerü yexguma noxri Tupana ngīxū ūxgu ga ngecū, rü yatūwa nixī ga ngīxū naxūxū. Rü ngēxgumarūi ta ya yatū rü ngecūwa nixī i nabuxū. Natürü Tupana nixī ya naxūcū i guxūma i duūxūgū.

¹³Rü pematama tá penangugū rü ngoxi name na wūxi i ngecū rü tama ngīgū natüeruācūma nayumūxēxū. ¹⁴Rü woetama tóru bucūma nixī i nüxū na

icuáxũ na wüxi i ãne yĩxũ na nügü namaxyaexẽxũ i wüxi i yatixũ.
 15Natürü ngecũcax rü wüxi i mexẽchixũ nixĩ na namaxyaexũ. Erü Tupana rü ngixna nanaxã i ngiyae na ngẽmamaã ngĩgü natüeruxũcax. 16Natürü ngẽxguma chi texe ngẽmachiga tügü choxũgagügu, rü name nixĩ i nüxũ tacuax na ngẽmatama yĩxũ i tacüma rü nacüma i guxũma i yaxõgüxũ i guxũnema ya tupaucagüwa.

Duũxũgü rü chixri namaã inacuaxgü ga Coriarü õna i üünexũ

17Rü ñuxma i ñãã popera i pexcax chaxumatixũwa rü pemaã nüxũ chixu rü nangẽxma i wüxi i pecüma i chixexũ i tama namaã chataãxũ. Erü chauxcax i ngẽma perü ngutaquexegü rü pexũ nachixexẽẽ, rü tama aixcüma perü meruũgü nixĩgü. 18Erü duũxũgü chomaã nüxũ nixugügu rü ngẽxguma tórü Coricax pengutaquexegüũxgu rü pegü pitoye. Rü ngãxũgu chayaxõ na aixcüma yĩxũ i ngẽma nüxũ yaxugüxũ.
 19Choma rü nüxũ chacuax na aixcüma woe tátama yĩxũ i pegü pitoyexũ na ngẽmawa nüxũ icuáxũcax na texégü tiixũ ya yixema aixcüma Cristuarü duũxũgü ixĩgüxe. 20Rü ngẽma pegü na pitoyexũgagu nixĩ na tama aixcüma tórü Corixũ picuaxũũgüacüma yĩxũ i penangõxũ i tórü Coriarü õna i Üünexũ i ngẽxguma pengutaquexegüũxgu. 21Erü ngẽxguma penangõxgu i ngẽma õna i Üünexũ rü wüxichigü rü peñuxãægü na pexira na penayaxuxũcax i ngẽma õna. Rü yoxni i ngẽma togü rü ngẽxma nataiyae, rü togü rü nayaxxgü ya binu ñuxmata nangãxẽ. 22Exna pengechiũgü

ecaç tama ngẽma pechibüexũ rü pexaxegüxũ? ¿Tüxcüũ nüxü pexoe i ngẽma togü i yaxõgüxũ rü penaxãneẽxẽẽ i ngẽma yaxõgüxũ i ngearü ngẽmaxũãxgüxũ? ¿Rü tacüxũ tá pemaã chixu i ñuxmax? ¿Pexcaç rü tá pemaã chataãxũ? Dücax, pemaã nüxũ chixu rü tama pemaã chataãẽ naxcaç i ngẽma pexügüxũ.

Tórü Coriarü õna i üünexũchiga

23Yerü tórü Corixũtawatama chanayaxu ga yema nguxẽẽtae ga pemaã nüxũ chixuxũ. Rü yexguma bexma tórü Cori ga Ngechuchuxũ ínaxuaxũgu, rü yematama chütaxũgu rü tórü Cori nanayaxu ga wüxi ga pãũ.

24Rü Tupanana moxẽ naxcaç naxã, rü yemawena rü inanabücu, rü ñanagürü:

“Ñãã nixĩ i chaxune i pexcaç ichaxãxũchiga. iRü penangó i ñãã pãũ na ngẽmaãcü peãẽwa choxna pecuaxãchiexũcaç!” ñanagürü. 25Rü yexgumarüũ ta ga chibüwena rü Ngechuchu nanayaxu ga wüxi ga pochiyu ga binuchiümaã äacuxũ, rü ñanagürü:

“Rü daa binu rü wüxi i cuaxruũ nixĩ na ngexwacax Tupana duũxũgümaã ixunetaxũ i maxũ i taguma gúxũchiga. Rü chaugü ya pexcaç ibacümaã nixĩ i Tupana pexũ nüxũ cuaxẽẽxũ i ngẽmachiga. Rü ngẽxguma ñuxguacü daa binu pixaxgügu rü ñuxma choma na chanaxüxũrüũ tá penaxü na peãẽwa choxna pecuaxãchiexũcaç”, ñanagürü ga Ngechuchu. 26Rü guxũguma i ngẽxguma penangõxgu i ñãã pãũ rü peyaxaxgügu ya daa binu rü ngẽmawa tá duũxũgüxũ nüxũ picuaxẽẽ na ñuxãcü

tóru pecaducax nayuxũ ga tóru Cori. Rú ngẽmaãcü tá penaxũ ñuxmatáta wena nataegu i nũmax.

**Ñuxãcü nixĩ i namexũ na nangóxũ i tóru
Coriarũ ðna i üünexũ**

²⁷Rũ ngẽxguma chi ngexerũxe ya duũxẽ rũ tachixearũ maxũãxãcũma tanangóxgu i ñaã pãũ rũ exna tayaxaũxgu ya daa binu, rũ wũxi i chixexũ taxũ namaã i naxũne rũ nagũ ya tóru Cori. ²⁸Rũ ngẽmacax naxũpa na tanangóxũ i ngẽma pãũ rũ na tayaxaxũxũ ya yima binu, rũ name nixĩ i wũxichigũ meã tũgũ tangugũ ngoxi nataxuma i tacũ rũ chixexũ i tũmaãrũ maxũwa. ²⁹Erũ ngẽxguma chi tanangóxgu rũ tayaxaũxgu rũ tama meã nagu tarũxĩnũgu na tóru Corixũnechiga yĩxũ i ngẽma, rũ tũgũtama poxcuwa taga i ngẽxguma tanangóxgu rũ tayaxaũxgu. ³⁰Rũ ngẽmacax nixĩ i muxũchixe i petanũwa rũ piðaaweexũ rũ peturaexũ, rũ ñuxre i togũ rũ marũ nayuexũ. ³¹Natũrũ ngẽxguma chi yigũtama ingugũgu naxũpa na nangóxũ i ngẽma ðna, rũ tóru Cori rũ taxucax chima tũxũ napoxcue. ³²Natũrũ ngẽxguma tóru Cori ñoma i tóru maxũwa tũxũ poxcugu, rũ ngẽmaãcü tũxũ inayarũwexãchixẽẽ na tama yixcũra naãneãrũ guxgu tũxũ napoxcuxũcax wũxigu namaã i ngẽma duũxũgũ i tama yaxógũxũ. ³³Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rũ ngẽxguma pengutaquexegũgu na penangóxũcax i ngẽma ðna i üünexũ, rũ name nixĩ i pegũ ípenangũxẽẽ na guxãma wũxigu meã penangóxũcax. ³⁴Rũ ngẽxguma chi texẽ taiyaxgu, rũ

name nixĩ i tũmapatawatama tachibũ na tama Tupana pexũ poxcuexũcax naxcax na chixexũ pexũexũ i perũ ngutaquexegũwa. Rú ngẽma to i guxchaxũgũ i pexũ ngẽxmaxũ, rũ choma tá chanamexẽẽ i ngẽxguma petanũwa chaxũxgu.

**Ngẽma nacũmagũ i Tupanaãẽ i
Üünexũ tũxna ãxũchiga**

12 ¹Pa Chaueneẽgũx, chanaxwaxe i nũxũ pecuax na ñuxãcü yĩxũ i ngẽma nacũmagũ rũ ngẽma cuax i Tupanaãẽ i Üünexũ tũxna ãxũ. Rú ngẽmachiga nixĩ i pemaã nũxũ chixuxchaũxũ i ñuxmax. ²Rũ pema meãma nũxũ pecuax ga yexguma tauta Cristuaxũ peyaxógũgu, rũ pegũ nũxna pexãgũ ga tupanametachicũnaãxãgũ ga ingeãxũ. ³Rũ ngẽmacax i ñuxma rũ chanaxwaxe i meã nũxũ pecuax rũ ngẽxguma Tupanaãẽ i Üünexũ texexũ idexaxẽẽgu, rũ taxucũrũwama ñatarũgũ: “Rũ wũxi ya chixecũ nixĩ ya Ngechuchu”, ñatarũgũ. Rú ngẽxgumarũũ ta, rũ taxucũrũwama texẽ ñatarũgũ:

“Ngechuchu rũ tóru Cori nixĩ”, ñatarũgũ ega tama Tupanaãẽ i Üünexũ tũxũ muxgu na ngẽmaãcü tidexaxũcax. ⁴Rũ namu nixĩ i nacũmagũ i duũxũgũ yaxuxũ, natũrũ ngẽma tũxna naxãxũ rũ wũxitama nixĩ. Rú nũma nixĩ i Tupanaãẽ i Üünexũ.

⁵Nangẽxma i nagũxũraũxũ i nacũma na ñuxãcü tóru Coricax ipuracũxũ, natũrũ wũxitama nixĩ ya tóru Cori ya tũxũ mucũ na nũxũ ipuracũxũcax. ⁶Rũ Tupanaãrũ pora rũ nagũxũraũãcü tawa napuracũ, natũrũ wũxitama nixĩ ya Tupana ya guxũma ücü i guxũ i duũxũgũwa. ⁷Rũ

Tupana rü wüxichigü i duũxũna nanaxā i cuaxruũ i nawa nüxũ icuaxũ na Naãe i Üünexũ tawa ngẽxmaxũ. Rü ngẽmaãcü nanaxü ya Tupana na guxũma i yaxõgũxũ nangũxẽxũcax. ⁸Rü Tupana rü Naãe i Üünexũxũ namu na nüma tüxna naxãxũcax i cuax na tümáxẽ rü nüxũ tacuáxũcax na meã toguãxũ taxucyxẽxũcax. Rü ngẽmatama Naãe i Üünexũ toguãxna nanaxā i cuax na meã nüxũ tacuáxũcax na ñuxãcü meã tangúxẽẽtaexũ. ⁹Rü tümáxẽ, rü ngẽmatama Naãe i Üünexũ tüxũ nanatauxchaxẽẽ na meã tayaxõxũcax. Rü togue rü tüxna nanaxā i pora na ngẽmamaã naxcax tayataanexẽxũcax i ngẽma idaaeweexũ. ¹⁰Rü togue rü tüxna nanaxā i pora na tanaxũxũcax i tacü rü mexũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Rü togue rü tüxna nanaxā i cuax na nüxũ tixuxũcax i Tupanaãrü ore. Rü togue rü tüxna nanaxā i cuax na nüxũ tacuáxũcax i tacü yĩxũ i ngõxogüarü ixĩxũ rü tacü yĩxũ i Tupanaãe i Üünexũãrü ixĩxũ. Rü togue rü tüxna nanaxā i cuax na ngẽma tama nüxũ tacuáxũ i nagawa tidexaxũcax. Rü togue rü tüxna nanaxā i cuax na tanangõxẽxũcax na tacüchiga yĩxũ na tidexaxũ ya yixema to i nagawa idexáxe. ¹¹Rü guxũma i ngẽma rü Tupanaãe i Üünexũtama nixĩ i naxũxũ. Rü nüma nixĩ i wüxichigü i duũxũna naxãxũ i ngẽma cuax i nüma nanaxwaxexũ na nüxna naxãxũ.

Guxāma i yixema i yaxõgũxũ rü wüxitama i duũxũrü tixĩgü

¹²Rü wüxi i naxũne rü woo nüxũ nangẽxmagu i naẽru rü nachacüügü rü naparagü rü muxũma i to i norü ngẽmaxũgü, natürü wüxitama i naxũne

nixĩ. Rü ngẽxgumarüõtama nixĩ i guxũma i Cristuarü duũxũgü na wüxitama i naxũnerüõtama yixĩgũxũ. ¹³Tupanaãe i Üünexũ rü wüxitama nixĩ. Rü yexguma fibaiũgu ga yixema, rü wüxitama i naxũnerüü tüxũ nixĩgũxẽẽ. Rü woo Yudĩgü na ixĩgũxũ, rü exna duũxũgü i tama Yudĩgü na ixĩgũxũ, rü exna duũxũgü i tacü rü corimexẽwa ngẽxmagũxũ na ixĩgũxũ, rü exna duũxũgü i taxúxemexẽwa ngẽxmagũxũ na ixĩgũxũ, natürü wüxitama i naxũnerüü tüxũ nixĩgũxẽẽ i nüma i Naãe i Üünexũ. Rü guxāma i yixema rü aixcūma marü tüxna nangu i ngẽma Naãe i Üünexũ. ¹⁴Wüxi i naxũne rü tama nüxĩcatama nixĩ, natürü nüxũ nangẽxma i naẽru rü nachacüügü rü naparagü. Rü ngẽmaãcü muxũgu nixüye. ¹⁵Rü ngẽxguma chi wüxi ya nacutü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxmex chiixũ, rü ngẽmacax tama ngẽma naxũnewa changẽxma”, ñaxgu, rü tama ngẽmacax nüxũ narüxo na naxũneãrü yĩxũ. ¹⁶Rü ngẽxguma chi wüxi ya nachinü ñaxgu:

“Rü ñuxma na tama naxëtü chiixũ, rü ngẽmacax tama naxũnewa changẽxma”, ñaxgu, rü tama ngẽmacax nüxũ narüxo na naxũneãrü yĩxũ. ¹⁷Erü ngẽxguma chi guxũma i naxũne rü naxëtü yixĩgu, çrü tacümaã chi i nüxũ ixĩnũxũ? Rü ngẽxguma chi guxũma i naxũne rü naxmachixẽ yixĩgu, çrü tacümaã chi i nüxũ iwãxixũ? ¹⁸Natürü Tupana ga naxücü ga taxüne, rü ngexta nüma ínanaxwaxexũgu nanaxü ga taeru rü tachacüügü rü taparagü i norü guxũma i taxüne. ¹⁹Rü ngẽxguma chi guxũma i taxüne rü taeruxicatama yixĩgu, rü

ɔngẽxũ chi yĩxũ i taxũne ixĩxũ? ²⁰Rũ woo nangẽxma i taeru rü tachacüügü rü taparagü, natürü wüxitama nixĩ i taxũne. ²¹Rũ taxetü rü taxucürüwa taxmẽxũ ñanagürü:

“Choma rü tama chacuxwaxe”, ñanagürü. Rũ ngẽxgumarüü ta i taeru rü taxucürüwa tacutügũxũ ñanagürü:

“Choma rü tama chapexwaxe”, ñanagürü. ²²Natürü ngẽma yexeraãcü äücümaxũ i taxũnewa, rü ngẽma nixĩ i yexera nanaxwaxexũ i taxũne. ²³Rũ ngẽma taxũnewa yexeraãcü naxcax ixãnexũ, rü ngẽma nixĩ i yexera meã ixüchiruxũ. Rũ ngẽma taxũnewa ngẽxmaxũ i tama inaxwaxexũ na nangexchiruxũ, rü ngẽma nixĩ i yexera meã idüxüxũ. ²⁴Natürü tama ngẽmaãcü tanaxü namaã i ngẽma taxũnewa ngẽxmaxũ i guxãxũma iwéxũ. Rũ ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxũne, na yexeraãcü nüxna idauxũcax i ngẽma yexera naxcax ixãnexũ i taxũnewa. ²⁵Rũ ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxũne na wüxichigü i ngẽma taxũnewa ngẽxmaxũ rü nüxna nadauxũcax i natanüxũ, rü guxũma meã nügũmaã na napuracüexũcax. ²⁶Rũ ngẽxguma chi wüxi i ngẽma taxũnewa ngẽxmaxũ tacü nüxũ nguxgux, rü guxũma i ngẽma togü i natanüxũgü rü ta nüxũ nangux. Rũ ngẽxguma chi wüxi i ngẽma taxũnewa ngẽxmaxũ tacümaã taãẽxgu, rü guxũma i ngẽma togü i natanüxũgü rü ta nataãẽ. ²⁷Rũ ñuxma i pema rü Cristuxũne pixĩgü. Rũ wüxichigü i pema rü ngẽma naxũnena pexügü. ²⁸Rũ ngẽmacax ya Tupana rü norü duũxũgü i yaxõgũxũtanüwa tüxũ naxuneta ya ñuxre na norü puracüwa tüxũ

namugũxũcax. Rũ tüxũ naxuneta ya toguãx na nüxũ tixuxũcax i norü ore. Rũ tüxũ naxuneta ya toguãx na duũxũgũxũ tangúexẽxũcax i norü ore, rü toguãx na tanaxũxũcax i mexũgü i taxũgü i Tupanaãrü poramaã üxũ. Rũ tüxũ naxuneta ya toguãx na tana-meẽxẽxũcax i idaaweexũ, rü toguãx na togüxũ tarüngũxẽgũxũcax, rü toguãx na yaxõgũxũãrü äẽxgacügü na tixĩgũxũcax. Rũ tüxũ naxuneta ya toguãx na ngẽma tüma tama nüxũ tacuáxũ i nagawa na tidexagũxũcax. ²⁹Rũ tama guxãma rü Tupana tüxũ imugũxe tixĩgü, rü tama guxãma Tupanaãrü orearü uruü tixĩgü. Rü tama guxãma norü orewa nguxẽetaegũxe tixĩgü, rü tama guxãma nüxũ tacuax na tanaxũxũ i mexũgü i taxũgü i Tupanaãrü poramaã üxũ. ³⁰Rũ tama guxãma nüxũ tacuax na tanameẽxẽxũ i duũxũgü i idaaweexũ. Rü tama guxãma nüxũ tacuax na nawa tidexagũxü i wüxi i naga i tama nüxũ tacuáxũ. Rü tama guxãma nüxũ tacuax na tanangoxẽxũ na tacüchiga yadexaxũ i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ nacuáxũ i nagawa idexaxũ. ³¹iRü naxcax pedax na Tupanaxũtawa penayaxuxũcax i ngẽma cuax i rümemaẽxũ!

Yigü na ingechaũgũxũchiga

Natürü i ñuxma rü tá pexũ changúexẽe i tacü nixĩ i guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũãrü yexera rümemaẽxũ.

13 ¹Rũ woo ngẽma choma tama nüxũ chacuáxũ i nagawa chideaxgu, rü woo Tupanaãrü orearü ngeruũgü i daxũcũãxgawa chideaxgu,

natürü wüxi i ƭacü i āgaxürüümare chixĩ ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ²Rü woo nüxũ chacuaxgu na meã duũxũgümaã nüxũ chixuxũ i Tupanaãrũ ore, rü woo nüxũ chacuaxgu i guxũma i ƭacü i ěxũguxũ i Tupanachiga, rü woo chomaã nanguũxgu na ngẽma chorü õmaã chayaxigachixẽxũ ya maƣpũnegü, natürü taxuwama chame ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ³Rü woo ngẽma duũxũgü i ngearü dũruãxgixũxũ chayanuxgu i guxũma i ƭacü i choxũ ngẽmaxũ, rü woo Tupanaãrũ oreçax chaugü ichaxãxgu na üxüwa choxũ yagugũxũçax, rü taxuwama choxũ name i ngẽma ega tama chomüciüxũ changechaũgu. ⁴Rü yixema tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü yaxna namaã taxĩnũ, rü namaã tamecũma. Rü tama tixãũxãchiwaxẽ, rü tama tũgü ítarũta, rü tama tũgü ticuaxũ. ⁵Rü yixema tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü tama taguxchigawaxẽ, rü tama tũgũguxicatama tarũxĩnũ, rü tama tanuxwaxẽ, rü tama nagu tarũxĩnüecha ega texẽ chixexũ tümamaã üxgu. ⁶Rü tama namaã tataãẽ i chixexũgü, natürü namaã tataãẽ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ. ⁷Rü yixema aixcũma tümamüciüxũ ngechaũxẽ, rü yaxna namaã taxĩnũ, rü guxũguma nüxũ tayaxõ, rü guxũguma mexũgu namaã tarũxĩnũ, rü taguma naxchi taxai woo ƭacü tümamaã naxũxgu i tümamüci. ⁸Rü ngẽma yigü na ingechaũxũ rü tagutãma inayacuax. Natürü ngẽma na nüxũ ixuxũ i Tupanaãrũ ore rü wüxi i ngunexũgu tá inayacuax. Rü ngẽma tama nüxũ icuáxũ i nagawa na idexaxũ, rü tá ta inayacuax. Rü ngẽma ñuxma nüxũ icuáxũ rü wüxi i ngunexũgu rü marü taxuwatãma tüxũ name. ⁹Erü ngẽma tórü cuax i ñuxma tüxũ ngẽmaxũ,

rü Tupanapexewa rü naxíra. Rü ngẽxgumarüũ ta i ngẽma norü orexũ na ixuxũ, rü wüxi i íramarexũtama nixĩ. ¹⁰Rü guxũma i ngẽma rü tá inayarüxo i ngẽxguma Tupanapexewa ingugügu rü nüma guxũxũma tüxũ nacuaçxẽgu. ¹¹Yexguma chabuxgu ga chomax, rü wüxi ga buxürüũ chidexa, rü buxũ nagu rüxĩnũxũgu charũxĩnũ, rü tama meã chauãẽxũ chacuax. Natürü yexguma marü chayaxgu, rü nüxũ charũxo ga guxũma ga yema chorü bucũma. ¹²Rü ngẽma ñuxma nüxũ idauxũ i Tupanachiga, rü ñoma wüxi ya worua ya üxachametũxũwa yigü idauxũrüũ nixĩ na taxçax naxẽxũ. Natürü yixcũra rü tá aixcũma meã nüxũxũchi tadau ya Tupana. Rü ñuxma rü írarüwatama nüxũ chacuax i Tupanachiga. Natürü wüxi i ngunexũgu rü tá meã nüxũ chacuax i guxũma i nachiga, ngẽma na Tupana meãma choxũ cuáxũrüũ. ¹³Rü ñuxma rü nangẽxma i tomaẽxpũx i nacũmagü i guxũguçax ixĩxũ. Rü ngẽma nixĩ:

1 Rü Tupanaãxũ tayaxõgü

2 Rü nüxũ ítananguxẽẽ na nataeguxũ ya Cristu

3 Rü nüxũ tacuax na tamüciüxũ ingechaũxũ.

Natürü ngẽma tomaẽxpũxtanũwa rü ngẽma guxũãrũ yexera ixĩxũ, rü ngẽma nixĩ na tamüciüxũ ingechaũxũ.

Ngẽma tama nüxũ icuáxũ i nagawa na idexaxũchiga

14 ¹iRü naxçax pedax na pemüciüxũ pengechaũxũ! Rü ngẽxgumarüũ ta name nixĩ i naxçax ípeca na Tupana pexna naxãxũçax i ngẽma togü i nacũmagü i Naãẽ i

Üünexũwa ne ĩxũ. iRũ ngẽma nacũma i yexeraãcü naxçax ĩpeçaxũ nixĩ na meãma nũxũ pixuxũ i norũ ore!

²Yĩxema duĩxẽ ya tama nũxũ tacuáxũ i nagawa idexaxe, rũ Tupanamaã nixĩ i tidexaxũ rũ tama i duũxũgũmaã, erũ taxúema nũxũ tacuax na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ. Rũ Tupanaãe i Üünexũ nixĩ i tũxũ idexaxẽxũ, natürũ ngẽma ore i nũxũ tixuxũ rũ ẽxũguxũ nixĩ.

³Natürũ yĩxema nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore rũ ngẽmaãcü nũxũ tarũngũxẽe i duũxũgũ na yexeraãcü meã yaxõgũãxũçax rũ nũxũ nangúchaũxũçax i ngẽma ore rũ naporaexũçax i ngẽxguma guxchaxũ nũxũ ĩpetũgu. ⁴Rũ yĩxema duĩxẽ ya tama nũxũ tacuáxũ i nagawa idexaxe, rũ tũmacaxtama nixĩ i ngẽma, na yexeraãcü meã Tupanaãxũ tayaxõxũçax. Natürũ yĩxema nũxũ ixuxe i Tupanaãrũ ore, rũ nũxũ tixu na yexeraãcü Tupanaãxũ yaxõgũãxũçax i guxũma i yaxõgũxũ. ⁵Choma chierũ chanaxwaxe na guxãma i pema rũ ngẽma tama nũxũ pecuáxũ i nagawa na pidexagũxũ. Natürũ yexeraãcü chanaxwaxe na duũxũgũmaã nũxũ pixuxũ i Tupanaãrũ ore. Erũ ngẽma to i nagawa na pidexagũxũãrũ yexera narũmemaẽ na togũmaã nũxũ pixuxũ i Tupanaãrũ ore. Natürũ ngẽma to i nagawa na idexaxũ, rũ name ega ngẽma yaxõgũxũmaã nũxũ ixuxgu na tacũchiga yĩxũ i ngẽma dexa, na nũmagũ rũ ta yexeraãcü meã Tupanaãxũ yaxõgũãxũçax. ⁶Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, rũ ngẽxguma chi pexũtawa chaxũxgu, rũ chi to i nagawa chideaxgu, ¿rũ tacũwa chi pexũ namexũ i ngẽma? Natürũ ngẽxguma chi pemaã

nũxũ chixuxgu i ngẽma Tupana tũxũ nũxũ cuaxẽxũ, rũ exna ngẽma chomatama nũxũ chacuáxũ na aixcũma yĩxũ, rũ exna ngẽma ẽxũguxũ i ñuxma Tupana tũxũ nũxũ cuaxẽxũ, rũ exna tacũ rũ to i nguxẽetae i Tupanachiga, rũ ngẽma waxi nixĩ i pexũ mexũ. ⁷iRũ dũcax i ngẽma paxetarũ i quena rũ exna arpa! Rũ ngẽxguma tãũ chima texé meã napaxũxgu, rũ tãũ chima nũxũ tacuax na tacũgu tanapaxũxũ. ⁸Rũ ngẽma churaragũ, rũ ngẽxguma norũ uwanũgũmaã nũgũ nadaixchaũgu, ¿rũ ñuxãcü tá nũgũ namexẽe na nũgũ nađaixũçax ega tama meã nangógagu ya yima corneta ya dajçax naxçax çaxũne? ⁹Rũ ngẽxgumarũũ ta pemaã nangupetũ. Rũ ngẽxguma chi perũ conũmaã nũxũ pixuxgu i dexa i taxúema nũxũ cuáxũ, ¿rũ ñuxãcü tá nũxũ tacuax na ñuxũ ñaxũchiga yĩxũ i ngẽma nũxũ pixuxũ? Rũ ñoma ngũrüanewa pidexagũxũrũũ tá pixĩgũ. ¹⁰Rũ aixcũma nixĩ i namuxũ i nagagũ i ñoma i naãnewa. Rũ guxũma i ngẽma nagagũ rũ name naxçax i ngẽma duũxũgũ i nawa idexagũxũ. ¹¹Natürũ ngẽxguma chi tama nũxũ chacuaxgu i ngẽma naga i to i duũxũ chomaã nawa idexaxũ, rũ ngẽma duũxũçax rũ ñoma to i nachĩũãnecũãxũrũũ chixĩ, rũ chauçax rũ ñoma to i nachĩũãnecũãx i duũxũrũũ nixĩ i nũmax. ¹²Choma nũxũ chacuax rũ pema rũ pexũ nangúchaũ na pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma nacũmagũ i Tupanaãe i Üünexũ tũxna ãxũ. Natürũ name nixĩ i naxçax pedau na guxũãrũ yexera pexna naxããxũ i ngẽma nacũmagũ i namaã nũxũ perũngũxẽxũ i guxũma i yaxõgũxũ na yexeraãcü meã

Tupanaāxū yaxōgūāxūcax. ¹³Rū ngēmacax yixema duūxē ya taxúema nūxū cuáxū i nagawa idexaxe, rū name nixī i Tupanana naxcax taca na tūxna naxāāxūcax i cuax na togūmaā nūxū tixuxūcax na űuxū űaxūchiga yīxū i ngēma nūxū tixuxū. ¹⁴Rū ngēxguma chi taxúema nūxū cuáxū i nagawa chayumūxēgu, rū chauāē nixī i ngēma yumūxēxū. Natürü chomatama rū taxuūma chacuax na tacūchiga yīxū i ngēma. ¹⁵¿Rū tacū tá chaxū i űuxmax? Rū marū name nixī ega taxúema nūxū cuáxū i nagawa chayumūxēgu, natürü chanaxwaxe i guxāma nūxū cuáxū i nagawa rū ta chayumūxē. Rū marū name nixī ega taxúema nūxū cuáxū i nagawa chawiyae, natürü chanaxwaxe i guxāma nūxū cuáxū i nagawa rū ta chawiyae. ¹⁶Erü ngēxguma chi taxúema nūxū cuáxū i nagawa Tupanaxū quicuaxūūgu, rū yixema duūxēgu ya ngēma irūxīnūēxē, rū taxucürüwa cumaā wūxigu Tupanaxū ticuaxūūgū, erü tama nūxū tacuax na űuxū űaxūchiga yīxū i ngēma nūxū quixuxū. ¹⁷Rū woo ngēma curü yumūxē rū namexēchixgu, natürü yixema duūxēgu ya ngēma irūxīnūēxē rū taxuūma i mexū nawa tayaxu ega to i nagawa quideaxgu. ¹⁸Tupanana moxē chaxā, erü perü yexera taxúema nūxū cuáxū i nagawa chidexa. ¹⁹Natürü woo muxūma i ore i taxúema nūxū cuáxū i nagawa na chidexaxū, natürü ngēma yaxōgūxūārü ngutaquexegüwa rū chauxcax rū narümemaē chi nixī ega woo noxre i ore i meāma nūxū icuáxūwa namaā nūxū chixuxgu i Tupanaārü ore na ngēmaācū ngēmamaā

meā chanangüexēxūcax. ²⁰Pa Chaueneēgūx, tama name nixī i buxūgürüū pixīgü i ngēma nagu perūxīnūēxūwa. Rū name nixī i wūxi i buxū i ngexwacax íraxürüū tama chixexū pexü, natürü ngēma nagu perūxīnūēxūwa rū penaxwaxe i duūxū i marü yaxürüū nagu perūxīnūē. ²¹Tupanaārü ore ga nuxcūmaūxū ga norü orearü uruū ümatixū rū űanagürü: “Rū nuā tá chanamugü i to i nachüānecūāx i duūxūgü na to i nagawa yadexagūxūcax namaā i űaā Yudíugü i tama yaxōgūxū. Natürü woo ngēmaācū chanaxūxgu, rū tāūtāma chauga naxīnūē i ngēma Yudíugü i tama irūxīnūēchaūxū”, űanagürü ga Tupana. ²²Rū ngēmacax ngēma na taxúema nūxū cuáxū i nagawa idexaxū, rū wūxi i cuaxruū nixī naxcax i ngēma duūxūgü i tama irūxīnūēchaūxū. Rū tama duūxūgü i marü yaxōgūxūcax nixī i ngēma. Natürü ngēma Tupanaārü orexū na ixuxū, rū duūxūgü i marü yaxōgūxūcax nixī na yexeraācū meā Tupanaāxū yaxōgūāxūcax. Rū tama duūxūgü i tama irūxīnūēchaūxūcax nixī i ngēma. ²³Rū ngēxguma chi pema i yaxōgūxe pengutaquexegü, rū guxā chima to i nagawa pidexagü, ¿rū űuxū űaxū tá ega petanügu naxūcuxgu i wūxi i duūxū i ngēma iyarūxīnūxū rū exna wūxi i duūxū i tauta yaxōxū? ¿Taux exna i nagu tá naxīnūxū na pexāūāēgūxū i pemax? ²⁴Natürü ngēxguma chi guxāma i pema nūxū pixuxgu i Tupanaārü ore, rū chi petanügu naxūcuxgu i wūxi i

duūxū i tama yaxōxū rü exna wūxi i duūxū i ngēma iyarūxīnūxū, rü tá nūxū naxīnū i ngēma Tupanaārū ore i nūxū pixuxū. Rū ngēmaācū tá nūxū nacuax na nūma rü wūxi i pecaduáxū na yīxū. Rū nūgūgu tátama ínārūxīnū i ngēxguma nūxū naxīnūgu i ngēma nūxū pixugūexū. ²⁵Rū ngēma chixexū i nūxīcatama nūxū nacuáxū rü tá naxçax ínicuax. Rū nūma rü ngēxma tá nacaxápūxū, rü tá Tupanaxū nicuaxū. Rū tá nūxū nixu na aixcūma Tupana petanūwa nangēxmaxū.

**Guxūma i tacū i ngutaquexewa pexūxū,
rū name nixī i meā peāēta
ipexūācūma penaxū**

²⁶Dūcax, Pa Chaueneēgūx, ñuxma tá pemaā nūxū chixu na ñuxācū tá penaxūxū ega ngēxguma pengutaquexegūgu. Rū ñuxre i pema rü marū name na Tupanaārū wiyaequ pewiyaeqūxū, rü togue rü tangūxētaegūxū, rü togue rü nūxū tixuxū i ngēma ore i Tupana tūxū nūxū cuaxēxū, rü togue rü nawa tidexagūxū i naga i tama nūxū tacuaxgūxū, rü togue rü tanangoxēēgūxū i ngēma dexa i to i nagawa nūxū yaxugūxū. Natürü guxūma i ngēma rü tanaxwaxe i yaxōgūxūārū ngūxēēçax na yīxū, na yexeraācū yaxōgūāxūçax rü meā Tupanaçax namaxēxūçax. ²⁷Rū ngēxguma to i naga i pema tama nūxū pecuáxūwa pidexagūgu, rü name nixī i taxre rü exna tomaēxpūxīcatama tidexagū. Rū tanaxwaxe i wūxiexira tidexa i noxri rü yixcama ya togue. Rū ngēxguma chi texé to i nagawa ideaxgu, rü name nixī na tangēxmaxū ya wūxie

ya nūxū ixuchigūxe na tacūchiga yīxū i ngēma ore i to i nagawa nūxū yaxuxū. ²⁸Natürü ngēxguma chi tatauxgu na texé nūxū ixuchigūxū na tacūchiga yīxū i ngēma ore i to i nagawa nūxū yaxuxū, rü narūmemaē nixī na noxtacūma tama to i nagawa pidexagū i perū ngutaquexewa. Rū narūmemaē i wūxichigū tūxica Tupanamaāxīcatama bexma tidexagū. ²⁹Rū ngēxgumarūū ta ngēxguma pengutaquexegūgu, rü name nixī i taxre rü exna tomaēxpūxīcatama nūxū tixu i Tupanaārū ore. Rū ngēma togū i ngutaquexetanūxū rü name nixī na meā nangugūgūāxū i ngēma ore. ³⁰Natürü ngēxguma chi íyadexayane i wūxi i duūxū, rü Tupana tūmamaā ideaxgu ya togue ya ngēma rūtuxe, rü name nixī na iyanachianexū i ngēma nūxīra idexaxū na tidexaxūçax ya yīxema duūxē ya Tupana tūmamaā idexaxe. ³¹Rū ngēmaācū guxāma i pema na Tupana pemaā idexaxū, rü name nixī i wūxichigū ípenangūxēē na pewa nanguxū na pidexagūxū i Tupanaārū ore. Rū ngēmaācū i ngēma togū i ngutaquexetanūxūgū rü tá Tupanachiga meā nangúe rü tá nataāēgū. ³²Rū ngēmaācū tanaxwaxe i meāma tūmaāēmaā itacuax ya wūxichigū ya yīxema Tupanaārū orexū ixuxe. ³³⁻³⁴Erü perū ngutaquexegūwa rü Tupana nanaxwaxe na meā penaxūxū i guxūma, rü tama nanaxwaxe na ngēma pexāūgatanūxū rü pegū ípetūexēēxū. Rū guxūma i togū i yaxōgūxūārū ngutaquexegūwa rü marū nūxū nayapue na tama yadexagūxū i ngexūgū. Rū name nixī i pema rü ta ngēmaācū penaxū, erü nachuxu na yadexagūxū i

ngexūgū i ngutaquexegūwa. Rū name nixī na yatūgūga naxīnūēxū i ngexūgū, ngēma Tupanaārū ore tūxū muxūrūū. ³⁵Rū ngēxguma chi tacūxū nacuáxchaūgu i wūxi i ngexū, rū name nixī i nachīūwatama natena naca i nachiga i ngēma. Erū wūxi i āne nixī ega ngutaquexewa yadeaxgu i wūxi i ngexū. ³⁶Pa Corítuicūāxgūx, name nixī na nūxna pecuāxāchiexū na tama pewaxira ne naxūxū i Tupanaārū ore. Rū tama pexicatama nixī i penayauxgūxū i ngēma. ³⁷Rū ngēxguma chi texé tūgūgu rūxīnūgu na Tupanaārū orearū uruū tīxū rū exna tūgūgu tarūxīnūgu na Tupanaāē i Ūūnexū tūxna naxāxū i tacū rū cuāx, rū name nixī i nūxna tacuāxāchi na tōrū Coriarū ore yīxū i nāā ore i pexcax chaxūmatūxū. ³⁸Natūrū ngēxguma chi texé tama nūxū cuāxchaūgu i ngēma pemaā nūxū chixuxū, rū name nixī i tama tūxū pecuáxchaū. ³⁹iRū ngēmacax, Pa Chaueneēgūx, rū Tupanana naxcax peca i cuāx na meāma nūxū pixuxūcax i norū ore! iRū tama penachuxu na to i nagawa yadexagūxū i duūxūgū! ⁴⁰Rū perū ngutaquexegūwa, rū name nixī na meā penaxūxū i guxūma. Rū tama name i ngēma pexāūgatanū rū pegū ípetüexēē.

Cristu na yuwa írudaxūchiga

15 ¹Rū nūxmax, Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwāxe i nūxna pecuāxāchie i ngēma Tupanaārū ore i tūxū maxēxēxū ga pemaā nūxū chixuxū. Rū yematama ore nixī ga pema peyauxgūxū. Rū nūxma rū ngēmatama oregagu nixī i meā peyaxōgūxū. ²Rū

ngēma oregagu nixī i pexū nangēxmaxū i maxū i taguma gūxū, ega aixcūma guxūguma peyaxōgūmagu. Natūrū ngēxguma tama guxūguma peyaxōgūgu, rū natūcaxmamare nixī i ngēma perū ō. ³Rū noxri pexū changúexēē ga yema nguxēētae ga chomatama togū ga chomūcūgūxūtawa chayaxuxū. Rū pexū changúexēē na Cristu rū tōrū pecaducax nayuxū, ngēma Tupanaārū ore i ūmatūxūwa nūxū ixuxūrūū. ⁴Rū yexgumarūū ta pexū changúexēē na nūxācū inatāxgūāxū, rū nūxācū norū tomaēxpūx ga ngunexūgu rū wena na namaxūxū, ngēma Tupanaārū ore i ūmatūxū nūxū ixuxūrūū. ⁵Rū yexgumarūū ta pexū changúexēē ga nūxācū Pedrucax na nangōxū ga Cristu, rū nūxācū yixcūra rū norū ngúexūgū ga yamugūxūcax na nangōxū. ⁶Rū yemawena ga Cristu rū noxtacūma 500 arū yexera ga yaxōgūxūcax nangox. Rū muxūma i ngēma duūxūgū rū nūxma rū ta namaxē, natūrū nūmaxū rū marū nayue. ⁷Rū yemawena rū Chaūtiāgucax nangox, rū yixcama guxūma ga yema togū ga ngúexūgū ga yamugūxūcax nangox. ⁸Rū dūxwa chowa inayacuāx ga chauxcax rū ta na nangōxū, woo ngūrūāchimare nixī ga yema, ngēxgumarūū i wūxi i buxū i tautama norū ngunexūwa nanguyane buxūrūū. ⁹Rū choma rū guxūma i ngēma togū i Tupana imugūxūtūūwa chaxū. Rū tāū chima name na Tupana imuxūmaā choxū naxugūxū i duūxūgū, yerū nawe chingēchigū ga Tupanaārū duūxūgū rū poraācū chixexū namaā chaxū. ¹⁰Natūrū ga Tupana rū chomaā namecūma, rū ngēmacax i nūxma rū choxū pedau na

ƒacü chiĩxũ rü ñuxãcü na chiĩxũ. Rü yema chomaã na namecũmaxũ rü tama natũcaxma nixĩ. Yerü choma rü guxũ ga togü ga yamugũxũärü yexera chanaxü ga Tupanaärü puracü. Natürü tama chomatama nixĩ ga chanaxũxü ga yema puracü, natürü Tupana ga chomaã mecũmacü rü chomaã puracücü nixĩ ga naxücü ga yema puracü na nüxũ chixuxũcax ga norü ore. ¹¹Natürü i ñuxma rü nüétama nixĩ ega woo choma chixügu rü exna togü yixügu ga pemaã nüxũ ixuxũ ga yema ore. Yerü yema ore ga pemaã nüxũ tixuxũ, rü Tupanaärü ore i tüxũ maxẽxẽxũ nixĩ, rü yema nixĩ ga pixögüxũ.

**Ñuxãcü wena tá namaxẽ i
duũxũgü i yuexü**

¹²Marü pemaã nüxũ tixu na Cristu rü yuwa ínadxũ. ¿Rü tüxcüü ñuxre i pema rü ñaperügügü:

“Yuexũ rü tagutáma wena namaxẽ”, ñaperügügü? ¹³Rü ngëxguma chi ngëma yuexũ rü tagu chima wena namaxëgu rü ga Cristu rü chi ta tãu chima wena namaxũ. ¹⁴Rü yexguma chi Cristu tama wena maũxgu, rü ngëma ore i nüxũ tixuxũ i nachiga rü taxuwa chima name, rü natũcaxmamare chi nixĩ i perü õ.

¹⁵Rü ngëxguma chi ngëmaãcü yixügu, rü toma rü Tupanaärü orearü uruũgü i dorataaxgüxũ chi tixügu. Erü nüxũ tixu na Tupana Cristuxũ wena maxẽxũ. Rü ngëxguma chi tama aixcüma yixügu na wena namaxëxũ i yuexũ, rü chi wüxi i doramare nixĩ na Tupana Cristuxũ wena maxẽxũ. ¹⁶Rü ngëxguma chi ngëma yuexũ rü tagu chima wena namaxëgu, rü ga Cristu rü chi ta tãu chima wena

namaxũ. ¹⁷Rü yexguma chi Cristu tama wena maũxgu, rü natũcaxmamare chi nixĩ i peyaxögüxũ, rü chi ñuxma rü ta perü pecadugagu ipeyarütauxe. ¹⁸Rü chi ngëmaãcü yixügu rü ngëma duũxũgü i Cristuaxũ yaxögüxũ i marü yuexũ, rü chi ta tãu chima nüxũ nangëxma i maxũ i taguma gúxũ. ¹⁹Rü ngëxguma chi ñoma i maxũcaxicatama yixügu na Cristuaxũ yaxögüxũ, rü chi guxũ i togü i duũxũgüärü yexera tangechaütümüũgü. ²⁰Natürü aixcümaxũchi nixĩ ga Cristu ga yuwa na ínadxũ. Rü natanüwa i guxũma i ngëma yuexũ i yixcüra tá írüdagüxũ, rü Cristu nixĩ ga namaã inaxügücü na ínadxũ, yerü nüma nixĩ ga nüxĩra wena namaxũxũ. ²¹Rü yexgumarüũ wüxi ga yatügagu na nayuexũ ga duũxũgü, rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ na wüxi i yatügagu wena namaxëxũ i ngëma marü yuexũ. ²²Rü ngëxgumarüũ Adãũgagu guxãma na yuexũ, rü ngëxgumarüũ tá ta nixĩ na Cristugagu namaxëxũ i guxũma i duũxũgü i nüxũ yaxögüxũ. ²³Natürü wüxichigü tá tümawa nangu na wena tamaxũxũ. Rü Cristu nixĩ ga nüxĩra maxücü. Rü ngëxguma wena núma naxũxgu i nümax, rü ngëxguma tá nixĩ i wena namaxëxũ i ngëma duũxũgü i noxrü ixüguxũ. ²⁴Rü ngëmawena tá nixĩ i nagúxũ i naãne. Rü ngëxguma tá nixĩ ya Cristu i nüxũ naporamaëxũ i guxũma i norü uwanügü. Rü ngëxguma tá nixĩ i Nanatü ya Tupanana naxããxũ i guxũma na nüma namaã inacáuãcax. ²⁵Erü nüma ya Cristu rü ãëxgacü tá nixĩ ñuxmatáta nüxũ naporamaë i guxũma i norü uwanügü. ²⁶Rü ngëma nawa iyacuáxũ i norü uwanü i tá nüxũ

naporamaēxū, rü yu nixī. ²⁷Yerü Tupana rü marü Cristumēxēwa nanayexmagüxēē ga guxūma. Natürü woo Tupanaärü ore nüxū ixuxgu na Cristumēxēwa nangēxmagüxū i guxūma, natürü nümatama ya Tupana rü tama Cristumēxēwa nangēxma. Yerü nüma ga Tupana nixī ga Cristumēxēwa nayexmagüxēēxū ga guxūma. ²⁸Rü ngēxguma guxūma Cristumēxēwa ngēxmagügu, rü ñuxūchi nümatama ya Cristu ya Tupana Nane rü tá Nanatümēxēwa nügü nangēxmaxēē. Yerü nüma ga Tupana nixī ga noxri Cristumēxēwa nayexmagüxēēxū ga guxūma. Rü ngēmaācü ya Tupana rü guxūärü āēxgacü tá nixī. ²⁹Rü nangēxma i ñuxre i duūxūgü i petanüwa i Tupanaégagu yuexūchicüü íbaiūxū. ¿Rü tūxcüü ngēma naxügü? Rü ngēxguma chi tama wena namaxēgu i duūxūgü i yuexū, ¿rü tūxcüü ngēma yuexūchicüü ínabaiū? ³⁰¿Rü tūxcüü i toma rü guxūguma āücūmaxūwa tangēxmagü? ³¹Pemaā nüxū chixu, Pa Chaueneēgūx, rü guxū i ngunexūgu rü āücūmaxūwa changēxma, rü tama nüxū chacuax i tacü rü ngunexūgu Tupanaärü oregagu tá na chayuxū. Rü ngēma rü aixcūmaxūchi nixī, ngēxgumarüü na aixcūma yīxū na choxū nangēxmaxū i wüxi i taēē i taxū i ñuxma na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuaxū peyaxōgūxū. ³²Choma rü nuā Epéchiuwa rü Tupanaärü orechigagu chorü uwanümaā poraācü togü tachoxūgagü. Rü ñoma naēxū i idüraexūmaā togü tađaixürüü tixīgü. ¿Natürü tacüwa choxū namexū ga yema ega chorü maxū i ñoma i naānewa choxū

ngēxmaxūcaxicatama yixīgu? Rü ngēxguma chi aixcūma yixīgu na tama wena namaxēxū i yuexū, rü marü name i ñatarügügü:

“iNgixā tachibüe rü taxaxegü, erü paxa tá tayue!” ñatarügügü. ³³iNatürü tāütáma nawe perüxī i ngēma duūxūgü i ngēmaācü chixri idexagüxū! Erü aixcūma nixī i ngēma ore i ñaxū:

“Rü texé ya chixexū i duūxūmaā āmücüxe, rü tūxū inayanaxoxēē i tūmacūmagü i mexū”, ñaxū. ³⁴Rü name nixī i meā pegüāēgu perüxínüē rü nüxū perüxoe i ngēma perü chixexūgü. Rü wüxi i perü āne nixī na pemaā nüxū chixuxū rü ñuxre i pema rü tama aixcūma Cristuarü duūxūgü pixīgüxū rü tama aixcūma Tupanaxū pecuaxgüxū.

Ñuxācü wena namaxē i yuexūgü

³⁵Natürü bexmana wüxie tá pexna taca rü ñatarügü pexū:

“¿Ñuxācü tá wena namaxēxū i yuexū? ¿Rü nañuxraūxū i naxūnemaā tá ínadagüxū?” ñatarügü pexū. ³⁶Rü pemaā nüxū chixu rü wüxi i ngēāēxū nixī na ngēmaācü pexna taçaxū. Erü ngēxguma wüxi ya nanetüchane itoxgu, rü yima nanetüchane rü nayu na naxūxūcax i ngēma nanetü. ³⁷Rü ngēma waixūmügu itoxū, rü wüxi ya triguchane rü exna tacü rü to i nanetüchane nixī. Rü tama nane i rüxūxū nixī i itoxū. ³⁸Rü ngēxguma marü ipenatoxguwena, rü Tupana nanaxūxēē ya yima nachane na nüma nanaxwaxexūācüma yīxūcax i ngēma nanetü. ³⁹Rü tama guxū i naxūnegü rü nawüxigu. Rü duūxēxūne rü nanatoraxū, rü naēxūgüxūne rü to nixī, rü werīgüxūne rü to nixī, rü choxnigüxūne rü to nixī. ⁴⁰Rü

ngëxgumarüü ta nangëxma i naxüñegü i daxügxüü i naānecüāx, rü nangëxma i naxüñegü i ñoma i naānecüāx. Rü ngëma daxügxüü i naānecüāx i naxüñegü rü nüxü nangëxma i noxrütama mexü, rü ngëma ñoma i naānecüāx i naxüñegü rü ta nüxü nangëxma i noxrütama mexü. Natürü tama nawüxigu i ngëma norü mewa. ⁴¹Rü üaxcüarü yauracüü rü to nixī, rü tauemaciariü yauracüü rü to nixī. Rü woramacurigiariü yauracüü rü to nixī. Rü nügütanüwatama ya woramacurigi, rü tama nawüxigu i norü yauracüü. ⁴²Rü ngëxgumarüü tá ta naxüpetü namaā i naxüñegü i ngëma duüxüğü i yuexü. Erü ngëma naxüñe i noxri nüxü ngëxmaxü rü iyariüoxwaxexü nixī. Natürü ngëma naxüñe i tá nüxü ngëxmaxü i ngëxguma wena namaxëgu, rü ngëma rü tagutáma inayarüxo. ⁴³Rü ngëma naxüñe i yuxü rü taxuwama name i ngëxguma inataxgux. Natürü ngëxguma wena namaüxgu rü tá namexëchi. Rü ngëma naxüñe i ñuxma turaxü rü ngëxguma wena namaüxgu rü tá napora. ⁴⁴Rü itanatax i ngëma naxüñe i ñoma i naānecüāx ixixü. Natürü ngëxguma inadaxgu, rü daxücüāx i naxüñe tá nixī. Rü ñuxma na nangëxmaxü i naxüñe i ñoma i naānecüāx rü ngëmawa nüxü tacuax na nangëxmaxü ta i naxüñe i daxücüāx. ⁴⁵Tupanaärü ore i ümatixüwa rü ñanagürü:

“Guma nüxüraücü ga yatü ga Adáü rü nüxü nayexma ga ñoma ga naānecüāx ga naxüñe ga paxaāchi maxüxü”,

ñanagürü. Natürü ya Cristu rü daxücüāx nixī. Rü nüma nixī i tüxna naxäxü i maxü i taguma gúxü. ⁴⁶Noxri rü tüxü nangëxma i ñoma i naānecüāx i taxüñe.

Natürü yixcama rü Tupana tá tüxna nanaxä i to i taxüñe i daxücüāx ixixü.

⁴⁷Guma nüxüraücü ga yatü ga waixümwüwa ücü, rü ñoma ga naānecüāx nixī. Natürü törü Cori ya Cristu rü daxügxüü i naānecüāx nixī. ⁴⁸Rü ngëma taxüñegü i ñoma i naānewa tüxü ngëxmaxü, rü guma Adáüxüñe ga waixümwüwa ücü rü nixüğü. Natürü ngëma naxüñegü i daxüwa nüxü ngëxmaxü i duüxüğü, rü Cristuxüñerüü nixüğü. ⁴⁹Rü ñgëxgumarüü na Adáü ga waixümwüwa ücü rü na yixü i taxüñe, rü ngëxgumarüü tá ta Cristu ya daxüwa ngëxmacürüü nixī i taxüñe i yixcüra.

⁵⁰Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, pemaā nüxü chixu rü ñaā taxüñe i namachinaxcax rü naxchinaxanaxcax, rü taxucürüwa Tupana äëxgacü íyixüwa nangu. Erü ngëma iyariüoxüü, rü taxucürüwama Tupanaxütawa i ngextá taxuüma iyariüoxüwa nixücu.

⁵¹Natürü chanaxwaxe na nüxü pecuáxü i wüxi i ore i ëxügxüü ga noxri Tupanaxicatama nüxü cuáxü. Rü dücax, táütáma guxä tayue, natürü guxäxüñe rü tá naxüchicüü. ⁵²Rü ngürüächimare wüxi i peaxëtügu tá nixī i ngëma na naxüchicüüxü i taxüñe i ngëxguma naāneärü güxgux naxägagu ya corneta. Rü tá naxäga ya yima corneta, rü ngëxguma i ngëma duüxüğü i yuexü rü tá inarüdagü na tagutáma wena nayuexüçax. Rü yixema na imaxëxü rü tá naxüchicüü i taxüñe. ⁵³Erü ngëma taxüñe i yuxwaxexü rü woetama tama taixü rü tá naxüchicüü. Rü wüxi i ngëxwacaxüxü i naxüñe i aixcüma taixü rü tagutáma yuxü tá nixī. ⁵⁴Rü ngëxguma ngëmaäcü naxüchicüügu i

taxüne i yuxwaxexũ, rü tüxũ
nangëxmagu i taxüne i ngëwacaxũxũ i
tagama yuxũ, rü ngëxguma tá nixĩ i
yanguxũ i Tupanaãrũ ore i ümatüxũ i
ñaxũ:

“Marü inayarüxo na nayuxũ i duũxũgü.

Rü Tupana rü marü yuxũ
nariyexera. ⁵⁵Rü dücax, Pa Yux,
¿ngëxũ i curü pora i namaã toxũ
curiyexeraxũ? ¿Rü ngëxũ i ngëma
cuxne i namaã toxũ cuðaixũ?”

ñanagürü i ngëma Tupanaãrũ ore. ⁵⁶Rü
ngëma naxne i yu, rü pecadu nixĩ. Erü
ngëma pecadu nixĩ i naporaxëëxũ i ngëma
yu na tüxũ naðaixũcax. Rü ngëma mugü
ga Moiché ümatüxũ nixĩ i naporaxëëxũ i
pecadu, erü woo namexgu i ngëma mugü,
natürü taxucürüwama texé aixcuma
tayanguxëë. ⁵⁷Natürü name nixĩ i
Tupanana moxë taxã yerü núma nanamu
ga tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu na
ngëma yuxũ tüxũ naporamaëëxũcax.
⁵⁸Rü ngëmacax, Pa Chaueneëgü ya Pexũ
Changechaũgixex, rü name nixĩ i meã
peyaxögüama rü taguma ípenatax i
Tupanaãrũ ore. Rü name nixĩ i guxũguma
meã penaxü i tórü Coriarü puracü, erü
pema nüxũ pecuax rü ngëma puracü i
nüxũ pexüxũ, rü tama natüçaxma nixĩ.

**Dïeru ga nutaquexecü naxçax ga yema
togü ga yaxögüxũ**

16 ¹Rü ñuxma tá pemaã nüxũ chixu
i nachiga i ngëma dïeru i
penutaquexexü na namaã nüxũ
perüngüxëëgüxũcax i taeneëgü i yaxögüxũ
i Yudéaanewa ngëxmagüxũ. Rü ngëma
yaxögüxũ i Gárateanewa ngëxmagüxũ rü
marü namaã nüxũ chixu na ñuxãcü tá
ngixũ nanutaquexegüxũ i ngëma dïeru. Rü

chanaxwaxe i ngëxgumarüũ ta penaxü i
pemax. ²Rü guxcü i yüxüarü ngunexũgu
rü name nixĩ i wüxichigü i pema rü ngixũ
ípexüxüchi i ngëma dïeru i Tupanana
ngixũ pexãcü. Rü ngëxgumarüũ na ñuxre i
dïeru ngixũ peyaxuxü i perü puracüwa, rü
name nixĩ i wüxichigü ngixũ ípexüxüchi i
ngëma Tupanaãrũ ixicü. Rü ngëmaã tá
penguxũ na tama ngëxguma ngëma
changuxguama ngixũ na pedexũcax. ³Rü
ngëxguma petanüwa changuxgu, rü tá
chanaxümatü i ñuxre i poperagü naxçax i
taeneëgü i Yerucharëüwa ngëxmagüxũ. Rü
ñuxüchi ngëma poperamaã tá
Yerucharëüwa chanamugü i ngëma
duũxũgü i pema nüxũ pexunetaxü na
ngëma ngixũ nangegüxũcax i ngëma dïeru
i taeneëgüçax ngixũ penutaquexegüçü.
⁴Rü ngëxguma chi choxũ natauxchagu na
ngëma Yerucharëüwa chaxüxũ, rü choma
rü tá ta ngëma chaxü, rü nümagü rü tá
wüxigu chomaã ngëma naxĩ.

**Pauru nagu narüxinün na
Corítüwa naxüxũ**

⁵Choma rü Machedóniãänewa tá
chaxüpetü na íchayadauxüçax i taeneëgü i
ngëma ngëxmagüxũ. Rü ngëmawena rü tá
petanüwa changu na pexũ
íchayadauxüçax. ⁶Rü ngürüächü tá ñuxre i
ngunexũgü ngëxma petanügu charüxãüx,
rü bexmana ngürüächü ngëma petanüwa tá
chanangupetüxëë ya mucü. Rü ngëxguma
rü tá pexũ natauxcha na choxũ
perüngüxëëgüxũ na ngëma
íchaxüxchaxüwa chaxüxüçax. ⁷Erü tama
chanaxwaxe i paxaächimare pexũ chadau.
Natürü chanaxwaxe i poraächüxüra
petanügu charüxãüx ega nanaxwaxegu ya
tórü Cori. ⁸Natürü nuã Epéchiuarü iãnewa

tá changẽxma ñuxmatáta Pêtecósteari ngunexũwa nangu. ⁹Erũ nuã rũ tórũ Cori poraãcü choxũ nanatauxchaxẽẽ na nüxũ chapuracũxũcax rũ nüxũ yaxõgũãxũcax i muxũma i duũxũgũ woo namu i ngẽma tama naxwaxegũxũ na nuã chapuracũxũ. ¹⁰Rũ ngẽxguma chi Timutéu petanũwa nguxgu, rũ chanaxwaxe i meãma penayaxu na petanũwa nataãẽxũcax. Erũ nüma rũ ta chauxrũ tórũ Coriari puracũwa napuracũ. ¹¹Rũ ngẽmacax tama chanaxwaxe i texé petanũwa nüxũ taxoe. Natürũ chanaxwaxe i nüxũ perũngũxẽẽ na taãẽãcüma nuã naxũxũ na choxũ ýyadauxũcax. Erũ poraãcü íchananguxẽẽ na nuã nanguxũcax namaã i ngẽma togũ i taeneegũ. ¹²Rũ ngẽma taeneẽ i Aporu rũ poraãcü nüxũ chacãaxũ na petanũwa ýyadauxũcax namaã i ngẽma togũ i taeneegũ. Natürũ tama ngẽma naxũxchaũ i ñuxmax. Natürũ ngẽxguma naxãchicagu rũ tá ngẽma naxũ.

Pauru nüxũ narũmoxẽ ga yema yaxõgũxũ

¹³Rũ pexuãẽgũ na taxuũma i chixexũgu peyixũcax! iRũ meãma peyaxõgũama woo tacũ pexũ ùpetũgu! Rũ name nixĩ i peporaesima rũ taxucaxma pemuũẽ. ¹⁴Rũ guxũma i ngẽma pexũxũ, rũ name nixĩ i pegũ pengechaũgũãcüma penaxũ. ¹⁵Rũ ñuxmax, Pa Chaueneegũx, pema nüxũ pecuax na Estéfanatanũxũgũ yĩxũ ga nüxĩra yaxõgũxũ ga Acayaanewa. Rũ meãma nüxũ pecuaxgũ na ñuxãcü poraãcü taeneegũ i yaxõgũxũxũ na nangũxẽẽgũxũ. ¹⁶Rũ chanaxwaxe i naga pexĩnũẽ i ngẽma duũxũgũ i Estéfanatanũxũgũrũĩ ixĩgũxũ. Rũ

ngẽxgumarũĩ ta chanaxwaxe i naga pexĩnũẽ i guxũma i ngẽma duũxũgũ i ñaã Tanatũari puracũwa puracũxũ rũ ngũxẽẽtaegũxũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ñuxma na taxucũrũwama chauxũtawa pengẽxmagũxũ, rũ wũxi ga chorũ taãẽ nixĩ na núma naxĩxũ ga taeneegũ ga Estéfana rũ Fortunátu rũ Acáicu. Rũ yema taeneegũ ga núma íxũ rũ pexũ nixuchigagũ rũ yemaãcü choxũ nataãẽxẽẽgũ ga yema pexũ na nataãẽxẽẽgũxũrũĩ. Rũ tanaxwaxe i naga pexĩnũẽ rũ nüxũ pengechaũ i ngẽma duũxũgũ i ngẽmagũrũĩ ixĩgũxũ. ¹⁹Rũ guxũma i taeneegũ i yaxõgũxũ i Áchiaaneãrũ ñãnegũwa ngẽxmagũxũ, rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ. Rũ Aquiru rũ Prisila rũ guxũma i ngẽma yaxõgũxũ i Aquirupatawa ngutaquexegũxũ, rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ naégagu ya tórũ Cori. ²⁰Rũ guxũma i taeneegũ i núma ngẽxmagũxũ rũ moxẽ pexcax ngẽma namugũ. Rũ chanaxwaxe i wũxichigũ i pema rũ pegũ pengechaũgũãcüma pegũ perũmoxẽgũ. ²¹Choma i Pauru rũ choxmexmaãtama pexcax chanaxũmatũ i ñaã chorũ moxẽ. ²²Rũ ngẽxguma chi texé tama tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ ngechaũgu, rũ Tupana tá tũxũ napoxcu. Rũ paxa tá ínangu ya tórũ Cori. ²³Rũ chanaxwaxe i tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narũngũxẽẽ rũ pemaã inarũxãũx. ²⁴Rũ guxãma i pema, rũ poraãcü pexũ changechaũãcüma pexũ charũmoxẽ naégagu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

*Rũ nuãma pexna,
Pauru*

NORÛ TAXRE GA POPERA GA CORÍTIUCÛĂX GA YAXÔGÛXÛTANÛWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxe ga yema
yaxôgüxü ga Corítiuwa yexmagüxü**

1 ¹Pa Chaueneëgü i Corítiucüãxgü i
Tupanaãxü yaxôgüxü, rü Pa
Chaueneëgü i Guxüma i Acayaanewa
Ngëxmagüxü, choma i Pauru nixi i
pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera
wüxigu namaã i taeneë i Timutéu. Rü
choma nixi i Tupana choxü yaxuxü na
Ngechuchu ya Cristu choxü muxü na
nüxü chixuxüçax i norü ore. ²Rü
tanaxwaxe na Tanatü ya Tupana rü tóriu
Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü
pexü narüngüxëxü rü pexü
nataãxëxëxü.

Pauru rü ngüxü ninge

³Rü toma rü nüxü ticuaxüügü ya
Tupana ya Nanatü ya tóriu Cori ya
Ngechuchu ya Cristu. Erü nüma nixi ya
Tanatü ya nüxü ingechaütümüügücü rü
tóriu Tupana ya guxüguma tüxü
taãxëxëcü. ⁴Rü nüma ya Tupana rü toxü
nataãxëxë i ngëxguma ngüxü tingexgu,

na toma rü ta tanataãxëxëgüçax i
ngëma togü i duüxügü i ngüxü
ingegüxü. Rü ngëmaãcü ngëma Tupana
toxü na taãxëxëxü rü toma rü ta
tanataãxëxëgü i ngëma togü i duüxügü.
⁵Rü ñuxma na Cristurüü poraãcü ngüxü
tingegüxü, rü ngëxgumarüü nümatama
poraãcü toxü nataãxëxë. ⁶Rü ngëmacax,
ngëxguma toma ngüxü tingegügu, rü
ngëmaãcü toxü nangupetü na pema rü
pexü nangëxmaxüçax i perü taã rü
perü maxü i taguma gúxü. Rü
ngëxguma Tupana toxü taãxëxëgu, rü
ngëmaãcü tomaã nanaxü na pema rü ta
pexü nangëxmaxüçax i perü taã rü
yaxna namaã pexinüxëxüçax i ngëxguma
ngëmatama ngüxü i toma tingegüxü
pexü ngëxmagu. ⁷Toma rü aixcüma
tayaxôgü na pema rü tagutáma
ípenatáxü i Tupanaãrü ore. Erü nüxü
tacuax rü ngëma na toxrüü ngüxü
pingegüxü, rü ngëxgumarüü tá ta
toxrüü pexü nangëxma i ngëma taã i
Tupanawa ne üxü. ⁸Pa Chaueneëgü,
tanaxwaxe i nüxü pecuax na ñuxre ga

guxchaxūgū toxū ngupetūxū ga Áchiaanewa. Rū yema na poraācū toxū naguxchaxū, rū dūxwa marū tama namaā taporae, rū nagu tarūxīnūē na marū tāūtāma tamaxēxū. ⁹Rū nagu tarūxīnūē rū űoma yuwa taxūxūrū tixūgū. Natūrū yemaācū toxū naxūpetū, erū Tupana ya yuexūxū írūdagūxēēcū toxū nangūxēēchaū na nūxīcatama nūxū nangēxmaxū i pora na yuwa toxū ínanguxūxēēxūcax, rū taxucūrūwama togūtama na ítanguxūxēēxū. ¹⁰Rū Tupana rū toxū ínanguxūxēē nawa ga yema guxchaxū ga yuwa toxū gagūchaūxū. Rū ngēxgumarū tá ta toxū ínanguxūxēē nawa i űaā taxū i guxchaxū i űuxma toxū ngēxmaxū. Rū aixcūma tayaxōgū na nūma rū guxūgutāma ngēmaācū toxū nangūxēēxū. ¹¹Natūrū tanaxwaxe i pema rū perū yumūxēmaā toxū perūngūxēē. Rū ngēxguma chí ngēmaācū penaxūxgux, rū muxūma i duūxūgū rū tá Tupanana moxē naxāgū naxcax i ngēma na űuxācū toxū nangūxēēxū.

Tūxcūū tama Corítiuwa naxū ga Pauru

¹²Nangēxma i tacū i toxū taāxēēxū. Rū ngēma nixī na toōēwa nūxū tacuáxū na űoma i naānewa rū aixcūma Tupana naxwaxexūācūma meā tamaxēxū. Rū pepexewa nixī ga guxūārū yexera yemaācū tamaxēxū. Natūrū tama togagu nixī ga yema, yerū Tupana ya tomaā mecūmacū nixī ga toxū rūngūxēēcū na yemaācū pepexewa tamaxēxūcax. ¹³⁻¹⁴Rū yema poperagū ga pexcax taxūmatūxūwa, rū nataxuma ga tacū ga icūxū. Natūrū yema toma

tamaxēxūācūma nixī ga pexcax tanaxūmatūxū na yemawa meā nūxū pecuáxūcax na űuxācū tixūgūxū. Rū woo i űuxma rū tama aixcūma meā toxū na pecuáxū, natūrū chanaxwaxe i wūxi i ngunexūgu rū aixcūma meā toxū pecuax. Rū ngēxguma meā toxū pecuaxgu rū pema rū tá tomaā petaāēgū i ngēxguma ínanguxgu ya tórū Cori ya Ngechuchu, rū ngēxgumarū i toma rū tá ta pemaā tataāēgū. ¹⁵⁻¹⁶Rū yemagu charūxīnūxūcax nixī ga noxri ga pexūtawa na chaxūchaūxū na pexū íchayadauxūcax rū yemaācū pexū na charūngūxēēxūcax. Rū nagu charūxīnū ga Machedóniāānewa chaxūxgu na pexūtagu íchidauxū, rū yexguma Machedóniāānewa ne chaxūxgu rū wenaxārū pexūtagu íchidauxū. Rū yemaācū chanaxūchaū, yerū nagu charūxīnū na yemawena choxū perūngūxēēxū na Yudéaanewa chaxūxūcax. ¹⁷Bexmana pema nagu perūxīnūēgu rū tama aixcūma chayanguxēēēgaācūma nagu charūxīnū ga yema pexūtawa na chaxūégaxū. ¿Ēxna pema nagu perūxīnūēgu rū űoma wūxi i duūxū i tama Tupanaāxū yaxōxūrūūācūma chamaxū, rū “Ngū” űacharūgūchirēx woo tama chayanguxēēēgagu i ngēma nūxū chixuxū? ¹⁸Natūrū Tupana toxū nacūax na aixcūma yīxū i ngēma torū ore ega pemaā itaxunetagu. ¹⁹Erū yima Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga guma Chiribānu rū Timutéu rū choma pemaā nūxū tixuchigacū, rū ore i aixcūma ixīxūxūxīcatama nixu. Rū nūma rū aixcūma nayanguxēē i ngēma nūxū yaxuxū. ²⁰Rū Cristu nixī ya yima

yanguxēēcū ga guxūma ga yema unetagū ga Tupana nuxcūmaxūchi nūxū ixuxū. Rū ngēmacax ngēxguma Ngechuchuégagu Tupanaxū icuaxūūgūgu, rū ñatarūgūgū:

“Rū aixcūma nixī i ngēma”, ñatarūgūgū. ²¹Rū ñuxma na Cristuarū duūxūgū ixīgūxū, rū Tupana nixī ya toxū poraexēēcū rū pexū poraexēēcū na taguma Cristuna ixīgachixūcax. Rū nūmatama nixī ga tūxū yadexechixū na noxrū ixīgūxūcax. ²²Rū nūma ya Tupana rū naéga tagu naxū erū tórū yora nixī. Rū nūma rū tūxna nanamu i Naāē i Ūünexū na wūxi i tórū cuaxruū yīxūcax, rū ngēmawa nūxū icuáxūcax na yixcūra tá tūxna naxāāxū i muxūma i to i mexūgū. ²³Pema nūxū pecuax ga noxri rū Corítiuwa chaxūchaū, natūrū tama yéma petanūwa chaxū yerū tama chanaxwaxe na pexū changechaūgūxēēxū. Rū yemacax tama pexūtawa íchayadau, yerū tama pexū chingagūchaū. Rū Tupana nūxū nacuax na aixcūma na yīxū ga yema. ²⁴Rū tama tanaxwaxe na pexū tamuxū na ñuxācū tá Tupanaāxū peyaxōgūxū. Erū pema rū marū aixcūma meāma peyaxōgū. Natūrū ngēma tanaxwaxexū nixī na pexū tarūngūxēēgūxū na yexeraācū petaāēgūxūcax.

2 ¹Rū yemacax nixī ga tama wena pexūtawa chaxūxū, yerū tama chanaxwaxe ga pexū na changechaūxēēxū. ²Erū ngēxguma chi pexū changechaūxēēgu, ¿rū texé tá choxū tataāēxēē? Erū pexicatama nixī i choxū petaāēxēēxū. ¿Rū ñuxācū tá choxū petaāēxēē, ega pexū changechaūxēēgu? ³Rū yemacax nixī ga

yemaācū pexcax popera chaxūmatūxū na penamexēēgūxūcax i perū guxchaxūgū naxūpa na pexūtawa chaxūxū. Yerū tama chanaxwaxe ga yexguma chi yéma chaxūxgu na choxū pengechaūxēēxū. Erū pema nixī i chanaxwaxexū na choxū petaāēxēēgūxū. Rū aixcūma nāgu charūxñū rū ngēxguma choma chataāēxgu rū pema rū tá ta petaāēgū. ⁴Rū yexguma pexcax chanaxūmatūgu ga yema popera, rū poraācū chanaxixāchiāē, rū dūxwa yema chorū ngechaūmaā chaxaxu. Natūrū tama pexcax chanaxūmatū na pexū changechaūxēēxūcax, natūrū pexcax chanaxūmatū na nūxū pecuáxūcax na ñuxācū poraācū pexū changechaūxū.

Pauru rū nūxū nūxū nangechaū ga yema duūxū ga chixexū namaā ūxū

⁵Natūrū yema yatū ga choxū ngechaūxēēxū, rū tama choxūxícata nixī ga nangechaūxēēxū. Natūrū maneca meārūwa pexū rū ta nangechaūxēē. Rū: “Meārūwa” ñacharūgū erū tama chanaxwaxe na poraācū nūxū nangūxū. ⁶Rū yema poxcu ga nūxna pexāxū ga yexguma pengutaquexēgūgu, rū chauxcax rū marū name na ngēxícata na yīxū. ⁷Rū ngēmacax i ñuxma rū chanaxwaxe i nūxū nūxū pengechaū i norū chixexū rū nūxū perūngūxēē na tama yexeraxū i chixexūwa nagaāxūcax i ngēma norū ngechaū. ⁸Rū ngēmacax chanaxwaxe i wenaxārū noxrirūū nūxū nūxū pedauxēē na aixcūma nūxū pengechaūxū. ⁹Rū yemacax nixī ga yemachiga marū pexcax chanaxūmatūxū, yerū pexū

chaxūchaũ, rü nüxũ chacuáxchaũ
ngoxi marü aixcūma chauga pexĩnũē.

¹⁰Rü ñuxma pemaã nüxũ chixu rü
yixema pema tũxũ nüxũ pengechaũxē i
tūmaãrũ chixexũ, rü choma rü tá ta
tũxũ nüxũ changechaũ. Rü ngēxguma
chi ſacü rü chixexũxũ tũxũ
changechaũgu, rü pegagu nixĩ i
Cristupexewa tũxũ nüxũ changechaũxũ i
ngēma. ¹¹Rü ngēmaãcü chanaxü na
tama nayoxniēxũcax i Chataná na
chixexũgu tũxũ nayixēēxũcax. Erü
yixema rü meãma nüxũ tacuax i
nacūma i Chataná na ñuxãcü chixexũgu
tũxũ nayixēēchaũxũ.

**Túruaarü iãnewa rü
nanaxĩxãchiãē ga Pauru**

¹²Rü yexguma Túruaarü iãnewa
changuxgu na nüxũ chixuxũcax ga
Cristuarü ore, rü poraãcü choxũ
natauxcha na yéma tóru Coriaxũ
chapuracũxũ. ¹³Natürü tama aixcūma
chataãē ga yéma, yerü tama yexma
nüxũ chayangau ga taeneē ga Titu. Rü
yemacax nüxũ charũmoxē ga yemacũãx
ga duũxũgü, rü ichaxũãchi, rü
Machedóniãnewa chaxũ.

Cristu rü Paurumaã napora

¹⁴Rü Tupanana moxē taxãgü erü norü
duũxũgũxũ toxũ nixĩgũxēē. Rü ñuxma
na Cristuarü duũxũgũ tixĩgũxũ, rü nüma
ya Tupana rü guxũguma tomaã
nanaxũpexe. Rü nüma nixĩ i toxũ
namuxũ na duũxũgũxũ nüxũ
tacuaxēēxũcax i norü ore. Rü ngēma
norü ore rü guxũwama nangu rü
guxũguma nipuema ñoma wüxi i
pumara i yixichixũrũũ. ¹⁵Rü ñuxma i

toma i Cristugagu Tupanapexewa na
timexũ, rü guxũwama toxũ nadawentü i
ngēma duũxũgü i marü nayauxgũxũ i
maxũ i taguma gũxũ rü ngēma duũxũgü
i tama nayauxgũxũ i ngēma maxũ. ¹⁶Rü
ngēma duũxũgü i tama yaxōgũxũcax rü
ñoma wüxi i ore i nayuexēēxũãrũ
ngeruũgü tixĩgü. Natürü ngēma
yaxōgũxũcax rü ñoma wüxi i ore i
namaxēēēxũãrũ ngeruũgü tixĩgü. ¿Rü
ngēmacax texémaã nanguxũ i ñaã
puracü na nüxũ tixuxũ i ngēma ore?
¹⁷Rü yixema toxrũũ ixĩgũxexicatama
tixĩ ya tũmamaã nanguxũxē. Rü toma rü
tama Tupanaãrũ oregu dĩeru ngĩxũ
tayaxu ngēma muxũma i togü na
naxũgũxũrũũ. Natürü Tupanapexewa rü
aixcūma meã nüxũ tixu i ngēma norü
ore, erü nüma toxũ nimugü rü Cristuarü
tixĩgü.

Tupanaãrũ uneta i ngexwacaxũxũchiga

3 ¹Rü ñuxma na pemaã nüxũ tixuxũ
na aixcūma Tupana yĩixũ ga toxũ
mucü, rü bexmana tá nagu perũxĩnũē
na wenaxãrũ togüētũwa tidexagũxũ.
¿Ēxna penaxwaxe na wüxi i carta i
cuaxrũũ pexũ tawéxũ na nawa nüxũ
pecuáxũcax na aixcūma Tupanaãrũ
orearü uruũgü tixĩgũxũ, rü exna
penaxwaxe na pexũtawana naxcax itacaxũ
i cartagü na ngēmawa duũxũgü toxũ
cuáxũcax ngēxgumarũũ na naxũgũãxũ i
togü? ²Rü pemaã nüxũ tixu rü tama
tanaxwaxe i ſacü rü carta na duũxũgü
toxũ cuáxũcax, erü pematama nixĩ i
ngēma cartarũũ pixĩgũxũ, rü pewa nixĩ i
nangóxũ na aixcūma Tupana yĩixũ ga
toxũ mucü. Rü meãma toōēwa nüxũ
tacuax i ngēma. Rü yema na

naxüchicüüxü ga perü maxü, rü ngēmawa guxüma i duüxügü nüxü nadau na aixcüma wüxi ga mexü ga puracü taxüxü ga petanüwa. ³Rü ñuxma rü meāma nangox na pema rü ñoma wüxi i carta i Cristutama ümatüxürüü na pixigüxü. Rü torü puracügagu nixi i ngēma. Natürü tama wüxi i carta i tacü rü ümatüxümaā ümatüxü pixigü, natürü pema nixi i carta i Tupana ya Maxücüāē i Üünexü ümatüxü. Rü ngēma carta rü tama popera rü exna nutawa iwüchichixü nixi, natürü perü maxüwa nixi i nangóxü i ngēma. ⁴Rü ngēmacax tama tamuüē na ngēmaacü togücaxtama tidexagüxü, erü tayaxögü na Cristugagu Tupana toxü dauxü na timexü. ⁵Rü tama toxrütama cuaxmaā nixi i tanaxüxü i tacü rü mexü. Natürü guxüma i ngēma taxüxü rü Tupanaärü ngüxēmaā nixi i tanaxüxü. ⁶Rü Tupana rü toxü narüngüxēē na duüxügümaā nüxü tixuxü i ngēma ngexwacaxüxü i norü uneta na ñuxacü Cristugagu tá tüxna naxāāxü i maxü i taguma gúxü. Rü ngēma maxü rü tama yema mugü ga Moiché ümatüxügagu tanayaxu, natürü tanayaxu erü Tupanaāē i Üünexü tüxna nanaxā. Rü yema mugü ga Moiché ümatüxü rü yuwa tüxü nagagü, natürü Tupanaāē i Üünexü rü tüxna nanaxā i maxü i taguma gúxü. ⁷Rü yema mugü ga Moichéna naxāxü ga Tupana, rü nutagu nixi ga naxümatüxü. Rü yexguma Moiché nayauxgu ga yema mugü, rü poraacü niyaurachiwecüxü. Rü yemacax ga duüxügü rü taxucürüwama Moichéchiwegu narüdaunü. Natürü yema norü yaurachiwecüü rü nioxhigü. Natürü ga

yema mugü ga Moiché tüxna āxü i yuwa tüxü gagüxü, rü taxü ga yauracüüxümaā ínangu. Rü yemaacü namexēchi ga yexguma ínanguxgu. ⁸Natürü yexeraacü namexēchi nixi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i Tupanaāē i Üünexü taxcax ngoxēxü. ⁹Rü yemaacü woo namexēchi ga yema mugü ga yuwa tüxü gagüxü, natürü yexeraacü namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i Tupanapexewa tüxü mexēxü. ¹⁰Rü yema mugü ga noxri mexēchixü, rü ñuxma rü taxuwama name, ega namaā nügü nangugügu i ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü i yexeraacü mexēchixü. ¹¹Rü yemaacü woo namexēchi ga yema mugü ga paxaāchi ixixü, natürü yexeraacü namexēchi i ngēma uneta i ngexwacaxüxü i guxügutáma ixixü. ¹²Rü toma aixcüma nüxü tacuax na guxügutáma yixü i ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü i mexēchixü, rü ngēmacax tama cüacüma duüxügümaā nüxü tixu. ¹³Rü ngēmacax tama duüxügüchaxwa iticuxgü yema Moiché üxürüü. Yerü ga Moiché rü nügü nidüxchiwe na tama nüxü nadaugüxücax ga yema Yudügü ga ñuxacü na yaxochigüxü ga norü yaurachiwecüü. ¹⁴Natürü ga yema duüxügü ga Moichéxü fixümücügüxü rü ñoma yadüxgüchiwexürüü nixigü yerü tama nüxü nacuaxgüéga ga tacüchiga na yixü ga yema mugü. Rü ñuxma rü ta i ngēma Yudügü rü tama nüxü nacuaxgüéga i ngēxguma nawa nangüegu i ngēma mugü. Erü nangēxma i tacü i ñoma yadüxgüchiwexürüü nüxü naguxchaxēxü na tama nüxü

nacuaxgüxüçax. Rü ñuxma rü ta tama nüxna ínanguéga i ngēma nacüma erü Cristuxicatama nixí ya yima nüxna ínanguxēēcü. ¹⁵Rü ñuxma rü ta i ngēma Yudífugü, rü ngēxguma nawa nangúegu i ngēma ore ga Moiché tüxna äxü, rü nangēxma i tacü i ñoma yadüxgüchiwexürüü nüxü naguxchaxēēxü na tama nüxü nacuaxgüégaxüçax na tacüchiga yíixü i ngēma ore. ¹⁶Natürü ngēxguma wüxi i duüxü nüxü rüxoxgu i nactüma i chixexü, rü tórü Coriaxü yaxōōgu, rü ngēxguma nixí i nüxna ínanguxü i ngēma nüxü naguxchaxēēxü. ¹⁷Erü nüma ya tórü Cori rü Naäe i Üünexü rü wüxitama nixí rü ngextá ínangēxmaxüwa i tórü Coriäe i Üünexü, rü tüxü nanatauxchaxēē na Tupanana ingaicamagüxü. ¹⁸Rü ngēmacax guxāma i yixema na Cristuaxü yaxōgüxü rü ñoma wüxi i woruarüü tawa nangóchipeta na ñuxäcü namexēchixü ya tórü Cori erü nataxuma i tacü i tüxü idüxüxü naxchaxwa. Rü nüma ya tórü Cori i Naäe i Üünexü íxücü, rü guxüguma yexeraäcü tüxü nimexēēchigü na naxrüü aixcüma imexüçax.

4 ¹Rü ngēmacax taguma nüxü tarüchau i ñaã puracü, erü Tupana ya nüxü tangechaütümüücü nixí ga toxü mucü na tanaxüxüçax i ñaã puracü na duüxügümaã nüxü tixuxüçax i norü ore. ²Rü yemacax nüxü tarüxoe ga guxüma ga tacü ga chixexü i äne tüxna äxü i cúäcü üxü. Rü tama tanawomüxēēäcüma nixí i namaã nüxü tixuxü i ore rü tama tanaxüchicüü i ngēma ore. Natürü ngēma ore i aixcüma

ixíxüxícatama nixí i nüxü tixuxü. Rü ngēmaäcü Tupanapexewa tamaxē rü duüxügüpexewa togü itawex na nüxü nacuaxgüxüçax na ñuxäcü tixíxüxü i tomax. ³Rü ngēxguma chi texēçax naguxchagu i ngēma ore i mexü i nüxü tixuxü, rü ngēma duüxügü i iyarütauxexüçaxicatama nixí i naguxchaxü. ⁴Erü nümagü rü tama nayaxōgü. Rü ngēmacax i ñoma i naäneärü äēxgacü i Chataná rü nüxü nanaguxchaxēē na tama nüxü nacuaxgüxüçax na ñuxäcü namexēchixü i norü ore ya Cristu ya Üünecü. Rü Cristuwa nixí i nangóxü na ñuxäcü na yíixü ya Tupana. ⁵Rü ngēxguma duüxügümaã nüxü tixuxgu i ngēma ore, rü tama tochigaxütama tixugü. Natürü nüxü tixu na Ngechuchu ya Cristu rü tórü Cori yíixü, rü nüma tüxü na nangechaüxügagu perü ngüxēērüügü na tixíxügü. ⁶Erü nümatama ya Tupana ga noxri naäne naxüxgux rü eänexüwa nangoxēēcü ga ngóonexü, rü nümatama nixí i ñuxma i tüxü yangoxnaäēēgügü na ngēmawa nüxü icuáxüçax na ñuxäcü namexēchixü i nümax. Rü ngēma norü mexü rü Ngechuchu ya Cristuchiwewa nixí i nüxü idauxü.

Yaxōōcüma tamaxē

⁷Rü ngēma nüxü na icuáxü na ñuxäcü namexēchixü ya Tupana, rü ngēma cuax rü wüxi i mexēchixü nixí. Natürü ngēma cuax i mexēchixü rü taxüine i maíraxüñaxçaxwa nangēxma, na nangóxüçax na Tupanawa ne naxüxü i guxüma i pora rü tama i tawatama. ⁸Rü guxüwama toxü nangēxma i guxchaxügü, natürü taguma nüxü

tarüchau i ñaã puracü. Rû woo poraãcü taxoegaãëgügu, natürü taguma ítanangex. ⁹Rû woo togü towe ingëxütanügu, natürü ya Tupana rü taguma toxü ínawogü. Rû woo duüxügü toxü napíexëëgu, natürü tama ngëxma tayacuaxëë i ñaã puracü. ¹⁰Rû guxüwama i ngextá ítaxüwa rü äücümáxüwa tangëxmagü, yexgumarüü ga Ngechuchu na äücümáxüwa nayexmaxürüü. Natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na duüxügü nüxü daugüxcax na ñuxäcü towa namaxüxü ya Ngechuchu. ¹¹Rû ñuxma na tamaxëxü, rü guxü i ngunexügu rü Ngechuchugagu äücümáxüwa tangëxmagü. Natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na Ngechuchu inawéxcax i norü pora nawa i ñaã toxone i yuxwaxexü. ¹²Rû ngëmaäcü Tupanaärü orecax äücümáxüwa tangëxmagü, natürü ngëmaäcü toxü naxüpetü na pema rü pexü nangëxmaxüxcax i maxü i taguma gúxü. ¹³Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Nüxü chayaxö rü yemacax

Tupanachiga chidexa”,

ñanagürü. Rû ngëxgumarüütama tixígü i toma na tayaxögüxü rü Tupanachiga tidexagüxü. ¹⁴Erü nüxü tacuaxgü rü Tupana ga yuwa ínadaxëëcü ga Ngechuchu ya törü Cori, rü yimatama Tupana tá nixí ya toxü írudagüxëëcü, erü Ngechucharü duüxügü tixígü. Rû ngëmaäcü wüxigu pemaã nügüxütawa tá toxü nagagü. ¹⁵Rû guxüma ga yema toxü ngupetüxü rü perü mexüxcax nixí na yexeraäcü yamuëtanüxcax i ngëma duüxügü i Tupana nüxü rüngüxëëgüxü. Rû ngëmaäcü tá düxwa namuxüchi i

ngëma duüxügü i moxë Tupanana ägüxü rü nüxü icuaxüügüxü. ¹⁶Rû ngëmacax taguma nüxü tarüxoe na nüxü tixuxü i ngëma ore. Rû woo yayachigügu rü yaturachigügu i toxone, natürü toöëwa rü guxü i ngunexügu rü yexeraäcü tiporaetanü. ¹⁷Erü ngëma ngüxü i toxü üpetüxü i ñaã torü maxüwa, rü ngëma rü wüxi i paxaächimare nixí rü paxa tá nangupetü. Natürü ngëmaäcü tá tanayaxu i wüxi i maxü i mexëchixü i tagutáma gúxü i ñoma i naãnecüax i maxüärü yexeraxüchi ixüxü. ¹⁸Rû tama ngëma ñuxma nüxü idauxügu nixí itarüxínüëxü, natürü nagu tariüxínüë i ngëma ñuxma tama nüxü idauxü. Erü ngëma ñuxma nüxü idauxü rü tama natai, natürü ngëma ñuxma tama nüxü idauxü, rü guxügutáma nangëxmaëcha.

5 ¹Rü nüxü tacuaxgü ega ngëxguma iyanaxoxgu i ñaã toxone i paxaächi ñuxma toxü ngëxmaxü, rü daxügüxü i naãnewa tá tanayaxu i wüxi i toxone i tagutáma iyariüxoxü i Tupanatama toxcax mexëëxü rü tama i duüxügü. ²Rü ngëmacax i ñuxma i ñaã toxonemaã tamaxëyane, rü tama aixcüma tataãëgü. Erü tanaxwaxe na paxa toxü nangëxmaxü i ngëma toxone i daxügüxü i naãnewa ngëxmaxü. ³Rü ngëma toxone i daxügüxü i naãnewa tá toxü ngëxmaxü rü ñoma wüxi i naxchirurüü tá toxü nidüxü, na ngëmaäcü naxäxüncax i toöë. ⁴Rü ñaã toxone i ñuxma toxü ngëxmaxüwa tamaxëyane, rü tanaxixächiãëgü rü tama aixcüma tataãëgü. Rû tama aixcüma ítanatáxchaü i toxone i ñoma i naãnewa toxü ngëxmaxü, natürü tanaxwaxegü na tanayaxuxü i toxone i ngëxwacaxüxü na

ngēmaācū ngēma maxū i ngexwacaxūxū iyanaxoxēēxūcax i toxone i ñuxma toxū ngēmaxū. ⁵Rū Tupana nixī ya toxū imexēēcū naxcax i ngēma ngexwacaxūxū i maxū rü ngēma ngexwacaxūxū i toxone. Rū toxna nanamu ga Naāē i Ūinexū na ngēmawa nüxū tacuáxūcax na aixcūma tá tanayaxuxū i ngēma. ⁶Rū ngēmacax taxuçaxma taxoegaāēgū. Erü nüxū tacuax rü ñuxma ñāā toxonewa tamaxēyane, rü taxucüriwama tórü Corixūtawa tangēxmagū i daxūguxū i naānewa. ⁷Rū woo tama nüxū tadaugūgu ya yima tórü Cori i ñuxmax, natürü tayaxōgū na wūxi i ngunexū rü tá nüxū tadaugūxū. Rū ngēma nixī i toxū poraxēēxū i ñāā torü maxūwa. ⁸Rū ngēmacax taxuçaxma taxoegaāēgū ega tayuegu. Erü toxcax rü narūmemaē nixī na nüxna ítachoxūxū i ñāā toxone, na tórü Corixūtawa tayangēxmagūxūcax. ⁹Rū ngēmacax, woo ñoma i toxonewa tangēxmagūgu rü exna tama nawa tangēxmagūgu, rü tanaxwaxe na guxūguma tórü Coriarü ngīchaū na taxūxū. Rū ngēmacax naxcax tadaugū na tanaxūxū i ngēma nanaxwaxexū i nūmax. ¹⁰Erü guxātama i yixema rü Cristupexewa tá tangugū na wūxichigū nayaxuxūcax i ngēma tūxna üxū. Rū nūma tá wūxichigūxū nangugüarü maxūāx. Rū ngēxgumarü na ñuxācū meā imaxēxū rü exna chixri imaxēxū ga yexguma ñoma ga taxūnewa iyexmagūgu, rü ngēmaācū tá tūxna nanaxā ya wūxichigū.

**Cristu rü taxcax Tupanaxū
narüngüxmüxēē**

¹¹Rū ngēmacax Tupanaārü orearü uwa tapuracüe rü tayaxucuxēgū i duūxūgū na yaxōgūāxūcax. Erü toma rü

aixcūma torü Corixū tamuūē. Rū Tupana toxū nacuax na ñuxācū yīxū i tórü maxū, rü chierūna pema rü chi ta toxū pecuaxgux. ¹²Rū tama tanaxwaxe i wenaxārü togüétüwa tidexagū, natürü pexū tarüngūxēēchaū na pexū nangēxmaxūcax na tacūcax tomaā petaāēgūxū na nüxū pecuáxūcax na ñuxācū penangāxūxū i ngēma duūxūgū i pepexewa nügū írūmegūnetaxū natürü norü maxūwa rü tama ixaixcūmagūxū. ¹³Rū woo duūxūgū toxū daugūgu na Tupanagu taxāūāēgūxū, rü nüētama nixī i ngēma erü nūmatama ya Tupana rü meāma toxū nacuax. Natürü i pema rü meāma toxū pecuax na meāma toōēxū tacuāācūma pemaā nüxū tixuxū ga norü ore. ¹⁴Rū Cristu ya poraācū toxū ngechaūcū nixī ya ñuxma tomaā icuācū, erü tayaxō na nūma rü guxāārü pecaducax nayuxū na yexma yanaxoxūcax ga guxāārü chixexūgū. ¹⁵Rū yemaācū guxūma ga duūxūgūcax nayu ga Cristu, na ngēma duūxūgū i ñuxma maxēxū, rü tama nūmatama nagu naxīnūēxūgu namaxēxūcax, natürü naxcax na namaxēxūcax ya yima naxcax yucü rü wena írūdacü. ¹⁶Rū ngēmacax i toma rü tama ñoma i naānecūāx i duūxūgū nagu rüxīnūēxūrūū texēxū tangugüarü maxūāx. Rū woo ga ūpa rü ñoma ga naānecūāx ga duūxūgū nagu rüxīnūēxūrūū Cristuxū tangugū, natürü i ñuxma rü tama ngēmaācū namaā nagu tarūxīnūē. ¹⁷Rū ngēxguma texē Cristuaxū yaxōxgu, rü ngexwacaxūxū i duūxū tixī. Rū nuxcūmaūxū ga tūmacūma rü marü tūxna inayarūxo, rü ngexwacaxūxū i maxū tūxū nangēxma. ¹⁸Rū guxūma i ngēma rü Tupana nixī ya

naxüci. Rü nüma nixĩ ga Cristugagu tamaã inangüxmüxü. Rü ñuxma rü toxü namu na duũxügümaã nüxü tixuxü na namaã inangüxmüëxüçax. ¹⁹Yerü Tupana rü Cristugagu duũxügümaã nügü narüngüxmüxëë. Rü tama duũxügüarü pecadugu naxĩnüácüma nanaxü ga yema. Rü ñuxma rü toxü namu na ngëmachigaxü duũxügümaã tixuxü. ²⁰Rü ngëmaãcü Cristuarü orearü ngerüügü tixügü, rü towa nixĩ i Tupana pexü çaxüxü na namaã iperüngüxmüëxüçax. Rü ngëmacax Cristuégagu pexü tacaçaxügü na Tupanamaã iperüngüxmüëxüçax. ²¹Cristu rü taguma pecadu naxü. Natürü tagagu nixĩ ga Tupana ga ñoma pecaduáxürüüácüma namaã naxüãxü na yemaãcü nagagu tüxü ínanguxüxëëxüçax nawa i tórü chixexü na aixcüma napexewa imexüçax.

6 ¹Rü ñuxma na Tupanaärü ngüxëëruü tixügüxü, rü pexü tacaçaxü na tama nüxü pexoexüçax ga yema pemaã na namecümaxü ga yexguma nayuxgu ga Nane. ²Erü Tupana rü norü ore i ümatüxüwa, rü ñanagürü:

“Rü yema ngunexü ga nagu namexügu na choxü peyaxuxü, rü yexguma nixĩ ga pexü chaxĩnüxü. Rü yexguma pexna chanaxuãxügu ga maxü i taguma gúxü, rü yexguma nixĩ ga pexü charüngüxëëxü”,

ñanagürü. Rü ñuxma nixĩ i ngëma ngunexü i nagu namexü na Tupanaxü peyaxuxü, rü ñuxma nixĩ i ngëma ngunexü i pexna naxuaxüãxü i maxü i taguma gúxü. ³Rü toma rü guxügüma

naxçax tadau na guxãpexewa meã tamaxëxü na taxucaçxma texë chixri torü puracüchiga idexaxüçax. ⁴⁻⁵Rü guxüwama duũxügüxü nüxü tadauxëëchaü na aixcüma Tupanaärü duũxügü tixügüxü. Rü ngëmacax yaxna namaã taxĩnüë i ngëxguma woo ngúxü toxü ngupetügu, rü çxna çacü toxü tauxgu, rü çxna çacü rü guxchaxü toxü ngëxmagu, rü çxna toxü yaçuaixgügu, rü çxna toxü napoxcuegu, rü çxna naxixächiaëtanügu rü tomaã nanüëgu. Rü poraãcüxüchima tapuracüe, rü ñuxguacü rü tama tapee, rü ñuxguacü rü taiya toxü nangux. Natürü yaxna namaã taxĩnüë i guxüma i ngëma. ⁶Rü duũxügüxü nüxü tadauxëë na aixcüma namexü i torü maxü, erü aixcüma Tupanapexewa meã tamaxë, rü meã Tupanaxü tacaçax, rü yaxna duũxügümaã taxĩnüë, rü namaã tamecüma. Rü nüxü nüxü tadauxëë na towa nangëxmaxü i Tupanaãë i Üünexü rü aixcüma guxü i duũxügüxü tangechaüxü. ⁷Rü duũxügüxü nüxü tadauxëë na aixcüma namexü i torü maxü, erü namaã nüxü tixu i ngëma ore i aixcüma ixixü, rü itanawex i Tupanaärü pora i towa ngëxmaxü. Rü ngëma toxne ixixü rü ngëma nixĩ i torü maxü i aixcüma mexü i Tupanapexewa. Rü ngëmamaã nixĩ i togü itapoxüxü i torü uwanügüpexewa. ⁸Rü ñuxguacü i duũxügü rü toxü nicuaxüügü, rü ñuxguacü rü çacü tomaã nixugüe. Rü ñuxguacü rü meã tochiga nidexagü, rü ñuxguacü rü chixri tochiga nidexagü. Rü woo aixcümachirex yixügu i ngëma ore i nüxü tixuxü, natürü dorataçax toxü nawogüe. ⁹Rü woo meã toxü

nacuaxgüchirexgu, natürü ñoma tama toxũ nacuáxürüü tomaã nixĩgü i duũxũgü. Rü ñuxguacü rü wixgutaax tayue, natürü naétüwa tamaxēama. Rü toxũ napoxcue, natürü tama toxũ nadaixichi. ¹⁰Rü woo tangechaũgügu, natürü guxũguma tataãgüama. Rü woo ñoma i naãnewa tama tamuärü ngēmaxũãxgügu, natürü muxũma i duũxũna tanaxã i taxũ i mexũ erü togagu nanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. Rü woo taxuũma toxũ ngēmaxaxgu i ñoma i naãnewa, natürü daxü-guxũ i naãnewa rü toxũ nangēxma i guxũma. ¹¹Pa Chaueneëgü i Corítiucũãx, dücac aixcüma pemaã nüxũ tixu rü pexũ tangechaũgüxüchi. ¹²Rü toma rü tama pexũ taxoe, natürü pema waxi nixĩ i tama petoxwaxexũ. ¹³Rü dücac, Pa Chaueneëgüx, rü ñoma wüxi i papa naxãcügüxü caaxũxürüü pexũ chacaaxũ na choxũ pengechaũgüxüçax ngēma choma pexũ changechaũxürüü.

Tupana ya maxüçüpata tixĩgü

¹⁴iRü täütáma namaã pexãmüci i ngēma duũxũgü i tama yaxögüxũ! Erü ngēxguma chi ngēmaäcü penaxüxgu rü täütáma guxã wüxigu perüxĩnüe. ¿Rü ñuxãcü nawüxigüxũ i ngēma mexũ namaã i ngēma chixexũ? ¿Rü ñuxãcü nawüxigu i ngóonexũ namaã i ēänexũ? ¹⁵¿Rü ñuxãcü nawüxigüxũ ya Cristu namaã i Chataná? ¿Rü ñuxãcü nawüxigüxũ i wüxi i duũxũ i yaxöxũ namaã i wüxi i duũxũ i tama yaxöxũ? ¹⁶¿Rü ñuxãcü Tupanapatawa nangēxmaxũ i tupananetachicünaxgü? Erü yixema rü Tupana ya maxüçüpata tixĩgü, rü tawa namaxũ i nümax. Rü

Tupana rü pechiga nidexa ga yexguma ñaxgu:

“Rü ngēma duũxũgüwa tá chamaxũ, rü natanügu tá chayarüxüxũ. Rü norü Tupana tá chixĩ, rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü”, ñaxgu. ¹⁷Rü yemacax ñanagürü ta ga tóru Cori:

“iRü ípechoxũ i natanüwa i ngēma duũxũgü i tama chorü duũxũgü ixĩgüxũ! iRü täxũ i nüxũ pingögüxũ i ngēma chopexewa chixexũ! Rü choma rü tá pexũ chayaxu. ¹⁸Rü choma rü Penatü tá chixĩ, rü pemagü rü tá chauxacügü pixĩgü”,

ñanagürü ya tóru Cori ya Tupana ya guxũärü yexera poraxüchicü.

7 ¹Rü dücac, Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ngēma Tupanaärü unetagü i pemaã nüxũ chixuxũ, rü taxçax nixĩgü. Rü ngēmacax tanaxwaxe na yigüna idaugüxũ na tama taxünemaã rü exna taãemaã naxüxüçax i ngēma Tupanapexewa tama mexũ. Rü tanaxwaxe i aixcüma Tupanaxũ imuüëäcüma nüxna yigü taxägü rü naxçaxicatama tamaxē.

Corítiucũãxgü rü wenaxärü Tupanacax nawoegu

²Rü tanaxwaxe i toxũ pengechaũgü. Rü dücac ga toma rü taxüxemaãma chixexũ taxügü. Rü taxüxexũma chixexügu tanguxē. Rü taxüxexũma tawomüxēgü. ³Rü tama pexũ chixuxüçax nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngēma. Yerü marü pemaã nüxũ chixu na ñuxãcü poraäcü pexũ changechaũxũ. Rü ngēma pexũ na changechaũxũgagu rü íchamemare na

petaniwa chamaxũxũ rü exna wüxigu pemaã chayuxũ. ⁴Rü ñuxma rü taxucaxma pexũ chaxãneãcũma pemaã chidexa erü poraãcü pemaã chataãê. Rü woo ngúxũ na tingegúxũ, natürü aixcũma choxũ penangúchaũxêê rü choxũ petaãêxêê. ⁵Rü yexguma Machedóniããnewa ne taxixgumama rü taguma itarüngũêcüraxũ na guxchaxũgü toxũ ngupetüxũ. Yerü guxũwama ga ngexta itixigũxũwa rü nüxũ itayangau ga guxchaxũgü. Rü chixri tomaã nachopetü ga duũxũgü, rü tamuũê. ⁶Natürü ya Tupana ya tixũ taãêxêcũ ya yíxema ngechaũgũxe, rü toxũ rü ta nataãêxêê ga yexguma toxũtawa nanguxgu ga taeneê ga Titu. ⁷Rü tama yema toxũtawa na nanguxũcaxicatama tataãêgü, natürü tataãêgü ta yerü ga pema rü poraãcü nüxũ penangúchaũxêê rü penataãêxêê ga guma taeneê ga Titu. Rü nüma ga Titu rü tomaã nüxũ nixu na ñuxãcü poraãcü penaxwaxexũ na toxũ pedauxũ. Rü tomaã nüxũ nixu na ñuxãcü naxçax pengechaũgũxũ ga yema chomaã pexũxũ, rü na ñuxãcü chauxçax pexoegaãêgũxũ. Rü guxũma ga yema oremaã rü yexeraãcü chataãê. ⁸Choma nüxũ chacuax rü yema popera ga pexçax chaxümatüxũ rü pexũ nangechaũgũxêê, natürü ñuxma rü marü tama naxçax changechaũ na chanaxümatüxũ ga yema popera. Rü noxri rü yemáãcü naxçax changechaũ ga yexguma nüxũ chacuaxgu ga na pexũ nangechaũgũxêêxũ ga yema popera ga yexguma penayauxgu. ⁹Natürü i ñuxma rü chataãê na pexçax chanaxümatüxũ ga yema popera. Rü tama yema na pengechaũgũxũcax chataãê, natürü chataãê yerü yema perü ngechaũgagu Tupanana pecuaxãchie rü

penaxüchicüü ga perü maxũ. Rü pema rü aixcũma Tupanana pecuaxãchieãcũma namaã peporaê ga yema ngechaũ, rü yemaãcü taxuũma ga chixexũ pemaã taxü ga yexguma pexçax tanaxümatügu ga yema popera. ¹⁰Rü ngẽma ngechaũ i Tupana naxwaxexũãcũma namaã iporaexũ, rü name nixĩ, erü ngẽma ngechaũgagu naxüchicüü i tórü maxũ rü ngẽmagagu tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacax taxucaxma naxçax pixãũxãchie i ngẽma ngechaũ. Natürü ngẽma ngechaũ i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü nüxũ ngẽmaxũ rü taxuwama name erü yuwa nanaga. ¹¹Rü yexguma yema poperamaã pexũ changechaũxêêgu, rü Tupana naxwaxexũãcũma nixĩ ga namaã peporaexũ ga yema ngechaũ. iRü dücax i ñuxma i tacü Tupana pemaã üxü i ngẽma perü ngechaũgagu! Yerü yema perü ngechaũgagu rü aixcũma nagu perixĩnüê ga yema chixexũ ga petaniwa üpetüxũ, rü meãma chomaã nüxũ pixu ga yema. Rü yema perü ngechaũgagu rü peãêwa nangux ga yema chixexũ, rü poraãcü Tupanaxũ pemuũê. Rü yemaçax penaxwaxe na yema chaxũxũ na pexũ chayarüngũxêêxũcax yerü penamexêêgüchaũ ga yema chixexũ. Rü yema perü ngechaũgagu rü aixcũma penaxucuxê ga yema duũxũ ga chixexũ üxũ. Rü guxũ ga yemawa rü ipenawex na tama pegagu yĩxũ ga yema chixexũ ga ngupetüxũ. ¹²Rü yemaçax, yexguma pexçax chanaxümatügu ga yema popera, rü tama yema duũxũ ga chixexũ üxügu charüxĩnüãcũma chanaxümatü, rü tama yema duũxũ ga namaã chixexũ naxüxügu charüxĩnüãcũma chanaxümatü. Natürü chanaxümatü ga yema popera na yemawa

Tupanapexewa nūxna pecuaxāchiexūcax na ñuxācū aixcūma toxū pengechaūgūxū. ¹³Rū yema na toxū pengechaūgūxū, rū wūxi ga taāē nixī ga toxcax. Natūrū yema taāēārū yexera nixī ga yema taāē ga toxū yexmaxū ga yexguma nūxū tādaxgu ga Titu ga ñuxācū taxū ga taāē petanūwa na nayaxuxū. Rū aixcūma guxāma ga pema nixī ga wenaxārū poraācū nūxū penangūchaūxēēxū. ¹⁴Rū noxri tauta yéma naxūxgu ga Titu, rū namaā nūxū chixu na mexī i duūxūgū na pixīgūxū. Rū ñuxma rū taxucaxma chaxāne, erū guxūma ga yema Titumaā nūxū chixuxū ga pechiga rū aixcūma ngēmaācū pixīgū, yexgumarūū na aixcūma yīxū ga guxūma ga yema Tupanaārū ore ga pemaā nūxū tixuxū ga tomāx. ¹⁵Rū ñuxma i Titu rū yexeraācū pexū nangechaū i ngēxguma nūxna nacuaxāchigu na ñuxācū meā naga pexīnūēxū rū ñuxācū nūxū pengechaūācūma meā penayaxuxū. ¹⁶Rū choma rū ta poraācū pemaā chataāēxūchi, erū nūxū chacuax na aixcūma peyanguxēēxū ga guxūma ga yema pemaā nūxū chixuxū.

Yema yaxōgūxū rū woo tama na namuārū dīeruaxgūxū, natūrū yema nūxū yexmacū ga dīerumaā meā togūxū narūngūxēēgū

8 ¹Rū ñuxmax, Pa Chaueneēgūx, rū pemaā nūxū tixuxchaū na ñuxācū Tupana namaā mecūmaxū i ngēma yaxōgūxū i Machedóniāāneārū iānegūwa ngēxmagūxū. ²Rū woo taxū ga guxchaxūgū nūxū na ūpetūxū, natūrū nataāēgūama. Rū woo tama na namuārū dīeruaxgūxū, natūrū yema nūxū yexmacū ga dīerumaā meā togūxū narūngūxēēgū. ³Rū choma nūxū chacuax rū pemaā nūxū

chixu rū nūmagū rū taāēācūma ngīxū inaxāgū ga guxcūma ga dīeru ga nūxū tauxchacū na ngīxū inaxāgūxū. Rū ngīētū yemaārū yexera taāēācūma ngīxū inaxāgū. ⁴Rū poraācū toxū nacaxūgū na tama nūxna tanachuxuxūcax na yemaācū yema togū ga taeneēgūxū nangūxēēgūxūcax. ⁵Rū yema nagu tarixīnūēxūārū yexera ngīxū inaxāgū ga yema yaxōgūxū ga Machedóniāāneecūāx. Yerū Tupanaxīra nūgū naxāgū rū yemawena toxna nūgū naxuaxūgū na toga naxīnūēxūcax, yema Tupana naxwaxexūrū. ⁶Rū yemacax Tituxū tacaxū na wena petanūwa naxūxūcax na ngīxū pinguxēēxūcax i ngēma dīeru ga marū pemaā ngīxū inaxūgūcū na ngīxū penutaquexexū naxcax i ngēma togū i taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁷Pema rū guxūwama meā ipexī erū meā peyaxōgū, rū pexū natauxcha na meā nūxū pixuxū i Tupanaārū ore erū meā nūxū pecuax na tacūchiga yīxū. Rū aixcūma togūxū perūngūxēēchaū, rū yema pexū tangūxēēxūācūma pegū pengechaūgū. Rū ñuxma rū ngēxgumarūū ta penaxwaxe na aixcūma meā ipexīxū nawa i ngēma mexū i nacūma na dīeru ngīxū ipexāxū naxcax i ngēma taeneēgū i nūxū nataxuxū. ⁸Tama wūxi i mu nixī i ngēma pemaā nūxū chixuxū. Natūrū chanaxwaxemare na nūxū pecuāxū na ñuxācū taāēācūma ngīxū inaxāgūxū ga togū ga yaxōgūxū. Rū pemaā nūxū chixu i ngēma na pema rū ta ngīxū ipexāgūxūcax i ngēma dīeru i togū i taeneēgūarū ngūxēēcax ixīcū, na ngēmaācū ipenawéxūcax na aixcūma nūxū pengechaūgūxū. ⁹Erū pema rū marū nūxū pecuax na ñuxācū tamaā namecūmaxū ga tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rū woo

nūxū¹ nayexma ga guxūma, natürü ñoma wūxi ga ngeartü yemaxūāxūrūū² pexçax nügü nixīēē na ngēmaācü pexū³ nangēxmaxūçax i muxūma i mexūgü. ¹⁰Rü ñuxma rü perü mexūçax nixi i pemaā nūxū chixuxū i ngēma dīeruarü nutaquexechiga. Rü taunecü ga ngupetüçugutama nixi ga ipenaxügüxū ga ngīxū na penutaquexexū. Rü yema rü aixcüma perü ngúchaūmaā nixi ga penaxūxū. ¹¹Rü ñuxma rü yema noxri na meā ipenaxügüxūrūū, rü name nixi i taāēācüma rü perü ngúchaūmaā peyanguxēē rü ngēma dīeru i pexū⁴ ngēxmaciwa ngīxū ipexā naxçax i ngēma peeneēgü i nūxū nataxuxū. ¹²Erü ngēxguma aixcüma wūxi ya duūxē tūmaārü ngúchaūmaā ngēma dīeru i tūxū⁵ ngēxmaçcüwa tūmaēneēçax ngīxū itaxāxgu, rü Tupana rü taāēācüma ngīxū nayaxu. Erü nūma ya Tupana rü taguma tūxna ngīxçax naca i ngēma tūxū⁶ tauxcü. ¹³Rü ngēmacax tama chanaxwaxe i ngēma togūxū na perüngūxēēxūgagu pexū⁷ nataxu i pemax. ¹⁴Natürü chanaxwaxe i guxāma tūxū⁸ nangēxma i tacü i tanaxwaxexū, erü tama name na texēaxū⁹ nataxuxū i tacü. Rü ñuxma na pexū¹⁰ nangēxmaxū¹¹ i perü dīeru, rü name nixi i nūxū¹² perüngūxēēgü i ngēma taeneēgü i nūxū¹³ nataxuxū. Rü ngürüāchi to i ngunexūgu i pema pexū¹⁴ nataxūxgu, rü nūmagü rü tá nūxū¹⁵ nūxū¹⁶ nangēxma na pexū¹⁷ nangūxēēgūxūçax. Rü ngēmaācü tá guxātama tawūxigu. ¹⁵Rü Tupanaārü ore i ūmatixūwa rü ñanagürü: “Guxema muxūma tūxū¹⁸ yexmaxē rü taxuūma tūxū¹⁹ inayaxū. Rü guxema noxretama tūxū²⁰ yexmaxē rü tama tūxū²¹ inayataxu”, ñanagürü.

Titu rü namücügüchiga

¹⁶Natürü Tupanana moxē chaxā, erü nūma rü Tituxū¹⁷ nagu narūxīnūxēē na aixcüma pexū¹⁸ nangūxēēxūçax, ngēma choma pegu charūxīnūxūrūū. ¹⁷Rü nūma ga Titu rü: “Ngū¹⁹ ñanagürü na wena petanūwa chanamuxū. Yerü nūma rü woetama poraācü pegu narūxīnū. Rü ngēmacax i ñuxma rü wena petanūwa naxū, erü nūxū²⁰ nangúchaū. ¹⁸Rü Titumaā ngēma tanamu i wūxi i taeneē i guxūma i yaxögüxū²¹ nūxū ngechaūgüxū erü nūma rü aixcüma meā nūxū²² nixu i Tupanaārü ore i tūxū²³ maxēxēxū. ¹⁹Rü tama ngēmacaxicatama nixi. Erü guxūma i ngēma yaxögüxū rü ngēma taeneēxū naxunetagu na toxū²⁴ íyaxūmücüxūçax rü toxū²⁵ nangūxēēxūçax i ngēxguma Yerucharéūwa ngīxū tangexgu i ngēma dīeru, na ngēmaācü nūxū²⁶ ticuaxūūgüxūçax ya tórü Cori, rü na guxāma nūxū²⁷ dauxūçax na ñuxācü taāēācüma yigü rüngūxēēgüxū. ²⁰Rü ítayaga i ngēma taeneē, erü tama tanaxwaxe i texē toxū²⁸ tixu i yixcama ngīxçax i ngēma tacü i dīeru i taeneēgüçax ngīxū²⁹ inutaquexegücü. ²¹Erü tama Tupanapexewaxicatama tanaxwaxe na meā tanaxūxū, natürü guxū³⁰ i duūxūgüpexewa rü ta tanaxwaxe na meā tanaxūxū. ²²Rü Titumaā rü ngēma to i taeneēmaā petanūwa tanamu i wūxi i to i taeneē i toxū³¹ nūxū³² dauxēēxū na aixcüma nūxū³³ nangúchaū na naxūāxū i Tupanaārü puracü. Rü ñuxma rü yexeraācü petanūwa naxūxchaū³⁴ i nūmax, erü nūxū³⁵ nacuax na ñuxācü pema rü taāēācüma togūxū³⁶

na perūngūxēēgūchaūxū. ²³Rū ngēxguma texé pexna caxgu na texe yīxū ya Titu, irū tūmamaā nūxū pixu na nūma rū chomūcū ya wūxiwa chomaā pexcax puracūcū na yīxū! Rū ngēma taxre i togū i namūcūgū, rū ngēma nixī i yatūgū i guxūma i yaxōgūxū nūxū unetagūxū na Cristuarū puracū naxūgūxūcax. Rū nūmagū rū aixcūma norū maxūmaā Cristuxū nicuaxūūgū. ²⁴Rū ngēmacax chanaxwaxe i ngēma taeneēgūxū nūxū pedauxēē na aixcūma nūxū pengechaūgūxū, na guxūma i yaxōgūxū nūxū cuaxgūxūcax i ngēmachiga. Rū ngēmaācū guxūma i ngēma yaxōgūxū tá nūxū nacuaxgū na aixcūma yīxū i ngēma mexū i ore i pechiga namaā nūxū tixuxū.

Yema dīeru ga yema togū ga yaxōgūxūcax ngīxū inutaquexecūchiga

9 ¹Rū taxucaxma tūxcūū pexcax chanaxūmatū ngīchiga i ngēma dīeru i ngīxū penutaquexegūcū naxcax i ngēma taeneēgū i yaxōgūxū i Yudéaanewa ngēxmagūxū. ²Erū marū nūxū chacuax rū perū ngūchaūmaā ipenaxā i ngēma dīeru. Rū guxūguma taāēācūma ngēma yaxōgūxū i Machedóniāānewa ngēxmagūxūmaā nūxū chixu na nūxācū i pema i Acayaanewa ngēxmagūxe rū naī ya taunecūgutama marū ípememarexū na ngīxū ipexāgūxū i ngēma dīeru. Rū yema rūmumaēxū ga yaxōgūxū ga Machedóniāānecūāx, rū yexguma nūxū naxīnūēgu na nūxācū taāēācūma togūcax ngīxū na ipexāgūxū i perū dīeru, rū nūmagū rū ta inanaxūgū na

ngīxū inaxāgūxū. ³Natūrū i nūxma rū ngēma petanūwa chanamugū i ngēma taeneēgū na nūxū nadaugūxūcax, na aixcūma yīxū i ngēma nūxū chixuxū i pechiga. Rū chanaxwaxe na aixcūma ípememarexū na ngīxū ipexāxū i ngēma dīeru, ngēma taeneēgūmaā nūxū chixuxūrūū. ⁴Erū ngēxguma chi nūxre i taeneēgū i Machedóniāānecūāx rū ngūrūāchi chomaā petanūwa naxīxgu, rū tama chanaxwaxe na pexū na iyanguaxū na tama aixcūma ípememarexū na ngīxū ipexāxū i ngēma dīeru. Rū toxū rū chi wūxi i ānexūchi nixī, erū marūchirex namaā nūxū tixu na nūxācū aixcūma ípememarexū na ngīxū ipexāxū i ngēma dīeru. Rū maneca pexū rū chi ta wūxi i ānexūchi nixī. ⁵Rū ngēmacax nixī i chauxcax namexū na naxcax íchacaxū i ngēma taeneēgū na nūxīra petanūwa naxīxūcax rū nūmatama pexū yanangūxēēgūxūcax na ngīxū penutaquexegūxūcax i ngēma dīeru ga ūpamama ngīxū pixucū. Rū ngēmaācū aixcūma tá ímemare i ngēma dīeru i ngēxguma ngēma changuxgu. Rū togū tá nūxū nadaugū na aixcūma perū ngūchaūmaā yīxū na ngīxū ipexāgūxū rū tama aūācūma na yīxū. ⁶Natūrū chanaxwaxe i nūxna pecuaxāchie rū yīxema noxretama i nanetūchane itoxe, rū noxretama i norū o tayaxu. Natūrū yīxema muxū i nanetūchane itoxe, rū muxūma i norū o tayaxu. ⁷Rū wūxichigū tanaxwaxe na ngīxū itaxāxū i ngēma ngīgu tarūxīnūcū na nūxre ngīxū itaxāxchaūxū. Rū tama name i aūācūma ngīxū itaxā rū exna texé tūxū muācūma ngīxū itaxā. Erū Tupana rū nūxū nangechaū i ngēma duūxū i taāēācūma

ngĩxũ ixãxũ. ⁸Rũ Tupanamexẽwa nangẽxma na poraãcü pexna naxããxũcax i guxũma i mexũ i pexũ taxuxũ, na guxũguma pexũ nangẽxmaxũcax i ngẽma penaxwaxexũ rü naẽtu na pexũ íyaxũxũcax na togũxũ namaã perũngũxẽgũxũcax. ⁹Tupanaãrũ ore i úmatũxũwa rü ñanagũrũ:

“Yima yatũ ya mecũ rü norũ ngũchaũmaã meã inanaxã nüxna i ngẽma duũxũgũ i taxuũma nüxũ ngẽxmaxũ. Rũ Tupana rü tá guxũgu nüxna nacuxãchi na ñuxãcü namecũmaxũ i nümax”,

ñanagũrũ. ¹⁰Tupana nixĩ ya tũxna naxãcü ya nanetũchane na inatoxũcax, rü tũxna naxãcü i õna na nangóxũcax. Rũ nüma tá nixĩ i pexna naxããxũ ya guxũnema ya nanetũchane ya penaxwaxene na ipenatoxũcax. Rũ nüma tá nanaxũxẽẽ rü nanayaxẽẽ ya yima nanetũchane. Rũ tá nanamuxẽẽ i norũ o, na muxũchixũ nawa peyaxuxũcax na ngẽmamaã togũxũ perũngũxẽgũxũcax. ¹¹Rũ ngẽmaãcü i pema rü tá pexũ nangẽxma i guxũma i mexũ na taxuchaãcũma nüxũ perũngũxẽgũxũcax i togũ. Rũ ngẽxguma ngẽma togũ i taeneẽgũxũtawa ngĩxũ tangegũgu i ngẽma dũeru i naxcax ngĩxũ ipexãcü, rü nümagũ rü tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgũ. ¹²Erũ ngẽxguma nüxna ngĩxũ taxãxgu i ngẽma dũeru i nüxũ ngĩmaã perũngũxẽgũcü i ngẽma taeneẽgũ, rü tama tacũ i nüxũ taxuxũcaxicatama ta nixĩ, natũrũ naẽtu i nümagũ i taeneẽgũ rü perũ ãmaregagu tá poraãcü Tupanana moxẽ naxãgũ. ¹³Rũ nümagũ i

ngẽma taeneẽgũ rü tá Tupanaxũ nicuxũũgũ, erũ ngẽma perũ ãmaremaã tá nüxũ nüxũ pedauxẽẽ na aixcũma naga pexĩnũxũ i Cristuarũ ore i mexũ. Rũ nümagũ rü tá Tupanana moxẽ naxãgũ naxcax i ngẽma perũ ãmare i perũ ngũchaũmaã nüxna rü guxũma i yaxõgũxũna pexãgũxũ. ¹⁴Rũ ngẽxgumarũũ i ngẽma taeneẽgũ rü tá poraãcü pexcax nayumũxẽgũ, erũ pexũ nangechaũgũ. Rũ tá Tupanana moxẽ naxãgũ naxcax na ñuxãcü nüma ya Tupana poraãcü pexũ nangũxẽẽxũ na yemaãcü pexũ natauxchaxũcax na nüxũ perũngũxẽgũxũ. ¹⁵Rũ ngẽmacax i ñuxma rü Tupanana moxẽ taxã, yerũ tũxna nanamu ga Nane na tóru ãmare yĩxũcax. Rũ nataxuma i ore i nagu mexũ na nüxũ ixuxũcax na ñuxãcü namaã itaãgũxũchixũ i ngẽma ãmare.

**Pauruarũ ore rü aixcũma nixĩ yerũ
Tupana nixĩ ga nüxna ágacũ**

10 ¹Rũ ñuxma rü yema Cristu yaxna tamaã naxĩnũxũrũũ rü tamaã namecũmaxũrũũ, rü choma rü ta pemaã yaxna chaxĩnũãcũma rü pemaã chamecũmaãcũma pexũ chacaxũ na chauga pexĩnũxũcax. Erũ nümaxũ i duũxũgũ rü nüxũ nixugũ na pexũ chamuũxũ ega pexũtawa changẽxmagu natũrũ ngẽxguma pexna chayaxũgu rü tama pexũ chamuũ. ²Natũrũ ngẽxguma ngẽma petanũwa chaxũxgu, rü chierũ natauxguma na tacũcax namaã chaporagaxũ rü na chanaxucuxẽxũ i ngẽma duũxũgũ i petanũwa toxũ ixuxũ na ñoma tama yaxõgũxũrũũ na tamaxẽxũ. Erũ choma rü íchamemare na namaãxũchi na chidexaxũ. ³Rũ

aixcūma nixī i ñoma i naānecūāx
 tixīgūxū. Natürü ngëxguma Tupanaārü
 orearü uwanūmaā togü tadaixgu, rü
 tama ñoma i naānecūāx nügü
 ðaixürüūācūma tanaxü. ⁴Erü ngēma
 toxne i namaā itanapoxūxū i Tupanaārü
 ore rü tama ñoma i naānecūāx namaā
 āxnexū nixī. Erü toma rü toxū
 nangëxma i Tupanaārü pora na
 ngēmamaā itayanaxoxēēxūcax i
 Chatanāārü pora. Rü ngēmaācü
 itayanaxoxēē i guxūma i chixexū i ore i
 Tupanaxū namaā yaxugügūxū i
 duūxūgü. Rü ngēmaācü itayanaxoxēē i
 guxūma i Tupanaārü uwanügüarü ore i
 nügü namaā yacuaxūügüācūma
 duūxūgūmaā nüxū yaxugügūxū na tama
 Tupanaāxū yaxōgūāxūcax. Rü guxūma i
 ðacu i nagu naxīnūēxū i ngēma duūxūgü
 i chixexū, rü Cristuna tanaxuaxū na
 nūma namaā inacuāxūcax. ⁶Rü
 wūxicana marü meā Cristuga
 pexīnūēgu, rü toma rü ítamemare na
 tūxū tapoxcuexū ya guxāma ya texé ya
 tama naga īnūēxē i Cristuarü ore.
⁷Pema rü norü düxētūxūnewaxicatama
 nixī i penangugūxū i wūxi i duūxū.
 Natürü ngëxguma texé tūgü cuaxgu na
 Cristuarü duūxū tīxū, rü name nixī i
 nüxū tacuax na toma rü ta tūmarüū
 Cristuarü duūxūgü tixīgūxū. ⁸Rü woo
 írarüwa chanangupetūxēē na chaugü
 chicuaxūūxū namaā i ngēma na Tupana
 toxū muxū, natürü taxucaxma naxcax
 chaxāne. Erü aixcūma Cori nixī ya toxū
 mucü na pexū tarüngūxēēgūxūcax na
 yexeraācü meā peyaxōgūxūcax. Rü
 tama ðacu rü chixexūgu pexū na
 tayixēēxūcax nixī i toxū namuxū. ⁹Rü
 tama chanaxwaxe i nagu perūxīnūē na

pexū íchaḅaixgūchaūxū namaā i ngēma
 poperagü i pexcax chaxūmatūxū. ¹⁰Erü
 nūmaxū i duūxūgü rü nüxū nixugü na
 chorü poperawa pemaā chaporagaxū
 natürü chomatama rü tama aixcūma na
 chaporaxū rü tama aixcūma nüxū na
 chacuāxū na meā chidexaxū,
 ñanagürügü choxū. ¹¹Natürü yíxema
 ngēma ñagūxe rü tanaxwaxe i nüxū
 tacuax rü ngēma pexna tayaxūguācūma
 torü poperawa pemaā nüxū tixuxürüū
 tátama pemaā tixīgü i ngëxguma
 petanūwa tangëxmagügu. ¹²Toma rü
 tama tanaxwaxe i namaā togü
 tawūxiguxēē rü exna nagu togü tangugü
 i ngēma duūxūgü i nügütama
 icuaxūügūxū. Nūmagü rü nügütama
 nawomūxēēgü, erü nügūmaā nügü
 nawūxiguxēē rü nügügutama nügü
 nangugü. ¹³Natürü toma rü tama togü
 namaā ticuaxūügü i ngēma yaxōgūxū i
 tama Tupana toxmëxwa
 ngëxmagūxēēxū. Yerü Tupana nixī ga
 tomaā nüxū ixucü na ngextá
 nanaxwaxexū na tapuracuēxū. Rü nūma
 nixī ga noxri Corítiuwa ga petanūwa
 toxū nangugūxēēxū na pemaā nüxū
 tixuxūcax ga norü ore. ¹⁴Rü yemaācü
 toxira nixī ga noxri petanūwa
 tangugūxū na pemaā nüxū tixuxūcax ga
 yema Cristuarü ore. Rü ngēmacax i
 ñuxma na petanūwa taxīxū, rü tama
 tanangupetūxēē ga yema Tupana tomaā
 nüxū ixuxū, yerü nūma nixī ga toxū
 namuxū na pexū tarüngūxēēgūxūcax.
¹⁵Rü tama togüarü puracūmaā togü
 ticuaxūügūchaū, erü tama
 tachopetūchaū i ngēma Tupana tomaā
 ixunetaxūwa. Natürü petanūwa i
 Tupana toxū ímuxūwa tanaxwaxe na

yexeraācü tapuracüexũ na yexeraācü meā peyaxōgüetanüxũcax. ¹⁶Rü ngëxguma marü petanüwa tangugüguwena rü tanaxwaxe i ngëma duũxũgü i perü yéamaxüra ngëxmagüxũ i ngextá taguma texé nüxũ íixuxũwa taxí na ngëmamaā rü ta nüxũ tixuxũcax i ore i mexũ. Erü tama tanaxwaxe i togüarü puracümaā togü ticuaxũügü. ¹⁷Erü Tupanaārü ore i ümatixũwa rü ñanagürü:

“Rü ngëxguma texé tügü icuaxũüchaũgu, rü name nixí i tórü Corixũ ticuaxũü, erü nüma nixí i tüxũ nangüxëxũ”,

ñanagürü i ngëma ore. ¹⁸Erü ngëma yatü i aixcüma Tupanapexewa mexũ rü tama nügütama nicuaxũü. Natürü ngëma yatü i tórü Cori nüxũ icuaxũüxũ nixí i aixcüma Tupanapexewa mexũ.

Pauru rü nüxũ nixuchiga ga yema orearü uruügüneta ga tama Tupana imugüxũ

11 ¹Rü ñuxma i ngëma tá pemaā nüxũ chixuxũ, rü bexmana pexcax rü wüxi i ngëāē nixí, natürü chanaxwaxe i choxũ iperüxĩnüēmare rü yaxna chomaā pexĩnüē. ²Erü Tupana pexũ inuxũxũrüü pexũ chinuxũ. Erü chaugagu nixí i Cristuaxũ peyaxōgüxũ, rü marü Cristuna pexũ chaxuaxũ na noxrüxicatama pixĩgüxũcax. Rü ngëmacax chanaxwaxe i ngearü chixexũāē Cristuxũ pexũ chawex ñoma wüxi i pacü i taguma yatüxũ cuaxcürüü. ³Natürü chaxoegaāē rü yema äxtape norü doramaā Ebxũ na womüxëxũrüü, ngürüächí tá ta texé pexũ tawomüxëē, na nüxũ perüxoexũcax na Cristugu perüxĩnüēxũ rü naxcaxicatama na pemaxëxũ. ⁴Erü pema rü tauxchaācü nixí

na pexũ nawomüxëēgüxũ. Rü ngëxguma ínangugügu i duũxũgü i pemaā nüxũ íxuxũ i to i Ngechuchuchiga ya tama yima toma nüxũ tixuchigacü, rü pema rü nüxũ peyaxōgü i ngëma duũxũgü. Rü pema rü taāēācüma penayaxu i to i naāē i tama Tupanaāē i Üünexũ ga marü peyaxuxũ íxixũ. Rü peyaxōgü i to i ore i tama Tupanaārü ore i mexũ ga noxri peyaxuxũ íxixũ. ⁵Dücax, rü woo nawe perüxĩxgu i ngëma togü i orearü uruügüneta, natürü chauxcax rü taxuwama choxũ narüyexeragü. ⁶Rü woo tama choxũ nangëxmagu i tauxcha na duũxũgüpexewa chidexaxũ, natürü aixcüma meā nüxũ chacuax i ngëma nachiga chidexaxũ. Rü ngëma rü guxüma i torü puracüwa marü pexũ nüxũ tadauxëē i guxüguma. ⁷¿Pexcax rü chixexũ pemaā chaxü ga yexguma chaugü ícharüxĩragu na pexũ chataxëēxũcax rü choxmexmaā chapuracügu na ngetanüācüma pemaā nüxũ chixuxũ ga Tupanaārü ore i mexũ na yemaācü penayaxuxũcax ga maxũ i taguma gíxü? ⁸Rü aixcüma yema togü ga yaxōgüxũ choxna ngĩxũ ägücü ga dïeru ngĩxũ chayaxu na yemamaā petanüwa chapuracüxũcax rü pexũ charüngüxëēxũcax. ⁹Rü yexguma petanüwa chayexmagu rü aixcüma choxũ itaxu ga dïeru, natürü taguma texéna ngĩxcax chaca. Rü taeneëgü ga Machedóniāñewa ne íxũ rü choxna ngĩxũ naxägü ga yema choxũ tauxcü. Rü yemaācü tama pexütawa ngĩxcax íchaca ga yexguma. Rü ñuxma rü ta tagutáma tacücax pexna chaca. ¹⁰Rü yema na ngetanüācüma pemaā nüxũ chixuxũ ga yema ore, rü wüxi i chorü taāëxũchi nixí. Rü ngëma taāē rü taxuacüma texé choxna

tanayaxu. Rū ngēxgumarūū na aixcūma Cristuxū chacuáxū, rū ngēxgumarūūtama guxū i Acayaanewa tá chataāēxūchi naxcax na ngetanūācūma pemaā nūxū chixuxū ga yema ore. ¹¹¿Rū tacūcax yīxū i ngēmaācū chidexaxū? ¿Ejna pexcax rū tama pexū changechaūxūcax yīxū i ngēmaācū chidexaxū? Dūcax, pemaā nūxū chixu rū Tupana nūxū nacūcax na nūxācū aixcūma pexū changechaūxū. ¹²Natūrū ngēma na ngetanūācūma pemaā nūxū chixuxū i ngēma ore, rū ngēmaācū tá chanaxūecha na taxucūruwa chixri chauchiga yadexagūxūcax i ngēma togū i orearū uruūgūneta i nūgū ixuxū na toxriū naxūgūāxū i Tupanaārū puracū. ¹³Nūmagū rū aixcūma orearū uruūgūneta nixīgū, rū duūxūgūxū nawomūxēēgū. Rū nūmagū rū togu nūgū nicūxgū, rū nūgū nixugū na Cristu yamugūxū. ¹⁴Rū ngēma rū taxucaxma namaā pebaixāchiāēgū. Yeri woo ga Chataná rū ta yexgumarūū Tupanaārū orearū ngerūū ga daxūcūāx ga ngóonexēēruūgu nūgū nicūx. ¹⁵Rū ngēmacax woetama ngēmaācū nixīgū i ngēma duūxūgū i Chatanáāxū puracūexū. Rū nūmagū rū duūxūgū i mexū ūgūxūgu nūgū nicūxgū. Natūrū ngēma ngēmaācū ixīgūxū, rū Tupana tá nanapoxcue naxcax i ngēma chixexū i naxūgūxū.

Pauru rū yema puracū ga Ngechuchu nawa namuxūwa ngūxū ninge

¹⁶Rū wena pemaā nūxū chixu rū tama chanaxwaxe i nagu perūxīnūē na wūxi i āūāēxū chiīxū. Natūrū ngēxguma chi ngēmaācū chomaā nagu perūxīnūēgu, rū tama chanaxwaxe i choxna penachūxu na nōma wūxi i āūāēxūrūū chaugūétūwa chidexaxū, na ngēmaācū

choma rū ta írarūwa chaugūtama chicuaxūūxūcax. ¹⁷Rū nūxma na chaugūétūwa chidexaxū rū ngēma rū tama tórū Coriarū mu nixī. Natūrū nōma wūxi i āūāēxū nūgū icuaxūūxūrūū nixī i chidexaxū. ¹⁸Rū nūxma na nangēmaxū i muxūchixū i duūxūgū i nōma i naānewa nūgū icuaxūūgūxū, rū choma rū tá ta írarūwa chaugū chicuaxūū. ¹⁹Pema rū nagu perūxīnūē rū nūxū cuaxūchigūxū pixīgū. Natūrū taāēācūma yaxna namaā pexīnūē i ngēma duūxūgū i tama naāēxū icuáxū. ²⁰Rū yaxna namaā pexīnūē i ngēma duūxūgū i nūgūxū pexū puracūexēēxū, rū ngēma ngetanūācūma pexū puracūexēēmarexū, rū ngēma pexū womūxēēgūxū, rū ngēma chixri pexū yaxūgūxū, rū ngēma pemaā guxchigagūxū. ²¹Rū woo wūxi i ānēxūchi nixī na pemaā nūxū chixuxū, natūrū chauxcax rū tama aixcūma pexū nūxū tadauxēē ga torū pora ga yexguma petanūwa tayexmagūgu. Natūrū nūxma na tama namuūēxū na nūgū yacuaxūūgūxū i ngēma togū i duūxūgū, rū choma rū ta taxucaxma chamūū na chaugūétūwa chidexaxū woo pexcax rū taxuwama namexgu i ngēma nūxū chixuxū. ²²Nūmagū rū nūgū yaxugūgu rū Yudfugū nixīgū. Natūrū choma rū ta Yudfū chixī. Rū nūmagū nūgū yaxugūgu rū Iraétanūxūgū nixīgū. Natūrū choma rū ta rū Iraétanūxū chixī. Rū nūmagū rū nūgū yaxugūgu rū Abraūtanūxū nixīgū. Natūrū choma rū ta Abraūtanūxū chixī. ²³Nūmagū rū nūgū yaxugūgu rū Cristuaxū napuracūe. Natūrū choma rū norū yexera Cristuaxū chapuracū. Rū ngēma nāchagūrū pexū woo pema nagu

perūxinūēgu na ñoma wūxi i āūāēxūrūū chidexaxū. Rū ngēma duūxūgūarū yexera poraācū Tupanaāxū chapuracū. Rū norū yexera chapoxcu, rū norū yexera choxū naçuaixgū ga duūxūgū. Rū muēxpūxcūna rū āūcūmaxūchixūwa chayexma rū wixguxūchi taax choxū nimaxgū. ²⁴Rū 5 expūxcūna nixī ga 39 ga çuaximaā choxū napoxcu-gūxū ga chautanūxūgū ga Yudfugū. ²⁵Rū tomaēxpūxcūna nixī ga naīmaā choxū naçuaixgūxū, rū wūxicana ga nutamaā choxū ínamuxūchigūxū. Rū tomaēxpūxcūna nixī ga guma wapuru ga nagu chixūxūne rū chomaā inanguxū. Rū wūxicana ga yexguma chomaā inanguxu ga wapuru rū wūxi ga chūtaxū rū wūxi ga ngunexū chinge na taxū ga taxtūarū ngāxūtūgu mūrapewaétūgu chatunagūācūma chiwēxēxū. ²⁶Rū poraācū nu ne chanaxū, rū poraācū āūcūmaxūwa chayexma yerū natūgu ga āūcūmaxūgu chixūgū, rū ngítaaxgūxū rū chixexū chomaā naxūgūchaū. Rū woo chautanūxūgū ga Yudfugūtanūwa, rū woo yema duūxūgū ga tama Yudfugū ixīgūxūtanūwa, rū woo íānegūwa, rū woo namagūwa, rū woo taxtū i taxūwa rū āūcūmaxūwa chayexma. Rū yema duūxūgū ga chomūcūgūneta ixīgūxūtanūwa rū ta āūcūmaxūwa chayexma. ²⁷Rū poraācū chataarū puracūāx, rū muxūchixū ga guxchaxūgū choxū nangupetū. Rū muēxpūxcūna rū tama chape, rū chataiyā, rū chiṭawa. Rū muēxpūxcūna rū tama chachibū, rū choxū nanadeyu, rū choxū nataxu ga chauxchiru. ²⁸Rū naétūwa i guxūma i ngēma, rū guxū i ngunexūgu rū

chaxoegaāē naxçax i guxūma i ngēma yaxōgūxū i guxū i íānewa ngēxmagūxū. ²⁹Rū ngēxguma chi texé tama poragu, rū choxū rū ta nangux. Rū ngēxguma chi wūxie texēxū pecaçugū nguxēēgu, rū chauāēwa nangux i ngēma. ³⁰Natūrū ngēxguma chi chaugū chicuaxūūchaūgu, rū tá chaugū chicuaxūū naxçax na duūxūgū choxū dauxū na taxuwama chamexū. ³¹Rū Tupana ya tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristunatū ya mecū na guxūguma nūxū icuaxūūgūxū, rū nūxū nacuaç na aixcūma yīxū i ngēma nūxū chixuxū. ³²Rū yexguma Damacuwa chayexmagu, rū guma íāneārū āēxgacū ga Aretaarū ngūxēēruū, rū norū churaragūxū namu na nūxna nadaugūxūçax ga guma íāneārū poxeguxūārū íāxgū na choxū yayauxgūxūçax ga yexguma chi yéma íchaxūxgu. ³³Natūrū yema íāneārū poxeguxūārū íāxācūwa rū wūxi ga pexchigu choxū ínarūçhūxūetaūgū ga chomūcūgū. Rū yemaācū chiña naxchaxwa ga yema āēxgacū.

Tórū Cori rū Pauruxū nangoxetūxēē rū nūxū nūxū nacuaçēē ga ṭacū ga ēxūguxū

12 ¹Taxuwama name na texé tūgū icuaxūūxū. Natūrū tá pemaā nūxū chixuama na ñuxācū tórū Cori choxū nangoxetūxēēxū rū ñuxācū choxū nūxū na nacuaçēēxū ga ṭacū ga ēxūgūxū. ²Rū 14 ga tauncū marū nangupetū ga na Tupana daxūgūxū ga naānewa ga nūma ínayexmaxūwa choxū nagaxū. Natūrū tama nūxū chacuax rū chauāēwaxicatama nixī ga yéma choxū nagaxū, rū exna guxū ga chaxunemaā yīxū ga yéma choxū nagaxū. Rū

Tupanaxīcatama nūxū nacuax i ngēma. 3-4Rū aixcūma meāma nūxū chacuax na daxūguxū ga naānewa choxū nagaxū ga Tupana, natūrū tama nūxū chacuax rū guxū ga chaxunemaā yēma choxū naga rū exna tama. Rū Tupanaxīcatama nixī ya nūxū cuacū i ngēma. Rū yēma nūxū chaxīnū ga ore ga ēxūguxū i guxūma i duūxūgūna chuxuxū na nūxū yaxugūxū. 5Rū choma rū chi name na chaugū naxcax chicuaxūxū i ngēma, natūrū tāūtāma ngēmaācū chanaxū. Erū ngēma ngūxū na chingexūmaāxīcatama tá nixī i chaugū chicuaxūxū. 6Natūrū ngēxguma chi chaugū chicuaxūūchaūgu, rū tāū chima wūxi i ngēāēmare nixī i ngēma, erū aixcūma nixī i ngēma ore i nūxū chixuxū i chauchiga. Natūrū tama chaugū chicuaxūū na taxúema nagu rūxīnūxūcax na ngēma chowa nūxū naxīnūēxū rū nūxū nadaugūxūārū yexera chīxū. 7Natūrū tórū Cori rū tama nanaxwaxe i poraācūxūchima chaugū namaā chicuaxūxū ga yema ēxūguxū ga mexēchixū ga choxū nūxū nacuaxēēxū. Rū yemaçax chaxunewa nananguxēē ga wūxi ga choxū ngūxū ñoma wūxi ya tuxu chaxunewa ingaxixūrū. Rū yema rū ñoma wūxi ga Chatanāārū orearū ngeruūrūū chauxūtawa nangu na choxū nachixewexūcax na tama chaugū chicuaxūxūcax. 8Rū tomaēxpūxcūna tórū Corina chaca na choxū iyanaxoxēēāxūcax ga yema choxū ngūxū. 9Natūrū nūma ya tórū Cori rū ñanagūrū choxū:

“Rū cuma nūxū cucuax na guxūguma cuxū changechaū, rū ngēxīcatama nixī i cunaxwaxexū. Rū ngēma duūxūgū i

tama poraexūwa nixī i aixcūma chanangoxēēxū i ñuxācū na chaporaxū”, ñanagūrū choxū. Rū ngēmacax chataāē ega tama chaporagu. Erū ngēxguma tama chaporagu rū ngēxguma nixī i chowa inawēāxū i norū pora ya Cristu. 10Rū ngēma na Cristuxū na changechaūxūgagu nixī i yaxna namaā chaxīnūxū ega woo chaturagu rū woo tacū chomaā yaxugūegu i duūxūgū. Rū woo choxū natauxgu i chorū ngēmaxūgū, rū woo duūxūgū rū chowe yangēxūtanūgu, rū woo guxchaxūgū choxū ngēxmagu rū Cristuçax rū yaxna namaā chaxīnū i guxūma i ngēma. Erū ngēxguma chaturagu, rū ngēxguma nixī i yexeraācū Cristu choxū poraxēēxū.

Pauru rū naxcax naxoegaāē ga yema yaxōgūxū ga Corítuwa yexmagūxū

11Maneca ñoma wūxi i āūāēxūrūū chidexa, erū ngēmaācū chaugū chicuaxūū. Natūrū pegagutama nixī i dūxwa ngēmaācū chaugūétuwa chidexaxū, yerū pema chi nixī ga choxū picuaxiūgūxū, rū tama i chomax. Rū woo taxuwama chame i chomax, natūrū taxuwama choxū narūyexeragū i ngēma orearū uruūgūneta i nawe perixīxū. 12Rū yexguma petanūwa chayexmagu, rū yaxna pemaā chaxīnūācūma pexū nūxū chadauxēē na aixcūma Cristu choxū muxū na nūxū chixuxūcax ga norū ore. Rū cuaxruūgūmaā pexū nūxū chacuaxēē ga yema. Rū pexū nūxū chadauxēē ga taxū ga mexūgū ga Tupanaārū poramaā ūxū. 13Rū yexguma petanūwa chayexmagu rū pemaā chamecūma yema guxūma ga togū ga yaxōgūxūmaā na chamecūmaxūrūūtama. Natūrū wūxiwaxīcatama nixī ga íchatixū

yerū ga petanūwa rū tama ngīxū chayaxu ga dīeru yema togū ga yaxōgūxūtanūwa ngīxū chayaxuxūrū. Rū chanaxwaxe i choxū nūxū pengechaū i ngēma. ¹⁴Rū űuxma rū marū íchamemare na norū tomaēxpūxcūna pexū íchayadauxū. Rū tāūtáma tacūcax pexna chayaca. Erū tama perū ngēmaxūgūcax petanūwa chaxū, natūrū pexcaxūchi nixī i ngēma chaxūxū. Pema rū chauxacūgū pixīgū i Tupanaārū orewa. Rū ngēma papa rū mamaārū puracū nixī na naxācūgūna naxāāxū i ngēma nūxū taxuxū. Rū tama naxācūgūarū puracū nixī na nanatūna rū naēna naxāgūāxū. ¹⁵Rū choma rū íchamemare na chorū ngūchaūmaā pexcax ichanaxāxū i guxūma i tacū i choxū ngēmaxū rū woo chaugūtama rū ta na ichaxāxū na aixcūma meā peyaxōgūxūcax. Natūrū chauxcax rū ngēxguma yexeraācū pexū changechaūgu, rū pema rū yexeraācū nūxū perūxoetanū na choxū pengechaūxū. ¹⁶Rū nūmaxū i duūxūgū i petanūwa, rū woo nūxū nacuauxgū na taguma tacūcax pexūtawa íchacaxū, natūrū nūmagū rū nūxū nixugūama na pexū chawomūxēēcūma perū dīeru ngīxū chayaxuxū. ¹⁷¿Exna pema nāgu perūxīnūēgu rū yema duūxūgū ga petanūwa chamugūxūwa pexū chawomūxēē? ¹⁸Rū Titumaā nūxū chixu na petanūwa íyadauxūcax. Rū namaā yéma chanamu ga yema to ga taeneē. ¿Exna pema nāgu perūxīnūēgu ga Titu rū pexū yéma nayawomūxēē? ¿Tama exna aixcūma yīxū na chauxrūū meā na namaxūxū rū chauxrūū mexūgu naxīnūxū ga Titux? ¹⁹Bexmana pema tá nāgu perūxīnūē rū ngēmaācū tidexagū, erū togūétūwatama tachogūchaū. Natūrū, Pa Chaueneēgū ya Pexū Tangechaūgūēx, rū

Tupanapexewa rū Cristuégagu nixī i tidexagūxū na yexeraācū meā Tupanaāxū peyaxōgūxūcax rū yexeraācū meā na pemaxēxūcax. ²⁰Erū chaxoegaāē rū ngēxguma wena pexū íchayadauxgu, rū ngūrūāchi tama choma chanaxwaxexūācūma ípemaxē, rū ngēmacax i pema rū tāūtáma chomaā petaāēgū. Rū chaxoegaāē erū ngūrūāchi tá pexū ichayangau na pegūchi ípexaīexū, rū pegūarū ngēmaxūcax pixāūxāchīgūxū, rū pegūmaā penūēxū, rū pegūgūxīcatama íperūxīnūēxū, rū pexoregūtaaxgūxū, rū toguāxū pixuxū, rū pegū picuaxūūgūxū, rū chixexū ípexūēxū rū ngēmaācū chixri ípemaxēxū. ²¹Rū chaxoegaāē rū ngēxguma wena petanūwa chaxūxgu, rū ngūrūāchi Tupana rū pagagu tá choxū naxānēxēē. Rū ngūrūāchi ngechaū tá choxna pexā, erū muxēma i petanūwa rū marū űuxgumama pecadu taxūgūēcha, rū tama nūxū tarūxoechaū na Tupanapexewa chixexū taxūgūxū rū nā i ngemaāmare na tamaxēxū rū guxūma i togū i chixexū na taxūgūxū.

Pauru nayaxucuxē ga yema yaxōgūxū ga Corítūcūāx rū űuxūchi nūxū narūmoxē

13 ¹űuxma rū norū tomaēxpūxcūna tá nixī na petanūwa chaxūxū. Rū Tupanaārū ore rū tamaā nūxū nixu rū ngēxguma texē chixexū űuxgu rū taxre rū exna tomaēxpūx i duūxūgū nūxū daugūgu rū nūxū yaxugūgu na aixcūma yīxū, rū aixcūma tá tapoxcu ya yīxema chixexū űxe. ²Rū ngēmacax i pema i űpamamatama pecadu űgūēchaxe rū guxāma i pema ya chixri maxēxē, rū űuxma na woo pexna chayaxūgūxū rū wenaxārū pexū chaxucuxē rū pemaā nūxū

chixu rü ngëxguma ngéma chaxũxgu rü aixcüma tá chanamexëe i guxũma i ngéma chixexũ i petanũwa ngëxmaxũ, rü tãtũtãma chanangupetũxëẽmare i ngéma. ³Rü pema na naxçax iperũdaunũxũ na Cristu chowa idexaxũ, rü ngëxguma ngéma chaxũxgu, rü ngëxguma tá nixĩ i nũxũ pedauxũ na aixcüma chowa na yadexaxũ ya Cristu. Rü nüma ya Cristu rü chowa tá pexũ nũxũ nadauxëe na tama naturaxũ natürü aixcüma yanguxëẽãxũ i norü ore rü tüxũ napoxcuexũ ya yíxema chixexũ ügũxe. ⁴Rü aixcüma nixĩ ga Cristu ga ñoma wũxi ga turaxũrüü yĩxũ ga yexguma curuchawa yapotagu. Natürü i ñuxma rü Tupanaãrũ poragagu namaxũ. Rü yexgumarũü ga Cristu ga wũxi ga turaxũrüü na yĩxũ ga yexguma curuchawa yapotagu, rü ngëxgumarũü i toma na norü duũxũgũ tixĩgũxũ, rü taturae i toxonewa. Natürü ngéma na norü duũxũgũ tixĩgũxũ, rü Tupanaãrũ poragagu tá tamaxë na pexũ tarũngũxëẽgũxũçax. ⁵Rü name nixĩ i pegũtama pengugũ na nũxũ pecuáxũçax ngoxi aixcüma meã peyaxögũ. Rü name nixĩ i pegũ pengugũarũ maxũãx rü ngoxi Tupanapexewa pime. ¿Tama exna nüxna pecuaxãchie na Ngechuchu ya Cristu rü pewa nangëxmaxũ ega aixcüma peyaxögũgu? ⁶Rü chierũna nũxũ pecuaxgu na toma rü tama orearũ uruũgũnetamare na tixĩgũxũ. ⁷Rü Tupanana naxçax taca na taxuũma i chixexũ na pexũgũxũçax. Rü tama duũxũgũpexewa togũ ítarũtagũxũçax nixĩ na ngémaãcü tayumüxëgũxũ. Natürü Tupanana naxçax taca i ngéma na aixcüma meã naxçax pemaxëxũçax woo duũxũgũ nagu rüxĩnüëgu na toma rü

ítatüemarexũ. ⁸Toma rü taxucürüwama chixri nachiga tidexagi i Tupanaãrũ ore i aixcüma ixĩxũ, erũ toma rü naëtũwa tachogũ i ngéma ore. ⁹Rü tá tataãëgũ ega aixcüma peporaegu i perũ maxũwa rü ngëmacax natauxgu i tacũçax pemaã na taporagaexũ. Rü Tupanana tá naxçax tacaama na pexũ naporaexëẽxũçax i perũ maxũwa na düxwa aixcüma mexũ i norü duũxũgũ na pixĩgũxũçax. ¹⁰Rü naxũpa na pexũ na íchayadauxũ nixĩ i pexçax chanaxũmatũxũ i ñãã popera, na ngëxguma ngéma changuxgu rü nataxuxũçax i tacũçax pemaã na chaporagaxũ. Erũ tórü Cori choxũ namu na pexũ charũngũxëẽxũ na yexeraãcü meã peyaxögũxũçax, rü tama chixexũ pemaã na chaxũxũçax nixĩ i choxũ namuxũ. ¹¹Rü ñuxma na ichayacuaxëẽxũ i ñãã popera, Pa Chaueneëgũx, rü chanaxwaxe i meã pexũ naxũpetü rü naxçax pedau na ñuxãcü aixcüma meã Tupanaçax pemaxëxũ. Rü name nixĩ i pegũ petaãxëẽgũ rü wũxigu perũxĩnüë rü meã yaxna pegũmaã pexĩnüë rü aixcüma pegũ pengechaũgũ. Rü nüma ya Tupana ya tüxũ ngechaũcü rü tüxũ rũngũxmüëxëẽcü, rü guxũgutãma pemaã inarũxãũx. ¹²Rü chanaxwaxe i wũxichigũ i pema rü pegũ pengechaũgũãcüma pegũ perũmoxëgũ. ¹³Rü guxũma i togũ i taeneëgũ i yaxögũxũ rü pexũ narũmoxëgũ. ¹⁴Rü ñuxma rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narũngũxëẽ, rü Tanatũ ya Tupana rü pexũ nangechaũ, rü Naãe i Üünexũ rü guxũguma pemaã inarũxãũx.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA GÁRATAANEWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxe ga yema
yaxögüxü ga Gárataaneärü Ìānegüwa
yexmagüxü**

1 ¹⁻²Pa Toeneëgü i Yaxögüxü i Gárataaneärü Ìānegüwa Ngëxmagüxüx, choma i Pauru rü namaã i guxüma i taeneëgü i nuã chauxütawa ngëxmagüxü nixí i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choxü nixí ga namugüxü ga Ngechuchu ya Cristu rü Tanatü ya Tupana. Rü aixcüma tama duüxügü nixí ga choxü mugüxü rü exna choxü unetagüxü na chanaxüxüçax i ñaã Tupanaärü puracü. Natürü nümatama ga Ngechuchu ya Cristu rü Tanatü ya Tupana ga Ngechuchuxü írüdaxëecü nixí ga choxü namugüxü. ³Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraacü pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë. ⁴Rü nüma ga tórü Cori ya Ngechuchu rü nügü inaxã na tórü pecaduçax nayuxüçax na nüxna tüxü íngauxüxëëxüçax i guxüma i ñoma i

naãneärü chixexü. Rü yemaacü nanaxü, yerü yema nixí ga Tanatü ya Tupanaärü ngúchaü. ⁵iNamexëchi ya Tupana i guxüguma! Rü ngëmaacü yíi.

Nataxuma i to i ore i tüxü maxëxëxü

⁶Rü yema na Cristuaxü pengechaütümüügüxüçax nixí ga pexna naxuxü ya Tupana na penayaxüçax i maxü i taguma gúxü. Rü ñuxma rü poraacü chaçaixächiaë, erü paxaxichi ipenaxügü na Tupanana pixígachixü, na nawe perüxüçax i to i ngxëëtae i nagu perüxüüëgu rü pexü maxëxëxü. ⁷Natürü tama aixcüma nangëxma i to i ngxëëtae i nawa nayaxuxü i maxü i taguma gúxü. Natürü nangëxma i ñuxre i duüxügü i pexü naguxchaxëëchaüxü, rü nanaxüchicüügüchaü i ngëma ngxëëtae i mexü ga pemaã nüxü chixuxü ga Cristuchiga. ⁸Rü toma rü marü pexna tanaxã ga yema ngxëëtae i aixcüma ixíxü i Ngechuchuchiga. Rü ngëxguma chi texé pexü ngüexëëgu i to i ngxëëtae, rü name nixí i noxtacüma

Tupana tūxū napoxcu. Rū woo choma chixīgu, rū ɛna ɬacū rū Tupanaārū orearū ngeruū i daxūcūāx yixīgu i pexū ngxēēxū i to i ngxēētae, rū name nixī i noxtacūma Tupana tūxū napoxcu. ⁹Rū ñuxma rū wena pemaā nūxū chixu ga yema noxri pemaā nūxū chixuxū. Rū ngēxguma chi texē pexū ngūexēegu i wūxi i to i ngxēētae i tama yema noxri peyaxuxūrūū ixīxū, rū name nixī i noxtacūma Tupana tūxū napoxcu. ¹⁰Rū tama chomaā na petaāēgūxūcax nixī i ngēma ñachaxū. Erū tama naxcax chadau na duūxūgū chomaā taāēgūxū, natūrū Tupana chomaā taāēxūcax nixī i chadauxū. Erū ngēxguma chi duūxūgūxūxicatama chataāēxēēchaūgu, rū tāū chima Cristuarū puracūtanūxū chixī.

Ñuxācū Pauruxū nayaxu ga Tupana na norū puracūwa namuāxūcax

¹¹Natūrū, Pa Chaueneēgūx, chanaxwaxe i nūxū pecuax na ñāā ore i mexū i nūxū chixuxū, rū tama duūxūgūāēwa yīxū na ne naxūxū. ¹²Yerū tama wūxi ga duūxūxūtawa naxcax changux. Natūrū Ngechuchu ya Cristutama nixī ga choxū nūxū cuaxēēcū. ¹³Pema rū marū nūxū pexīnūēchiga na ñuxācū chamaxūxū ga ūpa ga yexguma Yudfugūcūmagu chixūxgu. Rū nūxū pexīnūēchiga na ñuxācū poraācū nawe chingēchigūxū ga guxūma ga Tupanaārū duūxūgū ga yaxōgūxū rū ñuxācū chixri namaā na chaxūpetūxū na yemaācū nūxū nūxū charūxoxēēxūcax ga yema na Ngechuchuaxū yaxōgūāxū. ¹⁴Rū muxūma ga chautanūxūgū ga Yudfugū

ga chorū nayaāngxūraūxūārū yexera nagu chixū ga yema Yudfugūcūma. Yerū norū yexera meāma chayanguxēē ga nacūmagū ga nuxcūmaūgūxū ga chorū oxīgū nagu īxū. ¹⁵⁻¹⁶Natūrū yexguma tautama chabuxgu, rū woetama Tupana choxū naxuneta na choxū namuxūcax na chanaxūxūcax i norū puracū. Rū nūma rū chauxcax naca na noxri chixīxūcax yerū poraācū choxū nangechaū. Rū yexguma Tupana naxwaxegu, rū choxū nūxū nacuaxēē ga Nane ya Cristu. Rū yemaācū nanaxū na ngēma duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxūmaā nūxū chixuxūcax na ñuxācū Ngechuchugagu tūxū nangēxmaxū i maxū i taguma gūxū. Rū yexguma yemaācū Tupana choxū nūxū cuaxēēgu ga Nane, rū taxúenama chayaca. ¹⁷Rū bai ga Yerucharēūwa na chaxūxū na nūxna chayaaxūcax ga yema togū ga ngūexūgū ga nūxīra Tupana imugūxū. Natūrū ga choma rū yexgumatama Arábiaanewa chaxū. Rū yemawena, rū Damacuarū īānecax chataegu. ¹⁸Rū tomaēxpūx ga taunecū nawena ga Cristuaxū na chayaxōxū, rū yexguma nixī ga dūxwa Yerucharēūwa chaxūxū na Pedruxū chacuāxūcax. Rū 15 ga ngunexūtama naxūtawa chayexma. ¹⁹Rū yéma nūxū chadau ta ga Chaūtiágu ga tórū Cori naēneē. Natūrū taxuūma ga togū ga ngūexūgū ga tórū Cori imugūxūxū chadau. ²⁰Rū Tupana choxū nadau na aixcūma yīxū i ngēma ore i ñuxma pexcax chaxūmatūxū. ²¹Rū yemawena, rū Chírīaaanewa rū Chírīchiaanewa chaxū. ²²Natūrū yema taeneēgū ga Cristuaxū yaxōgūxū ga Yudéaanewa yexmagūxū, rū taguma

choxũxũchi nadaugũ. ²³Rũ yema nũxũ naxĩnũẽxũ ga chauchiga rũ ñaãxĩcatama nixĩ:

“Rũ ngẽma Pauru ga ũpa tawe ingẽchigũxũ, rũ ñuxma rũ duũxũgũmaã nũxũ nixu i Tupanaãrũ ore i mexũ, rũ namaã nayaxucuxẽ na Cristuaxũ yaxõgũãxũcax. Rũ ngẽmaãcũ nanaxũ i ñuxma rũ woo ga noxri rũ inayanaxoxẽẽchãũ ga yema ore”, ñaxũ. Rũ yexicatama nixĩ ga chauchiga ga nũxũ naxĩnũẽxũ. ²⁴Rũ yexguma ga yema duũxũgũ rũ Tupanaxũ nicuaxũũgũ nagagu ga yema Tupana chomaã ũxũ.

Yema togũ ga ngũxũgũ ga Tupana imugũxũ rũ meã Pauruxũ nayauxgũ

2 ¹Rũ 14 ga taunecũwena rũ wenaxãrũ Yerucharẽũwa chaxũ namaã ga Bernabé. Rũ Titu rũ ta íchayaga. ²Rũ yéma chaxũ yerũ Tupana choxũ nũxũ nacuaxẽẽ ga na nanaxwaxexũ na yéma chaxũxũ. Rũ yéma Yerucharẽũwa, rũ yema yaxõgũũãrũ ãẽxgacũgũmaãxĩcatama changutaquexe. Rũ meãma namaã nũxũ chixu ga nachiga ga yema Tupanaãrũ ore i mexũ ga nũxna chaxãxũ ga yema duũxũgũ i tama Yudũfugũ ixĩgũxũ. Rũ yemaãcũ meãma namaã nũxũ chixu na ñuxãcũ na yĩixũ ga chorũ nguxẽẽtae, yerũ tama chanaxwaxe na yixcũra rũ choxũ nũxũ naxoexũ rũ ngẽmaãcũ natũcaxmamare na yĩixũ i ngẽma puracũ i chaxũxũ. ³Rũ yema yaxõgũxũ, rũ nũmagũ rũ ta norũ me nixĩ ga yema chorũ nguxẽẽtae. Rũ yemaçax rũ woo tama Yudũfũ na yĩixũ ga Titu rũ taguma na ínawiechaxmũpexechiraũxũ, natũrũ yema ãẽxgacũgũ rũ tama nanamu na

ínawiechaxmũpexechiraũxũcax. ⁴Natũrũ aixcũma nixĩ ga ñuxre ga taeneẽgũneta ixĩgũxũ ga bexmamare tatanũgu nachocuxũ. Rũ yemagũ nixĩ ga naxwaxegũxũ na inawiũchaxmũpexechiraũxũ i ngẽma yaxõgũxũ i tama Yudũfugũ ixĩgũxũ. Rũ ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ, rũ yema taeneẽgũneta rũ bexma tatanũgu nachocu na tũxũ nangugũgũxũcax na ñuxãcũ Cristu nũxna tũxũ ínguxũixẽẽxũ ga yema mugũ ga Moĩché ũmatũxũ. Yerũ nũmagũ nanaxwaxegũ na wenaxãrũ nagu ixĩxũ ga yema mugũ ga guxchaxũgũ ga Moĩché ũmatũxũ. ⁵Natũrũ bai ga írarũwa naga na taxĩnũẽxũ ga yema duũxũgũ. Yerũ tama tanaxwaxegũ na texé pexũ naxũchicũũxũ i ngẽma ore i mexũ i aixcũma ixĩxũ i tamaã nũxũ ixuxũ i ñuxãcũ tũxũ na nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ ega Cristuaxũ yaxõgũgu. ⁶Natũrũ yexguma yema yaxõgũũãrũ ãẽxgacũgũ ga Yerucharẽũwa yexmagũxũ nũxũ ínũẽgu ga ñuxãcũ na yĩixũ ga chorũ nguxẽẽtae, rũ namaã nataãẽgũ rũ taxuũma ga tacũ ga togũ ga mugũ choxna naxãgũ na namaã changũxẽẽtaexũcax. Natũrũ tama yema na ãẽxgacũgũ yixĩgũxũgu charũxĩnũ, erũ nũxũ chacuax na Tupanapexewa rũ guxãma na wũxigũxũ. ⁷Natũrũ nũmagũ ga yema ãẽxgacũgũ, rũ nũxũ nicuaxãchigũ na choxũ yĩixũ ga namuxũ ga Tupana na yema duũxũgũ ga tama Yudũfugũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixuxũcax ga norũ ore i mexũ, yexgumarũũ ga Pedruxũ na namuxũrũũ ga Tupana na Yudũfugũmaã nũxũ yaxuxũcax ga yema ore. ⁸Rũ gumatama

Tupana ga Pedruxũ mucü na Yudfugümaã nüxũ na yaxuxũ ga ore i mexũ, rü gumatama Tupana nixĩ ga choxũ mucü na yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nüxũ chixuxũcax ga yema ore. ⁹Rü yemaçax ga Chaũtiágu rü Pedru rü Cuáũ ga yaxõgüxũârü ãëxgacügü, rü nüxũ nicuaxächigü na choxũ naxunetaxũ ga Tupana na chanaxixũcax i ngẽma puracü. Rü yemaçax ga yema ãëxgacügü, rü tomex niyaxächigü ga choma rü Bernabé na toxũ nüxũ nadauxëëgüxũcax na aixcüma namücügü tixĩgüxũ i ngẽma puracüwa. Rü nümagü rü ta norü me nixĩ na ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũtanüwa na tanaxuxũ i Tupanaârü puracü rü nümagü i Yudfugütanüwa. ¹⁰Rü toxna naxçax naca na nüxũ tarüngüxëëgüxũcax ga yema yaxõgüxũ ga ngearü diëruãxgüxũ. Rü yexicatama nixĩ ga toxna nüxũ nacuaxächixëëxũ. Rü choma rü ta ngẽmatama nixĩ i guxũguma woetama meãma chaxuxũ.

Pauru rü Aũtioquíawa Pedruxũ naxucuxë

¹¹Natürü yixcüra ga yexguma Aũtioquíawa naxũxgu ga Pedru, rü noxtacüma nüxũ nüxũ chaxĩnuxëë, yerü tama aixcüma name ga yema naxuxũ namaã ga yema yaxõgüxũ ga tama Yudfugü ixĩgüxũ. ¹²Yerü noxri rü yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nachibü ga Pedru. Natürü yexguma yéma nangugügu ga ñuxre ga Yudfugü ga yaxõgüxũ ga Chaũtiágu yéma mugüxũ, rü Pedru rü marü tama yema duũxũgü ga tama Yudfugü ixĩgüxũmaã nachibücháũ. Rü Yudfugümaãxicatama nachibü ga yexguma yerü nüxũ namuũ

ga yema Yudfugü ga yéma ngugüxũ ga nagu ixũ ga yema nacüma na Tupanaçax ínawiechaxmüpexechiraũgüxũ. ¹³Rü yema togü ga Yudfugü ga yaxõgüxũ, rü yexguma nüxũ nadaugügu ga yema Pedru üxũ, rü nümagü rü ta nanaxügü ga yema chixexũ rü naxçax nawoeguchaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga nacümagü. Rü düxwa ga Bernabé rü ta natanügu naxã ga yema chixexũ ügüxũ. ¹⁴Natürü yexguma nüxũ chadauxgu na tama Tupanaârü ore i mexũ tüxũ nguxëëxũãcüma na namaxëxũ ga yema yatügü, rü guxũ ga yaxõgüxũpexewa Pedruxũ nüxũ chaxĩnuxëë. Rü ñacharügü nüxũ:
 “Rü dücax i cuma na Yudü quiixũ, cuma rü tama aixcüma Yudürüũ nagu quixũ i ngẽma Yudfugücüma, natürü wüxi i duũxũ i tama Yudü ixĩxũrüũ cumaxũ. ¿Rü ñuxãcü i ñuxma i cunaxwaxexũ na Yudfugücümagu naxĩxũ i ngẽma duũxũgü i tama Yudfugü ixĩgüxũ?” ñacharügü nüxũ.

Yudfugü rü woo ngẽma duũxũgü i tama

Yudfugü ixĩgüxũ rü norü õgagu nixĩ i nayauxgüãxũ i maxũ i taguma gúxũ

¹⁵Rü pemaã nüxũ chixu rü toma rü aixcüma torü bucümatama Yudfugü tixĩgü rü Tupanaxũ tacuaxgü. Rü ngẽmaãcü tama duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ tixĩgü. ¹⁶Rü nüxũ tacuaxgü rü yema nuxcümaũgüxũ ga mugü ga Moiché ümatuxũ rü tama tüxũ nimexëë i Tupanapexewa, erü taxucürüwama texé aixcüma naga taxĩnüë i ngẽma mugü. Natürü i ñuxma rü Tupana tüxũ nadau na imexũ ega

Ngechuchu ya Cristuaxú yaxōgūgu. Rū yemaçax ga toma rū ta Ngechuchu ya Cristuaxú tayaxōgū na torū ōgagu Tupana toxū nadauxū na timexū. Erū nūxū tacuaxgū rū tama ngēma mugūgagu nixī na Tupanapexewa tamexū ya wūxie, erū taxucūriwama texé aixcūma naga taxīnū i ngēma mugū na ngēmaācū Tupanapexewa tamexūçax. ¹⁷Rū ñuxma i yixema rū Cristuaxú tayaxōgū, rū ngēmaçax nixī i Tupanapexewa imexū. Natürü ngēxguma chi wūxi i ngunexūgu rū yixema naga rūxīnūēgu rū mugūgu na ixīxūgagu yixīgu na Tupanapexewa imexū, rū maneca tá naga tarūxīnūē na Cristu tūxū pecaduāxēxū. Natürü dücax, rū tama ngēmaācū nixī erū Cristu rū tagutáma texéxū napedaduāxēē. ¹⁸Choma rū marū nūxū charūxo na naga charūxīnūxū na mugūgu chixūxūgagu Tupanapexewa chamexū. Natürü ngēxguma chi wenaxārū naxçax chataegugu i ngēma nuxcūmaūgūxū i mugū rū chi nūxū charūxoxgu na Cristuaxú chayaxōxū, rū chi aixcūma wūxi i pecaduáxū chixī. ¹⁹Yerū yexguma yema mugūwa changuxgu, rū düxwa nūxū chicuaxāchi na tama yanguxū ga yema mugū na choxū namexēxū Tupanapexewa. Yerū taxucūriwama aixcūma naga chaxīnū ga guxūma ga yema mugū. Rū ngēmaçax i ñuxma rū Cristuaxú chayaxō na Tupanapexewa chamexūçax rū naxçaxicatama chamaxūxūçax. Rū Cristu rū curuchagu nayu na iyanaxoxūçax ga nuxcūmaūxū ga chorū maxū ga choxū yexmaxū ga yexguma yema mugūgu chixūxgu. ²⁰Rū ñuxma rū

tama chomatama nixī i chaugūmaā ichacuáxū, natürü Cristumexēwa nangēxma i chorū maxū, rū nūma nixī i chomaā inacuáxū. Rū ñuxma rū Tupana Nane ya Cristuaxú chayaxōcūma nixī i chamaxūxū i ñoma i naānēwa. Rū nūma nixī ga choxū nangechaūūxū, rū nūgū inaxāxū na chauçax nayuxūçax. ²¹Rū tama nūxū chaxoxchaū i ngēma mexū ga Tupana taxçax ūxū ga yexguma nayuxgu ga Cristu. Yerū yexguma chi yema mugūgu ixīxūgagu Tupanapexewa imexgu, rū natūçaxmamare chi nixī ga na nayuxū ga Cristu.

Ñuxma rū tama ngēma mugūgu taxī erū marū Cristuaxú tayaxōgū

3 ¹Pa Chaueneēgū i Gárataanecūāx, pema rū pengēāēgūmare. Rū yexguma petanūwa tayexmagūgu rū meāma guxāpexewa pemaā nūxū tixu rū pexçax tanangoxēē na ñuxācū curuchagu taxçax nayuxū ga Ngechuchu ya Cristu. ¿Rū texé pexū tawomūxēē i ñuxma na tama naga pexīnūēxūçax i ngēma ore i aixcūma ixīxū ga pemaā nūxū tixuxū? ²Rū wūxi i oreçax pexna chaca, rū ¿ñuxācū yīxū ga penayaxuxū ga Tupanaāē i Üünexū? ¿Exna pexçax rū yema mugū na pinguxēēgūxūgagu yīxū ga penayaxuxū, rū exna ngēma ore i mexū ga nūxū pexīnūēxū rū pixōgūxūgagu yīxū? ³Pema rū pengēāēgūmare rū poraācū ípetüe. Noxri rū Cristuaxú peyaxōgū yerū Tupanaāē i Üünexū pewa napuracū. ¿Rū ñuxma rū ñuxācū i naga perūxīnūēxū na pexrūtama poramaā peyanguxēēxū i ngēma puracū i Tupanaāē i Üünexū pewa ixūgūxū? ⁴Pema rū poraācū

Tupana pexũ narüngũxẽ. Rũ chierũ tama natũcaxmamare yixĩgu ga yema, erũ taxucũruwa natũcaxmamare nixĩ. ⁵Rũ yexguma Tupana pexna namuxgu ga Naãe i Üünexũ rũ petanũwa naxũagu ga taxũ ga mexũgũ ga norũ poramaã naxũxũ, rũ ðtũxcũũ yĩxũ ga naxũaxũ ga yema? ¿Pexcax rũ mugũ na pinguxẽxũgagu yĩxũ ga Tupana naxũxũ ga yema? Tama yemacax nixĩ. Tupana rũ petanũwa nanaxũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga norũ poramaã naxũxũ, rũ pexna nanamu ga Naãe i Üünexũ, yerũ nüxũ pexĩnũe ga ore i mexũ, rũ Cristuaxũ peyaxõgũ. ⁶Rũ dũcax, pemaã nüxũ chixu rũ name nixĩ i nuxcũmaũcũ ga torũ oxĩ ga Abráũrũũ pixĩgũ. Yerũ Abráũ rũ Tupanaãxũ nayaxõ, rũ yemacax Tupana nüxũ nadau ga na namexũ. ⁷Rũ ngẽmawa nüxũ pedau rũ ngẽma duũxũgũ i Tupanaãxũ yaxõgũxũ nixĩ i aixcũma Abráũtanũxũ ixĩgũxũ i Tupanapexewa. ⁸Rũ Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ nüxũ nixu na ñuxãcũ Tupanapexewa tá na yamexũ i ngẽma duũxũgũ i yaxõgũxũ i woo tama Yudũgũ ixĩgũxũ. Rũ yemaãcũ nüxũ nixu naxũpa ga na nangupetũxũ. Yerũ Tupana rũ nuxcũmamatama Abráũmaã nüxũ nixu ga ñãã ore i mexũ i ñaxũ:

“Rũ cugagu tá nüxũ charũngũxẽe i guxũma i nachĩũãnecũĀx i duũxũgũ”,

ñaxũ. Rũ nüxũ tacuax rũ Cristu rũ Abráũta na yĩxũ. ⁹Rũ ngẽmacax i ñuxma rũ Tupana nanayaxu i guxũma i duũxũgũ i yaxõgũxũ, yexgumarũũ ga Abráũ ga yaxõcũxũ na nayaxuxũrũũ. ¹⁰Natũrũ chixexũwa nangẽxmagũ i

guxũma i ngẽma duũxũgũ i nagu rũxĩnũexũ na mugũ yanguxẽegũxũgagu Tupanapexewa yamexũ. Erũ Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ guxũma i duũxũgũ i tama aixcũma yanguxẽegũxũ i guxũma i ngẽma mugũ i ümatũxũ, rũ chixexũwa nangẽxmagũ”,

ñanagũrũ. Erũ nüxũ tacuaxgũ na taxucũruwama aixcũma texé yanguxẽexũ i guxũma i ngẽma mugũ.

¹¹Rũ ngẽmaãcũ meãma nangõx na tama ngẽma mugũ tinguxẽexũcax yĩxũ na texé Tupanapexewa mexũ. Erũ Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Rũ yĩxema tũmaãrũ õgagu Tupanapexewa mexẽ, rũ yĩxema tá tixĩ ya aixcũma tũxũ nangẽxmaxẽ i maxũ i taguma gũxũ”,

ñanagũrũ. ¹²Natũrũ ngẽxguma nagu rũxĩnũegũ na mugũ inguxẽexũcax yĩxũ na Tupanapexewa imexũ, rũ taxucax chima tũxcũũ tayaxõgũ. Erũ Tupanaãrũ orewa rũ ngẽmachiga naxũmatũ, rũ ñanagũrũ:

“Rũ yĩxema aixcũma meãma yanguxẽexẽe i guxũma i mugũ, rũ ngẽmagagu tá tũxũ nangẽxma i tũmaãrũ maxũ”,

ñanagũrũ. Natũrũ ngẽma mugũ rũ dũxwa chixexũwa tũxũ naga erũ taxucũruwama texé aixcũma meã tayanguxẽe. ¹³Natũrũ ga Cristu rũ nawa tũxũ ínanguxũxẽe ga yema mugũ ga chixexũwa tũxũ yexmagũxẽexũ. Rũ taxcax nixĩ ga chixexũwa nayexmaxũ ga yexguma curuchagu nayuxgu. Erũ

Tupanaārū ore i ūmatūxūwa, rü
ñanagürü:

“Rü guxāma ya yíxema wūxi i
naíwa tíxū natuxēēgūācūma
yúxe, rü chixexūwa tangēxma”,
ñanagürü. ¹⁴Rü yemaācü curuchagu
nayu ga Ngechuchu ya Cristu na nūxū
nangūxēēxūcax i guxūma i ngēma
duūxūgū i tama Yudfugū ixīgūxū, yema
Tupana Abráūmaā ixunetaxūrū. Rü
taxcax rü ta nayu ga Cristu na yíxema
rü ta nūxū yaxōgūxūcax rü
nayauxgūxūcax i Tupanaāē i Ūünexū i
tamaā inaxunetaxū.

**Tupanaārū uneta rü ngēma
mugüarū yexera name**

¹⁵Pa Chaueneēgūx, ñuxma rü tá pemaā
nūxū chixu i wūxi i cuaxruū na ñuxācü
duūxūgū tacū nügūmaā mexēēxū. Rü
dücax, ngēxguma chi wūxi ya yatü rü
texémaā tacū namexēēgu rü wūxi i
poperagu meā naxūmatūāgu i ngēma, rü
taxucürüwa texé itayanaxoxēē na
tanaxūchicüü i ngēma namexēēxū. ¹⁶Rü
dücax, rü yexgumarūütama nixī ga
nangupetūxū ga yexguma Tupana rü
Abráūmaā rü Abráūtaamaā inaxunetagu.
Rü Tupanaārū ore i ūmatūxūwa rü tama
“Abráūtaagū” ñanagürü, yerü tama
muxūma ga duūxūgūchiga nidexa. Natürü
yema ore rü “Abráūtaa” ñanagürümare,
yerü wūxitama ga duūxūchiga nixī ga
yadexaxū. Rü yema rü Cristuchiga nixī.
¹⁷Rü ngēmaācü pemaā chanangoxēē na
Tupana rü Abráūmaā namexēēxū rü
namaā inaxunetaxū na Cristugagu tá yīxū
i duūxūgūxū nangūxēēxū. Rü ngēmacax i
ñuxma rü yema Moíché ūmatūxū ga mugü
ga 430 ga taunecü yema unetawena

inguxū, rü taxucürüwama inayanaxoxēē
ga yema Tupanaārū uneta ga nūxira
Abráūmaā nūxū yaxuxū. Rü ngēmacax i
ñuxma rü ta napora i ngēma uneta. ¹⁸Rü
ngēxguma chi mugü inguxēēgūxūgagu
yixīgu na Tupana tíxū rüngūxēēxū, rü
natūcaxmamare chi nixī ga yema
Tupanaārū uneta ga nūxira Abráūmaā
nūxū yaxuxū. Natürü aixcūma nixī na
ngetanūācūma Abráūxū nangūxēēxū ga
Tupana, yerü yemaācü marü namaā
inaxuneta. ¹⁹Rü ñuxma rü ūtacüwa
namexū ga yema mugü ga Moíché
ūmatūxū? Rü dücax, Tupana rü marü
Abráūmaā inaxunetaguwena nixī ga
duūxūgūna naxāāxū ga yema mugü, na
yemaācü duūxūgūxū nūxū nadauxēēxūcax
na ñuxācü poraācü pecadu naxūexū. Rü
yemaācü nixī ñuxmata ínangu ga guma
Abráūtaa ya Cristu. Rü gumachiga nixī ga
Abráūmaā inaxunetaxū ga Tupana ga
noxrix. Rü yexguma ínanguxu ga yema
mugü, rü Tupana rü daxūcūāx ga norü
orearü ngeruūgūmaāxira nūxū nixu. Rü
yemagü nixī ga nūxī Moíchémaā nūxū
ixugūxū, rü nūma ga Moíché rü
duūxūgūmaā nūxū nixu. ²⁰Natürü
yexguma Tupana Abráūmaā ixunetagu, rü
nūmaxūchima ga Tupana nixī ga
Abráūmaā nūxū yaxuxū ga yema norü
uneta. Rü tama togūmaāxira nūxū nixu na
yemagü nixī Abráūmaā nūxū
ixugūexūcax.

**Tacūcax duūxūgūna nanaxā ga
Tupana ga yema mugü**

²¹¿Rü ñuxū ñapegūxū i ñuxmax?
¿Pexcax exna rü yema Moíché ūmatūxū
ga mugü rü inayanaxoxēē i Tupanaārū
unetagü? Rü dücax, tama ngēmaācü

nixī. Yerū yexguma chi naporagu ga yema mugū na tūxna naxāāxū i maxū i taguma gūxū, rū chi Tupanapexewa time i ngēxguma meāma yanguxēēgu. ²²Natūrū tama ngēmaācū nixī. Erū Tupanaārū ore i ūmatūxūwa nūxū tatau na guxūma i duūxūgū rū pecadutūūwa nangēxmagūxū. Rū ngēmacax i ñuxma rū yíxema Ngechuchu ya Cristuaxū yaxōgūxexicatama tixī ya nayauxgūxe i ngēma maxū i aixcūma mexū i Tupana tamaā ixunetaxū. ²³Rū yexguma tauta ínanguxgu ga Cristu na nūxū yaxōgūxūcax, rū mugūtūūwa tayexmagū rū tamaā inacuax. Rū yemaācū tixīgū rū ñuxmata Tupana taxcax nangoxēē ga Ngechuchu ya Cristu na nūxū yaxōgūxūcax. ²⁴Rū yemaācū ga yema mugū rū tamaā inacuax ñuxmata Cristuxūtawa tūxū nagagū na nūxū yaxōgūxūcax rū ngēmaācū Tupanapexewa imexūcax. ²⁵Natūrū i ñuxma na marū nūma nanguxū ya Cristu na nūxū yaxōgūxūcax, rū marū tama ngēma mugūtūūwa tangēxmagū. Rū ñuxma rū marū taxucaxma tūxcūū tamaā inacuax i ngēma mugū. ²⁶Rū ñuxma na Ngechuchu ya Cristuaxū peyaxōgūxū, rū Tupanaxācūgū pixīgū i guxāma i pemax. ²⁷Rū ñuxma na Cristuégagu ípebaiūxū, rū Cristuarū pixīgū rū nūma rū pemaā inacuax na naxrūū pixīgūxūcax. ²⁸Rū ñuxma rū Tupanapexewa rū nūétama nixī ega woo Yudfugū pixīgūgu rū exna tama. Rū nūétama ega woo wūxi i coriarū duūxūgū pixīgūgu rū exna taxúxearū duūxūgū pixīgūgu. Rū nūétama ega woo piyatūgu rū exna pingexgu. Erū ñuxma na Ngechuchu ya

Cristuarū duūxūgū na pixīgūxū, rū wūxitama i duūxū pixīgū i guxāma i pemax. ²⁹Rū ñuxma na Cristuarū pixīgūxū, rū ngēmacax waxī nixī na aixcūma Abráūtaagū pixīgūxū. Rū ngēmacax i pema rū tá ta penayaxu i guxūma ga yema Abráūmaā inaxunetaxū ga Tupana.

4 ¹Rū ñuxma rū tá pemaā chanangoxēē i ngēma marū pemaā nūxū chixuxū. Rū dūcax, ngēxguma wūxi i buxū yunatūgu, rū ngēma buxū rū tama ngēxgumatama nanayaxu i nanatūarū ngēmaxūgū. Rū woo guxūma i nanatūarū ngēmaxūārū yora yixīgu, natūrū ngēxūrūūxū i nanatūarū puracūtanūxūrūūmare nixī ñuxmata nayax. ²Rū ngēmacax nangēxma i ngēma buxūārū daurūū i namaā icuáxū rū nūxū nūxna dauxū i ngēma nanatūarū ngēmaxūgū ñuxmata nawa nangu ya yima taunecū ya noxri nanatū nagu unetacū na ngēma buxū rū nūgūmaā inacuáxūcax. ³Rū yexgumarūū nixī ga tamaā nangupetūxū ga noxrix. Yerū yexguma tauta Cristuxū icuaxgu, rū natūūwa tayexmagū ga yema naāēgū i chixexūgū i ñoma i naānemaā icuaxgūxū. ⁴Natūrū yexguma nawa nanguxgu ga yema ngunexū ga inaxunetaxū ga Tupana, rū nūma nanamu ga Nane. Rū duūxūgūrūū wūxi ga ngewa nabu ga guma Nane. Rū yema Moiché ūmatūxū ga mugūtūūwa nayexma ga yexguma nabuxgu. ⁵Rū yemaācū nūma nangu ga Tupana Nane na tūxū ínanguxūxēēxūcax i guxāma i yixema ga noxri mugūtūūwa na iyexmagūxū. Rū yemaācū tūxū narūngūxēē ga Tupana Nane na Tupana

tūxū yaxuxūcax na aixcūma naxācūgūxūchi ixīgūxū. ⁶Rū Tupana pexna nanamu ga Naāē i Üünexū na pexū nūxū nadauxēēxūcax na aixcūma naxācūgūxūchi pixīgūxū. Rū ngēmacax i ñuxma rü marū name i “Pa Chaunatūx”, ñaperūgū nūxū ya Tupana. ⁷Rū ngēmacax i ñuxma rü Tupanaxācūxūchi quixī, rü tama wūxi i norū duūxūmare quixī. Rū ñuxma na naxācūxūchi quīxū, rü norū ngūchaū nixī na cuxna naxāāxū i guxūma i tacū i noxrū ixīxū.

Pauru rü yema yaxōgūxūcax naxoegaāē

⁸Rū ūpa ga yexguma tauta Tupanaxū pecuaxgu, rü perū tupanenetagūtūūwa peyexmagū rü nūxū picuaxūūgū ga yema tama aixcūma Tupana ixīgūxū. ⁹Natürü i ñuxma na Tupanaxū pecuāxū rü nūma rü na pexū nacuāxū, rü tūxūcūū wena naxcax pewoeguchaū i ngēma naāēgū i chixexūgū i ñoma i naānemaā icuaxgūxū? ¿Rū tūxūcūū penaxwaxe na wena natūūwa pegū pengēxmagūxēēxū i ngēma naāēgū i tama aixcūma poraexū i natūcaxmamare ixīgūxū? ¹⁰Rū dūcax i pemax, rü ñuxma rü ta ngēma nuxcūmaūgūxū i Yudfugūcūmagu pexīāma woo Cristuaxū na peyaxōgūxū. Erū penaxaure i ñuxre i ngunexūgū rü ñuxre ya tauemacūgū rü ñuxre ya taunecūgū rü ñuxre i petagū, erū nagu perūxīnūē na ngēmaācū Tupanapexewa tá pimexū. ¹¹Rū ngēmacax poraācū chaxoegaāē, erū ngürüāchi natūcaxmamare tá nixī ga yema puracū ga petanūwa chaxūxū. ¹²Pa Chaueneēgūx, pexū chacaxū na chaurūū nūxū perūxoexū na nagu pexīxū i ngēma Yudfugiārū mugū. Erū ñuxma na Cristuwe charūxūxū rü marū nūxū charūxo na nagu

chixūxū ga yema mugū ga ūpa tama nagu pexīxū. Rū dūcax, yexguma noxri petanūwa chayexmagu rü tama choxū pexo, rü ngēmacax chanaxwaxe i ñuxma rü ta chauga pexīnūē. ¹³Rū pema rü marū nūxū pecuax rü yexguma noxri pemaā nūxū chixuxgu ga Tupanaārū ore i mexū, rü yema na chīdaawexūgagu nixī ga petanūgu charūxāxūxū rü pemaā nūxū chixuxū ga Tupanaārū ore. ¹⁴Rū yema daawe ga choxū yexmaxū, rü woo pexcax rü wūxi ga waxtūmūū nixī, natürü tama choxū pexo rü tama choxū ipetaxūchi. Natürü meāma choxū peyaxgū ñoma wūxi ga Tupanaārū oreatū ngeruū i daxūcūāx chīxūrūū. Rū ñoma Ngechuchu ya Cristu chīxūrūū, meāma choxū peyaxgū. ¹⁵¿Natürü tacū exna nangupetū namaā ga yema perū taāē ga noxri pexū yexmaxū? Erū pemaā nūxū chixu rü noxri petanūwa chayexmagu rü poraācū chomaā petaāēgū. Rū yexguma chi pexū natauxchagu, rü pemaā nanguxūgu, rü chi pexetū peyaxu na choxna penaxāxūcax, yerū yemaācū poraācū chomaā petaāēgū ga yexguma. ¹⁶¿Natürü tacū pexū naxūpetū i ñuxmax? ¿Pexcax rü exna perū uwanū chixī yerū pemaā nūxū chixu ga Tupanaārū ore i aixcūma ixīxū? ¹⁷Rū ngēma duūxūgū i pexū ngūxēēxū na Yudfugūcūmagu na pexīxūcax, rü pegu narūxīnūēneta, tama aixcūma tacū rü mexīcax nadaugū. Erū nūmagū rü toxna pexū nixīgachixēēchaū na ngēmaācū naga pexīnūēxūcax. ¹⁸Rū ngēma togū rü marū name na pegu naxīnūēxū, natürü nanaxwaxe na perū mexūcax nadaugūxū i guxūguma. Rū tama name na petanūwa changēxmaguxicatama perū mexūcax na nadaugūxū i ngēma togū. ¹⁹Pa

Chauxacügüx, wenaxãrũ ñoma wüxi i mama ngĩãcũmaã ngũxneacürũũ poraãcü pexçax ngũxũ chinge na aixcũma meã Cristuaxũ peyaxõgũxũçax rü aixcũma naxçax na pemaxẽxũçax. Rũ ngẽmaãcü tá chixĩ ñũxmatáta Cristu naxwaxexürũũ pixĩgũ i perũ maxũwa. ²⁰Rũ chierũ ñũxmatama pexũtawa changẽxmagu na pemaã chidexaxũchixũçax, rü tama ñũxmarũũ pexçax chanaxũmatũmarexũçax. Erũ ñũxma rü tama nüxũ chachuax na ñacũgu pemaã charũxĩnũxũ.

Ore i cuaxruũ i Abrãũxũtaxũ ga Agáchiga rü namaxũchi ga Charachiga

²¹Rũ pema na ngẽma Moíché ümatũxũ i mugütũũwa pegũ pengẽxmagũxẽẽchaũxũ, rü chanaxwaxẽ i chomaã nüxũ pixu ngoxi aixcũma nüxũ pecuá na ñuxũ ñaxũ i ngẽma mugũ. ²²Erũ ngẽma mugũwa nüxũ tadau rü Abrãũ rü nüxũ nayexma ga taxre ga nane. Rũ wüxi ga nane rü naxũtaxũ ga Agáwa nüxũ nayexma, rü naĩ ga nane rü namaxũchi ga Charawa nüxũ nayexma. ²³Rũ guma nane ga naxũtaxũwa nüxũ yexmacũ, rü nabu yerũ yema nixĩ ga norũ ngũchaũ ga Abrãũ. Natürũ guma nane ga namaxũchiwa nüxũ yexmacũ, rü nabu yerũ yemaãcü inaxuneta ga Tupana. ²⁴⁻²⁵Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore erũ ngẽmawa nangẽxma i ñacũ i aixcũma ixĩxũ i pexçax changõxẽẽchaũxũ. Rũ yema taxre ga ngexũgũ rü taxre i cuaxruũgũ nixĩgũ na ngẽmawa nüxũ icuáxũçax na ñuxãcü Tupana duũxũgũxũ rüngũxẽẽxũ na naxũtawa nangugũxũçax. Rũ yema

nüxĩraũxũ ga norũ ngũxẽẽ nixĩ ga yexguma Chinaĩãrũ maxpũnewa Moíchéna naxããgu ga norũ mugũ na naga naxĩnũxũçax ga duũxũgũ. Rũ yema mugũ ga Moíchéna naxãxũ ga Chinaĩwa rü Agá iyixĩ ga norũ cuaxruũ. Rũ yema nge ga Agá rü naxũtaxũ iyixĩ ga Abrãũ rü yemaçax ga ngĩxãcũgũ rü ngĩxruũtama togütũũwa nayexmagũ rü tama ínanguxũ. Rũ yemaãcü ga yema nge rü wüxi i cuaxruũ iyixĩ nachiga i ngẽma Yudfugũ i ñũxma maxẽxũ rü ngẽma mugũwe rüxixũ. Erũ númagũ rü ñũxma rü ta natũũwa nangẽxmagũ i ngẽma mugũ ga Moíché yaxuxũ ga maxpũne ga Chinaĩ ya Arábíaanewa ngẽxmanewa. Rũ ñũxma rü ta ngẽma mugũgu naxĩ rü tama nüxũ narũxoe. ²⁶⁻²⁸Natürũ yema nge ga Abrãũ namaxũchi rü tama Agárũũ iyixĩ. Rũ ngĩne ga Ichaã rü nabu yerũ Tupanaãxũ nayaxõ ga Abrãũ ga yexguma Tupana namaã nüxũ ixuxgu rü tá na nüxũ nayexmaxũ ga wüxi ga nane. Rũ ñũxma Pa Chaueneẽgũx, yixema rü ta tayaxõ i ngẽma Tupana tamaã ixunetaxũ. Rũ ngẽmacax i ñũxma rü tama ngẽma nuxcũmaũgũxũ i mugütũũwa tangẽxmagũ. Rũ ngẽmaãcü Abrãũ namaxũchixacũgürũũ tixĩgũ. Rũ ngẽmaãcü nüxũ tadau na aixcũma Tupana yanguxẽẽxũ i norũ ore ga Abrãũ namaxũchichiga ümatũxũ i ñaxũ:

“iNataãẽ, Pa Ngecü i Ngexacücü!
iRũ curũ taãẽmaã rüxáixnaxũ
woo tagumachirex na
cuxãxãcũxũ! Erũ tá cuxãxãcü,
rũ ngẽma ngexũ i cuxũtaxũ i
cuteaxũ ãxãcũxũãrũ yexera tá
cuxũ nangẽxma i cuxacũgũ”,

ñaxũ. ²⁹Natürü guma Abráũ nane ga naxũtaxũwa nüxũ yexmacü, rü chixri namaxũ namaã ga guma Abráũ nane ga Tupanaãrü unetagagu bucü. Rü ngëxgumarüũ ta i ñuxma rü yixema i Tupanaãe i Üünexũgagu tüxũ na nangëxmaxũ i maxũ, rü chixri tamaã nachopetü i ngëma Yudũgü i naxwaxegüxũ na nagu ixĩxũ i ngëma mugü ga Moĩché ñmatüxũ. ³⁰¿Natürü ñuxũ ñaxũ i Tupanaãrü ore i ñmatüxũwa? Rü dücax, ngëmawa Abráũmaã nüxũ nixu ga na ngĩxũ ínatáxũcax ga naxũtaxũ ngĩnemaã, yerü taxucürüwama yema ngĩnemaã nayayauxye ga norü yemaxũ ga namaxwaxũchixücü ga naneãrü tá ixĩxũ. ³¹Rü ngëmaãcü, Pa Chaueneëgüx, rü nüxũ tadau rü tama Abráũ naxũtaxũcügürüũ tixĩgü, erü tama ngëma mugütüũwa tangëxmagü. Natürü Abráũ namaxũchixacügürüũ tixĩgü, erü Tupanaãrü unetagagu tüxũ nangëxma i tóru maxũ.

Meã pegüna pedaugü na tama wena ngëma mugütüũwa pengëxmagüxũcax

5 ¹Rü ñuxma ya Cristu rü marü tüxũ ínangüxũcëe na tama ngëma mugütüũwa ingëxmagüxũcax. Rü ngëmacax name nixĩ i pegüna pedaugü na tama wena natüũwa pegü pengëxmagüxũcëxũcax i ngëma mugü. ²iRü choxũ íperüxĩnũe! Rü choma i Pauru rü pemaã nüxũ chixu, rü ngëxguma chi nagu pexĩxu na pegü ípewiechaxmüpechiraũxũ na ngëmaãcü penayaxüxcax i perü maxũ, rü ngëxguma ya Cristu rü chi taxuwama pexũ name. ³Rü wena pemaã nüxũ chixu rü ngëxũrũũ i

yatü i nügü íwiechaxmüpechiraũchaũxũ na ngëmaãcü Tupanapëxewa namexũcax, rü name nixĩ i nüxna nacuxãchi na taxucürüwa ngëmaãcü na nayauxãxũ i norü maxũ ega tama aixcüma naga naxĩnügu i guxũma i togü i mugü. ⁴Rü guxãma i pema i nagu rüxĩnüëxë na Tupanapëxewa pimexũ ega nagu pexĩxu i ngëma mugü, rü pemaã nüxũ chixu rü marü Cristuna pixĩgachi i ngëxgumax. Rü ngëxgumarüũ ta pegü nüxna peyaxũcëe i ngëma ngechaũ ga noxri Tupana namaã pexũ ngechaũxũ. ⁵Natürü Tupanaãe i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngüxëxũ na yaxögüxũcax. Rü ngëmacax nixĩ i ínangüxëxũ na Cristugagu Tupanapëxewa imexũ. ⁶Rü ngëmacax i ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü nüétama nixĩ ega woo íwiechaxmüpechiraũgu rü exna tama, erü tama ngëma nixĩ i Tupanapëxewa tüxũ mexëxũ. Rü ngëma Tupana naxwaxexũ i ñuxma nixĩ na aixcüma yaxögüxũ rü ngëmaãcü yigü na ingechaũgüxũ. ⁷Pema rü meãma ipenaxiügu na Cristuwe perüxĩxũ. ¿Rü texé exna pexũ nüxũ taxoox na tama naga pexĩnüëamaxũcax i norü ore i aixcüma ixĩxũ? ⁸Rü pemaã nüxũ chixu, rü tama Tupana ga noxri pexcax cacü nixĩ ya yima pexũ nüxũ oócü. ⁹Rü name nixĩ i nüxna pecuxãchie rü wüxitama i duũxũ i chixexũ üxũ, rü nanachixexëe i guxũma i togü i natanüxũgü, ñoma wüxi i íraxũ i pãũãrü puxëeruü rü wüxi i taxũ i pãũchara ipuxëëxũrũ. ¹⁰Choma rü chayaxõ na tóru Cori tá pexũ rüngüxëxũ na choma nagu charüxĩnüxũrũ nagu perüxĩnüëxũcax. Natürü Tupana tá nanapoxcu i ngëma duũxũ i pexũ chixexëxëxũ, rü nüétama nixĩ ega woo texé tixĩgu. ¹¹Rü nümaxũ i

duũxũgũ rü chauchiga nidexagũ, rü nüxũ nixugũe na choma rü duũxũgũxũ changúexēēxũ na nügũ ínawũichaxmũpexechiraũxũcax rü mugũ na yanguxēēgũxũcax na ngēmaācũ nüxũ nangēxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Natürũ, Pa Chaueneēgũx, rü ngēxguma chi ngēmaācũ duũxũgũxũ changúexēēgu, rü tãũ chima chowe ningēxũtanũ i Yudfugũ, erũ tãũ chima naãēwa nangux i ngēma ore i nüxũ chixuxũ nachiga ya Cristu ga curuchagu taxcax yucũ. ¹²Natürũ ngēma duũxũgũ i pexũ chixeāēgũxũ rü pexũ ucuxēgũxũ na pegũ ípewũichaxmũpexechiraũxũcax, rü źtũxcũĩ exna i nümagũ i tãũ noxtacũma nügũ yacaugũpũxũcharexegũxũ ta? ¹³Natürũ pemax, Pa Chaueneēgũx, rü Tupana pexcax naca na ngēma mugũna ípenguxũxũcax. Natürũ ñuxma na nüxna ípenguxũxũ, rü tama name i ngēmacax pexeneārũ ngúchaũ pexũgũ. Natürũ name nixĩ na pegũ pengechaũgũxũ rü ngēmaācũ pegũ pertũngũxēēgũxũ i wũxichigũ. ¹⁴Erũ guxũma i Tupanaārũ mugũ rü wũxi i muwatama nangox rü ñanagũrũ:

“iRũ nüxũ nangechaũ i cumũcũ na cugũtama cungechaũxũrũ!” ñanagũrũ. ¹⁵Natürũ name nixĩ i pexuāēgũ erũ ngēxguma chi pegũmaā penuēgu rü pegũchi pexaiegu, rü ngũrũāchi tá pegũ pewoone rü tá ípeyanaxoxēē i Tupanaārũ ore i pewa ngēxmaxũ.

Ngēma taxũneārũ ngúchaũ rü tama Tupanaāē i Üünexũārũ ngúchaũmaā nawũxigu

¹⁶Pemaã nüxũ chixu, rü name nixĩ i Tupanaāē i Üünexũ naxwaxexũācũma pemaxē. Rũ ngēxguma ngēmaācũ

pemaxēgu, rü tãũtama pexeneārũ ngúchaũ pexũgũ. ¹⁷Erũ ngēma taxũneārũ ngúchaũ rü tama Tupanaāē i Üünexũārũ ngúchaũmaā nawũxigu. Rũ ngēma Tupanaāxē i Üünexũārũ ngúchaũ rü tama taxũneārũ ngúchaũmaā nawũxigu. Erũ ngēma taxre i ngúchaũgũ, rü nügũchi naxaie erũ wũxichigũ i ngēma rü tamaã inacuáxcachũ. Rũ ngēmacax i pema rü taxucũrũwa penaxũ i ngēma pematama penaxwaxexũ. ¹⁸Natürũ ngēxguma Tupanaāē i Üünexũ pemaã icuaxxgux, rü marũ tama ngēma nuxcũmaũgũxũ i mugũtũũwa pengēxmagũ. ¹⁹Rũ meāma nangox na ñuxācũ namaxēxũ i ngēma duũxũgũ i naxũneārũ ngúchaũ ügũxũ, rü naĩ i ngēmaā maxēxũ, rü airugũrũũmare ixĩgũxũ. Rũ tama naxāneē na řacu rü chixexũ naxũgũxũ. ²⁰Rũ tupananetachicũnařagũxũ nicuaxũũgũ, rü nayuũe rü nangóxwaxegũ, rü aigu narũxĩnũē, rü nachoxũgawaxegũ, rü togũchi naxaie norũ ngēmaxũgũcax, rü nanuxwaxegũ, rü duũxũgũxũ naxucuxēgũ na to i nguxēētaegu naxĩxũcax, rü ngēmaācũ nayatoye i duũxũgũ na tama wũxigu naxĩnũēxũcax. ²¹Rũ togũarũ ngēmaxũgũcax nixāũxāchigũ, rü nangāxēwaxegũ, rü peta naxũgũecha, rü nanaxũgũ i muxũma i togũ i chixexũgũ i ngēxgumarũĩ ixĩxũ. Rũ ngēmacax, wena pemaã nüxũ chixu rü guxũma i ngēma duũxũgũ i ngēmaācũ maxēxũ, rü nataxutama i nachica i ngextá Tupana āēxgacũ íyĩxũwa. ²²Natürũ ngēxguma Tupanaāē i Üünexũ tamaã icuaxxgu, rü nüma nixĩ i tũxũ nangũxēēxũ na yigũ ingechaũgũxũcax, rü itaāēgũxũcax, rü

meã yigũmaã imaxẽxũcax, rü yaxna namaã ixĩnũẽxũcax i togü, rü togũmaã imecũmagũxũcax, rü togũxũ rüingũxẽẽgũxũcax, rü aixcũma yanguxẽẽxũcax i ngẽma nüxũ ixuxũ. ²³Rü ngẽxgumarũü ta Naãe i Üünexũ tüxũ narüingũxẽẽ na tama chixexũmaã nataeguxẽẽxũcax ega togü chixexũ tamaã üxgux. Rü tüxũ narüingũxẽẽ na meãma yigüinatama idauxũcax na tama chixexũgu iyixũcax. Rü nataxuma i mugü i nachuxuxũ na naxũxũ i ngẽma mexũgü. ²⁴Rü ngẽma duũxũgü i aixcũma Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgũxũ, rü marü nüxũ narüxoe ga yema nuxcũmaũxũ ga norü maxũ ga chixexũ, rü yema naxũneãrü ngúchaũgü ga chixexũ, rü guxũma ga tacü ga to ga ngúchaũ ga tama mexũ. ²⁵Rü ñuxma na Tupanaãe i Üünexũ tüxna naxãxũ i tóru maxũ, rü name nixĩ i nüma tóru maxũmaã na inacuáxũ. ²⁶Rü tama name i yigü ítarüta rü togũmaã tanuãe, rü bai na tacücax ixãũxãchixũ.

Name nixĩ i guxãma i pema rü pegü perüingũxẽẽgü i wüxichigü

6 ¹Pa Chaueneẽgüx, ngẽxguma chi texẽxũ pedaxuxgu na tacü rü chixexũgu tanguxũ, rü pema na Tupanaãe i Üünexũ naxwaxexũãcũma na pemaxẽxũ, rü name nixĩ i tüxũ pengechaũãcũma tüxũ perüingũxẽẽ na itayaruwexãchixũcax. iNatürü pexuãẽgü i wüxichigü, na tama pema rü ta nagu peyixũcax i ngẽma chixexũ! ²iRü pegü perüingũxẽẽgü i ngẽxguma texé petanüwa guxchaxũgü tüxũ ngẽxmagu! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü pegü perüingũxẽẽgu, rü ngẽmaãcü tá peyanguxẽẽ i ngẽma Cristu pexũ müxũ.

³Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnũgu na wüxi i tacü tixixũ, rü tügütama tawomüxẽẽ, erü Tupanapexewa rü taxuũmachirex tixĩ. ⁴Rü ngẽmacax i wüxichigü, rü name nixĩ i tügüarü maxütama tangugü. Rü ngẽxguma namexgu i tümaãrü maxũ, rü tügümaã tátama tataãe, rü nataxuma i tüxcüü togüarü maxüwa tügü tangugüarü maxũãx. ⁵Erü tanaxwaxe i wüxichigü na tümaãrü maxũnatama tadauxũ i Tupanapexewa. ⁶Rü yixema nayaxuxe i nguxẽẽtae i Tupanaãrü orewa rü tanaxwaxe na tümaãrü nguxẽẽruũmaã taŋgauxũ i nagúxũraũxũ i tümaãrü ngẽmaxũgü. ⁷iRü pexuãẽgü na tama ípetüxũcax i perü maxüwa! Erü taxucüriwa texé Tupanaxũ tawomüxẽẽ. Rü yixema chixexũ úxe, rü chixexũ tá tayaxu. Rü yixema mexũ úxe, rü mexũ tá nixĩ i tayaxuxũ. ⁸Rü yixema tümaxũneãrü ngúchaũ úxe, rü ngẽma tümaxũneãrü ngúchaũ rü tá yuwa tüxũ naga. Natürü yixema Tupanaãe i Üünexũãrü ngúchaũ úxe, rü ngẽma Tupanaãe i Üünexũwa tá tanayaxu i maxũ i taguma gúxũ. ⁹Rü ngẽmacax tama name na nüxũ rüchauexũ na mexũ ixüexũ. Erü ngẽxguma chi tama nüxũ rüchauegu, rü düxwa mexũ tá tayaxu i Tupanaxũtawa. ¹⁰Rü ngẽmacax ngẽxguma tüxũ nangẽxmagu na tacümaã togüxũ rüingũxẽẽxũ, rü name nixĩ i guxãxũma tarüingũxẽẽ. Natürü yexera tanaxwaxegü na nüxũ rüingũxẽẽgüxũ i ngẽma taeneẽgü rü taeyaxgü i yaxögüxũ.

Pauru nayaxucuxẽgü ga yema yaxögüxũ, rü nüxũ narümomẽ

¹¹Rü nuã tá ichanaxügu na chomaxũchima choxmexmaã pexcax

chanaxūmatūxū i ñaã popera. iRü dūcax, nüxū pedaꝑux i ngēma choma chaxūmatūxū na ñuxācū natamatūxū! ¹²Rü ngēma Yudíugü i pexū ngúexēēxū na pegü

ípewiechaxmüpexechiraūgūxūcax, rü ngēmaācū pexū namu erü nanataāēēēgūchaū i ngēma togü i Yudíugü na tama naxchi naxaixūcax nagagu na Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucúaxū na yaxōgūāxū.

¹³Erü woo i nūmagü na ínawiūchaxmüpexechiraūxū, rü tama nayanguxēē i guxūma i mugü. Natürü nūmagü rü nanaxwaxegü na pegü ípewiūchaxmüpexechiraūxū, na yixcama nügü yacuaxūūgūxūcax rü togü i Yudíugūmaā nüxū na yaxuxūcax na pema rü ta naxrūū nagu pexíxū i ngēma nuxcūmaūgūxū i mugü. ¹⁴Natürü i choma rü chaugü chicuaxūū erü nüxū chayaxō ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ga curuchagu yucü. Rü ngēmacaxicatama nixí i chaugü chicuaxūūxū. Rü ñuxma na Cristu ga curuchagu yucúaxū chayaxōxū, rü marü tama nagu charūxínü i ñoma i naãne rü norü ngēmaxūgü. Rü ngēxgumarūū ta i

ñoma i naãne rü marü tama choxū nacuáxchaū. ¹⁵Erü ngēxguma Ngechuchu ya Cristuarü duūxūgü ixígügu, rü Tupanapexewa rü taxuūma nixí i ngēma na íwiewiechaxmüpexechiraūxū rü exna tama. Natürü ngēma aixcūma napexewa mexū nixí na naxüchicüūxū i tórü maxū na ngexwacaxūxū i duūxūgü ixígūxūcax. ¹⁶Rü Tupanana naxcax chaca na pexū nataāēēēgūxūcax rü nüxū pengechaūtümüūgūxūcax i guxāma i pema i aixcūma yanguxēēgūxe i ngēma pemaā nüxū chixuxū, rü guxāma ya yíxema aixcūma Tupanaārü duūxūgü ixígūxe. ¹⁷Rü ñuxmawena rü tama chanaxwaxe na texé tacü rü guxchaxūgü choxna āxū. Erü choma rü aixcūma tórü Cori ya Ngechuchuarü duūxū chixí. Rü ngēma chorü oxrigüchica i chowa ngēxmagūxūwa nüxū pecuax na aixcūma yíxū i ngēma. ¹⁸Pa Chaueneēgūx, chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexū narüngūxēē i guxāma i pemax. Rü ngēmaācū yí.

*Rü nuāma pexna,
Pauru*

POPERA GA EPÉCHIUWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxê ga yema
yaxögüxü ga Epéchiuarü iānewa
yexmagüxü**

1 ¹Pa Chaueneëgü ya Epéchiuwa Ngëxmagüxe, choma i Pauru nixĩ i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma i Pauru chixĩ i Tupana choxü yaxuxü na Ngechuchu ya Cristu choxü muxüçax na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i guxãma i pema ya Epéchiuarü iānewa ngëxmagüxe rü Tupanaärü duüxügü ixigüxe rü Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögüxe. ²Rü chanaxwaxe i pexü narüngüxê rü pexü nataãxê ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu.

**Tupana rü poraäcü tüxü narüngüxêê erü
Cristuarü duüxügü tixigü**

³Rü name nixĩ i nüxü ticuaxüügü ya Tanatü ya Tupana ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristunatü. Rü name nixĩ i ngëmaäcü tanaxü erü ñuxma na Cristuarü duüxügü ixigüxü, rü nüma ya Tupana rü daxüwa taxçax ne nanamu i

nagüxüraüxü i ngüxêê i Naãê i Üünexüwa ne ixü i tórü maxüçax ixixü. ⁴⁻⁵Rü tautama naãne üxgu, rü Cristugagu Tupana tüxü nidexechi na napexewa ixüünegüxüçax rü na nataxuxüçax i tórü chixexü i napexewa. Rü Tupana rü poraäcü tüxü nangechaü. Rü yemaçax nuxcümamatama tüxü naxuneta na naxäcügüxü tüxü nadexüçax Ngechuchugagu. Rü yemaäcü nanaxü yerü yema nixĩ ga norü ngüchaü. ⁶Rü ngëmaçax name nixĩ i guxügüma nüxü ticuaxüügü ya Tupana. Erü nüma rü poraäcüxüchima tamaã namecüma rü poraäcü tüxü narüngüxêê ga yexguma taxçax núma namuaxgu ga Nane ya nüxü nangechaüxüchicü. ⁷Rü Tupana rü poraäcü tüxü nangechaü, rü yemaçax nanamu ga Nane na taxçax nayuxü rü nagü inabaxü na yemaäcü tüxü ínangüxüxêêçax rü tüxü nüxü nangechaüxüçax ga tórü pecadugü. ⁸Rü Tupana tüxü nüxü nadauxêê na ñuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü ga yexguma tüxna naxäaxgu ga guxüma ga tórü cuax na taãxü icuáxüçax rü tüxü

natauxchaxũcaḡ i norũ ore. ⁹Rũ tüxũ nüxũ nacuaxẽẽ ga norũ ngũchaũ ga noxri nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ. Rũ yema norũ ngũchaũ ga nuxcũmaxũchima Cristumaã nagu naxĩnũxũ ga Tupana, rũ yema nixĩ ga ñoma ga naãnewa na namuãxũ na tüxũ yamaxẽẽẽxũcaḡ. ¹⁰Rũ yema nagu naxĩnũxũ nixĩ na Cristumexẽwa nangẽxmaxẽẽxũ i guxũma i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ rũ guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. Rũ ngẽmaãcü tá nanaxũ ya Tupana i ngẽxguma nawa nanguxgu na yanguxẽẽãxũ. ¹¹Yerũ nuxcũmamatama Tupana toxũ nidexechi na Cristugagu tanayauxgũxũcaḡ i ngẽma maxũ i taguma gũxũ i nũma toxna naxãxchaũxũ. Rũ aixcũma yemaãcü toxũ narũngũxẽẽ yerũ yema nixĩ ga norũ ngũchaũ ga Tupana ya guxũma ũcü, ngẽma nũma nagu naxĩnũxũãcũma. ¹²Rũ yemaãcü Tupana toxũ nidexechi na naxcaḡ tamaxẽũcaḡ rũ nüxũ ticuaxũũgũxũcaḡ naxcaḡ na tomaã namecũmaxũ i toma i toxira Cristuaxũ na tayaxõgũxũ. ¹³Rũ yexgumarũ ta ga pema i Epéchiucũãxgũ, rũ yexguma nüxũ pexĩnũẽgu ga yema ore i aixcũma ixĩxũ i tüxũ maxẽẽẽxũ, rũ yexguma Cristuaxũ peyaxõgũgu, rũ natanũxũgũ pixĩgũ. Rũ Tupana ga tamaã ixunetacũ na tüxna namuãxũcaḡ i Naãẽ i Üünexũ, rũ marũ pexna nanamu i ngẽma Naãẽ na nüxũ pecuáxũcaḡ na aixcũma norũ duũxũgũ pixĩgũxũ. ¹⁴Rũ nũma ga Tupana núma nanamu ga Naãẽ i Üünexũ na nawa nüxũ icuáxũcaḡ na aixcũma tá tüxna naxããxũ i guxũma ga yema tamaã inaxunetaxũ. Rũ yixema na

noxrũ ixĩgũxũ rũ tá aixcũma tanayaxu i guxũma i ngẽma tamaã inaxunetaxũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu na pecaduwa tüxũ íyanguxũxẽẽxũchixũcaḡ. Rũ ngẽmacaḡ name nixĩ na nüxũ icuáxũũgũxũ ya Tanatũ ya Tupana ya mexẽchicũ.

Pauro rũ Tupanana naxcaḡ naca na yema yaxõgũxũna naxããxũcaḡ ga cuax

¹⁵⁻¹⁶Rũ ngẽmacaḡ, ñuxma na nüxũ chacuáxũ na aixcũma tórũ Cori ya Ngechuchuaxũ peyaxõgũxũ rũ na aixcũma nüxũ pengechaũgũxũ i guxũma i ngẽma togũ i Tupanaãrũ ixĩgũxũ, rũ ngẽmacaḡ taguma nüxũ charũchau na pexcaḡ moxẽ nüxna chaxãxũ rũ pexna chacuaxãchixũ i chorũ yumũxẽwa. ¹⁷Rũ ngẽxguma namaã chideaxgu ya Tanatũ ya Tupana ya mexẽchicũ ya Nanatũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu, rũ naxcaḡ nüxna chaca na pexna naxããxũcaḡ i ngẽma cuax i Naãẽ i Üünexũwa ne ũxũ. Rũ ngẽma Naãẽ i Üünexũ tá nixĩ i pexcaḡ nangoxẽẽxũ i Tupanaãrũ ore i mexũ na yexeraãcü nüxũ pecuáxũcaḡ ya Tupana. ¹⁸Rũ Tupanana naxcaḡ chaca na nũmatama pexũ yangoxnaãẽẽẽxũcaḡ, na nüxũ pecuáxũcaḡ na taçacũ yĩxũ i ngẽma ípenanguxẽẽxũ i naxcaḡ pexũ yadexechixũ. Rũ nüxna naxcaḡ chaca na pexũ nüxũ nacuaxẽẽẽxũcaḡ na ñuxãcü namexẽchixũ i ngẽma maxũ i taguma gũxũ i nũma norũ duũxũgũcaḡ namexẽẽxũ i daxũguxũ i naãnewa. ¹⁹⁻²⁰Rũ ngẽxgumarũ ta rũ nüxna naxcaḡ chaca na pexũ nüxũ nacuaxẽẽẽxũcaḡ na ñuxãcü nataxũchixũ i norũ pora i tawa ngẽxmaxũ rũ namaã

tixũ nangũxẽxũ i yixema na yaxõgũxũ. Rũ ngẽmatama pora i taxũmaã nixĩ ga napuracũxũ ga Tupana ga yexguma yuwa Cristuxũ ínadxẽẽgu rũ daxũguxũ ga naãnewa nagaãxgu rũ nügiarũ tügüncüwawa yanatoxẽẽagu na guxãarũ ãẽxgacũ yĩxũcax. ²¹Rũ yemaãcü guxũëtüwa nanayexmaxẽ. Rũ ngẽmacax i ñuxma rũ Cristumexẽwa nangẽxmagü i guxũma i daxũguxũ i naãnecũãx i ãẽxgacügü rũ guxũma i ñoma i naãnecũãx i ãẽxgacügü. Rũ ngẽmaãcü naxmexwa nangẽxmagü i guxũma i pora i ñuxma ngẽxmagũxũ rũ guxũma i pora i tá ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽmaãcü i nüma rũ guxũ i ãẽxgacügüarũ ãẽxgacü tá nixĩ i guxũguma. ²²Rũ yemaãcü ga Tupana rũ marũ Cristumexẽwa nanayexmagũxẽẽ ga guxũma. Rũ yexgumarũũ ta Cristuxũ ningucuchixẽẽ na guxũma i yaxõgũxũẽru na yĩxũcax. ²³Rũ ñuxma rũ guxũma i yaxõgũxũ rũ wüxigu Cristuarũ nixĩgü. Rũ nüma nixĩ i tawa nangẽxmaxũ i guxãma i yixema i nüxũ na yaxõgũxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta nüma nixĩ i nangẽxmaxẽẽxũ i guxũma i tacü i ngẽxmaxũ i guxũwama.

Tamaxẽ erũ Tupana tüxũ nangechaũ

2 ¹Rũ ũpa ga pema rũ perũ pecadugagu rũ perũ chixexũgagu ñoma peyuexũrũũ pixĩgü. ²Yerũ ga pema rũ nagu pexĩ ga yema chixexũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgü nagu ãxũ. Rũ pema rũ naga pexĩnũẽ ga Chataná i ngoxogüarũ ãẽxgacü ixĩxũ. Rũ nüma nixĩ i nüxũ nangúchaũxẽẽxũ na chixexũ naxũgũxũcax i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaga inũẽxũ. ³Rũ

guxãma ga yixema rũ yemaãcü chixri tamaxẽ ga ũpa. Rũ tanaxũ ga tóxrütama ngúchaũ, rũ nagu taxĩ ga yema taxüne naxwaxexũ rũ yema taãẽ naxwaxexũ. Rũ yemagagu yema togü ga duũxũgü ga chixexũ ügũxũrũũ nawa taxügü i ngẽma poxcu i ãũcũmaxũchixũ i Tupana mexẽẽxũ. ⁴Natürü ga Tupana rũ poraãcü nüxũ tangechaũtümũgü rũ poraãcü tüxũ nangechaũ. ⁵Rũ yemacax, woo tóru pecadugagu ñoma iyuexũrũũ tixĩgü, natürü ga Tupana rũ Cristuxũ ínadxẽẽxũgagu tüxũ namaxẽẽ. Rũ ñuxma rũ pexũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ, erũ Tupana pemaã namecũma. ⁶Rũ yema na Ngechuchu ya Cristuxũ wena namaxẽẽxũrũũ rũ tüxũ rũ ta namaxẽẽẽ ga Tupana. Rũ yemaãcü nanaxũ na yixema rũ ta Cristumücügü ixĩgũxũcax, rũ namaã ãẽxgacügü ixĩgũxũcax i daxũguxũ i naãnewa. ⁷Rũ yemaãcü nanaxũ ga Tupana na guxũgutáma duũxũgũxũ nawéaxũcax na ñuxãcü Cristugagu poraãcü tüxũ nangechaũxũ rũ tamaã namecũmaxũ. ⁸Rũ yemaãcü pemaã namecũma ga Tupana. Rũ yemacax penayaxu ga maxũ i taguma gúxũ yerũ peyaxõgü. Rũ ngẽma maxũ rũ taxucürüwama pegünatama penaxã, natürü Tupana nixĩ ga pexna naxãmarecü ga yema. ⁹Rũ tama tacü i mexũ i pexũxũcax nixĩ i pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ, natürü Tupana nixĩ ya pexna naxãmarecü na ngẽmaãcü taxúema tügü icuaxũxũcax. ¹⁰Rũ Tupana nixĩ ga tüxũ maxẽẽẽcü. Rũ ñuxma rũ tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ yerũ Ngechuchu ya Cristu tóru pecaducax nayu. Rũ Tupana tüxna nanaxã i ngẽma

maxũ na meã imaxẽxũcax rü mexũ
ixügũxũcax. Rü yemaãcü tüxũ
narüngũxẽẽ ga Tupana yerü woetama
nuxcũmaxũchima marü yemagu
narũxinü.

Cristu nixĩ ya tüxũ rüngũxmüẽxẽcü

¹¹⁻¹²Rü ngẽmacax i pema na tama
Yudfugü pixĩgũxũ, rü name nixĩ i nüxna
pecuaxãchie na tama toxrüü na
pixĩgũxũ ga noxri rü tama Tupanaxũ na
pecuaxgũxũ. Rü yema na tama toxrüü
pixĩgũxũ rü yemacax ga toma ga
Yudfugü i togü na
ítawiechaxmüpechiraũgũxũ, rü nüxũ
tixugüe na pema rü tama
Tupanapexewa na pimexũ yerü tama
toxrüü pegü
ípewiechaxmüpechiraũgü. Rü
yexguma ga pema rü tama Cristuxũ
pecuaxgü, yerü tama Tupanaãrü
duũxũgü i Yudfugütanüxũ pixĩgü. Rü
tama nüxũ pecuaxgü ga Tupana núma
na namuxũ ga Nane na duũxũgüarü
pecaducax nayuxũcax na nüxna
naxãxũcax i maxũ i taguma gũxũ. Rü
woo ga yema mexũgü ga Yudfugümaã
inaxunetaxũ ga Tupana, rü taxucürüwa
penayaxu. Yerü ñoma ga naãnewa rü
pemaxẽmare, rü tama nüxũ pecuax ga
facü chi pexũ na üpetüxũ ga yexguma
chi peyuegu yerü tama Tupanaxũ
pecuax. ¹³Natürü woo ga noxri rü tama
Tupanaxũ na pecuaxũ, natürü i ñuxma
rü nügũxütawa pexũ nagagü. Rü
Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü pixĩgü
yerü pexcax nayu rü nagü inanaba.
¹⁴⁻¹⁵Rü ñuxma rü Cristu nixĩ ya tüxũ
rüngũxmüẽxẽcü. Rü noxri ga toma ga
Yudfugü rü pexchi taxaie yerü tama

toxrüü Yudfugü pixĩgü. Natürü i ñuxma
rü Cristu marü yigümaã tüxũ
narüngũxmüẽxẽ. Rü yemaãcü
wüxitama i duũxũgũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ
rü inayanaxoxẽẽ na yigüarü uwanü
ixĩgũxũ. Rü yexguma nayuxgu ga Cristu
rü tüxũ inanguxũxẽẽ na tama natüüwa
iyexmagũxũcax ga yema nuxcũmaũgũxũ
ga mugü ga toma ga Yudfugü nagu
taxĩxũ. Rü wüxitama i duũxũgü i
ngexwacaxũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ i toma i
Yudfugü na tixĩgũxũ rü pema i tama
Yudfugü na pixĩgũxũ. Rü yemaãcü
nanaxü na guxãma i yixema rü norü
duũxũgü na ixĩgũxũcax. Rü yemaãcü
yigümaã tüxũ inarüngũxmüẽxẽ. ¹⁶Rü
yexguma curuchagu nayuxgu ga Cristu,
rü inayanaxoxẽẽ ga yigüchi na ixaieũ.
Rü yemaãcü ga Cristu rü Tupanamaã
tüxũ inarüngũx-müẽxẽẽ, rü wüxitama i
duũxũgũxũ tüxũ nixĩgũxẽẽ. ¹⁷Rü
yexguma Cristu núma üxgu, rü taxcax
núma nanange ga ore ga mexũ ga marü
yigümaã rü Tupanamaã na
rüngũxmüẽxũ. Rü yema ore rü toxcax
nixĩ i toma i Yudfugü ga toxira
Tupanaxũ na tacuaxũ. Rü yema ore rü
pexcax rü ta nixĩ ga woo tama
Tupanaxũ na pecuaxgũxũ ga noxrix.
¹⁸Rü ñuxma rü guxãma i yixema rü
Cristugagu tüxũ natauxcha na Tanatü ya
Tupanana ingaicamagũxũ. Rü
ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ nixĩ i tüxũ
rüngũxẽẽxũ na nüxna
ingaicamagũxũcax ya Tanatü ya
Tupana. ¹⁹Rü ngẽmacax i pema rü woo
tama Tupanaxũ pecuaxgü ga noxrix, rü
woo tama norü duũxũgü pixĩgü ga
yexguma, natürü tama ngẽmaãcü pixĩgü
i ñuxmax. Erü ñuxma rü natanüxũ

pixīgü i guxūma i ngēma duūxūgü i Tupanaārü ixīgūxū. Rū aixcūma Tupanaxācūgūxūchi pixīgü i ñuxmax. 20-22Guxāma i pema rü wūxi ya ĩpata ya mexūne ya Tupana nawa maxūne pixīgü. Rū ngēma cementu i ladriyu naētūgu nugūxū, rü ngēma rü Tupanaārü ngūexūgü ga imugūxū rü norü orearü uruūgü nixī. Rū yima ladriyu ya nūxirama cementuētūwa ixūcuchicü rü Cristu nixī. Rū ngēma inanaxūgü na naxūāxū ya guxūnema ya yima ĩ. Rū dūxwa ningu na wūxi ya tupauca ya taxūne ya Cristugagu üünene na yīxū. Rū ngēmaācū i pema na Cristuarü pixīgūxū rü wūxigu tomaā peyanguxēē ya wūxi ya tupauca ya taxūne i ngextā Tupanaāē i Üünexū ímaxūxūwa.

Tupana rü Pauruxū namu na ore i mexūxū yaxuxū namaā ga yema duūxūgü ga tama Yudūgü ixīgūxū

3 Rū ñuxma na yemaācū Tupana pexū rūngūxēēxū, rü choma i Pauru rü pexçax chayumūxē. Rū pemaā nūxū chixu rü nūma poxcupataūwa changēxma erü Ngechuchu ya Cristuarü duūxū chixī. Rū nuxma chapoxcu erü guxūwama nūxū chixuchiga na pema rü ta pexū nangēxmaxū i pechica i Tupanaxūtawa woo na tama Yudūgü pixīgūxū. 2Rū maneca marü nūxū pecuāchiga na ñuxācū Tupana choxū nangechaūācūma choxū muxū na pexū charūngūxēēxūçax rü pemaā nūxū chixuxūçax i norü ore i mexū. 3Rū Tupana chomaā nanangoxēē rü choxū nūxū nacuaxēē ga yema ore ga pechiga ga noxri nūxīcatama nūxū nacuāxū. Rū yemachiga nixī ga írarūwa marü pexçax

chanaxūmatūxū ga noxrix. 4Rū yexguma pexçax chanaxūmatūgu rü pemaā nūxū chixu ga yema noxri ēxūgūxū ga ore i ñuxācū Tupana rü Cristugagu duūxūgūxū namaxēēēxū. Rū ngēxguma meā nawa pengūegu i ngēma popera rü tá nūxū pecuax na aixcūma yīxū ga yema ore ga noxri ēxūgūxū ga nachiga pexçax chaxūmatūxū. 5Rū yema nixī ga ore ga ēxūgūxū ga Tupana taxūexūma meā nūxū nacuaxēēxū ga noxrix. Natürü i ñuxma rü ngēma Naāē i Üünexū rü marü nanangoxēē i ngēma ore naxçax i Tupanaārü duūxūgü i üünexū i yamugūxū rü norü orearü uruūgü. 6Rū ñuxma rü tá pemaā nūxū chixu i ñuxācū na yīxū i ngēma ore ga noxri ēxūgūxū. Rū dūcax, woo tama Yudūgü pixīgü natürü i ñuxma rü pexçax rü ta nixī i ngēma maxū i taguma gūxū ga noxri Tupana tomaā ixunetaxū. Rū ñuxma i pema rü ta norü duūxūgü pixīgü. Rū pexçax nixī i guxūma i ngēma Tupanaārü unetagü ga noxri tomaā nūxū yaxuxū. Rū ngēmaācū i ñuxma rü Ngechuchu ya Cristugagu pexū nangēxma i guxūma i ngēma mexūgü erü peyaxōgü i norü ore i tūxū maxēēēxū. 7Rū woo taxuwama chame na chanaxūxūçax i norü puracū, natürü ya Tupana rü choxū namuāma rü choxū naporaxēē na nūxū chixuxūçax i ngēma norü ore i mexū. 8Rū chaugūçax i Tupanapexewa rü choma nixī i guxū i norü duūxūgūarü ñaxtūwaama chaxūxū. Rū woo ngēmaācū chixī, natürü Tupana choxū nangechaū rü choxna nanaxā i ngēma puracū i mexū na ngēma tama Yudūgü ixīgūxemaā nūxū na chixuxūçax i norü ore i mexū na ñuxācū namexēchixū rü taguma iyagūxū ga yema taxçax naxūxū ga Cristu. 9Rū nūma ga

Tupana ya guxũãrũ ũruũ ixĩcũ, rũ choxũ namu na guxũ i duũxũgũxũ nũxũ chacuãxẽẽxũcãx na ñuxãcũ yĩxũ i ngẽma norũ ngũchaũ ga nuxcũma ẽxũguxũ ga noxri nũxĩcatama nũxũ nacuãxũ. Rũ ngẽma norũ ngũchaũ nixĩ i Cristugagu tũxũ na namaxẽẽxũ. ¹⁰Rũ yemaãcũ choxũ namu ga Tupana na ngẽma duũxũgũ i tama Yudũgũ ixĩgũxũmaã nũxũ chixuxũcãx i ore i mexũ na yaxõgũãxũcãx. Rũ nũma ya Tupana nanaxwãxe na yaxõgũãxũ na ngẽmaãcũ guxũma i ãẽxgacũgũ i daxũcũãx nũxũ nadaugũxũcãx na ñuxãcũ nũxũ nacuãxũchixũ ga Tupana ga yexguma duũxũgũãxũ natauxchaxẽẽãgu na naxũtawa nangugũxũcãx. ¹¹Rũ yemaãcũ nũxũ nanatauxchaxẽẽ ga Tupana yerũ woetama nuxcũmaxũchima guxũguma nagu narũxĩnũ na tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu tá na namaxẽẽãxũ i duũxũgũ. Rũ yemaãcũ nayanguxẽẽ. ¹²Rũ ñuxma na Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ rũ nũxũ na yaxõgũxũ, rũ tũxũ natauxcha na Tupanana ingaicamagũxũ rũ taxucãxma nũxũ na imuũẽxũ. ¹³Rũ ngẽmacãx i ñuxma na pexcãx ngũxũ chingexũ rũ pexũ chacãxũ na tama chauxcãx pexoegaãẽgũxũcãx. Erũ ngẽma ngũxũ na chingexũ i ñuxma rũ perũ merũ nixĩ i ngẽma.

Cristu rũ poraãcũ tũxũ nangechaũ

¹⁴Rũ ngẽmacãx, ngẽxguma nagu charũxĩnũgu na ñuxãcũ Tanatũ ya Tupana taxcãx namexẽẽxũ na naxãcũgũ ixĩgũxũcãx, rũ napexegu chacaxãpũxũ na nũxũ chicuãxũũxũcãx. ¹⁵Rũ nũma nixĩ i Nanatũ yĩxũ i guxũma i norũ duũxũgũ i ñoma i naãnewa rũ daxũguxũ i naãnewa ngẽmagũxũ. ¹⁶Rũ Tanatũ ya

guxũguma poraãcũ tamaã mecũmacũna chaca na Naãe i Üünexũãrũ ngũxẽẽmaã pexũ naporaexẽẽxũcãx na aixcũma peporaexũcãx i perũ maxũwa. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ngẽxgumarũ ta nũxna naxcãx chaca na perũ õgagu pewa namaxũxũcãx ya Cristu. Rũ ngẽxguma ngẽmaãcũ perũ maxũwa peporaegu rũ pexũ nangẽxmagu i ngẽma ngechaũ i aixcũma ixĩxũ, rũ tá wũxigu guxũma i yaxõgũxũmaã nũxũ pecuãx na ñuxãcũ nataxũchixũ i norũ ngechaũ i namaã tũxũ nangechaũxũ ya Cristu. ¹⁹Rũ woo tama yanguxgu i tórũ cuãx na nũxũ icuãxũcãx na nañuxraũxũ i ngẽma ngechaũ i namaã Cristu tũxũ ngechaũxũ, natũrũ Tupanana naxcãx chaca na pexcãx nangoxẽẽãxũcãx na ñuxãcũ na yĩxũ i ngẽma ngechaũ na aixcũma pewa nangẽxmaxũ i guxũma i Tupanacũmagũ. ²⁰Rũ ñuxma rũ name nixĩ i guxãma i yixema rũ nũxũ ticuãxũũgũ ya Tupana. Erũ nũma rũ nũxũ nangẽxma i pora na naxũãxũ i guxũma i ngẽma naxcãx ícãxũ rũ exna nagu rũxĩnũẽxũãrũ yexeraxũchi. Rũ ngẽma norũ pora i tawa ngẽxmaxũmaã nixĩ i naxũãxũ i guxũma i ngẽma. ²¹Rũ ñuxma rũ name nixĩ i guxũma i norũ duũxũgũ i yaxõgũxũ rũ guxũgutãma Tupanaxũ nicuãxũũgũ naxcãx i ngẽma Ngechuchu ya Cristu ùxũ. Rũ ngẽmaãcũ yĩ.

Tupanaãe i Üünexũ rũ wũxigutama tũxũ narũxĩnũẽxẽ

4 ¹Rũ ñuxma na ngẽmaãcũ Tupana tũxũ rũngũxẽẽxũ, rũ choma i Cristugagu na chapoxcũxũ, rũ pexũ chacãxũ na Tupana naxwãxexũãcũma

meã pemaxëxũ. Rũ name nixĩ i ngëmaãcü pemaxë erũ pexũ nixĩ ga yadexechixũ ga Tupana, rũ norũ duũxũgũ pixĩgũ i ñuxmax. ²Rũ chanaxwaxe i pegũ íperũxíragũ rũ tama pegũ picuaxũgũ. Rũ name nixĩ i meã togũ i duũxũgũxũ peyaxu rũ namaã pemecũmagũ rũ yaxna namaã pexĩnũe. Rũ name nixĩ i pegũ pengechaũãcũma pegũ perũngũxëegũ. ³Rũ ñuxma rũ wũxigu perũxĩnũe rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ pixĩgũ erũ pewa nangëxma i Tupanaãe i Üünexũ. Rũ name nixĩ i naxçax pedau na guxũguma ngëmaãcü meã pegũmaã pemaxëxũ rũ pegũ pengechaũgũxũ na taguma çacũcax na pegũ pitoyexũ. ⁴Erũ yixema na Cristuarũ duũxũgũ ixĩgũxũ, rũ ñoma wũxitama i duũxũrũũ tixĩgũ. Rũ ngëxgumarũũ ta wũxitama nixĩ i Naãe i Üünexũ i guxãwama maxũxũ. Rũ ngëxgumarũũ ta Tupana pexũ nidexechi na guxãma ípenanguxëegũxũcax i wũxitama i maxũ i taguma gũxũ. ⁵Rũ wũxitama nixĩ ya tórũ Cori, rũ wũxiaxũtama nixĩ i yaxõgũxũ rũ wũxicaxicatama nixĩ ga íibaiũxũ ga guxãma. ⁶Rũ wũxitama nixĩ ya Tupana ya guxãnatũ ixĩcü. Rũ nũma rũ guxãétũwama nangëxma rũ guxãwama namaxũ. Rũ nũma rũ guxãxũ narũngũxëe na tanaxũxũcax i norũ puracũ. ⁷Natürũ wũxichigũ i yixema rũ tanayaxu i ngëma nacũma rũ ngëma cuax i Cristu tũxna ãmarechaũxũ na naxũgũxũcax i norũ puracũ. ⁸Rũ ngëmacax i Tupanaãrũ ore i umatũxũwa rũ ñanagürũ:

“Rũ yexguma daxũgũxũ ga naãnewa naxũxgu, rũ yéma tũxũ nagagũ

ga guxema marũ nũma tũxũ nayexeraxe. Rũ norũ duũxũgũna nanaxã ga nacũma i mexũ”,

ñanagürũ i ngëma orewa. ⁹Rũ ñuxma Pa Chaueneëgũx, rũ pexna chaca, rũ ççacũchiga nixĩ i ngëma ore i ñaxũ, “Daxũwa naxũ”, ñaxũ? Rũ dũcax, ngëmawa nũxũ tacuax ga noxri rũ ñoma ga naãnegu na ínaxĩxũ ga nũmax. ¹⁰Rũ gumatama Cristu ga ñoma ga naãnegu írũxĩcü, rũ gumatama nixĩ ga daxũgũxũ i naãne i Tupana íngëxmaxũwa ũxcũ na guxãétũwama nangëxmaxũcax rũ guxũwama nangëxmaxũcax. ¹¹Rũ nũmatama nixĩ ga guxema norũ duũxëgũna naxããxũ ga tũmaãrũ cuax rũ tũmaãrũ puracũ. Rũ tũxũ naxuneta ga ñuxre na toxnamana tũxũ namugũxũcax na yéma tanaxũxũcax ga norũ puracũ. Rũ tũxũ naxuneta ga çoguax na tanangõxëxũcax ga norũ ore. Rũ tũxũ naxuneta ga çoguax na togũmaã nũxũ tixuxũcax ga yema norũ ore. Rũ tũxũ naxuneta ga çoguax na yema yaxõgũxũãrũ dauruũ na tixĩgũxũcax. Rũ tũxũ naxuneta ga çoguax na duũxũgũxũ tangũxëxũcax ga norũ ore. ¹²Rũ yemaãcü norũ duũxëgũna nanaxã ga tũmaãrũ puracũ rũ tũmamaã inananguxũxëe na ngëma yaxõgũxũxũ tarũngũxëegũxũcax na ngëmaãcü guxũma i ngëma yaxõgũxũ rũ yexeraãcü nũxũ yacuãetanũxũcax i norũ ore. ¹³Rũ Cristu nanaxwaxe na ngëma norũ orewa iyaetanũxũ i guxãma i yixema ñuxmatáta wũxigu aixcũma meã yaxõgũ rũ meã nũxũ icuaxgũ ya Tupana Nane. Rũ ngëmaãcü tá dũxwa nawa tangugũ na aixcũma Tupana naxwaxexũãcũma

ixīgūxū, rü tá tiyaetanü i norü orewa ñuxmatáta ñoma Cristu ya aixcúma mexēchicürüü ixīgü. ¹⁴Rü täütáma ñoma buxūgürüü tixīgü i tórü maxūwa. Erü ngēma buxūgü rü tauxchaäcü toguama narūxīnūē. Rü ngēxguma tacü rü to i nguxēētaexū naxīnūēgu rü ngēmawe narūxī ñuxmata naga naxīnūē i ngēma duūxūgü i chixexū i norü doramaã nawomüxēēgūxū rü nachixexēēgūchaūxū. Natürü i yixema rü tama name na ngēxgumarüü ixīgūxū. ¹⁵Rü name nixī i yigü ingechaūgüäcúma nagu taxī i ngēma ore i aixcúma ixīxū, na ngēmaäcü yexeraäcü naxrūü ixīgūxūcax ya Cristu ya guxūma i yaxōgūxūārü āēxgacü ixīcū. ¹⁶Rü taeru ya Cristuwa nixī i ne naxūxū i tórü pora na naxcax imaxēxūcax. Rü guxāma i yixema rü wūxigu naxmexwa tangēxmagü. Rü ngēxguma Cristugagu meã wūxigu ipuracüegu rü yigü rüngūxēēgu rü guxūma meāma inixū. Rü ngēmaäcü yigü ingechaūgüäcúma norü orewa tiyaetanü na düxwa nūma nanaxwaxexūäcúma ixīgūxūcax.

**Maxū i ngexwacaxūxū i Cristugagu
tüxū ngēxmaxū**

¹⁷Rü ñuxma rü Cristuégagu pexū chaxucuxē na tama nagu pexīxū i ngēma chixexū ga noxri nagu pexīxū ga yexguma tauta Cristuaxū peyaxōgūgu. Rü tama name i nagu pexī i nacūmagü i ngēma duūxūgü i tama Tupanaxū cuaxgūxū i naēchitamare maxēxū. ¹⁸Erü Chataná rü nanatoōēgü i ngēma duūxūgü, rü ngēmacax chixexūguxicatama narūxīnūē. Rü nagagugütama nüxū nataxuma i maxū i

taguma gúxū i Tupanawa ne ūxū, erü tama nüxū nacuxgūchaū. ¹⁹Rü tama naxāneē na tacü rü chixexū na naxūgūxū, rü ngēmacax nagu naxī rü nüxū namepua i guxūraūxū i chixexūgü na naxūgūxū. ²⁰Natürü i pema rü tama ngēmaäcü na pemaxēxūcax nixī i Cristuaxū peyaxōgūxū. ²¹Yerü pema rü marü meã nüxū pexīnūē ga Cristuchiga. Rü toxūtawa naxcax pengūe, rü nüxū pecuax i norü ore i aixcúma ixīxū na ñuxäcü Ngechuchu naxwaxexūäcúma na pemaxēxū. ²²Rü ngēmacax name nixī i nüxū perūxoe i ngēma nuxcūmaūxū i pecūmagü ga ūpa nagu pexīxū. Yerü yema nuxcūmaūxū ga perü maxū rü nachixexūchi. Rü pexū napora rü pexū nawomüxēēgü na nagu pexīxūcax ga yema pexeneärü ngūchaūgü i tama mexū. Natürü i ñuxma rü name nixī i nüxū perūxoe i guxūma i ngēma. ²³Rü ngēmacax i ñuxma na Cristuarü duūxūgü pixīgūxū rü name nixī na Tupanaguxicatama perūxīnūēxū. Rü name nixī i Tupanana pegü pexāgü na Naāē i Ūinexū pewa puracūxūcax rü na nangexwacaxūxēēaxūcax i peāē. ²⁴Rü name nixī i penayaxu i ngexwacaxūxū i pecūma i Tupana norü ngūchaūmaã pexcax mexēēxū. Rü ngēma nacūma i ngexwacaxūxū rü perü maxū i mexūwa tá nangox i ngēxguma nagu pexīxgu i ngēma ore i aixcúma ixīxū rü tama nawe perūxīxgu i pexeneärü ngūchaū. ²⁵Rü ngēmacax i ñuxma na Cristuarü pixīgūxū rü tama name na pidorataaxgūxū. Natürü name nixī i wūxichigü rü tümamücūmaã aixcūmaxū tixu. Erü guxāma i yixema rü yigütanūxū i yaxōgūxū tixīgü. ²⁶Rü

ngēxguma texé tacū peāēwa nguxēēgu rü ipegūna pedaugū na tama pecadu pexūxūcax! Rū tama name i nagu perūxīnūēēcha natūrū name nixī i paxa ngēmatama i ngunexūgu nūxū ipeyarūngūma i ngēma naxūpa na yanaxūcuxū ya ūaxcū. ²⁷Rū pegūna pedaugū na tama penaxūchicaxūcax i Chataná na ngēmaācū nayoxniēxūcax rü pemaā inacuáxūcax. ²⁸Rū ngēxguma texé petanūwa ngītaaxgu ga ūpa, rü name nixī i nūxū tarūxo i ngēma. Rū name nixī i tūmamexēmaā meā tapuracū na ngēmaācū tūxū nangēxmaxūcax i tūmaārū ngēmaxū na toguāx ya tūxū nataxúemaā tangauxūcax. ²⁹Rū tama name i chixexū i oremaā pidexagū. Natūrū name nixī i ore i mexūmaā pidexagū na ngēmaācū ngēma duūxūgū i pexū īnūēxūxū perūngūxēēgūxūcax na yexeraācū Tupanaga naxīnūēxūcax rü nataāēgūxūcax. ³⁰Rū pexuāēgū na tama penangechaūxēēxūcax i Tupanaāē i Ūūnexū! Erū ngēma Naāē i Ūūnexū nixī i Tupana pexna muxū na nūxū pecuáxūcax na aixcūma norū duūxūgū pixīgūxū nūxmatáta ngēma ngunexū i nagu pexcax nūma naxūxū ya Cristu. ³¹Rū nūxū perūxoe na nagu perūxīnūēēchaxū ega texé tacū rü chixexū pemaā ūxgux! Rū ngēxgumarūū ta name nixī na nūxū perūxoexū na aigu perūxīnūēēxū, rü exna penuēxū, rü exna pegū na pengaexū, rü exna peguxchigawaxegūxū. Rū ngēmaācū name nixī na nūxū perūxoexū i guxūma i ngēma chixexū i dexagū. ³²Rū name nixī i pegū perūngūxēēgū rü pegūmaā pemecūmagū, rü pegūxū

pengechaūtūmūūgū i wūxichigū. Rū ngēxguma petanūwa texé tacū rü chixexū pemaā ūxgux, rü name nixī i pegūxū nūxū pengechaūgū i wūxichigū yema na Cristugagu Tupana pexū nūxū nangechaūxūrūū.

Name nixī i meā namaxē i Tupanaxācūgū

5 ¹Rū nūxma rü Tupanaxācūgū ya pexū nangechaūgūxe pixīgū. Rū ngēmacax name nixī i naxcax pedau na naxrūū meā pemaxēxū rü naxrūū pimexū. ²Rū name nixī i pegū pengechaūgū yema Cristu tūxū na ngechaūxūrūū. Rū nūma rü taxcax nūgū inaxā rü taxcax nayu. Rū yemaācū Tupanaxū nataāēxēē yerū yemaācū tūxū namaxēxēē. ³Rū nūxma rü Tupanaārū duūxūgū pixīgū. Rū ngēmacax tama name i naī i ngemaā rü exna naī ya yatūmaā na ipepexū. Rū tama name na pexeneārū ngūchaūwe perūxīxū rü exna pegūna penanugūchaūxū i tacū i ngēmaxūgū. Rū ngēmacax name nixī i nūxū perūxoe i guxūma i ngēma chixexūgū, rü bai i nachiga na pidexagūmarexū. ⁴Rū tama name i tacū rü ore i āūāchixūxū pixu, rü bai i tacū rü ngeāēxūmare pixu, rü bai i texēxū pecugūcūraxū. Erū ngēma ore i chixexūgū rü taxuwama name. Rū narūmemaē nixī i Tupanana moxē pexāgū. ⁵Rū aixcūma pemaā nūxū chixu rü ngēxguma texé naī i ngemaā rü exna naī ya yatūmaā ipexgu, rü exna tūmaxūneārū ngūchaū taxūxgu, rü taxucūrūwama taxāchica i ngextá tórū Cori ya Cristu rü Tanatū ya Tupana āēxgacū íxíxūwa. Rū ngēxgumarūū ta taxucūrūwama texé ngēma taxāchica

ega tūgūna tananugūchaũxgu i tacū rū ngēmāxũgū. Erū yíxema ngēma nacūma tūxũ ngēxmaxē rū dūxwa namaā tatupanaāx i ngēma nacūma i chixexũ. 6iRū tama naga pexínüē ega texé tacū rū ore i ngēāēmarexūmaā pexũ womūxēēchaũgu na penaxūxūcax i ngēma chixexũgū! Erū ngēma chixexũgūgagu nixĩ i Tupana tá poraācū napoxcuexũ i ngēma duũxũgū i tama naga ĩnūēxũ. 7Rū ngēmacax tama name i ngēma duũxũgūmaā pexāmücūgū na pema rū ta tama penaxūxūcax i ngēma chixexũgū. 8Rū ũpa ga pema rū ēānexūwa peyexmagū, yerū tama Tupanaxũ pecuax rū chixri pemaxē. Natürü i ñuxma na Tupanaxũ pecuáxũ rū tórü Coriarü duũxũgū na pixĩgūxũ, rū ngóonexūwa pengēxmagū. Rū ngēmacax name nixĩ i duũxũgū i ngóonexūwa ngēxmagūxürüũ meā na pemaxēxũ. 9Erū ngēxguma ngóonexūwa ingēxmagu, rū mexũ taxūgū, rū nagu taxĩ i ore i aixcūma ixĩxũ, rū meā tamaxē. 10Rū ngēmacax name nixĩ i naxcax pedau na nagu pexĩxũ i ngēma maxũ i tórü Cori namaā taāēxũ. 11Rū tama name i pema rū ta penaxū i ngēma chixexũgū i taxuwama mexũ i ngēma togū i duũxũgū i ēānexūwa ngēxmagūxũ ũgūxũ. Natürü narūmemaē nixĩ i penangoxēē na nachixexũ i ngēma naxūgūxũ. 12Erū ngēma chixexũ i cūācūma naxūgūxũ i ngēma yatūgū rū ngexũgū, rū woo nachíga idexagūmaregu rū wūxi i ānexūchi nixĩ. 13Natürü ngēxguma ngóonexūwa nangēxmagu i tacū rū chixexũgū rū meā tá nangox na ñuxācū nachixexũ. 14Erū guxūma i tacū i ngēxmaxũ, rū

ngēxguma ngóonexūwa nangēxmagu, rū meāma nangox na ñuxācū yĩxũ. Rū ngēmacax i Tupanaārü orewa rū ñanagürü:

“iNabaixāchi i cuma na cupexũ! iRū írūda i cuma na icuyarūtaxuxũ! iRū nagu rüxĩnū na ñuxācū nachixexũ i ngēma curū pecadugū! Rū Cristu tá cuxcax nanangóonexēē rú tá cuxũ narüngūxēē na Tupanaxũ cucuáxūcax”,

ñanagürü i ngēma orewa. 15Rū ngēmacax name nixĩ i pexuāēgū rū meā pemaxē. Rū tama name i ngēma duũxũgū i tama Tupanaārü orexũ cuaxgūxürüũācūma na pemaxēxũ, natürü penaxwaxe na duũxũgū i meā Tupanaga ĩnūēxürüũ meā na pemaxēxũ. 16Rū ñuxma na Tupana pexũ yatauxchaāchixēēxũ rū ipexaxaāēgū na nūxũ pepuracūexũ rū penaxūxũ i ngēma nūma nanaxwaxexũ! Erū ñomaūcūü i duũxũgū rū poraācū chixexũ naxūgū. 17Rū ñuxma na ngēmaācū namaxēxũ i togū i duũxũgū, rū tama name na naxrūũ pixĩgūxũ. Rū tama penaxwaxe i duũxũgū i ngēāēmarexürüũ pixĩgū. Natürü name nixĩ i Tupanaārü orewa pengúe na nūxũ pecuáxūcax i tacū na yĩxũ i tórü Cori pexũ naxwaxexũ na penaxūxũ. 18Rū tama name i tacū rū axexũ i ngúchixáxūmaā pengāxē, erū ngēma rū chixexũ tūxũ naxūxēē i ngēxguma ngēmaācū imaxēgu. Natürü name nixĩ i Tupanaāē i Ūñexūna pegū pexāgū na pewa nangēxmaxūcax rū pemaā inacuáxūcax. 19Rū name nixĩ i Tupanaārü orechigagu rū norü wiyāegūgu pegūmaā pidexagū rū

pegūmaā nüxũ pixu. Rũ name nixĩ i nagúxũraũxũ i norũ wiyægügu pewiyægü, na ngēmaācü guxũne ya perũ maxũnemaā tórũ Corixũ picuaxũüügũxũcax. ²⁰Rũ name nixĩ i guxũguma tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu moxē nüxna pexāgũ ya Tanatũ ya Tupana naxcax i guxũma.

Ñuxācü meā nügūmaā namaxē i wüxi ya ipatacũāx i Cristuaxũ yaxögũxũ

²¹Rũ ñuxma na Cristumexēwa pengēxmagũxũ, rũ name nixĩ i pegüga pexĩnüē i wüxichigũ, erũ Cristuxũ pengechaũgũ rũ naga pexĩnüē. ²²Rũ pemax, Pa Ngexũgũx, rũ ngēma tórũ Cori naxwaxexũrüũ rũ name nixĩ na petega pexĩnüēxũ. ²³Erũ nüma ya yatũ rũ namaxēru nixĩ, ngēxgumarũũ ya Cristu na guxũma i yaxögũxũeru na yĩxũ. Rũ nümagũ i yaxögũxũ rũ Cristuxũne nixĩgũ rũ nüma ya Cristu nixĩ i norũ maxēxēeruũ yĩxũ. ²⁴Rũ ngēxgumarũũ na Cristuga naxĩnüēxũ i ngēma yaxögũxũ, rũ ngēxgumarũũ ta i ngexũgũ rũ name nixĩ na guxũguma natega naxĩnüēxũ. ²⁵Rũ name nixĩ i namaxũ nangechaũ ya yatũ, yema Cristu guxāma ga yaxögũxexũ na nangechaũxũrüũ. Rũ yema na tüxũ nangechaũxũcax nixĩ ga nayuxũ ga Cristu. ²⁶Rũ yemaācü nanaxũ ga Cristu na nügũxũ tüxũ yadexechixũcax rũ tüxũ yaxũünexēxũcax i guxāma i yixema na yaxögũxũ. Rũ norũ oremaā rũ ngēma dexá i nawa íbaiũxũmaā tüxũ nimexēē na aixcũma napexewa imexũcax. ²⁷Rũ yemaācü tüxũ nimexēē na nügũtama tüxũ nawéxũcax na aixcũma guxũwama imexũ rũ na nataxuxũma i taćũ i tórũ

chixexũ rũ bai i írartũwa i ngēxguma napexewa ingugũgu. Erũ tüxũ nidexechi na ixũünegũxũcax rũ guxũwama imexũcax i napexewa. ²⁸Rũ yema Cristu tüxũ na ngechaũxũrüũ, rũ wüxichigũ ya yatũ rũ nanaxwaxe na namaxũ nangechaũxũ ñoma nügũxũnexũ na nangechaũxũrüũtama. Rũ yixema tũmamaxũ ngechaũxē rũ tũgũtama nixĩ i tangechaũxũ. ²⁹Erũ tataxuma ya texē ya tũmaxũnechitama aixe, natürũ tanaxũwemũ rũ meāma nüxna tadau ngēma Cristu guxũma i yaxögũxũna dauxũrüũ. ³⁰Rũ guxāma i yixema na yaxögũxũ rũ Cristuna taxũgũ rũ ngēmaācü naxũne tixĩgũ. Rũ nüma tüxna nadau. ³¹Rũ ngēmacax i Tupanaärũ ore i umatũxũwa rũ ñanagürũ:

“Rũ wüxichigũ ya yatũ rũ nanatũna rũ naēna tá nixũgachi na namaxmaā inaxáũxũcax. Rũ ngēma taxre rũ wüxi tátama nixĩgũ”,

ñanagürũ i ngēma ore. ³²Rũ ngēma ore i yatũchiga rũ namaxchiga rũ wüxi i ore i aixcũma mexũ nixĩ. Natürũ ñuxma na pemaā nüxũ chixuxũ i ngēma rũ Cristuchiga rũ yaxögũxũchiga nixĩ i chidexaxũ. ³³Natürũ ngēma ore rũ pechiga ta nixĩ. Rũ ngēmacax i wüxichigũ i pema i yatũgũ rũ name nixĩ i pemaaxũ na pengechaũxũ ngēma pegũtama na pengechaũxũrüũ. Rũ ngēxgumarũũ ta i pema i ngexũgũ rũ penaxwaxe i petega pexĩnüē.

6 ¹Pa Buxũgũx, ñuxma na Cristuarũ pixĩgũxũ, rũ name nixĩ i penatũga rũ peega pexĩnüē, erũ ngēma nixĩ i aixcũma mexũ. ²⁻³Yerũ yema mugũ ga

Tupana Moičéna āxūtānuwa rū yema mu ga nūxīra wūxi ga unetamaā Tupana nūxū ixuxū, rū ñanagürü:

“iRū tūxū nangechaū rū tūxū rūngūxēē ya cunatu rū cue na aixcūma cutaāēxūcax rū namáxūcax i curū maxū i ñoma i naānewa!”

ñanagürü. ⁴Rū pemax, Pa Papagü rū Pa Mamagūx, rū tama name i penangamare rū penanūxēē i pexacūgü. Rū name nixī i meā penayaexēē, rū peyaxucūxēgü rū penangūxēē na meā tórü Coriaxū yaxōgūāxūcax. ⁵Rū pemagü, Pa Duūxūgü ya Ixāārü Coriāxgüe, rū name nixī i meā naga pexīnūē i perü corigü i ñoma i naānewa. Rū penaxwaxe i nūxū pengechaūgūācūma rū nūxū pemūēācūma meā naga pexīnūē ñoma Cristuaxū pepuracūexürü. ⁶Rū tama name ega perü corigü pexū dawenūguxicatama meā nūxū pepuracūe na ngēmaācū pemaā nataāēxūcax. Natürü ñuxma na Cristuarü duūxūgü pixīgūxū, rū name nixī i guxūma i perü ngūchaūmaā penaxü i ngēma Tupana pexū naxwaxexū. ⁷Rū ngēma puracū i perü cori pexna āxū, rū name nixī i petaāēācūma penaxü, ñoma tórü Cori ya Ngechuchuaxū pepuracūexürü. Erü aixcūma nūxū nixī i pepuracūexū rū tama i duūxūgūaxū. ⁸Rū name nixī i ngēmaācū meā pepuracūe, erü nūxū pecuax rū wūxichigü i duūxū rū woo wūxi i coriarü duūxū yixīgu rū exna taxúxearü yixīgu, natürü tórü Cori ya Ngechuchu tá nūxū nanaxūtanü naxcax i ngēma mexū i naxūxū. ⁹Rū pemax, Pa Corigūx, rū name nixī i ngēxgumarü ta

meā namaā pemaxē i perü duūxūgü. Rū tama name i tacü rū chixexūmaā penaxāxūüne. Rū nūxna pecuaxāchie na pema rū ta perü duūxūgürü tórü Cori ya daxūgucūmexēwa na pengēxmagūxū. Rū aixcūma guxāma i yixema rū tawūxigu i napexewa ya tórü Cori ya Cristu.

Cristuarü duūxūgüarü poxürü i Tupana nūxna āxū na nūgü namaā ínapoxūgūxūcax naxchaxwa i Chataná

¹⁰Rū ñuxma Pa Chaueneēgūx, rū name nixī i penayaxu i tórü Coriarü pora na namaā peporaexūcax. Erü nūma rū naporaxūchima rū ngēmacax nūxū natauxcha na pexū naporaxēēxūcax. ¹¹Rū name nixī i penayaxu i guxūma i perü poxürü i Tupana pexna āxū na ngēmaācū pegü ípepoxūxūcax rū aixcūma peporaexūcax i ngēxguma Chataná pexū womūxēēchaūgu. ¹²Erü tama duūxūgü i taxrū āmachixū rū āxchinaxāxūmaā nixī i yigü idaixū. Natürü ngēma namaā yigü idaixū nixī i Chatanáārü duūxūgü i ngoxogü i chixexūgü i poraxū. Rū nūmagü rū namuxūchi rū tūxū narüporamaēgūchaū. Rū tama nūxū tadaugü erü naāēgü nixī, natürü guxūwama nangēxmagü i ñoma i naānewa. Rū namaā inacuax i ñoma i naāne i chixexū. ¹³Rū ngēmacax name nixī i penayauxgü i guxūma i ngēma perü poxürü i Tupana pexna āxū, na ngēmaācū pegü ípepoxūxūcax rū nūxū perüyexeraxūcax i ngēxguma ngēma naāēgü i chixexū pexū rüporamaēchaūgu. Rū ngēmaācū tāūtāma nūxū penguxū i ngēxguma

ngēma naãēgü i chixexũ pexũ rüyexerachaũgu. ¹⁴Pema nüxũ pecuax rü ngēxguma nügü nadaixchaũgu i churaragü rü nagúxúraũxũ i norü poxũruũ nügü naxügu na tama norü uwanügu nüxũ rüporamaēgüxũcax. Rü pema penaxwaxe na Tupanaãrü churaragü i mexũ na pixĩgüxũ. Rü ngēmacax name nixĩ i penayauxgü i guxũma i ngēma poxũruũ i Tupana pexna ãxũ. Rü wüxi i churara rü nügü nanaxü i norü goyexũ i tachipanũxũ na ngēmamaã nügü ínapoxũxũcax i napütüwewa. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na ngēma ore i aixcüma ixĩũgu pexĩxũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i chixexũgü. Rü wüxi i churara rü nayangaxcuchi i naremüãrũ poxũruũ na ngēmaãcü nügü ínapoxũxũcax. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na pexũ nangēxmaxũ i perü maxũ i aixcüma Tupanapexewa mexũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i chixexũgü. ¹⁵Rü wüxi i churara rü nicuaixcuchi i norü chapatu na nüxũ natauxchaxũcax na iyaxũxũ. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na meã ípememarexũ na ípexĩãchixũ na nüxũ pixuxũ i ngēma ore i mexũ i Tupanamaã tüxũ rüngüxmüëxëxũ rü tüxũ taãëxëxëxũ. ¹⁶Rü wüxi i churara rü nügüchacüüwa nayaxücuchi i norü poxũruũ i ãtachinũxũ i namaã nügü ínapoxũxũ. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na aixcüma Cristuaxũ peyaxögüxũ na ngēmaãcü pegü ípepoxũxũcax nüxna i Chatanáne i ãcümaxũ i namaã tüxũ nachixexëëchaũxũ. ¹⁷Rü wüxi i churara rü nüxũ nangēxma i napatexe i norü

poxũruũ i naëruwa. Rü ngēxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe na pexũ nangēxmaxũcax i perü maxũ i taguma gúxũ na ngēmamaã pegü ípepoxũxũcax. Rü penaxwaxe i pexũ nangēxma i ngēma pexne i wüxi i tarariũ ixĩxũ. Rü ngēma pexne nixĩ i Tupanaãrü ore i mexũ i Naãe i Üünexũ pexna ãxũ. ¹⁸Rü tama name i nüxũ perüchawe na peyumüxëgüxũ. Natürü name nixĩ i guxũguma Tupanaãe i Üünexũãrũ ngüxëëmaã Tupanaxũ pecaxũxũ rü guxũraũãcü peyumüxëgü. Rü name nixĩ i pexuãëgü na guxũguma ngēmaãcü peyumüxëgüxũ rü taguma nüxũ perüxoexũ. Rü penaxwaxe i tümacax peyumüxëgü ya guxãma ya texë ya Tupanaãrũ duũxũgü ixĩgüxe. ¹⁹Rü ngēxgumarüũ ta chanaxwaxe na chauxcax peyumüxëgüxũ na Tupana choxũ rüngüxëëxũcax rü choxna naxããxũcax i ngēma ore i nüma nanaxwaxexũ na nüxũ chixuxũ. Rü chanaxwaxe i Tupanana naxcax peca na choxũ naporaxëëxũcax na tama chamuũãcüma meãma nüxũ chixuxũcax i norü ore i mexũ ga noxri duũxũgü tama nüxũ cuaxũ i Cristuchiga. ²⁰Rü ngēma orexũ na chixuxũcax nixĩ ga Tupana nügüchicüü choxũ namuxũ, rü ngēmacax nixĩ i chapoxcuxũ i ñuxmax. Rü chanaxwaxe i chauxcax peyumüxëgü na tama chamuũãcüma meãma nüma nanaxwaxexũãcüma nüxũ chixuxũcax i ngēma norü ore.

Pauru nanaguxëë ga norü popera rü wenaxãrũ yema duũxũgüxũ narümoxë

²¹Rü taeneë ya nüxũ ingechaũcü ya Tíquicu, rü chauxrũ ãxücüma meãma

napuracü i tórü Coriarü puracüwa. Rü nūma tá pemaã nüxũ nixu i chauchiga rü guxũma i ñuxãcü choxũ na naxüpetüxũ i nuã. ²²Rü ngēmacax nixĩ i pexütawa chanamuxũ, na pemaã nüxũ yaxuxũcax na ñuxãcü toxũ naxüpetüxũ, na ngēmaãcü pexũ nataãēxēxũcax. ²³Pa Toeneēgü i Yaxōgüxũx, chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narü-ngũxēēgü i guxãma i pema na meã

pegümaã pemaxēxũcax, rü aixcüma petaãēgüxũcax, rü pegü pengechaũgüxũcax rü meã peyaxōgüxũcax. ²⁴Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana nüxũ narüngũxēē i guxũma i ngēma duũxũgü i aixcümaxũchi tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuxũ ngechaũgüxũ. Rü ngēmaãcü yiĩ.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA PIRIPUWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxê ga yema
yaxögüxü ga Piripuwa yexmagüxü**

1 ¹Pa Toeneëgü ya Piripuwa Ngëxmagüxex, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Timutéu nixi i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü toma rü Ngechuchu ya Cristuarü puracütanüxü tixigü. Rü pexçax tanaxümatü i pema i yaxögüxüärü äëxgacügü na pixigüxü, rü pema i tupaucawa ngüxëëtaeruügü na pixigüxü, rü guxäma i pema i Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögüxe. ²Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraacü pexü narüngüxëë rü pexü nataäëxëë.

Pauru rü yema yaxögüxüçax nayümüxê

³Rü guxüguma i ngëxguma pexna chachuaxächixügu rü Tupanana moxë chaxã i pexçax. ⁴Rü ngëxguma chayümüxëgux, rü guxüguma chataäëäcüma pexçax chayümüxë i guxäma i pemax. ⁵Erü pema rü noxritama Tupanaärü orexü pexinüëgumama rü poraacü choxü perüngüxëë na nüxü chixuxüçax i norü

ore i mexü. Rü ñuxma rü ta choxü perüngüxëëgüecha. ⁶Rü Tupana rü marü inanaxügü i wüxi i mexü i puracü i perü maxüwa. Rü nüxü chachuax rü nüma rü guxügutäma nanaxüecha i ngëma puracü ñuxmatáta yanguxëëä i ngëxguma ínguxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁷Rü aixcüma name na ngëmaäcü pemaã nagu charüxínüxü, erü poraacü pexü changechaü rü aixcüma Tupana wüxigu tüxü narüngüxëë i guxäma i yixema. Rü woo ñuxma na chapoxcuxü rü exna ega äëxgacügüpexewa choxü nagagügu, rü Tupana choxü narüngüxëë i ngëxguma norü ore i mexüétüwa chideaxgu rü namaã nüxü chixuxgu i äëxgacügü na aixcüma yiixü i ngëma orewa nüxü iyarüngauxü i törü maxü i taguma gúxü. Rü nüxü chachuax rü ngëma choxü nangüxëëxüäcüma, rü pexü rü ta narüngüxëë. ⁸Rü Tupana nüxü nachuax na ñuxäcü poraacü pexü chadauxchaüxü rü pexü na changechaüxü i guxäma i pemax, ngëma Ngechuchu ya Cristu pexü na ngechaüxürüü. ⁹Rü chorü yumüxëwa naxçax íchaca na yexeraäcü pegü

pengechaũgũxũcax rü Tupanaxũ
pengechaũgũxũcax. Rü naxcax íchaca
na yexeraãcü nüxũ pecuáxũcax i
guxũma i Tupanachiga rü yexeraãcü
nüxũ pecuáxũcax na ñuxãcü
nanaxwaxexũ na naxcax pemaxẽxũ.
10Rü ngẽmaãcü pexcax chayumũxẽ erü
chanaxwaxe na meã penangugũxũ i tacü
nixĩ i aixcũma mexũ i Tupanapexewa na
penaxũxũcax i ngẽma. Rü chanaxwaxe
na aixcũma namexũ i perü maxũ na
taxucaxma tacücax Tupana pexna
caxũcax i ngẽxguma ínanguxgu ya
Cristu. 11Rü naxcax íchaca na
Ngechuchu ya Cristu pexũ
narũngũxẽxũ na aixcũma namexũcax i
perü maxũ rü aixcũma penaxũxũcax i
ngẽma Tupanapexewa mexũ na
ngẽmaãcü meã pemaxẽãcüma Tupanaxũ
picuaxũũgũxũcax.

**Chauxcax rü Cristuarü ngúchaũ na
chaxũxũcax nixĩ i chamaxũxũ**

12Pa Chaueneẽgũx, rü chanaxwaxe i
nüxũ pecuax rü guxũma i ngẽma choxũ
üpetũxũ, rü aixcũma ngẽmaãcü choxũ
naxüpetü na yexeraãcü natachigaxũcax i
Tupanaãrü ore i mexũ. 13Rü ñuxma i
núma rü guxũma i churaragü i
ãẽxgacüpataarü dauruũgü rü guxũma i
togü rü ta nüxũ nacuaꝑgü na
chapoxcuxũ naxcax na Cristuarü duũxũ
chĩxũ. 14Rü ñuxma na chapoxcuxũ rü
muxũma i taeneẽgü i yaxõgũxũ rü tama
namuĩẽãcüma nüxũ nangúchaũ na
nüxũ yaxugüexũ i Tupanaãrü ore i
mexũ. Rü yexeraãcü tórü Coriaxũ
nayaxõgü. 15Rü aixcũma nixĩ i ñuxre i
duũxũgü rü togũxũ na
yaxãũxãchixẽẽxũcaxmare nüxũ

nixugüexũ i Cristuchiga, erü togũxũ
narüyexerachaũ. Natürü nangẽxma i
togü i duũxũgü i aixcũma mexũgu
naxĩnũẽãcüma meã nüxũ ixugüexũ i
ngẽma ore. 16Rü ñuxre i duũxũgü rü
Cristuchigaxũ nixugüe erü choxũ
nangechaũgü rü nüxũ nacuaꝑgü na
Tupana nuxma choxũ muxũ na
íchanapoxũxũcax i norü ore i mexũ.
17Natürü nangẽxma i togü i noxrütama
ngúchaũcax daugũxũ rü ngẽmacax nüxũ
ixugüexũ i ngẽma ore. Rü nümagü rü
tama mexũgu narüxĩnũẽ, natürü naxcax
nadaugü na yexeraãcü choxũ
naguxchaxẽẽgũãxũ i ñuxma na
chapoxcuxũ. 18-19Natürü nüẽtama nixĩ
ega woo ngẽmaãcü yixĩgu. Erü woo
mexũ i norü ngúchaũmaã yixĩgu rü
exna tama, natürü Cristuchigaxũ
nixugüe. Rü ngẽma rü wüxi i taãẽ nixĩ i
chauxcax. Rü guxũgutáma chataãẽẽcha
erü nüxũ chacuaꝑ rü guxũma i ngẽma
rü chorü mexũcax tá nixĩ erü chauxcax
peyumũxẽgü rü choxũ narũngũxẽẽ i
Tupanaãẽ i Üünexũ i Ngechuchu ya
Cristuxũ rüngũxẽẽxũ. 20Rü ngẽma
poraãcü chanaxwaxexũ nixĩ na taguma
tacü rü chixexũ na chaxũxũ na
taxucaxma chaugücax chaxãnexũcax.
Rü chanaxwaxe i guxũguma
íchamemare na guxãpexewa tama
chamuĩãcüma Cristuchigaxũ chixuxũ.
Rü ñuxma na chamaxũxũ rü
chanaxwaxe i guxũguma
aixrügumarüũtama Cristuxũ chicuaxũũ
rü chanataxẽẽ. Natürü ngẽxguma woo
chayuxgux, rü chanaxwaxe i ngẽmaãcü
rü ta chanataxẽẽ. 21Erü chauxcax rü
Cristuarü ngúchaũ na chaxũxũcax nixĩ i
na chamaxũxũ. Natürü ngẽxguma

chayuxgux rü ngēma rü ta name, erü Cristuxūtawa tá changēxma i ngēxguma. ²²Natürü tama nüxū chachuax i tacü nixī i rümemaēxū i chauxcax, ngēma na chayuxū rü exna tama. Erü ñuxma na chamaxūxū rü choxū natauxcha na chanaxūxū i tórü Coriarü puracü. ²³Rü ngēmacax tama nüxū chachuax na tacü yīxū i chauxcax rümemaēxū i ngēma taxrewa. Erü ñuxguacü rü chanaxwaxe na chayuxū na Cristuxūtawa changēxmaxūcax. Rü ngēma nixī i aixcūma yexera rümemaēxū i chauxcax. ²⁴Natürü i pexcax rü nagu charūxīnū rü narümemaē nixī na ñoma i chaxunemaātama na chamaxūxū na ngēmaäcü pexū charüngūxēxūcax. ²⁵Rü ñuxma na aixcūma meā nüxū chachuaxū na pechoxwaxexū, rü ngēmawa nüxū chachuax na tāūtāma paxa chayuxū. Rü ngēmaäcü tá chamaxāma na pexū charüngūxēxūcax na yexeraäcü Cristucax pemaxēxūcax rü yexeraäcü taēācūma nüxū peyaxōgūxūcax. ²⁶Rü ngēmaäcü wena táxarü petanūwa changēxma. Rü ngēxguma wena choxū pedaugūgu rü aixcūma tá petaāēgü erü tá pexū nangēxma na tacūcax Ngechuchu ya Cristuxū picuaxūügūxū. ²⁷Rü ngēma guxūārü yexera rümemaēxū nixī na naxcax pedauxū na meā pemaxēxū, ngēma Cristuarü ore pemañ nüxū ixuxūrū. Rü ngēxguma petanūwa chaxūxgu rü exna woo tama ngēma chaxūxgu, natürü nüxū chaxīnūchaū na guxāma wūxigu pegü peporaexēxū na taguma nüxū perūchaxūcax na aixcūma peyaxōgūxū, rü ngēmaäcü Tupanaāxū pepuracūexū na yexeraäcü

yaxūchigūxūcax i norü ore i mexū. ²⁸Rü ngēmacax penaxwaxe i tama texéxū pemuūēācūma nüxū pixugūama i ngēma ore. Rü ngēma na tama nüxū pemuūēxū rü ngēma rü wūxi i cuaxruū tá nixī nüxū i perü uwanūgü. Rü ngēmawa tá nüxū nacuaxgü na poxcuwa tá naxīxū i nūmagü natürü pema rü tá maxūwa na pexīxū. Rü Tupana tá nixī ya pexū rüngūxēēcü na tama nüxū pemuūēxūcax i ngēma perü uwanūgü. ²⁹Rü Tupanaga nixī na Cristuaxū peyaxōgūxū. Rü ngēxgumarū ta naga nixī na Cristucax ngūxū pingegūxū. Rü ngēma rü wūxi i ngūxēē nixī i pexna naxāxū ya Tupana. ³⁰Pema rü choma rü wūxigu Tupanaārü puracūwa tangēxmagü, rü tanaxūama i ngēma puracü ega woo texé tüxū naguxchaxēēgux. Rü ūpa rü marü choxū pedau na ñuxācü meā chanaxūxū i ngēma puracü, rü ñuxma rü ta nüxū picuāchiga na ñuxācü chanaxūamaxū woo namu i chorü guxchaxūgü.

Cristu rü ñoma taxuūma yīxūrū nūgü nixīxē rü yemacax ga Tupana rü guxūārü āēxgacūxū nayaxīxēē

2 ¹Rü dūcax, Pa Chaueneēgūx, rü ñuxma na Cristuarü duūxūgü pixīgūxū, ¿rü aixcūma yīxū i nūma pexū nataāēxēxū? ¿Rü aixcūma yīxū i petaāēgūxū erü nūma pexū nangechaū? ¿Rü aixcūma yīxū i Tupanaāē i Üünexū pexūtawa ngēxmaxū? ¿Rü aixcūma yīxū i pegü pengechaūgūxū rü pegūxū pengechaūtūmūügūxū? ²Rü ngēxguma chi ngēmaäcü yixīgu, rü chanaxwaxe i guxāma wūxigu perūxīnūē, rü aixcūma guxāma pegü pengechaūgü, rü aixcūma guxāma ñoma wūxītama piīxūrū na

yīxŭ i peã, rŭ guxãma wŭxitama i ngŭchaũcax pedau. Rŭ ngëxguma ngëmaãcŭ pemaxëgu rŭ wŭxi i chorŭ taã tã nixĩ. ³Rŭ tama name i tacŭ pexŭ na pegŭ íperŭtagŭxŭcax rŭ ngëmaãcŭ togŭarŭ yexera na pixŭgŭxŭcax. Natŭrŭ name nixĩ na pegŭ íperŭxíragŭxŭ rŭ pegŭgu perŭxŭnŭëxŭ na taxuŭma pixŭgŭxŭ rŭ togŭ rŭ perŭ yexera na yixŭgŭxŭ. ⁴Rŭ tama pegŭgŭxicatama perŭxŭnŭë, natŭrŭ pegŭ peporaexëëxŭ na togŭxŭ perŭngŭxëëgŭxŭcax! ⁵Rŭ name nixĩ ga yema Ngechuchu ya Cristu nagu rŭxŭnŭxŭgu na perŭxŭnŭëxŭ i pemax. ⁶Yerŭ nŭma rŭ woo ga Tupanaxŭchi na yīxŭ, natŭrŭ tama nŭgŭna nanachuxu na ínanguxuchixŭ nawa ga yema. ⁷⁻⁸Rŭ yemacax yéma nanatax ga norŭ mexŭgŭ ga daxŭguxŭ ga naãnewa. Rŭ wŭxi i duŭxŭ i togŭaxŭ puracŭxŭrŭŭ nŭgŭ nixŭxëë. Rŭ ñoma wŭxi i duŭxŭrŭŭ ñoma ga naãnegu nabu. Rŭ yexguma marŭ duŭxŭ yixŭgu ga nŭmax, rŭ ñoma taxuŭma yīxŭrŭŭ nŭgŭ nixŭxëë. Rŭ Tupanaga naxŭnŭ, rŭ yemacax curuchagu nayu woo ga wŭxi ga ãnexŭchi na yīxŭ ga yema. ⁹Rŭ yemacax ga Tupana rŭ guxŭãrŭ ãëxgacŭxŭ nayaxŭxëë, rŭ nayangucuchixëë na guxŭma i ãëxgacŭgŭëtŭwa nangëxmaxŭcax. ¹⁰Rŭ yemaãcŭ nanaxŭ ga Tupana na Ngechuchupëxegu tacaxãpŭxŭgŭxŭcax rŭ nŭxŭ ticuaxŭŭgŭxŭcax ya guxãma ya texë ya daxŭguxŭ i naãnewa ngëxmagŭxe, rŭ guxãma i ñoma i naãnewa ngëxmagŭxe, rŭ guxãma ya texë ya yuexŭchicawa ngëxmagŭxe. ¹¹Rŭ yemaãcŭ Tupana ãëxgacŭxŭ nayaxŭxëë na guxãma nŭxŭ ixuxŭcax na

tórŭ Cori yīxŭ ya Ngechuchu ya Cristu rŭ ngëmaãcŭ nŭxŭ icuaxŭŭgŭxŭcax ya Tanatŭ ya Tupana.

**Cristuarŭ duŭxŭgŭ rŭ ñoma omŭgŭrŭŭ
nixŭgŭ i natanŭwa i ngëma duŭxŭgŭ i
tama yaxŭgŭxŭ**

¹²Rŭ ñuxma na nŭxŭ pecuaxŭ na ñŭxãcŭ Nanatŭga naxŭnŭxŭ ga Cristu, rŭ chanaxwaxe i chauga pexŭnŭë, Pa Chaueneëgŭ ya Pexŭ Changechaŭgŭxe. Rŭ yéma petanŭwa chayexmagu chauga na pexŭnŭëxŭãrŭ yexera chanaxwaxe i chauga pexŭnŭë i ñuxma na tama petanŭwa changëxmaxŭ. Rŭ chanaxwaxe i Tupanaxŭ pemuŭëãcŭma naxcax pedaugŭama i perŭ maxŭ i taguma gŭxŭ. ¹³Erŭ Tupana nixĩ ya perŭ maxŭwa puracŭcŭ na pexŭ nangëxmaxŭcax i perŭ ngŭchaũ i mexŭ. Rŭ nŭma nixĩ i pexŭ nangŭxëëxŭ na naga pexŭnŭëxŭcax rŭ penaxŭxŭcax i ngëma nŭma pexŭ nanaxwaxexŭ. ¹⁴Rŭ meã penaxŭx i guxŭma i ngëma pexŭxŭ, rŭ tama naxcax pidexagŭ rŭ tama pegŭ naxcax pechoxŭgagŭ! ¹⁵⁻¹⁶Rŭ penaxwaxe i ngëmaãcŭ meã pemaxë na taxúema tacŭ rŭ chixexŭxŭ pewa iyangauxŭcax. Rŭ penaxwaxe i mexŭ i Tupanaxãcŭgŭ pixŭgŭ i natanŭwa i ngëma duŭxŭgŭ i chixexŭ rŭ chixëëgŭmarexŭ. Rŭ ngëxguma ngëma duŭxŭgŭmaã nŭxŭ pixugŭyane i ngëma ore i mexŭ i tŭxŭ maxëxëëxŭ, rŭ yoxni natanŭwa rŭ ñoma woramacurŭgŭ ya ëãnexŭwa íbãixgŭcŭrŭŭ tã pixŭgŭ. Rŭ ngëmaãcŭ i ngëxguma wena nŭma naxŭxgu ya Cristu rŭ poraãcŭ tã pemaã chataãë erŭ tã nŭxŭ chadau na tama natŭcaxmamare yīxŭ ga yema puracŭ

ga petanūwa chaxūxū. ¹⁷Rū ngēma nūxma na meā peyaxōgūxū, rū ngēma nixī i perū āmare i Tupanana pexāxū. Rū ngēma na meā yangxūcax i ngēma perū āmare i Tupanapexewa, rū choma rū íchamemare na Tupanacax ichanaxāxū i chorū maxū rū chayuxū. Rū ngēmacax woo chayuxgu rū wūxi i taāē tá nixī i chauxcax. Rū chanaxwaxe i pemagū rū ta ngēmacax wūxigu chomaā petaāēgū. ¹⁸Rū ngēmacax ega ngēma ore i mexūcax chayuxgux, rū tama name na pengechaūgūxū natūrū penaxwaxe na wūxigu chomaā petaāēgūxū.

Timutéu rū Eporudítuchiga

¹⁹Rū ngēxguma tórū Cori ya Ngechuchu naxwaxegu rū paxa petanūwa chanamuéga ya taeneē ya Timutéu na pexū na íyadauxūcax rū chataāēxūcax i ngēxguma nūma nangeāgu i pechiga. ²⁰Rū aixcūma nataxuma i to i chorū ngūxēēruū i choma nagu charūxinūxūruū nagu rūxinūxū, rū Timutéuxicatama nixī. Rū nataxuma i to i naxrūū aixcūma pegu rūxinūxū rū pexū rūngūxēēchaūxū. ²¹Erū guxūma i togū rū naxcax nadaugū i noxrūtama ngūchaūgū, rū tama aixcūma nagu narūxinūē i ngēma Ngechuchu ya Cristuarū ngūchaū. ²²Natūrū i pema rū marū nūxū pecuax na nūxācū meā namaxūxū i Timutéu, rū nūxācū choxū nangūxēēxū i Tupanaārū orearū uchigawa, ñoma wūxi i buxū i nanatūxū rūngūxēēxūruū. ²³Rū ngēmacax i ngēxguma nūxū chacuaxgu na nūxācū tá choxū na naxūpetūxū i nūma, rū nūxūchi ngēma petanūwa chanamuxchaū i Timutéu na pexū íyadauxūcax. ²⁴Rū ngēxgumarūū ta nagu charūxānū rū tórū Cori rū aixcūma tá choxū

narūngūxēē na chomatama ngēma petanūwa íchayadauxūcax. ²⁵Rū ngēxgumarūū ta rū chauxcax name nixī i ngēma petanūwa chanamuxū i taeneē i Eporudítu. Rū nūma nixī ga pematama chauxcax nūma penamuxū na choxū nangūxēēxūcax. Rū nūma rū chomūcū nixī i Tupanaārū puracūwa, rū poraācū choxū narūngūxēē i Tupanaārū orearū uwa. ²⁶Rū poraācū nūxū nangūchaū na pexū íyadauxū i guxāma i pemax. Rū poraācū naxoegaāē, yerū pema rū nūxū pecuāchiga ga na yaāawexū ga nūmax. ²⁷Rū aixcūma nixī ga na yaāawexū, rū wixguxūchi taax nayu. Natūrū Tupanaāxū nangechaūtūmūū rū choma rū ta nūxū changechaūtūmūū, rū yemacax naxcax nayataanexēē na tama yexeraācū changechaūxūcax. ²⁸Rū ngēmacax rū yexeraācū chanaxwaxe na paxa petanūwa chanamuxū i Eporudítu, na pema rū petaāēgūxūcax i ngēxguma wena nūxū pedaugūgu. Rū ngēxguma i choma rū tá ta chataāē i ngēxguma nūxū chacuaxgu na petanūwa nangēmaxū na pexū nangūxēēxūcax. ²⁹Rū chanaxwaxe i tórū Coriéga petaāēgūācūma meā penayaxu erū peeneē nixī. Rū name nixī i nūxū pengechaūgū i guxūma i ngēma duūxūgū i Eporudíturūū ixīgixū. ³⁰Yerū nūma ga Eporudítu rū yema na poraācū nawa napuracūxū ga Cristuarū puracū, rū yemacax wixguxūchi taax nayu. Rū āūcūmaxūwa nūgū nayexmaxēē na pechicūū choxū nangūxēēxūcax.

Ngēma na Cristuxū icuāxū rū ngēma nixī i guxūārū yexera rūmemaēxū

3 ¹Rū nūxma Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe i petaāēgū erū tórū Coriarū duūxūgū pixīgū. Rū yema ore ga

noxri pexçax chaxumatixũ rü tama choxũ nawaxtümũũ na wena pexçax chanaxumatixũ erü aixcũma pexũ name i ngẽma ore. ²iRü pegũna pedax nũxna i ngẽma duũxũgũ i chixri maxẽxũ rü chixexũmaã pexũ ixucuxẽgũxũ! Rũ nũmagũ nixĩ i nũxũ yaxugũexũ rü ngẽxguma tama yigũ fiwiechaxmũpexechiraũgu, rü taxucüriwama Tupanapexewa time. ³Natürü yixema aixcũma Tupanapexewa imexẽ, rü yixema tixĩgũ. Rũ Tupanaxũ ticuaxũũgũ i Naãẽ i Üünexũãrũ ngũxẽemaã. Rũ tataãẽgũ erü Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tixĩgũ. Rũ tama tayaxõgũ na ngẽma yigũ fiwiechaxmũpexechiraũxũçax Tupanapexewa imexũ. ⁴Natürü choma chi waxi nixĩ i guxũ i togüarũ yexera chayaxõxũ i ngẽma wiechaxmũpexechiraũchiga. Rũ tataxu chima ya toge ya texẽ chauxrũũ yaxõxẽ i ngẽmachiga. ⁵Yerũ yexguma 8 ga ngunexũ chauetũ yixĩga ga na chabuxũ, rü choxũ ínawiechaxmũpexechiraũgũ, erü Yudũ chixĩ. Rũ Beyamítanũxũ chixĩ. Rũ chaunatu rü chaué rü Yudũgũ tixĩgũ, rü ngẽmaçax i choma rü Yudũxũchi chixĩ. Rũ choma rü Parichéuchirex chixĩ, rü pema nũxũ pecuax rü ngẽma Parichéugũ rü meãma nanaxaure i Tupanaãrũ mugũ ga Moichẽ umatixũ. ⁶Rũ yema na meã chayanguxẽchaũxũçax ga yema mugũ ga Moichẽ umatixũ, rü yemaçax nawe chingẽchigũ ga yema duũxũgũ ga Ngechuchuaxũ yaxõgũxũ. Rũ yema na aixcũma meã chanaxaurexũçax ga yema mugũ ga Moichẽ umatixũ, rü yemaçax rü taxucüriwama texẽ chauchigaxũ tixu ga tama na chaxaurexũ. ⁷Natürü guxũma ga

yema ũpa chauçax mexũ, rü ñuxma rü taxuwama choxũ name rü marũ íchanatãx na Cristuaxũxĩcatama chayaxõxũçax. ⁸Rũ ñuxma na Ngechuchu ya Cristu ya chorũ Corixũ na chacuáxũ, rü chauçax rü guxũma ga yema ũpa nagu chixũxũ rü taxuwama name, erü ngẽma na Cristuxũ na chacuáxũ rü guxũãrũ yexera narũmemaẽ. Rũ guxũma ga yema noxri nagu chixũxũ rü marũ nũxũ charũxo na Cristuwe charũxũxũçax rü noxri duũxũ na chiũxũçax. Rũ chauçax rü ñoma guxchirerũũ nixĩ ga yema ũpa nagu chixũxũ ega Cristumaã nügũ chananguxgu. ⁹Rũ yemaãcũ nũxũ charũxo ga guxũma ga yema na Cristuarũ duũxũ na chiũxũçax. Rũ ñuxma rü Tupanapexewa chame erü Cristuaxũ chayaxõ. Rũ tama ngẽma na chameciimaxũçax rü exna mugũ chaxaurexũçax nixĩ na chamexũ i napexewa. Natürü ngẽma na Cristuaxũ chayaxõxũçax nixĩ i nügũçax choxũ namexẽxũ ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Rũ ngẽma ñuxma chanaxwaxexũ nixĩ na aixcũma Cristuxũ chacuáxũ rü chowa na nangẽxmaxũ i ngẽma pora ga wena Cristuxũ írũdaxẽxũ i ñuxma nũxũ ngẽxmaxũ. Rũ yema ngũxũ na yangexũ ga nũma rü na nayuxũ rü ngẽxgumarũũtama chanaxwaxẽ i íchamemare na naxçax ngũxũ chingexũ rü naxçax chayuxũ na yixcama choma rü ta yuwa ícharũdaxũçax.

**Pauru naxçax nadau na Cristuçax
namaxũxũ ñuxmatáta
Tupanaxũtawana nangu**

¹²Rũ ñuxma na ngẽma ñachaxũ pemaã rü tama chanaxwaxẽ i nagu perũxĩnũẽ na guxũxũ chacuáxũ i Cristuchiga, rü exna guxũwama na

chamexũ. Natürü guxũ i ngunexũgu rü naxçax chadauama na Ngechuchu ya Cristuarü ngúchaũ na chaxũçax, yerü yemaçax nixí ga nũma ga chauxçax nadauxũ ga noxrix. ¹³Pa Chaueneegũx, pemaã nüxũ chixu rü chomatama meãma nüxũ chacuax rü ñuxma rü ta tautama nawa changu i ngẽma naxçax chadauxũ. Natürü i ñuxma rü marü nüxũ icharüngũma i guxũma ga yema noxri nagu chixũxũ. Rü ñuxma rü chaugü chaporaxẽ na aixcũma Cristuçax na chamaxũxũ na nawa changuxũçax i ngẽma maxũ i chopexewaama ngẽmaxũ. ¹⁴Rü ngẽmacax i ñuxma rü naxçax chadau na aixcũma Cristuçax chamaxũxũ ñuxmatáta Tupanaxũtawa changu. Erü chanayauxchaũ i ngẽma ãmare i nũma daxũguxũ i naãnewa naxçax taxçax nangemaxũ i yixema na Ngechuchu ya Cristuarü duũxũgü ixĩgũxũ. ¹⁵Rü guxãma i yixema na aixcũma Cristuaxũ yaxõgũxũ, rü name nixí i ngẽmaacü nagu tarũxĩnũẽ. Natürü ngẽxguma chi texé i petanũwa toguama tarũxĩnũgu, rü Tupana tá tũxũ nüxũ nacuaxẽẽ i ngẽma nũma nanaxwaxexũ na nüxũ tacuáxũ. ¹⁶Rü ngẽma inaxwaxexũ nixí na aixcũma naga ixĩnũẽchaxũ rü meãma nagu ixĩxũ i ngẽma ore i marü nüxũ icuáxũ. ¹⁷Pa Chaueneegũx, chanaxwaxe i chauxrũü nagu pexí i ngẽma pexũ nüxũ chadauxẽxũ na namexũ. iRü penangugü na ñuxácü meã namaxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i toma tamaxẽxũãcũma maxẽxũ! ¹⁸Rü marü muẽxpũxcũna pemaã nüxũ chixu, rü ñuxma rü changechaũãcũma rü chaxauxãcũma wena pemaã nüxũ chixu

rü nangẽxma i muxũma i duũxũgü i Cristuarü uwanürüũãcũma maxẽxũ. Rü nũmagü rü tama nüxũ nacuaxgũchaũ na Cristu curuchagu naxçax yuxũ. ¹⁹Natürü ngẽma duũxũgü rü tá dũxwa inayarũxo. Rü ngẽma naxũneãrũ ngúchaũ nixí i norü tupana ixĩxũ. Rü woo nüxũ nacuaxchirex na wũxi i ãne na yĩxũ i ngẽma chixexũ natürü namaã nataãẽgũama. Rü ñoma i naãneãrũ ngẽmaxũguxicatama narũxĩnũẽ. ²⁰Natürü i yixema rü daxũguxũ i naãnewa tũxũ nangẽxma i tachica. Rü ítananguxẽẽ na daxũguxũ i naãnewa taxçax ne naxũxũ ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽerũ. ²¹Rü ñaã taxũne i yuxwaxexũ rü nũma ya Cristu tá nanaxũchicüü na naxũne i mexẽchixũrũü yĩxũçax. Rü ngẽma norü pora i namaã guxũéetũwa nangẽxmaxũ, rü ngẽmamaãtama tá nanaxũchicüü i taxũne na noxrürũü yĩxũçax.

Ñuxma na tórü Coriarü ixĩgũxũ rü name nixí na guxũguma namaã itaãẽgũxũ

4 ¹Rü ñuxma Pa Chaueneegü ya Pexũ Changechaũgũxe rü Poraãcü Pexũ Chadauxchaũgũxe, rü ngẽma marü pemaã nüxũ chixuxũrũü chanaxwaxe i meã tórü Coricax pemaxẽ erü pema nixí i chorü taãẽ rü chorü ãmare i Tupana choxna ãxũ pixĩgũxũ. ²Rü nüxũ chacaçaxũ i taeyaxgü i Ebódia rü Chitique na nügũmaã nangũxmũẽxũçax, erü nũmagü rü tórü Corixacügü nixĩgü. ³Rü cumax, Pa Chomücü ya Mecü i Wũxigu Tupanaãrũ Puracũwa Chomaã Puracücũx, rü cuxna naxçax chaca na nüxũ curüngũxẽẽxũçax i ngẽma taxre i

taeyaxgü, erü nümagü rü wüxigu chomaã rü Cremetemaã rü ngëma togü i chomücügü i Tupanaãrü poperawa marü ngoxégagüxümaã napuracüe i Tupanaãrü orearü uwa. ⁴Rü ñuxma na tórü Coriarü pixíngüxü, Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i guxüguma namaã petaãëgü. Rü wena pemaã nüxü chixu, rü ipetaãëgü! ⁵Rü chanaxwaxe i meã pemaxë na guxüma i duüxügü pexü nacuaxgüxücax na aixcüma mexü i duüxügü na pixíngüxü. iRü nüxna pecuaxächie na tórü Cori rü paxa tá nataeguxü na núma naxüxü! ⁶iRü taxucaxma penaxixächiãëgü! Natürü ngëxguma woo ñacü pexü üpetügu rü guxüguma name nixí na Tupanamaã nüxü pixuxü i perü yumüxëwa. iRü naxcax ípeca i norü ngüxëë i ngëxguma ñacü pexü guxchaxgu, rü moxë nüxna pexägu! iRü ngëmaãcü Tupanamaã nüxü pixu i guxüma i ngëma nüxna naxcax pecagüchaüxü! ⁷Rü ngëmaãcü i nüma ya Tupana rü tá pexü nataãëxëë namaã i wüxi i taãë i mexëchixü i guxüma i taãë i nüxü icuáxüãrü yexera mexëchixü. Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü pixíngüxü, rü ngëma taãë i Tupana pexna äxü rü tá nüxna pexü ínapoxü i ngëma chixexü i nagu perüxínüëchaxü.

Name nixí i nagu tarüxínüë i guxüma i ñacü i aixcüma mexü ixíxü

⁸Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i nagu perüxínüë i guxüma i ngëma ore i aixcüma ixíxü, rü guxüma i ngëma nacüma i taxucürwama texé chixri nachiga idexaxü. Rü ngëmaãcü rü name nixí i nagu perüxínüë i guxüma i ngëma

ore i aixcüma meã iwéxü rü guxüma i ngëma Tupanapexewa mexü, rü guxüma i ngëma mexü i duüxügü namaã taãëxü, rü guxüma i ngëma aixcüma duüxügüpexewa mexü. Rü name nixí i ngëmagu perüxínüë. ⁹Rü chanaxwaxe i aixcüma penaxü i ngëma pexü changüxëëxü, rü ngëma pexü namaã chixucuxëgüxü, rü ngëma chauxütawa nüxü pexínüëxü, rü ngëma chauxütawa nüxü pedauxü na chanaxüxü. Rü ngëxguma ngëmaãcü pemaxëgu rü pemaã tá inarüxãüx ya Tupana ya tamaã irüngüxmücü rü tüxü taãëxëëcü.

Yema Piripucüãx ga yaxögüxü rü diërumaã Pauruxü narüngüxëëgü

¹⁰Rü ñuxma na chorü Coriarü chiixü, rü poraãcü chataãë erü wenaxãrü choxna pecuaxächie rü choxü perüngüxëë. Rü choma nüxü chacuax rü pema rü guxüguma choxü perüngüxëëchaü, natürü taguma pexü natauxcha ga na penaxüxü ga yema. ¹¹Rü tama ngëma na ñacü choxü taxuxücax nixí i pemaã nüxü chixuxü i ngëmachiga. Erü choma rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngëma choxü ngëxmaxü. ¹²Rü nüxü chacuax na ñuxãcü na yíixü ega guxü choxü tauxgux, rü nüxü chacuax na ñuxãcü na yíixü ega choxü namuxüchixgu. Rü marü chomaã nixü na namaã chataãëxü i ngëma choxü ngëxmaxü woo changaxpütüwegu, rü exna woo chataiyaxgu, rü exna woo choxü namuxüchixgu rü exna woo choxü natauxguma. ¹³Rü Cristu nixí ya choxü poraxëëcü, rü ngëmacax chomaã nanguxü na chanaxüxü i guxüma i

ngēma Tupana naxwaxexŭ na
chanaxŭxŭ. ¹⁴Natŭrŭ ga pema rŭ wŭxi
ga mexŭ choxŭ pexŭgŭ ga yexguma
choxŭ natauxyane choxŭ
perŭngŭxēēgŭgu. ¹⁵Rŭ pema, Pa
Yaxōgŭxŭ i Piripucŭāx, rŭ meāma nŭxŭ
pecuax rŭ yexguma noxri
Machedóniāānewa nŭxŭ chixuxgu ga
Tupanaārŭ ore, rŭ yexguma yēma
íchaxŭxŭgu, rŭ pexicatama nixŭ ga
āmare choxna pexāxŭ naxcax ga yema
ngŭxēē ga chauxŭtawa peyaxuxŭ. ¹⁶Rŭ
yexguma Techarónicaarŭ iānewa
chayexmayane, rŭ pema rŭ yēma
chauxcax penamugŭ ga perŭ āmare na
choxŭ perŭngŭxēēgŭxŭcax. Rŭ tama
wŭxicanaxŭcatama nixŭ ga yemaācŭ
choxŭ na perŭngŭxēēgŭxŭ. ¹⁷Rŭ woo
perŭ āmaremaā chataāē, natŭrŭ
yexeraācŭ chataāē erŭ ngēma choxŭ na
perŭngŭxēēgŭxŭcax rŭ Tupana tá āmare
pexna naxā. ¹⁸Rŭ nŭxma rŭ marŭ choxŭ
nangēxma i guxŭma i tacŭ i
chanaxwaxexŭ, rŭ aixcŭma ngēmaārŭ
yexera choxŭ nangēxma. Rŭ nŭxma na
Eaporudŭtu nŭma nangexŭ i perŭ
āmare, rŭ taxuŭma choxŭ nataxu. Rŭ
ngēma perŭ āmare i chauxcax nŭma
pemuxŭ, rŭ Tupanapexewa rŭ

namexēchi, rŭ nŭma rŭ poraācŭ namaā
nataāē. ¹⁹Rŭ ngēmacax ya chorŭ
Tupana rŭ norŭ ngēmaxŭgŭ i
mexēchixŭwa tá pexna nanaxā i
guxŭma i tacŭ i pexŭ taxuxŭ. Rŭ
ngēmaācŭ tá nanaxŭ erŭ Ngechuchu ya
Cristuarŭ duŭxŭgŭ pixŭgŭ. ²⁰Rŭ name
nixŭ i guxŭguma nŭxŭ ticuaxŭgŭgŭ ya
Tanatŭ ya Tupana. Rŭ ngēmaācŭ yŭi.

**Pauru nanaguxēē ga norŭ popera rŭ
wenaxārŭ yema duŭxŭgŭxŭ narŭmoxē**

²¹Rŭ chanaxwaxe i chauégagu nŭxŭ
perŭmoxēgŭ i guxŭma i taeneēgŭ i
Ngechuchu ya Cristuaxŭ yaxōgŭxŭ.
Rŭ ngēxgumarŭi ta pexŭ narŭmoxēgŭ
i ngēma taeneēgŭ i chauxŭtawa
ngēxmagŭxŭ. ²²Rŭ ngēxgumarŭi ta
pexŭ narŭmoxēgŭ i guxŭma i
taeneēgŭ i nŭma Dumawa
ngēxmagŭxŭ. Rŭ ngēma yexera pexŭ
rŭmoxēgŭxŭ rŭ ngēma nixŭ i taeneēgŭ
i Dumaārŭ āēxgacŭ ya tacŭxŭ-tawa
puracŭexŭ. ²³Rŭ chanaxwaxe i tórŭ
Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexŭ
narŭngŭxēē i guxāma i pemax. Rŭ
ngēmaācŭ yŭi.

*Rŭ nuāma pexna,
Pauru*

POPERA GA COROCHAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Corochawa yexmagüxü

1 ¹⁻²Pa Chaueneëgü ya Corochaarü Ìãnewa Ngëxmagüxex, choma i Pauru rü wüxigu namaã i taeneë i Timutéu nixí i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma chixí i Tupana choxü yaxuxü na Ngechuchu ya Cristu choxü muxüçax na nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i guxãma i pema ya chaueneëgü ya aixcüma Tupanaärü duüxügü ixígüxe rü Cristuaxü yaxögüxe. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana pexü narüngüxëe na meã pegümaã pemaxëxüçax rü petaãëgüxüçax.

Pauru rü yema yaxögüxüçax nayümüxë

³Rü guxügüma i ngëxgüma pexçax tayümüxëgügu, rü moxë nüxna taxã ya Tupana ya Nanatü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁴Rü ngëmaäcü tanaxü erü marü nüxü tacuáchiga na ñuxäcü aixcüma meã Ngechuchu ya Cristuaxü peyaxögüxü, rü aixcüma nüxü pengechaügüxü i guxüma i ngëma

duüxügü i Tupanaärü ixígüxü. ⁵Rü nüxü tacuaxgü na ngëmaäcü meã Tupanapexewa pemaxëxü erü penayauxgüchaü i ngëma mexügü i Tupana pexü namaã nguxüxü i daxüguxü i naãnewa. Rü ñuxma rü meã ípenanguxëe na penayauxgüxüçax i ngëma mexügü yerü marü nüxü pexínüë ga Tupanaärü ore i mexü i aixcüma ixixü. ⁶Rü ngëmatama ore i mexü ga pexütawa nguxü, rü guxüwama nangu i ñuxmax. Rü guxüwama ningüchigü rü duüxügüarü maxüxü naxüchicüü, yema perü maxüxü na naxüchicüüxürüü ga yexgüma nüxü pexínüëgu rü nüxü pecuaxgügu na ñuxäcü Tupana aixcüma pexü na ngechaüxü rü pexü rüngüxëëchaüxü. ⁷Rü ngëma ore i mexü nixí ga pexü nangüxëëxü ga Epáparu ya taeneë ya nüxü ingechaügücü ya wüxigu tomaã Tupanaärü orewa puracücü. Rü nüma rü Cristuarü puracütanüxü ya mecü nixí, rü nüma nixí i tochicüü pexü nangüxëëxü. ⁸Rü nüma ya Epáparu nixí i tomaã nüxü yaxuxü i pechiga na ñuxäcü Tupanaãë i Üünexüärü ngüxëëmaã choxü pengechaügüxü. ⁹Rü ngëmacax i toma ga noxritama pexü

tacuáchigagu, rü taguma nüxĩ itayarüngümaē na pexçax tayumüxēgüxĩ. Rũ guxũguma Tupanana naxçax tacagũ na meã pexũ nüxĩ nacuaxēēxũçax i ngēma nũma nanaxwaxexũ na penaxĩxũ. Rũ nüxna naxçax tacagũ na pexna naxãaxũçax i nagúxũraũxũ i cuax i Naãē i Üünexũwa ne xũ. ¹⁰Rũ nüxna naxçax tacagũ na meã tóru Cori naxwaxexũãcũma na pemaxēxũçax rü guxũguma penaxũxũçax i ngēma nũma nanaxwaxexũ. Rũ nüxna naxçax tacagũ na pexũ natauxchaxēēãxũçax na togüxũ perüngũxēēgüxũçax rü guxũ i ngunexũgu yexeraãcü Tupanaxũ na pecuaxgüxũçax. ¹¹Rũ nüxna naxçax tacagũ na norü pora i mexēchixũmaã pexũ naporaexēēxũçax, na namaã peporaexũçax i guxũma i guxchaxũgü rü yaxna namaã pexĩnüēxũçax. ¹²Rũ ñuxũchi tanaxwaxe i taãēacũma Tanatũ ya Tupanana moxē pexã, erü nũma pexũ nimexēēgü na pema rü ta penayauxgüxũçax i ngēma mexũgü i naxũtawa ngēxmagüxũ i nũma tá nüxna naxãxũ i ngēma duũxũgü i noxrü ixĩgüxũ. ¹³Yerü nũma ga Tupana rü marü Chatanámexēwa tüxũ ínanguxũxēē rü Nane ya nüxũ nangechaũcũmexēwa tüxũ nangēxmagüxũ. ¹⁴Rũ guma Nanegagu nixĩ ga tüxũ namaxēēxũ rü tüxũ nüxũ nangechaũxũ ga tóru pecadugü.

**Rũ yexguma pecaduçax nayuxgu
ga Cristu rü Tupana nügũmaã
nanangüxmüēxēē ga duũxũgü**

¹⁵Taguma texé Tupanaxũ tadau, natürü nũma rü núma nanamu ga Nane na duũxũgü nüxũ daugüxũçax rü nüxũ nacuaxgüxũçax na ñuxãcü na yĩxũ i nũma ya Tupana. Rũ naxũpa i guxũma i

taçü i ñuxma ngēxmaxũ, rü nüxĩra nayexma ga Tupana Nane. ¹⁶Rũ Nanexũ nixĩ ga namuxũ ga Tupana na naxũãxũçax ga guxũma i taçü i ñuxma ngēxmaxũ i daxügüxũ i naãnewa rü ñoma i naãnewa, rü guxũma i ngēma nüxũ idauxũ rü ngēma tama nüxũ idauxũ. Rũ yemaãcü nanaxü ga guxũma ga norü orearü ngeruũgü i daxũcũãxãrũ ãēxgacügü rü guxũma ga ngoxogüarü ãēxgacügü. Rũ yemaãcü nanaxü ga guxũma na nüxũ yacuaxũgüxũçax. ¹⁷Rũ naxũpa i guxũma i taçü i ñuxma ngēxmaxũ, rü Cristu rü marü nüxĩra nayexma. Rũ nagagu nixĩ i meã inanuxũ i guxũma erü nũma nixĩ i namaã inacuáxũ. ¹⁸Rũ nũma ya Cristu rü naēru nixĩ i guxũma i ngēma yaxögüxũ. Rũ nũma nixĩ ga naxũãxũ rü nüxna naxããxũ ga maxũ. Rũ nũma nixĩ ga nüxĩra yuwa ínadaxũ na guxũãrũ ãēxgacü yĩxũçax. ¹⁹Rũ Cristu rü Tupanaxũchi nixĩ, yerü yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana. ²⁰Rũ Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Cristu na curuchagu pecaduçax nayuxũçax. Rũ yemaãcü nixĩ ga Tupana nügũmaã nangüxmüēxēēxũ ga guxũma i ñoma i naãnewa ngēxmaxũ rü guxũma i daxügüxũ i naãnewa ngēxmaxũ. Rũ yemaãcü nanaxü ga Tupana yerü yemaãcü nanaxwaxe. ²¹Rũ pema ga ũpa rü tama Tupanamüçügü pixĩgü yerü aixcũma norü uwanügü pegü pixĩgüxēē yerü chixexũgu perüxĩnüē rü chixexũ pexüe. ²²Natürü i ñuxma ya Tupana rü nügũmaã pexũ narüngüxmüēxēē na namüçügü i mexũ pixĩgüxũçax. Rũ yemaãcü nanaxü ga Tupana ga yexguma Cristu duũxũxũ ixĩxgu rü

curuchawa ngúxũ yangexgu rü yexma nayuxgu. Rü yemaãcü nayu ga Cristu na nügüxũtawata pexũ nagagüxũcax rü napexewa pimexũcax rü nataxuxũcax i perü chixexũ. ²³Natürü ngéma na pengugüxũcax, rü penaxwaxe na meã peyaxögüechaxũ rü meã naga pexĩnüëxũ rü taguma nüxũ perüxoexũ i ngéma norü ore i mexũ ga marü nüxũ pexĩnüëxũ. Rü yema ore ga marü nüxũ pexĩnüëxũ, rü ngématama ore nixĩ i nüxũ chixuxũ i chomax. Rü ñuxma rü guxũ i naãnewa nixĩ i nüxũ yaxugüexũ.

Tupana rü Pauruxũ namu na guxũma ga yaxögüxũxũ nangüxëëxũcax

²⁴Rü ñuxma rü woo pexcax ngúxũ chingexgu rü chataãë erü nüxũ chacuax rü ñãã chaxunemaã choma rü ta chayanguxëë ga yema ngúxũ ga Cristu ingexũ naxcax i norü duũxũgü i yaxögüxũ. ²⁵Rü ñuxma ya Tupana rü choxũ namu na nüxũ charüngüxëëxũcax i guxũma i ngéma norü duũxũgü i yaxögüxũ. Rü perü mexũcax nixĩ i choxũ namuxũ na guxũwama meã nüxũ chixuxũcax i norü ore. ²⁶⁻²⁷Rü ngéma Tupanaãrü ore rü ñanagürü:

“Rü Cristu rü pewa nangëxma i ñuxmax, rü nagaguxicatama nixĩ i pexũ nangëxmaxũ i pechica i daxüguxũ i naãnewa i ngextá ínamexëchixũwa”, ñanagürü. Rü yema nuxcúmaũgüxũ ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuaxgü ga yemachiga, natürü ñuxma ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nacuaxëë. Erü nüma ya Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nadauxëëchaũ na ñuxãcü poraãcü pexũ nangechaũxũ rü pexũ nangüxëëxũ

i guxãma i pema i tama Yudüfugü ixĩgüxe. Rü ñuxma i pema na woo tama Yudüfugü pixĩgüxũ, natürü pema rü ta pexũ nangëxma i pechica i daxüguxũ i naãnewa erü Cristuaxũ peyaxögü. ²⁸Rü ñuxma i toma rü Cristuxũ nixĩ i tixuxũ. Rü guxũ i torü cuaxmaã guxũma i duũxũgüxũ tixucuxëgü rü meã tanangüxëë na ngémaãcü Cristugagu ngearü chixexũãxũ Tupanaxũ tawéxũcax. ²⁹Rü ngématama puracü nixĩ i nawa poraãcüxüchima chapuracüamaxũ woo tacü rü guxchaxũ chauxcax ínguxgu. Rü guxũma i ngéma pora i Cristu choxna äxũ i chowa ngëxmaxũ nixĩ i choxũ poraxëëxũ na chanaxüamaxũcax i ngéma puracü.

2 ¹Pa Chaueneëgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax na ñuxãcü poraãcü pexcax chapuracüxũ. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxũ pecuax na ñuxãcü poraãcü chapuracüxũ naxcax i ngéma taeneëgü i Daodichéaarü íãnewa ngëxmagüxũ rü guxũma i petanüxũgü i taguma choxũ daugüxũ. ²Rü ngémaãcü poraãcüxüchima chapuracü na nüxũ rü ta chanangüchaũxëëxũcax. Erü chanaxwaxe i guxũma aixcúma nügü nangechaũgü rü nüxũ nangëxma i ngéma mexũ i cuax i aixcúma ixĩxũ. Rü ngémaãcü tá meãma nüxũ nacuaxgü ga yema noxri Tupanaxicatama nüxũ cuáxũ. Rü yima rü Cristutama nixĩ. ³Rü nüma nixĩ i nüxũ nangëxmaxũ i guxũma i cuax i aixcúma mexũ. Rü nüma nixĩ i taxcax nangoxëëãxũ i Tupanachiga. ⁴Rü pemaã nüxũ chixu i ngéma ore erü tama chanaxwaxe na texé pexũ womüxëëgüxũ namaã i tacü rü ore i chixexũwa pexũ gagüxũ. ⁵Rü woo na

tama ngēma petanüwa changēxmaxū,
natürü chauãēwa rü poraãcü pegu
charüxīnū. Rü wüxi i chorü taãē nixī na
nūxū chacuáxū na ñuxácü meã pegü
ipinuxū na meã pegümaã ipecuáxūçax
rü ñuxácü tama nūxū perüxoexū na
Cristuaxū peyaxögüxū.

**Ñuxma na Cristuarü ixīgüxū rü
ngexwacaxūxū i maxū tüxū nangēxma**

⁶Rü pema ga noxri rü meãma tóru
Cori ya Ngechuchu ya Cristuxū
peyaxügü. Rü ñuxma rü yema noxri
meãma na penayauxgüxürüü rü name
nixī i guxüguma nūxna penaxā i perü
maxū na nūma pexū namaã
inacuáxūçax. ⁷Rü wüxi i nanetü
nanaxwaxe i naxchúmaxā na nataixūçax
rü na namaxūxūçax. Rü ngēxgumarüü
ta i pema rü penaxwaxe na meã
Cristuna peyaxūxgüxū na meã nawa
piyaetanūxūçax rü meã naxçax
pemaxēxūçax rü meã nūxū
peyaxögiamaxūçax yema noxri Epáparu
pexū ngúexēēgurüü. Rü name nixī i
guxüguma Tupanana moxē pexā. ⁸⁻⁹Rü
naxçax pexuãēgü i ngēma duūxügü i
pexū womüxēēgüchaūxū! Rü tama
name i nūxū iperüxīnūē i ngēma norü
ore i tama aixcüma ixīxū rü taxuwama
mexū. Erü ngēma duūxügü rü pexū
nangúexēēchaū na nagu pexīxūçax i
ngēma nacümagü ga nuxcümaügüxū ga
duūxügü nagu ixū. Rü ñoma i naãneärü
ngüxēētae nixī i inaxīnūēxū. Natürü
tama aixcüma Cristuchiga nixī i ngēma
pexū nangúexēēxū. Rü name nixī i
nūxna pixīgachi i guxūma i ngēma
ngüxēētaeruügü i chixexügü rü Cristuwe
perüxī. Erü Cristu rü Tupanaxūchi nixī

rü guxūma i Tupanaärü pora rü
Cristuwa nangēxma. ¹⁰Rü ñuxmax, rü
Tupanaärü maxū rü norü pora rü
aixcüma pewa nangēxma erü namexwa
pengēxmagü ya Cristu ya namaã icuácü
i guxūma i daxūcūãxärü ãēxgacügü rü
guxūma i ngoxogüarü ãēxgacügü. ¹¹Rü
ngēma Yudfügü rü nügü
ínawiechaxmüpexechiraügü na
Tupanapexewa yamexūçax. Natürü
ngēxguma Cristuaxū yaxögügu rü tama
ngēmaãcü tamaã nanaxü ya Cristu na
imexūçax. Erü nūma ya Cristu rü tóru
maxūwa napuracü rü tüxū ínanguxūxēē
nawa i taxüneärü ngúchaügü. Rü
ngēmaãcü nixī i tüxū yamexēēxū na
Tupanapexewa imexūçax. ¹²Rü
yexguma ípebaiügu, rü Cristu na
itáxürüü yexma natax ga yema
nuxcümaüxū ga perü maxū. Rü yema
Cristu na írüdaxürüü rü pema rü ta
penayaxu i maxū i ngexwacaxūxū, yerü
peyaxögü na Tupana norü poramaã
Cristuxū írüdaxēēxū. ¹³Rü üpa ga pema
rü tama aixcüma pexū nayexma ga
maxū i taguma gúxū yerü pepecaduãxgü
rü pexeneärü ngúchaū pexügü. Natürü i
ñuxma rü Cristuxū namaxēēxürüü pexū
namaxēēē ya Tupana erü Cristuarü
duūxügü pixīgü. Rü Tupana rü marü
Cristugagu tüxū nūxū nangechaū i
guxūma i tóru pecadugü. ¹⁴Rü noxri rü
tachixe yerü tama aixcüma naga taxīnūē
ga yema mugü ga Moiché tüxna äxū, rü
tóru pecadugü rü yuwa tüxū nagagü.
Natürü ga Cristu rü curuchagu tóru
pecaduçax nayu, rü yemaãcü Tupana
tüxū nayangutanüxēē ga yema tóru
pecadugü. ¹⁵Rü yexguma curuchagu
nayuxgu ga Cristu, rü yexguma nixī ga

Chatanáxũ naporamaẽxũ ga Tupana. Rũ yexguma nixĩ ga guxũ ga duũxũgũpexewa Chatanáxũ naxãnexẽẽxũ ñoma wũxi i churaragiariũ ãẽxgacũ i norũ uwanũ i nüxũ naporamaẽxũxũ naxãnexẽẽxũrũ.

**Name nixĩ i naxçax tadaugũ i ngẽma
mexũgũ i daxũguxũ i naãnewa
ngẽxmagũxũ**

¹⁶Rũ ñuxma rũ taxuçaxma tũxcũũ pexũ nixu i ngẽma Yudfugũ ega woo tama naxrũũ penaxũxgux. Nũmagũ rũ ñuxre i õnagũxicatama nangõxgũ, rũ ñuxre i axeũxĩcatama nixaxgũ, rũ ñuxre i petaarũ ngunexũgũ naxauregũ na ngẽmaãcũ Tupanaxũ yacuaxũũgũxũçax. Rũ nangẽxma i norũ peta i gucũ ya taunecũgu Tupanaçax naxauregũxũ rũ togũ i petagũ i gucũ ya tauemacũgu naxauregũxũ. Rũ nüxũ nangẽxma i nacũmagũ na ñuxãcũ ngũxchigaarũ ngunexũgũ naxauregũxũ. ¹⁷Rũ aixcũma yema nuxcũmaũgũxũ ga Yudfugũ rũ nanaxauregũ ga yema nacũmagũ yerũ ga Cristu rũ tauta ñangu ga yexguma. Natürũ i ñuxma rũ marũ ñangu ya Cristu rũ tórũ pecaduçax nayu. Rũ ñuxma rũ name nixĩ na naga ixĩnũẽxũ rũ tama nagu ixĩxũ i ngẽma nuxcũmaũgũxũ i nacũmagũ. ¹⁸iRũ tãũtãma naga pexĩnũẽ i ngẽma duũxũgũ i nüxũ ixugũxũ na ipeyarũtauxexũ ega tama daxũcũãx i orearũ ngeruũgũxũ picuaxũũgũgu! Nũmagũ rũ nügũ ñarũxĩragũneta rũ nügũ nixugũ na yangõxetũgũxũ. Rũ noxrũtama cuaxmaãmare nügũ nicuaxũũgũ. ¹⁹Natürũ i nümagũ rũ tama aixcũma naga naxĩnũẽ ya yima taeru ixĩcũ ya

Cristu ya tũxũ poraexẽẽcũ rũ tũxũ iyaetanũxẽẽcũ i tórũ õwa i guxãma i yixema i norũ duũxũgũ ixĩgũxe. Rũ nüma ya Cristu nixĩ i wũxigu tũxũ naxĩnũẽxẽẽxũ i wũxichigũ i yixema ngẽma Tupana naxwaxexũrũ. ²⁰Rũ yexguma nayuxgu ga Cristu rũ yexma nayu ga nuxcũmaũxũ ga perũ maxũ, rũ yexma nayarũxo ga guxũma ga nuxcũmaũgũxũ ga pecũmagũ i ñoma i naãnecũãx i duũxũgũ nagu rũxĩnũẽxũ. Rũ ngẽmacax i ñuxmax çrũ tũxcũũ nixĩ i ñoma i naãnecũãx maxẽxũrũũ pemaxẽxũ i pemax, rũ tũxcũũ nixĩ i ngẽma Yudfugũcũmagu pexĩxũ? ²¹Rũ nümagũ i Yudfugũ rũ nüxũ nixugũe rũ ñanagũrũgũ:

“Tama name i nüxũ quingõgũ i ngẽã, rũ tama name i cunangõx i yea, rũ tama name i cunayaxu i ngẽma”, ñanagũrũgũ. ²²Natürũ guxũma i ngẽma nacũmagũ rũ paxa tá inayarũxo erũ duũxũgũarũ nixĩgũ. Rũ ngẽma pexũ namuxũ rũ duũxũgũarũ mugũmare nixĩ. Rũ ngẽma pexũ nangũexẽẽxũ rũ duũxũgũarũ nguxẽetaemare nixĩ. ²³Rũ guxũma i ngẽma pexũ namuxũ rũ pexçax namexcũraxũ erũ pexũ naxucũxẽgũ na çacũ pexauregũxũçax, rũ tama pegũ picuaxũũgũxũçax, rũ meã pexenemaã ipecuaxgũxũçax. Natürũ guxũma i ngẽma mugũ rũ tama aixcũma pexũ narũngũxẽẽ na nüxũ perũxoexũçax i pexenearũ ngũchaũgũ.

3 ¹Rũ ñuxma i pemax, rũ Cristu wena maxũxũrũũ rũ pexũ nangẽxma i maxũ i ngexwacaxũxũ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i naxçax pedau i ngẽma mexũgũ i daxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ i ngextã Cristu rũ Tupanaãrũ

tügüncüwawa írútoxŭwa rü namaã ãëxgacü íyíixŭwa. ²Rü name nixĩ i guxŭguma nagu perŭxĩnŭë i ngëma daxŭguxŭ i naãnewa ngëxmaxŭ, rü tama ngëma ñoma i naãnewa ngëxmaxŭ. ³Yerü yexguma nayuxgu ga Cristu rü yexma nayu ta ga nuxcŭmaŭxŭ ga perü maxŭ. Rü ñuxma rü pexŭ nangëxma i perü maxŭ i ngexwacaxŭxŭ erü Cristutanŭxŭ pixŭgŭ rü Tupanamëxëwa pengëxmagŭ. ⁴Rü nümatama ya Cristu nixĩ i pexŭ namaxëxëxŭ. Rü ngëxguma wena núma nangoxgu, rü namaã tá pengóe, rü naxrüü tá pimexëchi.

Marü nüxŭ tarŭxo i nuxcŭmaŭxŭ i tacŭma i chixexŭgŭ rü tanayaxu i ngexwacaxŭxŭ i tóru maxŭ

⁵Rü ñuxma rü name nixĩ i nüxŭ perŭxoe i guxŭma i ñoma i naãneärü chixexŭ i pewa ngëxmaxŭ. Rü tama name i pëmaxna naĩ i ngëmaã pëmaxë, rü tama name i petëna naĩ ya yatŭmaã pëmaxë. Rü tama name i penaxü i pëxeneärü ngúchaŭ rü bai i nagu perŭxĩnŭëmë. Rü tama name i pexŭ nangúchaŭ i tacü rü to i chixexŭgŭ. Rü tama name i pegünaxŭcatama penanuxuchigüchaŭ i guxŭma i ngëmaxŭgŭ, erü yixëma ngëma nacŭma tŭxŭ ngëxmaxë rü düxwa namaã tatupanaãx. ⁶Rü guxŭma i ngëma chixexŭgŭcax tá nixĩ i Tupana napoxcuxŭ i ngëma duŭxŭgŭ i ngëmaãcü maxëxŭ rü tama naga ñnŭëchaŭxŭ. ⁷Rü pëma ga ũpa rü penaxü ga yëma chixexŭgŭ, rü yëmaãcü pëmaxë. ⁸Natürü i ñuxma rü name nixĩ i nüxŭ perŭxoe i guxŭma i ngëma na

pegüchi pëxaixŭ, rü pegŭmaã penüëxŭ, rü chixri pëmaxëxŭ, rü pegŭmaã peguxchigaxŭxŭ, rü guxŭma i ngëma chixexŭ i dexa i nüxŭ pixuxŭ. ⁹Rü tama name i pegŭmaã pidorae, erü marü ípenatax ga nuxcŭmaŭxŭ ga pecŭma rü guxŭma ga yëma chixexŭgŭ ga ũpa pëxŭgŭxŭ. ¹⁰Rü ñuxma rü marü penayaxu i ngexwacaxŭxŭ i perü maxŭ rü ngexwacaxŭxŭ i duŭxŭgŭ pixŭgŭ. Rü guxŭ i ngunexŭgu rü Tupana pëxŭ ningexwacaxŭxëchigŭ na yëxeraãcü pimëxŭcax naxrüü rü yëxeraãcü nüxŭ na pecuaxgŭxŭcax ya Tanatŭ ya Tupana ya maxŭ tŭxna ãcü. ¹¹Rü ñuxma rü Tupanacax rü nüëtama nixĩ ega Yudü quixŭgu rü exna tama. Rü nüëtama nixĩ ega ícuwiechax-mŭpëxëchiraŭgu rü exna tama. Rü nüëtama nixĩ ega tacü rü nachíŭãnecŭãx i duŭxŭ quixŭgu, rü exna tacü rü duŭxŭ quixŭgu. Rü nüëtama nixĩ ega wüxi i coriarŭ duŭxŭ quixŭgu, rü exna taxúxëarŭma duŭxŭ quixŭgu. Erü ñuxma rü ngëma guxŭärü yëxera aixcŭma tŭxŭ mexŭ nixĩ na Cristu rü guxŭärü ãëxgacü yíixŭ rü guxãwama nangëxmaxŭ. ¹²Rü ñuxma ya Tupana rü pëxŭ nangechaŭ i pëma rü pëxŭ nidëxëchi na noxrü pixŭgŭxŭcax. Rü ngëmacax name nixĩ i guxŭguma pëxŭ nangechaŭtŭmŭügŭ i togŭ, rü namaã pëcëcŭmagŭ, rü tauxchaãcüma nüxna penaxã, rü taguma napëxëwa pegü íperütägŭ. Rü ngëxguma woo tacü pëmaã naxŭxgux rü name nixĩ i yaxna namaã pëxĩnŭë. ¹³Rü name nixĩ i wüxichigŭ i pëma na pegŭmaã yaxna pëxĩnŭëxŭ. Rü ngëxguma chi texë tacü pëmaã ŭxgux, rü name nixĩ i pegŭxŭ nüxŭ pëngechaŭgŭ i ngëma. Rü

yexgumarũũ ga tórũ Cori na pexũ nũxũ ngechaũxũrũũ, rũ name nixĩ i togũaxũ nũxũ pengechaũgũ. ¹⁴Rũ guxũãrũ yexera mexũ nixĩ na pegũ pengechaũgũxũ. Erũ ngẽxguma aixcũma pegũ pengechaũgũgu rũ aixcũma wũxigu tá perũxĩnũẽ, rũ meã pegũmaã tá pemaxẽ. ¹⁵Rũ name nixĩ na pemaã inacũxũ i ngẽma taã i Cristu pexna ãxũ na ngẽmaãcũ aixcũma pegũ pengechaũgũxũcax. Yerũ yemacax nixĩ ga Tupana pexũ idexechixũ na wũxitama i duũxũgũ pixĩgũxũcax rũ meã wũxigu perũxĩnũẽxũcax. Rũ name nixĩ i moxẽ nũxna pexãgũ ya Tupana. ¹⁶Rũ name nixĩ i guxũguma peãẽwa nangẽxma i Cristuarũ ore rũ taãẽãcũma naga pexĩnũẽ. Rũ name nixĩ i meã peãẽxũ pecuaãcũma namaã pegũ pengũexẽ rũ pegũ pixucyxẽgũ na ngẽmaãcũ pegũaxũ penangũchaũxẽẽxũcax. Rũ name nixĩ i aixcũma Tupanana moxẽ pexãgũãcũma naga pewiyaegũ i nagũxũraũxũ i norũ wiyaeagũ. ¹⁷Rũ guxũma i ngẽma pexũxũ rũ nũxũ pixuxũ rũ name nixĩ i tórũ Cori ya Ngechuchuégagu penaxũ. Rũ name nixĩ i ngẽmaãcũ Ngechuchuégagu Tanatũ ya Tupanana moxẽ pexãgũ.

Tupana nanaxwaxe na meã namaxẽxũ i duũxũgũ i Cristuaxũ yaxõgũxũ

¹⁸Pa Ngexũgũ i Ætegũxũ, rũ name nixĩ i petega pexĩnũẽ. Erũ woetama ngẽma nixĩ i mexũ na penaxũxũ erũ tórũ Cori ya Cristuarũ duũxũgũ pixĩgũ. ¹⁹Pa Yatũgũ i Æmaxgũxũ, rũ name nixĩ i ngĩxũ pengechaũgũ i pemaxgũ. Rũ tama name i ngĩmaã penuẽ. ²⁰Pa Buxũgũx, rũ name nixĩ i guxũwama

penatũ rũ peega pexĩnũẽ, erũ ngẽma nixĩ i namaã nataãẽxũ ya tórũ Cori. ²¹Pa Yatũgũx, rũ tama name i penanuẽxẽ i pexacũgũ. Erũ ngẽxguma ngẽmaãcũ penaxũxgux rũ ngũrũãchi tá nũxũ nawaxtũmũũ i ngẽma namaã nũxũ pixuxũ. ²²Pa Duũxũgũx i Ixããrũ Coriãxgũxũ, rũ name nixĩ i guxũwama naga pexĩnũẽ i perũ corigũ i ñoma i naãnewa pemaã icuaxgũxũ. Rũ tama name i pexũ nadaugũguxicatama meã pepuracũe na ngẽmaãcũ penataãẽxẽẽxũcax. Natũrũ name nixĩ i mexũ i perũ ngũchaũmaã guxũguma meã pepuracũe erũ tórũ Corixũ pemuũẽ. ²³Rũ guxũma i ngẽma perũ puracũ i pexũxũwa rũ name nixĩ i perũ ngũchaũmaã penaxũ ñoma tórũ Cori ya Cristuaxũ pepuracũexũrũũ rũ tama i duũxũgũaxũ. ²⁴Rũ marũ nũxũ pecuax rũ daxũgũxũ i naãnewa rũ tórũ Cori ya Cristu tá pexna nanaxã i perũ ãmare i maxũ i taguma gũxũ. Erũ yima Cristu ya aixcũma perũ Cori ixĩcũaxũ nixĩ i pepuracũexũ. ²⁵Natũrũ yĩxema chixexũ ùxe rũ tá ta tanayaxu i tũmaãrũ natanũ naxcax i ngẽma chixexũ i taxũxũ, rũ aixcũma Tupana tá tũxũ napoxcu. Erũ Tupanapexewa rũ guxũma i duũxũgũ rũ nawũxigu, rũ taxucũrũwama texẽ Tupanachaxwa tiña ega chixexũ taxũxgux.

4 ¹Rũ pemax, Pa Corigũx, rũ name nixĩ i perũ duũxũgũmaã pemecũmagũ, rũ tama penawomũxẽẽ. iRũ nũxna pecuaxãchie na pema rũ ta pexũ nangẽxmaxũ ya perũ Cori ya daxũgucũ! ²iRũ guxũguma peyumũxẽgũ, rũ pexuãẽgũ na tama ngextamare naxĩnũxũcax i peãẽ i

ngêxguma peyumüxêgügu! iRü Tupanana moxê pexâgü! ³iRü toxçax rü ta peyumüxêgü na Tupana toxü natauxchaxêxüçax na nüxü tixuxüçax i norü ore i mexü, rü meâma duüxügümaâ nüxü tixuxüçax i ngêma ore ga noxri tama nüxü nacuaxgüxü i Cristuchiga! Rü ngêma oreçax nixî i ñuxma ichapoxcuxü. ⁴Rü chanaxwaxe i chauxçax peyumüxêgü na meâ duüxügüxü nüxü chacuaxêxüçax i ngêma ore, erü ngêma nixî i mexü na chanaxüxü. ⁵Rü chanaxwaxe i meâ pemaxê napexewa i ngêma duüxügü i tama yaxögüxü. iRü ñuxma na pexü natauxchaxü, rü yoxni paxa penaxüx i Tupanaârü puracü! iRü tama iperüchomare! ⁶Rü name nixî i guxüguma meâ namaâ pidexagü i ngêma togü i duüxügü, rü mexü i orexü namaâ pixugü. Rü ngêmaâcü tá nüxü pecuax na ñuxâcü meâ penangâxüxü i wüxichigü i ngêma duüxügü i perü ôchigacax pexna çaxü.

Pauru nanaguxêê ga norü popera rü wenaxârü yema duüxügüxü narümoxê

⁷Rü nüma ya taeneê ya Tíquicu ya nüxü ingechaügüci rü tá pemaâ nüxü nixu i chauchiga. Rü nüma nixî i mexêchicü ya chorü ngüxêeruü yîixü, rü nüma nixî i wüxigu chomaâ naxüâxü i tórü Coriarü puracü. ⁸Rü ñuxma rü petanüwa chanamu na pexü nataâxêxüçax rü pemaâ nüxü yaxuxüçax na ñuxâcü toxü nangupetüxü i tomax. ⁹Rü Tíquicumaâ petanüwa chanamu i Onéchimu i taeneê ya nüxü ingechaügüci ya aixcüma meâ Tupanaârü puracü ücü. Rü nüma nixî i

petanüxü yîixü. Rü nümagü i ngêma taxre rü tá pemaâ nüxü nixu i guxüma i çacü na ngupetüxü i núma. ¹⁰Rü pexü narümoxê i Aritâcu i wüxigu nuxma chomaâ poxcuxü. Rü ngêxgumarüü ta pexü narümoxê i Marcu i Bernabéeneê ixîxü. Rü marü pemaâ nüxü chixu i Marcuchiga na meâ penayauxgüxüçax i ngêxguma petanüwa nanguxgu. ¹¹Rü ngêxgumarüü ta pexü narümoxê ya taeneê ya Ngechuchu ya Yuchugu âégacü. Rü ngêma tomaëxpüx i yatügü rü ngêxçatama nixî i Yudfugü i yaxögüxü i wüxigu chomaâ puracüxü i Tupanaârü puracüwa. Rü nümagü rü poraâcü choxü nataâxêxêgü. ¹²Rü ngêxgumarüü ta pexü narümoxê i Epáparu. Rü nüma rü petanüxü nixî, rü aixcüma nanaxü i Cristuarü puracü. Rü nüma rü norü yumüxêwa rü guxüguma Tupanaxü nacaxü pexçax na aixcüma meâ pemaxêxüçax rü peyaxögüamaxüçax rü aixcüma penaxüxüçax i ngêma Tupana naxwaxexü. ¹³Rü choma rü marü nüxü chadau rü pemaâ nüxü chixu i ñuxâcü Epáparu poraâcü pexçax napuracüxü rü naxçax napuracüxü i ngêma taeneêgü i Daodichéaarü ñanewa rü Iráporiarü ñanewa ngêxmagüxü. ¹⁴Rü Luca, i duturu i nüxü ingechaügüxü, rü pexü narümoxê. Rü ngêxgumarüü ta pexü narümoxê i Dema. ¹⁵Rü chanaxwaxe i nüxü perümoxêgü i taeneêgü i Daodichéawa ngêxmagüxü. Rü ngêxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxü perümoxêgü i Nifa rü guxüma i taeneêgü i yaxögüxü i napatawa ngutaquexegüxü. ¹⁶Rü ngêxguma marü nüxü pedamatüguwena i ñaâ popera,

rü chanaxwaxe i Daodichéawa penamu na ngémacũāx i taeneēgü rü ta nüxũ nadaumatügüxcax. Rü ngēxgumarũ ta i ngēma popera i Daodichéawa chamuxũ, rü ngēxguma pexũtawa nanguxgu rü chanaxwaxe i nüxũ pedaumatügü. ¹⁷Rü chanaxwaxe i Ariquípumaã nüxũ pixu, rü ñapegügü nüxũ:

“iRü meã napuracü rü yanguxẽẽ i ngēma puracü i tórü Cori cuxna āxũ!” ñapegügü nüxũ. ¹⁸Choma i Pauru rü choxmexmaãtama pexcax chanaxümatü i ñaã chorü moxẽ. iRü nüxna pecuaxãchie na chapoxcuxũ! Rü chanaxwaxe i Tupana pexũ narüngũxẽẽ.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü

1 ¹Pa Techarónicawa Ngëxmagüxü i Toeneëgü i Yaxögüxü i Tanatü ya Tupana rü Törü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixīgüxüx, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixí i pexçax tanaxümatüxü i ñãã popera. Rü tanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Meãma nayaxögü ga yema Techarónicawa yexmagüxü rü yemaäcü wüxi ga cuaxruü ga mexü nixigü

²Rü torü yumüxëwa rü guxüguma pexna tacuaxächigü, rü pexçax Tupanana moxë taxã. ³Rü guxüguma i ngëxguma Tanatü ya Tupanamaã tidexagügu, rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü meã peyaxögüäcüma penaxüxü i Tupanaärü puracü, rü ñuxäcü nüxü

pengechaügüäcüma togüxü perüngüxëëxü. Rü taguma nüxü itayarüngümaë na ñuxäcü aixcüma meã ípenanguxëëxü ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ngëmacax yaxna namaã pexínüë i ngëma ngúxü i ñuxma pingexü. ⁴Pa Chaueneëgüx, Tupana pexü nangechaü, rü nüxü tacuax rü nümatama nixí i pexü yadexechixü. ⁵Rü yexguma pemaã nüxü tixuxgu ga Tupanaärü ore i tüxü maxëxëëxü, rü tama toechama tidexagümare, yerü Tupanaãë i Üünexü toxü narüngüxëë na norü poramaã pemaã nüxü tixuxü. Rü meã nüxü tacuääcüma pemaã nüxü tixu ga yema ore yerü toëwatama nüxü tacuax na aixcüma yíxü. Rü pematama nüxü pecuax ga ñuxäcü meã pepexewa na tamaxëxü ga yexguma na yemaäcü pexü tarüngüxëëgüxüçax. ⁶Rü pema rü meãma penaxügü ga yema pexü tangüxëëxü rü yema tüxü nangüxëëxü ga törü Cori ya Ngechuchu. Rü Tupanaãë i Üünexü pexü taãëxëëcüma

penayauxgū ga yema ore ga woo yemaçax poraācū ngūxū na pingegūxū. 7Rū yemaācū ga pema rū wūxi ga cuaxruū ga mexū pixīgū naxçax ga guxūma ga yema yaxōgūxū ga Machedóniāānewa rū Acayaanewa yexmagūxū. 8Rū yemaācū petanūwa ínaxūxū ga tórū Cori ya Ngechuchuarū ore rū guxūwama nanguchigū. Rū ngēmaçax i ñuxma rū Machedóniāānewa rū Acayaanewa rū guxūwama nūxū nacuaxgū na ñuxācū meā Tupanaāxū peyaxōgūxū. Rū ngēmaçax marū taxuçaxma tūxcūi i toma rū namaā nūxū tixu i ngēma ore i mexū i pechiga. 9Erū nūmagūtama i ngēma duūxūgū rū marū nūxū nixugūgū ga ñuxācū ga pema rū meā toxū na peyaxgūxū ga yexguma petanūwa taxīxgu. Rū nūxū nixugūgū ta ga ñuxācū nūxū na perūxoexū ga perū tupanenetachicūnaxāgū na Tupanaxūchi ya maxūcū rū ixaixcūmacūwe perūxūxūçax rū nūxū pepuracūexūçax. 10Rū nūxū nixugūgū ta na ñuxācū aixcūma ípenanguxēēxū na wenaxārū daxūwa ne naxūxū ya Ngechuchu ya Tupana Nane ga yuwa ínadxēēācū. Rū yima Ngechuchu nixī ya tūxū ínguxūxēēcū nūxna i ngēma poxcu i āucūmaxū i tá ínguxū.

Pauruarū puracū ga Techarónicawa

2 1Pa Chaueneēgūx, rū pematama nūxū pecuax rū tama natūçaxmamare nixī na pexūtawa taxīxū. 2Rū pema nūxū pecuax rū naxūpa ga pexūtawa na tangugūxū rū chixri tomaā nachopetū ga duūxūgū ga Piripuwa rū tomaā naguxchigagū.

Natūrū Tupana toxū narūngūxēē na pemaā nūxū tixuxūçax ga norū ore i tūxū maxēxēēxū. Rū yemaçax tama tamuūēēcūma pemaā nūxū tixu ga yema ore, woo ga torū uwanūgū ga tama toxū írūxīnūēchaūxū rū poraācū toxū naguxchaxēēgūāgu. 3Rū yexguma pemaā nūxū tixuxgu ga yema ore, rū tama ítatūēēcūma pemaā nūxū tixu. Rū tama chixexū pemaā taxūgūchaūācūma rū tama pexū tawomūxēēgūchaūācūma pemaā nūxū tixu ga yema ore. 4Yerū Tupana nixī ga toxū unetacū rū toxū mucū na pemaā nūxū tixuxūçax ga norū ore i mexū i tūxū maxēxēēxū. Rū yemaçax Tupana naxwaxexūācūma pemaā nūxū tixu ga yema ore. Rū tama duūxūgūxūmare na tataāēxēēgūxūçax pemaā nūxū tixu, natūrū nūxū tixu na Tupanaxū tataāēxēēgūxūçax. Rū nūma ya Tupana nixī i tūxū nacuáxū rū tūxū nadauxū rū nangugūāxū i ngēma nagu rūxīnūēxū. 5Rū pema nūxū pecuax rū taguma pepexewa pexū ticuaxūgū na toga pexīnūēxūçax, rū taguma pexū tawomūxēēgū na ngīxū tayauxgūxūçax ga perū dīēru. Rū Tupana nixī ya toxū daucū na taguma yemaācū na tanaxūxū. 6Rū taguma naxçax tadaugū na duūxūgū toxū icuaxūgūxūçax, rū bai i pema rū bai i togū i duūxūgū. 7Rū woo Cristutama toxū namu na yaxōgūxūārū āēxgacūgū na tixīgūxū natūrū tama ñoma wūxi ga āēxgacūrūi pemaā tamaxē. Natūrū meāmare pemaā tamaxē, ñoma wūxi i mama i ngīxācūgūna meā dauxcūrūi pemaā tixīgū. 8Rū poraācū pexū tangechaū, rū yemaçax pemaā nūxū tixu ga Tupanaārū ore. Rū tama yemaxicatama

pexna taxāxchaũ ga yexguma. Natürü marü ítamemare ta ga pexçax na tayuexũ, yerü poraäcü pexũ tangechaũgü. ⁹Pa Chaueneëgüx, pema nüxũ pecuax ga ñuxäcü poraäcü na tapuracüexũ na torü ðnacax tataxegüxüçax. Rü woo chütacü rü woo ngunecü tapuracüe na taxúeaxüma wüxi ga guxchaxũ tixĩgüxüçax ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü pemaã nüxũ tixuxgu ga Tupanaärü ore. ¹⁰Pa Duũxügu i Tupanaäxü Yaxögüxü, pema nixĩ ga toxũ pedagüxü rü Tupana rü ta toxũ nadau ga ñuxäcü meã na tamaxëxũ ga petanüwa, rü ñuxäcü taxuũma ga chixexũ na taxüxü ga yexguma. ¹¹Rü pema nüxũ pecuax ta ga ñuxäcü pexũ na tanangúchaũxëxü. Rü yexguma pengechaũgügu, rü pexũ tataãëxëëgü ñoma wüxi i papa i naxäcügüxü taãëxëëgüxürüü. ¹²Rü ñuxma na Tupanaärü pixĩgüxü, rü pexũ taxucüxëgü na meã naxçax pemaxëxü. Rü nüma nixĩ i pexçax nangemaxũ na ngextá äëxgacü iyĩxüwa pengügüxüçax na ngëma mexüwa pengëxmagüxüçax. ¹³Rü ngëmacax guxüguma pexçax Tupanana moxë taxã, yerü yexguma noxri nüxũ pexĩnüëgu ga yema norü ore ga pemaã nüxũ tixuxü, rü meã penayauxgü, yerü nüxũ pecuaxgü rü aixcüma Tupanaärü ore nixĩ rü tama duũxügüarü oremare nixĩ. Rü yema ore nixĩ ga naxüchicüüxü ga perü maxü ga yexguma peyaxögügu. ¹⁴Pa Chaueneëgüx, nüxũ tacuax na ñuxäcü ngüxü pingegüxü yerü petanüxügütama pexchi naxaie rü chixri pemaã nachopetü. Natürü yemaäcütama nüxü nangupetü ga Tupanaärü duũxügu ga

Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögüxü ga Yudéaanewa yexmagüxü. Yerü natanüxügütama ga Yudfügu rü chixri namaã nachopetü. ¹⁵Rü yema Yudfügu nixĩ ga törü Cori ga Ngechuchuxü imaxgüxü, yexgumariüü ga norü oxigü rü nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügüxü na naðaixürüü. Rü yema Yudfügu nixĩ ga towe ingëxütanüxü. Rü Tupanamaã rü guxü i duũxügümaã narüxuwänügü. ¹⁶Rü ngëxguma ngëma duũxügu i tama Yudfügu ixĩgüxümaã nüxü tixuxchaũgu i Tupanaärü ore na nümagü rü ta nüxü nangëxmagüxüçax i maxü, rü ngëma Yudfügu rü toxna nanachüxu. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudfügu rü poraäcüxüchima chixexü naxügü. Rü ngëmacax i ñuxma rü düxwa marü nüxna nangu i ngëma Tupanaärü poxcu i äücümamaxüchixü.

Pauru rü nüxü nangúchaũ na wenaxärü natanüwa naxüxü ga yema yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü

¹⁷Pa Chaueneëgüx, yexguma pexna ítixĩxuwena, rü woo tama pexütawa na tayexmagüechaxü, natürü guxüguma pegu tarüxĩnüë, rü poraäcü toxü nangúchaũ na pexütawa taxüxü na wenaxärü pexü ítayadaugüxüçax. ¹⁸Rü aixcüma ngëma taxüxchaũ. Rü chomatama i muëxpüxcüna rü chanaxwaxe na ngëma pexütawa taqx chaxüüxüégaaxü natürü ngoxo i Chatana rü guxüguma toxü nanaguxchaxëë na tama ngëma taxüxüçax. ¹⁹Natürü pexü ítayadaugüchaũama erü ngëxguma wenaxärü nüma naxüxgu ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü çtaçüçax ta nixĩ i Tupanapexewa tataãëgüxü i

tomax? Rū aixcūma pewa tá nixī i ítananguxēxū na tomaã nataãēxū ya Tupana. Rū pema tá nixī i torū taãē pixīgūxū. Rū pegagu tá nixī i aixcūma togūmaātama tataãēgūxū i napexewa. ²⁰Rū ngēmāācū pegagu nixī i togūmaātama tataãēgūxū, rū pema nixī i torū taãē pixīgūxū.

3 ¹Rū yema na taxuacūma ñuxācū wenaxārū petanūwa na chaxūxū, rū dūxwa nagu charūxīnū na Atenagutama na charūxāūxū. ²⁻³Rū pexūtawa chanamu ga taeneē ga Timutéu na pexū íyadauxūcax. Erū nūma nixī i Tupanaārū puracūtanūxū i wūxigu namaã tapuracūexū na tanaxunagūxūcax i ngēma ore i mexū i Cristuchiga. Rū ngēma petanūwa chanamu na pexū nangūxēēxūcax na yexeraācū peyaxōgūxūcax rū aixcūma petaãēgūxūcax rū ngēmaācū taguma texé i petanūwa nūxū rūxoxūcax ega tacū rū guxchaxū pexū ngēxmagu. Erū pematama marū nūxū pecuax na guxāma i yixema na yaxōgūxū rū ngūxū tá tūxū naxūpetū. ⁴Rū yexguma petanūwa tayexmagūgu rū marū pemaã nūxū tixu na ngūxū tá pexū ūpetūxū. Rū pema marū nūxū pecuax na aixcūma yemaācū pexū nangūpetūxū. ⁵Rū yemaācū ga yexguma marū tama namaã chaporagu ga yema tama paxa pechigaxū na chacuáxū, rū yemaācū dūxwa Timutéuxū yēma petanūwa chamu na pexna yaçaxūcax ngoxi meã ípeyaxōgūama i Tupanaārū ore. Yerū chaxoegaã rū bexmana ngoxo i Chataná rū chixexūgu pexū nayixēē, rū chi ngēmaācū yixīgu, rū natūcaxmamare chi nixī ga pemaã nūxū

tixuxū ga Tupanaārū ore. ⁶Natūrū ñuxma na ínanguxū i Timutéu na petanūwa ne naxūxū, rū mexū i ore i pechiga ngēma ne nange. Rū tomaã nūxū nixu na ñuxācū meã peyaxōgūxū, rū ñuxācū guxāma meã pegū pengechaūgūxū. Rū tomaã nūxū nixu ta na ñuxācū guxūguma toxū pengechaūgūācūma togu perūxīnūēxū, rū ñuxācū poraācū penaxwaxegū na wena toxū na pedaugūxū i ngēma poraācū pexū tadaugūchaūxūrū. ⁷Rū ngēmacax, Pa Chaueneēgūx, rū woo guxchaxū toxū na ngēxmaxū rū ngūxū na tingegūxū, rū poraācū toxū nataãēxēē i ngēma pexū na tacuáchigaxū na meã ípemaxēxū rū meã peyaxōgūamaxū. ⁸Rū ñuxma na nūxū tacuáchigaxū na aixcūma meã tórū Coriāxū peyaxōgūamaxū, rū poraācū tataãēgū. ⁹¿Rū ñuxācū tá Tupanana moxē taxā naxçax i ngēma taãē i taxū i toxna pexāxū? Erū aixcūma pegagu nixī i toxū nangēxmaxū i wūxi i taãē i taxū i napexewa. ¹⁰Rū ngunecū rū chūtacū rū tayumūxēgū, rū Tupanana naxçax tacagū na petanūwa toxū nawoeguxēēxūcax na wena pexū tadaugūxūcax rū pexū tarūngūxēēgūxūcax na yexeraācū nūxū peyaxōgūxūcax. ¹¹Rū poraācū tanaxwaxegū i Tanatū ya Tupana rū tórū Cori ya Ngechuchu ya Cristu na toxū rūngūxēēgūxū, na wena petanūwa ítayadaugūxūcax. ¹²Rū tanaxwaxegū na tórū Cori ya Ngechuchu pexū rūngūxēēxū na yexeraācū pegū pengechaūgūxūcax rū guxū i duūxūgūxū na pengechaūgūxūcax, ngēxgumarū i toma rū poraācū pexū

na tangechaũgũxũrũũ. ¹³Rũ tanaxwaxegũ na tórũ Cori ya Ngechuchu pexũ rüngũxẽxũ na peãewa rü aixcũma meã peyaxõgũxũcax rü norũ duũxũgũ i aixcũma mexũgũ na pixĩgũxũcax rü na nataxuxũcax i perũ pecadugũ i napexewa ya Tanatũ ya Tupana i ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu namaã i guxũma i norũ duũxũgũ. Rũ tanaxwaxe na ngẽmaãcü yĩxũ.

Maxũ i Tupanaxũ taãxẽxũchiga

4 ¹Rũ ñuxma Pa Chaueneẽgũx, rü nangẽxma i tacũcax tórũ Cori ya Ngechuchuegagu pexũ tacaaxũ rü pexũ tamu. Rũ ngẽma nixĩ na guxũguma Tupanacax meã pemaxẽxũ yema pexũ tangúxẽxũrũũ rü ñuxma marũ penaxũxũrũũ. ²Pema rü marũ nüxũ pecuax ga yema torũ ucũxegũ ga tórũ Cori ya Ngechuchu toxũ muxũ na pexũ tangúxẽxũcax. ³Rũ Tupana nanaxwaxe na aixcũma namexũ i perũ maxũ rü naxcaxicatama na pemaxẽxũ. Rũ tama name i chixrimare pemaxẽ i napexewa, rü to i ngexũmaãmare pengẽãegũmare. ⁴Rũ wũxichigũ tanaxwaxe na aixcũma tũmamaxũ tangechaũxũ, rü ngĩmaãxicatama na tamaxũxũ. ⁵Rũ tama name i ngĩxũ na pecuáxchaũmarexũcax ngĩmaã pexãmax i wũxi i nge erũ ngẽmaãcü namaxẽ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãxũ yaxõgũxũ. ⁶Rũ tama name i texé ngĩmaã tamaxũ i tũmaẽneẽ ya yaxõcü namax. Erũ yexgumarũũ ga marũ pemaã nüxũ tixuxũrũũ, rü Tupana tá poraãcü tũxũ napoxcu ya guxãma ya yixema ngẽmaãcü maxẽxẽ. ⁷Erũ Tupana

tũxũ nidexechei na meã naxcax imaxẽxũcax rü tama chixri na imaxẽxũcax. ⁸Rũ ngẽmacax ega texé tama naga ñũgu i ñaã nguxẽtaegũ, rü pemaã nüxũ chixu rü tama wũxi i duũxũga nixĩ i ngẽma nüxũ taxoxũ, natürũ Tupanagatama nixĩ i nüxũ taxoxũ. Rũ guma nixĩ ga pexna namucũ ga Naãẽ i Üünexũ. ⁹Rũ ngẽma na pegũ pengechaũgũxũchiga, rü taxucaxma pexcax chanaxũmatũ i poperawa. Yerũ Tupanatama marũ pexũ nangúxẽẽ i ngẽma na ñuxãcü aixcũma pegũ pengechaũgũxũ. ¹⁰Rũ aixcũma nixĩ i guxũguma meã nüxũ pengechaũgũxũ i guxũma i taeneegũ i Machedóniããnewa ngẽxmagũxũ. Natürũ, Pa Toeneegũx, rü pexũ tacaaxũgũ na yexeraãcü meã nüxũ pengechaũgũxũcax. ¹¹iRũ meã pegũmaã pemaxẽ, rü pexrũtama maxũgu perũxĩnũẽ, rü tama i togũarũ max-ũgu! iRũ pematama naxcax pepuracũ i perũ ngẽmaxũgũ ga yexgumarũũ ga marũ pemaã nüxũ na tixuxũrũũ! ¹²Rũ ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu, rü ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ rü tá pexũ nangechaũgũ, rü pema rü taxuũtãma pexũ nataxu.

Ñuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ya tórũ Cori

¹³Pa Chaueneẽgũx, rü ngẽxguma wũxie yuxgux, rü tanaxwaxe i nüxũ na pecuaxgũxũ na tacũ tũxũ ngupetũxũ, na tama pengechaũgũxũ ngẽxgumarũũ i ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũ rü tama nüxũ cuaxgũxũ na wena tá namaxẽxũ i yuexũ. ¹⁴Erũ yixema na yaxõgũxũ na nayuxũ rü wena namaxũxũ ga Ngechuchu, rü ngẽxgumarũũ ta tayaxõgũ na Tupana tá

ínadagüxēxū i guxūma i ngēma NgechuchuaXū yaxōgüiācūma yuexū, rü wüxigu tá Ngechuchumaā nügüxūtawa nanagagü. ¹⁵Rü ngēmacax pemaā nüxū tixu i ngēma ore ga tórü Cori ya Ngechuchu namaā nguxētaexū. Rü ngēxguma wena núma naxūxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu rü yixema na imaxēxū i ñoma i nañewa rü tāūtāma yixira napexe taxī i ngēma yuexū. ¹⁶Erü nümatama ya Cori ya Ngechuchu rü daxūwa tá ínariXī, rü tá nangēxma i wüxi i naga i taxū i daxūwa inaxūXū i tūxū muxū, rü tá nüxū taxīniē i Tupanaārü orearü ngeruūgiarü āēxgacü i tagaācū daxūwa icagüXū, rü tá yacuegüXū ya Tupanaārü corneta. Rü ngēxguma i ngēma yuexū i Cristuaxū yaxōgüXū rü tá ínariudagü. ¹⁷Rü ngēmawena i yixema na imaxēxū rü Tupana tá wüxigu caixanexūgu tūXū nigagü namaā i ngēma duūXūgü i yuewa írüdagüXū. Rü ngēmaācū tá daxūgu tórü Cori ya Ngechuchuxū tayangaugü na guxūgutāma naxūtawa ingēxmagüXūcax. ¹⁸Rü ngēmacax chanaxwaxe i ñaā oremaā pegü petaāēxēgü.

5 ¹Natürü, Pa Chaueneēgüx, rü ngēma norü ngunexū rü taunecü i tá nagu nangupetüXū i ngēma pemaā nüxū chixuxū, rü taxucaXma pexcax chanaxūmatü i ngēmachiga. ²Erü pematama meā nüxū pecuax rü ngēma ngunexū i taxúema nagu ínanguxēēXūgu tá nixī i ínanguxū ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ñoma wüxi i ngītaxáXū i ngürüächü chütacü ínguxūrüü tá nixī. ³Rü ngēxguma duūXūgü nagu íruxīniēgu na guxūma na mexü rü taxuūma na nüxū üpetüXū, rü ngēma ngunexūgügu rü tá ngürüächü nagux i guxūma. Rü ñoma wüxi

i ngecü i āxācücü rü ngürüächü ngīxācūmaā nguxnecacürüü tá nixī na taxúema naxchaxwa íñaxū i ngēma. ⁴Natürü pemax, Pa Chaueneēgüx, rü marü meāma nüxū pecuax i ngēmachiga. Rü ngēmacax taxucaXma ngürüächü pexū ínayaBaixgü ya Cori ya Ngechuchu ñoma wüxi i ngītaxáXū ngürüächü duūXūgüXū íBaixgüXürüü. ⁵Erü guxāma i pema rü Tupanaārü duūXūgü pixgü, rü ngēmacax ngóonexūwa pengēxmagü rü meāma nüxū pecuax na ñuxācü meā pemaxēxū. Rü yixema rü tama Chatanáārü duūXūgü tixgü, rü ngēmacax tama ēñexūwa tangēxmagü rü tama tanaxü i ngēma chixexü i ēñexūwa naxiXū. ⁶Rü ngēmacax tama tanaxwaxe i taechita ítamaxēmare rü itarüichomare ngēxgumarüü i ngēma duūXūgü i tama yaxōgüXū. Natürü tanaxwaxe i taxuāēgü, rü meā taāēgu ítarüXīniē. ⁷Erü ngēma duūXūgü i naēchitamare maxēXū rü ñoma duūXūgü i chütacü peexürüü nixigü. Rü ngēma duūXūgü i axegüXū rü chütacü nixī i nügü nangāxēxēxū. ⁸Natürü i yixema rü ngóonexūwa tangēxmagü, rü ngēmacax tanaxwaxe i guxūguma taxuāēgü. Rü tanaxwaxe i aixcūma meā TupanaāXū tayaxōgü, rü yigü tangechaūgü, rü meā ítananguxēē na Tupana tūXna naxāXūcax i ngēma maxū i taguma gúXū. Rü ngēxguma ngēmaācü imaxēgu, rü ngēmaācü tá yigü ítapoxū i ngēxguma Chataná chixexūgu tūXū yixēēchaūgu. ⁹Erü Tupana rü tama tūXū nidexechi na tūXū napoxcuxūcax, natürü tūXū nidexechi na tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristugagu nayauxgüXūcax i maxū i taguma gúXū. ¹⁰Rü Ngechuchu ya Cristu rü taxcax nayu na wüxigu namaā imaxēXūcax i daxūgüXū i nañewa. Rü

nüétama ega woo marü iyuyane ínanguxgu rü exna imaxēyane ínanguxgu, erü daxüguxü i naānewa rü wüxiwa tá namaā tamaxē. ¹¹Rü ngēmacax, Pa Chaueneēgüx, rü name nixi i wüxichigü pegü petaāxēgü rü pegü peporaexēē i perü öwa ngēxgumarüü i ñuxma na marü ípenaxügüxü.

**Pauru rü nayaxucuxēgü ga
yema yaxögüxü**

¹²Pa Chaueneēgüx, pexü tacaaxügü na nüxü pengechaügüxüçax i ngēma taeneēgü i petanüwa puracüexü rü pemaā icuaxgüxü rü pexü ngüexēxü i Cori ya Ngechucharü ore. ¹³Rü name nixi i namaā petaāgü rü aixcüma meā nüxü pengechaügü i ngēma taeneēgü, erü nümagü nixi i pexü nangüxēgüxü. Rü name nixi i pegü pengechaügüäcüma pemaxē. ¹⁴Rü pemaā nüxü tixu ta na penaxucuxēgüxü i ngēma duüxügü i oexü i tama pura-cüechaüxü. iRü nüxü penangüchaüxēgü i ngēma duüxügü i marü nüxü rüxoechaüxü na yaxögüäxü! iRü nüxü perüngüxēgü i ngēma duüxügü i turaexü i norü öwa! iRü name nixi i yaxna namaā pexinüē i guxüma i ngēma taeneēgü! ¹⁵Rü ngēxguma texé chixexü pemaā üxgu, rü tama name i chixexümaā penataeguxēē. iNatürü name nixi i naxçax pedau na guxügüma mexü pexügüxü i pegütanüwa rü guxüma i togütanüwa rü ta! ¹⁶Rü name nixi i guxügüma petaāgü. ¹⁷iRü guxügüma peyumüxēgü! ¹⁸iRü woo çacü pexü ngupetügu, rü Tupanana moxē pexāgü! Erü ngēmaäcü nanaxwaxe ya Tupana na pemaxēxü i pema i Ngechuchu ya

Cristuarü duüxügü na pixīgüxü. ¹⁹Rü tama name i nüxü pexoe i Tupanaāē i Üünexü. ²⁰Rü tama name i nüxü pexoe i Tupanaärü ore ega texéwa pemaā yadeaxgu ya Tupana. ²¹Natürü name nixi i meāma penangugü i guxüma i oregü na nüxü pecuáxüçax rü ngoxi aixcüma yixü i ngēma ore rü exna tama. iRü ngēma ore i aixcüma mexüxicatama pixögü! ²²iRü nüxna pixīgachi i nagüxüraüxü i chixexügü! ²³Rü chanaxwaxe i nümatama ya Tupana ya tüxü taāxēxü pexü imexēē na aixcüma napexewa pimexüçax. Rü chanaxwaxe i guxüwama pexna nadau i peāēwa rü pexenewa na nataxuxüçax i çacü i perü chixexü i ngēxguma wenaxärü núma naxüxgu ya törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴Rü guxüma i ngēma rü tá pexçax nanaxü ya Tupana ya pexü idexechicü, erü nüma rü aixcüma nayanguxēē i ngēma tamaā inaxunetaxü.

**Pauru rü wenaxärü yema duüxügüxü
narümoxē rü naxçax ínaca na Cori ya
Ngechuchu ya Cristu meā nüxü
rüngüxēxü ga yema yaxögüxü**

²⁵Pa Chaueneēgüx, iToxçax peyumüxēgü! ²⁶Rü chanaxwaxe i chauégagu meā nüxü perümoxēgü i guxüma i taeneēgü. ²⁷Rü Cori ya Ngechuchuégagu pexü chamu na guxü i taeneēgüpexewa na nüxü pedamatüxü i ñaā popera i pexçax ngēma chamuxü. ²⁸Rü chanaxwaxe i törü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxēē i guxäma i pemax.

*Rü nüma pexna,
Pauru*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TECHARÓNICAWA YEXMAGÜXÛ GA YAXÖGÜXÛTANÜWA NAMUXÛ GA PAURU

**Pauru rü nüxü narümoxë ga yema
yaxögüxü ga Techarónicawa yexmagüxü**

1 ¹Pa Techarónicawa Ngëxmagüxü i Toeneëgü i Yaxögüxü i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü Duüxügü Ixügüxüx, choma i Pauru rü namaã i taeneë i Chiribánu rü Timutéu nixi i pexçax tanaxümatüxü i ñaã popera. ²Rü tanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

**Ngëma chixexü ügüxü rü Tupana tá
nanapoxcue i ngëxguma wenaxäru núma
naxüxgu ya Cristu**

³Pa Toeneëgüx, rü guxüguma pexçax Tupanana moxë taxã, erü name nixi na ngëmaäcü tanaxüxü. Erü guxüguma yexeraäcü peyaxögüetanü rü yexeraäcü pegü pingechaügiëtanü. ⁴Rü ngëmaçax tomatama taãëäcüma pechigaxü tixu natanüwachigü i ngëma duüxügü i Tupanaäxü yaxögüxü. Rü namaã nüxü tixu

na ñuxäcü meã peyaxögüxü, rü ñuxäcü namaã peporaexü i guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngúxügü i pexü ngupetüxü.

⁵Rü ngëma guxchaxügü i pexü ngupetüxüwa nüxü tacuax na aixcümacü yüxü ya Tupana, erü pexü nangugü na aixcüma pimexü na pichocuxüçax i ngextá nüma äëxgacü íyüxüwa. Rü ngëma na pichocuxüçax nixi i ngúxü pingegüxü i ñuxmax. ⁶Rü aixcüma name nixi na Tupana napoxcueü i ngëma duüxügü i ngúxü pexü ingegüxëëxü. ⁷Natürü i pema i ñuxma ngúxü ingegüxe rü name nixi i wüxigu tomaã pexü inarüngüëxëë ya Tupana. Rü ngëma rü tá nanaxü ya Tupana i ngëxguma üxiëmagu daxüwa ne naxüxgu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wüxigu namaã i norü orearü ngerüügü i poraexü. ⁸Rü aixcüma núma tá naxü i nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu na napoxcueäxüçax i ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuächaxügüxü rü tama naga ñnüxü i ngëma ore i mexü i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuchiga. ⁹Rü ngëma duüxügü rü wüxi i poxçu i taguma gúxügü

tá napoxcue erü tórü Cori ya Ngechucharü yaxüwa tá nawogü. Rü ngéma rü tagutáma nüxü nadaugü na ñuxácü namexéchixü rü naporaxü ya tórü Cori ya Ngechuchu. ¹⁰Rü ngémaacü tá ngéma duüxügümaã nangupetü i ngëxguma tórü Cori ya Ngechuchu núma üxgu. Rü núma tá nangu na norü duüxügü nüxü icuaxüügüxücaç, rü tá nabaixächiaëgü rü nataãëgü erü tá nüxü nadaugü na ñuxácü namexéchixü i nümax. Rü pema rü tá ta wüxigu namaã pengëxmagü, yerü peyaxögü ga yema Tupanaärü ore ga pemaã nüxü tixuxü. ¹¹Rü ngëmacax guxügüma pexçax tayumüxëgü. Rü Tupanana taca na nüma pexü nadauxü na aixcüma mexü i norü duüxügü pixügüxü i ñuxma na pexü yadexechixü. Rü ngëxgumarüü ta nüxna taca na nümatama norü poramaã yanguxëëxücaç i guxüma i ngéma mexü i peãëwa nagu perüxüñüëxü rü guxüma i ngéma puracügü i mexü i perü ógagu pexüxü. ¹²Rü ngëxguma Tupana ngémaacü pexü rüngüxëëgü, rü perü maxü i mexügagu rü guxüma i duüxügü tá nüxü nicuaxüügü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. Rü nümatama ya tórü Cori rü tá pemaã nataãë erü nüma rü wüxigu Tanatü ya Tupanamaã pexü nangechaügü.

Pauru rü nanangoxëë i ñuxácü tá na yïixü i ngëxguma ínanguxgu ya Cori ya Ngechuchu

2 ¹⁻²Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü pemaã nüxü chixuxchaü i nachiga na ñuxácü tá na yïixü i ngëxguma tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu wena núma üxgu rü tüxü nangutaquexexëëgügu na wüxiwa

namaã ingëxmagüxücaç. Rü pexü tacaçxügü na tama ngürüächi togumare perüxüñüëxü rü paxa peyaxögüxü i tacü rü ore i tama toma pemaã nüxü tixuxü. Erü tama tanaxwaxë na pebaixächiaëgüxü ega texé pemaã idoraegu rü pemaã nüxü ixuxgu na marü ínanguxü ya tórü Cori ya Ngechuchu. Rü ngëxguma texé pemaã nüxü ixuxgu na nagu taxãnegüxü na Cristu rü marü ínanguxü, rü tama name i tümaga pexüñüë. Rü woo pemaã nüxü tixugügügu na tanayauxgüxü i wüxi i torü popera i nüxü ixuxü na marü ínanguxü ya tórü Cori ya Ngechuchu, irü täütáma tüxü peyaxögü! ³Irü täütáma naga pexüñüë i ngéma duüxügü i ngémaacü pexü womüxëëgüchaüxü! Erü naxüpa na Ngechuchu núma üxü rü tá ínangu i ngéma yatü i Tupanaärü uwanü ixixü, rü tá nananuëxëë i muxüma i duüxügü i yaxögüchirëxü. Natürü ngéma yatü rü Tupana marü namaã nanaxuegu rü tá napoxcu. ⁴Rü ngéma Tupanaärü uwanü rü tá Tupanamaã rü guxüma i ngéma Tupanaärü ixixümaã narüxuwani. Rü tá naxchi naxai i guxüma i tacü i mexü i duüxügü Tupanaxü namaã icuaxüügüxü. Rü Tupanaärü tupauca ya taxüñewa tá nayarüto ñoma Tupana yïixüürüü. Rü tá nügü nixu na Tupana yïixü. ⁵¿Tama exna nüxna pecuaxächie rü yexguma petanüwa chayexmagu rü marü meãma pemaã nüxü chixu nachiga ga yema? ⁶Rü pema marü nüxü pecuax na tüxücüü yïixü i tauta núma naxüxü i ngéma Tupanaärü uwanü. Tauta núma naxü, erü tauta nawa nangu i ngunexü na ínanguxü. ⁷Rü ngéma chixexü i

Tupanaārū uwanū iuxū, rū marū cúācū inaxūgū. Natūrū nūmatama i Tupanaārū uwanū rū tāūtāma nangox űuxmatāta ngēma norū chogūruū nūxū ingé. ⁸Rū ngēxguma tá nixī i inanguxū i ngēma Tupanaārū uwanū. Natūrū nūma ya tōrū Cori ya Ngechuchu rū wūxi i “cue” űaxūmāā tá nayamaḡ. Rū ngēxguma inanguxgu ya tōrū Cori ya Ngechuchu rū ngēma norū yauxracūiuxūmāā tá inayanaxoxēē i ngēma norū uwanū. ⁹Rū ngēma Tupanaārū uwanū, rū ngēxguma inanguxgu rū tá nūxū nangēxma i Chatanāārū pora rū ngēmacḡ tá naporaxūchī. Rū tá nanaxū i nagūxūraūxū i cuaxruūgū i Chatanāārū poramaā naxūxū. ¹⁰Rū nagūxūraūxū i chixexū tá naxū na nawomūxēēāxūcḡ i ngēma duūxūgū i Tupana tá poxcuexū. Rū ngēmaācū tá nūxū naxūpetū i ngēma duūxūgū, erū tama nanayauxgūchaū rū tama nūxū nangechaū i ngēma Tupanaārū ore i aixcūma ixīxū i tūxū maxēxēxū. ¹¹Rū ngēmacḡ ya Tupana rū nanangexrū i ngēma duūxūgū na poraācū inatūexūcḡ rū yaxōgūāxūcḡ i ngēma ore i doramare ixīxū. ¹²Rū ngēmacḡ dūxwa Tupana tá namaā nanaxuegu na napoxcuexū i guxūma i nūmagū i tama yaxōgūchaūxū i ore i aixcūma ixīxū rū namaā taāēgūxū i ngēma chixexū na naxūgūxū.

Tupana tūxū nidexechi na tūxū nangēxmaxūcḡ i maxū i taguma gūxū

¹³Natūrū, Pa Chaueneēgūx i Tōrū Cori ya Ngechuchu Pexū Ngechaūgūxex, rū guxūguma Tupanana moxē pexcḡ taxā yerū nūma ga Tupana rū noxritama naāne ixūgūgumama pexū nidexechi na

pexira penayauxgūxūcḡ i maxū i taguma gūxū ga yexguma pexū nangūxēēgu ga Naāē i pexū iūnēxēēxū rū peyaxōgūgu ga yema ore i aixcūma ixīxū. ¹⁴Rū yemacḡ Tupana pexcḡ naca ga yexguma pemaā nūxū tixuxgu ga norū ore i mexū i tūxū maxēxēxū. Erū nūma nanaxwaxe na pexū nangēxmaxūcḡ i pechica i tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristuxūtawa i ngextā inamēxēchixūwa. ¹⁵Rū ngēmacḡ, Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe i meā peyaxōgūama rū tama nūxū ipeyarūngūmaē ga yema ore ga tomatama pexū tangūxēēxū rū yema ore ga poperagu pexcḡ taxūmatūxū. ¹⁶⁻¹⁷Rū chanaxwaxe i tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristu rū Tanatū ya Tupana pexū nataāēxēēgū rū pexū narūngūxēē na guxūguma mexū i oremaā pidexagūxūcḡ rū mexū pexūgūxūcḡ. Rū yima Tanatū ya Tupana nixī ya tamaā namecūmaācūma tūxū ngechaūcū rū guxūguma tūxū taāēxēēcū rū tamaā ixunetacū na wūxi i ngunexū tá naxūtawa ingēxmagūxū.

Pauru naxcḡ inaca na naxcḡ nayumūxēgūxū

3 ¹Rū űuxma Pa Chaueneēgūx, rū chanaxwaxe na toxcḡ peyumūxēgūxū na paxa guxūwama nangūxūcḡ i tōrū Cori ya Ngechuchuarū ore i mexū, rū duūxūgū norū ngūchaūmāā na nayauxgūxūcḡ ga yema pema na penayauxgūxūrū. ²iRū toxcḡ peyumūxēgū ta na tama tacū rū chixexū tomaā naxūgūxūcḡ i ngēma duūxūgū i chixexūgū! Erū tama guxūma i duūxūgū nayaxōgū. ³Natūrū tōrū Cori

ya Ngechuchu rü aixcüma nayanguxēē i ngēma tamañ inaxunetaxū. Rü nüma tá pexū naporaexēē rü pexna nadau na tama chixexūgu peyixūçax. ⁴Rü tórü Cori ya Ngechuchu toxū nüxū nacuaçxēē na aixcüma penaxūxū i ngēma pexū tamuxū rü tagutáma nüxū perüxoexū na ngēmaäcü penaxūxū. ⁵Rü tanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu pexū narüngūxēē na aixcüma pegü pengechaūgūxūçax, ngēma Tupana tüxū ngechaūxūrtüü. Rü naxçax ítaca na pexū naporaexēēxūçax na Cristurüü namañ peporaexūçax i ngēma ngúxūgü i ngēxguma pexçax ínanguxgu.

Name nixí na ipuracüexū i wüxichigü

⁶Pa Chaueneëgüx, tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu pexū tamu na tama namañ pixāmücügüxūçax i ñacü i taeneē i tama puracüchaūxū rü tama ngēma pexū tangúexēēäcüma maxūxū. ⁷Erü pema rü marü nüxū pecuax na ñuxäcü tá pemaxēxū na toxrüü penaxūxūçax. Yerü toma ga yexguma petanüwa tayexmagügu rü torü ñnacax tapuracüē, rü tama yexma tarüchomare. ⁸Rü toma rü taguma texéarü ñna ngetanüäcüma tangōx. Natürü ngunecü rü chütacü rü torü ñnacax tapuracüē na tama wüxi ga guxchaxū pexū tixīgüxūçax. ⁹Rü woohirex Tupanapexewa rü name nixí ga perü ngūxēēçax na ítacaxū, natürü tama yemaäcü tanaxü. Rü torü ñnacax tapuracüē yerü pexū nüxū tadauxēēchaū na ñuxäcü meā imaxūxū. ¹⁰Yerü yexguma petanüwa tayexmagügu, rü pemañ nüxū tixu rü yíxema tama puracüchaūxē, rü

noxtacüma ngexrüma nixí na tachibüxū. ¹¹Rü pexçax tanaxümatü i ngēmachiga, erü marü nüxū taxínüē na petanüwa nangēxmaxū i ñuxre i duūxūgü i oexū rü tama puracüechaūxū rü toguechigagumare rüxínüēxū. ¹²Rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuégagu tanamu na meāmare ínapuracüexūçax i ngēma duūxūgü na nümatama norü ñnacax nataxegüxūçax. ¹³Pa Chaueneëgüx, itama nüxū perüchau na mexū pexüexū! ¹⁴Rü ngēxguma texé tama naga ínúgu i ñaā ore i poperawa pemañ nüxū tixuxū irü marü tüxū pecuax na texé tíxū! Rü tama name i tūmamañ pexāmücü na taxānexūçax i tūmax. ¹⁵Natürü táütáma namañ perüxuwani! Rü name nixí i ñoma peeneēxū pexucüxēxūäcüma meā tüxū pexucüxēmare.

Pauru rü naxçax ínaca na Cori ya Ngechuchu nüxū rüngüxēēxū ga yema yaxōgüxū

¹⁶Rü chanaxwaxe i nümatama ya tórü Cori ya tüxū meāxēēcü pexū narüngūxēē na guxūguma i guxūwama pemeāēmarechaxūçax. Rü chanaxwaxe na nüma rü petanüwa na nangēxmaxū i guxāma i pemax. ¹⁷Choma i Pauru rü choxmexmaātama pexçax chanaxümatü i ñaā chorü moxē. Rü ngēmaäcü nixí i chaugü nagu chawüégaxū i guxūma i chorü popera. Rü ngēmaäcü nixí i chanaxümatüxū. ¹⁸Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraäcü pexū narüngūxēē i guxāma i pemax.

*Rü nüma pexna,
Pauru*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA TIMUTÉUCAÇ

NAXÜMATÜXÛ GA PAURU

Timutéuxü narümoxê ga Pauru

1 ¹⁻²Pa Timutéux, choma i Pauru nixí i cuxçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choxü nixí ga yamuxü ga Ngechuchu ya Cristu na norü puracü chaxüxüçax, yerü yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana ya tüxü maxêxêcü rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya ñanguxêégücü. Rü cuma Pa Timutéux, rü chaune quixí i Tupanaãrü orewa yerü chauxütawa nixí ga cunayaxuxü ga Tupanaãrü ore ga noxrix. Rü chanaxwaxe ya Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü poraãcü cuxü narüngüxêégü rü nüxü cungechaütümüü rü cuxü nataãxêégü.

Timutéuxü naxucuxê ga Pauru nachiga ga yema ngxêétaegü ga tama aixcüma ixixü

³Yexguma cuxna ichaxüächigu na Machedóniãñewa na chaxüxüçax rü cumaã nüxü chixu na Epéchiuarü ñãnegu na curüxáüxüçax. Rü chanaxwaxe i ngêma cungêxmaêcha erü nangêxmagü i duüxügü i doramaremaã ngêma nangúexêxü i ngêma yaxögüxü,

rü chanaxwaxe i cuyanaxoxêê i guxüma i ngêma ngxêétaegü i doragümare ixügüxü. ⁴Rü chanaxwaxe i ngêma duüxügümaã nüxü quixu na nüxü naxoexüçax na namaã nangúexêãxü i ngêma oregü rü nacümagü ga nuxcümaügüxü ga duüxügü nagu íxü. Erü guxüma i ngêma oregü rü doramare nixí, rü ngêmagagu düxwa nügümaã nanuê i duüxügü. Rü ngêma oregü rü tama aixcüma nüxü narüngüxêê i duüxügü na meã Tupanaãxü yaxögüãxüçax. ⁵Natürü Tupana nanaxwaxe i tórü maxüñewa na ingearü pecaduãxgüxü, rü na mexügu rüxñnüxü, rü aixcüma meã na yaxögüxü. Rü nüma tüxü namu na ngêmaãcü imaxêácüma yigü na ingechaügüxü. ⁶Natürü ñuxre i duüxügü rü marü nüxna nixígachi i Tupanaãrü ore na nawe naxíxüçax i ngêma ore i taxuwama mexü i nuêwa nagagümarexü. ⁷Erü nümagü tüxü nangúexêêchaü i ngêma mugü ga Moiché tüxna äxü, natürü tama nüxü nacuxgü i tacüchiga na yíxü i ngêma tamaã nüxü yaxügüxü rü tüxü

nangúexêexũ woo nüma nagu
 naxĩnũêgu rü meãma nüxũ nacuaxgũ.
 8Rü nüxũ tacuax rü ngẽma mugũ ga
 Moĩché tũxna ãxũ rü tũxũ name ega
 Tupana naxwaxexũãcũma naga
 ixĩnũêgu. 9-10Natürü nüxũ tacuaxgũ rü
 guxũma i mugũ rü ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ ügũxũcax nixĩ. Rü ngẽma nixĩ i
 ngẽma duũxũgũ i tama irũxĩnũêchaũxũ,
 rü ngẽma tama norü ãêxgacũga ĩnũêxũ,
 rü ngẽma chixexũ ügũxũ, rü ngẽma
 pecaduãxgũxũ, rü ngẽma tama
 Tupanaga ĩnũêxũ, rü ngẽma nanatũxũ
 rü naêxũ imaxgũxũ, rü guxũma i ngẽma
 máêtagũxũ, rü ngẽma naxũneãrũ
 ngũchaũwe rũxĩxũ, rü ngẽma yatũgũ rü
 ngexũgũ i naxrũũ yatũxũ rü ngexũmaã
 ngêãêgũxũ, rü ngẽma duũxêgũmaã
 taxegũxũ, rü ngẽma idorataaxgũxũ, rü
 ngẽma ãêxgacũgũmaã idoragũxũ, rü
 guxũma i ngẽma duũxũgũ i naxũgũxũ i
 tacũ rü togũ i chixexũgũ i tama
 Tupanaãrũ ngxũêetaemaã wũxigũxũ.
 11Rü ngẽma Tupanaãrũ ngxũêetae, rü
 nüxũ itayangau nagu i norü ore i mexũ i
 tũxũ nüxũ cuaxêexũ i ñuxãcũ tũxũ na
 nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gũxũ. Rü
 ngẽmaxũ na chixuxũcax nixĩ ga choxũ
 namuxũ ga nüma ya Tupana ya aixcũma
 mexêchicũ.

**Pauru rü Tupanana moxê naxã yerü nüxũ
 nüxũ nangechaũ ga norü chixexũgũ**

12Rü moxê nüxna chaxã ya
 Ngechuchu ya Cristu ya tóru Cori erũ
 nüma choxũ nangugũ rü wũxi i mexũ i
 norü duũxũ chixĩ, rü ngẽmacax choxũ
 naxuneta na norü puracũ chaxũxũcax.
 Rü nüma guxũguma choxũ narũngũxêê
 na nüxũ chixuxũcax i ngẽma norü ore.

13Ûpa ga choma rü chixri nachiga
 chidexa ga Cristu, rü naxchi chaxai ga
 yema duũxũgũ ga nüxũ yaxõgũxũ, rü
 poraãcũ chixexũ namaã chaxũ. Natürü
 woo yemaãcũ na chamaxũxũ, rü Tupana
 choxũ nüxũ nangechaũ ga yema chorũ
 chixexũ, yerü tama aixcũma nüxũ
 chacuax ga tacũ na chaxũxũ, yerü tauta
 nüxũ chayaxõ ga Cristu ga yexguma.
 14Rü yemaãcũ ga tóru Cori ya
 Ngechuchu rü poraãcũxũchima chomaã
 namecũma yerü choxũ narũngũxêê na
 nüxũ chayaxõxũcax rü nagagu nüxũ
 changechaũxũcax i guxũma i duũxũgũ.
 15Rü pemaã nüxũ chixuxchaũ i wũxi i
 ore i aixcũmaxũchi ixĩxũ i
 inaxwaxegũxũ na guxãma nüxũ cuãxũ.
 Rü Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga
 naãnewa nangu na namaxêxêãxũcax i
 pecaduãxgũxũ. Rü natanũwa rü choma
 nixĩ ga guxũãrũ yexera na chixexũ
 chaxũxũ. 16Natürü Tupana choxũ nüxũ
 nangechaũ ga yema chorũ chixexũ na
 chowa duũxũgũxũ nüxũ nadauxêexũcax
 ga ñuxãcũ nüma ga Ngechuchu ya
 Cristu yaxna chomaã na naxĩnüxũ ga
 woo guxũ ga pecaduãxgũxũãrũ yexera
 chixecũ na chíixũ. Rü ngẽmaãcũ wũxi i
 cuaxrũũ chixĩ naxcax i guxũma i
 duũxũgũ na nümagũ rü ta nüxũ
 nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gũxũ.
 17Rü ñuxma tanaxwaxe i guxũgutãma
 nüxũ ticuaxũũgũ rü tanataxêêgũ ya
 yima nüxĩcatama Tupana ixĩcũ. Rü woo
 tama nüxũ tadaugũ i ñuxma natürü
 guxũguma tóru Æêxgacũ ya Rei nixĩ rü
 tagutãma nayu. Rü ngẽmaãcũ yĩi.
 18-19Pa Chaune, Pa Timutéux, ñãã nixĩ i
 chorü ore i cumaã nüxũ chixuxũ. Rü
 ùpa ga yexguma Tupana yadexaxêêgu

ga ñuxre ga taeneëgü, rü nüxü nixugügü na cuma rü tá mexü i Tupanaärü orearü uruü quíixü. Rü ñuxma chanaxwaxe i yemagü nüxü ixuxürüü meã cuyanguxêê i ngêma puracü i mexü i Tupana nawa cuxü muxü. Rü chanaxwaxe na aixcüma cuyaxõxü rü cuãêwa cumatama nüxü cucuáxü na aixcüma namexü i ngêma puracü i ícuxüxü. Ñuxre i duüxügü rü nüxü nacuaxgüchirex i tacü nixí i mexü na naxügüãxü, natürü chixexüãma naxügü. Rü ngêmacax düxwa nüxü narüxoe na Cristuaxü yaxõgüãxü. ²⁰Rü yemaãcü nüxü naxüpetü ga Imenéü rü Aleyádrü. Rü düxwa choma Chatanána chanawogü ga yema taxre na Chataná ngüxü nüxü ingexêégüxüçax na ngêma naxü nacuaxgüxüçax na tama namexü na chixri Tupanachiga yadexagüxü.

Name nixí i guxüma i duüxügüçax tayumüxégü

2 ¹Rü ñuxma rü tá pemaã nüxü chixu na ñuxãcü namexü na peyumüxégüxü. Rü noxri chanaxwaxe i naxçax peyumüxégü i guxüma i duüxügü. iRü Tupanana naxçax peca na nüxü nangüxêêxüçax rü nüxü nüxü nangechaüxüçax i norü pecadugü! iRü moxê nüxna naxã ya Tupana naxçax i guxüma i norü ngüxêê i guxü i duüxügüna naxãxü! ²Rü ngêxgumarüü ta name nixí i naxçax peyumüxê i guxüma i nachüãnegüarü ãêxgacügü i tacügü rü guxüma i ngématüüwa ngêxmagüxü i ãêxgacügü na ngêmaãcü itaãégüxüçax rü tüxü nangêxmaxüçax i wüxi i maxü i mexü i Tupanapexewa rü guxü i duüxügüpexewa. ³Rü ngêma nixí

i mexü rü ngêmamaã nixí i nataãêxü ya yima tüxü maxêxêcü ya Tupana. ⁴Erü nüma nanaxwaxe i guxããxüma na nangêxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü nanaxwaxe i guxãma na nüxü cuáxü i ngêma ore i aixcüma ixíxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü wüxitama nixí. Rü ngêxgumarüü ta wüxitama nixí i taétüwa chogüxü na Tupanaxütawa tüxü nangugüxêêxüçax. Rü nüma nixí ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana Nane ga duüxüxü ixücü. ⁶Rü nüma ga Ngechuchu rü nügü inaxã rü nayu na guxü i duüxügüaxü naxütanüãxüçax na Tupanaxütawa nangugüxüçax. Rü yexguma Ngechuchu yuxgu nixí ga Tupana yanguxêêxü ga yema üpaacü duüxügümaã nüxü yaxuxü na ñuxãcü tá namaxêxêêãxü. ⁷Rü Tupana choxü naxuneta na norü orearü ngerüü chíixüçax. Rü choxü namu na chanangüxêêxüçax i ngêma duüxügü i tama Yudüfügü ixígüxü na nümagü rü ta yaxõgüãxüçax rü nüxü nacuaxgüxüçax i ngêma ore i aixcüma ixíxü. Rü ngêma pemaã nüxü chixuxü, rü aixcüma nixí, rü tama pexü chawomüxêê. ⁸Rü ñuxma chanaxwaxe i guxüwama nayumüxégü i yatügü. Rü chanaxwaxe i ngearü pecaduãxãcüma naxugümexê rü ngêmaãcü tama texémaã nanuêãcüma rü tama tacüchiga nügü nachoxüügagüãcüma nayumüxégü. ⁹Rü chanaxwaxe i ngexügü rü tauxchaãcü üxü i naxchirugu nicuxgü, rü tauxchaãcü nügü namexêeyaegü, rü tama poraãcü nügü nangaxãégü uirumaã rü nuta i tatanüxümaã rü naxchiru i tatanüxümaã. ¹⁰Natürü narümemã nixí i meãmare Tupanacax

namaxê, rü mexû i puracü naxügü, erü ngêmaâcü nanaxwaxegü na namaxêxû i ngêma ngexûgü i aixcüma Tupanana nügü ägüxû. ¹¹Rü chanaxwaxe i ngexûgü rü meâ inaxînüê i ucuxêgü. Rü tama name na nachoxûgawaxegüxû. ¹²Erü ngexûgüna rü chanachuxu na yatügüxû nangúexêxû, rü yatüarü äêxgacü na yîxû. Rü name nixî i inarüxînüêmare i perü ngutaquexegüwa. ¹³Yerü Tupana rü Adáúxûîra naxü rü yixcama ga Ebaxû. ¹⁴Rü Chataná rü tama Adáúxû nawomüxêê, natürü yema ngecüxû nixî ga nawomüxêêxû. Rü yemaâcü pecadugu ingu ga yema ngecü. ¹⁵Rü yemaçax Tupana nüxü nixu rü tá poraâcü nüxü nangux i ngêma ngexûgü i ngêxguma naxîraxacügügu. Natürü ngîma i ngecü rü tá inayaxu i maxû i taguma gúxü ega meâ ngîxâcügümaâ inacuaçgu, rü mexûgu naxînüâcüma yaxôögu, rü guxûguma duûxûgüxû nangechaûgu rü meâ Tupanapexewa namaxêgu.

Yaxôgüxûârü äêxgacügüchiga

3 ¹Rü pemaâ nüxü chixuxchaû i wüxi i ore i aixcüma ixîxû. Rü ngêxguma chi texé naxwaxegu na yaxôgüxûârü äêxgacü tîxû, rü mexû i puracü nixî i naxçax tadauxû. ²Rü yíxema yaxôgüxûârü äêxgacü rü tanaxwaxe na aixcüma mecü tîxû na taxúema tûmachiga chixri idexaxûçax. Rü tanaxwaxe i wüxixicatama tixî ya tûmamaç, rü aixcüma meâ tamaxû rü mexûguxicatama tarüxînü na guxû i duûxûgü tûxû ngechaûgüxûçax. Rü tanaxwaxe i guxûguma meâ duûxûgüxû tayaxu i tûmapatawa, rü mexû i

ngúexêêruû tixî. ³Rü tama name i wüxi i ngâxwaxexû rü nuwaxexû tîxû, rü tama name i tûmaârü dîêruguama rüxînüxê tîxû. Natürü name nixî i guxû i duûxûgümaâ yaxna taxînü rü namaâ tamecüma. ⁴Rü tanaxwaxe i meâma tûmachiûmaâ itacuax, rü tûmaxâcügü rü meâ tûmaga naxînüê, rü tûxû nangechaûgü. ⁵Erü ngêxguma chi tama tûmachiûmaâ meâ itacuaxgu rü çñuxâcü i guxûma i Tupanaâxû yaxôgüxûmaâ meâ itacuáxü? ⁶Rü yíxema yaxôgüxûârü äêxgacü ixîxê rü tama tanaxwaxe na ngexwacax yaxôxê na tîxû, erü ñuxguacü rü ngêmacax tûgü ticuaxû. Rü ngêmagagu düxwa nagu tangu i ngêma poxcu i Chatanáxû namaâ napoxcuxû ya Tupana. ⁷Rü tanaxwaxe i aîxrüxû i ngêma duûxûgü i tama yaxôgüxû rü tûxû nangechaûgü na taxúema chixri tûmachiga idexaxûçax rü tama Chataná chixexûgu tûxû na nguxêêxûçax.

Yatügü i diácunugü i tupaucawa ngúxêêtaegüxûchiga

⁸Rü ngêxgumarüü ta i ngêma yatügü i tupaucawa ngúxêêtaegüxû ixîgüxû rü nanaxwaxe i mexûguxicatama rüxînüêxü nixîgü. Rü nanaxwaxe i aixcüma nayanguxêêgü i ngêma nüxü yaxugüxû. Rü tama nanaxwaxe i ngâxêêchagüxû nixîgü rü exna norü dîêruguama rüxînüêxü nixîgü. ⁹Rü name nixî i meâma nüxü nacuaçgü i guxûma i Tupanaârü ore, na nüxü nacuaçgüxûçax na çacüçax na yaxôgüâxû. Rü nanaxwaxe i nügüâêwatama nüxü nacuaçgü na norü maxû rü aixcüma yamexû i

Tupanapexewa. ¹⁰Rü tanaxwaxe i to i puracüwa nüxü taxügüxira i noxrix. Rü ngëxguma marü taguma chixexü naxügügu, rü marü name i tupaucawaarü ngüxëeruü tayaxigüxëë.

¹¹Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü rü tanaxwaxe i naxmaxgü rü ta mexügüxicatama narüxinüë. Rü tama name i oregütaaxgüxü nixigü, natürü tanaxwaxe i meã namaxë rü aixcüma nayangüxëëgü i ngëma nüxü yaxügüxü.

¹²Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü rü tanaxwaxe i wüxixicatama tixi ya naxmax. Rü tanaxwaxe i meãma napatacügüxümaã inacüax, rü naxäcügü rü meã naga naxinüë. ¹³Rü ngëma yatügu i tupaucawa ngüxëëtaegüxü ixigüxü, rü ngëxguma meãma naxügüägu i norü puracü i tupaucawa rü guxüma i duüxügü tá nüxü nangechaügü. Rü ñuxüchi i nümagütama i ngëma yatügu rü tá yexeraäcü nüxü natauxcha na nüxü yaxügüxü i ñuxäcü Tupana nanaxwaxexü i Ngechuchu ya Cristuaxü na yaxögüäxü i duüxügü.

Aixcüma nixi i ngëma ore i Tupana tüxü nüxü cuaxëëxü i Cristuchiga

¹⁴⁻¹⁵Rü choma chanaxwaxe i paxa ngëma chaxü na cuxü íchayadauxüçax. Natürü ngürüächi tama paxa ngëma chaxü, rü ngëmacax cuxçax chanaxümatü i ñaã popera na nüxü cucuáxüçax i ñuxäcü tanaxwaxe na namaxëxü i ngëma duüxügü i yaxögüxü. Erü nümagü nixi i Tupana ya maxücüarü duüxügü yixigüxü rü nüxü yaxügüxü rü ínapoxügüaxü i

Tupanaarü ore i aixcüma ixixü. ¹⁶Rü yixema nüxü tacüax rü aixcüma namexëchi i ngëma ore ga noxri ëxügüxü i ñuxma Tupana tüxü nüxü cuaxëëxü i Cristuchiga. Rü nüma ga Cristu rü duüxügüxü nügu nawex ga yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu. Rü Naãë i Üünexü nüxü nixu na mecü yixü. Rü Tupanaarü orearü ngerüügü i daxüçüäx nüxü nadaugü. Rü guxü i nachüüãnegüwa rü duüxügü nüxü nixugüë i nachiga, rü guxüwama duüxügü nüxü nayaxögü. Rü Nanatü rü wenaxärü daxügüxü i naãnewa nanaga i ngextá ínamexëchixüwa.

Duüxügü i nüxü rüxoexü na yaxögüäxüchiga

4 ¹Tupanaãë i Üünexü rü nüxü nixu rü ngëxguma yangaicagu na nagüxchaüxü i naãne rü nümamaxü i duüxügü rü tá nüxü narüxoe na yaxögüäxü i Tupanaarü ore i mexü. Rü tá nawe narixi i duüxügü i doramare i orexü ixügüxü i Chatanaarü ngüxëëtae nangüxëëxü. ²Rü ngëma yaxögüxü rü tá nüxü inarüxinüë i ngëma duüxügü i meã maxënetaxü rü idorataaxgüxü. Rü ngëma duüxügü rü yeüçürü nanaxügü i ngëma chixexü rü düxwa namaã nixü na chixexügüxicatama naxinüëxü. ³Rü ngëma duüxügü rü nanachüxu na iyangigüxü i duüxügü. Rü nanachüxu na duüxügü nangögüxüxü i ñuxre i ðnagü rü wochirex Tupana nanaxü i guxüma i ðnagü na moxë naxçax inaxägüäcüma nangögüäxüçax i norü duüxügü i yaxögüxü rü nüxü cuaxgüxü i norü ore i aixcüma ixixü. ⁴⁻⁵Natürü guxüma i Tupana üxü rü name. Rü taxuacüma

nüxü taxo ega Tupanana moxë naxçax
ixãxiraãcúma nayauxgu. Erü Tupanaãrü
ore rü ngëma yumüxë rü nanaxüünexëë
i ngëma ñna i Tupanapexewa, rü
ngëmacax name nixí na nangóxü.

**Wüxi i mexü i Ngechuchu ya Cristuarü
ngüxëëruü rü mexümaã nanguxëëtae**

⁶Rü ngëxguma ngëma cumaã nüxü
chixuxü i oremaã cunangüxëëgu i taeneë i
yaxögüxü, rü ngëxguma nawa
cungüechagu i ngëma ore i marü quixöxü,
rü ngëxguma nagu quixüëchagu i ngëma
mexü i nguxëëtae i marü nagu quixüxü, rü
ngëxguma tá nixí i wüxi i mexü i
Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëruü quixü.
⁷Rü tama name na naga cuxinüxü i ñoma i
naãnecüãxãrü dexagümare i tama aixcüma
ixüxü. Natürü name nixí i guxüxüma cugü
cuporaxëë na yexeraãcü Tupanaxü
cungechaüxüçax rü nawe curüxüxüçax rü
naxçax cumaxüxüçax. ⁸Rü wüxi i mexü
nixí na naporaxëëxü rü yaxiãxcüxëëxü i
taxüne na aixcüma naporaxüçax. Natürü
ngëmaãrü yexera narümemãë nixí na yigü
iporaxëëxü na Tupanaxü ingechaüxüçax
erü ngëma rü guxüwama tüxü name i
ñoma i naãnewa rü daxügüxü i naãnewa
rü ta. ⁹Rü aixcüma nixí i ngëma ore i
cumaã nüxü chixuxü, rü name nixí i
guxãma tayaxögü. ¹⁰Rü ngëmacax nixí i
ipuracüxü rü yigü iporaxëëxü na nüxü
ixüxüçax i ngëma ore i mexü, erü nüxü
tayaxögü ya tórü Tupana ya maxücü ya
guxããrü maxëxëëruü ixücü. Erü nüma nixí i
namaxëxëëxü i ngëma duüxügü i nüxü
yaxögüxü. ¹¹Rü chanaxwaxe i
cunangüxëë i ngëma ore rü duüxügüxü
cumu na naxauregüãxüçax. ¹²iMeã cugüna
nadau na taxüema cuxü naxoxüçax naxçax

i ngëma na cungextüxüxü! Rü name nixí i
wüxi i mexü i cuaxruü quixí naxçax i
guxüma i ngëma yaxögüxü. Rü ngëmacax
cunaxwaxe i mexü i oremaã quidexa, rü
meã duüxügüxüçax cumaxü, rü aixcüma
nüxü cungechaü i guxüma i duüxügü, rü
meã Tupanaãxü cuyaxö, rü napexewa meã
cumaxü. ¹³Rü chanaxwaxe i
ngutaquexewa rü guxü i duüxügüxüçax
nüxü cudadatü i Tupanaãrü ore, rü
duüxügümaã nüxü quixu na ñuxü
ñaxüchiga yixü. Rü chanaxwaxe i
ngëmaãcü cunangüxëë rü nüxü
cunangüchãxëë i ngëma taeneëgü
ñuxmatáta ngëma changu i chomax. ¹⁴Rü
ngëmacax name nixí i aixcüma namaã
cupuracü i ngëma cuax ga Tupana cuxna
ãxü ga yexguma norü puracüçax cuxü
naxunetagu rü yema yaxögüxüãrü
ãëxgacügü cuxü yangögüãcüma cumaã
nüxü yaxuxgu na cuxna naxããxü ga yema
cuax. ¹⁵iMeã naxü i guxüma i ngëma
cumaã nüxü chixuxü, na ngëmaãcü guxü i
duüxügü nüxü daugixüçax na ñuxücü
guxü i ngunexügu yexeraãcü meã
Tupanaçax na cumaxüxü! ¹⁶iInaxuãë na
ñuxücü meã cugüna cudaduxü rü ñuxücü
meã cunangüxëëxü i ngëma togü! Erü
ngëxguma meã cunaxüxgu i guxüma, rü tá
cunayaxu i maxü i taguma gúxü rü ngëma
togü i cuxü irixünüëxü rü tá ta nüxü
curüngüxëë na nümagü rü ta
nayauxgüãxüçax i ngëma maxü.

**Ñuxücü nixí i namexü na nüxü
ingechaüxü i ngëma yaxögüxü**

5 ¹Taguma name i cunanga i wüxi i
yatü i cuxü rüyamaëxü. Rü
narümemãë nixí i meãma cunaxucüxë
ñoma cunatürüü. Rü ngëma

ngextjūxcūgū rü name nixī i meāma namaā quidexa ñoma cueneēgūxūchirūū. ²Rü yíxema yaguāxgū ya ngexegū rü name nixī i meāma tūmamaā quidexa cuexūchirūū. Rü ngēxgumarūū ta i paxūgū rü name nixī i meāma namaā quidexamare wūxi i cueyaxūchirūū, rü tama name i chixexūgu namaā curūxīnū. ³iTūxū rüngūxēē ya yíxema yutegūxe ega aixcūma tacū tūxū taxu! ⁴Natürü ngēxguma chi wūxi i yutecū ngīxū nangēxmagu i ngīxācūgū rü exna ngītaagū, rü name nixī i nūmagū ngīxū narūngūxēēgū rü ngīxna nanaxā i tacū i ngīxū taxuxū. Erü Tupana nanaxwaxe na ngītanūxūira ngīxna daugūxū na ngēmaācū yangutanūxēēgūāxūcax ga yema naē na nayaexēēxū. ⁵Natürü yíxema yutexe ya tūxica irixāūxē rü tūxū nataxūxe i tūmatanūxū, rü Tupanaxūtawaxicatama itananguxēē i tūmaārū ngīxēē rü guxūguma woo chūtacū rü ngunecū rü tayumūxē na tūxū nangūxēēxūcax. ⁶Natürü yíxema yutexe ya tūmaārū ngūchaūguxicatama rūxīnūxē, rü Tupanapexewa rü ñoma tayuxūrūū tixī. ⁷Rü ngēma nixī i ore i tá cunangūxēēxū i ngēma yaxōgūxū na nūgūna nadaugūxūcax na taxūma i chixexū naxūgūxūcax rü taxūema nachiga chixri idexagūxūcax. ⁸Erü ngēxguma chi wūxie rü tama meā nūxna tadaxu! rü tūmapatacūāxgū rü tūmaē rü tūmanatū, rü maneca tama aixcūma meā Tupanaāxū tayaxō. Rü wūxi i tama yaxōxūārū yexera chixecū tixī. ⁹Rü ngēxguma chi wūxi i ngexū i yutexū naxcax icaxgu na ngēma yaxōgūxū ngīxū rüngūxēēgūxūcax rü

tanaxwaxe i 60 ya tauneciārū yexera ngīxū nangēxma rü wūxitama nixī ga ngīte ga ngīxū yexmacū ga noxrix. ¹⁰Rü tanaxwaxe i guxūma i duūxūgū ngīxū nacuaaxgū na wūxi i mexū ūxcū na yīxū. Rü tanaxwaxe i meā ngīxācūxū yaexēēcū iyixī, rü meā ngīpatawa duūxūgūxū yaxucū iyixī, rü yaxōgūxūārū ngūxēēruū iyixī, rü dāaweexūārū ngūxēēruū iyixī. Rü ngēmaācū tanaxwaxe i guxūraūxū i mexū na naxūxū. ¹¹Natürü tama tanaxwaxe i yaxōgūxūārū puracū nixī i ngīxna na nadaugūxū i wūxi i yutecū ega tama 60 wa nanguxgu ya ngīrū taunecū. Erü wūxi i yutecū i pacū, rü ngēxguma ngīrū ngūchaū Cristuna ngīxū ixūgachixēēgu, rü tá inaxwaxe na wena naxātexū. ¹²Rü duūxūgū tá chixri ngīchiga nidexagū, erü tama aixcūma iyanguxēē ga yema Cristumaā inaxunetaxū ga noxrix. ¹³Rü ngīma rü dūxwa ngextā iyaxāuchigūmare, rü nāī ya ī rü nagu iyarūxāūx, rü dūxwa tama ipuracūchaū. Rü tama ngēmaxīcatama, natürü dūxwa ixoregūtaax, rü iyangēxmachigū nawa i ngēma dexa i tama mexū i togūchiga, rü guxūwama nūxū iyaxu i ngēma ore i tama mexū. ¹⁴Rü ngēmacax chanaxwaxe i ngēma yutegūxū i paxūgū na wenaxārū naxātegūxū, rü naxāxācūgūxū, rü mexū i napataarū daurūgū na yixīgūxū. Rü ngēmaācū i ngēma duūxūgū i ngīxchi aiexū, rü taxucūruwa chixri ngīchiga nidexagū. ¹⁵Cumaā nūxū chixu i ñāā ore, erü ñuxre i yutecū rü marū nūxū irūxoe i ore i mexū rü Chatanáwe irūxī. ¹⁶Rü ngēxguma chi wūxi i ngecū i yaxōxcū rü ngīxū nangēxmagu i

ngĩtanũxũ i yutexũ, rü name nixĩ i ngĩxũ irüngũixē. Rü ngēmaācü tãütãma togü i yaxögũxũārü puracü tá nixĩ na ngĩxna na nadaugũxũ. Rü ngēxguma tá nüxũ natauxcha i ngēma togü i yaxögũxũ na ngĩxũ nangũxēegũxũ i ngēma yutecü i aixcüma ngĩxũ natauxcüma i ngĩtanũxũgü i ngĩxũ rüngũxēegũxũ.

¹⁷Rü ngēma yaxögũxũārü ãēxgacügü i meãma naxügũxũ i Tupanaärü puracü, rü name nixĩ i ngēma yaxögũxũ aixcüma meã nüxũ nangechaũgü rü meã nüxũ nanaxütanügü. Rü guxũārü yexera tanaxwaxe i nüxũ nangechaũgü rü meã nüxũ nanaxütanügü i ngēma yaxögũxũārü ãēxgacügü i meãma nüxũ ixuxũ rü nangúexēexũ i Tupanaärü ore i mexũ. ¹⁸Erü Tupanaärü orewa rü ñanagürü:

“Tama name i nüxna taxaü i ngēma taxũna i puracüxũ”,

ñanagürü. Rü ñanagürü ta:

“Wüxi i puracütanũxũ rü tanaxwaxe i nüxũ na naxütanũxũ i norü puracü”,

ñanagürü i ngēma Tupanaärü orewa.

¹⁹Rü ngēxguma chi texé nüxũ ixuxgu na chixexũ naxũxũ i wüxi i yaxögũxũārü ãēxgacü, rü tãütãma tüxü icuxĩnũ ega natauxguma i taxre rü exna tomaēxpüx i togü i duũxũgü i nüxũ daugũxũ na aixcüma chixexũ naxũxũ. ²⁰Natürü ngēma yaxögũxũārü ãēxgacügü i aixcüma pecadugu maxēxũ, rü name nixĩ i guxũ i yaxögũxũpexewa cunaxucyxē, na guxũma i ngēma togü i yaxögũxũārü ãēxgacügü rü ta namuēxũcax na naxügüãxũ i tãcü rü chixexũ. ²¹Rü ñuxma Tupanapexewa rü tórü Cori ya Ngechuchu ya

Cristupexewa rü ngēma daxüçũãx i orearü ngeruũgü i Tupana nüxũ ngechaũgũxũpexewa, rü cuxũ chamu na naga cuxĩnũxũ i ñãã ore i cumaã nüxũ chixuxũ. Rü chanaxwaxe i ngēma cumaã nüxũ chixuxũrũ meã cunaxucyxē i guxũma i ngēma yaxögũxũ rü nüétama ega woo texé tixĩgu. ²²iTama cuñuxãē i yaxögũxũārü ãēxgacüxũ na cuyangucuchixēxũ i wüxi i duũxũ! Natürü name nixĩ i noxri rü meã nagu curüxinü i ngēma erü ngürüãchi tá wüxi i duũxũ i pecadu üechaxũ quingucuchixēē, rü cugagu tá nixĩ erü tama icuxuãē. iRü meã cugüna nadau na tama pecadugu cunguxũcax! ²³Rü ngēma na cunguxnecaũxũ i ñuxguacü, rü name nixĩ i írarüwa binune cuyaxaxü, rü tama i dexáxicatama. ²⁴Rü nangēxma i duũxũgüarü pecadugü i noxtacüma ngóxũ naxũpa na Tupana nüxna çaxũ. Natürü nangēxma i to i pecadugü i duũxũgüarü rü tãütãma nangox ñuxmatãta naãneärü guxwa nanguxgu rü Tupana tüxna icagügu. ²⁵Rü ngēxgumarũ ta nangēxma i duũxũgüarü puracügü i mexũ i Tupanacax naxügũxũ i ñuxma marü nüxũ idauxũ. Rü nangēxma ta i puracügü i mexũ i ñuxma tama nüxũ idauxũ natürü yixcüra tá nüxũ idaugüamaxũ.

6 ¹Guxãma ya yíxema yaxögüxe rü ixãärü coriãxē, rü tanaxwaxe i tümaärü corixũ tangechaũ na ngēmaācü taxucürüwa texé Tupanachiga rü tórü nguxētaechiga chixri idexaxũcax. ²Rü ngēxguma chi wüxi ya duũxē ya Tupanaãxũ yaxóxē rü wüxi i cori i

tümarüü yaxõxümaã tacoriãxgu, rü tama tanaxwaxe i ngëma na tümaënee yixüçax nüxü tarüxo na nüxü tangechaüxü i tümaärü cori. Natürü tanaxwaxe i yexeraäcü meã nüxü tapuracü erü tümaärü cori i nüxü tarüngüxëexü i tümarüü yaxõxü nixi rü tümaënee i Tupana nüxü ngechaüxü nixi. Pa Timutéux, chanaxwaxe i meãma cunangüxëe i ngëma ore i cumaã nüxü chixuxü, rü guxüma i yaxõgüxüpexewa nüxü quixu.

Tupanaärü ore rü aixcüma tüxü name

³Rü cumaã nüxü chixu rü nangëxma i duüxügü i namaã nguxëetaegüxü i ngëma nguxëetae i tama namaã wüxigüxü i tórü nguxëetae, rü tama namaã wüxigüxü i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristuarü nguxëetae i mexü, rü tama namaã wüxigüxü i ngëma nguxëetae i Tupanaärü orewa ngóxü. ⁴Rü cumaã nüxü chixu rü yixema ngëmaäcü nguxëetaexe rü tügü ticuaxüü rü taxuüma tacuax. Rü ngëmacax ngëxürüüxümare i dexa rü naxçax tachoxügawaxe, rü tama texéga taxinüchaü, rü düxwa ñoma tiçaaawexürüü tixi namaã i ngëma tümacüma. Rü ngëmagagu rü taxäüxächiwaxe, rü tanuxwaxe, rü togümaã taguxchiga, rü taxüxeaxüma tayaxõ. ⁵Rü ngëmaäcü i ngëma duüxügü i chixeäegüxü, rü nügümaã nanuëëcha, rü tama nüxü nacuaxgü i ngëma ore i aixcüma ixixü, rü nagu narüxinüë rü Tupanaärü orewa nixi i diëru ngixü nayauxgüxü. ⁶Rü aixcüma nixi i Tupanaärü orewa nüxü iyarüngauxü i taxüma i mexü, natürü ngëma mexü rü

tümacaxicatama nixi ya yixema namaã taäëgüxe i ngëma marü tüxü ngëxmaxü. ⁷Rü yixema rü yexguma noxri ixíraegu, rü ngearü yemaxüãxëmaã tabue i ñoma i naãnewa. Rü ngëxguma iyuxgu rü taxucürüwa tayange i tórü ngëmaxügü. ⁸Natürü ngëxguma tüxü nangëxmagu i taxchiru rü tórü õna rü name nixi i ngëmamaãtama tataäëgü. ⁹Natürü ngëma duüxügü i diëruãxgüchaüxü, rü tama yaxna namaã naxinüë i ngëxguma ngëma diëruarü ngüchaü nüxü poragu. Rü ngëmacax nagu nayi i muxüma i ngüchaügü i taxuwama mexü i chixexüwa nagagüxü, rü ngëmacax düxwa i ngëma duüxügü rü poraäcü nachixe rü norü guxümaãma inayarütauxe. ¹⁰Erü ngëma na diëruaguama na rüxinüxü rü ngëma nixi i guxüma i chixexügüiarü ügü. Rü nangëxma i ñuxre i duüxügü i Tupanaärü orexü ítáxü erü diëruaguama narüxinüë. Rü ngëmacax poraäcü nügü nangechaügüxëë rü nügüxü nananguxëëgü.

Tupanaãxü yaxõgüamaxüchiga

¹¹Natürü cumax, Pa Timutéux, rü wüxi ya yatü ya Tupanaärüxüchi quixi. iRü ngëmacax nüxna ixügachi i guxüma i ngëma chixexü! iRü meã Tupanapexewa namaxü, rü norü ngüchaü naxü, rü meã nüxü yaxõ, rü nüxü nangechaü i guxüma i duüxügü, rü yaxna namaã naxinü, rü tama cugü icuaxüücüraxü i cuãëwa! ¹²iCugü naporaxëë na meã cuyaxõõmaxüçax rü cunaxüamaxüçax i Tupanaärü puracü ega woo tacü rü guxchaxü cuxü üpetügüx! iRü cugüna nadau na taguma

cuxna na iyanataxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ! Yerü yema maxũcax nixĩ ga noxri Tupana cuxũ yaxuxũ ga yexguma muxũma ga duũxũgũpexewa nũxũ quixuxgu na ñuxãcü Ngechuchu ya Cristuaxũ na cuyaxõxũ. ¹³⁻¹⁴Rũ ñuxma Pa Timutéux, rü napexewa ya Tupana ya guxãxũma maxẽxẽecü, rü napexewa ya Ngechuchu ya Cristu ga ãẽxgacü ga Piratumaã nũxũ ixucü ga ñuxãcü Nanatü ya Tupanaãxũ na yaxõõxũ, rü cuxũ chamu na naga cuxĩnũxũ i ngẽma ore i cumaã nũxũ chixuxũ. Rũ tama chanaxwaxe i cunaxũchicüü i ngẽma ore, na taxúema texé tacücax cuxũ oregũxũcax rü chixri cuchiga idexaxũcax. Rũ chanaxwaxe i ngẽmaãcü meã cunaxü ñuxmatáta ínangu ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ¹⁵Erü ngẽma ngunexũ i Tupana nagu naxwaxexũgu rü tá Cristuxũ nangoxẽ. Erü nũxĩcatama Tupana nixĩ, rü nũma nixĩ i aixcũma mecü yĩxũ rü guxũétúwama nangẽxmaxũ. Rũ guxũ i ãẽxgacügüarü ãẽxgacü yĩxũ, rü guxũ i corigüarü Cori yĩxũ. ¹⁶Rũ nũxĩcatama nixĩ na taguma nayuxũ. Rũ nũma rü poraãcü ínagóonexũwa namaxũ, rü taxucürüwa texé ngẽma ngóonexũna tangaicama. Taguma wüxi i duũxũ nũxũ nadau, rü taxuacũma texé nũxũ tadau. Nũma rü guxũguma naporaxũchi rü taguma inayarũxo na ãẽxgacü yĩxũ. Rũ ngẽmacax tanaxwaxe i guxãma nũxũ ticuaxũũgüecha. Rũ ngẽmaãcü yĩ. ¹⁷Rũ yixema tũxũ nangẽxmagũxe i muxũma i tũmaãrũ dĩeru i ñoma i naãnewa, rü tũmamaã nũxũ ixu na tama ngẽmamaã

tũgũ ticuaxũũgũxũcax rü tama nagu tarũxĩnũẽxũcax na ngẽma tũmaãrũ dĩeruwa nũxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ. Erü ngẽma dĩeru rü paxa tá nagux. Natürü narũmemaẽ nixĩ i Tupanagu tarũxĩnũẽ, erü yimawa nixĩ i nũxũ itayangaugũxũ i tũmaãrũ maxũ. Rũ nũma nixĩ i poraãcü tũxna naxããxũ i guxũma i tacü i inaxwaxexũ na itaãẽgũxũcax. ¹⁸IRũ namaã nũxũ ixu i ngẽma muãrũ dĩeruãxgũxũ, rü name na ngẽmamaã mexũ naxũgũxũcax rü togü i duũxũgũxũ nangũxẽẽgũxũcax! Rũ ngẽmaãcü tá namu i norü ü i mexũ i Tupanapexewa. Rũ tanaxwaxe i nũmagü i muãrũ dĩeruãxgũxũ rü na ínmemaregũxũ na togüna naxããxũ rü namaã nangauxũ i ngẽma norü ngẽmaxũgü. ¹⁹Rũ ngẽmaãcü tá nũxũ nangẽxma i norü mexũgü i daxũgũxũ i naãnewa, rü tá nanayauxgü i ngẽma maxũ i aixcũma ixĩxũ.

Pauru rü Timutéuxũ namu, rü yemaãcü inayacuaxẽẽ ga norü popera

²⁰Pa Timutéux, imeã namaã nangũxẽẽtae i guxũma i ngẽma ore i cuxũ chamuxũ! Rũ tama name na icurũxĩnũxũ i ñoma i naãnecũãxãrũ dexagũmare i taxuwama mexũ rü ngẽma ore i doramare ixĩxũ i duũxũgü nũxũ ixugũgünetaxũ na ore i nawa nũxũ icuãxũ yĩxũ. ²¹Erü ñuxre i nũmagü i ngẽma noxritama cuaxgu ixũ, rü dũxwa ngẽmagagu Tupanana nixĩgachi. Rũ chanaxwaxe i Tupana meã pexũ narũngũxẽẽ.

*Rũ nuãma pexna,
Pauru*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA

TIMUTÉUCAᄁ NAXÜMATÜXÜ GA PAURU

Timutéuxü narümoᄁe ga Pauru

1 ¹Pa Timutéux, choma i Pauru nixí i cuxᄁ chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choxü nixí ga namuxü ga Ngechuchu ya Cristu, yerü yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana. Rü nüma choxü namu na nüxü chixuxüᄁ na ñuxãcü tüxü nangëᄁmaxü i maxü i taguma gúxü, ega aixcüma Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögügu. ²Cuxü changechaü, Pa Chaune, Pa Timutéux. Rü chanaxwaxe ya Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Cori na cuxü nangüxëgüxü rü nüxü cungechaütümüügüxü rü cuxü nataãëxëgüxü.

Tama name i taxãne na Cristuchigaxü ixuxü

³Guxüguma i chütacü rü ngunecü rü cuxna chacuaxächixü i chorü yumüxëwa, rü poraãcü cuxᄁ moxë Tupanana chaxã. Rü nüxü nixí i chapuracüxü i mexü i chauãemaã, yexgumarüü ga nuxcümaügüxü ga chorü oxigü naxügüxürüü. ⁴Choma rü

nüxna chacuaxächi ga na ñuxãcü poraãcü chauᄁᄁ cungechaüxü rü chauᄁᄁ cuxaxuxü ga yexguma cuxna íchixüxgu. Rü wenaxärü cuxü chadauxchaü na aixcüma chataãëxüᄁ. ⁵Erü nüxna chacuaxächi na ñuxãcü meã aixcüma Tupanaãxü cuyaxöxü. Rü curü noxë ga Loí rü cue ga Euníchia rü tüxira aixcüma meã Tupanaãxü tayaxögü rü nüxü chacuax i cuma rü ta na meãma nüxü cuyaxöxü. ⁶Rü ngëmacᄁ cuxna nüxü chacuaxächixëë na cugü cuporaxëëxü na yexeraãcü cunaxüamaxüᄁᄁ i ngëma Tupanaärü puracü ga naxᄁᄁ cuxna naxããxü ga cuax ga yexguma noxri cuxü chingögüãcüma cumaã chayumüxëgu. ⁷Erü ngëma Naãë i Üünexü i Tupana tüxna äxü rü tama nanaxwaxe na imuüëxü, natürü tüxü naporaexëë na aixcüma duüxügüxü ingechaügüxüᄁᄁ rü meã yigümaã icuáxüᄁᄁ. ⁸Rü tama chanaxwaxe na cuxãnexü na nüxü quixuxü i nachiga ya tórü Cori. Rü ngëᄁgumarüü ta tama chanaxwaxe i chauᄁᄁ cuxãne i ngëma na chapoxcuxü naxᄁᄁ i Tupanaärü ore. Rü

name nixĩ i yaxna namaã cuxĩnũ i ngẽma ngũxũ i cuxçax ínguxũ nagagu i ngẽma ore i mexũ i nũxũ quixuxũ. Rũ Tupana tá cuxũ naporaxẽ. ⁹⁻¹⁰Rũ Tupana tũxũ namaxẽxẽe rũ tũxũ nidexechi na naxçaxicatama imaxẽxũçax. Natürũ tama tacũ rũ mexũ na ixũxũgagu nixĩ ga yemaãcũ tamaã namecũmaxũ ga Tupana. Natürũ yemaãcũ tũxũ narũngũxẽe yerũ woetama yema nixĩ ga nanaxwaxexũ yerũ Ngechuchu ya Cristugagu tũxũ nangechaũ. Rũ nũma ya Tupana ga tautama naãne ùxgumama tũxũ ngechaũcũ, rũ yexguma ínguxgu ga tórũ maxẽxẽeruũ ga Ngechuchu ya Cristu, rũ yexguma nixĩ ga Tupana tũxũ nũxũ dauxẽexũ na ñuxãcũ poraãcũ tũxũ nangechaũxũ. Rũ nũma ga Cristu nixĩ ga iyanaxoxẽãxũ na iyuxuchixũ yerũ nũma rũ yuwa ínarũda rũ wena namaxũ. Rũ norũ orewa tũxũ nũxũ nacuxãxẽe na yixema rũ ta tũxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gũxũ ega nũxũ yaxõxgu. ¹¹Rũ Tupana choxũ ningucuchixẽe na nũxũ chixuxũçax i ngẽma norũ ore i mexũ. Rũ choxũ namu na ngẽma oremaã chanangúexẽexũçax i duũxũgũ i guxũwama. ¹²Rũ ngẽmacax nixĩ i poraãcũ ngũxũ chingexũ rũ chapoxcuxũ i ñuxmax. Natürũ tama naxçax chaxãne i ngẽma, erũ choma nũxũ chacuax na texeãxũ chayaxõxũ. Rũ nũxũ chacuax na naporaxũ i nũma na nũxna nadauxũçax i ngẽma puracũ i choxna naxãxũ rũ namaã inacúaxũçax i chauãe i guxũgutáma ñuxmatáta ngẽma ngunexũ i nagu wena núma naxũxũ. ¹³Rũ chanaxwaxe i meãma nagu quixũ i

ngẽma nguxẽẽtae i mexũ ga chauxũtawana naxçax cungũxũ. Rũ name nixĩ i meã nũxũ cuyaxõõma ya Ngechuchu ya Cristu rũ meã nũxũ cungechaũ i guxũma i duũxũgũ, erũ Cristuarũ duũxũ quixĩ. ¹⁴Rũ name nixĩ i Tupanaãe i Ûunexũ i tawana maxũxũãrũ ngũxẽemaã ícunapoxũ i ngẽma nguxẽẽtae i mexũ i Tupana cuxna ãxũ. ¹⁵Cuma marũ nũxũ cucuax rũ guxũma ga yema yaxõgũxũ ga Áchiaarũ naãnewa ne íxũ rũ marũ choxna naxĩgũ. Rũ yematanũwa nayexma ga Figueru rũ Ermóquene. ¹⁶Onesíferu rũ muẽxpũxcũna choxũ nataãẽxẽe, rũ tama chauxcax naxãne i ngẽma na chapoxcuxũ. Rũ ngẽmacax chanaxwaxe i tórũ Coriaxũ nangechaũtũmũgũ i guxũma i natanũxũgũ. ¹⁷Rũ yexguma noxritama Dumawa nanguxgu ga nũmax, rũ chauxcax nadauecha rũ ñuxmata choxũ iyangau. ¹⁸Cuma meãma nũxũ cucuax ga ñuxãcũ tũxũ na nangũxẽexũ ga Onesíferu ga Epéchiuarũ íãnewa. Rũ ngẽmacax chorũ yumũxẽwa naxçax íchaca na Tupanaãxũ nangechaũtũmũxũçax i ngẽxguma wena ñoma i naãnewa naxũxgu ya tórũ Cori ya Ngechuchu.

**Ngechuchu ya Cristuarũ
puracũtanũxũ i mexũchiga**

2 ¹Rũ ñuxma, Pa Chaune, Pa Timutéux, irũ cugũ naporaxẽe namaã i ngẽma pora i Ngechuchu ya Cristu cuxna ãxũ! ²Yema ore ga chauxũtawana nũxũ cuxĩnũxũ ga yexguma muxũma ga duũxũgũpexewa nũxũ chixuxgu, rũ chanaxwaxe i ñuxma cuxi ngẽma oremaã cunangúexẽe i togũ i

yatügü i meã naãêxũ cuaxgũxũ na nüxĩ togũxũ nangüexêxũcax namaã i ngẽma ore. ³Rũ tama name i naxcax cumuũ na Ngechuchu ya Cristuarũ oregagu ngũxũ quingexũ. Natürũ cunaxwaxe i namaã cupora ñoma wüxi i mexũ i norũ churararũ. ⁴Rũ wüxi i duũxũ i churarawa ngẽmaxũ, rü taxucürüwama to i puracü i tama churaraarũ ixĩxũgu narüxinũ. Natürũ ngẽma norũ ãêxgacü nagu namuxũ i puracügu nixĩ i naxĩnũxũ na ngẽmaãcü norũ ãêxgacũxũ nataãêxêxũcax. ⁵Rũ ngẽxgumarũ i ta wüxi i duũxũ i wüxi i ñücawa nügü ingucuchixêxũ, rü taxuacüma nanayaxu i norũ ãmare ega chixri naxĩnũcaxwaxegu rü tama ngẽma ñücaarũ ãêxgacüga naxĩnũgu. ⁶Rũ texé ya naãnewa puracüxe rü name nixĩ i tüxira tanayaxu i tümanetüari o. ⁷iRũ guxũguma nagu rüxinũ i ñãã ore i cumaã nüxũ chixuxũ! Rũ nüma ya Cori ya Ngechuchu tá cumaã inananguxũxêê i guxũma na nüma nanaxwaxexũãcüma cunaxũxũcax i ngẽma puracü. ⁸iRũ nüxna nacuxãchi ya Ngechuchu ya Cristu ya Dabítanũxũ ga guma yuwa írüdacü! Rũ yimachiga nixĩ i ngẽma ore i mexũ i duũxũgümaã nüxũ chixuxũ. ⁹Rũ ngẽma oregagu nixĩ i ngũxũ na chingexũ rü ñoma wüxi i máêtaxürũ nüma poxcupataũwa cadenamaã chichotaxũ. Natürũ Tupanaarũ ore i mexũ, rü guxũwama nanguama rü taxucürüwama texé tayachota. ¹⁰Rũ ngẽmacax yaxna namaã chaxĩnũ i ngẽma ngũxũ i chingexũ naxcax i ngẽma duũxũgü i Tupana idexechixũ. Erü chanaxwaxe i nümagü rü ta Ngechuchu ya Cristuaxũ nayaxögü, rü

ngẽmaãcü na nayauxgüãxũcax i maxũ i mexũ i taguma gúxũ. ¹¹Rũ pemaã nüxũ chixuxchaũ i wüxi i ore i aixcüma ixĩxũ. Rũ ngẽxguma Cristu yuxürũ norü oreçax iyuegu, rü naxriũ tá ta wena tamaxé na nüma íngẽxmaxũwa ingẽxmagũxũcax. ¹²Rũ ngẽxguma ñoma i naãnewa yaxna namaã ixĩnũêgu ega ngũxũ ingexgu, rü daxũguxũ i naãnewa rü wüxigu namaã ãêxgacü tá tixĩgü. Rũ ngẽxguma tama Cristuxũ icuãxchaũgu i ñoma i naãnewa, rü nüma rü täütama tüxũ nacuxãchaũ i daxũguxũ i naãnewa. ¹³Natürũ woo ñuxguacü i yixema rü tama aixcüma naxũxgu i ngẽma Tupanamaã ixunetaxũ, natürũ nüma ya Tupana rü guxũguma nayanguxêê i ngẽma tamaã inaxunetaxũ, erü taxuacüma nügütama nawomüxêê.

**Wüxi i mexũ i puracütanũxũ i
Tupana namaã taãêxũchiga**

¹⁴Rũ ngẽma yaxögũxũ i cuxũtawawa ngẽxmagũxũ, rü name nixĩ i Tupanaégagu nüxna nüxũ cucuxãchixêê na tama nuxcümaũgũxũ i ore i taxuwama mexũcax nügümaã na yaporagatanücüxũcax. Erü ngẽma rü wüxi i chixexũ nixĩ, rü nanachixexêê i ngẽma duũxũgü i nüxũ ñnüxũ. ¹⁵iRũ cugü naporaxêê na meã cunaxũxũcax i Tupanaarũ puracü na nüma cumaã nataãêxũcax i ngẽxguma napexewa cunguxgux! Erü tama cunaxwaxe i ñacüçax nüxũ cuxãne i ngẽxguma nüma cuxna nacaxgu i curü puracüchiga. iRũ ngẽmacax cunaxwaxe i aixcüma meã namaã cungüxêêtae i ngẽma ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ! ¹⁶iRũ nüxũ rüxo i ñoma i naãnecũãxãrũ dexagümare i

taxuwama mexû! Erû ngêma duûxûgû i ngêma dexagûmaregu îxû, rû guxûguma yexeraâcü chixexûgu nayi. ¹⁷Rû ngêma norû nguxêetae i ngêma duûxûgû, rû ñoma wûxi i ðaaweane i tûxû íyimachixêêxûrûû nixî. Rû yema nixî ga nûxû ngupetûxû ga Imenéu rû Firetu. ¹⁸Yerû nidoragûmare ga nûxû na yaxugûexû rû marû na nangupetûxû i yuetaarû dachiga. Rû yemaâcü nanawomûxêêgû ga ñuxre ga duûxûgû na tama noxrirûû yaxôgûâxûçax i Tupanaârû ore. ¹⁹Natûrû Tupanaârû ore rû taguma inayarûxo rû taguma naxûchicûü. Rû ngêma norû orewa rû ñanagûrû:

“Tórû Cori ya Tupana nûxû nacuax i texé tixî ya norû duûxûgû ixîgûxe. Rû guxâma ya yîxema nûxû ixuxe na Ngechuchu ya Cristu rû tûmaârû Cori yîixû, rû name nixî i nûxna tixîgachi i guxûma i chixexû”,

ñanagûrû i ngêma norû orewa. ²⁰Wûxi i duûxû i dîeruâxûchixû rû napatawa nangêxma i poratu i uirunaxçax rû dîêrumûnaxçax. Rû nangêxma ta i poratu i naînaxçax rû waixûmûnaxçax. Rû ngêma poratu i uirunaxçax rû dîêrumûnaxçax rû mexû i norû õnacax nixî. Natûrû ngêma poratu i naînaxçax rû waixûmûnaxçax rû guxchirechixû nixî. ²¹Rû ngêxguma wûxi i yaxôxû naxwaxegu na aixcûma mexû i Tupanaârû puracûtanûxû na yîixû, rû name nixî i nûxna nixûgachi i guxûma i chixexû. Rû ngêxguma tá nixî i Tupanapexewa aixcûma naxûünexû na naxûâxûçax i nagûxûraûxû i puracû i Tupana namaã nûxû ixuxû. ²²iNûxû

rûxo i guxûma i ngêma chixexû i ngextûxûcûgû nagu rûxîñûêxû! iRû meã Tupanapexewa namaxû rû aixcûma nûxû yaxô! iRû nûxû nangechaû i guxûma i duûxûgû, rû táxû i namaã cunuxû! Rû ngêmaâcü chanaxwaxe i cumaxû wûxigu namaã i guxûma i ngêma duûxûgû i ngearû pecaduâxçacûma Tupanamaã yumûxêgûxû. ²³Rû tama name i icurûxîñû i ngêma dexagû i taxuwama mexû. Erû ngêma dexagûgagu rû duxwa nûgûchi naxaie i duûxûgû. ²⁴Rû wûxi i Tupanaârû puracûtanûxû rû tama name na namûcûchi naxaixû. Natûrû name nixî i guxûma i duûxûgûmaã namecûma. Rû nanaxwaxe i yaxna namaã naxîñûâcûma meã duûxûgûxû nangûexêê i Tupanaârû ore. ²⁵⁻²⁶Rû wûxi i Tupanaârû puracûtanûxû rû nanaxwaxe i yaxna namaã naxîñûâcûma meã nayaxucûxê i ngêma duûxûgû i tama irûxîñûêchaûxû. Rû nanaxwaxe i ngêmaâcü ínananguxêê na Tupana nûxû rûngûxêêxû i ngêma duûxûgû na nûxû naxoexûçax i norû chixexû rû nûxû nacuaxgûxûçax i ngêma ore i aixcûma ixîxû. Erû Tupana nanaxwaxe na naxuâêgûxû i ngêma duûxûgû rû nawa ínanguxûxû i ngêma chixexû i ngoxo i Chataná nagu nayixêêxû na noxrûtama ngûchaû namaã naxûxûçax.

Nuxâcü tá nixî i duûxûgû i ngêxguma nagûxchaûgu i naâne

3 ¹Rû chanaxwaxe i nûxû cucuax rû ngêxguma nagûxchaûgu i naâne rû tá nangêxma i âücûmaxûgû rû guxchaxûgû naxçax i duûxûgû. ²Rû duûxûgû tá nûgûguxicatama narûxîñûê,

rü norü dīeruguama tá narüxīnūē, rü tá nügü inarütاغü, rü ngēmaācü tātütama nüxū nacuaxgüchaū i togü i duūxūgü i tama naxrūū taarü dīeruaxgüxū. Rü chixri Tupanachiga tá nidexاغü, rü tātütama nanatüga rü naēga naxīnūēchaū. Rü tātütama moxē inaxā i ngēxguma Tupana nüxū rüngūxēēgu, rü ngēmaācü tātütama nüxū nacuaxgüchaū i Tupanaārü ore. ³Rü tātütama nagu narüxīnūē i togü i duūxūgüxū na nangechaūgüxū, rü tātütama nüxū nangechaūtümüügü. Rü tá naxoregütاغü, rü tātütama nügü naporaexēē na yaxna namaā naxīnūēxūcax i naxūneārü ngüchaūgü. Rü tá nichixecüma, rü tá naxchi naxaie i guxūma i tacü i mexū. ⁴Rü duūxūgüechitawaxegüxū tá nixīgü, rü nuēwaxexū tá nixīgü, rü nügü icuaxūügüxū tá nixīgü. Rü tá norü ngüchaūcaxama nadaugü, rü tātütama Tupanaxū nacuaxgüchaū. ⁵Rü tá nügü nayaxögüxüchinetaxēē natürü ngēma norü chixexū i naxügüxūwa tá nangoxoma na tama aixcüma yaxögüāxū i ngēma ore i mexū. Rü ngēma duūxūgü i ngēmaācü maxēxū, rü tama name i namaā cuxāmüci rü natanügu cuxā. ⁶⁻⁷Erü ngēma duūxūgütanüwa nangēxmagü i nümaxū i duūxūgü i ipatagu ichocuetanüxū. Rü norü ngüxēētaemaā nayawomüxēēgü i ngēma ngexügü i ngēma ngēxmagüxū i tama naāēxū icuāxū rü ipecaduaxgüxū. Rü ngēma ngexügü, rü norü ngüchaūgütama rü chixexūwa nanagagü, rü ngēmacax woo guxüguma nangüegü natürü taguma aixcüma nüxū nacuaxgü i ngēma ore i aixcüma ixīxū.

⁸Rü ngēma duūxūgü i chixexūmaā ngüxēētaegüxū, rü chixexügüxicatama narüxīnūē, rü tama aixcüma nayaxögü i Tupanaārü ore. Rü naxchi naxaie i ngēma ore i aixcüma ixīxū, naxrūū ga yema yuūxūgü ga Yane rü Yabre ga tama Moīchéga īnūēchaūxū. ⁹Natürü ngēma togü i duūxūgü rü tātütama poraācü nüxū nayaxögü i ngēma chixexūmaā ngüxēētaegüxū. Erü guxūwama i duūxūgü rü tá nüxū nicuaxāchitanü na ngēāēgümarexū yixīgüxū yema taxre ga tama Moīchéga īnūēchaūxūrū.

**Pauru rü inayacuaxēē na
Timutéuna naxāgaxū**

¹⁰⁻¹¹Natürü cumax, Pa Timutéux, marü nüxū cucuax ga ñuxācü meā na chanangüxēēxū ga duūxūgü, rü ñuxācü meā chamaxūxū, rü ñuxācü nagu charüxīnūxū, rü ñuxācü meā chayaxōxū, rü ñuxācü nüxū changechaūxū rü yaxna namaā chaxīnūxū ga duūxūgü, rü ñuxācü nüxū chixuamaxū ga Tupanaārü ore woo duūxūgü choxū imaxgüchaūgu rü ngüxū chingexgu. Rü nüxū cucuax ga tacü choxū na ipetüxū ga Aütioquíawa rü Icūniūwa rü Ditawa, rü ñuxācü choxū na yamaxgüchaūxū ga duūxūgü rü ngüxū chingexū. Natürü törü Cori ya Tupana choxū narüngüxēē na tama choxū yamaxgüxüchixūcax. ¹²Rü aixcüma cumaā nüxū chixu rü guxāma ya yixema naxwaxegüē na Ngechuchu ya Cristucax tamaxēxū, rü togü tá tūmachi naxaie rü chixri tá tūmamaā nachopetü. ¹³Natürü ngēma duūxūgü i chixecümagüxū rü ngēma duūxūgü i idorataaxgüxū rü yexeraxū i chixexūgu

tá nayi. Erü Chataná marü nayawomüxëëgü, rü ngëmacax nüxî togüxü nawomüxëëgü. ¹⁴Natürü i cuma rü name nixî i guxüguma meã nagu quixü i guxüma i ngëma ore i marü cungúxü. Erü cumatama rü nüxü cucuax na aixcüma yixü i ngëma ore, rü nüxü cucuax na texégü tixigüxü ga guxema namaã cuxü ngüxëëgüxe. ¹⁵Rü cuma nüxü cucuax rü cubuxgumamatama nawa cungux i ngëma Tupanaärü ore i üünexü. Rü ngëmawa cunayaxu i cuax na nüxü cucuáxücax i ñuxácü tixü na nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü ega Ngechuchu ya Cristuaxü yaxögügu. ¹⁶Rü guxüma i Tupanaärü ore i ümatüxü rü nügüäëwatama nanayaxu ga Tupana. Rü ngëma ore rü name na duüxügüxü namaã ingúxëëxü, rü namaã yaxucüxëgüxü rü namaã iyanawëxächixëëgüxü, rü namaã nangúxëëxü na meã Tupanapëxewa namaxëxücax. ¹⁷Rü ngëmaäcü i ngëma ore rü tixü narüngüxëë ya yixema Tupanaärü ixixë, na meã nüxü tacuáxücax i ngëma Tupana naxwaxëxü rü ítamemarexü na tanaxüxücax i nagúxüraüxü i puracü i Tupana tümamaã nüxü ixixü.

4 ¹⁻²Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu ya núma tá ücü na nüxü yacagüxücax i ngëma duüxügü i maxëxü rü ngëma marü yuechirëxü, rü yimapëxewa rü Tupanapëxewa cuxü chamu na nüxü quixuxücax i ngëma ore i mexü. Rü ngëxguma cuxü yatauxchaächigu rü woo cuxü naguxchagu, rü chanaxwaxe i nüxü quixuama i ngëma ore. Rü ngëmaäcü chanaxwaxe na icuyanawëxächixëëgüxü rü meã cuyaxucüxëgüxü rü nüxü

cunangüchaüxëëxü i duüxügü. Rü name nixî i yaxna namaã cuxüñüäcüma meã cunangüxëë. ³Erü yixcüra i duüxügü rü täütáma nüxü naxüñüëchaü i ngëma ngüxëëtae i mexü. Erü ngëma duüxügü rü nichixëcüma. Rü ngëmacax naxcax nadaugü i norü ngüxëëruügü i nüma nanaxwaxëgüxüäcüma nangüxëëxü. ⁴Rü täütáma nüxü naxüñüëchaü i Tupanaärü ore i aixcüma ixixü. Erü nüxü nayaxögü i ngëma ore i doramare ixixü rü ngëmaguama narüxüñüë. ⁵iNatürü cuma rü meã cügüna nadau, rü ínaxuäë, rü namaã napora ega ngúxü cuxü üpetügu! iRü nüxü ixuama i ore i mexü i tixü maxëxëëxü, rü meã yanguxëë i ngëma puracü i Tupana cuxna äxü!

⁶Täütáma muxü i ngunexü ñoma i naãnewa changëxma erü marü choxü ningaica na Tupanaärü puracü chaxixügü gagu chayuxü rü choxü na yamaxgüxü i duüxügü. ⁷Rü choma rü marü guxüwama nüxü chixuchigü rü íchayapoxüchigü ga Tupanaärü ore i mexü ga woo yemacax duüxügü chauxchi na aixü. Rü guxüguma aixcüma Tupanacax chamaxáma rü nüxü chayaxöoma. Rü ñuxma rü marü nawa nangu na chayuxü. ⁸Rü ñuxma rü marü Tupana choxü namaã nanguxü i ngëma ämare i mexëchixü ya tóru Cori ya Ngechuchu ya äëxgacü ya mecü tá choxna äxü i ngëxguma wenaxäru ñoma i naãnewa naxüxgu. Rü täütáma chaxica choxna nanaxä i ngëma ämare, natürü tá tuxna nanaxä ya guxáma ya yixema tümäärü ngücháümaã ínangüxëëgüxe na wenaxäru núma naxüxü.

Timutéuxü naxucüxë ga Pauru

⁹Cumaã nüxü chixu rü chanaxwaxe i paxa nuã cuxü, rü choxü ícuyadau.

¹⁰Dema rü ñoma i naãneärü ngëmaxügu

naxínüxügagu choxna nixü rü ñäne ga Techarónicawa naxü. Rü Crechéüte rü Gárataanewa naxü, rü Titu i Darumáchiaanewa. ¹¹Rü Lucaxicatama nixi i ñuxma chauxütawa ngëxmaxü. Rü chanaxwaxe i naxçax cudau i Marcu na nuã cunagaxüçax. Erü nüma rü chauxçax name na choxü na nangüxëëxü i ñaã puracüwa. ¹²Rü Tíquicu rü ñäne i Epéchiuwa chanamu. ¹³iNgëxguma nuã cuxüxgu rü nuã nange i chorü gáuxüchiru ga ñäne i Túruawa ngëxmaxü ga Carpupatawa chatáxü! Rü chanaxwaxe i nuã cunana i chorü poperagü. Rü guxüärü yexera chanaxwaxe i nuã cunana i ngëma chorü poperagü i idixgüpítaxü. ¹⁴Aleyádrü i cobrenaxçax i buetarearü üwa puracüxü rü poraãcü chixri chomaã naxüpetü. Natürü Tupana nüxü nacuax i ñuxãcü tá na napoxcuãxü naxçax ga yema chixexü ga chomaã naxüxü. ¹⁵iMeã cugüna nadau na tama chixexü cumaã naxüxüçax! Erü poraãcüxüchima naxchi naxai i Tupanaärü ore i mexü. ¹⁶Yexguma noxrixüchima ãëxgacügüpexewa chaugüétiwa chideaxgu rü taxúema choxü tarüngüxëë. Guxüma choxna nibuxmü. Natürü tama chanaxwaxe i Tupana nagu narüxünü i ngëma. ¹⁷Natürü tórü Cori choxü naporaxëë rü choxü narüngüxëë na choxü natauxchaxüçax na nüxü

chixuxüçax ga norü ore i mexü i tüxü maxëëëxü. Rü yemaãcü guxüma ga yema duüxügü ga tama yaxögüxü ga yéma yexmagüxü rü nüxü naxünüë ga yema ore. Rü yemaãcü tórü Cori ya Ngechuchu choxü ínanguxuchixëë ga yexguma taxü ga äücümaxüwa chayexmagu. ¹⁸Rü nüma ya tórü Cori tá choxü ínanguxuchixëë nawa i guxüma i chixexügü. Rü tá choxna nadau na ngextá ãëxgacü íyüxüwa choxü nagaxüçax. Rü tanaxwaxe i guxüguma nüxü ticuaxüügü. Rü ngëmaãcü yü.

**Pauru rü wenaxärü Timutéuxü
narümoxë rü naxçax ínaca
na Cori ya Ngechuchu ya
Cristu nüxü rüngüxëëxü**

¹⁹Chanaxwaxe i chauégagu nüxü curümoxë i Prisila, rü Aquiru, rü Onechéperutanüxügü. ²⁰Eratu rü ñäne i Corítigu narüxãxü. Rü Turuquínu rü idaawexüma ñäne i Miretuwa chanatax. ²¹Rü naxüpa i gáuanexü rü chanaxwaxe i nuã cuxü. Rü cuxü narümoxëgü i Eubúru, rü Prudëte, rü Linu, rü Cádiz, rü guxüma i taeneëgü i yaxögüxü. ²²Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu cumaã nangëxma, rü Tupana pexü narüngüxëë ya guxüma i pemax.

*Rü nuãma pexna,
Pauru*

POPERA GA TITUCAᄆ

NAXÜMATÜXÜ GA PAURU

Tituxü narümoᄆ ga Pauru

1 ¹⁻²Pa Titux, choma i Pauru i Tupanaärü puracütanüxü nixi i cuxcaᄆ chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü Ngechuchu ya Cristu nixi ga choxü mucü na ngëma duüxügü i Tupana idexechixümaã nüxü chixuxücaᄆ i norü ore na Tupanaãxü yaxögüãxücaᄆ rü nüxü nacuaᄆgüxücaᄆ i ngëma norü ore i aixcüma ixixü i tüxü rüngüxëëxü na naxcaᄆ imaxëxücaᄆ. Rü ngëmaäcü Tupanaãxü tayaxögü rü naxcaᄆ tamaxëchaü erü tanayauxgüchaü i ngëma maxü i taguma güxü. Rü ngëma maxü i taguma güxü nixi ga nuxcümaxüchima ga yexguma tauta naãne üxgu Tupana ya taguma idoracü nüxü ixuxü. ³Rü ñuxma rü marü nawa nangu na Tupana tüxü nüxü cuaxëëxü i ngëma norü ore i mexü i tüxü maxëxëëxü. Rü ngëmacaᄆ nümatama ya Tupana ya törü maxëëëruü choxü namu na nüxü chixuxücaᄆ i ngëma norü ore. ⁴Pa Titux, cuma rü Tupanaärü orewa rü chaune quixi yerü chauxütawa cunayaxu ga Tupanaärü ore ga noxri rü

ñuxma rü chauxrüü cuyaxõ. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü Ngechuchu ya Cristu ya törü maxëëëruü na cuxü rüngüxëëgüxü rü cuxü nataãëxëëgüxü.

Tituarü puracü ga Cretawa

⁵Rü yexguma Cretaarü capaxügu cuxü chamuxgux, rü cumaã nüxü chixu na yema yaxögüxütantüwa cuyanguxëëxücaᄆ ga yema puracü ga tama chaguxëëxü ga yexguma cuxna yëma chataegugu. Rü yemacaᄆ cumaã nüxü chixu na wüxichigü ya iãnewa nüxü quixunetachigüxücaᄆ i tupaucaarü äëxgacügü na yema yaxögüxümaã inacuaᄆgüxücaᄆ, yema cuxna na chaxãgaxürüü. ⁶Rü wüxi i äëxgacü i yaxögüxüãrü, rü nanaxwaxe i meã namaxü na taxüema chixri nachiga idexagüxücaᄆ. Rü nanaxwaxe i wüxítama tixi ya namaᄆ. Rü nanaxwaxe i naxäcügü rü yaxögüxü na yixigüxü rü meã na namaxëxü na taxüema nüxü ixuxücaᄆ na chixri namaxëxü rü exna chixri nanatüga naxinüëxü. ⁷Erü yixema yaxögüxüãrü äëxgacü ixixë, rü Tupanaärü puracü nixi i taxüxü. Rü ngëmacaᄆ tanaxwaxe i

aixcūma meā tamaxū. Rū tama name i wūxi i yatū i chixecūmaxū tixī rū chixexūgu rūxīnūxū tixī. Rū tama name na tangāxūxū, rū nuçax tadauxū, rū togū i duūxūgūxū tawomūxēēxū i norū dīerucaç.

⁸Natūri tanaxwaxe i guxūguma meā duūxūgūxū tayaxu i tūmapatawa, rū aixcūma nūxū tangechaū i ngēma duūxūgū i meā maxēxū. Rū tanaxwaxe i wūxi i yatū i aixcūma tūmaāēxū cuáxe tixī, rū guxūguma duūxūgūmaā mecūmaxē tixī, rū aixcūma Tupanaçax maxūxē tixī, rū guxūguma meā tūgūmaā icuáxe tixī. ⁹Rū yíxema yaxōgūxūārū āēxgacū i xīxē rū tanaxwaxe i meāma nagu tixū i ngēma ore i aixcūma ixīxū ga tūxū inguxēēxū, na tūma rū ta togūxū tangúexēēxūçax i ngēma ore i mexū, na ngēmaācū nūxū tanangúchaūxēēxūçax rū nūxū tayaxōgūxēēxūçax i ngēma duūxūgū i noxri tama yaxōgūchaūxū. ¹⁰Erū nangēxma i muxūma i yaxōgūchirēxū i tama aixcūma irūxīnūēchaūxū. Rū ngēma guxūārū yexera tama irūxīnūēchaūxū nixī i ngēma Yudíugū i yaxōgūchirēxū i naxwaxegūxū na nuxcūmaūgūxū i nacūmawe naxīxū i ngēma yaxōgūxū. Rū nūmagū rū ore i taxuwama mexūxū nixugūgū, rū ngēmaācū duūxūgūxū nawomūxēēgū. ¹¹Natūri ngēma duūxūgū i ngēmaācū chixri nguxēētaegūxū, rū chanaxwaxe i noxtacūma icuyanangeçxgūxēē. Erū muxūma i duūxūgūxū nachixexēēgū rū ñuxmata ñuxre ya ipatawachigū rū nanachixexēē i guxūma i duūxūgū na tama aixcūma Tupanaāxū yaxōgūāxūçax. Rū ngēma ore i taxuwama mexūmaā duūxūgūxū nangúexēē na ngēmaācū nawomūxēēgūācūma ngīxū

nayauxgūxūçax i norū dīeru. ¹²Rū wixi ga yematama capaxūcūāx ga norū tupanaārū orearū urūū nixī ga natanūxūxūtamā ixuxū rū ñaxū:

“Rū ñaā Cretacūāx i duūxūgū rū guxūguma dorataçxgūxū nixīgū, rū ñoma naēxūgūrūū nidūrae, rū nitaanū, rū nixoxochi”, ñaxū. ¹³⁻¹⁴Rū aixcūma nixī ga yema ore ga nūxū yaxuxū ga yema yatū. Rū ngēmaçax chanaxwaxe i poraācū cuyaxucuxēgū i ngēma yaxōgūxū na aixcūma meā yaxōgūāxūçax, rū tama nagu naxīxūçax i ngēma Yudíugūcūma. Rū chanaxwaxe i namaā nūxū quixu na tama naga naxīnūēxūçax ega çacū namuāxgu i ngēma duūxūgū i tama nūxū cuāxgūchaūxū i ore i aixcūma ixīxū. ¹⁵Rū yíxema aixcūma Tupanapexewa mexē rū guxūwama tame. Natūri yíxema tama aixcūma Tupanapexewa mexē, rū taxucūriwama çacū rū nacūma i nagu tixūxūmaā tūgū tamexēē. Rū woo tūmaāēwa nagu tarūxīnūxūwāma rū tachixe erū ngēma nacūma i nagu tixūxūmaā Tupanapexewa tūgū tamexēēchaū. ¹⁶Rū ngēma duūxūgū i ngēmagu rūxīnūēxū rū nūgū yaxugūgūgu rū Tupanaxū nacuaç, natūri ngēma nūmagū naxūgūxūwāma nūxū tacuaç na tama aixcūma yīxū na Tupanaxū nacuaçxgūxū. Rū nūmagū rū Tupanapexewa nichixe, rū tama naga naxīnūē, rū taxuwama nime na çacū rū mexū naxūgūxū.

Nguxēētae i aixcūma mexū

2 ¹Natūri i cuma, Pa Titux, rū cunaxwaxe i guxūgutāma ngēma mexū i nguxēētaemaā cunangúexēē rū taguma nūxna quixūgachi. ²iRū meā yaxucuxēgū i ngēma yatūgū i yaguāxgu na aixcūma meā naēxū nacuaācūma

namaxēxūcaḡ, rü taguma
 nadauxcüraxūwaxegüxūcaḡ, rü
 guxūguma meã nagu na naxīnūēxūcaḡ!
 iRü nangúexēē na aixcūma meã
 Tupanaāxū yaxōgūāxūcaḡ, rü guxū i
 duūxūgūxū nangechaūgūxūcaḡ, rü
 yaxna namaã naxīnūēxūcaḡ ega woo
 taḡü rü guxchaxū nüxū üpetügux! ³Rü
 ngēxgumarūū ta chanaxwaxe i meã
 cuyaxucyxēgü i ngēma ngexūgü i
 yaguāxgü na meã Tupanapexewa
 namaxēxūcaḡ. Rü tama name na
 yaxoregütāaxgūxū, rü
 nangāxēwaxegūxū. Rü name nixī i guxū
 i duūxūgūpexewa rü meã namaxē. ⁴⁻⁵Rü
 ngēma ngexūgü i yaguāxgü rü name
 nixī i meã na nangúexēēāxū i ngēma
 ngexūgü i paxūgü na aixcūma natexū rü
 naxācūgūxū nangechaūgūxūcaḡ, rü meã
 naāēxū nacuaḡgūxūcaḡ, rü
 mexūguxicatama na naxīnūēxūcaḡ, rü
 meã napatana nadaugūxūcaḡ, rü guxū i
 duūxūgūmaã namecūmagūxūcaḡ, rü
 aixcūma natega naxīnūēxūcaḡ na
 taxúema chixri Tupanaārü orechigagu
 idexagūxūcaḡ. ⁶iRü ngēxgumarūū ta
 meãma yaxucyxēgü i ngēma
 ngextūxūcūgü na aixcūma meã naāēxū
 nacuaācūma namaxēxūcaḡ rü tama
 nadauxcüraxūwaxegüxūcaḡ! ⁷iRü
 cumatama rü name nixī i meã
 napexewa cumaxū i guxūwama na
 ngēmaācū wūxi i norü cuaxruū i mexū
 quiūxūcaḡ! Rü ngēxguma
 cunangúexēēgu, rü cunaxwaxe i mexūgu
 curūxīnūācūma cunangúexēē rü tama
 īnūcaācūma namaã nüxū quixu i ngēma
 ore. ⁸Rü ngēxguma ngēmaācū meã
 cunangúexēēgu i ngēma ore i mexū, rü
 taxúetáma texé chixri nachiga tidexa.

Rü ngēmaācū ya yíxema chixri tachiga
 idexagūchaūxē rü tá taxāneē erü
 taxucürüwa taḡü rü chixexūxū tixugü i
 tachiga. ⁹iRü meãma yaxucyxēgü i
 ngēma duūxūgü i coriāxgūxū! iRü
 namaã nüxū ixu na guxūguma meã norü
 coriga naxīnūēxūcaḡ, rü norü corimaã
 namecūmagūxūcaḡ, rü taguma norü
 corixū nachoxūgagūxūcaḡ! ¹⁰Rü tama
 name i norü coriaxū nangīxgü, natürü
 nanaxwaxe i aixcūma meãma norü
 corimaã namaxē rü taguma
 nanawomüxēēgü. Rü ngēxguma
 ngēmaācū namaxēgu, rü guxūma i togü
 i duūxūgü tá nüxū nadaugü na űuxācū
 aixcūma namexēchixū i ngēma ore i
 duūxūgūxū namaã ingúexēēxū nachiga
 ya Tupana ya tórü maxēxēēruū.
¹¹Tupana rü poraācūxūchima tamaã
 namecūma, rü yemacaḡ núma nanamu
 ga Nane na guxūma i duūxūgūāxū
 nangēxmaxūcaḡ i maxū i taguma gúxū
 ega nüxū yaxōgūāgu. ¹²Rü ngēma na
 Tupana tamaã mecūmaxūwa nüxū
 tacuaḡ na namexū na nüxū rüxoexū i
 űoma i naānecūāxārü ngūchaūgü rü
 guxūma i to i chixexūgü i napexewa
 ixūxū. Rü ngēma Tupana taxcaḡ üxū
 tūxū nanguxēē na meã yigūmaã
 icuaḡgūācūma togü i duūxūgūpexewa rü
 Tupanapexewa meã imaxēxū i űoma i
 naānewa. ¹³Rü tūxū nanguxēē ta na
 guxūguma meã ínanguxēēgūxūcaḡ na
 nataeguxū ya Ngechuchu ya Cristu ya
 tórü maxēxēēruū ya tórü Tupana ya
 tacü ixīcū. Erü Tanatü ya Tupana rü
 tamaã inaxuneta na wena tá nataeguxū
 ya Ngechuchu, rü wūxi i taāē tá nixī i
 ngēxguma ínanguxgu. ¹⁴Rü nüma ga
 Ngechuchu rü taxcaḡ nayu na tūxū

ínanguxũxẽẽxũçax nawa i guxũma i chixexũ, rü tüxũ yamexẽẽgũxũçax na aixcũma norü duũxũgü i mexũ ixĩgũxũçax rü aixcũma naxçax idaugũxũçax na guxũguma mexũ ixũgũxũçax. ¹⁵Rü ngẽma ore tá nixĩ i duũxũgũxũ namaã cungúexẽẽxũ rü nüxũ cunangúchaũxẽẽxũ na Tupanacax namaxẽxũçax. Rü ngẽma oremaã tá aixcũma cuyaxucuxẽgü i duũxũgü erü Tupanatama nixĩ ya cuxũ mucü na ngẽmaãcü cunaxũxũ. Rü tama name na texẽ cuxũ oxũ.

**Ñuxãcü nanaxwaxe na
namaxẽxũ i ngẽma yaxõgũxũ**

3 ¹Rü ngẽma yaxõgũxũ i duũxũgü rü name nixĩ i nüxna nüxũ cucuaxãchixẽẽ na meã naga naxĩnũẽxũçax i nachiũãneãrũ ãẽxgacügü rü guxũma i togü i ãẽxgacügü. iRü yaxucuxẽgü na ínãmemaregũxũçax na naxũgũãxũçax i guxũma i mexũ i puracügü! ²Rü tama name i texéchiga chixri nidexagü rü texémaã nanuẽ. Natürü name nixĩ i guxũ i duũxũgũmaã namecũmagü rü aixcũma guxũ i duũxũgũxũ nangechaũgü rü tama nügü ínãrutagü. ³Rü name nixĩ i yaxna namaã taxĩnũẽ i ngẽma tama yaxõgũxũ, yerü yixema rü ta ga ũpa rü chixri tamaxẽ, rü tama Tupanaga taxĩnũẽ. Rü itayarũtauxe rü tórü ngúchaũ tüxũ napora. Rü chixexũgu rüxĩnũẽãcũma tamaxẽ rü taxãũxãchiwaxegü. Rü togü i duũxũgü taxchi naxaie, rü yixema rü ta rü yigüchi taxaie ga wüxichigü. ⁴Natürü ga Tupana ya tórü maxẽxẽeruũ rü tüxũ nüxũ nadauxẽẽ ga ñuxãcü tamaã na namecũmaxũ rü ñuxãcü guxũ i

duũxũgũxũ nangechaũxũ. ⁵Rü yexguma nixĩ ga tüxũ namaxẽxẽẽxũ. Rü tama tacü rü mexũ na ixũgũxũgagu nixĩ ga tüxũ namaxẽxẽẽxũ, natürü tüxũ namaxẽxẽẽ yerü nüxũ tangechaũtũmũũgü. Rü Naãẽ i Üünexũ i tüxũ ngexwacaxũxẽẽxũãrũ poramaã Tupana tüxũ inayanaxoxẽẽ ga tórü pecadu na ngexwacaxũxũ i duũxũgü ixĩgũxũçax. ⁶Rü Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽeruũgagu nixĩ ga Tupana ga guxũma ga norü ngúchaũmaã tüxna namuãxũ ga Naãẽ i Üünexũ. ⁷Rü yemaãcü tamaã namecũma rü tüxũ narũngũxẽẽ ga Tupana na aixcũma imexũçax i napexewa, rü na nayauxgũxũçax i ngẽma maxũ i taguma gũxũ i írũnguxẽẽgũxũ. ⁸Rü guxũma i ngẽma marü cumaã nüxũ chixuxũ rü aixcũma nixĩ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i guxũguma nüxũ quixu i ngẽma ore na aixcũma mexũ naxũgũxũçax i ngẽma duũxũgü i Tupanaãxũ yaxõgũxũ. Erü ngẽma ore rü guxũwama name i guxãçax. ⁹iNatürü nüxna ixũgachi i ngẽma dexagü i taxuwama mexũ i duũxũgü nawa nügü choxũgagũxũ rü ngẽma oregü i nuxcũmaũgũxũ i duũxũgüchigamare ixĩgũxũ! iRü nüxna ixũgachi i ngẽma nügü ngaexũ! iRü tama name na natanũgu cuxãxũ i ngẽma duũxũgü i nügũmaã nüxũ rünuẽtanücüxũ nachiga i ngẽma mugü ga Moĩché ũmatũxũ! Erü guxũma i ngẽma na nüxũ rünuẽtanücüxũ rü taxuwama name, rü natũçaxmamare nixĩ. ¹⁰Rü ngẽxguma chi wüxie i petanũwa rü chixexũ i nguxẽẽtaemaã ngẽma yaxõgũxũxũ titoyegu, rü name nixĩ i tũmamaã nüxũ quixu na tama

ngexũ tawagũxũçax. Rũ ngẽxguma tanaxũamagu, rũ name nixĩ na wena tũmamaã nũxũ quixuxũ. Rũ ngẽxguma tama cuga taxĩnũchaũgu rũ tanaxũamagu i ngẽma chixexũ rũ name nixĩ i noxtacũma tũxũ ícumuxũchi natanũwa i ngẽma yaxõgũxũ. ¹¹Erũ ngẽma chixri na tamaxũxũwa rũ tá nũxũ cucuax na tachixeãẽxũ ya yíxema duũxẽ rũ tũmaãrũ pecadugagu tá nixĩ na tapoxcuxũ.

Tituxũ naxucuxẽ ga Pauru

¹²Rũ ngẽxguma cuxũtawa chanamuxgu i Artema rũ exna Tíquicu, rũ chanaxwaxe i paxa Nicaporíchiuwa cuxũ na choxũ ícuyadauxũçax. Erũ ngẽma tá nixĩ i chanangupetũxẽẽxũ ya yima tauemacũgũ ya nagu nagáuanecũ. ¹³Rũ guxũma i cuxũ tauxchaxũmaã chanaxwaxe i nũxũ curũngũxẽẽ i ãẽxgacũ i Chena i Dumacũãxgũarũ mugũxũ cuáxũ rũ Aporu na paxa núma

naxĩxũçax. Rũ chanaxwaxe i nũxna cunaxã i ngẽma nanaxwaxexũ i norũ namawaũ na taxuũma nũxũ taxuxũçax. ¹⁴Rũ ngẽma taeneẽgũ i yaxõgũxũ, rũ name nixĩ i nũxũ nacuaçgũ na mexũ naxũgũxũ rũ togũxũ nangũxẽẽgũxũ ega çacũ nũxũ tauxgux. Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma taeneẽgũ i yaxõgũxũ rũ aixcũma guxũwama tá name i norũ maxũ.

Pauru rũ wenaxãrũ Tituxũ narũmoxẽ rũ naxçax ínaca na Tupana nũxũ rũngũxẽẽxũçax

¹⁵Rũ guxũma i taeneẽgũ i nuã chauxũtawa ngẽxmagũxũ rũ cuxũ narũmoxẽgũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta i choma rũ chanaxwaxe i nũxũ curũmoxẽ i taeneẽgũ i yaxõgũxũ i cuxũtawa ngẽxmagũxũ. Rũ chanaxwaxe i Tupana pexũ narũngũxẽẽ i guxãma i pemax.

*Rũ nuãma cuxna,
Pauru*

POPERA GA PIRIMÚÇAX NAXÜMATÜXÛ GA PAURU

Pirimúxü narümoxê ga Pauru

¹Pa Pirimú i Cuxü Tangechaüğüxe i wüxigu Tomaã Puracüxe, choma i Pauru i Ngechuchu ya Cristuçax poxcuxe rü taeneê i Timutéumaã cuxçax tanaxümatü i ñaã popera. ²Rü ñaã popera rü naxçax ta nixí i ngêma taeneêgü i cupatawa ngutaquexegüüxü rü naxçax ta nixí taeyax i Ápia rü taeneê i Ariquípu i wüxigu tamaã Tupanaãxü puracüexü. ³Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana rü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexü narüngüxêê rü pexü nataãêxêê.

Pirimú rü aixcüma Ngechuchuaxü nayaxõ rü yema yaxögüxüxü nangechaü

⁴Rü guxüguma i ngêxguma cuxna chacaxächigu i chorü yumüxêwa, rü Tupanana moxê chaxã cuxçax. ⁵Erü nüxü chacuáchiga na ñuxácü nüxü cuyaxõxü ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñuxácü nüxü na cungechaüxü i guxüma i duüxügü i Tupanaãrü ixígüxü. ⁶Rü Tupanana naxçax chaca na cuxü nangüxêêxüçax na duüxügümaã nüxü quixuxüçax na ñuxácü Cristuaxü yaxögüxü i yixemax, erü

chanaxwaxe na meã nüxü cucuáxü na ñuxácü Ngechuchu ya Cristugagu poraãcü tüxü nangüxêêxü ya Tupana. ⁷Rü choma rü poraãcü chataãêxüchi na ñuxácü nüxü cungechaüxü i ngêma yaxögüxü. Erü cugagu nixí, Pa Chaueneêx, na nataãêgüxü i ngêma togü i yaxögüxü.

Pirimúxütawa rü Onéchimuçax wüxi ga ngüxêçax ínaca ga Pauru

⁸⁻⁹Rü ngêmacax nangêxma i wüxi i ngüxêê i cuxütawa naxçax íchacaxchaüxü. Rü dücax, Cristu nixí ya choxü mucü rü ngêmacax choxü nangêxma i pora na cuxü chamuxü na cunaxüxüçax i ngêma ngüxêê i mexü i tá cumaã nüxü chixuxü. Natürü tama ngêmaãcü cuxü chamuxchaü erü cuxü changechaü, rü ngêmacax chauxçax narümemã nixí na cuxü chacaxümarexü naxçax i ngêma. Rü choma i Pauru rü martü chaya rü ñuxma rü chapoxcu Ngechuchu ya Cristuçax. ¹⁰Rü ngêmacax cuxna naxçax chacaxchaü i wüxi i ngüxêê naxçax i Onéchimü i nuã poxcupataüwa chauxütawa Cristuxü yaxuxü. Rü

ngêmacax i ñuxma rü Tupanaärü orewa rü chaune nixí. ¹¹Rü ũpa ga Onéchimu rü wüxi ga curü duñxũ ga taxuwama cuxú mexú nixí. Natürü i ñuxma rü cuxú rü choxú rü ta name. ¹²Rü ñuxma rü cuxçax chanataeguxêê i nûma i Onéchimu. Rü chanaxwaxe i meã cunayaxu, ñoma choxú cuyaxuxürüü. ¹³Chierü chanaxwaxe na nuxma chauxütagu naxáuxũ, rü na cuchicüü choxũ nangũxêêxũçax i ñuxma na chapoxcuxũ naxçax i Tupanaärü ore i mexú. ¹⁴Natürü tama chanaxüxchaũ i ñacü i tauta “Ngũ” ñacuxũ choxũ. Erü ngêma ngũxêê i cuxna naxçax chaçaxũ, rü chanaxwaxe na curü ngüchaütama yĩxũ na cunaxuxũ i ngêma rü tama i chorü mugagu na yĩxũ. ¹⁵Rü bexmana Tupana nanaxwaxe na paxaãchi cuxna yaxuxũ ga Onéchimu na yixcama rü wenaxärü cuxçax nataeguxũçax rü ngêmaãcü guxũgutáma cuxütawa nangêxmaxũçax. ¹⁶Natürü i ñuxma rü tama ngêxürüüxũmare i curü duñxũärü nixí, erü wüxi i curü duñxũärü yexera nixí i ñuxmax, erü taeneê i nüxũ ingechaũxũ nixí. Rü aixcüma poraãcü nüxũ changechaũ i chomax, natürü maneca i cuma rü yexeraãcü nüxũ cungechaũ. Erü ñuxma rü tama wüxi i curü duñxũmare nixí, natürü wüxi i cueneê i tórü Coriaxú yaxõxũ nixí i ñuxmax. ¹⁷Rü ngêmacax, rü ngêxguma choxũ cudauxgu na aixcüma cueneê chiixũ, rü chanaxwaxe i meã cunayaxu i Onéchimu, ñoma choxũ cuyaxuxürüü. ¹⁸Rü ngêxguma ñacü rü chixexũ cumaã naxũxgu rü exna ñacü cuxú nangetanügu, rü chanaxwaxe i chomaã nüxũ quixu na ñuxre yĩxũ, na

chomatama cuxú chanaxütanüxũçax. ¹⁹Rü chomatama i Pauru rü choxmexmaãxũchi chanaxümatü i ñaã popera. Rü aixcüma chomatama tá cuxú chanaxütanü. Rü täütáma cuxna nüxũ chacuaxächixêê na ñuxãcü choxú cunangetanüxũ i curü maxũ i taguma gúxũ i chaugagu Tupanaxütawa cuyaxuxũ. ²⁰Rü ngêmaãcü, Pa Chaueneêx, rü chanaxwaxe i tórü Corigagu chauçax cunaxü i ngêma ngũxêê. Rü chanaxwaxe i choxũ cutaãêxêê, erü chaueneê i Cristuaxú yaxõxũ quixí. ²¹Rü cuxçax chanaxümatü i ñaã popera erü nüxũ chacuax na aixcüma chauga cuxinüxũ rü tá cunaxuxũ i ngêma cuxna naxçax chaçaxũärü yexera. ²²Rü ngêxgumarüü ta chanaxwaxe na chauçax cunamexêêxũ i wüxi i nachica i ngextá tá nawa changuxũ. Erü íchananguxêê na Tupana tá nangãxũxũ i perü yumüxêgü, rü tá choxũ nangũxêêxũ na pexũ íchayadauxũçax.

Pauru rü wenaxärü Pirimúxü narümoxê rü naxçax ínaca na Cori ya Ngechuchu ya Cristu nüxũ rüngüxêêxũ

²³Rü moxê cuxçax ngêma namu i Epáparu. Rü nûma rü wüxigu chomaã napoxcu naxçax ya Ngechuchu ya Cristu. ²⁴Rü ngêxgumarüü ta moxê cuxçax ngêma namugü i Marcu, rü Aritárcu, rü Dema rü Luca. Rü nümagü rü chomücügü nixígü i Tupanaärü puracüwa. ²⁵Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu pexũ narüngüxêê i guxãma i pemax.

*Rü nuãma cuxna,
Pauru*

POPERA GA YUDÍUGÜ GA YAXÔGÜXÛCAX ÜMATÜXÛ

Tupana rü Nanewa tamaã nidexa

1 ¹Nuxcüma ga Tupana rü muëxpüxcüna rü nagúxüraüxüácüma norü orearü uruügiüwa tórü oxigümaã nidexa, rü namaã nüxü nixu ga tacü nüxü na nanaxwaxexü. ²Natürü i ñomaücüü ya Tupana rü Nanewatama nixí i tamaã yadexaxü rü tüxü nüxü nacuxaxëxü na ñuxácü tüxü nangüxëëchaüxü. Rü gumaxü nixí ga namuxü na naxüãxüçax ga ñoma ga naãne rü daxüguxü ga naãne rü üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü ëxtagü. Rü ñuxüchi guma Nanena nanana ga guxüma ga yema na noxrü yiixüçax. ³Rü Nanewa nixí i nüxü idaxü na ñuxácü namexëchixü i nüma ya Tupana. Rü nüma ya Nane rü Nanatü ya Tupanarüütama nixí. Rü ñuxma na guxüãrü äëxgacü yiixü ya Nane, rü guxümaãma inacuax rü norü ore i poraxümaã nanamu i guxüma na nüma nanaxwaxexüácüma na yiixüçax. Rü nüma ya Nane nixí ga taxçax nayuxü na nüxü rüxoexüçax ga tórü pecadugü. Rü

yemawena rü Nanatüxütawa naxü i daxüguxü i naãnewa. Rü yéma Nanatüarü tügü necüwawa nayarüto erü guxüãrü äëxgacü nixí i ñuxmax.

Tupana Nane rü guxüma i orearü ngeruüügü i daxüçüãxëtüwa nangëxma

⁴Rü ñuxma i nüma ya Nane rü guxüma i Tupanaãrü orearü ngeruüügü i daxüçüãxärü yexera nixí rü naëtüwa nangëxma yerü yemaãcü nanaxuegu ga Nanatü. ⁵Rü ngëmaãcü nixí i ñuxma yerü ga Tupana rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüxü ñanagürü:

“Cuma nixí i Chaune. Rü ñuxma chanangoxëë na aixcüma Chaune quiixü”,

ñanagürü. Rü taguma wüxi ga norü orearü ngeruüchiga ñanagürü:

“Choma nixí i Nanatü chiixü rü nüma rü Chaune nixí”,

ñanagürü. ⁶Natürü yexguma ñoma ga naãnewa namuãgu ga Nane ya guxüëtüwa ngëxmacü, rü ñanagürü ga Tupana:

“Chanaxwaxë i guxüma i chorü orearü ngeruüügü i daxüçüãx rü nüxü nicuaxüüügü ya Chaune”,

ñanagürü. ⁷Rü yexguma norü orearü ngeruüügü ga daxücüâxchiga yadeaxgu ga Tupana, rü ñanagürü:

“Choma chanaxwaxexüâcüma
chanamu i ngéma chorü orearü
ngeruüügü i chorü ngüxêëruüügü
ixîgüxü. Rü ngëxguma
chanaxwaxegu rü ñoma
buanecü rü ñoma üxiemarüü
chayaxîgüxêë, rü
chanaporaexêë na
naxügüâxüçax i chorü
ngüçhaü”,

ñanagürü. ⁸Natürü yexguma Nanechiga yadeaxgu ga Tupana rü ñanagürü:

“Cuma rü chauxrüü Tupana quixî.
Rü guxügutáma âëxgacü quixî.
Rü aixcüma meã guxümaã
icucuax erü aixcümacü quixî.
⁹Rü nüxü cungechaü i guxüma i
ngéma nacüma i mexü natürü
naxchi cuxai i guxüma i ngéma
nacüma i chixexü. Rü
ngëmacax i choma na Cunatü
ya Tupana chiixü rü guxâétüwa
cuxü changëxmaxêë rü guxâärü
yexera cuxü chataâëxêë”,

ñanagürü. ¹⁰Rü yexgumarüü ta Nanexü ñanagürü ga Tupana:

“Cuma rü guxüärü Cori quixî. Rü
noxriarü ügügumama ga
yexguma natauxgutama ga
ñoma ga naâne, rü cuma nixî
ga cunaxüxü. Rü cumatama
nixî ga cunaxüxü ga üaxcü rü
tauemacü rü guxüma ga ëxtagü.
¹¹Rü guxüma i ngéma rü tá
nagux, natürü i cuma rü
guxügutáma cungëxmaëcha. Rü
guxüma i ngéma rü ñoma

naxchirurüü tá nangaue. ¹²Rü
ñoma wüxi i naxchiru i ngauxü
i ngéma itaxmarexürüü tá
ícunawogü i ñoma i naâne rü
guxüma i daxüwa nüxü idauxü.
Rü to i ngexwacaxüxümaã tá
cunaxüchicüü, ñoma wüxi i
naxchiru i ngauxü i
ngexwacaxüxümaã
ixüchicüüxürüü. Natürü i cuma
rü tá cunaxüxüçax rü tagutáma cuyu”,

ñanagürü ga Tupana. ¹³Rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“iNuã chauxütawa rüto ñuxmatáta
nüxü cuxü charüporamaëxêë i
guxüma i curü uwanügü!”

ñanagürü. Natürü ga Tupana rü taguma yema ñanagürü nüxü ga ngëxürüüxü ga norü orearü ngeruüügü ga daxücüâx.

¹⁴Rü guxüma i Tupanaärü orearü ngeruüügü i daxücüâx rü naãëgü i Tupanaaxü puracüexü nixîgü. Rü núma ya Tupana rü núma nanamugü na nüxü yanangüxëëgüçax i guxüma i ngéma duüxügü i Tupana naxwaxexü na nayauxgüâxü i maxü i taguma gúxü.

**Tama name i nüxü taxoe i ngéma
maxü i Tupana tüxna uaxüxü**

2 ¹Rü ñuxma na nüxü icuáxü na guxüma i Tupanaärü orearü ngeruüügü i daxücüâxärü yexera yîixü ya Nane, rü ngëmacax tanaxwaxe i yexeraäcü meã naga taxînüë i ngéma ore i Nanechiga nüxü ixînüëxü, erü tama tanaxwaxe na nüxü rüxoexü na yaxögüxü. ²Rü yexguma tauta Nane ya Cristuxü núma namuxgu ga Tupana, rü norü orearü ngeruüügü ga daxücüâxgüwa

duũxũgũmaã nüxũ nixu ga norũ mugũ na naga naxĩnüëxũcax. Rũ yema mugũ rũ aixcũma napora yerũ guxũma ga yema duũxũgũ ga tama naga ĩnüëxũ, rũ yema mugũ nüxũ ixuxũãcũma Tupana nanapoxcue. ³Rũ yexguma yemaãcü napoxcueãgu ga yema duũxũgũ ga tama naga ĩnüëxũ, ¿rũ ñuxũcũrũwa i yixema i naxchaxwa ibuxmũxũ na tama tũxũ napoxcueũcax ega nüxũ ixoegu i ngẽma maxũ i mexẽchixũ i ñuxma Cristugagu tũxna naxuaxũxũ? Rũ dũcax, nũmatama ya tórũ Cori nixĩ ga nüxĩra naxunagũãxũ ga yema maxũ, rũ ñuxũchi yixcama nixĩ ga yema nüxũ ĩnüëxũ ga nüxĩ meã tũxũ nüxũ nacuaxẽëxũ na aixcũma yĩixũ i tũxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ ega nüxũ yaxõgũgu ya Cristu. ⁴Rũ nũmatama ga Tupana rũ ta taxcax nanangõxẽ na aixcũma yĩixũ i Cristugagu tũxũ na nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ. Yerũ nüma ga Tupana rũ norũ duũxũgũwa nanaxũ ga muxũma ga mexũ ga taxũgũ rũ inanawex ga muxũma ga cuaxruũgũ. Rũ yexguma nagũxũraũãcũma tũxna namuãgu ga Naãe i Üünexũ yema nüma nanaxwaxexũãcũma, rũ yexguma nixĩ ga wenaxãrũ tũxũ nüxũ nadauxẽëxũ na aixcũma yĩixũ na Cristugagu tũxũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ.

**Tupana rũ ñoma ga naãnewa
nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na
taxrũ duũxũxũ yĩixũcax**

⁵Rũ ñuxma rũ guxũma i ngẽma mexũgũ i Cristugagu tũxũ ngẽxmaxũ i pemaã nüxũ tixuchigaxũ, rũ Tupana rũ taguma daxũcũãx ga norũ orearũ ngeruũgũna naxãga na namaã

inacuaxgũxũcax. Natürũ duũxũgũxũ nixĩ ga namuxũ na namaã inacuaxgũxũcax ga guxũma ga yema mexũgũ. ⁶Eri wũxiwa i Tupanaãrũ ore i ũmatũxũwa rũ ñanagũrũ:

“Pa Tupanax, ¿rũ tacũ nixĩ i duũxũgũ rũ ngẽmacax nagu curũxĩnũxũ? ¿Rũ tacũwa name rũ ngẽmacax nüxũ cungechaũxũ? ⁷Rũ paxaãchi curũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãxgũtũũwa cunayexmagũxẽ ga duũxũgũ, natürũ i ñuxma rũ aixcũma cunaporaexẽ rũ cuyataxẽ. ⁸Rũ naxmexwa cunangẽxmaxẽ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ”,

ñanagũrũ i ngẽma orewa. Rũ yemaãcü nixĩ ga Tupana ga duũxũgũmexẽwa nayexmagũxẽãxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. Rũ nataxuma i tacũ i ñoma i naãnewa i tama naxmexwa nangẽxmaxẽxũ. Natürũ woo na ngẽmaãcü yĩixũ, rũ ñuxma rũ ta tauta nüxũ tadau na duũxũgũmexẽwa nangẽxmaxũ i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmaxũ. ⁹Natürũ nüxũ tadau ya Ngechuchu ya aixcũma guxũmaãma icuãcü. Rũ yexguma Tupana ñoma ga naãnewa namuxgu rũ paxaãchi norũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãxgũarũ ñaxtũwaama nanaxũxẽ. Natürũ i ñuxma ya Tupana rũ poraãcü Ngechuchuxũ nataxẽ rũ ãẽxgacũ ya tacũ nayaxĩxẽ yerũ ngũxũ ninge rũ guxũma ga duũxũgũcax nayu yerũ yemaãcü nanaxwaxe ga Tupana yerũ tũxũ nangechaũ rũ tũxũ narũngũxẽëchaũ. ¹⁰Yerũ ga Tupana rũ

nanaxwaxe na guxũma i naxãcũgũ nüxũ nangẽxmaxũcax i nachica i mexũ i naxũtawa. Rũ yemacax ñoma ga naãnewa nanamu ga Ngechuchu ya Cristu na ngúxũ yangexũcax rũ taxcax nayuxũcax na aixcũmaxũchi tũxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rũ name nixĩ na yemaãcü naxũãxũ ga Tupana yerũ nümatama nixĩ ga naxũãxũ ga guxũma rũ namexwa nangẽxma na nüma nanaxwaxexũãcüma namaã inacúãxũcax. ¹¹Rũ Ngechuchu nixĩ ya tũxũ imexẽẽgücũ na Tupanapexewa ixũünegũxũcax. Rũ ñuxma i nüma ya Ngechuchu ya tũxũ imexẽẽgücũ rũ guxãma i yixema na tũxũ yaxũünexẽẽgũxũ rũ wũxitama nixĩ ya Tanatũ. Rũ ngẽmacax nixĩ i nüma ya Ngechuchu ya Tupana Nane, rũ tama taxcax naxãnexũ na naẽneẽgũmaã tũxũ naxuxũ. ¹²Erũ Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ ñanagürũ ga Nane:

“Rũ chaueneẽgũxũ tá nüxũ chacuaxẽe i cuchiga, Pa Chaunatũx. Rũ norũ ngutaquexegũwa rũ tá cucxax chawiyae na ngẽmaãcü cuxũ chicuaxũxũcax”,

ñanagürũ. ¹³Rũ toxnamana i Tupanaãrũ ore i ümatũxũwa rũ ñanagürũ ta ga Nane:

“Cuxũ chayaxõ, Pa Chaunatũx, erũ nüxũ chacuax rũ tá choxũ curũngũxẽe”,

ñanagürũ. Rũ ñanagürũ ta:

“Rũ daxe chixĩ, Pa Chaunatũx, namaã i cucacügũ i chaueneẽgũ i choxna cumugũxũ”,

ñanagürũ. ¹⁴Rũ nüma ga Ngechuchu nüxũ nacuax na duũxũgũ ixĩgũxũ, rũ

yemacax ñoma ga naãnewa naxũ na taxrũütama naxãmachixũcax rũ naxãgũxũcax na yemaãcü taxcax nayuxũcax na yema norũ yumaã nüxũ naporamaẽxũcax ga Chataná ga noxri nüxũ yexmaxũ ga pora na tũxũ iyanatauxexẽẽxũcax. ¹⁵Rũ yemaãcü nanaxũ ga Ngechuchu na Chatanámexewa tũxũ ínangũxũxẽẽxũcax ya guxãma ya yixema noxri naxcax muũẽxẽ ga na tayuxũ. ¹⁶Rũ yemacax ñoma ga naãnewa nangu ga Ngechuchu na taxcax nayuxũcax i guxãma i yixema na Abrãürũü yaxõgũxũ. Rũ tama daxũcüãx i orearũ ngeruũgũcax nayu, natürũ taxcax nixĩ ga nayuxũ. ¹⁷Rũ nüma ga Ngechuchu rũ nanaxwaxe na yixema i naẽneẽgũ ixĩgũxũrũütama nügũ na yaxĩxẽẽxũ na yemaãcü aixcũma mecũmacũ ya nüxũ ingechaũtũmũügücũ ya tórũ chogürũü yĩxũcax i Tupanapexewa. Rũ yemacax nixĩ ga nügũ inaxãxũ rũ nayuxũ na yemaãcü Tupana duũxũgũaxũ nüxũ ngechaũxũcax i norũ pecadugũ. ¹⁸Rũ yema nümatama ngúxũ na yangexũ ga yexguma Chataná nüxna ñnũgu, rũ ngẽmacax i ñuxma rũ nüxũ nacuax na tũxũ nangũxẽẽxũ ya yixema Chataná tũxna ñnũxẽ.

Ngechuchu rũ Moĩchéétũwa nangẽxma

3 ¹Rũ ñuxma Pa Chaueneẽgũ ya Tupanapexewa Üünegũxe, rũ pexũ nixĩ ya Tupana iyadexechixũ na norũ duũxũgũ pixĩgũxũcax. Rũ ngẽmacax name nixĩ i aixcũma meã nagu perũxĩnũe ya Ngechuchu ya Cristu ya Tupana núma namucũ. Rũ nüma ya

Ngechuchu nixí i tórü chogürüü i Tupanapexewa tüxü ixüünexëectü. Rü yimaãxü nixí i yaxögüxü. ²Rü Tupana rü marü Ngechuchuxü naxuneta na naxüãxüçax ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü. Rü nüma ga Ngechuchu rü aixcüma Nanatüga naxínü rü nayanguxëë ga yema puracü yexgumarüü ga Moïché meäma na naxüxü ga yema puracü ga Tupana nüxna äxü na nüxna nadauxüçax ga Tupanaärü duüxügü ga Yudfugü. ³Rü woo ga noxri rü Moïchéxü nitaégacüüxëë ga Tupana, natürü i ñuxma rü Moïchéarü yexera Ngechuchuxü nixí i yataégacüüxëëxü. Rü wüxi ya ïpata ya ngexwacax ixüxünerüü nixí, erü woo ngëma ïpatamaã tataãë, natürü ngëma yexeraãcü nüxü icuaxüxü nixí i ngëma ïpataarü üruü. ⁴Rü guxünema ya ï rü nüxü nangëxma i norü üruü. Natürü guxüma i tacü i ngëxmaxü, rü Tupana nixí ya naxücü. ⁵Rü Moïché rü wüxi ga Tupanaärü duüxü ga aixcüma mexü nixí yerü meã nüxna nadau ga Tupanaärü duüxügü ga Yudfugü, yema Tupana namaã nüxü ixuxüü. Rü nüma ga Moïché nixí ga yema duüxügümaã nüxü yaxuxü ga ñuxäcü Tupana tá yixcüra nüxü na rüngüxëëxü. ⁶Natürü nüma ya Ngechuchu rü Moïchéarü yexera nixí erü Tupana Nanexüchi nixí. Rü nüma nixí i nüxna nadauxü i guxüma i ngëma Tupanaärü duüxügü ixügüxü. Rü yixema rü ta Tupanaärü duüxügü tixígü ega aixcüma Ngechuchuaxü yaxögügu rü taguma nüxü rüxoegu. Rü Tupana nanaxwaxe na guxügüma Ngechuchumaã itaëëgüxü erü nüxü

tacuax na wüxi i ngunexü rü tá taxçax natagegüxü na wüxiwa namaã ingëxmagüxüçax.

Tupanaärü duüxügü rü tá inarüngüë

⁷⁻⁸Rü ngëmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü i Naãë i Üünexü:

“Rü ñuxma na nüxü pexínüëxü i ngëma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga na naxügüãxü ga yema duüxügü ga Tupanaxü ügüxü rü tama naga inüëxü ga yexguma Moïchéwe naxïgu ga yema naãne ga ngextá taxüema íxãpataxüwa”.

⁹Rü yemaçax ga Tupana rü ñanagürü:

“Rü yëma nixí ga chixexü naxügüxü ga nuxcümaügüxü ga perü oxigü yerü choxü naxügü yerü tama choxü nayaxögüchaü. Rü yemaãcü nanaxügü woo 40 ga taunecügu nüxü na nadaugüxü ga yema mexügü ga üünexü ga napexewa chaxüxü. ¹⁰Rü yemaçax namaã chanu ga yema duüxügü, rü ñacharügü nüxü: ‘Pema rü guxügüma chixexügüxicatama perüñüëëcha, rü taguma penaxüxchaü i ngëma chanaxwaxexü na penaxüxü’, ñacharügü nüxü. ¹¹Rü yemaçax nixí ga namaã chanuxü ga yema duüxügü, rü aixcümaxüchi namaã nüxü chixu na täütäma yema naãne ga noxri namaã

ichaxunetaxüwa nangugüxü na ngëxma nangüëxücax”, ñanagürü ga Tupana. ¹²Rü ñuxma Pa Chaueneëgüx, rü name nixí i pegüna pedaugü na tama ngürüächí pechixearü maxüáxücax, rü ngëmagagu na nüxü perüxoexü na Tupana ya maxücüaxü na peyaxögüxü. ¹³Natürü ñuxma pexü natauxchagu, rü name nixí na wüxichigü pegüaxü penangücháxüëëxü i guxü i ngunexügu na taxüema i petanüwa Tupanaxü taxoxücax nagagu i ngëma pecadu i pexü womüxëëcháxü. ¹⁴Rü Cristuaxü tayaxögü rü yemaäcü tanayaxu ga tórü maxü ga noxrix. Rü ngëxguma noxrürüütama guxüguma meã nüxü yaxögüechagu rü tama nüxü rüxoegu, rü tá namaã tüxü nangëxma i tachica i daxügüxü i naãnewa. ¹⁵Natürü ñuxma nixí i namexü na meãma yaxögüxü. Rü ngëmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Rü ñuxma na nüxü pexínüëxü i ngëma Tupana pemaã nüxü ixuxü, rü tama name na nüxü pexoexü, yexgumarüü ga na naxügüaxü ga yema duüxügü ga tama Tupanaga ñnüëxü ga yexguma Moïchéwe naxixgu ga yema naãne ga ngextá taxüema íxãpataxüwa”,

ñanagürü. ¹⁶¿Rü texëgü tixí ga guxema nüxü ñnüëxë ga yema Tupana tümmaã nüxü ixuxü, rü ñuxüchi tama Tupanaga ñnüëxë? Rü pemaã nüxü chixu rü yemagü nixí ga yema duüxügü ga Moïché Equituanewa ínguxüxëëxü. ¹⁷¿Rü texëmaã nixí ga nanuxü ga Tupana ga 40 ga taunecügu? Rü pemaã nüxü chixu rü namaã nanu ga yema

duüxügü ga chixexü ügüxü. Rü yemacax yema nachica ga ngextá taxüema íxãpataxügu nayue. ¹⁸¿Rü texëgümaã nixí ga aixcümaxüchi inaxunetaxü ga Tupana na täütama yema naãnewa nangugüxü na yexma nangüëxücax? Rü pemaã nüxü chixu, rü yemagü nixí ga yema duüxügü ga tama naga ñnüëxü. ¹⁹Rü ngëmawa nüxü tacuax na taxucürüwama yema naãne ga noxri Tupana namaã ixunetaxüwa nangugüxü ga yema duüxügü, yerü tama nüxü nayaxögü.

4 ¹Rü ngëmacax i ñuxma na Tupana tamaã ixunetaxü na nügüxütawa tá tüxü yachocuxëëxü na ngëxma rüngüëxücax, rü tanaxwaxe i taxuãëgü, na tama ngürüächí wüxie i tatanüwa tama ngëxma taxücuxü. ²Erü ñuxma i yixema rü marü nüxü taxínüë i Tupanaärü ore i mexü, yexgumarüü ga yema nuxcümaügüxü ga duüxügü nüxü na naxínüëxü. Natürü nümagü ga yema duüxügü rü taxuwama nüxü name ga nüxü na naxínüëxü ga yema ore yerü tama yema naga ñnüëxürüü aixcüma nüxü nayaxögü. ³⁻⁴Natürü i yixema na yaxögüxü, rü tá aixcüma Tupanaxütawa tichocu na ngëxma rüngüëxücax. Rü wüxiwa i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ngüxchigaarü ngunexüchigaxü nixu, rü ñanagürü:

“Rü 6 ga ngunexügu nixí ga naguxëëaxü ga norü puracü ga Tupana. Rü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu rü guxüma ga norü puracüna narüngü”,

ñanagürü. Rü nuxcüma ga Tupana rü nanaxwaxe na nangüëxü ta ga yema

nuxcümaũgüxũ ga tórü oxigü ga Moíchéwe rüxĩxũ. Natürü ga nümagü rü tama nüxũ nayaxögüchaũ rü tama naga naxĩnüë. Rü yemaçax ga Tupana rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Yema duũxügü rü tama choxũ
nayahögü rü yemaçax namaã
chanu rü aixcümaxũchi namaã
nüxũ chixu na täütáma yema
naãne ga namaã
ichaxunetaxüwa nangugüxũ na
ngëxma nangüëxüçax”,

ñanagürü. ⁵⁻⁶Rü yemaãcü ga yema duũxügü ga nüxĩra nüxũ ñnüëxũ ga Tupanaärü ore i mexũ, rü tama nawa nichocu ga yema nachica ga Tupana namaã nüxũ ixuxũ, yerü tama naga naxĩnüë. Rü ngëmacax nixĩ i Tupanaärü ore i ümatüxüwa i ñaxũ:

“Ngëma duũxügü i tama chauga
ñnüëxũ rü täütáma ngëma
nachica i namaã
ichaxunetaxüwa nichocu na
ngëxma nangüëxüçax”,

ñaxũ. Natürü ñuxma rü ta nangëxma i nachica i tümacax ya yíxema ngëxma Tupanaxütagu chocuchaũxë na ngëxma tarüngüëxüçax. ⁷⁻⁸Rü ngëma nachica i ngextá nagu nangüëxũ i duũxügü rü tama yema naãne ga nuxcümaũgüxũ ga tórü oxigüxacügü tümaärü äëxgacü ga Yochuémaã tayauxgüxũ nixĩ. Yerü yexguma chi yema naãne yixĩgu, rü Tupana rü täü chima wenaxärü nüxũ naxuneta ga to ga ngunexũ na nagu naxütawa yachocuxüçax na ngëxma nangüëxüçax i duũxügü. Rü yemaçax ga Tupana rü wenaxärü nüxũ naxuneta i wüxi i to i ngunexũ na naxütawa yachocuxüçax i duũxügü na ngëxma

nangüëxüçax. Rü ngëma ngunexũ rü ñuxma nixĩ. Rü yemaçax ga Tupana rü mucüma ga taunecü ga Moíchéwena rü Dabímaã nüxũ nixu ga yema norü ore ga ümatüxü i ñaxũ:

“Rü ñuxma na nüxũ pexĩnüëxũ i
ngëma Tupana pemaã nüxũ
ixuxũ, rü tama name na nüxũ
pexoexũ”,

ñaxũ. Rü yematama nixĩ ga ore ga marüchirex pemaã nüxũ chixuxũ. ⁹Rü ngëmacax i ñuxma rü ta nangëxma i wüxi i nachica i üünexũ i nagu tá aixcüma nangüëxũ i ngëma Tupanaärü duũxügü ixĩgüxũ. ¹⁰Rü yíxema Tupanaxütawa ichocuxe na ngëxma tarüngüëxüçax, rü nüxna tarüngüë i guxüma i tümaärü puracügü yexgumarüũ ga Tupana rü nüxna na nangüxũ ga norü puracügü ga yexguma naãne naxüxguwena. ¹¹Rü ngëmacax tanaxwaxe i meã tayaxögü rü naga taxĩnüë na ichocuxüçax i ngextá Tupana tüxũ írüngüëxëxüwa. Erü tama tanaxwaxe na texë ngürüächi yema nuxcümaũgüxũ ga duũxügü ga tama Tupanaga ñnüëxürüũ norü orexũ na taxoxũ. ¹²Erü Tupanaärü ore rü namaxũ rü naporaxüchi. Rü wüxi i tara i guxüçüwawa meã waixmaguxüärü yexera nixĩ na natéxũ. Erü ngëma ore rü tawa nixücu ñuxmata taãëwa nangu, rü ñuxmata nawa nangu i ngëma wüxichigü nagu rüxĩnüxũ. Rü ngëmaãcü meãma nanangoxëëãma i guxüma i ngëma yixicatama nagu rüxĩnüxũ rü tüxũ ngüchaũxũ. ¹³Rü nataxutáma i çacü i Tupana üxũ i tá naxchaxwa nügü icüxũ erü napexewa rü guxüma meã nangox. Rü guxüxũ nadau rü guxüxũ

nacuax ya yima tá tüxna cacü na namaã nüxü ixuxücax i tórü maxüchiga.

Ngechuchu rü mecüxüchi ya tórü ngüxëëruü nixi i Tupanapexewa

¹⁴Ngechuchu ya Tupana Nane rü mecüxüchi ya tórü ngüxëëruü nixi i Nanatüpepexewa. Rü ñuxma rü daxüguxü i naañewa i Nanatüxütawa nangëxma na ngëma taétüwa nachogüxücax. Rü ngëmacax tanaxwaxe i guxüguma nüxü tayaxögüiecha rü taguma nüxü tarüxo. ¹⁵Rü nüma ya Ngechuchu rü aixcüma nüxü nacuax na tüxü nangüxëëxü erü nüxü nacuax na ñuxäcü tüxü naguxchaxü i ngëxguma Chataná tüxna ñügu rü pecadugu tüxü nanguxëëchaügu, yerü nüxna rü ta naxünu ga Chataná, ngëma tüxna na naxünuxüü. Natürü nüma ga Ngechuchu rü taguma chixexü naxü. ¹⁶Rü ñuxma na tüxü nangëxmaxü ya tórü ngüxëëruü ya Ngechuchu, rü name nixi i tama imuëäcüma nüxna tangaicamagü ya tórü äëxgacü ya Tupana ya tüxü ngechaücü. Rü tanaxwaxe na ngëmaäcü nüxna ingaicamagüxü na nüxü ingechaütümüügüxücax rü tüxü nangechaüäcüma tüxü nangüxëëxücax i ngëxguma guxchaxügü tüxna ngaicamagu.

5 ¹Nuxcüma ga Tupana rü Moichémaã nüxü nixu na Aráü yixücax ga Yudfügüarü paigüeru ixücü na guma duüxügüétüwa chogüxücax ga Tupanapexewa. Rü guxüma ga yema Aráüwena ügüxü ga paigüeru rü duüxügütanüwa nüxü naxunetagu na yema duüxügüarü ngüxëëruü yixücax

ga Tupanapexewa rü Tupanana naxäxücax ga ämaregü rü Tupanacax nadaiäxücax ga naxünaü na yemaäcü nüxü nüxü nangechaüxücax ga norü pecadugü. ²Natürü ngëma paigüeru rü guxüma i duüxügürütüta nixi na pecadugu nanguxü. Rü ngëmacax nüxü nacuax na ñuxäcü yaxna namaã naxünuxü i duüxügü i ngëxguma naëchitamare pecadu naxüegu rü tama aixcüma Tupanawe naxüxgu. ³Rü ngëma paigüeru rü tama ngëma duüxügüarü pecaducaxicatama nixi i nadaiäxü i naxünaü, natürü nanaxwaxe i noxrütama pecaducax rü ta na nadaiäxü i naxünaü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü nangechaüxücax i ngëma pecadugü. ⁴Rü taxüema tügütama tingucuchixëë na paigüeru tixücax. Natürü Tupana nixi ya tüxü unetacü rü tüxna naxäcü i ngëma puracü na paigüarü äëxgacü tixücax, yexgumartüü ga Tupana rü Aráüxü na yangucuchixëëxüü na paigüeru yixücax. ⁵Rü yexgumariüü ga Ngechuchu rü tama nügütama ningucuchixëë na Tupanapexewa tórü ngüxëëruü i paigüeru yixücax. Natürü Tupana nixi ga yangucuchixëëcü. Yerü Tupanatama nixi ga nüxü ñacü:

“Cuma nixi i Chaune. Rü ñuxma chanangoxëë na Chaune quiixü”,

ñacü. ⁶Rü toxnamana i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü ta:

“Cuma nixi i guxügütama duüxügüarü ngüxëëruü i paigüeru quiixü, guma pai ga Melquisederüü”,

ñanagürü. ⁷Rü yexguma Cristu ñoma ga naañewa maüxgu, rü poraäcü

nayumüxê rü tagaãcü rü naxauxãcü
Tupanana naca na nüxü nangüxêxüçax
na naga naxinüxüçax. Rü yemaãcü
nanaxü ga Cristu, yerü Tupana rü
napora na nüxü nangüxêxüçax na tama
yuxü namuüxüçax. Rü Tupana rü
Cristuxü naxinü yerü nüma ga Cristu rü
aixcüma Tupanaga naxinü. ⁸Rü nüma
ga Cristu rü woo Tupana Nane na yixü,
rü poraãcü ngüxü ninge na yemaãcü
nüxü nacuáxüçax na ñuxãcü yaxna
namaã naxinüxü. Rü yemaãcü aixcüma
Tupanaga naxinü. ⁹Rü yemaãcü
nayanguxê ga guxüma ga yema puracü
ga Nanatü nüxna äxü. Rü yemaçax
curuchagu nayu na guxãma ya texé ya
naga ñüxêärü maxêxêrü na
yixüçax. ¹⁰Rü Nanexü nixí ga
naxunetaxü ga Tupana na guxügutãma
nügüperüwã tórü ngüxêxüçax i paigüeru
yixüçax yexgumarüü ga pai ga
Melquisedé ga norü yumüxêwa
nuxcümaücü ga tórü oxí ga Abráüçax
Tupanana çacü na guma Abráüxü
nangüxêxüçax ga Tupana.

**Wüxi i äücümaxüchixü nixí na nüxü
rüxoexü na yaxögüxü**

¹¹Rü ñuxma rü toxü nangêxma i
muxüchixüma i ore i Cristuchiga ixixü i
pemaã nüxü tixuxcháxü. Natürü
naguxchaxüchi na meãma pemaã
tanangoxêxü i ngêma, erü pema rü
tama nüxü pecuáxcháü. ¹²Rü marü
ñuxgumama nüxü na pecuáxü i
Tupanaärü orechiga, rü pema rü chi
marü namaã pengüxêxêtae. Natürü i
pema rü ñuxma rü ta penaxwaxe na
wena pemaã tanangoxêxü i ngêma
Tupanaärü ore i tauxchaxü i nawa

inaxügüxü na Tupanachigaxü icuáxü.
Rü ngêmaãcü i pema, rü
õxchanagürüütama pixígü. Erü wüxi i
õxhana rü naëgünenixü ya tauxchaãcü
yaxaxüne nixí ya nanaxwaxene. Rü
ngêxgumarüü pixígü i pema i ñuxmax,
erü penaxwaxe na wenaxärü pemaã
nüxü tixuxü ga yema ore ga marü
pemaã nüxü tixuchiréxü na ñuxãcü
Cristuxü peyaxgüxü. Erü tama nüxü
pecuaxgüega i guxüma i ngêma
Tupanaärü ore i yexeraãcü tamaã nüxü
ixuxü i Cristuchiga na ñuxãcü Tupana
nanaxwaxexü na naga pexinüxü. ¹³Rü
yixema yaxõxê ya tama nüxü cuaxégaxe
na ñuxãcü Tupanacax tamaxüxü, rü
wüxi i õxhana i maixürüü tixí. Rü
ngêmaãcü pixígü i pemax. ¹⁴Natürü
yixema yaxõxê ya tümamaã yaxüxe na
tanangügüxü na tacü yixü i nguxêetae i
mexü rü tacü yixü i nguxêetae i
chixexü, rü aixcüma nüxü tacuax na
ñuxãcü Tupanacax tamaxüxü. Rü
yixema rü ñoma wüxi i duüxü i yaxü i
namachimaã äwemüxürüü tixí. Natürü i
pema rü tama ngêmaãcü pixígü.

6 ¹Rü ngêmacax name nixí i
yexeraãcü tingüetanü na aixcüma
meã nüxü icuáxüçax i Cristuchiga. Rü
tanaxwaxe na nüxü ichopetüxü ga yema
ore ga nawa inaxügüxü na
Cristuchigaxü icuáxü. Rü täütãma
yeüçürü yema ore ga nawa
inaxügüxüchiga tidexagüecha. Rü
taxucaxma tuxcüü wena pemaã nüxü
tixu na nüxü perüxoexüçax na naga
pexixü i ngêma mugü ga Moiché
ümatüxü i tama tixü maxêxêxü. Rü
ngêxgumarüü ta taxucaxma tuxcüü
wena pemaã nüxü tixu i nachiga na

ñuxácü Tupanaaxú yaxögüxü. ²Rü ngëxgumarüü ta taxucaxma tüxcüü wena pexü tangúexëe na ñuxácü Tupanacax íbaiñüxü rü ñuxácü duñügüxü ingögiácüma namaã iyumüxéxü. Rü ngëxgumarüü ta taxucaxma tüxcüü wena pexü tangúexëe na ñuxácü tá wena namaxëxü i duñügü i yuexü rü ñuxácü naãneärü guxgu rü Tupana tá wüxichigü i duñügüna çaxü na ñuxácü namaxëxü i ñoma i naãnewa. ³Rü ngëmacax i ñuxma rü ngëxguma Tupana tama tüxna nachuxgu rü tanaxwaxe i yexeraäcü tingúeetanü na aixcüma guxüma i Cristuchigaxü icuáxüçax rü nüxü na icuáxüçax na aixcüma ngëma numa nanaxwaxexüácüma meã naxçax na imaxëxü. ⁴⁻⁵Natürü ngëxguma chi wüxie Cristuxü yaxgu, rü chi meãma Tupanaxü tacuaxgu, rü chi Naãe i Üünexüxü tayaxgu, rü chi nüxü tacuaxgu na ñuxácü namexü i Tupanaärü ore rü ñuxácü na namexü i daxügüxü i naãne, rü name nixi i taxuãe. ⁶Erü ngëxguma chi ngëmaäcü meã tayaxõxgu i noxrix rü ñuxüchi Cristuxü ítataxüchixgu, rü marü taxucürüwama texé wenaxärü Tupanacax tüxü tataeguxëe. Erü ngëxguma ngëmaäcü ítanataxüchixgu ya Tupana Nane, rü ñoma wena curuchawa tayapotaxürüü tayaxixëe, erü guxü i duñügügüxewä ãne nüxü tingexëe. ⁷Rü dücax, wüxi i naãne i pucü nagu nguxü rü meãma nanetü nawa nayae tümacax ya yíxema nagu üanexë, rü Tupana rü namaã nataãe i ngëma naãne. ⁸Natürü ngëxguma chi ngëma naãne rü tuxu rü natüanegü i

chixexü nawa yaegu, rü Tupana rü chixexü tá namaã nixugü rü tá üxüwa nayagu i guxüma i nawa yaexü. Rü ngëxgumarüü tá tixi ya yíxema Cristuxü ítaxe.

Ítananguxëe na nayauxgüxü i maxü i taguma güxü rü ngëmacax tama nüxü tarüxoe na yaxögüxü

⁹Natürü, Pa Chaueneëgu ya Pexü Tangechaügüxe, rü woo ngëmaäcü pemaã tidexagügu, natürü aixcüma nüxü tacuax na tama ngëma duñügü i nüxü rüxoexürüü pixigüxü. Erü pema rü pexü nangëxma i maxü i taguma güxü, rü Tupana rü tá aixcüma poraäcü pexü narüngüxëe na naxçax pemaxëxüçax. ¹⁰Erü numa ya Tupana rü aixcümacü nixi. Rü numa rü täütáma nüxü inayarüngüma ga yema mexü ga pexüxü rü ñuxácü taeneëgu i yaxögüxüxü na pengechaügüxü ga yexguma nüxü perüngüxëëgügu, ngëma ñuxma ípenaxüürüütama. ¹¹Rü ñuxma rü tanaxwaxe i wüxichigü i pema rü ngëmaäcü noxrirüü mexü i perü ngüçauãma nüxü perüngüxëëgüecha i taeneëgu ñuxmatáta wena núma naxü ya Cristu. Rü tanaxwaxe na ngëmaäcü pemaxëxü na düxwa aixcüma Cristuxütawa pengugüxü ngëma ípenanguxëëxürüü. ¹²Rü tama tanaxwaxe na nüxü perüxoetanücüxü na Cristuwe perüxixü. Natürü tanaxwaxe i naxrüü pixigü i ngëma duñügü i guxüguma meã yaxögüácüma Cristuwe rüxiamaxü rü nayauxgüxü i guxüma i ngëma mexügü ga Tupana namaã ixunetaxü. ¹³Rü dücax, yexguma törü õxi ga Abráümaã inaxunetagu ga

Tupana rü nügüégagutama inaxuneta, yerü tataxuma ga texé ga norü yexera ixixê na tumaégagu inaxunetaxüçax.

¹⁴Rü numa ga Tupana rü ñanagürü nüxü ga Abráü:

“Rü aixcümáxüchi tá poraäcü cuxü charüngüxêê. Rü tá cuxü nangëxma i muxüchixütama i cutaagü”,

ñanagürü nüxü. ¹⁵Rü Abráü rü meãma ñananguxêê ga guma nane ga Tupana namaã ixunetacü. Rü yemaçax nabu ga guma nane ga Ichaá ga Tupana namaã nüxü ixucü. ¹⁶Rü ngëxguma duüxügü ñacüçax ixunetagügu, rü to i norü yexera ixixüégagu inaxunetagü. Rü wüxicana ñacüçax ngëmaäcü inaxunetagügu, rü nüxü tacuax rü aixcüma tá nanaxügü i ngëma naxçax inaxunetaxüxü, rü marü taxucürüwama yeücürü nachiga nidexagüecha. ¹⁷Rü yemaçax ga Tupana rü yexguma inaxunetagu namaã ga yema duüxügü ga nayauxgüxü tá ga yema ngüxêê ga Tupana nüxna äxchaüxü, rü nügüégagutama inaxuneta, yerü nanaxwaxe na meãma nüxü nacuaxgüxü na aixcüma tá yanguxêêäxü rü tagutáma naxüchicüüäxü ga yema namaã inaxunetaxü. ¹⁸Rü nüxü tacuax rü ngëxguma ñacüçax nügüégagu inaxunetagu ya Tupana, rü taxucürüwama tüxü nawomüxêê rü nanaxüchicüü i ngëma. Rü ñuxma i guxáma i yixema na Tupanacax ibuxmüxü na tüxü nangüxêêxüçax rü tüxü namaxêêxüçax, rü numa ya Tupana rü nügüégagu tamaã inaxuneta na ngëmaäcü tá tüxü nangüxêêxü. Rü ngëmaäcü tüxü nanangüchaüxêê rü

tüxü narüngüxêê na nüxü icuáxüçax na aixcüma tá nayauxgüxü i ngëma maxü i taguma gúxü i tamaã inaxunetaxü. ¹⁹Rü ñuxma na ñanguxêêxü na aixcüma tá nayaxuxü i ngëma maxü i taguma gúxü, rü taxucaxma taxoegaäëgü, erü nüxü tacuax na aixcüma daxügüxü i naãnewa i Tupana íngëxmaxüwa tá ingügüxü. ²⁰Rü ngëma nangëxma ya Ngechuchu i ñuxma yerü nüxíra yexma naxücu na Tupanapexewa taétüwa nachogüxüçax. Rü ngëmaäcü guxüguma tóru ngüxêêruü i paigüeru nixí, guma Melquisedé ga Tupanapexewa Abráüétüwa chogüçürüü.

Ngechuchu rü guma nuxcümaücü ga pai ga Melquisedérüütama nixí

7 ¹Rü guma Melquisedé rü ñáne ga Charéüärü äëxgacü nixí ga yexguma namaüxgu ga Abráü. Rü numa ga Melquisedé, rü duüxügüarü pai nixí ga Tupanapexewa. Rü yexguma Abráü rü to ga nachüüãneärü äëxgacügümaã nügü nadaixgu rü nüxü nayexeragu, rü Melquisedé rü namawa Abráüpexegu nayangu ga yexguma Abráü napataçax taegugu. Rü numa ga Melquisedé rü nayumüxê na Tupana Abráüxü rüngüxêêxüçax. ²Rü Abráü rü nüxü nayexma ga guxüma ga yemaxügü ga yema äëxgacügü ga namaã nügü naðaixüna napuxüxü. Rü yemawa ñanaxüxüchi ga yema Tupanana üxü, rü Melquisedéna nanaxá. Rü ngëma naéga i Melquisedé rü Äëxgacü ya Ixaixcümacü ñaxüchiga nixí. Rü norü ñáne ga Charéü rü Taäëxêêruü ñaxüchiga nixí. Rü ngëmacax i naéga i Melquisedé rü Äëxgacü ya Taäëxêêruü

ñaxũchiga ta nixĩ. ³Rü Tupanaãrũ ore ga nuxcũma ñmatũxũwa rü tama nüxũ nixu na texé tiĩxũ ga nanatũ rü naẽ rü norũ oxigũ ga Melquisedé. Rü ngëxgumarũũ ta tama nüxũ nixu i norũ buxchiga rü norũ yuxchiga. Rü ngëmacax Tupana Nanerũũ guxũguma duũxũgũarũ ngũxëerũũ ya pai nixĩ i Tupanapexewa. ⁴Rü ñuxma rü name nixĩ i nagu perũxĩnũẽ na ñuxãcũ aixcũma ãëxgacũ ya tacũ yĩĩxũ ga Melquisedé. Yerũ nuxcũmaũcũ ga tórũ oxĩ ga Abráũ rü Melquisedéna nanaxã ga yema Tupanana üxũ ga natanũwa ga yema yemaxũgũ ga togũ ga ãëxgacũgũna napuxũxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na Tupanapexewa tórũ oxĩ ga Abráũãrũ yexeracũ yĩĩxũ ga Melquisedé. ⁵Rü ñuxma i Yudũgũ, rü guxũma i norũ ngëmaxũwa ínanaxũxũchigũ i ngëma Tupanana üxũ, rü ñuxũchi norũ paigũna nanaxã yerũ yemaãcũ nixĩ ga namuãxũ ga yema mugũ ga Moĩché ñmatũxũ. Natürũ guxũma i ngëma paigũ rü Lebítaagũ nixĩgũ. Rü nüma ga Lebĩ rü guxũma i Yudũgũrũũ Abráũtaa nixĩ. Rü ngëmaãcũ i ngëma Yudũgũ rü norũ paigũna nanaxã i ngëma Tupanana üxũ, woo natanũxũ na yĩĩxũ i ngëma paigũ. ⁶Natürũ ga Melquisedé rü woo tama Lebítaa nixĩ, natürũ Abráũmëxëwa nanayaxu ga yema Tupanana üxũ. Rü nüxũ tacuax na Abráũ yĩĩxũ ga noxri nayaxucũ ga Tupanaãrũ uneta. Rü nüma ga Melquisedé rü Tupanana naca na Abráũxũ nangũxëxũcax ga Tupana. ⁷Rü guxãma meãma nüxũ tacuax rü ngëxguma texé toguëcax Tupanana caxgu na tũxũ nangũxëxũcax, rü

Tupanapexewa rü yĩxema nüxna çaxe rü ngëma togũ i naxçax ítaçaxũãrũ yexera tixĩ. Rü ngëmaãcũ nüxũ tacuax na Abráũãrũ yexera yĩĩxũ ga Melquisedé i Tupanapexewa. ⁸Rü ñuxma i nuã tatanũwa rü ngëma paigũ i ngĩxũ yauxgũxũ i ngëma dñeru i Tupanana ücũ, rü duũxũgũmare nixĩgũ rü tá nayue. Natürũ ngëxguma Melquisedéchiga yadeaxgu i Tupanaãrũ ore, rü ñoma namaũxgũrũũ nixĩ i nachiga yadexaxũ. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na Cristu ya guxũguma maxũcürũũ yĩĩxũ ga Melquisedé. ⁹⁻¹⁰Rü Abráũtaa ga Lebĩ, rü guxũma i paigũ i Lebítaagũ ixĩgũxũ i ñuxma ngĩxũ yauxgũxũ i ngëma dñeru i Tupanana ücũ, rü nümagũ rü ta Abráũmaã Melquisedéna nanaxãgũ ga yema Tupanana üxũ. Yerũ nüma ga Lebĩ rü guxũma ga nataagũ i ñuxma Yudũgũarũ paigũ ixĩgũxũ, rü woo ga na tauta nabuëxũ ga yëxguma, natürũ marũ Abráũxũnewa nayëxmagũ ga yëxguma Melquisedé namawa Abráũpëxegu yanguxgu. Rü ngëmawa nüxũ tacuax na guxũma i ngëma paigũarũ yexera yĩĩxũ ya Melquisedé. ¹¹Rü nuxcũmaũgũxũ ga tórũ oxigũ ga Yudũgũ, rü Lebítaagũ ga paigũmëxëwa nixĩ ga nayauxgũãxũ ga Tupanaãrũ mugũ. Natürũ pemaã nüxũ chixu rü yëxguma chi yema paigũ aixcũma yema Yudũgũxũ imëxëgũgu ga Tupanapexewa, rü taxuçax chima Tupana nüxũ naxuneta ga naĩ ga pai ga Melquisedérũũ ixĩcũ ga tama Lebítaa ga Aráũrũũ ixĩcũ. Rü yemaçax ga Tupana rü nüxũ naxuneta ga Nane ga Ngechuchu na tórũ chogũrũũ ya pai

yïixũcax. ¹²Rü yemacax ga Tupana rü yema Yudfugüarü paigüchicüüxũ nayangucuchixẽẽ ga Cristu. Rü nüma nixĩ i ñuxma i aixcüma Tupanapexewa tüxũ yamexẽẽgüxũ. Rü guxũma ga yema paigü rü Lebítaa nixĩgü yerü yemaäcü nixĩ ga namuäxũ ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ. Natürü nüma ga Cristu rü marü nanaxüchicüü ga guxũma ga yema. ¹³⁻¹⁴Erü meäma nüxũ tacuax rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu ya yima nachiga idexagücü rü tama Lebítaa nixĩ erü nüma rü Yudátaa nixĩ. Rü nüxũ tacuax rü taxuũma ga Yudátaa rü pai nixĩ, yerü ga Moïché rü yexguma yema paigüchiga yadeaxgu rü taxuũma ga Yudátaaxũ naxuneta na pai yïixũcax. ¹⁵Rü ngẽmaäcü meã nangox na Tupana iyanaxoxẽẽxũ ga guxũma ga yema mugü ga Moïché ümatüxũ ga paigüchiga. Yerü nüma ga Tupana rü tüxna nanamu ga wüxi ga naĩ ga pai ga yexwacaxücü ga tama Lebítaa ixĩcü. Rü nüma nixĩ i tórü Cori yïixũ ya Melquisederüü ixĩcü, erü guxũma i ngẽma togü i paigüarü yexera nixĩ. ¹⁶Rü guxũma ga yema togü ga paigü rü nangucu yerü Lebítaa nixĩgü. Natürü nüma ga Cristu rü paixũ ningucuchi yerü poramaã yuwa ínarüda rü guxũguma namaxẽcha na tüxũ nangũxẽẽxũcax. ¹⁷Rü ngẽmacax i Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü tórü Corichiga ñanagürü:

“Cuma rü guxũgutáma duixũgüarü ngũxẽẽruü ya pai quixĩ Melquisederüü”,

ñanagürü. ¹⁸⁻¹⁹Rü yemacax ga Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu ga Nane, yerü yema mugü ga paigüchiga

naxümatüxũ ga Moïché rü tama poraäcü tüxũ narüngüxẽẽ yerü tama aixcüma tüxũ nimexẽẽgü ga Tupanapexewa. Rü yemacax Nanexũ namu ga Tupana na tórü pecaducax nayuxũcax na ngẽmaäcü tüxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gũxũ rü aixcüma Tupanamücügü ixĩgüxũcax. ²⁰⁻²¹Rü yexguma Tupana yema togü ga paigüxũ ngucuxẽẽgu, rü nanangucuxẽẽmare. Natürü yexguma Cristuxũ yangucuchixẽẽgu na tórü ngũxẽẽruü ya pai yïixũcax, rü nügüégagutama inaxuneta. Rü yemacax ga yexguma Cristuxũ yangucuchixẽẽgu rü ñanagürü:

“Choma i Cori ya Tupana rü marü cuxũ chaxuneta na guxũgutáma duixũgüarü ngũxẽẽruü ya pai quixũcax. Rü ngẽma rü tagutáma chanaxüchicüü erü chaugüégagu ichaxuneta”,

ñanagürü. ²²Rü ñuxma na yemaäcü nügüégagutama inaxunetaxũ ga Tupana, rü nüxũ tacuax na aixcümaxüchima yema paigüarü yexera na yïixũ ya Cristu erü guxũgutáma Tupanapexewa tüxũ narüngüxẽẽ. ²³Rü yema togü ga paigü rü namuxüchi, yerü niyuetanü. Rü yemacax taxucürüwama guxũguma paigü nixĩgü. ²⁴Natürü ñuxma na tórü ngũxẽẽruü ya paixũ yangucuchixũ ya Ngechuchu, rü ngẽmacax marü taxucaxma texé ya togue tingucuchi, erü nüma ya Ngechuchu rü tagutáma nayu. ²⁵Rü ngẽmacax nixĩ i ñuxma i nüxũ natauxchaxũ na aixcüma tüxũ namaxẽẽxũ ya guxãma ya yíxema norü ngũxẽẽmaã Tupanaxütawa ngugüxe. Erü nüma ya Ngechuchu rü guxũguma namaxẽcha na tümaétüwa

nachogüxüçax. ²⁶Rü ngëmaäcü ya Ngechuchu, rü nüxıcatama nixı i pai ya tóru ngüxëëruü yıixü i Tupanapexewa. Erü nüma rü aixcüma naxüüne, rü nataxuma i chixexü i nawa, rü nangearıü pecaduax yerü taguma taxrüü pecadu naxü. Rü ñuxma rü guxüétüwa nangëxma i daxüguxü i nañewa i Tupana íngëxmaxüwa. ²⁷Rü Ngechuchu rü tama ngëma togü i paigüerurüü nixı. Erü nümagü rü nanaxwaxe na guxü i ngunexügu Tupanacax naxünagü nađaixü na ngëmaäcü Tupana nüxü nüxü ngechaüxüçax i noxrıtama pecadugü rü guxü i duüxügüarıü pecadugü ta. Natürü nüma ga Ngechuchu rü yexguma nügu inaxaxgu, rü wüxıcanatama pecaducax nayu. Rü ngëma rü guxüguma name i Tupanapexewa. ²⁸Rü yema mugü ga Moıché umatüxü, rü duüxügümarexü naxuneta na paigüerugü yixıgüxüçax. Natürü nümagü rü ta nipecaduaxgü. Natürü yemawena ga Tupana rü nügiégagu Nanexü naxuneta na tóru ngüxëëruü yıixüçax. Rü yima Nane rü guxüguma mecüxüchi ya tóru Maxëxëëruü nixı. Rü nüma rü guxüguma tüxü narüngüxëë i Tupanapexewa.

**Ngechuchu nixı ya tóru
ngüxëëruü i Tupanapexewa**

8 ¹Rü ngëma pemañ nüxü tixuxchaüxü i ñuxma nixı na tüxü nangëxmaxü ya tóru ngüxëëruü ya mexëchicü i Tupanaxütawa. Rü nüma rü Tupana Nane ya Cristu nixı. Rü daxüguxü i nañewa i Tupanaarıü tügüinecüwawa narıto erü guxüarıü äëxgacü nixı. ²Rü ngëma

daxüguxü i nañewa i ngëma nachica i üünexü ga Tupana üxüwa nixı i taxcax ínacaxü. Rü tama ngëma Yudfügüarıü paigürüü wüxi ya İpata ya duüxügü üxünewa Tupanana taxcax ínaca. ³Rü guxüma i ngëma Yudfügüarıü paigüeru rü nangucu na Tupanana naxäguäxüçax i ämaregü rü naxcax nadaiaxüçax i naxünagü na Tupana nüxü nüxü ngechaüxüçax i duüxügüarıü pecadugü. Rü yemacax ga Ngechuchu rü Tupanana nügu naxämare rü duüxügüarıü pecaducax nayu. ⁴Rü ñuxma i nüma ya Ngechuchu rü daxüguxü i nañewa nangëxma na ngëma tóru ngüxëëruü ya pai yıixüçax i Tupanapexewa. Rü ngëmacax tama ñoma i nañewa nixı i pai yıixü. Natürü ngëxguma chi ñoma i nañewa nangëxmagü rü tâu chima pai nixı erü ñoma i nañewa nangëxmagü i ngëma Yudfügüarıü paigü i Tupanana ämare ägüxü yema Moıchéarıü mugü nüxü ixuxürüü. Natürü nüma ya Ngechuchu rü tama ngëmarüü nixı erü daxüguxü i nañewa nixı i nangëxmaxü na ngëma tüxü nangüxëëxüçax. ⁵Natürü ngëma puracü i ñoma i nañewa naxügüxü i ngëma Yudfügüarıü paigü, rü naxcax nadauxütaegümare i ngëma Ngechuchu daxüguxü i nañewa üxü. Rü ngëma nachica i nawa Tupanacax napuracüexü i ngëma paigü, rü nanaxüchicünaxägümare i ngëma nachica i Ngechuchu nawa ngëxmaxü. Rü meäma nüxü tacuax i ngëma, yerü yexguma Moıché naxüxchaügu ga Tupanapata, rü Tupana rü ñanagürü nüxü:

“İDücax, meä nangugü i ngëma
cuaxruü ga cuxü chawëxü ga
maxpüne ga Chinaıwa! Rü

chanaxwaxe i ngëmaäcü na cunaxüxü”,
 ñanagürü. ⁶Natürü nüma ya tórü ngüxëëruü ya Cristu rü daxüguxü i naãnewa nangëxma, rü ngëma aixcümaxüchi Tupanapexewa taétüwa nachogü. Rü ngëma Yudüguarü paigü rü nagu naxiãma ga yema nuxcümaüxü ga uneta ga Moïché ümatüxü. Natürü nüma ya Tupana rü marü tüxna nanaxã i wüxi i ngexwacaxüxü i uneta erü tamaã nüxü nixu na Cristu yixü ya aixcüma tórü ngüxëëruü ixücü. Rü nüma rü nayu na Tupanapexewa tüxü yamexëëxüçax, rü ngëma Tupanaxütawa nangëxma i ñuxma na taétüwa nachogüxüçax. Rü ngëmaäcü nüxü tadau na Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü rü yema nuxcümaüxü ga unetaarü yexera yixü na namexü. ⁷Yerü yexguma chi yema nüxiraüxü ga uneta ga Moïché ümatüxü rü aixcüma namexgu na duüxügüxü yamexëëxüçax, rü marü taxucaç chima tanaxwaxe i to i ngexwacaxüxü i Tupanaärü uneta. ⁸Natürü nüma ga Tupana rü nüxü nadau na tama aixcüma napexewa duüxügüxü yamexëëxü ga yema nüxiraüxü ga uneta ga Moïchéna naxãxü. Rü yemacax ga Tupana rü ñanagürü:

“Wüxi i ngunexü rü wena táxarü guxüma i chorü duüxügümaã ichaxuneta. ⁹Natürü ngëma chorü uneta i ngexwacaxüxü, rü täütama namaã nawüxigu ga yema nüxiraüxü ga chorü uneta ga nuxcümaüxü ga perü oxigümaã nüxü chixuxü ga yexguma nüxü charüngüxëëgu

na ínachoxüxüçax ga Equituarü naãnewa. Yerü nümagü ga yema duüxügü rü tama chauga naxinüë rü tama nayanguxëë ga yema nüxiraüxü ga chorü uneta, rü yemacax íchanawogü. ¹⁰Natürü ngëxguma nawa nanguxgu na wena namaã ichaxunetaxü, rü ñaäcü tá nixi i guxüma i Yudüguamaã ichaxunetaxü: ‘Rü tá meãma ngëma duüxügüxü nüxü chacuaxëë i chorü mugü na aixcüma naãëwa nangëxmagüxüçax. Rü choma rü tá norü Tupana chixi, rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü’. ¹¹Rü guxüma i ngëma duüxügü i choxü yaxöguxü, rü aixcüma tá choxü nacucaçgü. Rü ngëmacax taxucaçtãma tüxcüü nügümaã nüxü nixugügü i chauchiga na ngëmaäcü choxü nacucaçgüxüçax. Erü guxüma i chorü duüxügü rü aixcüma tá meã choxü nacucaçgü woo buxü rü exna yaxü. ¹²Rü tá nüxü nüxü changechaü i norü chixexügü, rü tá nüxü ichayarüngümaxüchi i norü pecadugü”,

ñanagürü ga Tupana. ¹³Rü dücax, ñuxma na Tupana ngexwacaxüxü i unetachiga idexaxü, rü ngëmawa nüxü tacucaç na yema nüxiraüxü ga uneta rü marü nangupetüchaüxü. Rü nüxü tacucaç rü guxüma i ngëma marü ngupetüchaüxü, rü paxa tá inayarüxo. Rü ngëmaäcü i ngëma Yudüguarü paigü, rü marü inayarüxoxchaü na

Tupana

pe

xewa duũxũgũxũ nangũxẽẽxũ. Erü nũma ya Tupana rü marü Cristuxũ ningucuchixẽẽ na tóru ngũxẽẽruũ yĩxũcax i napexewa.

Tupanapata ga duũxũgũ üxũnechiga rü
Tupanapata ya daxũguxũ i naãnewa
 ngẽxmanechiga

9¹Rü yexguma nuxcũma Moĩchémaã yadeaxgu rü nüxna naxããgu ga yema nüxĩraũxũ ga uneta, rü Tupana namaã nüxũ nixu na ñuxãcü nanaxwaxexũ na nüxũ yacuaxũũgũxũ. Rü yexgumarũũ ta namaã nüxũ nixu na ñuxãcü nanaxwaxexũ na naxcax naxũãxũ ga wüxi ga ïpata ga naxchirunaxcax na yéma nüxũ yacuaxũũgũxũcax ga paigü. ²Rü guma ïpata ga naxchirunaxcax rü nitüyemachĩã. Rü yema naxmachĩã ga nüxĩra nawa ixücuxũ, rü “Nachica i Üünexũ” nixĩ ga naéga. Rü yéma nayexma ga werachica rü mecha ga pãũ ga üünexũ nagu nuxũ. ³Rü yema to ga naxmachĩã ga yema tüyemachĩãxũcaxwena üxũ rü “Nachica i Üünexũchixũ” nixĩ ga naéga. ⁴Rü yéma nayexma ga yema mecha ga uirunaxcax ga ngextã nawa yagugũãxũ ga pumara ga yixixũ ga yexguma yaguxgu. Rü yéma nayexma ta ga yema baú ga Tupanaãrũ mugü nagu namaã nanguxũgũxũ. Rü yema baú rü guxũwama uirumaã natüxüne. Rü yematama baúarü aixepewa nayexma ga wüxi ga tüxũxãcü ga uirunaxcax ga yema pãũ ga daxũwa rüyixũmaã äacuxũ. Rü yexgumarũũ ta yema baúarü aixepewa nayexma ga Arãũãrũ caxũruũ ga rüxũxüne, rü guma nutagü ga

Tupanaãrũ mugü nagu ümatügücü. ⁵Rü yema baúétiwa nayexmagü ga yema taxre ga daxũcũãxchicũnaãxãgü ga ixãpexatüxũ. Rü naxpexatügũmaã nayadüxétügü ga yema baúátaũ. Rü yema daxũcũãxchicũnaãxãgüarü ngãxũwa nixĩ ga nügü nangoxẽẽxũxũ ga Tupana. Natürü taxucaxma tüxcũũ yexeraãcü nüxũ tixu i ngẽmachiga. ⁶Rü wüxicana yemaãcü na namexẽẽgũãxũ ga guxũma ga yema, rü ñuxũchi ga paigü rü guxũguma yema nüxĩraũxũ ga naxmachĩãgu nachocuxũ na yéma Tupana namaã nüxũ ixuxũãcüma nüxũ yacuaxũũgũxũcax. ⁷Natürü yema to ga naxmachĩãwa rü yema paigüarü äẽxgacüxicatama nixĩ ga yexma ücuxũ. Rü tama guxũguma yexma naxücu, natürü wüxicanatama yexma naxücu ga wüxichigü ga taunecügu. Rü yexguma yexma naxücuogu rü yéma nanange ga naxũnagü rü guma nagũmaã yema baúxũ namaxcuétü. Rü yemaãcü ga yema paigüarü äẽxgacü rü inanaxã ga guma nagü na noxrütama pecadu rü guxũma ga duũxũgüarü pecaduxũ iyanangũmaxũcax ga Tupana. ⁸Natürü yema paigüarü äẽxgacüxicatama nixĩ ga yema Nachica ga Üünexũchixũgü ücuxũ ga Tupana ïyexmaxũwa. Rü ngẽmaãcü Tupanaãẽ i Üünexũ tüxũ nüxũ nacuaxẽẽ na taxucürüwama yexma Tupana ïyexmaxũgu nachocuxũ ga guxũma ga duũxũgü yerü yexguma nagu naxĩxgu ga yema mugü ga Moĩché ümatüxũ rü nachuxu ga yema. ⁹Rü guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuchigaxũ, rü wüxi i cuaxruũ nixĩ i taxcax i yixema na ñuxma imaxẽxũ. Rü ngẽmawa nüxũ tatau rü yema ãmaregü ga Tupanana

naxãgũxũ rü yema naxũnagü ga
 Tupanacax nađaixũ rü taxucürüwama
 yema duũxũgũxũ nimexẽẽ na aixcũma
 Tupanapexewa yamexũcax. ¹⁰Rü yema
 nuxcũmaũgũxũ ga mugü ga ðnagũchiga
 rü axeũgũchiga rü nacũmagũchiga
 ixĩxũ, rü yema duũxũgũarü
 düxétũxũnecaxicatama nixĩgü. Rü
 yemacax tama yema duũxũgũxũ
 nimexẽẽ na aixcũma Tupanapexewa
 yamexũcax. Rü woo napora ga yema
 mugü ga noxrix, natürü yexguma
 ñnanguxgu ga Cristu rü marü yexma
 nayacuax na duũxũgũmaã naporaxũ.
¹¹Natürü i ñuxma rü marü ñnangu ya
 Cristu. Rü nüma nixĩ i aixcũma tóru
 ngũxẽẽruũ yĩixũ i Tupanapexewa, rü
 nagagu nixĩ i nangẽxmaxũ i maxũ i
 taguma gúxũ. Rü ngẽma nachica i
 ngextá taétüwa ñnachogũxũwa rü
 aixcũma naxüüne erü tama guma ñpata
 ga naxchirunacax ga duũxũgũmare
 üxũnerüũ nixĩ erü daxũgũxũ i nañewa
 nangẽxma. ¹²Rü Cristu rü marü
 daxũgũxũ i nañegu naxücu i ngextá
 Tupana ñngẽxmaxũwa. Rü taxucaxma
 tũxücüũ wũxichigü ya taunecügu ngẽxma
 naxücu, erü marü guxũguma ngẽma
 nangẽxmaẽcha. Rü yexguma yexma
 naxücuxgu, rü tama yéma nanange ga
 chibugügü rü wocaxacügügü na
 Tupanana naxãaxũcax. Natürü nüma ga
 Cristu rü nagütama inaxã na yemaãcü
 naxütanüãxũcax ga tóru pecadugü rü
 tũxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma
 gúxũ. ¹³Rü yema mugü ga Moiché
 ümatũxũ rü ñnanagürü:

“Ngẽxguma texé yuetaxũ ingögügu,
 rü taxucürüwama Tupanapata
 ya naxchirunacaxgu taxücu”,

ñnanagürü. Rü yemacax ga yema
 Yudífugü, rü yexguma wũxi ga yuetaxũ
 yangögügügu rü nanaxwaxegü ga na
 norü paixũtawa nagaãxũ ga wũxi ga
 woca na yema pai Tupanacax
 yamáxũcax rü na yaguãxũcax na
 yemaãcü ga guma tanimaca rü dexágu
 nagũãxũcax na yema duũxũgũxũ namaã
 namaxcuxũcax na yemaãcü nüxna
 ñnayixũcax ga norü chixexũ. Natürü
 yema rü duũxũgũarü
 düxétũxũnewaxicatama nanamexẽẽ rü
 tama norü maxũxũ namexẽẽ. ¹⁴Natürü
 nagü ya Cristu rü yema naxũnagügüarü
 yexera name erü tóru maxũ namexẽẽ na
 aixcũma Tupanapexewa imexũcax. Rü
 Cristu rü woo Tupana Nane na yĩixũ rü
 na nataxuxũ ga norü chixexũ, natürü
 Tupanana nügü naxã rü tóru pecaduacax
 nayu yerü Naãẽ i Üünexũ nanaporaxẽẽ.
 Rü yemaãcü curuchagu nanabaxẽẽ ga
 nagü. Rü ñuxma ya yima nagü rü ningü
 na tũxũ namexẽẽxũcax i Tupanapexewa.
 Rü ngẽmacax taxucaxma tanaxwaxe na
 nagu ixĩxũ ga yema mugü ga Moiché
 ümatũxũ ga tama tũxna naxãxũ i maxũ i
 taguma gúxũ. Rü ñuxma na Cristugagu
 Tupanapexewa imexũ, rü nüma ya
 Cristu rü tũxũ narüngũxẽẽ na
 naxũxũcax i ngẽma Tupana ya maxũcü
 tũxũ naxwaxexũ. ¹⁵Rü ñuxma na tóru
 pecaduacax nayuxũ ga Ngechuchu ya
 Cristu, rü nüma nixĩ i tóru ngũxẽẽruũ i
 Tupanapexewa, ngẽma Tupanaãrü
 uneta i ngexwacaxũxũ nüxũ ixuxürüũ.
 Rü ñuxma i yixema i Tupana tũxũ
 idexechixe, rü tũxũ nangẽxma i maxũ i
 taguma gúxũ ega yima Naneãxũ
 yaxögügu. Rü ngẽxgumarüũ ta i
 guxũma i Tupanaãrü duũxũgü ga

nuxcuma yaxõgüxü, rü nüxü nangëxma i maxü i taguma gúxü yerü Cristu nayu na norü pecaduna ínangüxüxëãxüçax. ¹⁶Rü ngëxguma nayuxchaügu i wüxi i duüxü, rü wüxi i poperagu nanaxümatü na texé tá nayaxuxü i norü ngëmaxügü. Natürü ngëxguma namaüxgu i ngëma duüxü, rü taxucürüwama texé tanayaxu i norü ngëmaxügü. ¹⁷Rü ngëmacax i ngëma popera rü tama napora i ngëxguma namaüxgu i ngëma duüxü. Rü ngëxguma nayuxguxicatama nixi i naporaxü. ¹⁸Rü nüma ga Cristu rü norü yumaã nixi ga Tupanapexewa tüxü yamexëëgüxü. Yerü ga Moiché rü nüxü nixu rü yexguma texé pecaduãxgu rü tanaxwaxe na tümaärü paixütawa tanagaxü ga wüxi ga naxüna na tümaégagu nayuxëãxüçax rü inabaãxüçax ga nagü na Tupana tüxü nüxü ngechaüxüçax ga tümaärü pecadu. ¹⁹Rü Moiché rü guxüma ga duüxügüpexewa nüxü nixu ga guxüma ga Tupanaärü mugü. Rü yemawena nanayaxu ga wocaxacügügü rü chibuxacügügü, rü dexámaã nanaxüëü. Rü ñuxüchi nanayaxu ga wüxi ga naïxchacüüxácü rü ñuxre ga tüaxmü ga dauxüne, rü yema naïxchacüügu nanabagümü. Rü yemamaã guma nagüwa nanacüe rü ñuxüchi nanamaxcütü ga yema popera ga Tupanaärü mugü nawa yemaxü. Rü yexgumarüü ta nayamaxcutanü ga guxüma ga duüxügü. ²⁰Rü ñuxüchi ga Moiché rü ñanagürü nüxü ga duüxügü:

“Tupana rü marü inaxuneta na pexü tá nangüxëëxü. Rü daa nagümaã pexü chimaxcutanü i ñuxma erü ngëmaãcü nixi i

choxü namuxü na ngëmawa nüxü pecuáxüçax na aixcuma tá pexü nangüxëëxü”,

ñanagürü. ²¹Rü ñuxüchi ga Moiché rü guma nagümaã nanamaxcütü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga nawa Tupanaxü yacuaxüügüne. Rü yexgumarüü ta nanamaxcutanü ga guxüma ga yemaxügü ga namaã Tupanaxü yacuaxüügüxü ga guma ípataarü aixepewa yexmagüxü. ²²Rü nüxü tacuax rü yema duüxügü ga yexguma pecadu naxügügu rü Tupanapexewa nügu yamexëëgüchaügu, rü norü paigüxütawa nanaga ga wüxi ga naxüna na nüxü yamáaxüçax rü inabagüxëãxüçax na Tupana tama napoxcuexüçax. Natürü ñuxma ya Tupana rü tüxü nüxü nangechaü i tóru chixexü yerü tóru pecaduçax nayu ga Ngechuchu rü nagü inanaba. Rü yexguma chi täü chima nayuxgu rü nagü inabaãgu, rü taxucürüwa chima Tupana tüxü nüxü nangechaü i tóru pecadugü.

**Cristu rü nayu na
iyanaxoxëãxüçax i pecadu**

²³Rü yemacax ga Tupana rü nuxcümáxüchima Moichémaã nüxü nixu na paigü duüxügüarü pecaduçax naðaixü ga naxünagü rü inabaãxü ga nagü na yemaãcü Tupana tama napoxcuexüçax ga duüxügü. Natürü i ñuxma i yixema na Tupana tüxü idexechixü, rü tüxü nangëxma i tachica i daxügüxü i naãnewa yerü Nane ya Cristutama tóru pecaduçax nayu rü inanaba ga nagü. Rü yima nagü rü Tupanapexewa rü poraãcü ngëma naxünagügüarü yexera narüporamaë. ²⁴Rü

ngēmacax i ñuxma rü taxucaxma tñxcüü guma ñpata ga naxchirunaxcax ga duñxügü üxñnegu naxücu ya Cristu na ngēma taétüwa nachogüxücax. Erü nüma ya Cristu rü marü Tupanaxütawaxüchi nangu i daxüguxü i nañnewa. Rü ngēma Nanatüpezewa nangēxma i ñuxma na ngēma taétüwa nachogüxücax. ²⁵Rü ngēmacax i ñuxma rü taxucaxma tñxcüü guxüguma Nanatüna nügu naxãēcha na ngēmaäcü taxcax nayuuuxücax. Rü yema Yudfugüarü paigüarü ãëxgacügü rü gücü ga taunecügügu guma ñpata ga üinenegu nachocuxü na yēma Tupanana naxãgüãxücax ga guma naxünagügü. ²⁶Natürü ya Cristu, rü taxucaxma tñxcüü gücü ya taunecügügu Tupanana nügu naxãēcha, erü ngēxguma chi ngēmaäcü yixügu rü chi noxri nañne ixügügumama rü chi marü muëxpüxcüna taxcax nayu. Natürü ñomaücüü ga Cristu rü marü ñoma ga nañnewa nangu na wüxicanatama nügu inaxãxücax rü pecaducax nayuxücax. ²⁷⁻²⁸Rü ngēma na wüxicanatama nayuxü i duñxügü naxüpa na Tupanapexewa nangugüxü, rü yexgumariütama ga Cristu rü wüxicanatama nügu inaxã rü nayu na iyanaxoxēãxücax i muxüma i duñxügüarü pecadugü. Natürü wena taxarü núma naxü. Rü ngēxguma wena núma naxüxgu rü tama pecaduarü oxēēwa tá núma naxü. Natürü tá núma naxü na namaxēxēãxücax i guxüma i ngēma duñxügü i aixcüma ínguxēgügüxü.

10 ¹Rü yema mugü ga Moïché ümatüxü rü írarüwatama yema duñxügücax nanangoxēē ga ñacu tá na naxüxü ga Cristu. Natürü ga yema mugü rü tama aixcüma Cristurüü napora, yerü taxucürüwama Tupanapexewa

nayamexēē ga yema duñxügü woo gücü ga taunecügügu Tupanacax nanadaixü ga naxünagü na yemaäcü Tupanana nangaicamagüxücax. Rü yemaäcü ga yema mugü rü taxucürüwama Cristurüü nanamaxēxēē ga yema duñxügü. ²Rü yexguma chi yema mugü aixcüma yema duñxügüxü imexēēgu ga Tupanapexewa, rü tãü chima nagu narüxññēēcha na yapecaduãxü, rü chi nüxü narüxoe na naxünagü Tupanacax nañaxü. ³Natürü yema na Tupanacax naxünagü nañaxü ga duñxügü, rü norü pecaduarü cuaxächixēēruümare nixü ga gücü ga taunecügügu. ⁴Yerü guma nagü ga yema wocagü rü chibugü rü tama napora na iyanaxoxēãxücax ga pecadugü. ⁵Rü yemacax ga Cristu ga yexguma ñoma ga nañnewa naxüxchaügu, rü Nanatüxü ñnanagürü:

“Tama cunaxwaxe na naxünagü cuxcax nañaxü i duñxügü na naxütanügüãxücax i norü pecadugü. Natürü cunamexēē i ñaã chaxune na ngēmamaã chanaxütanüxücax i pecadu. ⁶Rü tama namaã cutaãē i ngēma naxünagü i cuxna naxãmaregüxü rü cuxcax nañaxü rü yagugüxü na naxütanügüãxücax i norü pecadugü. ⁷Rü yemacax rü ñacharügü: ‘Dücax, Pa Chaunatüx, daxe chixü, rü nuã cupexewa changēxma na chanaxüxücax i curü ngüchaü rü na chayuxücax, ngēma curü orewa chauchiga naxümatüxürüü’, ñacharügü”.

⁸Rü yemaäcü ga Cristu rü nüxü nixu na Tupana rü tama aixcüma namaã

nataãêxũ ga yema na naxçax nadaiãxũ
ga naxũnagü rü naxçax yagugüãxũ na
naxũtanügüãxũçax ga norü pecadugü
woo yema mugü ga Moiché úmatüxũwa
rü duũxũgüxũ namu na naxügüãxũ ga
guxũma ga yema. ⁹Rü yemawena ga
Cristu, rü ñanagürü ta:

“Dücax, Pa Chaunatüx, daxe chixí,
rü nuã cupexewa changẽxma
na chanaxüxũçax i curü
ngúchaũ rü duũxũgüarü
pecaduçax na chayuxũçax”,

ñanagürü. Rü yemawa nüxü tacuçax na
Tupana rü marü iyanaxoxẽãxũ na
naxũnagü naxçax nađaixũ, yerü Nanexũ
ningucuchixẽẽ na pecaduçax nayuxũ.

¹⁰Rü ñuxma na Ngechuchu ya Cristu
naxüxũ ga yema Tupanaãrü ngúchaũ, rü
ngẽmacax nixí i ñuxma i Tupanapexewa
ixüünexũ i yixema. Yerü nüma ga Cristu
rü Tupanana nügü naxã na
wüxicanatama guxããrü pecaduçax
nayuxũ. ¹¹Rü guxũma i Yudfugüarü
paigü rü wüxichigü i ngunexügu rü
tupaucawa nangẽxmagüxũ na Tupanana
naxãgüãxũçax i naxũnagü i naxçax
nadaiixũ. Rü guxũguma yemaãcü
nanaxügüxũ natürü taguma aixcüma
inayarüxo ga norü pecadugü woo
yemaãcü na naxügüxũãxũ. ¹²Natürü
nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü
wüxicanatama Tupanana nügü naxã na
guxããrü pecaduçax nayuxũçax. Rü
yemawena rü ñuxüchi daxüwa naxü rü
Tupanaãrü tügüncüwawa nayarüto,
erü guxããrü ãẽxgacü nixí i ñuxmax.
¹³Rü ngẽma nixí i nangẽxmaxũ
ñuxmatáta ya Tupana rü guxũma i norü
uwanügüxũ nüxü nayexeraxẽẽ. ¹⁴Rü
nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü

wüxicanatama Tupanana nügü naxã rü
nayu na guxũguma Tupanapexewa
timexũçax ya yixema Tupanacax tüxũ
yaxüünexẽẽgüxe. Rü ngẽmacax i ñuxma
rü taxuçaxma tüxcüũ wena nügü inaxã
rü nayu, yerü wüxicanatama guxũma
ningutanüxẽẽ. ¹⁵⁻¹⁶Rü Tupanaãẽ i
Üünexũ rü tüxũ nüxũ nacuçaxẽẽ na
aixcüma yixũ i ngẽma, yerü nüma ga
Tupana rü ñanagürü:

“Ngẽxguma nawa nanguxgu na wena

ngẽma Yudfugümaã
ichaxunetaxũ, rü wüxi i
ngexwacaxũxũ i uneta tá nüxna
chaxã. Rü tá meã ngẽma
duũxũgüxũ nüxũ chacuçaxẽẽ i
chorü mugü na aixcüma naãẽwa
nangẽxmagüxũçax rü guxũguma
naga naxĩnüẽxũçax. ¹⁷Rü tá nüxũ
ichayarüngümaxüchi i ngẽma
duũxũgüarü pecadugü rü ngẽma
chixexũ i naxügüxũ. Rü tagutáma
wena nagu charüxĩnũ”,

ñanagürü. ¹⁸Rü ngẽmaãcü nüxũ tacuçax
rü ngẽxguma Tupana duũxũgüaxũ nüxũ
ngechaũgu i norü pecadugü, rü marü
taxuçaxma tüxcüũ nanaxwaxẽ na wena
täcü i naxũnagü nüxna naxãgüxũ
naxçax i pecadu.

Name nixí i Tupanana tangaicamagü

¹⁹⁻²⁰Rü ngẽmacax i ñuxma, Pa
Chaueneẽgü, rü taxuçaxma tüxcüũ
tamuũẽ na Tupana íngẽxmaxũwa
ichocuxũ na namaãxüchi idexagüxũçax.
Rü nuxcümaxüchima rü paigüarü
ãẽxgacüxicatama yexma naxücu nagu
ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga
Tupana nawa yexmane. Rü
taxucürüwama ngexerüxüxemare yexma

taxücu. Natürü nüma ga Ngechuchu ya Cristu rü marü inayanaxoxëë ga guxüma ga yema ga yexguma curuchagu nayuxgu rü nagü inabaägu na Tupana íngëxmaxüwa tüxü yachocuxëëxüçax rü namaäxüchi idexagüxüçax. Rü woo taxucürüwama Tupanana tangaicamagü ga noxrix, naturü nüma ga Cristu rü nayu na tüxü namaxëxëëxüçax. Rü nagagu nixí i ñuxma i Tupanaxütawa ingugüxü. ²¹Rü nüma nixí i Tupanapexewa tüxü nangüxëëxü i guxäma i yixema i Tupanaärü duüxügü ixigüxe. ²²Rü ñuxma na tüxü nangëxmaxü ya tórü ngüxëëruü i Tupanapexewa, rü tanaxwaxe i aixcüma mexü i taäemaä Tupanana tangaicamagü na namaäxüchi idexagüxüçax. Rü tanaxwaxe i aixcüma tayaxögü na nüma rü tá meä tüxü nayaxuxü yerü Cristu rü taxçax nayu na tüxü iyanaxoxëëxüçax i tórü chixexü rü yemacax marü naégagu ítabaiü. ²³Rü tanaxwaxe i aixcüma meä Cristuaxü tayaxögüecha yerü nagümaä tüxü inayanaxoxëë ga tórü chixexü. Rü ngëmacax ítananguxëë na wena taxarü núma naxüxü na Nanatüxütawa tüxü nagagüxü. Rü taguma tanaxwaxe na nüxü rüxoexü na yaxögüxü, rü bai i írarüwa. Erü Tupana ga tamaä ixunetacü na tüxü nangüxëëxü, rü aixcümaxüchi tá nayanguxëë i guxüma ga yema tamaä nüxü yaxuxü. ²⁴Rü ñuxma na ngëmaäcü tüxü nangüxëëxü ya Tupana, rü name nixí i guxüguma naxçax tadaugü na ñuxäcü wüxichigü yigü rüngüxëëgüxü na yexeraäcü yigü ingechaügüxüçax rü mexü ixügüxüçax. ²⁵Rü name nixí i guxüguma tórü

ngutaquexegüwa na íngugüüxü. Erü nümaxü rü marü nüxü narüxoe na ngutaquexewa naxüxü, rü tama tanaxwaxe na ngëxgumarüü ixügüxü. Rü ngëmacax name nixí i yigüaxü tanangüchaüxëë na ingutaquexegüxü. Rü ñuxma na nüxü icuaxü na marü yangaicaxü ya tórü Cori, rü yexeraäcü tanaxwaxe na yigüaxü nangüchaüxëëxü. ²⁶Natürü ngëxguma chi texé Cristuaxü yaxöchirexgu ga noxrix rü ñuxüchi noxtacüma nüxü tarüxoxgu, rü marü nataxuma na ñuxäcü namexëëxü i ngëma tümaärü pecadu i Tupanapexewa. ²⁷Erü ngëxguma chi ngëmaäcü noxtacüma Cristuxü tarüxoxgu, rü aixcümaxüchi tá tanayaxu i ngëma poxcu i äücümaxü i Tupana tá tüxü namaä poxcuxü rü yima üxu ya iyaurane ya nawa tá ínaguxüne i ngëma Tupanaärü uwanügü. Rü ngëxícatama nixí i tüxü ínanguxëëxü ya yixema Cristuxü rüxoxe. ²⁸Rü nüxü tacuax rü yexguma texé tama Moíchéarü mugüga ínúgu rü nayexmagu ga taxre rü exna tomaëxpüx ga duüxügü ga tüxü daugüxü rü tüxü ixügüxü na aixcüma tama naga taxínüxü, rü äëxgacügü rü noxtacüma tüxü nimaxgü rü tama nüxü tangechaütümüügü. ²⁹Natürü Tupana rü aixcüma yexeraäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i tama Nanega ínüëxü rü yima nagü ya pecaduarü pirüxü oexü rü Naäë i Üünexü i nüxü ngechaüxümaä guxchigagüxü. ³⁰Rü meäma nüxü tacuax rü Tupana rü tama natüçaxma ñanagürü:

“Choma tá nixí i namaä nüxü
chacuaxü na çacü tá namaä
chaxüxü i guxüma i ngëma

chixexĩ ügüxũ. Rũ aixcũma tá chanaxocxu”,
 ñanagürü. Rũ yexgumarũ ta ñanagürü:
 “Choma tátama nixĩ i nüxna
 chaçaxũ i wüxichigü i chorü
 duũxügü i norü maxũchiga”,
 ñanagürü. ³¹Rũ dücax, rũ aixcũma
 namaxũ ya Tupana, rũ ngẽmacax ega
 tama naga ixĩnüẽgu rũ wüxi i
 ãũcumaxũchixũ nixĩ na namexgu inguxũ
 na tüxũ napoxcuxũçax. ³²Rũ dücax,
 name nixĩ i nüxna pecuaxãchie ga
 ñuxãcü na yĩixũ ga yexguma noxri
 Cristuxũ peyauxgu. Rũ yexguma ga
 pema rũ yema na peyaxögüxũgagu rũ
 poraãcü guxchaxũgü pexũ nangupetü,
 natürü tama Cristuxũ perüxoe rũ bai ga
 írarüwa. ³³Rũ ñuxre ga pema rũ
 duũxũgü pemaã naguxchigagü rũ
 guxãpexewa pexũ niçuaixgü. Rũ toguãx
 ga pema rũ pegü ipeyaxãgü na yema
 pemücügürüü ngüxũ pingegüxũçax.
³⁴Rũ pema rũ pexũ nangechaũtümüũgü
 ga yema petanüxũgü ga yaxögüxũ ga
 poxcupataüwa yexmagüxũ. Rũ
 taãẽacũma yaxna namaã pexĩnüẽ ga
 yema tama yaxögüxũ ga pexna
 napuxũxũ ga perü yemaxũgü. Rũ tama
 naxçax pexoegaãẽ, yerü meãma nüxũ
 pecuax rũ daxügüxũ i naãnewa pexũ
 nangẽxma i ngẽma perü ngẽmaxũgiarü
 yexera ixĩxũ, erü tagutãma nagux. ³⁵Rũ
 ngẽmacax i ñuxmax, rũ tama name na
 nüxũ perüxoexũ na Cristuaxũ
 peyaxögüxũ woo taçü pexũ üpetügu.
 Erü marü nüxũ pecuax rũ Tupana rũ
 aixcũmaxũchi tá pexna nanaxã i perü
 ãmare i maxũ i taguma gúxũ, erü
 Cristuaxũ peyaxögü. ³⁶Rũ ngẽma
 guxchaxũgü i pexũ ngupetüxũ, rũ name

nixĩ i yaxna namaã pexĩnüẽ na
 penaxüxũçax i Tupanaarü ngüchaũ rũ
 penayaxuxũçax i ngẽma ãmare i pemaã
 inaxunetaxũ. ³⁷Erü Tupanaarü ore i
 ümatüxüwa rũ ñanagürü:

“Paxaxüchi tá wenaxãrü núma naxũ
 ya Cristu. Rũ aixcũma tãütãma
 nuxcü ínangu. ³⁸Natürü yixema
 tũmaarü õgagu chopexewa
 mexẽ, rũ name nixĩ i guxũguma
 tayaxõdcũma chauxçax tamaxũ.
 Natürü ngẽxguma nüxũ
 tarüxoxgu na tayaxõxũ, rũ
 choma rũ tãütãma tũmamaã
 chataãẽ”,

ñanagürü. ³⁹Natürü i yixema rũ tama
 ngẽma duũxũgü i nüxũ rüxoexũ i
 Tupana tá poxcuexürüü tixĩgü. Erü
 yixema rũ ngẽma yaxögüxũtanüxũ
 tixĩgü, rũ ngẽmacax tüxũ nangẽxma i
 maxũ i taguma gúxũ.

Törü õchiga

11 ¹Rũ ñuxma rũ törü õgagu nixĩ i
 nüxũ icuáxũ na aixcũma tá
 nayauxgüxũ i guxũma i ngẽma
 irünguxẽegüxũ ga Tupana tamaã
 ixunetaxũ. Rũ ngẽma törü õgagu nixĩ i
 nüxũ icuáxũ na aixcũma Tupana tá
 yanguxẽexũ i ngẽma norü uneta i
 ñuxma tauta nüxũ idaaxũ. ²Rũ ñuxre ga
 nuxcũmaũgüxũ ga törü õxigü rũ
 Tupanaaxũ nayaxõgü, rũ yemaçax ga
 Tupana rũ namaã nataãẽ. ³Rũ ngẽma
 törü õgagu nixĩ i nüxũ icuáxũ na
 aixcũma yĩixũ na Tupana rũ norü
 oremaãmare nangoxẽẽaxũ ga ñoma ga
 naãne rũ üaxcü rũ tauemacü rũ
 woramacurigü rũ õhtagü. Rũ yemaãcü
 ga Tupana, rũ ngürüwa

nanangoxêmare ga guxûma i ngêma ñuxma nuxû idauxû. ⁴Rû guma nuxcûmaûcü ga Abé rû Tupanaâxû nayaxô. Rû yemaçax Tupanaga naxîni rû nuxna nanaxâ ga wûxi ga naxûna ga Tupanacax yamáxû. Natürü ga naêneê ga Caí rû tama Tupanaga naxîni rû tama nuxna nanaxâ ga yema âmare ga Tupana nuxû naxwaxexû. Rû yemaçax ga Tupana rû woo tama Caímaã nataãê, natürü Abémaã nataãê rû nuxû nixu na mecü yîxû yerü nayaxô rû naga naxîni. Rû ngêmacax i ñuxmax na woo nayuxû ga Abé, natürü wûxi i tórü cuaxruû nixî. Erü nawa nixî i nuxû icuáxû na Tupana naxwaxexû na yaxôgûxû rû naga ixîniêxû. ⁵Rû Enó rû ta Tupanaâxû nayaxô rû naga naxîni. Rû yemaçax nixî ga namaxâcütama yagaâxû na tama nayuxûcax. Rû namücügü rû taguma nuxû inayangaugü, yerü Tupana nayaga. Rû Tupanaârü ore i ûmatüxûwa nuxû nixu rû yexguma tauta yagaãgu, ga Enó rû nanaxü ga yema Tupana naxwaxexû. ⁶Natürü taxuacûma Tupana tamaã nataãê ega tama nuxû yaxôgügu. Rû yíxema Tupanamaã âmücüchaûxê, rû tanaxwaxe na tayaxôxû na aixcûmaxûchi nangêxmaxû ya Tupana rû nûma rû aixcûma tüxû nangûxêêxû ya yíxema naxçax daugûxe rû naga îniêxê. ⁷Rû yexguma Noémaã yadeaxgu ga Tupana, rû nûma ga Noé rû nayaxô rû naga naxîni. Rû Tupana rû namaã nuxû nixu rû tá na ínanguxêêxû ga mucü ga taxüchicü ga taguma duûxügü nuxû daucü rû tá guxûwama inanguanexêêcü. Rû namaã nuxû nixu ga na naxüâxûcax ga wûxi ga wapuru ga taxûne na tama nayuexûcax ga nûma

rû namax rû nanegü rû naneâxgü. Rû Tupanaga naxîni ga Noé, rû nanaxü ga guma wapuru, rû yemaâcü tama nayue ga nûma rû napatacûâx. Rû yemaâcü Tupanaâxû nayaxô. Natürü yema togü ga duûxügü rû tama nayaxôgü, rû yemaçax Tupana nanapoxcue. Natürü nûma ga Tupana rû Noéxû nixu na napexewa namexû, yerü nuxû nayaxô. ⁸Rû guma tórü õxi ga Abráü, rû Tupanaâxû nayaxô. Rû yemaçax nixî ga naga naxîniêxû rû nuxna yaxûxû ga nanatüchiûâne na nawa naxûxûcax ga yema naâne ga Tupana tá nuxna âxû na noxrüxüchi yîxûcax. Rû yemaâcü nanaxü ga yexguma Tupana namuxgu. Rû nanatüchiûânewa inaxûâchi ga Abráü woo tama nuxû na nacuáxû ga ngextá tá na naxûxû. ⁹Rû yexguma nawa nanguxgu ga yema naâne ga Tupana namaã ixunetaxû, rû ñoma yexma naxûâneâxûrûûmare îpata ga naxchirunaxçaxmaâmare naxâchiû. Rû yexgumarüûtama nixîgü ga nane ga Ichaá rû nataa ga Acobu, yerü yexguma nayaegu rû Abráürüü ñoma yexma naxîâneâxûrûûmare nixîgü ga yema naânewa. Rû yemaâcü nixîgü ga guxûma ga nûmagü ga na woo Tupana rû namaã inaxunetaxû ga na noxrüxüchi yîxûcax ga yema naâne. ¹⁰Rû yemaâcü ga Abráü, rû woo ñoma yexma naxûâneâxûrûûmare yéma nayexma, natürü Tupanaâxû nayaxôchigüama, yerü nuxû nacuax na Tupana tá daxüguxü i naânewa na nagaxû nawa ya yima îâne ya nûmatama naxûxûne ya tagutáma iyarüxoxûne. ¹¹Rû yexgumarüûtama iyixî ga Abráü namax ga Chara. Rû woo ga na taguma

naxãxãcùchiréxũ yerü marü iyaxüchi, natürü ixãxãcü yerü iyaxõõma na Tupana rü aixcüma tá yanguxêêxũ ga yema norü uneta ga tá na naxãxãcùxũ. ¹²Rü yemaãcü ga Abráũ rü woo marü yaguãxüchi na yiixũ, natürü düxwa nüxũ nayexma ga wüxi ga nane, rü gumawa ne naxĩ ga muxũma ga nataagü. Rü ñuxma rü ñoma êntagürüü namuxüchi, rü ñoma naxnücü ya taxuacüma yaxugücürüü nixĩgü, yerü yemaãcü Abráũmaã inaxuneta ga Tupana. ¹³Natürü nümagü ga Abráũ rü Ichaá rü Acobu rü nayue, rü yemaçax tama nüxũ nadaugü ga guxũma ga nataagü i ñuxma ngëxmagüxũ, rü tama namaã inacuaxgü ga yema naãne ga noxri Abráũmaã nüxũ yaxuxü ga Tupana. Natürü Tupanaãxũ nayaxõgüama, rü yemaçax nüxũ nacuaxgü rü Tupana rü tá aixcüma na yanguxêêxũ ga yema norü uneta ga namaã nüxũ yaxuxü. Rü nataãëgü yerü nüxũ nacuaxgü na táütama guxüguma ñoma ga naãnewa na nayexmagüechaxü, rü yemaçax nüxũ nixugüe na to i nachiũãnecũãxrüümare yixĩgüxũ ga ñoma ga naãnewa. ¹⁴Rü nümagü rü yema oremaã meãma tüxũ nüxũ nacuaxêê na tama ñoma ga naãneguxicatama naxĩnũëxũ natürü ínañguxêëgüãxũ i to i nachica i daxüguxũ i naãnewa ngëxmaxũ. ¹⁵Rü nümagü rü yexguma chi nanaxwaxegügu ga naxçax na nawoexgü ga yema naãne ga noxri nawa ne naxĩxũ, rü tãu chima nüxũ naguxcha rü chi naxçax nawoegu. ¹⁶Natürü ga nümagü rü nüxũ nangüchaũgü i ngëma naãne i

mexêchixũ i daxüwa ngëxmaxũ i Tupanaxütawa. Rü yemaçax nixĩ ga Tupana ga tama naxãnexũ na nügü yaxuxü na norü Tupana yiixũ. Yerü nüma ga Tupana rü naxçax nanamexêê ga wüxi ga íãne ya daxüguxũ i naãnewa ngëxmane. ¹⁷⁻¹⁸Rü Tupana ga noxri rü Abráũmaã nüxũ nixu rü ñanagürü:

“Cune ya Ichaáwa tá cuxü
nangëxma i muxüchixütama i
cutaagü”,

ñanagürü. Rü Abráũ rü nayaxõ na Tupana rü aixcümaxüchi tá na yanguxêêxũ ga yema namaã inaxunetaxũ. Rü yemaçax ga yexguma Tupana nüxũ üxgu rü Ichaáçax nüxna nacaxgu na naxçax yamáãxüçax, rü nüma ga Abráũ rü tama nanachuxu. Rü ínamemare na Tupanacax yamáãxü ga guma nane ga nügümaã wüxicacü. ¹⁹Yerü nüma ga Abráũ rü nayaxõ na Tupanaãxũ natauxchaxü na wena namaxêêêxũ i yuexü. Rü yemaçax ga Abráũ rü ínamemare na Tupanacax nanexü yamáxü yerü nayaxõ na Tupana rü wena tá namaxêêxũ. Rü aixcümaxüchi yemaãcü Abráũçax nanaxü ga Tupana, yerü woo ñoma marü nayuxürüü nixĩ ga nane, natürü ga Tupana rü maxücü nüxna nanamu. Rü yema rü wüxi ga tórü cuaxrüü nixĩ na ñuxãcü aixcüma yaxõõxũ ga Abráũ. ²⁰Rü guma Ichaá rü ta Tupanaãxũ nayaxõ. Rü yemaçax ga yexguma marü nayaxgu, rü nayumüxê rü Tupanana naca na nanegü ga Acobu rü Echaáxü nangüxêêxüçax. Rü yemaãcü nayumüxê yerü aixcüma nayaxõ na Tupana tá yanguxêêxũ ga yema nüxna naxçax naçaxü. ²¹Rü guma Acobu rü ta

Tupanaãxũ¹ nayaxõ. Rũ yemacax ga yexguma marũ nayaxgu rũ nayuxchaũgu, rũ norũ cacũxũmaã nũgũ inachixẽẽ rũ Tupanaxũ nicuaxũũ. Rũ nayumũxẽ rũ Tupanana naca na nataagũ ga Yuche nanegũxũ nangũxẽxũcax. Rũ yemaãcũ nayumũxẽ yerũ aixcũma nayaxõ na Tupana tá yanguxẽxũ ga yema Abráũmaã inaxunetaxũ. ²²Rũ guma Yuche rũ ta Tupanaãxũ² nayaxõ. Rũ yemacax ga yexguma nayuxchaũgu, rũ natanũxũmaã nũxũ nixu rũ ñanagũrũ:

“Tataagũ rũ yixcũra rũ tá ñachoxũ i nuã Equituanewa na nawa naxĩxũcax i ngẽma naãne ga Tupana tórũ oxĩ ga Abráũmaã nũxũ ixuxũ. Rũ ngẽxguma ngẽma naxĩxgu, rũ chanaxwaxe ya chauxchĩxãgũ rũ ta ngẽma nanana na ngẽxma yatãxgũãxũcax”,

ñanagũrũ. ²³Rũ yemawena rũ mucũma ga taunecũgũ rũ nimu ga yema duũxũgũ ga Equituanewa. Rũ yema nachĩũãneãrũ ãẽxgacũ, rũ tama nanaxwaxe na yexeraãcũ yamuẽtanũxũ, rũ yemacax nanamu na tũxũ naãaixũcax ga guxãma ga buxe ga iyatũxe ga yexwacax ibuetanũxẽ. Natũrũ nanatũ rũ naẽ ga guma tórũ oxĩ ga Moĩché, rũ aixcũma Tupanaãxũ³ tayaxõgũ. Rũ yemacax ga yexguma noxri nabuxgu ga Moĩché, rũ tomaẽxpũx ga tauemacũgu itayacũxgũ, yerũ nũxũ tadaugũ na naxẽchixũ rũ tama naxcax tamuũẽ ga yema Equituanearũ ãẽxgacũarũ ore ga woo na naxunagũãxũ ga na buxe tũxũ naãaixũ. ²⁴⁻²⁵Rũ Moĩché rũ ta Tupanaãxũ⁴ nayaxõ. Rũ yemacax ga yexguma marũ nayaxgu

rũ tama nanaxwaxe na nũgũ yaxuxũ na Equituanearũ ãẽxgacũxacũ ngĩne na yĩxũ, yerũ naxcax rũ narũmemaẽ na natanũxũgũ ga Yudfugũmaã wũxigu ngũxũ yangexũ. Rũ tama nanaxwaxe na tacũ ga ñoma ga naãneãrũ chixexũmaã nũgũ na nataãẽxẽxũ, yerũ nũxũ nacuax rũ yema taãẽ rũ paxaãchirũũmare nixĩ. ²⁶Rũ yexgumarũũ na daxũguxũ ga naãnena na yaxũxũ ga Cristu na ngũxũ yangexũcax, rũ yexgumarũũ ta nixĩ ga Moĩché ga ãẽxgacũpatana na yaxũxũ, yerũ naxcax rũ narũmemaẽ na natanũxũgũ ga Yudfugũmaã wũxigu ngũxũ yangexũ. Natũrũ taxucaxma yema ngũxũgu narũxĩnũ, yerũ nũxũ nacuax rũ tá wũxi i ngunexũgu Tupanaxũtawã na nayauxãxũ i norũ natanũ. ²⁷⁻²⁸Rũ yema na yaxõõxũcax nixĩ ga Tupanaga naxĩnũxũ ga Moĩché. Rũ yemacax ga yexguma Tupana namuxgu ga na naxũãxũ ga ũpetũchiga, rũ nayanguxẽẽ ga yema Tupana namuxũ. Rũ nũma ga Moĩché rũ guxũma ga natanũxũgũ ga Yudfugũxũ namu na wũxichigũ ga ĩpatawã yamããxũcax ga wũxi ga carneruxacũ na yemagũmaã namaxcuãxũcax ga naãxpatagũ. Rũ ñanagũrũ nũxũ:

“Ñoma i chũtaxũgu rũ tá Tupana

nũma Equituanewa nanamu i wũxi i norũ orearũ ngerũũ i daxũcũãx rũ tá nanadai ya yima nũxira bucũ ya Equituanecũãxgũ nane i wũxichigũ ya ĩpatawã. Natũrũ ngẽxguma yima nagũmaã penamaxcuxgu i perũ ĩãxpata, rũ tãũtãma pechiũgu naxĩcu”,

ñanagũrũ. Rũ yemaãcũ ga Moĩché rũ Tupanaga naxĩnũ yerũ nũxũ⁵ nayaxõ. Rũ

yemacax ga yema orearü ngerüü ga daxücüãx rü taxuüma ga Yudfügünexü nimax. Rü yema na yaxõõxüçax nixí ga ínaxüxüü ga Equituarü nañewa, rü tama naxçax namuüxü na guma Equituaneärü äëxgacü tá namaã nanuxü. Rü taguma nüxü narüxo ga Tupanawe na naxüü, yerü Tupana ya ëxügüciarü ngüchäü naxü. ²⁹Rü yema duüxügü ga Moïchéwe rüxüü rü ta nayaxögü. Rü yemacax ga yexguma yema Taxtü ga Dauchiüxüwa nangugügu, rü yema dexá rü nügüna nixígachi, rü nipaaneächi, rü yéma nichoü. Natürü yexguma yema Equituanecüãx ga churaragü ga nawe ngëgüxü nawe ichoügu, rü yexma nayiama, yerü wenaxärü nügüna naxí ga yema dexá. ³⁰Rü yexguma guma ñäne ga Yericüwa nangugügu ga yema duüxügü, rü taxucürüwama nichocu, yerü guxüwama naxãxtapüx. Natürü Tupanaãxü nayaxögü, rü yemacax Tupanaga naxínüë rü 7 ga ngunexü nüxü ínichoeguächitanücüü, yema Tupana namaã nüxü ixuxürüü. Natürü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu, rü nüëchama niwãxgütapüx, rü yemaãcü nichocu. ³¹Natürü yema nge ga Yericücüãx ga Raá, rü woo chixri imaxü ga noxrix, natürü yexguma yéma nangugügu ga yema taxre ga Yudfügu ga bexma ngugütaewa yéma íxü, rü ngüma iyixí ga nüxü nangüxëëxü. Rü yemacax tama yema togü ga Yericücüãx ga tama Tupanaga ínüëxürüü iyu, yerü Tupanaãxü iyaxõ. ³²¿Rü ñuxma rü tacü i togü i duüxügüchigaxü tá pemaã chixuxü? Rü changechica na pemaã nüxü chixuxüçax i nachiga ga yema nuxcümaügüxü ga äëxgacügü ga Yedeü rü Bará rü Chaüchóü rü Yeté rü Dabí rü Chamué, rü guxüma ga

nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügu. ³³Rü yema na yaxögüãxüçax nixí ga Tupana nüxü rüngüxëëxü. Rü yemaãcü to ga nachüüãnegüarü äëxgacügüxü narüporamaëgü, rü meãma norü duüxügümaã inacuaxgü rü aixcüma nanayauxgü ga yema Tupana namaã ixunetaxü. Rü yemacax ga yexguma woo aitanügu yataçcuchigüãgu, rü taxuüma namaã naxü ga aigü yerü Tupana nüxna nadau. ³⁴Rü yexguma norü uwanügü üxüxetüwa yawocuxgu, rü taxuüma nüxü naxüpetü rü tama nixae, yerü Tupanaãxü nayaxögü rü nüma rü nüxna nadau. Rü yexguma togü taramaã nadaixchaügu, rü Tupana nüxü narüngüxëë na taxuüma nüxü üpetüxüçax. Rü yexguma naturaegu rü norü uwanügü nadaixchaügu, rü Tupana nanaporaëxë. Rü yexguma to ga nachüüãneärü churaragümaã nügü nadaixgu, rü yema togü ga churaragüxü narüyexeragü. ³⁵Rü nayexma ga ngexügü ga yuexacüxü, natürü yema naxãcügü rü wenaxärü ínarüdagü yerü Tupanaãxü nayaxögü. Natürü nayexma ga togü ga poraãcü ngüxü ingegüxü yerü norü uwanügü yemaãcü namaã nachopetü na Tupanaxü ínatãxgüxüçax. Natürü ga nümagü rü tama Tupanaxü ínatãxgü rü yemacax nayue, yerü naxçax rü narümemae nixí na wena namaxëxü rü nayauxgüãxü i ngëma maxü i taguma güxü. ³⁶Rü nayexma ta ga ñuxre ga togü ga yaxögüxü ga duüxügü nüxü cügüexü, rü yaçuaixgüxü, rü cadenamaã yanaixgüxü, rü poxcupataügu nawocuxü. ³⁷Rü ñuxre ga nümagü rü togü nutamaã ínanamuxüchigü rü yemaãcü nanadai. Rü ñuxre ga nümagü rü togü nayawãixyegü rü nayue. Rü ñuxre ga nümagü rü togü

ngúxũ nüxũ ningexēēgü na Tupanaxũ
 ínataxgüxũcax. Rü ñuxre ga nûmagü rü
 togü taramã nanadai. Rü ñuxre ga
 nûmagü rü nu ne nanaxîmare rü
 careruchaxmüũ rü
 chibuchaxmüũmaãmare nixâxchiru. Rü
 taxuũma nüxũ nayexma, rü nachixeãēgü
 yerü norü uwanügü rü chixri namaã
 nachopetü. ³⁸Rü ñoma ga naãneçũãx rü
 naxchi naxaie, natürü Tupana rü nüxũ
 nangechaũ. Rü ñoma ga naãnewa rü norü
 uwanügüchaxwa nu ne nanaxîmare ga
 taxúema íxãpataxũwa. Rü ngürüanegu
 nîpexũtanûmare yerü nangepatagü . ³⁹Rü
 guxũma ga yema nuxcûmaũgüxũ ga
 duũxũgü rü woo norü ôgagu Tupana
 namaã na taãēxũ, natürü taxuũma ga
 nûmagü rü guxũxũma nadau ga yema
 mexũgü ga Tupana namaã ixunetaxũ. ⁴⁰Rü
 yemaãcü namaã nangupetü ga yema
 duũxũgü, yerü ga Tupana rü tagu
 narüxînü rü tama nanaxwaxe na nüxîra
 nüxîca yamexēēgüãxũ, natürü nanaxwaxe
 na tamaã wüxigu yamexēēgüãxũ. Rü
 ñuxma i yixema na yaxôgüxũ, rü yema
 nuxcûmaũgüxũ ga duũxũgürüü Tupanaãrü
 duũxũgü tixîgü, yerü Nane ya Ngechuchu
 rü guxãcaxma nayu. Rü wüxi i ngunexũ rü
 tá taxcax núma naxũ na nügüxûtawa tüxũ
 nagagüxũcax na ngêma
 ingêxmagüechaxũcax.

Name nixî i Ngechuchucûmagu taxî

12 ¹Rü ñuxma na nüxũ ícuãxũ na
 ñuxãcü aixcûma Tupanaãxũ
 yaxôgüãxũ ga guxũma ga yema
 nuxcûmaũgüxũ ga duũxũgü, rü ngêma
 rü wüxi i tórü cuaxruũ nixî na ñuxãcü
 Tupana naxwaxexũ na naxcax imaxēxũ.
 Rü ngêmacax i ñuxmax, irü ngîxã nüxũ

tarüxoe i guxũma i ngêma pecadu i tüxũ
 ítüexēēxũ rü tüxũ naguxchaxēēxũ na
 meã yaxôgüxũ! iRü ngîxã paxa naxcax
 tadaugü na meã Tupanacax imaxēxũ rü
 guxũguma aixcûma naxüxũ i ngêma
 tüxũ nanaxwaxexũ! ²Rü name nixî i
 tanangugü na ñuxãcü namaxüxũ ga
 Ngechuchu rü nagu taxî i nacûma. Yerü
 nûma nixî ga nuxcûma nagu naxînxũ
 na ñuxãcü tórü ôgagu tá tüxũ
 namaxēxēēxũ rü nûma nixî i tüxũ
 nangüxēēxũ na aixcûma meã
 yaxôgüechaxũcax na ngêmaãcü
 naxûtawa ingugüxũcax. Rü nûma rü
 tama nügü nachuxu na curuchawa
 ngüxũ yangexũ, rü tama nagu narüxînü
 ga yema âne na yangexũ, natürü
 nataãēxũchi yerü nüxũ nacuax na
 yemawena rü tá muxũma i duũxũgü
 nayauxgüxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü
 ñuxma rü Tupanaãrü tügüneçuwawa
 narüto na ngêma guxããrü ãēxgacü
 yîxũcax. ³Rü name nixî i penangugü rü
 nagu perüxînüē na ñuxãcü ga
 Ngechuchu rü yaxna namaã naxînxũ
 ga yema ngüxũ ga nüxũ yangexēēgüxũ
 ga yema duũxũgü ga pecaduãxgüxũ. Rü
 nûma ga Ngechuchu rü yemaãcü yema
 ngüxũmaã yaxna naxînü na pema rü
 tama nüxũ perüçhaxũcax rü tama nüxũ
 perüxoexũcax na nüxũ peyaxôgüxũ. ⁴Rü
 ñuxma i pema na peyaxôgüxũ, rü ngüxũ
 pingegü erü pecaduxũ perüxoe. Natürü
 taxúema ga petanüwa rü yemacax
 Cristurüü yuwa tangu. ⁵Rü name nixî i
 nüxna pecuaxâchie i norü ore ya
 Tupana i namaã pexũ yaxucyxēgüxũ i
 ñuxma na naxãcügü pixîgüxũ. Erü
 ngêma norü ore i ûmatüxüwa rü
 ñanagürü:

“Pa Chaunex, itáxú i nūxū cuxoxū i ngēxguma cuxū icharūwexāchixēēgu! iRū tāxú i cuyarūmaxāchixū i ngēxguma cuxū chaxucuxēgu! 6Erū nūma ya Cori ya Tupana rū tūxū inayarūwexāchixēē ya yíxema tūxū nangechaūxē. Rū tūxna nanaçuaixca ya yíxema naxācūxū tūxū nayaxúxe, na ngēmaācü tūxū nanguxēēxūçax na ñuxācü nanaxwaxexū na naxçax tamaxūxū”, ñanagürü. 7Rū ngēmacax i pemax, rū name nixī na yaxna namaā pexīnūēxū i ngēxguma Tupana pexna naçuaixcagu. Erū ngēxguma ngēmaācü pemaā yixīgu, rū pexū nūxū nacuaxēē na aixcūma naxācügü pixīgūxū. Erū guxūma i papa rū inayanawexāchixēē i ngēma aixcūma naxācügü ixīgūxū. 8Natürü ngēxguma chí Tupana tama pexū iyarūwexāchixēēgu, ngēma guxūma i naxācügūxū iyanawexāchixēēxūrūū, rū ngēmawa tá nūxū pecuax na tama naxācügūxūchi pixīgūxū, rū ngenatūxū pixīgūxū. 9Rū wūxichigü i yixema ga yexguma ibuegu, rū tanatügü rū tūxū taxucuxēgü, rū yixema rū tūmaga taxīnūē rū tūxū tangechaūgü. Rū ngēmacax i ñuxma rū yexeraācü tanaxwaxe na naga ixīnūēxū ya Tanatü ya daxūgucü na ngēmaācü nayaxuxūçax i maxū i taguma gūxū. 10Rū tanatügü rü wūxi i paxaāchixaxmare tūxū taxucuxēgü na tūma tanaxwaxegūxūācüma imaxēxūçax. Natürü ya Tupana rū aixcūma tóru mexūçax nixī i tūxū iyanawexāchixēēxū na naxrūū ixūūnegūxūçax. 11Rū

aixcūma tama tataāēgü i ngēxguma Tupana tūxū iyarūwexāchixēēgu, erü tūxū nangux. Natürü ngēmawena i ngēxguma naga ixīnūēgu rü yanguxēēgu i ngēma tamaā nūxū yaxuxū, rü aixcūma tataāēgü.

Naxācūma na tama Tupanaga ixīnūēxū

12Rū ngēmacax i ñuxma na ngūxū pingegūxū rü pipaexū na Tupanawe perūxixū, rü name nixī i pegü peporaexēēāma na noxrirūūtama meā peyaxōgūxūçax. 13Rū name nixī i naxçax pedaugü na Tupana pexū naxwaxexūācüma aixcūma meā pemaxēxū, na yíxema ñuxma tama meā yaxōgūxe rü meā tayaxōgūxūçax. 14iRū naxçax pedax na guxū i duūxūgūmaā pemecūmaxū! Rū ngēxgumarūū ta name nixī i naxçax pedau na Tupanapexewa naxūūnēxū i perü maxū. Erü yíxema tama Tupanapexewa üūnēxē rü tāūtama tóru Corixū tadau. 15iRū pegūna pedaugü na taxūema nūxū oxūçax i ngēma ngūxēē i Tupana tūxū nangechaūācüma tūxna āxū! Erü tama tanaxwaxe na texé petanūwa Cristuchi aixū rü ngēmaācü togūxū chixexūmaā taxucuxēxū na Cristuna tixūgachixūçax. 16Rū tama name i texé i petanūwa rü naī i ngemaā na itapexū. Rū tama name na texé tūmaārū ngēmaxūçax Tupanaxū na oxū. Rū yemaācü nanaxū ga guma nuxcūmaācü ga Acobueneē ga Echaū. Yerü yexguma nataiyagu rü wūxi ga ōnacax nūxū naxo ga guxūma ga yema nūxna üxū ga nanatü chi nūxna āxū. 17Rū pema nūxū pecuax rü yemawena ga yexguma nayauxchaūāgu ga yema noxri nūxna üxū, rü marü

taxucürüwama nanayaxu, yerü marü naēneē ga rübumaēcūna tanaxã ga nanatü. Rū nūma ga Echaú rü woo poraäcü naxaxu, natürü marü taxucürüwama ñuxäcü nanayaxu. Rū ngēmawa nüxü tacuax na ñuxäcü naxäücūmaxü na tórü ngēmaxücax Tupanaxü ixoxü. ¹⁸⁻²¹Rü nuxcūma ga tórü oxigü ga Moïchéwe rüxixü, rü nüxü naxīnūē ga Tupanaga ga yexguma nüxü yangaicagügu ga guma ma xpüne ga Chinaígu áégane. Rū nüxü nadaugü ga na yayauraxü ga guma ma xpüne rü poraäcü naxēanexü rü poraäcü buanecü ixüxü rü yabajxboxanexü rü yaduruanexü. Rū poraäcü namuñē ga yema duñxügü, yerü nüxü naxīnūē ga wüxi ga corneta ga tagane rü Tupana ga tagaäcü yéma ñacü:

“Ngēxguma chi wüxie i petaniwa daa ma xpūnewa ũxgu irü noxtacūma nutamaã tüxü ípemuxüchiäcūma tüxü pimá! Rū woo wüxi i pexüna yixígu irü ngēxgumarüü ta ípenamuxüchiäcūma peyamá!”

ñanagürü. Rū yexguma yadeaxgu ga Tupana, rü poraäcü namuñē ga yema duñxügü. Rū norü muñmaã Tupanaxü nacaxügü na íyachaxächixücax ga namaã na yadexaxü. Rū yema na poraäcü naxäücūmaxüchixü ga yema nüxü nadaugüxü, rü yemacax nixí ga nūmatama ga Moïché ga ñaxü:

“Chorü muñmaã chidurux i ñuxmax”,

ñaxü. Rū yemaäcü nixí ga namaã nangupetüxü ga yema duñxügü ga Moïchémaã nayauxgüxü ga yema nüxíraüxü ga Tupanaärü mugü. Natürü i

pemax, Pa Chaueneēgüix, rü tama yemaäcü pexü naxüpetü ga yexguma penayauxgügu ga Tupanaärü ore i ngexwacaxüxü i Cristuchiga ixixü. ²²Rü ñuxma i pema rü taxucaxma pemuñē, yerü ga Cristu rü taxcax nayu na Tupana ya guxüguma maxücüxütawa tüxü nagagüxücax, na guxüguma norü ñane ya daxügune ya Yerucharéügu áéganewa ingēmagüxücax. Rū ngēma tá tangutaqexegü namaã i ngēma muxüchixüma i norü orearü ngerüügü i daxücüãx na wüxigu namaã Tupanaxü icuaxüügüxücax. ²³Rü ñuxma i pemax, rü marü natanüxügü pixígu i guxüma i ngēma togü i duñxügü i Tupanaärü poperawa ngoxégagüxü. Rū marü naxcax pexí ya Tupana ya yima guxānatáma cacü. Rū marü natanüwaama pexügu i guxüma ga yema duñxügü ga mecūmagüxü ga yuexü ga Tupana imexēēgüxü. ²⁴Rü marü naxcax pexí ya Ngechuchu ga taxcax yucü na tüxü namaxēxēxücax, ngēma Tupanaärü uneta i ngexwacaxüxü tamaã nüxü ixuxürüü. Rū nagümaã pexü nayayauxgü ga perü chixexügü na aixcūma Tupanapexewa pixüünegüxücax. Rū guma nagü ga taxcax ibacü rü tama guma nuxcūmañcü ga Abégürüü nixí. Yerü guma Abégü na inabaxügüga rü naēneēxü napoxcu ga Tupana. Natürü Cristugü i baxügüga Tupana tüxü nüxü nangechaü i tórü pecadugü. ²⁵Rü ngēmacax name nixí i pexuāégü na tama nüxü pexoexücax ya yima Tupana ya ñuxma tamaã idexacü. Rū dücax yema nuxcūmaügüxü ga tórü oxigü ga Moïchéwe rüxixü rü taxucürüwa Tupanachaxwa nibuxmü na tama napoxcueäxücax ga yexguma Tupanaxü naxoegu rü tama naga naxīniüēgu ga

yexguma Moïchéwa Tupana yaxucuxëgügu. Rü yema na taxucürüwa Tupanachaxwa yabuxmüxü ga nümagü, rü yexeraäcü tüxü naguxcha i yixema na naxchaxwa ibuxmüxü ega tama naga ixñüëgu i ñuxma na Cristuwa tüxü yaxucuxëgüxü i nüma ya Tupana i daxügüxü i nañewa ngëxmacü. ²⁶Rü yexguma Moïchéwe naxïxgu ga tóru oxigü, rü Tupana rü nagamaã nayaduruxanexë. Natürü i ñuxma rü ñanagürü:

“Wena táxaru chayaduruxanexë.

Natürü ngëxguma ngëmaäcü chanaxüxgu rü täütáma ñoma i nañexïca chiduruxëë, natürü üaxcü rü woramacurigü rü ëxtagü rü tá ta chayaduruxgüxëë”,

ñanagürü. ²⁷Rü yema na:

“Wena táxaru chayaduruxanexëë”, ñaxü, rü ngëmawa nüxü tacuax rü guxüma ga yema naxüxü i tama guxügucax ixixü, rü Tupana tá inayanaxoxëë na ngëma guxügucax ixixüicatama na íyaxügüxücax. ²⁸Rü ngëma na tóru äëxgacü na yïxü ya Tupana, rü guxügucax nixï, rü tagutáma inayarüxo na noxrü ixïgüxü. Rü ngëmacax name nixï na Tupanana moxë ixägüxü, rü nüxü ingechaügüäcüma rü nüxü imuüëäcüma nüxü icuaxüügüxü, ngëma nüma nanaxwaxexürü. ²⁹Erü tóru Tupana, rü ñoma wüxi ya üxürü aixcüma inayanaxoxëë i guxüma i tóru chixexü.

Ñuxäcü Tupanaxü tataäëxëë

13 ¹Rü ñuxma rü tama name na nüxü perüchäuxü na wüxichigü pegü pengechaügüxü ñoma

peeneëxü pengechaüxürü. ²Tama name na nüxü ipeyarüngümaëxü na meäma penayaxuxü i ngëma duüxügü i pepatawa ngugüxü. Erü nüxü tacuax rü nümaxü ga yemaäcü naxügüxü rü ñuxguacü rü tama nüxü nacuáäcüma bexma Tupanaärü orearü ngeruügü i daxüçüäxü meä nayauxgü. ³Rü name nixï i nüxna pecuaxächie i ngëma duüxügü i poxcuexü, ñoma pema rü ta naxrüü pepoxcuexürü. Rü ngëxgumarüü ta name nixï nüxna pecuaxächie i ngëma duüxügü i togü ngüxü nüxü ingexëëgüxü, erü ngürüächi tá ta ngëmaäcü pexü nangupetü. ⁴Rü ngëma yatügü i ämaxü rü name nixï i meä naxmaxmä namaxë rü tüxü nangechaügü. Rü ngëxgumarüü ta i ngexügü, rü name nixï i meä natemaã namaxë rü nüxü nangechaügü. Erü Tupana rü aixcüma tá nüxna naca rü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü i naï i ngëmaã rü exna naï ya yatümaã ipexü. Rü ngëxgumarüü tá ta tüxü napoxcue ya guxáma ya yixema ngëmaxäcüma rü ngeteäcüma tügümaã maxëmarexe. ⁵Rü tama name na diëругuama perüxñüëxü. Rü name nixï i namaã petaäëgü i ngëma marü pexü ngëxmaxü. Yerü Tupana rü ñanagürü:

“Tagutáma cuxna chixü, rü

tagutáma cuxü íchatax”,

ñanagürü. ⁶Rü ñuxma na nüxü icuáxü na ngëmaäcü tamaã inaxáüxü, rü ngëmacax tama taxäne na ñagüxü:

“Nüma ya Cori nixï ya choxü

rüngüxëëcü. Rü ngëmacax

taxucaxma chamuü. Erü

taxucürüwama texé tacü rü

chixexü chomaã taxü”,

ñagüxü. ⁷Rü name nixí i nüxna pecuaxächie ga yema perü dauruüğü ga noxri pemaã icuáxü rü pemaã nüxü ixugüxü ga Tupanaãrü ore. Rü name nixí i nagu perüxünüë ga na ñuxácü meã namaxëxü pepexewa rü ñuxácü meã yaxöguácüma nayuxü. Rü name nixí ga nüma yaxöguáxü rü meã peyaxögu i pemax. ⁸Rü nüma ya Ngechuchu ya Cristu rü guxüguma nayanguxëë i ngëma tamaã nüxü yaxuxü. Rü nuxcüma rü nayanguxëë ga norü ore, rü ñuxma rü ta nayanguxëë. Rü guxügütama ngëmaäcü nixí. Rü ngëmacax tanaxwaxe na aixcüma nüxü yaxöguxü. ⁹Rü tama name i peyaxögu i ngëma ngxëëtaegü i tama toma pexü namaã tangüxëëxü i tama Tupanaãrü ixigüxü. Rü nuxcüma rü nagu taxí ga yema mugü ga Moiché ümatüxü ga tüxna nachuxuxü na tacü ixixü rü tacü ingóxü. Natürü yema mugü rü taguma tüxü naporaexëë ga na Tupanacax imaxëxü. Rü ngëmacax tanaxwaxe na Tupana ya tüxü ngechaücüwa na nayaxuxü i tóru pora na aixcüma naxçax imaxëxüçax. ¹⁰Rü ngëma duüxüğü i Moíchéaru mugügu íxü, rü Tupanacax naxüna nadai na tama napoxcueáxüçax naxçax i norü pecadu. Natürü tama nüxü nayaxögu ya Cristu ga tóru pecaduçax yucü. Rü ngëmacax taxucürüwama taxrüü nanayauxgü i ngëma ngüxëë i Cristu nüxna uaxüxü. ¹¹Rü ngëma duüxüğüaru paigüaru äëxgacü, rü tupaucawa nanange ya nagü i naxünağı na Tupanana naxãaxüçax na tama Tupana napoxcuexüçax i ngëma duüxüğü. Natürü naxünegü i ngëma naxünağı, rü ñãeãrü íxpemawa nayanagü. ¹²Rü yexgumarüü ta ga Ngechuchu rü ñãeãrü íxpemawa ngüxü ningë rü nayu na nagümaãtama Tupanacax yaxüünegüxëëaxüçax i duüxüğü. ¹³Rü

ngëmacax i yixema, rü name nixí i nüxna tixígachi i ngëma mugü ga Moiché ümatüxü, rü name nixí i Ngechuchuçax taxí. Rü woo duüxüğü tüxü cugüegu, yema Ngechuchuxü na nacugüxü rü, rü name nixí i naxrüü yaxna namaã taxünüë. ¹⁴Erü yixema na yaxöguxü, rü täütama ñoma i naãne i paxa tá gúxüwa tangëxmagüecha. Erü daxügüxü i naãnewa tüxü nangëxma i tachica. Rü ngëma tá tangugü na guxügütama Tupanamaã ingëxmagüechaxüçax. ¹⁵Rü ngëmacax tanaxwaxe i Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëmaã guxüguma Tupanaxü ticuaxüüğü. Rü ngëma na taaxmaã nüxü icuaxüüğüxü, rü ngëma nixí i ãmare i mexü na nüxna naxãxü. ¹⁶iRü täxü i nüxü ipeyarüngümaëxü na togüxü perüngüxëëxü rü namaã pengauxü i perü ngëmaxüğü! Erü ngëma nixí i ãmare i Tupanana pexãxü i aixcüma namaã nataãëxü. ¹⁷iRü naga pexünüë i ngëma perü dauruüğü i pemaã icuáxü, rü penaxüx i ngëma pemaã nüxü yaxuxü! Erü nümagü rü Tupanapexewa pexna nadaugü na meã pemaxëxüçax erü nüxü nacuaxgü na Tupana tá nüxna çaxü i nachiga na ñuxácü pexna nadaugüxü. Rü name nixí i meã namaã pemaxë i ngëma perü dauruüğü na wüxi i taãë na yüxüçax i ngëma norü puracü rü tama wüxi i norü guxchaxü na yüxüçax. Erü ngëxguma chi wüxi i norü guxchaxü yixügu i ngëma norü puracü na pexna nadauxü, rü pema rü chí taxüüma i mexü nawa peyaxu i ngëma norü puracü. ¹⁸Rü tanaxwaxe na toxçax peyumüxëgüxü. Erü toöëwa nüxü tacuax na aixcüma meã tayanguxëëxü i ngëma puracü i Tupana toxna äxü rü tanaxwaxe na guxüguma ngëmaäcü tanaxüxü. ¹⁹Rü ngëma guxüãrü yexera pexna naxçax çaxaxü nixí

na peyumüxëgüxü na Tupana paxa pexçax
choxü taeguxëëxüçax.

**Yema duüxügüxü narümoxe rü naxçax
ínaca na Tupana nüxü rüngüxëëxü**

²⁰⁻²¹Rü nüxma chanaxwaxe i poraäcü
pexü narüngüxëë ya Tupana ya tórü
taäxëëruü rü tórü ngüxmüëxëëruü ixücü. Rü
nüma nixí ga yuwa ínadxëëxü ga tórü Cori
ya Ngechuchu ya Cristu ya guxüma i
yaxögüxüãrú dauruü ya guxããrú yexera
ixücü. Rü nüxma na curuchagu taxçax
nabaãxü ga guma nagü ga tüxü nüxü
cuaxëëcü na nüxäcü guxüguma tüxü
nangechaüxü ya Tupana, rü chanaxwaxe na
nüma ya Tupana pexü yamexëëgüxü rü
pexü nangüxëëxü na aixcüma guxüma i perü
maxüwa pimexüçax. Rü ngëxgumarüü ta
chanaxwaxe na Ngechuchu ya Cristuwa tüxü
nangüxëëxüçax ya Tupana na nüma

nanaxwaxexüãcüma ixügüxüçax. Rü nüxma
tanaxwaxe i guxüguma yima Cristuxü
ticuaxüügü. Rü ngëmaäcü yí. ²²Pa
Chaueneëgix, pexü chacaxü na yaxna
namaã pexiniëxü i ñaã noxretama i ore i
pexü namaã chataäxëëxü rü pexü namaã
chaxucuxëxü. ²³Rü chanaxwaxe na nüxü
pecuáxü rü taeneë ya Timutéu rü marü
ínanguxuchi ga na napoxcuxü. Rü ngëxguma
paxa nuã chauxütawa nanguxgu, rü tá
ngéma petanüwa chanaga i ngëxguma pexü
íchayadauxgu. ²⁴iRü nüxü perümoxeëgü i
guxüma i ngéma perü dauruügü i pemaã
icuáxü! iRü ngëxgumarüü ta nüxü
perümoxeëgü i guxüma i togü i taeneëgü i
yaxögüxü! Rü taeneëgü i Itárianewa
ngëxmagüxü rü ta pexü narümoxeëgü. ²⁵iRü
Tupana poraäcü pexü rüngüxëëxü i guxãma i
pemax! Rü ngëmaäcü yí.

Rü nuãma pexna.

TUPANAARÜ ORE GA CHAÛTIÁGU ÜMATÜXÛ

ChaÛtiágu nüxÛ narümoxê ga natanüxÛgü
ga Yudfugü ga yaxögüxÛ

1 ¹Pa ChautanüxÛgü i Yudfugü i
NgechuchuaxÛ YaxögüxÛ i GuxÛ i
Nañewa NgëxmagüxÛ, choma i
ChaÛtiágu pexÛ charümoxê. Rü choma
nixi i Tanatü ya Tupana rü törü Cori ya
Ngechuchu ya CristuaxÛ chapuracüxÛ.

Ngëma cuax i aixcüma
Tupanawa ne üxÛchiga

²Pa Chaueneëgü i YaxögüxÛ, name
nixi na petaãëgüxÛ i ngëxguma
nagüxüraüxÛ i guxchaxÛgü pexçax
ínguxgu. ³Erü pema nüxÛ pecuax rü
ngëxguma meã peyaxögüamagu ega
woo ñacü rü guxchaxÛ pexÛ üpetügu rü
wüxi i mexÛ nixi i ngëma. Erü
ngëmaãcü nixi ya Tupana i pexÛ
naporaexëxÛ na yexeraãcü meã nüxÛ
peyaxögüxÛçax. ⁴Rü name nixi na
peporaexÛ na aixcüma Tupanapexewa
pimexÛçax, rü naxçaxicatama
pemaxëxÛçax, rü taxuwama
nachixexÛçax i perü maxÛ. ⁵Ngëxguma
chi wüxie i petanüwa tama meã nüxÛ

cuaxgu na ñacü tüxÛ nanaxwaxexÛ ya
Tupana, rü name nixi i nüxna naxçax
taca i cuax, rü nüma tá guxÛma i norü
ngüchaümaã tüxna nanaxã. Erü Tupana
meãma guxÛ i duüxÛgüna nanaxã i
cuax, rü tama nayanuxÛ, rü taxüexÛma
nanga. ⁶Natürü ngëxguma naxçax
ítacaxgu rü tanaxwaxe na aixcüma
tayaxöxÛ rü tá na tanayaxuxÛ i ngëma
naxçax ítaçaxÛ. Rü tama name na nagu
tarüxínüxÛ rü täütama tanayaxuxÛ. Erü
yíxema tama meã yaxóxê, rü ñoma
taxtüarü yuape i buanecümaã
guxÛwama cuexÛrüü tixi i tümaärü
maxüwa. ⁷⁻⁸Rü yíxema duüxê ya ñuxma
meã yaxóxê rü moxÛ rü tama meã
yaxóxê, rü taxucürüwama nagu
tarüxínü na ñacü Tupanaxütawa
tayaxuxÛ. Erü yíxema duüxê ya
ngëmaãcü yaxóxê, rü tümaärü maxüwa
rü tama aixcüma wüxigutama tarüxínü.
⁹Rü yíxema yaxóxê ya tama muärü
dïeruáxê, rü name nixi i tataãë erü
Tupanaxãcü tixi rü tümamaã nataãë.
¹⁰Rü yíxema yaxóxê ya muärü dïeruáxê
rü name nixi i tataãëãma ega woo wüxi
i ngunexÛ düxwa tüxÛ natauxgu i

tümaärü dīeru. Erü ngēma dīeruáxū i duūxūgū, rü ñoma putürachacurūü tama natai. ¹¹Rü ngēxguma nangunagūgu ya üaxcü rü poraäcü nanguxetūgu, rü narüñexē i ngēma putūra rü narūngu i nachacu, rü ngēxma nagux na namexū. Rü ngēxgumarūü tá ta nayu i ngēma dīeruāxūchixū rü ngēxma tá nayarūxo i norü guxūma.

Tupana tüxū naxū, natürü tama chixexūmaā tüxna naxīnū

¹²Rü nataäe ya yima yatü ya meāma yaxōōmacü i ngēxguma Tupana nüxū üxgu. Erü ngēxguma ngēmaäcü yaxna namaā naxīnūāmagu, rü Tupana tá namaā nataäe rü tá nüxna nanaxā i norü āmare i mexū i taguma gúxū. Rü ngēma nixī i āmare i Tupana tūmamaā ixunetaxū ya yíxema nüxū ngechaüğüxe. ¹³Natürü ngēxguma tacü nüxna ĩnūgu ya wüxi ya yatü na chixexū naxūücax rü tama name na:

“Tupana choxna naxīnū”, ñaxū. Erü Tupana rü taguma nagu narüxīnū na chixexū naxūxū rü taxúenama naxīnū na chixexū taxūxūcax. ¹⁴Natürü ngēma chixexū i tūmatama nagu tarüxīnūxū nixī i tüxna ĩnūxū rü chixexūgu tüxū nguxēxū. ¹⁵Rü ngēma chixexū i tūmatama nagu tarüxīnūxū nixī i tüxū pecaduāxēxū. Rü ngēma pecadugagu nixī i düxwa itayarütaxuxū. ¹⁶Pa Chaueneēgü ya Pexū Changechaüğüxex, tama name i pegütama pewomüxēgü. ¹⁷Erü guxūma i ngēma aixcüma mexū i tüxū ngēxmaxū, rü naxūtawa ne naxū ya Tupana ya daxūgucü ga naxücü ga üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü rü

ēxtagü. Rü nüma rü guxūguma nanaxāixrūgumaraxū rü taguma naxüchicüü. ¹⁸Rü nüma nixī ga tüxna naxāāxū ga norü ore i aixcüma ixīxū na ngēmaäcü tüxū nangēxmaxūcax i maxū i taguma gúxū. Rü yemaäcü nanaxü yerü nanaxwaxe na yixira nüxū na yaxōgüxū, rü yixcama i togü.

Ñuxäcü aixcüma Tupanaāxū tayaxō

¹⁹Pa Chaueneēgü ya Pexū Changechaüğüxex, rü ngēxguma texé pemaā nüxū ixuxgu i Tupanaärü ore, rü name nixī i meā iperüxīnūē. Rü tama name i tüxū pechoxūgagü. ²⁰Erü ngēxguma nanuxgu i wüxi i duūxū, rü tama Tupanaärü ngúchaü naxü. ²¹Rü ngēmacax name nixī i nüxū perüxoe i guxūma i ngēma chixexūgü i guxūwama ngēxmagüxū. iRü meā penayaxu i ngēma ore i Tupana pexna āxū! Erü ngēmawa pexū nangēxma i maxū i taguma gúxū. ²²Rü tama name i iperüxīnūēmare i ngēma ore, natürü name nixī i penaxü i ngēma pemaā nüxū yaxuxū. Erü ngēxguma iperüxīnūēmaregu rü tama penaxūxgu, rü pegütama pewomüxēgümare. ²³Erü yíxema irüxīnūmarexe i Tupanaärü ore natürü tama naxūxe i ngēma nüxū yaxuxū, rü wüxi i yatü i daucüwa nügü dauchametüxürüü tixī. ²⁴Erü nügü nadauchametü, natürü ngēxguma yaxūgachigu rü marü nüxū inayarüngüma na nañuxchametüraüxū i noxrix. ²⁵Natürü yíxema guxūguma meā nüxū daumatüxe rü naga ĩnūxē i ngēma ore i aixcüma ixīxū i pecaduwa tüxū ĩnguxuchixēxū, rü Tupana rü tá aixcüma guxūwama tüxū narüngüxē.

Erü tama ngēma orexū taxīnūmare, natürü tanaxü i ngēma tūmamaā nüxū yaxuxū. ²⁶Rü ngēxguma chi wüxie nagu rüxīnūgu na meāma Tupanaxū tacuáxū natürü tama nüxna tadauxgu ya tūmaārü conü i tūmaārü orewa, rü tūgūtama tawomüxēē, rü tama aixcūma Tupanaāxū tayaxō. ²⁷Natürü ngēma nacūma i Tanatü ya Tupanapexewa aixcūma üünexū, rü ngēma nixī na nüxū tarüngüxēēxū i tacutagü rü yutegüxū rü tūgūna tadauxū na tama ñoma i naāneārü chixexūgu taxücuxū.

Name nixī i guxū i duūxūgüxū tangechaū

2 ¹Pa Chaueneēgüx, pema rü nüxū peyaxōgü ya tōrū Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya mexēchicü. Rü ngēmacax tama name na chixriācū penayaxuxū i ñuxre i duūxūgü rü meā penayaxuxū i togü. ²Rü ngēxguma chi perü ngutaquexegu naxücuxgu i wüxi i yatü i uirumaā aneraāxū rü mexchiruxū, rü ngēxgumarüü chi ta ngēxma naxücuxgu i wüxi i yatü i ngearü dīēruáxū rü wexachiruxū, rü name nixī i guxūxūma wüxigu meā peyaxu. ³Natürü tama name ega meā penayauxgu i ngēma mexchiruxū rü:

“iNuā mexū i naxmaxwexewa rüto!”
ñapegüxū nüxū, natürü ngēma wexachiruxūxū rü:

“iCuma rü ngēxmatama nachi, rü exna yea ñatüanewa rüto!” ñapegüxū nüxū. ⁴Rü ngēxguma tama wüxigu meā penayauxgu i ngēma taxre, rü pewatama nangox na tama aixcūma guxāxū pengechaūgüxū rü chixexū i duūxūgü pixīgüxū ega ngēmaācū chixri penayauxgu i duūxūgü. ⁵Pa Chaueneēgü

ya Pexū Changechaūgüxex, iIperitixīnūē i ñāā ore! Tupana tūxū nidexechi ya yīxema ngearü dīēruāxgüxe i ñoma i naānewa na meā nüxū tayaxōgüxūcax. Erü nanaxwaxe i tanayauxgü i ngēma maxū i taguma gūxū i tūmamaā inaxunetaxū ya yīxema nüxū ngechaūgüxe. ⁶Natürü pema rü chixri penayaxu i ngēma duūxūgü i ngearü dīēruāxgüxū rü meā penayaxu i ngēma duūxūgü i dīēruāxgüxū. ¿Taux exna ngēma dīēruāxgüxū yīixū i ngēma chixri pemaā maxēxū rü āēxgacügüxūtawa pexū iyaxuaxūgüxū? ⁷Rü ngēma dīēruāxgüxū nixī i chixexū namaā ixugüexū ya Cristu ya perü Cori ya mexēchicü. ⁸Tupanaārü orewa nangēxma i norü mu i guxū i mugüarü yexeraxū i ñaxū:

“iNüxū nangechaū i cumücü ngēma na cugūtama cungechaūxūrüü!”
ñaxū. Rü ngēxguma aixcūma naga pexīnūēgu i ngēma mu, rü mexū pexü. ⁹Natürü ngēxguma meā penayauxgu i wüxi i yatü i mexchiruxū rü chixri penayauxgu i ngēma wexachiruxū, rü pecadu pexü. Rü Tupanapexewa pechixexūgu erü tama naga pexīnūē i ngēma pexū namuxū. ¹⁰Erü ngēxguma chi texé naga inūgu i guxūma i Tupanaārü mugü natürü chi wüxiwatama ítatüxgu na tama naga taxīnūxū, rü chi ñoma guxūma i Tupanaārü mugüga tama taxīnūxūrüü tachixexūgu. ¹¹Erü nümatama ya Tupana ga ñacü:

“iTāūtáma naī i nge i ātecūmaā cungeēē!” ñacü,
rü ñanagürü ta:
“iTāūtáma cumáēta!”

ñanagürü. Rü ngëxguma chi tama naĩ i nge i ãteçumaã cungeãëxgu, natürü cumáëtagu, rü tama aixçüma meã naga cuxĩnú i ngëma Tupana tũxũ muxũ. ¹²Rü ngëmacax name nixĩ na meã pidexagũxũ rü meã pemaxëxũ. Erü Tupana tá pexna naca i perü maxũchiga ngoxi Cristu pexũ muxũácüma pemaxë rü exna tama. Rü ngëma Cristu tũxũ muxũ nixĩ na yigü ingechaũgũxũ. ¹³Erü guxãma ya yixema tama tümamücügü tũxũ ngechaũtümüügũxe, rü Tupana rü tãütãma nüxũ tangechaũtümüügũácüma tũxna naca i tümããrũ maxũchiga. Natürü yixema tümamücügü tũxũ ngechaũtümüügũxe, rü tãütãma tamuũë i ngëxguma Tupana tũxna caxgu, erü nüxũ tangechaũtümüügũácüma tá tũxna naca.

Ega aixçüma yaxögügu, rü tanaxwaxe i mexũ taxügü rü nüxũ tarüngũxëë i togü

¹⁴Pa Chaueneëgũx, ¿Tacüwa namexũ ega wüxie:

“Choma rü Tupanaãxũ chayaxõ”, ñagügu, natürü tama mexũ taxũxgu? ¿Pexçax rü Tupana tá tũxũ maxëëxũ ega ngëmaãcü tayaxõxgu? ¹⁵⁻¹⁶Rü ngëxguma chi wüxi i taeneë rü exna taeyax i yaxõxũ rü nangexchirugu rü nangewemügu, rü chi wüxie i pema rü ñapegügu:

“iMexũ cuxũ üpetü, rü icuxcuchi na tama cuxũ nadeyuxũçax, rü meã nachibü!” ñagügu, rü ¿tacüwa name i ngëma ega tama nüxna tanaxãxgu i ngëma nüxũ taxuxũ? ¹⁷Rü ngëxguma yaxõmaregu natürü tama mexũ ixũxgu, rü tama togũxũ rüngũxëëgu, rü ¿tacüwa namexũ i ngëmaãcü na yaxõxũ? ¹⁸Erü

ngëxguma cuyaxõmaregu natürü tama mexũ cuxũxgu, rü ngürüãchi tá wüxie ñatarügü cuxũ:

“Cuma rü cuyaxõmare natürü choma rü chayaxõ rü ñuxũchi mexũ chaxü ta. Rü ¿ñuxãcü tá nüxũ chacuãxũ na cuyaxõxũ ega tama mexũ cuxũxgu? Natürü choma rü chorü ü i mexũmaã tá cuxũ nüxũ chadauxëë na aixçüma chayaxõxũ”, ñatarügü tá cuxũ. ¹⁹Cuma cuyaxõ na nangëxmaxũ ya wüxitama ya Tupana. Marü name. Natürü ngoxogü rü ta ngëmaãcü nayaxögü, rü porãcü niduxruxe erü Tupanaxũ namuũë. ²⁰Pa Yatü ya tama Meã Nagu Rũxĩnũcũx, cuma rü tama nüxũ cucuax i ngëxguma cuyaxõmaregu rü tama mexũ cuxũxgu, rü taxuwama name i ngëmaãcü na cuyaxõxũ. ²¹Tupana nüxũ ixuxgu rü nuxçümaãcü ga tórü õxi ga Abrãü rü wüxi ga yatü ga mecü nixĩ. Yerü mexũ naxü rü Tupanaga naxĩnú ga yexguma namaã nüxũ yaxuxgu na naxçax yamaãxũçax ga nane ga Ichaá. ²²Rü ngëmawa nüxũ tacuax rü tama nayaxõmare ga Abrãü, natürü mexũ naxü ta. Rü yema naxũxüwa tũxũ nüxũ nacuaxëë na aixçüma Tupanaãxũ yaxõxũ. ²³Rü yemaãcü ningu ga yema ore ga ümatũxũ ga ñaxũ:

“Abrãü rü Tupanaãxũ nayaxõ rü yemaçax Tupana nüxũ nixu na mecü yĩxũ yerü nüxũ nayaxõ. Rü nüxũ nixu ta na namücü yĩxũ ga Abrãü”.

²⁴Rü ngëmawa nüxũ tadau na Tupana namaã taãëxũ ya yima yatü ya mexũ ücü rü tama yaxõmarecü. ²⁵Rü yemaãcü ta ngĩmaã nangupetü ga nuxçüma ga Raá. Rü Tupana ngĩmaã nataãë yerü

mexũ ixü ga yexguma meã nayauxãgu ga ngĩpatawa ga yema oreatü ngeruũgü ga Yudfũgü. Rü ngĩgagu namaxê ga yema oreatü ngeruũgü yerü to ga namagu iyamugü ga yexguma norü uwanügü nadaixchaũgu. Rü woo ga ngĩma rü chixri na namaxũxü ga noxrix, natürü mexũ ixü yerü iyaxõ, rü yemacax Tupana ngĩmaã nataãê. ²⁶Rü wüxi i naxũne rü taxuwama name rü nayumare ega natauxguma i naãê. Rü ngêxgumarüü ta nixĩ na taxuwama namexũ na yaxõmarexũ ega taxuũma i mexũ ixüxgux.

Tóru conüchiga

3 ¹Pa Chaueneëgüx, tama name i muxêma i pema rü nguxêtaexũgü pegü pixĩgüxêêchaũ. Erü pema nüxü pecuax na yixema i nguxêtaexũgü na ixĩgüxü, rü guxü i duũxũgiari yexera tá tixna naca ya Tupana tóru maxũchiga rü tóru puracüchiga. ²Guxãma i yixema rü muëxpüxcüna chixexũ taxüe. Yima yatü ya taguma chixexũxü ixücü rü aixcüma mecü nixĩ, erü nüxü nacuax na ñuxãcü guxüwama nügiina nadauxü na tama chixexũ naxüxcüax. ³Rü ngêma na taga naxĩnuxücax i wüxi i cowaru, rü tanaxwaxë na naxütüxünáguxü na ngêmaãcü yixema inaxwaxexũãcüma meã iyaxüxcüax. ⁴iDücax nagu perüxĩnüe ya wapurugü ya buanecüari poramaã ixüxũne! Rü woo nitaxüchi rü buanecü ya taxüchicümaã inicuegi, natürü íracü ya quiyamaã nanatoxchinü i norü toxpexeruü, rü ngextá nüma ínanaxwaxexũwa nanaxüxêê. ⁵⁻⁶Rü ngêxgumarüü ta nixĩ ya tóru conü rü woo na naxírachiréxü, natürü namuxüchi i norü ore. Rü wüxitama i

üxiari yauraxü i íraxüwa inaxügi na yaxaxü i taxüma i naãne. Rü tóru conü rü ñoma wüxi ya üxürüü nixĩ. Rü taxünewa rü wüxi i taxü i chixexũ nixĩ ya yima tóru conü erü nanachixexêê i guxüma i tóru maxü. Rü ngêma Tupana ngoxogüxü ípoxcuexügune ya üxiemawa ne naxü i ngêma chixexũ i namaã yadexaxü ya tóru conü. Rü ngêma chixexũmaã nanachixexêê i guxüma i tóru maxü. ⁷Duũxũgü rü nüxü nacuax na íyapuxêêxü rü nüxna nachogüxü i nagúxüraüxü i naëxügi i idüraexü, rü werigü, rü äxtapegi, rü choxnigi. ⁸Natürü taxüema nüxü tacuax na nüxna tachogüxü ya túmaãrü conü. Erü wüxi i chixexũ i taxü i taxucüriwama texë iyariüxoxêêxü nixĩ. Rü ngêma norü dexa rü üüriü tixü nayuxêê. ⁹Rü yima tóru conümaã nüxü ticuaxüü ya Tanatü ya Tupana, rü yimamaãtama chixexũ namaã tixugüe ta i duũxũgü i Tupana nügiãcü üxü. ¹⁰Rü ngêma taaxmaã, rü meã duũxũgüchiga tidexagi, natürü ngêmatama taaxmaã rü namaã taguxchigagü ta. Pa Chaueneëgüx, tama name na ngêmaãcü yüxü. ¹¹Wüxi i dexáari chuchxüwatama rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexü rü dexá i chixexü. ¹²Pa Chaueneëgüx, wüxi i iguera rü taxuacüma orfbuarü omaã naxo, rü wüxi i uba rü taxuacüma igueraarü omaã naxo. Rü ngêxgumarüü ta wüxi i dexáari chuchxü i yucürachüxüwa, rü taxuacüma ínaxüxü i dexá i mexü.

Ngêma cuax i aixcüma ixĩxü

¹³Ngêxguma chi petanüwa nangëxmagu i wüxi i duũxü i nüxü cuáxü rü meã naëxü cuáxü, rü name nixĩ na meã namaxüxü rü mexü na

naxũxũ rü tama nügü yacuaxũũxũ na ngẽmaãcü pexũ nüxũ nadauxẽẽxũcax na aixcüma wüxi i duũxũ i nüxũ cuáxũ yĩxũ. ¹⁴Natürü ngẽxguma chi pixãũxãchiwaxegügu rü togüchi pexaiegu rü norü yexera pegü pixĩxẽẽchaũgu, rü taxuacüma pegügu perüxĩnũe na mexũgü rü nüxũ cuaxgũxũ pixĩgũxũ. Rü wüxi i dora i taxũ nixĩ i ngẽma ega ngẽmaãcü pixĩgügu. ¹⁵Erü ngẽma na ixãũxãchiwaxegũxũ rü duũxũgüchi na ixaixũ rü norü yexera yigü na ixĩgũxẽẽchaũxũ, rü tama Tupanawa ne naxũ, natürü ñoma i naãnecũãxwa rü ngoxo i Chatanáwa nixĩ i ne naxũxũ. ¹⁶Erü ngextá ãũxãchi itaxũwa rü duũxũgü nügü írüyexeraxẽẽchaũxũwa, rü ngẽma rü taxuũma meã inixũ rü nagũxũraũxũ i chixexũ nangẽxma. ¹⁷Natürü guxãma ya yixema aixcüma tüxũ nangẽxmaxẽ i ngẽma cuax i Tupanawa ne ñxũ, rü aixcüma meã tamaxẽ rü guxãmaã tamecümagü, rü meã duũxẽxũ tayauxgü i tümapatawa, rü meã itarüxĩnũe i tümamüciarü ucuxẽ, rü guxũ i duũxũgü tüxũ nangechaũtümũgü, rü guxãmaãma tügü tawüxiguxẽẽgü, rü tixaixcümagü, rü mexũ taxügu. ¹⁸Rü yixema naxcax daugüxe na duũxũgü nügümaã irüngüxmüẽxũ, rü wüxi i mexũ taxügu. Erü ngẽmawa tá nüxũ tadaugü na aixcüma meã Tupanacax namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü.

**Duũxũgü i ñoma i naãneãrü
ngúchaũcax daugũxũchiga**

4 ¹¿Tüxcüũ pegümaã penuẽ rü pegü pedai? Pegümaã penuẽ erü pexũ nangẽxma i ngẽma perü ngúchaũgü i

chixexũgü. ²Pema pexũ nangúchaũ i ngẽma pexũ taxuũ natürü taxuacüma pexũ nanguxũ, rü ngẽmacax peyamaç i togü. Rü norü ngẽmaxũcax pixãũxãchie natürü taxuacüma pexũ nanguxũẽga, rü ngẽmacax pegümaã penuẽ, rü pegü pedai. Rü tama penayauxgü i ngẽma penaxwaxexũ erü tama Tupanana naxcax peca. ³Rü ngẽxguma naxcax ípecaxgu, rü tama penayaxu, erü naxcax ípeca i ngẽma tama Tupana pexũ naxwaxexũ. Rü ngẽma pematama penaxwaxexũ nixĩ i naxcax ípecaxũ na namaã pegütama petaãẽxẽẽmarexũcax. ⁴Pa Duũxũgü i Chixri Maxẽxũx, ¿Tama exna nüxũ pecuax rü ngẽxguma ñoma i naãnexũ pengechaũgu rü Tupanamaã perüxuwaniũxũ? Erü texé ya ñoma i naãnexũ ngechaũxẽ rü Tupanamaã tarüxuwaniũ. ⁵Rü tama natüçaxma nixĩ i ngẽma Tupanaãrü ore i ñaxũ:

“Ngẽma Naãe i Üünexũ i Tupana tüxna muxũ rü tüxũ ninuxũ erü noxrü tixĩ rü tüxũ nangechaũ”,

ñaxũ. ⁶Natürü Tupana rü tüxũ narüngüxẽẽ na namaã iporaexũcax i guxũma i ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũ. Rü ngẽmacax norü orewa rü ñanagürü:

“Tupana rü tümamaã nanu ya yixema tügü írütägüxe, natürü tüxũ narüngüxẽẽ ya yixema tügü írúxíragüxe”,

ñanagürü. ⁷Pa Chaueneẽgüx, ¡Meã Tupanaga pexĩnũe! ¡Rü nüxũ pexoó i ngoxo i Chataná! Rü nüma rü tá pexna niña. ⁸¡Tupanana pengaicamagü! Rü nüma rü tá ta pexna nangaicama. Rü pemax, Pa Pecaduãxgũxũx, inüxũ perüxoe i pecüma i chixexũ! Rü pemax,

i Tupanawe rüxixchaũxê natürü ñoma i naãnewe rü ta rüxixchaũxê, ipenamexêẽx i perü maxũ na Tupanaçaxicatama pemaxêũçax!
 9 iPegümaã pengechaũgü rü pexauxe erü pipecaduãx! Rü texé ya ñoma i naãnearü taãewa cugüxe, rü name nixĩ i tügümaã taxauxe. Rü texé ya tümacüma i chixexümaã taãxêẽ, rü name nixĩ i Tupanapexewa tügümaã tangechaũ.
 10 Rü name nixĩ i Cori ya Tupanapexegu pecaxãpüxügü rü namaã nüxü pixu na taxuwama pimexũ. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexü nicuaxüü rü pexü nataxêẽ.

**Tama name i chixexũgu
 cueneẽmaã curüxĩnü**

11 Pa Chaueneẽgüx, iTãxú i chixexümaã pegü pixugüxü! Erü yixema chixexümaã tümaãneẽchigagu idexáxe rü exna chixexümaã nüxü dawentüxê, rü chixe nüxü tawogü ta i Tupanaärü ore. Rü ngëxguma chixexũgu Tupanaärü oremaã curüxĩnügu, rü Tupanaärü orearü yexera cugü quixixêẽchaũ erü tama aixcüma naga cuxĩnü.
 12 Tupanaxicatama nixĩ ya tüxna naxãcü i norü mugü rü ñuxüchi tá tüxna çacü rü ngoxi naga ixĩnüê i ngëma norü ore. Rü nümatama nixĩ i nüxü nangëxmaxü i pora na tüxü namaxêẽxê rü exna tüxü nayuxêẽxü. ¿Natürü texé quixü i cumax rü ngëmacax cunangugüxü na ñuxãcü namaxüxü i cumücü?

**Taxüema nüxü tacuax na çacü tá tüxü
 ngupetüxü i moxüärü ngunexũgu**

13 IChoxü iperüxĩnüê i pema na ñapegügüxü:

“Ñuxma rü exna moxü tá nái ya iãnewa taxĩ, rü wüxi ya tauncü tá ngëxma tayayaxu, rü tá ngëma tataxegü na mucü i diëru ngixü iyaxuxüçax”, ñaperügügü! 14 Pema rü tama nüxü pecuax na çacü tá pexü üpetüxü i moxü. ¿Çacü nixĩ i perü maxü? Perü maxü rü ñoma wüxi i cherena i paxaãchi nüxü idauxü rü ngëxgumatama ngupetüxü rü tá inayarüxo. 15 Rü narümemã nixĩ na ñapegüxü:

“Ngëxguma chi nanaxwaxegu ya Cori ya Tupana na imaxêxü, rü chi tanaxü i ñaã puracü i naga rüxĩnüêxü”, ñapegüxü. 16 Natürü i pema rü pegü picuaxüügüchaũ. Rü guxüma i ngëma rü tama name. 17 Yixema nüxü cuáxe na ñuxãcü Tupanapexewa meã tamaxüxü, natürü tama naxüxe, rü pecadu taxü.

Ucuxê i diëruãxgüxüçax

5 1 Pa Duüxügu i Diëruãxgüxüx, iIperüxĩnüê i ñaã ore! iPexauxe rü aita pexüe erü chixexü tá pexü naxüpetü! 2 Perü ngëmaxügü rü marü nangaue, rü ngëma pexchiru i mexêchixü rü nawe nanangómü. 3 Perü uiru rü perü diëru rü ngëxma naxãütanü rü ngëxma nangaue. Rü ngëma norü ãütanü rü wüxi i perü cuaxruü tá nixĩ na pema rü tá ta ipeyarütauxexü ñoma çacü üxüwa ixaxü rü. Tupana ngixü nadau i perü diëru i ngëmaã penguüxcü, rü ngëmacax tá pexü napoxcu i naãnearü guxgu. 4 Rü yema perü puracütanüxü ga tama meã nüxü penaxütanüxü, rü ñuxma rü ngixçax nidexagü ga yema diëru ga tama nüxna ngixü pexãcü. Rü Tupana ya guxãärü Cori rü ngëma duüxüxüxü naxĩnü na

ngĩxçax yadexagũxĩ ga yema dĩřeru ga nũxũ ngĩxũ pengetanũcũ ga peanewa na napuracũexũçax. ⁵Rũ ñoma i nañewa rũ pegũ pengaxãėgũ rũ pemepata rũ pemuãrũ ngẽmaxũãxgũ rũ petaãėgũ rũ meã pechibũe. Natũrũ nawa tá nangu na ngẽmacax Tupana tá pexũ poxcuexũ. ⁶Rũ pema penapoxcue rũ penadai i ngẽma duĩxũgũ i taxuũma i chixexũ pemaã ũchirẽxũ. Rũ nũmagũ rũ pexũ narĩturamaėgũ, rũ taxuacũma nũgũ ĩnapoxũgũ.

Tanaxwaxe i tayumũxẽ rũ meã ĩtananguxẽẽ ya Cori ya Tupana

⁷Rũ ñuxma Pa Chaueneėgũx, rũ name nixĩ i meã ĩpenanguxẽẽ ñuxmatata ĩnangu ya Cori ya Tupana. Rũ dũcax, yĩxema nañewa puracũxe rũ meã ĩtananguxẽẽ ya pucũ na naxũgũxũçax i tũmanetũ. Rũ ñuxũchi ñuxre ya tauemacũ ĩtananguxẽẽ na nayaxũ i tũmanetũarũ o, rũ ngẽxguma rũ tá tayabuxgũ. ⁸Rũ pema rũ ta penaxwaxe na meã ĩpenanguxẽẽxũ na ĩnanguxũ ya Cori ya Tupana. ĩRũ petaãėgũ, rũ tãxũ i nũxũ perũçhauexũ na ĩpenanguxẽẽxũ! Erũ marũ ningaica na ĩnanguxũ ya tũrũ Cori. ⁹Pa Chaueneėgũx, name nixĩ i nũxũ perũxoe na pegũchigaxũ pixueçhaũ na tama ngẽmacax pexna naçaxũçax ya Tupana. Erũ marũ ningaica na ĩnanguxũ na duĩxũgũxũ yacagũxũçax i norũ maxũchiga. ¹⁰Pa Chaueneėgũx, name nixĩ i nũxna pecuaxãchie ga yema nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ ga na ñuxãcũ yaxna namaã naxĩnũẽxũ ga yexguma ngũxũ yangegũgu. Rũ name nixĩ i pema rũ ta ngẽxgumarũũ yaxna namaã

pexĩnũẽãma rũ Tupanacax pemaxẽãma ega ngũxũ pingegũgu. ¹¹Rũ yixema nũxũ tacuax na nataãėgũxũ ga yema duĩxũgũ ga meã Tupanacax maxẽãmaxũ ga yexguma ngũxũ nũxũ ũpetũgu. Rũ pema nũxũ pecuax ga ñuxãcũ meã namaxama ga guma Yox ga yexguma ngũxũ nũxũ ũpetũgu. Rũ nũxũ pecuax ga yixcama ga na ñuxãcũ tũrũ Cori ya Tupana poraãcũ nũxũ rũngũxẽẽxũ. Erũ nũma ya tũrũ Cori ya Tupana rũ namecũmaxũchi rũ poraãcũ nũxũ tangeçhaũtũmũũgũ. ¹²Rũ guxũãrũ yexera, Pa Chaueneėgũx, rũ ngẽxguma çacũçax ĩpexunetagu, rũ tama name i Tupanaėgagu ĩpexuneta, rũ exna ñoma i naãneėgagu ĩpexuneta, rũ exna çacũ i to i naėgagu ĩpexuneta. Natũrũ ngẽxguma aixcũma yixĩgu i wũxi i ore ĩrũ noxtacũma: “Ngũ” ñapegũ! Rũ ngẽxguma tama aixcũma yixĩgu i wũxi i ore ĩrũ noxtacũma: “Tama” ñapegũ! Rũ ngẽxguma ya Tupana rũ tãũtãma pexũ napoxcue naxçax i ngẽma perũ uneta. ¹³Rũ ngẽxguma wũxie i petanũwa naxĩxãchiãėgu, rũ name nixĩ na tayumũxẽxũ. Rũ ngẽxguma wũxie taãėgu, rũ name nixĩ na tawiyaexũ rũ Tupanaxũ ticuaxũũxũ. ¹⁴Rũ ngẽxguma wũxie i petanũwa ĩçaaawexgu, rũ name nixĩ i naxçax peyaca i yaxũgũxũãrũ ãẽxgacũgũ na tũmacax nayumũxẽgũxũçax rũ Cori ya Tupanaėgagu chixũmaã tũxũ yangũgũgũxũçax. ¹⁵Rũ ngẽxguma aixcũma Tupanaãxũ yaxũgũãcũma nayumũxẽgũgu, rũ tá tũmacax nitaane, rũ nũma ya Cori ya Tupana tá tũxũ ĩnarũdaxẽẽ nawa i tũmaãrũ çaawe. Rũ ngẽxguma chi çacũ rũ pecadu taxũxgu,

rü Tupana tá tüxü nüxü nangechaü.
 16Rü ngēmacax name nixi i pegümaã
 nüxü pixu i perü pecadugü rü pegücaç
 peyumüxëgü i wüxiechigü na pexcaç
 yataanegüxücaç. Rü yima mecü ya
 yatüarü yumüxë rü aixcüma napora erü
 Tupana nanangäxü. 17Tupanaärü orearü
 uruü ga Ería nixi ga wüxi ga yatü ga
 taxrüü ixicü. Natürü yexguma nüma
 guxü ga norü ngüchaümaã nayumüxëgu
 na tama napuxücaç, rü tomaëxpüx ga
 taunecüarü ngäxügu rü tama napu ga
 yema naãnewa. 18Natürü yemawena rü
 wenaxärü nayumüxë ga Ería rü pucücaç

ínaca. Rü wenaxärü napu. Rü narüxü ga
 guxüma ga nanetügü. 19Pa
 Chaueneëgüx, ngëxguma chi texé
 petanüwa Tupanana ixügachigu, rü
 tangëxmagu ya wüxie ya tüxü
 taeguxëéxë na wenaxärü Tupanawe
 tarüxüxücaç, rü mexü taxü. 20Erü
 ngëxguma texé Tupanacax
 nataeguxëëgu i wüxi i duüxü nüxna i
 norü chixexü, rü tümagagu Tupana tá
 nanamaxëë i ngëma duüxü, rü tá nüxü
 nüxü nangechaü i norü pecadugü.

*Rü nuãma pexna,
 Chaütiágu*

NÜXÍRAÜXÛ GA POPERA GA

PEDRU ÜMATÜXÛ

**Pedru nüxü narümoxë ga yema yaxögüxü
ga to ga nachüüänegu woonexü**

1 ¹Pa Chaueneëgüx, choma i Pedru nixí i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma nixí i Ngechuchu ya Cristu choxü muxü na duüxügümaã nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i pema na perü nañena to i nachüüänegügu penawoonexü i Pötuanewa rü Gárataanewa rü Capadocháanewa rü Áchiaanewa rü Bitíniäänewa ngëxmagüxe. ²Rü pexü nixí ga yadexchixü ga Tanatü ya Tupana, yerü woetama yema nixí ga nuxcümaxüchima nagu naxínüxü. Rü nanamu ga Naãe i Üünexü na pexü yamexëëgüxüçax na aixcüma napexewa pixüünegüxüçax rü Ngechuchu ya Cristuga na pexínüëxüçax rü nagümaã na piyaxgüxüçax na nataxuxüçax i perü chixexügü. Rü chanaxwaxe i Tanatü ya Tupana poraäcü pexü narüngüxëë rü pexü nataãëxëë.

Ítanangüxëë na wena tá imaxëxü

³Rü ngíxã nüxü ticuaxüüügü ya Tupana ya tóru Cori ya Ngechuchu ya

Cristu Nanatü! Yerü yexguma Ngechuchu ya Cristuxü wena namaxëëgu, rü tüxna nanaxã ga maxü ga yexwacaxüxü, yerü poraäcü nüxü tangechaütümüügü. Rü ngëmacax i ñuxma i yixema rü ta ítanangüxëë na wena tá imaxëxü. ⁴Rü pema rü wüxi i ngunexügu rü aixcüma tá penayauxgü i guxüma i ngëma mexügü i Tupana tá pexna äxü i ñuxma daxügüxü i naãnegu pexü namaã nanguxüxü. Rü ngëma tá pexna naxãxü rü tagutáma inayarüxo, rü tagutáma naxãüächí, rü tagutáma nangau. ⁵Rü ñuxma na Tupanaäxü peyaxögüxü rü nüma rü norü poramaã tá pexna nadau ñuxmatáta aixcüma penayauxgü i ngëma maxü i taguma gúxü i tá pexna naxãxü i ngëxguma naguxgu i naãne. ⁶Rü ngëmacax name nixí i poraäcü petaãëgü, rü nüétama nixí ega woo ñuxma ñaã perü maxüwa rü paxaxächí muxüma i guxchaxügü pexü üpetügu. ⁷Erü ngëmaäcü nixí i pexü naxüxü ya Tupana na nüxü nacuáxüçax rü ngoxi aixcüma peyaxögü rü exna tama. Rü ngëxguma peyaxögüamagu ega woo guxchaxügü

peçax ínguxgu, rü ngẽma perü õ rü wüxi i uiruarü yexera nixí na namexũ erü ngẽma uiru rü woo namexẽchi natürü düxwa nangau. Rü ngẽma uiru rü üxümaã nüxũ taxü na nüxũ icuáxũçax rü ngoxi aixcüma uiruxüchi yíixũ. Rü ngẽxgumarüü ta nixí i perü õ na guxchaxũgümaã Tupana nüxũ üxũ na nüxũ nacuáxũçax rü ngoxi aixcüma nüxũ peyaxõgü na yixcama pexũ yacuaxũüxũçax rü mexũ i pechica pexna naxãxũçax rü pemaã nataãẽxũçax i ngẽxguma wena núma naxüxgu ya Ngechuchu ya Cristu. ⁸⁻⁹Pema rü Ngechuchu ya Cristuxũ pengechaügü woo taguma nüxũ na pedaugüxũ. Rü ñuxma rü ta woo tama nüxũ pedaugü, natürü nüxũ peyaxõgü, rü poraãcü petaãẽgü. Rü ngẽma perü taãẽmaã rü taxuacüma nüxũ pixuégua na ñuxãcü petaãẽgüxüchixũ, erü marü penayauxgü i perü maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmacax nixí i nüxũ peyaxõgüxũ. ¹⁰Rü nuxcümaxũchima ga Tupanaãrü orearü uruügü, rü nüxũ nixugüe ga na ñuxãcü tá Tupana pexũ narüngüxẽexũ. Rü nümagü rü poraãcü nangúe rü naxçax nadaugü i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. ¹¹Rü nümagü ga yema orearü uruügü rü Tupanaãrü poperawa nangúe na nüxũ nacuaxgüxũçax na ñuxãcü tá na yíixũ rü ñuxguacü tá na nangõxũ ga guma Maxẽxẽeruũ ga Cristu. Rü Cristuãe i Üünexũ ga yema orearü uruügüwa yexmaxũ, rü nüxũ nüxũ nacuaxẽe ga na Cristu rü tá ngüxũ yangexũ rü tá nayuxũ rü yixcama rü wena tá na namaxũxü rü ñuxüchi daxüguxũ i naãnewa tá na naxüxũ na guxüãrü ãẽxgacü yíixũçax. ¹²Natürü Tupana rü

yema nuxcümaüxgüxũ ga orearü uruügüxũ nüxũ nacuaxẽe na tãütáma nümagü nüxũ nadaugüxũ ga guma Maxẽxẽeruũ ga naxçax nadaugücü, natürü pema tá yíixũ na nüxũ pedaugüxũ. Rü dücax, Pa Chaueneëgüx, gumatama Maxẽxẽeruũchiga nixí ga perü orearü uruügü pemaã nüxũ ixugüxgüxũ ga yexguma Tupanaãe i Üünexũ ga daxüwa ne muxũ yadexagüxẽegu. Rü guxüma i ngẽma ore i yima Maxẽxẽeruũchiga, rü woo Tupanaãrü orearü ngeruügü i daxüçüãx rü nüxũ nangüchaügü na yexeraãcü nüxũ nacuaxgüxũ.

**Tupana rü taxçax naca na napexewa
naxüünexũçax i tórü maxũ**

¹³Rü ñuxma na Cristuarü duüxüügü pixígüxũ, rü penaxwaxe na pexuãẽgüxũ rü ípememarexũ na penaxüxü i norü ngüchaũ. Rü name nixí i aixcüma meã ípenangüxẽe i guxüma i ngẽma mexüügü i Tupana tá pexna ãxũ i ngẽxguma Ngechuchu ya Cristu núma üxgu. ¹⁴Rü ñuxma na Tupanaxãcügü pixígüxũ, rü penaxwaxe na aixcüma naga pexínüexũ. Rü tama name i nagu pexí ga yema nuxcümaüxũ ga perü ngüchaũ ga üpa nagu pexixũ ga yexguma tauta Tupanaxũ pecuaxgu. ¹⁵Natürü penaxwaxe i aixcüma meã pemaxẽ na Tupanapexewa naxüünexũçax i perü maxũ. Erü nüma ya Tupana ya pexũ idexechicü, rü naxüüne. ¹⁶Rü norü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Chanaxwaxe i chauxrüũ pixüüne,
erü choma rü chaxüüne”,
ñanagürü. ¹⁷Rü pema na “Pa Tonatüx”
ñapegüxũ nüxũ ya Tupana, rü ñuxma na

ñoma i nañewa pemaxëxũ rü name nixĩ i guxũguma nüxũ pemuũë. Erü nũma rü aixcũmaxũchi nanangugü i wüxichigü i duũxũgüarü maxũ na ñuxäcü yĩixũ. Rü tüxũ napoxcu ya guxãma ya texé ya chixexũ ügüxe, rü nüétama nixĩ ega woo texé tixĩgu, erü napëxewa rü nawüxigumare i guxũma i duũxũgü. ¹⁸⁻¹⁹Rü Tupana rü marü pexũ ínanguxũxëë nawa ga yema nuxcũmaũxũ ga perü maxũ ga taxuwama mexũ ga perü oxigüxũtawata peyaxuxũ. Rü yema na nawa pexũ ínanguxũxëëxũcax rü pexna naxããxũcax i maxũ i ngexwacaxũxũ, rü poraäcü nüxũ naxãtanü. Yerü tama uiru rü exna dñeru i ngaxwaxexũmaã nanaxütanü, natürü Cristugü ya mexëchicũmaã nixĩ ga naxütanüãxũ. Yerü nũma ga Cristu rü ñoma wüxi i carneru i taxuwama nañuxraũxũ i Tupanacax imáxũrüü pexcax nayu na pexũ naxütanüxũcax. ²⁰Rü nũma ga Tupana rü woetama nuxcũmaxũchima tauta naãne ixügu, rü marü Cristuxũ naxuneta na pexcax nayuxũcax. Natürü ñomaücüü nixĩ ga nangóxũ ga guma Cristu na pexũ nangũxëëxũcax. ²¹Rü ñuxma rü Cristugagu nixĩ i nüxũ peyaxögüxũ ya Tupana ga yuwa Cristuxũ írudaxëëcü rü daxüwa nagacü. Rü ngëmacax nixĩ i ñuxma i Tupanaãxũ peyaxögüxũ rü ípenanguxëëgüxũ na daxüwa pexũ nagagüxũcax. ²²Rü ñuxma na naga pexĩnüëxũ i Tupanaãrü ore i aixcũma ixixũ rü pexũ natauxcha na pegü pengechaũgüxũ erü Tupana rü marü pexũ inayanaxoxëë i perü chixexũgü. Rü ngëmacax penaxwaxe i aixcũma guxũ i perü ngúchaũmaã pegü pengechaũgü.

²³Rü ñuxma i pema rü marü penayauxgü i ngexwacaxũxũ i perü maxũ. Rü ngëmacax ñoma ngexwacax pebuxũrüü pixĩgü. Natürü ngëma maxũ rü tama penatü rü pee ya yuewaxéxewa nixĩ i penayaxuxũ. Natürü Tupanaãrü ore i maxũxũ i taguma iyarüxoxüwa nixĩ i penayaxuxũ. ²⁴Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Guxũma i duũxũgü rü ñoma wüxi i natüanerüümare nixĩ. Rü guxũma i norü mexũ, rü wüxi i nanetüchacurüümare nixĩ. Rü ngëma natüane rü nayu, rü nachacu rü narüngu. Rü ngëxgumarüü ta nixĩ i duũxũgü na tama nataixũ i norü maxũ i ñoma i nañewa. ²⁵Natürü tóru Coriarü ore rü taguma inayarüxo”,

ñanagürü i Tupanaãrü orewa. Rü ngëma Tupanaãrü ore i mexũ nixĩ ga pemaã nüxũ yaxugüxũ.

2 ¹Rü ngëmacax name nixĩ i nüxũ perüxoe i guxũma i chixexũgü, rü ngëma na pidorataaxgüxũ, rü ngëma na togüpëxewa meã na pemaxënetaxũ rü ngëma na pixãũxãchiwaxegüxũ, rü ngëma na pexoregütaaxgüxũ. ²⁻³Rü ngëxguma chi aixcũma nüxũ picuaxächitanügu na ñuxäcü namecũmaxũchixũ ya tóru Cori, rü ñoma wüxi i õxchana i ngexwacax buxũ i naëgünenixũ nüxũ ngúchaũxũrüü penaxwaxe i poraäcü pexũ nangúchaũ i norü ore na ngëmawa peporaexũcax rü meã peyaexũcax i perü õwa na ngëmaäcü guxũwama namexũcax i perü maxũ i taguma gúxũ.

Cristu nixī ya nuta ya maxūcū

⁴Rū ñuxma rü name nixī i tórü Corina pengaicamagü. Erü nüma ya tórü Cori nixī ya yima nuta ya maxūcū ya Tupana nayaxucü na namaã inaxügüãxūcax ya napata. Rū woo duūxügü rü nüxū na oexū, natürü yima nixī ya Tupana nayaxucü erü naxcax rü namexēchi. ⁵Rü ngēxgumarüü ta i pemax, rü Tupana pexū nade na napataarü nutagü ya maxēcü pixīgüxūcax. Rū pema nixī i Tupanaärü ngūxēeruüügü i üünexü i Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanana āmare pexāgüxū. Rū ngēma āmare i nüxna pexāgüxū i namaã nataāxū nixī i perü maxū i mexū i napexewa. ⁶Rü Tupana rü norü ore i ümatüxūwa rü Cristuchigaxū nixu rü ñanagürü:

“Ñuxma na ichanaxügüxū ya chopata, rü yima nuta ya nüxira chayaxücuchicü, rü yima nixī ya nuta ya mexēchicü ya chomatama chanayaxucü na chopata namaã ichaxügüxūcax. Rū yima nuta rü chaunechiga nixī. Rū yixema nüxū yaxōxē, rü aixcūma tá tanayaxu i ngēma maxū i taguma gūxū i tümamaã ichaxunetaxū”,

ñanagürü. ⁷Rü pema na nüxū peyaxögüxū, rü Cristu rü pexcax rü guxūwama name rü naporaxüchi. Natürü ngēma tama yaxögüxūcax, rü taxuwama name. Rū ngēmacax ya Tupana rü norü ore i ümatüxūwa rü ñanagürü:

“Yima nuta ya ñpataarü üruüügü nüxū ocü, rü chauxcax rü gucü ya nutaarü yexera namexēchi.

Rü ngēmacax yimaētüwa nixī ichanaxügüxū ya chopata”, ñanagürü. ⁸Rü Tupanaärü ore rü ñanagürü ta:

“Guxūma i ngēma tama yaxögüxū rü tama irüxīnūēchaūxū rü yima nutagu tá nayarüputügü”,

ñanagürü. Rū ngēmaācü i guxūma i ngēma tama yaxögüxū rü tá chixexügu nayi erü tama Tupanaga naxīnūēchaū rü tama Cristuaxū nayaxögüchaū. Rū ngēmacax Tupana tá nanapoxcue yema nüma nüxū yaxuxürüü. ⁹Natürü pema nixī i duūxügü i tórü āēxgacü ya Tupana pexū idexechixū na norü ngūxēeruüügü pixīgüxūcax. Rū pema nixī i duūxügü i napexewa ixüünexü erü nūmatama ya Tupana rü norü duūxügüxū pexū nixīgüxē na nüxū pixuxūcax i norü ore i aixcūma mexēchixū. Rū nūmatama ya Tupana nixī ga chixexūwa pexū ínanguxūxēxū na norü ngóonexū i mexēchixügu pechocuxūcax. ¹⁰Rü ũpa ga pema rü tama Tupanaärü duūxügü pixīgü, natürü i ñuxma rü aixcūma norü duūxügü pixīgü. Rū ũpa rü taxúeaxūma pengechaütümüügü, natürü i ñuxma rü Tupanaāxū pengechaütümüügü.

Ñuxma na Tupanaärü duūxügü pixīgüxū, rü name nixī i meã naxcax pemaxē

¹¹Pa Chaueneēgü ya Pexū Changechaügüxex, rü ñuxma na Tupanaärü duūxügü pixīgüxū, rü tama ñoma i naānecūāx pixīgü. Rū ngēmacax pexū chacāxū na nüxū perüxoexūcax i guxūma i ngēma ngúchaügü i chixexü i ñoma i naānecūāx nagu íxū. Erü ngēma

ngúchaũgü i chixexũ rü taãẽxũ
 chixexũgu nanguxẽẽchaũ. ¹²Rü name
 nixĩ i meã pemaxẽ napexewa i ngẽma
 duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. Rü
 ngëxguma woo poraãcü chixri pechiga
 yadexagügu i nümagü, rü tá nüxũ
 nadaugü na ñuxãcü mexũ pexügũxũ, rü
 tá Tupanaxũ nicuaxũũgü i ngëxguma
 Cristu wena núma ùxgu. ¹³Rü name nixĩ
 na tórü Cori ya Ngechuchugagu tümaga
 pexĩnüẽxũ ya guxãma ya yíxema perü
 ãëxgacügü ixĩgũxe. Rü ngẽmaãcü name
 nixĩ i meã naga pexĩnüẽ ya ãëxgacü ya
 tacü ya Dumawa ngëxmacü, erü nüma
 nixĩ i guxũ i togü i ãëxgacügüétüwa
 nangëxmaxũ. ¹⁴Rü ngëxgumarũü ta
 name nixĩ i naga pexĩnüẽ i ngẽma togü i
 ãëxgacügü i petanüwa namugũxũ ya
 yima ãëxgacü ya tacü na
 napoxcueãxũcax i ngẽma chixexũ ügũxũ
 rü namaã nataãëgũxũcax i ngẽma mexũ
 ügũxũ. ¹⁵Erü Tupana nanaxwaxe na
 mexũ pexügũxũ na ngẽmaãcü
 ipeyanangeaxgũxũẽẽxũcax i ngẽma
 duũxũgü i tama Tupanaãrü orexũ
 cuáxchaũgũxũ rü chixri ngẽma orechiga
 idexagũxũ. ¹⁶Rü ñuxma na Cristu pexũ
 ínguxũxẽẽxũ, rü name nixĩ i duũxũgü i
 aixcüma ínguxũxũrüũãcü meã pemaxẽ.
 Natürü ñuxma na ípenguxũxũ rü tama
 name na ngẽmamaã pegü ípepoxũxũ na
 tacü rü chixexũ pexügũxũcax. Erü
 ñuxma na Tupanaãrü duũxũgü pixĩgũxũ,
 rü name nixĩ i norü ngúchaũxĩcatama
 pexügü. ¹⁷Rü name nixĩ i meã
 penayauxgü i guxũma i duũxũgü. iRü
 nüxũ pengechaũ i taeneëgü i yaxögũxũ!
 iRü nüxũ pemuũẽ ya Tupana! iRü naga
 pexĩnüẽ ya ãëxgacü ya tacü ya
 Dumacũũãx!

**Tanaxwaxe i Cristurũü yaxna namaã
 taxĩnüẽ i ngëxguma ngúxũ ingegügu**

¹⁸Pa Duũxũgü i Coriãxgũxũx, irü nüxũ
 pengechaũgü rü naga pexĩnüẽ i perü
 corigü! Rü tama name i ngẽma perü
 corigü i pemaã mecümaxũxĩcatama
 pengechaũgü, natürü name nixĩ i nüxũ
 pengechaũgü ta i ngẽma perü corigü i
 chixecümaxũ. ¹⁹Erü Tupana rü pemaã
 nataãẽ ega nüxũ na pengechaũgũxũcax
 yaxna namaã pexĩnüẽgu i ngëxguma
 texé natüçaxmamare chixexũ pemaã
 ùxgu rü ngúxũ pexũ tingexẽëgu.
²⁰Natürü çtacüwa pexũ namexũ ega
 yaxna namaã pexĩnüẽgu i ngëxguma
 wüxi i perü chixexũcax pepoxcuegu?
 Natürü ngëxguma tacü rü mexũ i
 pexũxũgagu ngúxũ pingegügu rü yaxna
 namaã pexĩnüẽgu, rü ngẽma waxi nixĩ i
 Tupanapexewa mexũ. ²¹Rü ngẽma na
 mexũ pexũxũgagu ngúxũ pingegũxũcax
 nixĩ i Tupana pexũ idexechixũ. Yerü ga
 Cristu rü ta pexcax ngúxũ ninge. Rü
 yemaãcü pexũ nüxũ nadauxẽẽ na
 ñuxãcü nüma nanaxwaxexũ na naxrüũ
 yaxna namaã pexĩnüẽxũ i ngẽma ngúxũ.
²²Nüma ga Cristu rü taguma pecadu
 naxü, rü taguma texéxũ nawomüxẽẽ.
²³Rü yexguma duũxũgü chixexũ namaã
 ixugüegu, rü nüma rü taxuũma ga
 chixexũmaã nanangãxũ. Rü yexguma
 ngúxũ nüxũ yangexẽëgügu, rü nüma rü
 tama tacü rü chixexũmaã nanaxũxũne.
 Natürü Tupanamaã nüxũ nixu na nüma
 namaã namexẽẽãxũcax ga yema
 duũxũgü ga chixri namaã chopetũxũ.
 Yerü nüxũ nacuax rü Tupana rü
 aixcüma meã nanangugü i guxũma i
 duũxũgüarü maxũ. ²⁴Rü nümatama ga

Cristu rü nügüxũnegu nayange ga tóru pecadugü ga yexguma curuchagu nayuxgu. Rü yemaãcü nanaxü na nüxũ rüxoexũcax i tóru chixexũ na naxcaxicatama imaxẽxũcax. Nüma rü pexcax nanapix na yemaãcü pexũ nameẽxẽxũcax. ²⁵Rü pema ga ũpa rü ñoma carnerugü i nu ne naxĩmarexũrüü pixĩgü. Natürü i ñuxma rü marü Cristucax pewoegu. Rü nüma nixĩ i perü dauruü yĩxũ, rü nüma nixĩ i pexna nadauxũ.

Ñuxãcü Tupana nanaxwaxe na namaxẽxũ i ngẽma ixãmaxũ rü ixãtexũ

3 ¹⁻²Rü pemax, Pa Ngexũgüx, rü name nixĩ i petega pexĩnüë na ngẽma pete i tama yaxõxũ nüxũ dauxũcax i perü maxũ i mexũ i Tupanapexewa rü duũxũgüpexewa rü ngẽmacax na yaxõõxũcax woo taxuũma i Tupanaãrü orexũ namaã pixugu. ³Rü ngẽma na aixcüma pimexũcax, rü tama name i nagu perüxĩnüë na ñuxãcü pegü pemexẽyaexüchixũ, rü exna uirunaxcax i ngaxãẽruũmaã pengaxãẽgüxũ, rü exna tatanüxüchixũ i naxchirugu na picuxgüxũ. ⁴Natürü name nixĩ i perü maxũwa pegü pimexẽgü rü guxũma i duũxũgümaã pimecümagü rü taguma texémaã penuãgü, erü ngẽma nixĩ i perü mexũ i taguma iyarüoxõũ i aixcüma mexũ i Tupanapexewa. ⁵Rü yemaãcü norü maxũ i mexũmaã nixĩ ga nügü yangaxãẽgüxũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga ngexũgü ga Tupanapexewa ixüünexũ. Rü nümagü rü Tupanaãxũ nayaxõgü rü natega naxĩnüë. ⁶Rü yemaãcü ta iyixĩ ga Chara ga ngĩte ga Abrãũga na naxĩnüxũ,

rü ngĩrü corimaã naxuaxũ. Rü pemagü rü tá ta ngĩrüü pixĩgü ega mexũ pexüügü. Rü ñuxüchi taxucaxtáma tũxcüü petecaax pemuũë. ⁷Rü ngẽxgumarüü ta i pemax, Pa Yatügüx, rü name nixĩ i meã pemaãxü pengechaũgü rü aixcüma yaxna ngĩmaã pexĩnüë, erü ngĩma rü irüturamaë. Rü name nixĩ i ngĩmaã petaãgü erü Tupana rü pexna naxããxũrüü ngĩxna nanaxã i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü meã ngĩmaã pemaã na Tupana nüxũ ñünxũcax i perü yumüxgü.

Yíxema mexũ ügüxe ya ngüxũ ingegüxechiga

⁸Rü ngẽmaãcü chanaxwaxe i guxãma i pema rü pegüxũ pengechaũtümüügü rü wüxigu perüxĩnüë, rü aixcüma nüxũ pengechaũgü i guxũma i taeneëgü i yaxõgüxũ. Rü chanaxwaxe i aixcüma pemecümagü rü guxãmaã pegü pewüxiguxẽë. ⁹Rü ngẽxguma texé chixexũ pemaã üxgu, rü tama name i pema rü ta chixexũ tũmamaã pexü. Rü ngẽxguma texé pemaã guxchigagu, rü tama name i pema rü ta tũmamaã peguxchiga. Natürü narümemã nixĩ i mexũ i oremaã tũxũ pengãxũga rü tũxũ perüngüxẽë, erü Tupana pexü nidexechi na pexũ nangüxẽxũcax. ¹⁰Erü Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngẽxguma texé taãẽcüma maxchaũgu, rü name nixĩ i nüxna tadau ya tũmaãrü conü na tama chixexũ i oremaã yadeaxũcax. Rü ngẽxgumarüü ta name nixĩ i nüxna tadau i

tümaãx na tama doraxũ
yaxuxũcax. ¹¹Rü name nixĩ i
núxna tayaxũ i guxũma i
chixexũgũ, rü mexũ taxũ. Rü
ngëxgumarũũ ta name nixĩ i
guxũguma naxcax tadau na
togümaã tataãëxũ. ¹²Erü tórü
Cori rü tüxna nadau ya yíxema
aixcúma ímexë, rü núxũ naxĩnũ
i tümaãrũ yumüxë. Natürü
tümamaã nanu ya yíxema
chixexũ ügüxe”,

ñanagürü i ngëma Tupanaãrũ orewa.
¹³¿Rü texé tá chixexũ pemaã üxũ ega
pema rü aixcúma guxũguma mexũ
pexügügu? ¹⁴Natürü ngëxguma chí ngëma
mexũ na pexügüxũcax ngúxũ pingegügu,
rü name nixĩ i petaãëgũ. iRü taxuçaxma
texéxũ pemuñë, rü taxuçaxma tacücax
pexoegaãëgü! ¹⁵Rü name nixĩ i perü
Corixũ peyaxixëë ya Cristu rü aixcúma
naga pexĩnũë, rü guxũguma ípememare na
meã penangãxũxũcax i guxũma i duũxũgũ
i pexna caxũ na tüxcüũ Cristuaxũ
peyaxögüxũ. ¹⁶Natürü name nixĩ i núxũ
pengechaũácúma penangãxũ rü tama
pegügu perüxĩnũëácúma na norü yexera
pixĩgüxũ. Rü name nixĩ i meã pemaxë na
taxuçaxma pexoegaãëxũcax. Rü ngëxguma
ngëmaãcü pemaxëgu rü tá naxãneë i
ngëma duũxũgũ i chixri pechiga
idexagüxũ na ñuxãcü Cristuçax pemaxëxũ.
¹⁷Yíxema rü ngúxũ tingegü ega chixexũ
ixügügu. Natürü narümemaë nixĩ na mexũ
ixügüxũcax ngúxũ na ingegüxũ, ega
ngëmaãcü Tupana naxwaxegu. ¹⁸Yerü
númatama ga Cristu rü ngúxũ ninge, rü
wüxicanatama guxããrũ pecaducax nayu.
Rü woo na mecü yĩxũ rü taxcax nayu i
yixema i chixexũ i duũxũgũ ixĩgüxũ. Rü

yemaãcü nanaxü na Tupanaxũtawata tüxũ
nagagüxũcax. Rü woo nayu ga naxũne,
natürü ga naãë rü tama nayu. ¹⁹Rü
yexguma naxũne yuxgu rü naãë rü
natanüwa naxü ga yema naãëgü ga
Tupana poxcuexũ, rü orexũ namaã
nayarüxu. ²⁰Rü yema naãëgü ga yexma
poxcuexũ, rü yema nixĩ ga naãëgü ga
yema duũxũgũ ga Noé maũxgu tama
Tupanaga ñnüëxũ woo yaxna namaã
naxĩnũ ga yexguma Noé naxüyane ga
guma wapuru. Rü 8 ga duũxũgüxicatama
nixĩ ga guma wapurugu ichoũxũ, rü yema
nixĩ ga guma mucü ga taxüchicüarü
dexáétüwa maxëxũ. ²¹Rü yema dexá rü
wüxi ga cuaxruũ nixĩ. Erü ngëxguma
dexáwa íbaiegu, rü duũxũgüxũ núxũ
tacuçaxëë na Ngechuchu ya Cristu wena
maxũxũgagu yĩxũ i tüxũ nangëxmaxũ i
maxũ i taguma gúxũ. Rü tama taxüneãrũ
düxëtüwa na imexũcax nixĩ i íbaiexũ,
natürü ítabaie yerü marü Tupanana
naxcax taca na tüxũ iyanaxoxëëxũcax ga
tórü pecadugü na aixcúma napexewa
imexũcax rü aixcúma mexũgu
rüxĩnũëxũcax. ²²Rü núma ga Ngechuchu
ya Cristu, rü daxügüxũ i naãnewa naxü, rü
ñuxma rü Tupanaãrũ tügünecüwawa
nangëxma. Rü ñuxma rü namexwa
nangëxmagü i guxũma i Tupanaãrũ oreatü
ngerüügü i daxücüãx rü guxũma i
ãëxgacügü i daxücüãx.

Tanaxwaxë i ngëma cuax i Tupana tüxna ãxũmaã núxũ tarüngüxëë i taeneëgü

4 ¹⁻²Rü ngëmacax name nixĩ na
ípememarexũ na ngúxũ pingegüxũ
yexgumarũũ ga Cristu na ngúxũ
yangexũ. Erü yíxema ngúxũ ingexe rü
marü núxũ tarüxo i tümaãrũ pecadu na

guxũguma meã Tupana
 naxwaxexũãcũma tamaxũxũcax, rü
 tama i tümamaxũne naxwaxexũãcũma na
 tamaxũxũcax. ³Ûpa ga pemax, rü
 mucũma ga taunecü penaxiuecha i
 ngẽma chixexũ i ñuxma i ngẽma
 duũxũgũ i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ
 ügũxũ. Rü yexguma ga pema rü pecadu
 pexügũãcũma pemaxẽ, rü penaxü ga
 pexeneãrũ ngúchaũ, rü pengãxẽ, rü peta
 ga nawa pexãũgatanũxũ pexügü, rü tacü
 i nguchiãxgũxũ poraãcü pixaxcugü, rü
 tupanenetachicünãxãgũxũ picuãxüũgü i
 woo Tupana na pexna nachuxuxũ i
 ngẽma. ⁴Rü yema duũxũgũ ga namaã
 pexãmücügũxũ ga yexguma chixri
 pemaxëgu, rü ñuxma rü poraãcü nagu
 narüxinüẽ na tacücax tama natanügu
 pexãgũxũ rü tama nawe perüxixũ i
 ngẽxguma norü chixexũ naxügügu. Rü
 ngẽmacax nixĩ i ñuxma i chixri pechiga
 yadexagũxũ. ⁵Natürü nümagü rü tá ta
 Cristupexewa nangugü na namaã nüxũ
 yaxugũxũcax na ñuxãcü namaxëxũ. Rü
 nüma ya Cristu rü ínamemare na nüxna
 yacachigũxũcax i guxũma i duũxũgü i
 maxëxũ rü yuexũ. ⁶Rü ngẽmacax ya
 Tupana rü naxũpa na nayuexũ i
 duũxũgü rü marü nüxna nanaxuaxũ i
 maxũ i taguma gúxũ. Erü nanaxwaxe na
 naxrüũ guxũguma mexũwa
 namaxëẽchaxũ ega woo ñoma i
 naãnewa nayuegu i naxũnegü. ⁷Rü
 marü ningaica na nagúxũ i ñoma i
 naãne rü guxũma i tacü i nawa
 ngẽxmaxũ. Rü ngẽmacax name nixĩ na
 ípexuãëxũ rü meã peãẽ ta ipexügũxũ rü
 guxũguma peyumüxëgũxũ. ⁸Rü guxũãrũ
 yexera i ngẽma pexũ chanaxwaxexũ
 nixĩ na aixcũma pegü pengechaũgũxũ i

wüxichigü. Erü ngẽxguma aixcũma yigü
 ingechaũgügu rü ngẽmaãcü inayarüxo i
 muxũma i pecadugü. ⁹iRü meã pegü
 peyauxgü i wüxichigü i pechiũwa! Rü
 tama name i tümamaã penuãëãcũma
 tüxũ peyaxu. ¹⁰Rü wüxichigü i pemax,
 rü Tupana pexna nanaxã i perü cuax.
 Rü ngẽma perü cuaxmaã rü name nixĩ i
 wüxichigü pegü perüngũxëëgü, na
 aixcũma Tupanaãrũ ngũxëëruũ i mexũ
 na pixigũxũcax rü meã namaã
 pepuracüxũcax i guxũma i ngẽma cuax
 i Tupana pexna ãxũ. ¹¹Rü ngẽxguma
 texé nüxũ ixuxgu i ore, rü name nixĩ i
 aixcũma Tupanaãrũ orexũ tixu. Rü
 ngẽxguma texé togũxũ rüngũxëëgu, rü
 name nixĩ i Tupana tüxna ãxũ i
 poramaã tanaxü. Rü guxũma i ngẽma
 pexüxũ rü name nixĩ i meãma penaxü
 na ngẽmaãcü Ngechuchu ya Cristugagu
 Tupanaxũ picuãxüũgũxũcax. Erü nüma
 ya Tupana rü guxũguma namexëchi rü
 naporaxüchi. Rü ngẽmaãcü yĩ.

Ngẽxguma Cristuaxũ yaxõxgu rü ngúxũ tinge

¹²Pa Chaueneëgü ya Pexũ
 Changechaũgüxex, ñuxma na taxũ i
 guxchaxũgü i perü nguxëëruũ pexcax
 ínguxũ, irü tãxú i pebaixãchiãëgũxũ,
 ñoma tacü i taguma nüxũ pedauxũ
 ngupetüxürüũ! ¹³Natürü narümemaë
 nixĩ i petaãëgüama, erü yema Cristu
 ngúxũ na ingexürüũ nixĩ i ngúxũ na
 pingexũ i ñuxmax na petaãëgũxũcax i
 ngẽxguma wena núma naxũxgu i
 nümax. ¹⁴Rü ngẽxguma Cristuaxũ na
 peyaxõgũxũgagu texé pemaã
 guxchigagu, rü wüxi i perü taãë nixĩ i
 ngẽma. Erü ngẽmaãcü nüxũ pecuax na

Tupanaãe i Üünexũ rü pewa na nangẽxmaxũ. ¹⁵Rü ngẽxguma chi ngúxũ pingẽgũgu, rü name nixĩ na wüxi i mexũ na pexũgũxũgagu na yĩxũ rü tama wüxi i chixexũgagu na yĩxũ, ngẽxgumarũũ i máẽta rü exna ngítaax rü exna togíarũ guxchaxũwa na pegũ pengẽxmagũxẽxũ. ¹⁶Natürü ngẽxguma texé Cristuaxũ tayaxõxũgagu ngúxũ tingexgu, rü taxucaxma tũxcũũ ngẽmacax taxãne. Natürü tanaxwaxe i ngẽmacax Tupanaxũ ticuaxũũ. ¹⁷Rü ñuxma rü marũ nawa nangu na Tupana ngúxũ tũxũ ingexẽxũ na ngẽmaãcü tũxũ iyanawexãchixẽxũcax i yixema na naxãcügũ ixĩgũxũ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü tamaã inaxũgũãgu, rü ñuxãcü tá nüxũ naxũpetũ i ngẽma duũxũgũ i tama Tupanaãrũ ore i mexũga ñnüẽchaũxũ? ¹⁸Erü Tupanaãrũ ore i umatũxũwa rü ñanagürü:

“Ngẽma duũxũgũ i mexũ ügũxũ rü guxchaãcüma nanayauxgũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü ñuxma na ngẽmaãcü yĩxũ, çrü ñuxãcü tá nüxũ nangupetũxũ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ rü pecaduãxgũxũ?”

ñanagürü. ¹⁹Rü ngẽmacax ya yixema Tupana naxwaxexũãcüma ngúxũ ingegixe, rü name nixĩ na mexũ taxũgũechaxũ rü Tupana ya tũxũ ücimexẽgu na tanaxũxũ i tũmaãe na nüxna tũxũ nadauxũcax. Erü nüma ya Tupana rü mecü nixĩ rü taguma texexũ nawomixẽe.

Ucuxẽgũ naxcax i ngẽma yaxõgũxũ

5 ¹Rü ñuxmax, Pa Yaxõgũxũãrũ Æxgacũgũx, rü pexna chanaxãxchaũ i wüxi i ucuxẽ i mexũ, erü choma rü ta

pexrũũ yaxõgũxũãrũ Æxgacũ chixĩ. Rü chomaxũchima nixĩ ga nüxũ chadauxũ ga ñuxãcü ngúxũ na yangexũ ga Cristu. Rü choma rü tá ta pexrũũ choxũ nangẽxma i chauchica i mexũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu. ²Rü ñuxma chanaxwaxe i nüxna pedau rü nüxũ perũngũxẽe i guxũma i Tupanaãrũ duũxũgũ i pemexwa ngẽxmagũxũ. Rü chanaxwaxe i mexũ i perũ ngũchaũmaã Tupana naxwaxexũãcüma penaxũ i ngẽma puracũ, rü tama texé pexũ muxguxica penaxũ rü exna dñerucax penaxũ. ³Rü tama chanaxwaxe i namaã penuẽãcüma rü penangaãcüma penamu i ngẽma duũxũgũ. Natürü chanaxwaxe i mexũ i perũ maxũmaã nüxũ nüxũ pedauxẽe na ñuxãcü Tupana naxwaxexũ na namaxexũ. ⁴Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ya tórü Daurũxũchi ya Cristu, rü pema rü tá penayauxgũ i wüxi i perũ ãmare i ngaxcueruũ i mexẽchixũ i taguma ngauxũ. ⁵Rü ngẽxgumarũũ ta i pemax, Pa Ngextũxũcügũx, rü name nixĩ i naga pexĩnüe i ngẽma perũ Æxgacũgũ i Tupanaãrũ puracũwa puracũxũ. Rü guxãma i pema i yaxõgũxũ, rü name nixĩ i wüxichigũ pegũ perũngũxẽe rü taguma pegũgu perũxĩnüe na pemücügiarũ yexera pixĩgũxũ. Erü Tupanaãrũ ore i umatũxũwa rü ñanagürü:

“Tupana rü tama norũ me nixĩ i ngẽma duũxũgũ i nügũ írutaxũ. Natürü Tupana nüxũ narũngũxẽe rü namaã namecüma i ngẽma duũxũgũ i nügũ íruxĩragũxũ”,

ñanagürü i ngẽma orewa. ⁶Rü ngẽmacax name nixĩ i pegũ íperũxĩragũ rü Tupanamexẽ ya poranewa pegũ

pengëxmagüxëë na nüma pexü
 nataxëëxüçax i ngëxguma nawa
 nanguxgu na ngëmaäcü pemaä naxüäxü.
 7Rü name nixi i Tupanamexëgu penaxü
 i guxüma i perü oegaäëgü, erü nüma ya
 Tupana rü guxüguma pegu narüxinü rü
 aixcüma pexna nadau. 8Rü name nixi i
 guxüguma pegüna pedaugü rü
 ipexuäëgü, erü perü uwanü i Chataná rü
 doma wüxi ya ai ya idüraxüchicürüü
 nanañaäne rü tümacax nadau na texéxü
 tá nachixexëëxü. 9iRü peporaemax rü
 peyaxögüamax i ngëxguma tacü rü
 chixexü pemaä naxüxchaügu! Erü nüxü
 pecuax rü guxüma i taeneëgü i
 guxüwama ngëxmagüxü rü pexrüü
 ngëmatama ngüxü ningegü. 10Natürü
 ngëxguma paxaxächi ñoma i naänewa
 ngüxü pingegüguwena, rü Tupana rü tá
 pexü nimexëë na aixcüma napexewa
 pimexüçax, rü tá pexü narüngüxëë na
 taguma nüxü perüxoexüçax, rü tá pexü
 naporaexëë na aixcüma perü maxüwa
 peporaexüçax. Rü daatama Tupana nixi
 ya tüxna naxäcü i guxüma i mexü i tüxü
 ngëxmaxü, rü tüxü idexechicü na
 naxütawa tüxü nangëxmaxüçax i
 tachica i mexü i taguma gúxü, erü
 Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü tixügü.

11Rü name nixi i guxüguma nüxü
 ticuaxüügü ya Tupana, erü nüma nixi i
 guxüärü äëxgacü yixü i guxüguma. Rü
 ngëmaäcü yii.

Pedru rü yema yaxögüxü narümoxë

12Taeneë ya Chiribánu ya meä
 yaxöcümaä petanüwa chanamu i ñaä
 nuxmarexü i popera na pexü
 chixucuxëgüxüçax rü pemaä nüxü
 chixuxüçax na ngëma pexü
 nangechaüxügagu yixü ya Tupana i
 aixcüma pexü nangüxëëxü. Rü nüxma
 na ngëmaäcü pexü nangechaüxü, rü
 name nixi i guxüguma naxçax pemaxë.
 13Rü pexü narümoxëgü i guxüma i
 taeneëgü i yaxögüxü i pexrüü Tupana
 idexechixü i núma Dumawa
 ngëxmagüxü. Rü ngëxgumarüü ta pexü
 narümoxë i chorü ngüxëëruü i Marcu ya
 chaunerüü ixici. 14Rü chanaxwaxe i
 wüxichigü i pema rü pegü
 pengechaügüäcüma pegü perümoxëgü.
 Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe na
 aixcüma petaäëgüxü i guxäma i pema
 na Ngechuchu ya Cristuarü duüxügü
 pixigüxü. Rü ngëmaäcü yii.

*Rü nuäma pexna,
 Pedru*

NORÛ TAXRE GA POPERA GA

PEDRU ÜMATÛXÛ

Pedru nüxü narümoxe ga yema yaxögüxü

1 ¹Pa Chaueneëgüx, choma i Chimáü i Pedru nixi i pexçax chanaxümatüxü i ñaã popera. Rü choma rü Ngechuchu ya Cristuarü ngüxëëruü chixi, rü nüma nixi ga choxü namuxü na nüxü chixuxüçax i norü ore. Rü pexçax chanaxümatü i pema na toxrüü aixcüma peyaxögüxü, erü tóru Tupana rü tóru Maxëëëruü ya Ngechuchu ya Cristu rü aixcüma nimexëchi. ²Rü ñuxma na Tanatü ya Tupanaxü pecuáxü rü tóru Cori ya Ngechuchuxü pecuáxü, rü chanaxwaxe i nümagü aixcüma pemaã namecüma rü aixcüma pexü nataãëxë.

Yaxögüxüçümagüchiga

³Rü Tupana rü noxrütama poramaã marü tüxna nanaxã ga guxüma i ngëma nacüma i mexü i inaxwaxexü na aixcüma meã naxçax imaxëxüçax. Rü yemaãcü nanaxü ga yexguma tüxü nüxü nacuxëëgu ga guma tóru Cori ya mexëchicü ga norü poramaã tüxü idexechicü. ⁴Rü yematama norü poramaã tüxna nanaxã ga guxüma ga

norü ngüxëë i mexëchixü ga inaxunetaxü na naxrüü pimexüçax rü nüxna pixigachixüçax i guxüma i chixexügü i duüxügüarü ngüchaü i chixexügagu ñoma i naãnewa ngëxmaxü. ⁵Rü ngëmacax penaxwaxegü na pegü peporaexëëxü na meã peyaxögüxü rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na meã togüpexewa pemaxëxü, rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na meãma nüxü pecuáxü na çacü yixü i Tupana pexü naxwaxexü. ⁶Rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na meã pegümaã ipecuáxü na tama chixexügu peyixüçax. Rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na yaxna pegümaã pexinüëxü. Rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na aixcüma Tupanaxü pengechaügüxü. ⁷Rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na pegü pengechaügüxü ya guxãma i pemax. Rü ngëxgumarüü ta penaxwaxegü na guxüma i duüxügüxü na pengechaügüxü. ⁸Rü ngëxguma aixcüma ngëma pexü chaxucuxëxüácüma pemaxëgu, rü täütáma natüçaxma nixi i perü maxü, rü täütáma natüçaxma nixi na nüxü

pecuáxũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu. ⁹Natürũ yíxema tama ngẽma pexũ chaxucuxẽxũãcũma maxũxẽ, rü ñoma tangexetixũrũũ tixĩ. Rũ ñoma wüxi i duũxũ i tama nagu rüxinũxũ i ngẽma yixcũra tá nüxũ ngupetũxũrũũ tixĩ, erũ nüxũ itayarüngũma na ñuxãcü Tupana tũxũ nüxũ ngechaũxũ ga tũmaãrũ pecadugũ. ¹⁰Rũ ngẽmacax, Pa Chaueneẽgũx, name nixĩ na yexeraãcü meã Tupanacax pemaxẽxũ na ngẽmaãcü ipenawéxũcax na aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ ya pexcax naçaxe rü pexũ yadexechixe na pixĩgũxũ. Rũ ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tagutãma chixexũgu peyi rü tagutãma Tupanaxũ ípetax. ¹¹Rũ ngẽmaãcü ya Tupana, rü tá meã pexcax nayawãxna i ñãx na tauxchaãcü pichocuxũcax i ngextã guxũgutãma ãẽxgacũ íyĩxũwa ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórũ Maxẽxẽrũũ. ¹²Rũ ngẽmacax woo martũ nüxũ na pecuáxũ rü nagu na pexĩxũ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ, natürũ guxũgutãma pexna nüxũ chacuãxãchixẽẽcha ga yema pexũ namaã chaxucuxẽxũ. ¹³Erũ ñuxma na chamaxũxũ i chomax, rü nagu charũxinũ na namexũ na pexna nüxũ chacuãxãchixẽẽxũ i ngẽma ore i namaã pexũ chixucuxẽgũxũ, na ngẽmaãcü pexũ changũxchaũxẽẽxũcax na meã Tupanacax pemaxẽxũ. ¹⁴Rũ pemaã nüxũ chixu i ngẽma, erũ tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu choxũ nüxũ nacuãxẽẽ na paxa tá chayuxũ. ¹⁵Rũ ñoma rü ta na chamaxũxũ, rü meã pexũ chixucuxẽgũ na ngẽxguma chayuxguwena rü guxũguma nüxna pecuãxãchiexũcax i ngẽma chorũ

ucuxẽgũ na ñuxãcü Tupana naxwãxexũ na pemaxẽxũ.

Pedru rü namücũgũ rü aixcũma Cristuxũ nadaugũ ga na ñuxãcü namexẽchixũ

¹⁶Rũ yexguma pexũ tangúxẽẽgu na ñuxãcü naporaxũ ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu rü ñuxãcü tá wena na nataeguxũ, rü tama tomatama togüãẽwa tayaxuxũ i ore nixĩ. Yerũ tomatama toxetũmaã nüxũ tadau na ñuxãcü namexẽchixũ i nüma ya tórũ Cori. ¹⁷Rũ nüxũ tadau ga yexguma Tanatũ ya Tupana nüxũ icuãxũũgu. Rũ nüxũ taxĩnüẽ ga yexguma gumatama Tanatũ ya Tupana ya Mexẽchicũ ñaxgu:

“Daa nixĩ ya Chaune ya nüxũ
changechaũxũchicũ. Rũ choma
rü poraãcü namaã
chataãẽxũchi”,

ñaxgu. ¹⁸Rũ aixcũma tomaxũchima nüxũ taxĩnüẽ ga yema Tupanaga ga daxũguxũ ga naãnewa inaxũxũ, yerũ tomatama rü tórũ Corimaã tayexmagũ nawa ga guma maxpũne ga üünene ga yexguma yema ngupetũgu. ¹⁹Rũ yemaãcü nüxũ tadau na aixcũma yĩxũ ga yema ore ga nuxcũmaũgũxũ ga Tupanaãrũ orearũ uruũgũ nüxũ ixugũgũxũ. Yerũ yema nüxũ yaxugũgũxũrũũtama nixĩ ga nüxũ tadauxũ. Rũ name nixĩ i pema rü ta aixcũma meã nagu perũxinũẽ i ngẽma ore, erũ wüxi i omũ i íraxetũxũ i ããnexũwa ibaxixũrũũ nixĩ. Rũ ngẽma ore rü tá pexũ nüxũ nacuãxẽẽ i Tupanachiga ñuxmatáta ínangu ya tórũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya yima woramacuri ya ngunetũxũ ngócürũũ ixĩcü. Rũ ngẽxguma ínanguxgu i nüma

rü aixcüma tá meã pexũ nüxũ nacuxãẽ i guxũma i nachiga. ²⁰Natürü chanaxwaxe na guxũärü yexera nüxũ pecuáxũ i ñaã ore i tá pemaã nüxũ chixuxũ. Rü dücax, taxúema tüechamatama nüxũ tacuax i tacüchiga na yiixũ i Tupanaärü ore i ümatüxũ, ega Tupanaãẽ i Üünexũ tama tüxũ rüngüxãẽegu. ²¹Yerü taxuũma ga Tupanaärü orearü uruũ rü nüechamatama nügüãẽwa nanayaxu ga yema ore ga nüxũ yaxugügüxũ. Natürü yexguma yema orexũ yaxugügügu, rü Naãẽ i Üünexũ nixĩ ga yadexagüxãẽxũ.

Doramaã duũxügüxũ ngúexãẽxũchiga

2 ¹Natürü nuxcüma rü nayexma ta ga Tupanaärü orearü uruũgüneta ixĩgüxũ ga Yudíugütanuwa. Rü ngëxgumarüũ tá ta petanuwa nangëxma i duũxügü i nguxãẽruũgüneta ixĩgüxũ. Rü nümagü rü tá doramaã nanaxüchicüü i Tupanaärü ore, rü ngëmaãcü tá pexũ nangüexãẽ i ore i dora ixĩxũ na pexũ nawomüxãẽgüxũcax. Rü nümagü rü táütáma naga naxĩnüechaũ ya yima tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya norü Maxãẽẽruũchirex ixĩcü. Rü ngëmagagu ya Tupana rü ngürüãchi tá nanapoxcue i ngëma duũxügü i ngëmaãcü maxëxũ, rü tá inayanaxoxãẽ. ²Rü nümagü rü tá nüxũ nixugü na tama wüxi i chixexũ yiixũ ega woo taxüneaãrü ngúchaũ ixüxgu. Rü muxũma i togü i duũxügü rü tá nawe narüxi i ngëma chixexũ i naxügüxüwa. Rü ngëma chixri pexũ ngüexãẽxũgagu rü muxũma i togü i duũxügü rü tá chixri nachiga nidexagü i Tupanaärü ore i mexũ i aixcüma ixĩxũ.

³Rü nümagü i ngëma duũxügü i chixexũ rü tá nügüna nananugüchaũ i guxũma. Rü ngëmacax tá pemaã nüxũ nixu i ore i chixexũ ixĩxũ na ngëmaãcü pexũ nawomüxãẽgüxũcax rü pexũ ngixũ nayauxgüxũcax i perü díeru. Natürü tá napoxcue i ngëma duũxügü, rü táütáma nibuxmü. Erü Tupana rü woetama nuxcü mama nanamexãẽ i ngëma poxcu. ⁴Yerü ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga norü orearü ngeruũgü ga daxüçüãx ga pecadu ügüxũ. Rü yemacax ínaxãẽnëxüwa i ngoxogüxũ ínapoxcuexüwa nanawogü. Rü cadenamaã nayanaixgü na ngëma nangëxmagüxũcax ñuxmatáta nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu Tupana nüxna çaxũ i guxũma i duũxügü. ⁵Rü yexgumarüũ ta ga Tupana rü tama nüxũ nüxũ nangechaũ ga yema nuxcümaũgüxũ ga duũxügü ga chixexũ ügüxũ. Rü yemacax mucü ga taxüchicü naxçax yéma nanamu na gumamaã nadaiãxũcax ga yema duũxügü ga chixexũ ügüxũ. Natürü ga Tupana rü Noëxũ nadau ga na meãma duũxügüxũ yaxucuxãgüxũ na nüxũ naxoexũcax ga norü chixexügü. Rü yemacax ga Tupana rü Noëxũ namaxãẽ namaã ga 7 ga natanüxügü. Natürü nanadai ga guxũma ga yema togü ga duũxügü. ⁶Rü Tupana rü yexgumarüũ ta inayanaxoxãẽ ga guma ñãnegü ga Chodoma rü Gomora ga poraãcü chixri duũxügü nawa maxëne. Rü ínanagu ga guma ñãnegü ñuxmata norü tanimacaxicatama íyaxü. Rü yemaãcü nanaxü na guma ñãnegü rü wüxi ga cuaxruũ na yiixũcax nüxũ ga yema duũxügü ga chixexũ ga yemawena maxëxũ. ⁷Natürü ga Chodomawa rü

Tupana nanamaxēẽ ga Lox ga wüxi ga yatü ga mecü ixícü ga poraãcü ngechañcü ga yexguma nüxũ nadauxgu ga ñuxãcü chixri na namaxēũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ. ⁸Rü guxũ ga ngunexũgu rü nüma ga Lox ga meã maxücü rü poraãcü naãewa nangux ga yexguma nüxũ nadauxgu rü nüxũ naxĩnũgu ga yema chixexũgü ga naxũgũxũ ga yema duũxũgü ga natanüwa nayexmaxũ. ⁹Rü yema Loxũ na namaxēxũrũũ ga Tupana, rü nüxũ natauxcha na tüxũ ñnanguxũxēẽxũ i ngēxguma Chataná tüxna ñnũgu ya yixema meã maxēxē. Rü ngēxgumarũũ ta ya yixema chixexũ ügũxe, rü nüxũ natauxcha na poxcuwa tüxũ nangēxmagüxēẽxũ ññuxmatáta nawa nangu i ngēma ngunexũ i nagu guxũma i duũxũgũxũ yacagũxũ. ¹⁰⁻¹¹Rü Tupana rü aixcũma tá nanapoxcue i ngēma duũxũgü i naxũneãrũ ngúchaũgu ñxũ i tama naga ñnũechaũxũ ya tóru Cori. Rü ngēma duũxũgü rü taxúegama naxĩnũechaũ, rü nadauxcũraxũwaxegü rü nügügüxicatama narũxĩnũe. Rü tama namuũe na namaã naguxchigagũxũ i ngēma ãēxgacügü i daxũcũãx i Tupanatũũwa ngēxmagũxũ. Rü ngēmaãcü namaxē i ngēma duũxũgü. Natürü woo Tupanaãrũ orearü ngeruũgü i daxũcũãx i ngēma duũxũgũxũ rüyexeraxũchichiréxũ, rü namuũe na ngēmaãcü namaã naguxchigagũxũ i ngēma ãēxgacügü i daxũcũãx i Tupanatũũwa ngēxmagũxũ. ¹²⁻¹³Rü ngēma nguxēerũgüneta, rü ñoma naēxũgürũũ nixĩgü, rü naēxũgürũũ taxuũma nacuxgü. Rü ngēma naxũnegü naxwaxexũ nixĩ i

naxũgũxũ. Rü nabue na ñoma naēxũgü i yayauxgũxũ rü naãaixũrũũ yixĩgũxũcax. Rü chixri nachiga nidexagü i ngēma tama nüxũ nacuxgũxũ. Natürü ngēma chixexũ i naxũgũxũgagu tá inayarütauxe, rü ngēmaãcü ngúxũ tá ningegü nagagu i ngēma ngúxũ i toguãxũ yangexēēgũxũ. Rü nümagü rü namaã nataãēgü i ngēma chixexũ i ngunecũtama naxũgũxũ. Rü ngēxguma pemaã nachibüegu, rü wüxi i chixexũchixũ rü ñnēxũchi nixĩgü erü ngēma rü ta nanaxũgü i norü chixexũgü i namaã pexũ nawomüxēēgüchaũxũ. ¹⁴Rü ngēma duũxũgü rü taxuacũma wüxi ya ngeãxũ nadaugũmare, natürü naãewa rü nagu narũxĩnũe na nüxũ tangũchaũxũ. Rü tama nüxũ ninguéga na pecadu naxũgüechaxũ. Rü naxcax nadaugü na ñuxãcü chixexũgu tüxũ nayixēẽxũ ya yixema duũxũgü ya turaearü maxũãxgũxe. Rü nüxũ nicuãxũchi na ñuxãcü tacü nügũna nanugüexũ. Natürü Tupana rü marü namaã nanaxuegu na napoxcueãxũ. ¹⁵Rü ngēma duũxũgü rü tama nagu naxĩ i ngēma Tupana nüxũ naxwaxexũ, rü ngēmacax inayarütauxe. Rü nagu naxĩ ga yema chixexũ ga nagu yaxũxũ ga nuxcũmaũxũ ga Tupanaãrũ orearü uruũ ga Baráũ ga Beú nane ga chixexũ üxũ na yemaãcü dñeru ngĩxũ nayaxuxũcax. ¹⁶Rü noxrũtama cowaru ga woo taguma idexachirexcü, rü wüxi ga duũxũrũũ namaã iyadexa rü inanga naxcax ga yema chixexũ ga naxũxchaũxũ. Rü yemaãcü Baráxũ ñyachaxãchixēẽ na tama naxũãxũcax ga yema chixexũ ga naxũxchaũxũ. ¹⁷Rü ngēma duũxũgü rü taxuwama nime ñoma wüxi i puchu i

ngearü dexááxürüü. Rü ñoma wüxi i caixanexü i buanecü icuexürüümare nixí na taxuwama yamexü. Natürü Tupana rü marü nanamexêe i wüxi i nachica i eänexüchixü i ngextá guxügutáma ínapoxcueäxüwa i ngëma duüxügü. ¹⁸Rü ngëmaäcü tá nanapoxcue i ngëma duüxügü, erü nügü yacuaxüügüäcüma chixri nidexagü i ore i taxuwama mexümaã. Rü tüxü nixucuxêgü na tümäxüñeärü ngüchaügu na taxüxüçax ya yíxema marü ngexwacax ngëmaxü rüxochiréxe. ¹⁹Rü tümamaã nüxü nixu rü ngëxguma nawe tarüixgu rü tá tüxü ínanguxüxêe na taxuümexëwa tangëxmagüxüçax rü tümä tanaxwaxexüäcüma tamaxëxüçax. Natürü ngëma duüxügü i ngëmaäcü chixri idexagüxü, rü nümagütama rü norü chixexütüüwa nangëxmagü. Erü guxüma i duüxügü, rü ngëma nüxü rüyexeramaëxütüüwa nangëxmagü. ²⁰Rü guxäma ya yíxema marü tóru Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tóru Maxëxëruüxü cuaxgüxe, rü marü nawa ítanguxü i ñoma i naäneärü chixexügü. Natürü ngëxguma chi wenaxäru naxçax tawoegugu i ngëma chixexü i nawa ítanguxüchiréxü, rü tümäärü me yixígu na wena ngëma chixexütüüwa tangëxmagüxü, rü aixcüma noxriärü yexera tichixe. ²¹Erü ngëxguma chi nüxü tacuaxgüguwena nüxü tarüxoegu i ngëma ore i mexü ga noxri tayauxgüxü, rü narümemaë chi nixí ga noxtacüma táü chima nüxü na tacuaxgüxü i ngëma maxü i aixcüma mexü. ²²Tupanaärü ore i ümatüxüwa rü ñanagürü:

“Ngëma airu i nügü oxgüxü, rü wenaxäru naxçax nataegu i

norü oxü na yaweaxüçax. Rü ngëma cuchi i norü yora meäma aiyachiréxü, rü ngëxgumatama wenaxäru norü aiyaneçax nataegu”,

ñanagürü i ngëma orewa. Rü ngëxgumarüü nixí i ngëma duüxügü i marü Tupanaärü orexü cuaxgüchiréxü rü ñuxüchi wenaxäru naxçax woeguxü i norü chixexügü ga noxri nawa ínanguxüchiréxü.

Tóru Coriarü taeguchiga

3 ¹Pa Chaueneëgu ya Pexü Changechaügüxex, ñaã nixí i ngëma norü taxre i popera i pexçax chaxümatüxü. Rü yema nüxüraüxü ga poperawa pemaã nüxü chixuxürüü, rü wena pexü chixucuxêgü rü pexna nüxü chacuaxächixêe na aixcüma meã Tupanaärü oregu perüxínüëxüçax. ²Rü chanaxwaxe i nüxna pecuaxächie i ngëma ore ga nuxcümaügüxü ga Tupanaärü orearü uruügü ga ixüünexü nüxü ixugügüxü. Rü ngëxgumarüü ta chanaxwaxe i nüxna pecuaxächie i ngëma tóru Cori ya Ngechuchu ya tóru Maxëxëruüärü mugü ga pexü nangüxëxü ga norü orearü uruügü ga nüma pexütawa namugüxü. ³⁻⁴Natürü chanaxwaxe i guxüärü yexera nagu perüxínüë i ñaã ore i pemaã tá nüxü chixuxü. Rü dücax, rü ngëxguma nagüxchaügu i ñoma i naäne, rü tá ínangugü i duüxügü i chixexü i nagu íxü i naxüñeärü ngüchaügu. Rü nümagü rü tá nacugüëäcüma ñanagürügü:

“Dücax, Cristu inaxuneta na wena núma naxüégaxü. ¿Rü taciü namaã nangupetü i ñuxma na tama ínanguxü?

Rü marü düxwa nayue ga tórü oxigü ga yaxögüxü, natürü noxri naäne üxgumama rü nanangëxgumaruñëchatama i guxüma”, ñanagürügü tá. ⁵⁻⁶Natürü ngëma duüxügü i ngëmaäcü idexagüxü rü tama nüxü nacuxgüchaü ga yema ngupetüxü ga yexguma Tupana ñoma ga nañewa namuägu ga guma mucü ga tacü ga iyanaxoxëëcü ga guxüma ga tacü ga ñoma ga nañewa yexmaxü. Rü nuxcümamaxüchima naxüpa ga guma mucü rü woetama nayexma ga ñoma ga naäne rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü ga Tupana ngoxëëxü ga yexguma namuägu na nangóxüçax. Rü yemaäcü dexächüüwa nangox ga ñoma ga naäne rü dexáarü ngäxütüchüüwa nayexma, yerü yemaäcü nanamu ga Tupana. ⁷Natürü ngëma ñuxma ngëxmaxü i daxüwa nüxü idauxü rü ñoma i naäne rü Tupana namañ nanguxü na yixcama üxüwa yaxaxüçax, yerü yemaäcü namañ nanaxuegu. Rü ngëma ñoma i naäne rü ngëma daxüwa nüxü idauxü, rü yima üxü ya Tupana nüxü ixuxünewa tá nixi i aixcüma ínaguäxü i ngëma ngunexü i nagu naxunetaxügu na napoxcueäxü rü chixexüwa nawogüäxü i ngëma duüxügü i tama naga ñnüëchaüxü. ⁸Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, tama chanaxwaxe i nüxü ipeyarüngümaë na wüxitama i ngunexü rü tórü Coricax rü 1000 ya taunecürüü yixü. Rü ngëxgumariüü ta, 1000 ya taunecü rü tórü Coricax rü wüxitama i ngunexürüü yixü. ⁹Rü ñuxre i duüxügü rü nagu narüxínüë na tãütáma paxa ínanguxü ya tórü Cori yema tamañ inaxunetaxürüü. Natürü

nüma ya tórü Cori rü tama nanuxcüäë na yanguxëëxü i ngëma norü uneta, natürü nüma rü tamañ yaxna naxínümare. Erü nüma rü tama nanaxwaxe na texé iyarütaxuxü, natürü nanaxwaxe na guxäma nüxü rüxoexü i tümacüma i chixexü. ¹⁰Natürü ngëma ngunexü i tórü Cori nagu ínguxü, rü taxüema nagu ínanguxëëxügu tá nixi. Erü ngürüächimare tá ínangu ñoma wüxi i ngítaxäxü ínguxürüü. Rü ñuxüchi guxüma i tacü i daxüguxü i nañewa ngëxmagüxü rü tá tagaäcü niwäíxgü rü ngëmaäcü tá inayarütauxe. Rü yima üxäcü rü tauemacü rü woramacurigü rü äxtagü rü tá nixae rü ngëxma tá nayarüxogü. Rü ngëxgumariüü tá ta i ñoma i naäne rü tá nixa namañ i guxüma i tacü i nawa ngëxmagüxü. ¹¹Rü ñuxma na ngëmaäcü tá namañ nangupetüxü i guxüma i tacü i ngëxmaxü, rü yexeraäcü penaxwaxe na aixcüma Tupanapexewa pixüünexü rü nüma nanaxwaxexüäcüma na pemaxëxü. ¹²Rü name nixi i meã ípenanguxëë i ngëma ngunexü i nagu tá ínanguxü ya tórü Cori ya Tupana. iRü paxa guxüwama nüxü pixu i norü ore rü aixcüma naxçax pemaxë na ngëmaäcü ípenanguxëëxüçax! Rü ngëma ngunexügu rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü rü tá nixa rü tá inachaxichigü. Rü ñoma i naäne rü üxäcü rü tauemacü rü äxtagü rü yima üxümañ tá inachaxichigü. ¹³Natürü yixema na yaxögüxü rü ítananguxëë i ngëma ngexwacaxüxü i daxüguxü i naäne rü ngexwacaxüxü i ñoma i naäne ga Tupana tamañ ixunetaxü. Rü ngëma rü guxütáma name, rü yixema rü tá ta

aixcúma time. ¹⁴Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ñuxma na ípenanguxẽẽxũ i ngẽma, rü name nixĩ i aixcúma meã pemaxẽ rü aixcúma pegü pengechaũgü na taxuwama nachixexũcax i perü maxũ rü aixcúma petaãẽgüxũcax i ngẽxguma wena núma naxũxgu. ¹⁵Rü name nixĩ i nüxna pecuaxãchie na yaxna tamaã naxĩnũxũ ya tórü Cori, erü nanaxwaxe na tũxũ nangẽxmaxũ i tórü maxũ i taguma gúxũ. Rü ngẽmatama pexcax chanaxümatũxũrũ ta nixĩ ga pexcax naxümatũãxũ ga taeneẽ ya nüxũ ingechaũgücü ya Pauru ga yexguma Tupana naporaxẽãcúma pexcax naxümatũãgu. ¹⁶Rü guxũma ga norü poperawa rü ñaã pexcax chaxümatũxũchiga nanaxümatü ga Pauru. Natürü yema pexcax naxümatũxũwa rü nangẽxma i ñuxre i ore i guxchaxũ na nüxũ icuáxũ na tacüchiga yĩxũ. Rü ngẽma duũxũgü i tama aixcúma Tupanaxũ cuaxgüxũ rü

tama aixcúma yaxõgüxũ, rü nanaxüchicüügü i ngẽma ore ngẽxgumarũ na guxũma i Tupanaãrü ore i ümatũxũ naxüchicüügüxũrũ. Natürü ngẽma chixexũ na naxügüxũgagu rü nügü tátama inayarütauxexẽ. ¹⁷Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgü ya Pexũ Changechaũgüxex, rü ñuxma na nüxũ pecuáxũ i tacü tá na ngupetũxũ, rü name nixĩ i pexuãẽgü na tama pexũ nawomüxẽẽgüxũcax i ngẽma chixexũ i duũxũgü rü tama nüxũ perüxoexũcax na meã peyaxõgüxũ. ¹⁸Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgüx, penaxwaxe na pegü peporaexẽẽxũ na wüxichigü i ngunexũ yexeraãcü tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü Maxẽxẽeruũxũ pecuáxũcax rü yexeraãcü nüxũ picuáetanüxũcax na ñuxãcü aixcúma pexũ nangechaũxũ. iRü ngẽmacax rü guxũgutáma rü ngĩxã nüxũ ticuaxũgü! Rü ngẽmaãcü yĩ.

*Rü nuãma pexna,
Pedru*

NÜXĨRAÛXŪ GA POPERA GA CUÁŪ ÜMATÜXŪ

Ore i tüxũ maxêêxũchiga

1 ¹Pexçax tanaxümatü nachiga ya Tupana Nane ya Cristu ya yima woetama marü nüxĩra yexmacü ga yexguma noxritama tauta naãne üxgu. Rü nüma rü Ore i Maxêêxũruü nixĩ i naéga erü nüma nixĩ i tamaã nüxũ yaxuxũ i Tupanachiga rü tüxũ namaxêêxũ. Rü toma ga norü ngúexũgü na tixĩgũxũ, rü nüxũ taxĩnüê rü toxtetümaã nüxũ tadaugü rü tomexmaã nüxũ tingôgügü. ²Rü yima Maxêêxũruü ya Cristu rü toxũ nügü nawex. Rü nüxũ tadaugü rü duüxũgümaã nüxũ tixu na ñuxäcü yĩxũ. Rü ñuxma rü pemaã rü ta nüxũ tixuchiga ya yima Cristu ya tüxna naxäcü i maxũ i taguma gúxũ. Rü noxri rü Nanatüxütawa nayexma, natürü ñoma ga naãnewa nangu rü toxçax nangox. ³Rü yema toma nüxũ tadaugüxũ rü nüxũ taxĩnüêxũ rü pemaã nüxũ tixu na tomücügü pixĩgũxũçax, ngêxgumarüü i toma na Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristumücügü tixĩgũxũrüü. ⁴Rü

ngêmacax pexçax tanaxümatü i ñaã ore na wüxigu aixcümamaxũchi itaãêgũxũçax.

Ñoma ngóonexũrüü name ya Tupana

⁵Rü ñaã nixĩ ga ore ga tomaã nüxũ yaxuxũ ga Ngechuchu ya Cristu. Rü pemaã nüxũ tixu na ñoma ngóonexũrüü namexũ ya Tupana, rü nawa rü nataxuma i chixexũ i ñoma êãnexũrüü ixĩxũ, rü bai i íraxũ. ⁶Rü ngêxguma chi:

“Tanatü ya Tupanamücügü tixĩgü”, ñagügu, natürü chixri imaxêgu, rü tidoraemare erü tama aixcüma meã tamaxê. ⁷Rü ngêxguma chi Tupanariüü ngóonexũwa imaxêgu, rü yigümücügü tixĩgü i yixema, rü Tupana Nane ya Ngechuchu rü nagümaã tüxũ inayanatauxêê i guxũma i tórü chixexũ. ⁸Ngêxguma chi nüxũ ixuxgu rü:

“Changearü pecaduãx”, ñagügu, rü yigütama tawomüxêê, rü tidoraemare. ⁹Natürü ngêxguma chi Tupanamaã nüxũ ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma tüxũ nüxũ nangechaũ rü tüxũ inayanatauxêê i guxũma i tórü chixexũ, erü nüma rü mecü nixĩ rü taguma tüxũ nawomüxêê. ¹⁰Natürü ngêxguma chi:

“Tangearü pecaduãxgü”, ñagügu, rü dorataãx nüxü tawogü ya Tupana rü tama aixcüma tawa nangëxma i norü ore.

Cristu rü tóru chogüruü nixi

2 ¹Pa Chauzacügüx, pexçax chanaxümatü i ñaã ore na tama chixexü pexügüxüçax. Natürü ngëxguma chi wüxie chixexü üxgu, rü nangëxma ya tümaétüwa chogücü nüxna ya Tanatü ya Tupana na tama tüxü napoxcuxüçax. Rü yima nixi ya Ngechuchu ya Cristu ya aixcüma mecü ixücü. ²Rü guma Ngechuchu ya Cristu rü nügü inaxã rü nayu na naxütanüãxüçax ga tóru pecadugü. Rü tama tóru pecadugüxicatama naxütanü, natürü guxüma i duüxügüarü pecadugü ta naxütanü. ³Rü ngëxguma chi naga ixünüëgu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü nüxü tacuax na aixcüma nüxü icuáxü. ⁴Rü ngëxguma chi wüxie: “Choma rü Tupanaxü chacuax”, ñagügu, natürü tama naga taxinügu i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü wüxi i dorataxáxü tixi. ⁵Natürü yíxema naga ñnuxë i ngëma tüxü namuxü ya Tupana, rü aixcümaxüchi Tupanaxü tangechaü. Rü ngëmawa nüxü tacuaxgü na aixcüma Tupanaärü duüxügü ixügüxü. ⁶Rü yíxema:

“Tupanaärü duüxü chixi”, ñagüxë, rü name nixi na meã tamaxüxü yema Ngechuchu ya Cristu meã maxüxürüü.

Tupanaärü mu i ngexwacaxüxüchiga

⁷Pa Chaueneëgüx, tama wüxi i ngexwacaxüxü i Tupanaärü mu nixi i pexçax chaxümatüxü. Natürü ñaãtama

noxriarü ügügumama pexü yexmaxü ga mu nixi. Rü ñaãtama nixi i Tupanaärü mu ga nuxcümaüxü ga marü nüxü pexünüëxü. ⁸Natürü ñaã Tupanaärü mu i pexçax chaxümatüxü rü guxüguma nangexwacaxü. Rü ngëxguma naga pexünüëgu i ñaã Tupanaärü mu na pegü pengechaügüxü, rü tama ëänexüwatama pemaxë, natürü Cristurüü ngëma ngóonexü i aixcüma ixüxüwa pengëxmagü. ⁹Rü ngëxguma chi wüxie:

“Choma rü ngëma ngóonexüwa changëxma”, ñagügu, natürü tümaëneëchi taxaixgu, rü ëänexüwatama tangëxma. ¹⁰Yíxema tümaëneëxü ngechaüxë rü ngóonexüwa tamaxü, rü taxuçaxma tüxcüü pecadu taxü. ¹¹Natürü yíxema tümaëneëchi aixë, rü ëänexüwatama tamaxü, rü ëänexügu tixü. Rü tama nüxü tacuax na ngextá taxüxü, erü tümacax naxëãne.

¹²Pa Chauzacügüx, pexçax chanaxümatü erü Cristugagu Tupana marü pexü nüxü nangechaü i perü pecadugü. ¹³Pa Papagüx, pexçax chanaxümatü i ñaã ore erü nüxü pecuaxgü ya Tanatü ya Tupana ga noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextüxcügüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü perüyexera i ngëma ngoxo i Chataná i chixexüärü ürüü. ¹⁴Pa Buxügüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü pecuaxgü ya Tanatü ya Tupana. Pa Papagüx, pexçax chanaxümatü erü marü nüxü pecuaxgü ya Tanatü ya Tupana ga noxriarü ügügumama yexmacü. Pa Ngextüxcügüx, pexçax chanaxümatü erü peporae, rü guxüguma peãëwa nangëxma i Tupanaärü ore, rü marü

nüxũ perüyexera i ngẽma ngoxo i Chataná i chixexũärü üruũ. ¹⁵ĩTãxú i pexú nangúchaũxũ i ñoma i naãne rü norü ngẽmaxũgü! Ngẽxguma chi texéaxú nangúchaũgu i ñoma i naãne rü tama Tanatü ya Tupanaxũ tangechaũ. ¹⁶Erü guxũma i ngúchaũgü i ñoma i naãnewa ngẽmaxũ rü ñoma i naãneärütama nixĩ rü tama Tupanaärü nixĩ. Rü ngẽma ngúchaũgü rü ngẽma nixĩ i taxüneärü ngúchaũgü, rü taxetüärü ngúchaũgü, rü yigü na icuaxũũgüxũ tórü ngẽmaxũgümaã. ¹⁷Natürü ñoma i naãne rü guxũma i ngúchaũgü i nawa ngẽmaxũ rü tá nagux. Natürü yíxema Tupanaga ñnũxê rü guxũgutáma tamaxũ.

**Ore i aixcüma ixixũchiga rü
ore i dora ixixũchiga**

¹⁸Pa Chauxacügüx, paxa tá nagux i ñoma i naãne. Pema rü marü nüxũ pexĩnũchiga rü tá ínangu i wüxi i Cristuarü uwanü, natürü marü ñnangugü i muxũma. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na marü nagúxchaũxũ i ñoma i naãne. ¹⁹Rü ngẽma Cristuarü uwanügü rü tatanüwatama nangẽxmagüchirex, natürü tama aixcüma tatanüxũ nixĩgü, erü ngẽxguma chi tatanüxũ yixĩgügu rü tatanügu chitama narücho. Natürü marü tatanüwa ñnaxoxũ na meãma nüxũ icuáxũcax na tama aixcüma tatanüxũ yixĩgüxũ. ²⁰Natürü pema rü Cristu marü pexna nanamu i Naãe i Üünexũ, rü ngẽmacax meãma nüxũ pecuax i Tupanaärü ore. ²¹Rü ñuxma rü tama nixĩ na tama nüxũ pecuáxũcax na pexcax chaxümatüxũ. Natürü pexcax chaxümatü erü marü meãma nüxũ

pecuax i ngẽma ore i aixcüma ixixũ. Rü nüxũ pecuax rü ngẽma ore i aixcüma ixixũwa rü nataxuma i dora. ²²¿Texé tixũ ya yíxema idorataxáxe? Yíxema: “Ngechuchu rü tama aixcüma Cristu ya Tupana Nane nixĩ”, ñagüxe, tixĩ ya idorataxáxe. Yíxema tixĩ ya Cristuarü uwanü, erü tama nüxũ tacuáxchaũ ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu. ²³Guxãma ya yíxema tama nüxũ cuáxchaũxê ya Tupana Nane ya Ngechuchu, rü tama nüxũ tacuáxchaũ ta ya Tanatü ya Tupana. Natürü yíxema Ngechuchuaxũ yaxóxê, rü Tanatü ya Tupanaaxũ rü ta tayaxô. ²⁴Rü ngẽmacax name nixĩ i peyaxögüama i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnũxũ. Rü ngẽxguma peyaxögüamagu i ngẽma ore ga noxri nüxũ pexĩnũxũ, rü aixcüma norü duũxũgü pixĩgü ya Tupana Nane ya Ngechuchu rü Tanatü ya Tupana. ²⁵Rü nümatama ya Ngechuchu ya Cristu nixĩ i tamaã inaxunetaxũ na tuxna naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ. ²⁶Nangẽxma i duũxũgü i chixexũwa pexũ gagüchaũxũ. Rü ngẽmachiga nixĩ i pexcax chaxümatüxũ i ñãã ore. ²⁷Natürü pema rü marü Cristu pexna nanamu i Naãe i Üünexũ, rü guxũguma pewa nangẽxma. Rü ngẽmacax tama penaxwaxe i to i perü ngúxêxũ erü nümatama i Naãe i Üünexũ rü pexũ nangúxêe i guxũma. Rü norü nguxêetae rü aixcüma nixĩ rü tama dora nixĩ. Rü ngẽmacax name nixĩ na guxũguma Cristuaxũ peyaxögüxũ, ngẽma Naãe i Üünexũ pexũ ngúxêxũãcüma. ²⁸Rü ñuxmax, Pa Chauxacügüx, rü name nixĩ na meãma Cristuaxũ peyaxögüxũ na tama nüxũ

imuũẽxũcax, rü tama ixãneẽxũcax napexewa i ngẽxguma wena nuã naxũxgu. ²⁹Pema nüxũ pecuax na Cristu rü aixcũma mecü yĩxũ. Rü ngẽxgumarũü ta name nixĩ na nüxũ pecuáxü na guxũma i duũxũgü i mexũ ügũxü rü Tupanaxãcũgü na yixĩgũxũ.

Tupanaxãcũgũchiga

3 ¹iDũcax, Pa Chaueneẽgũx, ñuxãcü poraãcü tüxũ nangechaũ ya Tanatü ya Tupana! Rü ngẽmacax nixĩ i naxãcũgũmaã tüxũ naxuxũ i nümax. Rü aixcũma naxãcũgü tixĩgü. Rü ngẽmacax ñoma i naãneçũãx i duũxũgü rü tama tüxũ nacuáxchaũ erü Tupanaxũ rü ta tama nacuáxchaũgü. ²Pa Chaueneẽgü ya Pexũ Changechaũgũxe, ñuxma rü marü Tupanaxãcũgü tixĩgü woo tama tüxũ nüxũ nacuaxẽe na ñuxãcü tá ixĩgũxũ i yixcũra. Natürü nüxũ tacuaxgü na Ngechuchurũü tá ixĩgũxũ i ngẽxguma nangoxgu, erü tá nüxũ tadaugü na ñuxãcü yĩxũ i nümax. ³Rü guxãma ya yixema yaxóxe na Ngechuchurũü tá tiixũ, rü tũgũna tadau na Ngechuchu ya Cristurũü aixcũma Tupanapexewa tamexũ. ⁴Natürü guxãma ya yixema pecadu üxe, rü Tupanamaã chixexũ taxü. Erü ngẽxguma tama Tupanaga taxĩnũgu, rü tapecaduãx. ⁵Pema nüxũ pecuax rü Ngechuchu ya Cristu rü ñoma ga naãnewa naxü na iyanaxoxẽãxũcax i tóru pecadugü. Rü nüma rü taguma pecadu naxü. ⁶Rü ngẽmacax guxãma ya yixema aixcũma nüxũ yaxõgũxe, rü tama pecadu taxũgũechea. Natürü guxãma ya yixema pecadu uechaxe, rü ngẽmaãcü tamaxẽ erü taguma Cristuxũ

tadau, rü taguma nüxũ tacuax. ⁷Pa Chauaxcũgũx, itãxũ i naga pexĩnüẽxũ i ngẽma duũxũgü i pexũ iyarũtauxexẽẽchaũxũ! Yixema mexũ üxe rü aixcũma mecü tixĩ, ngẽxgumarũü ya Cristu na aixcũma mecü yĩxũrũü. ⁸Natürü yixema pecadu uechaxe rü ngẽmawa tüxũ tacuax na Chatanããrü duũxũ tiixũ, erü nüma i Chataná rü noxriarü ügũgumama pecadu naxũechea. Rü yemacax ga Tupana Nane rü ñoma ga naãnewa naxü na iyanaxoxẽãxũcax ga yema Chataná üxũ. ⁹Rü yixema Tupanaxãcü ixĩxẽ rü tama pecadu taxũechea, erü naxãcũxũchi tixĩ. Rü taxuacũma pecadu taxũechea erü Tupana nixĩ ya tũmanatü. ¹⁰Yixema chixexũ üxe rü tũmaẽneẽchi aixe, rü tama Tupanaxãcü tixĩ. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na texẽ tixĩgũxũ ya Tupanaxãcũgü rü texẽ tixĩgũxũ ya Chatanáãcũgü.

Name nixĩ na yigü ingechaũgũxũ

¹¹Name nixĩ na yigü ingechaũgũxũ i wũxichigü. Rü yematama ore nixĩ ga noxriarü ügũgumama nüxũ pexĩnüẽxũ. ¹²Rü tama tanaxwaxe na Caĩrũü ngoxo i Chatanáãcũ ixĩgũxũ. Yerü nüma rü naẽneẽxũ nimax. ¿Rü tacucax nixĩ ga yamáãxũ? Nayamax yerü yema nüma naxũxü rü tama name, rü yema naẽneẽ üxũ rü name. ¹³Pa Chaueneẽgũx, itãxũ i pebaixãchiãẽgũxũ ega pexchi naxaiegü i ñoma i naãneçũãx i duũxũgü! ¹⁴Yixema rü marü nüxna ítanguxũ i ngẽma yu rü ñuxma rü marü maxũwaama tangẽxmagü. Nüxũ tacuaxgü i ngẽma erü nüxũ tangechaũgü i taeneẽgü. Yixema tama tũmaẽneẽxũ ngechaũxẽ rü

yuwatama tangẽxma. ¹⁵Rũ yĩxema tũmaẽneẽchi aixe rũ wũxi i máẽtaxĩrũũ tixĩ. Rũ pema nũxũ pecuaxgũ i wũxi i máẽtaxĩ rũ nũxũ nataxuma i norũ maxũ i taguma gũxũ. ¹⁶Rũ Ngechuchu ya Cristu rũ tórũ pecaduçax nayu, rũ yemaãcũ tũxũ nũxũ nadauxẽe i ngẽma ngechaũ i aixcũma ixĩxũ. Rũ ngẽxgumarũũ ta i yixema, rũ tanaxwaxe na fĩmemarexũ na nũxũ rũngũxẽẽxũ i taeneẽgũ woo nagagu iyuxgu. ¹⁷Natũrũ ngẽxguma chi wũxi i yatũãxũ nangẽxmagu i muxũma i norũ ngẽmaxũgũ, rũ chi nũxũ nadauxgu i namũcũ na nũxũ nataxuxũ, rũ taxuacũma:

“Choma rũ Tupanaxũ changechaũ”, ñanagũrũ, ega tama nũxũ nangũxẽẽgu i namũcũ. ¹⁸Pa Chauxacũgũx, tama name i taaxmaã rũ tórũ oremaãxĩcatama nũxũ tangechaũ i taeneẽ. Natũrũ tanaxwaxe i tórũ maxũmaã rũ tórũ ù i mexũmaã nũxũ tangechaũ.

Tama taxãneẽ na Tupana ingaicamagũxũ

¹⁹⁻²⁰Rũ ngẽxguma aixcũma yigũ ingechaũgũgu, rũ nũxũ tacuax na aixcũma naga ixĩnũẽxũ i ngẽma ore i aixcũma ixĩxũ, rũ Tupanaxewewa rũ aixcũma naxãcũgũ ixĩgũxũ, woo ngẽxguma taãewa nagu rũxĩnũgu rũ:

“Tama Tupanaxãcũ chixĩ”, ñagũgu. Erũ nũxũ tacuax rũ Tupana nixĩ i taãẽãrũ yexera, rũ nũma nũxũ nacuax i guxũma. ²¹Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, ngẽxguma taãewa nũxũ icuaxgu na Tupanaxãcũxũchi ixĩgũxũ, rũ tama taxãneẽ na nũxna ingaicamagũxũ ya Tanatũ ya Tupana.

²²Rũ nũma tá tũxna nanaxã i guxũma i tacũ i naxçax fĩçaxũ erũ naga taxĩnũe i ngẽma tũxũ namuxũ rũ tanaxũ i ngẽma nũma namaã nataãẽxũ. ²³Rũ nũma tũxũ namu na Nane ya Ngechuchu ya Cristuaxũ yaxõgũxũ rũ yigũ ingechaũgũxũ, yema nũma tũxũ namuxũãcũ. ²⁴Rũ yĩxema naga ãnũẽxẽ i ngẽma Tupana tũxũ muxũ, rũ aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ tixĩgũ rũ nũma ya Tupana rũ aixcũma tũmawa namaxũ. Rũ ñuxma rũ nũxũ tacuax na aixcũma Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgũxũ rũ tawa namaxũxũ, erũ Naãe i Ûnẽxũ ga tũxna namuxũ tũxũ nũxũ nacuaxẽe.

Yĩxema tũxũ nangẽxmaxẽ i Tupanaãe i Ûnẽxũ rũ yixema tũxũ nangẽxmaxẽ i Cristuarũ uwanũãe

4 ¹Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ Changechaũgũxex, iTãxũ i nũxũ peyaxõgũxũ i guxũma i orearũ uruũgũ i nũgũ ixugũgũxũ na aixcũma Tupanaãrũ orearũ uruũgũ yixĩgũxũ! Natũrũ name nixĩ i penangugũ i norũ ore na nũxũ pecuaxũçax ngoxita aixcũma Tupanaãe yĩxũ i nawa idexaxũ rũ exna tama. Erũ ñoma i naãnewa rũ guxũwama nangẽxma i muxũma i idorataaxgũxũ i nũgũ ixugũxũ na Tupanaãrũ orearũ uruũgũ yixĩgũxũ. ²Rũ tá pemaã nũxũ chixu na ñuxãcũ tá nũxũ pecuaxũ na texẽ tiĩxũ ya yixema aixcũma Tupanaãe tũmawa ngẽxmaxẽ. Rũ dũcax, guxũma i orearũ uruũgũ i nũxũ ixugũxũ na Tupana duũxũxũ yaxĩxẽẽxũ ya Ngechuchu ya Cristu, rũ ngẽma nixĩ i aixcũma Tupanaãe nawa idexaxũ. ³Natũrũ guxũma i ngẽma orearũ uruũgũ i tama nũxũ ixugũxũ na Tupana

duũxũxũ yaxĩxẽẽxũ ga Ngechuchu, rü ngẽma rü tama nüxũ nangẽxma i Tupanaãe i Üünexũ. Natürü Cristuarü uwanüãe nixĩ i nawa ngẽxmaxũ. Marü nüxũ pexĩnüe na ínanguxchaũxũ i Cristuarü uwanü, natürü ñuxma rü marü ñoma i naãnewa nangẽxma. ⁴Pa Chauxacügüx, pema rü Tupanaxãcügü pixĩgü. Rü marü nüxũ perüyexera i ngẽma tama aixcüma Tupanaãrü orearü uruũgü ixĩgüxũ. Erü ngẽma Tupanaãe i Üünexũ i peãewa ngẽxmaxũ rü nüxũ narüyexera i ngẽma Cristuarü uwanüãe i ñoma i naãnecũãxgüwa ngẽxmaxũ. ⁵Rü nüma i Cristuarü uwanüãrü duũxũgü rü ñoma i naãnecũãxgü nixĩ. Rü ngẽmacax ñoma i naãnechigagu nidexagü. Rü ñoma i naãnecũãx i duũxũgü rü nüxũ inarüxĩnüe. ⁶Natürü i yixema rü Tupanaxãcügü tixĩgü. Rü yixema Tupanaxũ cuáxe rü tüxũ itarüxĩnü. Natürü yixema tama Tupanaxũ cuáxe rü tama tüxũ itarüxĩnü. Rü ngẽmawa nüxũ tacuaxgü na texé tixĩgüxũ ya aixcüma Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe rü texé tixĩgüxũ ya Cristuarü uwanüãrü duũxũgü ixĩgüxe.

Tupana tüxũ nangechaũ

⁷Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, name nixĩ na yigü ingechaũgüxũ, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngüexẽecü na yigü ingechaũgüxũ. Rü guxãma ya yixema tümaëneëxũ ngechaũxẽ rü Tupanaxãcü tixĩgü rü Tupanaxũ tacuax. ⁸Yixema tama tümaëneëxũ ngechaũxẽ rü tama Tupanaxũ tacuax, erü Tupana nixĩ ya tüxũ ngüexẽecü na yigü ingechaũgüxũ. ⁹Tupana rü ñoma ga naãnewa nanamu

ga Nane ya nügümaã wüxicacü na yimagagu tüxũ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü yemawa Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽe na ñuxãcü tüxũ nangechaũxũ. ¹⁰Rü woo Tupanaxũ tangechaũgü, natürü ngẽma ngechaũ i guxũãrü yexera ixĩxũ nixĩ na nüma tüxũ nangechaũxũ rü ñoma ga naãnewa na namuãxũ ga Nane na taxcax nayuxũcax rü naxütanüãxũcax ga tóru pecadugü.

¹¹Pa Chaueneëgü ya Pexũ Changechaũgüxex, yexguma yemaãcü tüxũ nangechaũgu ga Tupana, rü ngẽmacax name nixĩ i yixema rü ta yigü tangechaũgü. ¹²Taguma texé Tupanaxũ tadau. Natürü ngẽxguma aixcüma yigü ingechaũgügu, rü Tupana rü tawa namaxũ rü norü ngechaũ rü aixcümaxũchi tóru maxũwa nangox.

¹³Rü nüma rü marü tüxna nanamu ga Naãe i Üünexũ. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na aixcüma norü duũxũgü ixĩgüxũ rü nüma rü tawa na namaxũxũ.

¹⁴Rü tomatama nüxũ tadaugü rü nüxũ tixuchigagü na Tanatü ya Tupana núma namuxũ ga Nane na guxũma i duũxũgüxũ namaxẽẽxũcax. ¹⁵Rü yixema yaxóxe rü nüxũ ixuchigaxe na Tupana Nane yĩxũ ya Ngechuchu, rü aixcüma Tupanaãrü duũxũ tixĩ, rü Tupana rü tümawa namaxũ. ¹⁶Rü yixema nüxũ tacuaxgü rü tayaxögü na Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũxũ, erü nüma nixĩ i aixcüma guxãxũ nangechaũxũ. Rü yixema aixcüma tümaëneëxũ ngechaũxẽ, rü Tupanaãrü duũxũ tixĩ, rü nüma ya Tupana rü aixcüma tümawa namaxũ. ¹⁷Rü ngẽxguma aixcüma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü tóru maxũwa nangox i

ngẽma, rü tãütáma nüxũ tamuũẽ i ngẽma ngunexũ i nagu tüxũ yacagüxũgu naxçax i tórü maxũ. Erü woo ñoma i naãnewa tangẽxmagü, natürü napexewa rü Cristurüü tixĩgü. ¹⁸Rü ngẽxguma aixcúma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü nüxũ tacuax na tãütáma tüxũ napoxcuexũ, rü ngẽmacax taxucaxma nüxũ tamuũẽ. Natürü ngẽxguma chi nüxũ imuũẽgu, rü nüxũ tacuax na tama aixcúma nüxũ ingechaũgüxũ. ¹⁹Rü yixema rü Tupanaxũ tangechaũgü, yerü nüxĩra tüxũ nangechaũ ga nũmax.

²⁰Ngẽxguma chi texé:

“Choma rü Tupanaxũ changechaũ”, ñagügu, natürü tũmaẽneẽchi taxaixgu, rü tidora. Erü ngẽxguma tama nüxũ tangechaũgu i tũmaẽneẽ i nüxũ tadauxũ rü taxuacúma nüxũ tangechaũ ya Tupana ya tama nüxũ tadaucü. ²¹Rü Ngechuchu ya Cristu tüxũ namu rü ñanagürü:

“Yixema Tupanaxũ ngechaũxẽ, rü name nixĩ na tũmaẽneẽxü rü ta tangechaũxũ”,

ñanagürü.

Nüxũ tarüyexera i ñoma i naãneãrü ngúchaũgü

5 ¹Ngechuchu rü Tupana Nane ya Cristu nixĩ. Rü guxãma ya yixema nüxũ yaxóxẽ, rü Tupanaxãcü tixĩgü. Rü yixema Tanatü ya Tupanaxũ ngechaũxẽ, rü nüxũ tangechaũ ta i guxũma i naxãcügü. ²Rü ngẽxguma Tupanaxũ ingechaũgügu rü naxũxgu i ngẽma nũma tüxũ namuxũ, rü nüxũ tacuax na aixcúma nüxũ ingechaũgüxũ i ngẽma naxãcügü ixĩgüxũ. ³Rü ngẽxguma aixcúma Tupanaxũ ingechaũgügu rü

naga taxĩnüẽ i ngẽma tüxũ namuxũ. Rü ngẽma tüxũ namuxũ rü tama naguxcha na naga ixĩnüẽxũ. ⁴Erü guxãma ya aixcúma Tupanaxãcü ixĩxẽ, rü tama ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu tarüxĩnũ. Rü yixema rü tayaxógu, rü ngẽmacax tama name i ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu tarüxĩnüẽ. ⁵Rü yixema yaxóxẽ na Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu, rü yixema tixĩ ya tama ñoma i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu rüxĩnüẽ.

Ore i Tupana Nanechiga

⁶Rü nüxũ tacuax na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. Yerü yexguma ñoma ga naãnewa nayexmagu rü dexáwa ínabaiegu, rü nũmatama ga Tupana nüxũ nixu na Nanexũchi yixũ. Rü yexguma curuchagu nayuxgu rü nagü inabaãgu ga Ngechuchu, rü Tupana rü wenaxãrü inanawex na aixcúma Nane na yixũ. Rü ngẽxgumarüü ta i ngẽma Naãẽ i Üünexũ i taguma idoraxũ, rü tüxũ nüxũ nacuaxẽẽ na aixcúmaxũchi Tupana Nane na yixũ. ⁷Rü ngẽmaãcü tüxũ nangẽxma i tomaẽxpüx i cuaxruũgü i tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. ⁸Rü ngẽma norü wüxi nixĩ i Naãẽ i Üünexũ, rü ngẽma norü taxre nixĩ ga yema Tupanaga ga yexguma Ngechuchu dexáwa íbaiegu, rü ngẽma norü tomaẽxpüx nixĩ ga yema Tupana üxũ ga yexguma curuchagu nagü inabaãgu ga Ngechuchu. Rü guxũma i ngẽma tomaẽxpüx, rü wüxigu nüxũ nixu na aixcúma Tupana Nane yixũ ya Ngechuchu. ⁹Nüxũ tayaxógu i duũxũgü

ega tacuxũ tamaã yaxugũgu. Natürü Tupanaãrũ ore nixĩ i yexeraãcũ aixcũmaxũchi ixixũ. Rũ Tupana nixĩ ya tamaã nüxũ ixucũ na Ngechuchu rũ Nane yixũ. ¹⁰Rũ yixema nüxũ yaxóxẽ ya Tupana Nane rũ nüxũ tacuax na aixcũma yixũ i ngẽma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. Natürü yixema tama Tupanaãxũ yaxóxẽ rũ dorataax nüxũ tawogũ ya Tupana erũ tama tayaxõ i ngẽma ore i Tupana nüxũ ixuxũ i Nanechiga. ¹¹Rũ ñaã nixĩ i norũ ore ya Tupana i tamaã nüxũ yaxuxũ, rũ:

“Chomatama marũ pexna chanaxã i maxũ i taguma gúxũ. Rũ ñaã maxũ rũ Chaunegagu pexũ nangẽxma”,

ñanagürü. ¹²Yixema nüxũ yaxóxẽ ya Tupana Nane rũ tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. Natürü yixema tama nüxũ yaxóxẽ ya yima Nane rũ tama tüxũ nangẽxma i ngẽma maxũ.

**Cuáũ rũ ñuxre ga norũ ucuxẽmaã
inayacuaxẽẽ ga norũ popera**

¹³Pa Chaueneẽgũx ya Tupana Naneãxũ Yaxõgũxex, pexçax chanaxumatũ i ñaã ore na nüxũ pecuáxũçax na pexũ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax tama taxãneẽ na nüxna ingaicamagũx ya Tupana. Rũ nüxũ tacuaxgũ ega tacuçax nüxna icaxgu, rũ nüma tüxũ naxĩnũ i ngẽxguma norũ ngũchaũ yixĩgu i ngẽma naxçax nüxna icaxũ. ¹⁵Rũ ngẽxguma nüxũ icuaxgu na nüma tüxũ naxĩnũxũ i ngẽxguma tacuçax nüxna icaxgu, rũ nüxũ tacuax ta na tüxna naxããxũ i ngẽma naxçax

nüxna icaxũ. ¹⁶Rũ ngẽxguma chi texẽ nüxũ dduxgu i tümaẽneẽ na pecadu naxũxũ, rũ name nixĩ na naxçax tayumüxéxũ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ yixĩgu. Rũ Tupana tá nanamaxẽẽ i ngẽma tümaẽneẽ ega tama pecadu i iyanatauxẽẽxũ yixĩgu. Nangẽxma i pecadu i tüxũ iyarũtauxẽẽxũ. Rũ ngẽxguma ngẽma pecaduwe naxũãmagu i wüxi i peeneẽ, rũ tama pemaã nüxũ chixu na naxçax peyumüxẽgũxũ. ¹⁷Guxũma i chixexũ i ixixũ, rũ pecadu nixĩ. Natürü nangẽxma i pecadu i tama tüxũ iyarũtauxẽẽxũ.

¹⁸Rũ nüxũ tacuax, rũ yixema Tupanaxãcũ ixixẽ, rũ tama pecadu taxüecha, erũ nüma ya Tupana Nane rũ tüxna nadau. Rũ taxuacũma tüxna nangaicama i ngoxo i Chataná i tüxũ pecaduãxẽẽchaũxũ. ¹⁹Nüxũ tacuaxgũ na Tupanaxãcũgũ ixĩgũxũ, natürü guxũma i ñoma i naãneçũãx rũ ngoxo i Chatanámeçẽwa nangẽxmagũ. ²⁰Rũ nüxũ tacuax ta na ñoma ga naãnewa nanguxũ ga Tupana Nane, rũ tüxna nanaxã ga cuax na nüxũ icuaxgũxũçax ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcũ. Rũ norũ duũxũgũ tixĩgũ ya yima aixcũmaxũchi Tupana ixĩcũ, erũ Nane ya Ngechuchu ya Cristuarũ duũxũgũ tixĩgũ. Rũ nüma ya Tupana Nane nixĩ i aixcũmaxũchi Tupana yixũ rũ tüxna naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ. ²¹Pa Chauacũgũx, iPegiuna pedaugũ na tama nüxũ peyaxõgũxũçax i tupanachicũgũ! Rũ ngẽxĩcatama nixĩ i chorũ ore i pemaã nüxũ chixuxũ.

*Rũ nuãma pexna,
Cuáũ*

NORÜ TAXRE GA POPERA GA

CUÁÛ ÜMATÜXÛ

Cuáúârü moxê

¹Pa Chaueneëgü i Yaxögüxe ya Tupana Pexü Dexex, pexçax chanaxümatü i choma i Cuáú i yaxögüxüârü âêxgacü na chiixü. Choma rü aixcüma pexü changechaü. Rü tama i chaxica, natürü guxüma i ngëma nüxü cuaxgüxü i Tupanaârü ore i aixcüma ixixü, rü ngëxgumarüü ta pexü nangechaügü. ²Pexü tangechaü erü toxrüü nüxü pecuaxgü i ngëma ore i aixcüma ixixü i guxügutáma tawa ngëxmaxü. ³Rü nüma ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu ya Cristu rü poraäcü tá pexü narüngüxëëgü rü nüxü pengechaütümüügü rü pexü nataäxëëgü, erü nüxü pecuax i ngëma ore i aixcüma ixixü rü pegü pengechaügü. ⁴Rü poraäcü chataäe ga yexguma nüxü chadauxgu na ñuxäcü ñuxre i petanüxügü rü aixcüma meä naga na naxinüëxü i ngëma ore i aixcüma ixixü, yema Tanatü ya Tupana tüxü muxürüü. ⁵Rü ñuxmax, Pa Chaueneëgü ya Pexü Changechaügüxex, rü pexna nüxü chacuaxächixëë na namexü na yigü ingechaügüxü. Rü ngëma rü tama wüxi i ngexwacaxüxü i Tupanaârü mu

nixi. Natürü yematama nixi ga mu ga noxriarü ügügumama Tupana tüxna äxü. ⁶Ngëxguma Tupanaxü ingechaügügu, rü tanaxü i guxüma i ngëma tüxü namuxü. Erü nüma rü noxriarü ügügumama tamaä nüxü nixu na yigü ingechaügüxüçax i wüxichigü.

Orearü uruügü i womüxëëruüchiga

⁷Guxüwama i ñoma i naänewa rü nanaxiäne i muxüma i womüxëëruügü ixigüxü. Rü nüxü nixuchigagü na tama Tupana duüxüxü yaxixëëxü ga Ngechuchu ya Cristu. Rü ngëma ngëmaäcü idexaxü, rü wüxi i womüxëëruü nixi, rü Cristuarü uwanü nixi. ⁸Ipxeuäëgü na taxüema pexü womüxëëgüxüçax rü na tama naticaxma yixüçax i törü puracü! iNatürü meä peyaxögüama na aixcüma penayaxuxüçax i guxüma i ngëma Tupana pexna äxchaüxü! ⁹Rü yixema nangupetüxëëxë ga yema Cristu tüxü ngüxëëxü, rü tama aixcüma Tupanaxü tacuax. Natürü yixema tama nüxna ichoxüxë ga yema Cristu tüxü ngüxëëxü, rü aixcüma nüxü tacuax ya Tanatü ya Tupana rü Nane ya Ngechuchu. ¹⁰Rü ngëxguma chi wüxi i duüxü

petanüwa ngxugu rü tama yema Cristu tixũ ngúexẽẽxũmaã pexũ nangúexẽẽgu, rü itãütáma penayaxu i pechiũwa rü bai i nüxũ perúnoxẽgü! ¹¹Erü ngëxguma wüxie tùmachiũwa nayauxgu, rü tananaãëraxũ rü natanüxũ tügü tixixẽẽ nawa i ngëma norü chixexũ.

Cuáũrũ ore ga nawa iyacuáxũ

¹²Choxũ nangëxma i muxũma i to i ore i pemaã nüxũ chixuxchaũxũ.
Natürü tama chanaxwaxe na ñãã

poperawa pemaã nüxũ chixuxũ, erü paxa tá petanüwa íchayadauxchaũ na chomatama pemaãxũchi nüxũ chixuxũcax na ngëmaãcü wüxigu aixcüma itaãëgüxũcax. ¹³Rü ngëma nuã natanüwa changëxmaxũ i yaxõgüxũ i peeneëgü ixĩgüxũ i Tupana dexũ, rü pexũ narünoxẽgü. Rü ngëxĩcatama nixĩ i chorü ore i pemaã nüxũ chixuxũ.

*Rü nuãma pexna,
Cuáũ*

NORÜ TOMAËXPÜX GA POPERA GA CUÁÛ ÜMATÜXÛ

CuáÛ rü Gayumaã nataãe

¹Pa Chaueneë, Pa Gayu i Aixcüma CuxÛ ChangechaÛxëx, rü cuxçax chanaxümatü i choma i CuáÛ i yaxögüxüãrü ãëxgacü na chiixü. ²Pa Chaueneëx, Tupanana chaca na meã cuxna nadauxüçax i curü maxüwa rü cuxunewa, ngëma curü öwa cuxna na nadauxürüü. ³Rü poraãcü chataãe ga yexguma núma naxüxgu ga ñuxre ga taeneëgü, rü chomaã nüxü yaxugügu ga cuchiga na ñuxäcü meã cuyaxöxü i Tupanaãrü ore i aixcüma ixüxü, rü guxüguma meã naga na cuxinüxü. ⁴Rü guxüguma chataãëxüchi i ngëxguma nüxü chaxinügu na ñuxäcü Tupanaãrü ore nüxü ixuxüãcüma meã namaxëxü i chauxacügü. Rü aixcüma nataxuma i to i taãe i ngëmaãrü yexera ixüxü. ⁵Pa Chaueneë i CuxÛ ChangechaÛxëx, mexü cuxü erü nüxü curüngüxëe i ngëma togü i taeneëgü i toxnamana ne ixü i cuxütawa ngugüxü. ⁶Rü nümagü rü nuã nangugü, rü torü ngutaquexepataüwa nüxü nixugüe na ñuxäcü nüxü cungechaÛxü rü namaã cumecümaxü.

Rü chanaxwaxe i nüxü curüngüxëe i ngëma taeneëgü i ngëxguma wena cuxütawa nangugügu. Rü ngëxguma cuxna íyaxüxgu rü inüxna naxã i tacü i nüxü taxuxü i norü namawaü! Erü Tupanaãrü me nixi na ngëmaãcü nüxü rüngüxëëxü i norü orearü uruügü. ⁷⁻⁸Rü nümagü, rü Ngechuchu ya Cristuarü puracü nixi i naxügüxü, rü ngëmacax norü oremaã nanaxiãne. Natürü tama nanayauxgü i ngëma tama yaxögüxüãrü ngüxëe, rü ngëmacax name nixi i yixema na nüxü rüngüxëëgüxü na ngëmaãcü yixema rü ta wüxigu namaã naxügüxüçax i Tupanaãrü puracü.

Diótepe rü chixexü naxü natürü Demétrü rü mexü naxü

⁹Choma rü marü chanaxümatü i wüxi i popera naxçax i ngëma tupaucatanüxügü i curü ñãnewa ngëxmagüxü. Natürü nüma i Diótepe rü tama naga naxinüchaü i ngëma nüxü tixuxü, erü nanaxwaxe na nümatama namuãxü i ngëma tupaucatanüxü. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma chaxüxgu rü tá nüxü chaxoregü erü tochiga i chixexümaã

inayarüdexanexũ. Rũ woo tomaã na ngexũ nawagũxũ, rũ naétũwa to i chixexũ naxũ, erũ tama nanayauxchaũ i ngẽma taeneẽgũ i ngẽma ngugũxũ. Rũ nanachuxu na texẽ nayaxuxũ i ngẽma taeneẽgũ. Rũ yĩxema nayauxchaũxẽ, rũ ngutaquẽxepataũwa tũxũ ínawoxũ. ¹¹Pa Chaueneẽ i Cuxũ Changechaũxẽx, i Tãxũ i nũxũ cuyadauxũxũ i ngẽma togũ i chixexũ ügũxũ! Natürũ name nixĩ i nũxũ cuyadauxũ i ngẽma mexũ ügũxũ. Erũ yĩxema guxũguma mexũ úxe rũ Tupanaxãcü tixĩ. Natürũ yĩxema chixexũ üechaxe rũ tama Tupanaxũ tacuax. ¹²Guxũma i duũxũgũ nũxũ ixuxgu i Demétrũ rũ wũxi ya mecũ nixĩ. Rũ toma rũ ta nũxũ tacuax na meã naga naxĩnũxũ i Tupanaãrũ ore i aixcũma ixĩxũ. Rũ ngẽmacax toma rũ ta nũxũ tixu na aixcũma mecũ yĩxũ. Rũ cuma

nũxũ cucuax na aixcũma na yĩxũ i ngẽma nũxũ tixuxũ.

Cuãũãrũ ore ga nawa iyacuãũ

¹³Chomã choxũ nangẽxmachirex i muxũma i chorũ ore i cumaã nũxũ chixuxchaũxũ, natürũ tama ñãã poperagu cuxcax chanaxümatũchaũ. ¹⁴Erũ choma rũ paxa ngẽma chaxũxchaũ, rũ ngẽxguma rũ meã tá yigũmaã tidexagũ. ¹⁵iMeã cuxũ naxũpetũ rũ tãxũ i cuxoegaãẽxũ! Tamücgũ i númacũãx rũ moxẽ cuxcax ngẽma namugũ. Rũ chanaxwaxe i nũxũ curũmoxẽ i wũxichigũ i tamücgũ i ngẽma ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽxĩcatama nixĩ i chorũ ore i cumaã nũxũ chixuxũ.

*Rũ nuãma cuxna,
Cuãũ*

POPERA GA YUDA ÜMATÜXÛ

Yema yaxôgüxûxû narümoxê ga Yuda

¹Pa Yaxôgüxû i Guxûwama Ngêxmagüxûx, choma i Yuda nixî i pexçax chanaxümatüxû i ñaã popera. Rü choma nixî i Chaütiágueneê chíxû, rü Ngechuchu ya Cristuarü duüxû chixî. Rü pexçax chanaxümatü i pema na Tanatü ya Tupana pexû idexechixû rü pexû ngechaüxû rü Ngechuchu ya Cristu pexna dauxû. ²Rü pexçax chayümüxê na guxûguma Tupanaãxû pengechaütümüügüxûçax, rü pexû nataãêxêgüxûçax, rü pexû nangechaüxûçax.

Duüxûgü i doramaã ngúexêêtaegüxûchiga

³Pa Chaueneëgü ya Pexû Changechaügüxex, noxri rü poraãcü choxû nangúchaü na pexçax chanaxümatüxû nachiga i ngêma maxû i taguma gúxû i tüxû ngêxmaxû. Natürü ñuxma na petanügu nachocuxû i ñuxre i duüxûgü i íyatoxêëgüchaüxû i Tupanaãrü ore, rü ngêmacax chanaxwaxe na pexçax chanaxümatüxû na pexû chaxucuxêxûçax rü ípenapoxüxûçax i ngêma ore i aixcüma ixixû ga nuxcüma wüxicanatama Tupana norü duüxûgüna äxû. ⁴Rü

ngêma duüxûgü i pexû nawomüxêëãcüma petanügu chocuxû nixî i pexû ngúexêëxû rü ñaxû:

“Tupana rü namecümaxüchi rü ngêmacax täütáma pexû napoxcue ega woo chixri pemaxêgu”, ñaxû. Rü ngêxgumarüü ta tama nüxû nacuaxgüchaü ya tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu ya tórü yora ixícü. Natürü ngêma duüxûgü i ngêmaãcü maxêxû, rü woetama nuxcü mama Tupanaãrü ore i ümatüxüwa rü marü nüxû nixu na Tupana tá napoxcuexû. ⁵Rü woo na marü nüxû pecuáxû natürü pexna nüxû chacuaxächixêëchaü na ñuxácü namaã nangupetüxû ga yema nuxcümaügüxû ga Yudíugü ga Moíchéwe rüxixû. Rü tórü Cori ya Tupana rü poraãcü nüxû narüngüxêë na Equituanewa ínanguxüxûçax, natürü yixcama rü nanadai ga yema tama naga ínüëchaüxû. ⁶Rü ngêxgumarüü ta pexna nüxû chacuaxächixêë na ñuxácü namaã nangupetüxû ga yema daxücüãx ga orearü ngerüügü ga noxri ixüünechirêxû natürü yixcama nagagutama pecadu ügüxû. Rü yemacax ga Tupana rü êänexüwa nanawogü, rü ngêxma nanapoxcue ñuxmatáta nawa nangu i ngêma ngunexû i nagu tüxû yacagüxû.

7Rü yexgumarüü ta nüxü nangupetü ga guma ñānegü ga Chodoma rü Gomora rü guma ñānegü ga norü ngaicamagugüne. Yerü guma ñānegüāxgü, rü porācü chixri nügümaā namaxē, rü yemaçax ga Tupana rü üxümaā ínanagu. Rü yemaäcü inayanaxoxēē ga guma ñānegü na yemawa tüxü nüxü nacuaçxēēxüçax na nangēxmaxü i wüxi i poxcu naxçax i guxüma i ngēma chixexü ügüxü.

8Natürü woo ngēmaxü na nacuaçxgüxü i ngēma idoraexü i petanügu chocuxü, natürü norü chixexügu narüxñüēāma. Rü porācü chixri nügümaā namaxē, rü tama tórü Cori ya Tupanaga naxñüēchaü, rü chixri Tupanaärü oreatü ngeruügu i daxüçüāxchigagu nidexagü. 9Rü ngēma duüxügü rü naēchitamare nidexagü rü tama Tupanaärü oreatü ngeruü ga Miguérerü nügüna nadau i norü orewa. Rü guma Miguére rü woo guxü i Tupanaärü oreatü ngeruügu i daxüçüāxärü āēxgacü na yíxü, natürü tama ngoxo ga Chatanámaā naguxchiga ga yexguma Moíchéxüneçax yéma nügümaā yaporagatanüçüüxgu, na nüxü nacuaçxgüxüçax na texéarü tá yíxü ga Moíchéxüne. Natürü nüma ga Miguére rü ñānagürümare:

“Cori ya Tupana tá cuxü naxoregü”, ñānagürümare. 10Natürü ngēma duüxügü i doramaā i petanügu chocuxü, rü tama Tupanaxü nacuaçxgüäcúma chixri nachiga nidexagü, rü chixri norü oreatü ngeruügu i daxüçüāxchiga nidexagü. Rü ñoma naēxügürüü naxüñeärü ngúchaüwemare narüxi, rü ngēmaäcü namaxē. Natürü ngēma chixexü i naxügüxüçax, rü Tupana tá nanapoxcue. 11Rü wüxi i ngechaüxüchi

nixi naxçax i ngēma duüxügü erü ngēmaäcü namaxē. Rü Caí ga naēñeēxü imáxürüü nixigü. Rü āēxgacü ga Baráürüü díerucaç chixexü naxügü. Rü Corériüü tama Tupanaga naxñüēchaü, rü ngēmaçax Tupana tá nanapoxcue. 12Rü ngēxguma tupaucawa tórü Coriarü ñnacax pengutaquexegügu, rü wüxi i āñexüchi nixigü. Erü narücutanüxü, rü porācü nachibüē rü naxaxegü, rü nügüguçicatama narüxñüē. Rü ñoma caixanexü i ngearü pucüáxü i paanexüétüwa üpetüxü natürü tama nanetüxü ixaiyagüxürüü taxuwama nime. Rü ngēma nanetügü i ngēxguma norü owa nanguxgu rü tama ixoxürüü nixigü. Rü ñoma naigü i guxüma i naxçúmaçamaā napuxü rü yuxuchixürüü taxuwama nime i ngēma duüxügü. 13Rü ñoma yuape i taxü i norü chixixü i äüächixü naxānaciwa yataxürüü nixigü, erü porācü chixexü naxügü. Rü ñoma woramacurigü ya nu ne naximarecürüü nixigü. Natürü Tupana rü marü namaā nanaxuegu na ngēma waanexüchixüwa guxügütáma nawogüāxü. 14-15Rü nuxçümaüçü ga Enó ga Adáütaa ixçü rü ngēma duüxügüchiga nidexa ga yexguma Tupana yadexaxēēgu, rü ñānagürü:

“Rü nüxü chadau ya Cori ya Tupana na muxüchixü i norü oreatü ngeruügu i daxüçüāxmaā núma ücü na duüxügüna naçaxüçax i norü maxüchiga rü napoxcueāxüçax i guxüma i ngēma duüxügü i chixexü ügüxü rü namaā guxchigagüxü”, ñānagürü. 16Rü ngēma duüxügü rü çacüçax idexagüwaxexüchixü nixigü, rü çoguāxü ixuxwaxegüxüchixü nixigü. Rü

noxrütama ngúchaũcax daugũxũ nixĩgũ.
Rũ nũgũ icuaxũũgũxũ nixĩgũ. Rũ
nũmaxũ meã tũmachiga nidexagũneta
ya duũxẽgũ, na tũmaxũtawa tacũ na
nayauxgũxũcaxmare.

Yuda nayaxucũxẽgũ ga yema yaxõgũxũ

¹⁷Pa Chaueneẽgũ ya Pexũ
Changechaũgũxex, inũxna pecuaxãchie
ga yema ore ga pemaã nũxũ
yaxugũgũxũ ga tórũ Cori ya Ngechuchu
ya Cristuarũ ngũxũgũ ga imugũxũ!

¹⁸Rũ nũmagũ rũ ñanagũrũgũ pexũ:

“Ngẽxguma nagúxchaũgu i naãne rũ
tá nangẽxma i duũxũgũ i tá
nũxũ cugũxũ i Tupanaãrũ ore
rũ noxrütama ngúchaũ i
chixexũgumare maxẽxũ”,

ñanagũrũgũ pexũ. ¹⁹Rũ ngẽma duũxũgũ
nixĩ i pexũ itoyexũ na tama wũxigu
perũxĩnũẽxũcax rũ tama meã
peyaxõgũxũcax. Rũ nũmagũ rũ
naxũneãrũ ngúchaũwe narũxĩ, rũ tama
nawa nangẽxma i Tupanaãe i Üünexũ.

²⁰Natürũ pemax, Pa Chaueneẽgũ ya
Pexũ Changechaũgũxex, irũ pegũ
perũngũxẽx na guxũguma yexeraãcũ
nagu pexĩxũ rũ peyaxõgũxũ i ngẽma ore
i üünexũ i marũ peyauwgũxũ! iRũ
guxũguma Tupanaãe i Üünexũãrũ
ngũxẽemaã peyumũxẽgũ! ²¹iRũ meã
pegũna pedaugũ na Tupana
naxwaxexũãcũma pemaxẽxũcax rũ pexũ
nangechaũãcũma pexũ nangũxẽxũcax!
iRũ meã ípenanguxẽx i ngẽma ngunexũ
i nagu tá nũma naxũxũ ya tórũ Cori ya

Ngechuchu ya Cristu na nũxũ
ingechaũtũmũũgũãcũma tũxna
naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ!
²²iRũ pexũ nangechaũtũmũũgũ i ngẽma
tama aixcũma yaxõgũxũ, rũ nũxũ
perũngũxẽẽgũ na meã yaxõgũãxũcax!
²³Rũ togũ, irũ paxa norũ pecaduwa
ípenayaxuchi na namaxẽxũcax rũ tama
yima üxũ ya Tupana mexẽẽnegu
yanatauxexũcax! Rũ woo ngẽma tama
yaxõgũchaũxũ, irũ pexũ
nangechaũtũmũũgũ! iNatürũ pegũna
pedaugũ na tama norũ chixexũgu
peyixũcax! Rũ ngẽma norũ chixexũ i
pexcax mexcũraxũxũ, irũ nũxũ pexo!

**Tupanaxũ yacuaxũũãcũma
inayacuaxẽẽ ga norũ popera**

²⁴⁻²⁵Rũ yima wũxitama ya Tupana ya
tórũ Maxẽxẽruũ ixĩcũ, rũ nũxũ
nangẽxma i pora na pexna nadauxũcax
na tama pecadugu peyixũcax. Rũ nũxũ
nangẽxma i pora na íyanaxoxẽẽãxũcax i
guxũma i perũ chixexũgu na
petaãẽgũãcũma nũgũpexewa pexũ
nagagũxũcax i ngextá ãẽxgacũ íyĩxũwa.
Rũ ngẽmacax tanaxwaxe i tórũ Cori ya
Ngechuchu ya Cristuégagu Tupanaxũ
ticuaxũũgũ, erũ nũma rũ guxũãrũ
yexera name rũ napora, rũ guxũẽtũwa
nangẽxma, rũ guxũmaã inacuax. Rũ
yemaãcũ nixĩ ga nuxcũmaxũchima, rũ
ngẽmaãcũ nixĩ i ñuxmax, rũ
guxũgutáma ngẽmaãcũ yĩ.

*Rũ nuãma pexna,
Yuda*

YEMA CUÁÛ NÜXÛ DAUXÛ I

YIXCÛRA TÁ NGUPETÛXÛCHIGA

Ore ga CuáÛxÛ nüxÛ nacuxêëxÛ ga
Ngechuchu ga Cristu

1 ¹Ñã nixi i ngêma ore ga Tupana Ngechuchu ya CristuxÛ nüxÛ cuaxêëxÛ na nüxí norü duÛxÛgüxÛ nüxÛ nacuxêëxÛcax i ngêma paxa tá ngupetüxÛ. Rü nüma ga Ngechuchu ya Cristu nixi ga norü orearü ngeruÛ ga daxüçÛãxÛ namuxÛ na norü duçcü ga CuáÛmaã nüxÛ na yaxuxÛcax. ²Rü choma i CuáÛ chixi ga aixcüma meãma nüxÛ chadauxÛ rü chanaxümatüxÛ ga guxüma ga yema Tupanaãrü ore ga Ngechuchu chauxcax ngoxêëxÛ. ³Rü tataãê ya yixema duÛxÛgüpexewa nawa ngúxe i ñãã Tupanaãrü ore, rü ngêxgumarüü ta tataãëgü ya yixema nüxÛ ñnêxê rü naga ñnêxê i ñãã ore i ümatüxÛ, erü paxa tá ningu i ngêma nüxÛ yaxuxÛ.

CuáÛ nanaxümatü naxcax ga yema 7 tücumü ga yaxögüxÛ ga Áchiaanewa yexmagüxÛ

⁴Rü choma i CuáÛ rü chanaxümatü i ñãã ore pexcax i yaxögüxe ya yima 7 ya

ĩãne ya Áchiaarü naãnewa ngêxmagünewa ngêxmagüxe. Rü chanaxwaxe i pexÛ narüngüxêê rü pexÛ nataãêxêê ya yima Tupana ya woetama ngêxmaêchacü. Rü ngêxgumarüü ta chanaxwaxe i pexÛ narüngüxêê rü pexÛ nataãêxêê i ngêma Naãê i ÜünexÛ i naxütawa ne üxÛ i perü dauruÛ ixixÛ i pema i yaxögüxe ya yima 7 ya ñãnewa na pengêxmagüxÛ. ⁵Rü ngêxgumarüü ta chanaxwaxe na pexÛ nangüxêëxÛ rü pexÛ nataãêxêëxÛ ya Ngechuchu ya Cristu ga aixcüma meãma nüxÛ ixücü ga Tupanaãrü ore ga ñoma ga naãnewa. Rü nüma nixi ga nüxíra yuwa ínadauxÛ. Rü nüma rü guxüma i ñoma i naãnewa ngêxmagüxÛ i nachüñãneãrü ãêxgacügüarü ãêxgacü nixi. Rü nüma rü tüxÛ nangechaÛ, rü nagümaã tüxÛ inayanaxoxêê i tóru pecadugü. ⁶Rü ñuxma na guxüãrü ãêxgacü yiixÛ i nümax, rü tüxÛ naxüchica i ngextá nüma ãêxgacü iyixüwa. Rü paigüxÛ tüxÛ nixigüxêê na Nanatü ya TupanaãxÛ ipuracüexüçax rü nüxÛ icuaxüügüxÛcax. Rü name nixi i guxügutáma CristuxÛ ticuaxüügü, erü nüma rü guxügutáma

guxũãrũ ãëxgacũ nixĩ. Rũ ngẽmaãcũ yĩi.
 7iRũ dũcax, marũ ningaica na
 caixanexũgu ñanguxũ ya Cristu! Rũ
 guxũtãma i duũxũgũ nüxũ nadau, rũ
 woo ga yema nacanapacũtũũgũxũ rũ tá
 ta nüxũ nadaugũ. Rũ guxũ i duũxũgũ i
 guxũ i nachĩũãnecũãx i tama yaxõgũxũ
 rũ norũ muũmaã rũ norũ ngechaũmaã
 tá naxauxe i ngẽxguma ñanguxgu i
 nümax. Rũ aixcũma ngẽmaãcũ tá nixĩ.
 8Rũ nüma ya tórũ Cori ya Tupana ya
 guxũãrũ ãëxgacũ ixĩcũ ya woetama
 ngẽxmaẽchacũ, rũ ñanagürũ:

“Chowa nixĩ ga inaxũgũxũ ga guxũma,
 rũ nataxuma i tacũ i chorũ yexera
 ngẽxmaẽchaxũ”, ñanagürũ.

Cuaũcax nangox ga Cristu ya mexẽchicũ

9Rũ choma i Cuaũ na pexcax
 chanaxũmatũxũ i ñãã popera, rũ peeneẽ
 chixĩ. Rũ ngẽma na Ngechuchuna na
 chaxũxũ rũ chaxãchica i ngextã nüma
 ãëxgacũ íyĩxũwa. Rũ Ngechuchucax
 pexrũ ngũxũ chinge, natürũ nüma
 pexũ naporaexẽxürũ choxũ naporaxẽẽ
 na yaxna namaã chaxĩnũxũcax i
 guxũma i ngẽma ngũxũ i choxũ
 ùpetũxũ. Rũ choma rũ wũxi ga capaxũ
 ga Patmugu ãëgaxũgu chapoxcu yerũ
 Tupanaãrũ orexũ chixuchigũ, rũ
 duũxũgũmaã nüxũ chixu ga yema nüxũ
 chacuãxũ ga Ngechuchu ya Cristuchiga.
 10-11Rũ wũxi ga yũxũarũ ngunexũgu rũ
 Tupanaãẽ i Üünexũ chomaã inacuax, rũ
 changõxetũ rũ choweama nüxũ chaxĩnũ
 ga wũxi ga naga ga tagaxũ ga ñoma
 cornetagarũ ixĩxũ ga ñaxũ choxũ:

“Chowa nixĩ ga inaxũgũxũ ga guxũma,
 rũ nataxuma i tacũ i chorũ yexera
 ngẽxmaẽchaxũ. Rũ ñuxma chanaxwaxe

na wũxi i poperagu cunaxũmatũxũ i
 ngẽma nüxũ cudauxũ. Rũ ñuxũchi
 chanaxwaxe i ngẽma yaxõgũxũ ya yima
 7 ya ñãne ya Áchiaarũ naãnewa
 ngẽxmagũnewa ngẽxmagixũtanũwa
 cunamu. Rũ yima 7 ya ñãne nixĩ ya
 Epẽchiu rũ Esmira rũ Pẽrgamu, rũ
 Tiatĩra rũ Chardi rũ Firadẽrfia rũ
 Daodichẽa”, ñanagürũ. 12Rũ chaugũ
 íchidau na nüxũ chacuãxũcax na tacũ
 yĩxũ ga yema chomaã idexaxũ. Rũ
 yexguma chaugũ íchidauxgu rũ nüxũ
 chadau ga 7 ga weraarũ üruũgũ ga
 uirunaxcax ixĩgũxũ. 13Rũ yema 7 ga
 weraarũ üruũgũarũ ngãxũtanũwa nüxũ
 chadau ga wũxi ga duũxũ ga chauxcax
 nangechuchu ga duũxũxũ ixĩcũraũxũ.
 Rũ wũxi ga naxchiru ga máxũmaã
 naxãxchiru. Rũ wũxi ga goyexũ ga
 uirunaxcaxmaã nigoyeremũ. 14Rũ nayae
 rũ nachõxochi ñoma tacũ i
 chõxochixũrũ. Rũ naxëtũ rũ ñoma
 üxüemarũ niyauracũ. 15Rũ nacutũ rũ
 ta niyauracũ ñoma cobrexũchi i
 meãma ípixũrũ. Rũ yexguma yadeaxgu
 rũ natagaxũchi ñoma taxũ i cotũna i
 chuchuxũ ãgaxũrũ. 16Rũ norũ
 tũgünemexẽwa nüxũ nayexma ga 7 ga
 woramacurigũ. Rũ naãxwa nayexma ga
 wũxi ga tara ga guxũcũwawa téxũ. Rũ
 nachiwe rũ ñoma ùxãcũ poraãcũ
 nguxetũgurũ nixĩ. 17Rũ yexguma nüxũ
 chadauxgu, rũ napexegu chayangu
 ñoma chayuxũrũ. Natürũ ga nüma rũ
 norũ tũgünemexẽmaã choxũ ningõgũ,
 rũ ñanagürũ choxũ:

“iTãxũ i cumuũxũ! Choma rũ chaxira
 chayexma rũ guxũgutãma
 changẽxmaẽcha. 18Rũ choma nixĩ ya
 yima maxũcũ. Rũ ùpa rũ chayũ, natürũ i

ñuxma rü marü guxũgutáma
 chamaxêcha. Rü choxmexwa nangexma
 na ñuxgu tá nayuxũ i wüxichigü i
 duũxũ. Rü ngëxgumarüü ta choma nixí i
 namaã ichacuáxũ i ngëma nachica i
 ngextá ínangëmagüxüwa i guxüma i
 duũxũgü i yuexũ. ¹⁹Rü ñuxma rü
 chanaxwaxe i cunaxümatü i ngëma
 nüxü cudaduxü. Rü ngëma nixí i ñuxma
 ngëma yaxõgüxümaã ngupetüxü, rü
 ngëma yixcüra tá ngupetüxü. ²⁰Rü
 ñuxma rü tá cuxçax chanangoxêë i
 ngëma êxũgüxü i ngëma 7 i
 woramacurigü i chorü tügünemexêwa
 nüxü cudaduxüchiga rü ngëma 7 i
 weraarü üruũgü i uirunaxçaxchiga. Rü
 ngëma 7 i woramacurigü i nüxü
 cudaduxü, rü ngëma ãëxgacügü i ngëma
 7 tücumü i yaxõgüxüétüwa
 ngëmagüxüchiga nixí. Rü ngëma 7 i
 weraarü üruũgü rü ngëma 7 tücumü i
 yaxõgüxü i yima 7 ya ñanewa
 ngëmagüxüchiga nixí”.

**Ore ga yema 7 tücumü ga yaxõgüxüçax
 ümatüxü Ore ga yema yaxõgüxü ga
 Epéchiuarü ñanewa yexmagüxüçax
 ümatüxü**

2 ¹“Rü ñuxma chanaxwaxe i ngëma
 Epéchiuwa ngëmagüxü i
 yaxõgüxüärü ãëxgacüçax cunaxümatü,
 rü ñacurügü nüxü: ‘Ñaa nixí i norü ore
 ya yima ngëma yaxõgüxütanügu
 yarüxüüücü rü norü tügünemexêmaã
 nüxna daucü i ngëma yaxõgüxüärü
 ãëxgacügü’. ²Rü ñanagürü i nümax:
 ‘Choma nüxü chacuax i guxüma i
 ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuax na
 ñuxácü poraãcü choxü cupuracüxü rü
 ñuxácü cunaxüamaxü i ngëma puracü

woo ngëmacax muxüma i guxchaxügu
 cuxçax ínguxgu. Rü nüxü chacuax na
 tama curü me yixü i ngëma duũxũgü i
 chixexü ügüxü. Rü ngëxgumarüü ta
 nüxü chacuax na meã cunangugüarü
 maxüáxü i ngëma duũxũgü i nügu
 ixugüxü na Tupana imugüxü yixüxü
 natürü tama aixcüma ixüxü na
 Tupana yamugüxü. Rü cuma rü nüxü
 cucuaxama na idorataçaxmaregüxü
 yixüxü. ³Rü woo naguxcha i ngëma
 puracü i chauçax cuxüxü, natürü
 cunaxüama. Rü woo chaugagu poraãcü
 ngüxü na quingexü, natürü yaxna
 namaã cuxínü, rü tama nüxü curüchau.
⁴Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxü i
 tama chorü me ixüxü. Rü ngëma nixí na
 tama noxrirüü choxü cungechaüxü i
 ñuxmax. ⁵Rü ngëmacax i ñuxma na
 ngëma chixexügu cungüxü, rü name
 nixí i nüxna cucuaxächü na ñuxácü
 choxü cungechaüxü ga noxrix. Rü name
 nixí i nüxü curüxo i curü chixexü rü
 noxrirüü choxü cungechaüãcüma mexü
 cuxü. Natürü ngëxguma chi tama nüxü
 curüxoxgu i curü chixexü, rü paxa tá
 cuxü íchayadau, rü tá cuxü chaxo na
 tama ngëma togü i yaxõgüxütanüwa
 cuxächicaxüçax. ⁶Natürü nangëxma i
 wüxi i cuxüxü i chorü me ixüxü. Rü
 ngëma nixí na naxchi cuxaixü i ngëma
 chixexü i naxügüxü i ngëma
 Nicoraítägü. Rü choma rü ta naxchi
 chaxai i ngëma chixexü i naxügüxü’.
⁷Rü yixema áchixéxê rü name nixí i
 naga taxínü i ngëma Tupanaã i Üünexü
 nüxü ixuxü namaã i ngëma
 yaxõgüxütücumügü”. Rü ñanagürü:
 “Yíxema nüxü rüporamaêxê i chixexü
 rü tá tüxü nüxü chamuxnetaxêë i norü o

i ngēma orix i tūxū maxēxēxū i
Tupanaārū orixnecūwa ngēxmaxū”,
ñanagürü i Naãe i Üünexū.

**Ore ga yema yaxōgūxū ga Esmiraarū
īānewa yexmagūxūcax ūmatūxū**

⁸Rū yema chomaã idexaxū rü
ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Esmirawa
ngēxmagūxū i yaxōgūxūārū āēxgacūcax
cunaxūmatū, rü ñacurūgū tá: ‘Ñaa nixī i
norū ore ya yima nūxīra yexmacū rü
guxūguma ngēxmaēchacū ga paxaāchi
yucū rü wena maxūcū’. ⁹Rū ñanagürü i
nūmax:

‘Choma nūxū chacuax i guxūma i ngēma
cuxūxū. Rū nūxū chacuax na ñuxācū
ngūxū quingexū. Rū nūxū chacuax na
cungearū dīeruáxū i ñoma i naānewa,
natürü daxūguxū i naānewa cuxū
nangēxma i ngēma taguma gūxū. Rū nūxū
chacuax na ñuxācū chixri cuchiga
yadexagūxū i ngēma duūxūgū i nūgū
ixugūxū na Yudfugū yixīgūxū. Natürü i
nūmagū rü aixcūma Chatanáārū
duūxūgūmare nixīgū. ¹⁰Rū tāxū i
cumuūxū naxcax i ngēma ngūxū i tá
quingexū! Rū ngoxo i Chataná rü tá norū
duūxūgūxū namu na poxcupataūgu pexū
napoxcuexūcax i ñuxre i pema na
ngēmaācū pexū naxūxūcax. Rū ñuxre i
ngunexū tá ngūxū pingegū. Natürü woo
ngēmaācū ngūxū pingegūgu rü
chanaxwaxe i choxū cuyaxōōma
ñuxmatáta cuyux. Rū choma rü tá cuxna
chanaxā i curū āmare i maxū i taguma
gūxū’. ¹¹Rū yixema āchixéxē rü name nixī
i naga taxīnū i ngēma Tupanaāe i Üünexū
nūxū ixuxū namaã i ngēma
yaxōgūxūtūcumūgū”. Rū ñanagürü:

“Yixema ñoma i naānewa nūxū
rüporamaēxē i chixexū, rü tāūtāma
Tupana ngoxogūxū īpoxcuexūwa tūxū
nawogū”, ñanagürü i Naãe i Üünexū.

**Ore ga yema yaxōgūxū ga Pérgamuārū
īānewa yexmagūxūcax ūmatūxū**

¹²Rū yema chomaã idexaxū rü
ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Pérgamuwa
ngēxmagūxū i yaxōgūxūārū āēxgacūcax
cunaxūmatū, rü ñacurūgū tá: ‘Ñaa nixī i
norū ore ya yima nūxū nangēxmacū i
ngēma tara i guxūcūwawa téxū’. ¹³Rū
ñanagürü i nūmax:

‘Choma nūxū chacuax na yima īāne
ya Chataná poraācū namaã ícuáxūnewa
na cumaxūxū. Natürü woo ngēxma na
cuxāchiūxū, rü tama choxū ícutax. Rū
woo yexguma chorū orearū uruū ga
mecū ga Atīpaxū yamaaxgūgu nagu ga
guma īāne ga nawa Chataná
duūxūgūmaã ícuáxūne, rü tama nūxū
curūxo na choxū cuyaxōōmaxū.

¹⁴Natürü nangēxma i ñuxre i tacū i
cuxūxū i tama chorū me ixīxū. Rū
ngēma nixī na cugūxūtawa
cunangēxmagūxēxū i ñuxre i curū
duūxūgū i tama nūxū rūxochāxū i
ngēma nguxēētae ga nuxcūma Barāū
Yudfugūarū āēxgacū ga Barāxū namaã
ucuxēxū na chixexūgu Yudfugūxū
nayixēxūcax. Rū yema Yudfugū rü
yema ucuxēgagu nawa naxī ga yema
petagū ga togū ügūxū naxcax ga norū
tupanenetachicūnaxāgū. Rū
yexgumarūū ta yema ucuxēgagu nixī ga
naī ga ngemaã namaxēxū ga Yudfugū.
Rū ñuxma i ñuxre i curū duūxūgū i
Pérgamuwa ngēxmagūxū rü nagu naxī

ga yema nuxcūmaũxũ ga nguxẽetae ga chixexũ, rü tama nüxũ narüxoehaũ.

¹⁵Rü ngëxgumarüũ ta ngéma cunangëxmagüxëe i ñuxre i duũxũgü i tama nüxũ rüxoehaũxũ i ngéma Nicoraítagarü nguxẽetae i Baráũarü nguxẽetaeruũ chixexũ. ¹⁶Rü ngëmacax chanaxwaxe i nüxũ curüxo i ngéma chixexũ. Rü ngëxguma chi tama nüxũ curüxoxgu, rü paxa tá ngéma cuxütawa chaxũ rü ngéma tara i chauaxwa ngëxmaxũmaã tá ngéma duũxũgüxũ chadai'. ¹⁷Rü yíxema ächixëxë rü name nixĩ i naga taxĩnũ i ngéma Tupanaãe i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngéma yaxögüxütücumügü". Rü ñanagürü:

“Yíxema nüxũ rüporamaëxë i chixexũ rü tá tüxna chanaxã i pãũ i daxüçũãx. Rü tá tüxna chanaxã ya wüxi ya nuta ya chócú i wüxi i naéga i ngëxwacaxüxũ nagu ümatüçü rü yíxema nayaxuxexicatama nüxũ cuáxũ”, ñanagürü i Naãe i Üünexũ.

Ore ga yema yaxögüxũ ga Tiatíraarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxũ

¹⁸Rü yema chomaã idexaxũ rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Tiatírawa ngëxmagüxũ i yaxögüxũãrũ äëxgacüçax cunaxümatü, rü ñacurügü tá: ‘Ñaa nixĩ i norü ore ya yima Tupana Nane ya ñoma üxüemarüũ iyauraxetüçüçü rü nacutügü rü ñoma cobre i meãma ípixürüũ ixixüne’. ¹⁹Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxũ chacuax i guxüma i ngéma mexũ i cuxüxũ. Rü nüxũ chacuax na ñuxãcü cumüçügüxũ cungechaũxũ, rü ñuxãcü meãma choxũ na cuyaxöxũ,

rü ñuxãcü nüxũ na curüngüxëxëxũ i ngéma togü i yaxögüxũ, rü ñuxãcü yaxna namaã cuxĩnũxũ i guxchaxüçü. Rü nüxũ chacuax i ñuxma na noxriarü yexera cunaxüxũ i ngéma cuxü chanaxwaxexũ. ²⁰Natürü nangëxma i wüxi i cuxüxũ i tama chorü me ixixũ. Rü ngéma nixĩ na ngéma cunangëxmaxëëchaxũ i ngéma ngexũ i Yechabëra i nügü ixuxũ na Tupanaãrü orearü uruũ na yíxũ, natürü norü nguxẽetaemaã chorü duũxũgüxũ ngéma womüxëxëxũ na chixri namaxëxüçax, rü naĩ i ngemaã inapëgüxüçax, rü nangöxgüãxüçax i ngéma önagü i togü norü tupananetachicünaxägüçax ðaixũ na ngëmamaã nüxũ yacuaxüüçax. ²¹Rü choma rü marü ngixũ íchanangüxëe rü yaxna ngímaã chaxĩnũ na nüxũ naxoxüçax i ngéma ngícüma i chixexũ, natürü tama inaxwaxe na nüxũ naxoxũ rü ínataãxũ i ngéma ngírü chixexũ i naxüxũ. ²²Rü ñuxma i ngéma nge rü tá ngixũ chidaawexëe na ngírü ngürücarewa ngüxũ yangëxüçax, rü ngéma duüxüçü i ngímaã ipexũ i ngéma nge rü nümagü rü tá ta ngüxũ na yangëgüxüçax ega tama nüxũ naxoegu i ngéma chixexũ i ngímaã naxügüxũ. ²³Rü tá chanadai i ngixãçügü i ngéma nge. Rü ngëmawa tá nüxũ nacüaxgü i guxüma i yaxögüxũ na aixcüma nüxũ chacuáxũ i ngéma naãëwa nagu naxĩnũxũ i wüxichigü i duũxũ. Rü wüxichigü i pemax rü tá pexü chanaxütanü ngéma na ñuxãcü pemaxëxüãcüma rü ñuxãcü penaxüxüãcüma. ²⁴⁻²⁵Natürü pemagü i Tiatíracüãx i tama nagu íxë i ngéma ngexüãrü nguxẽetae i chixexũ rü

taguma nawa ngúexe i ngêma ore i togu naxugügu rü Chatanáãrü ore i êxüguxü ixixü, rü pemaã nüxü chixu rü ngêma pexü chanaxwaxexü nixi na meã namaã penguxügüxü rü naga pexinüêxü i ngêma chorü ore ñuxmatáta íchangu i chomax. Rü ngêxícatama nixi i pexü chanaxwaxexü. ²⁶Rü yíxema nüxü rüporamaêgüxe i ngêma chixexü rü naxügüamaxê i ngêma tüxü chanaxwaxexü ñuxmatáta tayuemare, rü tá chaugüxütawa tüxü chaxüchica na wüxigu chomaã guxüãrü ãêxgacü tixigüxüçax. ²⁷Rü yema Chaunatü ãêxgacüxü choxü na ixixêxüürüü tá tüxna chanaxã i pora na guxü i nachüãnegümaã taporaexüçax. Rü ngêxguma ñoma i naãneçüãx i duüxügü tama tümaga ñnüëgu rü ñoma wüxi i tüxü ngixü ipuxêxüürüü tá namaã tixigü rü poraãcü tá tanapoxcue. ²⁸Rü tá tüxna chanaxã ya yima woramacuri ya paçxama nüxü idaucü'. ²⁹Rü yíxema ãchixéxê rü name nixi i naga taxínü i ngêma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngêma yaxögüxütücumügü" ñanagürü.

Ore ga yema yaxögüxü ga Chardiarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxü

3 ¹Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

"Chanaxwaxe i Chardiwa ngêxmagüxü i yaxögüxüãrü ãêxgacüçax cunaxümatü, rü ñacurügü tá: 'Ñaa nixi i norü ore ya Tupana Nane ya Naãe i Üünexü nawa ngêxmacü ya yima 7 ya woramacuri nüxü ngêxmacü'. Rü ñanagürü i nümax: 'Choma nüxü chacuax i guxüma i ngêma cuxixü. Rü nüxü chacuax ta rü woo guxüwama duüxügü nüxü

ixugügu na Tupanacax namaxêxü i ngêma yaxögüxü i cuxütawa ngêxmagüxü natürü tama aixcüma nixi i ngêma, erü ngêma yaxögüxü rü tama aixcüma choxü nayaxögü rü tama aixcüma chauxçax namaxê. ²Rü name nixi i çubaixächi rü cugü íquicuax rü cuyangüxêe i ngêma íraxü i mexü i cuxü íyaxüxü i marü iyarüxoxchaüxü. Erü nüxü chadau rü ngêma cuxixü rü tama Tupanapexewa name. ³Rü nüxna nacuãxächi ga yema ngüxêetae ga mexü ga noxri nüxü cuxínüxü rü cuyaxuxü, rü nagu ixü! iRü nüxü rüxo i ngêma chixexü i cuxixü! Natürü ngêxguma tama nüxü curüxoxgu i curü chixexü, rü ñoma wüxi i ngítaxáxü i ngürüächi ínguxürüü tá cuxütawa chaxü. Rü täütáma nüxü cucuax na ñuxguacü yixü. ⁴Natürü ngêma Chardiwa cuxü nangêxma i ñuxre i duüxügü i mexü i tama ñoma i naãneärü chixexümaã nügü ãüächiarü maxüãxgüxü. Rü nümagü rü tá cómüxümaã nixächirü rü ngêmaãcü tá chomaã inaxi, erü nümagü rü duüxügü i mexü i chauxçax maxêxü nixigü. ⁵Rü yíxema nüxü rüporamaêgüxe i chixexü, rü tá cómüxümaã tixächirü. Rü täütáma nawa tüxü íchapiéga i ngêma chorü popera i nagu chayawügüxü i ngêma duüxügü i nüxü nangêxmaxü i maxü i taguma güxü. Rü Chaunatüpexewa rü guxüma i norü orearü ngeruügü i daxüçüãxgüpexewa tá tüxü chixu na chorü duüxügü tixigüxü'. ⁶Rü yíxema ãchixéxê rü name nixi i naga taxínü i ngêma Tupanaãe i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngêma yaxögüxütücumügü".

Ore ga yema yaxögüxü ga Firadérfiaarü iãnewa yexmagüxüçax ümatüxü

⁷Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Firedérfiawa ngëxmagüxü i yaxögüxüârü âëxgacüçax cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñãã nixí i norü ore ya yima Üünecü ya aixcüma Cristu ixícü ya Dabíruü âëxgacü ya tacü ixícü ya nüxü nangëxmacü i pora na yawãnaãxüçax rü nawãxtaãxüçax i daxügüxü i naãne. Rü ngëxguma texéçax yawãnaãgu, rü taxucürüwama texé tümachaxwa tanawãxta. Rü ngëxguma texéçaxwa nawãxtaãgu, rü taxucürüwa texé tümacax tayawãxna’.

⁸Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuax i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü dücax, cuxü chanatauxchaxëë na togümaã nüxü quixuxüçax i chorü ore, rü taxucürüwa texé cuxna tanachuxu na cunaxüçax i ngëma puracü. Rü choma nüxü chacuax na tama aixcüma cuporaxüchixü, erü noxretama nixí i ngëma yaxögüxü i cuxütawa ngëxmagüxü. Natürü cuma rü naga cuxínü i chorü ore, rü tama icuyacux na chorü duüxü quiixü. ⁹Rü ngëmacax i ngëma duüxügü i Chatanáaru ixígüxü i nügü ixügüxü na chorü duüxügü yixígüxü natürü tama aixcüma choxrü ixígüxü, rü tá chanamu na cupexegu nacaxápüxügüçax na nüxü nacuxgüxüçax na aixcüma cuxü changechaüxü. ¹⁰Cuma rü meãma cuyangüxëë i ngëma cuxü chamuxü na aixcüma cuyaxöomaxü naétüwa i ngëma guxchaxügü i cuxü ngupetüxü. Rü ngëmacax tá cuxü íchapoxü na tama cuxna nanguxüçax i ngëma guxchaxü i taxü i ñoma i naãnewa tá íngüxü na guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügüxü naxüçax. ¹¹Rü paxa tá ngëma cuxütawa chaxü. Rü chanaxwaxe

i ñuxma meã cumaxüxüârü meã cumaxecha, na taxüema cuxna napuxüçax i ngëma curü ãmare. ¹²Rü yixema nüxü rüporamaëgüxe i guxüma i chixexü, rü Chaunatu ya Tupanaxütawa tá tüxü changëxmagüxëë na tagutãma ngëma ítachoxüçax. Rü tümagu tá chanaxümatü i naéga ya Chaunatu ya Tupana. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i naéga ya Tupanaârü ñãne ya Yerucharëü ya ngexwacaxüne ya Tupanaxütawa i daxügüxü i naãnewa íruxixüne. Rü ngëxgumarüü tá ta tümagu chanaxümatü i chauéga i ngexwacaxüxü’. ¹³Rü yixema ächixéxë rü name nixí i naga taxínü i ngëma Tupanaãë i Üünexü nüxü ixuxü namaã i ngëma yaxögüxütücümügü”.

Ore ga yema yaxögüxü ga Daodichéawa yexmagüxüçax ümatüxü

¹⁴Rü yema chomaã idexaxü rü ñanagürü ta:

“Chanaxwaxe i Daodichéawa ngëxmagüxü i yaxögüxüârü âëxgacüçax cunaxümatü rü ñacurügü tá: ‘Ñãã nixí i norü ore ya yima aixcüma ixícü ya aixcüma yangüxëëcü i ngëma nüxü yaxuxü rü ore i aixcüma ixixüxüxicatama ixücü. Rü nüma nixí ga inaxügüãxü ga guxüma ga yema Tupana üxü’. ¹⁵Rü ñanagürü i nümax:

‘Choma nüxü chacuax i guxüma i ngëma cuxüxü. Rü nüxü chacuax na tama wüxi i duüxü i chauxchi aixü quiixü, natürü tama wüxi i duüxü i aixcüma choxü ngechaüxü quixí. Rü chierü noxtacüma wüxi i duüxü i chauxchi aixü quixígu rü exna noxtacüma wüxi i duüxü i aixcüma

choxũ ngechaũxũ quixĩgu. ¹⁶Natürü ñuxma na írarüwatama choxũ cungechaũxũ, rü ngẽmacax tá cuxũ íchatax. Erü tama noxtacüma wüxi i duũxũ i chauxchi aixũ quixĩ rü tama noxtacüma wüxi i duũxũ i aixcüma choxũ ngechaũxũ quixĩ. ¹⁷Rü cuma cugü quixuxgu rü cumuãrũ diëruãx, rü cumuãrũ ngẽmaxũãx, rü meãma cuxũ naxüpetü, rü taxuũma cuxũ nataxu. Natürü i cuma rü tama nüxna cucuãxãchi na chopexewa rü wüxi i taxuwama mexũ quiĩxũ, rü wüxi i ngechaũxũchi quiĩxũ, rü wüxi i taxuũma cuxũ ngẽmaxẽ quiĩxũ, rü ñoma wüxi i ngexetüxürüü quiĩxũ, rü ñoma wüxi i ngexchiruxürüü quiĩxũ. ¹⁸Rü ñuxma rü cuxũ chaxucuxẽ na chauxütawa naxcax cutaxexũcax i uiru i marü üxüwa iguxũ i nüxĩcatama ixĩxũ. Rü ngẽmaãcü tá aixcüma cuxũ nangẽxma i curü ngẽmaxũ. Rü ngẽxgumarüü ta cuxũ chaxucuxẽ na chauxütawa naxcax cutaxexũcax i cuxchiru i cómuxũ na ngẽmagu quicúxũcax na taxüema cuxũ dauxũcax na cungechiruxũ. Rü ngẽxgumarüü ta cuxũ chaxucuxẽ na chauxütawa naxcax cutaxexũcax i curü maĩxëtüxũ na curümxëtüxũcax na wena quidauchixũcax. ¹⁹Choma rü tüxũ chaxucuxẽ rü tüxũ ichayarüwexãchixẽẽ ya guxãma ya yíxema tüxũ changechaũxẽ. Rü ngẽmacax name nixĩ i nüxũ curüxo i cucüma i chixexũ, rü aixcüma choxũ cungechaũ rü cunaxü i ngẽma cuxũ chanaxwaxexũ. ²⁰Rü dücax, choma rü ñãxwa changẽxmaẽcha. Rü ngẽma Tu tu tu ñacharügüecha. Rü ngẽxguma texé choxũ ñnügü rü chauxcax tayawãxnagu, rü tá

tümaxũtagu chaxücu. Rü tümamaã tá chachibü rü tüma i chomaã. ²¹Rü yíxema nüxũ rüporamaẽgüxe i chixexũ, rü tá chaugüxütawa tüxũ charütogüxẽẽ na chomaã ãẽxgacü tixĩgüxũcax, yexgumarüü ga choma rü nüxũ na charüporamaẽxũ ga chixexũ, rü ñuxüchi Chaunatüxütawa na chayarütoxürüü na namaã ãẽxgacü chiĩxũcax?. ²²Rü yíxema ãchixẽxẽ rü name nixĩ i naga taxĩnũ i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngẽma yaxögüxütücumügü”, ñanagürü ga yema chomaã idexaxũ.

Tupanaxũ nataxẽëgü i daxüguxũ i naãnewa

4 ¹Rü yemawena ga choma ga Cuáü rü nüxũ chadau ga wüxi ga ñãx ga iwãxnaxũ ga daxüguxũ ga naãnewa. Rü yema naga ga nacornetagaraũxũ ga noxri nüxũ chaxĩnũxũ ga chomaã idexaxũ, rü ñanagürü choxũ:

“iNuxã naxĩnagü! Rü tá cuxũ nüxũ chadauxẽẽ i ngẽma ñuxmaücüüwena tá ngupetüxũ”, ñanagürü. ²Rü yexgumatama ga choma rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü chauãẽmaã inacuãx, rü daxüwa nanaga. Rü yéma daxüguxũ ga naãnewa nüxũ chadau ga wüxi ga tochicaxũ ga mexẽchixũ ga yéma Tupana nawa rütocü. ³Rü guma yema tochicaxũwa rütocü, rü ñoma nuta ya mexẽchicü ya yasperüü nixĩ na namexũ rü ñoma nuta ya cornalñarüü nixĩ na namexũ. Rü yema tochicaxũëtüwa nayexma ga wüxi ga chirapa ga ñoma nuta ga esmerádarüü mexẽchicü. ⁴Rü yema tochicaxũcüwawa nayexmagü ga 24 ga togü ga tochicaxügü ga nüxũ ínumaẽguãchixũ. Rü yema

tochicaxũgũwa narũtogũ ga 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ ixĩgũxũ. Rũ cõmũxũmaã nixãxchiru rũ uirunaxcax nixĩ ga norũ ngaxcuerũgũ. ⁵Rũ yema nachica ga Tupana írũtoxũwa ínaxũxũ ga bajbexanexũ rũ duruanexũ rũ nagagũ. Rũ yema tochicaxũpexewa nayexma ga 7 ga omũgũ ga yẽma naĩgũxũ. Rũ yema omũgũ nixĩ ga Tupanaãe i Üünexũ ga yema 7 ga yaxõgũxũtũcumũmaã icuáxũ. ⁶Rũ yema Tupanaãrũ tochicaxũpexewa rũ ñoma dexaétiũwarũ i ixĩxũmaã nachaxu rũ nichipetũ woruarũ. Rũ yema tochicaxũxũ ínachomaẽguãchi ga ãgũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ ga guxũwama ãxëtũxũ naweama rũ napexewa. ⁷Rũ wũxi ga yema daxũcũãx ga maxẽxũ rũ nanaxairaxũ. Rũ yema to rũ nanawocaraxũ. Rũ yema norũ tomaẽxpũx rũ nanaduũxũchiweraxũ. Rũ yema norũ ãgũmũcũ rũ nanaxĩyũ i gonagũxũraxũ. ⁸Rũ yema ãgũmũcũ ga daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ wũxichigũ nũxũ nayexma ga 6 ga naxpexatũgũ. Rũ guxũwama ga naxpexatũétiũwa rũ naxpexatũtũũwa rũ namuxetũ. Rũ ngunecũ rũ chũtacũ rũ ñanagũrũgũecha: “Naxũũne, naxũũne, naxũũne nixĩ ya tórũ Cori ya Tupana ya guxũétiũwa ngẽxmacũ rũ woetama ngẽxmaẽchacũ”, ñanagũrũgũecha. ⁹⁻¹⁰Rũ yema daxũcũãx ga maxẽxũ, rũ yexguma nũxũ yacuãxũũgũũxgu ga guma tochicaxũwa rũtocũ, rũ moxẽ nũxna naxãgũgu, rũ yema 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ rũ yima woetama ngẽxmaẽchacũpexegu nacaxãpũxũgũ, rũ nũxũ nicuãxũũgũ, rũ napexegu nananu ga norũ ngaxcuerũgũ. ¹¹Rũ ñanagũrũgũ:

“Pa Torũ Cori, Pa Torũ Tupanax, cuxũ nixĩ i namexũ na ticuãxũũgũxũ rũ cuxũ tataxẽẽgũxũ, erũ guxũétiũwa cungẽxma. Yerũ cuma cunaxũ ga guxũma rũ curũ ngũchaũgagu nixĩ i nangõxũ i ñũxmax”, ñanagũrũgũ.

Popera ga idixixũchiga rũ Tupana Nane ga ñoma wũxi ga carnerurũ imãcũchiga

5 ¹Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga guma tochicaxũwa rũtocũ, rũ norũ tũgũnemexẽwa nanange ga wũxi ga popera ga idixixũ. Rũ dũxétiũwa rũ aixepewa rũ naxãmatũ ga yema popera. Rũ 7 wa ñĩnaxtachipexe. ²Rũ nũxũ chadau ga wũxi ga norũ orearũ ngerũ ga daxũcũãx ga poraxũchixũ ga tagaãcũ ícaxũ rũ ñaxũ:

“¿Texé tixĩ ya yĩxema mexe na tayagautanũxũ i norũ ñaxtachipexexũ rũ ítayadixgũxũ i ñãã popera?” ñaxũ.

³Natũrũ woo ga daxũgũxũ ga naãnewa rũ bai ga ñoma ga naãnewa rũ bai ga yuexũtanũwa, rũ tataxuma ga texé ga mexe na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñũxũ ñaxũ ga yema popera. ⁴Rũ choma rũ poraãcũ chaxaxu yerũ tataxuma ga texé ga mexẽ na ítayadixgũxũ rũ nũxũ tadaumatũxũ na ñũxũ ñaxũ ga yema popera. ⁵Rũ ñũxũchi wũxi ga yema 24 ga ãẽxgacũgũ ga yaxõgũxũãrũ, rũ ñanagũrũ choxũ:

“iTãxũ i cuxaxuxũ! Erũ yima Cristu ya Poracũ ya Yudátaa ixĩcũ ya ãẽxgacũ ya Dabítaa ixĩcũ, rũ marũ nũxũ narũyexera i guxũma i chixexũ. Rũ ngẽmacax nũma nixĩ i namexũ na yagautanũãxũcax i ngẽma 7 i norũ ñaxtachipexexũ i ngẽma popera rũ na íyawẽgũãxũcax”. ⁶Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga Tupana Nane

ga ñoma wüxi ga carneruxacü ga maḡwa írüdaxürüü yexma chici naxütäga ga guma tochicaxüwa rütocü rü natanügu ga yema ägümücü ga daxücüäx ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü. Rü nüxü nayexma ga 7 ga nachatacuxre ga norü poraarü cuaxruü rü 7 ga naxëtü. Rü guma 7 ga naxëtü rü ngëma nixi i Tupanaäë i Üünexü i guxüma i ñoma i nañewa namuxüärü cuaxruü ixixü. 7Rü guma pecaduarü ütänücax yucü rü guma tochicaxüwa rütocücax nixü, rü nanayaxu ga yema popera ga norü tügünemëxëwa yexmaxü. 8Rü yexguma nayauxägu ga yema popera, rü yema ägümücü ga daxücüäx ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü napëxegu ga guma pecaduarü ütänücax yucü. Rü wüxichigü ga yema äëxgacügü rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü paxetarüü ga arpa. Rü yexgumarüü ta nüxü nayexma ga tazagü ga nangaxwegüraüxü ga uirunaxcax ga pumaratëxemaä ixääcuxü. Rü yema pumaratëxe rü nayixichi ga yexguma yaxaxgu. Rü yema pumaragü, rü ngëma nixi i Tupanaärü duüxügüarü yumüxëgüarü cuaxruügü. 9Rü nagu nawiyaegü ga wüxi ga wiyae ga yexwacaxüxü ga ñaxü:

“Cuma nixi i cumexü na cunayaxuxü i ngëma popera rü cuyagautanüxü i ngëma norü ñaxtachipëxëxü. Yerü cuma rü marü quimäxchirex, rü cugümaä Tupanaäxü naxcax cutaxe i nagüxüraüxü i duüxügü i nagüxüraüxü i nachüänecüäx i nagüxüraüxü i

nagawa idexagüxü. 10Rü ngëmagüxü cuxüchica i ngextä äëxgacü íquiixüwa, rü Tupanaärü ngüxëëruügüxü cuyaxigüxëë na cuma wüxigu guxü i nañemaä inacuaxgüxücax”,

ñanagürügü. 11Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chaxinü ga naga ga muxüchixüma ga Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüäx. Rü norü ngäxüwa nayexma ga yema tochicaxü rü yema ägümücü ga daxücüäx ga maxëxü rü yema 24 ga äëxgacügü. Rü namuxüchima ga yema Tupanaärü orearü ngerüügü ga daxücüäx ga yema yexmagüxü. 12Rü tagaäcü ñanagürügü:

“Daa nixi ya yima ñoma wüxi i carneruacürüü imáci ga pecaduarü ütänücax yucü. Rü nüma nixi i namëxü na guxüärü äëxgacü yixü, rü guxüärü yora yixü, rü guxü i cuax nüxü ngëxmaxü, rü guxüärü yexera naporaxü. Rü nüma nixi i namëxü na guxäma nüxü ngechaügüxü rü nataxëëgüxü rü nüxü icuaxüügüxü”, ñanagürügü. 13Rü nüxü chaxinü ta ga naga ga guxüma ga yema Tupana üxü i daxügüxü i nañewa rü ñoma i nañewa rü nañetüüwa rü taxtü i taxüwa ngëxmagüxü ga ñagüxü:

“Name nixi na guxügütäma guxäma nüxü icuaxüügüxü rü nüxü ngechaügüxü rü nataxëëgüxü ya yima pecaduarü ütänücax yucü rü yima ngëma tochicaxüwa rütocü, erü nümagü nixi i guxügüma äëxgacügü yixügüxü”, ñanagürügü. 14Rü yema ägümücü ga daxücüäx ga maxëxü rü ñanagürügü:

“Ngëmaäcü yii”, ñanagürügü. Rü yema 24 ga äëxgacügü rü inacaxgüápüxü rü nüxü nicuaxüügü.

Yema 7 ga ñaxtachipe_xeruüchiga

6 ¹Rü ñuxüchi nüxü chadau ga yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema nüxiraüxü ga norü ñaxtachipe_xexü ga yema popera. Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga tagaäcü ñoma duruanexürüü ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ²Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga cómuxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü nüxü nayexma ga wüxi ga norü würa. Rü wüxi ga ngaxcuerüü nüxna naxã. Rü poraãëäcúma norü cowarumaã inaxüächi na duüxügüxü nayexeraxüçax. ³Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü taxre ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü taxre ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ⁴Rü yéma naxü ga wüxi ga cowaru ga dauxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü wüxi ga tara ga taxü nüxna naxã. Rü yexgumarüü ta pora nayaxu na iyanaxoxëãxüçax na nügü nangechaügüxü ga duüxügü. Rü yemaäcü nanaxü na nügü naðaixüçax ga duüxügü. ⁵Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü tomaëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü tomaëxpüx ga yema daxüçüäx ga maxüxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga waxüxü. Rü yema naétüwa rütoxü rü

naxmexwa nüxü⁶ nayexma ga wüxi ga çacüaru yaruü ga balanza. ⁶Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga naga ga yema daxüçüäx ga maxëxüärü ngäxütanüwa inaxüxü ga ñaxü:

“Wüxi i ngunexüärü puracütanü rü naxätanü i wüxi i kilo i trigu. Rü wüxi i ngunexüärü puracütanü naxätanü i tomaëxpüx i kilo i chebada. iNatürü tãxü i cuyanatauxëëxü i ngëma chixü rü yima binu!” ñanagürü. ⁷Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü ägümücü ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chaxínü ga yema norü ägümücü ga yema daxüçüäx ga maxëxü ga ñaxü choxü:

“iNuã naxü!” ñaxü. ⁸Rü ichadawenü rü nüxü chadau ga wüxi ga cowaru ga dexexü. Rü yema naétüwa rütoxü rü Yu nixi ga naéga. Rü yema naweama ne üxü, rü Yue_xüchica nixi ga naéga. Rü yema taxre nanayauxgü ga pora na ñoma ga naänewa rü wüxi ga yema norü ägümücütücumü ga duüxügümaã inacu_xgüxüçax na daimaã rü taiyamaã rü ðaaweanemaã rü ngoxo idüraexümaã nayue_xëãxüçax. ⁹Rü yexguma guma pecaduarü ütanüçax yucü yagauyegu ga yema norü wüximëxpüx ga yema poperaarü ñaxtachipe_xexü, rü nüxü chadau ga wüxi ga nachica ga ngextã Tupanac_x naxünagü nawa yagugüxü na nüxna naxägüäxüçax. Rü yema nachicatüüwa nüxü chadau ga naãëgü ga yema duüxügü ga Tupanaärü orexü na yaxugüxüçax naðaixü. ¹⁰Rü yema naãëgü rü tagaäcü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Guxüétüwa Ngëxmacü rü Üinecü rü Iaixcümacüx,

¿ñuxgura tá ta i nuxna cucaxũ rü cunapoxcuxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ga toxũ ðaixũ?” ñanagürügü.

¹¹Rü ñuxüchi ga Tupana rü wüxichigü ga yema duũxũgüna nanaxã ga naxchiru ga máxü rü cómuxũ. Rü yema duũxũgüãëgüxü ñanagürü:

“iPaxaãchi iperüngüë ñuxmatáta yangu i peeneëgü i Cristuaxü puracüexü i pexrüü tá ðaixũ!” ñanagürü. ¹²Rü yexguma guma pecaduarü ütanicax yucü yagauyegu ga yema norü 6 ga yema poperaarü ñaxtachipexexü, rü nüxü chadau ga poraãcü na naxiãxachianexü. Rü üaxcü rü wüxi ga naxchiru ga waxcharaxürüü nixí. Rü tauemacü rü guxüwama nagürüü naduema. ¹³Rü woramacurigü rü ëxtagü rü daxüwa narüyi rü ñoma ga naãnegu nayi. Rü ñoma orix i doxüxüma buanecü ya tacü rüyixëëxürüü nixí. ¹⁴Rü guxüma i daxüwa nüxü idauxü rü inayarütaxu. Rü ñoma wüxi i popera i dixcumüachixü rü iyarütaxuxürüü nixí. Rü guxüma ga maxpúnegü rü capaxügü rü nixigachi ga nachicawa. ¹⁵Rü ñoma ga naãnewa yexmagüxü ga nachüüãnegüarü äëxgacügü, rü maxpúnemagu rü maxpünearü nutataniügu nicüxgü. Rü wüxigu yexma namaã nicüxgü ga yema togü ga äëxgacügü ga taxügü ga ñoma ga naãnemaã icuaxgüxü, rü churaragüarü äëxgacügü ga taxügü, rü yema duũxügü ga muãrü dferuãxgüxü, rü yema duũxügü ga ñoma ga naãnewa poraexü, rü guxüma ga duũxügü ga coriãxgüxü, rü guxüma ga duũxügü ga ngearü coriãxgüxü. ¹⁶Rü guxüma ga nümagü, rü guma maxpúnexü rü guma nutagüxü ñanagürügü:

“iToétügu peyi na toxü ipicüxgüxüçax naxchaxwa ya yima ngẽma tochicaxüwa

rütocü, rü naxchaxwa ya yima pecaduarü ütanicax yucü erü tama tanaxwaxe na toxü napoxcuxü! ¹⁷Erü marü ñangu i ngẽma ngunexü i äücümaxü i nagu napoxcuxü i ngẽma duũxügü i tama Tupanaarü ixigüxü. ¿Rü texé tá namaã tapora i ngẽma?” ñanagürügü.

Yema Yudügu ga nacatüwa cuaxruüãxgüxüchiga

7 ¹Rü yemawena rü nüxü chadau ga ägümücü ga Tupanaarü orearü ngerüügü ga daxüçüãx ga ñoma ga naãnearü ägümücüpexegu chigüxü. Rü ñanapoxügü ga gucüma ga buanecügü na tama waixümuãneétügu naxüxüçax, rü tama taxü i taxtüétügu naxüxüçax, rü bai i çacü rü naíétügu naxüxüçax. ²Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga wüxi ga Tupanaarü orearü ngerüü ga daxüçüãx ga üaxcü íyarügoxüwaama ne üxü. Rü nüxü nayexma ga Tupana ya Maxücüarü çacüarü üëgarüü. Rü nüma rü tagaãcü nüxna nacagü ga yema togü ga ägümücü ga Tupanaarü orearü ngerüügü ga nayauxgüxü ga pora na nachixexëëgüãxüçax ga guxüma ga waixümü rü guxüma ga taxü ga taxtü. ³Rü ñanagürü nüxü:

“iTäxü i yatacüma penachixexëëxü i waixümü rü taxtü i taxü rü naigü, ñuxmatáta nacatüwa tayaxüarü cuaxruüãxgü i ngẽma Tupanaarü duũxügü ixigüxü!” ñanagürü. ⁴Rü nüxü chaxínü ga ñuxre na yixü ga yema cuaxruüãxgüxü. Rü guxüma ga Yudfügütanüwa rü 144,000 nixí. ⁵⁻⁸Rü yema cuaxruüãxgüxü ga Yudfügü, rü ñaã nixí:

Yudátaagü - 12,000
 Rubéütaagü - 12,000
 Gadutaagü - 12,000
 Achetaagü - 12,000
 Netarítaagü - 12,000
 Manachétaagü - 12,000
 Chimeútaagü - 12,000
 Lebítaagü - 12,000
 Ichacátaagü - 12,000
 Chaburáútaagü - 12,000
 Yuchetaagü - 12,000
 Beyamítaagü - 12,000

⁹Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga muxüchixüma ga nagüxüraüxü ga duüxügü ga nagüxüraüxü ga nagawa idexagüxü ga guxüma ga nachüüñewena ne íxü. Rü yema tochicaxüpepegu rü guma pecaduarü ütanücax yucüpepegu nachigü. Rü yema na namuxüchixü rü taxucüruwa texé tayaxugü na ñuxre yíixü. Rü naxchiru ga icómüxü rü imáxümañ nixächiruru. Rü naxmexwa nanangegü ga wairaátügü. ¹⁰Rü guxüma ga nümagü rü tagaäcü ñanagürügü:

“Yima tóru Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü yima pecaduarü ütanücax yucü nixí ya tüxü maxëxëgücü”, ñanagürügü. ¹¹Rü guxüma ga Tupanaärü orearü ngeruügü ga daxücüñax rü nüxü ínachimaëguächü ga yema tochicaxü rü yema 24 ga äëxgacügü rü yema ägümücü ga daxücüñax ga maxëxü. Rü yema tochicaxüpepegu nanangücuchitanü ga yema orearü ngeruügü, rü Tupanaxü nicuaxüügü. ¹²Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yíi. Rü nüma nixí i namexü na guxüguma guxäma nüxü icuaxüügüxü, rü nataxëëgüxü, rü moxë

nüxna ixägüxü, rü nüxü ingechaügüxü, erü guxü i cuax nüxü nangëxma, rü guxüétüwa nangëxma, rü guxüärü yexera napora. Rü ngëmaäcü yíi”, ñanagürügü. ¹³Rü ñuxüchü wüxi ga yema 24 ga äëxgacügü rü choxna naca, rü ñanagürü:

“¿Texégü tixígü ya yíxema cómüchirugüxe, rü ngextá ne taxí?” ñanagürü. ¹⁴Rü choma chanangäxü, rü ñacharügü:

“Pa Corix, cuma nixí i nüxü cucuáxü na texégü tixígüxü”, ñacharügü. Rü yexguma ga nüma rü ñanagürü:

“Yíxemagü tixígü ga nawa ngupetitanüxë ga yema ngüxü ga taxü rü marü tügü iyauxgüchiruxe nagüwa ga guma pecaduarü ütanücax yucü. Rü ngëmacax nixí i ticómüchiruxü. ¹⁵Rü ngëmacax nixí i Tupanaärü tochicaxüpepegu tangëxmagüechaxü rü ngunecü rü chütacü rü Tupana íngëxmaxüwa nüxü tapuracüxü. Rü nümatama ya Tupana ya tochicaxüwa rütocü rü tüxna nadau. ¹⁶Rü marü tagutáma wenaxärü taiya tüxü nangux, rü tagutáma títawae. Rü marü tagutáma üaxcü tüxü nigu, rü tagutáma üaxcüarü nañanexü tüxü nangux. ¹⁷Erü yima pecaduarü ütanücax yucü i ngëma tochicaxüxütawa ngëxmacü, rü tá aixcüma meá tüxna nadau ñoma carmerügüna idauxürü. Rü nawa tá tüxü nagagü i ngëma dexáarü chuxchuxügü i maxëëruü. Rü Tupana tá tüxü ínanapi i guxüma i tümagüüxëtü”, ñanagürü.

Yema norü 7 ga ñaxtachipeperuüchiga rü yema buetare ga uirunaxcaxchiga

8 ¹Rü yexguma guma pecaduarü ütanücax yucü yagauyegu ga yema norü 7 ga yema poperaarü

ñaxtachipexexũ, rü ngãxũ ga ngora nachipetüanemare ga daxũguxũ ga naãnewa. ²Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga yema 7 ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga daxũcũãx ga yexma Tupanapexegu chigũxũ. Rü wüxichigũ nanayaxu ga norũ corneta ga nüxna naxãxũne. ³Rü yemawena ínangu ga wüxi ga to ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx. Rü yéma nanange ga wüxi ga norũ buetare ga uirunaxçax ga pumaraarũ gutexeruũ. Rü yema uirunaxçax ga pumaraarũ gutexeruũtaxmüpexegu nachi. Rü nanayauxtexe ga taxũ ga pumara ga nüxna naxãxũ na yema tochicaxũpexewa yexmaxũ ga pumaraarũ gutexeruũtaxmüwa yaguãxũçax, na yemaãcü Tupanana naxãxũçax ga yema pumaratexe na yema pumaraema rü wüxigu Tupanaãrũ duũxũgüarũ yumüxẽmaã Tupanaxũtawana nanguxũçax. ⁴Rü yema pumaratexe ga yema orearũ ngeruũãxũ yexmaxũ rü daxũ naxũẽma wüxigu namaã ga Tupanaãrũ duũxũgüarũ yumüxẽgũ ñuxmata Tupanaxũtawana nangu. ⁵Rü ñuxũchi ga yema orearũ ngeruũ rü nanayaxu ga yema buetare ga pumaraarũ gutexeruũ. Rü yema pumaraarũ gutexeruũtaxmüwa nanayaxu ga ãwe ga naãcü, rü gumamaã nanaxũãcu ga guma buetare. Rü ñuxũchi ñoma ga naãneétügu nanaña. Rü yexgumatama poraãcü naduruãchiane, rü poraãcü nicuxcuane rü nibãixbexane rü naxĩãxãchiane.

**Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga
daxũcũãxãrũ cornetachiga**

⁶Rü yexguma ga yema 7 ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũgũ ga daxũcũãx ga icornetaãxũ, rü nügũ

ínamexẽẽgũ na nagu yacuegũxũçax. ⁷Rü wüxi ga yema Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nüxĩra nayacue ga norũ corneta. Rü yexgumatama ñoma ga naãneétügu narũyi ga gáuxũ rü üxüema ga nagũmaã ãéũxũ. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga ñoma ga naãne rü nixa. Rü yexgumarũ ta wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga naĩxnecü rü nixa. Rü guxũma ga natüane rü nixae. ⁸Rü yema norũ taxre ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nayacue ga norũ corneta. Rü ñuxũchi wüxi ga ñacu ga taxüchixũ ga namãxpüneraũxũ ga iyauxraxũ, rü yexma taxtũ ga taxũgu nanaña. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga taxtũ rü nagũxũ nananguxuchi. ⁹Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üyetücumü ga yema taxtũwa maxẽxũ, rü nayue. Rü yexgumarũ ta wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üyetücumü ga wapurugũ, rü inayi. ¹⁰Rü yema norũ tomaẽxpüxaruũ ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ, rü nayacue ga norũ corneta. Rü ñuxũchi wüxi ga taxüchicü ga woramacuri ga taemaxũchicü rü daxũwa narüngu. Rü wüxi ga omü ga ixaxũrũ nixĩ. Rü nagu nangu ga wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga natügü rü natüxacügü. ¹¹Rü guma woramacuri rü Üxũxũ nixĩ ga naéga. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga guxũma ga dexá rü naxüxchiü. Rü muxũma ga duũxũgũ rü yema dexáwa nayue yerü naxüxchiü. ¹²Rü yema norũ ägümücü ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rü nayacue ga norũ corneta. Rü wüxi ga yema norũ tomaẽxpüxaruũ üye ga üaxcü rü nixo. Rü yexgumarũ ta wüxi ga yema norũ

tomaēxpūxarū ūye ga tauemacū rū woramacurīgū rū ēxtagū rū nixo. Rū yemaācū wūxi ga yema norū tomaēxpūxarū ūye ga guxūma ga yema rū naxēāne. Rū ga ngunecū rū āgūmūcū ga ngora naxēāne. Rū ga chūtacū rū āgūmūcū ga ngora nataxuma ga tauemacū rū bai ga woramacurīgū rū bai ga ēxtagū. ¹³Rū yemawena ichadawenū rū nūxū chaxīnū ga wūxi ga ūyū ga daxūgu īxexēūxū ga tagaācū űaxū:

“Nangechaūtūmūūgū i ngēma duūxūgū i yea pecaduāxū i naānewa maxēxū i ngēxguma yacuegūāgu tá ya norū cornetagū i ngēma togū i tomaēxpūx i Tupanaārū orearū ngeruūgū”, űaxū.

9 ¹Rū yema norū wūximeēxpūx ga Tupanaārū orearū ngeruū, rū nayacue ga norū corneta. Rū nūxū chadau ga wūxi ga woramacuri ga daxūwa rūngucū ga űoma ga naānegu ngucū. Rū guma woramacuri nanayaxu ga yema āxmaxū ga taguma iyacuāxūārū chawī. ²Rū nayawāxna ga yema āxmaxū ga taguma iyacuāxū. Rū yēma inayagoema ga caxixū űoma wūxi i taxū i ūxearū caxixūrūū. Rū yema caxixū rū nanaxēēmaxēē ga ūāxcū. ³Rū yema caxixūwa ínachoxū ga munūgū ga naāneētūgu yixū. Rū yema munūgū rū nanayauxgū ga pora ga nūxna naxāxū na űoma tuxchinawerūū duūxūgūxū nachixūcax. ⁴Rū yema munūmaā nūxū nixu na tama natūanexū nachixexēēxūcax rū bai i tacū rū nanetūgū rū bai i tacū rū naīgū. Natūrū nanamu na nachixexēēgūāxūcax ga yema duūxūgū ga tama Tupanaārū

cuaxruū nacatūwa yexmaxū. ⁵Natūrū tama nanamu na yema duūxūgūxū naḍaixūcax. Natūrū nanamu na ngúxū nūxū yangexēēmaregūxūcax ga wūximeēxpūx ga tauemacū. Rū yema ngúxū ga nūxū yangexēēgūxū, rū űoma tuxchinawe duūxūgūxū chixūrūū nixī. ⁶Rū ngēma ngunexūgūgu rū duūxūgū tá naxcax nadaugū na nayuexū, natūrū tāūtāma nayue. Rū woo nanaxwaxegūxūchi na nayuexū, natūrū taxucūruwatāma nayue. ⁷Rū yema munūgū rū űoma cowaru i guerrawa īxūrūū nixīgū. Rū naēruwa nūxū nayexma ga tacū ga űoma ngaxcuerūū ga uirunaxcaxrūū ixīgūxū. Rū nachiwe rū nanaduūxūchiweraxūgū. ⁸Rū nayaegū rū űoma ngeāxyaerūū nixīgū. Rū napūtagū rū űoma aipūtagūrūū nixīgū. ⁹Rū naxūnewa nūxū nayexma ga tacū ga wūxi ga fierunaxcax ga poxūruūrūū ixīxū. Rū naxpexatūgūga rū űoma muxūchine ya autu ya guerrawa cowaru tūgūnegarūū nixī. ¹⁰Rū narexūgū rū űoma tuxchinawerūū naxānegu. Rū yema naneguwa rū naxāguchata na wūximeēxpūx ga tauemacū duūxūgūxū ngúxū yangexēēgūxūcax. ¹¹Rū yema munūgūarū āēxgacū, rū yema āxmaxū ga taguma iyacuāxūārū dauruū nixī. Rū Yudfugūgawa ga yema munūgūarū āēxgacū, rū Abadōū nixī. Rū Griégugūgawa rū Apolióū nixī. Rū ngēma rū: “Chixexēēruū”, űaxūchiga nixī. ¹²Rū yexma nayacuax ga yema nūxīraūxū ga chixexū ga taxū, natūrū ínayaxūama ga to ga taxre. ¹³Rū yema norū 6 ga Tupanaārū orearū ngeruū rū nayacue ga norū corneta. Rū nūxū

chaxínü ga wüxi ga naga ga yema Tupanapexewa yexmaxü ga uirunaxçax ga pumaraarü gutexeruütaxmüwa inaxüxü. ¹⁴Rü yema naga rü nanamu ga yema orearü ngeruü ga cornetaáxü, rü ñanagürü nüxü:

“iYawëgüxü i ngëma ägümücü i orearü ngeruüü i Chatanáârü ixīgüxü i taxtü i Eufrátëgu ngäxügüxü!” ñanagürü. ¹⁵Rü yemaäcü niwëgüxü ga yema ägümücü ga orearü ngeruüü na nadaiäxüçax ga wüxi ga yema norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga duüxügü. Yerü ga yema orearü ngeruüü rü woetama yemaçax ínamemaregü na yema ngora rü yema ngunexü rü guma tauemacü rü guma taunecü nadaiäxüçax ga yema duüxügü. ¹⁶Rü nüxü chaxínü na ñuxre na yiixü ga yema orearü ngeruüügiarü churaragü ga cowaruétügu íxü. Rü 200 miyónegü nixīgü. ¹⁷Rü yemaäcü nixi ga nüxü chadauxü ga yema cowarugü ga yexguma changoxetügu. Rü yema churaragü ga yema cowaruétügu íxü rü nüxü nayexma ga norü ngaxcuxünexü ga poxüruü ixixü ga ñoma üxüxetürüü iyauraxü. Rü yema poxüruü rü nixāmatü rü nidaumatü rü niyauxmatü rü nidexmatü. Rü yema cowaruerugü rü ñoma aiererüü nixīgü. Rü naāxgüwa ínaxüxü ga üxiema rü caxixü rü azufre. ¹⁸Rü wüxi ga norü tomaëxpüxarü üyetücumü ga duüxügü rü nayue namaä ga yema tomaëxpüx ga chixexëeruü ga üxiema rü caxixü rü azufre ga yema cowarugüaxwa íchoxüxü. ¹⁹Yerü ga yema cowarugü rü naāxwa rü nareexüwa nixi ga nüxü nayexmaxü ga norü pora na duüxügüxü nađaixüçax.

Yerü ga nareexügü rü ñoma äxtaperüü nixīgü, rü yemamaä nanangōx ga duüxügü rü ngüxü nüxü ningexëë rü nanadai. ²⁰Natürü ga yema togü ga duüxügü ga tama yema poxcuruügümaä yuexü, rü tama nüxü narüxoe ga yema chixexügü ga naxügüxü. Rü tama nüxü narüxoe na nüxü yacuaxüügüxü ga ngoxogü rü norü tupanetachicünaxägü ga uirunaxçax rü díerümünaxçax rü cobrenaxçax rü nutagünaxçax rü nañaxçax. Rü yemaäcü nüxü nicuaxüügüama ga yema norü tupanetachicünaxägü ga ngearü maxüáxü rü tama nüxü dauxü rü tama nüxü ñnüxü rü tama ixüxü. ²¹Rü tama nüxü narüxoe na namáëtagüxü, rü yayüüexü, rü nangëäëgüxü rü nangítaaxgüxü.

Orearü ngeruü ga nüxü yexmaxü ga popera ga idixixüchiga

10 ¹Rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga Tupanaarü orearü ngeruü ga daxügüxü ga naānewa íruxixü. Rü wüxi ga caixanexüärü ngäxüwa nayexma, rü wüxi ga chirapa naëruétügu nabo. Rü nachiwe rü ñoma üaxcürüü niyaauracüü. Rü naparagü rü ta ñoma üxiemarüü niyaauracüü. ²Rü naxmexwa nüxü nayexma ga wüxi ga poperaxacü ga íwëgüxü. Rü norü tügünepara rü taxtü i taxüétügu nachicutü. Rü norü toxwepara rü waixümüänegu nachicutü. ³Rü ñuxüchi ga nüma rü tagaäcü aita naxü ñoma wüxi ya ai ya tagaäcü aita ücürüü. Rü yexguma aita naxüxgu rü 7 expüxcüna naduruächiane. ⁴Rü yexguma yema 7 expüxcüna na naduruächianexüguwena rü

chanaxümatüchañ. Natürü nüxü chaxñü ga wüxi ga naga ga daxüguxü ga nañewa inaxüñ ga ñaxü choxü:

“iTäxü i cunangoëëxü i ngëma 7 i duruanexü nüxü ixuxü! iRü ngexrüma na cunaxümatüñ!” ñaxü choxü. ⁵Rü ñuxüchi ga yema Tupanaärü orearü ngeruü ga nüxü chadauxü na taxtü ga taxüétügu rü waixümüétügu nachicutüxü, rü daxü naxunagü ga norü tügünechacüü. ⁶Rü inaxuneta naégagu ga Tupana ya yima guxüguma maxücü ya yima naxücü i daxüguxü i naäne rü ñoma i naäne rü taxtü i taxü rü guxüma i ñacu nawa ngëxmagüxü. Rü ñanagürü ga yema orearü ngeruü:

“Ñuxma rü marü täütáma nuxcü ningü i ngëma Tupana nüxü ixuxü. ⁷Erü ngëxguma nawa nanguxgu na ngëma norü 7 i Tupanaärü orearü ngeruü inaxügüxü na yacueñxü ya norü corneta, rü ngëxguma tá nixü i yanguxü ga yema noxri ëxügüxü ga Tupanaärü uneta, yema nuxcümaügüxü ga norü orearü uruügümañ nüxü yaxuxü”, ñanagürü. ⁸Rü yema naga ga noxri nüxü chaxñüxü ga daxüguxü ga nañewa inaxüñ, rü wenaxärü chomañ nidexa. Rü ñanagürü choxü:

“iNaxütawa naxü i ngëma Tupanaärü orearü ngeruü i taxtü i taxüétügu rü waixümüäneéügu chicutüxü! iRü nüxna nayaxu i ngëma poperaxacü i marü íiwëgüxü i naxmëxwa ngëxmaxü!” ñanagürü. ⁹Rü naxütawa chaxü ga yema orearü ngeruü, rü nüxna naxçax chaca ga yema poperaxacü na choxna naxãaxüçax. Rü nüma rü ñanagürü choxü:

“Ñañ nixü. iRü nayaxu rü nangöx! Rü cuçaxwa rü berurerüü tá namaçcura.

Natürü cuanüwa rü tá nanaxüxächi”, ñanagürü choxü. ¹⁰Rü yema orearü ngeruümëxëwa chanayaxu ga yema poperaxacü, rü chanangöx. Rü chauçaxwa rü berurerüü namaçcura. Natürü yexguma chanangöxguwena rü chauanüwa rü nanaxüxächi rü changuxneca. ¹¹Rü ñuxüchi chomañ nüxü nixu, rü ñanagürü choxü:

“Name nixü na wenaxärü Tupanaärü orexü quixuxü namañ i muxüma i nagüxürañxü i duñxügü, rü muxüma i nachüñäneçüçaxgü i duñxügü, rü muxüma i duñxügü i to i nagawa idexagüxü, rü muxüma i nachüñänegüarü äëxgacügü”, ñanagürü choxü.

Taxre ga orearü uruüchiga

11 ¹Rü yemawena chanayaxu ga wüxi ga dexnemenaxã ga ngugürüü ixüñe ga choxna naxãñe. Rü guma choxna naxacü rü ñanagürü choxü:

“Inachi rü nangugü ya yima Tupanapata rü ngëma pumaraarü gutëxerüütaxmü! iRü yaxugü rü ñuxre yüxü i ngëma duñxügü i ngëma Tupanaxü icuaxüügüxü! ²iNatürü ngëma nañxtü ya Tupanapata, rü täütáma cunangugü! Erü ngëma duñxügü i tama Tupanaaxü yaxögüxüna marü nanaxã. Rü nümagü rü tomaëxpüç ya tauncüarü ngãñ tá chixëñ namañ naxügü ya yima ñane ya üünene ya Yerucharëü. ³Rü choma rü tá chanamu i taxre i chorü orearü uruügü na 1,260 i ngunexü duñxügümañ nüxü yaxugüxüçax i chorü ore. Rü nümagü i ngëma taxre rü tá niwëxchiru na ngëmawa duñxügü nüxü cuçaxgüxüçax na ngechãñ nüxü nguxgüxü”, ñanagürü choxü. ⁴Rü

ngēma taxre i orearū uruūgū nixī i norū cuaxruū i ngēma taxre i nanetū i orfbu rū ngēma taxre i weraarū ūruūgū i tōrū Cori ya ñoma i naāneārū yora ixīcūpexewa ngēxmagixū. ⁵Rū ngēxguma texē chixexū namaā ūgūchaūgu i ngēma taxre i orearū uruūgū, rū nūmagū rū ūxiema ya naāxwa ínacuexechinemaā tūxū tá ínagu. Rū ngēmaācū tá inayanaxoxē i norū uwanūgū. Rū ngēmaācū tá tūxū nadai ya yīxema chixexū namaā ūgūchaūxē. ⁶Rū ngēma taxre i orearū uruūgū rū nūxū nangēxma i pora na íyachaxāchixūcax ya pucū na tama napuxūcax i guxūma i ngēma 1,260 i ngunexūgū i nagu Tupanaārū orexū yaxugūxū. Rū ngēxgumarūū ta nūxū nangēxma i pora na nagūxū yaxīxēēgūāxūcax i dexá. Rū ngēxgumarūū ta nūxū nangēxma i pora na ñoma i naānewa namugūāxūcax i nagúxūraūxū i poxcuruūgū na ngēmaācū ngúxū duūxūgūxū yangexēēgūxūcax i ngēxguma ngēma taxre naxwaxegūgu. ⁷Natūrū ngēxguma ngēma taxre i orearū uruūgū naguxēēgūgu na nūxū yaxugūxū i Tupanaārū ore, rū ngēma ngoxo i ngēma āxmaxū i taguma iyacuáxūwa íxūxūxū, rū tá nūxna nayuxu. Rū tá ngēma taxrexū narūyexera, rū tá nanadai. ⁸Rū ngēma naxūnegū i ngēma taxre rū tá yima ñane ga tōrū Cori nawa curuchawa ipotane ya Yerucharēūārū cayewa nawogū. Rū yima ñane rū nachixe rū ngēmacax Chodomaārū ñanemaā rū Equituanemaā nanaxugū. ⁹Rū tomaēxpūx i ngunexūārū ngāxū rū muxūma i nagúxūraūxū i duūxūgū rū muxūma i guxū i nachūñānecūāx i duūxūgū rū muxūma i duūxūgū i to i nagawa idexagūchigūxū, rū tá nūxū nadaugū i naxūnegū. Rū tāūtáma

nanaxwaxegū na texē inataxgūxū. ¹⁰Rū ngēma duūxūgū i ñoma i naānewa maxēxū rū tá nataāēgū na marū nayuexū i ngēma taxre. Rū ngēma na poraācū nataāēgūxūchixū rū tá nūgūina āmare naxāgū, yerū yema taxre ga orearū uruūgū rū poraācū nanachixewe rū naāēwa nananguxēēgū. ¹¹Natūrū yema tomaēxpūx ga ngunexūārū ngāxūguwena, rū Tupana wenaxārū nanamaxēxē ga yema taxre. Rū wenaxārū ínaruđagū. Rū guxūma ga yema duūxūgū ga nūxū daugūxū rū poraācūxūchi namuūē. ¹²Rū ñuxūchi ga yema taxre ga orearū uruūgū, rū nūxū naxīnūē ga wūxi ga naga ga tagaācū daxūguxū ga naānewa inaxūxū ga ñaxū: “iNuā daxūwa pexī!” ñaxū. Rū ñuxūchi ga nūmagū rū wūxi ga caixanexūgu daxūguxū ga naānewa naxī. Rū norū uwanūgū rū yoxni nūxū narūdaunū. ¹³Rū yexgumatama poraācū naxīāxāchiane. Rū wūxi ga yema norū 10 arū ūye ga guma ñane, rū niwaxgū. Rū 7,000 ga duūxūgū nayue namaā ga yema ñāxāchiane. Rū yema togū ga duūxūgū ga maxēxū rū poraācūxūchi namuūē. Rū Tupana ya daxūguxū i naānewa ngēxmacūxū nicuaxūūgū. ¹⁴Rū yexma nayacuax ga yema norū taxre ga chixexū. Natūrū paxa tá ínangu i ngēma norū tomaēxpūx ixīxū.

Guma norū 7 ga cornetachiga

¹⁵Rū yema norū 7 ga Tupanaārū orearū ngeruū, rū nayacue ga norū corneta. Rū nayexma ga nagagū ga tagaācū daxūguxū ga naānewa inaxūgūxū ga ñagūxū:

“Ñuxma rū yima mecū na namaā inacuaxgūxū i ñoma i naāne, rū nūma

nixí ya torü Cori ya Tupana rü Nane ya Cristu. Rü nüma rü guxügutáma namaã inacuaxgü”, ñagüxü. ¹⁶Rü ñuxüchi ga yema 24 ga ãëxgacügü ga norü tochicaxügüwa rütogüxü ga Tupanapexewa, rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupanaxü nicuaxüügü. ¹⁷Rü ñanagürügü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, cuma rü woetama cuyexmaëcha, rü ñuxma rü ta cungëxmaëcha. Rü moxë cuxna taxägü, erü marü cugümexëwa cunangëxmaxëë i guxüma, rü marü icunaxügü na namaã icucuáxü. ¹⁸Rü ngëma duüxügü i tama cuxrü ixügüxü rü poraäcücüchi nanuë, natürü nawa nangu i ngëma ngunexü i nagu tá cunapoxcuxü. Rü ngëxgumarüü ta marü nawa nangu na nüxü quicagüxü i guxüma i duüxügü i yuexü. Rü marü nawa nangu na nüxü cunaxütanüxü i ngëma curü duüxügü i curü orearü uruügü, rü ngëma duüxügü i cupexewa imexü, rü guxüma i ngëma duüxügü i cuxü muüëxü i yaexü rü buexü. Rü marü nawa nangu na icuyanaxoxëëxü i ngëma duüxügü i nachixexëëxü i ñoma i naäne”, ñanagürügü. ¹⁹Rü ñuxüchi Tupanapata ga daxügüxü ga nañewa yexmane, rü niwäxna. Rü yéma norü aixepewa nüxü chadau ga yema baú ga Tupanaärü uneta ga nutagu ümatixü. Rü nibaixbexane, rü poraäcü nicucxwane, rü naxixächiane rü poraäcü gáuxü narüyi.

Wüxi ga nge rü wüxi ga dragóu

12 ¹Rü ñuxüchi daxüwa nangox ga wüxi ga cuaxrü ga taxü. Rü iyexma ga wüxi ga nge ga üaxcürüü iyaurachirucüü. Rü ngütüücutüwa

nayexma ga tauemacü. Rü yema ngürü ngaxcuerü ga ngëruwa yexmaxü, rü 12 ga woramacurigü nixügü. ²Rü yema nge rü itacharaü. Rü poraäcü aita ixü yerü ixíracacüchaü rü poraäcü inguxnecaxüchi. ³Rü ñuxüchi daxüwa nangox ga wüxi ga to ga cuaxrü. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nacoyaraüxü ga dragóu ga taxüchixü ga dauxü ga 7 ga naëru nüxü yexmaxü rü 10 ga naxchatacuxre. Rü wüxichigü ga naëruwa rü nüxü nayexma ga norü ngaxcuerü. ⁴Rü nareexümaã inayatüchigü ga wüxütücumü ga norü tomaëxpüxaru üye ga woramacurigü, rü ñoma ga naäneütügu nanawogü. Rü yema dragóu rü ngípexegu nayachi ga yema nge ga íracacüchaücü, yerü tüxü nangóxchaü ga guxema ngíxäcüxe ga yexguma tabuxgu. ⁵Rü yema nge rü ixíracacü, rü nayatü ga ngíne. Rü nüma rü tá guxü i nachüüäneärü ãëxgacü nixí, rü tá namaã napora. Natürü ga guma ngíne rü yema ngena nanayaxu ga Tupana, rü nügüxütawa nanaga ga norü tochicaxüpexewa. ⁶Rü yema nge rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxäpataxüwa íña. Rü yéma Tupana ngíxcax nanamexëë ga wüxi ga ngíchica na yéma ngíxna nadauxücax rü ngíxü naxüwemüxücax ga 1,260 ga ngunexü. ⁷Rü yemawena ga daxüwa rü nügü nadai. Rü Miguere ga Tupanaärü orearü ngeruügüaru ãëxgacü ixücü rü guxüma ga natanüxü ga orearü ngeruügü, rü nügü nadai namaã ga yema dragóu ga taxüchixü rü norü orearü ngeruügü. Rü yema dragóu rü ñuxüchi norü orearü ngeruügü i chixexü rü poraäcü Tupanaärü orearü ngeruügümaã nügü

nadai. ⁸Natürü ga yema dragóũ rü norü orearü ngeruũgü rü tama Tupanaãrü orearü ngeruũgüxũ narüporamaëgü. Rü ñuxüchi ga yema dragóũ rü norü orearü ngeruũgü rü nangechica ga daxüguxũ ga naãnewa. ⁹Rü yemaãcü inataxüchi ga daxüguxũ ga naãnewa ga yema dragóũ ga yema nuxcümaũxũ ga äxtape. Rü nüma rü ngoxogu rü Chatanágu naxáëga. Rü nüma nixi i guxũma i ñoma i naãnecũãx i duũxũgüxũ nawomüxëxũ. Rü nüma rü norü orearü ngeruũgümaã ñoma ga naãnegu narüwoũ. ¹⁰Rü ñuxüchi nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga naga ga daxüguxũ ga naãnewa tagaãcü ñaxũ:

“Ñuxma rü marü nawa nangu na tóru Tupana rü norü duũxũgüxũ namaxëxëxũ. Rü ñuxma rü nüma tüxũ nüxũ nadauxëë na guxũãrũ yexera naporaxũ rü guxũãrũ äëxgacü yĩxũ. Rü Nane ya Cristu rü marü tüxũ nüxũ nadauxëë na guxũmaã inacuáxũ. Yerü marü daxüguxũ ga naãnewa inataxüchi ga Chataná ga ngunecü rü chütacü tóru Tupanapexewa taeneëgüxũ yeücüri ixuechaxũ. ¹¹Rü nümagü ga yema taeneëgü, rü marü Chatanáxũ narüyexeragü nagügagu ga guma pecaduarü ütanücax yucü rü nagagu ga Tupanaãrũ ore ga nüxũ yaxügüxũ. Yerü ga nümagü rü tama nayanuxügü ga norü maxũ, rü ínamemaregü na Tupanacax nayuexũ. ¹²iRü ngëmacax petaãëgü i guxãma i pema i daxüguxũ i naãnewa ngëxmagüxe! iNatürü pengechaütümüügi i pema i yea naãne i pecaduáxüwa ngëxmagüxe rü taxtü i taxüwa ngëxmagüxe! Erü ngëma ngoxo i Chataná rü marü petanügu narütáe. Rü poraãcü nanu i nüma erü marü noxretama i

ngunexũ nüxũ ínayaxü na chixexũ naxüxũ, erü paxa tá napoxcu”, ñanagürü ga yema naga. ¹³Rü yema dragóũ ga taxüchixũ ga Chataná rü yexguma nüxũ yacuaxächigu na ñoma ga naãnegu nataëxũ, rü ngiwe ningëchigü ga yema nge ga íraxacücü.

¹⁴Natürü ga Tupana rü yema ngena nanaxã ga taxre ga ngixpexatügü ga iyüpepatürüü íxixüne, na yema nachica ga ngextá taxüema íxãpataxüwa nañaxücax naxchaxwa ga yema äxtape ga Chataná. Rü yema nachicawa nixi ga Tupana ngixna dauxũ, rü ngixü üwemüxũ ga tomaëxpüx ga taunecüarü ngãxũ. ¹⁵Rü yema äxtape ga Chataná rü dexá nügiãxwa ínaxüxüxëë na wüxi ga natü naxüxücax, rü yema natümaã ngixü yachaxëëxücax ga yema nge. ¹⁶Natürü ga waixüümü rü ngixü narüngüxëë ga yema nge. Rü ningéane na iyachexëëxücax ga yema dexá ga yema dragóũ nügiãxwa íxüxüxëëxũ. ¹⁷Rü ñuxüchi ga yema dragóũ ga Chataná, rü poraãcüxüchima ngümaã nanu ga yema nge. Rü ínixü na nügi namaã yaðaixücax ga yema togü ga ngixácügü ga yema nge. Rü ngëma ngixácügü i ngëma dragóümaã nügi daixũ, rü ngëma nixi i ngëma duũxügi i meã Tupanaãrũ orega ínüëxũ rü meã yaxögüechaxũ i Ngechuchu ya Cristuarü ore i aixcüma íxixũ. Rü ñuxüchi ga yema dragóũ rü norü numaa taxtü ga taxüãnacügu nayariünu.

Taxe ga ngoxogüchiga

13 ¹Rü nüxũ chadau ga wüxi ga ngoxo ga taxü ga taxtügu ínúachixũ ga 7 eruxũ rü 10 chatacuxrexũ. Rü wüxichigü ga naxchatacuxrewa rü nüxũ nayexma ga norü ngaxcueruũ. Rü naërugügu

naxümatü ga ñuxre ga naéagü ga Tupanamaã guxchigagüxü. ²Rü yema ngoxo ga nüxü chadauxü, rü wüxi ga airüü nixí. Rü naxmexgü rü chatü ga taxümegegürüü nixí. Rü naãx rü wüxi ga aiaxrüü nixí. Rü yema dragóü ga Chataná rü yema ngoxoxü naporaxëe na naxrüü naporaxücax rü naxrüü aëxgacü yíxücax na ñoma ga naänemaã inacüxücax. ³Rü wüxi ga naëruwa ga yema ngoxo, rü nüxü nayexma ga wüxi ga taxü ga norü oxri ga namaã nayuxchaüxü. Natürü ga yema norü oxri rü nüxü nixë, rü naxcax nitaane. Rü guxüma ga ñoma ga naänecüãx ga duüxügü rü poraãcü yema ngoxomaã naãaixächie, rü nawe narüxí. ⁴Rü ga duüxügü rü yema dragóü ga Chatanáxü nicuaxüügü yerü yema ngoxoxü naporaxëe na aëxgacü yíxücax. Rü yexgumarüü ta yema ngoxoxü nicuaxüügü, rü ñanagürügü:

“¿Texé tangëxma ya ñaã ngoxorüü poraxe? ¿Rü texé tapora na namaã tügü taãaixü?” ñanagürügü. ⁵Natürü ga Tupana rü tama yema ngoxona nanachüxu na nügü yacuaxüüxücax rü tacü Tupanamaã yaxugüxücax rü aëxgacü na yíxücax ga ⁴² ga tauemacü. ⁶Rü yemaãcü chixexü naxü ga yema ngoxo. Rü poraãcü tacü Tupanamaã nixugü. Rü Tupanamaã naguxchiga, rü napatamaã rü ta naguxchiga, rü tümamaã naguxchiga ya guxäma ya yíxema daxügüxü i naänewa ngëxmagüxe. ⁷Rü yema dragóü ga Chataná rü yema ngoxoxü naporaxëe na Tupanaãrü duüxügümaã nügü naãaixücax ñuxmatáta tüxü nayexera. Rü aëxgacüxü nayaxixëe na namaã inacüxücax ga nagüxüraüxü ga duüxügü ga guxüma ga

nachiüãnecüãx ga nagüxüraüxü ga nagawa idexagüxü. ⁸Rü tá ngëma ngoxoxü nicuaxüügü i guxüma i duüxügü i ñoma i naänewa maxëxü i noxritama naäne üxgu ngeégagüxü nawa i norü popera ya yima pecaduarü ütanicax yucü i nagu yawügüãxü i ngëma duüxügü i marü Tupana nüxna naxãxü i maxü i taguma gúxü. ⁹⁻¹⁰Rü ngëxguma texé äxchixëgu, rü name nixí i naga taxínü i ñaã tá pemaã nüxü chixuxü. Rü ngëxguma texé tümamaã naxuegugu na tüxü yayauxgüxü, rü noxtacüma tá tiyaxu. Rü ngëxguma texé tümamaã naxuegugu na tüxü yamaãgüxü, rü noxtacüma tá tüxü nimaxgü. Rü ngëmacax ya yíxema Tupanaãrü duüxügü ixígüxe, rü woo tacü rü guxchaxü tüxü ngupetügu, rü tanaxwaxe na yaxna namaã taxínüëxü rü tayaxögüamaxü. ¹¹Rü yemawena nüxü chadau ga wüxi ga to ga ngoxo ga taxrechatacxrexü ga waixüümüãnewa íxüxüxü. Rü yema naxchatacxre rü ñoma carneruchatacxrerüü nixí. Natürü ga naga rü wüxi ga dragóü ga taxüchixügariüü nixí ga na natagaxü. ¹²Rü yexguma yema nüxüraüxü ga ngoxopexewa nayexmagu, rü naxrüütama napora. Rü ñoma ga naänemaã inacüax, rü nanamu ga ñoma ga naänewa maxëxü ga duüxügü na yema nüxüraüxü ga ngoxo ga ixëãrü oxriáxüxü na yacuaxüügüxücax. ¹³Rü yema ngoxo nanaxü ga taxü ga cuaxrüügü ga duüxügü tama nüxü cuáxü na naxügüãxü. Rü daxüwa nanayixëe ga üxü, rü ñoma ga naänegu nayi napexewa ga duüxügü. ¹⁴Natürü ga Tupana rü tama yema ngoxona nanachüxu na ñoma ga naänewa maxëxü ga duüxügüxü nawomüxëexü namaã ga yema cuaxrüügü ga yema

nüxíraüxü ga ngoxopexewa naxüxü. Rü yemaäcü ga yema ngoxo rü duüxügüxü namu na naxügüäxüçax ga naxchicünaçã ga yema nüxíraüxü ga ngoxo ga taramaã chexexü rü poraäcü rüxóxü rü tama yuxü. ¹⁵Rü Tupana rü tama yema to ga ngoxona nanachuxu na namaxëëaxüçax ga yema nüxíraüxü ga ngoxochicünaçã. Rü yemaäcü ga yema ngoxo rü nanamaxëë ga yema naxchicünaçã na yadexaxüçax rü na nadaiaxüçax ga guxüma ga yema duüxügü ga tama nüxü icuaxüügüxü. ¹⁶Rü yexgumarüü ta guxüma ga duüxügüxü namu na norü tügünemexëwa rü exna nacatüwa nüxü na nayexmaxüçax ga wüxi ga cuaxruü ga yema ngoxoéga ixixü. Rü yemaäcü nanamu ga guxüma ga duüxügü rü woo buxü rü exna yaxü, rü woo duüxügü i muärü dñeruäxgüxü rü exna ngearü dñerüäxgüxü, rü woo duüxügü i ngearü coriäxgüxü rü exna duüxügü i ixäärü coriäxgüxü. ¹⁷Rü taxucürüwa texé tümaärü tacüçax tataxe rü exna tümaärü tacümaã tataxe ga yexguma tümaärü tügünemexëwa rü exna tümacatüwa tüxü natauxgu ga yema ngoxoéga rü exna yema ngoxoégaarü cuaxruü ga número. ¹⁸Rü ñaã orexü na icuáxüçax, rü tanaxwaxe na tüxü nangëxmaxü i tóru cuax. Rü yíxema tüxü nangëxmaxë i tümaärü cuax, rü name nixi i tanangü i ngëma número i ngëma ngoxoéga ixixü. Erü ngëma número rü wüxi i yatiégachirex nixi. Rü ngëma número rü 666 nixi.

Yema 144,000 ga duüxügüarü wiyae

14 ¹Rü yemawena ichadawenü, rü nüxü chadau ga guma pecaduarü ütanüçax yucü ga guma maxpüne ga Sióügu äéganeéttügu chicü. Rü naxütawa

nayexma ga 144,000 ga duüxügü ga nacatüwa ixäégaxü namaã ga guma pecaduarü ütanüçax yucüéga rü Nanatü ya Tupanaéga. ²Rü nüxüchi nüxü chaxñtü ga wüxi ga naga ga tagaxü ga daxüguxü ga naánewa inaxüxü ga ñoma taxü i cotüna i chuchchuxügarüü ixixü rü ñoma poraäcü yaduruanexürüü ixixü rü ñoma muxüchixü i duüxügü i arpawa ípaxetaxügüü ixixü. ³Rü yema 144,000 ga duüxügü rü nagu nawiyægü ga wüxi ga yexwacaxüxü ga wiyae napexewa ga Tupanaärü tochicaxü rü napexewa ga yema ägümücü ga daxüçüçax ga maxëxü rü napexewa ga yema 24 ga äëxgacügü. Rü taxucürüwama texé ga togue nüxü tacuaxéga ga yema wiyae. Rü yema 144,000 ga duüxügüxicatama nixi ga nüxü cuaxgüxü. Rü yema nixi ga Tupana ñoma ga naánewa idexechixü na namaxëëäxüçax. ⁴Rü yema nixi ga duüxügü ga tama ñoma ga naäneärü ngüchaü i chixexümaã nügü äüächiarü maxüäxgüxü rü tama nüxü rüxoexü na Tupanaäxü yaxögüäxü. Rü nümagü rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucüwe narüxi i ngextá ínaxüxüwa. Rü yemagü nixi ga ñoma ga naäneçüäxxtanüwa nüxira Tupana naxçax taxexü na noxrü rü Naneärü duüxügü i üünexü yixigüxüçax. ⁵Rü yematanüwa rü taguma texé nüxü taxñü na doraxü yaxügüxü, erü Tupanapexewa rü nataxuma i norü chixexü.

Orearü ngeruügü ga
daxüçüçaxrü orechiga

⁶Rü nüxüchi nüxü chadau ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga daxüguxü ga naänegu íxexeüxü ga iyangexü ga Tupanaärü ore i guxügutáma ixixü, na

guxũ i nachiuãnecũãxgũmaã rü nagúxũraũxũ i duũxũgũmaã rü guxũma i duũxũgũ i nagúxũraũxũ i nagawa idexagúxũmaã nüxũ yaxuxũcax. Rü yemaãcü inayange ga yema Tupanaãrũ ore na guxũma i ñoma i naãnewa maxẽxũ i duũxũgũmaã nüxũ yaxuxũcax. ⁷Rü tagaãcü ñanagürũ:

“iNüxũ pemuũe ya Tupana rü nüxũ picuaxũũgũ! Erũ marũ nawa nangu na guxũma i duũxũgũna naçaxũ. iRü nüxũ picuaxũũgũ ya yima naxüci i daxüguxũ i naãne rü ñoma i naãne rü taxtũ i taxũ rü guxũma i natüxacügũ!” ñanagürũ.

⁸Rü yemawena nangox ga to ga orearũ ngeruũ ga daxücuãx, rü ñanagürũ:

“Marũ nagu nayarũchixe ya yima iãne ya taxũne ya Babiróniã, rü nagu napogüe rü nayawaxtaũgüxẽe ya norũ igũ. Yerũ yema iãnecũãx rü nanachixexẽe ga guxũma ga to ga nachiuãnecũãx ga duũxũgũ. Rü guxũma ga yema duũxũgũxũ namu na naxüguãxũcax ga yema chixexũ ga guma iãnewa naxügũxũ ga Tupanapexewa poraãcü chixexũ”, ñanagürũ. ⁹⁻¹⁰Rü yemawena nangox ga to ga orearũ ngeruũ ga tagaãcü ñaxũ:

“Ngẽxguma chi texé nüxũ icuaxũũgu i ngẽma ngoxo rü naxchicünaãxãxũ ticuaxũũgu rü tügũ itaxãxgu na tümacatuwa rü exna tümamexẽwa ngẽma ngoxoégamaã tacuaxruũãxũ, rü Tupana rü poraãcüxüchi tá tüxũ napoxcu namaã i ngẽma poxcu i guxũãrũ yexera ixĩxũ i nümatama ya Tupana norũ numaã namexẽxũ. Rü üxũmaã rü azufre i iyauraxũmaã tá ngúxũ tüxũ ningexẽ napexewa i norũ orearũ ngeruũgũ rü napexewa ya yima

Nane ga pecaduarũ ütanicax yucü. ¹¹Rü naẽma ya yima üxü ya nawa Tupana ngúxũ tüxũ ingexẽe, rü guxũgutama ngẽma nicaixqueecha. Rü bai i irarüwa tá tüxũ narüna i ngẽma ngúxũ ya yixema ngẽma ngoxoxũ rü ngẽma ngoxochicünaãxãxũ icuaxũũgüxe rü tügũ ixãxẽ na ngẽma ngoxoégamaã taxãégaxũ. Rü bai i ngunecü rü bai i chütacü tá tüxũ narüna i ngẽma ngúxũ”, ñanagürũ. ¹²Rü ngẽmacax ya yixema Tupanaãrũ duũxũgũ ixĩgüxe rü norũ orega ñnüexẽ rü Ngechuchuaũ yaxögüxe, rü name nixĩ na yaxna namaã taxĩnüexũ rü tayaxögüamaxũ ega woo tacü rü guxchaxũ tüxũ ngupetügu. ¹³Rü ñuxüchi nüxũ chaxĩnũ ga wüxi ga naga ga daxüguxũ ga naãnewa inaxũxũ ga ñaxũ choxũ:

“iNaxümatũ i ñãã ore i tá cumaã nüxũ chixuxũ! Rü ñuxmaũcüü tá tataãégü ya yixema tórũ Coriaxũ meã yaxögüãcüma yuexe. Erũ Tupanaãe i Üünexũ rü ñanagürũ: ‘Ngũ, ngẽmaãcü tá tataãégü ya yixema, erũ tá itarüngüẽ nüxna i tümäärũ puracügũ. Rü ngẽma mexũ i taxügüxũ rü tümamaã wüxigu daxügüxũ i naãnewa tá naxũ’”, ñanagürũ.

Ñoma i naãnewa nayadexechi i ngẽma duũxũgũ i Tupanaãrũ ixĩgüxũ

¹⁴Rü ñuxüchi ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga caixanexũ ga cómüxũ. Rü yema caixanexũëtüwa narüto ga Tupana Nane ga duũxũxũ ixĩcü. Rü naẽruwa nayexma ga wüxi ga norũ ngaxcueruũ ga uirunaxcax. Rü namexwa nayexma ga wüxi ga cüxchi ga ínapomaguxũ ga texechixũ. ¹⁵Rü Tupanapatawa ínaxũxũ ga wüxi ga to

ga orearü ngeruü ga tagaãcü ñaxü nüxü ga guma caixanexüétüwa rütocü:

“Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i cuxrü ixígüxü! Erü marü nawa nangu na cugüxütawa cunanaxü, erü ngëma curü duüxügü i ñoma i naãnewa ngëxmagüxü rü ínamemare na cunadexü”, ñanagürü. ¹⁶Rü ñuxüchi ga guma yema caixanexüétüwa rütocü rü ñoma trigu i buxuxürüü naãneétügu ngímaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nanade ga yema norü duüxügü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. ¹⁷Rü ñuxüchi daxüguxü i naãnewa ngëxmane ya Tupanapatawa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga nüxü nayexmacü ga wüxi ga cüxchi ga ínapomagucü ga tēxechixcü. ¹⁸Rü yema pumaraarü gutexeruütaxmüwa ínaxüxü ga wüxi ga to ga orearü ngeruü ga üxümaã icuáxü. Rü nüma rü tagaãcü ñanagürü nüxü ga yema to ga orearü ngeruü ga yema cüxchi ga ínapomagucü ga tēxechixcü nüxü yexmaxü:

“Inaxügü na cunadexü i ngëma duüxügü i yéa naãnewa ngëxmagüxü i tama Tupanaärü ixígüxü! Erü marü nawa nangu na Tupana napoxcuexü”, ñanagürü. ¹⁹Rü yema orearü ngeruü rü ñoma ga naãneétügu ngímaã nayabuãchi ga norü cüxchi. Rü nayadexechi ga yema duüxügü ga tama Tupanaärü ixígüxü ga ñoma ga naãnewa yexmagüxü. Rü wüxi ga taxü ga nachicagu nanawocu na yexma Tupana norü numaã naðaixüçax, ñoma ubagü imaíxtüüxürüü. ²⁰Rü yema nachica ga íãneärü íxpemawa yexmaxügu nanadai. Rü guma nagü ga yéa íyaxüchicü, rü 300 ga kilómetru inayarübaichi, rü wüxi ga

metruarü ngäxü nixí ga norü mátama ga guma nagü.

Tupanaärü orearü ngeruügü ga nüxü nayexmaxü ga 7 ga poxcuruügü

15 ¹Rü ñuxüchi ga daxüguxü ga naãnewa rü nüxü chadau ga wüxi ga to ga taxü ga cuaxrüü ga namaã íbaixächixü. Rü nayexma ga 7 ga orearü ngeruügü ga daxüçüçax ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga poxcuruü. Rü yema nixí ga Tupanaärü poxcu ga nawa iyacuáxü ga na nanuxü. ²Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga ñoma wüxi ga nanaxtaaétüwaraüxü ga woruarüü iyauraétücüxü ga üxüema nawa inachixü. Rü yéma tayexmagü ga guxema nüxü rüyexeraxe ga yema ngoxo rü yema ngoxochicünaãxä rü yema ngoxoéga rü yema número ga yema ngoxoéga ixixü. Rü yema nanaxtaaétüwaraüxügu tachigü. Rü tüxü nayexmagü ga tümaärü paxetaruügü ga arpa ga Tupana tüxna äxü. ³Rü nagu tawiyaegü ga Moiché ga Tupanaärü duüxü ixícüaru wiyae. Rü yexgumarüü ta nagu tawiyaegü ga yema wiyae ga guma Tupana Nane ga pecaduarü útanüçax yucüaru ixixü ga ñaxü:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Guxüärü Yexera Poracüx, nataxüchi rü namexëchi i guxüma i ngëma cuxixü. Rü cuma rü guxügütáma guxüma i nachüüãnegüaru äëxgacü quixí. Rü cuma rü aixcüma meãma namaã icuçuax rü taguma quidora. ⁴¿Rü texé tãütáma cuxü tamuü, Pa Corix? ¿Rü texé tãütáma cuxü ticuçuüü? Erü cuma rü cuxicatama nixí i üünecü quixü. Rü guxüma i

nachiũñanecũãx rü nüã tá naxĩ, rü tá cuxũ nicuaxũũgũ. Yerü marü nüxũ nadaogu na quixaixcũmaxũ i guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũwa rü aixcũma mea cunangugũxũ i guxũma i ngẽma chixexũ ügũxũ rü ngẽma mexũ ügũxũ”,

ñanagürü ga yema wiyae. ⁵Rü yemawena ichadawenü rü nüxũ chadau ga daxügũxũ ga naãnewa na yawãxnaxũ ga yema nachica ga ütünexũ ga Tupanapataarü aixepewa yexmaxũ ga ngexta namaã ínanguxũgũxũwa ga guma nuta ga Tupanaärü mugü nagu ümatüci. ⁶Rü guma Tupanapatawa ínachoxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgũ ga daxũcũãx ga nüxũ nayexmagũxũ ga yema 7 ga poxcuruũgũ. Rü naxchiru ga mexëchixũmaã rü iyauracüüxũmaã nixãxchiru. Rü yema norü goyeremüũgũ rü uirunaxçax nixĩ. ⁷Rü ñuxũchi wüxi ga yema ägümücü ga daxũcũãx ga maxũxũ, rü wüxichigü ga yema 7 ga orearü ngeruũgiina nanaxã ga wüxi ga taza ga nangaxweraũxũ ga uirunaxçax ga Tupana ya guxũguma maxëchacüarü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ. ⁸Rü guma Tupanapata rü namaã naxããcu ga yema caixema ga Tupana ya mexëchicü rü poraciüwa ne üxũ. Rü taxucürüwama texë yexma taxücu ñuxmata nagü ga yema 7 ga poxcuruũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgiãxũ yexmaxũ.

Tazagü ga Tupanaärü numaa ixããcuxũchiga

16 ¹Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaãcü guma Tupanapatawa inaxũxũ ga ñaxũ nüxũ ga yema 7 ga orearü ngeruũgũ:

“iNgẽma pexĩ, rü naãneétiwa peyabagüãcu i ngẽma 7 i tazagü i Tupanaärü nu i äücũmaxũmaã ixããcuxũ!” ñanagürü. ²Rü yéma naxũ ga wüxi ga Tupanaärü orearü ngeruũ, rü naãneétiwu nayabaãcu ga norü taza. Rü guxũma ga duũxũgü ga yema ngoxoégamaã ixããgaxũ rü yema ngoxochicünaxãxũ icuaxũũgũxũ, rü nawa inayarüogü ga taixna ga nguxuchixũ ga taguma ixëxũ. ³Rü yema norü taxre ga orearü ngeruũ, rü taxũ ga taxtüétügu nayabaãcu ga norü taza. Rü nagũxũ nananguxuchi ga dexá, rü ñoma wüxi i duũxũ i texë imáxũgürüxũ nixĩ ga dexá. Rü guxũma ga tacü ga taxtüwa maxëxũ rü nayue. ⁴Rü yema norü tomaëxpüx ga orearü ngeruũ rü natüguétügu rü natüxacüguétügu nayabaãcu ga norü taza. Rü guxũma ga yema natügu rü natüxacügu, rü nagũxũ nanacaxichi. ⁵Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga yema Tupanaärü orearü ngeruũ ga guxũma ga dexámaã icuãxũ ga ñaxũ:

“Pa Torü Cori ya Tupana ya Üünecü ya Woetama Yexmaëchacü rü Ñuxma Ngëxmaëchacü, cuma rü wüxi i mexũ cuxü na ngẽmaãcü dexá nagũxũ cunacaxichixëëxũ naxchaxwa i ngẽma duũxũgü. ⁶Yerü nümagü rü nanadai ga yema curü duũxũgü rü curü orearü uruũgü, rü inanaba ga nagü. Rü ñuxma i cuma rü wüxi i mexũ nixĩ i cuxũxũ na ngẽma dexá nagũxũ cunacaxichixëëxũ na nawa naxaxegüxũcax. Yerü yema nixĩ ga yema nanaxwaxegüxũ rü yemacax nixĩ ga curü duũxũgüxũ nađaixũ”, ñaxũ. ⁷Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga yema pumaraarü gutëxeruũtaxmüwa inaxũxũ ga ñaxũ:

“Ngũ, Pa Cori ya Tupana ya Guxũãrũ Yexera Poracũx, aixcũma nixĩ i namexũ i ngẽma cuxũxũ”, ñaxũ. ⁸Rũ yema norũ ãgũmũcũ ga orearũ ngeruũ rũ ùãxcũtũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ yemaãcũ nanaporaxẽẽ ga ùãxcũ na yexeraãcũ nanguxemaxũcãx, na yema norũ naĩẽmaxũmaã ñaguãxũcãx ga duũxũgũ. ⁹Rũ guxũma ga duũxũgũ rũ poraãcũ nũxũ nanguxema, natũrũ tama nũxũ narũxoe ga nacũma ga chixexũ rũ tama Tupanaxũ nicuãxũũgũ. Rũ naguxchigagũama namaã ga Tupana ya guxũma i ngẽma poxcuruũmaã icuãcũ. ¹⁰Rũ yema norũ wũximeẽxpũx ga orearũ ngeruũ, rũ yema ngoxoarũ tochicaxũtũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ guxũwama ga ngextã ãẽxgacũ íyĩxũwa ga yema ngoxo, rũ naxẽãne. Rũ yema na poraãcũ nũxũ nangũxũ ga duũxũgũ, rũ nũgũ nangõõrũ conũãxgũ. ¹¹Natũrũ woo yemaãcũ nũxũ na nangupetũxũ ga duũxũgũ, rũ tama nũxũ narũxoechaũ ga yema chixexũ ga naxũgũxũ. Natũrũ yema na poraãcũ nũxũ nangũxũ ga norũ taixnagũ, rũ naguxchigagũama namaã ga Tupana ya daxũgucũ. ¹²Rũ yema norũ 6 ga orearũ ngeruũ, rũ yema taxtũ ga Eufraateũtũgu nayabaãcu ga norũ taza. Rũ inayache ga yema taxtũ na wũxi ga nama na yĩxũcãx naxcãx ga yema nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũ ga ùãxcũ íyarũgoxũwa ne ixũ. ¹³Rũ nũxũ chadau rũ yema dragõũãxwa, rũ yema nũxĩraũxũ ga ngoxoãxwa, rũ yema to ga ngoxo ga yema orearũ uruũnetaãxwa, rũ wũxiãxwachigũ ñanaxũ ga wũxi ga naãẽ ga chixexũ ga ñoma curururũ ixĩxũ. ¹⁴Rũ yema nixĩ ga naãẽgũ ga

yema ngoxogũ ga naxũgũxũ ga yema taxũ ga cuãxruũgũ ga duũxũgũ taxucũrũwa ùgũxũ. Rũ yema ngoxogũ rũ ñnachoxũ na nangutaquexexẽẽgũãxũcãx i guxũma i ñoma i naãnewa ngẽxmagũxũ i nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũ na Tupana ya Guxũãrũ Yexera Poracũmaã nũgũ nadaixũcãx i ngẽxguma nawa nanguxgu i naãneãrũ gux. ¹⁵Natũrũ dũcax, rũ pexuãẽgũ erũ tõrũ Cori ya Ngechuchu ya Cristu rũ ñnanagũrũ:

“Choma rũ ngũrũãchi taxũetãma choxũ ñnanguxẽẽyane íchangu, ñoma wũxi i ngĩtaxãxũ ñnguxũrũũ. Rũ tataãẽ ya yĩxema ímemarexe ñoma wũxi i duũxũ i naxchiru ímexẽẽxũrũũ na tama tangexchiruxũcãx rũ taxãnexũcãx i ngẽxguma íchanguxgu”, ñnanagũrũ. ¹⁶Rũ yema ngoxogũ, rũ nanangutaquexexẽẽ ga guxũma ga ñoma ga naãnewa yexmagũxũ ga nachĩũãnegũãxgũarũ ãẽxgacũgũ. Rũ yema nachica ga nawa nangutaquexegũxũ, rũ Armaguedõũgu naxãẽga i Yudũgũgawa. ¹⁷Rũ yema norũ 7 ga orearũ ngeruũ, rũ buanecũgumare nayabaãcu ga norũ taza. Rũ guma Tupanapata ya daxũguxũ i naãnewa ngẽxmanewa inanaxũ ga wũxi ga naga ga tagaxũ ga yema Tupanaãrũ tochicaxũwa inaxũxũ ga ñaxũ:

“Marũ ñingu”, ñaxũ. ¹⁸Rũ nibãixbexane, rũ poraãcũ nicuxcuane, rũ niduruane. Rũ poraãcũ naxĩãxãchiane. Rũ noxri Tupana duũxũgũxũ ùxgumama rũ taguma nayexma ga wũxi ga ñãxãchiane ga yemarũũ poraxũ. ¹⁹Rũ guma ñãne ga taxũne ga Babirõniã, rũ tomaẽxpũxgu

ningüxyeane. Rü guma ñānegü ga ñoma ga nañewa yexmagüne rü niwaxtaügi. Rü Tupana rü nüxna nacuaxāchi ga guma ñāne ga Babiróniāärü chixexü. Rü yemaçax norü numaā poraācü nanapoxcu ga guma ñāne, yerü poraācüxüchi namaā nanu. ²⁰Rü guxüma ga capaxügi rü guxünema ga maxpünegü, rü inayarüxogü. ²¹Rü daxüwa narüyi ga gáuxü ga itapütaxü, rü duüxügüétügu nayi. Rü wüxipütachigü ga yema gáuxü, rü 40 ga kilogu nixi ga nayaxü. Rü ga duüxügü rü Tupanamaā naguxchigagü nagagu ga yema poxcuruü ga gáuxü, yerü poraācü nüxü nangux ga yema poxcu ga Tupana namaā napoxcuexü.

Ñāne ga Babiróniā ga wüxi ga nge ga ngēāxüchicügu ixuxüne

17 ¹Rü yema 7 ga orearü ngeruügi ga nüxü yexmagüxü ga 7 ga tazagü, rü yematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruü, rü chauxçax nixü, rü ñanagürü choxü:

“iNuā naxü! Rü tá cuxü nüxü chadauxēē i tacü tá nixi i ngürü poxcu i ngēma nge i ngeāxüchicü i taxü i dexágüétüwa rütöxcü. ²Rü ñoma i nañewa ngēxmagüxü i nachiüānegüari āēxgacügi, rü ngīmaā namaxē, rü yemaācü poraācü chixexü naxügi. Rü guxüma i ñoma i nañecüāx, rü ngürü chixexü nüxna naxüe”, ñanagürü. ³Rü yexguma Tupanaāē i Üünexü yemaācü choxü ngoxetüxēēgu, rü yema orearü ngeruü rü wüxi ga nachica ga ngextá taxúema íxāpataxüwa choxü naga. Rü yema ngixü chadau ga wüxi ga nge ga wüxi ga ngoxo ga dauxüétüwa rütöxcü.

Rü yema ngoxo rü guxüwama naxāégaxüne, rü yema naégagü rü Tupanamaā naguxchiga. Rü 7 nixi ga naēru rü 10 ga naxchatacxre. ⁴Rü yema nge rü wüxi ga naxchiru ga dauxracharaxü rü dauxümaā íxāxchiru. Rü uirumaā rü nutagü ga mexēchicümaā ingāxāē. Rü ngixmexwa ngixü nayexma ga wüxi ga taza ga uirunaxçax. Rü yema taza rü namaā naxāācu ga nagüxüraüxü ga yema Tupanapexewa chixexü rü nagüxüraüxü ga chixexügi ga yema nge üxü. ⁵Rü ngīcatügu naxümatü ga wüxi ga naēga ga taxúema nüxü cuáxü na ñuxü ñaxüchiga yixü. Rü yema naēga rü ñanagürü:

“Taxüne ya Babiróniā i naē i guxüma i duüxügü i chixexü ügüxü rü guxüma i chixexü i ñoma i nañewa ngēxmaxü”, ñanagürü. ⁶Rü ngixü chadau ga yema nge ga na nangāxüxü namaā ga guma nagü ga yema duüxügü ga Tupanaärü íxügüxü rü yema duüxügü ga Ngechuchuarü orexü na yaxugüxüçax çaixü. Rü yexguma yemaxü chadauxgu, rü chañaxāchi. ⁷Rü yexguma ga yema orearü ngeruü rü ñanagürü choxü:

“¿Tacüçax çañaxāchi? Düçax, tá cumaā nüxü chixu na tacüchiga yixü i ngēma nge, rü tacüchiga yixü i ngēma ngoxo i 7 eruxü rü 10 chatacxrexü i naétüwa natoxü. ⁸Rü ngēma ngoxo i nüxü cdauxü, rü yema nixi ga nuxcümāxüchi maxchiréxü natürü ñuxma rü marü yuxü rü ngēma āxmaxü i taxuguma iyacuáxüwa ngēxmaxü. Natürü paxa tá ngēma íxüxüxü, rü ñuxüchi ngēma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa tá üxü. Rü ngēma

ngoxom aã tá nabaixãchiãëgü i ngëma duüxügü i ñoma i nañewa maxëxü i tama nawa ngoxégagüxü i ngëma Tupanaärü popera i noxritama nañe ixügügu Tupana nagu yawügüxü i ngëma duüxügü i nüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü nümagü i ngëma duüxügü rü aixcüma tá namaã nabaixãchiãëgü i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchirëxü rü yuxü natürü wena táxaru ínguxü. ⁹Rü ñaã nixí i wüxi i ore naxçax i ngëma duüxügü i nüxü natauxchaxü na nüxü nacuaxgüxü. Rü ngëma 7 i naëru i ngëma ngoxo, rü yima nixí ya 7 ya maçpúnechiga. Rü yima 7 ya maçpúneétiwa nixí i natoxü i ngëma nge. Rü ngëxgumarüü ta i ngëma naërugü, rü 7 i nachiiãnegüarü ãëxgacügüchiga nixí. ¹⁰Rü wüximeëxpüx i ngëma ãëxgacügü rü marü togü nüxü narüyexeragü, rü ñuxma rü marü tama ãëxgacügü nixígü. Rü ngëma norü 6 i ngëma ãëxgacügü, rü nüma rü ñuxma rü ãëxgacü nixí. Rü ngëma norü 7 tá nixí i yixcüra ínguxü. Natürü ngëxguma ínguxgu i ngëma norü 7 i nawa iyacuáxü i ngëma ãëxgacügü, rü paxaächimare tá nixí i ãëxgacü yíxü. ¹¹Rü ngëma ngoxo ga nuxcümaxüchi maxchirëxü rü ñuxma rü marü yuxü, rü ngëma nixí i norü 8 i ngëma ãëxgacügü. Rü nüma rü ngëma 7 tanüxü nixí. Natürü i nüma rü ngëma nachica i guxügutáma nagu napoxcuxüwa naxü. ¹²Rü ngëma 10 i naxchataçxre i nüxü cudauxü, rü 10 i nachiiãnegüarü ãëxgacügüchiga nixí. Natürü i nümagü rü tauta inanaxügüe

na duüxügümaã inacuaçxgüxü. Natürü yixcüra tá nanayauxgü i pora na wüxítatama i ngora ngëma ngoxomaã wüxigu ãëxgacügü yixígüxüçax. ¹³Rü ngëma 10 i ãëxgacügü rü wüxigu nagu narüxinië na ngëma ngoxona naxägüáxüçax i norü pora, na ngëma ngoxo namaã icuáxüçax. ¹⁴Rü ñuxüchi i ngëma ãëxgacügü rü ngëma ngoxo rü tá nügü nadai namaã ya yima Tupana Nane ga pecaduarü útanüçax yucü. Natürü ya yima Tupana Nane rü tá nüxü narüyexera, erü nüma rü guxü i corigüarü Cori nixí, rü guxü i nachiiãnegüarü ãëxgacügüarü ãëxgacü nixí. Rü yíxema namücügü ixígüxe, rü yíxemagü tixígü ya Tupana tüxü idexechixe rü tümacax naçaxe. Rü tümagü rü aixcüma naga taxínüë”, ñanagürü choxü. ¹⁵Rü yema orearü ngerüü rü ñanagürü ta choxü:

“Ngëma taxü i dexá i nüxü cudauxü i naétiwa natoxü i ngëma nge i ngëãëxüchicü, rü nagúüraüxü i duüxügüchiga nixí, rü guxüma i duüxügü i to i nagawa idexagüxüchiga nixí, rü guxüma i nachiiãnecüãxgü i duüxügüchiga nixí. ¹⁶Rü ngëma 10 i naxchataçxre i nüxü cudauxü i nüxü ngëxmaxü i ngëma ngoxo, rü tá ngëma nge i ngëãëxüchicüchi naxaie. Rü tá ngëma ngena nanapuxü i guxüma i çacü i ngíxü ngëxmaxü, rü ngëmaäcü ngexchiruäcüma tá ngëxma irixãüx. Rü tá ngíxü nangõxgü, rü üxüwa tá ngíxü nigügü. ¹⁷Yerü ga Tupana rü yema 10 ga ãëxgacügüxü nagu narüxiniëxëë na naxügüáxüçax i ngëma nanaxwaxëxü i nüma ya Tupana. Rü ngëmacax i ngëma ãëxgacügü, rü tá wüxigu nagu

narüxĩniũ na ngẽma ngoxoxũ
naporaxẽẽgũxũ na norũ ãẽxgacũ
yĩĩxĩcax ñuxmatáta Tupana yanguxẽẽ i
ngẽma nũxũ yaxuxũ. ¹⁸Rũ ngẽma nge i
ngĩxũ cudaxcũ, rü yima nixĩ ya yima
ĩane ya taxũne ya guxũma i
nachiũãnegũarũ ãẽxgacũgũmaã
icuáxũne”, ñanagũrũ.

Nagu nayarũchixe ga ĩane ga Babirõniã

18 ¹Rũ yemawena nũxũ chadau ga
wũxi ga to ga orearũ ngerũ ga
daxũguxũ ga naãnewa írũxĩxũ ga taxũ
ga ãẽxgacũ ixĩxũ. Rũ yema orearũ
ngerũãrũ yauracũxũmaã nangõone ga
ñoma ga naãne. ²Rũ tagaãcũ ñanagũrũ:

“Marũ nagu nayarũchixe ya yima ĩane
ya taxũne ya Babirõniã. Rũ ñuxma rü
ngoxogũchiũ nixĩ rü nagũxũraũxũ i naãẽ
i chixexũgũchiũ nixĩ. Rũ ñuxma rü
ngẽma naxãchiũ i nagũxũraũxũ i
ngurucugũ rü werigũ i chixexũ i
duũxũgũ naxchi aieixũ. ³Yerũ guxũma
ga nachiũãnecũãxgũ, rü guma ĩaneãrũ
chixexũ nüxna naxũe. Rũ norũ
ãẽxgacũgũ, rü yema poraãcũ chixri
namaxẽ. Rũ guxũma ga ñoma ga
nachiũãnecũãxgũ ga taxetanũxũgũ, rü
nũgũ namuãrũ dĩeruãxẽẽgũ namaã ga
yema ĩaneãrũ yemaxũgũ ga tama
Tupanapexewa mexũ”, ñanagũrũ. ⁴Rũ
ñuxũchi nũxũ chaxĩnũ ga to ga naga ga
daxũguxũ ga naãnewa inaxũxũ ga ñaxũ:

“iDũcax i guxãma i pema ya chorũ
duũxũgũ ixĩgũxe, rü ĩpechoxũ nawa ya
yima ĩane na tama ngẽma ĩanecũãxrxũ
pipecaduãxgũxũcax rü tama nagu
peyixũcax i ngẽma poxcu i tá yima
ĩanewa nguxũ! ⁵Erũ ngẽma ĩanecũãxãrũ
pecadugũ, rü nügũetũwa narĩnucue, rü

dũxwa marũ daxũguxũ i naãnewa
nangu. Rũ ñuxma ya Tupana rü nüxna
nacuãxãchi i ngẽma chixexũ i naxũgũxũ,
rü ngẽmacax tá yima ĩanexũ napoxcu.
⁶Rũ ngẽma poraãcũ chixexũ na
naxũgũxũrũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta
nixĩ na chixexũmaã nũxũ penaxũtanũxũ
i pemax. iRũ ñuxma na ngẽma ĩanecũãx
togũmaã chixexũ naxũgũxũ, rü
taxrexpũxcũna tá penachixexẽẽ i
pemax! iRũ ngẽma chixexũ ga yema
ĩanecũãx togũcax mexẽẽgũxũ, rü pema
rũ taxrexpũxcũna tá ngẽmaãcũ naxcax
penamexẽẽ! ⁷iRũ ngẽma na nügũ
yacuãxũũgũxũ rü mexẽchixũwa na
namaxẽxũ, rü ngẽxgumarũũ tá ta nixĩ
na ngũxũ nũxũ pingexẽẽgũxũ rü
ngechaũ nũxũ pingexẽẽgũxũ! Erũ
ñuxma i ngẽma ĩanecũãx rü nügũãẽwa
ñanagũrũgũ: ‘Yixema rü ñoma wũxi i
ãẽxgacũrũ mexẽchixũwa tangẽxmagũ.
Rũ tagutãma wũxi i yutexũrũũ
tangechaũgũ’, ñanagũrũgũ nügũãẽwa i
ngẽma ĩanecũãx. ⁸Rũ ngẽmacax tá nixĩ i
wũxĩtãtama i ngunexũgu ĩnanguxũ i
ngẽma ĩaneãrũ poxcuruũ. Rũ ngẽma
ĩanecũãx rü ngũanemaã tá nayue, rü
poraãcũ tá nangechaũgũ, rü poraãcũ
taiya tá nũxũ nangux, rü norũ ĩane rü
ũxũmaã tá nigu. Erũ naporaxũchi ya
yima Tupana ya guxũãrũ Cori ixĩcũ i
ngẽma ĩanexũ poxcucũ”, ñanagũrũ ga
yema naga. ⁹Rũ ngẽma nachiũãnegũarũ
ãẽxgacũgũ ga yema ĩanewa poraãcũ
chixri maxẽxũ rü mexẽchixũwa
yexmagũxũ, rü tá poraãcũ norũ
ngechaũmaã yima ĩanecax naxauxe i
ngẽxguma nũxũ nadaugũgu i ngẽma
ũxũema i namaã yaxaxũ. ¹⁰Natũrũ
ngẽma ãẽxgacũgũ rü ngẽma poxcuxũ na

namuũëxũchaxwa rü tá yaxũwa nüxũ narüdaunü, rü ñanagürügü tá:

“Cungechaũtümüü, Pa Taxũne ya Iãne ya Babiróniã ya Guxũ i

Nachiũãnegümaã Porachiréne. Erü wüxitama i ngoragu cuxçax ínangu i curü poxcu”, ñanagürügü tá. ¹¹Rü guxũma i ñoma i naãnecũãx i taxetanüxũ, rü tá poraãcü norü ngechaũmaã naxçax naxauxe ya yima iãne. Erü marü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü ngẽmaxũgü i ngẽma nangegüxũ. ¹²Rü marü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü uiru, rü norü dïerümü, rü norü nutagü i mexëchixũ, rü naxpügü i mexëchixũ i dauxracharaxũ rü idauxcharaũ i ngẽma nangegüxũ. Rü ngëxgumarüü ta taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i nagúxũraũxũ i norü naixchipanügü i yixixũ, rü norü ngẽmaxũgü i marfílnaxçax rü mürapewa i mexëchixũnaxçax rü cobrenaxçax rü fierunaxçax rü nutanaxçax i ngẽma nangegüxũ. ¹³Rü taxúetáma naxçax nüxũ tataxe i norü canela rü togü i norü üexũwemüxũgü i yixixũ, rü pumaratexe i guruũ ixixũ, rü togü i pumaragü i yixixũ, rü binügü rü chixũgü, rü arina i mexëchixũ, rü trigu i ngẽma nangegüxũ. Rü ngëxgumarüü ta ngẽma nanagagü i wocagü, rü carnerügü, rü cowarügü, rü autügü i cowaru itúchigüxũ, rü duũxũgü i puracüruũgü. Rü ngẽmaãcü woo duũxëgü rü ngẽma tüxũ nagagü na tümamaã nataxegüxũçax. ¹⁴Rü ngẽma taxetanüxũ, rü ñanagürügü tá nüxũ ya yima iãne:

“Cuwa rü marü nataxuma i ngẽma orix i curü duũxũgüarü me ixixũ. Rü

marü nataxuma i guxũma i ngẽma meruũgü ga noxri cuxũ yexmaxũ, rü tagutáma wenaxãrü cuxũ nangëxma”, ñanagürügü tá. ¹⁵Rü ngẽma taxetanüxũ i guxũma i ngẽma orixgümaã rü ngẽma meruũgümaã taxegüxũ rü guma iãnegu nügü muãrü dïeruãxëxũchigüxũ, rü yaxũwa tátama nüxũ narüdaunü ya yima iãne, erü nüxũ namuũë i ngẽma poxcu i yima iãnëxũ üpetüxũ. Rü tá poraãcü norü ngechaũmaã naxauxe. ¹⁶Rü ñanagürügü tá:

“Nangechaũtümüü ya yima iãne ya taxũne. Erü noxri rü ñoma wüxi i nge i mexëchixũ i naxchiru i dauxracharaxũ rü dauxcharaxũmaã äxchirucü i uirumaã rü nutagü ya mexëchicümaã ngaxãëxcürüü nixi. ¹⁷Natürü ngürüãchi nagux i guxũma i ngẽma iãneãrü meruũgü”, ñanagürügü tá. Rü guxũne ya wapurugüarü äëxgacügü, rü guxũma i norü duũxũgü ya yima wapuruwa puracüexũ, rü guxũma i duũxũgü ya yima wapuruwu ixũ, rü guxũma i taxetanüxũgü i wapuruwu yarüxũxũ, rü yaxũwa tátama nayachaxgütanüãchi, rü ngẽma tá nüxũ narüdaunü. ¹⁸Rü ngëxguma nüxũ nadaugügu i norü caxixũ ya yima üxü ya yima iãne namaã ixaxũne, rü tagaãcü tá ñanagürügü:

“Nataxuma ya naí ya iãne ya daa iãne ya taxũnerüü ixixũne”, ñanagürügü.

¹⁹Rü norü ngechaũmaã nügüétügu tá waixũmü nagünagügü, rü tá poraãcü naxauxe, rü tagaãcü ñanagürügü tá:

“Nangechaũtümüü ya yima iãne ya taxũne. Rü noxri rü norü yemaxũgümaã nügü nimuãrü dïeruãxëëgü ga guxũne ga wapurugüarü yoragü. Natürü i ñuxma rü ngürüãchi wüxi i

ngoragutama rü inayarüxo i guxüma i ngëma. ²⁰Natürü ñuxma na napoxcuxü ya yima ñane, rü name nixi i petaäëgü i pema i daxüguxü i nañewa ngëxmagüe, rü pema i Tupana pexü imugüe, rü pema i Tupanaärü orexü ixugüe, rü guxäma i pema i Tupanaärü duüxügü ixigüe. Erü ñuxma na napoxcuxü ya yima ñane, rü ngëmaäcü Tupana pexü naxütanü naxçax ga yema chixexü ga pemaä naxügüxü ga guma ñä necüäx”, ñanagürügü. ²¹Rü ñuxüchi wüxi ga Tupanaärü orearü ngerüü ga daxücüäx rü nanangenagü ga wüxi ga nuta ga taxüchicü ga ñoma täciarü caruürüü ixücü. Rü yema orearü ngerüü rü taxtü ga taxügu nanaña ga guma nuta ga taxüchicü, rü ñanagürü:

“Ngëxgumarüü tá quixi na icuyarüxoxü Pa ñane ya taxüne ya Babiróniä na tagutäma texé wena cuxü nadauxü. ²²Rü tagutäma wena curü cayewa texé nüxü taxünü i paxetaruügü i arpagü rü quenagü rü cornetagü. Rü ngëxgumarüü ta cuwa nataxutäma i puracütanüxügü i täciwa puracüexü, rü tagutäma texé nüxü taxünü na cuwa ínapuracüexü i chawüarü carüügü. ²³Rü marü tagutäma texé nüxü tadau i cuwa i omü. Rü marü tagutäma texé nüxü taxünü i ngígüchigaarü petagüarü cuxcuane. Rü ngëmaäcü tá cumaä nangupetü woo ga noxri rü yema taxetanüxü ga cuwa taxegüxü rü guxüma ga togü ga taxetanüxüärü yexera nixigü. Rü ngëmacax tá poraäcü cupoxcu nagagu ga yema chixexü ga namaä cunawomüxëexü ga guxüma ga togü ga nachüñä necüäx ga duüxügü”, ñanagürü. ²⁴Yerü guma ñä necüäx ga

duüxügü nixi ga naäaixü rü inabaxëëgüxü ga nagü ga Tupanaärü orearü uruügü rü yema duüxügü ga Tupanaärü ixigüxü rü guxüma ga duüxügü ga ñoma ga nañegu Tupanaarü oregagu naäaixü.

19 ¹Rü yemawena nüxü chaxünü ga muxüma ga duüxügüga ga daxügüxü ga nañewa tagaäcü ñagüxü:

“iNgixä Tupanaxü ticuaxüügü! Erü nüma nixi i tüxü namaxëxëxü. Rü nüma ya törü Tupana nixi i guxüärü yexera namexëchixü rü naporaxüchixü.

²Rü nüma rü aixcüma meäma nanangugü i guxüma i duüxügüarü maxü, rü aixcüma tá nanapoxcue i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëmacax marü nanapoxcu ya yima ñane ya taxüne ya chixene ya norü chixexümaä nachixexëéne i guxüma i ñoma i nañecüäx i duüxügü. Rü ñuxma i nüma ya Tupana rü norü duüxügü ga guma ñä necüäx daixüxü naxütanü”, ñanagürügü. ³Rü ñuxüchi wenaxärü ñanagürügü:

“iNgixä Tupanaxü ticuaxüügü! Erü yima üxüarü caxixü ya yima ñane namaä ixaxüne, rü tagutäma inayarüxo”, ñanagürügü. ⁴Rü yema 24 ga äëxgacügü rü yema ägümücü ga daxücüäx ga maxëxü rü yexma nanangücuchitanü, rü Tupana ya yema tochicaxüwa rütocüxü nicuaxüügü. Rü ñanagürügü:

“Rü ngëmaäcü yii. iRü ngixä nüxü ticuaxüügü ya törü Cori!” ñanagürügü.

⁵Rü ñuxüchi yema tochicaxüxütawa inanaxü ga wüxi ga naga ga ñaxü:

“Name nixi i törü Tupanaxü picuaxüügü i guxäma i pemax Pa

Buxũgũ rü Pa Yaxũgũx i norü duũxũgũ na pixĩgũxũ rü nüxũ na pemuũẽxũ”, ñaxũ.

Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucüarü ngĩgüarü petachiga

⁶Rü ñuxũchi nüxũ chaxĩnü ga tacü ga ñoma muxũchixũ ga duũxũgũ idexagũxũrũĩ ixĩxũ ga ñoma taxũ i cotüna i chuxchuxũrũĩ ixĩxũ ga ñoma poraãcü yaduranexũrũĩ ixĩxũ ga ñaxũ:

“iNgĩxã Tupanaxũ ticuaxũũgũ! Erü nüma ya tóru Cori ya Tupana ya guxũãrũ yexera poracü, rü marü ningucuchi na guxũmaã inacuaxũ. ⁷iRü ngĩxã tataãẽgũ rü guxũ i tóru taãẽmaã nüxũ ticuaxũũgũ! Erü marü nawa nangu na iyangĩxũ ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucü. Rü ngẽma norü duũxũgũ i ñoma namaxrũũ ixĩgũxũ rü marü nügü ínimexẽẽgũ. ⁸Rü yima Tupana Nane rü ngẽma nüxũ yaxõgũxũxũ namu na mexẽchixũ rü cómuxũ rü iyauracüxũ i naxchirumaã na yaxãchiruxũ. Rü ngẽma naxchiru i mexẽchixũ rü ngẽma nixĩ i ngẽma duũxũgüarü maxũ i mexũchiga”, ñanagürü. ⁹Rü ñuxũchi ga Tupanaãrũ orearü ngeruũ, rü ñanagürü choxũ:

“Chanaxwaxe i cunaxümatü i ñã ore i cumaã tá nüxũ chixuxũ: ‘Tataãẽgũ ya yíxema tuxna naxuxe i norü ngĩgüarü petawa ya yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanücax yucü’”, ñanagürü. Rü ñuxũchi ñanagürü ta:

“Ngẽma ore i cumaã nüxũ chixuxũ, rü Tupanaãrũ orexüchitama nixĩ”, ñanagürü. ¹⁰Rü choma rü yema orearü ngeruũpexegu chacaxãpũxũ na nüxũ chicuaxũũxũcax. Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ:

“iTãxü i ngẽma cuxũxũ! Erü choma rü ta Tupanaãrũ duũxũ chixĩ, ngẽxgumarũĩ i cuma rü cueneẽgũ i Ngechuchuarü ore i aixcüma ixĩxũ ixõgüechaxũrũĩ ta chixĩ. Rü name nixĩ i Tupanaxũ quicuaxũũ”, ñanagürü. Erü ngẽma ore i Ngechuchuchiga ixĩxũ, rü yematama ore nixĩ ga Tupanaãrũ orearü uruũgũ nüxũ ixugüexũ ga yexguma Tupanaãẽ i Üünexũ nawa ideaxgu.

Guma Tupana Nane ga cowaru ga cómuxũétügu tonagücüchiga

¹¹Rü ñuxũchi nüxũ chadau ga daxüguxũ ga naãne na yawãxaxũ. Rü yéma nangox ga wüxi ga cowaru ga cómuxũ. Rü guma naétüwa rütocü rü Ixaixcümacü rü Aixcüma Yanguxẽẽcü nixĩ i naéga. Rü nüma rü aixcüma guxũma i duũxũgüarü maxũxũ nacuax, rü aixcüma tá guxũma i ngẽma chixexũ ügũxũmaã nügü nadai rü tá nanapoxcue. ¹²Rü naxëtügü, rü ñoma üxüemariũ niyauracüü. Rü naëruwa rü namu ga norü ngaxcueruũgü. Rü naxatügu naxümatü ga wüxi ga naéga ga nüxĩcatama nüxũ nacuaxũ. ¹³Rü wüxi ga naxchiru ga máxũ ga nagüwa táxũ nixĩ ga naxchiru. Rü naéga rü Tupanaãrũ Ore nixĩ. ¹⁴Rü nawe narixĩ ga guxũma ga norü churaragü ga daxüçũãx. Rü nümagü rü naxchiru ga imexẽchixũ rü cómuxũmaã nixãxchiru. Rü cowarugü ga icómuxũétügu naxĩ. ¹⁵Rü naãxwa nayexma ga wüxi ga tara ga tẽxexchixũ na yemamaã napíxexẽãxũcax i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ yaxõgũxũ. Rü tá nüma nanaxwaxexũãcüma ngẽma duũxũgümaã inacuax. Rü nüma rü tá

poraãcü ngẽma duũxũgũ i tama yaxõgũxũxũ napoxcu namaã i ngẽma poxcu ya Tupana ya Guxũxũ Rũporamaẽcü norũ numaã mexẽẽxũ. Rũ ñoma ubagũ i norũ maĩxruũwa imaĩxtũũxũrũũ tá nixĩ na napoxcueãxũ. ¹⁶Rũ naxchirugu rũ naperemagu naxũmatũ ga wũxi ga naẽga ga ñaxũ:

“Guxũma i nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũarũ ãẽxgacũ, rũ guxũma i corigũarũ Cori ixĩcü”, ñaxũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũcũãx ga ùaxcũgu chixũ. Rũ nũma rũ tagaãcü ñanagũrũ nũxũ ga guxũma ga ngurucugũ ga yexma ixexexũtanũxũ:

“iNuã pexĩ rũ pengutaquexegũ naxçax i õna i taxũ i Tupana pexçax mexẽẽxũ na penangõxũçax i nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũmachi, rũ churaragũarũ ãẽxgacũgũmachi, rũ yatũgũ i poraxũchixũmachi, rũ cõwarugũmachi, rũ ngẽma cõwaruẽtũgu ìxũ i duũxũgũmachi, rũ ngẽma duũxũgũ i coriãxgũxũmachi rũ ngẽma ngearũ coriãxgũxũmachi rũ ngẽma buxũgũmachi rũ ngẽma yaxũgũmachi!” ñanagũrũ. ¹⁹Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga yema nũxĩraũxũ ga ngõxo rũ guxũma ga nachĩũãnegũarũ ãẽxgacũgũ ga norũ churaragũmaã yẽma ngutaquexegũxũ na nũgũ naðaixũçax namaã ya yima cõwaruẽtũgu ìxũcü rũ norũ churaragũ. ²⁰Rũ yema nũxĩraũxũ ga ngõxo rũ niyaxu. Rũ wũxigu namaã niyaxu ga yema to ga ngõxo ga orearũ uruũneta ixĩxũ ga yema nũxĩraũxũ ga ngõxõpexewa naxũxũ ga cuaxruũgũ ga duũxũgũ tama nũxũ cuãxũ na naxũgũãxũ. Rũ yema cuaxruũgũmaã

nixĩ ga nawomũxẽẽãxũ ga yema duũxũgũ ga nũxũ icuaxũũgũxũ ga naxchicũnaçã ga yema nũxĩraũxũ ga ngõxo rũ nũgũ ixãgũxũ na yema ngõxoẽgamaã na yaxũẽgagũxũ. Rũ yema nũxĩraũxũ ga ngõxo rũ yema to ga ngõxo ga orearũ uruũneta ixĩxũ, rũ wũxigu maxẽxũma nawa nawoũ ya yima naxtaa ya ùxũmaã iyaurachiũne ya azufremaã ixaxũne. ²¹Rũ yema tara ga tẽxexixũ ga guma cõwaruẽtũwa rũtocũaxwa yexmaxũmaã nanadai ga yema ngõxõgũarũ ngũxẽẽruũgũ ga ãẽxgacũgũ rũ norũ churaragũ. Rũ guxũma ga ngurucugũ, rũ yemamachimaã nangãxcharaũgũ.

Chataná rũ 1,000 ga taunecũ ninãx

20 ¹Rũ yemawena nũxũ chadau ga wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ ga daxũgũxũ ga naãnewa írũxĩxũ. Rũ naxmẽxwa nayexma ga yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuãxũãrũ chawĩ rũ ñũxũchi wũxi ga cadena. ²Rũ yema Tupanaãrũ orearũ ngeruũ rũ yema dragõũxũ niyaxu. Rũ yematama dragõũ nixĩ ga yema nuxcũmaũxũ ga ãxtape ga ngõxo ga Chataná ixĩxũ. Rũ yema orearũ ngeruũ rũ 1,000 ga taunecũgũçax nayanãx. ³Rũ yema orearũ ngeruũ rũ yema ãxmaxũ i taxuguma iyacuãxũgu nayataxcuchi. Rũ ñũxũchi yexma meãma nanawãxtaũ na nũma ga Chataná rũ marũ taguma wenaxãrũ duũxũgũxũ nawomũxẽẽxũçax ñũxmatáta 1,000 ya taunecũ ngẽxma yangeã. Rũ ngẽxguma marũ yanguxẽẽãgu ya yima 1,000 ya taunecũ, rũ tá paxaxãchi nayangex. ⁴Rũ ñũxũchi nũxũ chadau ga ñuxre ga tochicaxũgũ.

Rü yema tochicaxüwa tarütogü ga guxema Tupanaxütawa nayauxgüxe ga pora na duüxügüxü ticagüxüçax. Rü yexgumarüü ta nüxü chadau ga naãëgü ga yema duüxügü ga Ngechuchuarü orexü na yaxugüxüçax nadaünaägüxü. Rü yema nixí ga duüxügü ga meãma nüxü ixugüxü ga Tupanaãrü ore rü tama yema ngoxoxü icuaxüügüxü rü bai ga yema ngoxochicünaxãxü icuaxüügüxü, rü tama nügü ixãgüxü na nacatuwa rü exna naxmexwa yema ngoxoégamaã yaxãégaxü. Rü nüxü chadau ga wena na namaxëxü, rü 1,000 ga taunecü Cristumaã wüxigu ãëxgacü nixígü. ⁵Rü yemagü nixí ga nüxírama írüdagüxü. Natürü ga yema togü ga yuexü rü tãütáma namaxë ñuxmatáta yima 1,000 ya taunecüguwena. ⁶Rü tataãëgü ya yíxema tüxira írüdagüxe erü Tupanaãrü duüxügü tixígü. Rü ngëma Tupanaãrü poxcu rü marü tãütáma tümacax nixí. Rü tá Tupanaãrü rü Cristuarü ngüxëëruügü tixígü. Rü 1,000 ya taunecü tá Cristumaã ãëxgacügü tixígü.

**Ngoxo i Chataná rü marü nagu
nayarüchixe**

⁷Rü ngëxguma marü nangupetügu ya yima 1,000 ya taunecü, rü Chataná rü tá ningex i ngëma ínapoxcuxüwa. ⁸Rü nüma i Chataná rü tá ínaxüxü na yawomüxëëãxüçax i guxüma i ñoma i naãnecüãx i duüxügü rü Goga rü Magoga na ngëmagüxü nangutaquexexëëxüçax na Tupanaãrü duüxügümaã nügü naðaixüçax. Rü ngëma Chatanáãrü churaragü, rü ñoma taxtü i taxüãrü naxnecüchicutexerüü tá namuxüchi. ⁹Rü ngëmaãcü i Chatanáãrü

churaragü rü tá ñoma i naãneãrü tagu ninguuchi. Rü tá Tupanaãrü duüxügüxü rü yima ñãne ya Tupana nüxü ngechaxüne ya Yerucharëüxü ínachoeguãchi. Natürü Tupana rü daxüwa tá nanayixëë ya üxü, rü yimamaã tá nixae i guxüma i ngëma norü uwanügü. ¹⁰Rü ngëma ngoxo i ngëma duüxügüxü womüxëëxü, rü nawa tá natáe ya yima naxtaa ya üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. Rü yima nixí ya naxtaa ga marü nawa nawoüne ga yema nüxíraüxü ga ngoxo rü yema to ga ngoxo ga orearü uruünetá ixixü. Rü yima naxtaawa tá nixí i guxügütáma ngunecü rü chütacü ngúxü yangegüxü.

**Ngëma taxü i tochicaxü i cómüxüwa
rütocüpeçewa nangugü i duüxügü**

¹¹Rü ñuxüchi nüxü chadau ga wüxi ga taxü ga tochicaxü ga cómüxü, rü nüxü chadau ga guma nawa rütocü. Rü gumachaxwa nibuxmü ga ñoma ga naãne rü guxüma ga daxüwa nüxü idauxü, rü inayarütauxe. ¹²Rü nüxü chadau ga yema yuexü ga yaexü rü buexü ga Tupanapexegu chigüxü. Rü ningena ga poperagü. Rü yexgumarüü ta ningena ga yema Tupanaãrü popera i nagu yawügüxü i ngëma duüxügü i nüxü nangëxmaxü i maxü i taguma gúxü. Rü yema yuexü rü yexgumarüü ga ñuxãcü na namaxëxü ga wüxichigü rü yexgumarüü ga ñuxãcü na yema poperawa inaxümatüxürüüãcüma Tupana namaã nüxü nixu na ngextá tá naxixü. ¹³Rü yema yuexü ga taxtü ga taxüwa yexmagüxü rü wenaxãrü ínarüdagü. Rü yema yuexü ga tauquewa

yexmagüxü rü wenaxäru ínarüdagü. Rü yemaäcü ínarüdagü ga guxüma ga duüxügü ga yuexü. Rü guxüma ga yema yuexü rü Tupana nüxna nicachigü rü yexgumarüü ga ñuxäcü na namaxëxü ga wüxichigü rü namaã nüxü nixu na ngextá tá naxixü. ¹⁴Rü yemawena rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa nawoü ga yu guxüma ga norü poramaã. Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiüne, rü ngëma nixí i poxcu i taguma iyacuáxü i tümacax ixixü ya yíxema tama Tupanaärü duüxügü ixigüxe. ¹⁵Rü guma naxtaa ga üxümaã iyaurachiünewa tawoü ga guxema ingeégaxe nawa i ngëma Tupanaärü popera i nagu tiwügüxü ya yíxema tüxü nangëxmaxë i maxü i taguma gúxü.

Ngexwacaxüü i ñoma i naäne rü guxüma i daxüwa ngëxmaxü

21 ¹Rü yemawena nüxü chadau na nayexwacaxüü ga ñoma ga naäne rü guxüma ga tacü ga daxüwa yexmagüxü. Yerü yema nüxira yexmagüxü rü marü nangupetü, rü yema taxü ga taxtü rü marü nataxuma. ²Rü nüxü chadau ga guma ñãne ga mexüne ga Yerucharëü ga yexwacaxüne ga daxügüxü ga nañewu Tupanaxütawa íruxixüne ga guxüwama mexëchine ñoma wüxi i pacü i ngëxguma iyangixgu rü ngíteçax ngígü mexëxcürüü ixixüne. ³Rü nüxü chaxínü ga wüxi ga naga ga yema tochicaxüwa inaxüxü ga tagaäcü ñaxü:

“Tupana rü duüxügütanüwa namaxü i ñuxmax. Rü natanüwa tá namaxëcha. Rü nümagü rü norü duüxügü tá nixigü.

Rü nüma ya Tupana rü natanüwa tá nangëxmaëcha, na guxüguma norü Tupana yíixüçax. ⁴Rü nüma tá ínanapi i naxgüüëttü i guxüma i ngëma duüxügü. Rü marü täütáma texé tayu, rü texé tümäärü ngeçhaümaã taxaxu, rü texé ngúxü tingegü. Erü guxüma i ngëma ngúxü rü marü inayarüxo”, ñanagürü. ⁵Rü guma yema tochicaxüwa rütocü rü ñanagürü:

“Düçax, choma rü chanangexwacaxüxëë i guxüma i tacü i ngëxmaxü”, ñanagürü. Rü ñuxüchi ñanagürü ta:

“iNaxümatü i ñaã ore! Erü ñaã ore rü aixcüma nixí, rü ñaã nixí i ore i mexü na yaxöxü”, ñanagürü. ⁶Rü yemawena rü ñanagürü choxü:

“Ñuxma rü marü ningu i guxüma. Rü chowa nixí ga inaxügüxü ga guxüma, rü nataxuma i tacü i chorü yexera ngëxmaëchaxü. Rü yíxema itawaxe, rü choma rü tá nangetanüäcüma tüxü chaxaxëëmارة nawa i ngëma dexá i maxëëruü. ⁷Rü yíxema nüxü rüporamaëgüxe i chixexü, rü tá tanayauxgü i guxüma i ngëma mexügü i nüxü chixuxü. Rü choma rü tá tümäärü Tupana chixí, rü tüma i chauxacigü. ⁸Natürü ngëma muüëxü i nüxü rüxoexü na chowe naxixü, rü nawa tá nawoü ya yima naxtaa ga üxümaã iyaurachiüne ya azufremaã ixaxüne. Rü ngëxgumarüü ta i ngëma tama yaxögüxü, rü ngëma chixexü ügüxü, rü ngëma máëtagüxü, rü ngëma naí i ngëmaã ipexü, rü ngëma iyuüxü rü ngóxwaxegüxü, rü ngëma tupanenetachicünaxaxü icuaxüügüxü, rü ngëma idorataaxgüxü, rü nawa tá nawoü ya yima naxtaa ga üxümaã

iyaurachiüne ya azufremaã ixaxũne. Rũ ngẽma nixĩ i poxcu i taguma iyacuáxũ i nũxũ ínanguxẽẽxũ i ngẽma tama yaxõgüãcũma yuexũ”, ñanagürü.

Yexwacaxũne ga Yerucharẽũchiga

⁹Rũ yema 7 ga orearũ ngeruũgũ ga nũxũ yexmagũxũ ga 7 ga tazagũ ga yema 7 ga poxcuruũmaã ixããcuxũ, rũ yematanũwa rũ wũxi ga orearũ ngeruũ rũ chauxcax nixũ, rũ ñanagürü choxũ: “iNuã naxũ! Rũ tá cuxũ nũxũ chadauxẽe i ngẽma yaxõgũxũ i ñoma namaxrũũ tá ixĩgũxũ ya yima Tupana Nane ga pecaduarũ ütãnũcax yucũ”, ñanagürü. ¹⁰Rũ yexguma yemaãcü Tupanaãe i Üünexũ choxũ ngõxetũxẽẽgu, rũ yema orearũ ngeruũ rũ wũxi ga maxpũne ga taxũnewa choxũ naga. Rũ choxũ nũxũ nadauxẽe ga guma ñãne ya üünene ga Yerucharẽũ ga daxũgũxũ ga naãnewa Tupanaxũtawã frũxixũne. ¹¹Rũ guma ñãne rũ Tupanaãrũ yauracũxũmaã nangõone. Rũ yema norũ yauracũxũ ga guma ñãne rũ ñoma wũxi ya nuta ya mexẽchicürũũ nixĩ. Rũ ñoma nuta ya yasperũũ nixĩ na yachipetũxũ. ¹²Rũ guma ñãne rũ guxũwama ínapoxegu. Rũ nataxũchi rũ namãchanexũchi ga yema norũ poxegũxũ. Rũ yema norũ poxegũxũ rũ nũxũ nayexma ga 12 ga norũ íãx. Rũ wũxichigũ ga yema íãxwa nayexma ga wũxi ga Tupanaãrũ orearũ ngeruũ. Rũ wũxichigũ ga yema íãxwa nangõẽga ga wũxichigũ ga yema 12 ga Acobu nane ga Yudũgũ nawa ne íxũ. ¹³Rũ tomaẽxpũx ga norũ íãx rũ napexewaama nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ norũ toxwecũwawa

nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ norũ tũgũnecũwawa nayexma, rũ yema to ga tomaẽxpũx rũ naweama nayexma. ¹⁴Rũ guma ñãneãrũ poxegũxũ, rũ 12 ga nuta ga taxũchicũtũwa ínaxũgũ. Rũ wũxichigũ ga guma nutagũwa nangõẽga ga wũxichigũ ga norũ ngũxũgũ ga guma Tupana Nane ga pecaduarũ ütãnũcax yucũ. ¹⁵Rũ yema orearũ ngeruũ ga chomaã idexaxũ, rũ nũxũ nayexma ga wũxi ga norũ ngugũxũ ga uirumenãxãnãxãx na yemamaã nangugũãxũcax ga guma ñãne, rũ norũ íãxgũ, rũ norũ poxegũxũgũ. ¹⁶Rũ guma ñãne rũ nawũxigumare ga guxũcũwawa. Rũ norũ max rũ nawũxigumare namaã ga norũ tatachinũ. Rũ yema orearũ ngeruũ rũ yema uirumenãxãmaã nanangugũ ga guma ñãne. Rũ 2,200 kilõmetru nixĩ ga norũ max. Rũ yexgumarũũ ta 2,200 kilõmetru nixĩ ga norũ tatachinũ. Rũ 2,200 kilõmetru ta nixĩ ga norũ máchane. ¹⁷Rũ yemawena rũ ínanangu ga yema norũ poxegũxũ ga guma ñãne. Rũ 65 metru nixĩ ga norũ máchane. Rũ yemaãcü duũxũgũarũ ngugũxũmaã nanangugũ. ¹⁸Rũ yema norũ poxegũxũ ga guma ñãne, rũ nuta ga mexẽchicũ ga yaspãnãxãx nixĩ. Rũ nũmatama ga guma ñãne rũ uirunãxãx nixĩ. Rũ ñoma woruarũũ niyauracũũ. ¹⁹Rũ guma nutagũ ga itacũ ga norũ poxegũxũpara íxĩgũcũ, rũ nagũxũraũcũ ga nuta ga ímexẽchicũmaã nangãxãe. Rũ guma nũxĩraũcũ ga napara rũ nuta ga yaspemaã nangãxãe. Rũ guma norũ taxre ga napara rũ nuta ga safirumaã nangãxãe. Rũ guma norũ tomaẽxpũx ga napara rũ nuta ga ágatamaã nangãxãe.

Rü guma norü ägümücü ga napara rü nuta ga esmerádamaã nangaxãê. ²⁰Rü guma norü wüximeëxpüx ga napara rü nuta ga onicheamaã nangaxãê. Rü guma norü 6 ga napara rü nuta ga cornalínamaã nangaxãê. Rü guma norü 7 ga napara rü nuta ga crisólitumaã nangaxãê. Rü guma norü 8 ga napara rü nuta ga berilumaã nangaxãê. Rü guma norü 9 ga napara rü nuta ga topásiumaã nangaxãê. Rü guma norü 10 ga napara rü nuta ga crisoprásamaã nangaxãê. Rü guma norü 11 ga napara rü nuta ga yachítumaã nangaxãê. Rü guma norü 12 ga napara rü nuta ga amatístamaã nangaxãê. ²¹Rü yema 12 ga norü iãx ga guma iãneärü poxeguxü rü perlanaxçax nixĩ. Rü wüxichigü ga yema iãx rü wüxítama ga perla nixĩ. Rü yema norü caye ga guma iãneärü ngãxüwa dapetüxü, rü uiruxicanaxçax nixĩ. Rü ñoma woruarüü niyauracüü. ²²Rü guma iãnewa rü taxúnema ga ngutaquexepataxü ga ngextá Tupanaxü nawa yacuaxüügünexü chadau, yerü nümatama ga Tupana ya poracü rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü rü yéma nayexma na duüxügü nüxü icuaxüügüxüçax. ²³Rü yima iãne rü taxuçaxma üaxcü rü tauemacü nüxü nabaxi, erü Tupanaärü ngóonexütama nixĩ i nangóonexëëxü. Rü yima Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü nixĩ ya norü omü ixícü. ²⁴Rü ngéma Tupanaärü ngóonexü i yima iãnexü ngóonexëëxü tá nixĩ i nangóonexëëxü naxçax i guxüma i ñoma i naãneçüãx i duüxügü. Rü ngéma tá nangugü i guxüma i nachiuãnegüarü äëxgacügü i yaxögüxü rü tá Tupanana nayana i norü

mexügü. ²⁵Rü norü iãxgü rü tagutáma nariwãxtagü erü ngéma rü guxüguma nangune rü taguma nachüta. ²⁶Rü ngéma tá nanana i guxüma i ñoma i naãneärü mexügü. ²⁷Natürü tagutáma ngëxma naxücu i çacü i Tupanapexewa chixexü, rü bai ya texé ya chixexü úxe rü çxna idorataxáxe. Rü yíxema Tupana Nane ga pecaduarü ütanüçax yucüarü poperawa ngoxégagüxexicatátama tixügü ya ngëxma chocuxe.

22 ¹Rü ñüxüchi ga yema orearü ngerüü rü choxü nüxü nadauxëê ga wüxi ga natü ga metacüchiüxü rü ichipetüchiüxü ga dexá ga maxëëruü. Rü yema tochicaxü ga nawa natogüxü ga Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü, rü nawa nixĩ ga ne nadaxü ga yema natü. ²Rü guma iãneärü ngãxüwa dapetüxü ga cayearü ngãxügu nida ga yema natü. Rü norü guxücutüwa narüxügü ga naígü ga maxëëruü. Rü yema naígü rü wüxicanatama naxo ga wüxichigü ga tauemacügu rü yemaäcü 12 expüxcüna naxo ga wüxi ga taunecügu. Rü naätügü ga yema naígü, rü guxü i nachiuãneçüãx i duüxügü i yaxögüxüiãrü taãëxëëruü nixĩ. ³Rü ngéma rü nataxutáma i çacü i Tupana chixexü namaã naxuxuchixü. Rü yima iãnewa tá nangëxma i norü tochicaxü ya Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanüçax yucü. Rü norü duüxügü rü tá nüxü nicuaxüügü. ⁴Rü ngéma norü duüxügü rü tá nachiwexüchixü nadaugü, rü tá naégamaã nixäégacatü. ⁵Rü ngéma rü tagutáma nachüta. Rü ngéma norü duüxügü, rü taxuçaxtáma nanaxwaxe i daparina rü çxna üaxcü na

nangónexũcax. Erü nümatama ya tórü Cori ya Tupana rü tá nüxũ nabaxi. Rü nümagü i ngẽma duũxũgü rü guxũgutáma wũxigu Tupanamaã ãẽxgacũgü nixĩgüecha.

Marü ningaica na wena núma naxũxũ ya Ngechuchu ya Cristu

⁶Rü ñuxũchi ga yema Tupanaãrũ orearü ngeruũ rü ñanagürü choxũ:

“Ñãã ore rü aixcũma ixixũ nixĩ, rü ñãã nixĩ i ore i mexũ na yaxõxũ. Rü nüma ya tórü Cori ya Tupana ga nuxcũma norü orearü uruũgũmaã nüxũ ixucü ga ñacü tá na ngupetũxũ, rü nümatama nixĩ i ñuxma inamuãxũ i norü orearü ngeruũ i daxũcũãx na norü duũxũgũxũ nüxũ nadauxẽẽxũcax na ñacü tá paxa nangupetũxũ”, ñanagürü. ⁷Rü nüma ya tórü Cori ya Ngechuchu rü ñanagürü:

“Paxa tá íchangu. Rü tataãẽ ya yíxema naga ñnuxẽ i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñãã poperagu ñmatũxũ”, ñanagürü. ⁸Rü chomatama i Cuãũ rü nüxũ chaxĩnũ rü nüxũ chadau i guxũma i ngẽma nüxũ chixuxũ. Rü yemaxũ chaxĩnũguwena rü nüxũ chadauxguwena, rü yema orearü ngeruũ ga yemaxũ choxũ dauxẽẽxũpexegu chacaxãpũxũ na nüxũ chicuaxũũxũcax. ⁹Natürü ga nüma rü ñanagürü choxũ:

“iTaxũ i ngẽma cuxixũ! Erü choma rü ta Tupanaãrũ duũxũ chixĩ, ngẽxgumarũ i cuma rü cueneẽgü i Tupanaãrũ orexũ ixugũxũ rü ngẽma duũxũgü i naga ñnũẽxũ i ngẽma ore i ñãã poperagu ñmatũxũ. Rü name nixĩ i Tupanaxũ quicuaxũũ”, ñanagürü. ¹⁰Rü ñanagürü ta choxũ:

“Tama name na icuyacũxũ i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñãã poperagu ñmatũxũ,

erü marü ningaica na yanguxũ i ngẽma ore. ¹¹Natürü ngẽma chixexũ ügũxũ, rü chixexũ tá naxũgüecha. Rü ngẽma Tupanapexewa chixri maxẽxũ, rü chixri tá namaxẽẽcha. Natürü yíxema mexũ ügũxe, rü name nixĩ na mexũ taxũgüechaxũ. Rü yíxema Tupanapexewa ixüünexẽ, rü name nixĩ na Tupanapexewa tixüüneẽchaxũ”, ñanagürü. ¹²Rü ñanagürü ga Ngechuchu:

“Dũcax, paxa tá íchangu namaã i ngẽma ãmare i wũxichigũna tá chaxãxũ ngẽxgumarũ na ñuxãcũ tanaxũxũ i tũmax. ¹³Choma nixĩ i norü ügü i guxũma, rü chowa nixĩ i yacuãxũ erü nataxuma i ñacü i choweama üxũ. ¹⁴Rü tataãẽgü ya guxãma ya yíxema yima pecaduarü ñtanũcax yucũgũwa tũgü iyauxgũchiruxe na Tupanapexewa timexũcax na yima ñãneãrũ ñãxwa tichocuxũcax rü nüxũ tangõxnetagũxũcax i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ. ¹⁵Natürü tãũtãma yima ñãnewa nichocu i ngẽma tama yaxõgũxũ, rü ngẽma iyuũxũ rü ngõxwaxegũxũ, rü ngẽma naĩ i ngemaã ipegũxũ, rü ngẽma máẽtagũxũ, rü ngẽma tupananetachicũnãxãxũ icuaxũũgũxũ. Rü ngẽxgumarũ ta i ngẽma idorataaxgũxũ i norü me ixixũ na togũxũ nawomũxẽẽgũxũ, rü tãũtãma nawa nichocu ya yima ñãne. ¹⁶Rü choma i Ngechuchu, rü guxãma i pema i yaxõgũxũtanũwa chanamu i chorü orearü ngeruũ na pemaã nüxũ yaxuxũcax i guxũma i ngẽma chorü ore. Rü choma nixĩ i Dabĩtaa chĩxũ. Rü choma nixĩ ya yima woramacuri ya paxmama poraãcũ nangónexẽẽcürũũ

chiixũ”, ñanagürü. ¹⁷Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü guxũma i yaxõguxũ, rü Ngechuchuxũ ñanagürügü:

“iNuã naxũ!” ñanagürügü. Rü yíxema nüxũ ñnuxẽ i ñaã ore, rü:

“iNuã naxũ!” ñatagügü. Rü yíxema itawáxe rü tüxũ nachixégaxe, rü name nixĩ i nuã taxũ rü tüxũ nangetanüãcuma nawa taxaxe i ngẽma dexá i maxẽẽruũ. ¹⁸Rü guxãma ya yíxema iruxĩnũẽxẽ i ñaã Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü tímamaã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi texé íyatõxẽẽgu i ngẽma Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü Tupana rü tá tímamacax nanayexeraxẽẽ i ngẽma poxcuruũgü i ñaã poperawa nachiga naxümatixũ. ¹⁹Rü ngẽxguma chi texé

nüxũ üpetügu i wüxitama i ñaã Tupanaãrũ ore i ñaã poperagu umatixũ, rü Tupana rü tãütáma tüxũ nüxũ nangoxnetaxẽẽ i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ i ñaã poperawa nachiga naxümatixũ. Rü ngẽxgumariũ tá ta tãütáma tüxũ nimucuchi nawa ya yima ñãne ya üünene i ñaã poperawa nachiga naxümatüne. ²⁰Rü yima nüxũ ixucü i ñaã ore, rü ñanagürü:

“Ngẽmáãcü, paxa tá íchangu”, ñanagürü. Rü ngẽmaãcü yiĩ. Rü choma i Cuáũ rü ñacharügü:

“iNuã naxũ Pa Cori ya Ngechuchu!” ñacharügü. ²¹Rü chanaxwaxe i tórü Cori ya Ngechuchu ya Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü yiĩ.